

355

□
□
□

SI In eodem testamento legatus servus, infimique liber esse iustus proponatur, sive legatum, sive libertas scripturæ ordine præcedat, dummodo contraria testatoris voluntas non approbetur (hoc enim semper excipitur) libertatem legato præferri placuit; quod, & ad fideicommissariam libertatem potestatem extensum suspicamus.

SECUNDA.

SI Tamen flicus sempronio legatus sit, & si eum intra annum non manumitit idem flicus liber esse iubeatur, legati conceptus potior erit libertate directæ, quamvis si servo legato, ut manumitatur, in casum mortæ, & cunctationis hæredis directæ relinquatur libertas, hanc esse legato præferendam cum Gaio defendamus.

TERTIA.

CVM Autem legato servo in diem certum libertas directæ confertur, perinde statuta libertate statim legatum fit inutile, ac si cum pura libertate concurreret, veluti si legatus servus in diem Sancti Iohannis, aut post mortem legatarij liber esse iubeatur. Licet non ita si in eadem specie vusfructus dumtaxat servi legetur.

SED Si pure legatus servus sub conditione liber esse iustus sit non illico statu libertate tollitur legatum, immo dumtaxat sub contraria conditione suspenditur. Quæ omnia per æque procedunt etiam ex diversis tamen idem concursus resister, veluti si in prioribus servus legatus, in secundis potestea impuberi filio substitutus proponatur.

QUINTA.

VND E Si ita dixerit testator Titius hæres esto flicum Mævio do lego, flicus hæres esto. Si flicus hæres non erit flicus liber, hæresque esto. Adeunte Titio occurrere concursum legati, & libertatis, cui complicata cedit dispositio, repudiante vero libertatem, & hereditatem ex substitutione flicum adipisci, teste Sabino, respondit.

SEXTA.

E omnibus iam apparet, quod si idem hominem vxori suæ legatum & cum ea nupsisset liberum esse & ea ex lege nupsisset, liber homo. Quam Labeonis sententiaulo quoque in casu vusfructus approbatam enixe defendimus, potior qui

His defensionibus adstabit in maximo Orbis Scientiarum Salmantino Theatro D. Franciscus Fernandez & Zellin, sub presidio sui amantissimi Præceptoris D. D. Roderici Francisci à Zepeda & Castro, Maioris Archiepiscopalis Collegij purpurea toga condecorati. Die 11. mensis Ianuarij hora 2. post meridiem.

Anno Domini 1688.

355

~~227~~

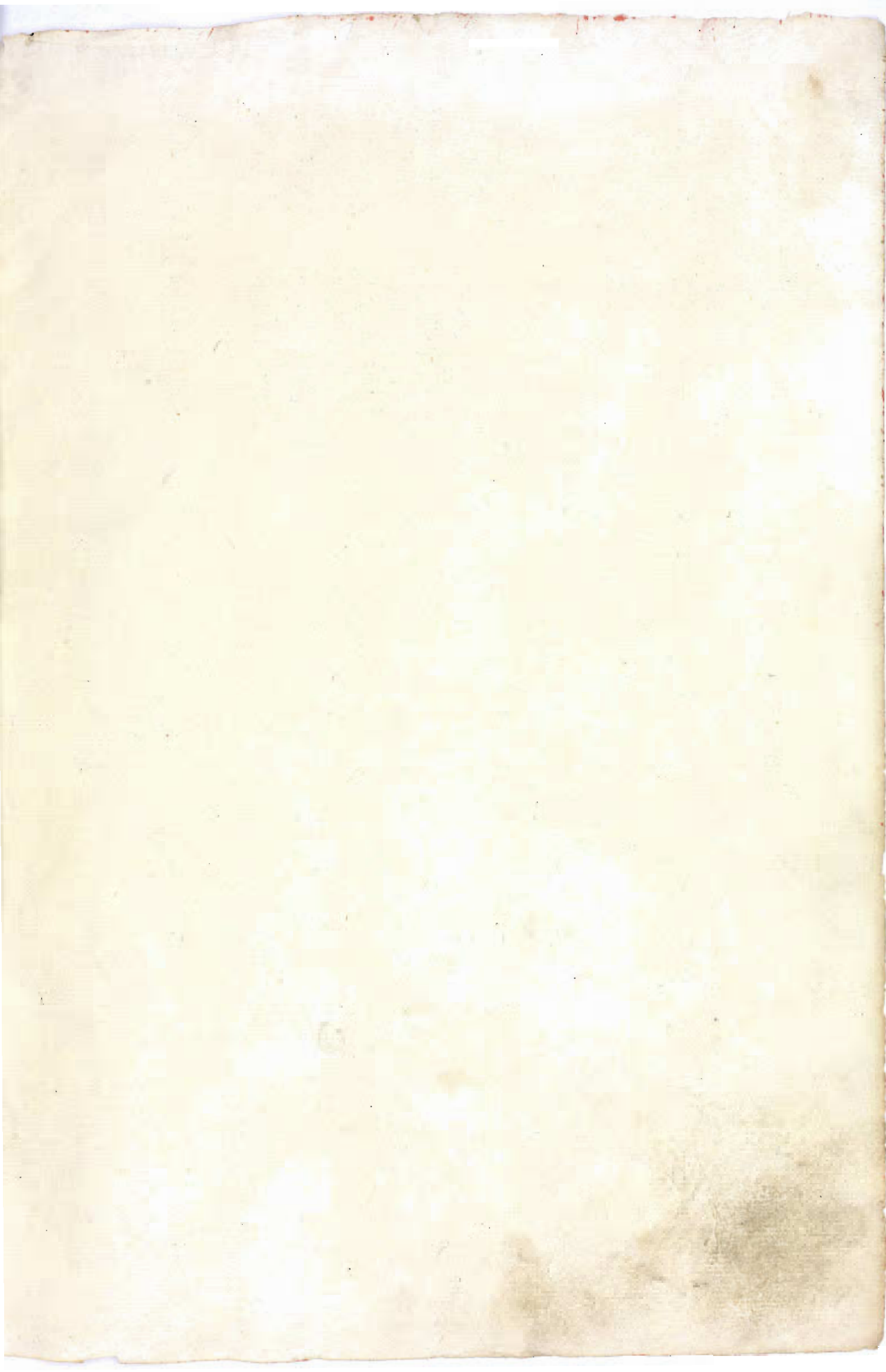
a. 355

n. 330

Depositar Materias a la Libreria de esta ^{pa} Casa el
Sr. Curruquez.

327

Commissaire de la Librairie de la Ville de Paris
de la Librairie

R. 295
396. Foxas

De inominatis vulgo iuris gratia cuiusque clari
accensendi, et applicandi

Capit. 1.

Quid importet Concessio facta per Verba iuris

Fieri solent conventione inter viros habita, habili ad translationem domini
sive utriusque elogia, scissiones aliquas agendi, habentibus aliquibus in alieno, quae
antiqui fere omnes, et ex recentioribus nonnulli inominatos servitutes
appellant: Alij vero non iudiciales, aut personales servitutes esse existunt
omnes scissiones similes, quia iudicia afficiant, sola personali obligatione omnes
iudicant. Nos autem Substantivum quidem, ac elegantissimum verum
am Kol in omnibus fere ad litteram sequuti, qui de hac re latinum
scilicet scripsit in exercitationibus suis exercit. 6. cum tribus seque; meliore
san ordine, et nonnullis additis, deceptis, quae alijs, progre
cuiusque nominibus, et certis natura iudicialis scissionis applicare intendi
mus. Ut igitur clarius in omnibus salis, et antiquo prae
vertere oportet, aliud omnino esse scissionis servitutes, aliud servitutes substitutionem
scedit enim servitutes emptione, quoniam legitime facta, legato damnatorij, pre
to in stinens, aut alio titulo habili alijs ad translationem domini, quo facto ser
vitus ipsa in obligationem duntaxat deducit, qua personaliter agit ad servitutes deli
torum, ut servitutes stituit, habent. Constituit autem, seu quasi habet servitutes
patentia, vel probata cautioe inveniunt cum facultate utendi, aut alio modo, et qui
bus D.D. in l. pen. ff. de servit. l. 3. veni. dicitur ff. de tribus s. stituit
usual. lib. 4. ment. cap. 10. tit. C. ex parte vindicatorij legato, ubi tunc pro iudicia
ty, servitutes iudiciales iam a morte testatorij, iam ab adita hereditate stituit. l. 3.
ff. de servit. leg. Paulus lib. 4. sent. tit. 6. s. vult. Serna in d. eque s. in l. de actio
n. 3. diximus ad Labeonem lib. 1. Dith. l. fa. ff. de servit. vindic. n. 25. In praesentia
itaque disputatione, hoc querit: an scissione facta aliquis, habentibus agendum
in alieno, servitutes credit in obligationem deducit, potiusmodum in hunc modum
obligationis stituenda: an potius duntaxat ex scissione oritur obligatio persona
ly, qua tenetur promissor illud quicquam pati in fundo ipse in alieno, vel rursus
eo ad id minime realiter affecto. Utilitas autem questionis adeo magis est, ut
vel digno eam demonstrare sufficiat. Etenim servitute venti, personaliter sti
tuta, sive actio realis adversus quemcumque servitutes ipse possessorum fue
rit, dominus iudicij dominantis spectat. l. 1. et 2. toty. ff. de servit. vindic. l. 1. et
per toty. ff. de vult. petet. s. eque dicit. de actionib. quibus affecto oritur realit
iudicij, quemcumque etiam singulariter possessorum sequit. l. 1. et 2. p. 26. ff.
vult. petet. s. dicit. Obligatio personalis minime iudicij affecto sed personam
taxat eius, qui promittit, successorumque ipsius omnino tenet. Quibus personis

servitutis capiti diminutione; ipse et gradatim non utendo amittunt. S. finit. Inst. de servit. At personale obligatione non nisi triginta annis interest. L. si quis. C. de servit. 30. vel 40. annis; et capiti diminutione aut non amittunt si ex naturali causa procedant. L. ex 6. ff. de capite minuty, aut annis restituant. L. 1. C. de soly ff. de cap. minuty; interest itaque valde iure, cui demum clausi ambigua iuris cuiusquam sententia applicanda sit.

Hic potest, dum quaerit an verba scissionis importent realem, personalem, vel servitutem, an vero dumtaxat obligationem personalem sineant, et regula statuendum erit: verba scissionis in designantia agendi, habendine aliquid in alieno, puta eundi agendi, signi immittendi, utendi fruendi, aliisque simile, potest alio termino haberi, de quibus abunde egimus ad Laberz lib. 1. Dist. inst. l. fin. si servit. vindic. servitutem importare, atque ex simili mentione utiliter agi posse, ut servitibus ea substituat, quae ipsius mentioni obij demonstrata est. L. 3. S. eod. C. de qui habet. L. per fundum. L. si mihi ff. de servit. et dior. L. testatrix. S. plures ff. si servit. vindic. 2. ratio huius regulae haec est: nam cum sit certum id quod in obligatione sine ex actu sine ex ultima voluntate dependentem deducit, ab ea re ipsa diversum esse oportere. L. obligatione subit. ff. de oblig. et act. pr. inst. de obligationibus. et sicut in obligatione superioribus tractam verba, in ipsum deducit, et scilicet scilicet, et in intelligi nequeat de obligatione personali, ne sit eadem in semetipsam deducta, est sequens eo iure servitutem esse substitutam demonstratam, et indicatam. 2. ratio est, nam cum quod verba iuris reperiat facta scissio, nequit dici merum solummodo factum creberrime licet repetendum, videri scissum; quandoquidem iura, et facta maxime inter se differunt: At quoties nudum dumtaxat factum non est in obligatione, oportet in ea rem aliam esse corporalem, vel in iure existentem, cui obligatio, quae in facto non existit, eam oportet esse dandi quid, vel standi. L. 2. ubi. D. de delib. oblig. d. l. obligat. subit. ff. de oblig. et actibus. ergo praedicta scissio facultatis agendi, habendine in alieno, sub nomine iuris facta, nihil aliud importat, nisi servitutem, quippe rem in iure existentem virtute obligationis existantiam. Tertia, nam supponimus curvere debere omnia ad servitutis scissionis necessaria: ponendum est enim adesse quod a spina, cui de servitute reali agit, occidentemque dominum esse, et simul adquirentem; adhaecque ipsius quod dominantis utilitatem iuxta ea, quae diximus in d. l. fin. si servit. vindic. quia cum in actu potest cuiusque rei requisiti essentialibus, res ipsa simul inducat, et acti ponat. L. in venditione. S. inde quaerit. L. Laberz ff. de omni dior. L. 2. S. adeo aut ff. locati; nihil oblique videtur obitare, quominus scissionis iuris de servitute intelligatur. Quarta, suffragat subiecta materia, siquidem de eo iure scedendo tractat, ut alieni frui, vel habere liceat in alieno, id quod servitutis iure fieri solet. L. si cui simpliciter ff. de servit. l. 1. ubi. dior. l. 2. dior. vrbior. Atqui ad ius reale ab obligatione personali dignoscendum, subiecta materia prius inspicienda venit, ut cui magis illa operit, id scissum credatur. C. 1. de officio vicarii in 6. C. Pontificis. C. 12. q. 3. ergo superiori scissione, non personali obligatio: immo realis servitibus scissa credi debet. Denique licet sub iuris nomine personali obligatio veniat pr. inst. de obligat. tamen velides magis presumenda scissio servitutis, quae potior

potior est ea, durabilior, maiorque hinc efficacius, hinc utilitatis. Quippe quae
 rebus affixa cohaere, fundus affuit, cum igitur ad quoscunque transit possessione
 d. l. cum fundo. ff. rusticor. § dior. l. cum fundo ff. immuni. § dior. cum edicere
 so a personis utique sustineatur obligatio, simulque cum eis intercedat, nec eas
 cogrediat. l. in. §. i. ff. de stat. emp. l. Caius 12. ff. de annu. leg. Verba ergo in
 potiori significatione accipienda sunt, plenius iure intelligenda veniunt.
 l. i. §. h. §. ff. §. qui. iur. l. i. §. qui in p. §. ff. si ager vectigali. l. i. §. de pa
 tron. §. i. ff. de iur. iur. l. i. §. bidui ff. §. de appellandis sit. videndy. §. de iur. Bur.
 in l. quia tale 14. ff. soluto matrim. n. 17.

Hac autem regula primo ampliatur, ut procedat non solum quando 3
 quis alicui concessit ius eundi agendi per fundum suum, verum et quando ei
servitutem itineris, vel actus, cum quibus in apertis directis locis n. sit. l. ille,
 aut ille ff. in obj. ff. de leg. 3. l. 13. §. cy ita. ff. de verb. oblig. sunt lex. int. 2.
 l. luminum. l. qui edificat. l. si servitus ff. urbanor. § diorum.

Secundo ampliatur, ut procedat quando quis alteri concessit actus, viam 4
 nulla facta mentione servitutis, aut iuris. Quamvis enim tunc nec servituti memine
 rit sceleris, nec iuris, quia tamen verba huiusmodi non facty solummodo importat,
 verum et suo sub ambitu virtualiter omnes servitutes substantiales partes spectan
 tur, nullatenus ambigendum, quin isto casu concessa credatur servitus ea, cuius no
 men exiguum reperit. l. 2. §. l. pluribus. §. et si placeat ff. de verb. oblig. l. 2. et 3. ff.
 de servit. leg. l. si cui. cy. §. i. ff. de servit. l. 2. §. agy ducty. l. 3. in fa. l. per quem
 l. si vny 19. l. si via. l. itinere cy. alij. ff. rusticor. § dior. Neque hinc parca obit. lex.
 in l. 2. §. item si in factis. ff. de verb. oblig. ubi stipulatio iter fieri refertur inter stipulatio
 nes faciendi; quippe adiuncty obij facti ex mente stahentis id videtur eliceret.

Tertio ampliatur, ut procedat, etiam si post factam iuris concessionem
 absolutam, stipulatio generalis adiacent per stituentem non fieri, quominus stypu
 lanti iure agere liceat. l. cy fundo 37. ff. rusticor. iuncta ratione lex in l. §. manay ff.
 de iure codicillor. ex rationibus per Kol. exercitat. 8. n. 3. et 4. adductis. Quarto
 ampliatur, ut procedat, etiam si in concessione iuris mentio personae facta sit, cui ius
 illud cedit. l. si cui ff. de servit. l. 19. §. si domo ff. urban. § dior. l. si vny. l. si in
 hi cy l. 1. §. ff. rusticor. § dior. Item in personis concessionibus inserunt, non ut generalis
 illis fiant; sed ut demonstrati de quibusque, sine cum quibus facty fuerint. l. 7. §. pas
 rum. l. tale pacty ff. de pacty; nisi specialiter testator, scelerisque personam demonstrave
 rit, cui dumtaxat servitutem stitari voluerit. l. pecorij ff. rusticor. § dior. ut inferi
 ribus clarius demonstrabimus.

Quinto ampliatur, ut procedat, etiam si nullus ex § diis mentio fiat, ut 6
 per lex. in l. si servitus imposita. l. si arborem. §. h. §. lex. ff. urban. § dior. l. testa
 toris. §. plures. ff. si servitus vindic. pluribus alij rationibus adductis recte pbat Kol
 d. exercit. 8. n. 6. dummodo liquida sit, cui tenent § diis servitutes adquiri, cuique
 eam esse impositam voluerunt stahentis. d. exercit. 8. n. 7.

Sexto ampliatur, ut 7
 procedat non solum quando verum executum quid in alieni facienti relinquitur, puta
ius sit lucis bitis eundi agendi per fundum meum; verum et quibus generis
 simile ius cedit, puta. damnum eto hinc in stitare servitute itineris lino. lino;
 seu pati ius ei esse eundi agendi § fundis hereditariis. l. Proculy. §. quibus de verb. ff.
 de verb. l. testamto ff. urban. § dior. l. 3. ff. de verb. l. si alij 19. ff. de verb. leg. stant.

5 traditio per Kol. d. exord. 8. n. 12. excepta ratione dyngton ex l. i. ff. de leg. 1. l. 4.
U. Com. de leg. qu. gualdubio falsio est

6 Amphiat septimo, ut cedat regula superior sine ista executione iury
dirigant ad dominy pdij dominanty ita, in tibi sit eundi, agendi et sine ad
dominy pdij seruienty ita ne in tibi sit altiy tollere et priy enim in affirma
tiy seruientibus locum habet: secundum autem in negatiy. Kol. ubi sup. n. 13.
etiam est inmutentur scensiony verba naturalia, et directy in affirmatiy serui
tutibus ad dominy pdij seruienty. ita ne in tibi sit, phibere me ubi iure a-
gendi aquam ducendi: idem omnino respondendum est, cum nihil vero sensu ter
torum stulta immutatio obitare possit Kol. ubi supra. d. n. 13. quales autem sint
seruitutes negatiy, et affirmatiy videre licet per Mavry Reg. qm. lib. 4. q. 20.
chesny lib. 1. dif. q. 43. n. 6. Tielamam lib. 3. memb. Eclog. 11 =

9 Octavo superior regula amphiat, ut cedat etiam si scensio sub
nomine iury facta non sit; dummodo alia verba sint usurpata, quz n. miny,
quam iury nomen, seruitutis importare, ac designare possunt; tunc enim n. miny ser
uitutis in obligatiy censetur deducta, ac quando sub nomine iury id sceditur,
q. iure seruitutis fieri soles, puta si scedens dixerit ppriy edy alteri se facere
seruay. l. et qui duos. ff. de seruit. urban. l. si quy duos ff. omum. pdior. l. q. per
certa. ff. eoly. aut inq. ady seruay fore, vel esse. l. si binary ff. urban. pdiorum.
l. si in vendit. ff. omum. pdior. aut inq. edy alteri seruire. l. duoy. l. in tradendo
ff. omumia pdior. Barnaboz Brissony lib. 6. form. v. interdy auty in tradendo:
etiam nihil refert, quibz vby scensio pponat facta, dummodo ex ey quz ten
serint strahentes apparere possit, sicutam post institutiony Constantini. in l. i. l. de
form. sublaty. Non enim alia de causa exprimny nomen iury in scensione usurpa
tim pponi, quam, ut noby inditio sit seruitutis fuisse scensam; si itaque illud
inditioy ex aliq. vby omne ellia, et haberi possit, ppter eandz rathoz ilz vto
bique respondem. l. illud ff. ad leg. Aguil. l. certy ff. si certy petab. l. si si cui ff.
de legat. 3 =

10 Denique amphiat decimo superior regula, quando scensio, est nomen iury
in scensione adiectum non sit; facta est tamen menti rei corporaly, aliq. iure serui
tutis spectare solita. Verum ut amphiatio hzc locum habere possit, requirit primo, quod
hzc res corporaly per se, et simplicitate data sit, non in sequentiam facti; alioquin si
quy alium scensioy facere iter per fundum suum, minime seruitutis pdialy conce
na credit. l. aqua Iuliany 41. si quy alium. ff. de leg. 1. Secundo requirit, verba
scensiony directo dirigi ad dominy pdij dominanty; ita ut ipse ppra auctoritate
te virtute scensiony facty illud quid peragere possit ad sui, pdique ppy vtilitaty;
alioquin non seruitutis realy, personalyque: immo rei corporaly exsoluendy sagin
obligatio personaly dumtaxat stracta intelliget. l. fin. 5. l. iury ff. de strah. emp. l.
l. Cuiy 12. ff. de annuy leg. l. pabimoy 22. l. fundi 38. ff. de vusu. leg. Tertio ex
positu sitare nimirum vel ex verby scensiony, vel ex eo q. agit, Voluente sce
dentem rem in scensiony ipsam deductam non semel tanty, aut p. uno vice, sed sa
piy, aut quoties fuerit opus adquirenti e. fundo pditari: alioquin deficiet vny
ex substantialibus requirity seruitutis, quz facty perpetuum multoties repetitay
rederat; quando autz hoc creditur inter agenty actum, ex variy diectory dedu
cunt B. D. in d. l. aqua Iuliany. si quy alium ff. de leg. 1. Raphael Cumanus
et alij

et alij in l. cum qui kalendij ff. de obli. Traquellus in l. b. b. q. 5. hoc sermo
 ne. del. sig. Antonij Gomez, et eij additonal. Auth. lib. 2. tit. 17. n. 26.
 et 48. Menochij de psumpt. tom. 2. lib. 4. psumpt. 132. Exempla ergo huius am-
 pliationis erant, quando testator dixit fructus annuos fundi Cornelianus hinc de
 leg. legitum agis per fundum hereditarij. Cuius de leg. l. si quis ita 20. ff. de legat.
 l. lucij 27. ff. de iur. iudic. l. si in re substituta ff. quem ad m. serv. amitt. l. si ita 42. ff.
 de legat. leg. et ratio est; nam licet emolumentis Corporale, et servitus, quae sola in
 iure visit, quam maxime quoad essentiam differant. l. varez 43. ff. de emtion.
 l. i. d. quidam pterea. ff. de reb. diuisi; eo qd ut alia Corporis, alia iuris incorporalis om-
 nis, ut huc ex illa per se se, nec elici, nec inferri queat. arg. l. marcius quondam
 C. de donat. inter. l. Papinian. conti. ff. de minor. Verba tamen in proposito n. tam fac-
 tum, quam Corporis smodi, iure servitutis alioquin spectare solitum in occasione
 deductum esse Commonestranda; adque adeo potestatem directo sine immediate
 illud ex alieno sequendi importancia, abunde ostendunt eam fuisse huius
 ty mentem, ut potius in ipsum incorporate, sine servitute, quam Corpora solum,
 tribuere voluerit. d. l. cy ita cy similit. sup. add. ff. de legat. leg. de hac tamen
 ampliatione plenius in sequentibus capitulis agemus.

Huiusque autem dicta militat in obscura et ambigua sceler 44
 ty voluntate, itaque stratum omnino sceler, si ex huius ipis occasione, aut ex
 eo qd inter strahentes agit, sicut concedentem, quantumvis per thaluffe notan-
 tia alloquentem servitute scelere voluisse, sed dumtaxat personaliter se obli-
 gare intendere. Etiam in omnibus sventionibus quantumvis strahis prius ata-
 dit, qd inter strahentes approbati acty. l. semper in stipulat. ff. de reg. iur. l. sed et
 Celsus 6. 9. t. ff. de strah. emp. l. 3. C. plus valere qd agit. et apertis disponentis vo-
 luntati omnimodo standum venit. l. in sditionibus. ff. de Condit. et dem. l. in
 sventionibus ff. de obli. l. ult. in pr. C. quz reg. sign. obli. Cum in apertis n. sit
 locy directus. l. shinny 137. 9. 2. del. obli. Est enim qd Regula tradit quosq;
 in iure nostro voluntas psumitur disponentis, semper id eatenus admittere,
 nisi eundem stratum voluisse euidenter appareat. l. defuncta sub. fine. ff. de
 usufr. l. h. 9. si rem ff. de leg. 3. l. lucij. 9. quistis. Cod. l. 12. 9. Celsus. l. fundi
 9. libertis ff. de instructo, vel instrum. Cui principio obstant nihil adducta in
 peris qd reg. affirmat. que intuenti cuiquam clare stabit, et plenius videre
 est peris Kol. d. exercit. 4. n. 31. ne amplius acty agamus. l. si ipe primus
 exemplum presentis declarationis, quando nimirum sceleris qd unica dumtaxat
 vice in eundem agendi, aut signa immitendi sceleris. Sit secundum

Sit secundum exemplum, quando quis p caris in eundem 12
 vel aqua ducendy sceleris, nam et si p caris scedi soleat servitus. l. 3. l. 15. 9. 2.
 ff. de p caris. l. 12. in pr. ff. de Veligijis. Ornat. lib. 11. sment. Bon. q. 10. lib. 2.
 tamen ex natura huius requiritur elicit scelerem n. servitute, sed meris fac-
 tum ex arbitrio, et voluntate eius pendens scelere, et permittere voluisse;
 nam et si servitus rogata esset, eandem ipsa naturam sortiretur. l. servitutes
 4 ff. de servit. Cuyac. lib. 22. obsura. q. 37. Fab. in ration. ad lex in l. n. p caris.
 17. ff. in. qdior. et ibidem Cuyac. lib. 7. q. 10. pag. an auty p caris scera servitus, aut
 per smodatum, aut pignory causa, quando potest, substituta vera servitus id.

an duntaxat velut imago quaedam servitutis, ad effectus illos creetur, tractatum
magis late in manuscriptis, quibus modis usus, videtur. Verum haec a nostro tra-
ctatu proprii aliena sunt.

13

Tertium exemplum addi potest, quando nempe quis gratuito sce-
dit alicui in eundi, aquam ducendi et. ^o tunc enim nisi ex parte, aut ex eo qui agit
id eliciat, aut probet minime sponte donatio servitutis facta, immo duntaxat
credibile, quod scilicet scilicet factum, seu exercitibus servitutibus ad libertatem scedentibus, arg. ex
in l. cum de indebitis ff. de probationibus. l. Neseimii ff. de negotiis gestis. l. ubi ff. de
donationibus. inter. late, et grat. auctoris, et in id ponderat subtiliter tex. in d. l. si qua
rio ff. omnia quod dicitur. Kol. d. exercit. 4. n. 29. amplius tamen super hoc deliberandum
erit. Sit quod quartum exemplum, quando per ipsum scedentem ex tunc scissionis, hinc
legue eius, aut successoris. Et standum est, quod alioquin si vera scederet servitibus adquiren-
ti per se metipsum sumere liceret. l. fundi Cloutiani ff. de usufructu. leg. l. Cuius ff. de
annu. leg. l. si. d. Lucius de strat. emul. quae iura per seque procedunt, et tunc in re
signantibus scedentibus usus, quod in inferioribus, deo dante, licemus =

14

Sit denique quintum exemplum, quando quis, qui in eundi aquam
ducendi scedit, in eadum remissione adiecit, se id stipulatoris interit, aut peram
stipulationum, si alienato quod ei non amplius ea facultas, sive utilitas non fuerit.
Etenim si vera servitibus foret scissa, liceret stipulatori, seu adquirenti ex alienato
quod quantum utilitatem peragere, ad quemcumque possessorum illud, quemvis. l. ex
fundi ff. omnia quod dicitur. l. ex fundo 36. ff. usufructu. quod dicitur. Nec obstat quidquam tex. in
ind. l. ex fundo 36. ff. usufructu. quod dicitur. qui omnino intelligi. est eo casu, quo stipulatio
penalis non spectat in tempore alienationis, sed in exemplo superiori, ex quo elicit
Cohortata voluntas scedentis, valentis nimirum iura quod sui diminuerit: sed
immo simpliciter. post absolutam iura, aut servitutibus scissionis, adiecit, ut scilicet
stipulatio penalis, seu strictius id, quod interit stipulatoris; in qua specie, et si verba
ad acquirentem divergant: non eo tamen magis immutabit per accessionis na-
tura principalis scedentibus concessio. arg. l. si per manus ff. de iure Cohort. ff.
nec minus verba servitutibus scissa, non obligatio duntaxat personalis inducitur
intelligitur. Videndum Kol. d. exercit. 4. n. 3. = Nec obstat. quod dicitur. l. 36. Papinianum
Veroniam in l. pecoris 4. ff. usufructu. quod dicitur. ibi. si tamen testator personam de
maritavit et. ^o nam ut recte respondet Fab. aliud est adhibere personam institu-
tione servitutibus. Cuius stipulatione scissa fiat; aliud personam si nihil deponere
horre in accessoria stipulatione penali; priori casu procedit decisio tex. in d. l. 4. de
verborum significatio. in secundo autem tex. in d. l. 36. videndum ibidem quoque. Guyac. lib.
2. Veroniam. Pauli. et Licetama lib. 2. membranarum Cataloga. ff. =

~ §. I ~

~ An scissio iurium quorundam, vulgo inrominatorum, importet ~
~ Servitutem ~

15

Facta scissione uno ex modis superioribus scriptis, quibus servitibus esse
mente, et intentione verba referentibus, iuxta interpretationem factam, scissa cre-
di solet; ambigitur adhuc ratione materis, seu facti sub iure scissa sig-
nificatio; an nimirum, quae in principio huius capitis dicta manent, non solum
procedant

exigere, puta pensiones agrorum pridem locatorum, ac per se ipsas fructus à Co-
lony inde percipiendi. d. l. Arbore 9. de usufr. vteriusque eundem exco, qd usufru-
tus statuet à substituente vestigi, ut fructuarium n amplius, quam annua, puta
decem habeat, cetera proprietarii sicquati. l. generali 32. q. uxori. v. p. ubi gus. ut.
et s. l. v. ff. de usufr. leg. Cum ergo possit ad certam partem estimationis reddendi
fundi usufructus vestigi; et multo magis ad emolumentum rei certum ex fundo servi-
ente acquirendum coartari poterit; siquidem hic, et fructus inestimati velinguntur,
et licet percipere de eis, quotquot genuerint. l. veluti 6. ff. v. h. q. d. i. idem in p. h. a.
liby servitutibus rationari poterit; nam modus certus servitutibus solet addi;
nec eo minus p. d. i. vere servitutibus sunt. l. q. d. modus. ff. de servitut. ubi modum
addi servitutibus posse stat, veluti, quo genere vehiculi agat, vel non agat,
ut p. ex illo transducatur, aut carbo portetur, et postea ibi. intervalla dierum
et horarum, n ad temporis causam, sed ad modum pertinent substituta servitutibus.
faciunt quoq. tex in l. si atq. et l. d. i. h. i. Menis ff. de usufr. Cum igitur hoc potissimum
de causa ab interpretibus iura superiora servitutibus esse regent: sequitur eo funda-
mento destructo, parum vel nihil obstat, quominus ea veris servitutibus accen-
seant, et cum eis adnumerentur. Quis id ex parte p. h. a. l. h. i. Paulus in l. veluti
6. ff. v. h. q. d. i. ubi Consultus ait, in figuris habendi in alieno p. d. i. ut ibi vera
venalia sunt, servitutem personalem usufructus esse; cum aliter n ad utilitatem, et
independentiam vicini dominantis p. d. i. d. i. t. a. x. a. t. v. a. p. e. n. i. l. i. c. e. r. e. t. s. e. r. v. i. t. u. s. e. i. t.
p. d. i. a. l. i. i. l. i. e. r. g. o. s. i. c. y. d. l. 6. i. n. b. i. t. u. t. ff. de usufr. l. i. l. l. o. 4. d. i. c. t. u. r. a. d. p. o. n. l. i. c. o. s. m. e. n. t. q. d. i. l. l. i. c. e. r. e. t.
B. Cuyac. in l. v. ff. v. h. q. d. i. et Kol. exerc. 6. n. 16. ubi dicitur solutio tex in l. in
cuius p. n. ff. v. h. q. d. i. ubi ex eo p. n. a. l. i. s. s. e. r. v. i. t. u. s. v. i. v. i. b. i. p. e. r. t. i. b. e. t. e. s. s. e. r. v. i. t. u. s. q. d.
ad utilitatem personae n certae, et determinatae fundi directa est, unde stat, etiam
singularis cuiuspiam utilitatis fundi usum, ac propterea nominatam servitutibus
substitui posse. Septima in idem Conspicitur Papinianus lib. 7. Reg. in l. pen. ff. de servit.
leg. ubi pater p. n. q. d. o. m. a. s. h. e. r. e. d. i. t. a. r. i. s. i. y. h. a. n. c. a. u. n. d. i. p. t. a. r. i. i. n. v. i. t. e. t. e. r. r. e. p. o. n. d. e. r.
Consultus, qd et si aliter plene servitibus itineris p. d. i. a. l. i. s. l. e. g. a. t. a. a. d. h. e. r. e. d. e. s. l. e. g. a. t. a. r. i. h. a. n. c. i.
v. e. t. i. n. p. p. o. n. i. t. a. m. e. n. n. o. n. s. i. c. c. u. m. s. i. t. a. t. n. o. n. p. d. i. s. t. e. m. p. l. a. t. i. o. n. e. s. e. d. f. i. l. i. j. a. f. f. e. c. t. i. o. n. e. i. n. j.
h. a. n. c. a. u. n. d. i. f. u. i. s. s. e. s. e. r. v. i. t. u. s. i. n. l. a. q. u. e. a. p. e. r. t. e. s. e. l. u. d. i. t. u. s. u. m. s. e. r. v. i. t. u. s. i. b. i. d. e. m. f. i. l. i. j. d. a. t. u. m.
i. n. t. e. l. l. i. g. i. e. r. g. o. e. i. y. s. m. o. d. i. t. a. t. i. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. s. e. t. n. o. n. d. o. m. u. s. u. n. i. v. e. r. s. y. n. o. m. i. n. a. t. a. s. e. r. v. i. t. u. s.
t. u. s. v. i. v. i. s. i. t. u. i. v. a. l. e. s. v. i. d. e. n. d. i. s. u. n. t. i. b. i. d. e. m. G. o. s. s. e. t. C. u. y. a. c. e. t. i. n. d. l. i. ff. v. h. q. d. i. o. r. u. m.
f. a. b. i. i. n. d. l. p. e. n. v. i. s. i. c. o. r. q. d. i. o. r. P. e. t. r. u. s. B. a. r. b. i. n. l. q. u. i. a. t. a. l. e. 14. ff. sol. m. a. d. i. c. t. i. o. n. s. i. b. i.
e. t. l. v. K. o. l. e. x. e. r. c. 6. n. 16. Octavo id mirifice p. h. a. t. t. e. x. i. n. l. i. ff. de usufr. leg. ubi n
alia ratione usus, aut usufructus servitutibus realibus requiritur substitui, nisi quia qualitas
qualitatis, seu accidentis accidens dandi requiritur: ergo si ratio ea n obstat, vere ser-
vitutibus nominata dandi partialis modus fundi, seu accidentis eius, qd e magis.
ergo dum cetera essentialia requisita occurrant, obstat nihil plenam utendi fun-
di facultatem non esse datam, immo ad speciem certam coartatam, quominus
vera servitibus credat in mentionibus deducta =

3

Vere dum p. d. i. a. l. i. ff. de usufr. leg. materiam attingimus, eius intelli-
gentiam abique rubore p. h. a. r. e. n. i. s. n. p. o. s. s. u. m. u. s. e. t. q. u. i. d. e. m. v. e. r. i. t. a. t. u. m. e. s. t. q. u. i. a. e. y.
o. m. n. i. u. m. m. e. l. i. o. r. i. n. o. t. y. i. n. t. e. l. l. e. n. d. u. m. h. a. d. u. n. t. n. i. m. i. u. m. e. s. s. e. e. a. m. i. n. t. e. l. l. e. n. d. u. m. d. e. s. e. r. v. i. t. u. t. e.
r. e. a. l. i. n. o. n. d. u. m. s. i. b. i. t. u. t. a. q. u. i. d. e. m. o. n. s. t. r. a. n. t. t. e. x. f. i. n. a. l. i. a. t. h. a. i. b. i. a. u. t. e. a. s. e. r. v. i. t. u. s. i. b. i. t. u. t. a. t. u. s.
q. u. i. a. r. a. t. u. n. t. s. e. r. v. i. t. u. t. u. s. n. o. n. d. u. m. e. s. s. e. s. i. b. i. t. u. t. a. m. : S. i. i. g. i. t. q. u. i. l. e. g. a. v. e. r. i. t. u. s. i. b. i. t. u. t. a. t. u. s.

mini

Verum quid dicitur per unum vic. per fundum suum, recte ait Concultus, immo
 iure, imple esse legatum digna ratione, et quia servitus servituti dari nequit, et
 quia eius rei vix legat, qui neque in bonis, neque extra bona nostra est, quippe na-
 turis eibus, hoc est non existentibus servituti, dandi qualitates nulli possunt; nam et si dicitur
 mihi quodammodo, seu intelligibiliter esse in bonis nostris servituti, arg. l. 2. §. notandum
 ff. de usufructu. indeque et, vindicationis servituti quamlibet posse legari, ut adversus plu-
 res defendit recte d. Didacius de la Serna de act. in d. eque 3. n. 3. non ita tamen
 eundem recte in bonis nostris existimari possit, ut aliique substitutione, et creatione quia
 earum nona qualitas possit dari. Ceterum quando quis legat per vindicationis servi-
 tutem, tempore creationis legati in illud formale per legem adducit non secus, ac si
 virtute legis creationis quis videtur illud quasi tradidisset: At quando quis unum
 legat servituti, nihil adhuc est creatum, ex quo ut pote materia vix eius indicat,
 nec auctore est dicere intelligi creati primum in, virtute creationis secundi, vix
 nempe, ut eo magis in illud quod in bonis nostris esse dicat. arg. lex. in d. per
 manus ff. de iure codicill. nam si intentione collimetur hęc, invenietur clare esse
 quod impossibile simile quod vix creari, quippe testator, qui unum vix legavit, vi-
 am ipsam non legavit, ut patet est, distinctam ergo esse oportet servituti ad unum
 et usufructu eius: quibus pariter, creata itinere servituti, ut necesse est, neque ipsa
 generis legataris vix existere valet, quia ei legata non est servituti, sed vix eius, ne-
 generis hęc, eundem quod dominus esse valet, cum, ut e hęc, nemini res sua
 servituti possit: ergo virtute creationis vix, nequit intelligi creata servituti formalis: et
 in specie d. l. 1. nec est, nec esse potest servituti in bonis nostris, in quibus auctore attendi prin-
 cipis. Videnda sunt problemata quod nos tradita in manuscripto de usufructu. et de usufructu. et
 titulu. ex causa locationis, pignoris, et comodati egimus. Sed nec est vix vix sensu
 servituti realem non creatam confici, et creari ex bonis nostris, quod creati vix fac-
 tus, ut late probavimus ad labor. lib. 1. tit. in l. fin. in serv. vindic. a n. 22. omni
 ergo sensu verissimum est, quod ait Paulus in d. l. 1. nullo modo servituti neque in bonis,
 neque extra bona nostra esse =

Verum quid dicimus eo casu, quo servituti vix substitui intendit per eum, qui 4
 servituti vix, et substituiam habet per alienum fundum? Item omnino respon-
 dendum erit: non solum esse, sed aliique quod sensu domini servituti hoc per
 nequit. l. ex meo 24. l. 33. §. 1. ff. de iust. et iur. §. 2. ff. de iur. de qua Suarez ad
 Agut. lib. 2. cap. 2. sec. 4. a n. 29. Cynac. 16. obier. cap. 16. et 27. cap. 22. Pac. cent. 7. §. 18.
 Reley de iust. §. 4. n. 31. sed ex eo quoque, quod quod servituti formalis usufructu substitui
 titulu semel, nequit formaliter transire in aliam personam etiam accidentem do-
 mino l. si quis 29. ff. de usufructu. leg. ita pariter servituti reali formaliter semel quod in-
 gna, nequit in aliud quod formaliter eque transire, seu per formaliter existit ali-
 quam quod quod comoditatem parere, alioquin alius auctore officium sui, nisi
 ponat eam in primo fundo extinctam, et in alium translata. Quin tamen hi casu
 by imagine quodam servituti, auctoritate quod quod creant, qui cum effectibus vir-
 liter existunt non est ambigendum. d. l. 1. ff. de usufructu. leg. d. l. 33. §. 1. ff. de iust. et iur.
 d. l. si quis 29. ff. de usufructu. leg. videndi sunt. Goff. in d. l. 1. de usufructu. leg. a n. 63. Cinnal
 ad Bon. 4. sentent. cap. 5. et 11. cap. 14. litt. D. Cynac. 9. ad Affia. in d. l. 33. §. 1. ff. de iust. et iur.
 et ibi Fab. Hofman. 6. obi. 25. Fornerius 3. sel. cap. 14. Liciana 7. membr. de leg. 93.
 Bacob. de iust. lib. 1. cap. 7. n. 3. Galban. de usufructu. cap. 3. n. 5. d. Didacius de la Serna in d.

in §. 3. inst. de actionib. n. 3. et aduocant tradita per Galban. de usufr. q. 39. Soloffe. in
l. 72 de reg. iur. vniuers. lib. 1. sel. q. 32. Forcalul. in Meyomant dial. 113. Verma inst.
§. 3. inst. de actionib. n. 4.

5

Quid antequam hinc abeamus dicere si omittimus, seruitutis vniuersalis,
de qua in d. l. pen. ff. de seruit. leg. intelligendam esse de imagine seruitutis, si de vera
seruitute, quae amittitur videtur. Sed non idem affirmandum est in specie
textus in d. l. vniuers. ff. de iur. iudic. quippe ubi non seruitutis seruitutis alia inducere
vel; immo plane vniuersa aqua, quae quibus reale in bonis nostris existens est, scilicet intelli-
gitur, nihil aliud importare volentibus, ob rationes, de quibus infra, ipsius seruitutis vniuersae

6

Hic autem, quae circa seruitutis vniuersae dixerimus, procedunt
si infra limites seruitutis vniuersae, seruitutis aqueductus dominus velis domino illius vni-
uersae, seu alij scedere seruitutem aquae huiusmodi. Verum quid dicendum erit, si vniuersae do-
minantis dominus, postquam fundi sui limites aqua est ingressa, velis alteri vicino
vniuersae eius aquae vniuersae huiusmodi, vel ductus iure seruitutis? Et quidem si certam for-
mam aqueductus seruitutis accipit, puta ut ad certam partem fundi dumtaxat di-
catur, verisimile est, eam formam, modique excedere dominus seruitutis vniuersae
posse. l. ex meo 28. ff. de iur. iudic. Et nequaquam aliquid facere, quo vniuersae vni-
uersae seruitutis vniuersae fundi domino reddatur grauior. l. 1. d. illud labeo 16. ff. de aqua quibus.
Et istina. modus quippe seruitutis vniuersae omnino seruandus est. l. 12. C. de seru.
et aqua iuncto Barb. in l. 1. ff. de leg. 1. 2. p. n. 21. At cum modo seruitutis vniuersae vniuersae,
nec damno inde domino emergente, quae libere ad partem quamcumque immo ad diuer-
sum fundum quae dominantis vniuersae dominus quiritur, dicitur posse. d. l. 1. d. illud labeo;
et fateantur D. D. posse ex ea aqua seruitutis dominus vniuersae modare, postquam fundus est
ingressa. Fab. d. l. 29. ff. de iur. iudic. D. de leg. de interdicitis 4. p. n. 26. An saltem in spe-
cie hac seruitutis iure aqua scedi possit dubitatur? In qua questione affirmat Fab.
lib. 3. sect. 9. ff. in fine. Sed verum negat Lictama lib. 7. memb. colog. 44. §. 1. cui infra
gale ornat ad Don. H. sment. q. 19. lib. C. ob rationes textus in l. 5. in fine. l. 29. ff. de iur.
iudic. an autem scedente domino initio vniuersae, quae in specie d. l. 33. §. 1. ff. de iur.
iudic. l. 2. ff. de iur. iudic. id facere liceat? adhuc in obscuro est, ob rationes, quae affert
Bogian. Lictama d. colog. 44. §. 1.

7

Hanc igitur rem totam sic conclusionibus diuisis esse exponendam arbitror.
1. est. si qui seruitutem aqueductus habet, dum aqua quae seruitutis fundus dicitur,
etiam scedente domino, neque eius, neque alij iure seruitutis eam scedere va-
let. d. l. 1. ff. de iur. iudic. leg. At postea dominus vniuersae, iuxta distinctionem infra subiicien-
dam, creat non vera seruitutis, sed imago seruitutis, quae eundem effectum habet
d. l. 1. d. l. 33. §. 1. ff. de iur. iudic. d. l. 2. ff. de iur. iudic. 2. postquam aqua dominantis
fundum est ingressa, si dominus nihil sciat, nequit dominantis fundi dominus
ullo modo alij eam scedere, cum ex natura ipsius seruitutis, amplius ea aqua ubi
requiritur, quam fundo seruitutis sit aqua. d. l. 3. §. 1. ff. de iur. iudic. Quicumque tamen
fundi parti eam applicare valet, immo et ad fundum postea quiritur dicitur scedere
galest, si neque modus seruitutis sit datus, neque iure vniuersae vniuersae aliquid domi-
no seruitutis vniuersae pareat. d. l. 29. ff. de iur. iudic. d. l. 12. C. de seru. et aqua. l. 1.
§. 16. de aqua quot. et istina. Videndum Aris de Mesa lib. 3. var. q. 19. 3. supposita
domini vniuersae tempore vniuersae vniuersae, ut cuiusque aquam possit scedere
ve dominantis vniuersae dominus in terminis textus in d. l. 33. §. 1. ff. de iur. iudic. d. l. 2.
de iur. iudic.

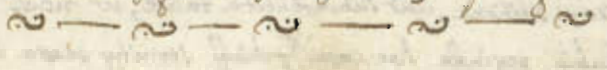

de iurij; poterit quidem id facere: At non iure servitutis, sic est scripta men-
 tionis lege, ut minus ledatur natura specialis servitutis scripta in d. l. s. s. i. iuris.
 G. i. v. 2. facta, tempore institutionis servitutis, a domino scissione, ut possit quidem
 et iure servitutis quocumque titolo eam aquam alteri cedere sicuti dominanti domi-
 nus: et id quidem facere poterit: At prior illa scissio, nisi aliud agatur in importabit
 specialis servitutis, sed personalis usufructus aquae. L. veluti 6. ff. iuris. G. i. v. 2. alio iure
 acto, nimirum ut servitus specialis illa prior instituta sit, erit quidem, sed habens in eadem
 naturam usufructus, quo similiter in deposito Vatinianae Papinianus in l. huius ff. de
 pactis: Verum iam de his satis est.

Manet ergo ex superioribus scissionis factam verbi iuris, modo reals, mo-
 do personalis servitutis importare, etiam si specialis dumtaxat, restricta, et coher-
 tatam modicam verba stineant, cum hoc non formam, et substantiam, sed mo-
 dum dumtaxat respiciat iure sititatis servitutis.

Neque huic principio strany sunt textus in l. p. i. i. v. 2. l. fundi Ebudani
 38. ff. de iur. leg. l. Caius 12. ff. de annu. leg. l. p. i. s. p. ff. de Cont. empt. q. v. i. v. i.
 libus: Etenim hae iura sunt intelligenda eo casu, quo ista scissionis non referuntur
 ad eum, cui sit scissio directa, sed ad cedentis personam, factum. designant
 a debitorum explicandum: quo quidem casu neque specialis, neque personalis servitus
 inducit Bonellus lib. 2. s. ment. q. 21. vers. huic simile. Etenim servitutem natura
 non ea est, ut aliquis faciat fundi servientis dominus, sed ut patiat, vel non fa-
 ciat. l. quoniam 9. servitutis ff. de servitut. l. 3. s. dare ff. de iur. i. v. i. Neque q. i. v. i. i. v. i.
 iuris, maxime in d. l. p. i. s. p. de Cont. empt. l. v. i. ff. de annu. leg. fundorum
 fiat mentio, facit quidquam, non enim ille sit, determinandi scilicet obligatio
 personalis gratia, ut unde sit stipandum emolumentum illud, quorumque referentis
 sint utilitates in obligationis deductis citare possit. Cujas. lib. 24. obs. 19. 22. E-
 dem modo procedit de iuris text in l. Mela 14. s. p. ff. de alim. leg. qui in inferens.
 plenius explicanda erit.

Quasi igitur directa hi iuris modificati modo specialis dominantis, modo
 personae, tanquam veris servitutibus, ut ex huiusque dicitur specialis manet, interhu
 i. adquirentem, interdicta possessoria habiturum exinde. l. quoniam via ff. de servitut.
 l. 2. s. Pomponius. l. i. v. i. s. i. v. i. ff. de i. v. i. vindic. l. 1. s. p. i. v. i. ff. de pen. ff.
 de aqua quost. l. p. i. ff. de i. v. i. g. i. v. i. 2. inferit eorum iurium nomine directis, et
 iuriam actionis spectare toto ff. de i. v. i. vindic. loto ff. de i. v. i. g. i. v. i. s. e. g. e.
 i. v. i. de action. inferitur 3. Similiter scissionem servitutem modo specialis a utendo,
 aut vocatione libertatis amitti, modo personalis, et non utendo, et capitis diminu-
 tione. l. 1. et q. loto. quibus modis usufr. amitt. l. Corvugens. l. de usufr. l. 1. et
 per loto. ff. quem adm. servit. amitt. In quibus quidem et alij quantis ab alij sce-
 ssionibus, quibus obligatio dumtaxat personalis inducit, distent, ignorabit ve-
 me. Verum cum similibus concessis iuris, interit valde scire, quando ea
 specialia ipsa afficiant utrinque, quando personae adquirentis coherant, ut possit
 exinde derogari, quando specialis, quando personalis servitus scissa geritur, et
 id claritati gratia distinctis claris exponendy erit.

Quando predialis servitus concessa dicatur.

Facta per bona iuris partiali, seu singulari alicuius modo scissione faciendi aliquid propria auctoritate in alieno, vel ibi quod positum habendi, aut inde aliquid sumendi, iuxta superioris tradita exempla, siquidem immediate, et principaliter ad utilitatem, et comoditatem vicini dominantis spectet, et per indigentiam ipsius similia iura scedant, et substituuntur, erunt proculdubio prediales servitutes, ut recte tenet Zaccarius lib. 1. singul. Reg. cap. 11. Bail. lib. 2. obs. cap. 66. n. 2. D. Louarra. lib. 1. var. cap. 17. harum servitutibus exempla spectant in l. 1. §. 1. l. 3. §. 1. et 2. l. 4. §. 6. ff. de servit. Ruykov. Cum enim ad hoc fundus serviens, in quo, ac dominans, per quem, similiter substituuntur servitutes, quominus isthuc iura habendi, agendive in alieno, et aliter iure omnino non licet, supposita legitime facta scissione, tales servitutes sint nihil prohibet. quin mox cum servitutes reales vix illo requisito discernantur evidenter, tum a servitutibus personalibus, tum a pactis, et obligationibus, quam eo quod verby est, et quidem solas concedi necesse sit, et acquiri, unde, et nomen realium obtinuerunt. l. 1. ff. de servitut. l. 1. ff. de mun. §. dior. §. ideo autem inquit de servit. ita ut sit illud, quasi norma quidam certissima agnoscendi reales servitutes. d. l. georgij 4. l. 1. in fine. §. fin. ff. Ruykov. §. dior. vel hinc apparet non esse dubitandum, quin superiora iura loci supposita, nec personarum, nisi ratione, et occasione locorum spectentia, servitutibus realibus accendenda sint. Ut autem hoc principium capiat plenius per partes exponendum erit. Et quidem oportere per bona iuris ad adquirentem directam concessionem accipi, nihilque obtinere comoditatis accessu, cohabitacionis, et si ad universam fundi indigentiam, seu utilitatem ipsa non sufficiat, quominus predialis servitus, ceteris requisitis succurrendis, creditate scissa, abunde in superioribus placet relinquimus; restat dumtaxat, ut fundamenta opera predialis servitutis substituenda percurramus.

Primo igitur exponatur adquirentis predium proprium, et quidem vicinij habere: vicinitatem autem non ex similitudine, aut similitudine, sed ex comoditate utendi meliorum, ita ut interiacens predium nihil officiat, si non impediatur vicinij liberum servituti l. 1. §. 1. l. 1. ff. de servit. §. dior. l. 7. §. 1. ff. de mun. §. dior. l. 1. ff. Urban. §. dior. l. 4. §. 1. ff. de servit. l. 1. §. 1. ff. de servit. Don. et usual. lib. 11. c. 2. Quod autem scedit si non habentis predium ab ignorante, siue sciente hoc, id scedit, et nomine, et iure predialis servitutis scedit, et spectare aliter solet, late, et subtiliter disputat Kol Exerc. 8. n. 25. cap. 1. ex cuius gloria disputat. Et ad propositum nostrum attinet investigationem scilicet ambiguum scissionis, ita summam colligenda distinctio est; aut enim scedens ignoravit stipulatorem puta, habere predium, et ille scivit, et quocumque tam predialis, quam personalis servitutis iure aliter scedit solet, puta agrum hauriens, appulsiu georgij, et similia; et tunc non predialis, sed personalis servituti vix scissa videbitur, aut scedit id, et iure predialis servitutis aliter solet dumtaxat scedit, puta agrum ductu, viciniam actum, et iura similia; aut aliter sita, actus verimilitate inter eos de prediali vicinij servitute scedenda; et tunc quilibet neque predialis, neque personalis servituti scissa videbitur: aut demum scit stipulatorum fundum non habere, id autem agit ex se, et abiectione additione, aut subintellecta tacite, ut futuro predio servituti adquiratur, et proculdubio perinde hoc casu predialis servituti scissa creditur, ac si tempore

scissionis

suavitatis stipulator quidam habuisset; dummodo cedat id, & alias quod dicitur
 servitibus iure cedit solet. quin potius ex hac seclura elicitur tacita subintellecta
 ceditio futuri quod dicitur, et si nominatim eam strahentes non exprimerunt. l. ex hinc 98. ff.
 de oblig. alioquin si cedat id, & alias quod dicitur iure utriusque generis servitibus so-
 let optere, et si sciat quod minor quod dicitur non habere stipulator, dummodo exprime, aut
 alij seclura non sicut futuri quod dicitur stipulatione, scissionis esse factam, minime quod dicitur, in-
 mo personalis servitibus unij scissa intelligitur. Cetera videnda sunt per nos ubi sup.
 cum addendi sunt. Cuyac. et Don. in d. l. 98. de oblig. Foucault lib. 1. var. cap. 9. Hotm.
 illud. q. 39. Jacob. ad Wendler. vol. 3. l. 17. the. 7. lib. A. Keny differ. i. cap. 60. D.
 Reley 2 opusc. lib. 7. cap. fin. 5. 4. et videnda sunt per nos strahita ad Labea. lib. 1. de
 ad. tex in l. fin. ff. de serv. vindic. ubi de scissione adiecta servitibus scissionibus, et
 substitutionibus disputamus =

Secundo exponitur alicuius quod dicitur certi fieri memorations, cui servitibus alicui
 vena venias; aut certe hoc ipsum inter strahentes actum approbati, neque enim exi-
 gitur quod dicitur memoratio, quomodo quod dicitur servitibus credat scissa, dummodo ea in-
 tentione, seu eo animo strahentes sint, ut in superioribus dicitur manet. Ceterum si huius
 scisso aquam ducere, ad hoc vel illud quod dicitur, quocumque voluerit, vel similiti calcem
 coquere, arenam fodere, lapidem cedere, ad cuiusvis fundi per te possessi obdita
 tem, minime quod dicitur servitibus scissa credat, sed personalis dumtaxat unij, aut
 unij fructus. tex expung in l. Lucius 37. ff. de iur. quod dicitur. huius autem rei ratione clare
 sunt: Reali namque servitute minime ut licet nisi ad quod dicitur, cui quiritur fuit. l. ex
 mo ff. de iur. quod dicitur. superiori vero facta scissione, licet adquirenti unij parere ad quod dicitur
 quocumque voluerit, quidem hoc casu servitibus alicui quod dicitur non potest esse quiritur. Deinde
 cum ceterum quod dicitur utilitatis scissi unij obvenire permiserit scissionem, quatenus ad-
 quirenti voluerit, utique principaliter utilitatis acquirenti respiciere, nec tam quod dicitur,
 quam personam acquirenti stipulatione scissionem videtur. arg. auth. multa magis. C. de
 pactis, quatenus autem personam, non rei stipulatione unij scedit, servitibus nequit esse
 quod dicitur. l. 1. ff. de servit. l. si miti 5. ult. ff. de iur. quod dicitur. Demique servitibus eadem nomen
 vo pluribus optere quod dicitur non potest, cum tot sint servitibus, quot fundi dominantis.
 l. si alij ff. de servit. Urban. l. aquam ff. quemadmodum serv. amitt. etenim superiorum
 scissione non plura, sed unij solummodo unij videtur esse scissum, vel eo magis, & non
 simile non est quod dicitur pluribus, atque tot servitibus, & post modo volue-
 rit acquirenti quod dicitur unij onerare voluisse, cum id quicquid voluisse credat, & minus
 quod dicitur. l. cum de indubio ff. de pactionibus. l. si ita stipulatus 109. ff. de oblig. hoc
 autem tunc magis locum habet, quando simpliciter sine mentione ullius fundi, ad quod
 redundet emolumentum, fuit scissus unij quocumque locorum libuerit, unij pariter, quod
 si scissionem unij unij per fundum unij eundem, aquam ducendi, quocumque voluerit,
 hoc est in quocumque locum libuerit. l. 1. 5. p. l. cetera Labeo. in nota emendationis Cuyac
 lib. 9. obs. cap. 37. In transcriturae mores tex hinc, et aliis emendatione, recte
 credere posse; quippe Labeo de eo agnoscitur, et tenta littera, intelligendus est, qui
 cuiusvis, etiam non habuit unij quod dicitur scedit iure personalis servitibus,
 dummodo quod dicitur solutum, seu illud, in quo unum fructus habeat, unij similes, aut
 alio modo ductus aqua scissus eadem utilitatem afferre possit: quod tamen non abspe-
 cie, sed ab argumento tex ista superiorum sententiam affirmabit. Amplius secundo

superior

superior conclusio, ut procedat etiam eo casu, quo servitia singularia, quae acquiruntur possident
vicinia sunt fundis scedenti; militat namque superior ratio, et generalitatis
textus in d. l. l. i. pen. ff. Ruric. servit. quibus accedit, et est nunc servitia acquiruntur
vicinia possident, possunt tamen facile ab eo alienari, et alia in vicinia acquiri, ad
quae certe non minus ac ad priora ubi sceno iure licebit ei, cum hoc totum illi permittitur
credat illi ubi quocumque voluerit, vel equipotentibus, id autem est advenit ra-
tionis textus in l. servitibus. § publico ff. de servit. l. ergo. l. qui sella. §. ult. ff. Ruricor.
servit. nam et si nominatum ad servitia, quae tunc possidentur acquiruntur sceno restric-
ta fuerit, idem dicendum esset, puta si scedens dixerit concedo tibi digitum aquae
ad quocumque volueris servitorum nunc tuo dominio subiectorum: tum ob superioris ra-
tionis: tum quod, cui huiusmodi ius indeterminatum scedit, variandi facultas esse
debetur, et cum ad unum servitium prima cogit uti uti, et libere postmodum poterit uti
illius ad aliud servitium suum convertere. Canon. lib. 4. c. 10. n. 2. cum aliis ser-
vitibus realibus a servitiis, cui semel est concessa, citra sui interitum divelli nequeat, ac multo
minus in aliud transferri. l. ergo §. in fine. l. ex meo 29. ff. Ruric. servit. Huiusmodi et
similibus scensionis formulis servitium minime in obligationem reducitur conse-
bit; nisi nominatum ad certa servitia, licet plura quae, et invariabiliter scedens
intentionem dixerit; quo casu, non unica, sed quot servitia dominantia, tot servitutes
concessus, et statim credentur. d. l. i. §. ult. ff. de servit. vrb. servit. d. l. aquam ff. quem
adm. serv. amitt. Illud autem antequam abeamus hinc advertere non omittimus
longe distare speciem hanc ab alia, de qua supra §. 1. n. 6. et 7. disputavimus;
etenim ibi unica servitium, unico et nominato servitio adquisiti, sceno facultate
acquiruntur, ut possit cuiquam alij et libere scedere iuxta speciem textus in l. 33. §. 1.
ff. Ruric. servit. quo casu, et naturam, seu exitum personalium servitium habere
concessionis similiter diximus, si etiam eam acquiruntur in titulo quocumque possit a-
lij servitium retinere. l. veluti. §. ff. Ruricor. servit. Nec obstat quidquam supe-
rioribus decisio textus in l. 1. §. illud labeo ff. de aqua quot. et est. ubi scensionis prio-
ri indefinita virtute, licet acquiruntur, aquam ducere etiam ad servitium de novo
quisitum, dummodo factum hoc gravioris servitium causam efficiat, id enim
magis occasione servitium quisitum, quam iure, licet ei facere. arg. textus in
l. 2. ff. de Ruric. alioquin si servitium iure id ei facere liceret, sicut dubio, et a-
quam possit ducere ad novum fundum, quantumvis eo facto gravioris aquae
ductus causam faceret. Videnda super hoc sunt tradita §. Ruric. servit. lib. 3.
var. c. 14 =

5 Verbis desiderat materiam, quae in iure sceno reducitur, esse eam naturae,
quae alias iure servitium realium haberi soleat, aut saltem personalem, eam
videlicet, quae utroque iure, tam personalium, quam servitium realium soleat operari,
puta aquae hauritum, pecorum ad aquam appulsum, et facta similia; alioquin
si videndi fruendi factum sub iure personali concessio, et personalibus dumtaxat
servitibus suerit, et ad huiusmodi ex propria natura nequit transire, quamvis
ex parte scedentis in re fundetur. l. 2. ff. de Ruric. minime in ambiguo dicitur
servitium servitium, sed personalium dumtaxat. l. 1. ff. de servit. l. 1. iuncta l. cum
fundo. ff. Ruricor. servitiorum =

6 Inde quaeritur solet an iure sceno ambulandi, canandi, goma decerpen-
di in fundo alieno servitium sine. Equidem non esse servitium realium, nec si
miles

similes secessionis illo modo iura similia importare ab, iure negat Iulius
 Paulus in l. in pomum 8. ff. de servit. neque enim utilitas aliqua saltem voluntatis
 intrinsece ex his factis & diis dominantibus obtemperare potest. ut exinde, que
 requiritur ratione ipsorum & diorum, & personarum, iura hęc videlicet secessus, re-
 quod hęc qualitatibus, fundis maiori & tunc venire possit, seu maiori estimacione fi-
 at, quidquam facit. Etenim et si mihi, omnibusq. fundi possessoribus secessionem in his
 figuris habere, ut ibi vasa venalia fiant, minime & dialis servitus statuet. l. veli-
 ti. b. ff. vrbic. & dior. Et tamen longe magis & dior facultate hac fundis meo velle-
 tur. in re tradita per. Don. lib. 11. ment. cap. 1. veniat ergo adhuc difficultas an
 saltem personalis servitus statui possit hęc secessionibus factis? In qua questione Cuius
 lib. 24. obser. cap. 22. Lictoria lib. 7. memb. colog. 44. et Rinellus lib. 2. select. p. 11. requirit
 personalis servitus vrbic, aut usufructibus similibus secessionibus in obligationem esse de-
 ductam existimant. Contrarium autem emice defendunt Don. d. lib. 11. merid. cap. 1.
 Gofred. in l. pen. de serv. lictoria Cuius lib. 2. Resp. Pap. in l. 4. ff. vrbic. & dior. et Sal-
 ban. de usufr. cap. 32. n. 7. et 8. 1. ex eo, nam facta, de quibus in d. l. 6. utilitatis volun-
 tatis in animo existens afferre possunt, & sufficit, ut usufructibus, seu vrbic hac ra-
 tione statui possit. l. staty 41. in pr. et d. 1. ff. de usufr. 2. nam et & dialis servitus uti-
 litati valet ob in illud secum, & si utilitatis pecuniariam, sed dumtaxat volun-
 tariam & diis intrinsece affert. l. 3. ff. de aqua quot. et distina. l. inter. 15. ff. vrbic.
 & dior. l. Divy ff. & dior. vrbic. 3. per tex in l. 16. d. 1. et 8. sed nisi & vi aut clam. l. vrbic
 aquy ff. de usu et hab. l. 1. d. 1. & terea 12. ff. de aqua quot. et dist. in vrbic. d. lictoria de inter. d.
 4. p. n. 16. cetera prequit Salban. Vbi supra

Neque hęc utilitas tex in d. l. 6. ff. de servit. qui est gentilibus intelligi. 7
 iuxta alij Iulij Pauli locy, qui ex eod. lib. 15. ad Plauty de usufructu est. l. veli-
 ti. b. ff. vrbic. & dior. iuxta l. ergo 5. anteced. eiusdem tituli: distinguenda enim Paulus
 cum vrbicano. in d. l. 3. et 6. servitus & dialem [quam que ad usufructu distinetam
 servitus simpliciter vocat analogice] ab usufructu; ita, ut illa secessa videat, si
 iuxta indigentiam fundi sciatis occisio; usufructibus vero si ad opendi, et utili-
 tatem personę adquirentis, voluntę secedentis extendat: inde postea in l. 8. dicitur
 aut, illis factis secessionibus, servitatem non posse statui, habens respecty ad fundi
 utilitatem, et indigentiam, & dialis dumtaxat subintelligit servitus, que & em-
 rentiam est talis. Unde minime negat. usufructibus, vrbic. posse statui, ut vrbic
 rationat Salbanus Vbi supra: sunt auty manus, qui existimant, in secessu seces-
 sendi forma, que vrbic plurimę adsignificanti fructy. l. qui fundy 205. ff. de lictoria
 factum dumtaxat importare materiale secessendi, et abscindendi, nec sibi
 re & terea facultatę in se servendi, deponendi, et sumendi, que admisso si ma-
 gis ipsi admittere debent obligationę personalę ab vrbicque latere, quam vrbic
 fatentis saltem virtute diotary secessionę, quam servitus vrbic vrbic, personalę
 ue, que et si magis utilitatem secessendi ad sui existenciam. l. quoty 15. ff. de ser-
 vit, quam ipsa obligatio mere personalę. l. stipulatio 38. §. alteri. ff. de oblig.
 §. si quis alij cy vulg. inst. de in vrbic. hęc vrbic vrbic vrbic vrbic vrbic vrbic vrbic vrbic
 morum cum effectu, ac in significati vrbic vrbic esse accipienda, et intelligenda.
 l. 1. d. hęc vrbic ff. de quęque in vrbic, ita ut si solum secessere adquirentis liceat, sed et
 sumere quoque ipse possit, ad sui, suorum. voluntatę, que eod. vrbic vrbic, lictoria
 septa

cepta fuerint, ne inuidiam alijs actum strahentibus videantur, curare. Verum adhuc
sorumque restat, quem remoueamus oportet; Constat enim Iulij Pauli formula
cessionis in d. l. 4. per vba factam, n. in denotantia. ibi, ut gornum decerpere, ut
spatiari, ut cenare in alieno possimus: q. n. solum negat p. d. ialem seruitutem, sed et
personalem quoque posse videri; est enim cor. per vba factam denotantia mi
nime seruitutem videri obiectam scenam, ut ex huiusque dictis, et infra dicendis
q. 2. aperte videri. Hinc difficultati Respondens dico Paulum in p. dicta l. 4. n. mi
nime disputare de formula cessionis, alioquin n. magis super facultatibus, seu factis
vbi designatis questionem proponere poterat, quam super alijs quibuscumq. factis iura ser
uitutis alij spectare solent; immo supposita cessionis apta formula Verbis eius, q.
ta, dubitare, an materia illorum factorum apta esset, ut ex illorum cessione serui
ty resultaret; non seay acci. quisiuisset, seu gotiij dixisset, ut gornum ex alieno
iure decerpere possimus, seruitutem videri n. potest; manet itaque recte subintendere
superiorem questionem, an nimirum huc Iulij Pauli negatio absolute capienda, an
gotiij ad p. d. ialem seruitutem iuxta interpretationem veniat. Coharctanda; signifi
candum de materia, n. de forma vitandis seruitutibus tractatis, recte vbi n. p. d. iale,
personalem saltem seruitutem scena videri poterit, ut in superioribus p. d. i. manet
videndi sunt p. d. i. supra relata q. explicat. d. l. 4. Formosij lib. 2. sect. q. 28.
Broncorst. cent. 1. ar. 98. Viniij in Rub. inst. de vrb. Bacob. ad Reudler vol.
3. dig. 17. th. 3. litt. C. Petrij Barb. in l. quia tale ff. de iur. mat. n. 48. Cayllo de
vrb. q. 43. a. n. 21 =

Quarto hujus sequenti desiderat, materiam scilicet cessionis discernere
utilitatem p. d. i. dominantis. L. nemo ff. vrb. p. d. i. l. 15. ff. de seruit. saltem de fu
tura. L. ei fundo 19. ff. de seruit. de quo disputauimus ad Labon. lib. 1. Tit. ad. l. p. d. i.
ff. de iur. vrb. a. n. 14; atque etiam cessionis consideratione, et ad ignij fundi
indigentiam factam esse. d. l. 1. s. l. 6. ff. vrb. p. d. i. hic exinde omo
ditas personarum resultat: quod enim si eo minus seruitutem personalem dicitur esse,
quod personarum scilicet, et si occasione eius p. d. i. resultat comoditas, puta quando
vnum personarum ad iter curandis agrum tibi cecit, aut ex occasione simplici, id
ipsum q. facultate facti. L. p. d. i. 12. s. si personarum ff. de iur. et habit. Ita p. d. i. p. d. i.
q. seruitutem modo scena videbitur, aut si eo minus in iurisdictione deducta creditur,
q. ex ea personarum in fundo dependentibus resultat utilitas; finis enim, et intentio sce
dendi, et adquirendi similia iura receruet, et separabit =

Inde quirit, an in venandi, aucupandis ligna colendi in alie
no seruitutem realem esse possit? in qua questione ornab. lib. 11. s. ment. Don. q. 1.
litt. B. quod sequit. Bacob. ad Reudler. vol. 2. dig. 20. th. 3. litt. C. ab iure negat
similia iura esse p. d. i. alie seruitutem, ob rationem forsam, quam cuiusdam auc
torij nomine relapit Pinelly. lib. 2. sect. q. 11. n. 3. Verum Andree Kol. exon.
7. p. totam. contrarium defendit. Ego autem lectura Germanij vrb. d. i. q.
iure communi attento verisimilem interim huius sublatum vrb. opinionem
radico, hujus occurrentibus, nimirum, et q. vba in denotantia ad fundi vrb.
num dominantem referant, et q. ad utilitatem, et indigentiam eiusdem fundi
iura similia cedant; nimirum, ut ex aucupibus, p. d. i. q. familia vrb. d. i.

modo sustentari possit, in fundoque existeret fructus colendorum, & colligen-
 dorum gratia; itaque ab arg. Saly nubi pbat ex in l. Meta 14. §. 1. de alimen-
 ty legaty. l. uncta l. 3. §. 3. ff. Nupt. §. ditor. Vbi agitur abusus, inter Nuptias onumerat
 servitutem; At hoc si nisi personam et utilitatem, et intelligentiam §. diti Dominarum
 sceditur. §. pariter circa superiores facultates dicendum erit: Item pbat textus
 in l. pecora §. ff. Nupt. §. ditor. l. 20. §. 1. ff. si seru. vendit. Vbi pascendi pecora
 ius servituti prohibetur esse Realty eo casu, quo pecora ad fructus veterum cul-
 turam destinata sunt. §. pariter in superioribus facultatibus circa familiam
 Nuptiam Variandum erit. 3. idem suadet ex text. in l. 6. §. fin. ff. Nuptias
 §. ditor. Vbi si habeam pascui servitutem, possum iure eius, et curiam in eis
 habere, ut si hinc congruerit, habeam, quo me recipiam; At hoc si nisi quia
 simile ius personam pmissum respicit primario fundi utilitatem, quo melius
 pascui servituti expediri possit; §. eadem consideratione etiam in superioribus ser-
 vitutibus factis contemplatione fundi, et ad ipsius utilitatem admittendum erit. Ita
 quoque optimus text. in l. ibid. Solus et Alton ab. in l. Diny 16. ff. Nuptias
 §. ditor. Inde sponte fuit Variatio illius Doctoris Vellat per Præcl. §. q.
 ff. n. 3; siquidem ex fine, et intentione agentium in p. iuris; atque ex natura
 ipsa, seu natura facti, de quo agit, utilitas §. ditorum scissionis, ipsius
 fundi est per se miserat; et magis est in consideratione per Vellatorem ad fundi
 ipsum, quam per Vellatorem ad domum: quidquid statim pcedat in factis.
 De quibus in d. l. 6. ff. de servit. quia nulli rationi ad utilitatem, et necessitatem
 §. diti alicuius applicari possunt =

Illud nulla ratione iuris sustentari posse arbitror, §. minime Andreas Kol.
 d. exerc. 7. n. 8. Consuetudine Germaniæ inductum esse ait, censeri iudicet ad-
 huc §. dialem servitutem sub illius scissionibus in obligationem reductam, et in tam
 loci, quam dominorum, seu personarum in fundo dependentium, si simile scissio-
 nes ex mente illius agentium immoderate principibus starent, ob rationem, quam
 auctor ipse initio d. n. 8. tradit. Verum huic averti; quidquid igitur id ius
 iudicium iure subtilitate induci posse ostendat §. nihil ad nos est sane verissimum
 ratione saltem iuris omnino minime sustentari posse =

Sed nec illud, iuris civitatis attentis principibus, recte defendi potest, §. 46
 ipse Andreas Kol. d. exerc. 7. n. 1. et 2. ait, statum nempe posse, seu acquiri ser-
 vitutes illas venandi, et aucupandi loci etiam sacri, et religiosi; non enim
 magis istis, quam aliis quibusque sint loci sacri, qui nulli dominio subiacent
 acquiri recte possunt, cum acquirenti personam esse dominantem §. diti domi-
 num oportere sit certissimum. l. ff. omni §. ditor. §. adeo ius. de Ver. dicitur.
 Ceterum §. in iuribus per eum adducti prohibetur, posse scilicet iter ad sepul-
 chrum acquiri. l. 14. §. servituti ff. de servit. l. 1. inf. ff. si seru. vendit. l. 1. de re-
 pulchro ff. quemadm. seru. amitt. l. si venditor. l. signis sepulchro. ff. de Reliquis.
 Verissimum est, nec tamen sententiæ recte statim; quippe modica loca adducti,
 ambitu ipsius sepulchri in dominio privato manent eius, qui loci sepulchri
 operavit; atque eius, cui sepulchri locus in alieno scedit, in sequenti scissa
 intelligunt, aut demum videntur, fundo vendito, excepto sepulchro;

nec in dominio sunt domini fundi seruitutis, seu in quo regulatibus iuris, ut per
peram auctoritate, ut alioquin doctrinam, omninoque, huiusmodi loci modum cum
regulatio retentis, ut pote per hanc recte per dicitur in hunc seruitutis adquirent, ut la-
te per hanc ad hanc ubi. l. i. de act. emph. d. t. n. 6. et reg.

12
Ex numero autem 4. procedenti exortationem latissime disputat
Köl, an saltem per dicta iura venandi, et aucupandi iure seruitutis universitatis,
seu pluribus, ut singulis iure seruitutis per dicitur spectare, et adquiri possint, atque
eleganti satis explicat res ad hoc singularem in l. testat. d. p. ff. si seruitus
iudic. cuius subtilissimi viri auctores in hac parte in omnibus, et per omnia sub hanc

3
Quinto expositis nihil esse actus in statuendum iure scedenti, et alij
rentem. alioquin si in per dicitur, antequam disputatio, seu sententia alia quae
dam sciret, approbet actum inter eos de iure personae modo, si per dicitur scedenti,
quantumvis ex per dicitur simplicitate huius iuris id per dicitur, et alij iure per dicitur
seruitutis scedi solet, minime eius naturae seruitutis sceda, et inveniendum de-
ducta per dicitur. 1. ex eo, quod ut vulgo dici solet, ea quae in per dicitur agunt, in
veniendum per dicitur vegeta intelligunt. l. dicitur. d. illi respondit. ff. de oblig.
non secus, ac si dicitur ex per dicitur. l. item quia d. dicitur. ff. de pactis. At quae
in per dicitur in antecedentibus tractat. supponimus actum de iure personae, si per dicitur scedenti
do, ergo id ipsum creditur adiectis, et vegetis in ipsa subsequente sententia. de
cundo, nam disputatio nostra versatur eo casu, quo sub verbis iuris id iure
naturae scedenti, et seruitutis iure scedi solet, et in ambiguo versatur quae sen-
tentia statentis an personae, an potius reale seruitutis scedere voluerint?
in qua specie, et in ambiguo credamus potius per dicitur seruitutis in obliga-
tionem esse deductam verisimiliter ex huius, quae in inferioribus dicemus; cum tamen
alij inveniendum actum, minime in per dicitur eandem sententiam iure facere possu-
mus. l. sed et Celsus d. t. ff. de stat. emph. l. semper in stipulat. ff. de reg. iurif.
l. 137. d. cum ita de verb. oblig. At in per dicitur ita factum supponimus: quod perso-
nalem, non per dicitur seruitutis esse scedam indicare debemus. 3. nam si
adhuc per dicitur seruitutis inducere velimus, necesse est dicere partem de obli-
gationem per dicitur, si priori voluntate recessisse, atque alio diversum ab eo, quod ante
voluerunt scedam. At si est verisimile partem per dicitur in obliigationem corrigere
se voluisse. atque alio gratum in per dicitur modo scedam, cum voluntate muta-
tio minime per dicitur. cf. maior extra de Baptismo. cf. licet. de curato. dicitur
et. b. ergo minime hoc casu per dicitur seruitutis sceda dicitur, et affirmari poterit.
videbitur ergo inveniendum deducta seruitutis personalem, si hoc actus appareat, seu
verum ea in ambiguo sceda per dicitur, nisi et id appareat actus de iure minime
personalem obligationem, si de iure personalem seruitutis inducendum =

14
Si igitur in statuendum nihil approbet actus, idque sub nomine
iuris appareat scedam, et veritas per dicitur scernere, cuiusque causam melioris
facere solet, seruitutis potius realem, quam personalem interpretabimur esse sceda-
nam. l. per dicitur 4. ff. de iur. iudic. veluti si scedant iura eundem, aquam ducen-
di, per dicitur per dicitur. si per dicitur huiusmodi minime in per dicitur dicitur. l. 1. d. non, quod
eiusmodi iura seruitutis per dicitur esse soleant. l. 1. et 2. ff. de iur. iudic. per dicitur;
naturae

natura vero semper attendenda magis, et presumenda venit, quam quod ex acci-
dentibus quomodoque fieri potest. l. qui habet 3. ff. de th. tutela. l. si quis in p. r. i. c.
ff. de liberis, et posth. tunc quia iura similia meliorem causam solent efficere solent,
unde solent potius, quam personam in ambiguo videntur scissa. l. b. ven. quid ergo
ff. de iur. iudic. cum benigne, et frequentius, iura similia, et sui naturam solent
scedi solent, et maxime ipsorum contemplatione: inde in obscuro ingiendum venit,
et plerumque fieri solet. l. si quis 24. ff. de iur. iudic. l. si si nolit. §. quia auidua. ff. de
edictis edictis. l. et in skama ff. de iur. iudic. l. semper in obscuro. ff. de iur. iudic. =

Hoc autem ratio procedit, ut si aliquis dum servitutem scedit, seu iura
similia simplicitate in conventionem deducit, seu legat, personam simplicitate demon-
strat, cui ea solent se velle dicent, puta si postquam quis eundi, agendi per
fundum suum in alicui scedit ad ipsius adquisitum fundum, adicit se ei dum-
taxat in similitudine solent. velle; adhuc scissionem similitudine solentem, non personalem
servitutem importare interpretamur, finemque quidem morte adquisitum, non
ipso quidem iure, sed lege exceptionem. l. servitutem 4. ff. de servitutibus. Cum enim si nihil
esset adiectum servitutem quodlibet solentem ex ipsa verborum naturali, et frequenti
acceptatione aliter crederetur scissa; adiecta scissionem nihil ex natura eius emenda-
re valet, immo auctoritate solentem efficitur compatibilis cum mente solentem; ne-
quoniam ideo minus contemplatione solentem scissionem similitudine facta intelligitur, et personam
scissionem demonstravit, quam eundi facultas data non potest; non secus ac quando
genitor, vel testator certo tempore servitutem scissionem solentem. d. l. 4. ff. de servitutibus
Id autem gloriatur Papinianus in l. pecoris 4. ff. de iur. iudic. Praemittit enim Consulibus
pecoris possidendi servitutem, si solentem fructus maxime in pecore solentem, esse magis so-
lentem, quam personalem: subicit postmodum, et si testator eam solentem adiectione
solentem, cui dumtaxat ipsam solentem voluerit, emptori, vel heredi non esse e-
andem solentem servitutem: et enim in adiecta declaratione, etiam solentem
servitutem intelligat Papinianus, ex eo gloriatur: quod aliter exceptio de Regula non
esset: et solentem Consulibus diceret, et si testator et personam solentem, quam solentem servi-
tutem erit: atque ex eo pariter omnino, et non mirum aut. non eadem solentem servitutem.
loquitur ergo Papinianus de solentem servitute, quae aliter non demonstrata persona, ea-
dem heredi, aut emptori solentem, l. in fundo 36. ff. de iur. iudic. aliter si de per-
sonali iam facta servitute demonstratione personam solentem Consulibus, non
ingrue eandem servitutem appellaret; etenim cum maxime de servitute personali
vix, et usus fructus ad heredes, seu emptorem transferenda tractet, nunquam in heredes
persona eadem, immo diversa servitutem erit, etsi eiusdem generis. l. si quibus ista
§. sed et si quis. ff. de lib. oblig. Accedit, et scissionem quilibet ita ut intelligenda, ut naturam
ipsius rei, qua de agitur, minus deroget. l. damni infecti. ff. de damno infecto. l. skama
de Reg. iur. At sic facta interpretatione, minus derogat iuri scissionem sua natura so-
lentem: ergo de coartata solentem, non de personali servitute modificatio, seu exceptio
Papinianus est intelligenda. ut recte tenet glossa, quam sequitur Fab. in d. l. 4. et Solen-
dum in l. per. ff. de serv. l. 2. §. 5. et Kol. Exerc. 8. n. 102 =

Id autem primo intelligi vellem eo casu, et in dictionibus, id sceditur, et
et aliter solentem servitutem iure scedi solet, facta postmodum, aut in obnoxiis personali
restrictione. ita v. g. Lucio Titio licet eundi agendi per fundum suum, ita ut ei
dem

etiam Lucio dicit hoc ius duntaxat potest: vel ita fundo Lucio dicit ius agri
ducendi, et volo ut eisdem hoc ius spectat, sed qd ei potest: alioquin si testator singulis
fundi viciniam habenti Lucio dicit, ius eundem per fundum suum sciet, minime hoc
modo persona demonstrata videbitur ad effectum, de quo Papinianus in d. l. 4. ff. de
hi. f. d. i. quippe potius nominata, et designata est persona domini, cui servitium
realem intervenit f. d. i. adquirentem vult testator, quam coheredatiae demonstrata,
ut ei duntaxat servitium potest. Don. lib. 4. s. ment. q. 4. dicitur sup. in gr. q. n.
6. et 7. videntur Kol. Exerc. 8. n. 32

Secundo etiam ideo superior ex Papiniani mente desumpta intelligenda
erit, quod nimirum personae qualitas, et ipsius occasionis natura non emittant
personae designationem testatoris, facere n. coheredatiam, sed inducendum servitium cau-
sa: alioquin si persona designata utcumque, etiam n. coheredatiae demonstrata
esse f. d. i., seu causa quae servitium inducendum, scilicet n. f. d. i. ad tempus
seu plenum ius servitium reale, sed personale ad vitam adquirentis duraturum
ius servitium sciet videbitur, ut eleganti ipse Papinianus ait in l. pater gen. ff. de
serv. legata. etiam et filii affectio, et qualitas occasionis valde graviter tran-
scedit scilicet per alienos f. d. i. arg. tex in l. r. C. quando, et quibus. lib. 10.
Emittant ostentatione potius personae, quam f. d. i. servitium patrem sciet
ne; quo pacto ex ista Papiniani ratione, de qua in l. 4. ff. de hi. f. d. i.
ubi si f. d. i. fructus ~~et~~ non f. d. i., sed personale servitium in obligatione
fideicommissi deducta videbitur. Aliud est igitur coheredatiae servitium alio f. d. i.
ad certam personam, seu tempus certum, aliud inducere servitium ad perso-
nam, seu favore eius: primo casu locum habet Papiniani decisio in d. l.
4. ff. de hi. f. d. i. et in l. 4. ff. de servit. 2. casu, eiusque Consult. Respons. non de quo in
d. l. gen. ff. de serv. leg. ut verba utriusque tex attente consideranti n. obscure vi-
tabit. videntur sunt Goffredus in d. l. gen. de serv. leg. et ad ipsam Cuiac. lib. 7.
Respons. sup. Petrus Barb. in l. quia tale 14. ff. soluto matrim. n. 16. et 17. Kol.
dicit. Exerc. 8. n. 10. et n. 22 =

18

Potest exponendum definitionem Ulpianam locum int. Melas 14. §. quid 3.
ff. de alimentis leg. quem omnia variis emendationibus, et interpretationibus, ac
interim accipiendum esse existimo: Proponit Consult. quendam liberti sui,
et alimenta, et aquam relinquere, et illico aut esse vitae fideicommissi in ea
regione, ubi aqua separari solet, puta in quibusdam Graecis, et Africae regio-
nibus: idque excoere existimat, sine quo qui aquam reliquit habeat ceter-
um, sine non, quippe in fideicommissi ex iudicio defuncti id esse intelligit, qu-
anto qui sibi aliam aquam necessariam esse separaturus. Postmodum hinc principio
hanc obiectionem opponit Ulpianus. Aqua relicta per testatorem, qui ceterum habet
servitium f. d. i. aqua haustus sciet intelligit, fac. Ulpianus in l. 1. §. 1. ff. de hi.
f. d. i. ff. de hi. f. d. i. servitium, vult minime relinquere ei, qui viciniam f. d. i. non
habet. §. alio ius ff. de servit. §. in presenti fideicommissum aqua f. d. i. scilicet
non possessori viciniae possessionis: Neque hinc difficultati respondet, sentit Ulpianus,
si licet esse verum f. d. i. servitium in presenti fuisse scietam, aut coheredatiam
ad vitam adquirentis, dignum quidem alimentorum ratione reli-
quit humanam vitam terminari n. excedat, ut verum, et notum est: nam et haustus
aqua

44

aqua, ut pecora ad aquam appulsi est servitus personarum, hoc est etiam eo
 modo scedi solet persona demonstrata, ut vix eiy terminis finiat, exar-
 cungruibile; et tamen, quia n̄ ille minus judiciali servitus in obligationem
 deducta creditur. d. l. 4. in f. ff. Rura. §. dicit. ei qui vicinam dominantem §. dicit
 non habet inutiliter relinquit. d. 9. adde inquit. de servit. l. 1. et alij. ff.
 mun. §. dicit. l. 5. §. 1. ff. Rura. §. dicit; in eadem. causa sunt servitus portandi
 [hoc est portandi aliquid in fundo testatorij, aut ex eo aliquid eximendi, et in
 exemplis ab eod. Ulpiano adductis in d. l. 5. §. 1. ff. Rura. §. dicit] aut in hoc Ulpiano
§. dicit ex. 2. ex. ad hanc similitudinem consideratione facta, non eo magis in praesenti
 specie vitia est fidei commissum. Hinc obiectioni unico verbo in capite de Repor-
 det Ulpianus inquit, hec enim aqua personarum relinquitur. ac si diceret: §. dicit
 ta in obiectione supposita vera essent, si eo animo fuisse testator aliquid
 ut servitus substituere vellet, ac propterea, stemplatione §. dicit eam servitus reli-
 quisset. At utrumque falsum, signum n̄ eiy hauriendi aqua, sed aqua per-
 sonarum relinquit ea in regione, ubi aqua solet sparari: ergo minime ad fidei-
 commissi validitatem exigit §. dicit vicinam dominantem; imo nec servitus qui-
 dem, ut in pr. suppositi; etenim vel ipsa aqua, si cisternas habuit testator,
 atque ex eiy modo fidei commissum eam possit percipere, vel si n̄ habuit cy-
 ternas, aut ex eiy modo honoratus aquam percipere nequeat, id fidei com-
 missi stinet, quanto fidei commissum sibi alij eiy sparaturus. late hunc intelle-
 tum §. dicit Soffredus in d. l. 4. §. 1. de alim. leg. n. 5. Usual ad Don. lib. 11.
 smont. q. 7. et Kol. exerc. 6. n. 22. Varioque interpretatione, atque emendatione
 adducunt item Soffredus supra n. 4. Faber. in d. l. 4. ff. Rura. §. dicit. Cynus
 2. Reg. Pap. in d. l. 4. Bacob. ad deuter. vol. 3. disp. 17. th. 3. lit. B. Vinnius in
 §. inter servit. 2. inquit. de servit. Pinclly lib. 2. sel. q. 11. n. 14. Lidama lib. 6. in
 br. eclog. 11. Cayto de aqueductu ad. l. 7. C. illo th. n. 20. et pluribus ~~leg. 2. d. 20.~~

§. 3.

Quando personalis servitus concessa dicatur =

Manet in superiori §. tractatione visum quando nempe per verba in testa-
 mento cuiuslibet ex indicatis facultatibus quis facienda in alieno, vel inde
 aliquid eximendi, facta cessione stantem §. dicit iudicalem servitutum inducere volue-
 runt. Restat ergo breviter discernendum, quando nimirum simpliciter, facta ser-
 vitiis iuris cessione, personalis dumtaxat visus, et usufructus plenam, seu catar-
 fatam, et limitatam servitutum in obligationem eos deducere intelligamur. id autem
 in limine occurret non difficile nobis spectum, si stantem Regulam, §. 3. quam
 sub initium §. superiori tradidimus, in §. dicit reddamus. Etenim quoties indicata
 iura, quorum exempla sapienter in superioribus dedimus, personis ipsis scissa, sine
 quibuslibet pertinetibus absque §. dicit, fundi, seu loci cuiusdam dominantis respec-
 tu, tunc quodlibet personalia, minime realia erunt. cum enim in ceteris res-
 quiritur §. dicit iudicalem, et personalem servitutum ferme conveniant, in hoc tamen §. dicit
 differant, §. ille debent, et adquirent §. dicit l. nec dubito ff. de servit. l. namque

¶ Urbanus § dior. l. certo gener. l. via vitium. §. si fundus. et §. fin. l. si omnium §
Vulcor. § dior. ac § dii sint, n. homin. l. i. ff. de servit. l. i. ff. omnium § dior. §. illos au-
tem iust. de servit. melior tex. int. si miki. §. fin. ff. Vulc. § dior. unde servitutes
etiam § dior. dicuntur d. ff. et grandaque servitutes in rem. l. Caius 12. ff. de
anij. leg. hzc vero, que personarum pertinent. l. i. ff. de servit. sine in personam
stituta. d. l. Caius, non sint § dii, sed personar. l. si quis unus 32. ff. de verb. nec § di-
dis, verum personar. tenet, et adquirant. l. 3. §. fin. ff. quib. mod. vult. amit. l. ga-
brimonij. l. generali. §. idz quz § ff. de verb. leg. manet verum esse modo personar.
servitutes in dentione deductas, q. ex eo q. inter strahentes agit, certo, aut ex
directis apparet voluisse nominum iura similia personar. ipis, n. § dii scelerem
adquiri =

2. Nunc ergo hac regula suggesta, videamus quando nempe directare possi-
mus scelerem personar. modo, n. § dii, aut ipsorum stipulatione iura similia sce-
lere voluisse; et quidem remota dentione ex qua, ubi directus loci n. manet. l.
stinny 137. §. cum ita. ff. de verb. ob. t. id elicimus non secus ac si ex quo foret nun-
cipatum, quando in huiusmodi invenit scellum, q. magis natura personale est,
nec ad iudex transitorium ex parte eius, cui scedit, puta in utendi fruendi,
ven. vuy, et vuy fructus; quamvis enim hec iura ex parte sceleris in re fundentur.
l. 2. ff. de verb. vlt. personam tamen adquirentis ex propria natura non extendunt,
l. stipulatio ista. §. si quis ita de verb. ob. l. 3. §. vlt. ff. quib. mod. vult. amit. facit quoz
stariory ratio. l. unica. C. de Cufus, si iungz tradita q. nos iur. §. n. 14 =

3. Secundo id suadet quando ex qualitate personar. cui fit scellus, et
simul rei scellus firma suboritur presumptio, in personar. modo, non rei, sine suc-
cessoribus in rem fuisse scellum, puta cum testator filiz, fratri, aut alteri ne-
cessitudine archissime dimento, ad fundum legatum transeundi inq. q. domos
hereditarias scellit: quippe n. e. verisimile cum voluisse inq. idz alij extery fundi
successoribus § tari, cum nec cuius, nec facile q. domos transire scedi solent ex
singul. et extery in l. pater gen. ff. de serv. leg =

4. Tertio idem suadet, si appareat in quia tractatione fuisse actus de iure
personar. modo, non rebuz scedendo; quo posito in concessione subsequente sub
nomine iurij simpliciter facta, minime § diaty, sed personar. servitutes in dentione
deducta intelligitur, tum, q. in § diationibus dicta, in subsequentibus repe-
tita credunt. l. dicitur. §. idz respondit. ff. de verb. oblig. l. item quia. §. vlt. ff. de part.
tum q. verisimile n. sit partes in ditione corrigere se voluisse, nec scelerem
quany inq. postmodum scelere voluisse. q. maiores de baptismo. q. licet. de
curatoribus in 6 =

5. Quarto id suadet, quando alicui directis verbis emolumentis aliquod
legatur quotannis propria auctoritate ex fundo testatorij percipiendy, puta si di-
cat testator fructus annuos omnes, aut eorum certam partem quotannis suis di-
tio de leg. tunc enim ex huiusmodi ditione inducta servitutes. l. si quis ita.
20. cy. similibus. ff. de verb. leg. personar., n. § diaty censebit, nisi rei scella
natura, ceteris requisitis occurrentibus aliud suadeat, puta si testator legi-
tum agruz per fundum inq. ducendy alicui legaverit. Respectus habens ad certam
etermi-

determinatum acquirentis *quidam*. arg. tex. in *l. Lucius per. ff. vrbic. qdior.* hinc enim alij dicitur *occurrentibus* *quidam* *servitus* a *solito* scella crederetur, ut quidem dicitur hinc *voluntatis*, cum priori in superioribus allata ferme videat *convenire* =

Quinto colligit idem, quando per verba *in* *venitur* *directo* *facta* in *periorum* *facultatum* *occurrit*, et ob *dominantis* *quidam* *defectum*, seu ob alij *ratio-* *nem*, nequit *intelligi* *scella* *servitus* *quidam*; aut *tenique* *patet* *hinc* *de* *ponens* *quidam* *dominanti* *quantumvis* *existenti*, nihil *occurrere* *voluisse*; tunc enim *quoniam* *dum* *venit* *personalem* *servitutem* *esse* *scellam*, dummodo *certum* *sit* *quidam*, in *quo* *operare*, seu *exerceri* *debet*. *Casus* *de* *servit.* *Urban.* *q. 2. n. 9.* *Primo* *ex* *eo*, qd *iura* *agendi*, *habendique* *quidam* *in* *alieno*, quod *si* *quidam* *dominanti* *si* *de* *est* *ut*, *servitutes* *quidam*, *forent* *ut* *late* *probat* *Kol. Exerc.* *6. limit. 2* possunt *esse* *personales* *servitutes*. *At* *verba* *cessionis* *in* *benignitate* *servitutis* *esse* *scellam* *arguunt*, ut *in* *pr. qd.* *supra* *fundatus* *est*; qd *in* *niger* *positis* *speciebus* *deficientibus* *requiritur* *quidam* *servitutis*, *personalis* *saltim* *in* *obligationis* *deducta* *credet*. *Secundo*, *nam* *ex* *quidam*, *cui* *servitus* *adquiratur* *deest*, *saltim* *id* *requiritur* *ab-* *esse* *dignoscit*, qd *efficit*, ut *servitus* *tam* *sit*, *quam* *quidam* *quidam*. *l. l. ff. de* *servit.* *tit.* *At* *simile* *requiritur*, *cum* *deficit*, *si* *plus* *labefactare*, *et* *infirmare* *valet*, *quam* *alij* *inducendum* *sistueret*. arg. *tex* *in* *l. si* *tam* *angust.* *ff. de* *servit.* *cum* *iura* *nostra* *magis* *utilitatem*, *servationis*, *cuiusque* *rei*, *vel* *actus*, *quod* *extinctioni* *favere* *conveniant*. *l. quibus* *in* *impulat.* *ff. de* *ob.* *l. ubi* *est* *verbor.* *ff. de* *rebus* *dubij.* *ergo* *personalis* *saltim* *servitus* *scella* *credi* *debet*. *tertio*, *ne* *est* *qua* *ferme* *iura* *probat*; *tex* *namque* *in* *l. per.* *ff. de* *serv. leg.* *ubi* *transcundi* *q* *domi-* *hereditaria* *filij* *testatoris* *iure* *scellam*, *cui* *stemplatione*, *aut* *paginiana* *plenum* *quidam* *servitutis* *in* *si* *posse* *videri* *occurrit*. *At* *saltim* *vnum* *trans-* *cundi* *filij* *dati* *intelligi*; qd *servitus* *personalis* *vix*, *ab* *obligatione* *mere* *pro-* *nali* *plane* *distincta* *est* *servitus* *personalis* *vix*. *l. vix* *agry* *21. et* *q* *tot.* *ff. de* *usu* *et* *habit.* *creditur* *data*, *eo* *casu*, *quo* *quidam* *neguit* *induci*, *verbo* *in* *directo* *facta* *cessionis*; *idem* *probat* *tex* *in* *l. Lucius* *per.* *ff. vrbic. qdior.* *ubi* *in* *eisdem* *terminis* *non* *tanti* *aut* *consultis* *digitum* *agry* *esse* *de* *personali* *ven-* *acipiendum*; *sed* *et* *cum*, *cui* *proponitur* *facta* *scella* *usuarium* *operis* *nomi-* *nat*, *ne* *dubitet* *angustis* *eum* *de* *servitute* *personali* *loqui*. *idem* *designata* *vix* *valet* *ex* *tex.* *in* *l. veluti* *6. ff. vrbic. qdior.* *in* *quo* *proponitur* *occurrit* *esse* *cui-* *quam* *in* *alieno* *habendi* *figuras*, *in* *quibus* *vix* *venalia* *fiunt*, qd *et* *si* *requiritur* *operare* *fundo* *vicino*; *quippe* *cum* *occurrit* *agry* *ultra*, *quod* *ad* *eum* *ipsum* *fundum* *agry* *sit*. *l. ergo* *3. ff. eod.* *q* *non* *tamen* *ideo* *mere* *solum-* *modo* *factum*, *toties*, *quoties* *faciendi* *libuerit* *permittendy*, *sed* *ipsum* *quibus* *vnum* *fructum* *in* *obligationis* *esse* *deductum*, *ibi* *de* *consultis* *quibus* =

Hic tamen *regula* *sic* *fundata* *limitanda* *venit*, *eo* *casu*, *quo* *re-* *quisitum* *essentiale* *aliquod*, *inducendy* *personali* *servituti* *deest*, *quia* *si* *defi-* *ciat* *quidam* *servituti*; *aut* *quando* *alimide*, *seu* *ex* *quia* *tractatione* *appare-* *ent* *emittit*, *nihil* *iury* *in* *re* *propria* *tribuere* *occurrentem*, *sed* *personaliter* *se* *tanti* *obligare* *voluisse*. *quibus* *quidam* *casibus*, *scella* *quantumvis* *nomine* *in* *facta*, *non* *magis*

non magis servitutem personam poterit importare, quam si poterit inducere spem
lem. l. venditor in p. ff. de omnia p. dior. l. licet Imperator. ff. de leg. 1.

48

Manet exq. superioribus casibus, et similibus, deductis in ob-
ligationis stemplatione personam facultatibus quid faciendi, habundine in alie-
no propria auctoritate q. verba iuris, cessam intelligi servitutem personalem, non
spemalem: id autem proprio ampliat, ut procedat, etiam si spemalis in via scissa fue-
rit, si modo adquirendis, verum, et successoribus eorum. l. stipulatio 36. §. de seri-
g. ff. de l. ob. l. antiquitas. C. de v. s. idque etiam ex text. int. sig. v. n. g. 32. c. y. similib. supra adductis. ff. de v. s. vbi n. esse spemalem servitutem, quod n. solo
quodquam, sed personam ageret scissis, perhibetur. At cu. successoribus, sine spemali com-
nanti respectu procedunt, negari nequit personam esse dimittat factam scissionem:
ergo quamvis ad ipsos extendat scissio, n. eo tamen magis spemalem servitutem in
obligatione deducta creditur: adque ex eo quoque probat, q. servitium reale, n. ea eo
asimetur, q. successoribus operatur, immo ex eo q. rei debet, n. personam, nisi ipsius rei
intuitu. d. l. l. ob. in p. de servit. Unde iura personam per se se operantia, remanent
personalia, et si maxime mentione parti ad personas successorum extendatur
obligatio. d. l. antiquitas. d. §. sed et dignis.

Secundo ampliat, ut procedat etiam si tota alicui familia spemalis
iura scissa fuerint; et si enim familia diutissime propagari, et conservari soleat,
atque in effectum perinde durare deo similia iura possunt, ac si loci scissa fuerint;
quia tamen familia nihil est aliud, quam multitudo, sine collectio plurimam
sonam, ab eadem origine provenientium. l. 1. §. in p. ff. de l. sig. ac personam etiam
num, sine rei quodam fuerint; sibi citat ex rationibus in superioribus allatis
ea servitutes reales esse minime posse ob defectu quodam requiritis.

Lo

Terzio ampliat, ut procedat, etiam si omnia alicuius, seu universitatis
hic iura personam scissa, sicut universitatis, loci, fundine notore venire, seu
stare requirit, cum sit nihil aliud, quam hominum quodam iuris omnium,
sociata multitudo, ut tenent omnes in l. ff. de civ. univ. nom. et in l. g.
65. §. de l. sig. inde quo in superioribus allata sunt, pariter, et in presenti locum
quoque habent: cum q. v. s. v. s. non nisi personam servitium esse queat. l. sig.
alij ff. de servit. quam universitatis; quatenus universitatis est, posse operari re-
mo ambigit. l. §. v. s. v. s. et similib. ff. quibus mod. v. s. amitt. quod igitur uni-
versitatis simpliciter, quatenus est universitatis, habent, n. ratione loci, v. s. non
realibus, sed personam servitium est annoverandum. Dum denique, q. larga
interpretatione appellatione personam venit universitatis. l. mortuo. ff. de h. h. h. i. i.
imita l. nihil. ff. ad Macc.

H

Quarto ampliat, ut procedat, etiam si quodam iuris n. tam personam, quod
spemali modum respiciat, ut probat text. in l. Lucius pen. ff. de v. s. dior. Concedi-
tur enim ibi aqueductus, quem dicitur in proprio spemali deducere. l. i. §. illud quod v. s.
ff. de aqua quodam. ita ut antiquitus atque dubio omnino inter spemales ser-
vitutes. l. i. ff. de v. s. dior. et tamen quia spemali certo scissis n. fuit personam
servitium esse statuit. item probat text. in l. §. p. l. a. l. a. et d. d. de aqua
quodam. Nec huic parti straxit est iuris dicitur in l. v. l. d. §. l. ff. de v. s. dior.
Spemali

iudicior. iudiciorum. ubi aut n. esse dubitandum esse iudiciales servitutes ea iura,
 que meliorem faciunt iudic. causam. etenim loquitur Grotius de capu, quo ip-
 sius iudic. stemplatione scens, facta apparet, aut in ambiguo saltem, sine cum
 in ambiguo veramur, diversum namque pcederet, quando ex ipse, aut ex eo,
 si agit apparet iura illa, quantumvis iudic. maxime utilia, personis sceler-
 tem tribuere voluisse; neque enim pnter, eandem utilitatem iudic. mei, diversis
 iure me sparare posse, scilicet iam iure personalis obligationis, iam iure per-
 sonalis servitutis; iam denique iudic. quidquid enim iudic. meo utile est, emi-
 hi quoque eius administratio, et indumentum utile reputatur; nihil aut pnter
 me quoque via idq. interit mea posse sparare. licet diversum in illis iudic.
 pcedat, que utilitatem duntaxat personis stare solent, neque enim ex eis in-
 duci iudic. servitutis poterit. L. ut pnter b. ff. de servitutis; cum e stare, et vni-
 nim, si mihi utile est, nulla tenore, et iudic. meo utile reputari valeat; absurdum
 quippe esse que res inanimatas personis, sic e iure personis rebus inanima-
 tis testare ministeris, et vicariam operam. inle q. personis tantis utilitatis stare
 duntaxat personalis servitutis placere valeat; q. vero utilitatis iudic. et personalis,
 et iudicalem, que scelerenti, et aliquem libuerit.

Quinto anghat, ut pcedat, etiam si iudiciorum, quorum amoditatem
 iura discernunt, facta sit expressa mentio in occasione; etenim si appareat ipis
 personis, n. iudic. iura fuisse scelerenti, minime esse poterunt servitutes reales; im-
 quia subesse necesse est, etiam si n. exprimantur, quando pcedunt ea, que non
 nisi iudiciorum utilitatem discernunt; nihil ergo operabitur expressio eius, q. tacite alias
 aliter inest. L. non recte. C. de fideiussorib. L. h. q. d. ff. de leg. l. si d. h. si. ff. de
 d. leg. non quia ex n. iudic. scelerenti pponant iura similia; colligit satis ex-
 pressio fundorum, non aliam ob causam fuisse adiectam, quam ne ultra nimen-
 gata iudicia, ad alia plura trahat emolumentum scelerenti; itaque actus minima
 operabitur ultra agentium intentionis. L. si ego. L. n. omni. ff. de rebus creditis. L. 27.
 L. 39. ff. de iur. l. multum interit. C. si quis alteri, vel tibi.

Sic ergo scelerenti stemplatione personis iuris similitudinis, et in eo de-
 rioris scelerenti sunt, q. non sint reales, sed personalia, ac ppter ea capitis dimini-
 hione, et morte aliquem pnter; viciniam tamen in altero sunt scelerenti, ac
 melioris scelerenti, quod personis quippe, quibus adherent, quocumque se sperant re-
 quant. arg. L. cum fundo 36. ff. iudic. iudic. L. h. q. d. ff. de leg. l. si d. h. si. ff. de
 d. leg. quam personis scelerenti, eoque possit ad eos pervenire. L. si d. h. si. ff. de
 ff. de servitut. Urban. iudic. iudic. L. si quis d. h. ff. de iur. iudic. l. h. q. d. ff. de
 d. i. interpositis. ff. omnia iudiciorum.

Nunc restat discernendum supposita occasione iudiciorum iuris stemplatione
 personis facta, quando nempe veris, quando iudiciorum in obligationis scelerenti con-
 seri possit. Et quidem in hoc principalis articulo cum distinctione respondendi erit;
 aut enim iura similia q. necessitate, sive iuxta indigentiam personarum, vel verum,
 quatenus ad eos pnter, pcedunt, eoque facultatis obtendi, sive perveniendi quantum
 tibi, siveque necessarii, important; et tunc nihil aliud erunt, quam iura utendi re-
 bus alienis, salva earum substantia, ac pnter sub vin. scelerenti. L. q. l. h. si. ff. de
 vin, et habit. d. l. iudic. eod. ff. h. q. d. ff. de necessitate, sive iuxta indigentiam n. respondendi
 scelerenti.

ditata; et in specie hac, siquidem nominatim, ultra quam sit necesse gloriæ scelerum.
hor, iterum expeditur erit, ea coincidere cum usufructu, quandoquidem iura erunt
utendi fructu, salva re ipsa substantia, non solum ad necessitatem scilicet, verum et ad opor-
tunitatem quoque. L. Veluti. 6. ff. Ruricor. G. dior. l. 1. ff. de Usu. Et. in h. col. ff. In autem
in ambiguo versentur, puta si iura predicta, simpliciter, et indeterminate iaceant,
apparentia scilicet; tum in dubio determinatio sumet à persona eius, cuius iura
fuerint, ut tantum intelligat scilicet, quantum ei appareat necessarium. arg. tex. in l. 1.
L. iij. alimentorij. ff. Vbi pupillus educ. deb. l. 2. gen. ff. de alim. leg. l. si cui annus ff. de
annu. leg. ac p. in l. magis. vbi, quam usufructum applicanda, et accersenda erunt ex
dictis iuribus =

15 Verum quid dicendum erit, si facultas appareat scilicet certam fructuum quan-
tatem percipiendi ex alieno fundo; an vero usufructus potius in obliga-
tionem deductus credatur? Hinc sane questionem indistincte respondendum est, usufruc-
tum scilicet, sicuti occasione facta, quamcumque modo fructuum parte ipsa stineat
in obligationem videri deductum; siue enim plus importet fructuum determinata quan-
titas, quam usui sufficiat, usufructus erit. d. l. Veluti. 6. ff. Ruricor. G. dior. et si usui
sufficiat, fructus sit L. per seruum. 9. vbi ff. de usu, et habit. l. si alij ff. de usu. et de
momentis fructuarij debentur posse uter. d. l. si alij. Siue minusquam sufficiat u-
sui stineat fructuum quantitas designata; non tamen ideo minus usufructus erit.
1. ex eo quod usufructus fundi scilicet, non eo minus talis usufructus est, si fructus ex
fundo percepti nec ad indigentiam, saltem fructuarij sufficiant. 2. nam quando
alij fructus velintur est, non eo minus secundum legatarium fructuarium dicitur, et exi-
gitur quod usui percepto, ei supererit, d. l. si alij. d. l. per seruum. 9. vbi ff. de usufructu.
3. hoc eo nam, et eorum G. dior., in quibus magis impendimus, quam ex illis aliqui
ramus, usufructus velintur potest. l. statum et similitudo. ff. de usu. Quarto, et
signanter, nam usus ab usufructu, minime ex quantitate fructuum percipiendorum,
secermit, et distinguitur, sed potius ex natura, et modo ipsius facultatis; etenim
usufructus, seu fructu facultate scilicet, valet fructuarium fructus percipere, sum-
mere, vendere, donare, aut aliis quocumque modo de eis disponere; Unde ratio
ne materij diuidimus usufructus recte dicitur. l. 4. ff. de usu. cum fructus simul
atque percepti sint ex se diuidui, gloriæ materia illius personalis usus efficiant,
refert ergo nihil quam demum quantitate importent, siue stineant; dum modo
facultatem hanc habeat fructuarium: At usus, seu utendi scilicet facultate, nequit
venari fructuum uti ultra indigentiam sui, suorumque. nec aliter eos suos facit,
quam sumptione; quippe fructuum materia, si ad usus, facta sumptio-
nis terminatur, nec ultra stendit. Indique, et ratione materij usus recte dicitur
indiuisus. l. usus pars. ff. de usu, et habit. cum fructus eatenus materia usus sint,
quatenus facta includunt, et terminant, facta autem omnia indiuisua con-
sentur. l. stipulationes 72. ff. de oblig. intenti etiam ergo nihil quoti fructuum
quantitas, dum ea sumptionis et indigentia facta terminatur, et circumscripta. cum
igitur certam fructuum partem percipiendi ex fundo facultate tributa, minime
modis designet eos percipiendi, et sumendi; quodlibet intractabilis occasione
terminat poterit adquirens, qui libuerit sibi de fructibus disponere; quo pacto.
non usus seruus personalis, sed usufructus fundi modificatus, et circumscriptus
in obliga

tionem deducty censerebit. d. l. veluti. 6. ff. Vrbicor. p. d. i. v. g. =
 An autem similia iura partialia, seu modificata, immoderata, uniuersali-
 tati alicui scilicet centum annis terminent, quo vrbicor. absolute, extinguat
 in obligationibus deducty, seu legatib; an gosh; perpetua sint, ob id, q; inuicem pr-
 ius ggruetatem n reddant. ad lex in l. an vrbicor. ff. de vrbicor. l. vrbicor. municor. ff. de
 vrbicor. leg. l. si vrbicor. ciuitati. ff. quib. mod. vrbicor. amitt. l. Corruptor. C. de vrbicor. ff.
 l. cum antiquitas C. eolig. l. in annalib; C. de leg. dig. gtuat. late Kol. Exerc. 6. n. 26.
 Cuius opinio caute legenda, et attente in hac parte iudicanda est: eam enim
 fortiam facile falsam esse conuinceremus, si ad oppositam nostram tractationem
 ~ ~ ~ ~ ~ ggruetio h; in aliquo perhiberet ~ ~ ~ ~ ~
 ~ ~ ~ ~ ~

Capitulum 2. ~

De Anomalijs iuribus, seu de seruitutibus Equiuocis ~

Hincque, ut initio capitis superioris ggruimus, subtilissimi pariter, ac diuer-
 sissimi viri Andreae Kolij opinio ad litteram ferme sequuti sumus, existiman-
 ty scensionem per vrbicor. factam quid in alieno faciendi, aut inde aliquis im-
 mendi: veray, et nominatay seruitutis modo ggruatae, modo ggruatae obidire; hoc con-
 mune imbrant; eorum opinio, qui n seruitutis, sed personales dumtaxat obli-
 gationes, ggruatae scensionem importare aiebant: atque illorum quoque, qui eas,
 seruitutes quib; aut innominatas, et anomalas, suo se includere affir-
 mabant. Atque autem, et si in re adhae, si quis alia in iure nostro summa diffinit; vrbicor., personay.
 ggruatae huius tractatay legib; ggruatae doctrinam viri sententiam, inter alij, d. d.
 opinioes ggruatae huius esse fatemur; cum tamen animus adhuc huius sub obien-
 to latere veritatem n diffinit; agnoscat; si in tot, tantayque vrbicor. Exiguay quo-
 que nostrum interrogamus iudicij, dum ggruatae veritate, opera exhibet, facile
 parcendum est. Ecce ergo quib; de vrbicor. hoc articulo, interim donec alij adu-
 lerint meliora, in praesens sentiamus =

Et quidem l. veritatem arbitramur esse Andreae Kolij opinio omni-
 niter receptam existimant; scensionem factam per vrbicor. vrbicor. quib; faciendi in alie-
 no, vel inde sumendi, n personalem dumtaxat obligationem inducere; immo ggruatae
 alicui modo seruitutis, modo ggruatae in ambiguo importare, ut in superiori capite
 abunde satis ggruatum manet. secundo veritatem quoque existimamus esse eius
 sententiam, quatenus aut rimitay scensionem, quantumq; particularem aliquam utili-
 tatem stinentes dumtaxat, seruitutis nihilominus stinere, et n modificatay, ut
 pariter in superiorib; ggruatum extat. vrbicor., facta cum existimare arbitramur, d. d.
 Enise defendit, nullas esse anomalas seruitutes, seu innominatas, immo scensionem
 quandam tanquam speciem ggruatae nominatae generi esse accensendam, et applican-
 dam; sunt quippe innominatae quaedam seruitutes, ut ex infra dicendis apparebit.
 Quarto, et sequens verum dixisse fatemur eos, qui affirmaverunt, esse quib; innomi-
 natas seruitutes, seu anomalas. Verum nec ipsarum naturam, et rationem, ipse
 fuisse

fuisse auctoris arbitramur. Quibus denique auctoris, omnia, quae hucusque insuper
capite dicta manent, quatenus inopabilia propter opponenda illae applicanda, qua
tenus inopabilia vero omnino stemnenda, atque oblivioni tradenda esse.

Ut igitur de veritate harum assertionum apperere possint,
memoria retinenda erit differentia illa, quam in superioribus quoque di-
ximus militare inter servitutes feudales, et personales, quae attingit ad substantiam op-
erum, etenim feudales acquiescunt sicuti nisi factis in occasione deducta utili-
tatem immediate feudi dominantis sit allaturus, neque enim recte substantiantur,
etiam supposita cedentis intentione, si factis expediendi utilitatem personae re-
spiciat. L. ut parum §. ff. de servit. ut personales servitutes, supposita cedentis in-
tentione, non solum sicuti valent, si utilitas expediendi facti personam adquirentis
immediate respiciat; verum, et eo casu, quo mediate per fundum ipsum, eius velut
administra ope modum obveniat, ut subtiliter fundat Hol. exerc. 6. n. 6. Ex qua
differentia inferri debet feudalem servitutem non aliter haberi posse, quam si utilitas
expediendi facti immediate mediata indigentiam dominantis feudi. L. ergo §. si.
ff. rusticor. feudis. personalem autem dupliciter operari posse, et cum utilitas imme-
diate venit ex intentione cedentis, cuius indigentiam personae mensuranda; et cuius mo-
dum est determinanda ex indigentia feudi, cuius administra ope, dominus modum
servitutis est.

Quibus quibus. Ecce haec est distinctio capitalis, in qua velut Cardine, v-
minorum veritate tractatus sunt: quandoque enim cuiusdam scedit in faciendi
in alieno, vel inde aliquid sumendi ad utilitatem, et indigentiam feudi dominan-
tis, et ipsius feudi stemplatione, quandoque simile scedit in ad utilitatem, et indigen-
tiam feudi personae acquirentis, atque eiusdem stemplatione. Denique aliquando
cuiusdam similis datur facultas ad utilitatem, et indigentiam feudi dominantis, et
stemplatione tamen personae, peculiari affectu, aut speciali demerita taxatore.

Et quidem primo casu principali, quando nimirum
stemplatione feudi aliqua facultas scedit mensuranda by ipsius feudi
utilitate, et indigentia gentilibus servitibus feudali nominata, iam urbana, iam
rustica donata credit. Cum enim in hoc potissimum discernant servitutes rea-
les a personalibus, quae illi debeant, et adquirenti feudo. L. non dubito ff. de servitutib.
L. si domus ff. urban. feudis. L. certo generi. L. usa sicuti. §. si fundus, et §. si. L. si omni-
ni ff. rusticor. feudis. nec personalibus, nisi ratione, et occasione locorum operatur, quo-
rum administra ope, dominus modum, qui redditus omnes, et quibus obvenit;
atque a seo ipsorum feudorum utilitatem, et indigentiam respiciant, ut minime
ipsius utilitatis, et indigentiae terminos excedere debeant. L. ergo §. si. ff. rusticor.
feudis; in istis vero procedat, quae in proximis mox dicemus: manifesto istae ope-
rationis huius requisitis stantem, servitutem feudalem importare; idque distictius
ex infra dicendis apparebit.

In secundo vero casu principali, quando nempe alicui quidquam
scedit, quae ratione utilitatis ex intentione cedentis, veniat mensuranda cuius indigen-
tia personae, seu operis eius, cuius stemplatione relinquit, aut donatur; etiam
absque dubio, non feudali, sed personali servitute nominata usus, aut usufructus
in occasione deducta intelligit. Cum enim in hoc potissimum distent personales
servitutes

15
servitutibus a fideiustoribus, & in istis procedit, & rursus exercitibus manet, personales
vero non fidei, sed personarum debeant, et adquirant. l. 3. §. fin. ff. quibus mod. usufruct.
amitt. l. partimonia. §. generalis. d. ubi quiritur de eorum fideiustoribus; atque alio ipsarum
utilitas mensuranda veniat iam cum utilitate, iam cum spendio ipsius accipientis, nu-
llo habito respectu aut ad rem aliquam, aut ad aliam personam: manet neque
operum cessionis ita factam a fideiustore, sed personalis servitutis importare, esse
tenere =

Id autem, & in his duabus solutionibus manet avertitur, nempe utilitatem
cessionis esse mensurandam cum fidei indigentia in fideiustoribus, cum personarum vero
indigentia in personalibus (quando nimirum usus ceditur: nam spendii nulli sunt
limites, nisi eius rei fructuarie utilitate) intelligi vellem, quando utilitas ipsius
facti excedere, ac superare ex se valeat terminos indigentiae: ita, ut hoc casu minime
ultra ipsam spendii cessionem possit, quin notissimos utriusque servitutis terminos ex-
cedere, alterius diversae iuris naturam sortiatur. l. veluti. 6. ff. rube. §. dicitur: hoc si ad
indigentiam explendam utilitas ex se, aut ipsius cessionis terminus, non perveniat
neque sufficiat, non ideo tamen minus, aut personalis, aut fideiustoribus servitibus subiecti,
cum iure summo modum additi servitutibus posse dicit. l. 4. §. 1. ff. de servitut.
iunctis traditis per Kol. exerc. 6. n. 18. et per nos op. super. §. 2. =

Iam huius secundae solutionis exempla reddamus: et quidem primum fi- 8
tat Molitorius in l. viii. §. 2. ff. de litem. et habitate: ubi in aqua relicta perso-
nalem servitutem esse cessionem Consultus affirmat: etenim scriptum sunt terminus cessionis
usui, qui stemplatione personae relinqui solet, et ex ipsius indigentia mensuram
capit. l. 1. ff. de litem. et habitate =

Secundum tribuit Ulpianus in l. Mala. §. 9. ff. de alim. leg. etenim ex 9
eo forsam non fideiustorem, sed personalem servitutem usus aquae, si cisternae habuit
testator, esse cessionem sentit, quia aqua personae, et stemplatione eius testamento re-
licta est: atque adeo, ut cum ipsius personae indigentia ob alimentorum naturam men-
suranda veniat =

Dat 3. Julij Partij in l. ut possunt §. ff. de servitut. ubi pro in personarum 10
possumus, usus fundi ad illas facultates expediendas creditur cessionis, et quia ipsa
utilitatem, et indigentiam personae respiciunt; et quia fideiustoribus servitibus, ut ibi dicitur aut
Consultus minime tributa censeri valet, ob id, & similes facultates minime utilitatis
ipsius valent discernere, aut ex ipsius indigentia mensuram accipere, & ipsius re-
quiritum servitutibus fideiustorum. d. l. ergo §. ff. rube. §. dicitur =

Quartum dicit Pomponius in l. si quis unus §. ff. de usufruct. ubi §. regula ha- 11
dit, cum, qui unicus est, quae solas habet, vel unicum fundum habet, posse excipere
ea iura, quae personae non fideiustoribus sunt, quia unum fundum, vel unum: itaque si excipiat quia
ut gaudere sibi liceat, unum videri excepti Consultus ait: ex quo lex. duplex huius-
modi spontanea regulatio fit: etenim infertur fideiustorem minime habentibus
excipere posse, cum nullum aliud fideiustoribus retineat, cuius stemplatione, simili servitibus
subiecta dici valet, aut cuius cum indigentia ipsius sequitur utilitas sumere no-
dum, et mensuram possit: infertur etiam habentem sibi usus servitibus excipere volui-
se, cum parvitas modicitas, non universae utilitatis restrictam exceptionem fecit, quae
quidem utilitas, et stemplatione excipientis creditur recepta, et cum ipsius indigentia
venit

venit mensuranda immediate quidem, cum nullum sit *quidam* dominans, cuius ad-
ministra ope, eandem possit utilitatem percipere, ut aliter stringeret si *quidam* aliud reti-
neret, et *quidam* fructus maxima in pecore disteret: id autem non solum in specie *quidam*
locum habet, verum et in aliis quibuscunque casibus, ubi id dedit, *quidam* aliis iure *quidam*
servitutis dedit solet. credit autem servituta personalis, ob id, *quidam* y, cui sit scilicet *quidam*
dedit non habet, id autem dedit non ignorat, quod in superiori cap. iam dicitur, et plura
rationibus probatum manet. atque etiam illa quoque in specie locum sibi vindicat
in qua nimirum, *quidam* retinetur aliud, in valendo fundo sibi excipit id, *quidam* per
sonam dumtaxat, *quidam* autem minime velle esse possit. d. l. ut pomy 8. ff. de servitutibus.
cum ubique eadem ratio inducenda, et interpretandi generalis servitutis ratio multare
peraque percipiatur =

Offert quidem Iulius Paulus in l. veluti 6. ff. de iure *quidam*. ubi ait posse *quidam*
servitutis sicuti figurarum habendarum in alieno, ut in eis vasa fiant, quibus
dominantis *quidam* fructus exportari, aut auferri possint: At si alium dedit in alieno
figuram habere, in quibus ad spendium vasa venalia fiant, non *quidam* servitutis,
immo personalem usufructus videri servituta Consultus affirmat: etenim in specie
priori utilitas ex figuris percipienda cum indigentia fundi mensuratur, *quidam* est *quidam*
servitutis *quidam* l. 3. §. fin. ff. de iure. At in secundo casu scilicet respiciens primario
personam utilitatem, nec ex fundi indigentia modum accipiens, ex mente dedit
potius personalem usufructus figurarum servitutis, quam *quidam* importat: nam
et si ex indigentia personam modum acciperet, vix potius crederetur in sectionem
deductus: totum namque facit, *quidam* ad deditur aliter servitutis, et agentis intentio,
modus, et finis sectionis = Anglius idem Confirmat Consultus in 59. sequentibus, dum
ait in casibus sequentibus, arborum fodiendo, et lapidum eximendi edificandi eius *quidam*,
quidam in fundo est, longe ab usufructu recedere, cum similis scilicet ad spendium non *quidam*
tur, sed ex fundi indigentia modum et terminum capiat, inde recte infert Consultus *quidam*
si meliorem ipsius fundi causam hoc scilicet facta faciant, non esse dubitandam,
quin servitutis sit, hoc est quin in similitum facultatum, sit *quidam* servitutis: ex
hoc tacite innuens, *quidam* si hoc meliorem, aut saltem voluptuosam causam *quidam* non
faciant, puta si quis ad peculiare aliquod ministerium edificare velit id, quod
quidam neque velle, neque voluptuosum est, immo cuiusdam alij molestum et fastidiosum,
aut minime necessarium, erit velle in personalis servitutis. d. l. ut pomy 8. ff. de
servit. etiam in hac parte longe ab usufructu recedens, ut patet *quidam* adquirentis indi-
gentiam non spendium respiciat =

Sextum idem Paulus tribuit in l. Lucius gen. ff. de iure *quidam*. ubi
eminens ponit quendam fluvium reliquere dicitur aqua ex fonte, quam in ite-
mo habebat, ita ut eam aquam ducere ad domum, quam in illa regione habebat
posset, aut quocumque tandem voluerit: in qua quidem specie vix servitutem mi-
nime ad *quidam* transitoriam hiis verbis videri scilicet Consultus Respondet. id
autem non alia ratione dedit, nisi quia in *quidam* terminis *quidam* servitutis in-
duci minime potuit, ut patet cum *quidam* dominans certum non appareat, cuius
stemplatione esse datam servitutem videri, immo utilitas sectionis ex indigentia
personam acquirentis, non ex *quidam* alienius necessitate mensuranda veniat, *quidam*
ergo scilicet non *quidam*, immo personalem vix servitutis importabit, et stinebit.
urpote

ut pote, quae personae stemplatione, et ad ipsius indigentiam, et utilitate facta, et expedita cognoscitur =

Septimum quod dicitur ex Labroni sententia vltimam in l. 1. §. 1. circa l. 12. 14
Idem aqua quot. et aqua. ubi habet etiam eos aquas ductas, quae fundi non sunt
sed personae, ad eandem illam pertinere, eos autem ductus personae, non quod
a quocumque duci possunt. hoc est etiam ab eo, qui vicinum fundum non habent propriam
quod est enim et eis ductus esse utilis, puta si ad locum quod dicitur quae ducatur, vel non ad irr.
pandum ducatur, sed ad aliam aliam ministerium sunt autem huiusmodi ductus, et
non stemplatione alicuius fundi, et ad eius indigentiam, sed stemplatione personae
relinquuntur ita, ut utilitas ex eis quae in ministerio alicuius fundi, sed di-
recte, et primario personam respiciat, atque ex indigentia eius modum, et termi-
num sumere debeat; quippe hi ductus a quocumque duci possunt, et ad eos eandem
tum illud quoque pertinet, quoniam vix servitutis personalis videntur, si sub
nomine iuris appareat facta scissio: secus autem esset si quod dicitur, sed quod
descriptione a consilio factam obtinet, si ductus hi, non personae, sed fundi stemplatione,
atque cum ipsius indigentia mensurandi scissio proponerentur: neque enim non quocumque
duci possent, imo ab eis dumtaxat, qui vicina, seu propria fundia possiderent:
+ secus etiam, si similes ductus aquae stemplatione quidem personae scissio essent, aut
ex verbis scissionis, seu mente scissio ipsorum utilitas admittitur ope alicuius
fundi ad acquirentem pervenire debeat, tunc enim duci etiam non possent a quo-
cumque, sed ab eo dumtaxat, qui aliter facta scissione plenum fundi servitu-
tibus in habere, et sequi poterit, nempe ab eo, qui similiter proprium vicinum agrum
habet =

Terio denique casu principali superioris distinctionis, quando nempe scedi- 17
tur quicquam in aliquo faciendi in alieno, aut inde aliquid sumendi ad utili-
tatem, et indigentiam alicuius fundi, stemplatione tamen, et peculiari affectione
personae acquirentis, puta si aliquis concedat mihi per iuris verba, sumere pecu-
menta in vineis meis, vel aquam haurire, ut aratoris boues, vel viticam bibant,
aut arca sua ad legumina, osteraque legumina exprimentis, uti; arcam fodere,
lapidem eximere edificandi eius gratia, et in fundo est; pascere pecora in suo fun-
do, quando fundi mei fructus maxime in pecore consistunt, aut denique alia iura simi-
lia, quae utilitatem fundi vicini concernunt, quaeque in ambiguo aliorum fundi servitu-
tatem solent obtinere; ea autem iura, sine emolumenta ope admittitur fundi ad-
quirenda mihi, et cum ipsius fundi utilitate mensuranda veniunt. est non fundi, sed
mea stemplatione dignoscuntur scissio; anxie dubitari valet, an fundi, an personae
personae vix servitutis in scissionis deducta credat, hoc enim opus, hic labor est =

Nam primo esse fundi servitutem, non personae donatam suadet 16
et utilitas ex facto habenda, et gerenda requirit primario modo fundi domina-
ti, atque ipsius causam meliorem facit: quo solo argumento non esse dubitandum aut
Iulij Paulij. in l. 6. §. 1. vitic. fundi; quin in simile servitutis fundi sit. 2. nam ea-
dem utilitas gerenda, non cum personae acquirentis, sed cum fundi personae requiritur
te, et indigentia mensuranda venit. itaque si mihi dumtaxat scissio sumere pecu-
menta in vineis fundi mei proximi vicini; minime potero eis sumere in aliorum vineis,
et vicinis.

et ad eam futurolas pariter eisdem pedamentis indigeam, idemque in ceteris scissio-
 nibus, de quibus super Varietandum est. arg. ex in l. gen. de serv. leg. hanc gen-
 libus facere possem, si mihi vix arborum ad pedamenta desumenda tribuere esse.
 Tertio, nam vix hoc potius veritas in gradibus, quam in persona, siquidem eadem utilitas
 pariter parat, atque ex eadem indigentia modum sumit, unde recte Papinianus de huius-
 modi loquens scissione, scribit, eandem aliter fore servitutis, quae tributus servitutis, si
 ex voluntate scedentis, et ad huiusmodi formam primos servitutis debere transire. Quae
 lo benigne, nam huiusmodi scissio, non secus spinem, aut vicinum spidum lesiderat,
 ac si vere spidialiter esset, tum quia aliter spidii utilitatem primario supicere non potest,
 tum quia ex ipsius indigentia, per scedentem voluit, modum sumere facultas requirit,
 tum demum quia ex eadem scedentis intentione, si admittitur a quo aliter spidii, sed
 directo, et diversa mensura utilitas ad acquirentem perveniret. l. Mala. ff. de ser-
 v. leg. unde iunctim aliter spidii vicinis possidentibus similiter scederet facultas
 ab aliquo, qui aliter esse spidii ignorabat, nullius momenti, futuram scissionem
 dicere non dubitarem.

l. 4. ff. vixit. p. l. 1. v.

Est autem esse, rem videri scissam personalem, non spidialiter servitutis
 i. videri esse in natura, sed nimirum personam ostensione, non spidii dominantis phibet
 esse tributa: cum ergo actus ultra intentionem agentis operari nequeant. l. non omnia. ff. de
 reb. creditis. id est personam, non spidii apparet tributum, non spidiale, sed personale est videri.
 arg. tex. in l. 1. ff. de servit. 2. nam spidua servitutis realiter natura est spidua ob hoc
 ve causam, perpetuamque importare fundi utilitatis: ut scissionem similiter factam
 pariter sunt, et cum vita finitur acquirentis. l. l. pecor. 4. in ff. vixit. spidiorum.
 l. pater filii gen. ff. de serv. leg. ergo nequit sub spidialiter scissionibus spidialiter servitutis
 obineri, immo potius vix personalem servitutis videri debet acquirenti tributa. 3. vix
 ad substitutum personalem servitutis interit nihil an modum recipiendi ex facta im-
 mediate ad personam quoniam, an admittitur a quo aliter spidii proprio domini-
 nis subiecti, dummodo personam ostensione appareat facta scissio, ut in superioribus
 vix probatum late manet; est indigentia sic eximere quominus: quod impedit nihil quominus
 vix non spidialiter, sed personalem vix servitutem esse in scissionem deductam dicimus.
 4. eadem naturam scissionem vix servitutem appellat Papinianus in d. l. gen. ff. de serv.
 leg. quae quidem servitutis personalem esse non ambigit. d. l. 1. ff. de servit. et quoniam
 esse non spidii affirmat aperte Ulpianus in d. l. Mala. ff. de ser. leg. non spidialiter
 vix, immo personalem vix servitutis credit huiusmodi factis scissionibus in obliqua
 honorem esse deducta =

vix neque spidialiter, neque personalem servitutem obinere, et importare
 similiter scissionem ex eo speratum fieri videri: etenim spidialiter servitutis morte ad-
 quirentis minime extinguit, immo perpetuo fundo cohaerens ipsum omittatur.
 l. ay fundo ff. vixit. spidiorum. l. 1. s. et dat. 23. ff. de aqua quot. servitutis personalis
 est morte, et capitis diminutione intereat, tamen. l. 2. ff. de usufr. s. finit. vix.
 eodem. l. 1. ay aliter. ff. de usufr. leg. alienatione tamen spidii, ex quo, vel quod modum
 quirit, minime extinguit, nunquam enim videri alienationis modum esse, nisi
 endi vix fructus, aut vix: At scissione facta iuxta superiorum ideam, existit ipse
 dimanans, et morte et alienatione fundi interit: quod quia neque spidialiter, pro-
 priam servitutis est. Probat id aperte ex Ulpiano in l. pecor. 4. ff. vixit. spidiorum.
 et in d. l. pater filii gen. ff. de serv. leg. ubi de huiusmodi scissione loquens non
 obitave

obscure indicat in illis servitutibus spectare filij si domum inhabitet, neque ad eius exteros successores, aut ex hancam illam portionem posse transire: & in simile ex inditio defuncti, et natura ipsa scensionis, et morte filij, et alienate fundi quilibet peribit, alioquin ista inditio defuncti durior eadem causa in utroque. fact. tex in d. l. i. §. et dat. 43. ff. de aqua quodlibet =

Quid ergo in tanta difficultate dicendum est? quippe, et quominus obligationis dumtaxat personalem esse stractam, si personalem, aut fiduciam servitutem in scensionis videri deductam dicamus, impediunt tum rationes iuris capiti super ponderatque, tum iura scripta, quibus scensionis fiduciam servitutis servitutis importare clare adstruit. tex nempe in d. l. 4. ff. Rube. fiduciar. l. gen. ff. de serv. leg. l. Mela 14. §. in. ff. de alim. legat. =

Verissime ergo arbitror dicendum scensionis ita factas tertij quodam genis sistere servitutem innominatarum, quae vtiliter prudentes operantur; si secus ac quando ambigit de natura alicuius scensionis medium tenentis inter duas nominatas scensionis emptionis, et locationis, modatis, et locutionis, quibus in casibus prudentes in factum actiones, siue scriptis verbis induxerunt l. nungquam l. et §. tot. ff. de scriptis lib. sic itaque facta scensione, ut in superioribus legitimus, quodam sistere servitio mixtam obtineri causam vtiliter cautionem, quae est fiduciam, quoniam fidei debet, et in utilitatem eius est operata, atque adeo cum ipsius indigentia mensuranda veniat; et simul sit personalem, quia debet quoque personae, cuius contemplatione data operatur, ac per sequeus morte et capiti diminuitur veniat finienda cautionum vtiliter, et neutrum videatur ex his, quoniam alienato fidei, cuius administra ope modum est parandum, et acquirendum, neque fidei, neque personae debet amplius. hoc igitur in equivoceum inter fiduciam, et personalem servitutem utriusque naturam participans, seu innominata servitio, recte a Consultis, et vix dicitur, et fiduciam servitio, et in simul fidei, et personae appellat, utriusque ex iure dicendi apparebit =

Ex his intelligitur et tex in l. pecorij 4. ff. Rubeor. fiduciar. ubi Papinianus ait in pecorij pecendi, item ad aquam appellendi, esse fiduciam servitutem, si fidei finitima maxima in pecore vltat, scilicet si et simpliciter facta scensio illius iuris operaretur; alioquin si contemplatione personae excedita appareat, cum eo causa requirita superiora occurrant, quae minimum ad utilitatem fidei, et iuxta indigentiam eius, contemplatione tamen personae pertineat facta scensio; erit mixta scensio servitio fiduciam: quia, et simul personalem est, et anomala, emptori, vel huiusmodi minime fiduciam eadem servitio: eadem mixta proprietate ait Consultis; nam si contemplatione quoque huiusmodi scensio operaretur, si diversa, sed eadem spectaret servitio: quippe si loquitur Consultis de servitio fiduciam effecta personali, propter demonstrationem personae: sed loquitur potius de anomala servitio, quae cum, et fiduciam sit, et fidei cohaereat, eadem est in emptoribus, et in huiusmodi transiret, si ultra demonstratam personam voluntas extenderet: hac etiam facta extensione, si eo magis servitio eadem fiduciam nominata; si in ipsius fidei contemplatione facta esset. Vixit autem Papinianus emptori minime spectandam eandem servitutem: imo nec fundo dominante vendito, magis apud venditoribus remanebit, nam si fiduciam servitio sit, habens vix naturam, neque est proprie realis, ut pote nec cum fundo

transmissio

transitoria in effectu virtute exceptionis, seu cautionis integritatis; nec e' vere personalis, ut
pote n' ei sanguine coherens, dum ipsa vivit, nec capite minuit, sed respectu ad spem
est personalis, et quatenus persona spem possidet.

2 Secundo intelligitur textus in L. gater filij gen. ff. de serv. l. i. ubi dicitur Papinianus.
ponit patrem filij domum legasse, atque eidem q' domos hereditarias in transiendi ge-
nerari inesse: quod Consultus anglicum in specialibus servitutibus iterum credit scilicet sciam
si hoc dicamus pergebro domum: imitabit, et ad emptorem domus, et heredes filij transi-
bit. L. cum fundus 36. ff. de vrb. ob. et aut Consultus id n' esse verisimile, quia alio
modo in affectu, et stemplatione filij datus potius credit; itaque magis erit vix
specialis servitutis, seu potius servitutis specialis habens vix naturam, quam plene specialis
servitutis vix: ad heredes itaque exteros filij hoc innominata servitutis n' transibit.
Sed an ad filios legitimos, eisdemque testatoris negotii transitum faciat? ubique faciat,
ut recte Cujas vult tenet; quippe in eo cessat gravamen transiendi per domos heredita-
rias, atque ealy ratione, qua affectu, et stemplatione filij credit in illud relicto, et n-
affectu quoque, et stemplatione nepotum sciam intelligitur, idque ex verbis ipsi Papiniani
n' a stravis sensu clare scinditur. Et ubi ad filios legitimos servitutis iterum transitus
non est vix personalis servitutis. Et ubi ad exteros filij heredes vix n' transit: q' n' est ser-
vutis specialis: est igitur in quodam equivoce inter specialem, et personalem servitutem
accipiens modum virtute cautionis, seu exceptionis iusta scriptam mentis occiden-
tis, est specialis servitutis vix natura habens naturam vix, est innominata servitutis
q' iam vix servitutis, iam in servitutis semiplene, aut n' plene, iam specialis
servitutis a Papiniano appellatur. Illud antequam abeamus hinc advertere n' omissum,
in specie videlicet textus in d. l. gen. ff. de serv. l. i. supponendum esse aliter, quam q' domos
hereditarias facultatem transiendi, et si minus omnia legataris gater: alioquin plene
in servitutis datum potius crederet, ut q' textus in l. i. fundus 81. §. qui fundus 3. de
leg. 1. et alia iura tenet gl'au. omniter seguta in d. l. gen. ubi datur est.

3 Cum autem Equivoca natura servitutis medium teneat inter specialem,
et personalem servitutem, necessario, et personalis, et specialis servitutis terminis inde
pro expedit, alioquin vel specialis dumtaxat, vel personalis, vel neutra sub occasione
dinebit, sed tantum obligatio personalis crederet inducta. ut ecce si ei, qui spem
vicinum possidet alienum similis sciam sit facta ab eo, qui spem spem habet, ser-
vutis nominata personalis vix inducet, cum deficiente spem dominante, nequeat
in equivoce sciam videri, seu tenere medium inter duo extrema, cu' vix dum-
taxat inveniat: exemplum datur textus in l. damus 11. §. l. ff. de vrb. ob. l. i. ubi dicitur
qui duo spem habet, alterum dno legavit, alterum vrb. fructuarius dno: si ad fructuari-
um fundum addit aliunde n' gaterat dno, quam q' fundum dno legavit; ex mente
testatoris in transiendi usufructuario tribuendum quoque est, siue eo iure ab h're
spem redempto. L. servus filij 44. §. fin. ff. de leg. 1. siue spem, aut alio quocumq' modo:
in hac ergo specie in transiendi q' fructuario gaterandum est, qui spem vicinum
spem n' habet, erit personalis vix servitutis, quoniam ac si vix fundi dno legat
ad effectus transiendi esset similis dno legat. Verum hoc tunc gcedit, quando nisi-
vum h're ad fundum fructuarii alioquin addit habet; nam si h're quoque ad fun-
dum, cuius gaterat gater cum remanet, addit indiget; gcedit h're in transi-
endi

transcendi specialiter standum erit, hoc est servitus nominata iternis d. l. 8. §. in
 fundum 3. ff. de leg. l. l. testatrix pen. ff. si serm. vrbis. qua servitute constituta, ea fructu
 arum utitur durante usufructu. Item procedit si vineis in medio foreis fundi sui existen-
 tiis, earum usufructu d. h. leguero; etenim similiter transcendi facultas fructu-
 rio standum erit; at hoc nequa specialiter, neque anomala servitus erit, et in regu-
 a servitus esse negatur. l. ubi dicitur 5. ff. si vrbis. petat. tex. e. in l. 9. vrbis. d. h. 2. ff. si
 serm. vrbis. neque soli fructuaris specialiter servitus deberi potest, ut ibidem Consultus
 ait; erit autem personalis servitus vrbis, qui in specie superiori =

Diversum autem procedit in specie. tex. in l. Olimpo fin. ff. vrbis. d. h. 24
 vbi, qui vineas habebat, vineas retinens, in alterius Olimpo habitacione legavit,
 est questum an testator in edibus legatis habitacione hortum, et cenaculorum vestiment
 alque non nisi per eorum edes potest additus, huius facultas transcendi ab Olimpo
 eo sit standum; et affirmativa quidem. Respondit Consultus monens similitudinem facultatis
 si esse servitutem, ne personalem quidem, quippe et retentus edes, et alius in quibus habita-
 tio accessit est, in dominio huius manent; res autem sua nemini servare valeat
 servitutis genere. d. l. 5. ff. si vrbis. petat. in hiis ergo speciebus deficientibus specialiter
 servitutis requiritur essentialibus accessio aut personalem vrbis servitutis nominatum,
 aut moram dimittere obligationem personalem stricte hactenus duraturam, quantum
 in ipsum vendi fuerit; cuius appendix et sequela est. Quando autem ab eo, qui d. h. d. h.
 habebat, utriusque diversis personis legatis, aut alteri legato ex eo, alteri retento servi-
 ty standum debet? disputant G. Cypar. Fab. et Fulgencius in locis citatis. G. Fab. ind. l.
 15. §. 1. de servit. leg. et maxime in l. 1. ff. de servit. leg. Don. lib. 10. ment. q. 7. et om-
 al. lib. 11. q. 15. Castillo de servit. q. 6. sub. n. 7 =

Denique si servitium habens, hoc vrbis ad tempus vrbis, iternis, seu alterius
 dicitur in accessio, minime ex occasione hac induci equivoce, seu anomala servitus,
 immo vera, et nominata servitus specialiter in occasione deducta credit, quae ipso iure
 in perpetuum perdurabit, cum tempus a ista modo similitudine servitutis, quae nec extin-
 guenda obligationis. L. obligationis fore 44. §. placet ff. de oblig. et act. ut pacti vel
 per doli exceptionis occurrere. Ita placita servitutis vindicanti, auxilio nonne G. h.
 vrbis, qui pactorum huiusmodi causam non obstantibus Cypar, et servator est. l. 7. §. aut q. 7.
 ff. de pacti. Idque peripetiae placet paginamus in l. servitutis 4. ff. de servitut. ita
 autem huiusmodi accessio innominatam nostram servitutis a importat, quia nonne
 ei deficit unum ex requisitis essentialibus personalis servitutis, si enim, et si ad
 tempus constituta, stemplatione personae, immo gratia G. h. perhiberi esse accessio: nequit
 ergo equivoce in aliquo intellegari, cum et si specialiter servitutis terminis occu-
 rant, personalis tamen servitutis requisita deficient: ut igitur nostrae huiusmodi anomala
 lum possit existere in ambiguo versari debemus, an minimum posita occasione, ser-
 vity personalis? an potius vrbis, utriusque terminis occurrentibus, tributa, atque
 clarigita videri debeat =

Iuxta hoc accipit 3° tex. in l. ut parum 6. ff. de servitut. supra planius 26
 percipi possit iungenda omnia venit ex l. vrbis. 6. ff. vrbis. d. h. 2. §. q. 7. ex
 eod. lib. 15. Pauli ad Plautum assumpta est. immo aliter repetenda radicitus res
 erit, et iungendus quoque tex. in l. item sic 3. q. 7. ex l. ergo 5. ff. vrbis. d. h. 2.
 qui parit ex eod. lib. 17. Ulpiani ad Edictum decepti sunt, et omnes vrbis huiusmodi
 d. h. 2.

officiant: aut ergo Ulpianus ex Neratij sententia iura Gdij scilicet posse, ut mini-
rum boues, per quos ager colitur, in vicini agro pascant, et ut fructus in vicini villa
coacti habeant, et hoc gratia dominantis Gdij positum aliquod habeat, ut inde expr
tet. Et ex eod. Neratij subicit in d. fin. eum, qui haurium habet, per sequeus iter
quoque ad hauriendum habere, et e. oia: unde infero iuxta eund. Neratij in p.
l. s. haurij scissio, et iter vindicari posse, et iter ad hauriendum legato, et haurij
similiter posse vindicari. Loquitur enim Ulpianus de illi iurij scissionibus, quae im-
mediate alicuius Gdij utilitatem respiciunt, sine stemplatione ipsorum Gdiorum: si
alicuius personae, quae alicuius Gdij admodum tra. ope modum sit perceptura, in iure
facti sint. unde recte ex Papiniano subicit, iura similia simpliciter scissa magis
Gdij, quam personae esse, ac per sequeus tanquam Gdialia futura perceptura: aut in stempl
atione personae, relinquunt, et si maxime adhuc Gdialia, eiusum tamen, tanquam, et
personalia simul temporaria et respectiva. Praequit Ulpianus in l. s. d. t. ex eisdem
Neratij sententia superiora iura, et alia. de quibus opponit exempla minime scilicet po-
sse, nisi acquirenti tantum Gdium habeat, et nisi ex ipsius fundi indigentia utilitas
ipsorum dimedienda veniat: sine enim plenum in servitutibus scissum opponit, utrumque
illud necessario ex parte: sine semiplenum, et equivoce in esse videtur dicat, id a-
firmandum est: si enim equivoce in aliquod existere valet, nisi in ambiguo verbi
sunt in Gdialiam, et personalem servitutem, utrumque animal resuicti succurrendum.
Subicit Iulij Paulij eod. rem, diversa exempla, in l. veluti. s. ff. eod. tit. scilicet, quae
si utilitas ex his iuribus percipienda mensuram excedat indigentiae fundi, atque eban-
personae acquirentis, constitutus erit, leguo recte usual. lib. to. oment. q. 7. l. t. B. in uno
si excedat utilitas percipienda indigentiam fundi, mensuranda autem veniat ex in-
digentia personae, vix scissio videbitur, ob eandem omnino rationem; idque subicere Paulij
indicare videtur in d. i. eisdem leg. ubi ead. iura, aut similia opponit Consulibus limitat
scissa, aut fundo minime utilia, eaque aut longe ab usufructu recedere, ut potest, quae
ad opendium non extendunt; immo et a Gdiali servitute, ut potest, quae Gdialia in utilitate,
personalem igitur servitutem vix stinebunt. At quid erit dicendum praequit Paulij
ad superiora reuocari in vers. quid ergo: si iura Gdialia meliorum Gdij causae effi-
ciant? non esse dubitandum respondet, quin iura servitutibus sint, quatenus vni, et
fructus eorum opponunt; hoc est si est dubitandum, quid Gdiorum iura sint; aut enim
stemplatione Gdiorum ipsorum scedunt, et erunt absolute Gdialia; aut stemplati-
one personae donant, et erunt equivoce, hoc est Gdialia similitur vix naturam ha-
bentia. His sequeus aut Iulij Paulij, ut pomum decerpere, et gabari, ut cenare
in alieno liceat servitutibus scilicet non posse, neque nominatam Gdialiam, neque equi-
uocam, seu inuocantam: Cum enim facta similia nec extrinsece voluntate, aut uti-
litatem illam Gdialia dominantis possint afferre, manet opertum, nullam in plenum servituti-
bus, aut semiplenum equivoce ex eis fieri posse. aut quae cas. superiori d. i. g. utamur
subicit nihil similes scissiones personales vix servitutibus ad voluntatem personae ob-
nere: de hoc quippe nec cogitavit quid Iulij Paulij =

7
Illud antequam abeamus hinc aduertere si omnibus, scissionibus
minimam factis venandi, piscandi, aut aucupandi in alieno, de quibus etiam in iure
vrbibus egimus, quodcumque ex indicatis, et legitis iuribus stinere possit; aut enim
stemplatione Gdij, et ad eius utilitatem, et indigentiam facultates his scissis opponuntur,
et

et erunt absolute specialiter servitutis, seu iura specialia, aut ad fundi indigentiam
 et utilitatem similiter apparent tributis, stemplatione tamen alicuius personae, quae fun-
 dum illum vicinarius possidet, et erunt equivoce iura, seu specialia vicinariam haben-
 tia. aut demum stemplatione personae, et ad utilitatem eius factis pertinetibus; et si quibus
 cum indigentia veniunt mensurandi vicinarius, si vero ad expensum succedentis, extendit
 et intentio vicinarius quilibet stinebunt. l. si quis vna § 2. ff. de iur. i. gen. ff. de
 iur. iudic. d. l. veluti §. c. ceteris adductis alibi ff. eod. tit.

Quarto et principaliter accipit lex alias diffinitivam in l. Metella §. quibus 28
 libertis ff. de adm. leg. Proposuit enim Ulpianus quendam liberti sui, et alimenta, et
 aquam relinquere in ea forsan regione, ubi aqua solet sparari: puta in Africa aut in
 Egypto: quaerit Consultus quomodo circa relictam aquam fideicommissum accipiendum sit? An
 dicitur respondens aut vulte indistincte videri fideicommissum, siue quis habens aeternam a-
 quam reliquerit, siue non; ut id ex mente defuncti huius fideicommissario teneat potare,
 quantum ipse esse aquam sparaturus. est eo casu, quo aeternam habens testator aquam
 legat, videri cuiquam potest inutile fideicommissum esse, relicta quasi servitute sibi;
 hoc est semiplena servitute equivoce, et anomala, ei, qui vicinarius solum in possidet,
 etiam in huiusmodi agris (idem in ceteris exemplis) quando personae stemplatione relinquit, et
 est sibi servitus, et est personae; et quamvis servitus quoque personae sit, non est tamen mi-
 nus quatenus specialiter vicinarius solum exposuit. Verum hoc nihil obstat aut Ulpianus,
 cum in presentia aqua non solum relinquitur alicui, ut ex indigentia eius veniat utilitas
 mensuranda: immo personae directe data exponit, quo casu quantumvis sequam esse
 servitudinem ex mente testatoris colligas, hoc tamen nec specialiter, aut equivoce erit, sed
 personaliter vix, quae quilibet vicinarius solum in exigit. vel alibi et 2. Ulpianus in ver-
 nec videri. sic accipiendum est: est alicui videri poterit, eo casu, quo aeternam habens tes-
 tator (nam si non habet frustra de servitute aliqua verisimiliter substituta ambigeret)
 inutile fideicommissum futurum, quasi servitute sibi non possessori vicinarius possessionis
 relicta, hoc est, sic acceptis testamenti huius, ac si testator aquam huiusmodi reliquerit
 qui inter specialiter servitutes enumerat eodem Ulpiano teste in l. 1. §. 1. ff. de iur. iudic.
 atque Syntianus in §. inter servitutes 2. in §. de servit. Nec tollit dubitandi ratio-
 nem si dicas in presentia huiusmodi non esse plenam specialiter servitudinem, ut pote quae per-
 sonae stemplatione, et alimentorum naturam est relicta. Nam huiusmodi agris, ut pecu-
 rarij ad aquam appulsi, in aliis speciebus est etiam servitus personae simul. d. l. 4.
 ff. de iur. iudic. in §. dicta l. pater gen. ff. de iur. iudic. legata. et tamen ei, qui vicinarius
 non est inutiliter relinquit, cum equivoce servitus, utriusque tam specialiter, quam
 personaliter terminos exposcat, ut in superioribus legibus repetitis manet; in eadem
 autem causa sunt iura gestandi, de quibus Ulpianus dicit in l. 3. §. 2. ff. de iur. iudic. unde
 Sost. in presentia non fin. vel in his verbis gestandi, vel arcebus ad frumenta, ceterasque
 legumina exprimenda utendi. ex quibus exemplis fit manifestum, vicinariam obiecti-
 onem esse in his terminis capiendam, quosvis aliquos succedit, immediate fundi uti-
 litatem respiciens, atque eius cum indigentia mensurandum: stemplatione tamen
 personae appareat tributum, seu relictum. Verum unico hoc respondet Ulpianus, a-
 quam nimirum hanc in specie sponta personae non solum pertineri relicta: huius
 verbis indicans tunc procedere obiectiorem, quando nimirum aliquid succedit inue-
 nire accessum quoque tenens in sibi alicuius utilitatem, et eius indigentia ipsius
 mensurandi

mensurandum venit; siue id stemplatione eiusdem g'dij, siue personę stemplatione
 plene, aut semiplene g'ponat donatum. At in g'ienti aqua, n' g'dio alicui, immo di-
 recto, et primario personę relicta ad alimenta g'ponit; nec vicaria, aut administratio
 alicuius g'dij vtilitas venit percipienda; sed immediate iuxta personę indigentiam;
 vnde est maxima plenius accepti testamenti vtilitas, ob personę affectum, vel alij de-
 mum diebus esse sciam seruitutis interpretemur, seruitutis similis erit quę personę
 vny agy, minime vicarię g'dium desiderant. l. vny agy 21. ff. de iur. et hab. n' g'dia-
 li plena, aut g'diali equiuoca, seu anomala. Ecce iam velut in g'domen relicta
 superiora. vlpianus hunc efformat syllogismum: ab eo qui cęternę habet, aqua relicta,
 hanc agy relicta videt; at hanc agy inter g'diales numerat seruitutes, siue
 nominatas, siue innominatas, quę personę, vel g'dij stemplatione sciam est l. 1. §. 1.
 ff. vny g'dior. §. 2. iust. de seruit. ergo in g'ienti, aqua in vtilitate relinquitur ei, qui vicarię
 g'dium n' habet. Hinc difficultas Consulti Respondens negat maiorem: neque enim a-
 qua relicta, hanc agy videt ob vna relicta, et n' quandoque in alij termino
 hoc dici possit: immo aqua ad alimenta relicta vny personę agy, si habeat cęternę
 testator, et hoc ex diebus eliciat. aut q' est verus aqua vna, totę, quobis, ea in-
 digeat fidei commissarię actione personalis g'tanda, relicta videt, aut g'dij eius, ea
 regione, vbi aqua sparari solet. fuit ratio lex in l. Caius 12. ff. de iur. legat. l. 1. §. 1.
 l. fundi cęternę ff. de iur. leg. Verum est in g'posita specie hanc agy
 agy fuisse sciam g'poneret, si est tamen euinceret magis in vtilitate esse relicta
 g'dium vicarię n' habenti: quippe deficiente g'dio, dum hoc testator n' ignorat, non
 g'diali, sed more vny personalis seruitutis verisimiliter data credit. d. l. siquis
 vny 32. ff. de iur. leg. hoc tamen vlpianus n' Respondet, cum immediata magis ab ipso
 adducta in g'posito Responsio occurreret. Illis autem inter g'diales seruitutes agy
 hanc tam vlpianus, quam Sabinianę numerari aiunt; quoniam nempe fore sem-
 per habenti vicarię g'dium iuxta indigentiam, et vtilitatem ipsius scedi solet,
 alioquin vix vtilis personę, qui g'dium n' habet, in ea regione maxime, vbi aqua
 g'ratę inuenit, qua occasione similis facta, semper g'diali seruitutis, iam plena,
 iam equiuoca, quę g'dij, vel personę stemplatione est data, in occasione deducta
 intelligit: Recte ergo ex eo, q' frequentissime vni venit, inter g'diales seruitutes ha-
 nctum agy numerari, quę et pecori ad aquam appulum, et iuxta calces coguen-
 dy, et arces fodien dy, et similia ex hinc Consulti d. l. 1. §. 1. ff. vny g'dior.
 d. §. inter seruitutes 2. iust. de seruit. Hic mi fallimur venimus, et vny vlpiani
 longe ceterę aptior interpretatio d. l. 1. §. 1. ff. de iur. leg. semper mihi vna est =

89

quinto accipit iuxta superiora lex in l. 1. ff. de iur. leg.
 si. lex. Nihil enim ait Sabinus Paulus vnum, seu vnum vny g'dior, actus, vny
 agy dicit legari n' posse, quoniam seruitutis seruitutis dari n' potest; neque ex
 eo vtile legatum esse, q' vtilitate Senatus Consulto omnium, quę in bonis sunt, posse v-
 sum fructum legari, sit receptum; cum materia, seu specię illa, ex qua seruitutis per-
 sonalis efformari videtur, neque in bonis, neque extra bona sit. loquitur enim Con-
 sultus de seruitute vtilitatis, n' vtilitatis, et ex vny fructum res clare vna est vbi
 vel ea seruitutis vtilitatis. et abunde superioris cap. g'daly relinquitur. Pone me hinc
 fundum vicarię habenti, cui nulla seruitutis relicta, vnum vny per fundum relinquitur
 re; certe summo iure, stricta iuris ratione, legatum vtilitatis requirit, quia seruitutis
 vny

vny alterius servitutis ibidem dari nequeat, quae nec qualitatis qualitatis; ne hoc
admittit in infinitum curvat idea procedat, et per praedicta in privatorum utilitati
est inductum, ex quo Chimera habeat, multiplicandi subtiliter rebus. Nec ex sena
ty consulto, quo causet, omnia, quae in bonis sunt, posse usufructu legari. l. 1. ff. de
usufr. ear. ver. magis legatum utile erit, neque enim ita servitus, quae instituta non
est, est in bonis meis, neque extra bona mea, cum nihil sit, donec creetur: sed aut
nihil est, id neque in bonis, neque extra bona esse recte, et utili sensu dici valeat;
videnda sunt per nos tradita super. q. 1. n. 3. ne hic obire vegetamus. Quid ergo
iuris in hac specie erit? Respondet Paulus incerti cu hunc agendis; ut legatario ga
andiu visent, eundi agendi facultatem spectet. Sed quid, si est aliud remedium expe
ditum, quo, et huiusmodi simul, et legatario servituti? erit utique magis civile, et practi
cum, immo, et utile: invenimus enim factam cessionem primario fundi utilitati
respicere, cuius utilitas iuxta indigentiam huiusmodi dominanti mensuranda venit;
neque enim servitutes illae, quarum usus, fructus ve relinquitur, aliter in rebus rati
va existere possunt. l. 3. §. 1. ff. Ruric. §. dicit. iuncta l. 6. in pr. ff. eod. ff. inveniuntur
quoque eandem cessionem factam stemplatione personae; ea quippe natura usus, vny
fructusque est: Contribuit quoque itaque huiusmodi servituti usus naturam habens, seu
aequiva, et innominata nostra servituti virtute cautionis, seu sub cautione hac,
ut si deceat legatario, vel capite minuto ex magna causa fuerit, restituti, im
mo, et si fundum vicinum alienaverit: nam emptori, vel huiusmodi non eadem spectabitur
servituti, ut alij huiusmodi idem sentiens Papinianus ait in l. 4. ff. Ruric. §. dicit. neque
ad hunc effectum cautionis valde necessarij: idem enim virtute exceptionis aequiva
lites arg. tex in l. 4. ff. de servit. Enigim ex exemplum aliud anomalj servituti
in hoc differens a superioribus; et in eo quidem initio indistincte prudentis im
ta cedentis voluntate, sic instituitur, et efformantur; in specie vero spectantem tex oce
sio innominata usus stricta iuris ratione inutili, indistincte benigna ex quo ha
bet aequiva servituti. Verum antequam abeamus hinc nota primo illi in p
sita specie importare usum, ac usufructum, cum enim cessionem huiusmodi personalem
referant ad obiectum propria natura cohaerentem, et limitatum, minime illud po
terunt ultra cancellos scriptor extendere, et ampliare. arg. tex in l. si tam angust
ff. de servit. l. in agris ex vulg. de adq. rer. dom. 2. nota utilitatis longe esse legata
rio ita huiusmodi institui, quam certi adictionis habere; quippe servitute instituta, dum
te causa eius, et actionis oppositoriam, et indirecta habebit; secus autem, si actione pona
li dimittatur, erga nihil. 3. nota huiusmodi innominatam servituti non aliter, quam
media, aut maxima capitis diminutione amitti, ut in d. l. 1. in ff. peripique aut huiusmodi
Paulus; et si alioq minima capitis diminutione, usus, fructusque ante huiusmodi institu
tempora amitterent; quippe, et si aequiva servituti personalis sit, est et huiusmodi p
hij, atque eius naturam servita minima capitis diminutione non amitti. l. inna. 3.
ff. quemadm. serv. amittit: dumtaxat ergo amittit illi omnibus casibus, in quibus
persona, cuius stemplatione data promittitur, ea ubi non valet, puta si deceat, si fun
dum alienet, si sit depositarius, si per se servus effectus; aliter enim affixa p
manet; neque ex cedentis voluntate, recte huiusmodi illi, cui cessat, aut doli excep
tione

exceptione excludit, aut virtute cautionis eam restituere cogit; si itaque simi-
lem acquirens servitutis adrogandi se habeat, adhuc servitutis usus perdura-
bit, ut mihi interim videtur.

30

Sexto demum iuxta superiora accipit locum in l. i. §. de dat. 43 ff de aqua
quot. et stagna. Ubi ait Ulpianus interdictum ex illo edicto quemvis interdictum quod
terrum personam a potestate tribuit: illud autem quod quod tribuit, perdurare adhuc ex
tracta persona acquirentis, quod vero personam datur, personam coherere, neque ad hunc, quod
digne emptorem transire. loquitur Ulpianus de interdicto illo, quod ob rem servitutis plene
specialem, et servitutis equivoquam, seu potius ob rem quod personam ratione quod dicitur
a Principe secum. ibidem a potestate datur. etenim interdictum remedium extraordinari-
um accipit modum ex iure servitutis, a quo quomodo: si itaque in servitutis per-
petuo quod coherere, quia plene secum est, et interdictum quoque causa recuperan-
di quasi possessionis insinuat cum proprietate illius iuris separatum. l. i. §. fin. ff. col. 4
no. perpetuo quemlibet fundi possessorem committit: si vero in illud a Principe
impetratum, et secum ob utilitatem fundi, personam datur: et interdictum quoque
hactenus durabit, quatenus impetratum in equivoquam, instar servitutis eiusdem
naturam perduraverit: equivoqua quippe iura, seu innominata a Principe, vel pri-
vato secum, et quod coherere ratione personam, et personam respectu quod dicitur, cessant et
quod ex omni secedentis hac velut connexionis, aut relationis cessante; cessat quoque
quoque interdictum, siue extracta persona, siue alienatus quod dicitur quod dicitur. d. §. 43. l. 4.
explicat huius interdicti naturam, et eius quod dicitur causam, nempe in agrum de-
cendit interdictum impetratum, et secum. Cujus. lib. 3. Reg. Pap. in l. 41. ff. de act. empt.
Castro in l. 7. C. de aqueductu. d. n. 20. d. de quod dicitur de interdictum. p. 4. n. 6. cum sequentibus

§. 1.
ut

DE Servitutibus Utilibus, et ipsarum servitutum

~ ~ ~
~ ~ ~
~ ~ ~

Supposita est persona, et clara iuris alienius realis, personalisque secum abstractis
que terminis essentialibus servitutis, cuius de constitutione agit; adhuc et directo, sed
utiliter; creari solent quidam per se existantia, aut iurium aliorum specimen qua-
rundam imaginum quod ferentia, et velut ipsorum iurium appendicia; quae quidem
eius eundem effectum, eandemque omnino potestatem habeant, ac veris servitutibus nomi-
natis quod speciei, servitutibus tamen summo iure a sunt, sed quod ob hanc utiliter
intermitti. Verum quia iura similia, eam naturam minima sortiantur in ambi-
gua sententia, prudentium interpretatione (aliqua veris, licet innominatis, et equivoque
servitutibus essent) sed potius invidunt in eam ob aliquam subtili iuris defectu, sepa-
ratione in presenti de eis aliquid dicitur sumus, ut eorum cognitio natura, fa-
cillimo negotio ipsa a quod, et instituta nostra tractatione relegari, et reparari
possunt. id autem melius, ac brevius facturum nos existimamus, si utriusque ge-
neris unum, aut alterum reddamus exemplum, et prius quidem de utilibus quod
vis

terij servitutibus =

Etiam si quis superficiem habeat dumtaxat; ei acquirere servitutem non potest, aut in ea imponere servitutem, cum iure civili dominus superficies ei sit, quippe eius dominus manet, qui et soli est dominus: At quoniam iure gentium auctore perinde habeatur, qui superficiem acquirit, ac si directo dominus esset. l. 1. ff. de Superficiis. Respon. l. differ. q. 20. In iure gentium auctore, servitutem recte acquirere valet, perindeque actionem affectionis, et interdictionem habebit, ac si directo iure servitutem obtineret. l. 1. §. fin. ff. de Superficiis. L. si fundus §. 1. §. qui fundus. ff. de leg. 1. facit textus in l. actio ff. de neg. gestis; hoc autem servitutem ita iure gentium constituta, sicut iuris civilis substitutionibus gerere videtur, nec alterius appellatione, seu imago erit; neque enim superficies habet iure servitutem; licet imponere, et lato modo quatenus aliam sibi iura dimittit, et ipsa servitutem aliquando appellatur. l. 1. §. 1. ff. de leg. 1. neque enim superficies esse potest servitutem sicuti, cum et eam possit in alieno habere, qui aliam sibi viciniam non habet, nam et si maxime habeat, si tamen ille magis superficies in illius sibi respiciat utilitatem: neque personaliter esse potest servitutem, cum perpetua esse debeat, non secus ac verum dominium; denique non haud equivoce valet servitutem esse, ut pote deficientibus utriusque servitutem terminis substantialibus. Videndum d. nat. lib. 2. s. ment. Don. q. 16. lit. B. iuncto Goffredo in l. 1. ff. de serv. leg. a. n. 26. Item autem §. de superfaciario dominus, et ad emphiteutam, et vechigalem agrum possidentem extendendum, ven de ipsi pariter intelligendum erit. l. 1. et per tot. ff. si ager vechig. l. 3. C. de servit. et agna. l. 3. ff. de operis non. num. l. 1. ver. et pariter ff. quibus mod. usufr. amitt. Videndum omnino Cuius in l. 2. ff. de servit. iuncto Don. lib. 11. s. ment. q. 3. in f. Verum non ideo in fructuario servitute, quippe fructuarius nec civis, nec gentium iure dominus est; itaque et nullo quomodo iure fructuario sibi solus ipse, aut imponere, aut acquirere servitutem valet. l. 2. §. 2. ff. si serv. vindic. et multis minus in eo, qui habitacionem dumtaxat sibi concessum esse habet. l. Olimpico fin. ff. Urbanor. s. d. i. r. =

Secundum exemplum Grotius textus in l. 3. ff. si usufr. petat. Etiam si per fideicommissum mihi usufructus relictus sit, utriusque auxilio gentium in gratia mea substituit; neque enim fideicommissa in civile agnoscit, immo nec gentium quidem, ut ordinarium remedium tribueret; quare ex causa persequutionis extraordinariae, siue in rem missionis traditus usufructus utriusque in bonis fideicommissarii fidei. At licet sic substitutus ob missionem iuris substitutionem usufructus esset, eundem effectum, eandemque obtinebat potestatem, ac si directo proponeret quibus, sicuti modo dicitur finem accipiebat d. l. 1. ver. et pariter. ibi. sicut, et traditus quoque et. l. 3. §. 1. ff. usufr. quemadm. Can. quem textus, et alio quomodo. Recte sensu accipit d. nat. s. ment. q. 17. lit. G. Non me lateat, litem hanc sub iudice adhuc esse, et ex illa quidam ex causa fideicommissi verum transire, ac directo dominus affirmant; alij in diversam opinionem magis inclinant: In hac occasione potius inuitabatur, quae necessitate utriusque, vobis §. de tota hac re sententia in gentium forum non inuitabatur exhibere.

Et quidem in hoc ambiguo passu §. Regula statuenda est, boni maximam acquisitionem, et qualitatem discerni inter se, ac distinguere ex causis immediate deducti-

55
gductionibus; cum enim effectus a propria causa mensuram necessario accipiat, &
caldubio infirma causa, validum gducere et effectus si valet; et eadem infirmus
effectus nequit gduci a causa perfecta, et valida. causam autem dominij gductionis
dum diximus, proximam, et immediatam adignificamus; hoc est modus traditionis; et licet
legitimus quibuscumque traditionis modus interveniens dominij transferre si solet, nisi in-
ta aliqua causa, hoc est titulus gcedat. Nunquam ff de aliqui. rer. dom. sufficit tamen
quancumq. debendi causam, seu titulus gcedere, ex quo voluntas domini. ut mancipi-
ta dominij a se abdicantij, et in alium transferre volenti, ut ex eo integritas legiti-
mij traditionis modus, directum quiritarium dominij transferat, seu tribuat; estor-
no aut, et si legitimus gcedat titulus, si eo tamen magis infirmus executionis modus
quiritarium dominij tribuere potest. Ex hac igitur regula sic accepta. Supposita tra-
ditione legitimorum modorum, per quos dominium quiritarij adignificatur ex vlp. in
fragm. l. 19. prima inferit ex titulo legitimo institutionis hereditatis aditam, dominij
quiritarij singularum reru tribuere. l. ay hiles ff de adq. posses; bonorum vero posses-
ionis gchitam duntaxat bonitarium. s. quos autz inst. de bonor. gch. lex iusta huc in-
telig. in l. 25. §. illud. ff de adq. hirs. Secundo inferit, qd si ex causa fideicommissi res mihi
debita in iure cedat, aut mancipet, gchij quiritarium eij dominij acquirit. vlp.
d. l. 12. §. in iure. si foras. Verum est ex causa fideicommissi potuisse rem in iure anti-
quitas cedi; nam nec solemniter alibi potuit hereditas ex eo testamento, qd iure duntaxat
gchoris sustinebat, ut est vulgare, et tritum: si vero per in rem mittens, aut
extraordinaria persequutione rem ex fideicommissi causa mihi debitam alij car (nam
que hujus duntaxat remediij olim fideicommissa petebant. l. 178. §. persequutionis ff de
ver. sig. l. l. c. comm. de leg. val. lib. 3. illud. tr. fin. qd. fin. n. 13) tantummodo vpi-
le bonitarium dominij, seu iurij possessionis acquiritur. d. l. 3. ff si vult. petet. cum
similib. neque enim gchoris remedium extraordinarium equitatis causa introductus,
aliud in validis cessante valet gducere. 3. inferit bonorum possessionis iure ordi-
nario a gchore ocessam tra tab. aut secundy tab. testanti, et si si quiritarij, di-
recto tamen dominij bonitarium tribuere, quippe iurij gentij dominia, si omnes
gchor, quam civile in valet tribuere. Quarto inferit hereditarij retributionis ex cau-
sa fideicommissi factam virtute sententij Consulti Trebeliani, dominij quiritarij tri-
buere; quippe leges. sententij Consulti posse dominium quiritarium tribuere extra
dubium est; itaque solo hujus facta retributione, dominij civile transit in fideicommissum
iurum etiam ante apprehensionis possessionis. l. facta 63. in qd. sic intelij. ff ad Trebelian.
qd in hirs adita hereditate. d. l. ay hiles ff de adq. poss. aliquam dominij duntaxat
naturale iurij gentium absque possessionis vehiculo minime acquirere. l. 1. §. 1. ff
de adq. poss. tex sic intelij. in l. si hirs 70. §. 1. ff ad Trebel. l. heronij 42. ff de iurij iur.
lo Molina de primogen. lib. 3. qd. 11. n. 4. idem enim in d. l. 63. dicit facta retributione
res in bonis fieri fideicommissarij, quo magis adignificet si civile nudum dominij transi-
re, sed et naturale gchore insinuat transferri. Quinto inferit mancipationis, seu in iure
cessionis factam ex causa venditionis, donationis, aut legati, dominij quiritarium;
ex eadem autz causis factam simpliciter traditionis dominij bonitarium tribuere vlp.
iur. d. l. 12. §. mancipatio. et §. traditio. s. per traditionem inst. de ver. dicitur. Sexto infer-
tur legatum vindicationis indistincte absque traditione dominij quiritarij parare, l. d. hirs

f. i. d. h. cum. v. d. f. de p. h. legatum vero damnationis, iam bonitatis, iam p. u. r. t. a. r. i. s. q. u. o. m. o. d. o. a. l. i. q. u. e. r. e. i. l. e. g. a. t. i. p. o. s. s. e. s. i. o. n. i. e. x. p. e. d. i. t. u. r. s. e. t. e. t. e. m. e. n. e. x. g. i. r. e. m. m. i. s. s. i. o. n. i. s. l. e. g. a. t. a. d. a. m. n. a. t. i. o. n. i. s. p. o. t. e. r. a. n. t. a. d. i. q. u. a. d. e. n. i. q. u. e. i. n. f. e. r. t. u. r. u. n. c. a. p. i. o. n. i. s. q. u. i. n. t. a. r. i. u. m. d. o. m. i. n. i. i. m. i. n. i. s. t. e. r. i. o. l. e. g. i. t. r. i. b. u. e. r. e. u. p. d. t. d. s. u. n. c. a. p. i. o. n. e. z. n. e. c. s. o. l. u. q. u. a. n. d. o. r. e. y. n. i. c. e. n. a. h. a. b. e. t. t. i. t. u. l. o. l. e. g. i. t. i. m. o. e. i. u. s. v. e. r. u. m. e. x. a. n. d. o. h. a. b. e. t. i. n. f. i. r. m. o. t. i. t. u. l. o. i. n. t. e. t. a. m. e. n. a. d. o. n. e. e. x. v. o. l. u. n. t. a. t. e. d. o. m. i. n. i. a. l. i. q. u. i. h. a. b. e. t. i. t. u. l. u. m. a. d. t. r. a. n. s. l. a. t. i. o. n. e. m. d. o. m. i. n. i. i. s. e. u. i. n. t. e. e. i. u. s. p. o. s. s. e. s. i. o. n. i. s. p. u. t. a. q. u. a. n. d. o. h. a. b. e. t. r. e. i. e. x. c. a. u. s. a. p. e. r. s. e. q. u. i. t. i. o. n. i. s. e. c. t. r. a. o. r. d. i. n. a. r. i. i. f. i. l. e. i. s. m. i. s. i. e. t. e. m. i. n. t. e. a. d. u. n. c. a. p. i. o. n. e. m. p. o. s. s. e. d. e. t. q. u. i. a. u. t. o. r. e. p. t. o. r. e. p. o. s. s. e. d. e. t. f. i. n. t. e. p. o. s. s. e. d. e. t. f. l. e. b. e. n. i. c. i. u. s. l. g. e. n. e. r. a. l. i. t. e. r. 26. f. l. e. n. o. x. a. l. i. b. a. d. l. 13. d. l. u. t. a. n. y. f. l. e. d. a. m. n. o. i. n. f. t. e. x. a. d. i. t. e. x. q. u. i. i. n. l. 13. d. i. o. i. n. f. i. n. e. f. l. e. a. d. g. p. o. s. i. n. d. e. f. a. l. l. u. n. t. l. o. n. g. e. d. a. l. b. a. n. u. s. d. e. l. e. v. u. r. q. 25. n. 14. e. t. o. s. s. u. a. l. a. d. d. o. n. 7. o. m. e. n. t. q. 25. l. i. t. d. i. l. l. e. d. u. m. e. x. p. l. i. m. a. t. e. x. t. i. t. u. l. o. f. i. l. e. i. s. m. i. s. i. r. e. q. u. i. a. l. i. q. u. a. m. u. n. c. a. p. i. n. p. o. s. s. e. l. i. t. e. d. u. m. p. u. t. a. t. e. s. e. a. b. s. u. r. d. u. m. f. i. l. e. i. s. m. i. s. i. t. i. t. u. l. u. m. a. n. d. o. m. i. n. o. h. a. b. i. t. u. m. s. u. f. f. i. c. i. e. r. e. a. d. u. n. c. a. p. i. o. n. e. m. n. i. v. e. r. o. s. u. f. f. i. c. i. e. n. t. e. m. c. e. n. s. e. r. i. a. d. d. i. r. e. c. t. i. d. o. m. i. n. i. i. t. r. a. n. s. l. a. t. i. o. n. e. m. n. i. a. d. d. o. m. i. n. o. v. e. r. o. i. l. l. i. g. t. i. t. u. l. u. s. h. a. b. e. a. t. e. t. e. m. e. n. e. y. q. u. i. a. t. i. n. e. t. a. d. q. u. i. n. t. a. d. o. m. i. n. i. i. q. u. a. n. t. i. t. a. t. e. m. q. u. a. m. p. l. u. r. i. m. e. c. a. u. s. a. a. t. t. e. n. d. e. n. d. a. m. e. s. e. n. t. v. e. r. i. t. a. t. u. m. e. t. i. t. u. l. u. s. i. n. f. i. r. m. u. s. e. s. t. a. d. i. n. t. e. n. t. n. i. l. i. t. t. i. t. u. l. u. m. f. i. l. e. i. s. m. i. s. i. i. p. p. o. n. i. d. u. m. o. d. o. l. e. x. i. p. s. a. p. o. s. t. m. o. d. o. i. m. p. l. e. b. i. u. n. c. a. p. i. o. n. e. m. c. u. r. r. i. c. u. l. u. s. d. o. m. i. n. i. i. t. r. i. b. u. a. t. i. n. f. i. r. m. u. m. a. u. t. a. c. l. e. b. i. l. i. t. u. s. f. i. l. e. i. s. m. i. s. i. t. i. t. u. l. u. m. a. p. p. e. l. l. a. m. u. s. q. u. i. a. t. i. n. e. t. a. d. e. f. e. c. t. u. s. t. r. i. b. u. e. n. d. i. d. o. m. i. n. i. i. q. u. i. n. t. a. r. i. i. q. u. i. v. a. l. i. d. i. t. u. s. i. p. s. a. r. a. t. i. b. i. e. x. p. l. i. m. a. t. a. d. i. u. s. t. i. t. a. m. p. o. s. s. e. s. i. o. n. i. s. n. i. q. u. i. d. e. m. p. t. o. r. e. a. u. t. o. r. e. h. a. b. i. t. u. s. s. e. u. o. b. t. e. n. t. u. s. p. r. i. b. e. t. u. r. q. u. o. d. q. u. i. l. e. m. s. u. f. f. i. c. i. a. d. u. n. c. a. p. i. o. n. e. m. i. n. c. o. h. a. r. a. n. d. a. m. a. t. q. u. e. a. d. t. e. r. m. i. n. o. s. e. i. u. s. p. p. a. r. a. n. d. a. t. a. l. i. q. u. i. n. n. e. c. e. m. p. h. a. n. t. u. r. a. u. t. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. t. i. t. u. l. u. s. a. n. d. o. m. i. n. o. h. a. b. i. t. u. s. s. u. f. f. i. c. i. e. r. e. t. i. n. t. e. t. a. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. t. r. a. d. i. t. i. o. n. e. e. d. q. u. i. a. l. i. q. u. a. n. t. u. m. u. s. a. v. e. r. o. d. o. m. i. n. o. o. b. t. e. n. t. u. s. p. p. o. n. e. r. e. t. n. i. c. o. t. a. m. e. n. m. a. g. i. s. d. o. m. i. n. i. i. q. u. i. n. t. a. r. i. u. m. c. a. u. s. a. r. e. t. =

Manet igitur ex his omnibus usufructum ex causa fidei commissi debiti, n. 5
 per cessionem in iure substitutum, imo simpliciter per gratiam, aut per inductionem in finem
 remediis in rem minorum, aut extraordinariis regulis quasi traditis, aut ipsorum
 institutione creatum, n. dominium; sed iure possessionis, seu velle bonitatis dominium ama
 taxat fidei commissario tribuere, isdem tamen iure effectibus firmatis, atque stabili
 tum. d. l. 3. ff. si usufr. petet. etenim qui ipso iure extinguere vellet creati usufructus
 formalis n. potest, ita nec inducere quilibet, nec directe iure in rem natura crea
 re. l. si noxale 27. ff. de noxalib. de quo Valent. lib. 2. t. 2. q. 2. n. 14. 3. Didacius de la
 Terna de solut. q. 2. n. 24. Puga de pactis liberat. q. 3. n. 19. Verum cum hae omnia in
 cultiore iuris prudentia antiquitus, ut servaretur iuris religio, obtinerent, postmodum nomi
 oribus substitutionibus, ut pote in iustitia prius abrogata sunt, sublatis differentiis dominij
 bonitatis, et quintarij, atque etiam legatorum, et fidei commissorum. l. in. c. de nudo iure
 quintarum l. l. c. 2. c. imm. de leg. inde in pandectis fere nulla, aut certe exigua,
 et perniciosa vestigia superiorum differentiarum existunt. videndi sunt q. supra
 d. l. 3. ff. si usufr. petet. Ant. Fab. lib. 7. c. 1. et lib. 7. c. 1. q. 2. Anavez ad l. Agut. lib. 1. q. 4. sect. 2. a. n. 14. Valent. lib. 3. c. 1. h. fin. q. fin.
 n. 22. Pichar. in d. Verbita. de fidei commiss. h. d. t. n. 24. Castillo de l. n. q. 37. a. n. 16. De
 tey in academic. de fructibus n. 72. Portillo ad tex. in l. 11. de leg. 1. n. 16.

Tertium principale exemplum vbi servitutis extat in l. 1. s. usufr. 6
 iuncto l. 12. ff. de pign. etenim pignori supponitur usufructus, aut velle servitutis pigno
 ri quasi tradita, interim donec translatio eorum distinctionis virtute intrinseca, vbi
 tutione pignoris dicitur, velut symboli vicem, aut futuri servitutis imaginem obtinere.

Verum, quia passim hic agitur variis, ac inter se sestrariis contrariis D.D. opinionibus
non minus, ac superior difficultatibus, et obscuris valde, dilucide quidem in eo nobis pecti
re videatur exponendum, atque in medio breviter exhibendum erit. Quod ergo apud
Mancianum de usufructibus pignori, hypothecae supponi valeat? et respondeat ex Papinian
sententia, si minus pignori, quam usufructum ipsum pignori usufructibus supponi
re posse; quomodo autem practice id procedat videamus.

Et quidem si dominus pignori id facere velit, aut pignori tradit
usufructus, aut hypothecae dumtaxat supponit, nulla dumtaxat conventionione; quod quidem suffi-
cit, ut in pignori reale creditori pignus pignus. l. si h. d. de pignore. ff. de pactis. pignori
autem causa, vtiliter formaliter usufructus creatur auctore pignori, quod quidem per pignorem,
et inductionem in fundum tradit creditori; vel hac lege, ut usufructus creditori perceptor post-
modum soluto debito restituat debitori, aut in sortem, et viuras imputare teneat;
Antiqua facta, de qua loquitur Mancianus in d. l. h. d. t. et Regna v. m. lib. 2. sect.
cap. 7. Mercurius lib. 2. post. obser. cap. 23. Fab. Decad. 2. err. 5. Manius lib. 4. sing. oper. cap. 2. Cypri-
us. obser. cap. 17. Lestardus de l. v. g. 11. § tot. D. Gonzalez. in cap. 6. de pignori. n. 5. et pa-
ra; aut denique, ut expedita traditione, nomine tenens exinde usufructus ut interim
donec in mora debitor restituat (quod hoc, aut similes leges pignus usufructus possit recu-
perare ex partium sententia n. dubio) in mora vero debitor restituat, ut possit ipse usufructus p-
cipere, et distrahere per debiti satisfactionem, si aliter ac si non sub eius nomine, sed fac-
ta conventionione usufructus obligati essent, item enim quodammodo hanc causam attinet,
utraque obligatio stinebit, maxime si hoc expresse conveniat, ne in usufructu usufructus, sed
usufructus propria auctoritate perceptor creditor distrahere possit. Videndus textus in l. si quis n. d. d.
lib. ff. de pignori. Sic autem usufructus vtiliter substituitur, et si capitis diminutione, et non
vtiliter perca. d. l. si usufructus. § tot. d. l. si usufructus. § tot. mod. usufructus. amittit.
tamen dum apud creditorem existit, donec pignori causa finiat, totum creditum re-
pedit, quodammodo amittit. l. si usufructus. § tot. vtiliter tradit. ff. de usufructu. mod. usufructus. amittit; immo
et si mortuus creditor pignori, adhuc huiusmodi eius novus creditus usufructus, et agitur
de causa pignori ob rationem pignori. Cum ergo illi pignori vtiliter personali servituti, ac
ea, quae iure optimo creata est, quodlibet creditor usufructus, et actionis pignori, et
interdictum vtiliter habeat. Sin autem denuntiatus debitor in solitione cessaverit, po-
terit creditor usufructus distrahere, quo facto pignori generis emptorem directus formali-
ter, morte, et capitis diminutione eius finientis usufructus substituit, non secus ac si de-
bitor ipse venditionis titulo, nunc pignori usufructum vendidisset. et tradidisset quod
per creditor facit si proprio nomine, sed procuratoris, et nomine quidem debitoris facere
intelligit. l. si ob causam C. de Curatoribus. Nihil autem obstat eundem usufructum
non videri, et pignori acceptis, et distrahitis; quippe si est illi usufructus attentata formal-
itate; aut est illi immoderate attentata, seu materia, ex qua servitus spiritus. facit textus in l.
§ notus 63. ff. de usufructu. Sin nulla dumtaxat conventionione supponatur usufructus, tunc qui-
dem formaliter minima substituit, immo in ipsum, § per eminentiam habet dominus
usufructus percipiendorum causa obligatus creditus; agente vero creditore actione hypo-
thecaria, illud ipsum in receptum sumit servituti, ut quasi traditio eius expediti po-
sit, exindeque pignori huiusmodi dicta servituti, ac si in pignori habens pignori.
Denique soluto debito, aut extincto usufructu generis emptorem, ad pignori immod-
erata revertit, immo vtiliter pignori vtiliter cautionem, iam vtiliter actionis negatoriae.

De circa dominus pignori usufructus obligatus
dicta

dicta sunt; quibus autem pcedat in usufructu ipso, qui servitus pignori obligat
 videamus; et quidem fructuaris hoc faciens, minima servitus ipsam personalis in
 creditorem transferre potest. sed dumtaxat simulatorem utendi fruendi, quod quidem simu-
 latio distractione per creditorem sequuta, persequa transit in emptorem, hactenus de
 natura, quatenus in ipsum formale usufructus genus debitor, cumque vero fructu
 animum duraverit. l. necesse 6. §. in ff. de pign. et modo. l. uncti. Molina de pignora.
 lib. 1. cap. 12. n. 23. et de cessione in. §. 3. g. 5. inde si in subditis dicitur in pignori po-
 nit, creati nimirum in specie hac auxilio pignoris imaginis quaedam usufructus, qui
 in specie tex. in l. 4. ff. quib. mod. usufr. amitt. l. 29. ff. de usufr. leg. ad hanc nimirum
 effectum, ut scilicet auctoritate propria creditor, sine emptor fructus percipere possit,
 neque vbi dicitur in factum pignoris, seu vbi dicitur in subditarij actibus de-
 fendere possit: Sic autem substituta servitus imaginis, minima curabit pignoris, ut ex
 fructu modo, quibus aliis, si vera, et formale esset servitus firmaret, ut in specie tex.
 in d. l. 4. et d. l. 29. quippe in pignori iuris alibi domini voluntas, et consensus;
 in specie autem nostra minima pignoris in pignori pignoris, qui similitem sensum
 non adhibuit, idem curare poterit. distabit ergo hęc servitus imaginis, ab ea vbi servit
 te, quam pignoris introducit vbi causa pignoris a domino pignoris dicitur. l. in eo.
 §. hęc imago servitus non est, non est nec iure pignoris vera servitus; illa autem s.
 2. in eo §. hęc tota in facto, illa et partem quoque in iure vidit: inde hęc capiti deni-
 natione stricto iure non amittit, nisi si curet pignoris; illa vero amittit. d. l. 1. v. et argu-
 ff. quibus mod. usufr. amitt. nisi credat recepta, ut supra dictum fuit. 3. Denique
 in eo §. hęc est velut ad vbi, et subditiaria servitus vbi servitus; appendis; illa v-
 per se vidit vbi, nec alterius appendis est. Illud antequam abeamus hinc ad-
 vere non omittimus: illud §. diximus substitui nimirum vbi vbi, quando a do-
 mino pignoris pignoris causa tradit, esse intelligendum eo casu, quo auxilio p-
 toris nuda sentione, aut simplici quasi traditione substituit; alioquin si per cesa-
 nem in iure solemniter factam substituit, aut per vindicationis causa similitur pign-
 ris creditori legat, si vbi, immo directis formalis usufructus creabit, iuxta
 ea, quę in superioribus dicta sunt =

Denique videndum restat, quid nimirum in rebus pcedat iuris, et
 et quidem circa urbanas servitudes generaliter desinit Marcianus. eas pignori obli-
 gari non posse; §. quidem non solum est intelligendum de illis servitudibus urbanis
 quę iam substituit sunt, §. abique dicitur est, verum et de illis quoque, quę a domo
 pignoris dominantis nunc pignoris causa pignoris substituit; quippe desinit Marcia-
 ni, substituit pignoris tractatum intro legi, vbi non solum agit de usufructu pign-
 rando a domino pignoris; sed et de eo usufructu suggerendo, qui iam substituit
 gener fructuarium dicit. Ratio autem, quare urbanas servitudes a domino pignoris
 hęc pignoris causa nunc pignoris substitui nequeant, ea omnino a D. D. dicitur, quia
 nempe vbi esse nequeunt regulariter alij, quam ei, qui vbi, seu hęc pignoris
 habet; cum enim eo pignoris sine pignoris substituit, ut ex venditione eius sibi cre-
 ditor possit satis facere, ut late pbam ad Labcon. lib. 1. Dist. ad tex. in l. pignoris ff. de
 pign. vbi dicitur pignoris. apparet in vbi pignoris substitui eius rei, quam et si maxime
 dicitur habere vbi, non potum tamen. Verum dicitur nihil pignoris in vbi domo
 vbi vbi pignoris pignoris substituit pignoris causa, et vbi pignoris

videtur

ipso

ipsa tibi non sit, dum tamen alij vicinorem possidenti inculam, possit esse pignora, cui eam me cessante in solutione distrahere possit: qd velle in hys terminis vrbana servitus pignori dari poterit. Hinc sane difficultati facti negotii respondet, nimirum requiri servitutem, de cuius substitutione agit causa pignori vrbana. Sed meo esse, quam alij fidei, in quod potest transferenda est; quippe servitus nulla esse valet realis, quae fidei dominanti illi, vel in futurum saltem vtili futura sit. l. quodvis 15. ff. de seruit. l. fin. et alij. ff. si seru. vindic. est in specie suggesta adhibenda servitus causa pignori fidei meo nunquam vtili futura esset: qd nequit simile in rerum natura considerari, qd a me creditore proutem quiritur, postmodum in emptorem transferat. Dices 2. posse dari casum, quo vrbana servitus duobus vicinis fidei possidentibus possit esse vtilis, ut magno cerebri dependit s'ingunt aliqui: est hoc, respondes, singulare, et adeo, quae accidunt frequentius adaptant iura. l. nam ad eamq. vulgari. ff. de legib. cessante ergo requiritur ratione cessabit dispositio.

Ex hoc autem antecedenti, et ratione eius rectissime Marcianus infert. ergo nec potest simpliciter suerire, ut hypothecae sint fidei vrbana iura, quae quidem illatio, ut capiatur melius sic expendenda est. Non alia ratione vrbana iura pignori supponi nequeunt, nisi quia, cum creditori obsequium fidei habenti vtilia esse possint; si tamen vtilia esse valent emptori, ob hoc de se faciente pignori sine pignori; est hae ratio militat eadem in hypotheca: qd nec sueriri potest, ut iura similia hypothecae sint. Minor probat. non alia sine hypotheca trahit, ac pignori, siquidem simul atque suerit de hypotheca, in mora existente creditore, potest creditor hypothecaria actione agere, et auocare iury possessionis, ut in tuto creditum habeat, sibi que pignori distracto satisfacere possit: ergo eadem ratio, quae in pignore, et in hypotheca militat aequa. Dices saltem in opposita superioris specie, qua nimirum mihi creditori vtili non sit futura servitus, est tamen vtili futura emptori, de hypotheca sueriri poterit; siquidem interim fidei meo, nulla servitus substituit; postmodum autem cessante debitore agere hypothecaria poterit, ut eam servitutem ipse cedat, vel maneat emptori, qui vicinum fidei habet. Hinc considerationi respondes nimirum exigi vtilitatem futuram saltem in pignore servitutis realis, quam in substitutione ipsius; cum igitur de hypotheca sueriat servitutis substitutio fidei mei, cui ea vtili esse nunquam potest, est neque, simitem sueritionem potest inuicem esse: rursum nimirum hypothecaria agit, ut debitor ipse pignori distractat, immo eius actionis finis n est alius, quam adipiscendi, et auocandi possessionis, ut creditor rei incumbere, et facta solemniter denuntiatione postmodum distrahere possit: igitur nec in specie figurata potest sueriri, ut vrbana iura hypothecae sint: immo neque ea consideratione, qd creditor, cui vtili servitus prohibet esse, possit eam in solutionem acagere, aut dominium eius a Principe impetrare. l. c. de iure dom. impetr. quippe hae omnia, si nisi volente debitore, aut emptore si inuenio, vltimaeque adstante debitoris frustratione, absque fraude expediri, et obtineri possunt: manet ergo fidei vrbana iura pignori dari si posse, nec quidem sueriri, ut hypothecae sint.

Verum licet iura similia nequeant supponi; iura tamen hypothecarum fidei vrbana, scilicet, struere, actus, aqueductus vtilis pignori vrbano, et subiecti. Saly Pauli in l. 12. ff. de pignori. obuia nimirum ratione.

etiam

Etiam superiora intra pluribus speciebus agros, et si n̄ aliquos habentibus possunt esse
 vicia, ut per se notum est; itaque, et in his pignori dari possunt, et postmodum n̄ le-
 ditore cessante, in emptorem transferri valent, qui p̄ diu vicarij possideat, ut Con-
 sultus libellum p̄ponit. Item ex eo in his p̄datis servitutibus rusticis est licendum,
 q̄ in usufructu a domino causa pignori substituta dictum maneat; quippe ita substituta
 servitus utilis erit, et quia p̄tori nihil avulso, qui pignori causam n̄ ingere-
 tale, sed in iuri possessione substituit, et quia n̄ eo p̄cipue sine, ut p̄datis simulati in per-
 petuum, sed gratia pignori, quo magis in tuto debitum habeat sit iuri scias; et ista
 p̄ca autem servitus, vel cautionis, vel exceptionis virtute, debito soluto; cessante
 se vero debitore, directe substituit p̄datis emptori, n̄ scy ac si debitor, idemq. dominus
 et illam vendidisset, et mancipasset =

Sed an possit suemire, ut hypothecae sit rustica servitus, n̄ invidet quibz
 n̄? in qua questione subtiliter dicendum videtur, nequaquam posse suemire, ut
 sit hypotheca. Ratio autem est, nam eo ipso, q̄ de hypotheca suemir, aliquid existens
 saltem de futuro obligat, q̄ super ius hypothecae cadere possit, q̄que creditor iam ex
 temp hypothecaria persequi, et auocare possit. Et igitur n̄ dum ff. de pignori bus. ut p̄-
 dialis servitus, neque existit in rerum natura, neque operari, donec hypotheca in p̄-
 nuy n̄ transit: q̄ nequit suemire, ut servitus rustica hypothecae sit. Minorom p̄ponit
 persequere p̄bationem ad Labon. in l. h. ff. de pignori bus. ubi differentiam bedimus
 inter usufructum, et servitutes p̄dialis, ut ille quidem non dicitur substitui causaliter, seu
 per emanentiam censeri esse p̄cipue p̄cipue dominium, illi autem nullo sensu, q̄
 idea illi possunt in fundo dominante existere causaliter: q̄ suemire clare suemiri
 n̄ posse, ut, ut rustica servitus hypothecae sit, nec aliq̄ue mysterio Paulum in d. l. s.
 ex Pomponij sententia definire eo casu, q̄ servitutem rusticam supponi posse,
 quo ipsa in rerum natura possit, et pignori causa creditoris haberi. Verum licet
 subtile iuri ratione huc videantur verissima, adhuc tamen tentari potest, posse scilicet
 suemire de hypotheca servitutis utilitatis causa; nam et si nihil sit, q̄ ad hanc hypo-
 thecariam possit peti anq. tex in l. i. ff. de usufr. leg. Sufficit, q̄ ex potestate debitoris pen-
 deat illius iuri creatio, et substitutio, ut actio hypothecaria suentis illud substitum,
 et tractare creditori spectat, ficto velut pignori subiecto utilis, ut perinde, ac si
 iam in rerum natura existere peti possit. Amplius tamen super hoc cogitandum
 relinquimus =

Illud autem sciendum est, ideo pignus hoc servitutem rusticam utilitatis
 causa receptum dici, n̄ autem pignus usufructus; nam usufructus quilibz magis
 coacta iuri ratione utilis p̄torio iure valet pignori supponi, ob id, q̄ id ipsum,
 q̄ iure pignori traditum est creditori, postmodum in substantia in emptoriz trans-
 fertur, licet formalitate attentata diversum sit. Ast op̄p̄riatio realij servitutem
 magis coacta iuri ratione, utilitate suakente, fuit admissa; quippe diversa om-
 nino, et in substantia, et in formalitate est servitus, q̄ tradit ex postfacto
 emptori, seu eij p̄datis acquirit, ab ea, q̄ p̄idem iure pignori creditor obli-
 gata fuit: cum enim q̄ indigentia p̄datis dominantis realij servitus capiat ma-
 mensuram, et modum. l. s. s. i. ff. rustic. p̄datis n̄ potest n̄ esse diversa unij fu-
 di indigentia, ab indigentia alterius: q̄ et in formalitate, et modalitate diversa
 sunt.

uexorum pignorum iura succurre nequeunt: & magis utilitatis causa, quae ipis
iuris ratione rusticarum seruitutis opprobriata admittitur. Id autem de seruitute
rustica dicimus, et ad personalem eius seruitutem extendendum erit, ob eandem omnium
rationem =

Ita Verum enim, et si dicta vera sint, adhuc Pauli sententia in d. l. 2. in his
non est: etenim illud 1° videtur obitare, pignus nempe in re propria dicitur non posse.
L. neque pignus. iunctis ibidem Sotof. & Deho. Fab. ff. de Reg. iur.: est seruitus ere
ditori quae auerit Paulus: & in ea seruitute creditor ipse in pignori obtinere non
valet. 2° illud obitare videtur, quod habemus in l. 1. ff. de seru. leg. ubi dicitur seruitu-
tem seruitutis dari non posse; quoniam qualitas qualitatis existere nequit. ut in pig-
nori qualitas proprie est: & pignus seruitutis dicitur non posse. Quibus difficultatibus
ordine faciendis sibi dico: nihil implicare in pignori dicitur in ea re, quae abso-
lute, et perfecte nostra non est, sed reuocabilis, et imperfecte dumtaxat est in bo-
ni nostri, quae imperata obigit. Rursum dicimus regulam d. l. neque pignus, praeterquam
quando res, quae in boni nostri est tempore obligationis, nobis supponitur et obligatur,
cum in hoc pignore securitatem nullam, nullam sibi factio debitorum habere,
et obtinere possit; secus autem esse, quando res propria ipsius debitoris causa
pignori in nos, et proinde proprietatem transfert, quomodo coalescere possit ipsum
in pignori, ut obigit in pignore fiduciario; quippe tunc dominii translatio non
est incompatibilis cum fine, et natura pignori obicit; immo magis cum ipso coales-
cit, et utrumque adiubat, et fouet; ergo stat optime in specie Pauli seruitutis in-
quisitum an pignori causa. Ad secundam difficultatem respondeo pignori in
non esse qualitatem, eo sensu, quo seruitutes dicuntur qualitatis fundi. l. seruitutes
ff. de verb. sign. immo est accidens quoddam nulla societate iunctis an dominio
et proprietate iuris. l. 44. §. 1. non mutatur. ff. de iur. iur. nam et si maxima qualitas erit,
est tamen qualitas generis diuersi generis, et ob id cum prima incompatibilis: Durum
id omne sit auxilio, et tuitione pignori, qui non alio iuris civilis subtilitates attendit,
immo omnia ex bono, et aequo iudicat, ut eo modo, quo possunt uentiones seruanti;
inde et obligationes pignori obligandi utiliter, immo, et pignus ipsum a creditore pig-
nori dari valet. tot. ff. de iur. pignori pign. datum sit: & recte potest utilitatis causa
in pignori dicitur super in seruitutis =

Denique et verum, nam in his terminis non tam in pignori separatim
dicitur inceptum ab ipso iure seruitutis, quam seruitus quaedam creati pignori cau-
sam habens, seu in quoddam equiuoco inter seruitutem, et pignus, utriusque naturam
participans iuxta textum in l. 1. ff. de seru. leg. quo supra h. q. 2. expensum est. Inde non
tam qualitas qualitatis datur, quam in quoddam equiuoco a pignore spectat duplici
naturae, seu qualitatis diuersae. Id autem valde nota; nam dicitur, et hoc modo pignori
iure, in quoddam anomalia, non quidem medium tenens inter pignorem, et personalem
seruitutem; sed medium tenens locum inter seruitutem modo pignorem, modo personalem,
et pignus; participat enim seruitutis naturam in eo, quod terminos veris seruitutis ex-
cit; participat naturam pignori; nam usufructus in effectum non amittit donec pignus
feruatur, ut supra diffinitum est: & rustica seruitus in effectum cessat virtute cautionis, seu
exceptionis, soluto debito, et pignore extincto, quibus hucusque dicitur dicitur valde, et forme est =

Hæc de servitutibus rusticis causa pignori a domino fidei dominanti ob-
 tituentis, & de quibus Paulus in d. l. 12. eoque loquitur, intelligenda, & que suban-
 da sunt: Nunc autem videamus, quid demum cedat auctoritate tam substitu-
 tas, quando nempe is, qui vic, itineris, servitutibus habet, alij eam pignori obligare
 intendit. In quo etiam articulo incumtante ex hinc maxime opinionem re-
 gunt, nulli auctoritate servitutibus substitutis pignori supponi posse, cuius rei ratio in parte ge-
 nitiva occurrit; non enim ad effectum alium pignori substituit, nisi ut creditor in tutore-
 ditum habeat, sibi que possit satisfacere pignori distracto: est substituta servitute a do-
 mino fidei dominanti pignori supposita, neque ab eo fidei d. cedere, neque alij fidei ali-
 voluntate domini fidei servientis acquiri valeat: & servitutibus rusticis substituta nequit pi-
 nori, aut hypothecæ supponi. alio enim strict, & rigorosæ naturæ est fidei d. servitute, ut
 nequidem infra limites fidei dominanti scriptum modum excedere valeat. l. ex m. 24.
 ff. rustic. f. d. i. l. modus. C. de servit. & aqua; longe ergo minus potest de uno in alium
 fidei d. transferri; quippe que personalis servitute personæ coheret; neque in alij abique
 sui interitu transferri valeat. d. finit. inj. de iur. f. l. 66. ff. de iur. l. i. ita fidei d. servi-
 tute fidei coheret, & eiusdem fidei qualitas efficit. l. nihil aliud ff. de l. sig. Quare id
 ipsum ita magis manifestum fit: Quando dominus servientis fidei servitute pignori
 causa substituit, postmodum distractione sequuta, si eadem ipsa servitute obligata in emp-
 torem transferret, sed alia gratia distincta in substantia, & qualitate de novo substituitur
 utilitatis causa ex illa priori dominanti voluntate, evanescent gratia servitutis pri-
 vi, que nunc debet. Symbolum vicem obtinuit dumtaxat huius secundæ servitutis
 in emptorem transferat, ut sup. n. 13. probatur extat: Est hoc idem in domino fidei domi-
 nantis cedere nequit; siquidem est maxime propriam servitutis obligare post, post-
 modum tamen creditor, cum de distractione agit nonam servitutem minime potest in
 emptorem transferre virtute voluntatis eius, qui servientis fidei dominus n. e. &
 substituit fidei d. servitute oppignorata nulli auctoritate cedere queit.

Id autem alio verum est, ut nequidem a modicis rusticis servitutibus
 oppignorata cedere illa iuris ratione possit, quæquæ in usufructu d. cedat
 d. l. 12. d. l. 13. ff. de pignori. & quidem ita clare probatur, servitutibus rusticis nequit su-
 titui nisi ad utilitatem fidei dominanti, nisi que utilitas ex ea percipienda mensura,
 & modum capiat ex necessitate eiusdem fidei. lex capitalis, & expressa in l. 4. d. in d. d. in d. d.
 rusticis ff. rustic. cor. f. d. d. ut oppignorata a modicis servitutibus substituit, ex necessitate
 percipienda neque a modum dominanti fidei est suspensa, neque ex indigentia eius
 mensuranda venit; immo fidei d. creditor, seu emptor de cetero sibi liberandus est: ergo
 neque a modicis rusticis servitutibus recipere oppignorata poterit. Neque obstat quibus-
 dicere, posse minime dominum fidei dominanti illud in alium transferre, si in servi-
 tutem, & a modicam eius in personam diversam ferre: & idem facere poterit, alienan-
 do a modicam gratia, ut videtur in d. d. d. d. ubi infra. Est quæ si videatur tanto magis a-
 lienam similem rationis esse; etenim alienatis fidei, seu per successionem transferatis in
 personam diversam, minime mutatur modus, & natura servitutis, que fidei d. debetur,
 atque eius coheret; quæquæ enim ea servitute postmodum utatur, eum ad utilitatem, &
 iuxta indigentiam sui necesse est. Quando vero a modicis servitutibus alienatis, credi-
 tor, seu emptor, qui ea postmodum vult a modicam, eum ad propriam, sique diversam ge-
 nitivam fidei d. utilitatem, & iuxta ipsius indigentiam sui percipere necesse est; alioquin ipsi
 poterit a modicis ita in alium gratia futura esse: & tandem inter se hęc distant quædam

a terra celum. Nec quidquam etiam facit text. in l. quibus 6. §. si servitus ff. de
servit. nam ibi ibidem rectissime ait Accursius d. si servitus; n. ibi exponit rogata
servit. per se; sed quod dominans, quo posito, si, qui quod illud ex causa
servit. possidet eisdem debita servitute n. utat, et ita per n. unum amittit casus, quod
ibi an ob culpam teneat servit. rogans. Mores ergo neque servitute ipsam quod
sistatam, aut immoderatam eius, seu ipsam servitute imaginem pignori suppeditat
ac multa minus suemre, ut hijotey sit. Videndi sunt G. Cuyac. et Fab. ind. l. 4. et
12. de pignori. idem Cuyac. lib. 15. obs. cap. 6. Charondas l. Verum. 5. Duar. lib. 2. dig. 1.
cap. 13. quos adducit Lictama lib. 7. membr. eclog. 45. Bacob. de pign. lib. 2. cap. 6. et 7.
et ad Brentler. Vol. 1. dig. 17. th. 12. lib. B. Salbany de lusu. cap. 29. §. 10. Broncovi
cent. 2. assent. 75. Cayro de aqua ducta n. 24. Pichan. in d. item Serviana. inst. de ac
tion. n. 45. Sotof. in l. 72. de Reg. iur. Pacius Cent. 5. q. 25. Vinny lib. 1. sed. q. 32. For
cabul in Necyomant. dial. 113. Castilla de lusu. cap. 7. Fab. 19. diechr. cap. 6. et 7. et
ibi Boya. Donell. de pignori. pag. mibi. 136. Barb. in l. 54. sol. matrim. n. 8 cum
seq. Serra de action. in d. aque n. 4 =

18
Quartum exemplum vltimum servitute quod text. in l. 2. ff. de mun. ser
viti. quem mira varietate expenderunt interpretes; an recte? penes ipsos videre e.
Nos autem de flumine publico ibidem loqui vltimum, atque dubitandi rationem
non ex eo petendam esse, quod n. ex capite aqua ducatur, alioquin recessio aqua n. esset
siquidem iam hoc iure vltimum, ut ex quocumque loco aqua duci possit, dummodo q
petra, et vltima aqua sit l. servitus 9. ff. ruti. quodior. imo neque ex eo, quod stinam, et
perpetuam causam vltimum haurire habere n. possit, firmiter existimamus; et putamus
simul duplicem speciem vltimum spingi posse, vltimumque n. fallimur vltimum, et
verisimilem, ceteris magis, quae infra recensendi d. d. adducunt. Sit ergo prima
species quando quod per flumen, in solo tamen vltimum alicui cedat specum, seu fo
ramen in terra agere, eo vltimum aqua per vltimum fluminis stinum per latera
infra terram excavans inueniatur; atque ex eo loco per rotam tollatur, aut han
riatur ad ministerium aliquod vltimum; ut apud nos quotidie videmus fieri in quod
flumini stinum, et similia instrumenta aqua haurienda, vulgari nomine rotas,
seu arenes appellamus. In hac itaque specie merito dubitabatur, an simili ser
viti vltimum possit? et quidem affirmative videbatur respondendum, cum instrumentum
illud aqua haurienda in privato serviente fundo vltimum sistere. Sed subtile imo
attenta ratione, struimus verum prudentibus vltimum fuit; quippe est instrumen
tum rotae, et aqua receptaculum, seu Castellum in fundo serviente sistat, mate
ria tamen servitute, hoc est aqua publica est, quae immediate ex flumine pu
blico hauritur, cui aqua haurire servitute, aut alia privata lege imponi n. potest.
l. 3. §. fin. ff. ruti. quodior. l. 13. ff. de mun. quodior. At cum n. arde immediate, flumi
ni publico, imo mediate q. locum privato imponatur servitute ex recessio in
peratory Antonin. quodior simile in privato lege possidentibus perinde vltimum tue
tur, et vltimum, et extraordinarium actionibus in factis, ac si veram ille ser
vitute obtinisset. d. l. 2. ff. de mun. quodior =

19
vel aliter et secundo sic species figurari potest. Habebat agrorum
receptaculum, seu Castellum in fluminis publica diuerticulo, cui accessus n. nisi
per fundum suum esse poterat; scerit autem mibi, ut ex illo receptaculo, seu Cas
tello, per rotam, aut alio arbitrio, aquam haurirem, est quodior, an ita recte
servitute

servitibus sicuti specialiter? in qua questione ait Consultus summo iure veter-
 utatem sicuti n potuisse, quippe ex flumine publico haurit in publico sceditur
 d. l. 3. §. fin. ff. rursus. §. dicitur. Verum virtute recepti Antonini, §. forem possidentem
 in illud, dum illud possidet, adversus omnes eius fundi possessores perinde haurit,
 ac si veram ille servitutem habuisset. Etenim §. dicitur servientis dominus, qui in flu-
 minis ripa illud manufactis agrarum receptaculis possidet, de illud tenet, per
 inde asmodi §. §. dicitur remedium est tunc, ac si iure recto dominus illius loci esset
 aut. tex. in l. si quis quam? ff. de diver. et temp. script. qui intelligit, et omnino sci-
 liantur cy. l. 45. ff. de rursus. et vicin. Cum igitur illud, in quale quale in loco habe-
 at, potest alteri eiusdem generis, et naturae in eo servitutem sicuti, qua sicuti
 perinde in illud quale quale possidentis §. dicitur habet, ac possessoris, et occupantem
 habet. Sic enim tex. in d. l. 2. ff. de mun. §. dicitur. accipiendus, et intelligi de mhi
 videt. alius, aut §. dicitur, quando ex flumine publico, id sicuti Principe, aut
 Republica, agram ducit in quoddam Castellum meum in §. dicitur meo ex §. dicitur; cy. enim
 eo casu, tam Castellum, quam agram iam recepta, in dominio meo sint, recte ei
 Castello servitutem imponere poterit, maxime cum hoc iure utamur, ut ex quocumque lo-
 co, ubi perentur est aqua, et in a capite, iure servitutem ea ducit possit. d. l. 3. ff. de
 hor. §. dicitur. l. 1. §. aut §. dicitur 36. cy. §. dicitur. ff. de aqua quot. et dist. qui sic potest accipi,
 licet de Castello, ubi aqua publice recepta §. dicitur lognat. videtur iure Cyac. et §. dicitur.
 et §. dicitur. in d. l. 2. ff. de mun. §. dicitur. Hotman. lib. 12. obser. cy. 14. Cyac. lib. 3. obser.
 cy. 26. Don. et ornal. lib. 11. dicitur. cy. 14. lib. 1. Bacob. ad dicitur. vol. 1. dicitur p. 17. the.
 §. dicitur. A. Reley de interdictis. 4. p. n. 16. et 20. ad scribonis. n. 9 =

Nunc ut reliqua servitibus utamur mittamus exempla, iam iam 20
 ad ipsorum servitibus imaginis utamur §. dicitur exemplo sicuti faciamus tran-
 sitionem, quarum exemplum t. in superioribus adductis manet l. 3. n. 8. Etenim qu-
 ando §. dicitur, qui habet usufructum formalem in propria persona sicuti, alteri cum
 vendit, aut pignori sicuti, creabitur imago quaedam usufructus in persona emp-
 toris, vel creditoris auxiliis §. dicitur quidem, verum, formalis servitutem appendit, et
 eidem sicuti modo, ut sicuti latius dicitur manet, qua imagine creata, non
 solum fructuarius nomine sub usufructuarius creditor, seu emptor dicitur actum
 habebit; verum, et proprio nomine exceptionem, et interdicta, seu in factis actum ab-
 hincbit quoque, non sicuti adversus dominum proprietatis, et quosdam alios, ve-
 rum, et adversus ipsum quoque fructuarius formalem. l. 1. §. usufructus. si accipi-
 entes ff. de pignori. faciunt tex. in l. 4. ff. quibus modis usufructus amittit. l. 29. de usufruct.
 leg. qui mox expendendi erunt =

Secundum exemplum §. dicitur tex. in l. 29. §. dicitur Pompeius 2. quibus 21
 modis usufructus amittit. l. 4. ff. eod. iunct. l. si usufructus 29. ff. de usufruct. leg. in quibus
 iuribus habet, §. dicitur si alium usufructus legatus fuerit, §. que alij §. dicitur esse cy. fue-
 rit legatus, perinde habere debet fideicommissarium §. dicitur, ac si eodem dicitur usufruc-
 tus esset legatus; etenim genus legatarum meum §. dicitur personale post §. dicitur remanet
 remanet sicuti, n. secus, ac in specie tex. in l. si noxale 27. ff. de noxalib. act.;
 et in fideicommissario institutione §. dicitur creatur imago quaedam usufructus, ut eadem
 iuris remedia habeat utamur, ac si vere fructuarius esset; verum in specie hac
 id agere §. dicitur debet, ut perinde imago hinc usufructus ex persona fideicommissarii
 sicuti

finiati morte, et capiti diminutione, ac si servitus formalis directa esset, quippe fidei commissarius non ex persona, et voluntate legatarii, quo in superiori casu, sed ex voluntate defuncti in illud habet, unde si priorum unum directum appendit esse, sed per se sustinere debet: finita autem usufructus imagine in fidei commissarii persona; an ad legatarium superveniente redeat commoditas quæritur? Et quidem si ut nudus minister legatarii opponatur electus, et quidem in ambiguo præsumitur; id etiam curare oportet debet, ut evanescens usufructus imagine ad proprietatem fructus revertatur. Si vero expressa voluntate, aut directum efficiat, testatorem numerum voluisse legatarium quoque ut finit, tunc et quidem imagine finita usufructus, commoditas ad legatarium transibit, incipitque in eius cum re et illa velut solidatione, donec in persona legatarii finit quoque servitus terminetur. et expressum. in l. si usufructus §. in pr. ff. usufructus adm. cau. l. si quis d. h. §. 17. ff. de leg. 2. in d. Merito l. obier. §. 22. Ramo ad ff. 3. p. §. 2. n. 3. in una scriptis. et de leg. lib. 4. opus in l. fin. ff. de h. q. ut indignus.

22 Inde primo quæritur, an eo casu, quo ex indito defuncti nudus minister legatarii non sit, possit usufructus amittere, seu ipem illam solidationem commoditatis, interim donec durat usufructus imago per fidei commissarium? in quo articulo magis nobis videtur, quocumque tempore deficiente radice unum formalis morte, aut capiti diminutione legatarii, ipem illam gratiam abiciendi, ac deficere; si vero amitti, aut cessare per non unum eius; licet enim vere non utat fructus ipse, nec fidei commissarius eius nomine fructus quoque, cum ab ipso casum non habeat, sique summo iure per ipsum unum personale deficere ut necesse d. l. Pomponius 29. ff. quibus modis usufructus amittit. tamen cum non unum hic ex indito, et voluntate testatoris queratur, perinde haberi debet, ac si nomine eius fidei commissarius unum finit: hanc enim præsumptionem, et non decidat Consultus in d. l. 29. §. item Pomponius 2. ut pote, qui de iure fidei commissarii duntaxat tractat, rationem tamen præstat, quæ recte præsumitur, et per legatario quoque facta eo casu, quo nudus ipse minister non sit.

23 Secunda quæri potest, an eo casu, quo nudus minister non sit legatarius, si fidei commissarius proprietatem acquisit, gratiam in ipso finitae imago usufructus, et ad legatarium redeat? Et quidem, ut ita fiat, facere huc iudicatum videtur: Quoties legatarius nudus minister non est, ad ipsum commoditas redire debet, finita in fidei commissario usufructus imagine, eodem modo, quibus finit, si verus ipse legatarius, seu usufructuarius esset: est si esset verus usufructuarius, seu legatarius, quem propter hunc, perculdubio solidatione amitteret, seu potius finit usufructus: et hoc stringent, ad legatarium ad legatarium redire commoditas debet. Quibus et ratio facit iudicatum huius, favore fidei commissarii inducit usufructus illa imago, ut ex persona eius videatur usufructus sustinere, ita in odium eius vertitur debet: est si solidatione usufructus amitteret, in odium eius verteret fictis, siquidem aliter ex persona legatarii, non ex propria persona finit usufructus: et sequuta solidatione, requirit ad legatarium redire commoditas; sed et illud quoque per fidei commissario facit; nam et si maxime fidei legatarius esset, non tamen ob id deterior debet esse solidatione, quod

quod attinet ad ²⁰⁶solidationem causam, quam si verum foret legatarium: est si legatarius fuerit, et si usufructus solidatione firmetur, si est tamen minus modicus genus ipsum remaneret: quod si genus ipsum finitam solidatione usufructus imaginem dicamus, si est tamen magis modicus reddere ad legatarium debet. Disputatiōi hoc relinquitur: quod et illud quoque, quod verbo quæri potest; quod nempe dicendum sit, si huiusmodi legatarius. Cuiquam usufructus fundi reddatur, atque si primus fideicommissarius alij relictus fuerit legatarius: videndi Sotres. in d. l. 29. de usufr. leg. et ibid. Cuyac. Fab. in Taban. §. dict. iur. Don. lib. 10. c. 1. c. 17. Suarez. ad Aquil. lib. 1. c. 5. sect. 2. n. 27. Videndi quoque sunt tex. in l. an usufructus. ff. de usufr. l. 4. de usufr. leg. qui de traditione gloria loquuntur, et alij usufructus imaginis dicitur videtur =

Item servitutis imaginem reddidit ipse tex. in l. fin. C. de usufr. si. Clemen. si filiofamilias, vel seruo alieno usufructus fuerit legatus in persona patris, dominus generis usufructus creati imagine, prudentis interpretatione, si secus ac in persona fideicommissarii auctoris generis spectat. Verum quia ex nostra sententia aliud in persona filij, aliud in persona serui observatur, quod ad modum attinet adquisitioni, de singulis separatim videamus. Et quidem quando filiofamilias usufructus relinquitur, quod attinet ad voluntatem eius, ipsius persona spectat, quod quidem non ex eo procedit, quod usufructus in facto consistat, quippe licet ex, quod in iure facto consistat, ita personis coherant, ut neque in patrem, dominumque possint transire. s. sed ex facto. inst. de singulari. servor. tamen ea, quæ admittuntur iuri causam habent, quæ personales servitutes, possessionis, et similia, rectissime ad partem dominumque transierunt; immo patris ex eo procedit, quod ea, quæ personis coherere solent, eisque affigi, dum persona illa, in quam primo cadit acquisitio, et intentio, cuiuslibet in consideratione est, seu auctoris est talis persona, non facile, et quoad personalitatem in alium transierunt, ut dicitur in usufr. et via, qui personis filij ita coherant, ut in partem in iure modicam transierunt, faciunt tex. in l. 3. §. fin. ff. quib. modis usufr. amitt. l. si stipulatus 76. ff. de oblig. et in representatione, et nomine huiusmodi. l. 6. l. 77. ff. de adq. hered. l. 8. §. hoc ita. ff. de vulg. l. ex filio 11. ff. de leg. 1. post additam rite et hereditatem. Videndi etiam de Meja lib. 3. var. c. 42. n. 2. et 6. quæritur quod legatus usufructus filio, atque eisdem personis coheret; quæritur etiam patri modicam, et in ipsius persona creati quædam eiusdem servitutis imaginem, si secus, ac si eius directe legatus usufructus fuerit: quod in fideicommissarii persona procedere videmus in specie d. l. 4. quibus modis usufr. amitt. l. 29. de usufr. leg. Huiusmodi patris dum quæritur de amissione huiusmodi usufr. ex persona patris, vel filij, ambiguntur dubitabat. et sane videbatur dicendum ex filij persona, cuiusque servituti coheret personis, usufructus debere intervenire obligationem, quæ moraliter addunt ubi infra. et videtur etiam Holmanus, et sapienter, ut nobis videtur, quoniam acquisitio modicam patri stringit, si tam ex iudicio defuncti, quam iuris quædam necessitate querere dignoscatur. Verum huiusmodi si obstantibus, rectissime oblinunt, ex persona filij, minime in patris persona usufructus, seu eius imaginem intervenire: immo id agere prudentis interpretatione iuris debet, ut patris, mortis etiam, seu emancipato filio, usufructus remaneat in parte, ac si eius directe fuerit legatus. arg. d. l. 4. et d. l. 25. de usufr. 24

testator enim, qui filiofamilias usufructu legat, stemplatione patris, atque, ut
eius modicis quibus, legare intelligit: perinde ergo ex voluntate defuncti haereditas
bet pater, ac fideicommissarius in pateris iuribus: aut quoniam plerumque magis stem-
platione filii, seu simul, filii stemplatione, testator usufructu relinquere creditur,
ut in d. l. fin. testate Syrianius; etiam mortuo patre naturaliter, seu civiliter, sique
iuris abique capitis diminutione effecto filio, penes ipsum manet usufructus n. ex-
tinctus, n. aliter, ac quando legatarius, qui non, ut minister nudus e. electus, rogatus
usufructu restituere pponit; nam mortuo, vel capite minuto fructuario, ad ipsum
offinit modicis, et cum formali servitute perdurante adhuc, quodam modo stoli-
dat. l. 9. ff. usufr. quemadm. Can. id autem pcedit, et si integro manente statu fi-
lij, usufructus finit in patre, alioquin personali iure penes filium iam pter, for-
sam emancipatione extincto, amplius modicis in illud quere n. vale, ut ga-
nter in legatarii persona supra avertit, et firmatus manet.

25 Hec omnia pcedunt etiam adenta substitutione lex in l. cy oportet.
C. de bonis, quibus liber. quibus omnino diversa est ab hac substitute d. l. fin. etenim in d.
l. cy oportet, habuit proprietatem adventitiorum bonorum penes filium manere, usufruc-
tum vero patris quere; atquirente igitur filio rem aliquam adventitiam, proprietatem eius
pote dictam substitutionem obtinebit; usufructus v. p. veritate eiusque legis formaliter in persona
patris substituit, quibus quibus servitibus ita substituta eius accipit modum, quibus lex ipsa eius
auctrix dedit, ut latius in ipsa substitutione habet. aut in specie hoc penes filium nullus
usufructus est, sed totus in patre veritate legis residet; quando vero usufructus ipse
filius dedit, eo pcedunt, quibus in superioribus diximus; cum nequeat formalis servitibus
alterius servitibus substitui; sed imago dumtaxat eiusque effectus: nihil igitur inter se re-
omune habent pateris substitutiones eius, et n. data d. l. 6. C. de bonis, quibus liber. pcedit
veroque lex in d. l. fin. C. de usufr. et pmutata quoque d. l. 6. adhuc peculiari ratione
pcedit tenore d. l. fin. Inde in bonis majoribus, quibus ipsorum dominus verus et filius in eius
succedens, n. fructuarium, pater veritate d. l. 6. habet n. imaginem, sed veram formalem ser-
vitutem usufructus, quibus tamen tanquam appendix iuris, in quo fundat ex duratione eius
mensuram caput; Resoluto ergo dominio in persona filii p mortem eius, et ad alium suc-
cessionem majoribus devoluta, et in quoque patris resoluit, atque extinguit. arg. lex. in
l. lex vocat. ff. de pignor. Red. d. d. d. de primis. lib. 1. q. 19. n. 18. q. 199.

26 Hec de filiofamilias dicta sunt, nam in seruo aliter pcedit; quippe
usufructus seruo legato, minime persona eius attendit, quibus civitate iure, nullam personam
habet ex vulgari Regula. faciunt lex. in l. 6. ff. de adq. rer. dom. l. 26. de itq. seruo.
l. in seruo. ff. quibus mod. usufr. amit. l. unica s. 2. ff. de usufr. leg. Inde usufruc-
tus potius ipse formali, quam usufructus imago dominus quere. aut si malis alio
vna usufructus imago penes dominum est, ut ipse dumtaxat fructuarium credit, ita ma-
durabit, et mortuo senes seruum est formali servitibus, ut nihil potius habere creda-
tur. Aut 3° est e. verus tanquam nudus minister ex iudicio defuncti habet seruum,
ut pote cum ab ipsum modicis reddere nequeat unquam, quia persona eius muta-
tast; quippe, et manumissus non videtur homo esse. l. 27. ff. de adimon. leg. et alie-
natus, novam novam domini personam sortit; itaque, et si in persona domini est, ac
in persona patris pcedat; non tamen in serui persona est, sed in filiofamilias
pcedere valeat. Videndi sunt lex in l. filio 17. l. plerumque 12. s. pen. ff. de iur. et habitat.

et. 14. C. de vni. iunct. Cypac. in l. 29. ff. de vni. leg. et ad. Afric. ind. l. 17. Bon.
 H. 2. ment. q. 17. Hotman. 9. obier. q. 3. Merckly 44 ex Indumani 50 Secur. Capilla de vni.
 q. 63. §. 1. Atz de Meja Variar. lib. 3. q. 49. Puga de Colat. bon. q. 2. n. 16 =

Debat demque quartum imaginem seruitutis exemplum, §. extare videtur 27
 in l. cy. erent. 33. §. 1. ff. vni. §. dior. luncta l. 2. ff. de vni. habet idem me plerumque
 aqueductum habuisse, et eorum alicui me haurire aqua cedere voluisse; quod
 est, an id iure seruitutis facere possim; Respondet Africanus, nequaquam me simili serui-
 tutis posse cedere, nisi initio facto, vel stipulatione, hoc mihi primum fuerit, quo casu
 recte haurire ex vno partem cedere, et si aliis neque seruitutis seruitus dari, ne-
 que fructus seruitutis statui possit. Ut autem plerumque hoc difficile Africanus respondit
 accipi possit, a capite fontis, usque ad fundum dominantem descendendum erit, et cum
 in superioribus quibus plene actum maneat, quibus minus cedere quando quis in
 supposita domini scissione ex vno aquam alicui modicare, seu haurire cedere inten-
 dit ad lex in l. 24. ff. vni. §. dior. l. 1. §. illud 16. ff. de aqua quot. et estina. in gremio
 dumtaxat agemus quod haurire supposita domini scissione iure sit facturum. Et quod
 si initio dum seruitus imponeret dominus excipiat sibi in hauriendi aquam, vel se-
 cora appellandi, id quod in occasione, sed iure facere poterit, ut satis indicat Consulting
 ind. l. 2. ff. de vni: est id in iure seruitutis faceret, sed iure dominii; quippe hoc fac-
 to ita modificatam seruitutis scisset, seu cum adiecit modum, quod potest. l. 4. §. mo-
 dum ff. de seruitut. idemque erit, et si post seruitutis institutam simplicitate, id seruitutis
 dominus eidem scisset

Si autem medijs quibus domino, §. quod aqua ducit, et ubi foris est, vbi 28
 te scissionis in instituenda seruitute facta a domino quibus prioris seruitutis, ubi e
 aqua origo, idem in scissionis, haurire reme, aut appulsi; imago quidam seruitutis
 quibus creabit: neque obstat huic imaginis regula, qua tradit, seruitutis seruitutis esse
 in posse; quippe haurire ita scissionis in tam seruitutis seruitutis est, quam noua seruitus,
 cum ea, et si cedere seruitutis principalis dominus, in tamen, sed dominus quibus serui-
 entis, ubi aqua exigit scissionis videtur; etenim, et in ealy loco, et quod loco eundem, potest
 dominus aqua pluribus ductis, et haurire scissionis. l. 2. §. 1. ff. vni. §. dior; neque
 alia regula obstat, quae aut nullum quibus seruire sibi posse; nam in quibus ter-
 minis in quibus, cui seruitus seruitus cedit sibi seruit, seu potest quibus ipsum
 §. seruit ad ductis, et ad haurire seruire videtur; in recte acci. nisi scissionis aqua
 ducere ad quibus meum, in quibus ad irrigandum, sed ad appellandi scissionis, seu ad
 modo hauriendum, origo etenim aqua, in cursum eius attendendus est. Nec denique
 obstat alia regula, quae aut seruitutis fructus esse in posse. l. 5. ff. vni. §. dior. quo
 nam scissionis seruitus nequit ultra dominantis quibus necessitatem. l. 4. §. 1. l. 29. ff.
 serua. vni. §. dior. etenim dum haurire aqua, seu appulsi eam aqueducti vrbis
 facultatis mihi datus, alicui scedo, in tam vni. fructus, aut scissionis me ser-
 vitutis scedo, quam nouam seruitutis prioris appendicem, et imaginem, quam
 ipse dominus scissionis videtur. Itaque igitur omnes regulae huic obstant, quando nempe
 ego dominus seruitutis ea iura scissionis vobis mea voluntate, dominus scissionis non
 inueniente, aut ex post facto; quo casu et si maxime non ita grauior domino
 reddat seruitus, nulli artibus id iure seruitutis officere poterat. Idque est §.
 quod

quod Africanus subiecit in Veri? quamvis, ac si diceret. Suggesta domini facultate
 te possum in hauribus ex meo agri ducti celere; quamvis et hoc est, quamvis aliter
 si data voluntate domini, obstat, et si quid nullum sibi servare, neque servituti fructu
 by dari potest; Cum enim deficiente domini sensu, nequeat intelligi nona servituti
 imposita, necessario cessat hauritus, fructus servituti formalis est, ac per seque servituti
 by servituti datur. Denique cum si a capite ducatur aqua ad hauritum, seu oppul
 sum, sed originem sumat hoc secunda scens ab ipso solo medio, necessario sequit
 idem solo servire sibi; eademque dicenda omnino sunt, si si solo domini, sed
 alij cuiusdam vicini hauritum occidero; hoc addito dumtaxat, et in specie hac, et
 prioris domini voluntas, et simul sensus domini solo medi desiderant, quemad
 modum, et occurrere debuerunt eo tempore, quo aqua ducenda in mhi cessat fuit =

29 At ita facta interpretatione dices, si tam imago servituti hauritus
 est (suggested scilicet domini facultate) quam vera formalis secunda servituti, quod
 et eundem locum credit a domino primordialis solo instituta. d. l. 2. §. l. ff. de iur. et
 solo. hoc etenim, et absque periculo sceleris possumus, quia in aliquo regno et
 Africanus, immo suffragari, siquidem in omnino textu de vera servitute loquitur. At
 quia hoc secunda scens, suggested priori formali servitute, velut ex ea tanquam
 exemplar deducit, et quodammodo a domino servituti aliqua saltem consideratione
 originis trahit, si insubstituam eam esse potius servituti imaginis utilitatis causa induc
 tam prudentis auctoritate, quam veram formalem servituti potest defendari. Videtur
 di sunt licet aliter Fab. lib. 13. dicitur. q. 4. Cuius. 9. ad Africa. ind. l. 33. Don. et Olin
 al. 4. ment. q. 14. l. l. C. Holman. lib. 4. obser. q. 14. Licetama 7. membr. edog. 44.
 §. 1. distant autem imaginis servituti, ab utilibus servituti in eo, et utique qui
 rem servituti ad exemplum directam, si existentiis inducunt sunt, quo sensu, et
 imaginis ipse appellari possunt; imaginis autem tanquam appendices, et exemplaria
 servituti formalium, et existentiis utilitatis causa inducunt, et creantur =

30 Poteram et addere quintis imaginis servituti realis exemplum
 quando nimirum mhi servituti legat realis, sumque rogatus eam alij realiter
 re, iuxta tex. in l. 9. ff. de iur. quemadmodum. cau. l. 4. ff. quod. mod. iur. amit.
 l. 29. ff. de iur. leg. sed cum tex. ab specie non occurrat, ne longius ab instituta, hanc
 habere et posita tractatione recedamus, ingeniosius hanc Scholz magis,
 quam firi quod bonem libentissime relinquimus =

§. 2us

De illis iuribus, quae specimen servituti se
 ferre videntur, servituti tamen non sunt.

4 Fieri solent sessiones aliquae, quae ex proprietate oborum, et natura formu
 ly, alios terminis habitibus existentibus, veram, aut saltem trahone solo eodum effe
 tu intendem servituti modo soloalem, modo personalis stantur: at quia dominium
 directum, utraque in solo, cum de subiectione agit sceleris deficiente ammadur
 bit, minime iura realia stantur ubi possunt; itaque licet formam aliquam servi
 titum

servitutem occasione simile subire includere, et habere videant; minime tamen
servitutis gaudere aliqua consideratione possunt; imo personali dumtaxat obli-
gatione, quae successoribus dumtaxat universalibus, quae cedentis tenent, intant, et si
sunt =

Sit ergo primum harum occasionum exemplum, quod extat in l. Olimpico. fin. ff.
Urban. spicior. Ibidem enim Olimpico habitatio, et horreum, quoad viueret quae
legauerat: iuxta domum autem, cuius habitatio legata erat, hortus, et cyraculum,
quod legatus non erat, extabant, ad quem hortum per dictam domum aditus semper fuit:
quod quodam est an Olimpicus aditus huius spectare debeat: Respondit Scabola huius ad-
ditum habere, et transeundi facultatem. Verum hanc minime servitutem esse. Etenim
neque specialis, neque personalis servitutis directio, aut utilis, ab eo dicitur potest, qui
habitandi facultatem, non etiam aliquod dominium in domo habet: niteretur quod huius fa-
cultatis huius spectare extatis indico defuncti, seu ratione dominii, quod in domo habet
vel actione utilis ex testamento, vel vindicatione, quod est verum, si ea facultate uti prohibeat,
quae minime legatario nocet, quaeque habitandi commoditatem non impedit, sed dicitur.
idem omnino procedit, si non habitatio, sed domus usufructus Olimpico legatus pro-
reli; etenim usufructuarius neque directus, utilisque dominii aliquod habet in re fruc-
tuaria, quae emphyteuta, agraria provincialis, seu beneficii possessor, qui ratione
utilis dominii, et utilis quoque imponendi servitutis facultatem habent; recte enim
remittam nostram dicimus, cuius usufructus, cuiusque alienus est. l. recte dicimus ff. de
Verb. sig. in ceteris dicitur Fornensis. Alciato. Sabello. Alberico Senale, et ceteris omnibus
regebatibus: Neque ob id. tex. in. l. 4. ff. de usufr. de qua recte Salicratus dicitur. c. 26.
n. 6. neque tex. in. l. 4. in pr. ff. de Ver. author. in d. post. de qua Don. lib. 10. mem. c. 2.
videndi quoque sunt quae Cuiac. et Fab. in locis omnibus. Diuinal. ad Don. lib. 2. m.
c. 9. lib. C. Liciana 7. membr. col. 29. §. 2. Capitulo dicitur. c. 32. a n. 6. Molina
de primog. lib. 1. c. 13. a n. 18 =

Secundum extat exemplum in l. per partem ff. de iur. spicior. in ceteris fin.
ff. de iur. spicior. Etenim, cum ex parte indivisa servitus nec imponi, nec acquiri queat
l. 2. ff. de servit. l. 34. ff. de iur. spicior. l. 6. §. 1. ff. de iur. spicior. Verum est tamen,
ut ex pluribus eiusdem fundi dominii unus possit ex parte sua servitutem celare, pro
medium alius, ita ut ultima cessione omnes superiores affirmant, recurrentes deor-
sum fictione iuris fluminis, non rehorum; etenim ultima ex dominii cedente,
perinde habet. facti omni virtute, ac si tunc omnes cederent. d. l. 1. ff. de iur. spicior.
Et si contra prima cessione ab uno ex dominii facta stricta iuris ratione inutilis sit
cum non magis fundus ex parte liber, ex parte indivisa, et incerta servitute affectus
esse possit, quam homo, cuius status individuum est. l. 3. ff. de lib. causa. tamen
ratione utilitatis interim, dum alii domino cedunt ex parte sua effectus habet
non nullum, qui quod, qui cedit ut ex parte sua servitute cessionarius prohibere non
potest. d. l. 1. ff. de iur. spicior. habet ergo interim cessionarius non quidem servitutem
directam, aut utilem, sed in facti actionem, et prescriptionem, seu exceptionem adver-
sus cedentem, vel etiam actionem exemptam, si ab eo emit servitutem. Praeterea,
et effectus illum habet cessionarius, interim suspensa est, et abique novo facto eius,
qui cedit, perinde affirmati tempore ultimus cessionarius, virtute fictionis iuris recepti.
ac si

ac si tunc temporis pariter facta fuisset. d. l. fin. ff. de mun. §. dior. Requirit tamen
ad effectum §. adinet affirmationis, omnia in intereo permanere ita, aliqui,
si qui prior cens, vita functus fuerit, aut §. dium alienauerit, postmodum ultima ce-
sione sequuta, adhuc seruitus in rerum natura non sibiuit, quoniam tunc temporis
sibi regit censere eum, qui vel hac luce subtractus promit, vel parte vllam in pto
non habet: Conuenit igitur noni possessoris siue vniuersalis, siue particularis, pona
de des. corat, ac si auctor eius nomine censuerit d. l. fin. An autem successor ipse cedere
§. parte sua seruitutis teneat, oportune quiritur & neque enim aut Paulus ipse in d. l.
fin. aut eius indiget quotquot sunt, hoc tetigerunt. Et quidem incunctant distinguendum
videtur inter iuris successorum particularem, et vniuersalem; etenim particularis successor,
si hac lege partem §. indicat non sparavit, minime seruitutis ipse cedere spellit; tenebit
autem eiusdem nomine prior, qui censit, cessionario in id, §. eius intentio eius §. ex factis,
quominus cessionibus aliis seruitutem regueret: quibus est sequens emptorem interueni,
dum alii cedunt, immo nullo tempore, teneri, nisi verum ipse adhibeat, facultatem ven-
di seruitute, seu patrimoniam cessionario §. stare. in vniuersali vero successore huc om-
nia ita se habent; quippe vniuersalis successor, non solum §. parte sua ut seruitu-
te cessionario non potest, verum et ipse tenet seruitutis cedere; et si enim defunctus censu-
subtili iure iusta in locum sit facta, §. adinet ad effectus fictionis; factus tamen defunctus
§. successor §. stare debet, alioquin in id §. interit obligatus manebit ei, qui ab aucto-
re aliquo titulo cessionis obtinuit. Explicant, et alia a pluribus acquisita, et a pluri-
bus legatis seruitutis species presequuntur Cypac. lib. 1. obser. §. 23. Tit. in dicitur vniuers.
et 19. rector. §. 16. Hotman. 7. obser. §. 1. et 2. et illud. §. 36. Ment. lib. sing. Pauli ma-
nualis in d. l. fin. ff. de mun. §. dior. Don. et Ottual. H. oment. §. 7. lib. 1. Bacob. ad ven-
tes. vol. 4. l. 17. th. 6. lib. B. Valentia illud. lib. 2. §. 4. §. 7. n. 13. Molina de primis.
lib. 3. §. 10. a. n. 26. Coxar de insparabilite §. 1. §. 5. §. 6. §. 7. d. Ramos de seruit. ad
lex in l. fin. D. Coley de seruo omni manu. not. 5. n. 15

Reddit 3³ exemplum lex in l. si venditor 13. ff. de mun. §. dior. quidam
enim, qui duo §. dia mari affinis, et signa possidebat, alterum ex eis §. dia vendidit,
alterum retinuit; et autem fundo, quem retinebat, quo magis vendit §. dia §. dia auget,
legem dixerat, ne in eo §. dia fundum vendit §. dia §. dia exerceret, vulgo
de Hines, hoc est ne omnino §. dia talis exerceret in fundo retento; aut quod
est magis, ne verum fundum venditum in parte mari ei adiacente, iacere §. dia
quippe id §. dia fundum vendit §. dia iacere §. dia, ac §. dia ei §. dia exercere.
Quantum est an sic recte seruitus instituta videret? Respondet vlpianus nullo mo-
do ita seruitus institui posse, nisi alia ratione, nisi quia mari, §. omni §. parte
omne, §. privata lege seruitus institui nequeat: deficit enim substantiale requiritur
seruitutis, nempe subiecti, cui seruitus imponi possit; itaque lex §. dia, reg. §. dia-
lem, neque personalis seruitus §. dia potest. Ex hoc autem inferri loqui vlpia-
num eo casu, quo lex §. dia dicta est, ut hoc vel illo modo in mari exer-
ceret, alioquin, si absolute lex dicta fundo esset, ne in ipso §. dia §. dia exer-
ceret, formam seruitus institueret §. dia, cum in his terminis, magis §. dia §. dia,
quam ipse mari lex dicta §. dia, nihil enim videtur intente, an vltimas, cuius
§. dia inhibitione quiritur in fundo seruiente, favore §. dia §. dia §. dia
venit

veniat ex privato fonte, an ex mari: amplius tamen super hoc cogitandum relin-
 quimus. Concludit ergo Ulpianus, quod licet res simili manere & tenentur, personarum tamen
 privatorum possidentium, aut in ius eorum succedentium, quod dubio tenent, investigatione
 sine factis illi casibus fuerit. Quibus sane ubi indicat manifeste obligationem ab altera
 parte esse personalem; alioquin si personarum ex dicta lege, sed quia obligatio perman-
 nerent: unde immediate inferitur, quod licet successorum universalium in ius universi defuncti
 & venditorum succedentes eadem venditionis lege teneantur; non tamen eque irregulariter succe-
 ssores tenentur, quibus vel legatis, vel venditis, donatis, vel aliis retentis quodlibet
 nullo iuris fundamento in contrarium inclinaret. Ant. Fab. ind. l. 13. fructuariorum, et simi-
 les possessores fundi si exquirat. Textus in l. si pendente 27. §. si qua servitus §. si
 usufructu. Cum enim in legibus agimus, ipsi iuris non sit impositum, singulariter ad suc-
 cessores id neutiquam transire valet, ac proinde illi minime tenentur in fundis no-
 niter quibus possidere, et gignere, et vigore promissionis antecessorum, a quibus casus
 habent, gati; siue gignere tenebantur. l. fin. §. si. ff. de strat. empta. l. si §. si huius ff.
 ad tribel. l. gen. C. de oblig. et act. l. ay gubus. C. de ver. gignat. l. ay huius C. qui
 gignat in gign. l. ay alieni. C. de donat. Ant. Gomez lib. 2. var. resol. q. 13. n. 23.
 vers. gignat est. Ast licet in huius terminis successor singularis ex lege dicta minime
 teneatur; venditor tamen legis auctor, siue eius universalis successor, quod dubio eius
 cuius in favorem dicta lex fuit, adhuc obligatus manet; et quia alienatio rei
 cuius rejecta fuit contracta obligatio, non est modis eius obligatio tollende,
 et finiendi. d. l. ay gubus. C. de ver. gignat. l. quod huius C. de vel vindicat. ergo
 lex dicta coartata non fuit ad personam gignatoris, seu huius eius; imo negativae,
 et absolute fuit scripta, nimirum ne in fundo retento per casum dynarum exerce-
 retur. quibus ubi non solum de se quicquam videtur gignere; sed et de quibuslibet
 aliis fundi possessoribus, nimirum se curaturus ne ab aliquo extra fundum venditis
 in fundo retento exerceatur per casum dynarum. arg. textus in l. in singularibus §. ff.
 de verb. oblig. etenim cum oneris strahentibus, et intendis inducantur servitutibus fuisse
 prohibeant, quae in mari induci minime potuit, et ubi, qui eo modo effectus sortiri
 non valuit, gignat si dem bonam venditionem, eo modo valet, quo potest, inducta nemi-
 rum vel artificiali servitute, personali licet obligatione dumtaxat, quae eo
 modo huius acquirentis serviet, quo gignat natura ipsius personali obligationis,
 quae satis demonstrat Ulpianus illis generalibus subiectis ubi, quo magis attendat
 naturam absolute dictae legis. nec desinit gignatque mire memens ex tractatu
 fideicommissorum perpetuo favore familiae retentorum: etenim si quis, qui gignat
 velit fundum in familia servari, eius alienationem prohiberet, prohiberetque
 ne fundus de familia exeat; hoc ipsum assequetur plene, cui prohibentis lex fun-
 dum ipsum afficiat, quocumque valet. l. gignat §. fratre. ff. de leg. 2. ast si ne fundus
 de familia exeat, prohibet, nec ulterius alienationem eius prohiberet, perpetuo fidei-
 comissi causa perdurabit, donec fundus per alienationem in extraneum possessorem
 transierit, quo facto huius quibus, seu universalis gignatatoris successor in eis
 et interit eorum, qui de familia sint, tenent: ast fideicommissum extinguunt, ut pote
 cum personae dumtaxat successorum, non etiam fundus ipse affectus, et suppositus sit
 l. unum ex familia. §. sed si fundus. ff. de leg. 2. diximus late in tract. de fideicommi-
 117

omnino, ubi hęc pariter gleniy pependi poterit. aliam artificiali servituti
quidam speciem ponit Andrey Kol. Exerc. 6. n. 28. videndi sunt Fab. ind. l. 13.
ff. de mun. serv. et de hęc quę. Duaren. Cuyac. tract. 2. ad Affic. in l. 33. §. 1. ff. vrbic.
de leg. lib. 2. opus. sect. 4. q. 2. in academ. de ob. oblig. n. 39. D. Santos ad hęc long
in l. 10. ff. de ver. div. n. 5. D. Coley de pactis in ob. n. 14 =

Quartum denique exemplum citat lex in l. foramen 27. ff. vrbic.
nov. serv. ff. ut intelligatur melius sciendū est, omnes servitutes ppendi
causam habere, etstinere debere, alioquin minime tales servitutes esse posse;
causam autem accipio et utilitate atque illa servientis, quę causam ppendi
servituti; et et necessitate servientis, quę similitur substitutioni servituti causę
pender: si ergo, et utilitas percipienda ex dominante servitute, et necessitas servientis
perpetua nō sint, vel in actu, vel in aptitudine: servituti substitui nō potest, quę
cum qualitas, seu habitus quidam servituti sit, nequaquam ex tempore, aut ad tempus
existere, aut eventu aliquo mutari valet. Ex hoc principio primo inferitur, non im-
mittendi servituti ex taberna Carcarina, quę ad hoc parata habet, aut ex forma
ce, recte substitui posse, licet ignis, qui fumo causam ppendi, manu hominis accendat
l. 6. §. 1. ff. de serv. vindic. etenim per se causa necessitatis est in taberna, quę
ad fumigandas Carcas parata habet, ut recte interpretantur Duaren. in d. d. Arto. et Bon.
lib. 11. c. 3. et pariter per se causa est utilitas scilicet, ex dominante servitute per-
cipienda, siquidem illud perpetuo fumum recipere potest, facit, et lex in l. quidam 17. ff.
vrbic. serv. 2. inferitur, recte similitur substitui posse servituti immittendi, et existendi
in alieno rudera, et fragmenta lapidum, qui in servitute mea, aut lapidibus meis ce-
dunt, ob eandem omnino rationem. d. l. 6. §. 2. ff. vrbic. serv. 3. infer-
tur immittendi cloacę servituti, ob eandem rationem substitui recte posse. l. 1. §. 1. ff. de
serv. 7. ff. de servit. inferitur 4. in aquę ducendę, ut in meo fundo laudat lana n. g. et
ad id fundum meum paratus nō sit, sed et unica dumtaxat voce illa aqua egeat, ser-
vituti servientem nō esse; nam et si per se causa sit, hoc est utilitas percipienda ex
fundo dominante; nō tamen est per se causa servituti, hoc est necessitas in servitute
serviente. facit lex in l. pecora 9. ff. vrbic. serv. Quinto inferitur in aquę ducen-
dę ex stagno, vel loco, qui aquam vivam nō habet, servituti servientem nō esse, quoniam
et si necessitas existat per se causa in fundo serviente, nō est tamen per se causa utilitas
in dominante. l. foramen 26. §. 1. omnes rati. ff. vrbic. serv. inferitur 6. in aquę
immittendę ex superiori loco in inferiorem, quandoque servituti esse, quandoque
non esse; erit sane servituti, si ex loco aqua calens in aliquo loco recipiatur, et inde
per cuniculas immittatur, vel etiam si locus superior in hoc sit paratus, ut sterno ea
immitione egeat, ppendi balneę, aut gynaculum, sine cubna. Non erit servituti, si
locus ille dominans vel naturalis, vel ex natura ppendi destinationis necessario
aquam nō recipiat sterno: Ratio autem vrbicque solutio est: nam ad ppendiam
necessitatem inducendam dominantis fundi, seu servituti, eandem vim obtinent, et
natura ipsa, et loci, de quo agit per se causa destinationis, qua ppendi, quantumvis
manu, et opera hominis factis adhibeant, nō eo minus per se causa servituti causa
esse dicitur, quę nō est alia, quam loci ipsius necessitas, d. l. 6. §. 1. ff. de serv. vindic.
Neque hęc obicit Paulus in d. l. foramen 26. vrbic. serv. ubi ex eo foramen
quod

quod et in immo pocius, vel trichini profluendi, seu abstergendi, et mundandi
 gaminenti causa servitutis n. esse ait, quia perpetuam causam n. habet, ob id, qd
 manu hominis illa mundatio, seu immunitio fiat; quippe mens Salsi Pauli sic glemi-
 us iuxta superiora est accipienda: Locuti enim Consultus de eo facto, cui cau-
 sam si ipsa natura, si loci ppetua de hnta causam pstat; sed cuius ppetuam
 voluntas, seu arbitrium hominis; itaque illius facultas, seu facta causa n. d. na-
 tura, si ab intelligentia perpetua loci, sed a voluntate originem ducere ppetua n. e,
 sed mutabilis, et varia; inde neque facultas illa servitutis iure sventionis valeat
 inducere, ac psequens nec tempore acquiri potest: quippe ex servitibus duntaxat
 tempore acquirunt, quae et sventionis iure subtrahi valeat, ne aliquis ppetuam
 vii acquisitio, quam domini voluntas; sed ea h. s. v. videndi sunt Cyn. Fab. et
 Quar. in dd. iurib. signant Bon. hb. 4. sment. q. 3. Fachiney hb. 4. sment. q. 22.
 Saloni. de iur. q. 12. n. 7. Cyn. 4. obser. q. 7. Anon. in Rub. C. de iur. q. 8. cap.
 fore n. 124. cy. 100. Broncovit. cent. 1. advert. 97. Gomez. 2. var. q. 15. n. 26. D.
 Pety. de iurib. q. 1. n. 22. et ad l. s. s. n. 2. D. lanta ad s. s. s. ind. f. 8. s. h.
 to. ff. si serv. vindicet =

In h. ergo casibus, ubi ppetuam facta causam ppetuam servitutem
 non posse subtrahi diximus, si solum directo iure posita ubi occasione, servitibus n.
 subtrahit; sed neque iure ppetuo subtrahit creabit. arg. tex. in d. l. foramen 28. ubi neq.
 tempore acquiri placuit; quippe servitutis illae, quae ppetuam ubi n. subtrahunt p-
 ter defectu aliquem substantiali. Requirit; neque iurisdictione ppetuam, neque iuge-
 nis Magistratus affirmant. Nec quidquam obstat Papiniani in l. 4. in gr. ff. de ser-
 vitutib. etenim in illo, tex. suppositis terminis essentialibus ppetuam servitutis, quae
 ubi, an sventionem partium temporales fieri possint; et Respondit Consultus sum-
 mo iure minime temporales posse fieri: Verum adiectionem temporis aliam iudicis,
 quae extra naturam servitutis, ppetuam bonam ppetuam sventionis, n. ppetuam iudicis, et
 virtute exceptionis observari. In h. ergo terminis summo iure in ppetuam ubi
 litura directo servitibus subtrahit, quae virtute exceptionis, ppetuam iudicis terminatur;
 quae smentit in obligatione ad tempus certum coartata Custodit. l. obligationis 44.
 s. placet. de oblig. et act. itaque in Papiniani specie vitam servitutis ex se iudicis,
 directo iure, tutione ppetuam sustinet; quam ubi directo servitibus ex se, nequa-
 litis sventionem partium fiat, impedit, ppetuam iure subtrahi ppetuam causa, seu
 cursu ppetuam servitutis, et simul servitibus partium voluntate. Neque etiam obstat
 tex. in l. 1. s. fin. ff. de superficie. cy. smentit. in superioribus adductis, ubi alij iudicis
 ly servitibus iure civili, tutione ppetuam tanquam ubi sustinet; quippe iuxta supe-
 riora distinguendus erit, aut enim iudicis attento summo iure, venit ex defectu
 in substantia, aut ex defectu qualitatis: defectus secundum iudicis ppetuam ubi iudicis ma-
 dente: defectus primum n. iudicis; quae enim iudicis iudicis absque ppetuam, absque ubi-
 tate, seu intelligentia ppetuam ppetuam, et absque ppetuam causa, ppetuam servitutis n.
 agnoscat, ita nec ppetuam; alioquin ppetuam ppetuam servitutis naturam, et essentialis
 iure gentium inductam, absque auctoritate immutaret; neque enim smentit,
 et ubi quicquid ppetuam moribus in bellum ppetuam adhibet =

Sed an saltem facta occasione eius facti, qd causam ppetuam
 n. habet, ubi personalis servitutis inducta creabit? huic quae ppetuam ubi
 ppetuam

quandoque unum datum intelligi, quandoque non. Dunc autem usus intelligitur
datus, quando minimum factus sub facultate scissa sphaerum exercendi ve-
niat immediate in ipso fundo seruiente; alioquin nulla consideratione fundi ser-
uientij usus datus intelligi valet: puta si michi scedat usus hauiens, vel ducentis
agris ex stagno, seu lacu, qui aquam vitam non habet; tunc enim usus agris mi-
hi, et sic seruitus personalis, licet non sphaerale scissa verisimiliter crederet; cui aliud
nihil deficiat, nisi perpetuitas causae, quae in personalibus seruitutibus tempore
periturus non consideratur. §. finit. inst. de iur. l. n. solum §. d. tale. ff. de lib. legata.
Secus autem erit, si factus in scissionis deductus, non immediate veniat exercendi
in seruiente fundo, immo in dominante exercendi est, licet effectus eius sit
reipiendus in sphaerale seruiente, puta si michi scedat aquam ex mea domo per
foramen, aut per fenestram auertere, quod in specie Pauli in d. l. 26; tunc enim res
personalis, neque sphaerale seruitus in scissionis deducta crederet; non sphaerale, quoniam
deficit causae perpetuitas; non personalis, quoniam factus in meo exercendi venit
neque immediate re sua virtute scissionis consideratione aliqua uti possum. In
in his terminis, ut fides seruiti suentibus, scissio similis personali duntaxat
nisi obligatione arg. tex. in d. l. 13. ff. solum sphaerale. quod in superioribus accepta
est. Redditque sic quantum gemitum exemplis ideis superioribus =

Adhuc tamen manet scriptura circa tex. in d.

l. 26. ff. Urban. sphaerale. quem remouere oportet. videtur enim Paulus ibidem ne-
gare usus agris ducentis ex lacu seruitutis esse, non modo sphaeralem, sed et personalem
quoque; §. si non sphaerale. ea seruitus, quae acquiritur scissione valet, et prescriptione impe-
riale, vel gloria induci, et similiter acquiritur potest: aut facta michi scissione du-
centis agris ex lacu, vel stagno, et non sphaerale, personalis tamen seruitus sibi
non: ergo et similis seruitus prescriptione acquiritur, et induci valet. Nunc sic: Paulus
absolute negat tempore posse acquiritur seruitutis similibus a non domino adeptis
facultatibus; ergo quia sentit aliam similem factam scissionis neque sphaeralem,
neque personalem seruitutem importare. Hinc difficultati triplici modo non insub-
tiliter respondetur. 1.° Paulum dum de acquisitione temporis verba profert, non loquitur
de facultate agris ducentis ex lacu, sed de facultate habendi foraminis, quae
quidem facultas neque sphaeralem, personalemue, etiam iussu domini scissi-
onae, seruitutis obnoscere, et includere valet, ut nuper gloriis extat. 2.° dici potest Con-
sultum in sphaerale tex. minime disputare de subintellecta personali seruitude, sed
de sphaerale Urbana duntaxat, ut patet ex Rubr. et ex natura termini analogi, qui
in potiori accipitur significata. fuit. tex. in l. ut possum §. ff. de seruit. quod in su-
perioribus expensis manet, iuncta vulg. Regula tex. in l. sphaerale. ff. de iur. ad huc
aditionem; ac praeterea sitat ex ipsa ratione, qua vult Consultus; ita enim negat ser-
uitutis, et temporis acquisitionem, quia non alibi perpetua causa; quae quidem vasa et non
sphaerale seruientibus seruitutibus personalibus non item: Cum igitur de sphaerale seruitude
sentiat Paulus, recte ait omnes facultates, de quibus ibidem exempla subicit, neque
seruitutes sphaerales, neque tempore, ut tales acquiri posse. 3.° et subtiliter, nam cum
Paulus sentiat non solum de sphaerale, sed et de personali seruitude, adhuc ta-
men de prescriptione loquitur recte negat similes facultates, de quibus ibi, ali-
quam seruitutis obnoscere. Et enim cum verum sit, quod facta michi a domino scissione

agru, nimirum ex lacu ducendz; hzc scemio, quz iure fodiali seruituti valere
 nequit, iudicet tamen iure personalis seruituti vniq. Hoc tamen vtilit pcedit
 benigne facta voluntati interpretati, ut quilibz eo meliori modo, quo potest veri
 mimilit teneat scemio. ut hzc ratio cessat zcudubio, cz de pscriptiõne agiti; si
 quidem in pscriptiõni terminu odiosu nulla voluntati domini interpretati summi
 valet; nec in eiu pemicia recte tituli causa n n domino obtenti, malipna int pta
 tiõne pducit, et ampliat: qz quantumvis longo tempore, cz titulo, vel aliqz co, v-
 tar facultate hauriendz, vel ducendz agru ex stagno, vel lacu in vicino fodiõs est
 tendibz, n est tamen magz, aut fodialem, aut personalis seruituti acquirere potero;
 n fodialem, quia deficit causz pscriptiõis; in personalis quia deficient termini
 benigni, et verimimilit iuz faciebz interpretatiõis =

Sunt demque scemiones aliq, quz ori ex natura ponia, vel g
 ex voluntate scedentibz iuz acquirendz in re tribuant, igniqz vqz afficiant pita
 tiõni alieui; adhuc tamen seruitutes personales, neque fodiales sunt, longeqz ab eoz
 et toto coglo differunt; quoz breuiter recensere, ut nihil maneat intactu, opoz
 pthum ex pthimau. Equidem quozbz alimenta velingunt ex fructibz fodiõs ali
 cuius pstantia, fauore causz fodiõs ipsum affectu, et obliq abum est, ut satis pstant
 tex in l. 7. s. 2. ff. de vrb. l. 2. l. lucius ff. de alimentibz leg. l. nihil pponi l. 20. ff. de
 leg. 3. l. iuncti vbiqz C. de annou, et tribut. l. 10. n. 21.
 item quando alicui ager in emphyteusim scedit; aut soly, seu area, ut aliqz edi
 ficiu superimponat, certo canone quotanu vituto; pariter fodia pta pstantiõni ob
 noxia manent. s. adeo. inst. de locat. et condu. l. 1. ex per tot. ff. de superficib. l. 1.
 et per tot. ff. de ager vectig. aut hzc iura minime seruitutes sunt; cum nihil auctori
 tate ponia facere acquirere, nihilque pati tenet scedent; inde nec capitiõs dimi
 tiõne, aut n utendo amittunt, quz personalis seruituti nec fodiõs acquirunt, qz serui
 tutes reales; sed personis: in prima ergo specie, et psonali actio extestante, et actio hi
 potecaria spect, n psonalia actio, quz q seruitutibz scedi solet. s. aque. inst. de actiõibz.
 in secunda vero specie, et actio ex suentione, et rei vindicatio directa aduersus emphi
 teuticariu, seu superficiarium domino spect. Neque obitas tex in l. 66. s. vlt. ff. de leg. 1.
 vbi superficuz seruituti esse di dicit; nam et est intelligendz iuxta ea, quz in superioribz
 qz. 2. s. 1. n. 2. traduntur =

† recte
 Longe minus vectigal, seu tributuz, qz Principi, seu Republice pstanti vniq. 10
 by recte dicit, et n fodia q quibz pendit, oreni suggestita et obligata sint. l. 7. ff. de pu
 blican. l. fodiõs ff. de iure p. l. qz possessor. ff. de censibz. l. 2. c. 3. C. sine censu, vel
 reliqui. l. 1. qz mille alij. C. de annou, et tributibz l. 10. et in fodia, quz censu
 nec pntegiarua erant qz modo ignorum, et quantitate pstantiam tributuz Principi
 pendebant, l. 1. c. 3. ff. de censibz; adeoque hoc ony fodiõs afficiat, ut quilibz
 possessor etiam particulari, et q pntici tributuz recte sument, n obstante quacumque
 in strauiz iuxta suentione. l. 43. ff. de pacty. l. 1. c. fin. C. sine censu, vel reliqui. l. 6.
 C. de pignoriõ. l. 32. s. pacty. ff. de pacty. l. ex suentione. H. C. eoz. de quozz iuz
 iuxta suentione late agunt. Collya meuz D. Coty de pacty in struend. qz. 2. n. 12. et
 de fundo dotali qz. 2. n. 10. et D. Maia in l. 1. C. de annou, et tribut. an. 34.
 dabant ergo pta, et dicit ex lege, ut mihi sane videt, et hypothecaria actio. l. 1.
 C. in quibz causz pign. tacite strah. ptera, et fodia pnticariu demicariu quinqz
 liby assignata, genez pnticariu directo manente dominio, tributuz quoque pen
 debant

pendebant, ob idque, et tributaria, vectigalia, et stipendiaria appellabant, legibus passim d. d. in l. 12. §. in vectigalibus. ff. de publican. l. in agris ff. de adq. vor. domus. l. un. c. de vineis. transform. §. i. dicitur de vineis. et Lexycographi. ubi vectigal. Denique populo, sive civitati, pariter velut hypothecis vinculo obnoxia gela erant, et per aqueductum, seu aquas utilitate, ubi aqua vendit erat. l. 1. §. 43. ff. de aqua quot. et actione. l. in venditione. 41. ff. de act. empti. et per reparatione, et refectione ipsius aqueductus, et cloacarum per quos aqua transeuntibus, certam pensionem solvere quotannis possessoribus solvere tenebantur. d. l. 7. §. 2. l. 27. §. si quis cloacarum ff. de usufr. l. 39. §. huius. ff. de leg. 1. l. 28. ff. de usufr. leg. l. 13. ff. de ingen. in re dotales. l. 2. c. de fidei nunciator. de quorum iurium intellectu videndi sunt per ordinem nos Cuyac. t. o. obier. c. 35. Forner. t. vel. c. 24. Pancirolo. 2. var. c. 151. et 152. Castro in l. 7. c. de agris ductu. n. 13. et n. 22. D. Gonzalez. in c. 7. extra de censibus. n. 4. A. Amara in d. l. 1. c. de annony, et tribut. Alciaty. Fornerius, Sakey Debussy, et ceteri Communiter receptentes ad tex in l. in l. 17. §. publica. ff. de l. sig. Hic igitur et similia tributary iura, minima, ob superiorum rationes assignatos, servitutibus sunt, et fidei, et fidei, quia omnitatis, et fidei debent, et fidei, quoniam perpetua sunt, nec tempore, aut capitis diminutione perire possunt, sed certis quibusdam modis, puta immunitate, aut privilegio ab eo, qui potestatem habet scisso. Porro nihil in suo patet tenet debitor, nihil in alieno, horum iurium virtute, Principi, Republicane facere potest. Denique iura similia et in facto acquirentibus sed in iustatione, et datione certis quantitatibus per fundi possessoribus, qui fructus capere expedienda consistunt, quae omnia per rationem, et proprietatem servitutibus, de quibus in presenti tractatum, agrorum, stravia, et ab ipsis solo sepe distantia sunt. Denique longe magis a servitutibus nostris distat addictio, seu addictio illa servorum, quibus cultus gratia facta, de qua tex in l. 112. ff. de leg. 1. l. 7. l. vlt. ff. de huius. c. de agris. et censibus. iunct. Bon. 8. ment. c. 11. et in l. 94. de v. ob. Cuyac. in d. l. 112. ff. de leg. 1. Castro exercit. t. n. 39. et Duga de vobis eorum. c. 1. n. 14. quippe similis addictio glebe neque fidei, neque fidei servitutibus videtur, cum nec a fidei, fidei, nec a fidei personis, immo neque a persona fidei deberetur, cum servitutibus minime personarum, immo partibus ipsius fundi videtur, perpetua destinatione, de qua ab eo de eorum lib. 6. Pit. ad tex in l. Paulus. ff. de excep. hominum. Et igitur partem videtur materiam sicut a nostris iuribus distare conge-

nitur

Capit. 3.

De illis Concessionibus, quae nullam proxima servitutis speciem, sed actionem duntaxat personalem inducunt.

Fieri etiam solent aliquae concessionis faciendi quae in alio, vel inde aliquis, et sumendi; non vero per verba iuris, sed per verba duntaxat facti deservandi. puta quando mihi scilicet per tuum fundum ire agere, aquam ducere; aut ex hoc fundo decimare ligna, lapides, Calcem, et similia, in qua quidem specie, et id perhibeat concessum, et alii iure personalis servitutis, aut specialis scedi solet, et simul huius, vel illius servitutis termini occurrere possunt, nempe, et vicinis specialis, atque ipsius indigentia; tamen in ambiguo, dum actus ex factis non habet, sine eo quod agitur, et mente scilicet sitare non valet, minime servitutis aliquam esse inveniendum deducit arbitramur; sed potius obligationem duntaxat personalem videri tractam duntaxat ad huiusmodi minime transitoriam. Ne igitur utriusque servitutis licet termini confusionem gerant, principaliter de servitute specialis a nobis sermo faciendus est; nam enim atque concessione illius facti expedita, specialis servitutis non esse debet speraverimus, quantumvis eius servitutis termini existantibus, neque personalis esse poterit tributa; quidquid in stratum stent Cujac. et Sotodius in l. i. servit. 39. si quis alium ff. de leg. 1. etenim tunc velis in subsidium servitutis specialis, esse etiam personalis interpretamur, quando nimirum, specialis servitutis termini deficientibus per defectum, aut excessum, adiant termini servitutis personalis. l. 6. ff. de servit. Nisi: id autem in presentia tractatu nequit stringere; cum ratio eadem, quae non esse specialis servitutis concessam arguit, nempe defectum scilicet iuris alienius, eadem neque personalis esse inveniendum deducit, cum non minus restrictio, vicine, quam specialis quaeque servitibus, in iure sistat, et specialis ipsum servitibus affert, quocumque valeat: etiam non ex eo specialis servitutis non esse in concessione deducit specialis, formulis duntaxat, quia deficit specialis dominans, aut quia ipsius specialis induta, non est facta concessio, aut denique quia ex ipsius indigentia modus facultatis deservendi veniat: sed potius quoniam ex verborum factum deservandi deservimus, scilicet nihil in re iuris substantiare sed de duntaxat personaliter obligare voluisse; quae ratio non minus personalis, quam specialis servitutis evidenter excludit.

Et quidem mihi facta concessione, non liceat in hoc aliquid facere, specialis iure servitutis operari solet, non esse specialis servitutis concessam proinde ex eo specialis nam facta, et iura omnino iure diversa sunt. l. i. vni. d. facti. ff. de facti. l. i. vni. ff. de servit. Cum igitur ita concessione expedita per facti verba, non vero, sed factum esse deducit scilicet: non servitutis, sed nudam faciendi facultatis obligatione personalis nitentem esse tributa apparet. Nec ad rem pertinet, et servitibus ipse factum in se obineat; nam et si hoc sit verum, non tamen eque verum est est huius, factum in se servitibus obineat, cum faciendi facultas non minus iure personalis obligationis, quam iure personalis servitutis, seu specialis operari possit. 2. nam si verborum suentionis in ambiguo minime recedendum est. l. i. vni. d. ff. de leg. 3. est suentibus.

verborum factum, non in importandis: quod servitutibus nequeunt obstruere. 3. nam
si servitutem illi formali esse necesse diceremus, necesse debemus fateri ipsam
servitutem fuisse principalem in scissionem deductam, factum vero non nisi in sequenti,
ut pote, quod eius servitutibus exercendis gratia adhibetur. l. quibus via. ff. de seruit. l. 3. §. 1.
servit. l. reflectens ff. de mun. §. deo. l. c. si forte. §. etiam ff. de serm. iudic. d. l. si partem
ff. quemadmodum servit. amittit: ut hoc inverso ordine, et absurde in presenti procederet, si qui-
dem principalem factum in scissionem deductum proponit: quod nequit scissio servitutibus im-
portare. 4. nam si in obicuro verborum sensum iuxta rursus regulam, favore promissio-
nis interpretatio sumi debet. l. cum quis. ff. de verb. oblig. l. Anianus. ff. de obliq. et aci.
l. 38. §. in stipulatione. l. qui sic. l. quidquid adhibendum. l. qui ex pluribus. ff. de obliq. et aci.
quanto magis, quando verba sunt aperta, et clara quod in presenti maxime cum ibi nulla
voluntatis quæstio admittatur, ubi nulla verborum ambiguitas perhibetur. l. ille, aut ille.
ff. de leg. 3. l. 130. §. cum ita. ff. de verb. oblig. 5. nam servitutibus inductio odiosa est, ut pote
libertatis §. de iur. §. etiam, et §. de iur. §. etiam, ut quæ multum utilitatis ipsorum §. de iur.
immunit. itaque admittenda maxime venit in ambiguo, nisi §. de iur. §. etiam, ut verba superi-
orum scissionis vel minus, quam servitutibus, sine ipsis designant: quod scissionis verborum factum
exceptam nulla iuris ratione, de iure servitutibus interpretari licet. 6. id aperte §. de iur. §. etiam
in l. apud Iulianum. alio §. cum servus 39. §. si quis alicui ff. de leg. 1. ubi §. de iur. §. etiam
hi legaverit licere lapidem celere ex §. de iur. §. etiam, minime facultatem hanc hodie me-
spectivam Consultis de iur. §. etiam, quod quidem non alia procedit ratione, nisi quia, et imitari
ea facultas cedat, quæ aliis iure §. de iur. §. etiam, servitutibus solet spectare. l. veluti. ff. de iur.
§. de iur. §. etiam, l. venditor. §. si ita ff. de mun. §. de iur. §. etiam, non tamen verborum iuris, sed factum denotam
hodie §. de iur. §. etiam, quippe in §. de iur. §. etiam, textum nullum diversæ rationis vestigium habemus,
nec dici potest ibidem de servitutibus æquivoce, quibusque esse §. de iur. §. etiam, quando minime
stemplatione personæ servitutibus §. de iur. §. etiam, relinquitur, iuxta textum in l. 4. ff. de iur. §. de iur.
l. §. de iur. §. etiam, ff. de servitute leg. quippe hoc diminutorium est omnino; siquidem
Consultis non querit, an servitutibus eadem hodie debeat §. de iur. §. etiam, quod Papinianus in §. de iur. §. etiam,
iuris; sed an legibus hodie §. de iur. §. etiam, quod §. de iur. §. etiam, facultas eadem legibus §. de iur. §. etiam,
satis quibus verborum Consultis non iuris aliquod prius auctori quæritur, sed merum dimittatur
factum denotat, seu obligationem personalem ad eandem facultatem obtinendam.
7. quod idem arg. textus in l. 2. §. item si in facto. l. 38. §. si quis ita. l. 130. ff. de verb. oblig. §. etiam,
obliq. §. etiam, sed cum factum iuris de stipul. servor. in quibus iuris eijusmodi factum, quod
iure servitutibus spectare siueverunt, verborum stipulationis §. de iur. §. etiam, videntur; nec ta-
men illo servitutibus obliq., sed illa solummodo factum in obligationibus deducta per-
hibentur; et autem fieri nulla ratione possit, nisi quoniam factum denotandis §. de iur. §. etiam,
ceptis in dubio, sine per se se, ut iuris §. de iur. §. etiam, simplicem faciendi obligationibus impor-
tarent. nec respondere licet, Consultis in §. de iur. §. etiam, iuris loqui de §. de iur. §. etiam,
legibus, quæ subici solebant, iam pridem legitime iuris servitutibus; nam veritas
est in his terminis non ita capi solitam stipulationibus; sed immo ita capi solere, §. de iur. §. etiam,
nisi mihi per te non fieri, quominus via, struere, vel licet, veluti §. de iur. §. etiam,
cupit minime nomine iam iuris servitutibus. l. quibus via. ff. de seruit. l. 3. §. etiam,
si ita ff. de act. empl. l. si stipulatus fuerit. ff. de verb. oblig. Verum, et videmus
ita ut in superioribus §§. capi manere stipulationibus, quæ subici solebat quibus iuris
servitutibus; non tamen eo magis omnino simul stipulationibus semper fui-
se adhibitas, supposita substitutione servitutibus; immo nil §. de iur. §. etiam,
ita

4

Nihil denique obstat tex in l. u. p. m. 8. ff. de servit. iuxta accip-
 tionem nostram; diximus enim in superioribus sententiam Pauli, de qua ibi, esse
 accipiendam de servitute g. diali, n. quidem de personali servitute, quae quidem sic recte
 sibi potest, ut scilicet mihi p. m. decerpere, ut sp. h. v. ut ex nave in alie-
 no licet. etenim h. c. distinctio hunc locum habet, quando nimirum verborum iurum simi-
 les facultates cedunt; nam si verborum facti expedit, et attributis p. m. ant, quod dubio
 iuxta regulam traditam nulla servitute, neque personali quidem tributa videbitur.
 quod licet ex moderazione hac intelligi placeat; n. eo tamen minus distinctio nostra
 recte Pauli accommodat; etenim Consultus ibidem n. de modo statuendi servituti agit,
 sed de possibilitate eiusdem statuendi, ex materia illorum facultatum, ut aperte
 p. m. ibi ubi servituti sibi n. potest. Nos autem facta eadem suppositione, quae
 et facta Pauli, nimirum in nihil peccare formulam scissionis, cui ad naturam ipsa-
 rum facultatum in ipsa scissione deductarum dependimus, recte distinctionem fac-
 mus; ut quidem facultates similes, et si n. g. diali servituti iure, iure tamen perso-
 nali spectare cuiquam possint, quin sibi Pauli decisio strava in aliquo sit, quae
 in superioribus accepimus =

5

Hic autem regula sic firmata, ac stabilita. Primo ampliatur, ut procedat
 n. solum in duentombus inter vivos, verum in ultimis quoque voluntatibus, ut p. m. p. m.
 p. m. tex in d. l. 39. §. si quis alicui ff. de leg. 1. quamvis enim in testamento plerumque
 voluntas testatoris interpretatur lege in testamento. ff. de reg. iur. i; id tamen in ambi-
 gua vocabuli accipione locum habet, n. vero quando testator aperte facti solummodo
 do, n. ius aliquod cedere voluit, iuxta verborum ipsorum proprietatem. l. n. auct. 69. ff. de
 leg. 3. quod cum testator minus granare videtur, nisi voluisse existimet. l. v. n. ius
 ex familia 67. §. si rem. 6. ff. de leg. 2. eoque indubio, §. minus e. legatus p. m. m. m.
 t. l. 39. §. si quis. ff. de leg. 1. l. numerus 75. h. y. simili. ff. de leg. 3. =

6

Secundo ampliatur, ut procedat, etiam si persona, cui virtute scissionis
 faciendi facultas est spectatur in scissione n. fuerit demonstrata, puta si mihi sibi
 tantum simpliciter. ita, p. m. licere in fundo tuo lapides cedere? in pariter responde-
 re p. m. Cum enim facti in stipulatione deducti n. nisi a persona exerceri que-
 at, necessario persona subintelligitur, genitilique habet, ac si nominatim fuerit de-
 monstrata. l. 34. §. si quis ita. ff. de ob. oblig. tex ab arg. in d. l. 34. §. si quis autem veni-
 et nihil interest =

7

3.º ampliatur, ut procedat n. solum in facti executio dirigat ad personam qui-
 vory, quod quidem extradubium est, etiam eo casu, quo sub iurum verborum facta scissio
 appareat. l. si quis 12. ff. de annu. leg. l. si p. m. §. si p. m. ff. de strah. empt. verum et si facti
 executio dirigat ad eum, cui fit scissio. d. l. 39. §. si quis alicui ff. de leg. 1. d. l. 38. §. si
 quis ita. ff. de ver. ob. et s. sed et si quis 12. d. l. in quo ultimo tex. minime supponi valet
 verum fructus in stipulatione videtur deducti illi strachy verborum ubi frui licere; aut sal-
 tem subiectam stipulationem fuisse usufructui quidem legitime substituto; alioquin Consultus
 minime dubitaret, an ad huiusmodi stipulationem stipulatio transiret; nec recte ad affirmati-
 onem adduceret paritatem alterius stipulationis, scilicet, iure agere licere, nam eadem suppo-
 sitione facta, quam facere necesse foret ad paritatem, nimirum g. diali servituti scissio
 videtur, aut quidem fuisse substitutam; falso affirmaret Consultus stipulationem non
 esse ad huiusmodi transitoriam, et si huiusmodi mentio n. esset facta; et pariter falso indi-
 caret diversum esse facti huiusmodi ac auctoris, dum de exercitio eiusdem g. diali servi-
 tuti agit. videndi sunt omnino Sen. in d. §. si quis ita. §. capue n. 4. Andreey Mol.
 exerc. §. n. 4. qui opinionem hanc verissimam tenent, et si in strachy videat stare
 Cyac

Cujac. ind. s. n. q. ita. Ex hys autem iuribus p[ro]batu[m] aperte factum dicitur iure serui-
 tutis spectare solum, in occasione per verba facta deducitur minime esse ad h[er]edes tran-
 sitorium: an autem post sustinendam decisionem in l. veteri 13. C. de stat. stipulati. id est p[ro]-
 cedat in huiusmodi factis late, et subtiliter disp. Kol. d. exerc. 9. n. 6. et 7. ubi dicitur
 aequè subtiliter disputat, an ex parte p[ro]missory ad h[er]edes eius transitorium sit, nega-
 tivam in priori, affirmativam vero in secunda questione sententiam tenens; nos
 autem, et quia auctorem p[ro]p[ri]is q[ue] manibus n[on] habemus, et quia ab iurib[us] tracta-
 tione aliter p[ro]p[ri]is similes questiones sunt, copulenter omittimus. Videndo q[uo]d t[er]cia
 sunt circa explicationem. d. l. veteri late agente Merlino 10. ex 50. de iur. sustinam.
 et ibidem Cujac. Mathieu de criminib. fol. m. 834. Val. illud. lib. 2. tr. 4. q. 1. n. 10.
 D. B[er]nardi de la Serna de solut. q. 2. n. 12 =

4. ampliat superior regula, ut p[ro]cedat etiam si utrinque h[er]edum mentio
 facta sit in occasione, puta si mihi, h[er]edique meo cedat liquidem in hoc cedere, ac
 parte h[er]edumque h[er]edum n[on] fieri quominus id facere liceat. Et quidem p[ro]batu[m] p[er]p[et]ue ex
 tex ind. l. 36. §. sed et iugiter in fine. ff. de verb. oblig. ubi dicitur q[uo]d idem esse p[ro]batu[m] in
 stipulatione ire agere sibi, h[er]edique suo licere, et iugiter est in stipulatione ut sibi
 sibi, h[er]edique suo licere. docuerat autem illic de stipulatione ubi sibi, et ex ea stipula-
 tori spectat esse diuersum ab eo, et ex eadem h[er]edum spectat: quo circa oportebit etiam
 in stipulatione ire agere, et stipulatori excepta spectat, n[on] idem, et unum esse eum, quod
 inde spectat h[er]edum; hoc vero factu[m] solummodo potest esse, n[on] seruitutis, quæ dominant
 fundo semel acquiritur, semper eadem eum fundo remanet, nec variatur, nec multipli-
 cat mutatione possessorum. l. vna est via. l. eum fundo. ff. de iur. p[ro]p[ri]or. l. qui fundus
 ff. quemadm. seruit. amit. itaque Coniunctio stipulationis facti verbi scriptam, qua
 fuit et scriptum h[er]edum, factu[m] n[on] seruitutis censet importare: Curru[m] vel ipsa h[er]edum mentio
 facta demoustrat satis strahentes de vera seruitute n[on] seruire, siquidem n[on] ut obliga-
 tionis, ita seruitutis eadem natura, ut ad h[er]edes, tanquam h[er]edes transeat, sed ut p[ro]-
 dum tam seruiens, quam dominantis, velut umbra corpus, p[er]p[et]ue sequatur, eoque
 ad solus fundi etiam particularis successoris ratione fundi deserviant. d. l. eum fun-
 do. ff. de iur. p[ro]p[ri]or. l. in quincial. C. de seruit. videndum omnino strahunt. lib. 13. q[ue]st.
 Scobol. in l. 131. ff. de verb. oblig. in p[ri]mo. imo Andrea Kol. exerc. 9. n. 9 =

5. ampliat, ut p[ro]cedat, etiam si p[ro]p[ri]or[um] utrinque sit facta mentio, 9
 puta si mihi cedat ire agere q[ue] fundus meus ad fundum meum; quippe n[on] eo magis seruitutis
 in occasione deducit credet. primo ex eo, q[uo]d verba facti seruitutis, n[on] ipsi p[ro]p[ri]or[um] et
 vna fuit simplicitate et scriptum, sed personarum quibus esse seruitutem demoustrant, et quidem id,
 et n[on] in iure, sed in facto nitatur: unde n[on] seruitutis aliqua, sed obligatio personalis dum-
 taxat creditur inducta. 2. nam regula naturæ, quæ in superioribus notauimus locum
 maxime sibi vindicat eo casu, quo seruitutis terminus omnes occurrunt; puta, et p[ro]-
 dium dominantis, et seruiens, factum, illud, et alio iure seruitutis h[er]edum; et acquiritur
 seu spectare solet. est ita subintellectu[m] q[uo]d dicitur, facta simplicitate seruitutis n[on] eo magis seruitu-
 tem includit, ob id, q[uo]d verbi n[on] ius, sed factum seruitutis facta p[ro]p[ri]or[um]: ergo et
 exprimantur p[ro]p[ri]or[um] eadem militante ratione, n[on] magis eisdem scripta verbi seruitutis. vni-
 tatem stinebit. l. h[er]edum verba. ff. de leg. 1. l. aliquando. ff. de condit. et demoustr. l. n[on] recte.
 C. de p[ro]p[ri]is m[er]it[is]. 3. nam verba certis ob p[ro]p[ri]a adiecta non debent extendi ultra d[omi]-
 nandium intentionem. l. si ego ff. de verb. cred. l. multum interest. C. si quis alteri vel sibi, nec
 strarium effectus sortiri debent. l. ay tale. §. vlt. ff. de condit. et demoustr. l. legata in-
 h[er]edum

inhibet. ff. de alim. leg. est fundi mentio n̄ ob aliam rationem causam facta est, quam
ne q, cui scedat illud quicquam arrogare sibi licentiam possit faciendi ad utilitatem
aliorum sediorum, sine ultra quam sibi ipsi opus ad sedium nominat, et parit e' ver-
bis factis de stramentibus apparet stramentis solummodo factis, n̄ in ipsum servitutem ac-
dere voluisse: q' nulla ratione ob intentionem stramentis fundi nuncupatis exten-
deretur ad eliciendam servitutem =

10
Hic igitur, et similibus casibus firmiter tenendum est, alienato q' acquiren-
tem fundo, cuius occasione fuit ipsi scissio facta, non eius fundi successoris
mittorem n̄ esse virtute quicquid scissionis obstrictis ad n̄ faciendi in fundo suo,
vel permitte, ut in eo possit etiam singularis successor facere, q' antecessori licuit.
Quemadmodum viciniam alienato q' scedentem fundo, in quo vel ipse n̄ facere, vel acqui-
renti facere licere permittit, nonum illius fundi successoris nullatenus obstrictis esse
scissione illa, ac fundi recte facere posse adversus ea, quae ab auctore singulari
scissa sunt. Etiam cum scissio verbis facta scissa reudignam sit realis, nec importet
servitutem, eoque nec p̄dij afficiat, sed obligationem solummodo personalem inducat,
et signat, quae coherens personae acquirentis actus, proinde scedenti passiva, reud-
quam ad singulares fundi successoris transeat. l. n̄ adversus. C. si coheres petat.
l. quotiens. C. de testib. inst. l. q' alieni. C. de donat. l. i. §. si heres p̄cepto. ff. ad
trebel. p̄culdubio ea omnia necesse sequi necesse est =

11
Superior autem regula, primo limitatur, si appareat in ipsa tractatione fun-
dus actus non de singulari obligatione facti inducenda, sed potius de iure ipso
servitutis scedendo; tunc enim ex scissione solemnibus verbis facti scissa n̄ conse-
bitur facti in obligationem deducti principaliter, sed servitutis ipsa potius indubie
p̄sumitur scissa; certa namque iuris est, ea, quae in p̄fationibus sunt dicta in se-
quentibus repetita censeri. l. dicitur. §. idem respondit. ff. de obli. ut p̄inde sit, ac si
discrete fuerint in eis expressa. l. ita quia. §. ult. ubi dicitur. ff. de p̄actis: Cum igitur
hic in p̄fationibus actus supponamus de iure ipso servitutis, n̄ de obligatione
dumtaxat personali inducenda; par est, ut id ipsum in sventibus fuisse potius
deductum intelligatur. idem fortiori multo ratione p̄cedet, si in sventione ipsa verbis
facti scissa, de iure servitutis sctitendo, n̄ de obligatione dumtaxat persona-
li inducenda esse actus sctetur p̄bet; puta si p̄rium, de quo sventit, estimatio
n̄ potius servitutis perpetua duratur q' correspondeat, quam temporali scissionis
aut si verbis factis designantibus in in alieno scedat sctruendum, q' si post mor-
tem alterutro ex stramentibus esset illico tollendum, detrimente maximo sctruere
afficeret, puta si quis p̄miserit pariete suo subtinere edificium vicini, vel hie-
na p̄miserit immitti, quibus integrum immittit edificium: tali namque casu, si non
possit alia ratione tota edificium scti, sed collabi necesse est, quando parietis n̄ am-
plius immittitur, aut hiea eximentur; magis est, ut in dubio p̄sumi debeat sceden-
tem, et acquirentem sentire potius, et equae de servitute, quantumvis verba facti
destruant, cum verisimile n̄ sit eos voluisse, ut ad tempus modo p̄vexiguis spectet et
quod nisi perpetua, vel diutissima durer, longe plus damni sit allaturum, quam
utilitatis p̄duxisset: diversum licet sctetur, quando facile tolli potest, quod
virtute sventionis, in alieno venit extruendum. l. si p̄ caris. ff. de mun. p̄dij. §. unum.
Semper igitur est observandum p̄rium, q' inter stramentis actus est. l. sed et celus. ff.
de strah. emp̄. l. semper in stipulat. ff. de Reg. iur. l. emphione 3. C. p̄ly valore §. agit.

ca. 2. p̄ly

apertis voluntatibus disponendi omnimodo standum l. in edict. ff. de Condit. et demort.
 Cum sit q. regula traditum, quibus iure nostro voluntas presumitur disponendi, semper
 id eatenus admittendum, nisi eundem voluisse strarium evident appereat, aut p-
 bet. l. definita sub fine. ff. de Inst. l. si de missa. s. si rem. l. huius. s. quibus. de leg. 3.
 Secundo principaliter limitati, quando nimirum sectionis 12
 verba ad fundum dominantem dirigitur, puta si cedere ita dicat, cedo fun-
 do, ne possim luminibus eius officere, ne possim alii tollere, vel cedo fudo
 ut lapides in meo celere, arenam fodere, cretam eximere liceat. Nam tuncque
 que licet facium verba designent, magis ex servitutibus, quam nudi facti sectionis
 presumendum videtur. arg. tex in l. si p. mittit. ff. de aqua quot. l. etatem. s. vbi. l.
 forma. s. quaquam. ff. de censibus. ubi aperte demonstrat sectionis rei factam
 nunquam extinguere, licet persona acquirentis extinguatur: unde cum in proposito sit
 id rei sectionis, q. iure servitutis ei spectare convenit, necesse est regitur, n. facti, q.
 cum persona intercedit, sed ipsam servitutem esse sectionem, que, et p. d. debet
 l. via. s. quicumque. l. unus. ff. vbi. s. d. i. et ay eo ad quemcumque possessorem
 transit. l. via. s. si fundus. l. si partem. l. ay fundo. ff. de servit. vbi. s. d. i. et p. d. e.
 quia cum fundus ipse, cui nominatim facti sectionis tribuit, nec agere quidquam,
 nec facere possit, necesse est evincit sectionis sic accipi debere, ut facti n. p. se
 principaliter deducti sint ear, sed minus principaliter, ac dumtaxat in sequentiam
 servitutis illo facti denotati, quippe qui sola p. d. i. cui sectionis facta est p. se
 se directoque debet, et acquiri potest. l. si dubito. ff. de servit. d. l. via. s. quicumque.
 l. si quis dno. ff. de imm. p. d. i. et ay. Nec quidquam obstant tex. in l. Cuius 12. ff. de arbor.
 leg. l. si. s. si. ff. de stat. empt. qui longe diversa ratione procedunt, ut in inferiori-
 bus videmus. Huius autem limitationis edictum mihi videtur testis vlpianus in l. ven-
 ditor 13. ff. de imm. p. d. i. et ay. p. d. i. et ay. emm. ubi venditorem fundi Severiani, fundo
 Botriano, quem retinebat, verbis facti, ita legem dixit, ne ista ex p. d. i. et ay. d. n. a
 exerceret. et formula illa servitutis imponere voluisse strahentes aperte testatur
 Consultus, alioquin obligationi personali inducitur nihil obstat natura maris, cui
 verbis illis lex imponebat in favorem fundi retenti, cui nominatim Consultum
 strahentes volebant =

Verbis superior regula etiam limitanda mihi interim videtur in servitu- 13
 tibus negativis, illis nempe, que in n. facti cedentis ex natura propria consistunt, quippe
 non utendo amitti non solent, sed straria vincatione libertatis, quodque in ista
 de Andreae vol. exerc. 9. n. ff. Cui circa Regulae hanc, et limitationis, ei fere
 per omnia subscripsimus. Itaque si mihi cedas alii alii tui n. tollere, lumi-
 nibus n. officere, sollicitudine n. avertere, n. obligationis solummodo personalem indu-
 tam, sed servitutis illo facti demonstratam esse sectionem defendimus. 1. ex eo, nam
 nulla alia sunt signa ubi imponendi huiusmodi servitutis, saltem un recepta, et
 vulgaria; unde ex eo, q. plerumque hac plena acceptatione soleant accipi, interpretati
 sumus. l. si n. voluit. s. quia videtur. ff. de Edicto edicti. 2. nam facta similitudine sectionis
 et factum illud negativum principaliter in sectionis deducti, sed in sequentiam in
 sectionis; quippe eo ipso, q. tibi cedeo alii alii meo n. tollere, ut ipse in p. d. i. et ay. d. n. a
 ne alii tollere possim, tibi cedere videtur, q. in, et si actionis personalis ratione tibi
 spectare possit, in ambiguo tamen, dum agit de in sectionis natura, dum ad servitu-
 tibus terminat, potius de servitute, quam de obligatione personali dumtaxat indu-
 cenda

gatur, qd de ob. eruantia subregula traditi, nimirum eam infringari, et de
 clarare acty dubias, et ostendere strahentium, siue dyponenty voluntatem
 Menoch. d. lib. 4. tit. 15. quo fit, ut subtrahenda sit interpretatio ducta ab obser-
 vantia, tamen si minus recta aliogui foret, ita, ut valeat etiam sermone gene-
 rali: Menoch. d. lib. 4. tit. 390 =

Hic autem omnia procedunt circa servitutis acquisitionem, an vero idem dic-
 dum veniat, cum de amissione servitutis agitur, dubitari poterit: In qua questione
 Andree Kolij d. exerc. 9. n. 23. Bonell. sequitur lib. II. ment. op. 12. §. vii. ver. Remi-
 sione tenit incunctantē diversum procedere, quibz de amissione servitutis agitur,
 itaque si per lra facty denotanda nisi scerery facultaty id in meo faciendi,
 per quod vny servitutis tibi debet impediri, puta aliiy edificare, vel quod possit
 habere in eo loco, per quem tibi via, aqueductus erat situtis, pxy amissionem seu
 remissionem censeri servitutis aut, quoniam, inquit, factus amissionis, quam acquirun-
 tur servitutes, dum pnt odiosam illary naturam, dum favore etiam libertaty
 recuperandy; in idque adducit tex in l. si stilitidij. v. et similit. ff. quemadm. serui-
 amit: verum h' vox obitantiy, straxia sententia abentis iury principis, longe
 verior est; nimirum et amissionis, et acquisitionis servitutis pari passu ambulare,
 ita, ut sicut iury verba exparantur ad servitutis retentionem, ita et iury lra ad
 inducendam ipsy amissionem ipso iure, sequaturam, iuxta rep. tex in l. quo 80.
 cum vulg. de solutionibus. idque pbat peripue tex in l. si domus 20. ff. Urbanor.
 Gdior. vbi ad Remissionem servitutis Urbany iury verba denderat Consulty, nenge
 quod domino servienti p di cedat ius edificandi eo in loco, qui servitutum
 debet; idemque pbat tex in d. l. si stilitidij. v. in p. ff. quemadm. serui-
 amit: iuxta qd principium legy est intelligendy verne. et similit. qui subiect, ut dero-
 tad particula similiter, que utraque orationem coniungit, hoc sensu, ut quemadm.
 dum stilitidij Urbana servituty amitit, sceso iure edificandi in loco serviente
 ita et ruytica servituty parit amitit, similit sceso edificandi iure, per quem
 via situta invenitur. iuxta que venit intelligendy tex in l. si cario in ff. de p-
 casso. mun. Gdior. vbi in donationis causa, per facty verba tibi scasso aliquid edifica-
 re eo in loco tuo, per quem tibi debet servituty, tolli ipso iure donatione servituty aut
 Eleganter Saginanus: etenim quando donationis causa tibi edificare permitto, nulla
 teny facty edificandi principalit, et primario in scasso deducit, sed in sequen-
 tiam potiy iury Remisi per donationem, in quibus terminis, nenge ay facty et princi-
 paliter, sed in sequentiam iury venit, recte, et per formulam verby facty scyptam in-
 ducit servitutem in superioribus pbanimus. Si igitur tibi scerery simplici aliqnd
 positum habere eo in loco, per quem tibi servituty debet, neutiquam credit servituty
 remissa, nisi tanto tempore illud habueris positum, quo per n' vum servituty amit-
 ti soler, quo casu n' tam scassione edificandi, quam legitimo ad id inducto modo ser-
 vity amitit. id autem in servitutibus ruytisy indistincte pcedit, hoc est, siue p cany,
 siue simpliciter illud habere positum, siue edificaty tibi scerery; quippe in ey
 amissio non pvenit ex facto domini p di servientis, sed ex omissione domini p-
 di dominantis: est in servitutibus Urbany obitabit tibi, §. p cario a te positum
 habes. d. l. v. ff. mun. Gdior: Cum enim in h'ce scassionibus servitutibus nec-
 saria sit libertaty vincagio per facty straxium servituty, pculdubio p cario quoy
 pcedit

pascuis obitabit acquirenti. l. 10. ff. si seru. vindic. Recte ergo scholastici aduocant
 Andream Kol nunquam per occasionem verbi facti exceptam tolli seruitutes, si eorum in a.
 in eadem formula expedita, alias seruitus non subtraheret; aut enim donationi, aut
 venditioni iuris causa huius verbi facti edificare gemit; et tunc seruitus tollit in ce-
 ssione veniente facto, si primario, sed in sequentiam iuris donat; aut vendit; in qui-
 bus terminis alias persequi subtraheret seruitus, si de strahenda ea strahentes agerent.
 aut simpliciter huius gemit licere edificare, illud, quod ex natura propria donationis non argu-
 it; et quidem ante biennium recte seruitus vindicare potero; post biennium iuxta
 distinctionem iuris traditam, non potero, quoniam seruitus amissa est; non occasione facti
 verbi scripta, sed modo legitimo, ad id iure subtrahit, nempe per si vnum, aut vinca-
 patione libertatis. l. 1. l. 14. d. 1. et passim ff. quemadm. seru. annu. l. 4. §. si ff. de vngat.
 diximus late ad l. scrib. et ad labeon. lib. 7. in l. 28. ff. de pignori. d. sect. 3 =

17 An autem occasione verbi facti scripta aliquid faciendi in alieno,
 aut inde aliquis leuandi, eo casu, quo iuxta superiorem regulam, non seruitutem
 spatialem, personalemque, sed factum dumtaxat in alieno expediendum vitute obliga-
 tionis tantummodo personalis ipsa obicit, possit similitem obligationem acquirenti, et
 vnicui dumtaxat vice, antequam, quilibet eorum libuerit, facti illud in alieno exercere
 late, et subtiliter disputat Andree Kol. d. exerc. §. n. 26. sup. ad fin. ad quod, et quia
 similitudo ingectis parum, aut nihil ad notitiam adducit tractationis, et ne amplius ab hoc
 subtilissimo viro agamus actum, libenter lectorem remittimus ~~~~~

S. 1us

~ De redditibus Prædij, habitatione, et operibus seruorum ~
 ~ ~ Seruitutum personalium figuræ ~ ~ ~

1 Concessionem alicuius facultatis verbi facti scriptam, et si ipse ipsa ad acquiren-
 tem dirigant, seruitutem minime strinere, aut importare, huiusque dicti, et ghu-
 tum manet: Restat denique et complementum tractatus discipulandi quod nempe dicen-
 dum veniat in illis occasionibus, quibus id prohiberi deducit, quod alio iure seruitutis
 agere potens est, nihil tamen ex verbi, seu modo scripte facultatis deduci valeat, ut
 pote cum facultas ipsa in sequentiam ipsius rei tribuit designata, et adsignificata
 veniat, puta cum mihi legantur huius gemit, aut testamento de lego fructus fundi
fructus annuos fundi, vel redditus eius, habitationis domus, seu operibus seruorum. In quo
 sane difficultissimo, et subtili articulo, cuius species, et casus varietate, alij, atque
 alij verborum varietate diffiniendum veniat, difficultatis, ac melius res procedo, si
 vnicuique species propria subiciat decernio =

~ Fructus prædij ~

2 Et quidem si quis fructum fundi simpliciter legauerit per vindicationem, aut danna-
 tionem, minime affirmare dubitarunt Consulti vnum fructus fundi legatum intelligi;
 etenim cum fructus sine vno, quemadmodum actus sine strinere casuali, que nequeat, qui
 fructum legat, ex propria natura nominis in acceptione iuris, vnum fructus legare inte-
 lligit; nihilque intulit an fructus, an vnum fructus qui legat; nam et si maxime fructus
 ab vno

ab un. velit separare, puta unum alij legando; n̄ est tamen magis id allegari pote-
 rit, cum sub fructu, seu fructione, uny causalit, seu sponiue inest; quo enim qui uny-
 fructum legat, illam rem legat, quz suo sub ambitu, in uny acceptione, illam servitutis
 spondit, quz in iure personalis utendi fruendi dicit; n̄ secus ac qui legat unam, seu uny
 illas sponiales servitutes, que nomina illa habent intelligit legare; ita que fructus legat, au-
 gmentat, eandem personalis servitutis crediti generalitatis legare, cum in acceptione uny, eiqz
 omnino importet, et significet hęc vox, ac uny fructus; non secus, ac si quis in istis actibz, vel
 actum abique obere legaret; quippe in acceptione uny habet servitutis, ac si generaliter
 illam servitutis reliquisset, quz et actus, et sub se causalit, et tendit uter obere, et
 ad significare solet. tex. capitalis, et expone in l. per servus 14. ff. de un. et habitab.

Secus autem procedet, quando quis n̄ fructus fundi, sed fructus fun- 3
 di legaverit; tunc enim, et si quandoque hoc verbo unum fructus legare intelligatur, ut ita-
 tim videbimus, n̄ semper tamen; et ratio differentis est; nam que fructus legat, suppo-
 nita necessariis stantia uny coherencia ex vi vocis, quz n̄ fructus corpora, sed fru-
 di facultas, seu fructio uny acceptione significat, unum fructus semper legare inte-
 lligit; qui vero fructus fundi legat, et igitur corpora fructus hoc verbo demonstrare potest,
 et fructio fundi, seu fructificatio: priori cum omnino utendi facultas, utendi nec
 fruendi corporis appellatione sponditur; in secundo autem, et si utraque facultas of-
 fendatur foris; non tamen id ex voluntate proprietate igitur verbi demonstrata; sed
 ex voluntate extrinsecus dicitur; elicta venit: eamque differentiam peripue in
 fallor indicant consulti in legibus de hac re loquentibus; etenim ut primus, qui de
 fructu legato loquitur in l. 14. §. 1. ff. de un. et habitab. ibi uny fructus, an fructus legatur
 (non an fructus legentur) et postea ibi, nam fructus uny inest (non nam fructus, et uny
 inest) nihil interesse ait, an fructus, an uny fructus legatur; semper enim fructus fun-
 di legato quocumqz modo uny fructus legatur intelligitur. ut ut primus igitur, qui de fructus
 loquitur legatur in l. si quis 20. ff. de uny. servitutis haberi debere et si de fructus
 uny fructus esset legatur, ob id qd n̄ fructus simpliciter, sed annuus fructus testator re-
 liquit. Unde n̄ ex proprietate vocis, sed ex mente testatoris dicitur a dubitantibus ellici-
 ta cum Labrone, id deducit Laboneus in l. cy. ita 41. ff. de uny. leg. per peram ergo
 et insubtiliter species hęc omniter D.D. spondunt, et uny velut filia sua
 hanc intendunt; cum satis, et uny ratio, et ipsorum tex. hanc religiose sequunt.
 d. l. 14. §. 1. ibi. nihil interest. d. l. 20. et l. 41. ibi. servitutis accipi debet, et ibi per
 inde accipiendum =

Si vero quis fructus fundi legaverit; omnimodo separantur legandi 4
 formula; aut enim quis fructus pendentes legat, seu naturalis; aut fructus annuus
 fundi puta Cornelianus; aut demum fructus simpliciter legato spondit. Priori,
 namque casu principaliter, nempe, quando quis fructus pendentes legat, seu naturalis,
 minime hac formula legandi unum fructus substituere intendit, sive per damnationem,
 sive per vindicationem eos legaverit. immo ipsorum fructus corpora qz uny uny lega-
 re, et tribuere intelligit sub illa tacita additione n̄ naturalis veli. naturali facti ind.
 l. 1. ff. de Condit. et demorph. Leg. illud. 25. §. hęc. ff. quando dig. leg. Libertatis ff.
 de obli. Leg. certis §. ff. de tribu. uny. id autem duplici ratione procedit, primo,
 quia nota designationis, et demonstrationis, puta extantes, pendentes, naturalis,
 restrictiva, et taxativa est, aperte ceterorum annuorum fructus excludunt; secundo,
 nam hęc verbis, eos dumtaxat fructus spondere testator voluit, quos ipse

seminant, et cura, et cultura per ipsum adhibita, in specie, seu existentia substituit.
cum igitur hoc regnetur naturae servituti, qua quae fructus non ab alio seminato, sed
auctoritate propria, et singulis cura, et cultura propria, inesse deducitur, peragere vale.
inde verbi illi ex mente scedenti non in aliquo personale, sed ipsa fructus corpora in se-
ntionem esse deducta rectissime arbitramur; quae ratio non solum quoad sequentes annos, ve-
rum, et quoad annum illum, quo percipiendi fructus ex voluntate testatoris ad legatarium, seu
singularem spectant; ususfructus substitutus excludit, quamvis verbi ipsi substitutionem facultatem
illam propria auctoritate colligendi, et percipiendi legatario data prohiberet =

5 In secundo autem casu principali, nempe quando quae fru-
ctus annuos fundi Cornelianum legato, aut promissione spectant; tunc quidem perinde habet, ac si
fructus, seu ususfructus similiter, hoc est in annos singulos legasset, aut promississet, quo casu
tot convenit ususfructus esse divisi, quod ad amissionem attinet, quot anni. l. i. §. fin. l. 3. in
pr. ff. quib. mod. usufr. amitt. et similibus. sunt lex ind. l. 20. ff. de usufr. l. 41. ff. de
usufr. legato. Ratio autem huius assertionis, non ex proprietate ubi fructus decernenda est,
cum aliud longe sint fructus, aliud in ipsum eorum percipiendi. l. vacat emptor 43. ff. de
usufructu. l. 4. §. quidam §. pro ea. ff. de ver. divisi. Sed ex mente, et intentione testatoris.
d. l. i. §. ta. ff. de usufr. legato. ibi quia haec mens fuisse testatoris videtur: cum vero fuisse
se mentem testatoris ex eo colligit, quod minimum ea formula legandi, non ipsa fructus
corporum, sed in ipsum fructuum percipiendorum, et colligendorum spectantur creata
est, quod quidem si huiusmodi legati naturam consideremus, non obscure apparebit. etenim tes-
tator, qui fructus annuos legat, non nisi absurde id voluisse intelligi potest, ut nempe
fructus ipsi, tanquam corpora, cura, et impendio huiusmodi seminandi, ac collecti, ad legata-
rium pertineant: immo verisimiliter est longe voluisse legatarium ipsum propria im-
pensis, insimulque cura, et cultura propria adhibitis, fructus seminare, colligere, et
peragere: est hoc nihil est aliud, quam in utendi fruendi re ipsa, cuius fructus le-
gati prohibentur: quod testator illa formula legandi, non tam corpora ipsa fructus, quam
in ipsum utendi fruendi appellatione fructus significatis spectantur, et tribuere vo-
luit: quod ex intentione testatoris, idem importat legatum fructuum in annos sin-
gulos, ac simile legatum ususfructus in annos singulos. Nec tamen id mihi videtur
procedere, quando testator verbi ad legatarium directi formula legati vindicationis,
aut per vindicandum, seu spectantem, scepit legatum; verum, et eo quoque ca-
su peraeque locum habet, quo testator per damnationem ad huiusmodi quibus verbi direc-
ti, similiter annuos fructus spectantem, aut dare iussit; tunc enim perinde habet,
ac si ususfructus similiter in annos singulos alicui legasset; cum enim in specie presen-
ti, non ex eo directam desumamus voluntatem, quod minimum verba non ad huiusmodi,
sed ad legatarium spectantur directa; sed immo ex eo servitutem personalem
testatorem inducere voluisse recte credemus, quod sit in universum corpora ipsa fructus
ab huiusmodi collectorum, ac non potius ipsam fruendi facultatem legato, seu occasione specta-
ntem: inde utrobique eadem militante ratione, et idem in militare debet =

6 In tertio denique casu ex superioribus,
bus, quando scilicet fructus quae fundi Cornelianum non in singulos annos, sed in defi-
niti per vindicationem, seu per damnationem alicui legaverit: tunc equidem si directum
apparere possit testatorem per aliquot annos, aut ad vitam legatarii spectantem fructus
voluisse

Voluisse, puta si legatarium inierit post mortem suam fundum huiusmodi reddere, aut fructus fundi, usque ad decem annos relictos pponant, aut ad alimenta. Sunc enim idem omnino, ac in superiori specie casu, ob eandem verisimilitudinem voluntatis sic eadem dicendum est. l. qui fructus 25. ff. de usufr. leg. Sin versemur in ambiguo, fortisimam favore fructus dumtaxat pendentes tempore mortis esse tanquam corpora legato sphenos indicabimus. Videndi sunt tamen, dum similis facti quibus bene vrit, ad lex in l. de fructa 48. §. Semper. ff. de usufr. l. qui Concubinam 29. §. uxori. ff. de leg. 3. l. Nello 14. ff. de adm. leg. l. annua 20. §. fin. l. liberti 21. ff. de annu. leg. pter ordinarios in eisdem iuribus, scilicet Cyac. Fabry. Fulgorij. Cumanj. & Brunne manj, signanter Soffedy in l. fundi 38 ff. de usufr. leg. et Andrej Kol. exerc. 9. n. 28. cum seqq. Manet ergo ex his, fructibus legatis sine q vindicatione, sine per damnatione, eo casu, quo scedens voluit eos ad certos annos, seu ad legatarij vitam scedere, seu tribuere, ex verisimilitudine eius mente vnum fructus formalis videri in scensionis deductis; q quibus n solum pcedit, quando qdij vult fructus in annos singulos inueniunt sceni, verum, et quando domus, nauis, serui, vel similes able viis rei in fructibus fructus perhibent relictis: quippe tunc pariter est inueniunt. le. Voluisse testatorem huiusmodi sui seruum pascere, domum, vel nauim reficere, et curare, aut q libitu legatarij harum reru locationes facere, ut ipsarum utilitates, seu ciuites earu fructus legatarij quotam ppariat; indeque iuxta superiora n tam corpora ipsorum ciuitu fructus, quam vtendi fruendi facultate appellatione fructus significare, et sphenere voluisse creditur =

Hic autem pcedunt quando testator, scedensue vniuersi fundi, aut certe partu eius, puta vinearum, aut olueti fructus annuos reliquit: sin vero certam partem, vel vniuersorum fructus, vel certi alicuius generis, puta partu tribuere, vel ordi tertiam testator alicui quotam per vindicatione, aut damnatione legauit, qstamine voluerit; sunc qculdubio tertiam vnu fructus fundi partu legato sphenere minime psumit. Ratio autem huius asertionis duplex occurrit; ex pri or quibus subtili ea est, nam, aut quotam fructuum partu referre intendit ad ius ipsum vtendi fruendi, qd est necesse, ut seruitus scena credat, aut ad ipsorum fructuum corpora: prius iuris ratione attenda assequi n poterit; siquidem eius vnu fructus, seu facultate vtendi fruendi nullu partes sunt; quippe vnu fructus quotam in iura ex in facto sicut individuum est: poterit si facias; eumque n fruendi ius sed fructus corpora legato sphenere videri: q parte certa fructus legata, minime vnu fructus tertiu partu fundi. Verisimiliter legatary censi poterit. Dices vnum fructum q parte diuisa, vel indiuia iuris sicuti posse. l. s. ff. de usufr. q recte per fructus quotam ealy vnu fructus parti adsignificari, et indiu. Valer: vnu rpondeo, q si q parte indiuia vnu fructus iuris possit sicuti, n tamen per fructus partem, q ealy indiuia parte sicutu adsignificari valet; et ratio subtili dignitatit est, nam priori casu nempe q parte data tertiu vnu fructus q indiuio sicutu, adquirens solidum ius habet, et solidam vtendi facultatem, q illa 3° fructus parte, quippe ratione materij, n iuris, aut facti respectu, vnu fructus partes admittit, et indiuum esse dicit. At ipsorum fructus parte certa legata; minime vbi valet ealy pars iuris, seu facultate ppariendoru fructus legata; cum n scuti vnu fructus parte pro indiuio legato, scptu exire ad materiam ascendens partes facit; ita, et fructum vnu parte legato. extraneo, scptu materij descendens partes aliquas in iura, vel in facto

facto inducere et significare valet. Secunda ratio superioribus nequere est; nam mi-
nime quum testator partem fructus legando, fruendi facultatem q̄ illa parte legare.
etenim cum partem fructus legando quotannis testator culturam, et curam fundi genus
hunc reliquit; minime verisimile est inuicem voluisse, et q̄ tertia parte culturam, et
curam genus legatarium esse; immo est longe probabilius solidam culturam, et curam ra-
tionem domini hunc mandasse; voluisse tamen, ut ex fructibus perceptis ipse deducit
ex parte tertia illam partem legataria quotannis restaret. l. defuncta 58. §. Semprio
ff. de usufr. l. fin. §. Lucius. ff. de stab. emp. l. Caius 12. ff. de annuis leg. aliter Bonellus,
et Oual. lib. 10. ment. cap. 5. lib. 9 =

Redditus fundi

6 Quod attinet ad redditus legatos, vel in sectionibus deductos, primo supponimus, reddi-
tus aliquid rei quantumque significare fructus, modicitate eius, puta tribus, oleum
fundi, vecturam nauis, habitationis domus, operam remi, et similes modicitas, quae re ip-
sa reddit ob beneficii eius, et culturam, reparationem, seu alimentorum, neque accipi-
unt in l. usufr. ff. de usufr. l. quidam §. d. l. qui fructus ff. de usufr. leg. l. fructus ff. de
usu. §. quandoque vero accipi q̄ quantitatibus, quae reddunt ex ipsius fructibus eiusdem
venitibus, aut rei principalis locatione facta, sumpta denominatione a t̄o redditis re-
ditus, qui in tex in l. fundi et hanc 36. ff. de usufr. leg. ibi quam paterfamilias ex loca-
tione fundi reddere quaerit. l. defuncta 58 §. Semprio ff. de usufr. ubi ex redac-
tione olei, et porri §. bant vel ipsi Lexicographi Ioannes, et Brissius t̄o redditis.
Secundo supponimus t̄o redditus fundi sive in singulari, sive in plurali casu minima-
rum fructus virtute propria, aut iuris accessionem significare; qui enim vix redditus nisi
quam dicta illa utendi fruendi facultas, qui iure personalis seruitutis operetores
let; ita nec qui legat redditus iuris accessionem, qui qui fructus fundi legat eandem fa-
cultatem demonstrare intelligit, quippe necessario supponenda est significatio Compositi
omni iuris accessionem, ut simplex eorum ratione adiuncti necessarij eandem
significatio potestatem habeat, seu verius prius est in vni iuris aditum q̄ p̄nita
le spontum, ut eorum simplex ex vi necessarij cuius connexioni eandem ac oportet
vim habeat. Ex quo immediate inferitur verbum redditus quantumque vix fructus
seruitutem demonstrant non ex propria virtute hoc facere, sed ex mente, et inten-
tione cedentis, qui verisimiliter illa voce non corpora redditus, sed ius ipsum
redditis percipiendum in sectionem deducere voluit, qui in specie tex ind. l. 20.
ff. de usufr. l. 41. ff. de usufr. leg. ut supra accipi, et ponderari sunt = It̄o igitur
non inuicem q̄ habet distinguendum est, redditus legatus, an formula vindicatio-
nis, an damnationis testator vix fuerit =

9 Et quidem primo casu principali, quando nempe testator re-
dditus annuos fundi Cornelianum legasse prohibet, tunc enim vix fructus fundi in-
telligi legatus intelligatur ex verisimili mente, et intentione eius n̄ secus ac si fruc-
tus fundi Cornelianum annuos, aut quoad vna legataria testator ipse legauerit. Ra-
tio autem huius assertionis est; nam cum redditus verbum, et ipsa modicitas, seu vbi-
tate verum significet, et pariter q̄ ex eius voluntatis redditis verbis ad legataria
directis data eidem potestatis credit, et eandem percipiendi vilitate, aut eius vilita-
tibus redditis capiendi; Cum igitur propria auctoritate habeat legataria potestatem

ex inditio

ex inditio defuncti fructu, & moditate percipiendi eadē ratio, quā fru-
 ctu legatū efficit vnum fructu, similiter intelli legatū ex mente testatorū d. l.
 41. ff. de usufr. leg. & efficit pariter, ut legatū redditu, similiter vni fructu era
 dati legatū, nec enim est verisimile cedente curam, vel culturā fundi hu-
 di suo mandasse, facultatem autē vtilitate, quicquid exinde desumendi, &
 percipiendi legatario sedere, ut omittam vindicationē ista, quibus est vni testa-
 tor aliter in eū fructu, seu redditu, quō testatorū mortū ex fundo que-
 runt exitum, aut effectū nullum habere nō posse, quam si hac formulā legan-
 di in ipsum quotannū illa fructu percipiendi, si corpora ipsa fructu of-
 fensa in se ptemur, ut subtiliter considerat Andree Kol. d. exere. 4. n. 16. a-
 dductū vlpian. in fragm. §. 24. de legatū. §. per vindicabit, & Casus in inst. tit. 1.
 §. illi etiam res =

In secundo vero principali casu, quando testator per damnationē redditu 10
 legauit. ita. fundi eorū redditu hō quotannū, aut quotā vni dari volō;
 minime hac legandi formulā vni fructu personalitē seruitutē esse tributam em-
 re defendimus. & ratio est, nam eū redditu hōm aequē, & vtilitate ex re que-
 rientes, & ex hū redditu spondat hō ad hōz directū, idem in gnuuore, aut
 venditore dicop facultatē credit eadem data, aut eadem tribuere vtilitate, aut
 § ex hū testator vni reddigere siueuerat, § quidem per maxime requeuat
 naturā seruitutē vni fructu, qua adquirent, eam § arbitrio, aut eū vni omo-
 ditatū, aut eū fructu pecuniā ex locatiōe, aut venditiōe reddigendo. ex
 hac autē differentiā illi dimanant, quā elegantē tradit scabola in f. fundi 38. ff.
 de usufr. leg. etenim redditu § damnationē legatū, aut ex causa fideicommi-
 veluti, potest hōz domum inhabitare, ab eaque expellere legatariū, eū soluta pen-
 sione; cogit reficere § hū, & eū cura, & cultura remandata sit; poterit de-
 nique § hū vendere, & legatario offerre quantitatem annuam, quam vni pater
 siueuerat ex locatiōe fundi reddigere siueuerat: quippe longe distat hoc legatum ab un-
 fructu; nam vni fructu in reale tribuit utendi fruendi § pta auctoritate omnibz
 fructu, & omoditabz vel; hoc autem legatum duntaxat in obligatiōe persona-
 li consistit, qua hōz obtrahit actiōe ex testamto, vel ipsoz fundi vtilitate §itare,
 vel eam quantitatem, quam ex eū reddigere testator siueuerat: est hōz legatum
 hoc per maxime ratione effectū differat ab unfructu, ut pote eū ex diuersa causa
 queriat, nec in iure, sed in facto sūtat: ratione tamen existit cum ipso ouentū,
 quippe morte quoque legatariū sūtat ex facto inditio defuncti; nam et si similem
 illud facimus legatū vni fructu, cum facultatem sūtat omnes redditu, & quā-
 ty fundi percipiendi, quamū de manu hōz, aut legatū in annos singulos, § pa-
 riter si in iure, sed in facto sūtat. quicquid dicamus, terminū, & finē eūz mori
 erit. l. patrimonij 22. ff. de usufr. leg. neque enim testatores ultra personā honorariā
 fauorem suum §tendere solent in hū, quā nō § vnica vice, sed § vni, & curricula
 temporū relinquunt. toto tit. ff. de annuū leg. alioquin, § fauore hōz inducitur
 ex § sumpta testantū voluntate, inducta obligatiōe personali loco §tantiōis perso-
 nali seruitutē, in odium eūz retorqueret, & venteret =

Hij straxium minime est, § in superioribz diximus, nempe in ff
 fructum causa distinguendum si esse, an vindicationē, an damnationē formula
 testator vni dicat, ad effectū illum, ut verisimilitē seruitutē in seuerā esse deduc-
 tam

tam interpretemur. etenim non sicut Verbum redditus, et fructus, et ex eis, seu ratio-
ne eorum redditus, comprehendere potest; ita Verbum fructus quicunque reddat,
et fructus accipit: immo semper fructus Verbum, illam ipsam utilitatem naturalem,
seu civitatis adsignificat, quam terra fert, aut res alia in se habet, hanc igitur quoque
modo quotam ad legatarius testator pertinere voluerit, nihil est quod dubio ratio in su-
perioribus considerata inducitur iuris servitutis ex mente, et iudicio defuncti =

12

Ibi tamen omnibus valde obitare videtur summe.
difficultas, et perplexitas sub Pauli locis in l. idem est. ff. vult. quemadmodum. Caen. dixerat
enim ut legatarius in l. s. d. p. illo h. Cautione, de qua ibi, non solum usufructuarius, usufructus
ue spectare, verum, et cum quoque, cui habitatio legata est, operaque servorum relictis, cum
quamvis pro hac usufructus non immittent, nec vere credant usufructus esse. etenim
cum domus tradit habitandi causa, servus similiter tradit, ut operaque spectet, eadem illius
edicti militante ratione, cautione parit huius legatarius spectare debet; subicit ex
Paulo in l. b. seq. idem procedere in redditis quibus legato, nimirum cautione esse spectandam,
et in redditis usufructus non sit. aut non nisi diminutio suggerere potest ibidem redditum
per damnationem, non per vindicationem pro legatario: quod clare subicit legatus reddi-
tus, sive redditus fundi, nunquam usufructus servitutis stare, alioquin non illis, ac in
usufructu, quod attinet ad cautionem, ibidem procedere Consultus dixerat, sicut, et redditus, et
usufructus legatum censeri. Hae difficultate operaque Soffedus in d. l. 38. ff. de usufr. leg.
affirmare non dubitavit formulam legati redditus, sive per damnationem, sive per vindicationem
scriptam, minime usufructus servitutis stare posse. Andreas autem Kolius, qui d. ex
erit. 6. 2. n. 18. subtiliter differentiam a nobis traditam, quod attinet ad legatus reddi-
tum defendit, autem lex in d. l. b. 2. videt, autem burgiter illum in pandectis extare desi-
mulavit =

13

In re retenta superiori facta separatione inter legatarii formulas, eidem non existi-
me subium Paulum adversarius quod certo habemus. etenim fragmentum illud, quod ex lib.
75 Pauli ad Edictum, et desumptum, non legi 3, sed legi si tibi 8. eiusdem libri subiciendum
erat, quod ex eodem libro 75 eiusdem Pauli ad Edictum desumpta est. Agebat enim in tota illa
lege Consultus de personis, quibus cautio usufructuaria spectanda erat; et modo huius, modo,
et huius, et simul locis in eodem usufructu in casum iuris accipiendi, cautio esse spe-
ctandam dixerat; subicit postmodum in l. b. illis procedere per vindicationem redditus
aliquo quibus legato quotam, puta redditus olivarum, vinearum, aut messium, quibus
symbolis, aut figuris, seu transibit ex verisimili iudicio defuncti usufructus illius partis
fundi, ubi triticum, vinum, vel oleum redditus relictus censeri. et ait idem dicendum
esse, nimirum huius spectandam cautionem, et quidem huius dimittas, etiam eo casu,
quo non ex proprietate, sed ex iure usufructus alteri legato ea accipiant; puta si tibi
universi quibus usufructum, Cuius autem universi quibus vindemiam, quo ad vineas, vel
quotam legaveris, et ratio est subtilis, nam tunc non solum huius, sed et ratio quoque
in usufructu cautio spectari debet, quando nimirum ad illum morte cauentis iure ac-
cipiendi est redditus a parte usufructus. d. l. b. d. p. iuncta l. 3. in p. ff. eodem h. est
in spectandam, cum certis partibus fundi separatim usufructus relictus pro parte, puta ubi
vindemia colligit, ubi redditus messis, in accipiendi casu, cum legatarius, regulari-
ter, neque se opponant similes. l. v. in p. l. inde Veratius 4. l. p. ff. de usufructu
accipiendi. Idque clare indicare voluit Paulus, dum dixit, quod legata morte legata
ad huius reddant; non iure accipiendi ad dicitur in usufructu pertinentem,
qui

qui siuncty non est =

Verum, quia hęc, quamvis argumto inscriptionum valde venis-
 mihj Iulij Pauli interpretatio, alicui forsam violenta videri poterit; adhuc ta-
 men retento ordine pandectarum, rectissime, et literali sensu accipi potest in-
 ter sententia, quoniam superiori tradite distinctioni s'varia sit, et
 primo eo modo accipi potest Paulus, ut quidem sentiat, n' solum in fructu si-
 ne usu, aut in usu sine fructu, stipulationem, de qua ibi locum habere, quae
 dixerat Ulpianus in d. l. s. s. sed et in. et s. ergo; verum, et in parte quoque U-
 sufructus legata locum habere, puta legato uno aliquo s' d' redditu, olivary
 scilicet, vel lapidinarum; aut si vindemia legata sit, vel meij (sive amphia-
 tine, sive exemplificative, aut expositive eam veluti particulam accipias):
 quamvis hęc nec uniuersum fundi usum fructum stineant, nec partem for-
 malem eius; sed potius ex usufructu ea percipiant; hoc est ex uniuerso usufructu
 in hęc partes materialiter separant, quae per se partib' alicuius certj fundi,
 integro, et indiuiso permanente fundo, seruitutem personalem stituant.
 Quae autem hęc si sint usufructus formalis partes, quae quando tertia, aut dimidia
 usufructus pars legati, ostendit per effectus Paulus; nam hęc legata, inquit, tempore
 morte legatarij ad heredem redeunt; sive per se heredem remanserint, sive abij v-
 niuersum fundi usufructus esse simul legati s'ponat. Hęc interpretatio, quae interim
 nihil verisimile videt, si attente verba Ulpiani in d. l. s. s. p' Consideres, mire,
 ac belle admittit hęc connexion: dicebat enim Ulpianus etiam ab eo casibus
 nem esse s'pitandam, cui vel habitatio, vel operę serui scilicet perhibent, licet
 per omnia hęc usufructus n' mittent, ut pote legato, quae n' in iure, sed in facto
 consistit morte, et capiti diminutione n' intereant. Subiicit Paulus idem esse, et in
 redditu s' d' aliquo, veluti si vindemia legata sit, aut meij, nempe cautionem
 esse s'pitandam, quamvis ex usufructu ea percipiant, n' ex s'prietate: quippe v-
 usufructus uniuersus, et pars formalis, veluti tertia, et quarta ex s'prietate deli-
 bari, et percipi immediate dicunt: fructus autem, seu redditus alij s' d' oliva-
 rum, vinearum, vel meij, magis ex uniuerso usufructu per se heredem rema-
 nente, aut abij legato, quam ex s'prietate excipiunt, et delibant. Cum hęc le-
 gata ex usufructu ex usufructu delibata, n' solum mittent usufructus; immo
 verum partib' fundi usufructum stituant, equiparatio n' fit a Paulo ratione
 qualitatis iurium, sed ratione necessitatis s'pitandę cautionis virtute edicti: alio-
 quin si alia intentio Pauli foret, frustra aliam dubitandi rationem indicat et
 in versic. quamvis, longe diuersam ab ea, quam indicauit Ulpianus in versic. hęc

Sed dicas sic intellecto Paulo, nullam videri fuisse hęc
 dubitandi rationem; quippe cum legatum vnius redditus, vinearum puta, vsum
 fructum partib' fundi stituat, qui dubitabit ex eisdem edicti verbis cautionem
 esse s'pitandam. huic difficultati respondeo, immo magnam viderari posse dubitan-
 di rationem satis indicatam in versic. quamvis; etenim quando uniuersus legat v-
 usufructus, necessario tradit fundus legatario vtendi fruendi causa, quae et quando ha-
 bitationis causa domus n' habet, et operarum causa seruis: inde valde indiget cau-
 tione hęc, qui s'poculij s' d'ium n' est habiturus, vel rem. quando autem vinearum,
 vel meij fructus stituit per se heredem quoque ~~fructus~~ fundus remaneret, et
 tunc

operorum fructuum causa; unde inuicem, et superuacua ratione party cautio
videri possit. Id autem elegantissime demonstrat Baginlanus in simili specie, quod
ut enim an uia domus uxori relicta, ita ut simul ipsa cum heredibus habitet, cautio
postulanda sit. l. 9. ff. de usufr. quem admodum. cau. et respondet Consultus cautionem postulan-
dam esse, et si simul heredes intra domum cum filia sint amovatur. ibi. nec mutat si ga-
ter heredes filia simul habitare cu uxore legataria uoluit. ead. ergo dubitandi ra-
tio in predicta l. 6. Iulio Paulo fuit =

16 Ecce iam utriusque Consultus, et dubitandi, et decidendi rationes.
aut Ulpianus in d. fin. d. l. 5. habitatione legata, vel operis serui relicti, cautio quoque
postulanda est; nam etsi hi. legata usufructibus non sint, nec q. omnia usufructus emittan-
tur, eadem tamen edicti ratio militat; quippe res hereditate legataria, ut illi utat como-
ditatibus. aut Paulus in l. 6. reddita aliquo modo legata, ueluti cognaculi reddita, aut
uindemia, aut mense; cautio similiter est postulanda; quamuis hoc legata ex usufruc-
tu uniuerso percipiant, nec usufructus uniuersum obtineant, sed inual. cu. tunc hi
iuribus ut habeat legatarius, cuius morte ad illum redeunt, cui cautio postulanda est.
quippe saltem pars illa, cuius fructus relicti promittunt, legatario tradenda uent. Un-
de ex uerbis, et mente edicti gerinde ipse debet cauere, ac si uniuersum fructum
obtinere. in eo autem uericulo, quod legata, et indicat Ulpianus legata similia partem
formalem usufructus si substituere, et simul demonstrat personam, cui cautio dum-
taxat postulanda erit, de quo illo libro paucis agebat. d. l. si tibi. 8. eod. tit. =

17 Illud autem aduertendum hi. frequenter animaduertimus, quod licet re-
lictibus quibusdam per damnationem legati iuxta distinctionem superiorem, minime intelligi
et usufructus in sectione deductus, iuxta tex. ind. l. 22. et 38. ff. de usufr. leg. adhuc
tamen quandoque cautio usufructuaria necessaria erit ex mente edicti, operarum
exemplo, et habitationis: cum enim in facultate habeat heres, uel ipsum fundum tra-
dere, ut comoditate percipiat legatarius, uel eisdem offerre quantitatem annuam, quod
uicini patetiam ex locatione fundi redigere uenerat. d. l. 38. et si cu. hoc secun-
dum eligat, cautio necessaria non sit; primum tamen si eligat, cautio necessaria erit
arg. tex. in d. l. 5. 9. fin. nam imo si uindemia, aut mensis non quotannis, sed
illius anni dumtaxat, quo decedit testator propria auctoritate percipienda lega-
ta sit; pariter cautio necessaria erit; quod enim res hereditate legataria, ut ex ea
comoditatem aliquam percipiat, ead. militante ratione, quod dubio recte cautionem
ex mente edicti exigerat heres =

18 Sed, et illud q. supplemento huius critici pariter monere non omittimus,
distare longe certi aliquid redditus legatum, puta redditus oliueti, in annos sin-
gulos, aut quoad uiam legatarium, a legato certi fructus, puta, cu. eisdem oliueti, uel
uinearum fructus legant. quippe primum legatum q. vindicationis relicti party
illius fundi, uel oliueti existit, usufructus substituit; per damnationem uero non serui-
tutem statuit, sed obligationem dumtaxat personalem inducit, iuxta superiorum distinc-
tionem d. l. 38. ff. de usufr. leg. iuxta l. qui re tota. ff. de rei vindic. Secundum
autem legatum indistincte eisdem certi party fundi statuit usufructus ex men-
te, et intentione defuncti, iuxta ea, quae in superioribus dicta manent. Pariter,
et longe distare dicimus legati redditus oliueti, aut uinearum; a legato party
redditus fundi, uel uinearum ipsarum: etenim primum legatum formula uin-
dicationis

dicationis scriptum servitutem personalem usufructus illi certis partibus fundi inducit, non secus ac si redditus. Universi quod eadem formula legatim proponerentur; secundum autem legatum quacumque formula scriptum, nullam personalem servitutem, sed obligationem duntaxat personalem sine; si secus ac si fructus quota, puta tertia pars legata proponeret, ob rationes in superioribus saepe allatas, et ponderatas. faciunt tex. in l. defuncta 36. §. Sempria. ff. de usufr. l. fin. §. Lucius. ff. de strah. empta l. Caius 12. ff. de annuis leg. videndi sunt, si hoc forsitan displiceant, propter Cuiac. Tab. Fulgosit. Cumanus, et Brunemannus in locis omnibus. Gofred. latissime in d. l. 38. ff. de usufr. leg. Andreas Kol. exerc. 8. d. n. 15. Bon. et ornul. lib. 10. om. ent. q. 5. Casillo de usufr. q. 29. a. num. 15. Broncovit. cent. 1. auer. 67. Kesius differ. t. q. 41. D. Santos ad Arifonem in l. 14. §. 1. ff. de usu, et habit. et in l. patrimonij 22. ff. de usufr. leg.

Hic addendum est testibus in l. 34. §. qui Sempriam. ff. de usufr. leg. iuncto ibidem Cuiac. ubi ideo quodque universo quod reddita et fidei commissum relicto, usufructus credit datur, quia fructus abo testator usus erat. Termini tamen habiles supponendi sunt, ut usufructus tanquam formalis in se non videtur sibi valeat, ut supponit Gofredus in d. §. Sempria. n. 2. dicens fundum, de quo disputat Scybola, si hereditarium, ut putavit Cuiac, sed aliter fuisse, aut saltem eidem alio modo quod in eodem usufructu; quo casu tertio usufructus formalis partes Cuiusque habebant, tertiam autem partem casuali usufructus alium =

de Operis Servorum

Si operis servi legati sint, sive per damnationem, sive per vindicationem, minus 20 me usufructus, vixit videtur in scissionem sive legati deductus. l. si usufructus. verus. sed operis. ff. ad. l. falcidiam. l. 2. ff. de usufr. leg. l. 5. §. fin. ff. usufr. quem adm. can. l. quodam 37. ff. de usufr.; sed duntaxat obligatio personalis, qua tenentur tres partibus, sive pmissor, ubi operis cum, qui legatum simile, scissionem meruit. Ratio autem huius scissionis duplex occurrit. Et quidem ex superioribus venit, quippe quando operis servi legati, factum ipsum operandi in scissionem deductum ex persona servi, qui igitur si factum ipsum operis percipiendi legatum proponeret, puta licere operis servi percipere, si in aliquo servitute, et in sequentiam facti venire nulla ratione potest, sed factum duntaxat multoque reprobatur, dum vixerit legatarum, legatum videret. d. l. cum servus 39. §. signum alium. ff. de leg. t. ita pariter operis servi legati, seu ipsa operatio servi in scissionem deducta, non in aliquo servitute, sed facti solummodo multoque et legatarum modo per servum ipsum adhibendum, censetur legatum, cum operis taliter aliter sint, quae diurnum officium, seu actualiter diurna operatio. l. 1. ff. de operis servor. l. 1. ff. de operis libertor. Secunda ratio petenda est ex ipsa natura servitutis. etiam natura servitutem non ea est, ut aliquis in suo quod faciat, sed, ut patet. l. quibus 15. §. 1. ff. de servitutibus. l. et si forte 6. §. etiam. ff. de verbor. signis. Cum ergo operis servi legati, factum ipsum actum servi, si pmissor, seu actum ex parte operis percipere debent, in scissionem appareat deductum, si servitute aliquam personalem esse servus importat, sed facti ipsam actum duntaxat virtute obligatio personalis

personalis exigendum intelligi legatum manifesto suavit. Idemque omnino greditur
et mihi interim videtur, si ministerium servum operatur alicui legatum, & tunc ac-
cidit, quando nimirum eius servus nullus sunt in arbitrio operis. L. usufr. 9. in d. glo.
C. de usufr. ubi sicut ob superiorum rationes separant ab imperatoribus, fuit lex in l.
fin. ff. de operis servorum; hominum autem operis legatis, & attinet ad transmissionem,
statim cedit legatum, et ad heredem legatarii transmittitur. d. l. 2. ff. de usufr. legato.
quamvis extrinsecus tracta suspensio additione, quae non ex testamento, sed ex natura
rei gremio, neque transmissionem impedit. I. additiones, quae extrinsecus, et vulgaribus
ff. de condit. et dem. in d. l. 1. ff. de operis servorum; neque enim antea heredes tenent
patientiam spectare; neque aliter actuum servum factum venit exercendum, quae
operis indicis fuerint, cum legatarii modo iuxta voluntatem testatoris exhiben-
da sint. l. 7. ff. de usufr. legato =

21 Nunc videamus in quibus conveniat, differatque operarum legatum
ab usu, et usufructu servus; quippe quamvis legatum hoc non per omnia usufruc-
tum imitetur, in aliquibus tamen imitatur. d. l. 5. §. fin. ff. usufr. quemadmodum. Causa ad.
et prima quidem convenit, quod usufructu in eo, & servus ipse legatario tradendus est
operarum exhibendarum causa; secundo in eo, & patientiam heredes spectare tenentur,
ut ex re sua emolumentum illud percipiat legatarius. 3.º in eo, & ex verissimi-
li iudicio defuncti, et frequentibus quaedam legatarii uniuersum servum emolumentum
percipit, si servus, ac usufructuarius esset, quippe si solum operis, sed, et ex operis
mercedem percipere valet, atque ita in frequentiam eiusdem servus operis ipse locare
poterit. d. l. 2. ff. de usufr. legato =

22 Cum usu autem magis operis conveniat; quippe in facto servus operans
sistunt, quod quidem omni respectu individuum est. I. in regulatione si dividuntur re. ff.
de verb. oblig. (de quo late egi in tractatu de usufructu) immo operis servus legatis,
vix eiusdem servus in effectu datus intelligitur, ut ferentis Clemens Juliani sententiam
sequentes existimant in l. operis §. ff. de operis servorum. Etenim, cui operis servus datus
sunt, ipso servus, et ad operationem, et ad ministerium ut potest; etenim & ad hunc effectum
attinet, interit nihil, an actuum factus servus operatur legatum, quae legatis operis ob-
git, an factus ipsum actuum utendi, et operis percipiendi, verbi ad legatarii direc-
tis, in scellione perhibeatur deluctum: utroque enim causa, si fruendi, sed utendi factum
individuum iam in persona legatarii, iam in persona servus actuum creditur scellum.
Itaque pro hac sola ratione nihil pote dicitur legatum vix ab habitatione Papi-
anorum dixit in l. si habitatio to. ff. de usu, et habitatio ita garit in presentis ferentis Cle-
mens et Juliani eodem servus operis servus legatis uniuersum datum, potius, quam fructus
intelligi elegant dixerunt. d. l. 5. ff. de operis servorum =

23 Verum dicit legatarius vix servus operas eius minime locare posse, li-
cet & operis mercedem ipse percipere valet. l. sed, et §. 13. l. per servus ut. ff. de usu, et ha-
bitatio. At legatarius operarum servus, eiusdem servus operas locare valet. d. l. 2. ff. de usu,
fr. leg. ergo operis servus legatis, si vix, sed fructus datus intelligitur, quae existimant se
reant in l. 5. si usufr. §. ff. ad l. falidiam. ita emendans, et corrumpens litteram
lex in d. l. 5. de operis servorum. ita fidei omnium exemplarum. Hinc quippe de fructu
tab. Respondens dico, si magis licere legatario operarum ex natura ipsa legatis, et sig-
nificatione verborum servus operas locare, quam legatario vix servus; quippe utroque
legato si fruendi, sed utendi factus deumtaxat ex proprietate servus solum
credidit

credetur, quoniam operis, seu operandi factum ex persona servi active indicat, non magis spendium ex operis perceptis significat, et sphendit, quam usus. Et in un legato, active vbi vinaris, quemadmodum, et active etiam vteret (licet n iure seruitu) si eadem n ius, sed factis operis percipiendi legatum erit. ita. licet tibi operas servi mei percipere, donec vinus, aut vique ad annas decem. Operis autz legati, non active legatarij vbi seruis, ex natura, et proprietate scissionis; sed active seruis operat, neque vnum sui ipsius legatario pbat. Ast vtrouque casu n serui com pendium, sed serui vni dumtaxat datus intelligit; n fruendi, sed utendi factum scissionem credit; aliter atque pcedit, quando vni fructus serui legati; tunc enim vni fructus appellatione omni serui vtilitas, tam immediate ex facto ipso operarum peragi enda, quam mediate ex ipsarum operarum locatione, aut utcumque queniens sphendit. Venit, et in scissionis deducta intelligit. l. 3. ff. de operis seruis. ibi in homini vni fructus operis sunt, et ob operas mercedes. Sic vni fructus homini diu dunt; siquidz materia habet n solum operas ipso, verum, et eque principaliter mercedes ex operis, aut ob operas. Sic legati vni homini individuum, quo vni alterius rei; siquidz factis actus utendi dumtaxat sub se stinet. Sic denique, et operarum legatum individuum, cum sub eo nihil pbat operandi factis actus serui stineat. d. l. 1. s. 9. ff. ad falciham. l. vni pars ff. de litem et habitate.

Verum licet hgc ita se habeant attenda ppritate sermoy; 24 aliud tamen pcedit benigna facta interpretatione ex iudicio, et mente scedentis, quod quidem n separatim naturam cuiusque legati, et acceptiois videre mus, clare, et aperte stabit. Et quidem vni homini legato, nihil aliud est ppritate verbi legatario datum credit, quam factis ipsum actus materiale utendi operis, et minus teris serui. Ast, quia intentio testatoris scedentis vtilitatem legatarij respexit ex facto ipso resultantem, n meram, et nudam facti materialitatem, benigne facta interpretatione, placuit laboni, posse nimirum legatarium operas serui taxare, et p eis a seruis ipso mercedem accipere, si hoc eadem legatario sit vtilius, aut forsan operis serui ipse n indigeat. l. sed et ipse l. 3. ff. de operis seruis; non enim hgc merces factum locationis est, quz nulla sistere valet nisi vinaris, et seruis, sed iuxta ipsarum operarum estimatio. Hac ergo interpretatione facta, n eo minus vni in facto sistere dicit, nec eo magis ratione materiz, quz vni fructus, indicat diuiduis, licet quantitas diuidua sit; quoniam estimatio hgc minime sphendit in seruitute vni, nec censet scissionem legato; longe enim distat utendi factum verbis ipis scissionis dumtaxat sphendum a quantitate estimationis facti, cuius perceptio accidentaliter benigne facta interpretata vinaris scedenti, seu permittit: nam et similitur pcedit in stipulatione, quz factis comm sphendit: n enim eo minus omnia respectu stipulatio similis dicitur diuidua. d. l. stipulationis n diuidunt. ff. de verb. oblig. l. qz pmissore n faciente, in iob, qz stipulatio intersit ipsa mittat. d. l. stipulat. veri. l. vni. l. si quis ad obio ff. de re iudicata.

Operis autem legati, nihil aliud legatario vbi scissionis datum intelligit, quam factum ipsum actus serui, quo sui ipsius vnum, velut ex vna inuenio legatario pbat; cum ipse nihil aliud, quam usus, velut inuenio, legati intelligit, operarum legatarij nihil pbat operis ipso, et qz operis mercedem, seu estimationem iuxta vinaris percipere poterit. Ast licet hoc ita pcedat ex natura facti, et subintellectu vni legati, aliud tamen attenda mente, et intentione scedentis seruat; quippe qui factum operandi actuum scenit, n tam factis, quam ex eo vtilitatis omnem retulitatis habere vni est; cum ipse ex actua operatione serui, quz legata pponit, n minus in medianta

mediata utilitas quoniam, si eidem legatario exhibeantur opera, quam mediata, mercedi
scilicet accepti si exhibeantur alij: hoc omni utilitas ei debet ex inditio defuncti, cui, et
ipsum actum operandi facti debet, si igitur servus se locaverit ex operis mercedi per
cipere legatarius poterit.posito autem hoc, posse nimirum operarum legatarius ex operis
servi mercedem accipere ob verisimilitudinem sceleris mendem, & frequentiam necessariam
admitti debuit, et posse legatarium hunc operas eiusdem servi locare, atque ex eis pa-
ritur mercedem accipere; quippe id omne, & in primo scripto procedit, et pariformiter in se-
cundo scripto reflexo procedere debet. Hoc est quidquid servus active operando parare
potest legatario, id ipsum active legatarius percipere potest active utendo: est servus, et
se locare potest, et ex operis mercedem legatario parare valet: et legatarius servum
locare poterit, atque ex locatione operarum mercedem percipere; et etenim, cum
operandi facti actum est legatum, ut ipsa scripta reflexo, eiusdem nature, uti ac-
tuum sceleris intelligitur, quo sensu subtili quidam intelligendus est melius sententia cle-
mens in d. l. operis s. ff. de operis servor. Id enim substitutione per frequentiam infert hoc
eandem illa legatarius in l. 2. ff. de usufr. legato. ibi, ex quo etiam ex operis mercedem
percipere legatarius poterit, etiam operas eius ipse locare poterit.

26
Enig ubi ex mente sceleris hoc non requiruntur verbi ne-
cessarii, & hanc legatario operarum legatarius non solum ex operis, verum, et ex operis mer-
cedem percipere valet. Ex quo subtili differentia deducitur, quae extat inter usufructuarius, et lega-
tarius operarum; quippe in legatario operarum, id, & super diximus procedit: est usus
servi legato, cum non factum actum servi, sed factum actum utendi legatum sit, neque
si servus se locaverit ex operis eius mercedem percipere usufructuarius poterit, neque operas
eius ipse locare poterit. l. per servum ff. in pr. ff. de usufr. et habit. non potest ex locatione
a servo facta sui ipsius mercedem percipere, quoniam actum servi factum, aut utili-
tas omni ex hoc facto actus resultans eadem neque verbi legati, neque inditio de-
functi data est, non potest ipse servum locare, et ex locatione operas percipere; hoc
non est uti servo, sed frui: est enim uti operis videtur, cum estimatione operarum
accipit, seu ex operis mercedem, cum estimatio loco usus subrogati; non sic uti parit
videtur, cum servum locat, et mercedem accipit; cum merces locationis operarum facti
sit, et lucrum ex operis perceptum, non usus estimati: possit autem legatario usus non
lucrum ex operis paratum inditio defuncti est datum; sed ipsum dumtaxat fac-
tum utendi, atque ex eo quoniam utilitas, aut demum eiusdem facti utendi actum
estimati; iam, ut scimus, nec eo minus claris, huc in unum colligat, sic superiorum
differentiam, et effectus eius accipere. Legatario operarum factum actum servi legati
est, et ex eo omni utilitas quoniam, inde non solum ipsos operas, aut ipsorum esti-
mationem percipere valet, sed et mercedem, quae ipsarum operarum, seu facti actum
fructum, & lucrum est, potest percipere ex inditio defuncti, si servus se locaverit; quo
posito, cum operis legati, eiusdem nature usus per scriptum reflexum intelligatur legati
d. l. s. ff. de operis servor. etiam operas servi legatarius locare, atque ex eis mercedem
percipere poterit. d. l. 2. ff. de usufr. leg. legatario usus servi factum utendi servo acti-
um ex propria persona datum est, ex eo facto omni quoniam utilitas, inde, et o-
mnis eius, et estimationem operarum capere poterit, cum huc estimatio facti eiusdem
utendi facti sit: est mercedem ex operis, dum servus locat, aut si servus se locaverit,
percipere non valet, cum huc merces non actum facti operandi utendi legati sit facti, seu
lucrum; sed actum facti operandi, & legatum non est.

27
Cum igitur, ut iam ad viam revertamur, ex inditio defuncti operas
legatarius

legatarius h[ab]et rationibus mercedem ex operis percipere valeat, Consequens
 est, h[ab]ere virtute actionis personalis ex t[er]m[in]o non solum teneri, si operas servi lega-
 tary legatarium ipsum percipere velit, verum et si s[er]v[us] d[omi]n[u]m capere p[ro]hibeatur: ut
 que non solum p[ro]cedit, quando legatarius ipse operas locat, et dominus locatarius
 est, verum, et quando ipse servus se locavit, quo casu maior videbatur potestas
 h[ab]ere circa p[ro]hibitionem, ut pote cum dominus servi sit, qui locatarius fecit: id
 enim subtiliter infert Papinianus in d. l. 2. ff. de l[ib]er. leg. ibi. quod si p[ro]hibeatur h[ab]ere ca-
pi (a s[er]vatore scilicet) tenebitur. idem est, et si servus se locaverit. in superhabita in-
 tituli emendatione Jacobi Cujas =

verum antequam abeamus hinc, non inutiliter inquiri potest, an 28
 videlicet eo casu, quo servus ipse se locat, locati actionem legatario adquirat. in
 quo quidem satis ambiguo p[ro]p[ri]o, interim dicendum existimo, locati actionem in h[is]
 terminis non legatario, sed h[ab]ere domino directo, et sub h[ab]ere iure adquisiri; et ratio est,
 nam licet sit receptum per hominem bona fide possessum, vel alienus servus, cum
 ut in quo usum, vel usufructum habemus, nobis p[ro]p[ri]o adquisiri, iam ex operis sui,
 iam ex re nostra; non tamen idem op[er]e receptus video in eo servus, cuius op[er]e lega-
 tary sunt, quoniam in specie simili vult Papinianus in l. iusta errore. ff. de l[ib]er. p[ro]p[ri]o
 pat. et v[er]o. quippe aliqua, vel dominij, iure servitutis, aut iure civis p[ro]p[ri]o
 h[ab]ere linea necessaria est, ut per eam adquisitio nobis p[ro]cedere possit: ut in operario
 servus nulla linea acquisitionis ex p[ro]p[ri]o invenitur: q[uo]d salva iuri ratione, ut per
 cum legatarius locati actionem acquireret, recipi non potuit: idque satis in d. l.
 2. indicare videtur Papinianus, dum maiorem demonstrat p[ro]hibendi potestatem in t[er]m[in]o
 quando servus ipse se locavit: verum licet iure sub h[ab]ere ita p[ro]cedere mihi in te-
 rim videantur, in effectu tamen perinde habebit, atque si locati actio personam
 legatario p[ro]p[ri]a esset, aut enim actio ex t[er]m[in]o caper[et] h[ab]ere actionem cedere, et p[ro]p[ri]a
 re; aut v[er]o p[ro]p[ri]o nomine adversus s[er]v[us] d[omi]n[u]m actionem habebit; cum enim
 hoc operarium legatum imaginem, et figuram servitutis v[er]o, obtineat, perinde ha-
 bebunt legatarius hic, q[uo]d ad effectus attinet p[ro]p[ri]o t[er]m[in]o, et auxilio, ac si v[er]o v[er]o v[er]o
 v[er]o, fructuarisq[ue] servi esset. H[is] igit[ur] p[ro]p[ri]o, licet legatarius operarium servus escop[er]i
 mercedem possit percipere; non eo tamen magis fructuaris indicabit; nec eo magis
 simile legatum, q[uo]d legatum v[er]o omni respectu individuum indicabit. l. i. si v[er]o v[er]o
 h[ab]ere v[er]o. sed op[er]is. ff. ad l. falu[us]. Etiam id, q[uo]d p[ro]p[ri]o in legato venit, et sub h[ab]ere
 naturaliter p[ro]hibet, n[on]ne factus operandi actum in consideratione est, ut ex eo
 naturam ipsam legati sciamus, et demonstremus, n[on] q[uo]d intentionalis, et in seipsum
 an secundario venit, q[uo]d p[ro]p[ri]o ex op[er]is mercedem, tanquam utilitatis ex factis
 resultantis: pat[et] similiter in v[er]o, qui q[uo]d op[er]is mercedem potest capere, in supero-
 v[er]o p[ro]hibendum esse dicimus =

Restat videamus quid demum p[ro]cedat homini usufructu legato, qui 29
 dem cum fructu legato servi, omni omnino utcumq[ue] p[ro]p[ri]o utilitatis eius legati
 p[ro]hibet intelligit, itaque appellatione fructus non solum op[er]is veniunt, sed et aque
 p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o p[ro]p[ri]o includunt mercedes ab op[er]is, seu ex op[er]is p[ro]p[ri]o
 d. l. in homini 3. ff. de op[er]is servor. ibi. in homini fructu op[er]is sunt, et ob op[er]is mer-
cedes, aque p[ro]p[ri]o scilicet ex p[ro]p[ri]o natura legati, et p[ro]p[ri]o v[er]o accipione,
n[on] extensio, sed interpretative aliqua verisimilitudine, aut sequitur iudicande
ratione. inde usufructu servi, licet operarium ratione, q[uo]d in factis v[er]o sunt, v[er]o
videtur

videtur sit, ratione tamen estimationis, seu mercedum, quae in re frequentiam, sed principaliter aequae sub ipso sponduntur indicat dicitur. d. l. 1. §. si usus fructus ver. sed operis ad l. falidiam; si enim factus aliquos actus utendi ex parte legatarii, aut factus aliquos actus operandi, et unum exhibendi ex parte serui legatum duntaxat agnoscatur, sed omni quomocumque ex persona serui quicunque ubique scera intelligitur. d. l. 3. ff. de operis seruorum =

30 Hinc tamen pariter grauit obitare videtur lex in l. fructus §. ff. de operis seruorum. ubi dicitur fructum hominum in operis sistere, et retro in fructu hominum operis esse; ex quo sic aduersum super dicta insurgit valet: fructus hominum in operis sistit; sed operis serui in fructu hominum sistit; hominum fructus in fructu hominum est, et in facto utendi actus sistit nihil graui ab unum hominum differt. Hinc difficultati respondere dico, aliud esse significare, quid sit fructus hominum, seu in quo sistat essentialiter fructus hominum; aliud significare, quid sub fructu hominum, vel in hominum fructu sistat: primo etenim casu de significatiuae verbi quae sit: secundo autem de sphaera eiusdem verbi in acceptione iuris: si igitur quae sit, quid sit fructus hominum, aut in quo sistat; dicemus nihil aliud esse, quam operas eius; quippe operarum mercedem fructus operis non sunt: si quae sit, quid in acceptione iuris sistat sub fructu, vel unum fructu hominum; sistere operas, et operarum ipsarum mercedem respondebimus: etenim fructus hominum legatum in fruendi modis ubique uniuersum hominum in unum legatum credit; sub iure igitur fruendi, seu sub hominum fructione, si solum operis, sed et ob operas mercedem, seu lucrum ipsarum operarum sistit; quippe sub fructione operis si tanquam factus, seu tanquam modis, et lucrum spondunt. Vtrunque enim idem Gaius eleganter significat, si in iure lex in l. 3. c. l. 4. eiusdem tituli quae eundem Gaius licet diversis libris, auctoritate habet. aut enim Gaius in l. 4. fructus hominum in operis sistit; et retro inquit, seu e uero, in fructu hominum operis sunt, et ob operas mercedem, ut addit in l. 3. eiusdem tituli. Pariter enim in re alia fructuaria dici poterit, puta in vineis; si enim quae sit, qui demum fructus sint eius agri, seu fundi; ubi duntaxat vineae sunt: dicitur fructus eius fundi ubi, seu unum esse, vel in vineis, aut in ubi sistere: aut si quae sit retro, quid sub fructu eiusdem fundi sistat, agrum respondebit, sistere vinum, et vinum quae, aut mercedem locationis. Ea enim, quae diuerso sensu demonstrant, seu inter se opponunt, inuicem ueritatem non sunt = ~~ex his ergo~~

31 Ex his ergo omnibus differentibus dimanant, quae extare possunt inter legatum operarum; et legatum unum, seu usus fructus, quae quidem omnes ex eo quae digne dignoscunt, et iuxta superiora operarum legatum minime seruitutis induant, sed obligationis duntaxat personalem, quam serui quidem ^{ipso} obligat, ut potest obligationis incapax. l. nec serui §. ff. de pecunia, sed scilicet ipse, si quidem, aut testatoris iure, si legatus operis proponat. et quidem obligat accepta cautione, serui tradere legatario operarum causa. l. 4. §. ff. de usufructu. quemadmodum. cau. et patet legatarius, seductorque operis serui ubi. l. 2. ff. de usufructu. leg. alioquin idem, et interest legatarii tenebit, quae in omnibus fruendi obligationibus sistit. d. l. stipulationis. §. Celus. ff. de uero. obligationibus. unde primo inferitur operarum legatum capitis diminutione non interire. l. 2. ff. de operis seruorum. d. l. 2. ff. de usufructu. leg. licet seruitus personalis interire soleat. l. 4. ff. quibus modis usufructus amittit. §. fructus ubi. de usufructu. immo, et actio quoque personalis pro seruitute operis. d. l. 1. et ratio differentis est; nam usus fructus in forma sistit, et personae cohaeret. unde non solum rei mutatione, seu forma rei mutata interit. l. 5. §. rei mutatae causa ubi

cum alijs. ff. quibus mod. usufr. amitt. sed, et mutatione personæ, aut forma personæ immutata solet perire. d. s. iuris, incul. p. nos tradit. ad Laberz. lib. in l. fin. ff. de pignoris. eademque ratione, et obligatio personalis p. usufructu competens capitis diminutione amittit: Cum enim appendix sit, et eiusdem naturæ, ac usufructus, non secus ipsa mutatione capitis evanescat, ac usufructus, quæ esse solet; quippe persona diversa, diversum, subtilitate iuris attendita, sistunt usufructus. l. Corruptio. C. de usufr. est personalis obligatio, et testamento spectat p. legato operarium, eiusdem naturæ, ac substantiæ est, ac quilibet alia similis obligatio, qua factum in obligatione deductæ petit, quæ, aut capitis diminutione n. perire. arg. text. in l. cog. 8. ff. de cap. minutis. aut saltem iure subtili amittit, illo deducto retinetur: neque enim personæ coheret, aut in forma consistit. Neque obit. text. in d. l. iust. de adquiret. per adrogat. Cui recte respondent omnia d. d. infra recensenda p. præcipue

2. l. l. 3. g. 6. arum. 16. Secundo infertur operarium legatum n. utendo ^{non} amitti, licet usufructus per non usum biennij antiquitatis amitteretur. d. s. finit. cog. alijs. iust. de usufr. immo, et iuxta opinionem quorundam ex Consultis, et actionis quoque usufructu spectentem per non usum æque amitti oportebat, ut sustinuerunt testat. in d. l. Corruptio. C. de usufr. licet alij strarium exigebant. Videndum Month. 18 ex d. s. l. h. de usu. et ratio differentis est, nam usufructus est servitus, et quilibet affirmativa, quæ in actus facti fructuarii consistit: porro enim servitutes omnes affirmativæ eius naturæ n. utendo per biennij amittuntur: siquæ n. facti eius, qui facere debet, de quo late diximus in manuscriptoribus ad l. scribonij. est legatus operarium servitutem n. inducit, sed obligationem tantum personalem, quæ sicuti tempore n. inducit, ita neque tempore finit. l. oblig. 44. §. placet. ff. de oblig. et actionib. nisi forsan longissima prescriptione exceptionis vitare. l. sicut. C. de prescript. 30. vel. 40. an; nam immo, et i. operis servi legatus tanquam figura, seu imago usufructus, n. eo tamen magis n. usu p. biennij evanescent; quippe usus, qui in effectu videtur in operis, n. in factu actus legatarij, sed in factu actus operationis servi consistit; indeque non factu ipsius legatarij amitti tempore non oportet =

3. Tertio infertur legatum operarium morte legatarij non interire, licet usufructus sic interire solet. d. s. finit. iust. de usufr. Etiam usufructus, ut diximus personalis est servitus in forma rei fructuariæ, et personæ ipsius fructuarij consistit; indeque extincta eius substantia forma, et ipsam servitutem ea nitentem extinguere cense est: est obligatio personalis p. operis spectans minime consistit in forma personæ legatarij: immo semel cedente legato, n. aliter ibi illud operis exigendi ab herede sui hereditatis, ac si aliud quilibet eodem legato esset. Secundo, et quilibet subtilis, nam cum forsan ob id, et servitutis personalis imaginem, seu figuram præferant opere d. s. ff. de operis servis. l. s. §. fin. vult. quemadmodum. Cas. morte legatarij alio genere deberent, ut dicebat Strito ab Ulpiano sequentibus in l. patermonij 22. ff. de usufr. leg. id tamen procederet si factum operis percipiendi actus, etiam si iure servitutis legatario spectaret, puta si ita dicitur legatum fore, licet n. opere percipere: est operis legatus, non factum operis percipiendi, sed factus actus operandi, et sic inverso velut ordine, factus usus exhibendi per servi personam legatum perhibetur: unde personalitas, quæ exacto resultat, non in persona legatarij, quæ emolumentis, seu obligatibus operarium percipit, sed in persona servi consistendo est: Cum ergo operarium exhibitis personæ servi coheret, legati finit, non ex persona legatarij, sed ex persona servi

ingrediendy est =

34 Quarto h[ic] sequuntur inforti, operarum obligationem seruo vincapto intervenire. d. l. 2. ff. de usufr. leg. ibi. sed seruo vincapto legatum perit; Cum usufructus, utique seruo vincapto permaneat. l. locum. §. pen. ff. de usufr. l. i. §. 4. §. 2. mutata. ff. de usufr. et ratio differentia est, nam servitus personalis in reparatum est nihil commune habens cum dominio serui, itaque semel formaliter constituta perditur, durante persona in eodem statu, et forma reipublica non immutata: aut legatum operarum si in aliquo in ipso seruo subit, §. q. domini mutato per se sistens, et effecte videtur, §. que aduersus possessorem quemcumque vindicare, et persequi legatarius potest. immo dumtaxat obligationem personalem acquirere debuit aduersus h[ab]entem respectiva, tanquam serui possessorem, et dominus; igitur personalis actio minime debet separari a possessione. l. 2. c. q. alij. C. de h[er]edit. action. Consequens est seruo vincapto, et sic translati dominio, operarum legatum intervenire; non enim sicut noxalis actio serui sequi solet; ita et actio ex t[er]tio q[ue] operis spectat; quippe actio noxalis seruum ipsum realiter afficit ex lege l. 2. tab. cumque sequitur etiam manumissum, ut pote cum ex maleficio serui originem trahat. l. 6. §. 4. ff. de re iudic. §. 2. infit. de noxalis. actionib. quo actio de pecunia, que a conventionione ipsius serui originem trahit, eorum quoque manumissum sequi solet, si eidem pecuniam legatum operatur. l. 2. §. per servarium ff. de dot. §. leg. quatenus hoc abique idonea magna non sit. l. si seruo. ff. de pecunia leg. l. 1. §. 2. c. h[er]edit. ff. quando actio de pecunia annali sit. d. Larreati. lib. 1. select. q. 31. aut personalis actio q[ue] operis ex t[er]tio veniens, neque seruum ipsum aliqua ratione afficit, neque ab ipso originem trahit ex conventionione, aut maleficio aliquo, sed a voluntate domini, qui eorum actus serui factus in legatario offerre potuit, quatenus alij generis h[er]editate iure domini permansurum erat.

35 Inle forsan non vi magna defendi potest, idem n[on]num procellere debere, si serui iste alienatus, manumissus ab h[er]ede fuerit ob eandem omnino rationem, eo videlicet casu, quo manumissio in fraudem legatarii facta per legem etiam sententiam irrita non fuerit iustate inf. l. §. si h[er]editas ff. qui, et a quibus, aut alienatio similiter facta in fraudem creditorum legatarii revocanda non veniat. Videndum text. inf. l. h[er]editas §. 2. ff. qui, et a quibus, §. §. 2. de re iudic. Ideo autem Papinianus hoc casum extinctio legatarii non respicit in d. l. 2. ff. de usufr. leg. et quia non indubitanter procedunt, et quia in eis non servus legatum extinguit, quippe in eis, §. legatarii interest, adhuc t[er]tio alienus, sine manumissione manet obligatus. arg. text. in d. l. 2. ibi. quod si p[ro]hibeat h[er]editas capi te-
rebitur. Vincapto vero seruo, liberati omnino, cum non minus eis, quam legatario omissionis culpa imputanda veniat, immo legatario magis, cui cura, et custodia serui virtualiter immita, et mandata est =

36 Putat denique h[ic] p[ro]p[ter] q[ue] complementis gentis gaus, unum, aut alteri remaneamus scrupulum; et quidem videbatur dicendum non morte serui, sed legatarii morte operarum legatum intervenire debere, ne alioquin inutilis gaus maneat p[ro]p[ter] q[ue] abscedens semper in effectu fructu serui, que sola ratio forsan tot mortis extinguendi, ac finiendi usufructus induxit. l. an usufructus ff. de usufr. l. 8. ff. de usufr. leg. l. 66. §. 2. ff. de usufr. §. 2. cunctis. P[ro]p[ter] q[ue] tom. 2. ad Papian. in fine. Cui subitaneum considerationi respondeo 1. non esse eandem locum extinguendi usufructus rationem, §. nimirum alij p[ro]p[ter] q[ue] inutilis maneret, sed immo naturam p[ro]p[ri]am formalem personalem eius efficere hoc, et §. quodammodo alimentum, vicem, et naturam stinere; alioquin in unum §. dicta ratione deficiente, aliud in militari, et pariter in legato in annos singulas relicta, aliud p[ro]cederet. 2. Respondes, id efficere va-
lens

Voluntatem testatoris, qui non usufructus, ususve servi reliquit, sed factus operan-
 di actum eius cum persona ipsius finiendum: porro autem nemo dubitare potest,
 posse testatorem in effectu perpetuo usufructum facere: nimirum si eum regatur, omnibus
 casibus, quibus fuerit amicus. 3° demique Respondet, si quis inabilem manere sic ser-
 vi proprietatem; etenim quilibet ancilla pepererit, hoc servum huiusmodi erit, ut loquitur
 in Statulibera Consultus in l. Statulibera ff. de Statuliberis; quilibet adventitiae ser-
 vus adquisierit, aut ex re huiusmodi, eadem id est adquisiturus; potest huiusmodi beneficii liber-
 tatis in servum sperare, atque eum alienare, soluta operarii estimatione legatario;
 ac demum alii possunt considerari utilitates, quae inabilem quivis generis huiusmodi servi pro-
 prietatem manere non sinant; quae etsi deperissent, non eo tamen magis inabilem, aut ine-
 ficacem voluntatem defuncti reddere possent, qui proprietatem ipsam servi legare vo-
 luit =

Secundo adversus superiora sic argui potest: quod id ipsum, quod iure servitu-
 tis personalis, quod alique aliae spectare solet, per vindictam legati, multoties propria
 auctoritate percipiendum a legatario, si obligatio personalis, sed servitus data, et
 scissa verisimilitudine creditur. l. 20. ff. de usufr. l. 37. ff. de usufr. l. 42. ff. de usufr. leg.
 diximus sup. cap. in pr. n. 10. ut operarii legati, id ipsum multoties percipiendum pro-
 a auctoritate legati, quod alio iure servitutis personalis spectare potest, neque enim
 alii huiusmodi hominum considerant, quam operarii eius. d. l. 4. ff. de operarii servorum: quod operarii lega-
 ti, usufructus scissus, si obligatio dumtaxat personalis legatario data intelligitur.
 Hinc difficultati Respondet: cum emolumentum corporale multoties propria auctoritate
 percipiendum inducere servitutem ex verisimilitudine iudicio scedenti, quando illud
 ipsum emolumentum, seu illa corporalis utilitas in scissionis deducit, puta usufructus,
 aqua, et res similes corporales, quae in iuribus quibusdam; secus namque procedit, quan-
 do utilitas illa non per se, sed in sequentiam alicuius facti percipienda in scis-
 sionem deducit; hinc enim facto ipso legato, cuius in sequentiam modo illud per-
 capiendum venit, minime servitus induci potest ex verisimilitudine scedenti mente, ob
 rationes, de quibus in pr. huiusmodi capiti n. 2. actum manet. quibus, et illa peculia-
 riter quoque in presenti accedit, quod nimirum operarii legati, ex scissionis verbi non
 factum propria auctoritate exercendum, sed factum servi actum a legata-
 rio exigendum, et indicendum, deducendum, et de notatum clare perhibet; quod
 quidem quantum distat ab ipsa natura servitutem, qui huiusmodi dicta legere
 percipit, et facile agnoscat; quibus addit, quae in inferioribus dicimus. n. 44 =

37

Tertio demique, et adversus superiora sic argui potest 38
 Papinianus in l. Uxor et d. fin. ff. de usufr. leg. ubi si testator dixerit Servus servus
 meum uxori meae servare volo. usufructus uxori datum intelligi Consultus ait; aut
 huiusmodi legati Verbi factum actum servi legatum proferunt: quod facto actus servi
 legato, usufructus datus intelligitur: quod operarii servi legati, ex verisimilitudine testantis mente
 servitus personalis scissa creditur. Hinc difficultati Respondet: esse verisimile in illis termi-
 nis, quibus Papinianus loquitur, nisi ex mente defuncti a legatario affectus, quod et al-
 servi tributa non appareat, usufructus servitutis intelligi scissam, nisi remanentibus ver-
 bis facti, quibus testator usus est; etenim verba illa ex quotidianis servitutibus formalis
 decerpta, et excerpta apparent, ut clare probat ex textu in l. et quidam. l. quibus cessat
 l. si binarius ff. Urbanorum. l. si quis duos. l. si in venditione. l. in tradendo. ff. de sum-
 m. l. dior. Proximis de formalis lib. 6. vers. interdum in tradendo: Cum igitur in specie Pap-
 niani, et si verba sint facti, ex vulgari usu, et acceptance usus servitutis decerpta, vel
 minus, et hoc ipsum scedentem servitute, atque voluisse intelligitur. arg. tex. in l. quibus
 servit

38

quod si volit. s. qui ardua. ff. de edictis edicto =

Verum quoniam obstat textus in l. 4. §. 1. ff. de statutis. ubi dicitur: si per triennium servierit, vel operas dederit, liber esse iure est: quod et Iulius Paulus in de servis §. 1. adimplere debet conditionem, seu quomodo ex iudicio defuncti simili adscripta scilicet accipienda sit. Respondet in ambiguo testatorem servare de operis & alienum servum scilicet, cum, et alium servum servare nobis, atque operas dare possit; nisi aliud testatorem eundem servare appareat, nimirum servum legatarii effectibus eundem servare, aut operas postare. Enigimur ubi Iulius Paulus equiparat, atque eundem naturam facit has formulas servandi, & operas dandi, neutraque ex eis datam servituti vix fructus intelligi, genericus demonstrat; & superior differentia tradita a nobis iuxta Paulinum falsa deditur. Hinc sane subtili difficultati respondendum esse existimo. alii omnino esse mentem Iulii Pauli, nec in aliquo sententia Paulinam strariam. neque enim Iulius in d. §. 1. ff. de dignitate de interpretatione dispositionis testantis, quae non versatur circa servituti, vel operas servi, sed de interpretatione conditionis, quae cum in forma specifica adimplenda veniat, intererat an servus servare, vel operas postare debet et tanquam proprii motus causa capientis, an tanquam alienus. Etenim, si testator voluit quod servus tanquam alienus operas postaret, vel servituti & impleta haberet conditione, si per hunc staret, quominus ille serviat, vel operas det; si vero voluit, ut tanquam proprii motus causa capientis serviret, aut operas postaret; sufficit, ut per hunc staret, quominus servus ita, ut voluit testator, adimpleat conditionem, et si per eum non staret, quominus serviat servus, vel operas postet, nimirum si volit dominus transferre in motus causa capientis, alia differentia inter haec extat in l. 3. §. 1. ff. de iur. h. cum igitur Paulus circa accipitionem conditionis huiusmodi verberet, quae inter duo extrema proprii, vel alieni servi verberet, minime curabit, an servus tanquam fructuarius servare, vel operas dare debeat, cum, et sic tanquam alienus conditionem adimpleat; nec de hoc in materia subiecta conditionali, & dispositione, cogitare verisimilitate credit testator =

40 Quid autem cedat operis servi legatarii circa estimationem ob mortem, vel factum huius, & de ingenuorum reductione ad textum in l. Ceterum ff. de her. viri dicat. l. 4. §. 1. ff. de ingenuis ff. de operis servorum. Equum late in methodico tractatu de ingenuis. q. 2. videndi quoque sunt ad alia quaestiones Cumanus, et Godefroy in d. l. 2. ff. de iur. h. leg. Foucaudus in d. l. 1. §. 1. ff. de iur. h. ad l. falalianam. et lib. 1. varior. q. 7. Fabi in ration. §. de iur. iurij. Cujac. lib. 14. obser. q. 23. et lib. 19. obser. q. 23. et lib. 9. differ. Modestini in d. l. Ceterum de rei vindic. et lib. 17. q. Papin in d. l. 2. ff. de iur. h. leg. et lib. 7. q. Africanus in l. §. 1. ff. de iur. h. Don. et Ottob. lib. 10. smert. q. 24. et 22. Hotman. illust. q. 44. Lictama lib. 7. membr. Eclog. 10. Galban. de iur. h. q. 29. n. 4. in fine. Castillo de iur. h. q. 50. §. tot. Resny lib. 1. differ. q. 44. Valent. illust. lib. 2. tract. 4. q. 6. n. 30. Bacob. ad Reustler. Vol. 1. dig. 4. thes. 16. lib. 2. Dominus Sander ad Ray. Ayst. ad textum in l. 6. ff. de iur. h. et habit. n. 5. et ad textum in d. l. 3. §. 1. ff. de iur. h. ad l. falalianam =

Habitatio

Reus. 3. q. 1. arum. l. 7.

41 Remittitur ad Sabonem nostrum lib. 1. Pith. ad textum in l. si mercely 53. si habitatoris. ff. de act. empt. de iure habitatoris tractavimus; maxime cum habitatio ex causa liberalitatis constituit, ut quippe locus ille Sabonem exercebat; in presentem itaque & attinet ad tractationem inhabitatam, illud dumtaxat ex ibidem dictis subiiciendum, et respondendum venit, §. num. 9. et 10. circa naturam huius occasionis avertim a nobis manet. Et cum habitatio legata, factum actus habitandi, et emorandi in domo legatarii servus credit.

credit; si in aliquo servitute personali. Inde virtute eius legati, quamvis vindicationis formula scripta; si actio effectoria legatario spectat, sed personalis dimittatur ex iure, qua hinc spectat domum habitandi causa. l. s. d. fin. ff. usufr. quemadmodum can. quo facto, velut imago quaedam, aut figura servitutis sibi tui dicitur, in facto non in iure sistens. l. pen. ff. de cap. minorib. que in quoddam primum ab usu, et usufructu distinctum hoc sensu a Papiniano appellatur. in d. s. in i. de usu, et hab. quippe, et si substitutione hac materiali nullum, neque directum, neque utile in legatario adquirat, facultatem tamen adijctam habitandi, et morandi in domo, quam sibi defendit virtute personalis obligationis, que iuxta realem, si illa prioris domus traditione terminatur, sed hactenus perdurat, et hinc tenet, quatenus facultas illa inhabitandi ex voluntate cedentis generi habitatorum perdurare debet.

Hic autem facti occisio, et si in substitutione hac, et intentione q. mortis 42 usufructum imittet, d. l. s. d. fin. usufr. quemadmodum. can. magis tamen usus, que usufructui accedit, ita ut habitatio legata perinde in effectu habeatur, ac si usus legatus fuisset. l. si habitatio to. ff. de usu, et hab. quippe donare, aut vendere si poterit habitator, et ex dimittas persone poterit recipere, que ususque; nam neque locare, quidem poterit, cum ex habitatione, seu facto activo inhabitandi mercedem percipere si valeat, videnda sunt tradita in superioribus, circa operas servorum n. 23. et 26. que huic casui ex eorum rationibus sibi omnimoda coaptanda veniunt. Sed etiam ad usus Marcellum veteris prudentis rectus magis usus, quam fructus habitations accedere existimabat, que et de operis servorum similiter sentiebat. Propositi sunt operis servorum, quoniam nimirum verbis ipsi occasionem si universis domus emendatis, sed facti dimittas actuum inhabitandi stinebat, que legato un stringit: et si enim nulli alij sunt domus fructus, quam habitatio, tamen in fructu domus, seu emendate eius sponsum si minus ob habitations mercedem, quam ipsa habitatio sponsum. arg. tea in l. s. et 4. ff. de operis servorum. Facto igitur inhabitandi legato, si esse minima mercedem ob habitationsm valeat sponsum, magis facultas un similis, quam fructus occisio intelligebatur. d. l. to. ff. de usu, et habit. donec nona Papiniani de usu iuxta opinionem Marcelli de usu fuit d. s. d. in i. de usu, et hab. l. 13. C. de usufr. iuncta ibidem Merito 15 ex iust. de usu =

At licet cum servitutibus personalibus in hijs symbolice habitandi lega 43 ta facultas, et in hijs quoque, quos pariter habitations legatum ab addita tradita cedat. l. s. ff. quando dicitur leg. et singulariter legata habitatio unum dimittas legat, in annos autem singulas relicta plures habitations, seu plura habitandi facta sicutur l. 11. l. 13. ff. de usufr. leg. plurimum tamen dicitur a servitutibus similibus, ob id solus, quod in facto, si in iure aliquo sistat servitute d. l. pen. ff. de cap. minorib. ideo recte sponsum ex Papiniano in d. l. to. ff. de usu, et habit. legatum habitations, nec non utendo annis, nec capitis diminutione; licet enim in facto activo legatario, que servitute un sistat habitatio, tamen ceteris rationibus militat in sponsum; que in simili passu circa operas servorum legatas in superioribus consideramus n. 31. et seqq. Ubi et dicta n. 33. hic oportune repetenda veniunt, quippe, et habitandi facultas domo vincapta, vel alienata, si minus extinguat, quam operarum legatum vincapta servio, ob eandem omnino rationem =

Sed pariter sic substitutionibus, que supra n. 37. quibus idem, 44 quod iure servitutis, aliam spectare solet, q. vindicationis legati, ex mente, et intentione defuncti personalis servitutis usus, fructusque occisio intelligitur: aut habitations legata, si ipsum per vindicationis legati, si alio un domus legato, servitutis iure spectare solet.

ergo

ergo habitatio legata vix servitus tributa intelligitur, ut existimare videntur Con-
ti in l. si quis vng. 32. ff. de vng. iuncta l. Aquilii ff. de donation. Hinc subtili distinc-
tione Vespontus, dicit nimirum regulam superiorem procedere, quibus nimirum corporale
emolumentum, seu utilitas illa aliquando ex facto procedere solita, multoties, aut strius
capienda, q. vindicatione legat. l. Lucii 37. ff. vng. q. div. Secus vero militare, quando fa-
cultas ipsa faciendi, ex qua utilitas resultat, seu quæritur modico, verbis etiam ad legatarij
directe permittit. Item cum in prioribus terminis utilitas illa legata, vel virtute iuris,
vel virtute facultatis mere spectare, ac deberi possit, dum in ambiguo versamur, meliori
modo, quo possumus verba ad legatarium directa interpretamur, sicque iuxta veritatem
cedentis mentem in illius utilitati perveniendi, si meram facultatem esse tributam signi-
ficeret interpretamur: in posterioribus autem terminis, cum illud ipsum factum, seu mera facultas
peragendi utilitati appareat demonstrata esse, sicut recurrimus ad interpreta-
tionem voluntatis, quæ ex verbis ipsius scensionis clara est. l. cum servus. si quis alium ff. de
legat. l. Neque oit. lex in d. l. 32. ff. de vng. et l. Aquilii. de donation. quibus ita
advenit fecimus ad Laberz ubi sup. n. 10. cy. legg. =

45 At licet habitatio legata si veniat, aut capere diminutione minime ex-
tinguatur, immo, neque morte eius, qui eam accepit, necque eius, ut pote in obligatione perso-
nali sistens, ex facto ipsius legatarij, licet donata esset morte cedentis extingui soleat,
ut diximus ad Laberz ubi supra. n. 16. et 17. tamen ipsius legatarij morte extinguatur, non
aliam ratione, nisi quia, aut vixi similis est, aut alimentorum legato, cum habitatio parti-
culari vix sit, ut supra Fab. disputat. Sacob. Dec. 77.ERV. 7. n. 5. l. uxori meæ 22. ff. de
vng. leg. quippe iuxta vix, personale factum actum strius ex parte legatarij. d. l. 10. ff. de vng.
et hab. qua ratione eidem legato coherere dicit in l. 9. ff. quando dies leg. ced. Quamvis ip-
sæ habitatio legata virtute personalis obligationis defendatur, quæ ex propria natura ad
hæres transitoria est; tamen cum huiusmodi obligatio appendatur, et respectiva sit facti ha-
bitandi, q. ex natura propria personale, inextinguibile, et intransmissibile est, eiusque natura
ipsa obligatio, eius facti tenendi causa separata, et inducta, censetur, et credit, in secus, ac
actio ex testamento veniens personalis adijcendi vix fructus causa. l. l. ff. quibus modis
vng. fr. amitt. =

46 Ex his autem, quæ tam in presenti, quam ad Laberz notum manent dicta, co-
nocitur habitatio legata, si in iure aliquo, sed in facto sistere dumtaxat. q. quibus licet
obligatio personalis nitatur, intransmissibile est. Unde merito dubitari potest, quare neque
habitatio legata servus, filius relicto, patri dominus post diu legati cedentis acqui-
ri debeat, seu indicetur in d. l. 9. ff. de dies leg. ced. Item si de actione personali q. habi-
tatione spectante Consultum intelligat, nihil faciat; quippe ipse facit differentiam iuris vi-
gians, an filius servusque ante aditam hereditatem decedant, an vero post aditam deserviant
hereditatem, ut quidem priori casu legatum, q. personis servus, vel filij coheret, patri do-
minus queri non possit; in secundo autem casu nihil spectat, quominus, quominus legatum
simile eidem acquiratur; in quibus sane terminis, nempe quando filius post aditam dec-
dit hereditatem, si dumtaxat personalis obligatio quidem patri quæritur spectat, si etiam emo-
lumentum, seu materia legati, nihil, q. ad effectum attinet, intererit decedat filius ante, vel
post aditam hereditatem; quippe ante aditam hereditatem decedente filio, nihil patri adqui-
ri potest, cum sit prius legatum in persona eius sistere, ut per eum patri procedat acquisitio: post
aditam vero hereditatem filio decedente, nihil intererit patri actioni personalis ex testa-
mento ipsius quæritam, si ipsa quoque preunte filio, pereat. Inde verbis magis, quam
effectum vix ipsius scensionis fuisse oppositam evincet. Sin autem dicas, si solus obligatus,
ten.

seu actionem personalem patri, vel domino, per subjectos iuri suo personae adquiri; Verum, et ipsum quoque legatum, nonge factum habitandi, quibus obstat principium illud deductum ex lex. in §. sed cum factis. Inst. de legat. servor. iuncta l. 38. §. huius 6. ff. de verb. oblig. igitur nullo sensu vltimam sententiam in tuto esse poterit =

Hinc sane subtili difficultati, ut respondeamus, alte repetenda est da res est, nec inuoluitur; et quidem videndum primum quid in usufructu, vnae filio, vel seruo legati cedat ~~utrumque~~. in hoc autem posita, et si non inuoluitur ea, quae in §. 2. n. 24. dicta manent. adhuc tamen sic subtiliter quae hanc definire posse in serim arbitramur. Primum enim usufructu legati filio familiaris quibus in ipsum seruituti patri adquiri post diem legati cedentis, aut post substitutionem eius, personam tamen formalem cuiusdem generis filium remanere; quippe cuius est, et personam habet cuius; et quidam quodammodo legatum utriusque tam patris, quam filii stemplatione relinquuntur, et quidem in ambiguo primum; hoc autem posito, seruituti minime iuridit, immo eorum scripta cuius, quo pater, et filius per vna eademque persona reputantur, generis vnicuique personam seruituti manere credit. est quidem generis filii, atque re, ut pote iure patri; quibus, et typis que generis patrem cum re, et personam quoque virtuali ex intentione defuncti; quippe testator eius quoque personam expressit; cui iuris necessitate adquirendi in §. iuridit, et in ita voluit. Inde si filius decedat generis patrem manet seruituti, et est persona, cui est adquirenda per iure; nec enim nunc de nouo personam ex filio mutatur, quam nec tempore quidem acquisitionis mutauerit: quippe personam non nisi ab iure adquirenda, aut ordine mutata, et inuoluita per patrem a filio mutuari; sed immo eam ipsam personam pater mortuo filio retinet, quam fuit adeptus iure adquisito ex intentione defuncti, qui eius quoque personam expressit. Inde quoque si pater quod decedat, generis filium quoque usufructu recte manere dicit; quippe personam, seu scripta ille formalem personam cuius, quem filius retinuit simultanea cum patre ad se trahit, quasi abcedens nunquam in ipsum seruituti. arg. lex. in l. 2. ff. de cap. peculio. et in l. in ius ff. de lib. et posth. Cum nonum non sit in ipsum seruituti quod genere personam etiam eam, quae integra manens usufructum primum quodammodo amiserat. l. iuridit ff. de usufr. acq. l. si dicit 39. ff. de usufr. iuncta §. d. Santos ad Ariston in l. 2. ff. de usufr. acq. et d. Pama lib. 4. ad ff. pag. 38. n. 7. sic accipitur lex in l. fin. C. de usufr. Si vero filius emancipatus fuerit, aut alio modo capite mutatus est patri exierit potestate, tunc enim in persona patri postmodum morte, vel alia ratione defuncti usufructu, ad filium minime redit, ut pote in ipso capite diminutione extincta scripta personae cuius. Si solus patri stemplatione usufructu filio ex parte relicto; tunc quidem tanquam nudus minister filius habet, perindeque ad potestatem, non ad filium extinctum in patre usufructu reddidit, ac si patri dumtaxat perhiberet relicto arg. lex in l. si usufr. §. §. quod si ff. de usufr. quemadmodum. Cau. est tamen si filius dumtaxat stemplatione usufructu relicto fuerit, cum in patrem abique personam, hoc est abique personae scripta, et stemplatione transeat ex filii persona modum, et finem seruituti accipit; ita, ut mortuo patre, generis filium maneat usufructu; mortuo vero, vel emancipato filio, in utriusque persona extinguitur. ex hoc vero minime deducitur recte vendito usufructu ab eo, qui non potestatem, sed formalem seruitutem habet, posse minime in ipsum reale seruituti transire, remanente scripta formali personae generis venditorum; siquidem in specie tunc rari, si stemplatione filii relicto usufructu, vel iuridit stetit seruituti, et in §. a personam quodammodo separata. etenim est verum, quod licet in personae patri, et filii

et filij illud recte gredit; non tamen eque in personis emptorij, et venditorij gredere va-
let; quippe in prioribus terminis idem scriptis dicitur, qui sunt personae filij, et patris, et in-
divisum quoque velint scriptum servitutis, etiam illa separatione facta iuris, et perso-
nalitatis, et quidem inter personam omnino diversam non posse gredere ~~scriptum~~ nemo non
videt. Sic patris in superiori specie vivente filio, et in potestate manente, pro nomine ad-
tionem realem offerentiam habebit, ut pote habens in ipsum formalem servitutis. Sic emptor
pro nomine, etiam vivente venditore offerentiam actionem habere si poterit, ut pote, qui,
iuxta meliorem notam in scriptis, non in ipsum servitutis, sed immediatam dumtaxat habet
ex iure, et persona venditorij. L. necessario 8. §. pro cum similibus. ff. de pen. et modo
rei vendit. iunctis ibidem Fabro, Cujac. et D. Barbosa. in l. usufructus ff. soluto matrim.
23. olea. de cautione iur. §. 3. §. 4. d. n. 27. et Bacob. ad Heuter. vol. 1. lib. 3. tit. 4. lit. B.

46 Idem ac in fructu, in usu quoque gredere affirmat Afri-
canus lib. 5. quest. in l. filio 17. ff. de iur. et habit. licet magis personae filij usus, quam fructus
comprehendere videatur, ut pote magis in facto consistens: itaque cum patri quiritio, non minus presen-
te, quam absente, vel morbo filio, pater uter adhaec, quando minus vel patri solus,
vel utriusque gratia usus datus ponitur, et frequentissime accidit. d. l. pro. C. de usufructu.
immo dum pater vivit eius dumtaxat usus exigit, et considerat. L. plenum 12. §. si usus.
gen. in l. ff. de iur. et habit. quippe inter omnia personae filium sine re manet personalitas, ut
in superioribus dicitur manet. videndi ibi Fabro. et Fulgencij Renardus lib. 5. var. §. 13.
Porcillo in academ. de leg. ad l. ff. de leg. 1. n. 12 =

49 Nunc autem quod in persona servi gredit videamus in eadem
servitutem personalem usus, usufructus causa. et quidem si usufructus servus, vel usus
velictus pponatur, usque ad cessationem legati dumtaxat impingit stemplatio personae eius, ut si
quidem tempore aditionis hereditatis inveniat manus missus ex persona propra possit perage-
re legatum; post aditam vero hereditatem, et diem legati cedentem, tantummodo eius perso-
na impingit, quo ad legati sustentationem, et regulam Juliam, an minus si liberi exet simile le-
gatum peragere possit. L. si in manere §. ff. de serv. legata: quoad modum autem, et fructus
servitutis amplius persona eius in consideratione non habetur, cum neque servus personam
cuius formalem scriptum obtinere, aut retinere possit, neque amplius ad ipsum usufruc-
tus perfecte domino quiritus reddere valeat: itaque sine utriusque, sine servi, sine domi-
ni stemplatione ut usufructus velictus, statim domino perfecte quiritus, eius personalitate
dumtaxat attendita, servusque tanquam minister nudus habetur: etenim suggesta capacitate
in persona servi iuxta regulam Juliam, ex persona domini legatum servitutis perso-
nalis consistit. L. si servus. ff. quib. mod. usufr. amitt. l. 26. cum alijs ff. de regulat. servor.

50 Nec quidem obstat lex in l. si filio 23. iuncta l. si servus 48. ff.
de mortis causa donat. ubi si stemplatione filij, servus donatus mortis causa factus ppo-
natur, mortis filij, servus, non patris, dominus impingit: etenim antequam servus donatus,
sive quiritus de eius sustentatione quiritus, et perfectione, hoc est verissimum, ut in dicitur iuris.
habetur; quiritusque eiusdem terminis, idem in legato gredit; quippe antequam dies legati ce-
dat, punitur persona filij, servus impingit. L. si habitatio 9. ff. quando dies leg. ced. iuncta
D. Joanne de Puga in academ. ad illum. §. 2. n. 4. est quod legatum perfecte iam
domino perhibetur quiritum, amplius persona servi non est in consideratione, quamvis eius
solius stemplatione initio datum legatum pponatur; quippe in eo post diem legati cedentis,
neque in aliquo modo manere potest, neque personalitas aliqua in scriptis dicitur, quae
personalitatis servitutis, considerari valet. Sed dicitur. Unde ergo illorum Consultorum ratio
quiritibus, qui post quiritum domino usufructus, parte servi alienata, parte usufructus

novo quidem domino adquiri aerebant, quod testator Sisymanus in l. inter ant
 quam l. 3. C. de usufr. ubi Merulius l. 7. ex 50. Cass. Sisyman. Hanc sane considerationem sub-
 stitit respondet rationem quod dictorum juris consultorum desumendam esse ex textu
 l. 8. interdum. ff. de usufr. accresc. Cum enim usufructus eius naturae sit, ut quolibet
 substitui intelligatur, etiam si quis ita sit, in superioribus terminis videbatur dicendum
 parte servit alienata, eandem partem usufructus priori domino quiritam, ab ipso
 abicere, atque novo domino adquiri debere, non secus, ac si tunc temporis cum
 servus penes duos inuenitur dominos, eadem usufructus legatus proferret, fac. opti-
 mus textus in l. 1. d. de iure hereditatis ff. de usufr. accresc. Verum licet hoc subianus amittebat in
 d. 8. demique, eo casu, quo ex domini alter usufructus amittebat, aut repudiabat,
 non tamen idem affirmandum putabat, quando dominus, cui perfecte servitus erat
 quiritam, alienabat servit partem: neque enim hunc modum inter ceteros amitten-
 di, aut repudiandi usufructus numerabat, Cuius sententiam in §. dicta l. 3. C.
 de usufr. approbat Imperator =

Demique, ut initio operis difficultati faciamus satis, restat videndum, 51
 quid nempe cedat habitatione filiofamilias, servitute alieno relicta: in quo sume
 articulo summe difficili ex mente Ulpiani in l. si habitatio 9. ff. quando dies leg. ced.
 quod attinet ad personam patris, dominus, distinguendum ita erit: aut enim
 dies legati habitationis nunc cedit, aut venit legati dies adita defuncti testatoris
 hereditate. Priori etenim casu, si filius, servitute sui iuris propter effectus, eidem
 hereditate legatum adquiret; et autem §. de defunctis, nulla domino, patris ex tes-
 tamento actio dabit: prior est enim in personis servit, et filii legati iustitiam, quam
 ut quiritur de eiusdem legati acquisitione =

In secundo autem casu principali, nempe cum vivus adhuc servus, et 52
 filius, legati dies cedit, atque eidem in potestate manentibus, adit hereditas, clari-
 tatis gratia separandum filium a servo erit, et ita circa filii personam subdividen-
 dum, aut enim stemplatione patris duntaxat, aut stemplatione utriusque, §. fe-
 quentibus accidit, aut demique solius filii stemplatione legati habitationis relicta
 propter. Et quidem priori casu, non solum ex testamento actio patri acquiritur, sed et
 factum actuum habitandi eidem dedit, si quidem factus §. filium quiritum, cum
 ita naturaliter facta personae cohaerent, ut minime ad alium transire, seu §. me-
 diam alterius personam acquiri possint. sed factus inhabitandi propter, quippe, et si
 verbi testamenti in persona filii factus sit positum, ex intentione tamen defuncti, ei-
 dem datum creditur, cui ex testamento actio spectatura est. inde pater etiam abque filio
 habitatio semel patri quiritam morte eius nunquam ad filium reddebit, qui tanquam
 rudis minister electus est. l. 9. d. quod si. ff. de usufr. quemadmodum. can. =

In secundo vero casu, nempe quando stemplatione utriusque datum lega- 53
 tum propter, §. frequentibus accidit, l. fin. C. de usufructu. Hinc equidem ex eadem depen-
 di intentione legatum patri quiritur, hoc est ex testamento actio, et virtualiter factus quoque
 propter inhabitandi actuum ex propria persona, etiam absente, mortuo filio. d. l. 17. ff.
 de usufr. et habitati. d. l. 9. d. de stratis. item. ff. quando dies leg. ced. Cum enim ad patrem
 quoque dirigatur voluntatis intentio, quodammodo multipliciter factum, et alterum
 residet in persona filii, alterum virtualiter residet penes patrem esse intelligit. in hijs
 ergo terminis, etiam vivente, vel mortuo filio, pater in quibus habitabit; si vero pater
 decedat, forem, et filii actione ex testamento propter factum habitandi dependet;
 immo, et si propter emanat, dummodo pater legatum ad se pertinere voluerit.
 arg. textus in l. si filius 58. ff. de furtis. de quo Cuiac. lib. 26. obs. q. 5. verabile enim
 quodam

l. 13. et 44. ff. de mortis ca. l. 1. ubi verabile legatum erit,

quodammodo inter duas personas videtur esse legatum. arg. text. in l. 10. § de optione leg. et que patri, cum actore ex testamento virtualiter ex intentione defuncti proprio inhabitandi factum datur; ita, et filio patre deficiente, aut repudiante, in legato eius natura, § unica statione terminatur, sed per plures dies, annosve duraturum est, si solus factum, sed cum ipso virtualiter ex testamento actio, ut tenet illud virtualiter scilicet, in his terminis credit; quin in aliquo obitare possit emancipationis casu; quippe si nec in personarum servitutibus, ita in hoc legato exceptis aliquis formalis civitatis personae existit, immo naturalis dumtaxat personae exceptis desiderat =

54 In tertio autem caso ex superioribus, nempe quando solus filius contemplatione legatum habitationis relinquit, iuris necessitate attendita, ex testamento actio patri spectat: aut abique virtuali proprio inhabitandi facta, § ex iudicio defuncti personae filium dumtaxat tenet: non igitur pater abique filio in Edibus habitare poterit; mortuo filio, ex testamento actio in persona patris cessabit, quae appendix, et sequela facti est. et patre mortuo, vel emancipato filio, eidem ex testamento actio dabitur. d. l. 58. § de furtis. facit text. in l. ex repudiatione. C. de fidei commissis =

55 Circa personam autem servi similis separatio facienda erit, et quidem, si domini dumtaxat contemplatione legatum fuerit relictum, eius dumtaxat gaudibus quare, hoc est ex testamento actio, cum proprio facto virtuali actio ex mente, et intentione defuncti. d. l. 9. § de heredi. sensu. § quando dies leg. ced. In re legat. minime verborum erit, sed fixum, ac firmum in persona domini permanebit, cum persona eius extiterit, neque ad servum alienari, manumissumve reddi. d. l. 23. et 44. § de mort. causa. donat. =

56 Si vero utriusque contemplatione habitatio relicta operatur, vivente domino, et legatum agnoscente, servitute habet, ac si eidem dumtaxat missa donata habitatio; mortuo autem domino, vel legatum repudiante, servitute non domino, aut eidem servus manumissio persequitur dabit, ac si hodie legatum habitationis dies cesserit; quippe per se servus, dum ipse vivit, semper manet exceptus naturalis personae, qui cum legati opem, capaxque facit, qua capacitate supposita, in legato ex propria natura verborum, § in sequentiam facti modum affert. l. 10. § de opt. legata. et factum temporis habere, et servum, quocumque tempore ex hoc actio insimul cum proprio facto virtuali ab alio non fuerit occupata, factum ipsum servum quare, et ex defuncti iudicio ipsum servitute =

57 Si denique solus servi contemplatione fuerit habitatio relicta, minime domini habitator censetur ex iudicio defuncti; itaque non alibi in Edibus habitare poterit, quam si cum servo habet: dabitur ergo ei ex testamento actio, in hoc dumtaxat, ut servo habitare liceat, non ut sibi liceat inhabitare; quippe ex propria persona, nullam inhabitandi facultatem habet, non ex iudicio defuncti virtualiter, cum in ipsum intentio voluntatis non fuit directa, non virtute legati quocumque per servi personam, cum facti minime per servum ad domini transire valeat. §. sed et facti. inst. et legit. servor. l. 38. §. si qui. 6. l. §. dicit. § de verb. oblig. =

58 In quibus iuribus ideo sic non distinguitur circa intentionem voluntatis, et quia solum attendit in obligat. verborum, § est lingua nuncupatum. l. 99. § de verb. oblig. et quia in iudiciis iuris viros stricte magis ex designatione personae, in quam spectat faciendi facultas, desumit verisimilitudo voluntatis; mortuo autem servo ex testamento cessabit actio, eo vero alienato, vel manumisso, similis actio ob superiore ratione, velut servi caput virtualiter ex defuncti intentione sequetur. d. l. 23. et 44. § de mort. causa. donationibus =

59 ubi ideo ille casus omittitur, quo nempe mortuo causa donatio utriusque contemplatione est facta, quia nempe nunquam in deliberatione esse poterat ad effectum confirmationis, de quo ibidem agebatur; aut enim contemplatione filii, servitute est facta donatio, et eorum promissa irrita sit; aut contemplatione patris, et eversio procedit. Simul tamen

50

vero stemplato, quibus de Confirmatione querit, nunquam militare potuit ex in-
 tentione donantis; neque enim utriusque simul donare liget voluit, sed, aut filio si ex-
 tra potestatem extabat tempore affirmacionis, aut patri, si filius eo tempore adhuc
 in familia retinebatur; & cedente autem acquisitione ex filii persona ad patrem, sicut
 hic donatore, amplius similiter adquisitio verbi non potest, ut pote cum tota non in facto tan-
 tum temporis habente, sed in iure sita. Hec si non placeant, dic aliter satis sub sim-
 plicibus mixtum casum spondendi, hoc est, et casum illum, quo utriusque stemplatione
 donatio facta est; in quibus sane terminis, neque morte patris, dominice, in filio,
 servitute, neque morte filii, servitute, in domino, vel patri donatio infirmabitur =

Ex dictis ergo hucusque subtiliter collige legatum principaliter in iure 60
 sistens, usque ad cessionem dumtaxat esse verabile, hoc est modo in favorem patris,
 dominice, modo in favorem filii emancipati, servitute manumissi cedere. ut im-
 pectore, et intentionaliter dumtaxat, cum illud legatum proprie dicatur verabile, & post
 cessionem, seu acquisitionem varie verbi inter duas personas, usum fructum, et usum si ex-
 ceptis, qui et post acquisitionem verabiles sunt inter patrem, et filium. l. fin. ff. de usufructu.
 ubi dicitur, quod in superioribus deditur. Illud vero legatum, & factum magis, quod in sti-
 net sub se usque ad perfectam acquisitionem esse verabile tam inter patrem, filiumque,
 quam inter dominum, servitute, dummodo factum & unica vice terminetur, nec tractum
 temporis usque ad aliquem terminum, vel usque ad vitam habeat. l. si Pamphilo. to.
 ff. de opt. leg. Cui non est strarius tex in l. si domino 99. ff. de leg. 1. qui de optione loquitur antequam
 in tractum solutionis stinente. l. fin. C. de leg. fact. tex in l. ex regulacione. C. de
 fidei iuribus, ubi fidei iuribus extraordinaria persequitur in facto magis, quam in iure est legatum
 verabile est inter patrem, et filium. et tex etiam in l. si filio 58. ff. de iur. iur. ubi ex eo eman-
 cipato filio iuribus actio datur, quia actionis causa, nempe stractionis, quod iure reperti in-
 telligit. l. incipiendo. si in factum. ff. de iur. iur. quid quid aliter Cuiac. lib. 26. obi. cap. 5. Demig.
 Collige illud legatum, & factum sub se principaliter stinet tractum temporis habens, vel usque
 ad certum terminum, vel ad vitam usque, verabile esse, etiam post effectum acquisitionis,
 quo in legato habitacionis supra distinctis casibus & cedere diximus, tam in personam patris,
 et filii, quam in personam domini, et servitute; quippe ex intentione defuncti actio est testamento
 ipsius facti appendice, factum ipsum constituit, et ex eo voluit, seu veritatibus, cui sane specialiter
 & adaptati magis speciei singularis tex in d. l. si filio 58. ff. de iur. iur. quo niger ex
 posita manet. Videndi sunt & variorum dierum indistincti. D. Chumac. sel. disp. disp. 3. a num.
 11. et 17. Sarmentis selec. lib. 2. cap. 6. Kerius deffer. 1. cap. 4. Cuiac. in l. 7. ff. de leg. 1. Pancorb.
 obier. 53. Pinelly lib. 2. sel. cap. 16. a no. 21. D. Larreyqui lib. 5. sel. cap. 7. D. Santos ad Lucini
 um lib. 4. Reg. in l. 21. de adm. leg. no. 24. Kerius 2. indist. cap. 6. Bellony de iure accrepen-
 di. cap. 7. q. 42. no. 727. et 730. Altamir. & g. Scabole in l. 60. de Cond. et Dem. n. 5. et lib. 13.
 quest. in l. 16. ff. de opt. leg. Cuiac. lib. 5. ad Afric. in l. 17. de iur. et habit. Hotmanus
 to. obier. cap. 3. Castillo de iur. cap. 63. p. tot. Ariz de Mesa varior. lib. 3. q. 49. Menckius
 44. ex 50 decem. iur. ad. l. fin. C. de iur. iur. D. Joannes de Puga. de Collat. bon. cap. 2. no. 16.

Hec operarum, relictus, et habitacionis legatum, velut figuris quibusdam sunt servitute
 tum personalium, non servitute, aut ipsarum figuris imaginis sunt, cum quibus.

et alia servitute imaginis facti, seu figuris, quas supra. cap. 2. §. 2.

Recensurimus, ac defleximus omnino accensurimus, et Cassandz

sunt, et videndi quoque Doctores a nobis adducti ab ea

beon lib. 1. tit. ad tex in l. 53. §. fin. ff. de acti. empti.

Paulus lib. 3. ad Sabinum. Quae servus detrahitur est, vin, et operis servus, ut stat
 ex lex. in l. 1. 4. 16. 18. et 30. ff de inst. l. 1. ff de inst. leg. de pluribus alijs. Decidit
 autem in l. hominij 3. ff de inst. leg. hominij liberi operas, et legari, et pmiti, et in signi-
 latione deduci posse, unde Sicutamur dubitare, an respectu hominij liberi circa
 estimationem ipsius, vel operari eius obligatio aliqua considerari possit; idque pponit
 in specie nostri textus; cum enim testator alienus servus a domino possessione habem-
 suum damnasse dare, ipse servus absque ulla onera, culpa, vel hujus a domino
 suo manumissus esset, quidnam an aliquis ex hoc legato deberet; et quidem
 dubium non est, hominij quidem liberum a morte exemptum, amplius in obligatione
 non pmanere: circa estimationem vero ipsius, vel operari eius dubitatio esse non
 poterat, siquidem impedit nihil hominij liberum estimari, eo tempore inspecto,
 quo servus fuit; Neque quidem impedit ratio operari hominij etiam liberi
 obligationem pmanere, semel videlicet legato die cedente, ut Paulus pbaerit in
 d. l. 3. ff de inst. leg. etiam, qui hominij legat, omnes omnia hominij utilitatis
 videlicet legat, itaque et si homo ipse manumissionem debere nequeat; impedire
 nihil videri posse, illud in legato pmanere, quod a morte exemptum non est, nempe
 hominij operi, et ipsius estimatione; quod quando testator fundus legat, et supradictam
 partem fundi voluntarie alienat, quippe in residua fundi parte legato manere
 re dubium non est. Accedit, quod re aliena legata, ut ipsa estimatione eius legata in-
 telligit, velut alternativa si homo velim, aut aliqua ratione solvi legatario non
 potest. l. qui concubinam 29. d. fin. ff de leg. 3. in alternatijs autem obligationibus stat
 una re perempta, aliam debere l. 6. d. si stip. ex vulg. ff qui a quibus. Hic tamen non
 obstantibus straxim Paulus decidit, nempe in specie quod dictum nihil penitus ex legato
 causa actione ex h. hujus tenari pstat, neque hominem, qui liber est factus, ne-
 que eius estimationem, quae hominij est ante obligationem, non debet, amplius, neque ope-
 rarum eius, quia operi legato non sunt, neque de legandi operi testator aliud cogi-
 tavit. Hic est species, ad cuius intelligentiam suppono, Paulum in pventi minime
 disputare, sed supponere rei alieni legatum vtile esse, de quo videlicet ppet. ad insti-
 tut. in d. n. saly 4. de legato. et quippe d. Donzel in g. p. n. v. extra de p. tam.
 aliquando si inutile legat rei alieni esset, fuita ppet. an servus a domino manumis-
 sus, maneret vtile legatum; quod et non manumisso servus initio inutile esset = secundo
 suppone aequo et disputare Paulum casum illum, quo servus factus hujus est manu-
 missus, de quo articulo videlicet sunt Cyac. 39. ff p. h. in l. 25. d. vlt. ff ad d. vlt.
 lib. 2. semper. q. 24. Alim in l. 2. C. p. emptore. n. 19. Valentia. tom. 3. fol. 105. d.
 n. 14. Puga de seruo pign. dato. q. 1. n. 100. Neque casum illy, quo culpa hujus vtile
 gata perit, mentione exempta est, de quo Cyac. et Don. in l. n. ex legato 23. de
 verb. oblig. l. q. te mihi ff de reb. cred. videlicet late Labo et pth. in l. 10. d. n. ad leg.
 Rhodian. d. n. 1. quippe in h. casibus minime dubitatur servus sine mortis, sine
 manumissionem adhuc ab hujus debere penitus acci extaret adhuc, et pstat passet.
 d. l. 23. ff de verb. oblig. l. 24. 23. ff de vlt. p. in h. ipse terminij dimitteret
 legatus est, quibus minime alienus servus absque ulla facto, mora, vel culpa ab-
 hujus hujus manumissus est a domino, et non a morte exemptus =

2
 Nunc videamus quare minime in terminij Pauli et si a homo lega-
 ty ratione eius estimatio non debet, et quidem huius specij quidam quadrupes ra-
 tio exhibere valet de optionem. Prima est, quae omnino daddit, quia nempe homi-
 nij liberi nulla estimatio est. l. 3. ff si quilibet panger. p. dicit. sicut neque homini

mortui, cui in hac parte manumissus servus parati, l. si mihi alienus 92. ff. de p. l. ubi d. Serna ad ff. de p. n. 24. et 26. Neque obstat quidquam homini liberi ratione operarum obligationis ubi d. p. l. 3. ff. de lib. leg. quippe nihil impedit homini liberum operas gratis debere, quo illum ex. explicat Cynae. At implicat estimacionem homini liberi dari, cum a Smerbio exemplum sit. l. liberi 70. ff. de stat. emp. l. 83. §. sacrum ff. de verb. oblig. sed dicitur, quod cum liberi homini estimacio dari non potest eo tempore, quo liber est, recte tamen dari valet eo tempore inspecto, quo servus fuit, ut in terminis nostri text. Etiam si factum huiusmodi servus p. teneret occurrere, manumissusque nemo dubitaret eo scriptum homini liberi estimacionem debere. Sed respondet homini p. b. vel alterius rei estimacionem non recte sumi, sed eo tempore, quo agit in iudicio indicium, vel quo res indicat in actionibus bonae fidei, vel quo dies apponitur venit l. 3. §. in hac. ff. de mod. l. fin. ff. de solut. iudic. l. 22. ff. de verb. oblig. Cum autem non adstante culpa, vel mora huiusmodi, homo extrinsecus vel manumissus, non fingit extare servus, eo tempore, quo agit, nulla estimacio liberi homini, vel servus mortui est =

Secunda ratio est, nam ea, quae initio videtur viderunt, reddunt invidiam, 3
si in eum quemant casum, a quo initio capere non potuerunt. l. 3. ff. de h. qui p. i. i. l. 140. §. vlt. vbi dicitur ff. de verb. oblig. Cum igitur legatum liberi homini ab initio invidiam est. l. 83. §. sacrum. et vlt. ff. de verb. oblig. ita pariter invidiam reddunt, si initio servus alieni legatus, ex post facto liberi homini esse incipiat, ut in terminis nostri text. hancque rationem reddidit D. Serna. lib. 5. Regul. Dupin. in d. l. liberi. 70. ff. de stat. emp. Videndum Serna de stat. emp. c. 1. §. l. n. 6. Neque obstat Res. tex. in l. 83. §. 1. ff. de leg. l. 1. de qua vbi dicitur Solus. et dicitur in d. l. 140. §. fin. de verb. oblig. Puga de causis lucrativis. ad §. 6. et §. 9. in p. de leg. n. in fine. Neque obstat pariter tex. in l. verbi §. ff. ad falcid. §. ex statuto 14. in p. de legat. de cuius utilitate in l. debitor 82. ff. de leg. 2. ego ad tex. in d. l. 82. §. servus alieno =

tertiam rationem p. b. d. Res. ad tex. in l. inter stipulantes 83. §. vlt. ff. 4
de verb. oblig. vlt. §. in p. Neque ex eo in nostro text. non debere estimacionem aut, quia ratio est impossibilis redditus rei stipulatio; nam cum maxime velit p. mittor, nulla ratione efficere potest, quamvis rem ipsam p. b. et magis quam si supponatur, aut chimeram dare p. mittor; neque obstat recte ait tex. in d. n. dicitur 14. §. fin. l. qui servitiam 29. §. fin. et similib. ff. de leg. 3. vbi cum maxime huiusmodi rem alienam retinere non potest, non eo tamen minus tenet estimacionem stipulare; quippe distinguit inter impossibilitatem, et difficultatem stipulationis, ut quidem impossibilitas omnimoda cessare faciat obligationem, difficultas autem minime, immo hoc p. mittor ad p. mittor in modum. l. 2. §. ex h. in fine. l. dicitur 637. §. illud. 4. ff. de verb. oblig. Nec pariter obstat in ultimis voluntariis stipulationibus impossibilis tamen mandata totum. §. Impossibilis in p. de h. vlt. in p. l. n. vlt. ff. de verb. oblig. l. obstat ut nulle alij. ff. de condit. et dem: quippe id tunc verum est quando impossibilitas adest in adiecta stipulatione, vel tempore adiecti, nam tunc huiusmodi mendy, et angusty sublaty, quia et vlt. manet de p. b. d. l. l. et l. 12. §. p. b. vlt. d. Serna. ff. de leg. 1. Puga de certo loco. c. 1. §. n. 9. vlt. autem, de impossibilitate cadit super stipulationem, seu materiam obligationis, tunc enim cum materia sublata, vana dispositio remanet, etiam in ultimis voluntariis similis impossibilitas vlt. dispositio. tex. in p. et vlt. in p. l. quidam 7. §. fin. ff. de test. vlt. Puga vbi sup. d. n. 9 =

Hae autem opinio D. Res. melius ad casum nostrum adaptari valet, quippe 5
h. qui rem legat alienam, ut quidem ipsa factum retinendi, et stipulandi creditur legare. §. n. vlt. §. in p. de leg. quod quidem factum admixtam habet dationem.

Cum ergo in obligationibus faciendi si nō fiat & primum est iuxta facti estimationem
 petitio debet ex req. Celsi in l. stipulationes 72. Verū celsus ff. de verb. oblig. parit in
 verbis danda est, si homo mortuus, vel manumissus servus, siquidem manumissus d. l. q.
 quod concubinam 29. 9. fin. c. similib. ff. de leg. 3. Verum qd servus a domino mandu-
 matus opponat, incipit factus impossibile reddi, quo facto, sicut in terminis eius qua
 facti impossibili non similitur. Si homo mortuus 69. ff. de verb. oblig. ita nec estimatio
 eius vel nomine debet. Chrys. l. in d. q. 22. n. 13; est equitas estimatio quaedam
 facti utilitas, quae vel ipsa sub specie facti primum, vel legati crediti, et intelligitur
 legata, vel gratuita labeo. 4. d. l. fin. de heredit. s. nō. n. 28. nulla autem eius facti
 utilitas considerari valet, sed in verum expeditibile nō est videndū si omnino solutio
 et debitor facti in l. impossibili ff. de regulis iur.

Verum licet hii rationes verae sint, adhuc tamen in nostris terminis alia insti-
 tiō ratio paulo adaptari potest, quae etiam in effectu cum superioribus coincideat, melius ta-
 men et clarius mentem consulti aperit: et quidem consistens est quoniam materiam obligatio-
 nis legati esse vicem ipsam rem legatam, quando res propria legati, neque enim aliud quid-
 siam nisi urgente necessitate, vel utilitate aut per, aut tolli potest. Videndum Dignae
 causae luerat. n. 13. et melius d. dilectus de la soluta de resolutione. q. 2. n. 5. ubi et n. 10 a
 reo id defendit in obligatione meri facti, sed admixtam dationi subinde dicit; quan-
 do vero res aliena legati parit legati materia est quia res legata, quae virtualiter ex mente
 testatoris obicit subiectioni reddendi et standi. Et quoniam sciendum obligationem
 abstractam, et pendente nō solum tolli, verum et extinguere quoque posse. Tollit aut obligatio
 partem voluntate non secundo imperiolemento reali solutionis omissionem
 in q. ronationem, vel q. acceptationem, toto ff. inst. quibus modis tollit obligatio. Extinguitur
 vero similitur, quae et naturaliter aliqua res animata soleat extinguere, puta quando le-
 gatur aliqua pars substantialis obligationis. exempli gratia lex in l. bona pitey 50. ff.
 de stractura empte cum enim in stractura emptionis, et venditionis qualitas resque sub-
 stantialis sit. labeo l. b. pith. l. fin. ff. de acceptat. q. totam: si post stracturam em-
 ptionis, venditionisque stringat aliquid legi beneficiis, puta novarum tabularum, ut voluit
 Cujas. emptorem a solutione legati liberari, quod extinguit obligationem ex parte vendi-
 toris recipere qualitatem deficientem, et perinde haberi ac si obligatio illa stractura
 non fuisset. videndū labeo. sup. d. tanto ad obijctionem in l. si ab empt. 58. de pactis. item
 porroque credit. si cum tribus res aliqua ex causa incoherens deberet, cum nactus
 fuisset ex alia incoherens causa, quippe quae res mea esse materia obligationis nec
 minime valeat, illae cessat materia pendens obligationis, et quoniam evanescit, ex-
 tinguit ipsa, ut mira proprietate loquuntur Darius in l. inst. stipulatio. si rem deb. oblig. ff.
 de paginam in l. Manius 66. §. duorum. ff. de leg. 2. ubi actionem semel extinctam pa-
 ritur ergo in nostris terminis dicendum est; cum enim non secum ac morte, et manumis-
 sione termini definit materia obligationis. l. n. alienis 72. ff. de solut. quae quod, et
 magis substantialis pars obligationis et nexu est. d. l. 83. §. servam. l. stipulatio l. b. §.
 alteri. de l. ob. in l. merito manumisso, vel mortuo servo in specie nostri textus defi-
 citur velut corpore obligationis, ipsa obligatio extinguit, moritur, ut mira proprietate
 loquitur Darius notans Celsum in l. qui res 98. §. aream ff. de solutionibus. Dicit t. non
 sequere materiam obligationis servo manumisso, signum semel videtur legati hic ce-
 dentem non solum servum, verum et estimatio quoque eius crediti legata alternatur; in
 alternatur autem obligationibus altera specie perempta, altera supervit. l. 2. §. sequebatur
 cum vulg. ff. de eo q. certo loco. Cui non obicit d. pithemus ad nostrum tractatus textus in
 in l. C. q. 47. §. ubi i. d. v. v. qua ratione ff. de leg. 1. ubi fortassis vel mortuus qd.
 nam videndi sunt Koli. Exerc. 16. n. 2. et 9. D. Cely de fundo dotati q. 2. n. 12.

Ego de certo loco ep. 4. a n. 39. ergo in genti pariter deficiente homine, estimatio
 cui in obligatione manere debet. Verum respondeo estimationem non simultaneam, ut in
 alternatiu in obligatione deduci, sed successive, velut sub hac solitione si homo redi-
 mi n. possit; est enim in facultate huius si rem in toto optio sparare n. possit, saluam
 estimationem eius. L. n. dubio 14. ff. de leg. 3. in s. fin. tex sic intelligit. in L. qui scabinam
 29. s. fin. ff. de leg. 3. L. si alienus ff. ad falcidiam; quae et alia singulari specie tunc
 sine, n. simultanea petendi facultas legataris dicit. L. 8. s. fin. ff. de leg. 2. ite opti-
 may, et singulari in L. miles 6. s. 1. ff. de leg. indicata. Cum ergo hae successiva facultas
 non subiecta nisi ea tempore, quo agit de serui redemptione, quando nimirum costa
 inditabilis, vel inditabilis huius intelligat, minime adhuc estimatio, aut in solitione,
 aut in petitione est; interim igitur deficiente materia obligationis merito extinguitur
 obligatio, et nihil ex legati causa debetur, ut in scienti Paulus ait. etenim estimatio
 in rebus terminis dum res est integra accessionis locum obtinet resseci vel aliena
 legati, nemo autem dicit se principali perempta, quae in obligatione duntaxat de-
 ducta est, accessionem peti posse, sic facta specie in L. si stipulatus 57. ff. de solutione.
 L. obligationis 44. s. accessio ff. de oblig. et action. L. qui homines 34. s. stipulatus ff. de solut.
 L. fin. s. cy mlti ff. de oblig. Videnda sunt tradita q. d. Reus ad tex in L. 83. s. sibi
 cu delicti oblig. a n. 24. licet in alijs loquatur terminis, nempe in iam debitoris qua-
 ntitate resseci certis speciebus, cum nos loquamur ex Paulo de eo debitoris, qui n.
 adhuc quantitate debitor minime est = Hae sane procedunt quando nulla culpa, fac-
 tum, vel mora huius versata, ut in terminis notis; nam facta, culpa, vel mora
 cui inueniente, n. deficit materia obligationis, et si n. realis et vera, ficta tamen,
 quae res, perempta, vel a comerto exempta extare adhuc fingit, et quae si ex huius
 conditione soluit, eius estimatio debet. L. 21. et 23. ff. de rebus pcc. L. 23. L. si ser-
 uum. s. sequit inter omnes 46 ff. de furti. cy mille alijs ff. de oblig. Videndum
 omnino d. Reus ad tex in d. l. inter stipulatus. s. sibi del. ob. avert. l. q. totam
 ubi varia iura recte explicat, quae in cortice quare videntur etiam ante moram, vel
 alijs culpa specie perempta debitorum n. liberari =

Dicitur 2. homines liberi saltem inter ignorantes emptio venditionis esse, et
 eorum nomine ex empto actione ob eundem posse agi. L. 25. ff. de eundem. L. 70 ff.
 de stah. empt. aut hae utilitatis causa recepta sunt, inducta velut imagine strady,
 ne emptor decipiatur. quod et idem in notis terminis admittit, nimirum ut homo mor-
 tuus, vel manumissus quandoque fingit extare, atque eius estimatio debeat. Videnda
 sunt circa homines liberi interdictum late apertae d. Sontas & Verul. Vignu. in d. l.
 70. ff. de stah. empt. d. Reus in d. l. 83. s. sibi del. oblig. d. Dilacio de la Serna
 de empt. et vendit. ep. l. s. 1. a. b. et omnia Vegetentes ad tex in L. 25. ff. de eundem.
 et L. si homines. ff. de edictis edictis =

Dicitur 3. si verum esse manumissione serui ob defectu materij obligationem
 extingui. amplius disputari n. possit. L. Manius 66. s. duos. ff. de leg. 2. ibi nec postea
 possit alienata obligationem renouari semel extinctam. aut in notis terminis, n. manumis-
 sionis serui serui serui fiat, actio ex testamento reddat. L. si Chorus 73. s. fin. ff. de leg. 3.
 ergo quia manumissione serui actio, seu obligatio extincta n. fuit. Respondeo stariam
 sententiam esse veritatem, nempe obligationem extinctam semel manumissione serui, am-
 plius n. renouari, etiam seruo in seruitute redacto, ut nos Paulus Ceteri sententiam
 in gongis ait in d. L. qui v. s. arcam. ff. de solation. faciunt tex in L. 27. s. 1. de adm.
 leg. tex in L. serui 29. ibi iuncto Cyne. ff. de oblig. et action. Nec obit. tex in d. l. si
 Chorus s. fin. de leg. 3. cui omnia quampuribus in gongis traditionibus n. d. Reus in d.
 s. arcam. et a d. Dilacio de la Serna in d. l. 83. s. sibi del. ob. Responsum sub
 gongis dicitur ad Laberij lib. 6. pth. in l. 28 de capti. n. 23. et in Rept. ante in
 L. si v. 39. ff. de leg. 2. =

Quarto dicitur obitare valde tex in l. verbi s. ff. ad l. falcidiam; quae
 est substitutio

de substantia legati est, & utilitatem sineat. L. 24 et 29. cy vulg. ff de leg. 1. ut admi-
nente die, vel solitione, quae utilitatem legati sinebat iure testatore, n' eo magis legatum
extinguit: q' parit in specie dicendi est, nempe obligatio legati n' extinguitur deficiente pot-
estatem materia obligationis. Verum huius difficultatis solutio a me data est in locis su-
perius adductis, dum hoc text. adigimus. et videnda erit.

Quinto dicitur ob stare valde text in l. unica ff si tabulae testam. extant. quae
ex ead. l. 3. Pauli ad Sabini. Exempta est. Iidem enim ait Paulus, q' si tempore mortis
tabulae deficiant, quia delicti sunt, bonorum possessio secundu ead. dari non potest. ut si tabu-
lae semel extiterunt n' delicti, recte secundum ead. bonorum possessionis posse dari, q'
et si hodie tabulae n' sint, tamen fuit verum tabulae extare. En vbi de iustitanda bo-
norum possessionis est tabulae extare, et tamen sufficit tempore mortis tabulae extitisse,
nec remedium extinguit sequenti defectu ignorum: q' parit in ratijs terminij dicendi
est, nempe sufficere extare verum, seu materiam obligationis tempore, quo dies legati
cessit, nec ulterius eam desiderari, et obligatio obacta semel placet. hinc difficultas. Re-
pondeo in specie Pauli in l. unica ad bonorum possessionis clarificandam sufficere tabulas
extare post mortem testatoris, et scripturam integram ferri, ex qua adhiberi possit potestatem
bonorum possessionis huius institutum fuisse, quo posito, cy Anglijs scriptura n' desi-
deret, quae testibus postmodum adhiberi valeat. L. 4. leg. nov. l. n. figura. ff de oblig. et acton.
interit parum expost facto tabulae delictae, vel extitae esse. Secus autem in ratijs
terminij, ubi n' forma aliqua tempore, sed substantiatis quocumq. tempore, vique ad
solutionem, vel satisfactionem, materia obligationis, de qua agit, necesse est desiderari. Videndi
sunt text. in l. 36. §. fin. ff de leg. 1. L. 24 ff qui, et agitur. L. arbitrio §. 9. ubi ff eod. l. fin.
C. de Condit. instij. l. 24. §. i. homini. ff de fideiuss. libert. l. 3. §. 13. ff ad Glanovij. l. 6.
§. 2. et l. 23. ff de iurisdic. l. §. qui 43 ff de oblig. et actionib. =

Hic posito, et si n' distinkamus superius additam huius text. interpretationem
in se veram esse, et omnium iurisconsultorum doctrina firmari. Bartholi saliceo, Cumanij, Goffedi,
Duranij, et Jacobi Cujac. cy recentioribus primarijs supra adductis. Fomen n' insubili-
ter, et improbabili alia specie singulari suble Pauli ita adaptari valeat. Ecce enim
minime dubitavit Consultus homine manumisso in specie scientis text. homines ipsi non
debent. L. in stipulanz. 83. §. sacram. ff de l. oblig. l. qui 98. §. arcam ff de solut.
quae eiusdem Pauli sunt. Neque dubitavit quoque an ipsa affirmatio deberet, hoc ek-
non esse, q' n' deberet ipsa res legata, vel in obligat. deducta, neque affirmatio quidem
eius debet. L. ay seray 39. §. itat. fin. ff de leg. 1. quae Pauli e' l. 21. ad Sabini. Diversi-
que sunt species text in l. 16. §. i. seruo alieno 16. ff de leg. 3. l. sed n' 94. §. 4. l. filij 44.
§. si quis alicui ff de leg. 1. l. multo interit. luncto ibidem Don. ff de verb. oblig. Quisq. huc
et similia iura loquunt in terminij incapacitatis personalis respectu supposita existen-
tia obligationis cy materia nota, quo casu ginde affirmatio debet, et fitat, ac si res
legatam nullo gho domini vendere voluisset. L. 1. §. fin. de leg. 3. cy similibus aut si
in arca aliena gmisra domini insulam edificasset. l. qui 98. §. arcam ff de solut.
difficultas dumtaxat circa gtabatij versat, n' impossibilitas, n' materij defectus, quae
gravi liberant debitorem exincta obligatione. l. 92. ff de solut. Sed interim in huius-
modi quae potest, cur nimirum in hijs iurisconsultis adstante difficultate gtabatij, gtray huius ad
affirmationem tenet; n' vero in specie text in l. 9. de leg. 1. l. fin. de act. eugli. l. h' 94. §. 10.
de leg. 3. vbi sustinet gtabatij donec cesset gtabatij difficultas. Dic ergo distinkuendy
esse an difficultas cessare possit gtabatij, an non, ut primo quid casu gtabatij rei res-
pon dat, ac si tunc dies inisset ex natura actus. l. interit 73. ff de verb. oblig. ut si ser-
uo ab hostibus capto, et gmissa sine gno, seu alieno Paulus ait d. l. qui 98. §. arcam.
veri: diversy resolutione secundo casu n' suspendat gtabatij: et Yuray an res gtabatij
testatore legat, an aliena, ut in priori quid casu suspendat gtabatij, nam ipse. erant.
rem ipsam extantem dare verum simile testator voluit, ne duplici gtabatij oneret huius;

Secundo vero casu illic estimatorum hinc solent ex mente defuncti, qui omni e-
 ventu in estimacione ipsorum onerantur, quod quidem legitime melior est, et quod dicitur
 iuris, quod de incapacitate respectu loquuntur, melius accommodari vult. L. si sed si
 res aliena. 40. ff. de leg. 1. videndum quodque e. text. in l. ab omnibus. §. etiam. ff. de leg.
 1. l. unum. Sicut Barb. in d. l. 3. de leg. 1. et d. d. daco de la serua de emp. q. 2. n.
 6. Dubitant ergo Paulus duntaxat an homine manumisso, qui legatus erat, tener
 tur hinc operas eius emere, et legatario optare, vel ipsorum operarum estimacionem
 plenius accepta defuncti voluntate, ut ipse in d. lib. 3. dixerat in l. in testamentis
 12. ff. de leg. iur. et ex iunguntur, vel et Sabino dedit hinc nihil ex legati cau-
 sa legatario optari teneri = id autem tenuit Paulum 1º quod ex instituta ad ipso
 tractacione: quippe illo libro 3. ad Sabino totus est Consilius circa vnum fructus, et o-
 peras, ut videtur in illius libri leges ab Antonis Augustino. Fremonio, et alij collectas
 intuenti clare stabit. et quod Sathof. in l. 10. ff. de leg. iur. quod excedit lib. 3. de
 sumpta est: sed de aliqua hominum legati utilitate, quod suggerit ex eo, capere videntur
 vnde possumus. 2º nam aliqua re legata, vniuersa eius utilitas legata censet, et ea
 diminuta facta subdit. testatoris, vel casu, quod suggerit ex ipsa manet in legato. l.
 si ex toto §. l. si ex parte 22. ff. de leg. 1. ergo homine legato manumisso utilitas, quod
 ex eo suggerit in commercio, nempe operis eius l. 3. de vniuers. leg. in legato manere
 videtur potuit. 3º nam aut Paulus nihil ex hoc legato debere. Sed autem nihil opus
 stragone hinc aliquid: est nemo dicit estimacionem vel legatum aliquid ex legato esse,
 immo est totus legatus. §. n. solum 4. inst. de leg. 1. qui scabinam 29. et similia. ff. de
 leg. 3. Aliquid ergo ex homine legato est utilitas operarum ipsius, quod sola eo ma-
 numisso optari valet: quod de hac parte legati disputavit Paulus, n. de ipso homine,
 aut estimacione eius. Sed merito dedit Consilius nihil in terminis possit ex
 legato debere homine manumisso, neque operis quodam hominum, et si eum hinc per
 se legari possint, et in obligacionem deduci, ut Paulus eorum lib. dixerat in d. l. 3. de vni-
 fr. leg. famen in presenti de eo, ne cogitant quidem testator, qui et si totus seruus,
 et omnia eius utilitatem legauit, nihil de alio homine, quam de seruo legauit: o-
 peris ergo, quod hodie sunt hominum liberi nulla consideratione ~~pari~~ pari serui
 legati subleuari possunt: immo quod alij censet homo, qui liber factus est, ita
 et alij censent operis eius. fiant optime. tex. vulg. in l. mortuo boue 49. ff. de leg.
 2. Itaque et si verisimilium sit partem vel legatum quancumque emanantem in causa
 legati obtineri, ac subsistere. d. l. 8. et 22. de leg. 1. hoc tamen in presenti legi habe-
 re nequit, quod nulla penitus pari legati serui emanat eo manumisso: nihil igitur
 ex hoc legato debetur, ut vult Paulus subdit.

Potest et addi superioribus alia texta ad minus subtili ipse, quod ex institu-
 ta a Iulio Paulo tractacione ingratum non est: agebat enim Consilius illo lib. 3. ad
 Sabinum de vniuers. et ipse diximus, et possunt hinc instituti, qui vnum fructus in aliis
 seruis habebat, eundem seruum damnatum fuisse dare, posteaque seruum a domino manu-
 missum esse: quod in hinc terminis an aliquid ex legato causa legatario de-
 bere? Respondetur nihil ex hoc legato hinc legatario debere optare. nam 1º ser-
 uus ipse optari non debet, qui ex manumissione domini a commercio exemptus est, et
 seruus ac res publica, vel vbius destinata publicis. l. cum seruus. §. per. de leg. 1. quamvis
 enim homo iste legatus post manumissionem seruum quocumque emanat, dum vnum fructus
 gaudet, seruum tamen sine domino est. l. si vnum fructus 23. ff. de lib. causa. §. si in
 frag. ff. de liber. §. seruus in qua. atque ita a nomine, et nemini potest aliena-
 ri, non seruus ac quando seruus a domino eo lege vendit, ne alterius seruitutis ex-
 periat, quo casu ita Commercio eius interdictus est, ut si alienatus pro quocumque punit
 statim libertatem regnat. l. generaliter. §. si ipse. ff. de fidei. §. libert. quod ad causam

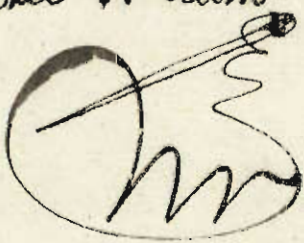
ipso legati attinet perinde habet hic seruus, ac si libertatis adeptus fuisset, nam no-
 gorie Statuliber est, qui interuentus n̄ est. l. Statuliber 9. ff. de Statulib. Alioquin si gorie
 Statuliber esset, cum specificis legatis hęc tradendo cetera solutio hęc liberaret. l. 2.
 in fine ff. de Solutionib. iuncto d. Dilaco de la Serna ad illud ff. q. 2. n. fin. = Non debetur
 quoque in terminis specificis usufructus, et si alius manente seruo in antiqua seruitute
 cetero ipso homine specificis legatis debetur. vel estimationis eius. l. q. filius & dominus. l. dila-
 cionis & fundo legato. de leg. 2. Etiam in nostris terminis n̄ debetur formalis, nam si le-
 gataris cedat, illico seruus liber futurus est. d. finit. inst. de Verb. l. 66. ff. de iure do-
 t. et iuris q. n̄ ut formalis legatus est, sed ut plenam proprietatem obtineat: porro aut
 proprietate n̄ debita, quando usufructus portio in totum obtinere debet; n̄ debetur
 nempe tanquam immodicus ipsius seruitutis, nam hoc modo nunquam aliquo casu sen-
 sa substituit partem legati proprietatis, ut proprietate n̄ debita, utilitas hęc maneat in legato
 et lex. in d. l. 8. et 22. ff. de leg. 1. nihil igitur homine a domino manumisso, in specie
 hac ex causa legati debetur, ut recte in presenti respondet Paulus. Item, omnino eius
 rationibus dicendum est si in specie specificis serui usufructus & gener. hęc, sed gener.
 hęc quocumque gerantur existens =

Proferre quæri potest, quid nenge dicendum est si in specie nostri lex. seruus ex
 domini manumissione non eius Romanus, sed Latinus, vel deducitur factus fuerit? ego in
 idem ad Paulum responderem in specie hac interim dicitur lex n̄ occurrat; sed de hęc satis

Mal sane circa hanc tertiam partem quæri potest, quid nenge dicendum
 sit si testator, hęcque eius in pignori in seruo alieno habeat, quem hęc damnatus est dare,
 illumque ante mortem debitor, idemque dominus manumiserit? Et quidem in hoc diffici-
 lius, distinguendum videtur, aut enim testator sentit de iure pignori, seu de credito ligando,
 (quod quidem minima disputat) et tunc verum est quod hęc legataris debeturam ip-
 sum legatus est; unice dumtaxat cum exerto, nenge si testator hęc voluntaria debita
 coegerit, remiserit. Si vero de ipso seruo legando testator sentit, indistincte estimatio-
 nem eius legataris esse ostendam dicendum videtur in specie lex in l. pignori 26. et similib.
 Et qui et a quibus. Iuncto d. Dilaco de seruo pignori. q. 1. n. 2. et d. Dilaco de la Serna ex
 stat. 5. Etiam cetero pat. manumissionis seruus hic Statuliber maneat, et in dominio debito-
 ri, sic. in comerto, postea creditor accipiendo debitor, quodammodo causam libertati dat,
 nenge. q. cedit, et si eo n̄ accipiente pecuniam, ob id seruus libertatem fuerit adeptus
 ea obsequata solutio & impleta habita fuerit; quippe in similibus casibus legataris hęc
 seruare tenet; neque aliquo modo in potestate eius esse valet, an debeat, seu an libe-
 retur quodammodo enim in hoc facto hęc quodam inducere credit. Non diffici-
 liter hęc posse defendi; sed hęc opinio equitati conformior est, ne legataris legato
 careat, et hęc debita quantitas lucret. Sed autem in hęc terminis n̄ manet seruus sine
 domino, ut in nostra specie, quia nenge si hoc ita statueret hęc seruo creditore, suble-
 uare iure distrahendi, et idque manumisso seruo pignori. qualitate a domino facta absolute
 inuitus est. d. l. 26. ff. qui, et a quibus =

Item quæri potest, quid in seruo immo testatoris, vel hęc, et simul alterius di-
 cendum sit, quælibet hęc serui manumittit iuncto seruo = In hęc terminis, et pari, quæ
 iure accedendi obuenit ex leg. lex in d. sed alim. inst. de donationib. debetur legataris
 hęc. in eius vero casibus, ubi soluta partem estimatione, seruus liber fit, hęc partem es-
 timatio quælibet legataris spectabit =

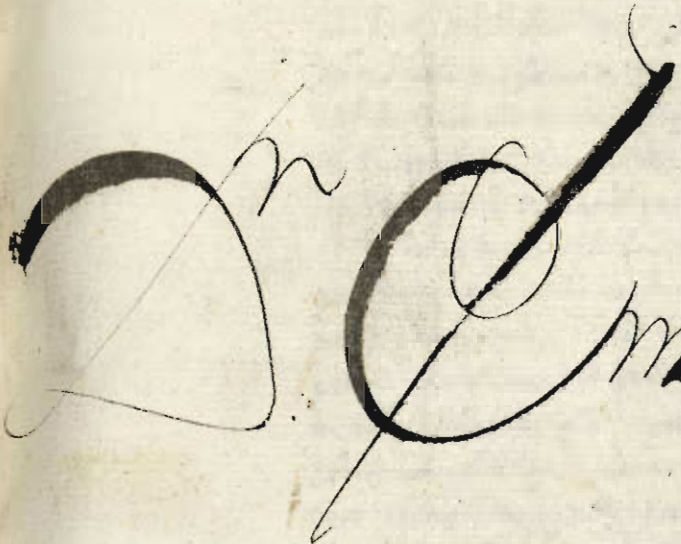
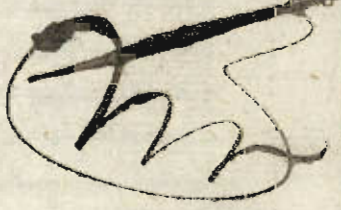

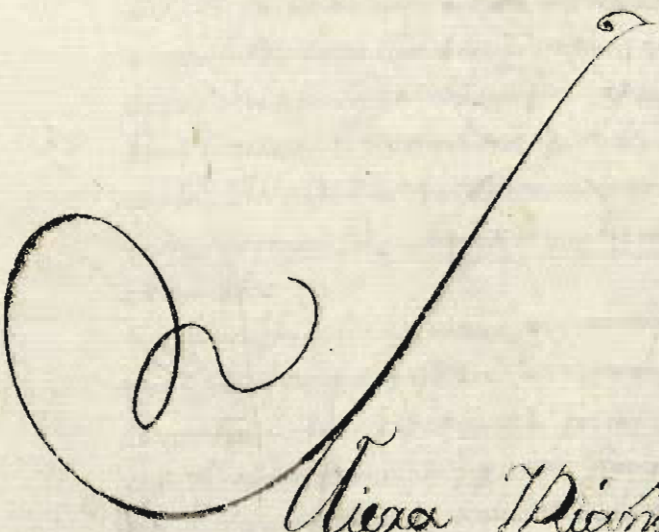

 Maria Picano

Henrique ve couro com lous Alcaide da Ilha de São

 de Honra de el Rôo de 1765 contandole mudo e venter

 do Matrimonio a fin que le pudere venirse aliado do dila

 do ou for ni lo adivo de ou talle como ni el q'ace p' de mables

[Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.]

 Don Enrique de Mesa Mesa

 Mesa Mesa

 Monsieur de Paris

 Monsieur de Paris

Lex 12 Sabatunnae archas, Uij. iudicibus fundi biennium, Ceterum
verum annuus esto =

Inualuit, ut omnes servitutes, tam rusticas, quam Urbanas Vincapi non aut
nam Urbanam Vincapione, aut quasi possessione videtur accipiunt, et
Urbanam Continuum tam rusticas, quam Urbanas habebant, nam et
Continuo omni servitute itineris et Urbana, tamen ex vi legis servitutes con
tinuo ut possit inire, itaque licet non actus, agilitudine tamen itineris, et
similium servitutum Vincapio est, et quasi possessio, quae servitute recepta quum
Animo solo confirmari, hoc probat ex ipsa institutione legis Sabatunnae haec
arguit. Lex Sabatunna inquit Vincapionem omnium servitutum inquit
te. l. sequit. l. 9. in de Vincapio. q. ante legem Sabatunnam inualuit omni
um servitutum Vincapio recepta erat =

Postea lege Sabatunna servitutum omnium Vincapio inuata est, ut
quia eorum Vincapionem in actum non erat, et non in omnibus in possessione tamen
sunt, quam rusticas, nempe in negativis, quibus exempla infra dabimus, ut
quasi possessionem, et pote incorporari et agnoscentur, quibus ut fides
inhibetur. odiosam igitur servitutum adhibendam contra naturam et diuinam
libertatem. l. 1. in q. de servit. causam lex Sabatunna non fovet. Vincapio
vero libertatis antiquae receptam amplexatur, eam tamen velinquit, obis
sua favorem. l. Servit. d. de ob. et actum. et non minus arguitur libe
tatis, quam servitutes ex parte vero possessionis ut. q. in iudicibus de servit.
d. l. 9. in de Vincapio. b. sed et servitutes nunquam longo tempore, hoc e
biennio, et sic inuicem Vincapio possunt, hinc enim igitur sedis recte Vincapio
biennio. hoc est, inquit, et bona fide, et sine possessione quodam dominum
biennio Vincapio, et servitutum igitur quod debita insequentiam Vincapio
cesset. l. si aliena to. d. l. de Vincapio. b. i. hoc in re habetur, ut servitutes
per se nunquam longo tempore capere possunt, cum delictis possunt. l. 10.
ad edictum

Cum autem in illis iudicibus, qui ob aliquod iuris defectum Vincapio non possunt
vant extra causam publicam, aut sacram, aut reale vitium, admitti que
Imperatorum rescriptis, ut scribiti possunt. Est igitur praesentibus quibus, quo
viam directum dominium, quae per se Republicam erat adquisiri non poterat,
rescriptis tamen poterant; nam Vincapio directum dominium parat, et servitutes
vili dominio contenta est, donec admittum fuit, ut et servitutes longae posse
sionis ex parte Vincapio non possunt, ut in, et bona fide, et continua inxi so
possessione to. anxi. in q. presentis, et to. l. ubi absentis scribiti possunt, adquisitis
invariabiliter quasi vili dominio servitutes. l. q. in. C. de presentis longitudo
to. vel to. anxi. ibi eodem observando et in res non solum sunt, sed in re, et
qui in iure consistant, veluti in iudicibus, et ceteris servitutes. Nam Lex Sabatunna
niam substituit servitutum inscriptionem, quae si dum erat introducita; nec ob
aliquod vitium reale Vincapio servitutes inuicem est, sed ob iuris defectum
nempe vere possit omni, quae longi tempore scriptis quod dubio inquit, nam in

l. 1. de iudicibus. q. in iudicibus
l. 1. de iudicibus. q. in iudicibus

dominio vili, vel quasi dominio contenta est in fidei quinquaginta
 ita et interpretatio quasi possessione est contenta scriptis. Nec ad rem
 faciunt tex aduocati a Petey ad l. scribimus num. 15. dicitur l. 2. Longo
 9. l. 10. C. de long. temp. scriptis. 10. vel 20. an. nam et si scriptis quoque
 continuam requirat possessionem; si tamen exorat possessionem veram, et cum
 limina carum vincagioni: servitutes enim omnes saltem in aptitudine, et
 sum, et in actu continuam quasi possessionem in animo consistentem ha-
 bent. l. cum ipsorum l. 2. §. cum in beneficiis l. 2. ff. de publiciana. l. §. si
 ego ff. de usufructu ff. eodem, quae quasi possessio animi esse debet, hoc
 est animo dominantis. l. fin. de itinere, actus, praebeo. ibi nam in hoc
 interdictum spectat in fundi possessione oportet. videndum omnino Galbanus
 de hac prescriptione imperiali cum titulis abest, et ad hanc partem re-
 ferendi sunt tex in d. l. fin. C. de long. temp. scriptis et d. l. si ego si de
 usufructu de publiciana. et ubi distinguunt traditionem, et patientiam, nam
 traditio semper supponit titulum; patientia autem si semper supponit, et
 relationem facit ad prescriptionem temporariam. l. l. §. ut de servitutibus.
 De hac prescriptione imperiali 10. vel 20. an. Constitutionibus introducta
 videndum tex. in l. de iudic. §. ut de Cont. emp. ibi. sed et longa possessio
 in prescriptione, si utriusque generis in quibus temporibus statu-
 ta Galbanus de usufr. c. ff. num. 3. quae quamvis mala fide interveniente
 non interruptant; licet tamen contestatione interruptant. l. §. nemo. C. de adq.
 poss. l. 2. et 10. C. de longi temp. scriptis: diversum in vincagione, nam vinca-
 gio ipso iure litij contestatione non interruptit. l. §. si quis accepit. ff.
 de rei vindic. l. 2. §. donato. licet effectus in utraque idem sit.

Exp. l. 2. §. 9. et 10. C. de
 scriptis. 10. vel 20. an.

Non abest. tex. in d. l. fin. C. de
 long. temp. scriptis. l. ut §. cum an. 3. C. de
 usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 l. §. de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 l. §. de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.

Propterea autem materia servitutum adquirendarum
 admittit et a quibuslibet, videlicet scriptis et oraliter, quae peculiariter in servitutibus
 admittit, siquidem omnino nullum titulum habent, bono tamen fide et fundi alium
 non clam, non precario itinere servitute, ut l. l. §. ut de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 suo fundo comparare, et 10. an. inter praesentes, et 20. inter absentes, veluti velle d.
 minium servitute adquiret, et de usufructu §. ut de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 confessoria, et inde ac si servitute a domino fidei servientis substantiam habet.
 l. §. si quis dicitur §. 10. ff. de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 quasi possessione in agere ducentis, nactus est: si est ei necesse docere de iure,
 quae agna substituta est, veluti ex legata, ut alio modo, sed velle d. l. §. ut de usufructu §. 9.
 nem, ut ostendat primum fore potest velle d. l. §. ut de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 possessionem §. 10. C. de servit. et aqua. l. ut de aqua pluvia §. 10. l. §. ut de usufructu §. 9.
 servit. velle d. l. §. ut de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 de aqua pluvia §. 10. l. §. ut de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 in d. l. §. ut de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 ad d. l. §. ut de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 et ubi dicitur, si hoc tamen intelligitur, quod quando alij dominus servitute velle
 dicitur, quod si eam ad minus dicitur, nam servitute, quae alij substituta non
 potest. etiam a domino, quia desit propter causam, et ubi dicitur, vel aliam
 requisitum essentia servitute velle, non velle temporaria adquire potest.
 ut bene advertit Petey ad l. fin. l. §. ut de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.
 l. §. ut de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9. ff. de usufructu §. 9.

Videndi Official. ad Rom.
 §. 22. Pinol. select. et
 sales in q. 10. si licet
 velle d. l. §. ut de usufructu §. 9.

Ex parte eius, qui servitute tradidit, requiritur, quod scilicet tempore
scripturam non vi, non clam, non precario quasi possideat, et servitute vobis, et
similibus quibus incho servituti vobis bona fide indicant, et cognoscant servituti
sibi debere, et paratim eam defendere si vobis a domino impediatur. l. fin. ff.
de iure, actus. pr. Et eundem incho servituti cy affectu dominantis requiritur,
ut in ceteris temporibus adquisitivis.

10

¶ Sed an bona fide incho sufficiat, an scilicet tempore scripturam
nisi vobis sufficere bonam fidem adesse incho scripturam, contra quod exi-
timant. Reley. vbi sup. n. d. sed contra facit text. in l. si an aliq. ff. de iure. vbi
ut vincagialibus partibus an aliq. partibus ff. de iure requiritur scilicet bona fide, vel incho
quod dominus certiorat; quod vincagialibus incho scripturam. Respondetur.
tamen, ideo in vincagialibus partibus requiri bonam fidem, vel saltem incho
certiorat, quod partibus possideri potest clandestine, quod dominus scilicet antea
pervenit: at si in nova scriptura adquisitivam palam vobis servitute ipsius vobis
si potest in oculis esse dominus, vel familie ipsius: hinc igitur requiritur,
ut certiorat, cum alio certioratione potest esse in clandestina possessione scilicet incho
et probat ex d. l. ff. de iure; nec quicquam laudat. l. si incho de iure, actus
pr. prout sup. cum text. accepimus; si enim adquisitivam servitute bonam
fide habeat, et affectu dominantis possideat, ex post facto, etiam incho mala
fide servituti, affectu etiam dominantis possideat, et paratim incho de iure
de iure: solum igitur requiritur incho bona fide. l. si de iure, actus. l. si
qui bona fide ff. de emptore, dum modo scilicet bona possessio sit, non interrupta,
et sic nec vi, nec clam, nec precario possideat.

11

Incho scriptura Imperiali a Provincia incho. l. scriptura im-
periali titulum, a non domino habitum requiritur, scriptura Provincia non domo.
2. incho scriptura Imperiali bona fide ab incho incho, postea, et non clandestine
possideat; dum modo non vi, non precario scilicet precario scilicet possidet; in
Provincia non incho ab incho bona fide, requiritur ex post facto, non non vi, non
non precario precario scilicet scilicet, et non ab ipso bona fide. 3. scriptura Imperiali
vobis eundem speciosam actionem parat; Provincia, vobis Provincia, redit,
eius effectus. 4. scriptura Imperiali etiam non possidente domino scilicet
servituti creditur, Provincia, possessionem domini, et vel familie eius requi-
rit: incho bona fide ab incho deservat, et sic tempore hoc an non in
ter Provincia, et non incho ab ipso.

ex. de servit. §. incho. p. h. v. v. et Provincia.

12

Alius adquisitivam servitutum modus est scriptura immemo-
rialis: si enim quod plures annos quibus vobis servitute, qua etiam antea
non vi sunt, ita non memoria hominum non extra incho vobis servituti, tunc
perinde habet, ac si incho cum non a domino scilicet servituti, statuta sunt,
et omnia inde servant, et actio speciosa directa sequitur. l. si incho. ven.
tamen ff. de aqua et aqua plub. arc. l. si aqua et §. si incho. de iure, actus. pr.
l. l. incho. et l. incho. 2. §. si aqua labeo 2. et §. si labeo 7. ff. de aqua
et aqua plub. arc. l. 3. §. ductus aqua. de aqua quod et §. si incho. l. incho. de
servit. et l. si incho. §. si incho. de primogen. lib. 2. c. 6. ex. 61.

13

¶ Incho, qui servituti tradidit non a domino, non scriptura
Imperiali, Provinciam, seu immemoriali non solum habet actionem speciosam,

qua se defendat, si vray servitutis impediatur, sed etiam habet interdictionem
 possessorium, quo flos interim, et cetera, et alique solennitatem iudicij in
 possessione iusti dominum flos dominantis, vnde quod hoc interdico vincat, et
 in possessione interim a flos teneat, sufficit flos dominus flos dominantis
 in anno proximo flos vnum se fuisse servitute, saltem q 30 dies infra
 cum bona fide, et n v, n clam, n flosario. l. 3. dicit flos. l. 3. d. iij. lit. 5.
 hoc interdico, ff. de iure acty. pr. sed quamvis hoc interdico vincat dominus
 flos dominantis, postea in alio iudicio ppetatij actio negat vix de ppetu
 te servitutis ppetu dicitur, et n pbauret recte a domus servitutis ppetuam
 habere, vel eam aliqua ex dictis pscriptioibus ppetu similiter vincat in
 iudicio ppetatij; si vero n pbauret, nec quia servitute ei ppetu n est, vel q
 n q omne, et integrum tempus requirit, et ppetu vincat, et idem nabit

¶ Namque iam ad emancipationem libertatis, que n iust
 lit, sed intactam relinquit Lex scriboma ppet favorem carz, que requirit
 flosorum naturalem libertatem, et videamus in quibus servitutibus liberta
 ty emancipio admittat, in qua questione n iust vrbana, et rusticay servitutis
 est distinguendum, sed inter servitutis negatias, et affirmatias. servitutis affirma
 tiay n vrbano amittunt q biennij; negatias ex solo n vrbano n amittunt, sed
 requirit ex parte domini flos servitutis libertatis emancipio. De singulari
 regulatione dixerimus =

Servitutis affirmatias sunt, que substantiam vident in facto de
 mini flos dominantis, veluti eundi, agendi, aquam ducendi, crety fodi
 endi, et calay coquendi, que rusticay ii; similiter in vrbana, servitutis stilitudij
 immitendi altay edificandi, cum affirmatias stilitudij, fumi immitendi, et
 stilitudij affirmatias ii; et hz amittunt n vrbano q biennij. texty omnes a
 dicit Pety ad l. scrib. n. 22. sect. vrbana. ant q quadragesimo n dicit contra
 servitutis n in substitutione sua. l. n. iud. ff. quemadmodum. rem. amitt. late Pety vrb
 ius; Ratio autem, quare hz servitutis q n vrbano amittunt hz e q quia carz
 substantia vident in facto domini flos dominantis, et nihil tam naturale est
 eo genere quidque gerere, quo Coligatum e: n facto vident amittunt, nec ne
 cepe est, et dominus flos servitutis quidquam faciat, itaq. si servitutem
 rusticam mihi debeas eundi q fundy tuz, et q biennij teneve n ppetu ami
 to servitutem. Similiter n debeas mihi servitutem vrbana stilitudij immi
 tendi, vel fumi immitendi, et q biennij stilitudij n immitere, vel fumam
 in domum meam, servitutem amittit: quare in hz servitutibus opy nobis
 numerare n licet, si dominus flos servitutis edificando oia servitutis faciat.
 disticty tex in l. vrbana 14. de operi nom nunc. licet servitutis ppet vindicari. hz
 emittit soly licet opy nobis numerare, q et ppetu hz habent ex ipia vrbana
 to servitutis. Affirmatias autz servitutis, q in facto, vel n facto vrbano n vrbano
 nec ex ppetu hz ppetu, et vrbano n vrbano n vrbano n vrbano n vrbano n vrbano
 a num 15 =

Servitutis negatias ii. Rusticay servitutis altay n tollendi, et officendi aere, 16.

de nomi operi nunc.

vel floris vicini, et n̄ auertendi stiticia in vicinis aeream, vel q̄ torum.
Urbanis alij n̄ tallendi, ne luminibus, aut q̄ p̄cedui officiali, tigni immittendi,
oreni ferendi, et similes; h̄j servitutis q̄ n̄ cum n̄ amittunt, sed requiruntur
ut dominus q̄dij servituti libertatis vinecipat, et ratio ē q̄ h̄j servitutis
substantialit̄ n̄ sunt in facto, vel n̄ facto (q̄ facti negating substanti) de
quim q̄dij servituti: Itaque amittunt obratio facta ip̄s, et n̄ alibi. tex. in l.
et n̄ forte b. ff. n̄ servituti vind. p̄pare n̄ servituti nisi debet rusticam alij non
edificandi, et officendi floris vicina mea, n̄ alibi amittit servituti, q̄ n̄ per
licentiam alij edificatam habet; Similit̄ n̄ servituti Urbanam nisi debet
aq̄ tigni immittendi, in qua substantialit̄ in̄, ut parietem habet ap̄t̄ tigni im
mittendi, n̄ alibi servituti amittit potum, quam n̄ foramen in quo tigni im
mittendi et obtudaboj, et n̄ parietem n̄ q̄dij amittit servituti. L. n̄ qui alia
l. b. ff. q̄ malum servit. amittit; necesse enim ē, ut aliquid oba servituti obta
tam fang, necesse, ut foramen obtudat; n̄ enim nihil edificet contra servi
tutem n̄ fang, q̄z donec i pariet ap̄t̄ immittendo tigni in v̄ny natura est =

Hec
meq

17

Nec obit. tex. in l. n̄ qui alia ff. si rem. vindicet. ubi h̄z servituti n̄ v̄ndo amittit, ut ibi ait Conradus: n̄ enim
ita videtur accipienda ē. Ita sententia, ut dicat n̄ v̄ndo hanc servituti amittit.
potendi enim n̄ terminu habet, scilicet obtudum ē foramen q̄ tigni q̄dij ser
viti, nam et h̄j servituti, q̄z q̄ vinecipat libertati amittunt, obz n̄ v̄ndo
amittit recte dicitur, cum enim vicinus q̄ vicinij contra servituti edificat habet,
q̄ ibid̄ tempore servituti v̄ny n̄ cum; nec id diminutorij est, nam suent q̄dij qui n̄
fina substantialit̄: in gr̄m̄ enim ait d̄. in servituti tigni immittendi ē possidere,
quoad actionem p̄sonariam, aut negatoriam, qui tigni immittunt habet; n̄ v̄n
immittit n̄ ut ē possidere, qui negat, et parietem cecum habet abiq̄ forami
n̄; neque enim Conradus ibi gr̄m̄ ḡralit̄ disputabat de amittione servituti,
sed inquirebat, q̄z possessorij, q̄z p̄torij p̄rt̄ obtinere, q̄z disputatio Lubrij
suavit. Sic rectij h̄c text̄ intelligit, quam a Chesio ubi sup. n̄ b. d̄. q̄dij agnitionis
agere suavit̄ tex. in l. b. ff. n̄ qui alia ff. q̄ malum. rem. amittit. h̄nd̄ ex
glum̄ negating servituti, n̄ nisi servituti debet oreni ferendi, q̄z substantialit̄
et in hoc n̄ s̄t̄, ut parietem ap̄t̄ habet oreni ferendo, et ē resp̄ct̄. d. l. n̄ qui b.
ff. q̄dij n̄ rem. vind. n̄ enim q̄ libertati parietem n̄ resp̄ct̄, aut foramina in q̄
tigna immittenda n̄ obtudum habent, libertati vinecipat. et similit̄ in oreni h̄j
servituti ex q̄ dare poteri. In h̄j enim servituti recte op̄z nobis amittit, cum
in substantialit̄ illarum q̄dij n̄ substantialit̄ inest, nequid vicini oba servi
tutem motat. tex. n̄ intelligit in l. n̄ qui alia ff. de remissionibus l. 1. et 2. de
nom̄ op̄. n̄ amittit. Manij sing. op̄. lib. 4. q̄ 20 num. ff. hanc d̄p̄ct̄ obz tradidit,
et recte fundat. Chesio d̄p̄. l. q̄ b. ff. l. b. =

exp. tex. in l. n̄ qui alia ff. si rem. vindicet.
ff. n̄ servituti vindicet.
de hac servituti d̄p̄.
post. n. 4.

exp. l. 1. et 2. de rem. amittit.
l. 1. et 2. de remissionibus.

ubi d̄p̄. in l. b. ff. q̄ malum rem. amittit.
n̄ in eo n̄ substantialit̄.
d̄p̄. l. 3. d. l. n̄ qui alia ff. de remissionibus.
n̄ amittit, q̄z tigni amittit.

18

Necesse h̄j obit. tex. in l. stiticia ff. q̄ malum. rem. amittit ubi
ait d̄p̄. q̄ n̄ stiticia auertendi in oreni h̄j h̄z habet, et h̄z sc̄p̄ro co loco q̄dij
ficare amittit servituti, et h̄z modo ac n̄ in oreni h̄j fundi habet, q̄z
concessio, ut in oreni h̄z q̄dij. q̄ ex illo tex. q̄dij Urbanis servituti ap̄t̄nam
in n̄ facto vicini consistere, liquet q̄z oreni edificandi, et faciendi sublati

exp. l. b. ff. q̄ malum rem. amittit.

concedit. Respondet enim, qd in ex licentia edificandi dicitur amicum domini remittentis servitute, non tamen ex eo pbat servitute affirmativam esse ve in non facto domini qdij servitute, nam qd remissionem et pchy servitute in effectu amittit potest, nec tamen nitendo igitur in hys dicitur videtur. de huius tex infra et satiat. cy L. n. domus 21. de serv. urb. Chery. de for. l. q. da. q. 1.

Urban. qd. L. 18. d. in
4. 5. h. de serv. urb.

Necque hys similes obit. tex. in hys aut. 6. d. in L. 4. 9. libertate de vncag. qui dum de vncag. libertate tractant de vrbani servitute mentem faciunt, etenim ex pta aporita in d. d. legibus a modari possit aque vrbani servitute. L. 2. ff. vrb. qdij. ibi. Rhythory qdij servitute hys ii hys. licet aliter solere, et officere glorio videtur. et ut in plurim. vrbani servitute si negant, in aliquo q. vrbani facto, vel si facto videntur, vrbani autem pccomny affirmative si, et in facto d. m. qdij dominantij fundant. que ve ex hys, que frequent accidunt exempla immundis, que regule si coherant, nec ratione iuris excludunt similit. traditam in d. d. legib.

19

In hac libertate vncagione, si titulus a n. dominos ad 20 initio bona fides sufficit, similiter ac si n. adit titulus specialij a n. dno habetur. si quis n. vi, n. clam, n. pccario, et initio bona fide edificatus habeat ista servitute: bona enim fide dabitur est abiq. ff. si quis enim domus, que paravit, et quam in hereditate invenit liberam indicet, et alij ista servitute edificatum habeat bona fide, incipiet libertate vncagione, et cy hys iura tam libertate quam servitute, cum igitur qdij possideri intelligant. L. si d. 32. de libertate. ff. de vrb. Urban. et titulus specialij circa hys ipsum servitute, nec verus, nec existimat. debet tamen respectu qdij ipsorum, et quare n. possidet, et vncagione. qd et in scriptis gloria servitute pcedit.

Urban. qd. L. 18. d. in
4. 5. h. de serv. urb.

Nec stravit pbat. L. n. l. de longi temp. pscript. que q. libertate si enim in vncagione libertate humani, ut loquitur D. d. hys regit. vrbani bonafidei q. hys tempus requiritur, sed initio dubitatur. ut pbat. tex. in l. 2. ille t. que fundam. gote, vel in manumissione a n. dno facta, vel ex lyto errore, et existimat. ideo enim in p. d. d. pscript. 20 an. tempus desiderat, q. n. q. q. admittit fuit a prudentibus libertate humani vncagione; neque enim vrbani tempus possidere potest, quamvis in ipsius odij, vrbani sui ipsius favore credit, dum fuit. favore tamen libertate pscriptio illa admittit fuit. n. 20 annos se glorio vrbani gerat = iura vero libertate, et servitute qdij, et n. 12. q. d. videtur n. possit, cum qdij tm ipsius intelligunt possideri. d. l. n. d. 32. de libertate. ff. de serv. Urban. quo sensu Capi etiam pote. tex. in n. n. a. h. n. a. l. o. d. h. vrbani. ff. de vncag. videtur ut servitute nunquam esse, et in abstracto vncagione possidet, sed in concreto, hoc e. ab eo qui qdij habet, et cy eo servitute intelligit possidere. vncagione possidet =

21

Urban. qd. L. 18. d. in
4. 5. h. de serv. urb.

Dicitur libertate vncagione a pscriptio sine Imperiali, sine gloria servitute in tempore, q. n. vncagione libertate biennio fuit ad existit vncagione qdij status, in vrbani incorporata in immobilis regit. maxime cum in vrbani accessunt, ut hys iura qdij. D. Olea de cep. in. t. 2. q. 1. a. num. 15. maxime a n. 20. pscriptio sine Imperiali, sine gloria pccario in p. d. d. 20 in absentis formitanti existit. qdij vrbani pccario. d. l. 2.

22

de ser. et ager. d. l. fin. C. de long. temp. scripto. Secundo inferantur in eo
quod in capite libertatis duntaxat locum habet in servitutibus negativis, scriptis
aut servitutibus tam in affirmativis, quam in negativis. Tertio inferantur in eo, quod liber-
tatis vincipio fundi ponit in pristina libertate ubi optimus, maximusque erat,
nam civilitas, et directe operari, nec ullam servitutis umbram relinquant,
scriptis servitutibus duntaxat ubi operari, nec directe fundi servitutem afficit.

23.

Convenit in eis etiam scriptis, quam
libertatis vincipio continetur quasi possessionem requirant, et ea quasi possessione
contingunt. 2. Godefridus in libro bona fidei iuratur, et Godefridus in vi. n. clam.
n. Godefridus quasi possidet. 3. Godefridus in vltima. requiritur libertas, quando alius, quam
dominus fundi servientis possessor est, quando vero ipse dominus est, vel per
familiam suam fundum servientem possidet titulus n. desiderat, redemptum
initium, et vitiosa continua possessio, ut supra dictum est, et probatur casus. 4. Godefridus in
vltima. accessio possessionis, seu quasi possessionis admittit inter defunctos, et
inter vivos, et venditorum, et emptorem eodem modo ac in aliorum rerum corporali-
um acquisitione, et distincta. et inter emptorem iust. de vindicationibus. et ibi vltima.
et in h. de iur. Faber in Rationali ad h. in l. n. ady. 32. §. fin. de ser. vrb.
Godefridus. Contra d. Reby ubi supra. sed. in. n. 21. in fine. et ratio est, quod si in iure
incorporatis nulla propria possessio inter, in eorum quasi possessio datur, et pro hoc
inducta etiam quasi possessio admittit. nec illa ratio, et solvens ferente
ratio reddi potest.

24.

Neque obicitur in d. l. n. ady. 32. §. fin. vrb. Godefridus. ideo enim ibi
inter duos possessores in vincipione libertatis accessio possessionis n. datur, quia
quasi possessio interrupta, et interrupta propter, et evidenti tam ex h. vrb.
quam ex mente illius textus cuiusdam: supponit enim dicitur Godefridus servientem po-
ssidere, et edificatus contra servitutem habere, ante biennium Godefridus tempore
vendidit, et ante additionem Caius violentus possessionem ingressus est, postea
de possessione indubitabiliter Caius exiit, tempore ex emptione facta posside-
re cepit; quod fuit in consuetudine tempore. Vincipione libertatis propter
an vero interrupto alio tempore indicat, videbatur dicendum. Complexe posse in-
cipione, neque obitare medio illius tempore, quo Caius violentus possedit, et
ea violenta possessio fundi duntaxat afficit, n. igitur in libertatis quod dicitur,
cum nec vero iure illud possidere possit, nec iure, nec iure. arg. text.
in l. scriptis. §. 5. vltima de vindicationibus. et igitur edificatio hanc tempore
stra servitutis, et nullum ex dictis possessoribus est sublata: n. aliter igitur interrupta
tam vincipione libertatis intelligi videri poterat, quam sublata, interrupta
servitutis. hoc est de iure edificatio, et velut limbo est stannata possessionis liber-
tatis: Contrarium in dicitur h. vrb. et recte, nempe per alios biennium possidere
tempore debere, ut libertatis vincipio, et ratio est, quod cum huc iura in eo po-
talia gerere n. possunt possidere; possidere in intelligunt cum igitur Godefridus, itaque
iustitia possessionis Godefridus igitur influat in possessionem huius libertatis, et
atque Godefridus possessio interrupta propter medio tempore et Caius, et quasi
possessio libertatis interrupta censet. quare nec vincipio Godefridus interrup-
tione si alicuius esset, nec tempora huiusmodi. l. Pompeius. §. 13. §. 1. §. 1.
§. ff. de ady. §. 1. §. 2. ff. de vrb. ita et quasi possessio libertatis interrupta
credidit.

credis, nec longora sanguis. d. l. 32. §. fin. de servit. vrb. ban. Gdior
 Similit. p. quamvis ad oppositum notum n. multy p. hinc / pae
 nunt amissio q. n. vnum, et Vincapio libertati in eo, q. vltima m. do. servit. p.
 iure extinguit. 2. in ead. q. sicut in Vincapione libertatis sicut facty contract
 vltim. q. bincim. desiderat, ita in amissione q. n. vnum sicut n. facty, et neq.
 gent. q. bincim. desiderat. Paul. l. 1. scilicet. d. l. 32. §. 3. q. tam amissio, quam vin
 capio abique t. pcedere possunt. 4. q. sicut in Vincapione libertatis accessio qua
 n. possessorij int. auctorem, et successorem dat; ita in amissione q. n. vnum dat
 accessio negligentij. tex. singulari, et exp. in l. n. alia. §. temp. ff. q. g. ad. m.
 amit.

Diferunt in eo, q. libertatis Vincapio aliquando titulum desiderat, sicut bon. 26
 fidem in initio, et p. totum tempus iustam possessionem exposcit, amissio q. n. vnum
 neg. t. neg. bon. p. neg. iustam possessionem p. b. immo n. iustam impedirent ut
 quo q. servit. Vincapio, causa cognita rediret. tex. et auct. add.
 ut d. l. vbi sup. n. 22 in fine: secundo in eo diferunt, q. amissio q. n. vnum locum
 habet in servitutibus affertur tam vrb. quam rust. Vincapio libertatis
 in regat. tam rust. quam vrb. 3. Vincapio libertatis dicit in g. n. o.
 ne sicut adit. q. bincim. itaq. sublat. adit. ita, vel interrupta s. d. g. g. n. o.
 ne amittit amissio q. n. vnum n. dicit in aliqua sicut quasi possessione, sed
 in sicut negligentia n. vltim. idem. solo vni intra bincim. vnum p. d. et ve
 hinc servit. Paul. l. 1. scilicet. vbi sup. quare, et si a domino s. d. g. servit. q. p.
 beati vni servituti, nihilominus ipse iure q. n. vnum amittit bincim. q. n. vnum
 facty, nulla possessio domini s. d. g. servituti desiderat, sicut iust. sicut iustim.
 nec novo iure q. a possessione vni excludit, n. p. manet in possessione s. d. g. con
 vna debet. d. l. 32. §. fin. vrb. ban. Gdior duntaxat vni impedit, quomodo in
 tellig. est dicitur. tex. in d. l. sequit. §. si vnum ex regg. ff. de Vincapio, b.
 dicit, quam d. l. d. l. vbi sup. n. 23. §. in amissione q. n. vnum, quandocum
 duplicat tempus, si servit. discontinua sit, mensur. aut auct. l. n. vbi sup. ff.
 quomodo, vni. amit. et iter ad regulas nung. q. n. vnum amittit. ob rationem
 de qua d. l. d. l. vbi sup. n. 22. in fine; Vincapio libertatis sicut bincim. dicit
 nat. q. impedit. servituti sicut esse debet.

Hic omnia de servitutibus p. dicitur intelligenda; nam 27
 servit. humana nullo tempore p. dicitur; q. enim, qui ingenij naty e, nullo
 tempore hanc curam servit. effic. pot. favore ipsius libertatis. l. fin. C. de longi temp.
 p. script. q. n. libertate =

Sed dicit, quare actiones p. dicitur, seu hypothecar. n. vni 30. aut 40. 28
 ann. p. scribitur. l. n. vbi sup. alij. C. de p. script. 30. ann. Ratio videt esse, q. nec
 libertas, ex p. debitorij Vincapio, aut p. scribitur potest p. scribitur imperiali, cy in facto
 vel in facto ipsius debitorij n. dicitur, nec q. n. vnum creditorij, cy p. dicitur vna res.
 in ead. creditorij aliquo vni, et facto dicitur habent, sed in abstracto nullo
 vni. nulla igit vni s. d. g. exactio, nulla g. n. o. vel g. n. o. p. dicitur
 potest, quare p. dicitur causa horum iuris erat, donec illi formis 30. vel 40.
 ann. q. p. dicitur, et taxata sunt. Videndi s. d. g. vbi sup. citatos, et ordinari, in ead.
 s. d. g. vni ad Don. l. d. d. d. l. vbi sup. q. n. vnum. Capitula de l. vni q. 68. bincim.
 q. l. vbi sup. q. 31. Duaren. l. d. p. q. 24. Balobin. ad vni. vni. l. d. vni.
 d. d. d. l. vbi sup. q. n. vnum. Galban. de l. vni. q. n. vnum. §. 1.

Eodem modo ac in servitutibus, vltim. dicitur sicut 29

cent. l. vbi sup. q. n. vnum
 l. vbi sup. q. n. vnum
 l. vbi sup. q. n. vnum
 l. vbi sup. q. n. vnum
 l. vbi sup. q. n. vnum

personalibus vni, et usufructibus scriptis imperialis institutionis in
 ducta cedit sublatam legem servitoriam etiam personalium scriptis vniuersis
 ne, itaque regis dicitur tempore, hoc e decem annis ante gressu, et 20 ante
 abientis scriptura personalium vni, vel usufructibus ut vni, cum t. et bona fide
 eam precidit et vltimam actionem habet, ut et publicaniam ante impetum scriptis
 nisi tempus. hoc singulari in h. n. ego. h. s. n. del. inf. fide publiciana. l. p. c.
 de p. r. l. longi temp. in qua videtur hoc de nobis n. inducitur, sed q. antea ge
 debet in aliquibus dubiis declarari, ut ex ipso institutionis tenore colligitur.

exp. l. 11. si del. inf. de p. r. l.
 l. h. c. de longi temp. p. r.

30 Quod quidem cedit sine usufructibus aut vni in rebus
 immobilibus, sine in mobilibus rebus personis, utroque enim casu ille tempus
 requirit, et ratio est, q. cum ex defectu vni possessionis vniuersis sublatam sit
 in scriptis omnibus, et hunc defectum superat longiora possessio beneficio
 imperialis institutionis. l. d. h. 16. §. fin. de sub. impet. Cuius. ad t. c. de p. r. l.
 longi temp. Galbanus de vni. d. q. h. tam vni mobilibus, quam immobilibus
 vni, sine usufructibus incorporatis res sunt, et experte vni possessionis, cumq.
 utroque casu par sit ratio idem ius militare debet =

31 Neque obstat tex in l. n. 13. c. de rem. d. aqua. ubi
 supponit antiquitas quoad amissionem usufructus q. n. vni differentia existit
 inter res mobiles et immobilis; etenim in rebus mobilibus anno finiebatur,
 in immobilibus biennio, ex quo inferri videtur differentia statuendi, esse si
 militi in acquisitione usufructus, itaut in rebus mobilibus brevior tempus
 re adquirat. Respondet enim longe differe acquisitionis scriptis ab amissione q.
 n. vni, etenim acquisitio scriptis q. tempus possessionis requirit, q. cum in
 vni vni, et usufructus n. inueniat vera et veri sine in rebus mobilibus, sine
 immobilibus ille personalis scriptis existat, defectus idem e, et ita n. vni eod.
 spatio temporis beneficio institutionis metitur, at diximus: at vero amissio scrip
 tum q. n. vni nullam possessionem requirit, sed tantum negligiam exp. vni,
 qui vni scriptis debebat exposat: quare cum iure regulari abigatur de
 facta iuri cedit amissio, attendit, ut in acquisitione aliarum vni p. iudicium
 ex amissione resultat. Cum itaq. maior p. iudicium verior rei immobilis, si
 ue iuri in re immobili scriptis, quam in amissione rei mobilis, sine iuri in
 re mobili scriptis, inde in amissione illius exigens tempus, nempe annus, in
 amissione ipsius longius, nempe biennium, requirit =

exp. l. n. 13. c. de rem.

Institutionem autem subleat amissionem q. n. vni, sine annalem,
 sine biennalem, et sanauit idem tempus, nempe decennium inter scriptis, et bi
 ennium inter abientis requirit, tam in acquisitione scriptis cuiuscumq. quam
 in amissione q. n. vni. h. Corruptionis. c. del. inf. d. l. 13. c. del. crim. capitulo
 del. inf. q. 63

33 Postquam Constitutionem etiam si scriptis discontinua sit, alterius anni, vel
 mensibus eodem tempore, et adquirat, et amittit indistincte ut mihi inter videtur

34 Sed licet scriptis personalis scriptis imperialis adq.
 quiant, n. inscriptione scriptis abiq. t. adquiri possunt. Primum, quia vni
 fructibus, sine vni scriptis personis sunt et maioris p. iudicij. 2. q. regularit
 n. in respectu domini scriptis cedit, et usufructuaris fruendi causa fundi
 possidet, et parit res mobilis tam ab vniuerso, quam ab usufructuario posside
 re. q. p. h. n. obscure ex tex in d. l. n. ego. §. c. del. inf. fide publiciana. ubi
 q. usufructu tradidit, §. t. supponit in hac materia ut diximus, publiciana la
 tes; q. vni vni scriptis n. solum tradidit, sed etiam q. p. h. n. scriptis

hoc e adiq. in respectu domini. Una eam introducto publiciana dat. 62
duntaxat cum titulus adit usufructus e in causa prescriptionis; Cetero reman- 61
te, et si deficiat titulus, dum adit exorbitat cum publiciana domini: si fructus igitur
ibidem separantur remanent personaliter a realibus: facit etiam, qd nullus circa
usufructus prescriptionis temporis sit mentio =

Sed nec in scriptis immemorialis, quia tunc iugiter, et directe 35
remota acquiruntur usufructus, seu usufructus acquiri possunt, nam cum
remota personaliter si in cogitum diminutione, sed et morte grati utenti, aut finem
sibi finiat, nec ad hunc transitoria sit, nulla ratione effici potest, ut immemo-
riali prescriptione quorundam, quae tantum temporis spatio requirit, ut penitus memo-
riam hominum exsuperet, et excedat. d. l. 3. §. d. d. de aqua quod sit. et
etiam. d. l. 2. §. 1. et 2. de aqua pluvia arc. l. 1. §. si ex alio de iure, actus. §. 1.

Sed aduersus hoc immediate facit textus in l. cy de in rem verso. 36
§. de usufructu, ubi habet, §. si qui usufructus soluerit aliam rem, §. longum tempus
eius in futurum solvere, et §. dare tenet creditori, §. ex gestione voluntatis,
et longum tempus §. iugiter. et ibidem D. D. rationantibus: quod pariter usufructus longo tem-
pore, hoc e decem annis iuste quare possit acquiri poterit. in omni domo
vel longiori tempore ex presumptione tunc in scriptis immemorialis §. cedit, et
in obligatione §. standi usufructus. d. §. d. d. de aqua quod sit. et de in rem verso §. de usufructu

Cui difficultati respondendum e diuersionem causam esse personam 37
hominis, et presumptionem tituli; Prescriptio enim excepta causa remanentibus realium
§. cedere non potest. si sit tunc a alio. l. Cetero cy alio de in rem verso; adquisitio
vero ex scriptis tituli §. cedere potest causa cognita in quibusdam casibus;
ceterum si memoria hominum excedat iustitiam usufructus adquisitio §. ce-
dit ex presumptione tunc §. quidem in usufructu §. cedere non potest, nec in rem,
ut diximus, cuius natura, et duratio circumscripta, et §. finita est: Ex alio
argumento aliquando tunc §. iugiter, veluti in duobus casibus a Papiniano relatis
in d. l. cy de in rem verso §. de usufructu. quae textus recte explicat hanc omnino
videndum lib. 23 quod §. alio casu dicit in l. 1. C. de fidei iuribus: tunc omni-
bus casibus dicitur imperatoris rescriptis introductus est, et si tunc iustitiam
§. ratione non sit; si tamen ex facto repetito non omni trium annorum debito
§. debitum agnoscat §. iugiter tunc obligatio, ut recte Argentiarius ait =

Ad quod, ut mihi videtur, plura requiruntur. 38
§. ratione non sit, nam si sit nullam in se habere obligationem initio, et si §. plu-
res annos §. iustitiam sequatur nullo modo obligatio inducitur, cum tempus non sit
modus acquirendi obligationem, et non sit modus acquirendi rem cy possessio-
ne, nec quare possessione, quae nullo modo, nec ulla concepta dari potest in ac-
quirendae obligationem personaliter. l. creditor. C. de usufructu. l. operis non imponitur
de operis liberis. l. si certis annis cy similib. C. de pactis: Quibus iuribus §.
bonis nullo tempore obligatio inducitur, et si debet factus debitoris repetitus, si sit
iustitiam obligatio non inducitur. Secundo requiritur, §. ex §. debitoris debet factus
repetitum §. plures annos solvendo usufructus, vel alimenta, nam nisi non
§. §. et impudens e debitor, qui factus suo repetitus iustitiam obligationem, quae
inducta, ex quo factus §. iustitiam §. iustitiam, obligatio inducitur; alioquin
debitor ex ea non solueret, et tunc inconsiderate iactaret, §. non e veritas
cy de in rem verso §. de §. iustitiam. Quod requiritur in acquirendae usufructus
absque tunc dari non potest, non quidem adquisitio §. tempus §. cedit ex facto §. iustitiam

servitute, n̄ ex facto vltro dominii sp̄ij; quare cessat causa inductionis s̄m̄ij
kongit. ideo, q̄uise t̄. requirit, nec linguam s̄m̄ij. nisi memori hominū
excedat v̄ij, et quasi possessio, q̄ in servitute p̄sonali p̄nta abesse requit,
ut sapij dixim̄. 3. requirit, q̄ aliquod requirit. Pr̄ncipiū adit, ut ad p̄nt.
in d. l. cy de v̄ij. verso so ff de v̄ij. Et ind. l. i. l. de p̄nt. m̄ij. Quare n̄ fa
cite et temere nisi in casib; q̄dictary leg. t̄. et obligatio s̄m̄ij. =

39
Semper autem adq̄uiritio rei, vel iur̄ alicuius q̄ s̄m̄ij
tionem separanda ē ab inductione obligationis, vel adq̄uiritiois ex s̄m̄ij
t̄. et caus; sexagesima immemoriali s̄m̄ij. s̄m̄ij t̄. requirit, ita ut de eo q̄
ut sit, inductio obligationis t̄. n̄ requirit, sed sufficit, q̄ sitare n̄ possit, an iuris
inductio, vel non: Pr̄scriptio possessionis sp̄iam, vel linguam ex parte adq̄u
rentis exposcit, et factū ignis: inductio obligationis factū debitoris requirit, q̄
origo bonam fidei iuris ex parte adq̄uiritis requirit; inductio obligationis
h̄item: q̄ s̄m̄ij adq̄uirit dominium, utiq̄ aliquod reale, et acis simi
ter realis; q̄ inductionem obligationis duntaxat p̄sonalis actio p̄nt. Sufficit
h̄ij demonstrare differentias, et n̄ alij plures sint. Videndū Keijū difer. l. q̄.
26. num. 4 cum seq̄ =

40
Nec om̄im̄ servitutes reales, et personalem v̄ij q̄ parte s̄m̄ij
n̄ posse, sicut nec alio modo adq̄uiri, quia harū servitutes natura indi
vidua est. l. v̄ij parte ff de v̄ij, et habitat. l. q̄ parte ff de v̄ij, et habitat.
videt; servitutes autē p̄sonalis v̄ij s̄m̄ij parte s̄m̄ij cy t̄. parte, q̄ s̄m̄ij par
te s̄m̄ij potest, ob id, q̄ natura eius dividua sit, et q̄ s̄m̄ij parte. l. 3. de v̄ij =

41
De habitatione nostri tractatū n̄ est, q̄ habitationis in
in v̄ij v̄ij servitutes n̄ est, nec in iure reali s̄m̄ij, sed in iure facto ha
bitandi, et obligatione p̄sonalis, quatenus t̄. v̄ij, qui habitationem legant,
vel q̄m̄is habitationis. Videndū si q̄ s̄m̄ij s̄m̄ij. in s̄m̄ij. de v̄ij, et habitat.
Omn̄ ad Don. lib. 1. cap. 22. Galbanū de v̄ij. q̄. Capilla de v̄ij. q̄. 28. a
num 15. Olea de cess. iur. t̄. 3. q̄. t̄. anm̄ D. Meritū ad decer. s̄m̄ij. l. 1.
15. C. de v̄ij =

42
Item de operis servitutes legatū, que s̄m̄ij in facto, et obligatione p̄
nali s̄m̄ij, nec servitutes reales sunt, nec p̄sonales. l. 2. ff de v̄ij. l. 1. et
q̄ tot. ff de operis libertorū. Fab̄ in Varion. d. t̄. Cy ac q̄ obier. q̄. 23. Omn̄ v̄ij.
Capilla de v̄ij. q̄. 30. Valentia illij. 2. h. 4. q̄. 6. n. 30. cy alij =

43
In locis autem publicis, et s̄m̄ij s̄m̄ij s̄m̄ij n̄ supra
q̄t̄ vltro tempore, ut servitutes reales adq̄uirit, quandoq̄. possessionis exceptio
s̄m̄ij, quare defendit, nec alij iure p̄candi, vel alio iure, vel sc̄to, vel
d̄ca p̄nto v̄ij. l. 33. et ibi Cy ac iur. so v̄ij. Pap. ff de v̄ij. l. 1. q̄ q̄ q̄ 3. ff
de divors; et temp. s̄m̄ij. l. venditor 19. ff s̄m̄ij s̄m̄ij. Videndū si Omn̄ ad
Don. s̄m̄ij. cap. 22. Pinelo vel. lib. 1. cap. 14. q̄ tot. D. Gouraten in q̄. cy n̄ licet
et h̄a de s̄m̄ij. Retz lib. 2. opus rect. 4. q̄. 2. n. 6. Gal l. s̄m̄ij. n. 13 =

44
Restat, ut aliq̄ difficultatib; satisfaciāmus q̄ quae aduicij v̄ij
dixim̄, ideo sublata esse servitutes v̄ij q̄ s̄m̄ij, q̄ servitutes
exporte erant possessionis; nam s̄m̄ij in q̄ cap̄ abiq̄ possessione ambigi
ty admissam fuisse v̄ij =

45
Et primo citat mulierem, que n̄ solennit̄, hoc ē q̄ s̄m̄ij
aut farre ducta erat, per annū, ut ceteris v̄ij mortalit̄ v̄ij p̄nt
m̄ij

non dicitur annis tribus noctibus extra viri domum pernoctantes, quo ca
matrimonialis intervengebant, et virgabant. Arty de illa. Bartol. 3. q. 36. n.
12. ex pluribus. Jacobus ad ventos. vol. 2. d. 1. §. 6. th. 5. lit. A: ad qui homo
liber possidendi a potestate abique possessione procedebat: id est in servitutibus di
centiam est. Respondere potest, et favore nuptiarum hoc admittitur, ut vir
hic in solemnibus fiat, et solemniter quod unum: et etiam iuris ratione, nam
potestatis iure mulier a marito possidebat, sicut filius a patre: ex hanc
possessionem dominum ex iure Quintum adijci debet, ut pater in filios,
quare eos ex iure Quintum vindicabat. l. 1. §. hanc ff. de her. vindicatis

Secundo ritas in pluribus casibus receptis esse, 46
ut abique possessione civili, vel abique illa possessione incipiat, et terminatur
vindicatio. Exple. ii. l. debitor, qui rem quam vindicare ceperat pigno
ri dederit, quamvis possessionem in creditorem transferat, nihilominus vin
dicat abique vera possessione. l. rem h. de vindic. l. 33. §. qui pignori ff.
col. 2. §. qui vindicare ceperat si in furoris incidat quamvis animo
non possit obtinere civilem possessionem, nihilominus vindicatio terminatur. l. in
lo errore 42. §. pen. de vindic. Et enim furor non potest de iure animo
possidere. l. 2. de ady. poss. Im nec potest animo possitio obtinere posse
sionem. 3. signa iuncta adhibere post inceptam eorum vindicationem si parva
diei supervenerint, quamvis quae, ut res mobiles possideri non possunt, tamen
nihilominus vindicantur. l. rem 30. §. habere de vindic. l. rem, quia in pign
et insoliditate a non domino possideri, et vindicari, dum non ab alio possident, et
inter statuta generis quod ad vindicationem. l. 4. §. proinde de ady. poss. l. 1.
§. 12. §. ult. de pign. h. §. hereditas iacentis terminatur vindicatio a
defuncto capta, quamvis hereditas iacentis, ut potest quod non facta modo po
ssidere possit. l. 4. §. Scabala ff. si quis tit. lib. l. impo. §. 2. de ady. poss. de vindic.

causae distinctae casus pecuniarii, et
pecuniarii. l. 15 de vindic. l. in hunc
l. 1. §. pen. de captiv. l. demum
§. 22 §. 1. §. pen. de captiv.

similiter i. rem h. h. iacentis ex casu a pecuniaria aliquid separavit
vindicatio. l. 15 de vindic. l. in hunc
l. 1. §. pen. de captiv. l. demum
§. 22 §. 1. §. pen. de captiv.

Et hinc omnibus casibus in casibus abique
possessione vindicationis procedere potest perperam lex Sordana ob defectu
vera possessionis absolute servitutibus vindicationis =

Sed unica exceptio est in iudicibus omnibus casibus. ubi 46
tatis causa ex iure singulari recepta est, ut abique possessione procedat vindicatio,
ut in d. legibus videtur quod iure enim omnium vindicatio proprie requiritur
et ad id commune per legem Sordanicam redacta est causa servitutibus
et ratio rationis est, quod factis in casibus pecuniariis, et accidentaliis
vindicatio iuris ratio, et in singulari admittitur, ut in superioribus exemplis
factis vero a iure omnium recedit, quando defectus provenit ex natura
rei, ut in iuribus incorporeis, qui ex parte vera possessionis sunt
in natura, et essentialiter ubique et semper =

49 In aliis eadem tempore quibus potest servituti, et in alteris mensibus, ut
annus instituta: 2° hoc facit, & prescriptio servituti quasi possessionis requiritur.

50 Respondet hoc verum esse, et dico, quod quamvis servituti
instituta sit alterius diebus, forte, nihilominus servituti quasi possessionis habere
ve recte dicitur; etenim licet de facto servus quibus ubi non possit servitute, tamen
servus quasi possidet in ipsum incorporale servituti quomodocumque instituta
sit, & sufficit, ut servus quasi possidere dicatur.

51 Aliquastra ad se dixerunt, nempe prescriptio imperialis
possessionem requirere; iura secularium longa possessione adquiri possunt,
sed iura secularium possideri non possunt, quia religiosa censentur, et a morte
exempta, sicuti secularium ipsum: quod ad prescriptio imperialis possessio non
exigit: maior pars ex textu in l. monumentorum §. de religiosis. et sumpt.
fun. ubi habetur. Quod quamvis libertas a patrone huiusmodi instituta iura secularia
viam familiaris tanquam huiusmodi obtinere non possunt, tamen ea scribere
se valent: quod secularium iura, et prescriptiones quamvis religione occupant,
nec possideri possunt, prescribi tamen valent. Hinc textus ex diametra quod
l. de mortuo inferi. ubi Ulpianus ait iura secularium longa possessione ad-
quiri non posse. Cuius difficultati dupliciter respondere potest. 1° distinguendo an
iura secularium quae se intendunt adquiri, an iura accessoria, et in sequen-
tiam aliarum rerum. Si casu nempe §. de se secularium occupati ipsius iura lon-
ga possessione nec possideri, nec uti possunt. d. l. de mortuo inferendi.
quando autem fundus quincialis occupati in qua est secularium iura regul-
orum accessoria prescripta intelliguntur, arg. textus in l. de utruque. servum
licet horum iurium intellectus hic esse possit. tamen semper verior eorum intelli-
gia visum fuit huiusmodi, nempe. ut textus in d. l. de mortuo inferi. intelligitur de prescriptio
absque t. quae iacet, quae modo imperialis prescriptio accedere non potest. ut sup.
diximus. textus vero in d. l. de religiosis de ea prescriptio intelligitur, quae cum
t. et bona fide beneficis institutionibus procedit; quamvis enim ibi libertas huiusmodi
instituta iura secularium familiaris, nec loca pura circumstantia habere
possunt, tamen t. huiusmodi, et longa quasi possessione ea adquirere valent, ut
ibi imperialis iura: etenim licet secularium non possideant quasi possident
tamen in mortuo inferendi, quod profanum est, et se legari, et adquiri potest. l. mo-
numenta §. de legatis. quod impia iura possessionis videtur iura secularium liberta-
ty tribuit; prescriptio namque imperialis quasi possessione ut in servituti servata
est, ut sup. dictum, et probatur extat.

52 Unicus, licet quibus adhibere. Ulpianus ad Caelum ex parte l. alius.
Cuius servituti. et aqua. nam iura omnia libera sunt. Ulpianus ad Caelum l. fin. §. vi. aut
clama, quo casu servituti videtur institui potest, ne mihi liceat alium edificare,
quam ad eum modum, quem tempore sectionis servituti domus mea habebat.
quo casu possunt adquirere libertatem si bona fide et iuste, et benevolentibus aliis
edificatus habuerit, ut sup. dictum est, nam servituti servata est negativa dicitur
terry in re facta domini quibus servientibus, et utiacionibus libertatis expostione
vium facta ipsius.

53 In bene instituti circumstantibus modis coram delictorum institutionibus, et delictis

edificatiōi datus est, neque ut n̄ excedant in altitudine 5. aut 6. sta- 64
dia, idque principatim in favorem vicinorum viciniorum induit, qui summissi 63
ady habent, ne potentiorum edificij obscuritate inutiliter reddant, hoc cum
nemini licitum erit ultra modum illum ady magis extollere, ut recte exhi-
cant vegetant ad ingit. in d. de p. n. ag. n̄. de actionib. At licet
erit cuiquam iure servitutis concedere vicinis suis, ut alij ady magis
extollere, et servitibus dabit affirmativa alij tollendi suggestio a vicinis
viciniorum d. s. de p. n. ag. n̄. de action. Hic etiam servitibus affirmativa ad-
quiri poterit a vicinis scriptis imperialis, vel fidei alij edificatiōi haberi
ho. s. ut 20. annis. et amittet q̄ in vicinis vicinis, it̄ q̄, cui concessum est, ut
alij edificatiōi habeat q̄ vicinis servitute vni n̄ sit, hoc e. n̄ q̄ vicinis al-
tij edificatiōi n̄ habuerit; cum enim huiusmodi servitibus suggestio dicitur
viciniorum affirmativa sit, et dicitur in facto domini q̄ d. dominantis, n̄ fac-
to et omissione ipso iure facti servitutis necessaria tollit, et exinguit, ne
libertatis viciniorum ex q̄ domini q̄ d. servitutis vicinis, immo ne vicinis vicinis
videtur in q̄ d. s. de p. n. ag. n̄. de action. et magna n̄

potuisse domini, q̄ remanent, et tacuit ex post facto etiam ante imple- 54
ta scriptiōis tempora negatoria act̄ agere, rem scriptis viciniorum, et in
servitute; nam in similibus terminis agere plures are actio cessat ex la-
brony n̄. l. labeo d. de ag. plu. are. Reg. v. de imperatoris ind. l. r.
aservitute scriptis viciniorum galle ante impleta scriptiōis tempora; nam quod
si dominus licet iure et servitute uti, error t̄m, induror. h̄i servitute
diberi? nulla enim errandi voluntas erit. l. sed hoc ita 20 ff de aqua plu-
via. immo et si scilicet tacuit n̄ errandi adiac p̄to negatoria actiōis
esse; n̄ enim q̄ iure domini sola tacuit servitute galle
occedere, et dicitur, sed ad tempus galle vicinis servitute intelligit, vel
vicinis negligere. Alia ratio e. actiōis agere plu. are. que
damus p̄quirit et facti culpabile est, q̄ agere fecit, ex
quo aqua pluvia mihi nocere potest, n̄ v̄ reale fun-
di, sicut actiōe negatoria, itaque ex nulla culpa
nulli datus sit in eo, qui tacuit, et galle
ante domino fecit, actiō agere plu.
are curio. d. l. labeo; actiō
vers negatoria vicinis

V. l. fin. f. quemadm. serv. omitt. et l. i. q̄ coris. f. omnia q̄ d. i. =

Ad. n̄. 17. illud nota. q̄ servitibus signi imitendi affirmativa n̄ negativa
vicinis. r. q̄. quibus in servitibus duplex facti regit dominum-
ty et viciniorum, ex eo facto servitibus denominationis vicinis, q̄ viciniorum
affert. agere servitibus viciniorum viciniorum, et viciniorum; sed in hac servitute
duplex facti viciniorum ex parte dominantis. affirmativa. viciniorum signi imi-
tendi, ex parte viciniorum servitibus negativa, n̄ oblatendi viciniorum. in quo conve-
to facti affirmativa viciniorum dominantis affert; q̄ ex eo facto affirmativa
servitibus facti viciniorum = 2. et principatim q̄ servitibus natura semper
desumit ex parte dominantis n̄ ex viciniorum, ut noty e. ex etiam h̄i
ca, iam urbana, iam personalis dicit; sed absentia parte dominantis in-
viciniorum in facto affirmativa viciniorum signi viciniorum; q̄ hac viciniorum.

signi committendi servitus affirmativa dicitur debet, ut si regium si erit re
claris libertatis vinculo, et extinguitur, immo si utendo amittit. lib. 8. §. 4.

¶ si servitus vindicta

Quae consideratio ad ea iura plerumque stona videtur, et diu posse
existantiam, servitutum signi committendi mixtam esse, et si enim do
minantem sibi dominum factum immittit signi potest, tamen et ex parte
servientis requirit etiam factum foremque agendum, et non obtinendum.
Unde licet ex parte dominantis affirmativa videatur, tamen ex parte
servientis ~~negativa~~, cuius factum proprie in hac servitute attendit, negativam
debetur. Cum ergo factum servitutum generaliter, quae et negativam et affirmativam
faciunt ad sui existantiam dependet, sequens erit inserta Reg. lex in l. nihil
tam naturale 29. de Reg. iur. §. l. quae 80. de resolutionib. dicere ad sui existantiam
duplex etiam factum servitutum considerari, ita ut quae negativam vinculo h
bertatis perdat L. 4. §. h. i. de hereditatibus 29. de iur. iur. et quae affirmativa solo
in sui existantia. Paul. 1. sent. §. 13. de i. lib. 10. §. 6. de iur. iur. quem ad. servit.
apertum. L. 2. §. intelligendum text. in d. l. §. 4. §. 11. servitutum, vindicta
Quae doctrina mixtae affirmativae exemplo possessionis, quae quia non nisi
animis et corpore acquiritur, ita nec amitti valet nisi utrumque. In servitutum
actum generaliter, ut Consultus ait in l. quemadmodum §. 6. ff. de acq. poss.

De prescriptione =
§. 1.

Lex 12 tab. accedat viu auctoritas fundi biennium, ceterorum annuus etc. ex qua
 fuit institutio prudentum medicorum prudentibus affirmantibus etiam usufructus, & cetera
 servitutes vincari posse, cum in eo vii auctoritas daretur, nam vium & quilibet
 possessione accipiebant etiam imperiam, qualis usufructus, biennique vincationem ter-
 minabant, exemplo scilicet rerum immobilium, quibus maxime accedebat. L. 2. C. de
 servit. et aqua, et hoc indistincte in omnibus servitutibus = Postea autem Lex Antonina
 Consultary lata est, qua prohibita, vel sublata sunt usufructus, ceterarumque servitutibus vin-
 catio. L. 4. §. fin. ff. de vincap. vel quia ubi vii & reali poss. accipit, quam servitutes, ut
 in corporales non admittunt, et congruam quam tribuunt discutimus, reperit servitutes
 14. ff. de servit. vel quia obvia servitutes adquisitio est, ut pote ista naturalis libertas
 cuius legi dispositionis vii firmavit. L. si aliena. c. §. 1. ff. de vincap. Non veli cum
 solifordepere hunc textum intelligere de servitutibus, que p. re, id est sine fidei dominan-
 te nunquam longo tempore adquirunt, quamvis Regnum Fabrica, et ubi capi, et
 fauat priori institutioni. Libertas autem servitutes vincari non fuit inhibita. d. l. 4. §. fin.
 quia eius favorabilis reasumptio, soloque statu sua senta est. Haque in ea veterum
 institutio permansit. Cui 27 obier. q. 14. sola que in urbani locum habet. L. hic autem
 6. ff. urbo. f. dior. quia in facto, vel non facto, & factis institutis, distat: Vultis vero in-
 gredientia servitutes. L. ult. ff. de servit. L. cum de bere 33. ff. de servit. urbo. et quamvis
 non adquiret servitutes biennio, tamen biennio usurpat, id est retinet, et reparatur
 intra biennium omissionis. Paulus l. centum. ff. 16 = Non obit. q. Publiciana p. ser-
 vitutibus 27. L. si ego. ff. de Public. nam institutione admittuntur, ut non
 solum vincipienti, sed quocumque tempore adquirenti tribuatur. L. 12. §. 1. ff. de
 ff. de public. = Neque obit. l. 2. C. de servit. et aqua, ubi exemplo immobilitatis ser-
 vitutes adquiret p. ab: igitur biennio: nam dicimus loqui tex. de fidei p. iudicialibus.
 ut ex tex. patet. que f. dia longo tempore adquirebant. L. si ego. ff. de vincap. hanc
 form. et ubi Cyprianus =

Invenit ad Africanus institutio
 170. §. ff. de inst. empt. Salo. et ubi
 13. §. 1. de iurem. l. ad inst. et
 l. et aqua 21. de vincap. =

l. 1. §. 1. de vincap. l. 4. §. fin. ff. de
 l. 1. §. 1. de Public. l. 2. C. de servit.

Institutio servitutes possident. l. servit.
 ff. de urban. et reddunt instituta. l. 4.
 ff. de serv. vindic. =

Post latam legem Scriboniam invaluit vii, ut servitutes, usufructusque
 consideret 10 annis inter presentes, et viginti inter absentes pcedente ff. et bona fide
 l. si ego. ff. de Public. l. si a te ff. de serv. vindic. l. fin. §. fin. C. de longi temp. p.
 origi: receptum enim erat, ut que p. dignitas defectum vincari non poterant, in
 ga p. servitutes barent possessione, ut f. dia p. iudicialibus, suspensiva, et ff. de C. q.
 ad. ff. de longi temp. p. servit. =

Si quis vero sine titulo habente domino utebatur servitute non vi, non
 clam, non p. cario & decem annos, veluti iure impositam servitutes adquirebat si
 bione p. longi data actione ubi ad exemplum instituti, si ubi civitas, ut in supe-
 riore cap. p. iudicialibus substituitur. d. l. si ego. ff. de Public. ubi vel p. habentibus
 l. in fine de servit. Nihil ibi: habentia inducet officii p. longi. l. 2. C. de servit. et
 aqua. ibi: p. possessionis Martialis eo sciente duxit. l. 1. col. §. l. si quis dicitur
 10. ff. de serv. vind. ubi non ei necesse est docere de ff. sed vobis habet actio
 l. apparet. §. 5. pen. de ianere adig. p. iudicialibus autem veluti longam posses-
 sionem p. rogationem, ex eo & diu vii e servitute. l. 1. §. fin. ff. de aqua, et agris p. longi
 ubi: qui diu vii est servitute, neque vi. et bona etiam fidei requirit, ut qui

non iustit n. p. servit. l. si quis dicitur
 ff. de longi temp. p. servit.

2

3

animi domini possideat servitutem. l. fin. ff. de iure, ad huc. Glor. eundem ubi
et annalem possessionem servitutis. hi requisiti l. l. ff. eod. dato indicio, ita tunc
decennalem possessionem data ubi actione non tam ad tuendam meram posses-
sionem, sed ad tuendam quasi proprietatem possessionem: et hoc pprii transcurry tempo-
re longam, ut Ratio in Papin. l. cum de in rem b. et ibi l. i. q. 3. ff. de iur. i. g.
non pprii solum tituly. unam, et alteram acquisitionem mire pprii in d. l. i. s. fin.
ff. de aqua, et aqua plu. arc. act =

4 Si vero tanto tempore usque sit servitutem, et memoria homi-
num non superit, veritas, et immemorialis transcurry temporis vicem tituli obtinet
et assumptione iury, et de iure; hincque directa actio dabit ac si iure esset impo-
sita servitutem. Hic omnia mire pprii d. l. i. s. fin. ff. de aqua plu. ibi si agri lex, id est,
tituly a domino, vel a n. domino. si inveniat veritatem, id est, immemoriale tem-
pus, vicem legi, id est, tituli obtinere: sane enim et in servitutibus hoc idem sequi
mur, id est hoc etiam sequimur, ut qui de iure usque est servitutem, neque vi. s. ha-
buisset longa consuetudine quasi iure impostam servitutem, et assumptione tituli sed
longo tempore tutione pprii. lex in l. s. ducty agry cum aliis. ff. de aqua quib.
5 diama. et spina = par omnia indistincte pcedunt sive usufructus in immobili-
bus, sive in mobilibus constitut; nam quamvis incorporea, neque mobilia, neque
immobilia pprii sint, sed tertiy genus constituant, tamen usufructus magis in
mobilibus accedunt =

6 Substantius autem in d. l. fin. s. fin. de scriptis. longi temp. pdictam legem
fructus pscriptionem affirmavit cum t. et bona fide; aliam vero extraordinariy
acquisitionem intactam reliquit; et cum ipse l. i. c. de servit. dicit antiqui-
ty anno usufructum gerere in mobilibus, in aliis biennio, idem quoad acqui-
sitionem antiquam dicendy videt; quamvis hodie indistincte constitut, et interitus eo-
dem tempore pcedat: neque hec differentia temporis in amittendo usufructu efficiere
debet, ut simili servit in constitutione illius q. pscriptionem, cum ut diximus de
ratione que inhabet usufructus deuenimus in subsidium ad pscriptionem, que
ubique militat equaliter, negat constitutionem substantiam in l. vi. de iur. i. g. hanc
for. nam indistincte servit antiqua pscriptio n. immutata; itaque neque ho-
die directa actio dabit ex illa usufructus acquisitione, quia nec usufructus
nem transformata usque longam recipere potest usufructus, cum possessione ca-
reat = Neque pdicty obstat sicut fructus res nullam acquisitionem recipere pp-
ter phibitionem illius legi, ita neque usufructum pprii phibitionem pcriptionis: nam
phibitionem n. phibent, sed constitut usufructum, et imperially pscriptio equitate in
longa acta non est implere verum fortuitat, neque verum implere, sed defectus =

7 Quid si usufructus in singulis annis legat, vel alterius an-
ni? n. pcedere neque pscriptionem galam est, cum quotannis novy usufructus constitut, et
estque legat, exemplo annui legat l. in anno cy vulg. ff. de annuy legat. l. in vultu
ty. ff. quibus modis usufructus annui. l. i. s. vique ff. eod. l. v. in p. ff. q. de iur. usufr. leg.
cod. Fructuarium vero annuam, aut facty fructus mos, aut pcribit 30 annis plectioni
sine causa. l. cum ager tunc s. fin. c. de pcription. 30 ann. Fab. in d. l. si usufructus
ty 28 cumque in pcriptionum amissionem, et acquisitionem par sit solitio usufructus
solitio glorioy capitibus sitans, sicut hira, ita debet militare item ius, ut plecta
iura pprii =

exp. l. i. s. fin. ff. de aqua plu.

exp. d. l. fin. s. fin. de longi temp. p. l. i. c. de servit.

l. si usufructus ff. de mod. usufructus
vique ff. eod. l. v. in p. ingri
ff. ced.

te militavit, quia stipulatio usufructus annui una est, nec plures usufructus
 substituit. arg. annui stipulationem. L. Senatus 35. §. fin. de mortis causa donat. §. sed
 si ita imp. de l. ob. l. 16. §. 1. ff. eodem. si ita imp. de l. ob. l. 16. §. 1. ff. eodem. l. si ita imp. de l. ob. l. 16. §. 1. ff. eodem. l. si ita imp. de l. ob. l. 16. §. 1. ff. eodem.
 qui 56. §. 4. de l. ob. Cur tam varie? En ratio = Cum annui legatum velin-
 gunt, voluntas testatoris est alimenta resque, et quandoque hinc vultus
 singulis annis dispositione distributiva dividens est legatus annuus; cum autem per
 stipulati similes, non sibi propriam rationem alimentorum, sed rationem strachy, mul-
 tiplicandi que eius causa annui stipulatus est. Itaque ex mente strahentium
 vixit que et semel sumit statim stipulatio, quo ad omnes pensiones. l. si si a
 Colono 56 cum alij. arg. l. filij fam. de l. oblig. §. ex seditione. iust. eodem
 Neque ex eo, quod morte Evangeat usufructus, cessat hęc ratio; cum et si stipu-
 latio in annos singulos ex conventionem strahentium morte finiat, adhuc una
 censet. d. §. redi ita. ed. l. cum qui 56. §. 4. neque ex accidentibus solitis
 obligationem immutat: Hoc etiam mire probat. L. Senatus §. fin. C. de donacione.
 ubi indistincte sine spectata, sine vitalicia donatio sit, una est, quamvis distinctio
 non una intelligat, quo ad insinuationem, ut sibi Imperator clare demonstrat = de
 que cum vni censet usufructus plurimum pensionum, nihil mirum quod scribi po-
 nit, sine singulis annis, sine alterius stipulati =

de mortis causa donat. §. sed
 si ita imp. de l. ob. l. 16. §. 1. ff. eodem.
 l. si ita imp. de l. ob. l. 16. §. 1. ff. eodem.

Annui §. fin. C. de donacione.

de l. ob. §. fin.

Lex autem cum de in rem verso ff. de usuris nil ad nos facit, cum eius
 dispositio ex presumptione th. oriat; nam cum actio personalis sit, sine vero th. Com-
 mi alter quam quingenta annos scribi n. potest, nec aliter in stipulatione in an-
 nos singulos dicimus, cum personalis sit actio, que ex ea oritur; neque vltro in re
 adquisitio nitatur = Quia omnia procedunt, ut dixi, et si usufructus alterius annus, vel
 mensibus, vel diebus, vel horis mittatur, neque regulariter duplicat tempus cum
 prescriptione adquisitio: nam sicut non duplicat hodie tempus ex omnium in am-
 mone, et si discontinuus sit. L. sicut. C. de servit. et aqua. quamvis olim di-
 fferentia fuerit, quod tunc minus tempus foret amittendum, ita in adquisitio-
 ne ipsius, sine olim, sine hodie equale tempus requirit, cum magis tempus
 statutum sit adquisitio, nisi tantum intervallum fuerit, triennij forte, vel
 quinquennij, ut non nisi biennio indistincte acquiri possit. arg. l. fin. C. de servitibus =

actio personalis hoc tempore hoc tem-
 pore amittit. L. Corrington. C. de usufr.

Cum notissimi §. fin. C. de script. 30.

In amissione vero usufructus omnium, vel eius qui vni censet strahentium
 us temporis transcursum sufficit sine th. et bona fide libertatem adquirentibus, quia
 in eo sola cessatio sufficit, ut in rusticis servitutibus n. strah. libertas unacagitur, ut sup.
 si vero plures usufructus censeant secundum eam traditam divisionem significationem
 uniusque amittit 30 annis, si non sit substitutus, sed in actione personalis scriptus. si
 cuius annua quilibet substitutio amittit. L. cum notissimi §. fin. C. de script. 30. annor.
 et hoc si discontinuus, et n. imperitus; nam si continuus sit, et in amissione th. Lohy
 una prescriptione 10. et 20. annor amittit. L. cor. C. de usufr. Neque obit. d. l. cum
 notissimi §. fin. que indistincte loquitur, tam in stipulationibus, quam in legatibus: nam
 est intelligitur quando stipulationes, ut legata annuatim capiunt alimentorum
 causa, id est quando eiusdem naturę sunt, vel est intelligenda in glo. ut tam-
 tum indicet tempus a quo incipit scriptio, dies scilicet centonij, in his annis
 implet obligationem ex memoratis in lege: quando vero usufructus est cum strahen-
 tibus, sed discontinuus, et a non domino imperitus. sic ut n. §. vel usufructus sui fa-

30 annis
 ante amittit. d. l.
 ante amittit. d. l. C.
 de usufr.

et fructuaris, ut quilibet boni fidei possessor. §. si quis a n. domino cu. vulg. iust. de
ver. din. vel scriptis. 30. annis, cuius et annali prescriptioni, et q. ea spectentur solutio
in sine causa: nam ille non prescribit tempore ordinario, quia anno finit. vng
fructus, nec eiusdem quasi possessorio decennio, aut vicennio perdatur.

13

Ad n. 9. adde, illos plura legata consunt cum in anno singulis lega-
tur, quia voluntas testatoris est extendenda potestate legi, et n. indiget aliena vo-
luntate, nec ei est addicta, itaque facillime multiplicat, taliter, ut etiam unicus v.
sup. fructus legat. quotidie legari, et cadere credat. L. 1. §. interdum ff. de usufr. accy.
Voluntas vero stipulantis addicta est voluntati p. mittenti, cum que ei p. p. rano
sum sit scilicet stipulationis p. cap. diminutionis, quae n. totum usufruc-
tum recaret, sed tantum unius anni, ille nisi ex parte multiplicet n. intelligi
et multiplicata, sed potius alio autem mentio auctoris facta, forte, ut p.
tatis p. p. rano, quatenus actus natura p. rano, itaque statim selectura indispo-
sitione testatoris, ut magis huius p. rano, ut magis p. rano alimenta legataris multa
et, huc forte ratio spectat in usufructu statim etiam respectum si in equi-
bratio p. rano, vel affectionem remuneratoris, neque tam p. rano in liberalita-
te annua p. rano, quam testatorum.

14

Sed potest quae alterius anni unius est usufructus, aut ex t. legat. et
tunc n. p. rano scriptio: aut stipulationis, et p. rano; nam et si diu continuatur po-
tessio, unius est usufructus, quemadmodum una servitus, et si alterius anni p. rano
et, quae quilibet sicut usufructus eo et 20. annis amittit, ita et adquirit. L. si quis. C.
de servit. §. aqua. Sed quid, si sine t. bona fide quae servitute sit unius alt.
n. anni nonne p. rano et? nevisquam, q. nullo iure soluti sunt, et ita, ut diu
continui diversi usufructus indicant: nec nisi immemorabili forte prescriptione
quarrent, vel p. rano tituli 40. annis sciente domino arg. d. l. cu. de iur. versu
ff. de usufr. =

15

16

Ad n. 14. nota, q. dimidia pars q. dimisio unius usufructus p. rano, sicut
similit. q. d. arbiter omnium dividendo usufructum temporibus dividit inter duos,
dimidiam unius usufructus partem cuique tribuit, n. plures usufructus facit.
L. omnium. §. dum de usufructu. ff. omnium divid. =

17

Neque q. dicti obstat L. si servus 16. §. cum servus. ff. de stipulat. servit.
vbi si servus fructuaris operas suas locat, et eo nomine pecuniam in anno sin-
gulis stipulat; partem adquirit stipulatio fructuaris q. rata tempore, quo stetit
usufructus; partem domino p. rano q. parte, in qua non stetit: Unde videntur
plures stipulationes: nam in simili casu Ulpianus L. sed et si. §. operas ff. de usufruc.
aut transire ad domini stipulationis morbo fructuaris: igitur quia una stipulatio
censet: in hoc caput Ulpianus Papinianus in d. §. cum servus, dicens q. transire
stipulationis de fructuaris in p. rano, sed unicuique tantum adquiri, quantum
iuris ratio p. rano: sed tam Ulpianus, quam Papinianus unam esse stipulationem
potius p. rano, nam nullus eorum dubitaret de acquisitione huiusmodi stipula-
tionis, si n. una, sed diversis censuerunt. Hoc scilicet existit etiam Ulpianus in
ipso §. vbi ait similem esse hanc stipulationem ei, quam servus facit mutua-
tus pecuniam; nam si ex re domini mutuat domino p. rano obligatio; si ex re
fructuaris, fructuaris, quia in pendens est: igitur similit. in sup. p. rano est partem q. d. i.
ta stipulatio operarum, et partem statim fructuaris p. rano, quantum iuris ratio p. rano

cap. l. 16. §. cum servus. ff. de
servit.

permutat, eodem modo ac si partem pure partem sub conditione eadem res esset
 missa, neque diceret Papinianus tantum adquiret quantum, cum h. voce non de
 necesse stipulationibus sive videtur = una etiam est stipulatio fructuaria, quae
 stipulatur se hanc rem quam vbi frui licere; nam solet inter omnes post unum fructum
 substitutum, transitque ad heredes. L. stipulatio 38. §. si quis ita deo. Oblig. quamvis diu
 sum sit in hac stipulatione gemitus mihi, heredique meo usufructum: nam huius sunt
 stipulationes, ut dixi usufructus mutatione grom. Aray de l'Esca Varior. lib. 3. cap.
 47. et in exemplo, §. gomit Papinianus sup. si servus partem ex pecunia domini
 partem ex fructuarius dedit, simul est una stipulatio partem unum, partem alteri que
 verba, et ideo videtur simul stipulatio, quia tempore eundem erat pro a cer
 ta, cui acquiri posset, secus in L. 2. et l. usufructus ff. de stipul. servor. Cujasius
 27. §. Papinianum. ind. l. si servus 16 =

Alit etiam intelligi potest differentia supradicta n. 2. cy reg. int. legata, et
 stipulationes: cum enim quis stipulatur quid in annos singulos, quia unica exceptio
 plures summas vel res comprehendit, n. plures stipulationes plurimum summas, sed uni
 cum plurimam pensionem unam summam scipine censet. L. si re 29. ff. de l. ob. me
 lior lex in l. si a Colono 59 de fideiussorib. Conceptioque summam facit, sine a
 admatio, ut unica stipulatio censet, ne in plures obligationes gemitus incidat
 et forte in annos gemitus, ut plures solutiones faceret unam summam. ita tamen etia
 jac. de l. et ita univocum intelliguntur lex. in l. si quis §. fin. de l. ob. l. senatus §. fin. de
 mort. caa. donat. l. cum in annos cy alij. ff. de annu. leg. et indistincte sine ad certum
 tempus d. l. si a Colono, sine ad vitam d. l. si quis §. §. 5. ad si ita dicit. de l. ob. l.
 senatus §. illud. C. de donationibus Diversum quippe erit si plures summas, vel unam
 ma in plures annos exprimitur diuersimodum stipulatur: tunc enim plures stipula
 tiones diuersa exceptione intelliguntur. d. l. si re 29. l. §. dicit. §. de l. ob. l. §. fin. §. 1.
 l. pluribus ff. eod. itaque non gemitus, nec ad heredes transmissio, sed unica concep
 tio ex voluntate strahentium, unam tantum stipulationem: ita simul est in stipulatione
 usufructus annuus, sine alterius annus velicti plurimum annorum fructus unica excep
 tione, una stipulatio, et substitutio n. singulorum annorum quilibet diuersa stipulatio =

In legato autem quamvis unica exceptio etiam lega
 tum relinquat ex voluntate defuncti gemitus alimenta dispergit ne transmissibile
 sit; primique annus legatum gemitus, sequentium aditionale. d. l. cum in annos. d.
 l. senatus §. fin. cum alij; sed si strahentium voluntas appareat, ille §. in stipu
 latione dicemus, id est si n. gemitus alimenta relinquat exprimitur lex. in l. si quis §. fin. §. 1.
 ne ff. §. de l. leg. l. in annu. C. de legat. l. §. fin. cy alij ff. de annu. leg. =

In usufructu vero in annos singulos velicti ille gemitus
 sed diuersa structura voluntatis: solebant enim testatores legatarum sententia ne
 usufructus viuentis amitterent reprobere usufructus legat. l. licet ff. de usufr. leg.
 l. reprob. §. §. modis usufr. amitt. et hoc n. solum ex parte, sed tunc, cum in annos sin
 gulos legabat: memoratio enim temporis habebat reprobationis potestatem, ut ex
 se Papinianus l. si duobus. l. cy alij ff. §. modis usufr. amitt. cy l. §. §. diuersimodum
 in stipulatione, quia n. tam ad liberalitatem gemitus viuentium voluntatis, sicut
 defunctorum si; itaque plura legata censent. l. si usufructus cy alij ff. §. §. modis usufr.

l. si quis §. fin. de l. ob. l. senatus §. fin. de
 mort. caa. donat. l. cum in annos cy alij. ff. de annu. leg. et indistincte sine ad certum
 tempus d. l. si a Colono, sine ad vitam d. l. si quis §. §. 5. ad si ita dicit. de l. ob. l.
 senatus §. illud. C. de donationibus Diversum quippe erit si plures summas, vel unam
 ma in plures annos exprimitur diuersimodum stipulatur: tunc enim plures stipula
 tiones diuersa exceptione intelliguntur. d. l. si re 29. l. §. dicit. §. de l. ob. l. §. fin. §. 1.
 l. pluribus ff. eod. itaque non gemitus, nec ad heredes transmissio, sed unica concep
 tio ex voluntate strahentium, unam tantum stipulationem: ita simul est in stipulatione
 usufructus annuus, sine alterius annus velicti plurimum annorum fructus unica excep
 tione, una stipulatio, et substitutio n. singulorum annorum quilibet diuersa stipulatio =

in stipulatione ff. §. de l. leg.

l. si quis §. fin. de l. ob. l. senatus §. fin. de
 mort. caa. donat. l. cum in annos cy alij. ff. de annu. leg. et indistincte sine ad certum
 tempus d. l. si a Colono, sine ad vitam d. l. si quis §. §. 5. ad si ita dicit. de l. ob. l.
 senatus §. illud. C. de donationibus Diversum quippe erit si plures summas, vel unam
 ma in plures annos exprimitur diuersimodum stipulatur: tunc enim plures stipula
 tiones diuersa exceptione intelliguntur. d. l. si re 29. l. §. dicit. §. de l. ob. l. §. fin. §. 1.
 l. pluribus ff. eod. itaque non gemitus, nec ad heredes transmissio, sed unica concep
 tio ex voluntate strahentium, unam tantum stipulationem: ita simul est in stipulatione
 usufructus annuus, sine alterius annus velicti plurimum annorum fructus unica excep
 tione, una stipulatio, et substitutio n. singulorum annorum quilibet diuersa stipulatio =

amittit. Neque in hac stipulatione usufructus i anni pura, sequenti in diem cense
ti; nam omnium annorum pura est stipulatio, licet re ipsa dilatio capiatur in sin
gulis annis. arg. L. 1. ff. de cog. minuty. itaque semel dies eius cedit: ideo autem iudi
ca stipulatio ipso iure tempore amittit, stipulatio v^o annua, quando ad tempus
capitur nisi per exceptionem, quia unus ex modis finendi usufructus tempus est. non
finendi alterius obligationis. Paulus lib. 3. sent. tit. 6. §. fin. L. 499 placet. del. obligationibus.

Paulus. 3. sent. 6. §. fin.

§. 2.

De Pollicitatione

Pollicitatione usufructus nequaquam statuitur, immo neque debet, cum suavis
nulla sit, neque obligationem ullam pariat. L. 1. §. 1. ff. de pollicitationibus. Gaius. de usufructu
cap. 15. sed quandoque apta est obligationem producere, veluti si sollemnis sit, ut dicitur
dicitur. ulg. tit. 6. Gaius lib. 2. inst. ff. de obligat. itaque per dicitur usufructus in
obligationem deducit: similiter si Reipublice fiat, vel loby Deo mittat. ex scripta
Reipublice idem admissum est. Itaque pollicitatio sine iniuria sit, cum requiratur alterius
assensum ad affirmationem, ut dicitur dicitur; sine iniuria cum assensu non requiratur, ut
facta Deo, vel Reipublice, non aliter obligationem civilem parit, quam si legitima sit
et tunc ex ea recte usufructus statuitur, non quod ipso iure, sed sequente bonae tra
ditione =

L. 1. §. 1. de Pollicitationibus.

De Pacto.

Si pacto offerat usufructus, siquidem legitimus, hoc agere lege velitis
vel a iure actionem producit, et usufructus per se potest ex eo ut statuat. L. legitima
de cog. alij ff. de pacto. Item si in stipulatione statuitur factum in obligationem bonae fidei,
secus in strictis. L. iuris gentium §. §. quibus ff. de pacto. (si si pactum nudum sit, si
ne nuda sententia affirmativa, ritum est actionem non producere. d. L. 1. §. sed cog. nulla ff.
de pacto. sed hiis omnibus casibus indebita solutio statuitur, quia indebita solu
tione ipso iure dominium transfert. toto tit. de Condict. indebiti. quamvis ex
post facto quandoque debet soluti repetitio si per errorem, non solum usufructus solu
ti. L. cum per errorem ff. de reg. iuris =

De Contractu

Ex obligationibus etenim indubium est deduci usufructus in obligationem,
in hiis quidem qui sepe statuant, ut in emptione. L. necessario §. §. fin. ff. de re
vend. §. modo rei vend. in locazione, licet enim locatio non soleat dominium transferre, hic
tamen usufructus quasi dominium transfert, cum apta sit spendere in utendi fruen
di. Hottomanus L. 1. c. de usufr. L. locat. c. de iure loby. in prima domini proprietate
usufructum locant, et ita morte conductivum usufructus extinguunt. in 2^a usufruc
tuaria facta locazione, et ita morte eiusdem, non eius qui soluit, finit, ut in L. nec
sario §. §. fin. de re vend. Ex glo. olea et usual. to. ment. §. 5.
lit. D. et hic cautio est requirit, ut ait Hottomanus. d. L. 1. c. et usual. ubi §. xime =

L. 4. §. fin. de re vend. et modo.

Verbis, veluti statuat de dictione loby, et hoc ubi vult. Siquidem in
statuit inst. de usufr. L. 3. col. dum aut pactioibus, et stipulationibus statui vium
fructum: stipulatio enim spendunt omnes statioibus celebrati, pactioibus omnes
sensus tantum vult, et non pactioibus necesse, id est suavis iudicibus loby, non solenni
bus: nam pactio nuda nequaquam statuit obligatio. = Hic nota, quod ad obligationem atti
net, quod si servus usufructum stipuletur hereditate vacante, nequaquam statuit iudicem

§. statuit inst. h. tit. L. 3.

De stipulat. servor. l. latio. l. si usufruct. ff. de stipulat. servor. etiam si sub conditione stipuletur: neque
 obstat l. existimo del. Oblig. nam ut ait gloss. bene possunt stipulari etiam ad finem
 dum sub conditione, etiam si eam non habeant; nam non est defectus propter, ut in
 periori casu, sed rei, quae non impedit retroactionem. Item nota quod si unum fructus quos
 mihi ex stipulatione debet alij per delegationem committas non stringit novatio, nec li-
 berari ipso iure, cum non eadem fuerit, quae in 2^a stipulatione deducit, mutatione
 propter, sed stringit liberatio exceptionis ope, sicutque usufructus morte eius cui de-
 legatus committitur; nam domini voluntate nunc primum in eius persona substituitur.
 l. 4. ff. de novationibus = Nota etiam quod si quis stipulatus sit usufructus sibi, aut
 filio danti, soluto filio usufructus in eius persona veniet, et cum ea extinguitur, ne-
 que ab eo in me potest transferri, nisi forte modicis, quae ratio facit, ut filio
 capite minuto etiam ei recte solvatur, cum interesse possit propter, in quo est ve-
 reversus ei potius, quam mihi solvere, secus in aliis rebus, quae reversus non
 sunt; nam tunc quid stipulatoris interest inspicitur. Don. l. 55. del. ob. l. si cum
 95. §. usufructum ff. de solutionibus =

Litteris quoque usufructus deduci in obligationis antiquitate potuit, quod
 nil nisi novatio, vel delegatio erat huiusmodi scriptis. Causa me solvitur filio
 quod ex causa emphiteusis ei debeo, vel ex alia. l. 4. de novationibus. Causa lib. 2. inst.
 ff. de oblig. Galbanus de iust. q. 17. Sed hodie nequit ita substitui litteris: nam tan-
 tum admittitur iustitiam substitutione, ea litterarum obligatio, cum quis factus
 futurus numerationem se accipere certam quantitatem, quam non accepit si bene
 transeat: itaque cum in casu meo tantum locum habeat, quod genus obactionis
 usufructus non admittit, quod sequens nec litterarum. §. vnicus. inst. de litter. oblig.

De potest etiam usufructus obligatio oriri, veluti si usufructum habens
 ut mihi de iustitiam: tunc enim statim fit tui usufructus traditione substituitur, sed
 est boni genitibus, si non adimpleas fidem obactionis, vel indistincte antequam imple-
 as. l. si tibi ff. de leg. scriptis. §. vbi. repetiturque dicitur causa data, et sic in ceteris obacti-
 bus inominatis. l. 3. ff. de scriptis. §. vbi =

Per modatum. etiam usufructus substitui potest, cum eo obactionis rei utendi
 tradunt, et nil prohibet etiam incorporalia, ut iura modandi, sicut in habitatio-
 nis modati. l. 1. in fin. et ibi gloss. ff. de modati. Galbanus q. 18. n. 3. Per depositum vero
 non substituitur, eo enim tantum possessio traditur, non usus substituitur, neque incorporalia
 custodia indigent. Galbanus ibi supra.

Per negotiorum gestiones, tutelam, mandatum et alios obactionis, qui ad fa-
 ciendum accipiunt, non ad dandum, vel habendum vero, aut nunquam usufructus
 deducit in obligationem =

Si qui modatum usufructum accipit habet quidem servitutis usufructus
 causa modati impositam, sed non in iure, sive domini, sed tantum est in pos-
 sione ipsius iuris, cum modatum, sicut dominus rei corporalis non transfertur, ita
 neque quasi dominus incorporalis, potestque dicta in suo genere tantum na-
 turalis est, cum non affectu domini iuris habeat: hacque servitute tradita moda-
 tarius ea utitur, ad eum sicut ad quos rogata est: neque enim in servitute tran-
 sire verisimile est; nam per rationem allatam, etiam ea utilitas, quae rei propria

de scriptis ob. Gonzalez. q. vni de
 ob. f. modati.

modatum non videtur. Neque etiam mirum est esse penes quem iuris quasi posse
 nonem: nam cum usufructuarius ipse formaliter verus non tantum habet iuris do
 minium, sed etiam quasi possessionem iuris, ut patet. L. 5. l. ult. si usufr. get. l. 12.
 et 49. in fin. et l. pen. de adq. poss. l. Aquilij 27. de donation. l. si ego h. si de
 usufr. ff. de public. cum multis alijs apud Salviu de usufr. q. 34. n. 10. cursum
 in re corporali similiter stringit, si poterit esse apud unum possessio, apud alij posse
 ius iuris, hocque aperte significat ex d. l. pen. in fine ff. si usufr. get. ubi actionem
 negatoriam realem in eum, qui servitutis possidet competere domino aut Consul
 tui, tenentque hoc casu fructus restituere, secus licet si non possideat: similiter patet
 ex d. l. si ego h. si de usufr. de public. ubi etiam, qui tantum possessionem habet
 servitutis usufructus agit dupliciter, quia non daret, vel ius servitutis non habent, vel
 tantum eius modicam = Neque in istis militat, quod si tantum modicam po
 sessionem tribuimus ius ipsum usufructus, neque apud ipsum ex dictis, neque apud do
 minum proprietatis erit, cum incipax sit omnino servitutis in re propria, et per se neque
 in aere erit: quod absurdum videtur. Nam responderi potest: ipsum usufructus generali
 ter, sine quod eminentiam sumptum esse apud proprietatem domini, qualificatam vero si
 ne iure servitutis apud modicarium, ut modicam vivere possit: itaque scriptum
 sumit servitutis, ut ius possideri possit; ut similiter accidit, cum quis in via est quod
 credendum servitutis huiusmodi: huiusmodi suppositum modicarium neque actionem realem
 speculativam habebit, quam habet ius quasi domini: neque Publicianam, neque in
 heredita, cum non obtineat civitem possessionem, sed nudam proprio nomine detentatio
 nis: tantum enim actionem habebit modicam, si intentione beneficii venisset. Ne
 que obstat l. si gratiam 17. de scriptis ubi. ubi similiter actio datur, quia tu
 tior est ea agere, quam modicam, quamvis hoc non denegat. In hoc loco, tum
 in l. in fine ff. modicam. nam in d. l. 17. donatum fuit ius habitandi: ibi signifi
 cantur tibi habitatio dedito. quod modicam terminus notissima excedebat. Quibus
 strahentes non hoc animo fuisse videbant, ut donationem, sed ut modicam statu
 rent: itaque in dubio tutior esse ait Cuius scriptis ubi agere, neque formula ma
 tationis causa intruderet, ut similiter videtur Imperator. l. 2. C. de pactis in emphy.
 Sed notandum est hanc possessionem iuris morte modicarii intrudere, vel capi
 ti diminutione, nam cum usufructus natura indivisibilis, secundum eam regulatur, si
 cuius in actione personalis quod usufructus stringit. l. 1. ff. quibus modis usufr. Neque simi
 liter hanc possessio cedit, vel in alium transferri potest, cum non iure dependens sit, quod
 personale est, sed tantum modicam usus, sine possessionem, cum natura statum quod
 sit. Idem in locatione, et per carum dicendum est; in omnibus que sunt possessio in
 re usufructus eodem modo ac si proprietatem eiusdem haberent, cum absurdum sit
 quod ius habere huiusmodi qui possessionem, non etiam dominium adepti sunt. l. 3. si usufr.
 getet. Neque similem possessionem habent hi qui ab usufructuario, vel a vero usufructuario
 formaliter modicam ex quibus strata acceperint. cum tam possessio quam domi
 nium iuris apud ipsum resideat: sola fructus modicam a iure independentes,
 et hanc modicam apud illos transferat: itaque quod de locatione, modicam supra
 n. 3. et 6. diximus sustineri non posse. videtur: sicque intelligitur si textus in l. si a domi
 no ff. de usufr. l. socius. C. de iure datus. Retenta hanc iurium satis ad sup. n. 3.

l. pen. ff. si usufr. get. l. 12.
 usufructus de publico

exp. l. 17. de scriptis ubi

l. 2. C. de pactis in emphy.
 domina C. de usufr. l. 1.

Pignori etiam dat usufructus simili modo translata possessione, sed dicitur ex
 ipsius possessionis dominio, si in usufructu. L. si quis usufructu. L. de pignori. l. q.
 nov. si de futura ff. qui pignores: sed vendit a creditore usufructu realiter quo ad, in adque
 vix emptori, ut in alia re similiter vendita: nam id voluntate domini fit. arg. l. 4. ff. de
 novat. Sed hoc quando a domino proprietatis substituit pignus, secus quando ab ipso usufructu
 uario formalis, nam tunc modum tantummodo ignorata intelligitur abique posse
 sione, vel dominio iury. Galvanus. q. 39 =

Similiter doti usufructus traditur, et substituit, sed tunc dominus iury maritus non
 agit, nisi pacto statutum statuat. L. 4. ff. de pactis dotalibus. hocque si domina proprietatis
 sit mulier, vel dominus qui dotem substituit, alio si fructuaria, vel fructuarius ut tamen
 modicam transferre possunt in dominum, nec iury possessionis. L. si usufructus 66. de in
 re dot. L. usufructus et ibi glo. Barb. sol. matrim. Galvanus de usufr. q. 22. glo. 2 =

Ex dictis differentia stabit inter modatum, locatum, pignus, et pignus cum
 in iury terminis remaneat, vel natura ipsorum nullo immutato modo. Cursum ad hunc
 et dicta sententia ex tex in l. fa. ff. de itinere actus priv. Vbi illud interdicitur non datur in
 si ei, qui civitate habet iury possessionis. ibi: nam ut hoc interdicitur spectat iury fundi posside
 re oportet: igitur quia iury possessionis abique domino potest dari. Item ex tex. in d. l. 4. de
 pactis dotalibus. Vbi distinguit etiam inter usufructum in dotem datum, ita ut dotalis fiat, domi
 numque nancy cati maritus, et usufructus, qui ita datur, ut non fiat dotalis, sed fructus
 in dotem impudenti ad exemplum usufructus pignori datur, ut creditor eorum possideat, sine
 huius impudenti in creditum =

Neque obstat dicere hanc iury possessionis in vero detentationis facto consistere,
 neque iury quidquam habere quatenus locatory, modatory, pignus rogantibus, itaque
 quamvis hoc in se sit verisimum, nihilominus cum huc possessio, sine detentatione in
 sit coalescens, et sui natura huiusmodi permittit, substituitque a domino servitibus formalis
 ad effectum eiusdem usufructus et similem possessionis non est credendum plus iury per eam transfe
 re voluisse, quam si dominus ipsum iury tradidisset: itaque cum limitata, et rejec
 tiva causa possessionis sit iure volubili creata, nil mirum, et similiter permittitur,
 idem accidentibus quatenus, cum absurdum videatur plus iury habere eorum, qui tan
 tum possessionis, non etiam iury dominus sint adepti. d. l. 3. ff. si usufructus potest. Et magis
 et dicta possessio, sine detentatione in nullo alio consistit, quam in ipso iure servitibus
 ad eum modum, ad quod est substituta: igitur cum iury ipsius servitibus sit generalis, eoque
 respectu usufructus generalis dicitur, neque erit ipsam quoque possessionis in vno
 tentem personalem censeri = Secunda sententia

Si qui servitibus usufructus accipit ex supra dictis iury locati, scilicet pignus, imo
 datur, et pignus habet eam non tantum quo ad possessionem, sed et quo ad proprietatem, et iury
 dominium; nam quamvis locatio dominium transferre non solet, nihilominus hoc
 causa transfert, et similiter ceteris tractibus. et est ratio quia cum dominus translatis
 in huiusmodi casibus non repugnet naturae ipsorum tractibus, potius eam admittit, et foveat
 non est absurdum transire. Probat. nil aliud facit locator, quam transferre certa mer
 cede vnum rei locatum in alium: itaque quidquid tendit ad huiusmodi iury coales
 centiam, firmitatemque, non solum non repugnat naturae locationis, sed magis adin
 dat fuerit: igitur cum servitibus dominus translatis eo tendat, ut fortior, securior, per

de pignori. l. q.
 de futura ff. qui pignores

de itinere actus priv. l. 4.
 de pactis dotalibus

de cap. decap. min. cap. 1.

firmior igitur usus redditus, reguonary non est strachy substantiz, et naturz: qd in
 locacione aliarum rerum corporalium minime gredit; nam cum translatio domini
 rei corporalis locat nihil omnia habeat cum in scens igitur rei, sed alio tendat,
 nec respiciat usus coalescentiam, firmitatemque, n solum suum non est naturz
 strachy, et inuibile, sed extra naturam igitur, ut videbimus. Et magis qd usufructus n
 abutit omnibus strachibus, quibus usus rei transferit, cum ipse in vintandis sit, et
 fructus perceptione: sed hi strachy huius naturz sunt: igitur plene debent usufructus
 recipere, et transferre. Neque obstat qd in strachu sine pignori suentione caratio sit, et
 cum pignori ad usum n det, potius si exeditor eo utat furtum mittit. L. si pignori ff. l. si pignori ff. de usufructu
 de usufructu. Nam in hac suentione alia, et n diuinitate ratione hoc gredit; cum enim in
 hoc det, ut fructus creditor percipiat, et impulet in sortem. distrahaturque cum non so
 luto debito, hoc totum aduicat, pinguisq; domini ~~translatio~~ iuris translatio; ob
 idque in rebus ceteris domini pignori, et in reale quo ad eam in creditorem trans
 fert, qd in ipsa pignori causa pignori subiicitur. Neque hi omnibus strachibus in re pignori
 sed si dominium iuris usufructus in eis transiret in re pignori darentur: igitur n debet
 gtransire iuris dominium: nam res. distinguendo inter dominium irrevocabile, et g
 factum, et inter dominium reuocabile, et ingreffe adquiretum; t enim reguonary est, ut
 dixi naturz horum strachy: 2° non, cum qd cum n plena rei dispositio, et alienatio,
 sed igitur tantum cohabitatio usus transferat, secundum cuiusque strachy naturz: qd alia
 ipse qd sui termini circumscripti sortentur =

Ex quo fluit qd translatio in ipso iuris dominio, vel iure seruitutis a
 dunc remouent strachy in sui termini; nam cy usufructus alia sui natura modifica
 tionz, tempus, solitionz, moramque recipere ut apte: hzc qd diuinitate qd dictorum
 strachy accipit ipse adaptatur: itaque pignori scens reuocatione recipit interd
 to reddito, vel actione pignori ubi, [aut ad reuocatoria] qd ex bono, et equo oritur
 L. si pignori ff. de usufructu. Gonzalez qd in: extra de pignori. pignori que rogant tantum
 usufructu utat ad eum sing, modumue ad quz rogant, neg. locare, aut vendere poterit.
 Locatq; morte sductoris, aut finito tempore recuperat, vel actione locati, vel negatoria
 actione, vel si cario indierit [quamuis in indito bonz fidei necessaria n videat] in
 di solitione, sductorque poterit emoditatem reuocare, sicut alius utendi, fruendique
 habebit plenam facultatem nisi modificata sit. Nec strachy gbat. L. locare ff. de locati.
 locati. ubi: locare seruitutem nemo potest: nam ut bene glori. cum Cy. est intelligenda
 de seruitutibus realibus, quz ad tempus ipis iure non sistant. L. seruitutes ff. de seruit.
 quamuis iure pignori qd exceptionz habeant, qd in usufructu n gredit, cum tempus recipiat.
 L. de usufructu. In emodato usufructu idz ac in pignori dicemus, nisi qd ante usus exple
 tum reuocari nequit: sed similiter emodataris locare, vendereue non poterit. In quo
 a donacione temporaria potissimum difert ppter defectum pignori actionis, nisi cario
 sit, et sic intelligenda L. si gratuita ff. de pignori ubi: similiter actio redditus, n emo
 dat; ut in L. ff. emodati: nam qd ubi dicitur spendi videtur qd donacione emodataris.
 Sed hic illud fortiter obstat videtur, qd similiter usufructus cohabitatio magis usus
 quam usufructus videtur, tam in emodato, quam in pignori, ad qd respondet, qd ita ce
 lus neque est usufructus, neque usus absolute, quo modo si alio strachu sicut dicitur, sed
 simpliciter dictis suentionibus translatio usufructus ad usum omnimodis, et fructus
 excepta alienatione apponitur intelligit, et ita uediximus est seruitus modificata

ex L. 97 ff. locati.

ex natura stracty = Quod si pacto etiam alienatio modicata & mittat, abis 70
 late erit usufructy non donationi liberally temporarij: sed si in tantum Coarctat, 69
 ut ad certum unum tanty cedat, maxime in modato excedet ea res notissima usufructy
 terminos, sed si modati, et ita rhyibit remanens nihilominus in sua natura
 usufructy, sed sventione ex accidenti spua rinijs = Et si p cario tantum ruda usufructy
 gonesio sine naturaly, sine delectatis roget, nullatenus usufructy talit ghan
 ruit, cum igitur nulla ruderari possit in rylentia abique usu. uel certe inuolubly, et effecta
 vacua = Pignori daby usufructy rimitur creditor quoyit rucocabit quemadmodum
 si pignus fiduciarium inuict, sed ad eum tantummodo effectum, ut fructy pceptos impu
 tet in sortem, et vendere possit quia solemnitate L. 4. de pignorat. pro coyo nony u
 usufructy realit rstituit in gona emptory ex voluntate domini. L. 4. de donat. cum
 enim dominijs possessionis cuiuslibet rei corporaly nancycat creditor, cur si domini
 y cury usufructy nancycat, cum possessionis n possit. et apparebit. rory omnium
 rnum rario: nam cum dominijs est qui rimitur rstituit usufructum, ut rruity est,
 neque possessionis solam transferre possit rruity abique dominio, nil miry. q
 illud etiam transferat: gbat assumptum ita: translata possessione rruity,
 est, igitur dominijs neque est apud possidentem, neque apud dominijs p rruity: igit
 est in aere, q e absurdy, in qua euitando rruity est transire in conductorz. v. g. cum
 apud sit stracty h. sphenere, quam apud nullum esse, cy ex hoc effecty nullus rruity
 h, potius maior Conuentionis Corroboratio =

Ex quo fluit q si a n domino usufructy gdicty sventionibus rstitua
 h, neququam rtransibit qut rruity est, sed tantum modicata casualy usufructy,
 ne in gdictum inueniens incidamus; et quia nulla rruity absolute n n domi
 no rstitui potest, cum dominijs uel ipsa lex tantum hanc habet potestaty, qut in
 dominio aliorum rery rtingit: et si ex alio stracty, uel legato etiam a n domi
 no imponat, non erit uera rruity, sed tantum modicata casualy, que si a bo
 ay fidei possessore habeat q tempy rstitutum lege eleuat in rceptum rruity rruity
 ty: ideoque ante p rruity rruity nuncupat, et usufructy. L. si ego. d. si de usufr. ff
 de pubic. L. ult. de iure acty. cum alijs, q rcepta quodam, siue affectu bony fi
 dei possessoris q rstituta habeat, alijs deficeret possessio ciuily, que p rruity gbat,
 in rdicta parit. d. L. fin. de iure acty. L. rigny d. iur. no. 10. si seru. vind. Neque
 etiam obstat L. 4. de facty dotaly. namibi. cum pacta sit mulier ne usufructy
 fieret dotaly, sed fructy pcepti in dotem impucent, manifestum est n rstituty esse rru
 itaty usufructy, sed tantum fundy traditay cy casualy usufructy, ut ex inde fru
 ty pceptos maritay impucent in dotem, et cum hoc ubi uelit Chy. n usufructy uocat,
 sed fructy. ubi n usufructy, uel fructy fieret dotaly =

De Traditione

Sed gdicty stracty, qui rruity, consensu, littery inuenit, si mens et rruity rru
 rruity terminy stent, neququam usufructy rstituit, sed tanty debet: necessaria. q
 enim est traditio qter sventionem, cum nulli alij rnt modi dominijs adquirendi, quam
 ea q lex ipsa L. Traditionibus. C. de pacty. L. 1. de ady. p. q traditio rruity. d. rruity. d. rruity.
 itaque duobus gique modis usufructy ita p rruity, et in obligationibus deducty trade
 bat. 1^m erat q solemnem canony in lura quinque testibz g rruity, et indice, qui addi
 cebat, et p rruity cui additio bat. v. g. in fr. ff. 19. 9. 9. L. nemo. 38. ff. vrb. g rruity. L. 3. 5. 2. et
 L. 11. L. q quoy 14. ff. rruity. g rruity. L. ult. 2^m g rruity L. ult. de rruity. 2^m g rruity

quod si qui usufructum genuerat usufructuarius ut sui patet. L. ult. de usufruct. L. in fine. ff. de usufruct. L. 1. de publico. L. 3. de usufruct. Alio et 3° modo proximo simili usufructus substituebat, cum genitor in fundum inducere animo habundis servitutis usufructus: item si cautio substituebat simul cum patet, se a genitoribus ut sui, et traditione iuris habebat. d. l. gen. quod ff. de servit. etiam ficta traditio servitutis admittit, ut in aliis rebus corporalibus, veluti p. substitutum tacite, vel expresse, cum quibus proprietatem fundi habens usufructum sibi retinebat. L. qui gen. C. de donat. L. si mulier ff. de rei vind. Mancipatio etenim quandoque in usufructu rebus immobilibus Italicis, et mobilibus omnibus solemnis erat modus traditionis in omnibus stractionibus. quae fiebat numero uno, quinque tabulis, libris, et unguibus. ut. l. ult. d. t. 19. §. 4. et §. 7. facit. L. 66. de iure dotium. Sed omnibus frequentissimus cessionis modus. Quae traditionis species etiam in stractionibus quae respiciunt, vel a traditione sumebant originem, militabant: etiam in legato damnationis, sicut in iure, et similibus aequae procedebat. Galbanus de usufruct. c. 33. in fine =

7 Per societatem usufructus non substituitur, quia aut eum habet unus ex sociis, et tunc communicari nequit, quia personalis est, neque facile absque domini voluntate de una in aliam personam migrat; sicut in ceteris rebus accidit p. tantum substitutum. L. 1. et 3. ff. de socio: aut in actione personalis consistit, et tunc simili modo non communicat. arg. L. 4. ff. de novat. sed in utroque casu modis ipsius inter socios dividit. et in utilitate tantummodo communicabit =

28. Sed sciendum est magnam differentiam esse inter praedicta traditio- num genera: namque si cessione solemni, vel aequae solemni mancipatione servitus substituebat, tam personalis, quam realis nullatenus ex die, aut sub conditione traditio- nis potest; cum hi actus legitimi essent, neque expresse, aut sub conditione, aut in die inciderent, alioquin alias p. diei, vel conditionis adiectione expressam vitabant. L. actus legitimi. et ibi Cuius 28. q. Pap. de Reg. iuris. Si vero p. patetiam tradebat servitus, aut substituebat, ipso quidem iure tam realis, quam personalis conditionis, aut diei in rei speciebus, sed subdacta temporis mentione p. iura substitutione habebat: et ratio erat, nam cum patet ut sui, vel recipere utilitatem servitutis eum, inque traditio- nis iunctam spectabam cum unius ipsius presentia, impossibile esse videbatur servitutis semel quaesitam statim differri in diei adventum, vel acceptum non quaesitam eam ob- tinere: sed quia iniquum erat utrum servitutis ista placita stinvari; quamvis ipso iure fieri posset semel adquireta servitute, equitate gloria moderat rigore data ex- ceptione ista factum servitutis vindicanti occurrere. L. 4. et ibi Cuius 7. q. Pap. ff. de servit. quae lex ita in servitutibus realibus tantummodo loquitur; quia in eis est absolute verum p. proxime diximus, cum alio modo quam tribus dictis in videri substitui non poterant =

L. 4. de servit. L. 4. de usufructu

Cautio autem de qua in l. 3. §. 4. de act. empti. Modificatio in p. servit. ut substitui traditio- nis in usufructu: alia est obligatio tantum non traditio- nis ut quidquid Galbanus. d. 33. in fine =

9 Usufructus vero amplius substitui poterat p. inductionem in fundum, vel traditionem rei fructuaris. L. 3. de usufructu. ibi dare aut videtur, si inducerit in fundum legatarum quae quidem inductio statim transferre dominium servitutis, si absolute hoc animo legataris inducerebat. sed si sub conditione, vel in die servitus usufructus substituebat, inductio spontanea nullum effectum sortiebatur, sed in possessione legataris manebat donec dies, aut solutio existeret: qua eventiente absque nova inductione usufructus querebat, cum nihil repugnaret diversis temporibus inductionem fieri, et usufructus ad- quiritio simul ac compatibilis est statim fieri aliam rei corporalis traditionem an- mo domini transferendi, dilata substitutio adquiretione in conditione, aut die. L. p.

absenti 38. §. si quis possessionem. ff. de adq. posses. et ibi. Cui. 44. ff. Intendant. et 71
ita est intellig. l. 2. ff. de usufr. in. et extat. vel gny. uel ex die dari potest, ubi dari 40
potest, si cedit, si mancipari, dari, ita tamen per patientiam. d. l. 3. cod. dari. ex die q. in
ductione sicut in ceteris similibus rebus. d. l. 38. §. 4. fateri q. si ego tradam tibi aliquam
rem corporalem animo domini transferendi die tunc Ioan. et simul mutam tibi,
ut tunc domini ea utaris, aliter, hoc esse similit. inopabile, et subductionem
debore tempore mensuram, sed non esse eque incompatibilem iudam traditionis dilata de
nisi translatione verum est =

Sed non re idem in servitute reali dici potest? neququam; cum enim 20
rem corporalem trado in ipsa re inbinitum est dominus, causa pignori, quae in in
re possessionis adhibet, possessio, modus fructus, et ita eque in hijs omnibus q. induc
tionis expedit factum traditionis, q. potest firmari die aduentu = At vero cum fundus
trado animo servitutis statuentis hoc post facto nihil ago, quia in fundo tradito
non inest modus servitutis, qui in externa voluntate dicitur fundi dominantis,
neque modus statim tradi potest, quia aut aliud agat, et hoc absque tradi
tione fundi fieri potest, aut simul servituti quae traditur, neque facile, et omnium
est inuenire in toto iure huiusmodi traditionis realis servitutis: igitur cum nulla
sit in servitute reali, neque potest firmari poterit die, uel additionis existentia.
igitur absolute verum est dicere servitutes reales nunquam recipere die, aut ad
iury. d. l. 2. ff. de servit. Neque verum est solam cautionem absque patientia et
tibi posse servitute, ut ait Cuius in l. quatuor pen. ff. de servit. neque q. adhibet,
cum inseparabilis servitutis possessio, et q. iuris iury sit. et l. quinquag. C. de do
nation. est intellig. de translatione possessionis rei corporalis, et de constitutione usufruc
tuus q. retentionis =

Servituti autem legata et additionis recipit, et diem: nam d. l. 4. solum in vobis et
hione, quae in vobis sit intelligenda est q. ratione supra allatam. itaque si vna
ex certo tempore legata sit a morte testatoris cedit legatum, quia huiusmodi
le est. l. 3. l. 1. diei 21. ff. de leg. leg. ced. et forte statim in servitute legataris que
rebit, licet vna differat, uel exequio actionis, quamvis regnat lex in l. vna §.
An ad Cuius. l. de leg. 2. et idem in hoc legato quoad acquisitionem ac in additionali dicendum videtur.
Sed additione autem servitute reali legata nec cedit, nec adquirit ante additionis
eventum, nec videtur ratione differentie in legatum servitutis, et aliam rem. d. l. 3.
et 21. ff. de leg. leg. licet additione eueniente forte retrahatur adquisitio. l. 4. §. fin.
quem adm. serm. amitt. Dies autem ille non impedit cessionem, quia executioni, non
substantibus actus imponit. Dunal. 15. ment. Don. q. 9 =

Usufructus vero legatus ex die, uel sub additione si ante cedit, neque adquisi 22
t, quam dies venerit, aut additio existerit, cum ipse non transferat, nec ante cedit,
quam ubi fieri possit legataris. l. 3. l. 3. §. diei leg. l. vna §. diei usufr. leg. ced. =

Ad certam vero additionem, sed certum diem usufructus dicitur quocumq. 23
modo, et legari potest, cum enim ipsius temporaria causa sit, facite tempore se
habetat, maxime cum vna ex modis finiendi usufructus legibus tempore nisi
natus sit. Paulus lib. 3. sent. §. 6. §. 38. Dunal. 10. ment. q. 17 =

Ceteris vero servitutibus realibus ipso iure tempore, aut additione si extin 24
gunt. d. l. 4. de servit. cum ipsarum q. p. causa sit, neque tempore est modus
earum finiendarum, sicut neque aliarum q. p. obligationum. l. 4. §. placet.

§ de Oblig. & actionib. Sed §o vero iure n' accipiuntur, & potorem exceptionibus
doli adhibeantur. d. l. 4. et ibi Cuj. 2. g. Pap. fab. in ration. ad ipsam. Capitulo de
usufr. c. 11. p. totum. Usual. ad Don. h. smant. g. h. Morla in emg. l. j. ff. de = =

Usufructus Per testamentum Constitutus =

1 Si quis heres sit institutus in usufructu, siquidem solus veniat partem institutio
ad intellectum institutionis totius alicui, sicut si in fundo esset institutus. l. 1. §. ex fun
do. ff. de hered. inst. idem si occurrat cum instituto in re certa: nam & parte eadem
militat, quamvis secus si cum instituto in parte hereditatis occurrat, vel intacta her
editate: nam tunc loco legatarii habet, si institutus habeat hereditatem. l. 13. C. de
hered. inst. nam voluntas testatoris n' potest obviare legi: nec obstat quandoque hunc
heredem appellari, et ingressum legatarium d. l. 13. l. ex facto 35. ff. de hered. inst. nam
hoc ideo, quia in aptitudine heres recte dicitur, si n' debet forte ei coheres vel datus
n' existat: idem si quis detracto usufructu heres institutus: nam detractio & nulla ha
bet: nam sicut pars ad se trahit totum, ita et totum partem: nullus denique casus
dari potest, quo titulus institutionis usufructus solvantur, nisi in t' militis, qui institutus
fuit forte statim tunc institutus datus vel n' datus coheres universali. l. 1. §. 6. ff. de t' m
militib. Nec obstat §o quandoque militis voluntas in superiori casu secundum legem
regulatur. l. si certarum ff. eod. l. quamquam C. eod. si quos partes, vel verus prin
cipalium miles heres institutus: licet secus quando peculij castrensis alium, et pagam
alium heres relinquit, vel in re certa: Nam huc omnia secundum militis voluntatem
regulantur: ea enim si iuris munus s'ormet, ut talis regulatur. d. l. quamquam. si vero
stancia sit, ita servatur. d. l. si miles. Quod glanv' ita intelligo, ut si velimus volun
tatem militis secundum iuris dispositionem omnino regulare, primario est inq'ri
ciendum, an talis regulatio servet voluntatem: nam si servet servetur, si v' n', re
iuris regulatio, et quirit privilegium = etiam limitatur ut n' excedat, quando de
detracto usufructu proprietatis legat: tunc enim heres titulus institutionis retinet usu
fructum. l. 2. cum alij ff. de usufr. acceps =

l. si quis ita 24. de hered. inst.

2 Per legem accrescendi venturam instituit usufructus, sed a principio
legatus & non scilicet solidus quirit; magis enim ex parte voluntatis testatoris
ovit, quam iure accrescendi nobis quirit: itaque huc adquisitio legato potius, quae
iure accrescendi tribuit. Idem procedit et si unus ex simul post adquisitionem usufruc
tum cum amittat quoquo modo. l. 1. §. in idum ff. de usufr. acceps. nam quod ideo solus
alter n' habeat, quia h'c scurrat, cessante scilicet parte amissionis remanet integer usu
fructus generis eum, qui suam partem n' amittit, usufructus enim quotiens videtur
legari, et adquisitio in idum. Idem etiam contingit et si pars amittentis accrescat ei,
qui iam suam partem amittit, usufructus enim quotiens videtur. tunc enim quod
habet, ac si partem tantum & dimisio amissionis, alteram vero servatur. l. in id
dum 10. ff. eod. vel similit' hoc se habebit, ac si unus usufructus partem quae
re, partem sub datione esset legatus; nam interim cogitae diminutione tantum par
tem suam amissionis l. 1. ff. quibus modis usufructus amittat.

usufructus enim sicut adquiri, ita et & parte amitti §o
test. l. 5. ff. de usufructu =

Ususfructus per legatum substituatur =

Si ususfructus & vindicationis legatum relinquatur, tunc recta via transit in legatum
 tantum ab additione hereditatis; nam non ante legati dies cedit, et si cederet ve
 rius est omnis legati rei & vindicationis dominium ab additione hereditatis trans
 ferri nisi a morte testatoris, quamvis fienter hoc intelligat. L. 2. de her. off. de her. 1. l.
 42. §. 1. L. si tibi 86. §. cum servus cy alij de leg. 1. §. 1. ab hoc ex g. de Paulus lib. 3.
 sent. §. 6. §. ususfructus. ibi: ususfructus uniuscuiusque rei legari potest. et ut ipso iure
substitutus, aut q. h. de her. off. de her. 1. l. 1. §. 1. ff. de usufr. accresc. Neque obicit q. fab. obi
 cit, dicens ususfructum non esse in bonis testatoris, nec propriis ipsius, ut legari possit
 & vindicationis: nam dico hoc idem et in legatoceptionis, quodque tractatum mi
 utare, cum nemo plus in alium transferre possit, quam habeat. Itaque in om
 nibus una ratio: non equidem habeo, cum sim dominus plene proprietatis, usufruc
 tum, quatenus formalis, et servatus. L. §. nos. 69. sic intelligi. de usufr. sed cum
 habeo, quatenus casualis, et summius proprietatis. L. 21. §. pen. de except. rei indicat.
 Per eminentiam etenim ususfructus non tantum formalis, sed casualis. Sphendit
 nec q. reparations substantiam, sed qualitatem mutat, fructus enim pendentes
 & vindicationis legari possunt, qui dum summius parti rei indicant. L. fructus. de d.
 vindic: separat. v. notam formam induunt. Semina annuo induta eodem modo
 legari possunt, quia annuo iuncta parti ipsius indicabatur, et reparata ut talis subsi
 stent. Item in ceteris similibus: ususfructus itaque materialis est in bonis meo, cum
 lego, formalitateque q. reparations iam ab herede in legatoceptionis, iam ab ipso
 testatore potestate legi, si q. vindicationis legatus non secus ac in bonis filij adven
 titij lex sola facit. L. cum oportet. C. de bonis quod liberis =

Der damnationem vero legato usufructu ab adita hereditate cedit
 substituit que ab ipso herede q. cessionis, vel alio modo. L. quod h. la. 2. ff. de serm.
 trib. Paulus vbi supra =

Si enim modo legato usufructu si quidem propriis testatoris
 legat ipso iure legataris adquirit, ac si q. vindicationis querebat, si vero heredes us
 fructus sit, qui dominus forte fundi, in quo relinquunt substitutione ipsius heredes
 indiget, non secus ac in legato q. damnationis: hoc exempla ceterarum rerum similitudine
 legatarum §. ab hoc de Suis lib. 2. §. de leg. 1. §. pen. §. 1. n. 1. §. 2. sent. §. 2. post §. 1. =

Derceptionem legato relicto, quo tantum rei propriis testatoris legatum
 et etiam usufructus recta via legataris quirit, ibi herede q. parte tantum
 coheredis, quo substituit huiusmodi legatum. q. parte vero propria non formalis, sed
 casualis usufructus censebit iure hereditario quiritur. arg. L. Lucius 88. et §. 1. §. 2. §. 3.
 de leg. 2. cum multis aliis apud Valent. lib. 3. §. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100. §. 101. §. 102. §. 103. §. 104. §. 105. §. 106. §. 107. §. 108. §. 109. §. 110. §. 111. §. 112. §. 113. §. 114. §. 115. §. 116. §. 117. §. 118. §. 119. §. 120. §. 121. §. 122. §. 123. §. 124. §. 125. §. 126. §. 127. §. 128. §. 129. §. 130. §. 131. §. 132. §. 133. §. 134. §. 135. §. 136. §. 137. §. 138. §. 139. §. 140. §. 141. §. 142. §. 143. §. 144. §. 145. §. 146. §. 147. §. 148. §. 149. §. 150. §. 151. §. 152. §. 153. §. 154. §. 155. §. 156. §. 157. §. 158. §. 159. §. 160. §. 161. §. 162. §. 163. §. 164. §. 165. §. 166. §. 167. §. 168. §. 169. §. 170. §. 171. §. 172. §. 173. §. 174. §. 175. §. 176. §. 177. §. 178. §. 179. §. 180. §. 181. §. 182. §. 183. §. 184. §. 185. §. 186. §. 187. §. 188. §. 189. §. 190. §. 191. §. 192. §. 193. §. 194. §. 195. §. 196. §. 197. §. 198. §. 199. §. 200. §. 201. §. 202. §. 203. §. 204. §. 205. §. 206. §. 207. §. 208. §. 209. §. 210. §. 211. §. 212. §. 213. §. 214. §. 215. §. 216. §. 217. §. 218. §. 219. §. 220. §. 221. §. 222. §. 223. §. 224. §. 225. §. 226. §. 227. §. 228. §. 229. §. 230. §. 231. §. 232. §. 233. §. 234. §. 235. §. 236. §. 237. §. 238. §. 239. §. 240. §. 241. §. 242. §. 243. §. 244. §. 245. §. 246. §. 247. §. 248. §. 249. §. 250. §. 251. §. 252. §. 253. §. 254. §. 255. §. 256. §. 257. §. 258. §. 259. §. 260. §. 261. §. 262. §. 263. §. 264. §. 265. §. 266. §. 267. §. 268. §. 269. §. 270. §. 271. §. 272. §. 273. §. 274. §. 275. §. 276. §. 277. §. 278. §. 279. §. 280. §. 281. §. 282. §. 283. §. 284. §. 285. §. 286. §. 287. §. 288. §. 289. §. 290. §. 291. §. 292. §. 293. §. 294. §. 295. §. 296. §. 297. §. 298. §. 299. §. 300. §. 301. §. 302. §. 303. §. 304. §. 305. §. 306. §. 307. §. 308. §. 309. §. 310. §. 311. §. 312. §. 313. §. 314. §. 315. §. 316. §. 317. §. 318. §. 319. §. 320. §. 321. §. 322. §. 323. §. 324. §. 325. §. 326. §. 327. §. 328. §. 329. §. 330. §. 331. §. 332. §. 333. §. 334. §. 335. §. 336. §. 337. §. 338. §. 339. §. 340. §. 341. §. 342. §. 343. §. 344. §. 345. §. 346. §. 347. §. 348. §. 349. §. 350. §. 351. §. 352. §. 353. §. 354. §. 355. §. 356. §. 357. §. 358. §. 359. §. 360. §. 361. §. 362. §. 363. §. 364. §. 365. §. 366. §. 367. §. 368. §. 369. §. 370. §. 371. §. 372. §. 373. §. 374. §. 375. §. 376. §. 377. §. 378. §. 379. §. 380. §. 381. §. 382. §. 383. §. 384. §. 385. §. 386. §. 387. §. 388. §. 389. §. 390. §. 391. §. 392. §. 393. §. 394. §. 395. §. 396. §. 397. §. 398. §. 399. §. 400. §. 401. §. 402. §. 403. §. 404. §. 405. §. 406. §. 407. §. 408. §. 409. §. 410. §. 411. §. 412. §. 413. §. 414. §. 415. §. 416. §. 417. §. 418. §. 419. §. 420. §. 421. §. 422. §. 423. §. 424. §. 425. §. 426. §. 427. §. 428. §. 429. §. 430. §. 431. §. 432. §. 433. §. 434. §. 435. §. 436. §. 437. §. 438. §. 439. §. 440. §. 441. §. 442. §. 443. §. 444. §. 445. §. 446. §. 447. §. 448. §. 449. §. 450. §. 451. §. 452. §. 453. §. 454. §. 455. §. 456. §. 457. §. 458. §. 459. §. 460. §. 461. §. 462. §. 463. §. 464. §. 465. §. 466. §. 467. §. 468. §. 469. §. 470. §. 471. §. 472. §. 473. §. 474. §. 475. §. 476. §. 477. §. 478. §. 479. §. 480. §. 481. §. 482. §. 483. §. 484. §. 485. §. 486. §. 487. §. 488. §. 489. §. 490. §. 491. §. 492. §. 493. §. 494. §. 495. §. 496. §. 497. §. 498. §. 499. §. 500. §. 501. §. 502. §. 503. §. 504. §. 505. §. 506. §. 507. §. 508. §. 509. §. 510. §. 511. §. 512. §. 513. §. 514. §. 515. §. 516. §. 517. §. 518. §. 519. §. 520. §. 521. §. 522. §. 523. §. 524. §. 525. §. 526. §. 527. §. 528. §. 529. §. 530. §. 531. §. 532. §. 533. §. 534. §. 535. §. 536. §. 537. §. 538. §. 539. §. 540. §. 541. §. 542. §. 543. §. 544. §. 545. §. 546. §. 547. §. 548. §. 549. §. 550. §. 551. §. 552. §. 553. §. 554. §. 555. §. 556. §. 557. §. 558. §. 559. §. 560. §. 561. §. 562. §. 563. §. 564. §. 565. §. 566. §. 567. §. 568. §. 569. §. 570. §. 571. §. 572. §. 573. §. 574. §. 575. §. 576. §. 577. §. 578. §. 579. §. 580. §. 581. §. 582. §. 583. §. 584. §. 585. §. 586. §. 587. §. 588. §. 589. §. 590. §. 591. §. 592. §. 593. §. 594. §. 595. §. 596. §. 597. §. 598. §. 599. §. 600. §. 601. §. 602. §. 603. §. 604. §. 605. §. 606. §. 607. §. 608. §. 609. §. 610. §. 611. §. 612. §. 613. §. 614. §. 615. §. 616. §. 617. §. 618. §. 619. §. 620. §. 621. §. 622. §. 623. §. 624. §. 625. §. 626. §. 627. §. 628. §. 629. §. 630. §. 631. §. 632. §. 633. §. 634. §. 635. §. 636. §. 637. §. 638. §. 639. §. 640. §. 641. §. 642. §. 643. §. 644. §. 645. §. 646. §. 647. §. 648. §. 649. §. 650. §. 651. §. 652. §. 653. §. 654. §. 655. §. 656. §. 657. §. 658. §. 659. §. 660. §. 661. §. 662. §. 663. §. 664. §. 665. §. 666. §. 667. §. 668. §. 669. §. 670. §. 671. §. 672. §. 673. §. 674. §. 675. §. 676. §. 677. §. 678. §. 679. §. 680. §. 681. §. 682. §. 683. §. 684. §. 685. §. 686. §. 687. §. 688. §. 689. §. 690. §. 691. §. 692. §. 693. §. 694. §. 695. §. 696. §. 697. §. 698. §. 699. §. 700. §. 701. §. 702. §. 703. §. 704. §. 705. §. 706. §. 707. §. 708. §. 709. §. 710. §. 711. §. 712. §. 713. §. 714. §. 715. §. 716. §. 717. §. 718. §. 719. §. 720. §. 721. §. 722. §. 723. §. 724. §. 725. §. 726. §. 727. §. 728. §. 729. §. 730. §. 731. §. 732. §. 733. §. 734. §. 735. §. 736. §. 737. §. 738. §. 739. §. 740. §. 741. §. 742. §. 743. §. 744. §. 745. §. 746. §. 747. §. 748. §. 749. §. 750. §. 751. §. 752. §. 753. §. 754. §. 755. §. 756. §. 757. §. 758. §. 759. §. 760. §. 761. §. 762. §. 763. §. 764. §. 765. §. 766. §. 767. §. 768. §. 769. §. 770. §. 771. §. 772. §. 773. §. 774. §. 775. §. 776. §. 777. §. 778. §. 779. §. 780. §. 781. §. 782. §. 783. §. 784. §. 785. §. 786. §. 787. §. 788. §. 789. §. 790. §. 791. §. 792. §. 793. §. 794. §. 795. §. 796. §. 797. §. 798. §. 799. §. 800. §. 801. §. 802. §. 803. §. 804. §. 805. §. 806. §. 807. §. 808. §. 809. §. 810. §. 811. §. 812. §. 813. §. 814. §. 815. §. 816. §. 817. §. 818. §. 819. §. 820. §. 821. §. 822. §. 823. §. 824. §. 825. §. 826. §. 827. §. 828. §. 829. §. 830. §. 831. §. 832. §. 833. §. 834. §. 835. §. 836. §. 837. §. 838. §. 839. §. 840. §. 841. §. 842. §. 843. §. 844. §. 845. §. 846. §. 847. §. 848. §. 849. §. 850. §. 851. §. 852. §. 853. §. 854. §. 855. §. 856. §. 857. §. 858. §. 859. §. 860. §. 861. §. 862. §. 863. §. 864. §. 865. §. 866. §. 867. §. 868. §. 869. §. 870. §. 871. §. 872. §. 873. §. 874. §. 875. §. 876. §. 877. §. 878. §. 879. §. 880. §. 881. §. 882. §. 883. §. 884. §. 885. §. 886. §. 887. §. 888. §. 889. §. 890. §. 891. §. 892. §. 893. §. 894. §. 895. §. 896. §. 897. §. 898. §. 899. §. 900. §. 901. §. 902. §. 903. §. 904. §. 905. §. 906. §. 907. §. 908. §. 909. §. 910. §. 911. §. 912. §. 913. §. 914. §. 915. §. 916. §. 917. §. 918. §. 919. §. 920. §. 921. §. 922. §. 923. §. 924. §. 925. §. 926. §. 927. §. 928. §. 929. §. 930. §. 931. §. 932. §. 933. §. 934. §. 935. §. 936. §. 937. §. 938. §. 939. §. 940. §. 941. §. 942. §. 943. §. 944. §. 945. §. 946. §. 947. §. 948. §. 949. §. 950. §. 951. §. 952. §. 953. §. 954. §. 955. §. 956. §. 957. §. 958. §. 959. §. 960. §. 961. §. 962. §. 963. §. 964. §. 965. §. 966. §. 967. §. 968. §. 969. §. 970. §. 971. §. 972. §. 973. §. 974. §. 975. §. 976. §. 977. §. 978. §. 979. §. 980. §. 981. §. 982. §. 983. §. 984. §. 985. §. 986. §. 987. §. 988. §. 989. §. 990. §. 991. §. 992. §. 993. §. 994. §. 995. §. 996. §. 997. §. 998. §. 999. §. 1000.

§. 29. §. 11.
 act. famul. ex hoc. q. vindi.
 §. 17. §. 1. de leg. 1.

stantium adstanti usual. & oment. q. 7. lit. N. Idem et si filius coheres scabine
 et: nam totum glegatum capit auxilio gtorij. l. filio 67. de leg. 1. = Quod si vni ex
 heredibus, et extraneo usufructus sit relictus q parte coheredibus vtile est glegatum, dimi
 diaque usufructus pars inter eos dividit, q parte vero heredis, cui est glegatum
 reddit inutile, et tota alia dimidia, quia n scurrit colegatorio accrescat, qaz
 si extraneo iunctus n foret iure hereditario agud eum remaneret. l. legatus 116. §. 1.
 de leg. 1. Cui d. l. 17 = Sed si filio, et omnibus testatorij heredibus usufructus relin
 quat, tunc dimidium totius heredis habebunt q portionibus hereditarij diuisam
 l. si quis filio delib. accresc. Nec ay obstat q inutiliter quilibet q parte male
 gataris nominat: nam non ut singuli, ut in superiori casu, sed ut vniuersi con
 senti, vnyque ggr alium capere censet, quia omnes vnum, diuersique cor
 pus efficiunt, ac vnyquique alij q se viderent. Oroz vbi supra. Sed hzc
 in legato vindicationis, qceptionis que ei simile; nam in damnationis legato ius
 accrescendi cessat. l. vlt. §. scio. ff. de leg. 2 =

5
 Similiter q vindicationem ab herede coheredi legat usufructus, et per
 sinendi modum, et cum res hereditatis legat eiusdem effectus, ac glegati indica
 ti huiusmodi relictum. Sed si heredis res sinendi modo legat, vel q damnationis
 res aliena semper n ipso iure usufructus statuet, sed q quasi traditionis coher
 edis nunc in parte, nunc q toto statat = supra dicta n. 4. in fine nunc statuat
 lex in l. si mulieris. ff. de vrb. prec. accresc. vbi mater cum liberis heredibus usufruc
 ty relinquit, et ius accrescendi int eos absolute versat: idemque et si mater
 ita sui voluit testator, ut iecum habeat liberos fructus: tunc enim ggr sine
 honem necessitudinis, etiam filij legataris censent, et q dimidia partem fa
 ciunt in usufructu formali, vel quo formalis censet favore matris, ut ha
 beat ius accrescendi locum. l. 4. §. fin. cod. = Idem si filij extranei heredis ma
 tri sint: nam q ad filios respectu matris idem q cedit. Idem etiam si filij heredis
 sit legatum, ut cum matre fruant: nam simili ratione stinctionis mater legata
 ria censet = q in extraneo ggr t casum diuersum foret, nam n ut legata
 rij, sed ut heredis fruenti usufructu casuali, cessatque ius accrescendi. Oroz lib
 2. cap. 12. §. totum. d. l. 4. §. fin. et q testate legi, et voluntaty censet usufructus formali,
 qui vero casuali ggr ius accrescendi =

ex. l. 9. de vrb. prec. accresc.

6
 Si q fideicommissum usufructus relinquit indistincte ipso iure n ggr
 legataris indubium est, sed traditione indigere. Sed tradito usufructu quib directe
 adquirat incertum n est: Cum enim re fideicommissa tradita ei dominij direc
 te adquirat. l. hereditas ff. de vrb. prec. cur similiter fideicommissa usufructu tradita ita
 n quereatur? usual ad don. 7. oment. q. 25. lit. D. Neque obstat fideicommissi iura
 infirma existitue, neque nisi extra ordinem ggr gntiue. l. filij 35. de auro, et
 arg. leg. l. pecunia 178. §. gregationis del. §. sig. et etiam q mittionis inven
 ad ggr. l. 1. C. om. de legat. Val. tom. 3. tr. fin. q. fin. n. 13. obidit q ipe ay Fab.
 Cui et don. stantium adstanti quorum opinio verior est lex edicti int. q usufruc
 tum ff. si usufructus gget. Hoc enim efficere potuit ne Quintarium dominij, sed bo
 nitarium transiret, ut ipse Fab. d. dicit. q. 4. non ne directum dominij, sed
 sola possessio quereat. sed hzc omnia qcedunt, quando ipse directus dominus ggr
 taly sine herede, sine legataris sit usufructum statuet et rogat, n vero si usu
 fructu legato statuto ipse nec usufructuaris formali cum vestrere rogatus
 sit; tunc enim n directus statuit, quia requirit abcedere a ggrona usufructua
 rij, sed vtiliter traditione gtorij, sicut statuit in superioribus. l. 1. §. fin. de suspensibus.

+ si repudiat legatus usufructus
 tenet ggrare, et tunc directus
 l. 9. de vrb. prec. leg.

Et ita accipiendi sunt text. in l. 3. ff. si usus. peteb. l. 4. eod. l. 3. ff. ususfructus. 73
 quemadmodum. l. 29. de usufruct. leg. cy. alij; factum enim non esse fideicommissum sufficiens
 causa, ut transferat dominium, sed hanc esse causam dico, ut traditione rei re-
 quita a domino quiritur, postquam fideicommissa auctoritate iury filicita fuerunt
 in legato partu hereditatis, et partu bonorum differen- 7
 tia ~~est~~, nam in primo ipso iure transit legatum, si vindicationis erat: in secun-
 do vero non, quia in electione heredis erat utrum ipsam rem, verum partes, an aestima-
 tionem spectare volebat. l. n. amplius 26. §. fin. de leg. 1. sed si partes spectare eligebat,
 ex tunc dominium translatum intelligebatur. l. quod antedictum 20. ff. de opt. leg. Neque
 obstat l. 23. de leg. 1. nam ibi non nisi post mortem fructus debent si partes verum
 eligant, quia per damnationem legatum fuit relicto, ut vbi restituunt indicat, et vindica-
 tionis proprium non est: hoc tam vane, quod parte bonorum legata incertum erat an verum,
 an estimationem legatum censeret, cum ad utrumque illa respicere possint; ob id di-
 sentio fuit inter Proculian. et Sabin. ut patet ex d. l. 26. indubieque Pomponius
 heredi tribuit electionem, ut minus gravet, neque incidat in societatem, quae discordi-
 ay parere solet. l. cum pater. §. d. d. l. 2. de leg. 2. quando vero testator partes hereditatis
 legavit aperta est eius voluntas; nam verum partes proprie sunt in hereditate, non
 vero earum estimatio. itaque in hoc casu heredi denegat electio. arg. §. nihil interit
 inst. de hered. fideicommissi. heredit. qui similiter denegat in alio legato, si aperta sit
 res de stravia tutoris voluntate, veluti si 3° parti et indivisio bonorum legaretur
 Barb. in l. 26. §. fin. de leg. 1. n. 6 =

de leg. 1.

verum verum eandem distinctionem
 de usufruct. leg. l. n. alij.

Ob quam rationem in legato ususfructus, siue partes bonorum, siue hereditatis 8
 sit, indistincte averimus eum ipso iure situm si vindicationis sit legatum, nam cum
 utroque casu sitet de mente testatoris, qui de proprio verum usufructum, si de ingratia es-
 timationem indicavit, semper verum est verum partes verum fructum, si estimationem
 reliquere = Ca etiam differentia nota erat inter praedicta legata, quod in legato partes
 bonorum antea et alienum deducebatur; cum bona eo deducto intelligantur. l. sub
 natum. §. bona. del. sig. In legato partes hereditatis non deducebatur: sed neque tran-
 sibant ipso iure actiones in legatarius cum iury universalis successor non sit, sed per
 tionem eay incipere cohibebatur. l. si quis servus. §. fin. cy. l. seq. ff. de leg. 2. l. 1. §. si tunc
 ad. §. b. sed quia heredi inst. de fideicommissi. heredit. Valent. i. h. tom. 3. tractat
 fin. ex n. 14. Fab. 18. necht. op. 18. Barb. vbi sup. n. 7. Osmal. §. smert. Bon
 op. 11. l. 1. cy. seq. quod idem in simili legato ususfructus procedit, ut vel ab herede
 et alienum deducatur, vel legatarius iure stipulationis eum subeat, ipsoque facto
 in utroque casu ususfructus minuat. Casillo de usufruct. op. 59. n. 11. cy. seq. = Neque
 dicti n. 6. obstat, quod si fideicommissum in rem missio spectebatur, tam adversus heredem
 quam adversus tertium possessorum. l. 1. C. de m. de leg. l. si quando 109. §. 1. de leg.
 1. nam non ipso iure dominium translaturum, sed ad possessionem adquirendam, ut indivisio
 a spectare in rem missio spectebatur.

Sed hodie quomodocumque ususfructus relinquatur, siue legatarius si re ipsa testator 9
 sit, neque expressis strarium appareat ipso iure daturus. l. 1. et 2. C. de m. de leg.
 vbi exequatio legatorum, et fideicommissorum facta est, si vero rei alienae, vel hereditatis
 sit adhuc militat antiqua differentia, quia huiusmodi legatorum, et formularum di-
 stinctiones subsistunt, non de fructu voluntatem, nec in omne abrogantur

10 Si deducto usufructu qui hereditatem sit rogatus restitueret quasi heres ipso iure habet usufructum, sed effectus loco legatarij habet, quia n̄ subit onera. §. si quis 9. inst. de fideicommi. heredit.

immorabit, 2^a uniuersy

11 Ad n. 8. adde, qd est verum usufructu partibz bonorum legato, etiam esse in heredibz electione vtrum verum, an estimationem usufructum dicitur. l. generali 32. §. §. fin. de usufr. leg. nam cum in bonis non solum corporalia, sed etiam incorporea, credita scilicet spectentur, l. uxori 37. de usufr. leg. etiam de ingenuis usufructu legator sentit. itaque etiam in vna re, vel paucioribus rebus sensu legatarij, vel in diuisis arbitrio heredis spectare usufructum poterit. l. potest. 27. de leg. 1. Et cum fructus ne trahantur recipiant diuisionem, vel eorum utilitas, quamuis res indiuiduas sint, semper erit locus electioni, nec hoc casu habebit locum d. l. 26. §. fin. de leg. 1. in calce ip. sing. qd si bonorum omnium usufructus relinquatur, electio heredis cessabit secundum voluntatem defuncti arg. d. l. 37. de usufr. leg. ipsoque iure usufructus dicitur ab adita hereditate. sed nota qd si dictum legatum singulare non sit, sed habeat legatum naturam. ut ind. l. 32. §. ult. partim iure hereditario, partim legati iure percipiet, sed sicut simplex relictum coheredatum ad coheredis portionem totus iure legati capiet ut §. d. noy filio. d. l. 32.

ex l. 32. §. fin. l. 37. de usufr. leg. l. 26. §. fin. et l. 27. de leg. 1.

12 Rejici potest a testatore legatum usufructus, quomodo cumque amissus, dummodo non morte nisi specialiter heredibus legauerit. l. rejici 5. ff. de modis usufructus am. Cum enim morte amittitur, n̄ tam usufructus, quam gratia extinguitur. Neque proprie rejicitio in diuersis personis cadere potest = et aut expresse rejicitur ut in l. 3. cod. de usufr. ut quomodocumque amittatur, quacumque capitis diminutione, si a Principe reprobata scilicet ut aut fabi. ind. l. 3. vel n̄ utendo = aut tacite veluti si usufructus quoad vnam legatarium, vel usque ad decem annos dicitur qd legatarij. d. l. 3. exp. si enim eius qd tacite inest in causa. in vtriusque voluntate testatoris hoc facit. in omnibus hys casibus plura si legata, quorum quilibet summi habet terminus in causa reprobationis, et data tam amitti, quam adquiri tempore possunt, n̄ coniunctim, sed separatim, nam tempora amissionis, et acquisitionis amplexu possunt: legatarij habitationis quoad vnam legatarium ite n̄ intelligitur rejicitio, quia nec non utendo, nec capitis diminutione amitti potest. l. 15. de usufr. leg. = in ista casibus forte expresse reprobatio admittitur, tanta v̄ non; neque enim tam plenam, quam defuncto voluntate interpretantur, et hanc reprobationem expresse raro fieri sine iure, vel hoc vix minus suadet, qd omnia iura de reprobatione loquentia in legatarij, n̄ in ista casibus expresse recipiuntur =

exp. l. 3. et 5. ff. mod. usufr.

Neque obstat. l. si locum 18. C. de iure habitationum. Vbi locatio facta usufructus ad certum tempus placet et si moriatur qui aduxit; nam vno statim verum genitrix in l. si dominus 10. C. de usufr. et l. 1. tex intelligitur quando n̄ domina proprietatis usufructum locauit, sed qui usufructum formalem habebat. Immo enim vere aiunt imperatores n̄ finiri usufructus morte aduocati, qd n̄ eius, sed locatarij mors spectatur, sed vtriusque casu locatarij usufructus finitur. arg. l. necquavis 8. §. fin. de iur. et iudic. =

exp. l. 10. C. de usufructu et l. iur. et iudic. =

13 Cum autem in singulos annos legatarij usufructus, vel aliorum annorum annorum reprobatio, vel numeratio habet vnam reprobationem, ut aut d. ap. l. si duobus ff. de mod. usufr. amitt. et plura sunt legata. l. si usufructus ff. cod. neque proprie reprobatio est legati in casum amissionis; nam non statim amissionem reprobatur, sed

exp. l. si duobus et l. si duobus ff. mod. usufr. amitt. =

L. licet ff de usufr. leg.

adveniente secundo anno; et tunc non in repetitione in amissionem factum, sed in 74
secundi legati nihil amitti. Hec omnia iure omni procedunt, maxime si unus
fructus in annos singulos legat, et gloria intelligant legata; neque nisi unum
quo capitis diminutio sit amittat. Sed contra videtur l. licet ff de usufr. leg. ubi in
eodem casu substitutione Antonini esse opus Cuius ait. Hunc textum varie intelligunt,
et emendant. Dicitur lo. sment. c. 22. Cuius in eo. et 14. obs. 17. Fab. l. 3. q. 2. mod
usufr. amitt. Sed ego non de legato usufructu in singulos annos, sed de legato eius
intelligo. En exemplum. Titius de legato usufructum domus in singulos annos, et si
liber anno si capite minutus fuerit eundem usufructum lego. vel singularem usufructum
lego: tunc etenim cum voluntas testatoris aperte pugnet iuri publico, opus
fuit scripto, ut tueretur: in enim publicum usufructum eius anni recedat
capitis diminutione, voluntas testatoris eiusdem anni usufructum numero habet,
redintegratque; igitur aperte iuri publico obiicit: igitur scripto opus fuit
in aliis vero repetitionibus, non idem numero usufructus redintegrat, sed nobis sibi
habet voluntate testatoris, incipiens ab alterius interitu, quod quidem iuri publico obi
am non ita: igitur iure omni tunc remittit repetitione: igitur tunc tantum substitutioni An
tonini est locus, non cum in singulos annos legat, sed cum in annos singulos relegat
d. l. licet ff de usufr. leg.

Hec suggestio, et geracti volo, si alicui usufructus legat omnium
bonorum, et post eius mortem alius huiusmodi imbutat subducta temporis mentione,
statim adiri hereditas potest, ne pereat legatum: testator enim predicto die adiecit
enixe demonstravit solum legatarium absque huiusmodi fructibus: quod si huiusmodi huius
modi similiter usufructus legat subducta mentione huiusmodi, legataris loco habet,
et eodem modo adiri potest hereditas, nisi post mortem ipsius alius non sit imbuta
tus; tunc enim huiusmodi erit. l. l. si ex fundo de her. inst. Cyprius de usufr. c. 6. q. 2.

§. 5.

Usufructus diuisus

Usufructus et ab initio et parte diuisa, vel indiuisa substitui potest, veluti si Titius
et Meus usufructus sit legatus, et ambo occurrant; habent enim et indiuisi
no partes, aequales in eo sicut in qualibet alia re corporali. idem evenit, et si
similiter Titius, et Seius aequis partibus usufructus legat: sed si idem usufructus ad
terminum annorum unum, vel duobus legat, vel indiuisis familiis erant. et data fructuum
portione diuidat, et diuisis partes substituent; idem erit et si regionibus usufructum
fructum arbiter diuiserit diuisis fundis, cum si hoc testator faceret duos, non
unum diuisum usufructum legare videret. Dicitur lo. sment. c. 24. l. usufructus
l. 3. ff de usufructu: sed si non diuisis fundis relictis, tam usufructum quam alter regionem
huiusmodi certis hanc similitudinem adiudicarent, similitudinem et diuisis partes crearentur
hoc omne ex usufructus natura diuisa aperte queritur, quo partes et indiuisis,
et diuisis indiuisis admittit: usufructus enim diuisa remittit est. d. l. si de usufructu
ff. l. si mihi 49. l. etiam 43. col. l. l. si usufructus. l. sed usufructus 81. ad falciem.
ff. de usufructu. accedat l. Pinguis 22. q. 2. mod. usufructus amittit. l. sment. 7. 9. sed et in
diuisis. l. usufructus pax. 12. ff de usufructu et hab. Cyprius de usufructu c. 31. Dicitur ubi usufructus
ita dicitur. l. usufructus 4. c. 2. d. n. 34. q. 2. pax = et statim omni, et vultumque, nam

usufr. 49. c. 43. col. l. si
ff. ad falciem.

quamvis factum inesse videatur. L. 1. §. 1. de die usque. factum tamen fructu et
 in nudum et circumscriptum, sed omnem omnino utilitatem in se continens, quo
 quidem cum dividua sit, etiam factum continens dividua erit; cum dividua
 et individua non ex stante, sed ex re stenta, ut potest obiecto regulati: si enim
 res stenta sive in iure, sive in obligatione dividua est, et partes admittit non
 que totius interesse substantia, et qualitatum continens dividua indicabitur via
 scilicet: utilitas itaque usufructus sive in absoluta fructus perceptione, sive in re
 dactis ex locatione et venditione ipsius utilitatis consideret, dividua est: igitur
 quamvis in facto usus usufructus dividua erit, cum factus fructus sit. Ceterum
 servitus autem servitutes reales nuda factus expediunt, potestque nihil relinquunt
 veluti cuncti, agendi, aquam ducendi, aliam tollendi. et. Cumque hanc fac-
 tum habeat nullum stentem, sine obiectum dividuibile, sed in se ipsum in-
 bat. et circumscripta, factaque ipsa nuda individua sunt, cumque parte
 expediri non possunt, salva ipsorum substantia, et qualitatum, namque partes
 expediri neque totum, neque partes totius, ut talis, dici possunt: sed potest
 nihil nisi, unde est, quod in obligatione stantem individua omnino respectu in
 dicent. L. stipulationis de et ibi non. §. de l. oblig. = Neque obicit, §. 1. de
 usufructu in re mobili situate, nihil quod unum continere posse videatur. nam
 verum est etiam utilitatem locationis, et venditionis continere inter duos, vel plures
 dividuibile, ut usuali ait, §. in simili unum dici non potest. Neque dividua
 factus usufructus ex eo sequitur, quod alij usus, alij factus legari potest. L. usufructus
 §. de l. usufructus nam hoc non est divisio, sed divisionum rerum separatio, et aliter, etque
 non ex eo dividua indicat proprietatem vel corporalem, §. genus unum ipsa, quod
 nec alium usufructus esse potest: neque ancilla dividua ex eoque partes extrahit.
 Præterquam etiam in divisio, ut alias servitus constituta, adhuc agnoscitur fructuarium
 alij usus vulgo casualis remanet: Neque etiam ex eoque ipse fructuarium venditio
 usufructus agnoscitur ipsum in remanet, agnoscitur alium immoderatam: Hoc etenim casu in
 his usus usufructus habet, qui habet immoderatam, ut socius, sine partibus appe-
 lant possit. Neque etiam quia ipse fundus dividi potest: namque hoc respectu ip-
 se fundus, non usufructus dividua diceretur, et hoc esse potest principium = Ne-
 que etiam ex eoque genus duos eisdem usufructus esse dividua esse possit: hoc
 enim falsissimum est, nam quoad usus neutquam usufructus dividua indicatur;
 cum enim pluribus legat, pluribusque relinquit, et substituit, genus unumquemque
 solidum usus est alioquin dividua destruetur: eodem modo ac anima tota est
 in toto, et tota in qualibet parte: una vox in plures aures diffusa: unica facies
 in pluribus speculi fragmentis divideri potest: Ita unicum usufructus usus ge-
 nus unumquemque est in solidum, unica definitio representatio genus plures in-
 de: Unica obligatio genus plures totius stipulationis: qui quidem in horum pro-
 libet, vel in solidum operat, si res, si obiectum sit individua: quod parte tantum si
 dividua sit, ut optime philosophus dicit. ibi §. 1. Haque bene ait consules
 in difficultate tex. L. si cum duorum 32. de stipul. servor. nullam esse divisionem
 usus genus duos fructuarium fructuarium enim quandoque servitus generis esse appe-
 lant. Cuiuslibet. ob. §. 12. quamvis in facto fructus immoderatam habeant, et solidum
 no, et ita subicit utriusque omnino dividua esse potest, ut dividua §. 1. §. 1. servitus §. 1.

L. 32 de stip. servor.

Castro de... op. 31. n. 22 = sed ex eo potius q̄ dicebamus, q̄ utitur, et factum suendi dividua sint. l. vey pars 19. de ven. et habit. ubi nam finis q̄ parte gaudemus, ut q̄ n̄ potuimus. d. d. ubi inq̄

36
74

Neque q̄ dicitur obstat, q̄ vey qui in facto utendi tantum videtur dividui videat, cum in ipso usufructu s̄prehendit, qui dividui e, ut dicebamus, nam vey est vnum individuum esse d. l. vey pars. cum pluribus alijs de ven. et hab. neque, ut verum est in usufructu s̄prehendit, sed ut s̄moditaz quidam casualis, sive pars s̄moditaz usufructus, qua ratione ab ipso inseparabilis est ut talis, et si hoc raro aliquando s̄cipere posse videat. Valent. ubi inq̄. n. 37. d. q̄ 7.

2

Neque etiam obstat q̄ etiam usufructus q̄ceptionis tribuit, siquidem vvarius ex fructibus tam naturalibus, quam industrialibus si partem ingens tribuat q̄cipere potest. l. glenium 12. ff. de ven. et hab. etiam vvarius q̄cipere potest omnes fructus, qui ad usum sufficientes sint: igitur saltem respectu vvarii vnum fructus dividui erit: Nam ad primum respondet vvarium fructus q̄cipere posse tantum ad sui, suorumque indigentiam, et sustentationem, n̄ ad utilitatem et Compendium: cumque hi fructus factis sumptionibus terminentur, et indigentibus adsumptis sint, qui individua est, nullo modo dividuum admittunt, accedit, q̄ fructuaris fructus sui facit statim, ac eos q̄cipit, aut recondidit. § 2. vey. l. vey. de ven. de iur. cum ad Compendium et lucrum eos q̄cipiat: vvarius vero non nisi ipsi sumat; nam cum ad sui, suorumque victum necessarij eos capiat, n̄ nisi ipsorum sumptione, qua erogatio in usum indigentis verificat, sui facit, quam vey eos q̄cipere, qui in annum integrum necessarij sint indubie possit: itaque ex veritate vey, sive in factis habitandi, ambulandi, equitandi, sive in fructuum sumptione videret s̄cipere in nudo facto terminet, et circumscribat, individua existimanda est. Chesley interpretat. l. vey op. 50 = Neque instari potest dicendo q̄ sic vvarium partem fructus numerare, partem non: nam vey in parte n̄ sumptorum n̄ verificari vnum, sed tantum in sumptibus, de quibus dicitur sequit partem sumptorum, partem extantes esse = Neque etiam instari potest dicendo vnum in se continere plures actus, de quibus proxime agit saltem hoc respondeat esse dividuum; nam respectu cuiuslibet facti individuum est vey, quamvis vey d̄ dicere numero saltem dividuum e, q̄ n̄ implicat =

3

etiam n̄ obstat, q̄ ingenuum vvarius recipere possit, si n̄ reversum 4
ubi de ven. et hab. d. l. de iur. habit. l. ceteris q. l. 6. de ven. et habit. nam q̄terquamq̄ ingenuus n̄ reversus ubi intelligit, neque s̄mittit mulier, hospes, et alij: etiam dicendum est, hoc vvario Commentibus occultis q̄mitti, quia ei n̄ est invidendum, si hoc facit, maxime si vey legatus q̄ponat, in quo vvarior interpretatio, quam n̄ foret nisi vvario s̄mittitur. Petrus Fab. l. 12. de vey. iur. sed legibus Nec ista s̄mittit vey in l. l. si vey fructus ad factus. ubi s̄t estimati operarum secundum veterum sententiam, q̄ in rebus individuis s̄mittit secundum Consuli sententiam; q̄ legatum operarum neque vey, neque usufructus sit: igitur quia in vey veterum sententia locum non habet: igitur quia dividuum indicabat: nam respondet non quia vey dividuum esse in eo locum n̄ habet sententia veteris, sed quia alio in eo s̄putatio sive durationis s̄mittit secundum vvarii vvariam l. Com-

ubi de ven. et hab. d. l. de iur. habit. l. ceteris q. l. 6. de ven. et habit. nam q̄terquamq̄ ingenuus n̄ reversus ubi intelligit, neque s̄mittit mulier, hospes, et alij: etiam dicendum est, hoc vvario Commentibus occultis q̄mitti, quia ei n̄ est invidendum, si hoc facit, maxime si vey legatus q̄ponat, in quo vvarior interpretatio, quam n̄ foret nisi vvario s̄mittitur. Petrus Fab. l. 12. de vey. iur. sed legibus Nec ista s̄mittit vey in l. l. si vey fructus ad factus. ubi s̄t estimati operarum secundum veterum sententiam, q̄ in rebus individuis s̄mittit secundum Consuli sententiam; q̄ legatum operarum neque vey, neque usufructus sit: igitur quia in vey veterum sententia locum non habet: igitur quia dividuum indicabat: nam respondet non quia vey dividuum esse in eo locum n̄ habet sententia veteris, sed quia alio in eo s̄putatio sive durationis s̄mittit secundum vvarii vvariam l. Com-

Computatione 68 ff ad falcidiam; similiter ac in usus, et alimentis fidei. Ita
 que cum in operarum legato, et morte legatarii non prohibetur l. 2. de usufr. leg. hęc
 computatione locum non habent, necessaria sunt veterum sententia, ut totum estimare
 tur, et ex eo quarta deduceret. Et legatum si usus, aut usufructus esset et dicitur
 ta estimatione, cum alia suppetere non indigeret: sed notandum est et dicitur
 modo estimari, ut ex ipsius estimatione quarta deducatur, ut in ceteris individua
 y servitutibus. l. lege. ff ad falcidiam. et ibi Cuius 79. Pap. usufructus autem istos esti
 mat, et in eo computatione usus fit, ut sciat an in eo locum habeat falcidia, vel
 cum alij legati computatione, quarta apud heredem sit salva, sed non ex ipsius estima
 tione, sed ex ipso, cum in dividendo quarta retinetur. d. l. 1. de usufr. ad falcidiam.

5 Nec est strarium dicere, et si unus usus, alij fructus legati, ambo in usu
 occurrunt. l. 14. § fin. de usu, et hab. Verum est enim eos occurrere, sed non in usu
 formali, sed in casuali ante separationem, qua diversi usus statuunt, formales
 unus, alter casualis, neque antecedent occurrunt, ut partes faciant, sed ut usus
 distinguant, et discernant. v. m. § 1. selector. ff. 28: vel veritas dicitur potest vel usque
 dire occurrere duos usus in eadem re, non ut partes scissam faciant, sed solidum
 unum quilibet habens in exercitio occurrunt, ita ut omnium dividendo inditio nece
 sarium sit, et in usufructu, ceteris que dividendi rebus, non dedit.

l. 14. § fin. de usu, et hab.

l. 10. § 1. omnium divid.

6 Amplius insurgit potest ex textu in l. 10. § 1. ff omnium divid. ubi usus in simili
 inditio venit: igitur quia dividendi: sed non obstat, nam iste venit, quia mensura
 et temporibus dividi potest, sicut ceteris servitutibus. l. arboribus § 1. § 1. ff omnium divid.
 sed non iste dividendi, cum generatim unumque in solidum nihilominus rema
 neat, neque utilitas dividenda, neque y individua partes viderant. Illi enim pro
 ly potius usus diversi separant, quam unus dividit. Maior est difficultas d. l. 10.
 § 1. quatenus ait posse arbitrium unum unum adiudicare, et eum, cui est facta ad
 indicatio, in certam mercedem adiungere, et agere in usufructu militat, quia di
 videndi: igitur similiter usus eiusdem naturae est: sed respondet hoc posse facere ipso
 rem decreto interpretis, ut ibi ait Fab. si necessitas urgeat, forte quia timet ex
 omnium utrorumque utentis usus omni posse, et si tempore, aut mensura usus di
 vidant (alioquin non ita fiet divisio) quo casu, ut ibi ait Consultus potest necessitas
 tolerari, et ista naturam usus est: sed advertit, et facta adiudicatione unius
 nihilominus alter permanet, sed sine effectu, donec alter vivat; namque usus per usufructu
 ty personalis, neque y adiudicationis transfert in alium, sed cautionibus hoc ex
 pediri. l. equinum de usufr. nisi forte strarium in usu veritas sit in h. casu =

7 Neque etiam obstat. l. 3. § 1. si duobus vehiculum ff modati. ubi ete
 ty parte unum haberi posse demonstrat Consultus: ea enim lex est intelligenda
 de vehiculo locato, aut modato, ut aperte evincit ex ea, quo casu omni ve
 henti utilitas etiam modata quandoque, semper locata intelligit, et velocari potest
 l. 6. de locato: hoc semper igitur partes admittit vehenti usus; vel etiam si in solidum
 cuiuslibet spectat usus, ut utilitas usus effectus partes habent, cum necesse est, ut
 semper occurrentes in solidum unum se impediant, et in balneo non concedatur si forte
 capax sit =

l. 3. § 1. duobus vehiculis ff modati

8 Similiter strarium non facit l. mortuo bone 49. § ult. de leg. 2. ubi uno
 ex heredibus granatim domum edificare, vel insulam, mortuo, alteri cum hereditate
 usus accrevit: hoc enim non dedit quo ad factum edificandi, et in solidum quilibet

l. 49. § ult. de leg. 2.

tenent, sed quo ad estimationem, cuius partem inditio familiae adiacere ve 76
potere poterat, itaque semper manet facta nuda esse individua. 75

Stipulationes, quae factum continent quandoque dividuntur, quando 9
quae individua sunt: stipulationes rem ratam haberi, indicatum solum, amplius
non agi dividuntur indicant, secundum naturam negotii si forte huius super iure
aliquo dividuo erat, vel in id quod interest recipiant, nec genera adiudicat; simili
et cautio fructuaria et damnum infecti ob eandem rationem dividuntur sunt. l. 1. §. 1. ult.
de fructu. quemadmodum. cau. stipulatio emptionis nomine si mittat ob rem in
defensionem individua; si ob duplum vel id quod interest dividua. l. 79. de oblig.
val. illud. lib. 2. §. 4. cap. 3. Stipulatio de nouo opere nunciando dividua §. inter
esse stinet, individua de operis restitutione stinet. l. 21. §. siue autem ff. de operis non.
nunc. Similiter quando aliqua obligatio nudum tradendi factum stinet
individua est, ut in deposito. l. si duo 22. de positi. cy. alij. si vero §. terea
ius stinet, ut possessionis, domini §. dividua erit. l. in solidum §. ff. de cond.
ficticia. l. 7. si pari hirs. pet. Itaque cum factum fruendi nudum non sit, sed
domini fructus post se habeat dividuntur et factus utendi, cy. nil post se utitur,
iure relinquatur, individua indicat =

Obligatio sustinendi alimenta dividua esse ipso iure mirum non est, eo
cum dandi sit non faciendi; ideoque in plures testatoris heredes ipso iure dividit, quia
amici quibusdam reuocatis alimentariis adiudicatis factis, ne in plures petitiones
diperzant. l. 3. de alimentis leg.

Supradictus non videtur textus in l. red et ipsi 13. de vni et hab. ubi seruo vna et
vix mercedem quae operis imponi posse dicitur aut: igitur dividuntur vni: Hoc enim non
ex natura vni gremio, sed iure mittit. ibi placet favore serui, ne status, inde
feroque labore gremio, ut similitudinem eius favore est admissum, ut gremio domini num.
mij, quos in pecunia habet redimere se possit. l. 4. de manumission. et similitudinem
huius occurrunt hoc iure mittit =

Ex his clare elucet quantum differunt vni ab vni, et ex his quae operis 12
omni lo. ment. Bon. q. 24. et 25. Valent. illud. lib. 2. §. 4. cap. 7. Castilleo de vni. q. 26.
et 31. Cuius 7. cap. l. 5. de vni in §. 2. inst. de vni et habit. ubi instituitur =

Etiam differunt vni fructus ab habitatione cum Holmano lib. 3. obser. cap. 23. in
eo §. seruitus non est, nec in iure reali, sed in obligatione consistit, qua huius adhibere
et pati, quae ratione nec cogitur diminutione, nec non utendo amittit l. si habita.
tio lo. de vni et hab. l. pen. de cap. minutis = Sive cum Castilleo de vni. q. 26. n.
n. 17. Salb. cap. 26. n. 2. in fine. Vni §. pen. inst. de vni et hab. omni lo. ment. cap. 21.
seruitutem esse dicat, illos quae cap. dicuntur. aut non utendo non amittit, quod. mul.
tum facti habet, adeo ut habitatione legata proprietatem censori legatam aliqui
dixerunt. l. cum antiquitas l. de vni §. pen. de cap. minutis. Cuius 18. cap. et 3. differ.
Modestini l. 32. de d. vni. §. 1. in ratione ad. d. l. 10. In re differunt ab vni §.
individua est. nec locari, vendi potest, de §. vni §. 1. et 2. et 3. et 4. et 5. et 6. et 7. et 8. et 9. et 10.
a Pap. ind. l. 10. idemque erit in domo vni fructus, vel vni habitandi causa
legit. d. l. 10. §. 1. Castilleo de vni. q. 30. n. 10. Sed hodie cum locare, et dona.
re liceat §. vni vni. est. d. l. cum antiquitas §. de vni. l. 2. §. 31. par. 3. ut
pote dividua §. locatarius gremio. Sed adhuc differentiis oriebantur, quibus
ab vni differat. d. l. 10. de vni et habit. =

Ab operis serui differunt vni fructus serui in eo §. operis non in iure serui 13

de vni et habit.

de vni et hab.

tatis, sed in facto serui operanti, et in obligatione personali huiusmodi, ex quo querit, si nec capitis diminutione amittantur, sicut etiam l. i. de adquirentibus et adrogatis. est intelligendum de operibus liberti officialibus, que alij quam patrono debent non possunt nec in utendo, et seruo vinculo legatum extinguunt. Cui. 17. q. 2. pag. l. 2. de usufr. leg. et lib. 19. obser. q. 23. Fab. l. 14 de usu, et hab. Capitulo de usufr. q. 50. §. 1. Galvano de usufr. q. 29. n. 4. in fin. Oual. ad Don. l. o. ment. q. 21. Valent. iust. lib. 2. §. 4. q. 6. a. n. 30 = Qui fere omnes in eo etiam quodque distinguunt usufructum ab operibus, et ille diuiduus, utarum obligatio, sive legatum indiuiduus stinet. l. 1. §. sed operibus ad. Falcaid. l. stipulationes del. ob. Neque obit lex in l. in stipul. 54. §. fin. eod. Vbi numero saltem operibus diuiduntur. Inquando. l. libertus §. i. deo. de operibus liberti. nam hoc respectu etiam serui usus diuiduus est, et ceteris seruicibus. cum temporibus, et mensura diuidantur; non enim ex hoc creditur diuiduus qualitas, sed plura facta recernantur: sed ex eo §. stipulationem unumlibet partes §. diuisio, vel indiuisio admittat, sed nec in magna que opera stringit, ut ex dictis legibus culicibus quamuis d. l. 54. §. fin. in fin. Vbi ait idem Iulianus unam operam posse dari duobus, si sentiantur: igitur quia de iudicia est. sed potest dici §. si equaliter duobus opera edita, non diuidit ex parte operantis, neque etiam ex parte eius, cui edita diuidi intelligitur, cum in solam eam capere intelligantur, maxime si aliquo casu operabile hoc sit, forte si communem sunt, ut seruus serui, vel libertus, vel ambos omittet, vel aliter, vel omnium operam deseruiat. alio et si sentiantur impossibilitate potatio erit =

L. 54. §. fin. del. oblig.

Sed maxima occurrit difficultas, quam alio silentio

L. 2. de usufr. leg.

omnes omiserunt: non ne §. cui operibus legati, aut remittit sunt, poterit eas locare; bene quidem certissimum est d. l. 2. de usufr. leg. igitur cum hanc utilitatem operibus stineant, nec nudo facto terminentur diuiduus indicabunt, si aut si similiter serui usufructus relictus erit: ingenij sane difficultas, ad quam minor nemini hucusque oculos vertere = sentari sane potest in legato operibus et similibus, vel fortiter in remissione nullatenus igitur iure, vel ipsarum natura stineri locationis, sive mercedem §. operibus, aut ex operibus = 1. nam operarum vero utilitas operarum non spondit, que externe querit; cum opera nihil aliud est, quam diuinum serui officium, §. in facto dicitur, neque pro apta est spondere externam utilitatem, que non immediate ex ipsis queritur. 2. nam sicut habitatione legata externa utilitas locationis non spondit. ob dictam rationem. l. si habitatio l. o. ff. de usu, et hab. ita nec operibus legati = 3. per lex in l. in hominibus 3. de operibus serui. ibi in hominibus usufructus operibus sunt, et ob operibus mercedem. Vbi aperte ait Consulibus, §. in iure usufructus serui in spondere, non tantum operibus, sed etiam mercedem §. operibus intelligunt: igitur in nudo operibus relictus stariuum = 4. §. tex in l. 5. eod. ibi operibus serui legati unum datum intelligi: sed unum serui legato utilitas externa operarum data, et spondere non intelligitur: §. = Neque verum est in huiusmodi operibus unum adaptari, §. indiuiduus igitur sint: impossibile namque est indiuiduus intelligi si in spondere utilitatem externam stinerent, que unum diuiduus facit: §. verum est dicere legati operarum spondere utilitatem externam non stinerent, locationis vel: quo serui indiuiduus appellandi, et unum magis

L. 3. de operibus serui.

L. 5. de operibus serui.

14
ut si
magis
et usufructus
et usufructus
non =

magis adaptat l. 1. §. sed opus ad facultatem. d. l. opus §. ff. de opus servorum 77
cum in univ. vi sphenia qd ex pium ibum fruendi, et vltimoz locatoy §. 76
hendat. d. l. 3. de opus servor. §. §. dimidius =

Sed ut in habitatione legato dubitabatur, an huc externa vtilitas sphenia 15
vel. l. cum antiquitas C. de vnt. et admittit ut n sphenieret. d. l. 10. de vnt. et hab.
posteaque iustitiam Constitutione vi extensiva admissum, ut spheniat: ita in opus
rigore n sphenia vtilitoy interpretatione iury consultoy extensa fuit. l. 2. ff. de vnt.
leg. ibi etiam opus eius ipse locare poterit: et quidq. facillime. cum enim opus ho
miny in fructu ipius sistat, et vtro fructu hominy sistat in opus. l. fructu §. de
opus servor, sicut fructu hominy relicto vtilitoy legato spheniat, ita opus lya
ty vtilitatem spheni debere quamq. n sphenia, sed extensiva placuit, ad §.
Constitutione, vel rescripto n fuit opus, cum secundy naturam ibi extensio facta
fuerit =

Quisy sicut vni serui legato extensio fuit facta, ut q. opus mercedem qeque 16
re legatary passer. l. sed etigi ff. de vnt. et hab. ita simily extensio in legato operary
fuit facta: et maior ut ex opus locaty tam ab ipso seruo, quam a legatary mercedem
capere possit. d. l. 2. et forte tanta extensio in vni n fuit facta, q. ista naturam
ipius videbat facta vltimoz tantum extensio ad fructu, et vtilitoy, §. in opus fa
ctoy q cedebat, cum nihil aliud sint opus nisi fructu serui. d. l. 3. de opus sero.
Galban. de vnt. op. 22. n. 4 in fine =

Sed notandum est in legato operary serui, vel impositione operary libertoy, §. q. 17
in facto sistant: si sistari non possunt, quia transacti sunt dies impositione a
quo tempore cedunt. l. vni. §. de die vnt. succedit obligatio in estimatione vel in §.
interit ista hndq, vel ista libertum obligatio in estimatione. et tunc dimidius imt
qd pecuniz subrogatione. l. n. §. de libertoy. §. 1. de opus libert. l. in stipulat. §. in
del. ob. sicut euenit in omnibz faciendi oblig. l. 22. de vnt. eod. l. n. §. de vnt. indic =

ex dicty supra colligit §. legatum operary hndq sumptoy qut in ipius 18
tantum opus sistit, indimidius est, et sic caput d. l. 1. §. sed opus cy aliy ad fal
cidiz extensio tamen sumptum dimidius, sicut vnt. fructu erit, sicut in habitati
ne distincty temporibz euenit: sed adhuc aliy momenta differenty. l. 2. de vnt. leg

§. 6.

Per donationem causa morty etiam statuit vnt. fructu, et quilibet ipso iure. +
absque traditione moriente testatore si q. partem in illi spheni, et acceptand. donat.
facta sit: l. si quoy argenti. C. de donat. et cor. glora vbi glab. legatary et pacty donatoy
et ex eo §. ut legitimum habet in eo locum. l. et sphen. cy lya. §. ff. de pualie. quoad de
miniy moriente testatore adquirendum. si in illi donat. fiat q. pcedendam spheni
calige, q. q. orta vnt. testatore demum relicta habitate ista hndq hab. sed ante §.
dictam vtilitoy nihil horum ex pacto nudo pcedebat, cum donatio causa mor
ty, et si in illi §. cum n. fiat, cum nihil ex ista natura pcederet, neque legatum
sit, neque obligatio in testatoy vita incipere possit: Hoc indubio pcedat n in illi
stipulatio hny directy supiebat. hoc modo. q. nulli vnt. capere licere vnt. fructu

causa mortis. gmitto. domini equidem transibat moriente testatore, ipsaque viui obligabat certi, vel incerti solutione, quae actio demum adita hereditate sua videlicet dante adhaerens possessioni causa, sicut actio ex tunc legata vel vindictationem natura enim huius donationis anomala erat, et quidquid pinguis cum in strabus, tum in legatibus erat, assumebat =

2 Per seruum, filiumve adquirebat pater, vel domus usufructus, sine conditione, sine ipso iure pignori, neque alienato seruo usufructus intererat in domini persona, quamvis olim in dubium verteret, ut significat Cuius in l. repeti. §. d. t. quib. mod. usufr. amit. l. ex libris C. de usufr. alienato usufructus tantum seruum dubium non erat non amitti. d. l. repeti. alienata vero parte, vel toto seruo sic. d. l. ex libris, et l. fin. C. de usufr. sed in omnibus casibus struam sententiam negatum amissionis obtinet: Neque obstat l. si seruo ff. quibus modis usufr. nam dubitandi ratio erat, quod ibi videbatur adquirenti usufructus per seruum hereditate vacanti, quae aditione sublata nonnulli dominus, nonnulla persona apparebat; itaque quasi per mortem prioris hereditate domini extincti usufructus censeri possit: ad quod Consultus satisfactum, dum aut hereditate adquirentem non esse usufructum, nec posse. l. si seruum de his seruis. nam legatum simile cedit ab adita hereditate, non solum eius qui reliquit, sed et eius in qua seruus staret, cum seruo usufructus legatus est. l. unica prope finem de die usufr. leg. Itaque neque morte serui, filiumve usufructus amittitur in persona domini, vel patris, quia non in illorum persona, sed in ipsius iure. Neque obstat d. l. fin. C. de usufr. ubi mortuo patre usufructus remanet in filio, nam omnia opinione Augusti de Moya cum pluribus ab ipso relatis lib. 3. var. cap. 49. dico ibi usufructum perdurare in filii persona, quia potestate legis per adquirentem, vel acceptum non adquirenti patri habet, ob rationem ibi, quia magis filii, quam patris stipulatione veluti censetur, et ob rationem legis cum oportet. C. de bonis quae liberis quibus hoc tenet Castelleo de usufr. cap. 63 =

3 Neque similiter obstat l. si filio ff. de mortis causa donat. l. a. 2. ubi donata filio familiae eo quod patre mortuo evanescent, neque patris spectat; nam ut bene Cuius. 2. ad Alfi. d. l. si filio. hoc ex eo quia donatio causa mortis non spectat quirit ante mortem donatoris: itaque neque patris spectat quirit, usufructus vero spectat adquirenti statim: neque filii, sed patris mori spectat, nisi iure singulari in filii persona staret, ut fit per d. l. fin. exemplo eius, cui ex filii omnia a legatario relicto usufructus per plerumque staret: nam ipsius iure etiam legatario per mortuo perdurat. l. si usufructus de usufr. leg. et §. ubi legator, directe legat =

4 Dicebam n. 1. quod si ita facta sit stipulatio in tunc gmitto mihi capere licere donationis causa usufructum, et ita sit gmitto ipso iure moriente donatore dominium transferri, et hoc videtur indicare l. 2. ff. de publico. ibi §. ad exemplum legatorum capiunt, ubi et testamento requirit, ut ibi Cuius. Vel Codicillis tunc affirmat §. ad exemplum legatorum capiunt, §. fieri nequit, nisi tunc imperatorum ad legatarium directe, fiat. et ita stipulatio, quae si extra testamentum fieret quamvis similis in alio donatio legatibus sit, non tamen in domini translatione, quia, ut non contra tunc ex eo quidquam sumere non potest =

5 Quoniam est si stipulatio extra tunc fiat, vel in tunc sed hoc modo. gmitto mihi dare et tunc enim tantum obligatio moriente testatore oriebatur

77
que adita demum hereditate in heredem dabat, sed dominus h. transibat, sed ab
usufructu substituitur: si a donatario in vita tradat usufructu, signum
hoc animo, ut statim fiat accipiens, vel simpliciter statim quirit, sed revocabilis,
irrevocabilis vero moriente testatore: si vero res tradebat hoc animo, ut morte
invegitata in usufructu quirit: ita fit. l. 2. de donat. causa mort. natura enim
donationis huiusmodi oblique erat, et semper, ut moriente testatore effectus sumeret, ac
tunc irrevocabilis efficeret. Barb. l. 2. de leg. 2. n. 95. v. notat. Post substitutio v. l. 2. in
m. l. ult. C. de donat. causa mort. exequata videntur iura legatorum, et donatorum, ita
ut et omnino recte vindicatio spectat, cum ipse iure substituatur, et quodlibet stipulatio
significat tam in tunc, quam extra dummodo et testes interveniant, ut in alia qualibet
ultima de parte l. fin. de Conditio: sed hoc in donatione contra videri videtur,
vel quando incipit a gemine, nisi idem in illis admittamus, quod traditionis observat.
hodieque ceteris eorum a morte testatoris exit: in usufructu v. ab adita hereditate,
similiter ac in legatis = in pacto iure donationis tunc factis potest dici et ante substitu-
tionem d. l. si quis argentis, effectus habuisse legati quoad dominii translationem
ab adita hereditate, cedebatque a morte testatoris, et de hac donatione etiam intelligi
l. 2. de Publi. et ratio esse videtur, quia cum strachy ratione nihil habuisset, effectus
spontaneum vno testatore adhuc habere non poterat, ut stipulatio; itaque omnino
naturam legati sectabat, cedens tamen a morte non ab agentis tabulis, itaque ca-
dendi periculum effugibat, ut ex Cui. tenet Actus de donation. int. q. 10. in fine: re-
que Senatus C. de quo in l. senatus de donat. int. ceteris fuit immutata, sed
donatio legibus subij. sphaera si donatorum incogaces erant: usque dum per dicta lege
fin. donationes, et legata fuerunt exequata =

6
Sed quid si donatione vir usufructum uxori: et moriente
enim donataria exhereditat, aut agnoscit non censet, sed si gemeriat donator que
veram in eadem voluntate, tunc eo moriente affirmativa iure usufructu potest
te d. l. quasi affirmativa. l. 32. de donat. int. et hoc si a traditione incipi-
at. nam si a gemine non affirmabat donatio l. paginamus 23. ff. cod. Amarian-
2. obrev. 12. Actus de donat. int. q. 8. Sed hoc procedunt nisi specialiter in tunc affirma-
to si ante 50. vel post si animo quasi novandi testator legavit res, quae donat-
verat. vel hodie si excedant 500 solidos nec insinuat affirmat 11, tunc enim
omni iure legati, vel fidei commissi debent. l. si quando et d. l. Cui. 6. ad. ff. de
leg. 1. l. donationes 25. C. de donat. int =

7
Si donet a patre filio fam. usufructu, donatio non tenet, neque morte
affirmat. l. 2. d. ult. ff. de iur. sic intelligi. Paulus 5. sent. # 24. nisi in tunc ea pater
expressit affirmet, vel emancipato filio ratam habeat donationem. Cui. lib. 6. Verp. Pap.
l. cum pater. d. pater filii de leg. 2. Inneque valebit usufructus substitutio ex affirma-
tione, vel nisi datus causa usufructu filii concedat: favore enim datus hoc re-
ceptus est, ut donatio eius causa facta filii fam. vlti sit. Cui. ubi sup. =

8
Sed Iulianiani Constitutione d. l. donationes 25. C. de donationibus
inter affirmat inquam exequata sunt huiusmodi donationibus inter, solaque
silento patris affirmant: sed hoc casu suo, non nisi post mortem patris affirmari
nam vlti patris potestatis etiam vlti vltimo instanti militat =
Quod si mortis causa donata sit res, et tradita hoc pacto, ut non 9

nisi post mortem dominium transferat, valida est donatio, quae si ante viros fieret
inutiliter foret: idemque videtur, quia ad exemplum legati capitis auctoritate legi, de
minimisque demum post mortem transferat ipso iure; si nihilque usufructus ita do-
natus ipso iure videtur; sed meo videtur non nisi post aditam hereditatem, sicut in lega-
to vindicationis eveniret, et in hoc casu tantummodo locum habere. d. l. i. §. fin. c. l. 1. §.
de Publico. Contendit acriter Ant. Fab. de Err. Decad. 44. ex. 7. et 9. quia cum ex gratia
donatione dominium translatum non fuit, ex donatione postea confirmata potius, quae ex
traditione, quae post mortem testatoris intervenire potest, translatum censetur. Et ita
absque nova traditione, ut in legato ex nulla, vel absque nulla =

to Sed substituendo in prima opinione tam in illa specie, quam in
simili quibus nihil capere licere post mortem suam et. exemplo legati vindicationis
nisi ab adita hereditate usufructus ipso iure videtur censetur: cum effectus spontaneum
obtinere non possint. hae donationes, ideo quia, ut strachy valere nequeunt effectus, vel
confirmatione non moriente, sed demum mortuo donatore collata =

4 Per donationem ante viros indubium usufructum videtur, si a traditione
ne incipiat: si vero a promissione antiquitatis et stipulatione, hodie pacto nudo. l. i. §. fin.
argenti. c. de donat. recte debet, sed non ante videtur, quam traditione postea sequente

Donatio causa mortis ex Fab. Decad. 44. ex. 1. et seq. et Dec. 45

§. 7

1 Si donatione causa mortis usufructus tradatur in vita donantis, ita ut statim
eius fiat, revocabilitatem tamen, non est dubium ita recte videtur, morienteque testato-
re irrevocabilitatem adquiri, non post mortem. l. sed interim de donat. Inter. quibusque non
indigere additione hereditatis, neque a iure illi pendere ait Fab. §.

2 Si stipulatione donatio strahatur, statim obligatio non negatur, sed cum moritur
donator, quemadmodum si expressim ita scripta fuisset; sed usufructus non transiret eam
recta via, sed demum aditam hereditate ab herede videtur: sed hoc casu ex Fabri sen-
tentia necesse non est, ut illi sitat, cum obligatio a donatori originem suam habet,
et ad quoscumque heredes transitum faciat =

3 Quod si a traditione usufructus donatio incipit, sed hac conditione, ut non
nisi post mortem quæretur; tunc ipse fundus cum usufructu causa videtur traditur, nam
formali traditur a domino difficile videtur acquisitionem suspendi posse, ut videtur
in usufr. §. aditamque demum hereditate facta ipso iure formaliter efficit, exem-
pla legati. l. 2. de Publico. omninoque dependens est ab additione: §. si ab intestato
decedat donator, quia nullum illi factum, aut est dicendum cum Cuius d. l. 2. non videtur
donationem, neque transferri dominium, quia nullum est legatum, Cui Comparatur,
vel ex Fabri sententia ab additione pendet heredes legitimus, nam usufructus legatus
vel quasi legatus semper dependens est ab additione hereditatis. l. vnic. §. de leg. usufr.
leg. Movit Fab. §. cum tali donatione, cuius effectus post mortem collatus esset sy-
stinere nequeunt strachy iura necesse fuit, ut iura vltimae voluntatis capere

perrecta legi 12. tab. disposita & alio veyeritum ad hunc casum. L. Marcellus de donat. mort. ca. cumque traditio in vita facta sufficiens n' esset ad dominij translationem, neque facta censi potest in tempore inhabitu mortuo testatore, recte dixisse ait Cuius ind. L. 1. exemplo legati absque traditio dominij quare rei legati =

Sed si usufructus simili stipulatione g' missus fuerit g' missus in usufructu post mortem tuam, ex mente Fab. dicendum videtur, ad exemplum legati damnationis obligationem quare ad eum obtinendum si ttt. factus, et ex eo adita traditio: ttt vero non edito distinguendum, ut sup' in Cuius et Fab. h'c enim obligatio n' ut ex stracho, quae incipere n' potest post mortem, regulanda est =

Neque in ttt. posse fieri donationem causa mortis, sicut in presentem servatur, ait Faber, quia in eo nullus quis celebrari strachus, ne dicitur unusque testis extraneo actu interrumpat. L. Senatus. C. de ttt. = Assignatio vero libertati idcirco in ttt. fieri, quia nuda sine destinatione animi, quamvis neque legatum, neque fideicommissum sit. L. i. s. assignare ff. de assign. libert. Neque obtinere. L. non est mirum 26. ff. de pignor. act. ubi pignus ttt. strahitur; eam enim intelligendam esse ait de pignore strachto nuda testatoris voluntate absque strachto, alioq' in ttt. fieri n' potuisse = Hodieque autem etiam donationis causa mortis pactis in absentem collata in ttt. fieri potest cum munus ex L. si quis argentis C. de donationib. s. fin. quia nuda animi declaratione perficitur absque conventioni: obinque ita fieri n' potuisse stendit, cum pactum donationis nullum penitus robur habere, et si de facto pactum in absentem collatum esset nihil a legato distare donatio =

Se testamentum g' querellam, vel ota tabulas versanda s' et, eas tantum donationes imitari ait, quae ut legata affirmantur, ad instarque legatorum capiunt. n' enim si testator gravare videtur scriptum voluit, etiam legitimis onerare voluisse censendus est. L. etiam. ff. de iust. L. scilicet sub conditione 16. s. l. ff. bon. poss. ota tab. ipsaeque tantum demum servantur g' edictum de leg. g' tabulas L. 3. ff. de ttt. quamvis in ttt. relictae non sint =

In donatione autem inter vivos et uxorem celebrata n' mortis causa sit, ea omnia g' cedere, quae sup' ad dita sunt: si vero inter vivos fiat donatio traditione sequuta potestate scilicet moriente donatore affirmata si donatarius superviva L. Senatus. L. cum hic 32 de donat. int =

Ad tradita n. 3. nota illud g' cedere si usufructus g' inductionem in fundum sit traditio, n' g' patientiam ipso iure L. 4. de servit. sed traditione g' toris exinde ubi donatoris voluntas: nullomodo g' cessio, aut g' mancipationis; namque actus legitimus non recipiunt diem neque centum, neque incertum expensum ut hic L. actus et ibi Cuius 28 g. Pap. de leg. iur. Quamvis si donatio n' expre post mortem conciperetur, sed id ageretur ex natura actus, tantum diem recipere centum, et mancipatio tam moriente testatore, quam mortuo demum ad instar legati, ut ait Fab. bonorum in L. mortis 15. de manumiss. qui non in libertate tantum mortis causa videtur dicta imperata, sed in ceteris rebus similiter donata, et g' actum legitimus traditio, etiam locum sibi vindicat =

Secundum Fabrum facit, et ota omnem Galbanus de usufr. ca. 19. n. 13 in medio, ubi bene defendit nullo modo strachum ttt. posse celebrari. L. Senatus. de ttt. modificatione =

Cham adiudicatione usufructus substituit ipse iure sicut in ultimis voluntatibus adquire diximus; cum adiudicatio iudicij vni ut ex modo dominij adquirendi. Ulp. H. 19. v. adiudicat. §. fin. iust. de off. iudicij. Itaque si arbiter familiaris exerceat. omnium diuisio, vel finis Reg. alij proprietatibus, alij usufructibus adiudicauerit, statim quiritur ei, cui est adiudicatus. Et ex parte ff. fam. exerce. v. subianus. neque inter eos comunicat, ut in l. si alij ff. de usufr. leg. nam hęc iudicia n. ad communicationem inducendam, sed potius dissoluendam separata sunt: neque extra hęc iudicia q. sententiam usufructus quiritur, ut aperte Ulpianus d. loco innuat. Sed qui e. declaratus arg. l. 7. §. qui exorbitat. de adq. ver. dom. vel si male iudex indicauerit usufructus habet q. substituit, ut sententia stetit, n. ut de nouo imponitur, sed ut antea vere debitus cum rei iudicata de alio nigrum facit, et q. veritate habet. sed id e. de nouo usufructus imponitur.

2. Quod si usufructus pluribus heredibus legatus, quia est proprietatis legata debet loco usufructu, aut potius iure institutionis adquisitus, vel q. seruis hereditariis partibus deditur in ipsius iudicij diuisio, hunc autem omode diuidi potest et regionibus diuidit. l. 1. §. si de usufr. ff. omnium diuis. aut temporibus secerant. d. l. de iud. §. fin. ff. fam. exerce. aut vni heredi locat, vel dedit, ut pensio diuidatur, locat, si modam diminutionem n. recipiat: neque tunc nouus substituit usufructus, sed antea legatus diuidit, ut potest, q. etiam regionibus diuiso fundo stringit ipsi iure, cum partibus orientibus id fiat, licet seorsum cedat n. ab ipsius diuiso fundo, sed ab eius duobus dominis. l. §. qui 31. de usufr. leg.

stokarij verisq.

3. Et siquis cum omode diuidi n. potest, veluti si in re mobili constitat arbiter poterit vni totum usufructum adiudicare, vel ut viciniam certa pecunia demonstretur, vel alter, aut q. tempora, ut dixi usufructus diuidetur ita ut unus totum habeat uno anno, vel biennio, alter v. tanto tempore: sed hijs omnibus casibus non nisi integritate cautionibus id efficere poterit: nam cum semel q. omni usufructus quiritur amplius ab eis aucti n. potest abique interitu sui, tantum modicitatis in remedio caute n. migrabit. Cui l. 13. fam. exerce: et quamuis videtur posse arbitrium hoc facere auctoritate legis, sicut in legato stringere videtur, starkium est verisq. etiam in legato l. si usufructus de usufr. leg. ad q. specialiter impotentiarum facit, q. inuitis partibus hoc arbiter, et si poterit facere n. deberet, ne eis in accrescendi auferre stringat. sed ut dixi nec facit, nec facere potest: itaque officio arbitri, sicut in fideicommissis ut officio p. torij in modicitatis in parte, n. formalitatis substituit; ex eoque quent, ut non directum, sed vtile omnium diuisio iudicij reddi dicat. l. 13. §. equidivisum ff. de usufr. n. tantum q. in incorporeale in diuisio d. d. uat; sed etiam q. longe data est totius usufructus adiudicatio, ut Cui. ait vbi supra = Similit. vni, et ceteris seruantes vniq. q. quodammodo diuisio recipiunt: sed in totum in diuisio manent, nam et si temporibus secerant, in solidum cuique debet seruitus, et solida quique fructus. l. 19. §. agrarij, et ibi d. d. ff. omnium diuis.

* optimus lex in l. usufructus §. solute maximo modo.

4. Sed singulariter nota, q. si unus in solidum vni adiudicatus, vel locatus necessarium est decreverim p. torij, ut alter p. his, vel mercede fructus, cum hoc ob natura vni sit. Fab. q. lex in l. 10. §. si vni ff. omnium diuis. = Nota etiam q. in usufructu

ut supra ad iudicatos, vel temporibus diuino, cautio necessaria est; hoc est pmissio 79
socij n̄ prohibitorum ubi fuit; quia deficit stratus; sed si vni solidus ad iudicatos, inquam
locati, necessaria n̄ videtur, q̄ subest: sed et verius in vltio. cap. eē necessarij ad iudicatos =

De Cautione

§. 9

Quocumque modo usufructu substituto, cautio postulat ab usufructuario electo p̄torij, 1
de quo in l. 1. et p̄ tot. vult. quem adm. can. qua p̄mittit datus fidelioribus, se boni
viri arbitratu vtrum fructuum: remque p̄mitto usufructu substituto, aut culpa per
empta estimatio. d. l. 1. l. 4. C. de vult. qui cautio regulariter iudicialis est, si uentis
natis, aut p̄toria; cum post litem contestatam apud p̄torem officio iudicij datus indigena
h. l. si cuius 13. de vult. l. vlt. vult. quem adm. can. ob idque hęc cautio est introducta
ne fructuaris male utatur, p̄rietariisque magis cultum sit. Oual. ad don. l. o. men.
q. 19. Castillo q. 15. et 16. Galbanus de vult. q. 19. et 20. Farinacius Regent. de litem
volunt. q. 67. Gonzalez in q. fin. extra de p̄gnor. Cuy. 7. Pauli ad Edict. l. 4. et 7.
Resp. Dag. l. 4. vult. quem adm. can. Sed an hęc cautio sit de substantia usufructu
dixerunt hi, et conueniunt non esse; nam p̄mo inducta est a p̄tore demum iam a
media iurisperitencia admisso vult. ad exemplum seruitutis realis l. 12. tab. Introducta
rum. Galban. de vult. q. 6. et q. 19. 2º nam in definitione nullo modo p̄hendatur
s. l. iust. de vult. 3º q̄ vult. usufructu etiam sine hac cautione. l. l. 5. si ad fructum
ff. ut in pos. leg. l. si vult. 9. §. plane. ff. vult. quem adm. can. aut si forte p̄ inopiam
usufructuaris n̄ possit satis dare: tunc enim aut iuratorijs cautionem p̄mittit, aut res
sequestrat. arg. l. 7. ff. de damno inf. l. si fidelior 7. §. vlt. qui ab id. cog. = Sed in
historia cautio hęc est naturalis usufructu, ut pote fore semper eius socii Paulus
sentent. lib. 3. tit. de leg. §. vult. et ea n̄ remissa abicere p̄standa, cum a p̄tore re
quisita, neque ante usufructu vindicari, nec fructu locari possunt. l. si cuius 13. §. si
vult. de vult. leg. l. vxori 24. de vult. leg. quos effectus necessitas naturalis p̄tatis
n̄ p̄ducit, ita ut nullius effectus substitutio usufructu censeatur, quamuis iure
p̄cedat ante p̄tatis cautionem; siquidem nil interit quandoque eam integram =

Etiam dixerunt an hęc cautio remitti possit; et quidem 2
a testatore remitti n̄ posse omnes aiunt. l. pen. C. ut in pos. leg. et ratio ē, quia eę
iure publico in fauorem huius, vel alterius, cui p̄rietatis ē legata, sit inducta, pen
tignam testator ei obuiare potest, nec directe nec indirecte in fraudem edicti, quamuis
in hoc strarij Galbanus: Quamuis enim voluntas testatoris p̄ lege habeatur, hoc tamen
in huius tantum locum habet, qui legi n̄ refragant. l. nemo de leg. 3. et iure publico
in alterius fauorem inducta sint: ex quo p̄mittit querit, ut falcidiam testator, vel
trebelianicam p̄hibere n̄ poterat. l. 15. §. l. l. 25. ad falcidiam, quamuis huius possit
l. 46. ff. eod. Neque potest cautio legatorum remittere, nisi hoc substitutio D. Marci
admissum esset l. 2. ut in pos. leg. sicut idem in falcidia a Sulpiciano postea admittit
fuit. Auth. sed cum testator. C. ad falcid. = Sed huius legataris, vel strarij, quorum fa
uore p̄ncipaliter hoc ē inductum, quin possint ex parte vel tacite renuocare cau
tionem fructuaris non dubito ex Castillo, et Oual. vbi sup. quidquid reclamat Galbanus
d. q. 20. q̄ enim fauore cuiuspiam est inductum ex parte, vel tacite renuocari potest
l. si quis in conscrib. de p̄actis. l. si iudex 41 de minorib. in auxilio substitutio in

in l. falidia d. l. §. 46. ad faladium. in Macedonio l. 7. in fin. l. 9. §. pen. et ult.
l. 11. ad Macedon. in Veleiano. l. 11. §. pen. l. 8. §. si mulier ad Veleianu. in Cautione le-
gatorum l. 46. de pacty: non equitely pacto, vel renunciatione ipso iure cessant hęc de-
relicta l. si unus §. pacty ne plecter ff. de pacty. l. nec ex ptois de leg. iur. sed daty ex-
ceptionibus, aut replicationibus. l. 7. §. ait pto. d. l. si unus 27. de pacty =

3 Neque obit. l. iij. publicum ff. de pacty; nam e' intellig. de iure
publico solemn d. l. nec ex ptois de leg. iur. vel de eo q' in utilitatem publicam q'ri-
que est inductum: sed q' principaliter in alicuius favorem est inducty, esto publicum
sit renunciationi subiacet ipiuy, si non ipso iure; cum strahentes, vel pactycentes effi-
cere n' possint ne locum habeat beneficium, saltem ope exceptionis, vel replicationis de leg. =

4 Neque etiam obit, q' voluntate testatoris effici possit, ne locum
habeat edicty si quy omnia casu l. 2. §. 6. in pr. et s. l. ff. si quy om. casu ttt. hoc
enim pcedit q' simile edictum favore ipiuy testatoris est inductum, ne ista ipiuy voluntatis
quy fraudulenti inditatem possideat absque onere legatorum: nihil q' mixy q' ab ipso renun-
ciari possit, vel immo potius locum n' habeat, cum cesset ratio edicti =

5 At in quasi usufructu rerum fungibilium, quy in ab usu, et sumptione
utilitatem habent, cautio substantialis est, ita ut sine ea nequeat usufructus dari. l. 1. senatus
2. potuit efficere, ut harum rerum usufructus substitueret, sed remedio introducto cautionis,
quy vim proprietatis obtineret quasi usufructum substituit. §. substituit l. iij. de usufr. l. 2. §. 1. ac
usufr. earum rer: sed sublata cautione solite scriptis proprietatis: igitur tollit quasi usufructus
qui in tali scripta subiebat: 1. q' substantialis e' cautio. eodem modo ac in vero usufr.
proprietatis, quy obiectum e' ipiuy = 2. nil a mutuo distaret quasi usufructus si cautio rem-
overet: q' ut distinguat q' casu necessaria est =

6 3. forma quasi usufructus videt q' sc. in cautione l. 1. C. de usufr.
q' ea mutata geritur eiy substantia l. Julianus ad exhibendy = 4. impedita cautio
sive directe, sive indirecte fit contra sc. ut a strario pbat Pap. l. tribus ff. de usufructu
earum rer. ibi nec refragari sc. q' cautio 2. impeditur = 5. ipse usufructus impeditur caute
ipsa designati, ut pote firmamentum ipiuy l. gen. in fin. ff. eod. = ex quo fluit, q' si obli-
vis omnia sit potestate sc. habet q' interposita, ad hoc, ut firmo usufr. solite certi pec-
unia repetatur: sed adhuc q' durante vera cautio solite incerti repetit. tex ita intellig.
cum Cui. 17. q. 2. Pap. d. l. tribus. in l. 3. §. 1. ff. de usufr. earum rer =

7 Neque obit l. partiy to ff. de pscript. 16. Vbi actio in facty h'roni
k in simili specie ad repetendam pecuniam: est enim intellig. cum glo. quando pec-
unia ab h'ede data n' fuit, sed a curatore bonorum, cum ibi bona fuerunt distracta,
ut creditoribus satisficeret ff. de bonor. authoritate ind. gov. quo casu cum ipse h'ies n' tra-
didit pecuniam, singi etiam n' poterit ab ipso stipulatione que interpositam: itaque actio
in factum subsidaria opus est, ut pecunia repetatur: sed vide ad hanc leg. Oror. de q.
ab lib. 2. q. 10. §. tot. Fab. in ration. d. l. 3. §. 1. = Hic fundamenty hanc opinionem tribant
Cui. ubi sup. Fab. in iur. §. 12. pr. 7. illat. 7. Casillo de usufr. q. 16. §. tot. Don. et Simul
to. ment. q. 2. l. 1. C. ex h. inferentis nec a testatore, nec ab h'ede, nec a strahentib.
eam remitti posse l. 1. C. de usufr. licet in hoc strahens sit Gomez 2. resolution. 15. n. 3.
Salban. q. 20 cum aliis apud Gonzalez q. fin. de pignoris =

8 Neque obit. l. quoniam to de usufr. earum rerum, Vbi ait Consultus
possit pecuniam traditam integram posse cautionis: nam non dicit, q' ante cautionem qua
n' vult intelligat. Neg. l. 7. ff. eod. ibi cautio desideranda e' q' cautio n' e' de substantia.

sed est in desiderio huius: male: modis elegans loquendi in absurdum verbit = 4a
Sed dicta ita temperanda, et intelligenda si, ut cautio grate
nisi nudam gminio stinet sit de substantia quasi usufructus & dicti rationibus: ut
quatenus satisfactionis, hoc est ad gminioy gminioes stinet n est de substantia, sed
de natura ipsius cautionis = Itaque quatenus gminio debet fieri etiam ab eo, cui ex
die plena proprietate sine absoluta legata sit | si hoc opati potest in quasi usufr. l. 9. usufr.
quemadmodum. Can. et a fisco: quatenus ab ipso satisfactionis non exigat. l. 1. si ad fisco
fuit in poss. leg. et ab eo qui pauperissimus sit, si iudici placeat = quatenus satisfactionis
distingendum est, ut supra in cautione veri usufructus, ut a testatore remitti n possit
ab herede, aut strahente possit. l. l. C. de usufr. si que intelligit. p. 11. qui strariam
sententiam amplexa n =

Usufructus sine usu

§. 10

Necessum est inquirere an usufructus, vel fructus servitus sine usu esse, aut exi-
tere possit? et in hac questione abicere tenendum est cy Salbano op. 21. g. tot. fructus
sine usu formali existeri posse. sine usu causali n posse = l. pari pbat ex eo qd usufr.
fructus n sstat ex duabus servitutibus, sed una et simplex est; et sicut e inutile ei
qui habet plenam proprietatem habere usufructus, ut servitus, cum e habeat iure do-
minij, ita usufructuario e inutile habere usum tanquam servitus, cum habeat eum
tanquam fructuarium: 2. quia qui usufructum scepit, non duas, sed unam servi-
tutem scepit et noluit amplius proprietatem gravare, quam ut sepevari possit = 3.
ex l. si alij ff. de usufr. l. 14. §. l. de vin et hab. et alij =

Secunda pari pbat ex eo, quia sicut inutile est actus sine itinere can-
sali, quia agi nihil potest, nisi iure possit qui agit causa agendi tex ita in l. ff. de
adim. leg. ita nullius momenti fructus essent sine usu, cum nil frui possit absque
usu causa fruendi. tex ita in l. 14. §. l. de vin, et hab. 2. ex definit. ibi usu utendi fruendi
s. l. usufr. de usufr. 3. ex eo qd emolumentum usufructus stinet. l. 66. §. in fundo. de leg. 2.
et usufr. pari emolumentum sit, quatenus causali =

4. ex l. qui usufructus s. de usufr. obligat. Vbi qui usufructus stipulatur, 3
de usufr. de usu causalem nihil agit: sicut qui ad rem, deinde usum stipulatur: nam
est similis ei, qui totum, deinde partem stipulatur, nisi nonandi animo usum forma-
lem postea stipulet, ut ait Chy in fine. Neque obit. l. et qd iurandus l. 3. §. si quis usufr.
fr. de acceptat. vbi usufr. gminio, usufr. accepto ferri n potest: nam est intelligenda de
usu causali, qui separari n pote ab usufr. cum Salb. d. op. 21. n. fa. vel Veronij
de usu formali potest intelligi, qui accepto ferri n pote, ut antea debitas, sicut in g-
prietate gminio acceptolato usufr. antea dixerat Consultus. ut ex similitudine vig-
gata. Sed usufr. formali, vel similis usufr. n ut antea debitas, sed ut nunc separatus
et ex causalitate sstat accepto ferri pote, cum h. utilitatem tribuat gminio, et
quatenus causali antea obligatus deductus, nunc in formalitatis eleantur recte in
acceptatibus deductis, ut subiicit Consultus =

Nec etiam obit d. l. §. servus l. 9. §. de usu et hab. qui secundum 4
dictam distinctionem optime cy Salb. intelligit. Eius emendatio in vulg. extat ibi sed
si de usufructu [hoc e adimendo] sine usu servit, usum [sicut e formali] [inveni] [stipulatur]
qui et ab initio sstipulatur = sic etiam intelligit l. 5. §. ergo usufr. quemad. Can. ibi ergo

si fructus sine usu scilicet formalis obligentur, stipulatio locum habet: et eundem ex ea
q. Consulitur ante de usu sine fructu formalis loquutus erat, et ita similiter de fructu sine
usu formalis subicitur

5
Similiter ex supradicta distincte venit intelligi. lex in l. n. alij 42. de usufr. et d. l.
14. §. fin. de usu, et hab. nam potest quidem apud alium esse usus formalis, apud alium
usus fructus sine usu formalis scilicet: sed non sine causali. d. l. n. alij. ibi nec mirum esse
fruendi causa, et usus habebit, ita Salbarius ubi sup. quamvis alij variaverint. scilicet
Cuy. lib. 13. obser. cap. 12. et 8. obser. cap. 9. Caspillo de usufr. cap. 28. an. 14. et cap. 29. §. totum.
Ounal. ad don. 11. ment. cap. 6. Jacij cent. 3. q. 50. Fab. in ration. ad. d. l. 12.

6
Similima est servitus actus usufructu; nam in se continet iter non for-
maliter, sed causaliter, actusque scissus, ut plena servitus sit. etiam eundem tantum po-
testas scedit. l. l. v. actus de servit. rustic. et actus sine itinere formalis esse non po-
test. l. loci corru §. l. n. servit. vindic. l. si mater. §. qui iter. de except. vel iudicag. de
his sine itinere causalis hoc est factum eundem, q. adhaeret facto agendi esse non potest;
nam iuribus redderet, ut usufructus decepto usu causalis; ita qui eum admittit nihil
admittit. l. l. ff. de adm. leg. et similiter nihil agit, qui actum stipulat, deinde iter.
d. l. qui usufructus de. Oblig.

7
Servitus vero vig. dirimitur multum usufructu; nam in se continet iter, et actus
ut diversae servitutes. l. l. v. via de servit. rustic. l. qui sela §. qui viam eod. l. 9. ver.
sed iuribus si serv. vindic. l. 2. quemadm. serv. itaque unaqueque servituti vindicari
potest. ita Cuy. 23. obser. 35. Fab. l. dicitur. cap. 20. Vinij §. iur. de servit. et hoc tam
in iustitia, quam in iustitia, ita ut sicut statui via abique actu, vel itinere non pote-
ita neque accepto ferri unumque abique alio l. et §. iur. 13. §. l. sic intelligi. de
acceptat. Ounal. 11. ment. cap. 6. lib. 11. hoc §. in v. v. v. omnino diversum, cum non continet
formaliter in se usum, et fructus, sed uno compacto, ut actus servitutis fruendi iuncta
utendi comoditate =

Fundus ad usufructum

§. II.

Si fundus ad usufructum relinquatur, quaestio est an censetur legata proprietate, vel
tantum usufructus: et verum esse ait Salb. cap. 23. usufructum videri legatum, et ratio
est quia quamvis hęc dispositio non sit aditionalis, quia non habet effectus suspensionum,
neque demonstrativa, q. usufructus non demonstrat proprietatem; neque modali q. non
apparet effectus dispositioni, cum hęc oratio fundus ad usufructum una est ex dispositione
testatoris; tamen causalis est dispositio, non mera; nam si mera esset, aut regeretur
voluntas testatoris, qui legatum fundi ad usufructum formalis relinquere, cum quo
nihil habet omnino proprietatis, aut inepta voluntas esset si de causali usufructu remi-
ssus, cum proprietatem fundi non ad h. solum relinquat, sed ad multa uberiora alia = sed est
dispositio causalis mixta, quae informat legatum, et eius naturam substantiis subicitur
taliter, ut aequae ea existere legatum non possit secundum defuncti voluntatem: est equidem
causa, quae sapit aditionem l. demonstratio 17. §. §. aut cum reg. de C. et dem. §. longe magis iusta
deleg. Colenz. modo se habet, ac si ita dispositio scripta fuisset lego fundus usufructus cau-
sa, ut in simili dispositio lego usufructus domus habitatorum causa, habitatus esse legatum
non usufructus ait Cuy. in l. 10. §. sed et sic ff. de usu, et habitate =

De prima causa n̄ mixta sed pura, n̄ finali, n̄ sapiente sed obsequio et subintrante
substantiam dī positionis intelligitur ē tex in l. 4. ff. de alim. leg. Vbi si relinquatur fundus
ad hoc ut liberi testatoris inde se alant, proprietate legata intelligitur. Sex in l. pen. s. ult. eo
dē, Vbi si relinquatur vinee liberti, ut ex eis alii se possint, n̄ alimenta, sed vinearum
proprietate intelligitur legata = tex in l. cy. tale 72. s. falsam de C. et dem. Vbi autē dicitur fal
sam causam legato n̄ nocere, q̄ ratio legandi legato n̄ coheret =

Neque obit. l. qz hi 8. s. n̄ vni de transact. Vbi si testator legaverit fundum
ad alimenta, conceit legare proprietate: nam ibi n̄ h̄y t̄y fundus legavit testator: sed suppo
nit t̄y legatam fuisse proprietatem ad alimenta, et tandem dixerit, an fundus abique
decreto alienare possit extra scriptis D. Marci = Neque obit. l. specier 15. de auro arg.
leg. nam ibi ideo proprietate illarum rerū legata sicut opponit, quamvis testator dixerit,
ut usufructu earū stenta sit, q̄ rogata fuerat eisdem restituere verum ~~non~~ rerū tes
tatoris, neque sustere aliter fideicommissum potuit = Neque similiter obit. l. donatione 31. s.
specier. de donationib. Vbi filius datus certis speciebus a matre ultra datus ad uxoris ipsius fi
lius, proprietas ipsius sunt; neque uxor tantum videtur relicta, inquam datus: nam ibi ab
solute potius proprietate specierum sunt a matre data; neque voluntas sponsi se ad vnum
filium eorū accipientis, declarantis statim efficere potuit = Neque similiter obit. l. obit
dicere ubi ad usufructum favore legatarij esse apponit, ideoque in eius odium
reverti non debere; q̄ verum ē n̄ favore legatarij q̄ lata fuisse; sed potius
informandi legati, et declarandi animo adhibita censeri: Galbanus. d. q. 23. n. fin.
Capit. q. 30 de usufr. q̄ totz. Vbi plures =

De usufructu legali.

§. 12

Tribus speciebus casibus a lege ipso iure datur usufructus. 1° si iungat habentes
liberos ex prioribus nuptiis trascerint posteriores, quidquid enim adquisiverint
plene proprietate, aut a primis iungibus occasione lucrativa, aut a prioribus liberis
resoluit potestate legi in ius veri, et simplicis usufructus l. 3. si iud. l. 5. C. de secun
dij nuptiis. quo casu matris n̄ remittit curis utendi boni viri arbitrio, quamvis patri
q̄t reverentiam remittit. d. l. 3. l. fin. Si in autē et ibi glo. C. de bonis que liberis =

Secundo si uxor indotata et geminis marito, habet quartam partem bonorum ipsius et
usufructus similiter legi potestate, ut inde alere se possit. Antiqua. C. unde vir et uxor =

3° Pater in bonis filijfam. adventitij usufructus etiam habet legi viri 3
antea enim Constantinus in bonis maternis, Gratianus et alij in bonis materni generi.
Theodorij, et Valentinianus, et alij in liberis nuptialibus. hoc induxerunt. l. 1. et 2. C.
de bonis maternis. l. 6. C. theod. eod. l. 2. Cod. C. et ff. Postremo Justinianus in om
nibus adventitij eque sancivit, quo casu pater habet legitimam administrationem,
filius autem nullam in iure patri alienandi potestatem habet. Habet equitatis multa spe
cialia hic usufructus, que referre n̄ debet. vid. tex in l. cum oportet. l. fin. C. de
bonis que lib. et ad eam late Capito de usufr. q. 3. q̄ totz. Frag. de leg. R. 2. p. lib. 2.
s. 4. Galbanus q. 7. q̄ totz. Solorzano de iure indiar. lib. 2. q. 15. Velaz ab Olca ter.
q. 6. n. 16. Molina lib. 1. q. 19. d. n. 18. Osnal. 9. oment. Don. q. 5. q̄ alij =

Similiter Justinianus induxit, ut si pater filium emancipaverit q̄ tertiam partem
bonorum, quam antea q̄ emancipat. ex h̄y que adquisitibus usufructus effugiant.
namq̄ celebrat, dimidiam usufructus omnium bonorum nancy ceteris, quo etiam casu etiam
potestate legi usufructus datur. d. l. cum oportet. d. fin. C. de bonis que liberis =

The first part of the paper is a general introduction to the subject of the history of the United States. It discusses the early years of the nation, from the time of the first settlers to the present day. The author then goes on to discuss the various periods of the nation's history, including the Revolutionary War, the War of 1812, and the Civil War. The paper concludes with a discussion of the present state of the nation and the author's views on the future.

History of the United States

1776

The second part of the paper is a detailed account of the events of the year 1776. It begins with the signing of the Declaration of Independence on July 4th. The author then describes the various battles and events of the year, including the Battle of the Clouds, the Battle of the Clouds, and the Battle of the Clouds. The paper concludes with a discussion of the significance of the year 1776 in the history of the United States.

Præceptum nudum de non alienando. an te
neat in ultimis voluntatibus?

Caput. I =

Ultimarum voluntatum iudicia exitum habere publice interest. l. vedreya
re s. ff. quemadm. tt. ager. l. i. ff. ad l. falcidig. Nihil enim est, quod magis homini
bus debeat, quam ut supremæ voluntatibus liber sit. Itaque, et licet non reddat
arbitrium. l. i. c. de sacros. Eccl. l. testandi c. de tt. Ex quo fluit, ut volun
tatis testatoris, quæ obia legibus n. sit, q. lege observari, et teneat. adhent. de nup
ty. s. dygonat. Collat. 8. l. vbi legi tra. del. sig. Valencia lib. 3. Illyst. Thom. 3. tom.
tract. fin. q. i. in p. =

Relig. 38. s. luhij. l.
Relig. 3.

Unde dubitandi ratio oritur ad lex in l. filij form. s. dnm et 2. de leg. 1.
l. pater 36. s. luhij. l. Lucij de leg. 3. quare ibi voluntas testatoris ex sua
fundum distrahente prohibetur, si observetur, quoniam Consulti avertant præceptum respon
dum, et nullius effectus existimari debere. Sed ista Consulti non observata vo
luntate, ius responderi videri possunt, quia sicut iudicantes omnes nulli s. n. ob
litatem in se nullam stineant, respectu stahentis, ad q. pponit, et inducunt.
l. stipulatio s. alteri. del. ob. l. nec pascendo de reg. iur. s. tractandum inst.
mandati cum alij; ita ultima voluntas, quæ alteri n. simulat, neque vbi e. irri
ta censenda fuit. dd. l. et s. red. v. rem inst. de leg. l. p. 13. c. de leg. 1.
et hoc ubi voluntas, dum vivit, n. valere, quæ nudum præceptum reliquerit,
nudum vult voluntatis, quia talem, inquit Marcianus, legem testatoris n. possunt
dicere, iudices, quæ alteri n. simulat, et vbi sit; Item neque huiusmodi, cui potest
excedit rei liberam administrationem habere, quam impeditam; neque alij, q.
n. appareat Cui testator Consultum vellet: Item cum ex ratione naturali
dependat, ut voluntas testatoris servet. dd. legibus. et ex eod. fonte dependat,
ut hinc posteaquam dominus effectus e. hinc de rebus suis disponere possit. l.
in re mandata c. mandati. l. 2. ff. si a parente quæ fuerit manum. ca. potest
pari causa censenda est, quæ domino fauet, quæ, quæ maligne, et inabilita
libertatem distrahendi inhabet, nam, et ipsa lex iniusta videretur, quæ vtilitatem
subditorum n. respiceret. neque obit. l. in re omnium ff. omnium dnm. l. vni de
servitutibus. Vnde. Vbi Sabino in re omnium fauet meliorem conditionem prohiben
tis; nam ibi in re omnium vbiq. vtilitas verbit, hic in re iam huiusmodi facta
solum ipsi, n. testatori vbiq. inhabet alienatio = quare nudum vtilitatis præceptum
in terminis Consulti p. manet, nec huiusmodi obligat. l. vbi de reg. iur. l. n. centum
de Cond. et Dem. s. tra. tantum inst. mandati. Item, cum voluntas, ne ma
lignè accipiat, sic interpretari debet. neque e. Cui quævis actio, ut ad effectus gde
cat. Cui. ind. l. filij. s. dnm. Valencia. vbi. sup. =

Hec intantum pcedit, ut, et n. affectione testatoris circa res
tantum verbit, præceptum inabile sit ob eandem rationem; neque enim in rebus
ipsi, neque in iam defuncto vtilitatis vlla viderari potest. d. l. pater s. luhij de
leg. 3. Sive enim de reliquiis eius separatum dngantur testator, et inq. pceptis

est, siue de reliquijs cum gadio suburbano n̄ distrahendy; et inuidy conceptum
 est, quare tunc venditor potest. l. in modis de contr. empt; ubi enim impu-
 to testator, qui in eorum satisfactione alteri n̄ voluit; neque diiuncta aut
 tollit exemptionem affectionis, cum aut omnia vba testam̄ti n̄ s̄, sed Consulty;
 aut alterutroq; rei reservatione fuit stentis testator intotum volens coherita
 re distractionem h̄redi, quamq; aliud Valeria ubi sup. d̄ n̄. Neque obd. l. l. libery 36. de bonis libery.
 berly 36. de bonis libery. et l. in emptione 35. ff. de minorib. Cum ibi, tam in pa de minorib.
 h̄ro, quam in minore ap̄t̄y consideret. ob id, q; imago maiorum n̄ vide-
 re, aut videre aultras s̄tib; lugubre est. l. lex q; testorey. C. de adm. tut.
 quz ratio in testatore cessat, hoc in interere quandoque n̄ considerat, n̄ videt a-
 gati de rebus in fraudem patris alienatib; venocandis. l. 8. et alioy. ff. de
 si quid inf. pat. actio enim Fabiana, vel Calpurniana n̄ dat, nisi interee
 pecuniarium veret, cum alijs fraudatib; vere patris dici n̄ possit, ut ibi
 dem aut Consulty = ob̄ noto ex ratione tex. in d. l. si in empt. 35. de minor
 ib; retrahendi rem patrimoniam venditam infra nob; dies oblatio gadi
 sanguiney in Hypania effluere. l. do. Pauli ex legg. et ibi omnes =

4 Cum autem ex caus; expresse in alienationis
 prohibitione grona appareat, in cuius favorem alienatio inhibita est, tunc alicui
 nato, aut alium effectum operat q; intentionem. arg. l. 66. de iure dotium.
 aut alienationem nulla est, veluti cum testator servum alienationem h̄redi, vel lega-
 tario inhibet, vel libere ne servus alterius servitutem experiat; tunc enim
 in dubio si h̄res alienaverit, vel dixerit fidei iuramentum libertas data censet. l. cum filii 2. l. quidam. l. 102. 21. l. generalit 24. §. si p̄bitum veri scilicet
 l. thay 41. §. 1. de fidei iur. libery. etiam ex adiectione caus; ne alterius servitu-
 tem experiat, quz in uno casu expressa in altero tacita intelligit, fidei iuram-
 entum libertas inducit, cum ex ea favor servum in dubio p̄sumat, et p̄cepto in
 uno casu exp̄ssum in altero tacitum n̄ nudum utilitatib; videri potest, itaque
 servus quasi stabiliter est, scilicet sub tacita conditione manumitti rogatus, ut pla-
 cuit Principi d. l. 102. de fidei iur. libery. absque scripto etiam hoc effi-
 potuit, cum h̄redi potius Consultum videri deberet. arg. l. vny ex fam. §. si q;
 de leg. 2. Confestim eny ac h̄res motus est, vel alienare tentaverit, libertas p̄biti
 poterit, quomodocumq; impleta conditione. d. l. 102. d. l. quidq; de filii libery.
 sed hoc ipse servus sequitur vel h̄rede spulso, siue ex Darumano, aut Athen-
 leiano, aut Vrbiano Noy. intelligi placuit. l. in tantis §. si q; fidei iuramentum
 cum legg. de fidei iur. libery =

5 Quod cum aliqua moderatione intelligi placuit, si casus
 hac forma testator vny est, ne servus alterius servitutem experiat. Indubie
 te libertas p̄biti q; fidei iuramentum data censet, et vero si alia formula vny si
 ne servus alienet, in dubio fidei iuramentum libertas tribuit. dd. ff. aut q; hoc
 p̄ceptum si h̄res p̄baverit ipse nullum q; p̄ceptum intelligitur. d. l. generalit
 §. si p̄bitum, quia casus similes subdistinguerendum, nam aut h̄redi videt, ne servus
 forte indybitio, et vbi caveat; aut in servus inuicem est, ne manumittat, vbi
 et in p̄bitam servitutem ex n̄iens; 1º casu, aut h̄res minor est, et minus
 indybitio, et negligens, aut n̄ 1º casu tenet p̄bitum. nec poterit alienari

In ignis huius vita, si hoc expedire possit. L. Titio centy. v. si filio de con- 43
ditione. et dem. l. 2. C. qui non possunt ad lib. quen. 2. C. q. emph. 7. C. de adm.
tutor. si ignis huius favore sit inducta prohibito alienationis, non potest aliena-
re, si Tertius, forte, cui servus est legatus huius conditione possit. d. l. Titio centy.
huic enim favori renuntiare non potest, cum imbecillitati eius procedum sit, et nihil
ignorum inter, tenet alienatio, et signaculum conceptum est. l. ita autem. s. Papi-
nianus. veri. Uique adeo ff. de adm. tut. Ceterum, ut supra rursus abiq. decreto
possunt alienari iubente testatore. l. per. de reb. eorum. l. 3. C. q. decreto
opu. n. s. ita si rursus seu quilibet alia res iura testatoris inalienabilis sit,
sed temp. sua validitate, ne undum conceptum sit.

In secundo caso principali, quando testator iubet aliena- 6
tionem servu ne manumittat, in ignis odium huius dicta servus inhiet, ut in pe-
truum daret, obligationem, quam alibi d. l. 2. C. qui non possit ad lib. possit.
nisi servus domini necesse delegat. l. si quis in gratia. s. ubi ad libitum
num. qui lex, et in stach. by inuolabit obierat, favore, vel obis ionem.
l. servus. s. ff. de manum. l. y qui s. s. in illi ff. eod. qui omniam in-
servo testatoris, quam huius locum habent, si verba alienatio, si in servu
alieno. l. si quis. 2. s. per. de manum. 110. Neque obitabit dicere, qd in ca- 7
sus alienationis intelligeret data fidei iuramentum libertas etiam ex qua te-
nere data libertas ita. Stichus si ex huius alienaverit liber esto. qui in ul-
ti est. l. Stichus 39. de manum. 110. Ceterum quasi luyorie se habet testator de
rectam libertatem sperendo in tempus, quo huius domini futuri non est, aliud
enim est peccare prohibito alienationis dispositione. ex qua resultat fidei iur-
mentum libertas; aliud additionalem facere prohibito, cum ex voluntate te-
statoris in hoc caso necesse alienatio peccare debeat, ut libertas operat.
Itaque neque ex prohibitione additionali potest resultare fidei iuramentum, ex tan-
te eam punitat testator, neque postea poterit valere libertas, cum in eam
casum spectat, quo alterius servus futurus est; Similiter in legato obitabit,
ut ait Consultus, quando q vindicationis res prohibita alienari, post alienatio-
nem legata est.

Nec huic interpretationi aduertat, qd si legat sub conditione fundus huius 8
et huius interim fundum alienet, existente postea conditione evanescit aliena-
tio. l. y cui via ff. s. t. ff. quem adm. servus. annit. l. fundus 105 de Cond. et
demort. nam hoc procedunt, quando conditio existens tenet ad validitatem
legati, tunc subitatis impedimento puritatis, legatum purum remanet, et alie-
nationem evanescit; aliud est quando existens conditionis potest infirmat
legatum, tunc enim non potest operari augmentum. Neque similiter obitabit. 9
legata adempta sub conditione, sub stravia data censentur. et est ita. l. si lega-
tum 10. ff. de adm. leg. nam quodquam qd in casum datus libertatis, vel legati,
hinc non admittit, qd nec particulariter datus est, et illa regula procedit in omni
moda dispositione; Ceterum, ut supra modo responderi potest. tunc hoc evanescit,
cum conditio ademptionis existens confirmat, non infirmat ipsam ademptionem.
valentia ubi sup. n. 13.

Idem tam in legato, quam in libertate dicendum est. si ita libertas data 10.

de fidei iur. libert.

de manum. 110.

11. si Stichus liber esto. si heredes mei esse desierint. Cum idem impertis, et nullam
causam vtilem habet; scilicet nec directo, nec fidei commissario iure, cum si forte
ita libertas daretur. si heredes mei esse ceperint servus liber esto. quamvis si direc-
to, fidei commissario iure valere posse videtur. Antonij Faber de error. decal. 81.
err. 10 in medio. Valentin. d. tract. fin. l. q. n. 12. Si vero testator, ut supra
obit dicit, intubuerit alienationem, ut minorum imbecillitati succederet, sive tacite,
sive expresse intelligatur, ex hac causa deducit proxi. favor, et apparet, et si tenet
alienatio. d. l. Titio centy. Vers. sed in Fabri. ff. de Cond. et Dem. d. l. 2. C. exopt.
l. 20. C. q. n. gov. ad libet. quancie. l. 2. C. de adm. tut. In omnibus hijs legibus
alienatio nulla est, quia est prohibita; ad l. Titio centy. tenet alienatio, cuj. intubi-
ta n. sit, et ita hinc cautione sibi gignit, cum ipsius quodammodo intubi desine-
re voluntatem servari. Etiam cum modali i. dispositio, etiam si ita legatum
esset, Titio centy. de lego, ut fundum emat, eumq. n. alienet, tenet aliena-
tio; tantum enim hinc sibi cautione gignit, ut defuncti voluntas ser-
vetur, quando n. scilicet, sed voluntas est, ut in omnibus modalibus dispositio-
nibus. l. quibus diebus. §. Item de Cond. et Dem. l. 19. de leg. 3. l. ex de
Cond. et Dem. C. 17. q. 1. in d. l. Titio centy. &c.

12. Si vero neque persona expresse demonstrat, cui testator consultum vo-
luit, neque tacite appareat ex causa expresse, vel tacite adiecta prohibitioni,
ceptum nudum censendum est, et nullum, et ita intelligit tex. in d. l. Titio centy.
§. Dim. de leg. 1. quamvis ista Valentin. ubi sup.

13. Neque obstat tex. in l. 3. §. si quis ita de adm. leg. ubi Titio fundus
relictus est, et si cum fundum Titio alienaverit hinc damnatus est eundem fun-
dum alij dare, et saltem veritate cautionis intubet alienatio, quamvis neque
expresse, neque tacite favor proxi. appareat; si quidem Titio maioris indubie
ponimus: Nam distinguendum est, an dispositive prohibita aponat, et tunc ceptum
que supra dicta sunt, aut seditonaliter scilicet prohibita, et tunc subdistinguen-
dum est, aut enim ipse honoratus seditonaliter gravatus. ita. Stichum meum de lego
si ex intra annum n. manumiserit Stichus liber esto. Vel Stichus Titio de lego
tunc enim cum seditio existens ad sfirmationem libertatis, vel legati veniat,
facit gendum legatum proxi. seditonale, et resolutivum, si alienare tentaverit,
si n. manumiserit, et tenet libertatis, et secundi legati datus. l. Stichus de ma-
num. tit. l. si fundus 81. §. Stichus. de leg. 1. aut n. ipse honoratus, sed hinc sdi-
tionaliter gravatus, et tunc legatarium alienare poterit, cum ipse gravatus
n. sit; sed cum hinc duplici legati sstitutione oneretur ista voluntas tacitam
testatoris. arg. l. Titio 32. §. qui in vita. de leg. 2. l. Lucius 88. col. 1. Ob hoc
ipsum inter, doli. except. n. aliter legatum primum sstitat, quam interposita
cautione legatarium n. alienatum: de transferendo patris legato testa-
tor cogitavit, quam de duplici sstitutione. d. l. 3. §. si quis Titio. et ubi que cau-
si nudum sceptum est, cum personam testator demonstravit, cui consultum vo-
luit; Similiter enim cum in favorem familiae alienatio ghibet, n. aliter hinc
rem sstitare cogit, quam interposita cautione, cum semper oneratus existat.
l. Unum ex fam. §. sed in fundis. de leg. 2. Distert tamen hic casus a primo in
col. 1. in primo tenet alienatio facta a Titio. In secundo non, cum omnes
de familia alienare ghibet censent; sed quamvis in hoc casu aliena-
tio

Titio centy. ubi sup. de Titio

l. 3. si quis ita ff. de adm.

vel hoc accipe, ut infra in
hinc. d. §. sed in fundis. et 3.

alienatio nulla sit; ego tamen tres cautiones, cum semper actione personale
neat. d. l. bonum & fundum. l. peto & fratre de leg. 2. At vero in capitulo 3. &
cum ita de adim. leg. si aliunde sit testatorum duplici legati tunc onerare volu
it, cautio cessat, cum in translatione unius legati, sed datus duplici existat. arg. l.
h. si quis l. de leg. 3. l. l. si cui ita ff. de leg. nom. cau. quo casu nisi duplici
l. peti potest. d. s. si quis decem =

Sed tamen licet alienatio solitionaly, sine alienationis prohibito solutio 15
malis sciatis adque illa obliuione pcor, ex p. 113, uel subintellectu valeat, et tunc
n. ut alienatio nulla sit, sed ut cautio sit, qua obliuione legatarius, uel tres, uel
n. alienent, uel amittant legatum, uel hereditatem, veluti de recepta d. p. cautione
d. h. tres esto si fundum cui n. alienauerit; tenet enim cautio n. ueluti solutio
uel legationis p. tunc, ut ad hereditatem admittat, cum negatua solutio sit. l. m. uel
7. l. y. cui 17. de Cond. et Dem. C. y. sobier. ep. 2. et tunc, ut solutio subsistant,
et teneant n. requirit, q. obliuionem in se obtineant, neque q. in fauorem alieni
recipiant: fateor dici posse nebulosam ualere alienationis prohibitionem, si in
solitione apponatur, et potius, ut mendum tolli debere, cum hanc legem testato
res in tto suo n. possunt dicere, quae abque cautio, et obliuione domino auferat rei
sua p. am, et p. m. ueluti administrationem. l. Lucius 93. l. filius 114. & l. l. de leg.
arg. l. si filius de Cond. et Dem. cum alij. quamuis ista ualentia ubi sup. n. 28. d. 1. =
Obiter notandum est. In Hispanorum p. p. m. ueluti necessarium n. esse, et p. m. ex
p. m. ueluti, nec ut alienatio prohibeatur, quodis enim quae ex aliquibus rebus imple
re se uelle maiorem dicit, status obliuione familiae apparet, et alienatio p. m. ueluti
prohibita censetur; et extra n. alienationis aliquarum rerum prohibent fauore
familiae prohibere intelligitur. ualentia ubi sup. n. p. m. Molina de p. m. ueluti. lib. 1. ep.
6. n. 30. cy. 1077 =

Nec supra dicto obiter l. si tibi 13. de leg. 3. et l. Quintus Manius de annu. leg. 16
l. l. C. de h. y. q. sub modo ueluti modali, impleri debet, et n. nihil interit aliq.
quam ipse testator; igitur si testator ueluti fundum alienari ueluti, tenet prohibito.
Ista l. pater & filius de leg. 2. nam si modus nullius obliuionem obtineat ueluti n. e.
tenere, nec cautionis exigi possit. d. l. e. y. de Cond. et Dem. ex l. si tibi centy 71. imp.
coly. et l. si C. y. 17. q. 1. d. 1. 3. de donationib. si n. ut solutio apponatur; nam in solutio
n. ueluti n. l. y. p. m. ueluti cuius interit; factus enim quid ueluti, quam datum admittit;
aut modus interit tunc credit, et hinc ueluti cautionis adimplendy est. d. l. 3. q.
si quis ita de adim. leg. ueluti, et horum interit igitur testatori credit, et hinc,
quamuis tunc n. interit cautionis a legatario extorque. d. l. si tibi de leg. 3. n. 2

Defuncti interit, offe iudicij cogit adimplere modum. d. l. Quintus in fin. de annu.
legatib, ueluti, ut itatuz honori defuncti p. m. ueluti in m. ueluti apponatur, uel, ut
defuncti monumentis exornat; tunc enim p. m. ueluti, seu Pontificali auctorita
te cogit. l. hereditas 50 in fin. de p. m. ueluti ueluti; si uero modus ueluti obliu
ne, ueluti publicum libertatis naturalis, uel omertis tollat, quamuis obliuionem ueluti
pectu defuncti obtineat seruari n. debet. d. l. Quintus de annu. leg. in fin. et hoc in
indistincte si ueluti obliuionem obtinet; si uero ueluti tantum in fin. at, hinc tollerat

de iure inf. n. 42 & 44. ep. 2.
v. 16. Don. 8. ment. ep. 33. et tunc
in legem alienatio p. m. ueluti
u. l. l. de h. y. q. p. m. ueluti
n. ueluti impedit in p. m. ueluti
n. ueluti; nec ita ueluti obliuionem
n. ueluti p. m. ueluti

l. Quintus de annu.
l. l. C. de h. y. q. sub modo ueluti

Defuncti interit, offe iudicij
legatib, ueluti, ut itatuz honori
defuncti monumentis exornat

quandoope, si ignis grauat, vel alterius similit. utilitatem stineat, ut in pupillo qui certo loco morari iubet. l. l. Quintus. l. quidam de decur. s. ult. de adm. tut. l. utilitatem. de off. tutore. l. l. ubi pupillus educari. debeat. et in ghibitis alienare. l. l. 3. si quis de adm. leg. sed hoc modo, ut dixi, si inhihet sine alienatio in, cum si igni ghibitis dicta sit. sed ratione cautionis tantummodo tenet. Cuj. 6. q. pag. ind. l. 50. de p. h. l. 17. q. ind. l. d. h. centy. s. d. h. centy. de cond. et dem.

17

Ex dictis euincit ratio textus in l. q. pater pater filij p. salute ma solitudo ne testa mentum faciat, quoad liberos tollat, ut sine periculo uiuat, extantq. iudicij nun cupat; nam in scriptis tunc facere mulieris non poterant. Ex textu, et alij auctori tatibus probat Meritus 2 obser. q. 1. alij enim timori periculum non poterat. s. in autem iust. de pup. subtit. ait Papinianus merum scitium esse, neque ex eo filiam obligari, (q. et ex l. pater, et ex eo, quia n. apparet persona intentionati, cuius respectu ghibitis fact. l. testatorem s. i. de leg. 3. l. generalit. s. si p. b. tam de fidem. libert. neque quidem obstat lex in l. qui filij 24. ad Trebelianum. Ibi enim ubi mulieris non sunt, sed mandant; nam librum mando aptum e, et mulendo, et fidei i. mulendo. l. 2. s. ult. ff. mandati. et p. terea apparet ubi p. rona, cuius respectu ghibitis facta censetur. frater enim. sed ne hoc casu quidem ex alienationis ghibitione, seu ex interdictione testatorij fidei i. mulum. requireret, nisi rescriptum induceret, ut testator Paulus lib. 2. decretory. ind. l. qui filium, itaque rescriptum inducere fidei i. mulum, q. parat terminos validitatis ghibiti onis, quae alioq. nullius momenti foret, et necessarium esse rescriptum pater ex eo, q. sufficientes rictus non erant, ut in p. tatione induceret. l. unum ex familia. s. ff. marcy de leg. 2. l. v. de fidei i. libert. dicimus ad d. d. l. 119. in p. cepto causato. ff. de leg. 1. nam et rescriptis, seu lib. necessarium fuit in l. ex factis ff. ad Trebel. l. filij. s. ut quij de leg. 1. et necessarium censet, ubi sufficientes rictus non apparent, ex quibus in p. tatione inducat. vidend. Cuj. 6. reg. Pape. d. l. cum pater. s. mando. de leg. 2.

l. 77. s. mando de leg. 2.

+ Quamuis soro Colue datus qd ad eam intendo, sed ad p. rona cuiuslibet.

l. qui filij 24. ad Trebelianum. l. 27. s. i. de leg. 3. c. 2. reg.

18

Sed quia poterit, si ne ex quo quis ghibet alienare, h. dem, apparet persona cuius favorem ghibitis fieri videat. si quidem nisi euidentes rictus sint, ex quibus deduci id possit; cum enim ghibitis non solum familiae, sed, et aliorum causa fieri possit, et similit, ut Cumanus ind. s. d. i. u. recte ait, possit stringere, agnatos, nec successores, ab intestato ghibentem habere, si temere absque rictibus fidei i. mulum inducere debemus. Et ita Papinianus in l. p. b. in q. ff. de leg. 2. supponit sufficientes rictus esse, quamuis non scriptas in primo casu, scriptas in 2. et 3. ut quando testator h. de ex h. ane i. ghibitis p. b. eum certa quantitate esse stentum, in fauorem legitimorum, seu Cohortis, im perator fidei i. mulum inducet; nam si similit. in p. tatione id effici non poterat, sed rescripto opus fuit. ibi idque rescriptum est. et ob eandem forte rescriptum idem dedit Paulus lib. 2. decretory. in l. Paulus 27. s. i. de leg. 3. si i. i. ungatur cum ea. d. l. qui filium ff. ad Trebel. quae ex eod. lib. desumpta est. Sic enim non ideo necessarium rescriptum fuit, quia non apparebat p. rona cui testator nullum volebat; hoc enim nec rescriptum efficeret, sed quia cum p. rona tacite, uel exp. re apparet, cum ea testator loquens non fuit. de quo p. rona Papinianus g. g. h. s. ad d. g. utatio. eadem ratione in nostra l. filij. s. d. i. u. illud rescriptum necessarium fuit.

L. pater. §. ad fabatig. et Mar
ianus in d. §. Dimi =
... in parte eodem
... habere, ac si

gubita alienatione extra familiam ex parte, vel quando testator pater
sultum volebat, quia cum familia testator n loquebat, et infidentes n erant
recluz, ut filium in iustitiam induceret, ut scriptum est. De eodj
forte rescripto Paulij. Papinianus, et Ulpianus loquunt, qui stemperaverit fuerunt.
ut Bertrandy aut in eorj viij. Simili in iustitiam donandi n testi. in h. h. §.
signij ita de leg. 3. l. cum pater. §. donabimj. de leg. 2. l. cum quij. §. Scian
de leg. 3. cum alijs a. Cij. 17. §. Pap. d. l. pater de leg. 2. §. lxx. et Aman. in d. §.
Dimi. et in d. l. pater in pre

Vel hinc potest. ad. d. l. hinc centum. ibi, et in alijs similit agerantur
Voluntatem testantj se noluisse hndem habere, sed alterum. in d. §. Dimi, n a
pater an hndi. an agnatj sicut testator. Doreprijus de filium. arth. 14. in princ.
Utaque solutio de fer. di. potest = eadj modo accipit. l. qui filij ff. ad l. h. h. h. h. =

~ Preceptum Cayatum de non alienando ~
Quid operetur in ultimj Voluntatibj?

~ Caput. Secundj ~

Nota, qd favor personj efficit, ut in iurj
... dicitur de iurj dicitur, cy hoc capiti
... voluit testator, redire p. h. h.
... de re iurj disponendo ar. l. cy pater
... de leg. 2. si que rescript. §. 114.
... §. Dimi. §. parat. terminat §. cepto, inducendj
... §. de leg. 2. §. de leg. 2. §. de leg. 2. §. de leg. 2.
... §. de leg. 2. §. de leg. 2. §. de leg. 2.
... §. de leg. 2. §. de leg. 2. §. de leg. 2.

Cum testator gubet, ut fundj alienet, adiecta causa scilicet, ut familia
velinquat, vel specialit psonam demonstraverit, Cui § gubitionz sultum velat,
veluti ne filij pupillus servus minus indultis careat, hinc ex pna facta gubitione
nullam omnino reddat alienationem, et cum voluntate testatorj lex sit, ubi
formj iuri, iusta, et utilitatem stinet sit, mirum n est, qd ad exemplum legj
gubuisse sufficiat, ut que ista voluntatem facta sunt irrita sint. Ut enim lex
circa intellectualia gcedat, et virej suaj exerit, cum vetat dominij translationem
impedit, cum iubet igit iure transfert. veluti lex Chia Senia, quj libertatem
impedit, et irritat. §. l. inst. §. ex cay manum. n licet. Lex 12 tab. quj vincap
enti dominij adiecit. l. 3. l. ubi lex 24. de vincap. Ulp. in fragm. t. l. in p. 100.
Cujac. 19. obser. cy. 30. l. n dubium C. de legibus; ita testatorj voluntas inducitur legj
bus. auth. de nuptij. §. disponat. l. ubi legj de l. sig. Similit circa intellectualia
virej suaj exerit. dominij dicitur. l. a hinc de hinc. l. legj 40. de leg. 2. de
minj translatione impedit. l. 2. C. qui n possi ad libert. §. quem. l. 2. C. §. emg. §. 17.
C. de admin. tut =

De hinc in h. filij 114. §. Dimi de leg. 1. ibi quia talem legem int. dicere n
possunt. quando nudum §ceptum est: igit a stravis sensu quando cayatum
est §ceptum, talem legem possunt dicere: ubi enim lex vel dicta e, n pson, ipsam
rem sinitat, et subindat. Veluti cum lex iervo dicta est. ne manumittat. d. l. 2.
C. qui n possi ad libert. §. quem: igit cum testatorj talem legem possunt dicere in
rebus suaj, ipsaj lex dicta sinitat, et inalienabile efficitur =

Secundo gbat lex in l. pater 69. §. §. de leg. 2. ubi §dij veltj aliena
ri, psonam inter intelligit, ut in familia veluet, tandem emptorem retinere debe
re aut Papinianus, quando venditor habere, bonj n venditj; et post mortem hndj
retinere fundj teneri; igit n n necessaria, sed voluntaria esse alienatio, hndj

§. §. de leg. 2

in g... ex familia g... ab emptore, hoc n... venditio nulla sit, effia...
potest: igitur, quia testatoris prohibio irritam facit venditionem. fateor hunc textum. hoc
evidentius n...; nam remedia cautionis, vel alia, idem effici possunt, et si fundus
alienari vellet non esset; sed ut immuniter intelligat, recte g... =

4

Verbo g... in d. l. g... s. fratre de leg. 2. Vbi cum testator g...
ne domus alienaretur extra familiam, ait Cuius non aliter fundo ab h...e ali
nato agnatum admitti debere, quam paratum cavere se familia domum ve
titurum, et si cautio ab eo n... fuerit desiderata, nullam eo nomine r...e soluc
tionem, sed quandoque fundo alienato fidei...m... prohibitionem ceteris de fami
lia habere; ex quo duplex fundamentum. quomodo enim ab h...e fundo aliena
to tractari possit de cautione prioris locuti, si fundum n... habere? et quomodo
fundum auerter ab extraneis, nisi alienatio nulla esset. Vixit omnia cautione,
si fundus ad extraneum quandoque pervenerit g... possit; quamvis non neg
non tam cautionem ibi n... esse necessariam, quam si agnatus domititer ore
vatis intelligit: sed sine data, sine omnia cautio sit, neque voluntas adimple
tur, neque agnati eam adimplere possunt, fundo ab extraneis n... auerato, et in
bi hoc Papinianus oppositum, dum cautionem omittit, et solus extranei facit
mentionem, supponit. in fine ad ultimum de familia fundus pervenire possit =

L. g... s. fratre. de leg. 2.

5

Quarto fortiter facit textus in l. g...
solidum. s. fin. de leg. 2. Vbi ait Consultus, si fundum alienari velletum habet

L. qui solidus s. fin. de leg. 2.
26. in fine pr. de leg. 3.

6

inve pignori obligatum, defuncti creditor potest eum vendere, et securus erit emp
tor: igitur si alio modo venditio esset, n... esset emptor securus = 5. dixit facit
textus in l. g... pater 26 in fine princ. de leg. 3. Vbi ait Consultus, si si filius al...e alie
num, ob debita patris, fundum alienare velletum distulisset, recte erit emp
tor, si alia bona in hereditate non essent, unde dimittit creditor potest: igitur
si alia essent bona, n... recte emptor emerit =

7

Sexto facit textus in l. Quibus H. C. de filius m... Vbi ait Gordia
nus, si n... omnes alienare prohibi n...erint alienationem, aut alienaverint, stractus
auctoritas n... nulli: igitur si n... n...erint, n... tenent auctoritas stractus = Septimo
facit textus in l. g... pater s. fin. de leg. 3. Vbi Respublica idem n... g... partes fundi aliena
ri prohibi, quia emptores erant Liberti, inter quos venditio licita erat: igitur si C
liberti n... essent potest partes Respublica petere: Ripol in l. n...o centy. de Cond. et Dem.
a n... 83. et maxime n. 92 = Molina de primis lib. 1. q. 12. n. 30. et q. 16. n. 32. cum
reg. et lib. 4. q. 1. n. 5. plures valentia. illyst. tom. 3. tract. fin. q. 2. in pr. D. Marq
da in repet. ad text. in d. l. filius s. fin. et Ant. D. charley in ead. repet. Rei
nardy Saxony. in Chytray Fabr. decade 87. err. 10:

L. C. de fidei...
s. fin. de leg. 3.

Cuius tamen abique ullo fundamento stractus tenent, tam ind.
l. filius s. fin. in fine. quam in l. ea lege. C. de Cond. ob burgon Cas. Vbi Donellus
nostram sententiam amplexatur. Sed Fab. de err. prag. d. decade 87. err. 10. g...
fundamentum. eam evortere conatur. quibus satis facere necesse, et defensionem possit
et primo ait Faber, ita voluntatem evuar... debere, quia
legem imitat, sed ne e... nec ipsa lex, et si maxime in libertate alienationis n... g...
non sit, et eam n... irritat, alienatio ipso iure valida est, et tenet: igitur fortiter tenere
debet alienatio facta contra defuncti voluntatem, cum imperfecta voluntas est, et
tantum prohibet, nec ita factum irritat, minorem g... late Fab. d. decade 87.
err. 9. g... sententiam Ulpiani in flagm. t. 1. in pr. Vbi ait Ulpianus legem, vel esse per
fectam

fectam

perfectam, velut lex clia sentia, quae in tantum alienare prohibet, sed aliam 46
tam rescindit, vel esse minus perfectam, quae aliquid prohibet, et si contra factum
gram adicit, ut lex Furia. vel esse perfectam, quae tantum prohibet, et rescindit
nec gram adicit, ut lex Cincia Murevali. Cujac 19. obser. cap. 30. De leg. de donat.
cap. 19. Sed voluntas testatoris tantum prohibet, nec factum rescindit: igitur in pro-
tam legem imitatur, et alienatio tenebit, et eo maxime infertur in potestate testato-
rem alienationem irritare, quia si posset legem perfectam imitari irritando
contra factam alienationem: igitur aut nullus arbitrius hoc neque potuit.

Secundo dicit, si hanc esse testatoris voluntatem, ut alienatio, 11
irritata, reddat alteri fideicommissum actio quaeque; alioquin aliter si valeret prohi-
bitio, ad hunc tantum effectum sustineretur, ut ex scriptis dictae legis resultet ac-
tio ei, in cuius favorem dicta lex est, cum si alterius, quam prohibiti favor
extrinsecus non appareat: cum et tunc sit stemore, quae in ipsius favorem
inducta sunt. L. 42. de minoribus. L. gen. C. de pactis. Quaeque effectum nullum
habet: igitur, cum ex se hanc vim non habeat exceptum, neque favor alterius,
quam nisi fideicommissum actionem extorquere potest, evenit, ut nihil sit, quod impedi-
at alienationem. Tertio autem si testator hoc efficere potest aliqua arte, ad quod 12
in casum factae alienationis, in gram huius rem adiecit, ut nequam nec de
nomine suo exeat, et tamen si nulla est alienatio, facilius hoc quam prohibi-
tionem sequitur: igitur, quae prohibentis hoc allegari non potest.

Quarto autem hoc prohibens testatoris hunc effectum operari debet, 13
cum prohibens alienat, sed cum alienat iam dominus effectus est: quod prohibens
sibi in casum, quo amplius res testatoris non est; sed hoc casu prohibens directa
sicut directa datio operari non debet, nec potest. L. Stichus 23. de manum. 111. igitur
si poterit invalidare alienationem; et tamen, ut directa datio tenere possit,
sive libertatis, sive legati, necessum est, ut nullo instanti res sub inter dominum
liberum, vel legatarij, cum testator de re sua duntaxat aliquid ponere directa possit,
sic admittit, ut directa prohibens, quae alienationem impedit locum habere po-
ssit, eosdem terminos habere debere necessum est; quia etiam tunc, quod testator
ubi solent, hoc magis observare. Verbo ne alienet, intereo, pectis, mando. sed hae
cum tunc specia sunt, si directa non possunt obtinere legem vim, et si perfecta essent,
sed tantum inducunt fideicommissum tacitum, non expiunt: igitur non possunt inhibere
alienationem; sed tantum in hunc casum inducere tacitum fideicommissum; lex
omni huiusmodi agnovit, et si in datione expressa fuerint non nisi fideicommissum
expiunt inducunt. si dationem dominij, maxime cum eam tunc ut, quo
casu, et si directa fuerint, non transferent, nec transferre possunt, neque enim lex
istab. aliter voluntatem defuncti esse voluit, quam si directe, ut lex aliquid ponere
res, et imperaret. Et sic intelligendam d. l. 1. leg. del. sig. in ubi quaeque legatarij et

Quinto autem nullam alioquin fuisse necessitatem 14
cautionis interponendi ab agnatis se fundum familiae reprobatur, si alienatio
nulla esset, cum facilius in extraneum gregibus spectaret, et fuisse necessariam
cautionem quod ex d. l. unum ex fam. si sed in fundis. L. pectis. si habe de leg. 2.
ex quo scindit alienationis prohibitionem non hanc vim habere posse, ut alienatio
nem nullam, et irritam reddat, sed tantum, ut in casum alienationis familiae

15 modum fidei commissi inducat, sequidem ex parte, sed tunc, q. iustitiam =
Hincque Faber. Voluimus cum quidquam respondere ad funda-
menta contraria, maxime ad lex. ind. l. filij 44. §. Dim. et ad l. qui solidum
§. fin. de leg. 2. et ad l. quod h. C. de fidei commissis. videtur ad quod scriptum est Dim.
L. i. ubi, ut hanc legem testator, potest dicere, quod creditoribus fraudi non sit, si
emson tantum fidei commissum inducit, quomodo potest fraudi creditoribus esse,
cui nec exequum, nec legatum vindicatorum fraudi esse unquam potest. Et item
quomodo dari capere potest, quo emptor rei prohibita ignorans securus non sit, et
trahat suelli potest, si vult alienatio est. nihil dicit, nos ipsius fundamentis respondemus =

16 Non obstat primum fundamentum, nam leges strictissime erant, et
vitalis ex parte sanciebant, et sperdebant. L. quod exigit 12. ff. qui, et ager, et more
observabatur, ut in fine legis inchoatentes aliquid statuerent, et statuta, sanctis
dicebatur. Ita in l. sancio legis de legum. ultra enim, quam leges inchoatentes
strictebat, voluntas legislatorum non extendebatur; itaque inchoatentes in sanctione
rebat irritabatur. perfecta lex vocabatur, et sua sententia; si contra adieci-
batur minus perfecta, ut lex Furia; si nihil, sacer, et iungitur vocabatur inchoatens
ens, et hęc lex imperfecta dicebatur, ut lex Aelia, non ob hoc, q. irritare non poterat,
sed, quia ultra voluntas legislatorum non extendebatur, nec amplius volebat, quod
factum iungitur, quod omnia abrogavit Theodosius in l. indubie. C. de legibus.
ita J. Ferdinandus de Mendoza de pactis lib. 1. cap. 4. §. 43. neque ex hoc mi-
nus perfecta lex voluntas testatorum extingui debet, ob id, q. ius prohibitorum
non irritat alienationem, cum illud ex more voluntatibus verat, sicut legibus; ne
que defectus voluntatis dicebatur ex more inchoatentes, inchoatentes similiter
dicebatur debet; quoniam plerumque voluntas testantis inchoatentes, quam supra
legislatorum, qui potius vult, ut strictissime leges non relaxent, et omni sum q. omnia
sit; itaque testatorum, sicut hodie legislatorum illo more sublatis, tantum iungitur
se sufficiat, ut quod ultra voluntatem fiant, irrita consequantur: numquid Faber
fateri non cogitur, q. prohibita rerum manumissionem, tam inchoatentes, quam
in ultimam voluntatem, abique eo, q. testator dicat, ut manumissionem ultra facta
irrita sit, ne utinam solum manumissionem poterit. L. 9. de manum. quoniam nec
pena adiecta exigi potest, cum nulla prohibita faciat, ut in nullo facto ma-
numissionem existat, in nullo conatu. L. calice §. C. de manum. ita fuit aliam. cur
si minus potestatem in aliarum rerum prohibitorum testator non habebit, cum similit
a lege ei concessa sit. d. l. filij. §. Dim. et i. factum non respiciat =

17 Ad secundum fundamentum dico. Unde colligit Faber non hanc esse
voluntatem testatorum, ut non nulla alienatio, immo ob hoc, q. prohibet aliena-
tionem, non ne satis stratum colligit: quoniam, ut magis servari voluntas po-
tuerit, quod alteri q. fidei commissum consulari voluit, induci debuit alienationem irri-
tatio, et voluntas iuncta cum fidei commissarii voluntate vitale, et carum scriptum
fuit, quo casu sufficiat, et lege iustitiam alienationem impedit =

18 Ad tertium respondet illud in l. pater §. 36. §. fundus, et §. fin. testator cavet, ut fundus alienatus ad filium, vel ad Rempublicam transferretur, ut
prohibetur aliter fundus fratribus, vel Cognatis vendere, aut donare, et ut for-
te filium minus indigentem deterreret a fundi distractione, saltem in filium
iure fidei commissi cadere posse; in quia q. alienationem prohibitorum cogitare po-

in peris nomine, sed in cognatione
transfertur q. fidei commissum. L. 1.
§. fin. ibi nec idcirco est irrita
§. fin. sed melius videtur in §. fin.
q. Ulpiam in frag. §. 24. §. 25.

perit in aequa potestate, ut fundus in familia, & nomine permaneret; neque ibi, 87
de hoc quibus. sed an statim voluntatem factam, videat hodie exstante institutione;
factus enim filius vendit, si non ad suum, sed ad agnatos fundum, quenturum
miser, et forte agnati alienationem, aut simularunt, aut veniunt =

Ad quartum respondet, si debere metum dationis legati vindicatio 19
nisi cum prohibitione alienationis, si enim eundem vigorem requiruntur in datione
& prohibe, quam in eo, si iubet, factus operari, et factus prohibe, quam dabo. si
in casum si omni dicit. etiam naturalis est quod dicitur ea, quae tendunt ad
servationem dabo, quam quae ad eadem phorem: implicat, & directe disponam
de re hodie quae ita, abique factus quae. L. si quis vobis de leg. i. ubi si implicat, ut
res cum lege si alienandi hodie quae, cum si alienare, si similiter factus, & potest
tate ipsius censeri, si implicat, ut hodie, directe daret dare rem siue quae, siue
testatoris alteri. Ulpianus in fragm. tit. 20. cum rem iam factam ipsius quae facta da
dit, et transfert, eodem modo si implicat, ut directe, seu si carie imperet si nalis
nare, quamvis ipsius factam, cum alienatio, vel si alienatio in facto eius sitat,
solum considerari poterit in iudicio tolli domino rei quae administrationis hoc cum
ceptum nudum si est, sed utilitatem dicit, lege prohibent: igitur nil obest, quoniam
nunc effectum voluntas operari, si hodie nullitatem alienationis: neque potest factus
hodie prohiberi posse tam servum quoniam, quam testatoris manumittere, si hodie
tex. ex quo. in L. 9. de manum. & L. si quis ita tit. 5. l. de manum. tit. si quis
certum est in eodem casu si posse directe manumitti, siue servus hodie sit, siue
testatoris hodie factus, ut recte ait Fab. l. si hodie de manum. tit. si quis si implicat,
vel si recte infertur si potest directe legari res iam hodie facta, si potest directe ser
vum manumitti tam hodie factus, igitur in eodem casu si potest directe prohiberi alie
natio, vel manumissio = Neque, si hodie, quibus testatoris debentur directa non
erant, quid facit, nam si quoniam & hodie verbo, quo frequentibus utebantur
vel ipso Fabio teste directum est, et legi. l. legi vobis si de leg. i. ubi si hodie
hodie, quoniam viis siue veluti perbo, mando, voce, et. l. perbo. si si hodie. de leg. 2.
cum alii; namque si in datione, ita in prohibitione hodie directa requirunt,
cum, ut diximus factus quid si prohibe, quam debet. Et enim ipso, si servus, et
Antonius hanc legem si dicere testatoribus quoniam, quibus enim, hodie si hodie
ta servandam esse. d. l. si quis si hodie. lex enim est voluntas testatoris, quo modo
cumque hodie si prohibe, quamvis lex si sit nisi directe dare iubet, cum ipso si
bitis directa ita si sit cum auctoritate veniunt ipso rebus dicit, factus enim
fidei commissum si hodie ad necessitatem quoniam redacta sunt. si hodie. de fidei
hodie. si minus voluntas fidei commissum, lex dici debet, si quatenus directe iubet
sed quatenus post mortem disponit: igitur saltem hoc respectu, si lex debet in
hibere, et irritare alienationem, maxime cum auctoritate veniunt voce, et re
bus sui legem si hodie dicit =

Vel aliter, et secundo Considerabam dicit posse si nisi hodie directus factam 20
prohibitionis posse irritare alienationem; ut enim nisi directa datio si tribuit domini
um ipso iure, nec auctoritate potest hodie si iure dare, ita nisi directa prohibe ipso iure
potest impedire alienationem; si enim defensionis hanc legem si posse testatoris dicit
re, quia voluntas ipsius lex est, et ad exple legi hodie debet, quo modo hoc effectus potest
ut recte ait Fab. nisi hodie imperativis testatoris dicit; ea enim tantum legi agnoscunt

ut definitio legati demonstrat, ut ait, § legi modo, id est imperativae velinguntur.
 Ulp. in pug. tit. 20 in p. Utriqueque legavit ita ut esto, legavit, id est legi modo dedit.
 d. l. ubi legi debet. sig. itaque, ut bene ait Fab. frequent testatores utebantur testatores
 § imperativum est, et legi, ut ait Jacobus d. l. legi vobis de legibus, ut vobis ex
 textu cum omnibus iij § 8. ind. l. pater. de leg. 3. et maxime probat ex d. l. filius
 §. Dim. ubi est, qui in tit. quid testant alienare, et postea à striano sensu talem
legem possunt dicere, neque ad hoc rescripto opus fuit, cum ipsa voluntas induta
 legibus hoc efficere possit: ubi enim ad hoc rescripto, ut in casum alienationis reser-
 varetur fidei commissum in favorem alterius, testator post mortem gravati: ille enim
 casus, cum fidei commissi bona, et infidelentes successores non essent rescripto opus fuit, ut
 ex text. in l. unum. § fin. de leg. 2. et alij tenet Fab. 14. dicitur q. 2. et Cuiacius
 19. q. pag. d. l. unum. et similiter Dazimannus respondit in l. 1098 de fidei com-
 missis. Ubi si testator dicat Volo ne servus alienus servitutem experiat duplici
casu intelligit data fidei commissaria libertas, ne tamen id est ne tantum quan-
do huius moritur, sed § magis est, et quomodo cumque servus alienetur. et hoc ex
 rescripto ubi placuit Principi. Severo scilicet, § rescriptum magis in casu alie-
 nationis necessarium, ut ita ne tamen indicant, quamvis ad utrumque casum
 spectet, ob hoc, § ita, et dicitur cessant; itaque dicendum est, § si ubi directi § hi
 bitio facta, veluti, Veto ne alienes, prohibeo alienare, ne alienes, ne illo modo
alienare velis, volo fundum habeas ita, vel hac conditione ne illo modo alienare
velis, directam legi modo facta prohibito alienationis ipso iure irritam, et nullam
facit. d. l. filius § Dim. l. pater in p. et § fin. de leg. 3. l. generabit. § petitum
 de fidei com. libert. l. 2. Cui non possit ad libert. l. qui solidus § § dicitur in ius § fin.
 de leg. 2. Ubi quamvis ait. Ubi fidei commissi prohibuit. ita intelligendum est prohibi-
 it alienationis. ita. Veto alienari extra familiam, vel ut in familia relinquatur,
 nam, ut conceptum sit validum, ita alienationis prohibito fieri debet =

21
 Quando vero ubi fidei commissi prohibito facta est, veluti volo
peto, mando, rogo, mendo ne alienes, quae ubi erant aucta fidei commissi
 Partis 4. sent. tit. 1. § fidei commissi. § fin. in p. de iug. reb. p. fidei commissi. veluti. l. 2. C.
 omnia de leg. Fab. 14. dicitur q. 2. Cui d. lib. 13. q. pag. l. unum. § fin. de leg. 2.
 Barbara. de leg. 2. sub §. in fine. Cuius ad Don. §. ment. q. 7. gl. v. Valeria
 illust. 3. tr. 5. q. 1. n. 33. hinc enim quamvis ipso iure. si facta alienatio tenet
 à favore tamen infirmat, seu § nulla habet, ita ut inde in rem mittitur recedat;
 ut enim emancipatum filium, quem ius civile non agnoscat § tor agnoscat, si
 § testator sit admittit ad bonorum possessionem ita tabular. § emancipatus est. de
 exher. liber. l. 3. in p. et § emancipatus. ff. de ita tab. ita alienationis, quam-
 vis civile ubi § carius factam non agnoscat § tor agnoscat, rescindit, et irritat,
 sicut in priori casu tit. ac si ubi directi facta fuerit, ut in superiori casu, ac si
 emancipatus ius exor, effectus, quippe, quo ad § forem, qui in rem mittitur recedit
 eadem est ubi § carius facta prohibito, ac ubi directi, sicuti ratio cum de exe-
 cutione quaeritur, et similiter quo ad § forem lex ubi § carius dicitur rebus, et volun-
 tary § lege obierunt, cum eodem modo quid tempus sperat, quo amplius legi later
 futurum non est. ita fit prohibito in l. Codicill. §. in ius §. et §. male de leg. 2. d. l. fili-
 us § cum pater, de leg. 1. l. peto §. si forte de leg. 2. in Cuius specie idem conditiones
 interponunt fidei commissi servandi causa, vel res ne publico, vel § immorale de
 familia

famula, ut datus fideiussoribus securus pcedat, sed omnia a cautio non
condicit, quia cupiet remedium, tam pceptionis extraordinarij, straghibi
tum alienantem, quam in rem mitionis stragstranay indy hinc, cy in ve glorio
alienatio nulla sit =

Quin etiam intelligi potest ita, ut huius fratri pgrauati, et alienanti si for 22
te rem redemptam in sua potestate habeat, non aliter eam agnato tradat, quam
inpositis cautionibus, cum in omni euentum ipse teneat, si forte agnatus rem
pcedit, et soluendo non sit, et hoc p doli exceptionis, quam si omittat, et tradat
n dicit cautionis, cum satis ipi solat p exceptionis, nec actio in illo casu habere
debet, cum huius sit eius, qui voluntati defuncti n obtemperavit; sed quan
doque agnato alienante primum in extraneum in rem missio pcedit; secun
do in agnatum pceptionis fidei missio; tertio in huiusdem cum semper ipse pgraua
ty pmaneat = Vel alit, et 3° die poterat, nil huius interesse n pgrauati cautionis, 23
nisi eo, q voluntas testatoris impleat: durum enim videt, postquam ipse functus
est officio suo, tradendo fundu, amplius oneratum intelligi; sed ob hoc q ipse
interit impleri voluntatem p exceptionis extorquet cautionis, ut in l. si lib. 19.
de leg. 3. omnia vero n regeat; regeat enim si amplius in l. 1. et l. hoc
senatusc. st. de vrb. ear. ver. cy alij a Cy. 9 q. pag. in d. 5. fratre; n enim
impleat pgrauati cautionis, quamvis alienatio nulla sit; et sic respondet ad
blissimum Fabri fundamentu. vidend. Val. illy. 3. tr. fin. q. 2. n. 7 = 2° cap. perior =

Supradictu non obstat dicere, q si datus si 24
fidei missio ex q n est sufficiens ad domini translationem impediendam, ita
multo minus, et tacita datus, quz ex phibitione alienationis resultat. l. cy pater. 6.
liberty. l. vnum. si de fundi de leg. 2. l. pater. 8. d. usq. de leg. 3. et omnia n fidei missio
datus, sed alienationis phibito irritat alienationis: cumq. enim tacitum fidei missio
ex ex qna phibitione resultat. ex ex qna fidei missio tacita phibito, potentisq. q
ex qna, quam taciti, inde ex qna phibito irritam facit alienationis, tacita nunquq
irritat =

Sed ostari potest, cur non pgrauati tacitum fidei missio agnati, et exequit, ita 25
n exequit tacitam phibitionis; exequit enim, sed cum moderatione, et agnatus q
rem p oculis habet l. 4. de eo q certo loco. aut enim vter que ignorat, tam pgrauati
quam emptor, et tunc tantummodo huius tenet ad pgrauati, et n soluendo n sit in sub
sidium p in rem mitionem ab emptore vq auocat + nouella 39. et ibi Cy. l. fin. 5.
fin. de leg. 2. aut pgrauati sit, emptor ignorat, et tunc redimere phibito tacite
tenet, aut interere pgrauati, quasi dolo denuit possidere. l. 3. qui dolo dolo l. vii.
l. 1. 9. vbi ff. de ppositi. Neque obstat l. quidam 25. 9. vbi. ad Trebellianu, vbi libertas p
favore sui seruat, unde a straxio licet colligere, q n libertas n erit, nisi ser
uaret; namque cum similit hoc casu emptor in subsidium in rem mitione
teneri debet; hoc remedium tollit fidei missio, si libertas sistat, cy vero
cari nunquam possit, sed favore sui seruat = aut 3° iur. tam pgrauati, quz
emptor, et tunc indy hinc in rem missio fidei missio tenet. ar. d. l. fin. 5. fin.
de leg. 2. huc alit Valentin d. q. 2. an. 9. + amplius in secundo casu phibitionis
nisi sit co 13, et Capiti vbi libertas favor, n in primo, nam in secundo n ad pgrauati agit, sed ad rem
pgrauati. si potest redim, vel in id q interit pgrauati idem ab. d. l. 1. 9. vbi ff. de ppositi.

... infra. vbi melius =
... in rem mitionis reales, et
... in litem aduersus pgrauatum
... alienantem =

... ad Trebell.

... ad vq agit, sed
... in 2° casu pe
... fit co 13, et Capiti vbi

duo sunt casus quibus honoratus gravatur, et maxime in 2.º nam cum semel libertas optetur retractari non potest. Cuiusmodi ut impossibilis sit servus redemptio, et gratia, et sane gratia tantum honoratus stantibus esse debeat, si non quid amplius ratione affectionis iuris veniat. ita accipio textum in d. l. quidam 25. §. si quis filius ad rebell-

26

locum habet in fidei iuramento, et legati damnatione, et tenendi modo, ubi alienatio expressè prohibita non est, nam cum interim gravatur legato, vel fidei iuramento dominus revertitur, indistinctè alienatio procedit, et manumissio, et tantum inter aliquid manumissionem tenet, vel in idem interit. L. si quis inquitinae 112. §. 1. de leg. 1. d. l. ult. §. ult. de leg. 2. d. l. 25. §. si quis filius ad rebellianum cum alij. Sin vero legati vindicationis sit, tunc quamvis similitè tenet alienatio indistinctè revocari respicitur à quocumque possessore vel vindicatione, cum si parum sit legati, nulli agere videtur dominum sit, si conditionale existente postea conditione perinde dominus resolvat, ac si nunquam agere videtur fuisse. L. si fundus 105. de cond. et dem. 2. §. cum via 11. §. huius ff. quædam servit. amitt. l. 80. de leg. 2. l. d. dicit ff. de furtis. l. 6. de lib. crediti. l. servus legato 69. §. 1. de leg. 1. l. 13. de reb. dubij =

27

Similitè manumissio servi per vindicationem legati, nulla omnino est, non tantum si parum sit legatum, sed et si sub conditione, cum revocari nullo modo potest. L. servus 11. de manum. l. generaliter 29. §. sub conditione ult. ff. qui et agri bus. l. huius 28. col. ubi servum gratum, id est testator. L. locus de religio. et sumptibus quamvis non ita in servo mortis causa donato procedat, si à donatario manumissio sit, tamen quamvis revocata donatio dominus resolvat, non directo tamen, sed obliquo, itaque manumissio servat, et tantum ad gratum agit. L. si cum 39. de donat. causa mortis, libertate favore sui servata. ubi l. 25. §. si quis filium ff. ad rebellianum =

et legatario revocante revo. p. l. 3. ff. de manum. lib. et tractat. p. ensio admitt. l. 3. de servit. legitimi. de leg. iur. v. l. 13. ff. peculio castrensi =

28

Hoc tamen immutatum est. L. ult. §. sed quia. Communis de leg. 1. §. cum filiis omnia et legata exequata erant. l. 1. et 2. C. col. quocumque modo velictas inhi bet alienatio, vel statim, vel adveniente conditione velicta in ventum recidit: de nobis tamen ibi statuit, et nec alienatio ipso iure tenet, ac si expressè prohibita fuerit, itaque titulus ipso iure nullus, cum auctoritas stractus suelhat. arg. l. quodlibet. C. de fidei iur. ita ut magis, ne longè tempore scriptis currit. Greg. in l. 10. §. 26. ff. 4. Gomez. l. 40. d. d. i. Makina de primogenij lib. 4. §. 10. ex n. 2. v. d. d. late Valeria. lib. 3. d. h. fin. §. 2. ex n. 11. Ita Cuius 39 ff. l. iuram l. 25. §. ult. ad rebellianum =

Peter tom. 2. opus. lib. 6. §. 26

29

Obiter notandum prohibitionem directam aliter operari non posse, quia si in tit. fiat arg. d. l. filius §. dicit. ibi: eo qui in tit. quid velant, vel Codicillis tit. §. in matij, aliter autem facta prohibita directe non valet, sed forte iure obliquo tenet, vel forte quia ista ad huiusmodi dirigunt, et ratione scripturæ, sine adiunctis obliquare debent. ex quo directum hoc voluit testatorem apparere videtur. arg. l. l. de sola 76 ad reb. l. 2. §. 1. ff. de iure Codicillor. Barb. in 2. §. rub. de leg. n. 65. nisi testator tit. §. facere voluit, et Codicillos fecit, nam nihil valet scriptum est. l. 1. de iure Codicillor =

+ l. Codicillis 18. de anu. leg. l. 18.

30

Alia similitè differentia est inter prohibitionem alienationis tantum, et directam, et directa duplex fidei iuramentum inducit, unum in casu alienationis, et libertate rescripti d. l. filius §. dicit. de leg. 1. d. l. v. ego de fidei iur. libent. l. ay pater §. libertas. l. pet. §. fratre de leg. 2. d. l. filius §. ay pater de leg. 1. absterum

expressum, seu ex verbis sicutum subintellectum in casum mortis gravatis, & neque
 statim facta alienatione ante mortem filii in iure petitis spectis, tacita prohibi-
 tio unum tantum filium inducit post mortem, scilicet gravatis, sine
 ut melius dicam, in Valentia. ex tacita prohibitione aliquod filium re-
 sultat; quoniam ex expresso filio in iure tacita, ut diximus resultat prohibita, in
 re alienata nulla est petitis, cum alij effectus p[er]ducti a causa eius similes
 omnia causa. L. servus legato 69. §. 1. de leg. 1. L. ult. §. edicti vergerio in aut[em] C. omnia
 de leg. 1. unum ex fam. §. redi uno de leg. 2. quem tex male Valentia ubi supra
 d. q. 2. n. 19. retulit inter eos, qui de prohibita alienatione loquuntur, cum p[er] hanc
 de simplici filio in iure familia relicto tota lex loquat[ur], et in illo §. n[on] tam quia
 extraneus fundus e[st] legat[us] petitis filium, quam §. edicti ex illis mortis gra-
 vatis, et filium in iure. plures t[er]t[er] §. d. Valent. d. n. 19. Ex q[ui] recte
 deducit Molina lib. 1. c. 16. n. 12. §. alienatis re[st]ituatur, ubi expressa aliena-
 tionis prohibita facta est, statim revocata, ubi tacita n[on] post mortem gravatis,
 Valentia. ubi sup. n. 20 =

Mater filio. 2 leg. 3.

Non obstat tex in l. pater 36. §. mater filio de leg. 3. ubi mater filio 31
 dium reliquit ita ne alienarent, sed ut servarent successionem suam. Cuius de
 hac re invicem sibi cauere debet. quod si scilicet an prohibita alienatione filii
 omnium resultat, et aut nihil de filio in iure. unde videtur eundem. Ex prohi-
 bitione alienationis n[on] duplex, sed nullam filium resultare. ita supradic-
 ta. Non obstat inquam, nam ut recte Valentia respondet omnium alij solutionibus.
 Vigily in par. de h[er]ed. lib. 32. tit. 6. Ant. Fab. lib. 14. tit. 1. c. 2. Cui. d. §. d[omi]ni l. filij
 de leg. 2. Chiffletij de iure filium. lib. 2. c. 1. §. ult. in fine. In h[er]ed. filium
 favore filiorum induci mater voluit, quod t[er]t[er] instituerat, nec in favore m[er]ce-
 ditur ipsorum filiorum, cum nec. Voluit hoc efficere potuit, cum t[er]t[er] filio
 rum, ut t[er]t[er], n[on] ut filium in iure admitti possunt; itaque neque p[ar]te, p[ar]te h[er]e-
 des sunt possunt irritare alienationem, nec petere filium, neque habere
 pensationem, cum omni sit, ut alij possunt petere, ut ea ipsa ratione, q[ui] pensationem
 habeant. d. l. v[er]g[il]i §. redi uno de leg. 2. et §. redi duo c[on]s[ul]t[us] leg. 1. In h[er]ed. eundem
 tex specie danti alij de familia, qui filium petere possunt, q[ui] quos, et q[ui]
 t[er]t[er] §. p[er]sentationem admittunt, semel resu[m]ta alienatione, vel in p[er]sentatione
 rei, ut accidit, quando p[er] alium omittit edictis boni pos. stratab. quo casu, et in p[er]
 tituti admittunt. L. 1. §. 1. et L. 4. c. 1. alij ff. de Coutra tab. Cum enim ind. §. mater
 omni instituti esse debent, ut admittant, et nullus admitti possunt, quia p[ar]te p[ar]te
 te h[er]e est petere p[ar]te p[ar]te filium n[on] valet, ratio, q[ui] unum
 excludit, ceteros excludit, neque t[er]t[er] unum filij, qui voluntati p[ar]t[is] admitti
 possunt ad p[ar]t[em] eius, qui voluntati n[on] p[ar]t[is]. Cum semel p[ar]t[is] in p[ar]t[em] p[ar]t[em]
 d[omi]ni in unaque p[ar]te repetit[ur] p[ar]t[em] p[ar]t[em] filij filium
 repetitum, seu datum censet; itaque sicuti omni successio filiorum emanantem
 in p[ar]t[em] n[on] habet, nec habet in filio in iure; recte enim scilicet aut nihil de fi-
 lio in iure, cum voluntati matris hoc n[on] fuit, nec esse potuit, sed ut p[ar]t[em]
 te p[ar]t[em] cum alij bonis ad successionem p[er]tinerent, quo casu cum ratio
 ne filium, voluntati tenere n[on] possunt, tenet ratione cautionis integritate, ut
 t[er]t[er] Cuius, ut voluntati servat t[er]t[er] unum filij, qui obtulerunt agit et t[er]t[er]
 eius, qui n[on] possunt, vel ipse filij, qui p[ar]t[em] agit in iure, interit, ut in p[ar]te p[ar]t[em]
 nam ita filij, qui alienant, et n[on] servant successionem, cui Consultu voluit t[er]t[er]

In h[er]ed. filio in iure leg. 1. §. ff. non recipere. ubi est unum filio for-
 matione eius, qui n[on] est h[er]e =

testatoris affe. neque cautio tenetur. l. dno centy de condi. et dem. Item q.
Valentia. d. q. 2. a. n. 21 =

32

Sed circa supra dicta queritur, an supposito q. testator hanc legem rebus
suis dicere potest, eodem similem legem dicere rebus hujus et tenere, q. sic, nam
sicut similem legem dicit testator rebus suis eo tempore, quo sunt hujus, et in illis
tempus effectus operari, ita, et poterit dicere rebus, quae hujus tempore fuerunt, et simi-
liter ratione strariorum. potest enim testator de rebus hujus disponere directe et
dat: igitur, et potest directe cum adierit, q. factum est, antecedens q. habet, nam res
hujus q. legatum inveniendi modo potest testator tribuere. l. q. in frag. ff. de leg. 2o in princ.
et legatario eaq. de facto vindicanti q. habere requirit, ut ait Causy in fragm. ff. de leg.
2o in princ. igitur cum hujus in datione ita habentur, ut nequeat impedire legatario rem
de facto vindicanti, ita et hereditari poterit ne alienet: Confirmabit, nam semel
admissio q. scriptum, q. testator potest inhibere serui manumissionem, immo ad
missum fuit, ut serui hujus manumissionem potest q. habere. l. si quis ita q. ff. de
manum. ff. igitur, q. 2a equa subiecty sunt res hujus testatori, ac q. sic, ut hanc legem
igitur, sicut suis dicere potest: in rebus alienis straxcedit, ut ex illo tex. emineat, quia
supradicty omnes rationes cessant, et rite sunt =

l. q. ff. de manum. ff.

33

Similiter queri poterit, an supra dicta q. prohibito in datione causa
mortis locum habere possit effectualiter, et circa hoc dico, q. si donatio mortis causa
ita spectat, ut dominium statim transferat. ut in 2. cap. l. 2. de mortis causa don.,
tunc effectualiter in tenet q. prohibito, quia stractus potius assimilatur; aut ita donatio
spectat, ut res tradat, sed dominium non transferat, nisi post mortem, quae q. p. e.
mortis causa donatio est, et tunc tenet effectualiter q. prohibito: Similiter enim donatio
legati in partem habet, nam sicut legatum absque traditione recta via dominium
transfert a morte testatoris, inquirante lege voluntatem, quae post mortem spectat;
ita donatio causa mortis recta via dominium absque traditione transfert. l. 2. in
ta. l. 1. ff. de publiciana. et ibi Fab. in rationali: eo, quia rescripto porrecta
fuit potestas legi et tabul. ut q. in legato vindicationis operari, et in hereditate
operari in datione causa mortis. l. Marcellus. ff. de don. causa
mortis. Cuiusque haec donatio potens est, ut dixi ad dominium virtute legi transferen-
dum, ita, et ad impediendum potens erit, de hac tantummodo donationis specie
dubitatum fuit antiquis, an legatum, an stractus equigaret, et de ea loquitur si-
l. fin. c. de mort. causa don. ita Fab. de err. decade. 44. err. 1. et reg. quam
vis strarium d. Pety de donat. q. 17. q. totum =

34

Item queri potest, quomodo alienatio straxp. interdici-
tum facta tenet, veluti cum futuri iudicij causa evitandi sit? si quidem q. straxp.
edicta magnam habent auctoritatem. l. q. straxp. in p. de iure natu. cent. et dno
verum esse tenere alienationem straxp. edictum factam. l. item 4. ff. de l. 1. sed
hoc ex eo, quia q. straxp. in absolute eam q. habet, et irritat, sed tantum in casum
alienationis doloy. tribuit actionem in factum civil. q. interit straxp. alienantem,
nisi paratay sit subire iudicium, ac si possideret suam in cogit, quando certus po-
negor est. l. q. in dolo ff. de d. iury. p. cum in q. facty hujus sit, exemplo legi
in q. facty in irritat alienationem =

35

Similiter cum res litigiosa alienat, tenet alienatio sup. l. 17.
et ff. de rei vindicat. quamvis iudicium sine emptor sciat, sine ignorat, re-
dubere cogat, et rem retinere emptione requirit, q. siro irrogata cum dy
hincione

distinctione scienti, vel ignorantibus in hoc casu l. 2. l. fr. C. de litigiorum, vel con-
tra, qui n. potest potente, exceptio litigiorum rei obstat, l. 2. s. 1. de litigiorum. l. 1.
s. ut. ff. de pign. l. bona s. l. ff. ad velleianum: exceptio duobus casibus, quibus
alienatio non repellitur. l. ut ff. de litigiorum. l. 3. s. ut. ff. de alien. iud. mut. causa.
si loci religionis fiat, vel rerum manumitibus, sed hi casibus actori reus in
duplum tenet, et hoc maximum argumentum est ipso iure tenere alienationem,
alioquin neque hereditas, neque manumitio teneret, et hoc casu n. miti. l. ca
imperfecta est, cum tantum pignam ponit, nec factum extra irritat, sed postea re-
cundit, vel minus effecta, sine mysterio; nempe factum nullum est, nec pignam
exigi poterit. arg. l. pen. C. n. manup. ita fient alia =

Si vero alienatio in potentiorum fiat, ratione dignitatis, et officii 36
eo acto, ut tantum fictio, et dolere, tunc alienatio nulla omnino est. l. 1.
et 2. C. ne liceat potentioribus =

Item si post acceptum iudicium divisionum familiae erige, vel omnium 37
diuidendo, nam ipso iure et l. 12. tab. irritat alienatio. l. alienatione ff. fa-
militate erige. l. 1. C. muni. diuid. et ea omnia ex mera voluntate cedunt
legislatori, qui ex casuum diuersitate, et circumstantiis diuersis statuit, n. ex
defectu potestatis: hoc sufficit ad ius institutum. qui plura desiderat, alicui
Cuj. ad th. C. de litigiorum. fol. 12. v. 4. et 3. g. pag. d. l. alienatione ff. fam. erige.
et 12. Pauli ad edict. l. ex hoc edicto s. de alien. iudicij. mut. ca. l. 15. et 16. th.
7. g. 2. idem Cuj. lib. 8. obser. g. 31. et 10. g. 3. Olea de cess. iur. no. 2. g. 4. glot.
et no. 3. g. H. g. l. tam. Gonzalez. g. fr. extra. de alien. iud. mut. g. plures =

Quis etiam poterit, an si res legata sit et vindicationem, 38
et ipse ex parte prohibeat alienatio extra familiam, teneat alienatio ab ipso
facta, et videtur, quod iure directa alienatio teneat, ex eo, quia cum ab ipso di-
recta dari ea res n. potest, ita nec directe adiri, seu directe prohiberi aliena-
tio. Vnde, quia rei n. ius, nec hodie legem testator dicit, de qua directe disponere
potest. arg. l. ius qui. s. g. institutum. ff. de manum. th. sed forte iure obliquo tenebit
prohibita, et indubitanter pro in rem mittitur e. concurrens. nec idem dicendum vi-
detur de re alienari prohibita ipsius legatarij, quamuis ei alia res relicta sit, tunc
enim pro agnoscit prohibitionem, cum defectus ex parte subdititatis s. bonis, et modi
dispositionis stat, n. si aliunde; Item iure testatoris, quomodo cumq. alienari
prohibita legem agnoscit, quasi rei ipse dictam legem, quae infixa rei ita g. g. i.
et legatario cum illa causa, et quasi additione, secus iure g. g. i. aliena, quae non
quam testatoris fuit =

Item quis poterit, quid si iure ^{rem g. g. i.} damnata n. alienare? videtur dicendum 39
ipso iure alienationem inhiberi: Item quamuis in huiusmodi datione statuer
sum sit, an iure g. g. i. rem trahere. stat. d. d. s. quod n. nil ad rem, et item
statuata ipsius, cum in n. facto stat, nullus effectus g. g. i. potest, qui a i-
re irriti consequantur, tantum enim in id, quod intenti damnata; Item h. autem
excepti de n. alienando effectus g. g. i. videtur, tituli scilicet alienationis, et domus, seu can-
on. translatio, quae lex irrita, et nullus declarare potest, et declaras =

Quod supra diximus rei et vindicationem legatarij leg. aliena 40
tionem dici a testatore posse. forte factum videri potest, et verum arg. d. l. ius qui
s. g. institutum. de manum. th. dicendum videtur, tantum modo rei ius, aut

ius qui s. g. institutum. de manum. th. 2

quasi sic, sic dictam legem dicere testatorem posse, et sic rei huius, ut quibus
 verum sit dicere, sed quando quis potest directe damnare, vel dare, etiam indirecte
 potest prohibere, et tantummodo quod prohibicionem tenet, et agnoscit in eo casu, quo
 si directe prohibito fieret teneret, et ideo non tenet, sed ubi fidei commissum facta est.
 vel in Codicillis facta: et in re legatarij, vel testatorij, qui legatarij facta est et cetera
 re non potest, cum ipse directe damnari non possit, et rei proprijs alienis, in dictis, vel
 et, quae aliena propria futura est: solum defendi potest, in eadem tacite vel expressis dam-
 nari posse, ut fundum alienum redimat, et redemptum ne alienet extra familiam,
 cum in simili casu directe damnari possit. s. 4. Inst. de legat. v. l. si fundus 16. s.
 aliena de signoribus. et erit lex solutio dicitur, in eum casum, quo huius rei
 facta sit, qui si redimere nequeat, sed an ad prohibitionem tenabitur? ex ubi prohibito
 non, et dispositionem voluntariae collige potest =

41. Sed huius non obstantibus supradicta sententia indubitabiliter est ex textu
 in l. cum gater. s. liberti de leg. 2. l. gater. s. quoniam de leg. 3. l. gater. s. fratre
 de leg. 2. cum alij, ubi rei legatarij in iure lex dicitur potest, et non obstat supradictum
 arguitur, nam sufficit, quod rei sine huius, sine testatorij sit, ut prohibito teneat saltem
 iure fidei commissum, quamvis in illud tempus operari, quo legatarij, seu fidei commissarij
 rei futura sit, cum initium legum arumque initium tempore, quo de ea testator
 disponere potest directe, et terminari. quo iure quodvis iuramentum potest, saltem in
 re obligato: Nec straxit quod d. s. substitutum, potius nostram quod indubitablem
 sententiam, cum, et si seruo meo, vel huius legato, legem ita dicam, ut aliena
 si non possit, teneret dispositio, et tantummodo tenere non possit ex illa lex. quan-
 do centum lego dico, ut si seruum suum non possit alienare, sed in similitudine in alia re
 qualibet cedere supra diximus =

l. 77. s. liberti de leg. 2. l. gater.
 de cum de leg. 3. l. gater. s. fratre

42. Circa supradicta. cap. in 15. quoniam potest, si testator dicat dico fundus
 de lego, si non alienaverit, quid operari huius solutio: dico, sed debet cauere huius de
 non alienando, et sic accipere legatum, sine qua, ut modus accipit, sine qua, ut
 voluntas sustineat, non datum sub solitione, sed sub solitione adempta, et cetera
 ubi solutio non nisi morte legatarij impleri potest. l. 4. s. Iulianus de solit. Inst. quan-
 do est, cui potest cauere, alij officio iudicij tantum respicit. l. Quintus de man-
 u. etiam si alienatio interat operari tantum, quia retinet in hoc naturam
 solitionis, nec sic inhibet specie serui manumissio, quia superius prima sol-
 tione: secus si per viam modo dispositioe inhiberet, nam neque alienatio, neque
 manumissio tenent, et sic suffusa cautio. l. mulier de cond. Inst. l. mulier
 2. infra, et in Dig. de cond. et Dem. Excipit, ut cetera effectualiter inhibito, si
 seruum, vel fundus testatorij, vel huius sit, alij non. sed tantum remedijs cau-
 tionis impositi: intellige similitudine, ut quando in vim modi expressis superius ghibi-
 tione est distinguendum, si continet, vel non prorsus utilitatem. l. si hoc centum in pr.
 de cond. et Dem. in strachibus inquit, quid actus sit, ut vel de mortem solutio
 differat, et dominij translatio interdum per carum possessionem tradita, et tunc si ma-
 nuntive tentauerit, vel alienare debet rei vindicatio emptori, aut tradita per
 missionem, et dominij translatio sub illa solitione simpliciter, et actio tantum eius
 sed interit debet, aut hoc actus, ut solutio resolutiva sit, et debet rei ubi vindicatio.

l. 4. s. Iulianus de Cond. Inst.

43. Secundo nota, quod dicit in l. si in s. si de manum. et cetera
 non sub qualibet solitione liber esse iurij, et non interdum a testatore manumissio

l. si in s. si de manum.

quibus, siquidem esse conceptum, ac si nequens posse manumitti; nam ad rem 97
glor. ideo conceptum siquidem, nam si favore servu' n' est necessarium, cum
nec inuito servus manumitti fieri possit, ne latius fiat, si extraneus huius ma-
numittit, nec alium patronum habeat. l. inuito de fideiuss. libert. l. v. d. d. d. d.
subdit. C. de latina libert. l. h. si sit huius legitimus magis favorabilis servus
legati representatio; vel in odium servu', et hoc n' sumitur, cum sub ditione ipse
testator libertatem tribuat, nec favore huius cum conceptum nudum sit: nec
tamen videtur, in ditione, de qua ingr. d. huius libertate data cum moveret ipse
servus, si interim manumittere huius velit ut n' erit conceptum sperandum stra-
via ratione, quia in odium servu' videtur appertum, cum libertas inopie data is
Ad rem notam n' facit, q' huius n' cogit representare libertatem, et n' in diem da-
tant, cum hoc n' strabatorij voluntatem. l. n' cui 31. ad Trebell. et q' potest
eam representare s' vult, si in diem data sit. l. filij, et ibi Fab' ff. de dolo, et
si substitutione sit relicta dum modo t' representat. l. 3. §. qui fideiussorij ff. de
h'edib. ingit. l. mater. C. de operij libert. si tamen videlicet representat latius li-
bertis fit. d. l. v. m. §. sed et n. C. de cad. l. d. nam sibi' arrogat huius extraneus
in patronatus, aliud si ab huius legitimo representat =

Hic claris circa id, q' diximus p' xime n. 42. 44.

q' ex voluntate strabentium deducimus, an ditionem in ditionem, an modo
agere voluerunt; in dubio in ditionem erit ditione, q' cum possit' ob id, q'
redimere possit in strabentium mortem expectabit cum in ipse causis huius
na n' admittit. Fab' 2. dicitur. q' 16. dicitur. §. sicut. q' 33. D. D. Laurentij
Santus ad tex in l. de Cond. et Dem. q' p' huius. P'jol in d. l. d. et alij =
in ultimis voluntatibus accipit q' modo. d. l. 2. §. 1. de Cond. inst. et causis huius
et ob rationem de qua supra, qua existit ipse, vel quam' ea res est. l. sub
hac dicit. 66. de Cond. et Dem. Item in modali' dispositio nunquam apta est,
nec ad revolvendam dispositionem, nec tribuendam valem vindicationem. except.
l. 1. C. de donat. q' sub modo. sed tantum ad tribuendam ditionem causa data.
vel actionem in d' q' interit. l. e. l. e. de Cond. ob causam datam. D. P'ly de
donat. q' 14. §. totum, ubi quam plures; nunquam autem in ditione ditione
nec in strabentibus, nec in ditione resolutione erit, ne videlicet dispositio cum in ditionem
p' resolutione operari, quo aliena res futura est. arg. l. huius 39 de manum
t' quidquid p'cedat in pacti resolutionem legi omnino, et in ditione adhibet
m'. l. 2. l. 4. §. Marcely cum alij de in diem adit'. Fab' de err. dicit
de 22. err. l. ay regg. et in rationali ad d. text. Cum virtute pacti est q'
res inempta fit, et strabentibus resolvat. l. 2. dicit, et n' ff. q' empt. l. 1. et 2. de
in diem adit'. Secus in pacto de retrovendendo. ut late Fab' ubi sup. l. 3.
et 4. et 2. C. de pacti in d' empt. et venditorum. et ibi. Cujus = quidquid in
lib' in mortis causa donationibus, q' in aliquibus speciebus n' translato de
minio directam donatorij tribuunt rei vindicationem: in casibus translato
ex ipse resolvant pacto apposto, et causa reducta ad n' causam: in casibus
domini translato et pacto resolutionem n' apposto, sed simpliciter donatione fac-
ta, vel p' pacto, ut res redat n' tribuunt rei vindicationem, nec vult, nisi ipse

qualiter sit accipientem in ista tertium possessorum: interim sic intellectus
 lex in l. n. morib. 30. cum lege reg. l. illud. 9. l. si filio in alijs de morib. enaj
 donat. Cujas lib. 60 ff. subiam. d. l. filio 19. eod. P. de donatorib. q.
 17. d. n. 5. Cum qua ubi actioe concurrat alio conceptu regulari sedito ca
 uya data, vel ad rem, vel in rem, d. l. si filio, & d. l. illud. 9. l. sena
 ty 51. eod. l. hys de donat. l. n. omny de reb. credib. in pacte vero nec
 ho n. alienandi, seu n. manumitendi, nec directa, nec ubi resolutio
 esse potest, cum intemp. inhabile sedito resolutum straria operat: et si
 demy q. possibile pactum resolutibile tenere posse, alienatio n. inge
 directi in strachib. q. p. g. h. b. i. o. n. y. alienationis, sed p. p. pacta ma
 turam, ut infra q. 4. dicemus. Nec quando sedito intabata
 est, cum tunc nec pactum, nec g. h. b. i. o. n. y. et
 alienationis, sed defectu domini in eo, qui
 alienare vult. notat. q. d. p. t. e. =

Capit. 3.

Prohibita alienatione. Quae alienatio prohibita censetur =

1. Prohibita alienatione in toto idem fore enim in strachib. disputat, ut actio
 in id, q. interit debet in p. r. m. y. est ammaduertendy n. conseri g. h. b. i. t. a. m. r. a. t. i. o. n. e. s. i. a.
 vel creditorum, vel eorum ratione subytere n. posse, cum alienatio necess. volun
 taria, n. vero necessaria inhibita conseri debeat. l. alienationis ff. fam. ex. c. a. n. g.
 alienationem enim necessariam, nec impedire potuit testator; Sed hoc ex moderata
 defuisse placet; si enim ob debita testator et alienam res subiecta alienetur
 indistincte, hoc e. p. p. t. e. n. e. r. t. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. e. d. s. d. i. m. l. p. a. t. e. r. 38. i. n. g. r. d. e. l. e. g. 3. q.
 defilem lib. d. l. alienationis ff. fam. ex. c. a. n. g. m. i. a. l. i. a. b. o. n. a. i. n. g. e. r. a. n. t.
 quib. debitum solui possunt; tunc enim ex h. y. quantitas res debet, et sola
 in ex re g. h. b. i. t. a. a. l. i. e. n. a. r. i. u. t. a. s. t. r. a. r. i. o. g. h. a. u. t. t. e. r. i. n. l. p. a. t. e. r. i. n. g. r. d. e. l. e. g. 3. l. q.
 qui solutum 69. 5. vlt. de leg. 1. Molina de primog. lib. 1. q. 10. ex n. 2. et lib. 4.
 q. 6. n. 1. =

l. pater 38 de leg. 3. l. ad
 ff. fam. ex. c. a. n. g.

+ an g. h. b. i. t. i. m. p. e. n. s. y. n. e. c. e. s. s. a. r. i. y.
 n. o. v. i. f. u. n. d. y. b. e. l. i. g. a. r. i. p. o. t. e. s. t. d. e. m. p. o. t.
 i. e. s. t. f. r. a. c. t. i. o. n. e. s. f. u. n. d. y. r. e. s. i. y. n. e. c. e. s. s. a. r. i. y.
 a. l. i. y. i. m. p. e. n. s. y. n. p. o. t. e. s. t. s. e. d. i. c. i. t. u. r.
 e. x. v. a. r. q. r. e. t. e. n. d. o. n. e. s. i. m. l. i. t. e. r. s. o. l. t. e. t. e. r. i.
 r. e. l. i. q. u. e. n. d. o. s. n. e. c. p. r. i. m. o. v. o. c. a. n. t. y.
 Molina lib. 1. q. 10. ex n. 15 =

2. Iure nomini alia causa necessaria censetur doli, et donationis q. h. n. p. h. y.
 a. u. t. h. a. r. e. y. q. y. C. Com. de leg. Molina. d. lib. 4. q. 6. et forte antiquit. indolentim
 l. i. t. e. r. a. c. i. n. a. t. i. m. e. n. t. y. g. e. d. e. b. e. t. a. n. g. b. q. u. i. l. i. b. e. r. i. f. f. l. e. r. e. t. e. r. e. r. e. l. i. g. i. y. l. l. e. x. p. h. e. t.
 ff. de lib. agnoscend. quorum ratio in aperto est; etenim cum bona n. intelligam
 tur, nisi, qui sugunt deducta cave alieno. l. subignat. s. bona ay ali. d. l. i. y.
 testator n. reb. suy, sed alieny legem dicere censetur, n. aliunde debita ex
 olu n. possunt, quam ex reb. alienare g. h. b. i. t. i. = Item si filio n. ut creditor ve
 rug, sed ex causa forte cadna, vel quazi admiteret, nam in fraud. y. h. y. g. h. i.
 bitio n. tenet. d. s. d. i. m. l. filio, sic intelligit =

3

si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg
de hac alienatione testator n̄ sentit creditur, ut ex ea fideicommissum inducatur,
interim emptor in possessione rem quasi propria manet, donec mori debitoris q̄ a
nati sanguis, tunc enim indistincte in rem minore tenet, utrumque p̄bat textus
in l. p̄cto 62. §. §. diuim deleg. 2. ibi tandem reuerſa emptor debet, quatin
venditor tenet bonū n̄ venditū. ubi ob̄ reuereſcēſe tenet facti reuer
tionis, quasi tantum ius, q̄ venditor habebat emiſit, ut usufructuandi v̄z,
in qua possessione q̄ potorem tunc, et sicuti fideicommissum exp̄sum anſa
rem ab emptore, quamvis alienatio necessaria ut, ita ex qua q̄hibito in

si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg

si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg

si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg

Si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg
de hac alienatione testator n̄ sentit creditur, ut ex ea fideicommissum inducatur,
interim emptor in possessione rem quasi propria manet, donec mori debitoris q̄ a
nati sanguis, tunc enim indistincte in rem minore tenet, utrumque p̄bat textus
in l. p̄cto 62. §. §. diuim deleg. 2. ibi tandem reuerſa emptor debet, quatin
venditor tenet bonū n̄ venditū. ubi ob̄ reuereſcēſe tenet facti reuer
tionis, quasi tantum ius, q̄ venditor habebat emiſit, ut usufructuandi v̄z,
in qua possessione q̄ potorem tunc, et sicuti fideicommissum exp̄sum anſa
rem ab emptore, quamvis alienatio necessaria ut, ita ex qua q̄hibito in

si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg
de hac alienatione testator n̄ sentit creditur, ut ex ea fideicommissum inducatur,
interim emptor in possessione rem quasi propria manet, donec mori debitoris q̄ a
nati sanguis, tunc enim indistincte in rem minore tenet, utrumque p̄bat textus
in l. p̄cto 62. §. §. diuim deleg. 2. ibi tandem reuerſa emptor debet, quatin
venditor tenet bonū n̄ venditū. ubi ob̄ reuereſcēſe tenet facti reuer
tionis, quasi tantum ius, q̄ venditor habebat emiſit, ut usufructuandi v̄z,
in qua possessione q̄ potorem tunc, et sicuti fideicommissum exp̄sum anſa
rem ab emptore, quamvis alienatio necessaria ut, ita ex qua q̄hibito in

si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg
de hac alienatione testator n̄ sentit creditur, ut ex ea fideicommissum inducatur,
interim emptor in possessione rem quasi propria manet, donec mori debitoris q̄ a
nati sanguis, tunc enim indistincte in rem minore tenet, utrumque p̄bat textus
in l. p̄cto 62. §. §. diuim deleg. 2. ibi tandem reuerſa emptor debet, quatin
venditor tenet bonū n̄ venditū. ubi ob̄ reuereſcēſe tenet facti reuer
tionis, quasi tantum ius, q̄ venditor habebat emiſit, ut usufructuandi v̄z,
in qua possessione q̄ potorem tunc, et sicuti fideicommissum exp̄sum anſa
rem ab emptore, quamvis alienatio necessaria ut, ita ex qua q̄hibito in

si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg
de hac alienatione testator n̄ sentit creditur, ut ex ea fideicommissum inducatur,
interim emptor in possessione rem quasi propria manet, donec mori debitoris q̄ a
nati sanguis, tunc enim indistincte in rem minore tenet, utrumque p̄bat textus
in l. p̄cto 62. §. §. diuim deleg. 2. ibi tandem reuerſa emptor debet, quatin
venditor tenet bonū n̄ venditū. ubi ob̄ reuereſcēſe tenet facti reuer
tionis, quasi tantum ius, q̄ venditor habebat emiſit, ut usufructuandi v̄z,
in qua possessione q̄ potorem tunc, et sicuti fideicommissum exp̄sum anſa
rem ab emptore, quamvis alienatio necessaria ut, ita ex qua q̄hibito in

si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg
de hac alienatione testator n̄ sentit creditur, ut ex ea fideicommissum inducatur,
interim emptor in possessione rem quasi propria manet, donec mori debitoris q̄ a
nati sanguis, tunc enim indistincte in rem minore tenet, utrumque p̄bat textus
in l. p̄cto 62. §. §. diuim deleg. 2. ibi tandem reuerſa emptor debet, quatin
venditor tenet bonū n̄ venditū. ubi ob̄ reuereſcēſe tenet facti reuer
tionis, quasi tantum ius, q̄ venditor habebat emiſit, ut usufructuandi v̄z,
in qua possessione q̄ potorem tunc, et sicuti fideicommissum exp̄sum anſa
rem ab emptore, quamvis alienatio necessaria ut, ita ex qua q̄hibito in

si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg

si vero ob hanc credita bona veniant, tunc statim irrita est alienatio, redg

plonem, nihil potest bona fide nec in bono titulo possident. l. ubi lex de iur. iur.
 s. p. hinc est coll: igitur nullo modo, et si ab alio, quam prohibito rei dicitur, in
 capto, nec longi temporis scriptis gaudere potest, quamvis longissimum 30. ult. an.
 forte potest, neque ea ratione hoc inducitur, ut Caspary in simili causa dicit, 13
 quia valenti agere currit scriptio, non ingedit, etenim si ipse prohibito aliena
 fuerit, tunc ingeditur, si de iur. iur. n. aut, cum fideiussor dies veniet, sine n.
 alienavit ipse, sed alius, et iur. iur. cepit post prohibito, et similiter n. ingeditur ho
 ioratus, nam similitudo exstat prohibito solus; nam ex quo patet prohibito iur. iur.
 vel iur. iur. alienare videt: aut etiam certa erat iur. iur. et tunc recte gedit,
 cum recte iur. iur. ut ex dd. l. et recte resoluta dominio principalis in causa, hoc
 est prohibito, similiter resoluta in fideiussorio, quia ab eo causam habere debet.
 His fundamentis huc sententia placidior videt. Ita Fabrum, qui nulla epia
 et ratione strarium tenent. de error. pragmat. dec. 88. err. d. videndus Bacob. ad
 ipsum =

Contrarium penitus tenendum est, si tracta tantummodo prohibito ex eo 14
 no fideiussor resoluta, tunc enim et si proxi, et epia et n. ingedit alienatio
 suoadicta omnes rationes ceant ante prohibitionem l. ubi s. gen. et ult. C. communia
 de leg. Neque obstat supra dicta Caspary obiectio, quod n. valenti agere n. currit
 scriptio. l. in rebus. s. omni. C. de iure dotu. l. t. s. ult. C. de anat. except. l. t.
 in fine. C. de bono matern. quibus recte Faber satisfacit d. dec. 88. er. 8. p. p.
 ex eodem textu strarium deducens; si enim inquit specialiter in illi casibus hoc
 prohibitiones sanxerunt, eundem est iure omnium hoc n. gedit. videndus cum
 Bacobio. d. dec. 88. ex err. 5. vique ad 2 =

Prohibita etiam alienatione, simpliciter pignori dato, vel obliga 15
 tio prohibita est, etenim cum ex datione pignori, substantialiter dicitur habendi ius
 in re creditore transferat. l. n. est nobis ff. de acq. rer. dom. l. 4. de pignor. actioz
 toto ff. C. de dyktat. pign; alienare eundem videt, qui alij alienandi t. iur.
 facultatem, nam quid iur. iur. ipse faciat, an alius filij nomine; et hoc sp. iur.
 iur. ut dixi, n. g. extensionem, abique eo, q. recurrere necesse habeamus ad
 iur. alienationem. l. 2. s. in. iur. iur. l. 3. de rebus eor. l. lex Julia. ff. de fund.
 locali. l. t. s. ult. ff. de pign. l. ult. C. de reb. alien. n. alien. et ibi Don. ex 21.
 Olea de cepione iur. iur. 2. q. 2. C. y. 3. q. 1. q. 1. d. alienatione. fam. er. 10.
 Bvionius del. sig. ubi alienatione =

l. alienatum ff. del. sig. l. 24. de pignor.

sed et sola venditio hic nulla est, licet
 in rebus h. p. d. iur. cy. omnia censentur
 h. iur. iur. =

Neque ob. l. alienatum del. sig. ubi i. demum alienare videt, qui 16
 dominij transfert, sed qui pignori dat, dominium retinet: q. n. alienat. nam
 ibi hoc ad differendam venditionem dicitur; neque enim, qui tantum vendit, nisi
 tradat alienare dicit; secus in pignore, ubi causa alienandi cum iure pignori
 transfert = Neque similiter obstat. l. in quorum 24. ff. de pignor. ibi in quorum fin. 17
 bus, qui emere prohibet, in ipso pignori accipere n. prohibet: q. non valet neque
 t. iur. nam qui pignori accipit, n. ut emat accipit, sed, ut alij vendat. l. qui sub
 imagine. ff. de dyktat. pign. et ita prohibet emere, n. prohibet pignori accipere;
 qui autem est prohibito alienare, prohibet pignori dare, nam in hoc dat, ut dicitur =

Etiam manumittere prohibet, qui est prohibito alie 18
 nare. d. l. alienatione, et ibi Cuy. del. sig. d. l. in. C. de p. dy. alien. n. alien.
 nam q. manumissionem dominium abducat, et abstrahit a persona prohibita:
 et indubie alienatio est = Emphiteusas stratum prohibito etiam videt, qui sub 19
 ratio dubitandi ad tex. in l. codicillis. s. dyktat. ff. de leg. 2, etenim ubi domini
 um transfert, sicuti in iur. superius translatione. toto ff. ff. n. ager tractat alij, vel

l. ad act. s. dyktat. de leg. 2.

emphiteutic. pet. et ff. de super. p. i. l. ii. et lapidicini ff. de iure dotis, dicitur
in mulierum exigit, ut maritus superficiem alienet. Don. d. l. vlt. n. 20 =

20 Simili alienatione prohibita, etiam servitutum sitibus, vel
amino prohibita censet, utroque enim cum in re valeant amitti, in omni servitute, in re
cum do libertate; quamvis emittentis vel qualitatis, si pariter sit, l. nihil aliud ii
ff. de v. sig. nemo tamen negavit augmentis, seu diminutionibus iuris integrali servare.
l. alius. C. de servitut. l. i. et s. aucta ff. si serv. vindic. Et hoc extensum, ut si
tunc procedit. l. sed si pecuniam 3. d. si in ff. de reb. cor. l. 3. de fundo dotali. Don.

21 Vbi supra. n. 24. Et eodem modo usufructus sitibus est prohibita extensio. d. l.
3. §. si in ff. de reb. cor. cum domini pars vere sit. l. recte dicimus. ff. de l. sig. 107
tionem tamen extar obtinet. l. 4. ff. de usufr. l. si in 33. ff. de usufr. et si. Cy. 17. q. 2. in
cum causam est, alij ut ceteris servitutibus ordinab. d. l. recte dicimus: Castillo del rufi
q. 8. n. 4. Valenti. lib. 1. tit. 1. q. 2. Keyis lib. 2. tit. 1. q. 15. ad horum textum intelligem
videndum cum Don. Vbi sup. n. 23. Similit. videndum dea de emione. tit. 2. q. 1. ex n. 3.
usque ad 33. Vbi supra =

l. 1. d. obier. q. 23. et ff. obier. q. 28.
si inquit species, ut in l. 3. de fundo
dotali, id est in prohibito alienare al
cendum est =

22 Sed an servitus temporaria ditione sitis, seu usufructus temporalis ad vi
tam gravari, et prohiberi. de q. in l. 4. de servit. l. 6. de usufr. et usufruct. Cy. 6. q. 2. q.
Ornat. H. sment. q. 10. Galvano de usufr. q. 12. Castillo del rufi. q. 4. ponit sitibus
exhibentibus potest colligi voluntate: forte nec si usufructum sitibus velit, cum
similit. iuris alienatio sit, et usufructuaribus in domo malorum, forte prohibita alie
nari, sigilla, seu arma ponere potest. l. equitatem 9. et si. forte 7. v. si in p. ore
ve de usufr. et ibi Castillo. q. 33. ex n. 23. videndum qd ordinarios in dd. curibus. Mo
lina. lib. 1. de primog. q. 21. n. 25. et q. 20. n. 6. Castillo del rufi. q. 54. §. totum

23 ad tex. in d. l. fin. C. de reb. alienis si alienandis = qui nil de rebo induxerit,
isj omne declaravit, si volimus dicere eandem omnem substitutionem tractibus
ac vltimij voluntatis tribuere =

24 Hic prohibitus specificis loquendo, si prohibitus quocumque ex dicti mali
voluntati strauemat, vel dici potest nullius effectus factum esse, sed si induci ta
cium fideicommissum, cum Veruscriptum de quo in l. filius 114. §. dicitur hinc inde sit
tari debeat; minus enim durum videtur ex particulari iuris alienatione, ex
cepto ignorare, et vincatione, rem totam a prohibito auferri. vel etiam dici potest
fideicommissum debent, cum sub tacita conditione debeat, qui voluntarie quomodocum
cumque impleta est. l. vago 19. ff. de fideicommissum libertat. l. gela. §. habere de leg. 2.
ibi si in paruerit huius voluntati, et postea, omnes fideicommissum petent. si parerit enim
voluntati, ut diximus, quomodocumque alienet: qd sufficit, qd existat dictis, qui cum
existat, et natura individua ignis sit, nil merum totum fideicommissum pet. posse.
quamvis in toto ve si ostendat voluntas; aut enim in toto, aut in titulo exhibere
conditionem affirmandum est. et hoc opinio verior videtur =

25 Sed subtilius dici potest, ubi hoc dicitur opinionem medium esse potest
ut distinctione, una, etque altera procedat; etenim si huius, vel alius prohibitus aliena
uerit in totum, manumiserit, vel pignori dederit, secunda opinio procedat, cum
hij omnes alienationes species ~~substitutione~~ sitibus prohibitus censent, et for
te superficiem impontio; totalis enim alienatio, quomodocumque fiat et phensum
dictione videtur, et fere totalis; in autem si sitibus vel alienatio videtur, vel
cuiuslibet iuris particularis, ut accidit in strachi emphiteutico, ad tempus, in
usufructu, et servitutibus, tunc procedat prima opinio, cum horum iurum alie
natio extensioe indidicta sit. d. l. si pecunia 3. §. si in sup. v. quamvis ovatio ff.
de reb. cor. et si aliter procederet duo negotia darentur 5. l. l. C. de dotij
omissione. 2. ut ex alienatione si phensa, inducatur effectus indidictis, et ad
annullatio. 2. qd ex simili alienatione inducatur tantum fideicommissum g. tracta
aucto

si hanc defendas, si tantum alienatio
prohibita, nec potest magis fideicommissum vel
dici simili nullam potest qual. alienat qd
idem alienationis sitibus, qui si in eadem
in vita gravari primas partibus aliena
tio. sup. l. cum viri ff. de usufruct. sufficit enim
puta sitibus familia, ut Veruscripti huius
vel terminos excepto: hoc scito si, ut illi
si potest; sed veriora, qui sub n. 24. v.
l. 37. de cond. et dem. et l. 14. §. cy. ita de
rebus dicitur. Poxo de incompab. p. 3. q. 1.
n. 85 =

auctoritate reperit, et hac opinione voluta n̄ obstat stantibus sententiis, fundamēta, nam in primo casu fatentur adimpletam esse conditionem, et intoto operari; in secundo negantur exhibere, et sic in multis operari; textus autem adhaerens in compensationem, de totius vel alienatione loquuntur, quamvis fatentur in specie d. s. voga indignitate concedere secundam opinionem ex voluntate testatoris, cui semper locus est. L. in ditionibus. ff. de cond. et demort. d. l. in. in fin. de re. alien. n̄ alien. et forte hoc voluit hoc iudicis, ut in d. hinc quilibet alienatio sponserit quibus censere, nisi alia testatoris voluntas sit.

Cum autem in obsequiis, vel verum conditionibus prohibita 26
aggonis, cum n̄ operetur actus iudicialitatem, nec pactum factum conditionis resoluti-
uam, sed tantum in eis interit agat, vel res dicitur solummodo quatenus
interit agit diuidue q̄ parte, ut recte Bon. ubi supra x. ff. Similit̄ dicit
tio q̄ parte alienata habet, vel ob causam individuali n̄ requiritur agit in to-
tū, condemnatio autem diuidue q̄ parte fiet, notata in l. 4. s. cato. l. in
executione. 85. de l. obligationibus =

Si res alienari prohibita omnium q̄ indiviso sit, et alter quocumque 27
ad divisionem, et licitationem impedit, vel obicit, q̄ prohibita tamen infecta non
cauet, nisi aduersarij in possessionem sit. vel mota lite q̄ partibus prohibita
libi prohibitionem accipiat, vel tunc iudicem dēmonstrat ut rem restituere. Hic omnibus
casibus tenet alienatio, cum ex necessaria causa auctoritate iudicis originem
sumpsisse sit. L. 1. ff. de fundo dotali. L. 3. s. item quod potest. L. magis puta
s. fin. L. 6. s. d. de reb. cog. Atq̄ de Meja var. lib. 3. cap. 26. Molin. lib. 2. cap.
s. n. 1. et lo. et q̄ s. et n. 1. = Si vero aliquo horum casuum culpa prohibita 28

si doli, lata, uel leui culpa grauat
iudicis, seu exordio alienationis versetur, de legat. ad prohibitionem tenebit; et quandoque si doli participi aduersarij
regardat alienatio, soluta prohibitionem
ai, q̄ doli participi n̄ fuit, q̄ auctoritate
de iudicis accepit =
si n̄. et lo. et q̄ s. et n. 1. = Si vero aliquo horum casuum culpa prohibita 28
delegat, ad prohibitionem tenebit; et quandoque si doli participi aduersarij
fuit, in collatione forte, alienatio rescinditur, alio non. L. iuste possidet. ff. de
adq. poss. l. generaliter. de noxalis. action. nisi iudicis soluta prohibitionem, quo
libi q̄ partibus suggeritis

Si quis extra familiam vendere prohibeatur, an extra familiam 29
ponit quirit, et tenendum est, q̄ quamvis in alio sit voluntate quirit, tamen
in subiecta materia ratio seruandi in familia, nisi aliud euidenter apparet.
efficit, ut etiam donatio prohibita censenda sit: Regulariter enim prohibita vendi-
tione prohibita donatio censetur, cum venditionis appellatione omni alienatio
stat. L. statuli veri. s. fin. de statuli. Si enim prohibita venditione censetur ghibi-
ta datio in emphiteusim, ut ipse fallet Fab. ubi supra, quia vlt. dominium
transfert. l. 1. et 3. ff. si ager vendi. cum alienatio omnimoda n̄ sit, et genitus
diuersa, quare n̄, et donatio prohibita censeri debet? propterea hoc euidenter ghibi-
tes in l. voluntas. C. de fidei iuribus. ubi prohibita extra familiam venditione,
valet donatio, quia d. statuli. serore facta est: q̄ n̄ non sorori facta est,
n̄ teneret, Cui nil respondet Fab. q̄ statuli abiq. fundamento tenent. ff. de re. cog. q̄ 11. =

Eodem modo si filius patris alienare prohibetur, pro non 30
tum a parte, ut ab ore alieno, forte ex vniu. grauiori, se liberaret, alterius
numquam cum liberaret, et nouo creditori obligaret, tenet obligatio in hac
specie, quia n̄ noua obligatio, sed quasi ealy in priorum locum subrogata intelli-
git. L. gater ingr. de leg. 3. =

Sed principaliter quirit, an illi prohibita alienatione, prohibita 31
censeatur iudicis extranei iudicis, ad q̄ respondet Faber. lib. 14. de reb. cog. s. c. q̄
sepe distinguendo ita, q̄ aut nulla et simplex alienationis prohibita facta est
ita, ne alienes, ne vendat, vlt. alienare extra familiam, vel extra litem

de fundo dotali. l. 3. s. d. q̄ n. l. mag.
de l. 6. s. d. de reb. cog.
Non caueat, quia n̄ inuenit fidei iurum,
seu si voluntarie n̄ caueat. Cap. 36.
Pant. ad p. lib. in l. 1. de fundo dotali

si doli, lata, uel leui culpa grauat
iudicis, seu exordio alienationis versetur,
regardat alienatio, soluta prohibitionem
ai, q̄ doli participi n̄ fuit, q̄ auctoritate
de iudicis accepit =

Si iudicia lata ita per vovom fidei iurum
omnium necesse doli n̄ interveniat. Mo-
lina lib. 2. cap. 8. q̄ l. 1. = Si nulla culpa sit,
et doli n̄ fuit, fidei iurum distinguit in casu
necessariam ex origine negariis, ut in
damno infecto, in iudicis, et vlt. iudicis,
et hinc ex doli et q̄ fidei iurum, seu
in causa necessaria ex origine voluntaria,
ut in doli, et doli =

si n̄ postea deus obliget. Molina lib.
2. q̄ lo. n. 27 =

si doli, lata, uel leui culpa grauat
iudicis, seu exordio alienationis versetur,
regardat alienatio, soluta prohibitionem
ai, q̄ doli participi n̄ fuit, q̄ auctoritate
de iudicis accepit =

parum videtur sola res, ^{an} non, cum vniuersitate vendatur 25
 Sed quamuis hęc opinio Fabri recte possit defendi, et plausibilior
 sit, quam donel. l. l. 135. § ea lye. del. Ob. ex n. 4. et l. 137. § d. l. p. 8. h. a.
 he del. 2. qui indistincte tenet cum communis, ut quocumque modo de iura p
 bitionis agerant intubeat extranei hōdy iustitiam. Nihilominus indistincte
 a gōdy, Et neutro ex illis duobus modis, quos Fab ait. Excepto 3. ghibita ali
 natione extranei hōdy iustitio ghibita censetur, atque ita etiam extraneis
 hōdy iustitio ad ipsum dominij rei ghibite transire nisi nominatim glade
 ab veris est. l. nam hōdy iustitio ghibite alienabilis n̄ est, sed potius succē
 38
 sio, et stinatio in extraneis minus ghibite dominij, et vniuersi iuris, § de p
 ty habebat, cuius gona hōdy ghibite absony induit. l. hōdy ghibite § de ghibite
 l. nihil aliud. cum vulg. § de v. sig. non enim alienare unquam dicit quilibet
 iustitio, sed hereditatem relinquere, et tibi ipse post mortem alium substituere,
 si enim alienabilis esset, quomodo in l. fin. c. de reb. alien. n̄ alien. ubi dicitur om
 nino alienationis ghibite referunt, hęc n̄ referit?

l. 8. § 1. c. de secundis nuptiis

Nec obstat l. 8. § certis c. de secundis nuptiis. ibi enim ghibite
 in futurum illud disponit. ibi de cetero hōdy iustitio alienatio intelligitur,
 ut act. sustinatur, quia ad assumptum oppositum in l. naturam alienationis
 habita. Habita enim ibi, § ghibite non transire ad secunda vota po
 nit alienare lucra nuptialia primi matrimonij etiam in ghibite filiorum,
 § si de hōdy n̄ dixerunt ghibite a filij posse vnicuique, quomodo cumque eay
 a garente res alienet etiam lato modo vult imperator tenere alienati
 nem. alioquin § extensione opy esset si virtualiter iustitio alienationis
 appellatio dixeretur. Nec obstat § legato iungat, § ghibite alienatio est,
 ut dicimus: nam ibi agit de extendenda ghibite alienationis in vita
 eay ad eam, quę post mortem fit =

Nec etiam obstat testamty olim § imaginariam venditionem
 fieri mencio. § sed ut nihil iust de test. nam ghibite quam iam tempore me
 dij iustitio gradentis hōdy aboleuit, § hōdy magis, ad acty solemnitate,
 et firmitatem obtinebat, cum mancipatio solemnis modis erat iure quiritis
 rerum alienandarum. vlg. in fragm. § 19. et trans. vendari: quam ad ghibite
 indicantiam famulij ghibite alienationem: neque absolute negamus iustitio
 honem esse alienationem, sed minus ghibite esse, et potius desoliationem,
 seu vnius ghibite, et patrimonij stinuationem esse =

2. testator de hac minus ghibite, seu nulla alienatione n̄ cogita
 nit, siquidem voluntas ipius facit, cum fidei commissum relinquit ex ghibite, et
 recurrit ad fidei commissarium res ghibite, neque in alium translata cogit esti
 matione rei stentis esse: at qui hōdy quocumque iustitio remedium vnius ghibite
 n̄y etia hōdy sōny fidei commissario spectat, ac spectet si in alium etia ghibite
 n̄y alienata fuerit: igit cum testator, voluntas iungat, et nullam fidei
 commissarij in modum sequat, tenere debet hōdy iustitio =

3. dicimus rem ghibitam alienari etiam ghibite favore posse tran
 sive cum vniuersitate hōdy quibz disponit saluati, et favori non oblig
 it: sed utrumque militat impotentibus: igit: ghibite minus ex dictis, namque res
 ghibite ghibite ad hōdy cum sua causa ghibite, ut alienari n̄ possit, et ab

Et peti potest qd in rem manentem indistincte, ac si res a tertio concessore pe-
teret, qui ex nulla causa eam haberet: qd voluntas servata: qd nulli quinti-
tiam fidei commissarii est: maior gratia est ex hoc in d. l. quidam de ady. ver. dom.
ver. dom. et in l. in fine de fundo dotati. ubi simili ratione transit fundus
dotatus in heredem mariti secundum qd possibile est, scilicet si in dominis, qd
iam erat resolutum morte mariti et factum mulieris. Nec interim obstat d.
l. quidam nam ultima ibi: tamen tres institutus dominus efficit, non
ad speciem rei sacre, et fundi dotati referenda est, sed ad ultimam rei volun-
tatem, scilicet ei, qui eisdem meriti non habet. V. Morley 2. Manual danti in
l. l. ex. qui n. ita =

d. l. quidam de ady. ver. dom.
l. l. in fine de fundo dotati.

L. in verby. C. de iure dotis. Gallus
de l. l. qd. 22. n. 9. sed si non resolutum
eandem peti potest ex superiore =

At res fidei commissaria, et prohibita alienari ad heredem iure dominii pervenit, et ob
rationem dictam, et ex eo, nam si in dominio heredi non esset, in nullum esset,
restitutionem retinere dominus, ut qd aliter alienat vixit, dicere refert, fidei
commissarium habere absurdum; neque enim vllis exceptatis artibus facere ty-
tator potest, ut ex causa fidei commissarii recta via dominus transcat ante institutos
l. l. et 2. C. de leg. quamvis multi hoc tenere ignorant, qd magis in
reprehensibus, vel quibus aliud dicerent nil habent; necesse igitur est, ut agnos heredes
interim sit; neque enim, ut morte mariti resolutum dominus, et agnos mulierem
mansisse dicimus, ita et morte uxoris, vel alienatione quacumque in ipso
dominio resolutum, neque ab ipso abire dicere possumus. Et ita intelligi si res qd
quod a fab. vel a nobis relati si, qd ulterius testator qd prohibita fidei commissarii
relinquit post mortem =

Utrum extraneus hinc instituto fidei commissum peti possit, qd dicitur si
fidei commissarii dicitur, mori scilicet gravari; non qd alienatio reputa sit, qui institutus
by si extraneus non esset deficere ditione fecisset. hoc vltimum in multis libris sed
Baldo, et Romano in l. peto d. fidei commissarii de leg. 2. omnino videtur =

Bene similiter ait lex in l. peto d. fundus qd ubi quo ad vixerit extraneus
videtur etiam in illo fundo filium habiturum in illa specie: nam si dicta ubi
adicta non fuerint. si fidei commissum ibi est ubi ita erit fidei, ut de nomine
vestro nunquam exeat induceret hinc extraneus fundus non haberet, cum ab
eo auocari possit =

Codem modo in d. l. l. si nudum conceptus non opponeret sed ubi fidei commissum
in ex qua adicta fuerint, similiter fundus ab hinc extraneus auocaretur;
non enim inquam cum de hinc extraneus leges loquuntur, de alienationis validitate
disputatio est, et an hinc retinere habere fundus possit; itaque semper verum erit
qd prohibitionis alienationis non ingredi extraneus hinc institutionis =

d. l. peto d. fundus de leg. 3.

Sed quandoque extraneus hinc cum effectu capit si ultra prohibitionis aliena-
tionis extra familiam nihil adictum sit; qd que ab eo auocari, cum scilicet
ultra testator non gesserit, et dixit qd fundus in familia relinqueret, vel ne de fa-
milia exeat: est enim fidei commissum dicitur si gravari mori, et forte fa-
cile indicari si aliquis de familia hinc institutus sit =

Sic si testator expedit ne fundus, vel res ad manum, vel aliter perveniat,
quoniam nihilominus sine ab intestato, sine ex testamento prohibita institutione si gravari de-
cedat; sed existente ditione fidei commissarii petiti ei, cum compulso testator voluit spe-
tit, et quamvis dominus in prohibitionem transcat. ex d. l. quidam de ady. ver. dom.
qui ad

Item enim hinc dicitur necessitate
cum res ab herede separari non possit, nisi
dominus independenti esse, aut agens
favere quasi ipse honorat =

qui ad hoc exiguus est, tenet cum sua causa, ut alienari non possit, neque enim ex 96
alienatione gaudeat, et h. quasi lege in eo administratio impeditur. L. Codicillis. §. male
de leg. 2. Ubi in causa tantummodo intelligitur transmissionis filij, sororum filiarumque
liberorum. Tab. et arg. d. l. in ita quib. §. calyx. de leg. 2.

Quarto Corroborat iugitatem assumptionem ex eo, nam iudice, et ceteris 47
inguitari possit ei, qui ab interdicto recedit, ut alienare credat, et ei qui totum tantum
sunt extraneos h. de relicto, cum tangam. et alienum habeat rem fidei commissam, et
sine lege vni ex fam. sine n. ex l. §. fidei commissum §. de l. d. §. si de fidei commissis. de leg.
2. forte enim omnibus de familia gratas, ut nullum §. ferret, nulli legavit, cum et n.
legavit gratie liberalitati beneficii non exerceat, cum de suo nihil relinquit, et §.
relinquit omnino relere debet d. §. si de fidei commissis.

Quinto hoc videtur probare tex. in l. p. §. male de leg. 2. ubi non parum h. 50
voluntati, sed domum alienaverit, et postea vel extraneo h. de inguitatis recederit,
aliquid enim distinctio h. c. non ne equaliter n. parat voluntati. et alienat, qui vendit,
vel qui extraneum h. de inguitatis, nunquid hoc n. dicitur diversa omnino esse, quae
ad hoc, ut gratas paravit, vel n. paravit voluntati alienare, vel n. dicitur,
quamvis eadem sint, ut qui n. de familia fidei commissum petere possunt. l. cum §.
ter alienationem. 2. §. §. de ditione existendam.

Sed h. duo fundamenta evertit videtur tex. in l. qui n. facit. §. de leg. 51
iur. ita qui n. facit, §. facere iur. i. videtur facere aduersus id, §. n. fa
cit; sed h. iur. est relinqueret familiae: igit non relinqueret facit aduer
sus id: igit n. parat voluntati. Dico §. non facit, sed facere videtur aduersus
id, §. est iur. facere, et n. in eo, §. alienat extraneus h. de inguitatis, sed
in eo, §. fundum, vel rem vni ex familia n. relinquit.

Diversum est si fundum extraneus legavit; nam h. vere sua voluntate fa 52
cit, et quia facit aduersus id, §. est facere iur. quia vere alienat extra fa
miliam, et quia n. facit relinqueret familiae, quomodo intelligendy d. tex. in l. si
iur. §. cum pater de leg. 2. ubi verum est enim non paravit voluntati defuncti fi
lium, quia fundum extraneus legavit; de hac enim alienatione testator sen
sit cum ultra alienationis prohibitionem fidei commissum eorum familia relin
quit, et forte cum simpliciter alienare et §. §. et eo §. dominij transferet
de vna in aliam gratam: neque enim legatarius defunctum representare potest,
ut unica gratia, et vnicum dominium conceat, et quia maxime deterioravit
fidei commissum dedit, et quia in rem mittitur, aliter n. habet gratia h. de salu
do non fuit, maxime si legatarius res tradita fuit, etenim quia hoc casu ce
rat supradictum inueniens dandi dominij pendentiam, cum si legatum n.
tenet apud heredem remanens est, itaque hoc casu cessant supradictae argu
rationes.

Illud omnino ferre n. potest §. Valde dicit tenet extraneus h. de inguitatis 53
nem, quia necessaria alienatio est, quomodo enim necessaria rejectio vel
dicitur §. non ne in voluntate gratas n. est, vel vni eam donare, vel in l. §.
legatum, aut fidei commissum familiae relinqueret. neque illud videtur §. liberis
testandi infringit. L. cum pater §. manda. de leg. 2. non ne vni vel indelicta
dispositio tollit libertatem testandi; nec enim tollit iur. vel d. §. positus, ita ut ni
h. modo de ea disponere possit: ne alio licet in vna alienationem §. habere,
cum infringat libertatem testandi administrandi gratiam. d. l. in re mandata.

de leg. 2.

de leg. 2.

54

Quod superioribus addere non potest, sed si gravatus, simulque prohibitus fundum
servientem emerit, et fundo affecto servitutem realem debet, et fundi ipso iure ser-
vitutem: hoc enim iure necessitate fit: neque enim, ne servitus fundum fundum
emere prohibendum est, sed si postea vendiderit, vel eadem fundum empti tradiderit,
absque restoratione servitutis tenet quidem prohibitus, et servitus a omnia rema-
net: hoc ideo quia si videri non amittere, ita, et adquirere debet, et non facti nulli
sunt effectus, qui a iure irritantur, sicut sunt, quando vincari dabit. sed ad
estimationem damni familia tenet, et si solvendo non est, forte vltimū restitutoria da-
bit. v. l. si maritus 7. ff. de fundo dotali

55

An autem prohibita alienatione, ea alienatio prohibita censetur, quae obij servien-
tibus fit. Vbi non. l. quibus C. de fidei commissis. idem est, et si alienari omnibus
de familia prohibetur se vendere velle, ut ex his qui vult eodem modo operari, et non
hij est qui emere velit: tunc enim licite res alienabit. l. qui Rom 122. S. cotra
del. ob. l. fin. C. de iure empti. Hoc tamen in temporalibus fidei commissis, secus in per-
petuo, ubi non nisi admitti possunt. quibus nequit fieri prohibitus. l. peto s. fratre de
leg. 2. Sed tunc verius dici potest. non omnes servire, sique hanc non esse exceptam,
sed regulam supradictam intelligentiam. Videndi si Fab. 14. necht. q. 15. Reperit in d. g. h.
iure. l. 12. q. 46.

56

Ex quo fluitat dicta sup. ex n. 4. et in margine. et prohibita prohibi-
ta alienatione extra familiam si ob credito gravati fundum vendat, tenet
iure cohibetur alienatio et ob necessitatem, et exco, et publice, et clamate fit. Cui
ad. h. C. de dist. pign. Equia omnes de familia insutali vident. d. S. cotra del. ob.
fieri debent equali licitatione. arg. l. si in empt. 35 de minor. In his igitur, qui in
universalem successorem necessitate iure fundum transt. arg. l. 2. ff. de fundo dotali

57

Si propter alij absolute prohibita alienationem fiat, idem in factis, et in emptis
et ob eandem rationem; minus enim incerta est spes nasciturorum: cum et ex his hinc
irritum possit. Si in utrumque casum alienationem, et mortis relinquatur fidei com-
missum transt. in f. cum, et emptorem fundum necessario, cum sua causa, ut alie-
natio non possit, ex eo ex secundo casu mortis adhuc prohibita spectatur. arg. l. 3.
In fundo dotali

58

Secundum hoc ultimo casu si ob id, et damni infecti non cavetur ob non inuentos
fidei commissorum alienatio fiat; tunc nec secundo fidei commissum locum habet, nec res
transt. cum sua causa, sed libere, et rabs est, quia alienatio ob debita, vel de-
bita est necessaria ex supposito voluntario. l. sicut C. de oblig. et archen. l. in
peratore ff. de iure fisci, alienatio ob defectum cautionis est simpliciter necesa-
ria ob rei qualitatem, quae ruinam minatur. Idem in causa a. noxali ob servile
licetum, sic illa non extinguunt spem secundi fidei commissi, hinc extinguunt. arg.
l. de fundo dotali, ex quo transt. vel non res cum sua causa, et indistincte in rem-
missio datur, si habet locum fidei commissum, et ob id gravatus non est solvendo, et
quia resare non potest fidei commissum causam.

59

Ad distinguendum in peribus legibus sup. n. 27. Cogita tamen
quae nullus tenet. l. peto s. praedictum ff. de legat. 2.

An in Contractibus teneat prohibito alienationis?

Non sicut in testamentis facta prohibito alienationis irritas, et nullas alienationem, ita similiter in contractibus ipsorum lex, seu pactum irritam facit alienationem. Hic enim brevissime dicam et attingam, cum si nullum ad tractatum spectant contractus opinione omnium etiam in illis tanta est vis voluntatis, quia ut lex servatur, et custoditur, cum iuris formis, et utilitatem implicitam obsequi est: dicunt enim testatores legem rebus suis, et quidem possunt: voluntate autem strahendum, ut minus favorabile, non ut legem custodiant. proutque sentiones legum auctoritate non censeri aut sapient. in l. ult. ff. de leg. et leg. trad. que ubi ex textu serie ita accipit Galbanus de usufr. q. 20. sub. n. 7. ac si sapientiam dixisset proutatorum sentiones legem non sunt, neque adimere, ne que dare hereditatem possunt, neque directo dominium, neque legem rebus suis dicere possunt, sed prout; ut possit facere testatores, quorum voluntas dicitur. Cum in id tempus spectat legum auctoritate censeri, ut late ex pluribus probat ipse Galbanus q. 20. de usufr. sub. n. 9. ob idque illius Catalis Comitis fieri, ut lex ait Raimundus de antiquit. lib. 6. q. 14. quamvis aliter accipiat illi lex. Cui. 12. Resp. Reg. et Gotthof. in l. 20. de Reg. iur. Etiam sicuti voluntas testatorum in genere apta est ad dominium igitur iure transferendum, ita est ad tollendum, et ad ingrediendum alienationis, cum hanc legem illi dicitur.

Voluntas autem strahendum nec ad transferendum ipso iure, nec ad adimendum apta est. l. traditionibus 20. C. de pactis. l. obligationibus subit. ff. de oblig. et action. nisi traditio interveniat, vel ex ipsa sentione carum, et non carum redueat, ut fit in pactis resolutivis directis, quibus casibus prouti rectum fit, et directo fieri non potest, scilicet per actus veros, vel fictos traditionis, vel non traditionis: nam hominum voluntas circa corporalia operatur, testatorum, vel lex circa intellectualia, et absque traditione vera, vel ficta tollit, dat, et ingreditur dominium, et eius effectus.

Quid ergo sentione operabitur, nec enim per proutum unumque sentionis est vivere proutum, eiusque intentus. l. stipulatione. §. altera de l. ob. nihil aliud, quod factum in sentione sentione deducit, factum scilicet non alienandi, nam non facit, facere est. l. in factis. 60. de delictis et dem. l. 2. §. item si in factis de l. ob. l. facere 189. de l. sig. in omnibus factis obligationibus non in factis, §. proutum est fieri in collis obligatione in id §. intentus. l. signum ab alio 13. de re iudicata. l. stipulationes 72. v. C. de l. ob. l. 66. et 67. eod. igitur in hac non fit, §. proutum, hoc est si re alienetur in id §. intentus agit. l. 6. ff. de serm. ex port. l. fin. C. de pactis inter emp. Et hoc non intentus stipulationis, vel proutis, vel ratione illius affectionis. d. l. 6. de serm. ex port. vel ratione proutis autem proutis d. l. 6. et 7. ff. eod. de hoc scilicet, §. minoris res vendita est, quamvis hoc casu aliud sapientiam iudicium fuit. d. l. 7. ubi dicitur. l. §. leg. et 27. q. 3. et in d. l. ult. C. de pactis inter emp. scilicet enim nullum pactum, nulla stipulatio erit, nisi huc proutis sit; tunc enim non proutis, proutis in proutis, sed que sit quamvis, proutis. scilicet stipulationis. d. l. stipulatio. §. altera de l. ob. ubi dicitur.

capit. 4. ult. §. ult. C. de temp. et appellat. q. specialiter tale pactum proutis agunt. ut ex illo deo. in proutis. Cum in id tempus spectat legum auctoritate censeri, ut late ex pluribus probat ipse Galbanus q. 20. de usufr. sub. n. 9. ob idque illius Catalis Comitis fieri, ut lex ait Raimundus de antiquit. lib. 6. q. 14. quamvis aliter accipiat illi lex. Cui. 12. Resp. Reg. et Gotthof. in l. 20. de Reg. iur. Etiam sicuti voluntas testatorum in genere apta est ad dominium igitur iure transferendum, ita est ad tollendum, et ad ingrediendum alienationis, cum hanc legem illi dicitur.

3

3

4

5

6 Ita enim accipit lex in l. in traditionibus ff de pactis, ut in traditionibus
 7 huius rerum quocumque pactum valeat, si ut dominij translatio, vel liberam administratio
 hinc postquam contractum est immediatim, et irritari possit: hoc enim efficere nequit
 l. gen. ff de pactis, sed ut de actio in iudicio interit, vel solutio causa data, causam
 scripta, quae similiter ad rem revocandam, si in potestate gravata est, operatur, vel in
 8 g. interit. L. ea lege. C. de solutio ob causam datur. et ibi Cui. et Bonz. dicitur etiam
 calage sumentionis, ut emptor gratia in aliena rem, nec pignori supponat, aut servituti
 si voluntati parere velit: vel lege non servata, dicitur tenentis, efficere enim non
 potest, hoc est effectualiter facere quod pactum, vel sumentionis, quomodocumque instrumentis
 adiectum, ut alienatio nulla sit. d. l. gen. ff de pactis, cum lex dicta vel non interpretatur
 sed stricte, ut actio ex ipso g. ducatur, si bonis fidei stricte est. L. in bonis. C. de
 9 pactis, vel exceptionis cum Cuiac. ind. l. in bonis. et l. leg. C. de g. vel actio ex ipso
 h. h. cum Valentin. lib. 1. epist. 3. ex epist. 4. et epist. 4. reg. 4. g. ducatur si stricte in
 stricte adiecta, et omnino actio ex ipso h. h. si traditionem rei propriam adiecta
 h. d. l. in traditionibus. ff de pactis =

8 Quod enim si nihil interit omnino, quia forte res vendita iusto pretio est, si
 nihil omnino pro duntaxat, pro gratia odij affectum, tunc enim non valebit pactum,
 et necessaria erit stipulatio. L. si locus ff de religiosis. sicque accipi potest d. l. 2.
 de serv. export, abque eo, quod remaneat in Pandectis traditio Papinianum stricte
 9 2. C. de veteri iure evincendo = Nec repugnat. d. l. ult. C. de pactis inter empt. ibi Cui.
 et simpliciter ait inq., ratione modicitatis pretij interesse semper, si quidem dicitur
 venditor, vel alius alienator. hoc est qui donat. Nec rursus simpliciter considerari
 ait non aliter in eam alienantem translaturum fuisse: sed considerari debere
 hoc quando est interit, ut ex subiecta serie lex patet. aliter Galban. de inst.
 10 ep. 36. n. 8 = Nec nego d. l. si in locis ff de religiosis ita similiter accipi posse de
 interesse ratione modicitatis pretij. d. Sabini, et Papinianus. d. l. b. de serv. ex
 port. quia ibi non ait Paulus pactum esse inutile, sed non sufficere; nec aut stipula
 tionem fieri debere, sed stipulationem interponi oportere, ut subtiliter considerant d. de
 tes lib. 8. epist. 15. sed alio sensu. ita. non sufficere inquit Consulibus pactis, quia
 ex eo nihil nisi interit potest, scilicet pars pretij tacite remitti, quod quidem
 nec explet desiderium partium, cum regulariter modicum erit, eo quod boni bi
 ni arbitrio non ex affectione estimant. itaque ut accipi possit interit, et inquam
 tum non sit factum emptoris, quoniam stipulationem subici oportere, et sumentionem, in
 qua usque ad rei duplum poena venire potest; forte antiquitus amplius.
 etiam non querit nisi quod sit quantitas, et solutio stipulationis. d. d. alteri. et ibi Bonz.
 ex n. 21. et hoc modo sibi melius videtur pactis, et stipulatio inquit interit

l. 7 de serv. export. l. 1.
 l. ult. C. de pactis inter emptor.

11 Nec nego etiam stipulationem penalem si nihil om
 nino interit, quod exceptio doli mali et ibi g. l. 2. d. ult. de d. ob. l. 2. d. circa
 de doli exceptio hoc enim magis probatur in d. l. si in locis ff de religiosis, et
 plausibiliter intelligendam facit: sed hoc sensum non querit quid interit pecunia
 sit, vel quid interit quantitativa, hoc enim non attendit, cur interit, sed quod
 sit quantitas in poena deducta, et an ex interit pars solutio, et enim vix ha
 beat stipulatio necesse est, quod interit saltem ratione affectionis, quamvis non
 benebolis, et sanis: sed cum semel vix habeat non querit quid interit, ut ex
 co.

d. l. 4. de religiosis.

eo regulariter stipulatio, sed quae sit quantitas p[er] se, ut omnino debeant. D. Ghab. 98
h[ic] claritatis gratia sequenti[us] deduci possunt resolutiones =

Pactum in inveni[en]ti factum ubi g[er]unt actio[n]es, vel stipulatio ne quid alteri
facere liceat in re g[er]ia, efficaciter n[on] potest operari, ne illud fiat, sed g[er]unt actio[n]es
in id q[uo]d interest. L. gen. ff. de pactis. Valentin. d. q[ue]r. a. n. 27. Requirit, ut valeat, q[uo]d
interest, sed semper interesse creditur, vel eo q[uo]d minoru[m] res distracta sit. l. 6. ff. de ternij
export. vel q[uo]d aliter donatoru[m] n[on] fore donator. l. ult. C. de pactis int[er] emp[er]t. l. 33. §. 1. et
lege. de donat. L. si quis aliam resolutionem. l. 34. §. 1. ubi dicitur. de delictis edicto =

Pactum in traditione rei appositum simili lege tenet, ut debet solutio causa data,
et res petat, vel id q[uo]d interest solvat. L. in traditionibus ff. de pactis. l. ca. lege. C. de
solu[ti]o[n]e ob causam. l. si ita quis 135. §. 1. ca. lege. del. ob. et ubi dicitur. C. de donat. =

Pactum, seu stipulatio, interpositum ne quid fiat in re, quae sua se[m]per
fuit, nihil valet; factum quia nudum, stipulatio, et pactum, quia nihil interest.
L. stipulatio. §. alteri. del. ob. nec interesse creditur, si ratione male g[er]ans affectionis
interest. d. l. 7. de seru. export. = in omnibus h[ic] casibus si q[uo]d unum q[uo]d interesse versatur,

operatur, et magis expedit subicere stipulationem penalem, in qua n[on] g[er]unt quan-
tum interest, sed quae sit quantitas, quae pena g[er]uita in stipulatione. d. l. stipulatio
§. alteri. del. ob. d. l. 11. de religiosis. sic noviter intellecta = Cum ratione g[er]ans affec-

tionis tantum interest, necessaria omnino est stipulatio penalis, quae, ut sistat illo
interesse stenta est. d. l. 7. de seru. export. Don. in d. l. stipulatio. §. alteri. in
fine; nam in stipulatione simplici, vel pacto in inveni[en]ti, non est interesse sidera-
bile, ut g[er]at eum agat. d. l. 7. de seru. export. Meritum 46. ex 50 de serv. iust. in d. l. ult.
C. de pactis int[er] emp[er]t. ubi dicitur de sententia apertis =

Nec dictis supra in p[ar]te quidnam obstat ratiocinatio Fabri, qui stanti-
um tenit de cad. 67. err. 5. ait enim impeditur pactum stantiu[m] in traditione
rei suae, domini[us] translationis; haec enim lege aut remittit, n[on] aliter traditurus
d. l. fin. C. de pactis int[er] emp[er]t. itaque n[on] servata lege domini[us] resolutus, et ubi
actio vindicatoria p[er]cipi g[er]unt. L. ult. C. de donat. quae sub modo. Nam vox

verum esse, q[uo]d quando hoc fieri co[n]g[er]it velint stantiu[m], facere posse, vel data
re sub solitione iniuncta, ut n[on] antea domini[us] transferat, quam impleta sol-
itio fuerit; vel sub solitione statim resoluta, ut interim q[uo]d cario quasi sit domi-
nium g[er]ans eum, cui tradit, ut sit in pactis resolutionis directi indig[er]e addictis, et
legi[us] minoris. l. 41. de tel. vind. l. ubi autem §. 1. sed et Marcellus de indig[er]e addictis.
l. ult. de lege Cornelia. cum alij a Valentin. d. q[ue]r. a. n. 29. tunc enim ratione volun-
tatis impedit solitionem, n[on] tam domini[us] tollit, et impedit, quam n[on] transferat, nec
dat, causa reducta ad n[on] causam, et tunc operatur recte Fabri ratio, nihil natura
huius esse voluntatem domini rem tradere volentis, quantum volentis ratam habent. l.

traditionibus. C. de pactis. l. 1. de abq[ue] g[er]it §. 1. traditionibus. inst. de ser. l. uniu[er]s. et in g[er]en-
ti causa ex defectu potestatis q[uo]d habita voluntate idem g[er]it: voluntas enim domi-
ni qui tradit ca. lege, ne alienet ea est, vel ip[s]e Fabri teste d. de cad. 67. err. 5.
fol. 422. non ut dominium sub illa solitione transferat (q[uo]d nec fieri potest sub sol-
itio n[on] alienandi) nec, ut sub solitione resoluat (q[uo]d exigua s[er]uentione effici potest)
sed, ut statim pure transferat, et q[uo]d qui accipit obliget = sed ip[s]e ait, q[uo]d in
casum alienationis, nec alienatio tenet, ut domini[us] tacite resoluat, et ubi actio
vindicatoria p[er]cipi debet, n[on] directa, quia pure domini[us], et pure transferat
fuit. d. l. 1. C. de donat. quae sub modo. h[ic] ita. l. fol. sed q[uo]d vult Fabri nos nec

non est interest q[uo]d donat[ur]
q[uo]d in emp[er]tione =

de donat. quae sub modo

de q[ue]r. a. n. 29. in fine =

nec velle possunt, ut recte ait Bacob. d. err. 5. Nec enim tanta est voluntas
strahendum, ut semel pure dominio translata possit cum ipso iure tollere, nec cui
effectus impedire. hoc enim nisi lex, aut testatoris voluntas, quae lege habet efficere
nequit aliter: quinimo nec hoc voluisse patentes videtur debemus, cum in po
testate ipsius fuit apponere solitionis resolutionem, nec facit itaque, neque
luc fecit, neque se voluit abingere quibus. arg. l. i. ff. de iure Codicill.

18 Jam tum enim rationes Fabri, leges, quae addunt d. err. 5. 6.
et 7. et voluntas strahentis hoc efficiunt, ut ei actio in re, quae interit quaeat, vel
ob causam solutio si in potestate prohibita res adhuc est. d. l. ea lege. C. de condit.
19 ob causam. Nec obstat. d. l. i. C. de donat. quae sub modo. nam ibi spectabit utriusque
vindictio datur favore alimentorum, et auctoritate scripti, quae patet ex eo, quod scriptura
et imperatoris auctoritas. in hoc capite, ut non temere ad singularem quod ducatur, ut simi
20 liter sit in l. quibus eisdem tit. ob aliam scripturam. ita Cuius in d. l. ea lege = Ultimo in
hi cum Bacobio dicere licet, quod Fabri inditium fuit, qui ita voluntatem strahen
tis interpretatur, ut irritam faciat alienationem, et si similis stipulationis interpretatio
voluntati testatoris tribuit, quae plenius interpretari solet: non ne nisi voluntas strah
entis ingrediens est, ut aut Faber alienationem, et resoluens tacite, ita voluntas te
tatoris, quae lege representata potest mentem fortiter operari, idem efficiat, et operabitur.

21 Nec obstat dicto lex in l. fin. C. de reb. alien. si alien. rangae ibi, ut vulgo re
ponitur pariter voluntas testatoris, et iuramentum de hoc, quod prohibita alienatione,
prohibita censetur usufructus, seu servituti, aut hypothecae subditio, si in hoc, ut alie
natio sequuta irritum censetur, sed singula singulis, si a testatore facta prohibita
irritata alienatio, si a strahentibus irritata, quae interit quaeat. balant. d. q. 2. n. 32 =

22 Similiter omnino respondet ad lex satis singularem, et diffinitam d. l. si
creditor. §. ult. de distract. pign. ibi singulariter admitti tenore prohibitionis aliena
tionis a creditore factam, ne licet debitori hypothecam vendere, vel pignus,
et strahentem venditionem nullam esse, eo quod quodam qui pignus aut retinet ali
quod in iure, maxime pignus, quod totius rei substantiam spectat, potest istam
legem dicere. Val. d. q. 2. n. 33. Bacob. in Chitand. Fab. dec. 67. err. 2.

l. 7. §. ult. de distract. pign.

23 Verum enim vero cogitabam dici posse hanc D.D. sententiam
omnino falsam esse, si simpliciter accipiatur, et ut eam accipiunt: quid enim si unus
fructus, vel unus in traditione rei retineatur? quid si servitus realis? quid si in
phiterycos, vel superficies? si ne eundem effectum factum si strahentis habe
bit? nebulosam: quid enim ut recte ait Fab. d. err. 2. addere potest unus re
tentio, ut tantam vim facta tribuat, maxime cum lex totius rei dicat, et lo
tan retinet, nonne idem dicere debemus de toto, quae ad totum, ac de parte,
quoad partem. l. q. de toto. ff. de rei vind. Amplius enim nihil tribuit unus
retentio, quam ipsius vindictio, quae si in re est re separabile, si res, sed in
tantum vindicatione veniet: quid denique omnia habet unus retentio in

24 ipsa proprietate, et eius effectibus = igitur tantummodo de unus retentio ex
ho intelligi debet, si pignus sit, non de alio, et ita recte, et clare sensus
l. d. si factum emittit. Quare testatoris voluntas irritam facit alienatio
nem, eo est, quia ut lex apta est ad dominium ipso transferendum, et ita si
nihil ratione strahentis, ad ingrediendum dominium, et similiter, ut lex mo
dum imponere iuxta rationem, reb. subditorum potest, ita similiter voluntas
testatoris modum, et legem dicere potest reb. suis, et heredes, quia in ipso

ut lex operari: Quare pater cens similem legem dicere nequit est, quia
sicut voluntas eius, ut pote pater, de minus ipse iure transferre n̄ potest, ita nec
impedire; et similit̄ quia, ut pote pater, voluntas legem velis suis dicere po-
test. arg. l. in re mandata. C. mandati, alienus n̄ potest =

Hic supponit verum erit dicere, q̄ cessantibus rationibus supradictis
in pignori pater, idem ac testatoris voluntas operabit; sed in pater cont
qui habet in pignori, cessant q̄ dictis rationes: q̄ voluntas ipsius recte operabi-
tur: Probatur miror ita. Sicut pactum pignori substantialem transferre iure
ditorem in distrahendi pignori. s̄ ista autem. inst. q̄ alien. licet. nomine debito-
ri, ita ut pactum ista factum inutile sit. l. 4. de pign. act. et in pari causa
potentis sit in distrahendi in creditore, quam in debitore: sicut quando scurrunt
actiones viles, et directe, quo casu viles p̄ferunt p̄gramus nomine cedentis exerce-
ant. l. p̄curatorem s̄ de p̄curat. olea. ff. de pign. n. 8. ita similit̄ pactum pignori
potest esse debet, ut impediatur in distrahendi in debitore; et quia pacto apponit
semper creditor scurrere censet in distrahone; et quia ratione stratoris recte
operari: nam sicut pactum est aptum ipse iure in distrahendi, ita, et apte conje-
ct ad eum impediendum in debitore. Quis hoc pactum, sine h̄c lex potest di-
ci a creditore, quia rei ius dicit, hoc est iure distrahendi, q̄ suum est: igitur cum
ambus rationes supradictis cessent, recte pactum operabit =

apposita iure velut omnium ne
presentib. l. Labiny. sm. d. in d. operari

l. 1. in d. l. 7. ff. de pign. h̄c refert. So. iur. ff. de pign. n. 22. interit ex eo, q̄ re in potentibus alienata dicitur adu-
sarius subicit. l. 1. C. de licet. potentis. et eo maxime, quia si res agud de-
bitorem est, non indiget p̄batione alia, quam ostendere rem obligatam esse, et
debitoris possidere. si agud alium sit, tenet p̄bare rem in bonis debitoris fuisse, et
obligatam. l. 23. de p̄bationibus: alia si nil creditoris intererit, quo modo ven-
dito pignori a debitore facti actio ipsi datur. l. si qui ff. de furth, quz actio
n̄ nisi cuius interit, et ratione eius, q̄ interit tribuit. l. cuius interit. ff. de fur-
th. l. si vendidero ff. de edic. l. q̄ cuius ff. de edic. =

Nec obstat dictis in pignore alia Fabri liberati d. err. 2. dicens p̄
tum esse inutile, si n̄ ratione operationis, s̄ aliam ratione inutilitatis: quod enim
ingit interit creditoris, q̄ pignori vendat, vel non: interit quippe: nam quam-
vis n̄ interit ratione iuris offerendi, q̄ cuiuslibet possessori tribuit. l. Paulus
ff. de quibus modis pign. vel hypoth. soluit. Cui. lib. 11. obior. q. 35. olea de cen-
sarius subicit. l. 1. C. de licet. potentis. et eo maxime, quia si res agud de-
bitorem est, non indiget p̄batione alia, quam ostendere rem obligatam esse, et
debitoris possidere. si agud alium sit, tenet p̄bare rem in bonis debitoris fuisse, et
obligatam. l. 23. de p̄bationibus: alia si nil creditoris intererit, quo modo ven-
dito pignori a debitore facti actio ipsi datur. l. si qui ff. de furth, quz actio
n̄ nisi cuius interit, et ratione eius, q̄ interit tribuit. l. cuius interit. ff. de fur-
th. l. si vendidero ff. de edic. l. q̄ cuius ff. de edic. =

Idem responderi potest in hac specie, cum tibi rem vende, ita ne eam
alienes, et ipsa res vendita specialiter pignori obliget: interit enim mihi ratione
modici pign. d. l. 6. de feruis export. et opetit in distrah. si ista pactum facti sit. l. 1. q̄
si tua res erat, et similit̄ lex dicta sit simulatione, et obligatio, dato q̄ mea
interit, forte minore filio minus indyctis p̄cedum volui. l. d. h̄o centy. de C.
et dem. Item si in casu l. 2. et 3. forte idem p̄ponat ob eandem rationem: sufficit
enim pactum pignori sufficiens esse, ut ipse iure transferat distrahendi facult-
tatem, ut et eam impedire possit; quamvis h̄c opinionem Cerebring videantur.
Fab. d. err. 1. de cal. 87 =

manus. ita fuer. alien.

Non obstat. demig. lex in l. 5. C. si mancip. ita fuer. alien. ubi si in
venditione serm̄ pactum apponatur, ne ad libertatem p̄ducatur possit, tenet pactum,
et irritam facit manumissionem: unde videtur inferri posse, etiam alienationem
p̄biteri efficacit; nam si n̄ obstante libertatis favore ipse iure tenet pactum =

et lex seruo dicit: ita si in traditione rei apponatur, tenere debet, et rei aliam
 etiam iam facta, lex dicere licebit. ut Rabbinat Fab. d. dec. 67. c. 7. Nam
 omnia valent. solut. d. q. 2. a. n. 34. quamvis doctores supra tradidit, sformis et
 et defensabilis, dici potest, non solum in stractionibus; sed quod magis est in ultimis volun-
 tatis; quamvis legi vigorem habeant, necessarium rescriptum fuisse, ut
 tale pactum operari possit ipsius rescripti virtute, aliis nullius momenti esse.
 Ex eo, quia cum scriptum non manumittendi non dixerit ullam omnino utilitatem,
 immo videretur, et odij ratione, et sententia apponitur censetur, ut ait Papinianus
 in l. de seruis export. ut pote nudum, et iniuri reiciendum est tale scriptum,
 l. filius. §. diu. et alij d. l. 1. Sed hac ratione non obstante Imperatoris rescriptum
 seruiti posse testatoris hanc legem dicere. l. 2. C. qui non possunt ad libertatem. ibi.

Quando dicitur parantibus meis placuerit. L. si quis ita. §. 1. de manum. ibi. §. 21
 statum est, verbum in l. ad libertatem ducit non posse manumitti. Et ea ratione
 inductum esse videtur: quia sicut rescriptum temperata dominorum sententia est
 cum immerito, et sine causa faciunt. l. 1. ff. de his qui sui. §. sed et maior. i. q. 1.
 eod. ita et aucta, cum dominum iustam causam habent: sicut enim serui
 fauorosi, et indomiti hanc se ipsos perire posse subire, ut eum metu delectant
 et obediunt; si enim verum, neque potestatem in seruis imperio dominum habentibus
 quare non, et iugum seruitutis exequantur non habebunt et valent. d. q. 2. a. n. 35 =

30 Similique ratione graeca interpretatione rescripti potestate, pro-
 dentes induxerunt, ut, et in stractionibus lex simili apponenda teneret, et manumit-
 tionem irritaret, ut patet ex l. seruis §. de manum. l. ille seruis §. §. qui, et
 agnibus. Vbi equiparatio generalis facta a testatore, a stractione, et a magistratu, et
 ad hanc tenendam opinio ista valent. mouet duabus rationibus: in enim, ut
 talis lex seruo dici posset in l. rescripti, necessarij sunt, ut graui, et ut a magis-
 tratu heret, qui pro publico, si militer rescriptum Diu. Claudij sunt neces-
 sarium. l. 1. C. de his qui non possunt ad libertatem. quare non, et in primis strac-
 te rescripti auctoritate ratione graeca interpretatione non esset necessaria: Purus
 si cum seruis hac lege veniat, ut infra certis tempore manumittatur, necessaria fuit
 stractione Diu. Marci. l. 1. §. 1. de inuol. l. 1. et l. ult. C. si mancip. ita fuer. alien.
 Cuius obiecti. q. 21. Fab. 14. rector. q. 4. quare stractione necessaria non esset, ut in
 praesenti libertas: si quidem sunt, ut ipse potest tempore tempore non manumittatur.
 de hoc si lex sit sup. velat. l. 3. C. de testam. man. l. seruis. 44. §. si quis. de leg.
 1. l. si in. de seruis export. l. 5. et ult. C. si mancip. ita fuer. alien. Vbi graua
 non omittit eo, quod manumissio nulla est, et potest de effectu, quam de facto sta-
 dentes cogitauerunt. ut ait Pap. in d. l. si in. de seruis export. Ex capite eius, quod
 seruis mortem dominum delectat; nam et si verba manumissio, graui potest
 ad libertatem. L. si quis in gram. §. 3. §. 1. ubi ff. ad d. manum. videri. valent. d. q. 2.
 n. 36. et 37. Molina lib. 1. q. 12. n. 32. cum rego et

32 Obicit etiam potest illud, quod est in l. de seruis export. et Cui rescriptum
 seruis export. veniat. cum 2 rego. Si enim hanc legem dicere seruis potest non de p. h. i.
 exportat, aut, ut exportat, qui lex heret seruigium, in quocumque possessionem
 transcat, quare simile legem dicere non potest rebus meis, ita ne alienentur
 sed dicendum est, quod si lex supra dicta exportationem simpliciter dicat, nihil aliud
 quam alia operabit, scilicet, ut grauat actionem in l. §. in l. d. l. 6. et 7. de

l. 2. C. qui non possunt ad libertatem. ibi. §. 21
 ita. §. 1. de manum. ibi.

+ Ex capite eius, quod
 4. §. 1. q. 7. ff. de manum. ibi.

Ex capite eius, quod
 n. 36. et 37. Molina lib. 1. q. 12. n. 32. cum rego et

Obicit etiam potest illud, quod est in l. de seruis export. et Cui rescriptum
 seruis export. veniat. cum 2 rego. Si enim hanc legem dicere seruis potest non de p. h. i.

de seruis export. vel si penaly stipulatio sit subiecta, ex ea agi potest; qd argu 100
mentum maxime e negotiorum tenere, si atente ubi d. l. 7. viderent. si vero
manus iniectio reservata sit, tunc, ex ea extraordinarie agit agud. p. l. 7. vel de
idem, sicut remediis in remissionem agere, ita quemcumque generorem; etiam
hoc remedium exceptis, quasi in rem scriptum e, quia strachy reservatione, ut
sit similis a p. l. 7. in actione Publiciana, et Caluianana, eodem modo, ac si pignus
reservaret; sed n ex hoc evincit simpliciter pactum efficaciter tenere, cum n ipso
iure cedat, sed extra ordinem quia reservatione strachy, p. l. 7. pactum abiecit; et
hoc modo potest defendi effectus similis p. l. 7. in alienatione vel prohibita manus
iniectio reservet / quamvis forte hoc extra legem seruis dicitur, sed non p. l. 7.
itaque si seruis e exportet, spectat manus iniectio: si manumittat in loco prohibi-
to ex institutionibus fidei reuocet singulariter in seruitute. l. 2. C. de illa. n. si manus
iniectio n e reservata, tantum in id qd interest, agit. d. l. 6. et 7. de seruis export.

Cum autem lex dicta e, ita reservata prohibeat, tunc hanc legem 33
fauet institutio Severi l. 1. §. hoc quoque. ff. de offio p. l. 7. vbi. et si reservata ma-
nus iniectio sit, similiter spectat. l. 1. et 2. C. si manus. ita fuer alien. ac p. l. 7. vbi.
si vero dicta sit lex, ut ancilla prohibita libera sit ipso iure: erit libera n ex p. l. 7.
sed ex institutione Severi, et ex rescripto Antonini, et Adrianum. d. l. 1. §. hoc
quoque. et l. 2. C. si manus. Item si manus iniectio remissa sit ex p. l. 7. facta,
nam in idem institutionibus libera erit. l. 1. l. 2. C. de illa. n. et arg. illorum iuris. id qd dicitur
dum videtur, et in iudic. in venditione exceptum sit, sed simpliciter lex dicitur.
videndum Cujac. in Paraphr. Rejectionis. ad. d. l. 1. §.

Circa id, qd diximus supra n. 29. quiri potest, quid si seruis 34
hac lege venditur, seu legatus ne manumittat, capitur ab hostibus sit, et postea
redemptus: numquid p. l. 7. dicitur: Item si ne alienetur dicitur sit, qd agit.
in capite l. 2. C. qui n possit ad libert. venire. et quidem si agud redimentum a
dhuic seruis sit, quo capta dominus ipsius institutionibus effectus. l. in bello. §. si quis
seruis de captivis, nec iure pignori eum habet: nam hoc in libero homine acci-
dit redemptio. l. si quis ingenuam. ff. de leg. l. si senatus. §. si. de leg. 1. e interim abro.
lege n manumittendi. d. l. in bello: sed n in captivis. ff. de captivis. ibi. habebunt
interim sine pena man. qui redempti; et ratio est, quia interim velut alius
seruis est; nec p. l. 7. intelligit, postquam iure, antequam p. l. 7. redemptio
solutum sit. d. l. in bello. §. si quis seruis v. sed oblat. eod. qd potest igitur emptor eum
manumittere, si tempus iustum translatum sit, quo ab altero vnicuique manumitti
potest. d. l. in bello. §. manumittendo. eodem =

Se vero liberatus a domino sit, lex dicta supradicta. d. l. §. sed in 35
captivis. ibi interim sine pena man. item in metallo damnato postea redemptus,
qui seruis p. l. 7. fidei est. d. l. in bello. §. si quis de metallo. eod. qd in ingenuam man
revertet. n revertit. revertit enim quando a p. l. 7. solutum sit, et deo
in deportato, qui indistincte p. l. 7. revertit: cum seruis p. l. 7. sit, nec a quo
cumque p. l. 7. exsolui debet, sed statim postquam habet, quo ad p. l. 7. in
bello. §. si deportatus. eod. qd omnia sic intelligenda, adque exponenda si
omnis f. d. v. emendatione in Papiniana. §. si. pr. §. illat. §. si. §. gl. v. l. 1. §. 2.

~ gloria tota deo, quae huc nobis ~
~ oia fuerit ~

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

Handwritten text at the bottom of the page, possibly a signature or a note.

De fideiommisso Perpetuo, q̄ ex prohibitione
alienationis resultare potest =

Si testator absolute prohibeat fundum alienari, et terea iubeat fundum in fa-
milia relinqui. ita peto, seu veto ne fundus alienetur, sed ut in familia relinqua-
tur, vel terea iubeo ne fundus de familia exeat, vel semper in familia retinea-
tur, aut q̄ semper in familia permaneat, vel de nomine meo nunquam exeat.
vel alio simili imperionali, et absolute modo, fideiommisum resultat additione
legitimum, tam in eorum alienationibus, quam post mortem: tex fere in u-
lari, et eximus in q̄ peto. s̄ fratre delegatus. et ibi Cujas. 19. quib. paginam
Faber. 14. dicitur. ep. 2. et de error. dec. 54. err. 10. Peregrinus de fideiommis. artic.
14. D. Petes in maneris. h. kat. in pr. qui alios plures. Et hoc ut claris p̄ce-
damus sine q̄ modum modi secundum fideiommisum absolutum. Veto aliena-
ri, ut in familia permaneat: sine q̄ modum rationis. Ita. quia volo cum in fami-
lia permanere: sine q̄ modum aduersarij dispositionis, ut in d. s. fratre. sine q̄
modum secundarij dispositionis. Ita. ne fundus extra familiam alienetur, et volo,
q̄ in familia relinquat =

Quae duae posteriores formulae faciliores, et indubitabiles sunt, ut Comu-
nis tenet apud Fysarium d. artic. 14. Duae autem priorae difficultate procedunt, signi-
dem Comuni fere ait. Vbi fideiommisum q̄ modum modi, sine rationis agnita post
nudam prohibitionem, eam confirmare, nec ultra quid operari posse, et contineri, et
alescere debere cum ipsa prohibitione, et in terminis ipsius =

Sed Contrarium verum esse puto, etiam quomodo cumq̄. Vbi fideiommisum
dijuncta oratione recipiant post nudam prohibitionem, ut modo dispositionis aliquid ope-
retur, nouum fideiommisum facere debent: etiam prohibitionem in confirmant, sed
validam detegunt. arg. l. 7. ff. de ady. ver. dom. ubi qui excohit ipse n̄ nobis ipse
em facit, sed eam, qui est detegit; nam cum prohibitis ut ~~ipse~~ in suo casu, et
ex veriscripto tacitum fideiommisum inducat, n̄ eget vbi excohit, sed dicitur sten-
ta est, quibus elicitur alterius favor; vbi excohit dijuncta oratione post prohibi-
tionem claram inducit dicituram in fauorem familiae, vel alterius factus p̄ce-
dentem prohibitionem, nec causa subsequens rationis, sed occasione id deducimus,
veluti cum dicitur soleo actionis furti manifesti alteri q̄ alterum in quibus, q̄ iste
alter videtur fieri furtum, cum ipse causa actionis n̄ sit, sed occasio, qui actio-
nem qualificat, furti manifesti factus: et ut modo dispositionis aliquid operentur
inducere debent, ut aliud fideiommisum post mortem relictum esse censent,
vel primi in secundum casum ampliationis: nec ratio cum dicto debet conlega-
re, sed dictum ampliare, maxime cum dictum tali ratione n̄ eget q̄ sine;
etiam alij modis pote detegit voluntas absque excohit ratione, et ratio, et dictis
separatim agnita sunt =

Itaque duplex ex dictis formulae resultat fideiommisum perpetuo, et
terum tacitum rationale si res alienetur virtute veriscripti. l. filius. s. diu. de

Legati 2. Alterum ex quibus post mortem similiter aditionale, vel ex illis ex
quis, vel ex ipsa die mortis incerto, qui testamenti aditionem facit. l. diu incerto
75. ff. de Condition. et dem =

5 Perpetuum autem esse debere manifesta ratio facit, nam siue uba
a testatore apertant cum adverbij. semper, perpetuo, nunquam. in quo minus dubij
est; siue si apertant sed absolute, et inconditione placita, lex, vel dicit, ut inalienabilis
semper sit, et ubique existat, et in casum alienationis dubitabit nemo in quocumque
agente regebitur censevi fideicommissum, cum regebitur prohibito censeat =

6 In casum autem mortis, qui dubitabilior est, similiter fideicommissum rege
bitur censevi debet, cum utrumque fideicommissum unica, et individua voluntas
regeat inregabiliter, qui perpetuitatem inducere voluit, legem dicens inalienabilitatis
meliori modo, quo potuit; absurdum, namque esse cum testator equaliter omnem famili
am regevit in primo vocato duplicem, in ultimis unum tantum fideicommissum
reliquisse videtur: quoniam cum prohibito eo sine inducenda videtur potest, ut facillius, et
expeditius secundum fideicommissum cedere possit, regeat proutque permanente =

7 Sed interim dubitari potest, si res, ubi diximus procedit, ut 2. vel 3. voca
tis similiter in utrumque casum operari censeat, ad quid cautio desiderata in d. fa
bre: nonne hinc adimplendo preceptum officio suo fideicommissarius est, et ultra non tenet? Ita enim
verum est hinc nihil amplius intervenire, cum amplius non tenent; sed quoniam non videtur
pecuniarum, inter se quod modis, seu lex a defuncto dicta tenent, et securus datur fi
deicommissarius cedere. l. si tibi 19. ff. de leg. 3. que cautio in testamentarum non sequenti vo
cato spectanda est, ut voluit glossa. nec glasse hinc prohibenti, ut fere omnes tenent, sed
Cuiusque hinc rem tradere debent, si extraneus sit, qui iam fideicommissum fundo
successit, cum successus interesse videatur eorum, qui de familia sunt, ac si sequens
hinc eorum; et hoc quod retentionem, et doli exceptionem, ut Papinianus ait, nam
cum simili cautio superabundans sit, sufficit vel quod retentionem sustinere; qui etiam
peti poterit, si fundo alienato sursum quod redemptionem in potestate prohibita inveniatur =

8 Nisi expeditius dicat hanc cautionem
tantummodo peti, et extorqueri posse quod cum, qui vel ipse alienavit, vel hinc
sit eius, qui voluntati non paravit, cum in subsidium ipse teneri debeat, eo quod interim
perantia ipsius, vel auctoris fecit, ut non omnino representata obligatione fidei
commissi spectandi exueret. et hoc Papianus suadentibus, qui in hac specie exque lo
quitur, et cum potest, et viribus cautionis in eorum casum operari, quo alter simili
ter inobediens est possessori foret, ut ratione doli exceptionem sibi simulat arg.
l. 4. ff. de Cond. ob turp. sed ratione possessionis cessante cessat ibidem facultas
petendi cautionem =

9 Eiusdem naturae esse videtur formula hinc fideicommissi velo fundum
alienari, ita enim fiet, ut de nomine familia nunquam exeat: arg. l. gater. §. in
divin. de leg. 3. sed forte obstruendum tenari potest, etenim non, ut modis, et ratio dic
tum cedere ampliare possunt, ita et demonstratio futuri eventus. cum hinc testator
voluntatem declarans, et eius effectum demonstrans intermedium, quos antea habebat =
Neque obstat. d. §. fundum, nam et si testator non dixerit, ut filij, quamdiu vix
erit non alienaret, idem scabala respondit: sed ex duabus rationibus brevitate
ut solet adhibere, tantum facilitatem, et obliam rationem demonstravit = De hac
fideicommissi duplici, sed temporali specie intelligendum est. Maximanus
in leg. filij. §. cum gater. ff. de leg. 1. quamvis alia in specie ten
dat Consultus =

L. Celsus l. 16. ff. de

Neque dicti obstat tex. in l. cum pater. §. liberly. ff. de leg. 2. qui
 similit de digna fidelismissa perpetua intelligi dicitur est. qui omnino singulis
 debet cum l. qui solidum §. 8. §. dicitur §. dicitur §. dicitur sequenti libri respon-
 sum est ff. de leg. 2. ut bene Cuyac' coniungit lib. 7. Resp. ad. d. §. dicitur. nam ex men-
 te ipsius Cuyac' lib. 8. resp. d. §. liberly sic respondet. Proponit Papinianus in prima
 specie testatorem liberly voluntate legasse, et alienari prohibuisse contra familiam
 libertorum, et ut in eadem sententia dicitur §. dicitur §. dicitur. Supponit. l. si ceteri Coliberti par-
 tes una uno exceptis alienarent, an qui voluntati obtemperavit alienatus par-
 tes petat, et affirmative respondet, si §. qui n. vendidit alienantibus n. ven-
 dit, alia petere ipse n. potest, et fidelismissum extinguere, si omnes qui pete-
 re possunt consentiant. l. quibus. c. de fidelismissis. novella 153. Hoc tamen gene-
 re ait, si pariter omnes vendiderunt: quid quirit si unus post alium vendidit
 Respondit quicquid vendiderit primus excludit a fidelismissis, et quicquid
 posterior alienaverit facit partem inter non alienantes: ab utroque etenim ingitur
 ut semel exclusus postea cum alij partem faceret in portione post suam alienatus,
 cum excludi debeat ob id, quod ipse quoque n. obtemperavit. unde etenim, ut postea
 si obtemperandi totus fundus adquisit; qui si similit alienaverit, hoc casu, quod
 annus n. tangit Papin. alij forte petere possent, cum iam obediens nullus sit, qui
 ceteros antecedat, et ipse ultimus fundus venosatus partem faciat. arg. l. unus §. 1. et
 si uno ff. de leg. 2. et hoc ut voluntas testatorij p. petere servet: quod si alienan-
 tes cum liberly decedant, et postea ultimus liberly, in quem fundus cecidit alie-
 net, vel extero legitimo decedat nec hoc Papinianus tangit / nulli dubio videbi-
 tur filios fidelismissum petere posse, quamvis supra Fab. 14. dicit q. 8. Quod si in
 omni extero legitimo decedat, cum iam omnes alij vita functi abiq. liberly esset
 vel extranei huiusmodi instituti, ut ait Cuyac' vel §. est verus voluntati obtempe-
 rantes partibus suis §. fidelismissum superstiti relicto, n. vendit, in hoc casu con-
 cludit Papinianus fidelismissam petitionem huiusmodi libertorum §. decedentium
 n. petere supra extranei ultimus huiusmodi. Ratio dubitandi erat, nam cum reliqui
 Coliberti voluntati obtemperarent, et ultimo libertis mortuo, certis esse incipere ga-
 rem omnium huiusmodi solitionis esse dicendum videbatur rursus fidelismissam dividendum
 esse, ac accideret si pariter omnes extranei huiusmodi relicto decedissent: vel admi-
 nia Cuyac' n. dicendum videbatur, similit esse partem omnium solitionis. cum om-
 nes extranei huiusmodi relinquissent. Hi non obstantibus statim Papinianus tenet
 forte ex eo, quia postea semel ultimo quiritur amplius ab eo recedere n. possunt,
 absque eo, §. nobis indicat fidelismissum primo extincto, cy nullus ex libertorum
 familia supervit =

Quin etiam eadem sententia specie si Coliberti priores extranei relicto huiusmodi
 dibus decedant, et quiritur sit posteriori actio petendi fidelismissam, eam in extrane-
 us transmittit huiusmodi, itaque n. tantis rebus, sed §. magis petitis extraneis huiusmodi:
 petitis, ut ipse Papin' ait in d. l. qui solidum §. 8. §. dicitur de leg. 2. nam utrobique illi ter-
 mini, eady ratio dubitandi, et decidenda, referenda est, ut in secunda specie facti
 Fab. d. lib. 14. dicit q. 7. quamvis pluribus involutus ambagibus supra Cuyac' tenet =
 Post d. §. liberly. in §. cum inter eandem
 speciem §. requirit Papinianus, et ait, §. si inter libertos illor, liberta testatorij admira

libertorum, alij pot. pete
 videtur. arg. l. unus §. 1. et
 de instigat. §. 2. §. 2. §. 2.

13

14

sit, si ipsa decedat relicta filio hōde, posse secundū voluntatē partē fidei retine-
re, quam mater accepit, ratio dubitandi erat, nam cum testator iussit, ut infa-
milia fidei retineretur, seu ne defamilię nomine libertorū exiret, post alienatō-
nē prohibitorū, dicendū videbatur, filium libertorū excludi debere, ac alij extra-
neis, cum ipse filij conditionem gabię sequitur de nomine familię nō sit; stranz
tamen directura pietatē Papinianū tenet, nam cum mens testatoris fuerit, ut ita lo-
cum fidei in eorum existeret conditio morte granat; si libertos nō reliquerit, id dat
intelligere in d. antec. et hac mente gaviter vixit omnes libertos, absurdū esse
pariformiter mentem nō determinari, et libertorū filios excludi maxime momenti.
arg. l. cum any tor de cond. et dem. q. ex leg. lib. v. pag. de iur. p. d. sumpta est. l. cum
acutim m. c. de fidei. Cuyac. lib. 6. v. pag. ind. d. libertorū in p. Feb. 14. n. 12. =

15

16

Ad hanc speciem fidei in mō referendū est
lex in f. pater. d. mater. de leg. 3. sed iō fidei in mō nō existit: ob eamque alibi di-
ximus, nec hic repetenda = Hac vero fidei in mō formula dicta. hōde realient,
et de nomine meo fundū nō exeat. erit in eo modo, ut infra dicemus fidei in mō
absolutum perpetuum in casum mortis, temporale vero in casum alienationis: ita for-
mula ponit a Papiniano in f. cy pater. d. fidei. de leg. 2. ubi admittit et lib. et
manumissorū ab hōde extraneis, q. ut ibi Cuyac, aut libertorū ab hōde fidei in mō
nō manumissorū, et nomine patris, et testatoris nomine ordinabatur: extra hac
formula dicta ne fundū alienet, et hōde in familia relinquant. erit in casum
alienationis perpetuum fidei in mō, in casum vō mortis temporale =

17

Ad supradictam fidei in mō speciem nō pertinet
sed ad temporale fidei in mō in vtriusq. casum, l. pater filij 34. ad l. falcidij.
ubi pater filij rogavit ne fundum alienaret, sed ut in familia relinqueret, filij
obtemperavit voluntati, tres filios testatoris negotij cogitanda, qui quilibet in falcidia
ratione ponenda, ut alia debita, deducunt fundū sibi debitum a patre. l. in im-
ponenda. C. ad l. falcidij. quamvis enim actio supra q. aditionis videat, tamen
deductionis remediū in iō debitorū a testatore hōdebus videtur. Cuyac. d. l. filij. d.
Dum. de leg. 1. et ita Marcellij ait: quamvis enim pater in potestate habuit, cum ex
filij voluntate relinqueret fundum, tamen postquam q. institutionis eos elegit. l. unum.
si duos. de leg. 2. fuisse videtur creditorū. d. l. vny ex fam. in gr. de leg. 2. ubi
de iudij d. de leg. in Math. a n. 9 =

18

19

Etiam de hac formula intelligi sunt textus in l. pater in p. de leg. 3.
l. Codicillij. d. instituto. de leg. 2. = Similiter huc spectat novella 159 de substitut. fac-
ta. et ubi pater in specie fidei in mō perpetui ex duplici capite ait in p. q. tendi
nō debere gradus substitutionis ultra quartum gradum, q. cum Claudio Chiffleto
de fidei in mō lib. 4. q. 2. accipiendū est. ita, q. quando facta sit q. iō alienationis
indefinita, ut in d. q. habe nō gendat ultra quartū gradū, eo ut eusetis spiritus,
et lites exurgens, etenim cum hac iure individua causa fidei in mō nō erat in
minutissimā partē fidei in mō secabat. cum ad quarto loco vocatos generat

20

Secus in nostris hyspanij primos, quorum, cum ex pte
vniū causa individua sit tam quoad substitutionis, quam quoad inceptions; in
eā enim nō nisi vny succedit primogenitus, facilius, et expeditius adque spiritus
ne, quomodocumq. instituantur gduant. Molina in p. fat. n. 22. et lib. 1. q. 2. n.
18. Valenzuela Consil. 23. n. 107. Solerzans Emblem. 66. n. 20. Conarrub. 3. var. q. 5.

D. Ramos. de Episcop. Licit. in prom. n. 14. nisi, ut ait Chifflet. ad unq. q. 10. 403
gluey vocaciones nominatim a testatore nominatim facty sint; tunc enim usque ad
eas quoniam =

Guillermus Masius sing. opin. lib. 6. ep. 11. ait, ides in p. dicta novella n. 11. 21
quantum gradum extendi substitutiones, quia usque ad eum vocaciones facty sunt,
et adimplety in g. na g. g. illi, qui ex p. g. l. substitutione, qua ipse succedit extraneus
videm habere ibi potest, cum ultra ex voluntate si p. d. d. p. d. h. i. s. e. c. e. y. e. n. d. i. g. u. t.
si coartata p. d. h. i. s. n. e. e. t. t. u. n. c. e. n. i. m. i. n. i. f. i. n. i. b. i. p. e. c. e. d. e. r. e. t. U. t. a. g. e. o. p. i. n. i. s. d. e. f. e. n. d. i.
potest: si prima. d. y. p. o. s. i. t. i. o. n. e. n. o. v. e. l. l. C. o. r. r. e. c. t. a. e. x. i. t. si secunda. e. x. i. t. l. e. g. a. t. o. r. i. a. i. n. c. a.
i. n. i. p. e. c. i. a. t. = si vero taliter formula Concepta. Peto hinc mi re fundy alieney, sed 22
ut in familia reliquos: formula g. r. o. n. a. l. i. s. C. o. a. r. t. a. t. a. p. p. e. t. u. s. f. i. d. e. i. s. m. i. s. s. i. u. m. n. e. n.
tra specie inducit: sed tunc duplex e. r. g. i. o. n. a. h. i. s. t. o. r. i. e. c. u. m. i. n. d. e. f. i. n. i. t. e. g. l. a. t. a. n. i. s. t.
Hoc ex i. n. g. r. a. d. i. c. t. a. M. a. s. i. i. o. p. i. n. i. e. e. i. d. e. n. t. e. r. u. n. d. e. n. t. D. e. h. a. e. l. 5. 4. a. d. f. a. l. c. i. d. i. u. s. u. g. n. 12 =

si autem formula, p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. u. m. m. o. d. o. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. i. s. 23
n. i. i. n. d. e. f. i. n. i. t. e. s. c. i. p. i. a. t. i. t. a. Veto fundy alienari extra familiam, vel de nomine meo:
vel tacite p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. v. e. s. t. i. a. t. i. o. n. e. f. o. r. t. e. v. e. l. f. o. r. m. u. l. a. i. t. a. s. e. y.
ta. Veto fundum alienari, licet in fieri, ut de nomine familie n. exeat. tunc omniy
f. i. d. e. i. s. m. i. s. s. i. u. m. p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. i. n. d. u. c. i. t. i. t. a. u. t. q. u. i. b. e. t. a. l. i. e. n. a.
tio, tam in v. i. s. i. o. n. e. q. u. a. m. m. o. r. t. u. y. c. a. u. s. a. i. n. h. i. b. i. t. a. c. e. n. s. e. a. t. i. s. e. d. i. n. c. a. s. y. e. x. t. r. a. n. e. i. h. i. s. t. o. r. i. e.
i. n. s. t. i. t. u. t. i. o. n. i. s. s. e. n. a. b. i. n. t. e. s. t. a. t. o. r. i. s. s. u. c. c. e. s. s. i. o. n. i. s. n. o. n. i. s. t. i. t. u. t. i. o. n. i. s. c. u. m. h. y. c. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. e. g. i. s. i. n. i. s. t. u. t. a. t. e.
p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. n. e. c. i. n. s. u. b. l. e. c. t. a. m. a. t. e. r. i. a. a. p. p. e. t. a. t. a. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. i. s. s. p. h. e. n. d. i. p. o. t. e. s. t. q. u. a. m.
u. t. i. n. m. a. t. e. r. i. a. g. r. a. t. i. s. i. n. a. s. e. n. f. a. c. u. l. t. a. t. e. g. r. a. t. i. s. i. n. a. q. u. y. f. a. v. o. r. a. b. i. l. i. t. e. r. e. t. a. l. i. q. u. a. n. d. o. i. n.
t. e. l. l. i. g. a. t. i. s. p. h. e. n. d. i. t. L. 8. 8. C. e. t. e. r. y. C. d. e. s. e. c. u. n. d. i. y. n. u. g. l. i. e. r. t. i. m. e. y. t. o. b. i. f. u. n. d. a. m. t. a. s. u. p. r. a.
dicta omnia cessent: Itaque e. i. d. e. n. t. u. t. i. n. s. u. o. g. e. n. e. r. e. p. p. e. t. u. s. f. i. d. e. i. s. m. i. s. s. i. u. m. n. i. s. t. a. n. d. i. n.
duraturum, quandiu e. x. t. r. a. n. e. i. h. i. s. t. o. r. i. e. s. u. c. c. e. s. s. i. o. n. i. s. d. e. f. a. m. i. l. i. a. n. e. x. c. e. a. t. t. u. n. c. e. n. i. m. e. y.
l. i. a. t. e. r. e. m. e. l. e. x. i. t. e. t. v. e. r. s. e. m. e. l. e. f. f. i. c. i. t. a. l. i. e. n. a. b. i. l. i. t. e. p. p. e. t. u. s. a. l. i. e. n. a. b. i. l. i. t. e. p. d. u. r. a. t. f. a. c. i. l. i. t.
multum ad p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. a. F. a. b. r. i. a. d. d. u. c. t. o. d. l. i. b. 14. s. i. e. c. t. o. q. 6. e. y. 109. q. u. a. m. u. s. a. l. i.
t. e. n. d. a. t. u. t. a. p. u. d. i. p. s. u. m. v. i. d. e. r. e. e. s. t. =

An vendere p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. q. u. o. c. u. n. q. m. o. d. o. a. l. i. e. n. a. r. e. p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. 24
difficile est averni. U. t. q. u. y. s. u. p. a. d. u. x. i. m. u. s. i. n. F. a. b. r. i. d. l. i. b. 14. s. i. e. c. t. o. q. 13. U. t. a. g. e. s. e. n. t. i. a.
hic defendi potest: affirmativa, si favor familie; negativa si odii p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. n. i. s. t. a. t. i. o. n. e.
veto. forte secundy p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. d. y. s. t. i. n. g. u. i. p. o. t. e. s. t. si enim ita testator dicat. Veto
vendere fundy extra familiam; tunc stricte i. n. t. e. r. p. r. e. t. a. n. d. u. m. u. t. n. e. c. l. e. g. a. t. y. n. e. c. m. o. r. t. u. y.
c. a. u. s. a. d. o. n. a. t. i. o. n. i. s. s. p. h. e. n. d. a. t. i. s. i. v. e. r. o. d. i. c. a. t. Veto fundy vendi, sic enim fiet ut de nomi
ne familie nunquam exeat; vel alia d. i. c. t. u. r. a. u. t. d. e. m. o. n. s. t. r. a. t. i. o. n. e. e. i. d. e. n. t. p. o. t. e. s. t.
in eo animo esse testatorem, ut p. p. e. t. u. s. i. n. f. a. m. i. l. i. a. f. u. n. d. u. s. s. e. r. v. e. t. p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e.
sa donatio et legatum cessabit; quamvis enim d. e. m. o. n. s. t. r. a. t. i. o. n. e. a. p. t. a. n. i. s. t. d. i. c. t. y. a. m. p. l. i. a. r. e.
hoc p. c. e. d. i. t. e. x. t. r. a. t. e. r. m. i. n. o. s. d. i. c. t. y. n. i. n. t. e. r. m. i. n. u. s. i. p. s. i. y. c. u. m. e. x. c. a. l. i. b. e. r. i. o. r. e. t. a. m. p. l. i. o. r.
voluntaty delegat. =

Supradicta solutio num. 23. aperte p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. i. n. l. y. g. a. t. e. r. d. g. u. l. d. e. c. i. m. h. d. e. l. y. 3. 25
ut recte cum Fab. accipit d. d. i. c. t. u. r. e. q. 6. e. y. 109. Ibi enim testator quindecim liberos, qui
nominaverat p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. h. a. c. l. e. g. e. n. e. q. u. y. p. a. r. t. e. m. s. u. a. m. v. e. n. d. e. r. e. t. a. l. i. n. d. a. e. q. u. i. d.
faceret, hoc est, quocumque alienationy genere aliy, quam Liberty p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. n. i. s. t. a. t. i. o. n. e.
donatoy p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. u. t. i. n. a. l. i. o. r. q. u. a. m. l. i. b. e. r. t. o. r. u. m. v. e. a. l. i. e. n. a. t. i. o. n. e. y. s. p. e. r. v. e. t. u. n. o. t. o. s. i. q. u. i. d.
obta fieret Republicy p. d. h. i. s. t. o. n. i. s. t. a. n. t. a. b. i. s. t. a. t. i. o. n. e. v. o. l. u. n. t. i. s. e. i. d. e. n. t. i. s. i. n. t. e. r. m. i. n. u. s. i. p. s. i. y. h. i. c. p. l. u. r. i. m.

inter. Sab instituto. ff
de substituti. l. 8. labeo. vbi
de substituti. l. 8.

fidei commissum relinquat liberti, sed ea pena eos alicere voluit, ut ubi inius volun-
 taria viderentur, ut deatq. l. s. fundum, quod vix si duo Coliberti in alio, qui nihil
 vocabatur v. g. parte, nam spervent voluntate obtemperantes, & hinc sibi decedat extrane
 hinc relicto, an omittat seditio Reliquisq. dati fidei commissi. Superit scilicet indicio
 Fabri, cum ad hunc partem dicitur recte ad hunc extraneam translata: de partibus vero eius
 si tantum quod vix, & in eodem tenet optimam rationem exprimere, ita quia ratio extra-
 nei hinc, qui nunc possidet est inspectenda, cum alienatione tantum prohibita digni-
 tate si possit, an hinc, qui succedit extraneus sit, vel non, cum hinc institutio prohibita
 si censeatur, sed tantum debet inspecti ratio eius, qui erit, vel in quo spectetur alienatio, cui
 in hypothese contra tantum debet disputari, cum alienatio recte, & secundum voluntate
 facta sit, ut deducamus an fidei commissi existit seditio, qui tantum in casum
 alienationis mittit, & in hoc caso defeat, cum ratio, in quam spectat alienatio existit
 sit in quo testator permisit seditio alienationis: Recte igitur subicit scilicet seditio non
 existitne dati fidei commissi: hanc quaestio igitur, seu scilicet responsio non potuit habere locum ad spe-
 ritam quaestio in parte Coliberti decedentis, & partem suam si alienatam transmittenti.
 nec si de hoc forte consultis fuit meruit responsio seditio: nec est quid ambagibus
 involvitur Fabi. Textus emendat in fine. Certe hinc tantum adimplere morem suum, postquam
 recte textus explicavit d. q. 2. Videndum Molina lib. 2. q. 1. n. 31 =

26 Quibus non obstat. text. in l. pater. s. l. hinc. l. Lucius 93. de leg. 3. ubi alie-
 natione prohibita quiritur an in casum mortis fidei commissum debeat, & ubi obique scilicet
 ait, si debeat, quia nudus preceptus ibi testator reliquerat: igitur si in nudus preceptus fidei
 commissum debeat etiam in casum mortis, nam ut recte respondet Fabi. l. 2. de iur. q.
 2. Verum est, q. si preceptum nudum sit absolute, dici potest ubi obique extranei hinc
 institutionis Valere, q. dari casus si potest, in quo fidei commissum debeat, nec in casum
 alienationis: a contrario vero sensu, si preceptus expediret in favorem familie dari po-
 test casus, quo etiam in mortis casum fidei commissum debeat. Veluti si ratio, vel modo
 absolute adiectus, ut diximus prohibitionem esse = Ad hanc speciem fidei commissi refe-
 rendus est text. in l. fin. in 2. q. 1. C. de l. sig. & ibi nobis extendit familie nomen,
 ut et nunc, et generum comprehendat, hoc sensu, ut vel in eis alienatio facta prohibita
 vel eo, ut legi admittant, alii de familia deficiunt ad rescindendum alienationem,
 si primi vocati, seu admittunt preceptis stauerint =

28 Si autem formula ita cepta sit, absque pala alienationis prohibita
 hinc mihi cum mortis fundum unum ex familia mea relinquitis, et peto ne fundus
 de familia exeat, vel veto fundus de nomine meo exire, ut deducit ex p. l. unum
 ex familia. ibi q. fidei commissum a se cum mortis relicto hinc eligere debet. et s.
 seditio fundus. ubi Papinianus eandem speciem requirit. ibi. Si ista ista fuerint peto ne fundus
 de familia exeat. quod ista prioribus iungenda sunt, alii nullum sensum habere: in
 hac igitur specie fidei commissum in casum mortis tantum preceptum absolute inducit tantum
 duraturum, quandiu res alienationis de familia non exit, iuxta, et semel seditio fun-
 di prohibita non sit; neque formula illa inducit prohibitionem alienationis, ut grave omnino
 tenet, nam si induceret duplex fidei commissum esset, etiam in casum alienationis: sed
 in casum alienationis non mittit. d. s. seditio fundus. ibi petitur deinceps ceteris exprimo
 fidei commissum post mortem videlicet eius, qui primo electus est: si enim in casum aliena-
 tionis mittit, morti electi non expectaret. Cum subditis, qui alio modo et Fabi. seditio
 hinc. q. res in familia esse videtur, eo q. electus q. re alio fidei commissum fruit, quando res
 alienari prohibita est. locum non habet excepta alienate necessaria. l. peto. s. q. de
 leg. 2. alioquin alio modo vendita re fidei commissum in vita ipsius tenet alienatio.

quia ipse fuit, & fatuum, et inprobabile est, ut glauimus iug. ex Valentin, et alij. 104
et si duplex fidei commissum est, sed tantum in casu mortis mittit =

Quia quod ex formula cautionis, ubi fundus, cum morietur sui infra 29
milia cum effectu relinquere voluerit; si enim in casum alienationis etiam mitteretur,
vbi cum morietur, et relinquere, non agerent, sed tantum se familiae restitutorum
domum, vbi in ditione casum fidei commissum mittit: nec impossibile erit ve ab
electo alienato, eam restituere familiae, et hoc modo difficultas effugatur, et tunc
semel fundum alienatum redimere rursus potest; et quamvis hoc modo non est
quod electus obligationem fidei commissi, quando ob alienationem tenet, quia semel
exhibet solutio: effugere potest doli exceptione obligationis cautionis = 1

Ideo autem in hac specie heres indiget cautione, quia cum ad ipsam 30
verba dirigant, ipse semper operatur intelligitur. ubi verba huiusmodi sequuntur fidei commissum
operatum intelligitur, non solum quando in exterrum spectat, sed et si non operatur,
ut demonstrat Papin. ibi. et ideo si electo uno fidei commissum in exterrum non operatur,
que cautio cum herede necessaria sit, in ea exceptionem et petitionem habet; et ab omni
bus eam extorquere potest, cum ipse radix sit totius fidei commissi; et eatenus potest
vixit cautio, quatenus fundus per alienationem defamilia non exit; sed si semel
exit, ita ut remedium inveniri non possit, forte si in
ingrem alienatio spectat, bona fide emit, tunc heres omnibus defamilia optare
defamiliam, quam ab alienante recepit ex cautione interposita, et fidei commissum
extinguit, cum natura ipsius huc sit, et naturam maiorem, quam potuit firmita
tem et testator dedit: sicque ab ipso Cujac. in l. 19. q. 1. Pap. quamvis ab eo plu
ra mutuantur, et Faber. emendat. 14. sect. q. 10. d. si fundus intelligitur potest. vide
Cujac. lib. obier. q. 2. Molina lib. 2. q. 9. n. 11. et seq. et alij additores =

Quod si verba ad heredem non dirigant, sed ita testator dicat. fundus 31
familiae relinquere, et peto ne de nomine meo exeat, vel ita fundus familiae dante
lo, ita ne de nomine meo nunquam exeat. eadem dicenda erunt excepto quod
heres operatur non intelligitur vltra primam institutionem, et ideo cautio non eget, sed
omni fidei commissum in omnibus censetur reprobatum, et veluti substitutio fidei commissi
facta censetur. L. ut in ditione 50. ff. de leg. 2. et evidenti quod est exterr. in l. 1.
Codicill. 34. in pr. de iust. leg. nec obitat l. si servus 108. et qui margarita de
leg. 1. ubi testator non cum herede, sed cum alio loquitur, et tamen ab herede fidei com
missum debet. ubi enim est, cum quo testator loquitur, neque legatarius, neque fidei
committarius est, et ita ab eo fidei commissum vellet non tenet, sed ab herede dante censetur.
ut ex Bartolo tenet Cujac. d. l. 34. de iust. leg. =

De hac formula loquitur textus in l. libertus 103. de cond. et demark. 32
quamvis nihil habeat pecuniaria, et explicat egeat. Similiter de ea expressim loquitur
textus in l. 1. q. 1. de iust. 32. de leg. 3. et Chiffledy de fidei commissum lib. 3. q. 15. = Similiter 33
de hac formula loquitur textus in l. pater. 9. de duobus de leg. 3. et ibi libertus libertus
non admittit, et appellacione libertorum non venit. l. 16. §. 1. de alim. leg. nec de eo tes
tator cogitavit, nec si fidei commissum supra testatorum libertatem spectaret. l. 1. q. 3.
pater. §. fidei de leg. 2. et si non dixisset de nomine liberti non exeat, sed dixisset
de nomine meorum, hoc est libertorum; inter eos enim statim fidei commissum testator
voluit, et si fidei commissum manumissum, qui de libertis testatoris est, et nomen duplex adu
mebat. Cujac. lib. 1. q. 1. d. si fidei, et in l. filij. §. si de leg. 1. Fab. 14. sect. q. 16. infra q. alij =

difficili in specie d. si fundus
operatur intelligitur, eo qd heres i eiq,
operatur non recte potuit, et ineffic
operatur in familia non relinquit. et cautio
in fine necessaria intelligitur
veredita, ita ut eam spectent se
operatur. et ut cautio designat in t.
operatur. non e. cautio

de fidei commissum lib. 4. q. 1.

vel hie facti videbunt, et ubi hinc velut laudo liberabit, et ambo petent, quod
 unde datum est, nam qd. quamvis ibi. exque hinc electio data est. Ita ubi hinc vidit
 illud pcedere debet in hie psona, eque honorata, ac dilecta, n. ubi dicitur gra
 dum ordine detectionis facta est, quo potestas hinc ptingit, et terminat. d. 5. a
 te peto marie = Itaque hoc ordine ad fidelissimum admittent. primum loca
 a primo testatore, n. si secundo loco vocant, nunc tunc, meo videri, si ulteriori
 gradu sint in illo loco soli vocant: si in primo gradu ceteri eiyd. gradus
 excludunt, nominatio etenim tribuit, vel inducit q. detectionis, n. primo loco fac
 ta sit; si vero nominatio cum familia summi sunt. ita. Peto sanum, et fami
liam meam. aut extra C: nunc nominati si prius gradus sint, in dimidiam vocantur,
 in illo primo gradu: si in gradu ulteriori, vel defamilia n. sint tantum in vobis par
 ty cum agnatis primi gradus vocari debent. tex e, qui hanc electionem evidet
 evincit. in l. finis. §. finis. de leg. 2, qui hinc omnino vel captandus est, quamvis
 defidelissimo p. hie loquatur

Post nominatos vero omnes extinctos, ubi testatore, ut p. gendy e. vocant
 defuncto proximior, qui est in primo gradu p. creati ii. hoc est, ut recte ait Faber
 ex hie, qui de nomine defuncti fuerunt cum moreret, p. creati; reventi in primo
 in priori gradu; nam hie p. dicitur consenti, n. ad ulteriori gradus cognatos p. hie
 ubi testator voluntatis extendit. ita relinquo familiae meae omni, abique gradus
distinctione, vel ita relinquo familiae, ita ut cognati ante agnatos vocentur;
 tunc enim similit secundum voluntatis admittent, semper vero q. vulgaris, n. p. fideli-
 siam formulam = hie enim gradus distinctio semper meo videri servanda
 est, quod nomine collectio graduum vocant ex facta testatoris voluntate,
 ut ex eundem p. hie, et in familia forte ampla vult fidelissimum, n. dicitur
 in plures minutatim partes; q. similit p. cedit et n. agnati, vel cognati, n. familiae,
 vniuersi ad fidelissimum vocant, cum similit in illis dicitur gradus videri
 n. possunt. sic omnino intelligendus est tex. in h. cum ita, alio omnia. si p. hie
 omni ff. de leg. 2. cui suspendi e. tex. in h. fin. in primo cap. del. sig =

Nec obstat dicere, q. si nominati ubi testatore decessunt ante
 vel post testamty facty, vel q. n. scripto fidelissimum erit, vel in casu cadu. h.
 vno. §. et cum v. h. C. de caducis toll. nam leges hie n. p. hie ad hunc casum
 caducitatis p. hie; neque enim fidelissima legibus d. hie erant; nec
 auctoritate S. C. i. g. tracty sunt, nec nos p. hie debemus leges odiosas ad casus
 n. ext. arg. l. cum quidq. de lib. et p. hie; Verum e. enim auctoritate senatus
 leges caducitatis esse extensy ad fidelissima eo casu, quo ex p. hie incapa
 citate deficiunt. l. senatus. ff. de donat. mort. causa. cui omnino locum danda est.
 l. et fidelismi ff. de leg. 3. q. ex immediato lib. 4. Pauli ad illas leges desumpta
 est. ut l. fin. de mort. cau. donat. et l. hie q. fidelissima legibus d. hie essent
 n. obstat, cum tacita substitutio supradicti formati facta ceveat, et n.
 solum ex p. hie, verum tacita substitutio leges caducitatis excludit. e. hie text.
 in l. id q. in leg. l. vniuersi dual. leg. antecel. ff. de h. d. hie. q. de eadem
 formula sub d. iunctione aut scripta loquitur. videndus omnino l. yac. ad tes.
 in l. vno. de cad. toll. §. l. columna 2. qui recte commag. hie ita p. hie =

Nec obstat hie in h. n. cognati. §. de lib. dubiy. ubi vocantur

... familiae, seu agnationis
 ... quod co.
 ... in maiestate duarum p. hie
 ... de ins. p. hie.
 ... ceteri
 ... primum gradus opten
 ... p. hie
 ... hie hie
 ... nominati, seu de
 ... gradus nominati, et in alij =
 ... indistincte gradu quo ii
 ... ita ut nunquam cu alij no
 ... nominati
 ... hie, aut hie
 ... gradus quo e. proximior pos
 ... hie electio: n. obstat. §. l.
 ... nominati sunt =
 ... ad Papij lib. 4.
 ... ex n. 4. ex textu
 ... de cond. et dem. l. 24.
 ... n. nulli obstat =

6

7

8

9

Cognatus, qui tempore mortis talis non erat, veluti a patre adoptivo emancipatus, non
refertur, ut recte ibi Don. Et tempore tunc Cognatus fuerit, ut in eis operari iudicij voluntati,
et, sicut in meo videtur, et tunc Cognatus, tunc dilectionis, et affectionis, ut, vel ratione in-
quirit, alteriusque necessitudinis, et ita cum dilectio verificetur tunc tempore in quibus
10. Præter existentiam qualitatis = Nunc forte dicerem si agnatus, si familiaris legasset,
cum hic memoriam sui censeat servare velle, et non alij vivere, quam ei, qui no-
men sui ferent; et strario si qualitatis Cognationis tempore mortis adit, non tempore
vel tunc similitur fidei commissum Cognatus hunc comprehendit indistincte ex testatoris volun-
tate. Et ex ratione supradicti textus in fidei commissum. licet potestatem eam igitur testatore
arrogatum illi fuisse, seu adoptatum; non ab alio, ne invito eo nonny fidei commissum
vix agnoscatur. l. si itaque §. ult. de leg. 2. l. fidei commissum de conditionibus et demonst. verbi
recte Donatus in d. l. 19.

11. Eadem dicenda sunt, et si ita testator loquatur. post mortem fratris mei
velingo fundum familiaris, vel alio ex supradictis modis, excepto, si aditionale est
ob id incertum. l. de incertis de Cond. et Dem. Unde indistincte non alij admitten-
ti, quam qui si dictam qualitatem agnationis, seu Cognationis tempore conditionis ha-
beant, et nondum nati admitti similitur possunt, aut non debent recipi, ut infra dicemus =
12. Similitur si formula ita dicta sit. peto tres meos veli deo fundum familiaris, meo: vel
ut deo post mortem tuam excepto, si in hac formula tres primum habeat electionis, vel
quam primum poterit, vel eo moriente, et si non elegerit omnibus distinctis gra-
dius petitis spectis; quamvis expressa electio data non sit, sufficiat emendationem
iniquis potestatis ad ipsum tunc directis esse potestatem: et distinctis gradibus, et gra-
duum hoc admittere, ut pariter videatur voluntati, si unus, vel reliquos, vel de-
dit, et Cognati, quam ratione deficiant. l. vni ex fam. in pr. iuncto §. de defala-
dia. v. §. si forte. quæ sit interm. Capio. ff. de leg. 2. Item dicendum arbitror, et si gra-
des distincti gradibus a testatore facti sint. ita agnatus, sive Cognatus peto tres meos
fundum vestitus, quamvis expressa electio data non sit; tres enim eligere poterit,
non gradibus et interm. gradibus, sed et ista voluntatis facere non licet: sed erit elec-
tio ipsi gradibus circumscripta, quoad gradus, ac quando expressa electio data est.
l. vni §. peto fin. ff. ad Trebell. Sic casu potest tex in l. cum gator §. ante peto marito.
de leg. 2. Et ibi non data gradibus electio, sed gradibus primum videatur. ad hoc textu
dandus vobis. Cuius ad Papin. Chiffletij de iure fidei commissum. lib. 3. cap. 15. §. ab idem
dec. 53. et v. l. cum leg. Molina lib. 2. cap. 11. n. 36. Perreus de fidei commissum. art. 13. in
memento in d. §. in fidei commissum. §. refert, et refertur Cumanus, et aliorum interpretationes =

+ nominatio est in
milibus casibus de
detacata electio

13. Sed prima sententia ita temperanda videtur,
ut siquidem testator, ut diximus ita loquatur. fundi dato agnatis, vel Cognatis meis
est electio circumscripta, non ut dixi gradibus, sed ordinibus, nam in quilibet ordi-
ne dari possunt plures gradus; et in quilibet est idem, ac si simpliciter familiaris.
14. ab hinc reliquos. d. l. vni §. de defalcidia = Quod si ita testator dicat. relinqui
to fundis, vel dato filijs, aut nepotibus, aut fratribus. non erit electio, neque gradus ne-
que graduum, cum in ipsi equalis ordo affectionis ostendatur, et equaliter abij. tunc
arbitrio eos testator rogavit. d. §. ante peto. d. l. cum gator de leg. 2. nisi expressa
electio circumscripta gradibus tributa sit. d. l. vni §. fin. ff. ad Trebellianum.
optimus textus in d. l. vni ex fam. §. vni. de leg. 2.

Nec hoc fidei commissum in radice deficere potest, & incertis personis relic-
tum sit; incertis autem personis inabilitate antea legabatur, et fidei commissum relinquerebat,
& incertis iust. delegat. l. unica, et ibi Cuj. C. de incertis personis. Etiam de incertis
omnino personis hic intelligenda sunt, non vero de incertis, ex certis, ut impuberes.
d. & incertis iust. delegat. Non in l. 18. et seq. de ver. oblig. Cuj. ff. de iur. iur.
am. l. ita tamen ad Trebel. omnia. & ment. Don. q. 6. lit. C. Antonij Faber.
5. dicitur. q. 19. et sic est intelligendus textus in l. 5. de ver. oblig. non de incertis personis
ex certis species supponenda sit. inde Agulianus solum ut civitatibus relicto fi-
dei commissum valeret. l. remanet de ver. oblig. l. omnibus et alijs ff. ad Trebelianum =
Nec obstat textus in l. si mandavero tibi. & si tibi certis ff. mandati; ibi
enim et si cum servamento. l. si dicitur deleg. 2. legamus, ut cui velis dare: su-
ponendum est ibi incertis de certis Consultum fuisse, cum de hoc non ibi di-
putatio, sed an dati actio furti mandatori pecunia sumpta a mandatario, et
decidit non spectare, et est ratio, quod in dubio non presumimus affectu furandi, sed potius
per errorem mandatorij se ipsum elegisse, quod electio cum nulla sit dati actio man-
danti. Molina d. q. 1. n. 58. & recurren non presumimus cum certis personis dare
iuris est, et ita affectu furandi dicitur. Sed si relictoque lesione Florentinus, quod sic
legit, ut qui velis dare, ille non datur actio furti, quia omnino incertum est in quibus
numquam furti factum est, cum in facultate libera mandatorij fuit, quos velis da-
re, quos velis retinere. optimus ad id textus in l. si tor. 8. q. autem ff. de iur. iur. =

Nec similitudo naturae huius fidei commissi obstat, & olim ga-
ando incertum erat, cui actio, seu obligatio querebatur, tunc vitabat omnino ac-
tus, ut in directis dispositionibus. l. l. si fructuar. leg. l. i. rerum omnium de iust. iur.
serv. ex toto. et de leg. l. l. C. de ver. oblig. cum alijs adductis a Merito 39. ex
50. de iur. ad id textus et a serv. 2. l. si dicitur de leg. 2. q. hoc procedit
quando penitus incertum est non solum in personis, sed, et in futuro, cui actio tribuatur,
vel obligatio, nulla tacite, vel expresse facta substitutione. l. dicitur, et scilicet et seq.
de iur. iust. vel nulli neque honorato, neque gravato data electione, qua
persona potest certificari, ut in non opposito. et in d. l. si dicitur de leg. 2. Nec obstat
& ante repositum, de quo in l. Tabes sibi de Habituibus absoluta certitudo
versabat; nam immo non, cum suspensas, vel declarationis aptitudo ex volunta-
te testatorij; vel dicendy, & ante reposity et plures fuerunt, quibus omnibus da-
tum, & unum datum erat interpretantur, ut colligere licet ex l. gen. C. de fidei com.
liber. ex facta voluntate, quae omnibus, saltem sigillatim, et repetitive sedi-
ne credenda est =

Sed circa textum in d. l. cum ita. si in fidei commissum quiritur an vulgaris
soluta substitutio tantum in eorum non existentibus intelligi debeat, an vero, et
pretendat post delationem fidei commissi, et dico, quod debet extendi, nec expirat de
nec fidei commissum quiritur sit, ita ut si unus ex nominatis decedat uno testa-
torum alter admittatur, ut dixi, idem est non post mortem unius regredietur, nam alter
& vulgarem admittit, et si ambo regredientur, tunc qui primo gradu de nomine
invenitur unum admitti debent; in eoque idem servatur ac in nominatis, ut
in eorum defectum ob mortem formatam, aut regrediationem sequens gradus
admittatur: ita in quibus gradibus locum habeat primum vulgaris, post omnium

diffinitio videtur, quando unum
velis dare legimus sit, sed
non est solutio =

18

19

defectum circa gradus operetur. si prima gradus, postea gradus gradum substituta
ty censent. hoc est tractum successuum fiduciarum, exemplo successorij edic
ti, secus si iam fiduciarum - quod situm e. l. y. q. solum de leg. 3. secus etiam
si nominatim familia adiuncta n. ut, qui facit fiduciarum successuum, nam
tunc vultus partes ab initio sunt, nec est locus substitutioni, nec minus iuris accu
cendi. l. pater q. filiam de leg. 3. illud enim diximus eo q. cedit ac testator di
xisset dicit, et M. quia, uter eorum vult admittat, seu uter eorum velit, q. si vult
ut uter de gradu velit, si nemo ex priori gradu uter ex secundo, ita ut nomi
nati primi gradus gradus efficiant; Venitca vero substitutionis inter eos,
qui agnoverunt n. admittit. d. l. y. qui solum de leg. 3. nisi
nominatim eos testator inducat, cum inter, ut ad vny re
quirit. vel ex his sequens alij vultat. l. y.

Lucius. d. Lucius. l. dicit. q. scia. de leg. 2.

l. r. C. quando dicit leg. Barbosa

in l. vel singuly 33. ff. de

vulq. et pupillariz

¶ nisi nominatim fidu
cary vult. l. dicit q.
de h. d. b. i. q. d. h. d.
dicit post ~~est~~ maris q.

Caput 7°

De fidei iuramento electio Conditionalis

Hic formula fidei iuramenti in tit. dicitur ut Popo. huius et moribus eligas 1.
 unus ex fam. cui fundus restituitur, vel ita ei, cui ex fama eligens, fundum
 relinquere, si indubium est hanc electionem liberam ex voluntate testato
 ri habere, cui ex fama fundum dare velit, Conditionalis. hoc fidei iuramentum
 est, sine qua. tempore mortis dare inuicem est, et inchoat diei solitionis facti
 factum, inquit fidei iuramentum. q. diei inchoat de. de. solit. et dem. sine qua et
 electione libera data, si quis quis petere, nec fidei iuramentum ante dari potest
 quam electio sit, cum omnes sub illa solitione sigillatim vocati intelligantur,
 si electio sit. l. unus ex fam. 67. §. itaq. de leg. 2. ubi nam potest, quam pari
 tum et voluntati, et fieri solitione deservit. et §. Popo. ubi nec hoc petere, et
 quam poterit, quando si fieri poterit. alius =

Ex qua tenetur si aliam posse nec electio sit, et unum 2
 vocabitur eligi, nec petere, quam qui mortis tempore in rebus humanis,
 et in fama invenitur. l. unus pat. §. inditatus filius de leg. 2. petere enim,
 et eligi posse, quasi hereditaria sunt, itaq. si facta electione, ut supra dice
 mus, si alij admittunt, quam, qui ex ratione eligibilitatis sunt, nec ista alij e
 ligi possunt, quam qui remota electione fidei iuramentum petunt, et de leg.
 2. §. pat. §. si filius de leg. 2.

Habilitas enim, et capacitas ex testatoris Conditionis tempore 3
 requiritur. §. inchoat. §. cum quod. de Condition. et dem. =

Ab ista absolute hoc sunt ante 4
 ligenda, nam sufficit, ut electio iustis, et in persona eligibili facta sit,
 et quae remota electione saltem aptitudinaliter admitti possit alij deficientibus
 Ad cuius intelligentiam suppono, qd ab indita facta electione omnes defamati
 admittunt, salva in personis gradus, ita, ut, qui in gravi gradu sunt,
 et huius remotis admitti debent. §. peto. §. si de leg. 2. l. ³² §. in fili.
 in. de leg. 2. sed si quominus huius, vel gravibus alij potest remotionem
 eligere, quamvis in actu ex admittendis si sit facta. et §. unus §. si defamati
 actus. de leg. 2. ubi eodem, vel eligendi gradu satis erit unum relinquere
 et sufficit, et in aptitudine alij deficientibus ex admittendis, ut, ut dicitur

facta vero electione ubi 5
 revocari potest, cum voluntas eligere debent, et ambulatoria, sicut
 testatoris. l. unus hic itaq. §. 32. §. petenti §. de electione. in. l. unus §. 22. in. §.
 de leg. 3. et si similiter si mortuo electo censet revocata, et §. si in actu. l. unus

et in aliorum p[er]ditum fieri nequeat ex effectu. d. l. vny. in p[ro]p[ri]o. ibi
tamen dicitur de iudic. et postea sine multo d. l. q[ui] ex pat[re] s. abba. et s. h[er]ede
fatem h[er]ed. de leg. 2.

6 Non dicitur autem natura huius fideicommissi, sed in liberam voluntatem
h[er]edis ponatur, ex certitudine aliquam ut ultima eligat et debere pendere
ex alterius voluntate. f. illi i[n]stitutio. ff. de h[er]ed. inst. f. i[n] senatus
43. s. pen. de leg. 1. ex alij. namq[ue] recentior p[ro]stanti h[er]edi iniungit. Salu
g[ra]m electio ipsius voluntati subdit. f. recte fieri pote. f. vny. s. s. ex quib[us]
et ibi Don. ff. de reb. dubiis.

7 Ex quo conuenit, sed eligens officio suo fungens nullam videat libe
rattatem exercere, cum magis illam primam voluntatem exsequenda. in h[er]ede
quam de suo voluntaria largire videat. d. s. n. de falcidia. ibi enim fa
cultas necessarij electionis p[ro]p[ri]e liberalitatis beneficij e[st], quid e[st] enim, sed
de suo videat relinquere, qui quod reliquit omnino redare debuit, quare
ab eo fideicommittere et pote, qui electus e[st], nec ex gravare. d. l. vny. de leg. 2.

8 Sed quamvis h[ec] ratio omnino d[omi]nari solet, et gravamen n[on] i[n]i
tar. arg. l. ab eo. ex alij. C. de fideicommissis. aperte falsa e[st]; quomodo enim d[omi]nari
pote[n]t ut tribuere, qui eligit. qui ex ipso, sed n[on] tollat data, eo, sed alij n[on] esse
pat[er] largit. f. n[on] d[omi]nari 95. s. p[ro] de leg. 1. ubi ab alij illi, qui remota pupilla
in substitutione, pupillo ab instituta succedere vult, pat[er] fideicommittere pote[n]t
et alia ratione. nisi, q[ui]a substituendo e[st] h[er]editate auferre pote[n]t. qua simili
ratione a suis legitimis h[er]edibus pote[n]t fideicommissum relinquere, ex corp[or]e, sed
alij n[on] dedit, ipsi h[er]editate relinquere videat. f. Confirma. s. de iure Codic
illorum: q[ui]a similiter ab eo, qui in presentibus eligerit pote[n]t fideicommittere,
ex alij eligendo electus excludere potest; itaq[ue] ut superior ratio de
fundi potest, ita intelligi e[st], ut n[on] tantu[m] gravem testator eligendi iniunxit ne
centate. sed ita iniunxit, ut integra, in demumq[ue] res ad electum perveniret,
cum ipse gravatus in eligendo, quasi nudus minusq[ue] subvertitur volun
tati eligere debeat: Nilque tamen ex iniuncto facto ambire, et cupire po
nit. sicq[ue] intelligi. Pap. tam in p[ro]p[ri]o. d. l. vny. q[ui] in d. n. de falcidia. et in
integra res pervenire n[on] videretur ad electum, si quid repunderet, et p[ro]stare lea
ret, vel aliud onus subire, quamvis pecuniarij n[on] sit, ut onus ferendi no
men, et arma eligenti. Sic q[ui] falcidij minus ab h[er]ede eligenti n[on] pote[n]t,
quia creditor videtur fuisse, si electo irrevocabili facta sit, cum duplex
necessitas in h[er]ede videretur, et p[ro]stanti liberalit[er], et integre p[ro]stanti, ut recte
Molina de p[ro]p[ri]o. lib. 2. cap. 4. a. n. 19. hoc omnia huius fideicommissi principia
sigillatim infra explicabunt. interim videndi in Cyac. 19. q. Pap. in l. vny
et fam. et s. Pap. in d. l. ex pat[re] s. a. f[al]ca, et s. h[er]editate. Don. in
d. l. vny. s. ex quib[us] de reb. dubiis. Ant. Fab. de corr. dec. 53. em. l. ex regg.
Molina de p[ro]p[ri]o. t. lib. 2. cap. 4. s. f. s. armamento. select. lib. 2. in f. ex quib[us]
24. et l. d. s. h[er]ed. de leg. 2. d. dea. t. 3. q. 3. n. 13. Aluarius Pegasus. sol. forum.

q. 10. ex n. 30. de hoc fidei iuramento electio. Porro de insubili p. l. q. 6. q. 1. p. 1. b. h. =
 Non solum autem gravatus habet electionem
 si sup^a dicta formula a testatore data sit expresse. Velita. Vni ex liberis, vel uno
ex Libertis dato. Velita. ex liberis meis, quibus, vel Cui Voluntis p. b. h.
 vel alia simili expressa voluntate. sed & magis e. meo videtur, et facta iuramentum
 data eligendi facultas censet, quos nomine Collectio p. sonary, et p. ra
 dny family scilicet. agnaty, vel Cognaty dare iurum e. et ratio e. q. cum
 fidei iuramentum hoc casum sit incertum, quamvis n. omnino, et certis p. sonary p. enas
 demonstrat, et omnes quotquot sunt in familia, vel ex agnatis, multi ne
 queat, ne ordo p. uentat, et ne res fidei iuramentum in plures innumerabiles partes
 dividat, et recedat, forte strab. voluntat, quod, ut si electuramur voluit, ut in qua
 ty p. uer integra ad familia p. ueniret, nulli alio, quod gravato declaratio p. e.
 ture p. te, cui, et facultate dandandi, et eligendi facultas censet scera, p. q.
 verum, et data electione nil strab. voluntat, et. etenim familia dar, relinquit,
 relinquit, qui vni, vel duobus distribuendo sinit; idz si Cognaty dare iurum
 e, et vni dar, quamvis remotiori in gradu, nec pluribus p. uer dare debet, et
 et si nominatum, quibus velle dare damnet, vni dando liberat. q. 24. de leg. 2.

Itaque in electio cui ex t^o nominatione n. l. v. l. o
 niat, relinquit fidei iuramentum in sua natura; si enim post mortem relicto sit erit con
 ditionate ob die incertum, nullo satz dare. tres damnet p. uer erit, quamvis
 ve ipa aliquam modicam ditacionem capiat. ar. p. l. l. 5. p. h. de cond. et dem. q.
 si Cusfrachy. q. 2. de leg. 2. cedat. et ad hoc fidei iuramentum aptari p. te sc. b. o. l. a. v. i.
 ter in d. q. 24. de leg. 2. ut tres statim eligere, et offerre Cognat sine ali
 quo scilicet. intervallo, et si ita n. offerat omnes admittant, et qui deciderunt
 ad h. d. p. suos transmittere sine videant. Cui fidei iuramentum ex se p. uer est,
 nec alio impedim^o veniente ex voluntate suspendit. Similit^{er} in casu fac
 ty electionis in simili fidei iuramentum. tacite electione data, n. omnes eligibiles
 admittunt, sed ordine succedunt p. uer q. bulgarz admittunt. q. 24. de leg. 2. in
 fidei iuramentum de leg. 2. l. p. o. h. q. p. h. colz. ex q. 2. cum sit, q. in fidei iuramentum amplia sine
 absoluto p. te familia relicto abiq. expressa electione gradatim omnes
 de familia vocant, itaqz, qui primo gradu procreati sunt inferiores exclu
 dunt in 1° gradu q. bulgarz. in 2. q. fidei iuramentum. q. lex ipa in defectum
 expressis voluntat^{is} testat^{is}, et quai declaracionis h. d. p. uer, vel electionis tacite
 nil habet melius, q. faciat, quam servare ordinem intestat^{is} successiois q.
 tunc p. uer p. uer, et ob rationes sup^a adductas videat hoc magis secundum
 voluntat^{is} testat^{is} esse, q. noluit omnibus o. o. p. uer, et indistincte dare:

Nunc dico si hoc lege p. uerum e, quare n. 11
 et gravato, qui hoc ipso vni de familia, vni ex Cognaty dar recte fami
 liq. Cognationem dare videat. et. q. 24. de leg. 2. si enim omnibus dare recpo
 te, nec debet, quare magis agnaty primi gradus, quam secundi dare ad
 tringit, nec exply legi quidquam facit, lex eni, ut impossibile e, q. iam vel
 p. uer in gradu, vel posterioribus dar, cum invariabilla, et certa debet ha
 bere, nil certius, et invariabiliter sancire p. te, quam indistincte sequi or

ordinem iustitiae successione, quae voluntate testatoris, prae se habet & formior =

12. tribuimus, & irrationabiliter ut. forte si indignum spectat, & benevolentem, ut
nō demerentes excludat, ac si ex parte electio libera data fuerit. et. l. 24. de
leg. 2. quamvis si omnia de familia digni sint nō circumcludimus gradus electio =

13. fiduciarium, ut procedat eorum decimo nō eligente, et offerente hōde. ibi. hō ad fi
deismum admitti potest, nō dicit ad fiduciarium admitti debet, cum hoc
de nominatō, ex parte vero dicitur potest absolute, nō vero de hō, q̄ in familia
continet, & primo gradu geratū sunt. ibi. nisi ipe ab alio testator dicitur. nam vo
luntas expressa testatoris nō solum tollit electionem hōdis, qui proximior versum
est & electus. sed, & impedit coniecturam, & dispositionem legi, cum, ut
vulgo dicitur expressum facit cessare factum. Bart. in l. p. §. quinquiesim de
leg. 3. q̄. i. hō hō =

32. 9. in l. 2.

14. Similiter ibi in l. q̄. Cognati de verborum dubio. Vbi admittit, qui nō ē cog
natus tempore mortis nō p̄sente, sed ita si electus sit, vel in defectu electionis si sit
in primo gradu eligibilis tantummodo est in effectū =

15. Supradicta vero neutquam procedunt, quando nō solum
nomine collectio gradus, sed personarum fiduciarium relicta sit, tunc enim, nō
tū ex parte data electione in defectu ipius lex nō dīvertere gradus, nec personae
ita nec gradus poterit nō missa electione; qui enim filius, vel nepotus, vel pa
trius, vel liber, fiduciarium relinquit, nō ē, ac si dicit, aut Marcus, aut Caius
fiduciarium relinquit, cum certus eius inditū sit, et inditū dicitur dicitur a
quali p̄sente, nec inde deducamus, vel capiamus aliam interpretationem, ce
terum quod in aperta voluntate gradus iudicium, et electio =

16. Eodem modo cessare videtur coniectura superior si nō p̄ fili
um, sed p̄ vindicationem totum fundum familiae relicta sit, quamvis hō
dispositio nō cesset inditū gradus, cum quo ad ipsam. Vt obique eadē ratio est =

17. nō dicitur coniecturam si factus,
et expeditius defendi potest in fiduciarium simpliciter puro, vel simpliciter inditū mor
tis incertum collatum, magis q̄. legum mensi ipse esse, ideoq̄. amplius q̄
p̄tandum, cum interim expressum sit. nō aggravat, nisi. et. s. in fiduciarium. et leg.
dicitur. C. de l. sig. qui, ut sup̄ intellectū nō multum obstat. videtur
in Ant. Fab. l. de caede. 53. ev. l. et Cujas. in d. s. in fiduciarium. de leg. 2.
et quod sup̄ diximus, et expendimus cum de fiduciarium simpliciter puro, et de elec
tione ordinibus circumscriptas =

18. Non solum autem tunc. electionem habebit, si simpliciter puro,
vel ante mortem concessa sit absolute nullū distinctū a testatore gradus,
sed, et si nominatim distinctū sint ita. agnatus fiduciarium relinquit, sine Cognati
mo, sine dependendibus hō, Cui ex hō solutus, seu electus, nō quid, ut
vel ordinem graduum possit inducere, ut possit si distinctū nō essent, sed,
ut ipsi gradus circumscripta electio tributa videatur ordine successivo, nō
simultaneo, vel, ut rectius, et verius dicam, circumscripta ordinibus electio
data

... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...

... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...

19

... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...

20

... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...

21

... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...

... electionem, ut patet, quod in ...

... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...

22

... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...

... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...
... electionem, ut patet, quod in ...

23

simul est, dico in augendo electioni respectu inveniendi gradus agnoscendi
est, sed augendo electioni gradibus circumscriptis, ita ut sic eligantur, prout
gradus, et secundo quod eligere possit, saltem tamen gradibus inveniendi,
et hoc unica oratione efficitur, sed in diversis capitulis gradibus sunt.

24

Opinio tamen Fabri quod dicitur potest, quando unica
oratione ita dicitur, Cui ex cognatis, aut Cui ex negotiis, aut Cui ex
filiis veli, vel ita, vel ita, cui ex negotiis, aut ex filiis veli, si casus,
quia unica oratione spectantur, sed et quia a testatore inveniendi gradus si
et inveniendi ordo dilectionis, ex quo cum dicitur, et sic dicitur, nativitate inveniendi
eorum inveniendi, sed augendo electioni omnino respectu gradibus, et quod
demonstratur esse, quod dicitur, cuius est in gradibus dyungit formam, si in
una, sed diversis, et quod orationes facte, etiam, vel censere, ita veli
aut Cui ex cognatis, aut Cui ex negotiis, aut Cui ex filiis veli, ubi non
unum quodam velationem, ex quibus hoc dicitur deducitur.

25

Distinguitur a testatore gradibus pluribus orationibus, etiam in ab ipso testate
orato dilectionis, videtur electio tribus gradibus circumscripta = Distinguitur
a testatore gradibus unica oratione, si ordo dilectionis tribus gradibus, et ordo
veniarum dicitur, et electioni ratione gradibus aucta dicitur, sed ratione priorum
gradibus comprehensarum = Distinguitur a testatore gradibus, si ordo dilectionis
est ab ipso testatore, videtur unica oratione aucta electio, tam respectu pro
narum, quam graduum.

25

§ 1. § 1. Papianus in l. cum pater d. si te pater maritus de leg. 2. ubi
in causa filii veli, et in causa dotali tacitam electionem, pater ex eo, quod
liberis in nominata vocati, si in quibus pariter, electio esse recipit, cum
certis, quod sunt, et dicitur, et ita ubi ordo dicitur, sequitur, et gradus, et
cui si ultima pars, si liberis, sed familia liberorum esse vocata, nota hoc,
nam intelligentiam huius testis gradibus variatur.

25

† loquitur ibi enim de

Electio autem una ex dictis modis tacite, vel expresse, vel
unica vice terminabitur, si pater facta sit, vel pater facta censetur, si pater
omnium graduum sit, ita ut in quolibet fidei iuramentum repetita censetur, et quod
veluti a testatore dicitur pater de fundo de familia vocat, vel ita dicitur, pater
de fundo de familia vocat, sed semper in ea velingunt, ita ut quilibet et repetitur
electionem habeat. Tacite ita pater de fundo de familia vocat, vel ita pater
de fundo de familia velingunt: tandem enim pater facit facultatem eligendi
quantum fidei iuramentum. si hoc iuramentum, ut facta a quocumque, inveniendi
de electione pater naturam pater fidei iuramentum licet videri eligere: sed hoc, ut
semel pater vocata prior facultate eligendi, videri eadem potestatem in electo re
petita videtur. arg. l. vng. § 1. de fundo de leg. 2. Molina de primog. lib. 2. cap. 4.
§ 1. et eius additiones.

27

Nunc singula principia huius fidei iuramentum repetiturum significatur
Diximus tunc posse eligere unum de familia, sed an statim eligere debet?
ita distinguitur est; si statim eligere iuramentum est, aut ex liberis, aut ex liberis
bonis, vel quibus dicitur dicitur, tunc debet et illis eligere, cum aliquo
tamen huius terminum intervale, vel a iudice statuta, vel a requisitione in
partem veniens, et assignato intra quod si non elegerit, omnibus spectat fidei iuramentum
in potestatem. l. 1. § 1. de leg. 2. si enim si dicitur eligere optato vng. eiusdem

28

25

vel ita vestita, ista; dato vni. d. l. 12. §. fin. et sicutum statim eligere debet
 sed rem et facta electione n̄ potest eam reuocare, et p̄terea arg. lex. in §. 1. in
 in elect. s. de leg. 1. nisi; ut supra dictum est ex libertatibus quibus vobis; tunc enim
 in tempore datum potest variare, et etiam potest ante petitionem p̄p̄t. h̄y
 vobis; q̄ tractum electionis; et tempore tunc habet. Et ad idem adita. §. 1. l. 1. in
 §. 1. ff. ad testam. d. l. ex quibusdam et. de leg. 2. nec vobis. l. statulibery. §. 2. 29
 istius de leg. 2. nam ibi potest dicitur h̄ admitti variatis ex voluntate eiq̄a by
 tabory; qui electionis q̄ dicitur obstatant illa die; quo t̄t̄. recitaret; stralytin
 verum; ut infra =

Si vero testator eligere sinit cum moreretur, reuocare mortis, tunc
 n̄ ante facta electio viuis habet, et irrevocabili fit, quam morti fuerit in se
 guta, ex q̄lo donationis caū mortis. l. 2. h̄. n̄ aliq̄nq̄ aliq̄ d. donat. caū
 mori; de ambulatoria enim electio est favore eligendorum, ut diximus, nec
 illa modo irrevocabili iniquis q̄nditatis fieri potest. Libus ex fam̄ in q̄.
 de leg. 2. l. vrox; s. r̄iq̄ de leg. 3. Diversum erit q̄ alterius q̄nditatis in vice
 mortem. Et de fideicomiso. Molina d. q̄. 2. ab dd. ff. et l. q̄ p̄t̄. d. t̄t̄.
 talem filij. et §. 1. de leg. 1. et §. Statulibery. §. Cornelis Felicia de
 iure f̄q̄. mori. Et q̄ electio q̄nt̄ interim donec veniat f̄q̄e n̄nq̄i ad h̄ic q̄nt̄
 caū igitur iure electio censetur reuocata =

Similibus vique ad mortem facultatem eligendi habebit
 h̄y, si fideicommissum velatum sit ita. cum vobis, vel cum volueris, vel h̄ci
 cum vivam fuerit: tunc enim ante mortem op̄t̄ n̄ potest dare, cum t̄p̄
 q̄ in q̄nt̄ q̄nt̄m agonat, et debito t̄p̄ tempore electio debere videtur.
 l. fideicommissum. §. sic fideicommissum. de leg. 3. l. uxorem §. scicola de leg. 3.
 ibem, et §. in familia relinquere in q̄nt̄, et cum vobis vel cum volueris de mortem
 h̄y q̄nt̄m ut. Cui §. 1. §. ff. de ad. vobis in q̄nt̄. de leg. 2. §. 1. sed i. secundum
 eiq̄dem leg. et l. peto. §. fratre ff. eod. t̄t̄. Sed q̄nt̄m antequam vltimis
 q̄nt̄ rediamur in h̄y omnibus formulis videndum est an h̄y semel eligere va
 riare possit electionis; et quidem quando exp̄ne intempore mortis, vel alteri
 uy exp̄ne ditionis s̄p̄t̄ electio, certis e. variare posse, ut diximus d. l. vrox;
 in q̄nt̄. cum in ceteris q̄nditatis irrevocabili fieri nequeat, ne ipe fideicom
 in cludant, qui forte soli debent obtinere electio mortis, ante ditionis. d.
 l. cum pater. §. a filio, et §. hereditas filij de leg. 2. =

Si vero in tempore mortis exp̄ne electio sperat, velut fidei
 misso velato cum vobis, aut cum volueris, tunc sicut certis est h̄y op̄t̄ n̄
 posse usq̄ ad mortem dare vel eligere, q̄nt̄ quasi post mortem damnatur in
 telligit, vel rogatur, l. uxorem §. scicola de leg. 3. Et t̄nt̄m h̄ iure d. i. moriente
 h̄y, sed et post mortem dare rogari potest. §. post mortem in q̄nt̄ de leg. §. 1. §. 1.
 ne est receptum. l. §. 1. de leg. 3. ita certum e. §. si semel eligit n̄ potest vari
 are. d. l. statulibery. §. 1. §. 1. h̄y mod. §. 1. h̄y eodem;
 tractum enim tempore habet vobis vobis d. l. 6. §. ad testam. q̄ alij, sed
 n̄ tractum electionis, ut h̄y possit variare, sine legatum damnationis, sine
 vindicationis vit, ut recte tenet Costa. 2. vel. q̄nt̄ fit. in q̄nt̄. claudy
 ad scicola in l. uxorem §. scicola de leg. 3. et sic intelligit textus. fidei

l. l. §. 3. de dolo, ut ibi f̄q̄
 q̄nditatis co. accidentalia
 circa q̄nt̄ rei q̄nt̄
 vni vel aliq̄ ut h̄ic, ut f̄q̄
 q̄nt̄; ipot; maxime ex h̄;

970
 29
 30
 31
 32
 33

34

Quamvis in strachibus dicitur sit. l. ey, q. certary. & fin. q.
qui ex pluribus tob. & oblique ~~don. del. oblig.~~ & ratio differente, quia
habetur cum volens, & cum vely gonta. Ingravato n. regunt voluntatem
festant, sed regunt ab ipsa. Et cum data pura, et pfecta descendit ex illi
dandi, vel eligendi arbitrium positum in gravato tanquam in testis. l. b.
trum. & cum quidam detest. dubij. nec pte faciunt additionem, nisi ratione
incerti dici electionis, quo adveniente, cum gravato declarat semel vo
luntatem venisse diem credimus, & rejectis quibus additionem exhibere dici cer
tificati, quo semel certo facto, amplius q. gravatum incertis fieri nequit,
cum iam sua voluntas declarata subservit illi primae voluntati, quae am
plius n. expectat, ut absque impedimento procedat =

35

At in strachibus una, eademq. voluntas est, et dandi, et declarare
debent, seu eligere debent, unaque pcul dabo voluntas ~~est~~ ~~est~~ ~~est~~
n. admittit, ut regat, et regat: ~~est~~ una in individuo voluntas e. qualificata,
vel substantiata arbitrio, vel electione = substantiata, ut si me expediam;
cum ita dico q. nito cum velim, vel cum voluero, substantiant enim dationem
substantiam h. d. et eam vedunt additionem sub libero arbitrio vely ve
lato, ita ut si quis non velit in vita, inultu, seu evacuata fiat q. minus. l.
centesimus. del. oblig. & ill. qui sic sationi debet cum l. p. d. i. m. u. a. H. &.
hoc aut. de leg. 3. Qualificata, q. magis ad m. intentu, si dicam dabo
quam veni velim, seu voluero, pura actus e. regulatio, sed qualis electione
facta; itaque cum qualitate semel actus unicus, eque principalis, seu par
ter ipsius actus sunt, nil mirum, q. h. electionis naturam ~~regulatio~~ ~~regulatio~~ ~~regulatio~~
am sequantur, itaque si q. futurum subiectum vobum ita q. voluero, elec
tio retineat expre, cum aliq. pfectum significat, expedita voluntate
nequit variare pmissor: si retineat q. futurum indicatum, quo etiam
expedita voluntate denotat aliq. imperfectionem, ita. quem volam dabo, tunc
licita erit variatio, vel vique ad litem statutam in simili specie l. i. q. i. q.
dignitatis H. del. ob. qui meo videri pcedit tam in actore, quam in reo:
si incertitudo, & ratione vely tacita, tam vique ad sententiam stationem,
iam vique ad solutionem erit licita variatio, ut distinguit don. l. q. ex
pluribus tob. l. ey qui certary & fin. ubi q. p. del. oblig. Idemq. pcedit si ex
dispositione legi spectat electio, quia tunc similis eque principalis est, et
ex natura actus q. legem qualificati electio censeri data: h. a. q. i. nam
naturam sequenti. l. q. plerumq. H. d. fin. de iure dotij. d. l. filij. 6. d. l. ff.
ad testam. l. l. d. q. i. addita ff. eod. Barbara int. servu. electione s.
de legat. l. t. n. ff. =

36

Sicut vbiq. absque ulla distinctione vborum, nec legati, nec
creditorum, nec debitorum in ultima voluntate, cum secunda voluntas one
vati, vel honorati accessoria e. & subserviens primae voluntati; et ita si ex
semel pfectam, et absolutam declarationis voluntati, fecit amplius impet
tam retinere nequit, ut bene pbat Cby in l. apud subidij. ro. de off. legat.
ibi, quia omne ius legat. prima distinctione, qua sumere se dixit, et am
nt, & alia ratio ibi. quoniam et ex abundantia posita est, ut denotant
particulari

particulę quę etiam in rebus forte testator: Hanc sectionem supeditavit nisi
 Savinens. l. 2. sel. d. l. statuliberum & illucum de leg. 2. omnes varij solati
 mibz. Deces. Cof. Cuyac in d. d. d. d. Barbos. in l. b. supra. Orual. & Bon.
 & ment. q. 15. l. o. videndi sunt lex tam a nobis, quam ab hys auctoribz. &
 gloss. ind. l. huiusmodi. & illucum citati =

141
37

Sed dices nonne sicut, quando tempore mortis gravatus eligere
 dicitur est incertus diei, facit solitionem, et ita incertus diei electionis facit in supra
 dictis formulis? Sed in primo casu licita est variatio: q. & in 2. dico, q. in pri
 mo casu n. vides potest gravatus variare, quia incertus diei facit solitionem,
 sed quia non est positum in sua voluntate eligere ante mortem in aliorum iudicij
 sicut in 2. casu positum est: In primo casu n. e. positum in sua voluntate diei cer
 tificatio & mativa electione: in secundo sic, et ita quocumq. tempore, recte,
 & irrevocabilit. eligit = Et in nostro terminis n. gravatus dicit se vole dare
 in priori casu nihil agit, nisi in eadem voluntate p. revero; in secundo desice
 re facit electio fiduciarie solitionem, n. q. noluit dare, sed quia noluit
 eligere, et declarare, itaut in sena affirmatio imperfecta veniat illa prima
 datio certificata die in sena negatio, ut ex aliis capit. ab omnibus fiduciaris
 petati, ut infra latius =

38
39

Etiam ex dictata mente testatoris tractum temporis vixit ad mor
 tem habet electio, veluti si testator dicat, ego restituis liberis quandoque, ut
quęque de te memnerit; licet enim adverbij quandoque hoc n. efficit, cum si vobis
 apertum sit modicum tractum temporis habet, scilicet cum omne gravatus po
 travit. l. vobis ff. de leg. ced; nec in liberam voluntatem gravati apponitur
 exp. sum. sicut cum dicitur cum vobis, vel cum vobis glata sint. Hoc tamen effi
 unt q. se sequentia dicitur quęque de te memnerit. l. cum pater. & vobis de leg. 2. ut
 est in libertate, si ita libertas data sit vobis servos manumittas si dicit memnerit,
 si dignos putaveris; Cum enim certis viri n. possit q. g. meruerunt, qui demerue
 runt, vixit ad mortem gravati, secundum quem merita regulant, cum in iuris
 favorem hoc factum sit, ut vixit eor. spe lucri stinere in officij poi, et ad obsequia
 gitanka allicere. l. servos de manum. tit. et ibi. Cuy. l. g. Afficam. l. tit. centuris
 eod. & ibi Cuyac. l. vobis. pag. q. et n. b. q. sed alij dicitur effi potest, ut recte
 idem Cuyac. l. vobis. pag. d. l. unum. de leg. 2. inde est q. dicit illa tractum tempo
 ris vixit ad mortem habeant =

Si in futurum cepta sint, sicut in iustitiam ita si g. meruerunt
 si digni fuerunt. tunc enim arbitrio boni viri merita regulant, q. rem certum
 est. l. t. de leg. 2. et ita omnibus, qui n. demeruerunt statim spectat libertas ex d. d.
 ff. quamvis dicitur dicitur dicitur; sed cum in iustitiam, vel q. iuris scijs effectus
 solitionis iugentibus n. g. ducunt. l. solitionis ff. de testibz. creditis, sicut n. iustitiam in
 speciebus prioribus, sublato ingredientis tempore, q. libertas movat morte gra
 vati, quamvis tunc incipiat arbitrium, amplius n. suspendunt. d. l. servos de
 manum. tit. ibi itaut n. vixit n. manumittas hys elij statim libertatem p. ita
 re cogatis = Sed an representare poterit hic fiduciarium? poterit sane si libertas
 libz. agit, cum ignis favor tantummodo verset; n. vero si de rebus dicitur
 agit, cum possunt electi postea offendere, vel g. mereri, et in casum electionis, qui
 g. meruerunt potior sunt. d. l. cy. q. ab. & vobis, itaq. in iuris scijs n. tenet representas =

40
41

Item omnibus supradictis casibus, ubi electio in personam gravatam ex
 parte serti, & ditionale fidei commissum est. L. fidei commissum §. 1. de fidei commissum deleg. 3.
 ubi incertum diem electionis, & legum electionis incertitudinem, quae ex parte serti
 testator enim sigillatim unicuique vel aliquibus dedit, & pariter voluit, utique daret,
 sed in unoquoque invenitur hystericata seditio, si electus est, quae cum ex parte serti
 facit fidei commissum ditionale, nec hoc petere quicquam potest, donec alius serti
 potest. d. l. unum §. vasa. de leg. 2. Incertitudo enim diei ex voluntate veniens re-
 pendit legatum. d. §. vasa. L. si seditio ff. eod. in stractibus si suspendit, in executio-
 nem. L. diei incertus de Cond. et Dem. duo enim vel sunt in d. l. si seditio, si ut
 unoquoque petere possit, sed ut unicuique solidum debeat, quoad seditio
 & solutionem unifacta tota tollatur obligatio. arg. L. 2. de duob. V. c. =

43

Item eligere debet vel unum, vel plures, dummodo non
 omnes, cum electio de omnibus non sit, sicuti nec de uno si solus supervenit. d. §. vasa
 eo, quo casu finit eligendi facultas. ibi, et ita petere possit unus si solus morien-
 te eo supervenit, eligere autem videt non solum de exigentiam electionis, & nomina-
 tionem, sed et de legatum et donationem tacite eligere videt. d. l. unum in pr. §. 4.
 cum pater §. a filia de leg. 2. & de hystericationem videt eligere. L. filius §. 4.
 cum pater de leg. 1. d. l. unum §. sed si duos de leg. 2. ubi Cyac Kamar. ven.
 indicatary tome 2. de fin. 131. condut vqol. Aint. vqol. 50 n. 13. cy 122. Herma
 L. §. 4. of 11 §. 5. & 6. part. 5. Amato var. p. 2. resolut. 76 = Et hystericationem ubi
 debet eligere, & quibus instituit, fundum habebant non institutionem, sed fidei commi-
 ssu iure tanquam alienum. L. pater ff. ad. L. fidei commissum =

44

Item in familia relinquere fundum hystericationem, vel unus
 ex familia eligere; si hystericationem vel hystericationem instituat agnator, fundum vero instituit,
 vel de leg. extraneo non videt adimplere voluntatem ex dictis legibus, dabitur.
 vel institutum, vel parte fidei commissu petito alius de familia non instituit: ita ut
 tituli ratione seditio exceptionem partem faciunt, nec videri, si in primo et ad ult.
 alioquin non videri quo iure admittent. Quid dicemus si instituit in primo grad
 sint soli, an sequenti gradus agnati revocare possunt: poterunt quippe si aliena-
 tio prohibita sit, sed alius omnino victoris parant: melius igitur facient si morte
 eorundem spectent; eadem enim ratio, quae ceteros admittit, eadem tacitam in-
 ducit reservationem & similiti exceptionem, ut institutum repellant. Exemplo
 seditio edicti stractabulay, aut institutay quicquid. L. §. 6. si quis ex hystericationem ff. de inoff. test.
 L. 10 ff. de stractabulay. cum alius scurrit, vel alius antecedit =

46

Hoc quando de legatum vindicationem fundum ^{vel de} ~~est~~, nisi
 de damnationem, aut de fidei commissum, ut recte ait Cyac. d. l. unum §. sed si fun-
 dum de leg. 2. maxime in fidei commissum. Quae unica seditio terminat, nam si
 petuum, vel quando alienatio prohibita est, tunc enim vel statim, vel post
 mortem primi electi petito spectat, ut iam alio loco dictum, & disputatay est. d.
 §. seditio fundum. Veri §. si talia; nisi prohibita alienationem non absoluta, et perpetua,
 sed de sonaly, et temporaly facta sit, tunc enim fundum de fidei commissum ab electo
 velictum, non a primo, sed a 2º facta alienatio censet, & valida est, et tenet, et
 iam semel in familia, fundum secundum voluntatem ingreditur est = Verum
 est, §. diximus de parte, quoque seditio fidei commissum, et seditio prohibicionem res-
 pectat rei, cum sine seditio, sine prohibito totam rem apprehendat, et igitur parit
 ita ut vel in minima parte rei seditio, seu prohibito individue, et seditio in

thi

vegetia censetur. arg. l. qui de tota ff. de vel vindicta
 Hec eligere debet qd necesse est sibi imunctam dandi saluo 48
 arbitrio et voluntate libera eligendi. l. utrum §. qz quidam de elec. dubij. Quis
 n. n. elegerit? forte, quia n. potuit morte suentis? vel quia tempus statutum transactum
 est, vel quia n. vult eligere? debet ne fidei commissum? utique, et omnibus quibus debet
 l. 4. l. 13. §. fin. l. ii. h. h. l. §. p. §. fratre. l. vny. §. redit fundy, et 5 xos de leg. 2. l. qz
 pater §. a filia. et §. hereditatem §. vny de leg. 3. l. iii. l. servus de manum. iii. l. l.
 l. §. fin. ff. de statulib. l. gen. C. de fidei comm. libert. Civ. et servit. dd. ff. de. v. 20.
 Ant. Fab. de ca. 53. c. 5. et 6. Merito 30. ex 30 de elec. d. l. gen. C. de fidei comm.
 libert. Molina d. lib. 2. q. 4 = sed quomodo omnibus debet, si n. omnibus datus 49
 est. d. §. vny. l. vny ex fam. Caskenig, et Cuyac ibidem dicunt debent recte iure
 quasi tacite datum, si nemo electus sit. d. l. cum quidam et. ibi quasi iam pte
 ti die datum, cum nuli offerri. de leg. 2. Ant. Fab. ibi inq. aut potestate iuris
 tantummodo datum omnibus deficiente omnino voluntate: quomodo eius iuris
 sicuturari potest omnibus datum, cum expressim vni, vel aliquibus datus e. n. omni
 bus. d. §. vny =

Certe utrumque dico, et tanta voluntate, et iuris voluntatem adiubanti po 50
 testate omnibus datum censeri. Verum est quippe n. omnibus testatoris dedisse, sed
 verum similiter est n. neutri dedisse, sed vni cuius, sigillatim si electus fuerit, hoc
 q. sensu magis omnibus, quam nuli dedisse n. facta electione dicere possumus.
 vni dedit si eligeret, et hoc modo omnibus aequaliter pperit, et omnes aequaliter vny
 pperit; in datione enim certis animis testatoris fuit; in pperit, quibus pperit vny
 fact: equaliter igitur in pari causa voluntas magis hat q. omnibus, quam nullo: vny
 ius hoc ex estimatia vny orit, cui pperit n. debet, potius nocere n. obtemperare;
 nec enim in ipsius arbitrium positum est, vel censeri an debeat, sed cui debeat
 d. l. utrum §. cum quibus de elec. dubij: n. debet igitur esse in sua potestate, ut liberet 51
 l. 2. §. de elec. ff. de ca. §. certo loco = Cum tamen vere, et recte omnibus datum
 n. sit, et n. impediat, quin in potestatem vny tacite ponat an debeat. arg. l.
 Ceterum §. fin. de l. ob. et in dubij magis vny, vel alio retinendi, et possidendi
 favore potius debeamus =

Non tantam tam supradictis rationibus habuerunt, ut se 10 inducere 52
 vent, et interpretatione a gradentibus fidei commissum deberet omnibus, vel saltem sten
 tio magna inter Conquitos fuit, ut e. arg. d. l. gen. C. de fidei comm. libert. et ibi Merit.
 tamen in rebus vel duobus, quibus hys voluntas relicta, vel qz, quos elegisset da
 ta obtinuit sententia exsternantibus omnibus fidei commissum datum videri n. fac
 ta electione, et hoc auctoritate est qz Imperatoris de qua in d. l. l. ab eo. §. fin. de
 statulib. ibi Pachumey Clemens aiebat si ita n. fidei commissum relicto cui bo
 ey eorum restituta vny, si nulum elegisset, cui restitueret omnibus debent in
 peratorem Antonium Conquitos: Cui Yexigto cum de libertate fidei commissum
 ria vny exsternum data n. esset loquutus adhuc in ea stonencia q. duravit, ut qz 53
 testis sustinuit in d. l. gen. = Ex hoc verum erit dicere cum Fabro, et Cuyac
 partim ex rectoria voluntate, partim ex iuris potestate esse inductum, ut vni tan
 tum fidei commissum relicto omnibus debeat = Quz obsequia locum n. habet 54
 in hys casibus, quibus tacite supra diximus electionem granata optere, cum vny

55 agerby omnibus ubi debeatur fidei commissum =
Omnes tamen admittunt s. pari gradu, et pari dilectione sint, ve-
lut si unum ex libertis, aut ex filijs fundus relinquatur; sicut si familia unum, aut lo-
naturum, aut agnatorum; tunc enim gradatione & vulgarem admittunt, ut qui
primo gradu gerenti sunt, ceteri sequantur, ob rationem alicui dicitur, et quia
leg. ex voluntate fidei commissum induit, nihil habeat melius, sed sitiat, et in
inducendo et in distribuendo; servat enim ordinem successione ab intestato. Tab.

56 d. de acq. 53. err. 5 = omnes vero admittunt, qui ex eligibilibus fuerunt, ut est
nec alij eligi possunt, quam qui ex admittendi saltem agnitione fuerunt
57 in facta electione = Diversa species est. l. cum pater. §. 1. de leg. 2. ubi admi-
tunt, qui eligi non potuerunt, et eligi debent, qui actu non facta electione admitte-
di sunt; diversa enim inquam species est. ubi hoc gradus pater filij sequitur, illa
velatio distributionis, qui quique de te meruerit, scilicet eorum qui meruerunt,
qui non offenderunt, et qui offenderunt, quos quereva filij non licet arg. tex in l. h. de leg.
§. fin. ad Rebel. l. cum pater. §. a te pater marito. de leg. 2. Itaque donec sint, qui
meruerunt, alij eligi non possunt. dd. ff. ibi eorum autem, qui mater elegit fore
patrore, si soli meruerunt existimari, est enim hoc fidei commissum velut con-
tra certaminis, ut palmam ferat, qui meruit, qui merito ceteros vincit: ce-
te vero electione, cum arbitrium gratia filij datur erat et ubi distribuit, ce-
tes ante equalis gradus ceteris, cum hi, qui meruerunt, qui non offenderunt
ibi, §. si neminem elegerit eorum soli non admitti, qui offenderunt; et enim in omni
sum electionis equaliter admittunt, qui non offenderunt, et qui meruerunt
sicut minus meruerunt. ibi et non equaliter meruerunt fidei commissum velut
ita ceptante arbitrio equaliter admittunt, qui non offenderunt, cum ex ipsa latro modo
sint ex illis, qui minus meruerunt: meritorum denique distributio est cum de
tributione agit, de meritorum cum de nuda datione =

58 Qua directio favorabilis in libertatione ceptat. l. iii. centur. ff.
de manum. §. qui eiusdem Papianam e. lib. it. Reg. Etiam postea distributio qui
quique; et ratio videtur esse, quia cum ex libertate p. p. in demeritoribus, nihil
quidam merentibus, seu merentibus regunt, ut regunt cum de aliqua re distribu-
enda agit, inde est, ut ratio demeritorum tantummodo habeat. l. servus ff. de
manum. §. et omnibus hi loci videndy. Cuj. 8. et 14. Reg. Pap. et l. g. Africam. Tab.

59 d. de acq. 54. err. 1 = Hic autem electio ex parte nominatione data gratia est, ut
quando nominatione optio seu electio plurimum verum ~~quibus~~ honorato tribuit,
neque ad hunc induram inibi est; neque sine iniuria inducere possumus, ut op-
tione non facta omnes regunt, qui optare debent, ut induamur, ut omni-
bus quare, §. unum datum est, si facta electione. hic enim tota ratio differunt, si
aut in electione ratione obligationis optente. §. si sic legatus §. 5. §. pen. de leg. 1.
§. optio est de leg. l. ult. et parum C. immunita de leg. 1. §. pen. de leg. 1.
Barbosa in l. 3. de leg. 1. Cuj. 5 ad Afric. l. 5 de opt. §. 1. Merito 2. observ.
q. 8. Cuj. 23 observ. q. 14. omnia. §. 1. observ. Don. ep. 19. lib. 11. Molina d. lib. 2. q.
4. n. 62. Don. l. si quis arbitrari. et l. si stipulatus fuerim illud. de l. oblig. §. 26.
§. 2. p. 6. Olea §. 3. q. 1. d. n. 25 =

60 Qui optime in Concordiam adducit n. 38. d. l. 5 §. pen. de leg. 1.
cum d. l. si ita Regy de l. Ob. ita ut prima indy hinc q. cedat, ut hanc mittatur
electio

Electio, qm aliam spectat in sui favorem in alternatim, quia ea ipso facta
 vero obligationem, in se q aliam eligere; dicitur in eum cum obligatio
 in partem d' transeat. huj voluntate, sed necessitate huj; nec licere post
 minus plium omittere electionem partem, quia cum extra, vel inter duo vo
 luntatem obligatio ipsa quirit. sed quia, ut is, et facta, hic articulus dicitur
 h' est. distincte dicitur = 4. si aliam electio spectat ratione obligationis sibi
 spectantibus in qua, et obligatio, et electio eque principaliter sunt, tunc cum ipsa
 obligatione voluntate transmittit, et ceteri potest tam in legatis, quibus in struc
 turis. d. l. 25. §. per. de leg. 1. Secus si involuntarie transeat obligatio, tunc
 separari eligendi vis, et non transferri. d. l. si itaq; de leg. 1. §. si idem
 in successore ab intestato dicemus, cum electio remanere non potest gener
 cum, qui eam sibi reserbat. l. h. omnia. l. si Pamphilo. de leg. 1. §. 1.
 §. generaliter. Inst. de leg. 2. §. si electio, vel in structu, vel in ultima
 voluntate principaliter solum deducta sit, veluti quando legatus optio, vel
 si electionem, aut optionem servit stipulatur: tunc electio nec censibilis, nec
 transmissibilis est. d. §. optionis Inst. de leg. d. l. si. C. de munda de leg. 1.
 plures olea ubi supra n. 42 =

61

62

3. si electio congebit in unum favorem, sed alterius, nec ra
 tione iuris quarendi, nec obligationis quirit, sed p se principaliter; tunc q
 sonabilis est incensibilis, et intransmissibilis, quia industria qm electa est.
 h' si quis arbitrari de leg. 1. ibi. Quid ergo si ipse, qui arbitrare debuit
 moram fecerit, magis obandum e a pona n ee recedendum eius, cuius
 arbitrium incertum est. l. cum quidam 24. l. bonum. §. redit. ff. de leg. 2.
 et hoc sine tacite, sine expresse, ut in supradictis speciebus electio spectat.
 Arias de Mora var. lib. 2. cap. 26. et seq. plures olea ubi supra n. 42. §. 1.
 Molina et eius additiones. d. lib. 2. cap. 4. n. 62 et 63. nisi q procurator, ad id
 specialiter datum arg. l. pater ex quincina de manum. vind. l. si non
 ente ff. de manum. ubi supra n. 43. vide l. servus si hodie ff. de stab. lib.
 qui primam, et ultimam solutionem optelekt, et ibi C. 21. q. 2. §. 1. q. 2. §. 1. q. 2.
 eligere debet, et quidem unum de familia, nam si extra familiam eligit
 vel sciens, et electio principaliter. l. filius. §. cum pater. de leg. 1. aut ignorans,
 et tunc variis eligere potest arg. l. 2. §. 1. de opt. leg. si vero intra familiam
 eligit, et si q errorem unam parte si potest variare. arg. l. si cum ff. de
 leg. 2. infra agemus de indigni electione. ex Molina d. lib. 2. cap. 5. §. 1. =

63

64

Ex his principijs omnibus intelligendus est.
 Ulpianus lib. 2. fidei commissorum. in l. cum quidam 24. Quisquidem testis
 adeo deficiat. Fabr. verus est, ut decade 54. err. 1. cum seqq. totus stradivis
 manum, et gloriator sit, emendatque cum moveo. Speciem parafra
 tice ponam, nihilque oboritur faciam fore instum dictis principijs. Cui
 doctrine in l. 17. §. fin. eodem tit. adherent. Proponit Cuius quendam ita
 fidei commissum relinquere. Toga vestitus liberis meis, quibus volo, quereat
 l. an h' ubi ita libera voluntas eligendi sit, ut indignum exantibus

65

66 eligeve posse, & affirmativa ex i^o Marcelli respondet blyzany. Ita Mar
celly putavit posse h^odem etiam indignum & ferre = Sugonendi est
cum Melina d. lib. 2. de primog. q. 5. c. n. 3. Sarmiento & alij ad hunc
indignum vocari n^o respectu testatorij, & inimicum testatorij, sed h^odi, vel
indignum absolute, forte ignium filium, alterius f^omij rectio, incestu
sum, garrulum, Comicum &c. nam si inimicum inferius testatorij sit
maxime inimicitiarum causa orta post testamty ab h^ode eligi n^o possit
l. Lucij. & Lucij d^ony damam. de leg. 2. l. creditor. §. lucij ff. mandati.
Dubitandi ratio ex eo oriebat, quia etiam voluntaria electione concessa
omnib^{us} indignis exceptis intelligit. d. l. creditor. l. cum pater. §. a filia
de leg. 2. l. testamty. de manum. tit. Decidendi est quia libere electio
scessa a omnib^{us} indignis exceptis intelligit, sed secundum distincti^o suprapositam =

67 Transit Consultus, & ait. ad i^o ita i^o quos
dignos putaverit petere posse ait, eos, qui n^o ofenderint. ut magis expendat
rationem prim^o decisionis supponit hanc formatam. i^o quos dignos pu
tauerit, hinc, quibus voluit, ut in illa coarctata electio demonstrabit. debet
tantum, qui n^o ofenderunt, ibi petere posse ait eos, qui n^o ofenderint. Con
vincit demonstrans, qui eligi possunt; nam p^o petere verum e, ut diximus eos
posse eligi, qui remota electione, vel actu, vel aptitudine admitti possunt.
excepto casu d. §. a filia q^o rationem specularem, de qua supra, maxi
me hic in libertatib^{us}, qui omnib^{us} remota electione admitti actu debe
rent, cum inter ipsos graduum distinctio nulla sit, nisi famul^oz libe
torum fideicommissum relinquat = In hac vero formula libera omnino elec
tio est, & indignis & ferri potest = Prosequitur ex sententia Marcelli primam
speciem; nam secundam solum in argumentum deduxi, & ait in illa in
licet specie, seu formula. quibus voluit, si neminem elegerit omnes ad pe
titionem fideicommissi admitti videtur, quasi iam p^o senti die datum sit, et
sic relinquat, quibus voluit, nec ulli offerat. Et ait Consultus q^o regulari
est in omnibus fideicommissis electio, ut v^o, ut aliquibus incerte dentur,
vnicuique sub illa conditione si electus sit: sub stataria conditione omnibus
datum intelligat, si nemo electus; quod v^o esse ex ipsa voluntate. 2.
ex tanta voluntate, & potestate rescripti =

68 Etiam hac fideicommissum conditionale e, ut diximus i^o p^o,
& q^o diem incertum electionis, & q^o incertitudinem ipsius electionis, hoc
e, quia pendente potestate eligendi incertum est, quo iure. Cuique an elec
tionis, an ex 2° fideicommissio res deferat? & Cui deferat an v^o, an omni
bus, & utraque incertitudo p^oe sufficit ad suspensionem certion^{is} i^ony arg.
l. vnde p^oerito cy similib. de ady. h^odit^o diei l. diei incertis de Con
tra. et dem. etiam si persona certa esset, & i^o; l. v^oz ff. quando dies leg.
ced. nec si nemo electus sit verbo apparet quidam fideicommissum, ut om
nibus pure datum censeat, cum enim secundum fideicommissum ex res
criptis subseruente voluntati sub stataria veluti conditione inductus sit,
nec prius debeant, quam certum sit v^o diei, quia certum ee incipit

69

electionem amplius fieri n̄ posse, et neminem electum esse, si hoc in
certitudo in sensu affirmativo facit additionem, et facit in negativo,
cum eadem ratio sit. nec aliud vult Marcelus dum ait. quasi in signa
hodie datum sit. hoc sensu, quasi iam purpurata scdit hodie datus sit =

Nec obicit L. qui filiarum 12. §. fin. §. 1. 70
leg. de leg. 1. ubi repudiata herede a coherede, iam tunc legatus recte
institutum esse apparet etiam ex parte repudiantis. Chumac. de leg. 1.
§. a. n. 8. Kesby. 2. institut. q. 3. ibi enim ex natura rei querit impe-
dimentum n̄ ex tit. et ita admittit retrofectio arg. l. 1. in fine de cond.
et dem. sic utraque incertitudo venit ex potestate eligendi t̄ data
que requirit n̄ suspendere effectum dispositionis. ibi facultas in honora-
to discernendi iura, hic ingratas. ibi pure legibus origine. hic sub illis
duabus additionibus =

Nec illi offert, hoc e. si neminem eligat, ratio est 71
offert, qui eligit, et plus facit, dat enim, cum statim actio electo quo
ratibus nulli igitur offert, nec dat, qui nullum eligit = Plane si ceteri de 72
fructu sint aut Marcelus antequam tempus eligendi perierat iure
liti dandum, uel hodie eius si priusquam peteret decernit utrumq. Papi-
manus. l. in §. vnum §. voga de leg. 2. ibi, et ita demum petere potest
us, si solus moriente eo super fuerit. 2. in §. qui solidus §. polius eod. ibi
n̄ ideo tamen minus actionem in bonis relinquere videtur est =

Hincque Marcelus. cy notat scabola, et ait. 73
si omnes petere poterunt, et alij noluerunt: hoc est, et ex his qui voluerunt
petere, alij noluerunt, Cur n̄, et qui decernerent ad hunc diem transmissum
hoc est cum semel esset fidei commissus omnibus, quare sine volente,
sine nolente n̄ tamen repudiante ad hunc diem n̄ transmissum. notat
Marcelum, quasi ipse foret loquens in casu, quo decernerent post cessationem
fidei commissi. Obique si uno petente, iam eligere n̄ potest, cum dicit, hoc e. n̄
ante mortem dies esset, et ceteris hic postquam unus indicat petere
transacto medico iusto intervallo, non hoc sensu, quasi, et post transactum
tempus iustum, uel a partibus, uel a iudice statum, potest ante institutionem
eligere: sed hoc, q̄ si unus petat, et potest petere, quia transactum tempus
est; cessat electio, n̄ ex eo, q̄ petere potest, ut in his q̄ similes modis demum
trans actis, qui eligi poterunt, q̄ eos, qui petere possunt cessante electio =

utrumq. scabola, videlicet eundem Marcelum, cy fidei 74
omnium ita relinquit, ex libertate, cui voluerit, et hodie, et hodie
idem e. enim, quidquid reclamet Fab. ex libertate, cui voluerit, uel liber
ty, quibus volens arbitrari nisi offert huius, cui velit. hoc est nisi eligat
quem velit, et statim offert sine aliquo scilicet intervallo: statim petere
omnibus petitionem. inquit scabola, qui hincq; Marcelum in ea sui
ne sententia videndi, ut electio hie hodie data statim debeat fieri: si
ne ulla intervallo temporis, quo casu hie sequitur. 1. ut statim unusquisque
possit petere, et uno petente cesset ius offerendi, seu eligendi. 2. omnes
statim petere posse, quasi fidei commissi iure relicto. 3. ut n̄ petere possit
exunt, et debuerunt transmittere, cum semel dies in eorum vita cesset =

Si vera hoc ementa scaboly essent sequitur ut praesens scilicet
 in ea intelligentia Marcelly fuisse merito notaret. ubi cum igitur omnibus
 operatur, hoc est statim illius petitione omnibus operatur, secundum suppositionem
 scaboly Marcello infers merito notatur e, cum suppositi soly pater scilicet
 Marcelly, dandum. nunc regat ut praesens eam fuisse Marcello mentem,
 sed eam potius, ut in eodem tempore eligent debet, seu electus, intra quod
 eligere, quo transiatis cedat secundi fidei commissi die, et si aliqui intra
 illud tempus decedant, si transmittant, cum pendente facultate eligendi
 que, ut diximus conditionem in eorum casum facit, decederint. audi vigi
 anium, nisi forte, antequam in eodem tempore ptereat, quo potuit eligere

> 6 cui potius operatur, ceteri decederint = Sed quomodo ubi veli, seu veluerit
 & habent tractum tempore, utque ad mortem, ut diximus, si alio ratione
 nisi, quia si tempore, sed gratia eligibilibus apponitur, si enim diceret
 testator cum veli, vel cum soluerit, huc ubi tractum tempore haberent. l. vero
 rem. & scaboly de leg. 3. l. fidei commissum 4. s. h. aut. eod. sed cum si tempore,
 sed gratia apponitur, spontanea electio esse debet, sed ex aliquo tempo
 re intrinseco. arg. l. si dixerit ff. de solutioibus =

> 7 Prosequitur Marcelly in leg. 25 seq. et ait. quod si iam eligere
 si potest leges, cum presentis die purificata conditione datum sit fidei commissum
 si aliqui petant, et aliquid abint, iustae causa, ratio absentibus habende
 be, an petantur sint, ut si totum fidei commissum presentibus debet, alia si ius
 ta causa non, forte, si presentibus, et petentibus solvenda sint, et cavere para
 ti, tunc solidum fidei commissum ipsi tradendum, seu veniunt, ex quo acci
 cendi sint fidei commissarios si non, re semel in iudicio deducta, absolute
 huc si debet presentibus solvitur, nisi certum esse incipiat alios
 petentibus si esse = Huc aliquando disparata, et parum in se sibi intelli
 genda videntur, potius quam ex fabro tex emendare, et in plures

> 8 partes dilacerare. Cui. San. m. t. alij ubi sup = In illa sane spe
 cie, quam ubi si tractat. ubi quos dignos putaverit. conditiona
 le fidei commissum e similitudine ppter incertum die mortis. l. servus

> 9 De manum. tit. = Min. in plenitudine, vel in parte ubi
 Concipiunt; tunc enim puri fidei commissum
 erit ppter arbitrium boni viri. d. l. ser
 vas. l. deleg. 2. l. conditionum
 ff. de leg. cre debet =

— — — — —

Qui ad huiusmodi fideicommissa admitti possunt =

Supradictis omnibus formulis fideicommissis relicto, restat videre, qui ad haec
cum admitti possunt; quae res adeo est difficultatis in soluta, & quae hinc inde in
plicata, & obscura, ut haec mihi distincte numeris eam tractemus, nil nisi confusionis
& labyrinthi paritura est = Sit prima Conclusio =

In fideicommissis, si familiae relinquunt, hi ad petitionem eius admitti possunt
2
sunt, qui ex nomine defuncti sunt, & sunt lineae qualitatis nominis tacite.
Doxp. l. p. q. 6. n. 20. l. cum ita. si in fideicommissis. de leg. 2. itaque vacante descendan-
tes omnes usque ad infinitum, si & viridem sexu descendant, & omnes, qui agna-
ti sunt mortui tempore, vel conditionis existentes, si & naturam agnoscant, seu
agnati alij fiant = Vocantur similiter filij, seu agnati emancipati, qui fa-
miliam amiserunt, sed non nomen testatoris. l. filij. §. cum pater. de leg. 2. l. ge-
to. §. fratre. ibi. si quidem sint filij emancipati postea, tractari potest, an in spe
3
que fideicommissum recte petant, & quae recte petantur, quoniam familiae appe-
latione, hae quoque ratione demonstratae intelliguntur, emancipati etenim nomen
gentis non amittit. ut recte Cuias ait. ind. l. filij. §. diu. familia enim in hoc fi-
deicommissis & familia nominis accipit, ut recte tenet Cuias in l. fin. C. de l. sig.
cum intentum; seu assumptum huius fideicommissi sit nomen, & memoriae ver-
uatis; hocque sensu accepta familia recte emancipatoris spondit. l. gnum
tratio 195 de l. sig. ibi. item appellat familia plurimum personarum, quae ab eius-
dem ultimi genitoris sanguine efficiuntur, sicuti dicimus familiae Julij qua-
si a fonte quodam memoriae. l. 2. §. deinde narrat de orig. iury. Britoni-
um vero familiae, nisi in adoptione recederint. §. ad hi. to. iur. de iud. quae
ab intest. tunc enim & nomen amittunt =

Similiter vocantur, & qui nomen, & arma testatoris ferre iussi sunt, quia
4
sunt, quasi hoc ipso adoptati, nisi tunc nomen sit. l. sed & relendo. §. l. facta
63. §. si vero dominus ad rebelianum = Item vocantur alumni, alumnique
testatoris, qui eiusdem nomen ferbant. l. lucius. §. lucius. ff. de leg. 2. ibi. & sic
alumni mei, ita ne de nomine meo nunquam exeat; Similiter vocantur liberti, &
libertaeque testatoris ob eandem rationem. l. cum pater. §. ab iustitibus de leg. 2. l. de bonis
ff. de lib. carnis. l. fin. C. de l. sig. Item & fideicommissum etiam ab extraneis hinc na-
mumini: nam & hi duplex nomen sumebant, l. cum pater. §. fidei. de leg. 2. non dicitur
manumisi ab ipis libertis. l. pater. §. duobus de leg. 3. quamvis & hi nomen testato-
ris habeant: namque de his testator non sensit; cum de suis libertis non dicitur sen-
sisse indicet. arg. l. vny. §. de leg. 2. l. 2. et 3. de testico iuris, & de leg. cum u. d.
si tantum qui & naturam agnoscant postea admittunt, si qui alio modo, ut po-
tea dicemus: itaque libertorum filij postea cepti non repelluntur, quae accipit cum dis-
tinctione, de qua infra = Cognati vero non admittuntur, cum hi de familia nominis
non sint. Nec obstat lex in l. cum pater. §. cum int. Vbi filij liberti, quae de nomi-
ne non est, retinet partem patris, quam mater accipit, cum testator iussit ne de nomi-
ne familiae exeat. ibi. huius liberti filij partem patris, quam mater accipit retineat

... cum aly de cond. et dem. l. cum acutissim. C. de fideiussim; qui
 by addo nunc etiam ratione uniformitatis hoc admittum esse, ne liberti n hinc
 Co liberti alij potestas est fideiussim; qd; religiose accepta l. cum hoc dicit. ff de
 vulg. l. 3. de vulg. accresc. Tab. 14. de iur. cog. 12. Cuy. 12. pag. 103. ibidem. Postremo
 ex institutione sustinam gener, et nurus admittunt, etiam ante libertos. l. fin. C.
 de lib. sig. Co q; filioz loco sunt. et quasi familij nomina s;phendunt. Non ta
 men by omny p;ony sp;sim, et g;mixim vocant, sed ordine servata intetate
 successioy in sui agnati, et cognati si recepti sunt salva s;propatina gradus, ut
 ut primy gradus alteriorem excludat. Id in fideiussim;o. Postea alium vocantur
 postea liberti salva similitudine in horum familij s;propatina gradus, fideiussim;o
 p;petuo s;tituto. et ex institutione gener, et nurus post sanguine similes admittunt,
 exclus; alium, et liberti =

4 linea descendens. 2
 3. Nanguerality. Pary de
 tale. l. 3. s. 6. l. 1. s. 1. s. 1.
 ff de gradib; l. 6. fami
 p. 6 =

Qui agnati fideiussim;um relinquunt, h; omny, qui s; virilem sexum
 descendunt relinquere videt; cum hi agne, et vere agnati vocentur. l. leg. C. de legi
 tim; iurid. l. g;mixim; s; omny. et s. fin. ff de lib. sig. 5. ceter; iust. de leg. agr. nec
 similit; adoptati tempore tti a testatore, et morty ab alij, vel ab ipso testatore
 post testamty debet. et etiam h; qui nomen, et arma ferre iussi sunt, sed non
 debet emanipati, nec alium, nec liberti, nec uxori, et s;tituto correcto
 via in sui termin; stare debet arg. l. g;mixim; C. de appellat. idem sanguin; l. con
 sanguinitaty. C. de leg. iurid. l. si p;urim;. Unde Cognati 3. qui cognati fideiussim;
 num dare iubet, quamvis stricte nomine cognator; ut g;mixim; veniant, qu; feminei
 sexuy p;ony int;gunt. l. 1. ff unde Cognati. s;amen ingenerary late accipit, ut
 qui agnati sint, vel fuerunt s;phensi intelligant, cum et hi vere cognati sint. l. in
 te agnati. ff unde legitim;. l. n; facile s; cognationy ff de gradib; d. l. 1. ff unde
 Cognati. Inter evident; g;at tex. in l. si Cognati ff de verb; dnoy. Vbi admittuntur
 qui post testamty Cognati esse desit; q; fieri n; potuit, nisi emanipato, seu
 adoptato: at qui in hoc inreparabil; et a Cognatione: q; tempore tti agnati; fuit.
 q; nomine cognationy s;phensim; similit; in h; gradib; s;mixim; observat, nec
 in hoc fideiussim;o s;phendunt, ob eand; ratione, alium, liberti, nec gener, et nurus,
 quamvis emanipati, et adoptati recte admittant, ut diximus. id; dicimus, et
 si g;mixim; fideiussim;um relictum sit. l. 1. s; g;mixim;. Unde Cognati. Affines aut; qui
 sanguinei uxory, et mariti sunt. l. uxory. l. n; facile. s; affines de gradib; l. affini
 taty. C. omnia de successioib;: neutra horum s;phensim; s;phendunt, nisi s;phiali
 te ipi; relicty sit. l. cum gater. s; a te gero. de leg. 2. ibi tny, sine me; g;mixim;, ex
 cept; affinitaty capitib; in prima s;phensim;one. q; si affib; tantum relicty sit nulli
 ex supradict; p;ony relicty censet =

Similit; hi. 4. descendentes
 tes. 3. Nanguerality agnati
 h; vocant; linez qualitat;
 6. 5. 20 g; loby =

 3. etiam hic ordo ingradib; s;
 et h; vocant; linez s;titutib;
 Circa hunc ordem; succedent;
 6. 9. pag. in l. 14. de iur. ff de
 in adub;ar. ad itly th. q; 18

Ex h; ut iam diximus n; omny fideiussim;um petere possunt, sed
 qui priori gradu sunt, electione n; facta a granato, vel ipi; alioq;ta eligendi fa
 cultate, omny tamen prior; seu g;mixim; gradus p;ony virile relicty censet.
 nec int; ipi; ius accresce est, sed tacita substitutio in eorum vulgarem repudiatioy
 et morty in vita testator; l. 1. q;ni s;plures. ff de leg. 3. l. id; et in legato ff de iurid;
 iustit. nec reagrosce videt; substituti in eorum morty, nisi ex exp;sa voluntate. l.
 Luciy. s; Luciy de leg. 2. imota d. l. 1. q;ni complures de leg. 3. q; si unus tantum
 do in priori gradu sit, ipi; totum fideiussim;um debebit, quamvis plurib; nomine
 familij, vel agnator; sit relicty. etenim licet sit ver; plural; loquitor; saltim
 duorum numer; requirere. l. ubi numer; ff de testam; hoc cessat quando ex mente

testantibus, et ex materia subiecta eadem est ratio unius, ac plurium. l. filij §. cum pater de leg. 1. l. n. et sine liberis ff. de u. sig. l. fin. de pollicitatib. l. pater Severinam. §. in fidei commissio. de cond. et dem. cum an. l. uny. §. sub finibus de leg. 2.

Idem et in electione tacita, seu ex qua gradus non esset satis unum relinquere. d. l. uny. §. de falcidia in fine eod. gradus enim admittit proximus, ut linea gradibus, sine plures, unque suemant, quo semel in missio ceteri excludunt in gradibus si sit temporale fidei commissum: et in gradibus si sit gradus ex illo gradu, seu linea nullum gradum extare. Lex §. 2. q. 4. §. totum maxime, quia exclusa prima linea gradus secundam reintegrat, et fidei commissum gradibus sit: tunc enim ad alium gradum, seu lineam retrocurrit fidei commissum: est enim ut fluvius, qui dum matrem secum cursum in portibus habet, non recedit. Peregrinus de fidei commissum. artic. 22. §. totum. Olea. tit. 3. q. 4. n. 15. plures = sed utrumque proximitas gradus respectu testatoris, an respectu gradibus consideranda, et metienda sit indistinctum est gradus variis, et spissis D.D. traditiones, ut videat re est apud Molinam de primogen. lib. 1. cap. 36 et 49. et cap. 9. §. totum. Vbi etiam addunt Peregrinus de fidei commissum. artic. 20. §. totum. Anton. Amato, qui quam plures lib. 2. var. resolut. resolut. 20 §. totum. Pegas. Resolut. forensis ubi supradictis aliis questionibus Olea. d. tit. 3. q. 4. §. totum. Ex quibus, et etiam supradictis sequentes claritatis gratia solutiones deducemus, quibus ad nostrum in gradibus desiderium exponendum sufficiens =

Quibus fidei commissum familiae relicta est simpliciter, et pure, si ita sit post mortem gradibus non eligat, aut offerat; tunc gradibus proximior testatoris petit, et quia §. fidei commissum testatori succedit. l. Cohortis §. cum filij de utroque. et quia non huius, sed testator ipse §. manus Cohortis dare videtur. l. uny. §. si de falcidia de leg. 2. l. it. eor. §. de curiosis ff. §. Cuiusque uniuers. nomine l. pater ex quibus. ff. de manum. videtur. l. si ueniente de manum. sic accipitur l. si Cognationes de reb. dubijs. Vbi qui Cognati sunt ab utroque tempore de quo ibi, ad fidei commissum admittunt. d. l. omnia. §. in fidei commissio. de leg. 2. ibi aut post eos omnes extinctos, qui ex nomine defuncti fuerunt eo tempore quo testator moreretur, et qui ex huius primo gradu generati sunt. Idem dicendum est et si eligere statim huius cuius sit, vel simpliciter cui uellet dare ~~unus~~ sit gradibus: eo etenim non eligente proximior defuncto uocandi ob eorundem rationes, et quia in ipso cessat ratio de qua infra = 2. Si uero huius dare inuoluitur cum mortis, seu cum uellet, aut cum uoluerit, ipseque ex familia sit hoc enim semper supponendum est, alioquin cessat questio, cum testator familiae §. §. non alienis relinquere uideatur; nisi specialiter familiae huius fidei commissum reliquerit; tunc enim proximitas respectu ipsius huius consideranda erit aut post certis, uel incertum tempus dum scilicet in casum non sperat; tunc quamvis fidei commissum temporale sit non facta electione proximior ipsi gradibus uocandi, si descendentes sint, et si electura pretatis l. cum amicus de cond. et dem. l. cum pater §. cum huius de leg. 2. et eorum potestatis ratione; nam ipse electus §. gradibus, et primo uocabus a testatore est, uel censetur, et qui uny §. gradibus §. falcidia, seu ex ipsam uocationem omnem ipsius lineam

l. §. 6. §. 14. n. 183. ex pto regulari debet, ut maius ab

gradibus censetur. Peregrinus d. artic. 20. n. 2. Molina d. lib. 2. cap. 9. n. 4. Ad quod dubio in huius fidei commissum uerum est, quod fractione gradibus gradibus admittunt, et si temporalia uideantur: aliud, in aliis diceretur; cum in gradibus §. §. non duplex, sed unum

vocabi conuerti = i. versu gratuatis descendentes n. habeat, tunc ex iure respectu
 in testatorij considerat, cum supra dicta ratio cesset =

3.º in fidei iurij gratuatis si in vno, vel pluribus successibus
 possessionibus semel res subiacent, dum descendentes ex linea illi sint, tunc
 respectu ultimi possessorij gratuatis attendit, et sicut diuersary lineary agnatos.
 si sit; dum tamen omnes descendant, et originem habeant ab illo, vel illius gra-
 tuatis possessoribus, ad quos semel res uenit: si vero nulli ex illis, vel illius descenden-
 tes superint, tunc tunc testatorij gratuatis attendit, si ultimi possessorij, cui fi-
 dei iurum retrocurrat, seu melius non curat faciat, ad instar sortis, cuius
 primus vniuersus sortis est. See de Rego p. l. q. 6. s. 14. n. 206. ita ut in defectu li-
 nee stentij admittat, ex linea effectiua. d. q. 6. s. 19. Et ad aliam lineam n. eo
 descendente transitio facta est, sique natura in hoc ueritate primus, et
 quam habebat, antequam semel in illam lineam extinctam subintretur ar-
 tuatis sed si vniuersus pactus ne petere. v.º sed in specie de hijs. ff. de pactis = 4.º ea omnia
 procedunt si nemo a testatore specialiter nominatus, vel ab huius electis sit; tunc
 enim illa primus admittit, et omnia linea eius descendens, qua defecta rursus
 sum aliam gratuatis, seu lineam testatorij gratuatis quod et fidei iurum. d. s. in
 fidei iurum. ibi hi ad fidei iurum admitti possunt, qui nominati sunt =

5.º eadem procedunt, et si n. p. mortem gratuatis ob n. factam
 electionis fidei iurum petat, sed p. strauentibus alienando: gratuatis enim elec-
 tionis attendit secundum distinctionem supra traditam. olea d. ff. 3. q. 4. n. 45. At in
 vbi sit? Et ut gratuatis gratuatis, seu possessorij attendat in casibus ubi supra
 non solum ratio p. electionis facit, sed et ratio euitandae confusionis, et uarieta-
 tis, si darentur in quocumque fidei iurum possessorie uoluntate fidei iurum, et transitio.
 Sed an in casibus strauentibus, re alienata scilicet, recte admittat filijfamilias
 ipsius possessorij? late de hoc de Rego de inopabiliitate q. 3. c. 1. p. 107. d. 1. h. q. 1. q. 1. q. 1.
 ut ipse inter alienationem p. uentalem, et realem ob strauentibus, difficile est expedire. si
 de hijs sic, et in eo seruetur dispositio legis Imperator 50. ad Treb. sed non ex hoc
 admittimus filium hunc a patre eligi posse ad fidei iurum p. uentalem, vel in
 uita facienda electionis, cum hoc esset se ipsum eligere. strates. in l. si mandata
 uero. s. i. h. b. centij. ff. mandati. Molina lib. 2. c. 4. n. 58. Nunc supposito q. omnes gra-
 tuatis, seu gratuatis admitti debeant, cum natura fidei iurum huius individua in
 sit respectu admittendorum. l. p. de fratre ubi omnes fidei iurum petent, qui in fami-
 lia fuerunt. l. vniuersus sed si fundus. ubi petitoris deinceps ceteris. l. c. q. ita. s. in fidei iurum.
 no. ibi qui ex nomine defuncti fuerunt, et qui ex huius primo gradu p. uentalem sunt. de
 legaty. 2. cum alijs; ut est maioribus in quo non nisi vniuersus admitti potest exemplo
 Regni successorum. Conarrubio var. lib. 3. c. 5. n. 3. Molina in p. uentalem n. 22. et
 lib. 1. q. 2. n. 26. Valenz. Conuictio 23 n. 109. Solorzano Emblem. 66 n. 20. Sigi-
 lib. 2. ff. 15. p. 2. Videndum est de p. uentalem, qui excludi debent a p. uentalem fidei iurum,
 quae eligi n. possunt. Harum enim rerum, et p. uentalem d. 1. q. 1. q. 1. q. 1. q. 1. q. 1. q. 1. q. 1. q. 1.
 huius relationibus in p. uentalem ceteris oppositis =

Si habet ubique scilicet
 si soli admittit, si quis
 p. uentalem in gradu, ut fidei iurum
 iure. de Rego l. q. 6. s. 19. et
 Auth. ceteris. l. de leg. h. b. b.
 h. in nostris fidei iurum.

Et primo querit, an nondum natus, nec acceptus vno testatore,
 inter ceteros possit admitti? etenim si dum natus, dum tamen acceptus sit, potest ad-
 mitti, cum p. natus habeat, si solum si posthumus suus sit. l. p. uentalem de lib. et post. l. si
 frater p. uentalem. ff. de ady. h. b. l. antiqui ff. si p. uentalem pet. s. posthumus iust. de leg. sed
 et extraneus, cum fidei iurum extraneo posthumo dari poterant. d. s. posthumus. l. qui

qui in vtro 7. ff de statu hominum. et vero si dum scriptus sit in fideicommissum pro
 vo indubie est admitti n posse, et si tacita electio gravato spectat, cy hunc habe
 et effectus suspensivus; et ratio est nam in hoc fideicommissum qualitas agnationis
 seu cognationis tempore mortis requiritur. d. 5 in fideicommissum ibi. eo tempore quo
 testator moreretur. ut in omnibus pure velicty. l. 11. ff de leg. leg. ced. l. unica
 § in primo. et § secundo C de caducis tollendis; non dum tamen scriptus ne
 quit eam habere, et q ad illu q n scripto fideicommissum est apud hunc vs
 mansurum sine vel ipsi velicty n crederent, vel tacita gravator, et gradus
 substitutio facta n censeretur. d. l. un. §. et cy hunc. et § in novissimo C de ca
 ducis l. 1. = idem similiter indubie procedit, et si aditionale fideicommissum sit, et scip
 ty n reperiat, aditionem existentem tempore, cum saltem eo qualitas fideicommissi
 impediatur. l. cy in l. 1. ff de hunc in hunc. l. cy pater. § hunc. l. hunc de leg. 2.
 Cum ealy ratio sit puri, et purificati. l. 24. de leg. 2. l. in. §. 1. de vulgari. Mo
 lina lib. 3. cap. 10. §. l. 1. Percept. de fideicommissis artic. 22. ex n. 67. Difficultas
 solummodo versat, an in fideicommissum aditionale, scilicet electio, vel in casum
 mortis, et struentionis, qui n fuit scriptus vno testatore possit admitti, si tem
 pore aditionis existentis natus, vel saltem scriptus sit; in quo duplex sententia
 occurrit, utramq. gravatam

Prima fore omnium sanam sententia est indubie in
 dicto casu scriptus existentis aditionis tempore posse admitti, ex eo q quali
 tas agnationis, seu cognationis, seu nominis inveniat tempore aditionis, q in
 ficit, ut ad velicty admittatur. l. un. §. in autq sub aditione. C. de caducis tollendis.
 l. incidit de cond. et demost. l. inducit 24. de leg. §. 1. l. in. §. 1. in hunc ff
 quando dies leg. ced. l. cy qui possit tot de cond. et dem. l. cy pater. § hunc
 km. de leg. 2. d. l. inducit de leg. §. 1. ibi. quando in liberorum numero esse de
 beat q, cum legatus datus e et postea. et placet in ea necessitudine tunc esse, qu
 ando dies legati cedit. l. pater § fratre de leg. 2 in fine. ibi. Cautio qnto in te
 deriderari, et si nemo alius vltior de familia superit. vbi glo. et Layac. qui
 potest alius nasci ante mortem gravati. Nec obstat tex. in l. 1. §. si quis proximior
 vnde Cognati. l. 15. §. quando vnde legitim. l. 1. §. sciendy de iur. et leg. l. si quis fi
 lis extrudato. de in iure rapt. l. datus de bon. libert. § cum autq. v. glo. in. §. 1.
 de hunc quz ab intest. melior tex. in l. hunc §. ff de iur. et leg. namque legum
 et in legitima huncitate delata a lege agnatis, qui fuerunt tempore mortis primi
 oris, et qui requirunt tempore desubitu testantis, sine re ipsa gravata aditione, sine
 aditione causa testamentaria suspensata, nec alius defect, quam qui iam agnati erant
 tempore mortis, vel saltem scripti. d. l. hunc ibi. quia lex et tab. cum vocat ad hunc
 talem, qui moriente eo de cuius ~~successione~~ bonis quirit in vray natura sunt.
 quamvis enim, qualitatem proximitatis tempore desubitu hunc requirat; qualitate ta
 men existentis requirit tempore mortis; at vero in dicta specie n solum lex, sed volun
 tas proximis vocat ad fideicommissum: quo casu sufficit utramque qualitate, et existens,
 et proximitas adesse tempore purificationis fideicommissi; maxime quia n tam grava specia
 lit quam gradus lex vocat proximis agnatis § proximis agnatis familiaribus habetis, volun
 tas tanta proximis gradus, seu grong gradibus circumlocis vocant. d. 5 in fideicommissum
 ibi. primo gradus puricati sunt tempore autq quo fideicommissum defert iam scriptus dunc

30 gratia sphericis inuenitur, et extracta voluntate admittit arg. l. ei quoz fidei. leg. Secunda sententia est nullo casu n. dy. scep. tempore mortis admitti posse ex legibus ubi supra; namque n. facta electione iure cedit in fidei commissum exemplo successione ab intestato: sed in successione ab intestato n. dum scep. n. admittit, et si successio aditione suspendat. d. l. filius cu. alij. q. hanc tenet Pety in aduersarij ad h. de leg. q. it. d. l. interuenit. et in manus. q. cod. ex n. 3. fateor tamen virtute Verisiph. semper n. dy. scep. in fidei commissum ppetuam admitti posse. de qua in l. filius d. diu. de leg. l. sic. in maioratibus recep. et in Molina d. q. 10. hb. 3. q. tex. in d. diu. et in d. s. fratre l. peto. Rosay de incompatibilitate p. 5. q. 2 =

31 Inter has tamen sententias cogitabim melius inueniri posse si ita distinguamus: aut enim in fidei commissum aditionali proximitas testatoris querit in casibus ubi sup. et tunc procedit 2^a opinio: quomodo enim testatoris proximitas agnatus dici potest, qui nec ipse agnatus unquam testatori fuit? sique intelliguntur text. supra citati, et alij, qui in casum de iudic. testamti loquuntur, quo casu proximitas respectu testatoris querit: sic similiter in fidei commissum, que difficulter in simili casu ab ordine intestate successionis separari possunt; nec Verisiph. de quo ind. l. filius d. diu. strarij inducitur est; quin etiam tunc e. inducitur, ut in casibus facte alienationis in fauorem familie fidei commissum velicis consuebit, ut satis alibi habuimus, et explanatim relinquimus =

32 Aut proximitas respectu granati querit, et tunc procedit prima opinio, ea euidentissima ratione, quia recte quia fuit scep. nec agnatus testatori proximus; granato tamen proximus agnatus esse potest, quo casu recte admittit, cum eo casu quo proximitas granati legitime censetur vocati; non testatoris agnati proximo vel, sed proximo granato ob rationem legitima supra, scilicet, q. qui nominatus vel prius admiuum q. dilexit, omni eius linea q. dilectione censetur; magis que iam incepta linea q. dilecta ratione ordinis, et quasi stinuat successionis, quam ex testatoris vocatione ceteri admitti videantur, sique cessat difficultas textus de q. sup. sique potest intelligi text. in l. peto. d. fratre de leg. 2. et text. in d. diu. in fidei commissum ubi. nisi specialiter testator ad vltimos voluntate suam extendit: hoc est ad non natos, nec scep. successio fidei commissum substituto: alioquin difficile est, ut velicis existat, nec si dicitur suspendat in gloria omnino incerta testatoris, et que ipsius q. dilectione p. re, nec q. linea meruit, et que ratione capacitate generalem testamti tempore n. habuit, nec ratio

33 mortis tempore = vltimam hanc secundam distinctionem parte extendere n. dubita verim ad casu, quo ex electione facta agnatus succedat, qui nec scep. erat mortis testatoris tempore; eo q. granatus electione facta, ex primo t. fidei commissum modo capiat. l. v. ex fam. in p. de leg. 2. electio tamen seu nominatio n. testatoris, sed h. tati, aut granato accepto ferenda est: cum nec ipse q. alij electionem facere testatoris iam mortis dici potest, ut in l. si sciens de manum. et l. pater ex quibus de manum. v. ind. q. dilectione que electis testatori dicebat, qui h. tati q. dilectione est; nec omnino est gloria incerta, cu. ex certis certificandis veniat q. electione, et sufficit q. capax electionis tempore sit: amplius tamen de veritate harum opinionum deliberandum e. =

34 Ex quibus infertur qualitate agnationis et nominis tempore quo dies legati cedit requirit. d. l. interuenit. de leg. q. itand. d. diu. in fidei commissum. q. vel tempus mortis est, vel tempus existendi aditionis. qui enim v. v. eorum tempore in suis casibus qualitate n. habent, omnino excludit, et q. moriens nihil transmittit. l. i. s. in autem l. de caducis l. l. l. interuenit. et l. dies incertus de cond. et d. l. h. tati mei. sequita ad v. l. in ingram. l. de fidei commissum. l. 24. ff. de leg. 2. post tempora vero supradicta

decedens transmittit. l. si quis ff. de leg. 2. l. si fin. d. de vulgari
 Aliud creditur in fidei commissis cognationis relicto; nam: affinitas q. t. tempore cognatio 35
 n. qualitatis adit, ex eo q. nomen cognationis, directionis, et affectionis nomen
 est, et late accipitur: nec nisi demonstrationis causa est adiectum, n. eo animo, ut
 memoria, et nomen servetur, ut fit quando agnationis, seu familiae nominis
 relinquunt, quo causa generis qualitatis requiruntur tempore, quo quiritur fidei commissum,
 ut intentus, et finis voluntatis existam habeant: sique n. requiruntur qualita-
 tem tempore t. q. quamvis personam quiritur, quia animus testantis velut hodie
 tempore admittit ex qualitate voluntatis, sique in hoc fidei commissum cessat. Cato
 n. reg. dato q. n. g. h. c. / ch. l. de iure fidei commissi. q. 6. in p. / ad fidei commissum
 extensio fuit de legatis tantum legata, vel regula iuris ambigua de qua
 Gothof. int. q. in i. de leg. in. et dato q. in qualitatibus, seu demonstrationibus
 locum habere possit, q. n. disputo, qui de ea gloria abest. 4. ment. 12.
 optime Keri interpretat. iuris q. 3. Labini. Oroz de agnitione iuris lib. 1. q. 1. cum
 multu reg. fore q. totu h. v. Cuyac. lib. 13. quest. pag. in l. 4. de reg. Cat.

Non solum autem n. d. scriptis, sed nec incapax 36
 admitti, nec elegi potest, cum et infamatus sit, et qualitates agnitionis, seu no-
 minis habere n. possit intendi, vel lucrum capere acquirat, secundum personam di-
 versitatem: veluti iam mortuus tempore testamenti damnatus, in metallis, de-
 portatus, peregrinus, captivus, qui n. reddit, celebs, orbis, et alij l. 3. 4. et fin.
 de hi. qui n. scriptis hab. l. un. 9. et cum triplici ubi recentissima Cuyac. et in
 in notissimo C. de caducis toll. quarum personarum quo ad nostrum fidei commissum
 in casum non facti electionis distinctio nulla est. cum n. alij tacite vocati con-
 seant, quam qui capaces sunt effectualiter capiendi, vel quia tacita substitu-
 tio inter capaces facta censetur. l. et in legato. ff. de h. l. in p. vel quia leges
 Papij propter n. sunt, nisi ad illam spectem, qua certis genus personarum ca-
 pere prohibet, n. ad illam, quae relicta ante, vel post mortem ante aperta
 tabulas deficiunt, ut iam alibi diximus. d. l. un. 9. cum ipse de Cad. toll.
 sic intelligi. l. et fidei commissi de leg. 3. Ex quo fatendum est Calibus, et orbis sub 37
 hac generalitate non comprehenduntur, cum et agnati, et capaces honorum sunt, sique
 fidei commissi erigunt si in primo gradu inveniantur, vel verius in totum, partique statuam
 nant, cum substitutio tacita n. egrediatur terminos censionis fidei commissi; post
 censionem enim partes viriles relictae censent. d. l. 9. qui complures de leg. 3.
 Nisi dicatur ex voluntate hoc omnes exclusos censeri, hic forte verius, cum 38
 agnatis, seu familiae nominis relinquatur eo fine, ut vel in tempore, vel in p.
 getur memoria defuncti servetur, nec illi q. dilecti defuncto unquam conse-
 ant, et si primo gradu sint: Cogita, q. nullus tex apparet q. generalis regulas

Quod si forte deportatio, vel damnatio in me 39
 tallum singula post censionem fidei commissi, tunc in fidei commissum cadit relicto, cuj. distinc-
 tione prohibet, vel n. prohibet alienationem, et fidei commissi spectu, ut ex l. itatibus
 Florent. 8. Cornelio Felici de iure f. i. Molina. Anania et Valent. alibi dictu est
 Interim n. omittit, q. in casum electionis si infamatus infamia facti eligatur q. 40
 test. tenere electio, si libere scia sit. l. cuj. quidam et. de leg. 2. si n. est libere scia
 na, vel indistincte infamatus infamia iuris eligatur, aut sciens, et omnes admittunt,
 ac si electio nulla facta fuisset, aut ignorans, et tunc iuris eligi potest, quous

q. 6. 5. 3. ex n. 129.

non extracta facultate. Videndum late Molinius lib. 2. de primogeniis cap. 3. glo. 3.
 ubi q. q. p. accepta facta electio nulla omnino censenda sit, et si de digno si
 ad, cum electio fraudi particeps est, et potestas eligendi extinguit. Et ita de
 mun. 31. de arbitry. L. vny gentry. 9. si ob maleficiu de pactis, ut apud ipum
 late videre poteris. qui addit, q. electio de indigno facta etiam ex se non
 test; si tamen dolore fiat q. accepta n. tenet, et si electio particeps frau
 di n. fuisse. L. creditor. 8. vny ff. mandati, quz sic intelligi debet. et in p. 8.
 q. 2. inquit, q. inimicy capitali testatori nec eligi, nec admitti potest; n. capi
 tali. Ita tamen admittit, si ante t. s. inimicitia orta fuit. L. luby. 8. luby
 bity Damam. delq. 2. n. si post testamtu. L. 3. 9. fin. cy. l. reg. de alim. leg. delq.
 obiter; nam sup. vny locy late expensa sunt. Roxos de cognab. lib. 1. q. 2. 2. glo. 2.

41 Adoptati a testatore ante vel post t. s. facty indygnite admittunt. L. si cogna
 ty ff. de reb. dub. L. si te parony. C. de sup. et leg. h. dub. ab alio adoptati n. q.
 dem post t. s. facty, vel post mortem ab alijs nunquam admittunt. L. vitaguy
 6. fin. L. fidelismy. de C. et D. Bonelley ind. L. si cognaty de reb. dub. Dreyer.
 42 d. arbit. 22. ex n. 9. si vero ante facty t. s. iente testatora ab alijs adopta
 ti sunt sphendunt in fidelismio. L. si cognaty ff. vnde cognati. L. si facile
 ff. de gradibus. 8. q. adoptiony inst. de legitima q. nat. succes. 3.

Roxos p. 1. q. 2. 8. 10.

43 Si pariter decedant nominaty, aut qui prioris gra
 dy sunt, et fidelismio granaty, videt dicendy illis deberi fidelismium
 q. acceptat offrationy moriente granato. L. vny 8. q. quidy de reb. dub. ibi, et ay
moreret vni ex indyby, cui ipse vellet. L. vny ex fam. ibi q. fidelismium
 d. se cum moreret velichy. Sed strany veriny est: nam vna dictary legy de
 tempore quo electio faciendy est intelligi debent, et quamuy sit vny sum
 tempore certy esse incigere electioy, nec factam esse, nec fieri posse; tamen
 secundum fidelismium, quo omnes petunt, n. nisi mortuo demum fidelismio et absolute cum solis mor
 no granato deberi posse videt. L. idy est. cy. l. reg. ff. de reb. dubiy; aliud vato confert; illo postea
 si fidelismium cum vellet, vel cum voluerit granaty vnt velichy arg. L. vny ex fam. in electione scana, cy. 10.
 cum vulg. ff. vnde liberi. late de Commorientibz q. Bonelley ad ff. de reb. dubiy itaby 32. 9. si ambo. delq.
 Menochy de q. sumpt. lib. 6. q. sumpt. 50. Covarr. et Faria 2. var. q. 7. de reb. 2. q. 7.
 tom. 2. lib. 7. q. 5. nec omittendy Cyac 4. Reg. pag. l. int. 26. ff. de pactis dotatibz

44 Nunc querit an a testatore ipso extradaty admittat
 ad fidelismium, et certum est n. admitti, quamuy in priori gradu inueniatur;
 quamuy emm nomine electo ex tacita voluntate, et legy dispositione, qui primo
 gradu sint inuente ad fidelismium. L. omnia. 9. in fidelismio. L. peto. 9. fratre
 de leg. 2. nam q. sit fidelismio simplicitr familia relicta, ut ex ordine voluntay
 h. pcedat, multo magis et n. facta electione ex ordine admitti debent, q. vel hic
 deficiat expressa voluntas: n. tamen ita q. vnt admittunt, ut remoret grady quan
 doque n. anteuertat ex tacita, seu expressa voluntate. L. 8. in fidelismio. ibi vnt
 specialiter testator ad vltimoy voluntatem suam extendit, maxime in fidei
 smio, cum de adimendo agit, ubi tacita voluntay idem ac expressa operatur.
 L. 3. 9. fin. cy. l. reg. de adim. leg. quimmo, et in dando. L. fidelismio 8. delq. 3.
 L. vny. 8. rem. hny delq. 2. Casy vnt ratio, quz prioris grady p. onay admittit
 si nil repugnet, ealy secundi grady p. onay inuitat prioribz exclusy, quz est
 voluntay, cui subuenit vny. L. luby. 8. fin. de statubz. L. q. ita 8. de reb. insty
 itaque

etiam in exheredatione, seu testamento in iure, seu alio iudicio secundum veritatem legatum
 neq. proxi. gradu inveniant, exheredant, et alii eorum gradus in iure sunt, seu se
 motior gradus in iure. Novella i. s. exheredat. de testib. et factis. ubi, quod vero in
 iure dicitur potest, quam cum qui a testatore pro substantia quibus est vocatus ad res
 quarum partem cum ipso testator voluerit. Ant. Fab. de err. dec. 53. err. 7. cum
 segg. Molina. lib. i. cap. 7. l. 1. Peregrinus de fideism. arti. 22. ex n. 24. Hoc in iure 45

si ex causa exheredatus sit, sine ex parte, sine non. alio vel quarella infirmabit
 illi. vel si tacuit filius n. propterea cum a fidei commissis excludamus; cum hoc ne
 queat fieri, nisi ex interpretatione, quae circa adia restringi debet. L. cy. quidq. ff. de
 lib. et posth. Non enim solum, qui in iure excludit filium ab hereditate, etiam a fidei
 commissis excludere intelligi debet; nisi illa quibus excludatis facta est hoc cum
 cant. cum enim iure est exheredatus, causa, quae eum remouet ab hereditate, qd est
 magis, remouere debet a fidei commissis, qd est minus. item si n. non causa, sed
 bona mente filius exheredatus sit. L. multi. 19. de lib. et posth. nam admittere ad
 fidei commissum: Dixi causa, expungitur etiam hodie si requirit, ut a relicto filius
 excludatur, quamuis, ut ad hereditatem excludatur, causa iure expungitur hodie necessaria
 sit, non ut cum de appellat. Cognosc. 116. s. aliud quoque capitulum. Collat. 8 =

in persona autem legitima, quae exheredata ha 46
 bet in illa iure, vel matris s. fin. iure. de exheredat. liber. et si legitime relicto
 sit, ne q. obliuio legitime videatur. s. posthumum iure. eod. eadem distinctio obser
 uanda est iure, vel in iure causa; nisi hi. casibus: expungitur etiam a fidei commissis,
 vel ab omni penitus substantia remota sit = in extraneis fidei commissis, cognatis que 47
 non liber, nam cognati, et amici exheredari solebant. L. fin. 53. de test. iure
 Cui. in l. 1. de lib. et posth. et in notis cap. non in rege. sicut in l. quidam, ubi opera
 et etiam in extraneis. v. Cui. 12. q. 2. pag. in l. 23. de lib. et posth. vero proxi. in qua
 exhereditatio recte cadere n. potest. L. quidam 132. de lib. et posth. ubi. ob. ut aliquid ex
 cluso operetur. Si quando tot. de leg. 1. indistincte dixerimus eam a fidei commissis
 submotam esse, et censeri, licet causa iure n. sit. Cum enim n. nisi ex voluntate ad
 mittant, quomodo admittent, si ex voluntate ipsi repugnans sit, huc paulo a
 lib. Ant. Fab. d. err. 7. et 8 =

Si autem testator exheredatum cum iure causa postea eligi 48
 gmisserit, n. dubito quin, et si facta electione similiter admittatur, quasi remi
 na in parte offensa, ut Molina d. lib. 2. cap. 5. limitat. tex. in l. Lucius 88. s. Lucius 88. q. 1.
 Damam de leg. 2. licet strauimus tenet Fab. de dec. 53. err. 7. in specie illa, quae po
 nit sic. Pater habebat filiam, ex ea duos nepotes, et unum nepotem; nepotes exheredant
 filiam instituit, et rogauit, ut cum moueret hereditatem restitueret, cui vellet exheredare
 filius suus, seu ex nepotibus, quibus testator: filia autem nulla facta nominatio
 ne deceat: Suggest. Fab. nepotem etiam ex legum nomine potuisse, et omni si
 voluerit. distinguens nominatis ab electione; quae vera is: Suggest. que filia n. elige
 te nepotis filios admitti n. potest, nec quidem ipsum nepotem: et quod ad nepotes atti
 net in supradicta specie opposita, verum est forte, cum ut exhereditatio, seu exclusio
 aliquid operetur, sic interpretari, ut locum habeat si facta electione: in alio parti
 culari relicto strauimus, ut diximus, cum satis operatur exhereditatio, filius, seu alius
 ab hereditate excludens, qd ad nepotis filios attinet, si verum est qd dicit, representatio
 ne in fidei commissis locum habere, similiter certum est: nam nepotes ex nepotibus
 representandi representando gradum proxi. excludent filios nepotes, qui representare

si possunt, dum res. que gradum occupat: si vero in fideicommissis huiusmodi representatio non
admittit, indubium est omnes nepotes concurrere, cum in secundo gradu filii
sunt minimum versati, nisi filii negotii obiter exclusio patris, et ad ipsum quantum
sit modum fideicommissi, quod valde dubium est: videndum late Fabi et dec. 53. exp. 10.
Eandem speciem disputans, et aliam rationem afferens, quare scilicet nepos ipse ex
cludatur si facta electione: et distinguens inter exclusionem et exheredationem, et in hunc
modum, ut illa obiter si facta electione, ut hic: hoc non, ut in l. cum quidam delegat.
et dicens ideo filios negotii non admitti cum nepotibus ex filiabus, quia, ut diximus
gradus occupatus est per ipsum nepotem, quamvis exclusum. l. 6. ff. de in ius vocato
l. scripto. ff. unde liberi =

49) Si vero non a testatore, sed a quolibet gravato filii exheredatus sit, quam
vis iuxta. ex causa, nihil obstat exheredatio: namque filii admitti potest. l. filius.
§. cum pater de leg. 1. non enim eo magis indignus reputatur, quam semel testator
§. dilectionis meruit, siue ratione personarum, siue linearum, nisi tanta sit exgra gravatum
ingratitude, §. et eum interfecerit. l. Lucius §. ff. de iure offi. Per hoc autem fideicommissum
testatori succedit. l. Cohortat 41. §. cum filii. ff. de vulg. l. 1. et 2. ad reb. quamvis
§. median gravatum gravatum. l. postulante 44. §. i. ad reb. l. si filii. ff. de acy. co. Mo
lina, et Peregr. ubi sup. Pinellus 2. sel. q. 8. §. tot. maxime. n. 19. Gomez in l. 40.

50) tauri. n. 21. Valerius de iure emphiteut. §. 46. v. et idcirco limitantem hanc aver
sionem, quando in maiori, seu fideicommissio iure universo hereditario succedit, tunc
autem exheredationis nocere: sed hoc ad nos nihil, cum semper iure sanguinis in nostro
fideicommissio succedat respectu aliarum personarum propter testatorem, de quibus exhereda
tione, et exclusione agitur, ut recte Molina lib. 1. q. 8. n. 10. quamvis testatori ipse
iam iure universo, si de universo hereditate sitet fideicommissum, seu in solidum insti
tutus sit, qui primus censetur vocatus in fundo post mortem familiae relicto: iam in
re fideicommissi particulari, vel legati, si de re particulari sitet, ut in fideicommissio
propterea semper substituit iure succedat. ob qualitatem tamen sanguinis. Molina §.
n. 10. Sicque exclusio a testatore ipso facta valida quoad dubio est =

51) Ex quo filii, §. semper poterit tunc electus a gravato §.
particulari, seu universali institutus. l. cum pater. §. filii delegat. l. uny
§. sed i. de leg. 2. hereditatem repudiare, et totam rem amplectere, et retinere,
siue solus, siue cum extraneis institutus sit; quo casu ipse solus et legatus censetur. *Doxy de incompatib. lib. 1.*
52) si alij relicta non sit = Qui vero simul testatori succedit, et hoc est, si ius
solum non poterit hereditatem repudiare, et rem retinere, cum iure hereditatis eam ha
beat. si §. parte tantum hereditatis existit, cavere iudicij poterit. l. qui filius §. p.
de leg. 1. Molina d. lib. 1. q. 8. ex n. 12. Sicque intelligenda est. l. 21. tam.
l. 5. ff. de lib. §. recapitulatio, quando nullus filius ipse institutus alius existit, si ven
turanus eorum =

53) Vera est in uny filii meliorationis casu non posse affirmantem licet
tamen quoad possessionem fideicommissi iure proprio sanguinis succedat, nihilominus
tunc, seu esse electus, et insimul heres eius, qui alienavit, nequaquam alie
nationem irritam facere potest, et plium vindicare, licet ipse cum alij de fami
lia admittat ab ipso iusta alienatione facta. d. l. uny §. sed i. nemo. §. sed et i. et
ibi Cuyac. 19. q. Prop. de leg. 2. eo enim ipso §. adit hereditatis remanet obligatus
quantum est in re servare alienationem, ut recte tenent Greg. Lopez l. 24. ff. de p.
et ex Gomezio, et Chavez Molina lib. 3. q. 1. n. 16. §. text. ex quo in l. q. a ma
re de lib. vindicat. l. filii 31. de lib. causa. l. ex qua §. one. de leg. i. §. filii §. pater.

... de leg. 2. quibus non recte satisfaciunt ...
Cuj. ff. de leg. 2. quibus non recte satisfaciunt ...
Poratta Valacay, et ex hys Benedicty Pinellus. lib. 2. sel. q. 6. §. 107 =
Nec obit. l. in bonis. §. sane. C. de sacry. Eleny. 54

nam quoniam non iure in favorem Ecclesiarum ibi sit receptus, ut Econo-
mi possint contra factum suum venire: ibidem igitur Economi nihil recipiunt, sed
satis factum suo teneant, maxime in iudiciis Ecclesiarum, quam favor, ut
renunciare non possunt, ut similiter accideret doli, ve pupilli abique heredo alie
nata = Nec similiter obit l. quemadmodum C. de Agriculis, et Censuris lib. 11. Eleny 55
quamvis ibi venditores ipse accipiant: sed forte postea fisco vindicant: favor
tamen publicus, qui in agrorum cultura consistit, facit, ut ipsi venditoribus qui
habent contra venditionem venire: si non secundum agri modum servum censuram ven-
diti sint, hocque specialiter ibi esse scriptum est: ibi. Et si aliqua benigne ex
causa dimissulaerit legi usurpare beneficiis. qui aliquando plurimum facit ad
ea, que in principio Episcopus de prohibitione legis precepta, que irritam facit alie-
nationem, et scripturam impedit, et annullat = Et qui adit hereditatem non propter non 56
sit alienationem, sed secundum quod corp. l. mulier. §. si metus coactus. ff. de eo,
§. metus causa. sic §. obliquum potest admitti reclusa alienatione ab alio =

Nec dicitur de exheredatione gratuita, quidquam obit l. si ex pa-
trone l. 9. Julianus cy l. 11. 12. et 13. et l. viro filio 27 ff. de bonis libertorum.
Vbi exhereditatio facta a filio patroni non solum remouet negotium a patris liberti
rum successione, sed ab antoris libertorum: ad qui verum est iure patronatus
non iure hereditario, sed propter iure sanguinis succedi: igitur vel in fideicommissum, vbi
eodem iure succedit dicendum est, ut exhereditatio a quocumque facta eodem
modo noceat, aut neutro casu nocere debet = Antequam ad difficultatem solu-
tionem deveniam, breuiter quidam gradus huiusmodi libertorum successio-
nis, etenim ex nostris familiaribus fideicommissum plurimum fraternitatis =

Et primo verum est iure sanguinis in patronatus defertur, et huius 58
huius ab ipsa lege 12 tab. eodem modo ac fideicommissum familiare defertur; sed cum
hac differentia quod iure patronatus delatio a lege ipsa immediate gubernatur
abique eo quod subseruiat alterius voluntati: delatio vero fideicommissum similiter a lege
fit, sed subseruiente expressa voluntati, si electio facta sit, seu vocali primi de
familia pure admittant; vel tacite, que ex scriptis inducitur in casu si facta
electionis: itaque fideicommissum lex non gubernat, sed voluntas testatoris, cui lex
subseruit = Ex quo fluit, quod tam primus patronus, quam filii ipsius, et nepotes, 59
qui omnes eque patroni sunt, et censent. §. i. in §. de fideicommissis tit. 1. §. 1. ubi. Inc
ta l. quo tutela ff. de Reg. iur. et ibi Sotol. et Fab. licum patronus, et ibi gloria ff.
de iure pati. Cuyac. 26. ff. Juliani. l. 11. de bonis libert. a lege ipsa admittant ad suc-
cessionem liberti, nec alio iure patronatus, quam ipsius liberi vocent, excepto quod glati-
ni ordo a lege seruatur = Similiter fluit, ut cum patronus caput successionis non 60
solum in dispositione, quamvis origo, et caput sit, cuius respectu lex ordinem successionis
et sanguinis meliatur, et regulat, ve iure stricto immutabile non possit ordinem legi; itaque
diu claudis placitis necessarium fuit, ut potest cui ex libertis, aut negotiis vellet liberti,
seu libertas assignare. l. 1. et §. tot. ff. de assign. liberti. §. 1. in §. de assign. liberti. Pinellus
lib. 1. sel. q. 6. Ceteris excipiunt, aut negotiis, sed forte, et filio patroni hereditatem inter-

filios suos, & deinceps quamvis de hoc textu nullum videri stat. de arboribus libent
rescriptum de manumissione legatum d. l. i. nec ad alij facile grahamdy videtur

61
ut possit patronus ipse iure patronatus filium, vel nepotem gravare; ista tamen est
causa. l. si patronus 12. d. l. i. s. l. i. in q. ff. de bono libert. nihil enim equum legi
visum est, quam ut patronus liceat, q. minus est, cum liceat q. ut magis: nihil enim
e. q. magis liberu debent, quam hereditas patri naturali ratione, et civit. p. r. sangui
ni, et vinculo tantu necessitudinis, ut et ipsius filij vna parte esse videant. l. in ius,
ff. de lib. et post. l. in ius ff. de ius, et leg. l. scripto. ff. unde liberi. l. cy r. ab. debony
demonstrat. ad licitum est patri liberu ob ingratitude ab hereditate removere q. ex
hereditate. toto ff. de lib. et post. et ius. de exheredat. liber. et licit. q. si erit a
successione libertary filio repellere, quamvis et beneficio legi, et sanguinis iura
p. r. ipi debeat. deficit enim patronatus in p. r. patronu esse, et q. ista q.
sum ingratitude omnia sit = Quod similiter evenit, et in quolibet patronatus

62
63
64
successione; cum ut diximus p. r. uniuscuiusque, beneficio legi fiat, et ex vo
luntate, et successione. p. r. manumissionis = Sic evenit, ut nepos a parte exclu
daty, et excludy si pater supervinat auro; etiam ab antiq. liberti excludatur;
cum pater ipse aequo patronus in propriis, ac in antiq. liberti fiat. d. l. i. s. Julia
ny debony libent. si vero pater p. r. decedat post exheredationem factam in ff. forte
q. de peculis captivis fecit, vel emancipatib; dunc nepos n. excludit; nam nec
in simili casu ab hereditate aut excluderet arg. l. si filij h. r. de lib. et post.

64
Quod si pater ab auro sit exheredatib; nepos n.
si pater p. r. decedat, nepos indistincte admittit: si non ita demum si tam emancipa
ty sit arg. legi filij 13. l. ii. ff. de bono libert. neq. nepotem filio in patronatus
querat: atqui hereditas simili casu quereret. l. 6. s. in ius de adq. hereditate. sed
hoc ex eo, nam q. ad hereditate attinet exheredatio n. nocet ex expressa voluntate:
et effectum operatur quoad in patronatus; sicut extra fit si exheredatio liberti
assignatib; fiat. l. 12. s. si quis liberti. de bono liberti: in hoc evenit cy no. r. filii
omnis; si enim filij, ut indignus ab eo remotus sit, nepos in potestate, nec eligi, nec
admitti potest, nisi ex alia expressa defuncti voluntate: sicque solent dubium,

65
66
q. supra magnum valde dicebamus = Similiter si auro meus exheredat p.
rem meo, et pater meo exheredat, et prius decedat auro, tam ab antiq. q. q.
a patri liberti excludat, ac si a parte solum exheredatib; fuisset = Quare ab antiq.
repatat, cum ab auro non sit exheredatib; videtur enim gravare d. l. 10. s. Juliamy v.
idem ait, cum l. ii. de bono libertor. ratio est, et q. crimen, q. ratione detegit
in d. s. Juliamy. v. idem ait pater supervivit, ita neque patri libertor neque p. r. sum,
quia ab ipso exheredatib; sum; neque auro; q. cum pater sit exheredatib; in potest.
me, qui sum in potestate libertor adipisci. d. l. filij 12. eod. ff. in d. l. i. pater
n. supervivit, et ita quamvis n. patri, tamen auro libertor q. me. sequi p. r. sum =

67
Sed quid si nepos parte vivente ab auro exherede
at, noceret ne exheredatio nepoti, ad libertor auro obtinendo? v. q. ne noceret,
et si filij supervivit. l. vna filij eod. atque hereditas auro q. partem nepos gravare
tr. sed n. sicut in patronatus separata pars ipsa separata ab hereditate, nec alij pa
troni, quam qui lege vocant; nec a lege vocant; qui excludi sunt ipse lege q. m.
hente, n. sine voluntate regum. q. p. ad separand; sic cy hereditate transit filii.

patris omnium, ac postea auferat] semper existit ab hereditate, ita et hereditas aut ab 121
hereditate filij, cum post aditionem bona iungantur, et si deductio ex causa fideicommissi
ratione indignitatis hereditas aut auferat, apud nepotem remaneret: sic testator ex
cludere a fideicommissi familiaris poterit filium suum, vel nepotem, vel alij, in quo est
alia similitudo = Quid si frater exhereditatus fratrem indignitatis abrogat? petere poterit 68
nomine filij possessionem hereditatis liberti ex sententia Pap. et Pauli L. si filij qui patri
fide bonis liberti: namque alio iure de nono quibus venit; sed si alio iure et iam
vires suo habebat veniret. L. 13. coly. vel dic qd in L. si filij nomine filij agit, et
sic alio iure, vel ex alterius iure. in L. 13. n. 9. l. imp. de adquirenti qd adrogatio
nem. 1^a 2^a venio =

Nunc ad difficultatem diversum quippe procedit in nostro fideicommissi fami 69
liari: cum enim in eo, ut diximus quo ad testatorem ratione voluntatis principaliter
succedat, sine genericis, sine specificis, cui lex subiecit, nihil omnino, et ipse solus
testator, qui libere vocare et invitare potuit, potuit, et repellere etiam iuxta ex
hereditatione: sequenti vero successores non possunt, cum ipsi tantum ex voluntate prime
na eligere, et tollere possint, cum hoc ipsi datum non sit, tantumque meri execu
tores sint illius primae voluntatis, quae fideicommissum regit: sicque in sequentibus
alios eligendo possunt alios excludere: non vero principatibus tollere, et auferre.
nec ob id qd fideicommissi successores aliorum respectu iure sanguinis invitandi
hoc enim similitudine ex voluntate procedit, quae non alios quam iunctos admittit, nec
illius iure proprio fideicommissum habet, sed ex illa voluntatis radice, quae tunc esse
debeat omni ordine successione reposita, et vocavit, aliter Pinellus sel. l. c. 8.
n. 25. et lib. 2. ep. 8. n. 16. vidend. Chumac. sel. in ff. in testat. l. q. l. 1. c. =

Ex illius principii fluit, qd quamvis ex debita patri bona spectent; libertas 70
tamen filij liberti servat. L. 3. de interd. et releg. ibi qui vero non a parte sed
a genere, a civitate, a rerum natura tribuuntur, ea manere qd in
ma. L. l. c. de bonis liberti. L. iure libertorum ff. de iure patron. l. eorum ff. ad l. l. filij
Mauritij, quae leges iure non pugnant: nam d. l. 3. in pr. de interd. et d. l. 1. c. de
bonis libertorum intelligi debent, ut procedant in iure patronatus patri spectante, et
modi ipsius volente parte arg. L. si non sortis. 9. liberti. de Cond. Indeb. non vero de
iure, qd postea filij spectat, ita ut officium remaneat vivente filio postea liberti
spectante. ut similitudine sit in maioratibus, et nostris fideicommissis. ita recte Molina
lib. 4. ep. 4. exen. 38. v. l. 3. n. 4. p. 7. et Solof. l. 97. de reg. iur. qui pugnam
istorum agnovit =

Similiter ex principio illo, qd in patronatus inspirante lege iure sanguinis 71
tantummodo deferat, fluit, qd pluribus hereditibus filij indignitatis ex inequali
bus partibus; tamen utiliter in iure patronatus succedunt. L. ut inspirandi si li
bri de operis liberti: sed in nostro fideicommissi. L. unus ex fam. qd si duos. de
leg. 2. qd ex tracta electione veniunt heredes ibi. qd quibus partibus, quae iure her
ditario retinent: idem namque est, qd in iure patronatus, si nec tracta, nec ex qua
electione facta heredes ipse alibi admittentur. d. si duos in fine. ibi admittit ipse heredes
viresum portionem operationis. et si sed si uno. Ratio autem referentibus inspecta est = Con 72
veniunt etiam in hoc in patronatus et nostrum fideicommissum, qd sicut in hoc sa
nat gradus propatrina, ita et in illius successione. L. si liberti qd teno 23. si liber
ty. ff. de bonis liberti. licet in operis stipulationibus duobus patronis gemitis diversum
sit

73 ut. l. 4. l. ult. de oper. libert. Cum obligatio gradus ordinis non tenet in descendenti
74 libus ex duobus partibus, in partibus sic in uno ac in altero iure emancipati
75 by admittit. l. 5. v. si partem. ff. de bonis libert. = Different tamen in hoc, quod filii a
76 doptim admittuntur ad bona liberti patris naturalis. l. 23. l. 39. de bonis libertorum.
ad fideicommissum patris naturalis non admittuntur. d. minus. et s. admonendi. iust. de
de hereditatibus, quae ab intest. refer. Cum de familia nominis non sint =

75 Rursum principaliter quaerit, an feminas ad hoc fideicommissum
admittendae sint; et quibus si simplex, seu conditionale sit, quod tamen unica conditione
terminetur, siue familiae nominis, siue agnatae relictae, feminas indistincte admittan-
tur: cum et ipse de nomine, seu agnomine sit. l. pronuntiatio d. p. de l. sig. Mo-
lina lib. 1. de primog. c. 6. n. 39. expressus textus in l. voluntas C. de fideicommissis. Vbi re extra
familiam alienari vetita: frater sorori non prohibetur vendere, et hoc, ut dixi indistincte
se admittendum est, siue femina agnata ex descendenti testatoris, siue ex trans-
versalibus, utcumque sit: Cum enim ex vocatione testatoris tacite seu expressa veniat,
76 et sub ipsa operetur, nulla omnino distinctione fauenda erit = Ut fit, quando bene-
ficio legis tantummodo vocatur, et admittitur, si attendimus mediis iuris prudentibus tempora
sententiae vocantis. d. ceterum iust. de leg. agn. success. l. leg. 12 tab. C. de leg. iust. Mo-
lina lib. 3. c. 4. n. 2 et 3. quia receptum est, ut agnatae non admittantur ad legitimam
hereditatem, ut ad masculos, et agnatas hereditates affluerent, quod quae magis Res publi-
ca auget, et familiarum splendor seruat: nec similiter et nostra fideicommissa, ita
legitimae hereditates ex voluntate reguntur =

77 In hoc enim differunt, quod fideicommissa semper voluntas regit, uel se,
uel lege ipsa subreuerente. l. labor. d. ult. de stabulibery. legitimae hereditates privilegia-
liter lex ipsa gubernat, cui voluntas quamvis impugnetur accommodatur. l. officium.
ff. de iure codicill. magisque ex hac diff. de legit, quod fideicommissa ex affirmatiua sen-
tu dimanant; legitimae hereditates ex negatiua. quae dubitatur enim maior robur esse
in voluntate, quae elicitur semper affirmatiua fuit, quam quae elicitur ex sensu negati-
uino, affirmatiua quae legem inducit? quare in hoc secundo capitulo lex quae non facit
voluntatem; in primo voluntas, quae est de legit. l. d. d. qui excludit. ff. de adq. rer. y
dom. l. si pecunia d. p. de leg. 1. Loquimur in casu quo in defectu electionis agnatio,
seu familia vocatur, in quo est difficultas: nam in casu quo expressae familiae relictae in-
ter, nulla dubitatio est, quae si electura quae multum adiuvat ex eo quod fideicommissorum
78 executor sutor est. d. iust. de sing. reb. quod fideicommissum relictae. sutor autem, et lex 12 tab.
indistincte agnatos, et agnatas admittit. d. l. leg. C. de leg. iust. feminas agnatas
agnoscent, maxime ubi in causa non verit. d. s. ceterum iust. de legitima ag. succ. =

78 Si vero fideicommissum operetur est. siquidem cognationes relinquunt
uel a muliere disponit, semper feminas admittunt. 1. casu indubie. 2. quando aliud
expressum non appareat: nec enim verisimile est arg. l. ex factis. d. ex factis. ff. ad h. et lib. et
79 Roxy p. 1. c. 6. d. 9. n. 120] quae resy quod mulierum exclusio = hic autem ita
fideicommissum relinquunt, ut in familia seruetur, ne de nomine exeat, aut ut semper
in agnatione seruetur; hinc feminas non excludunt, sed postergant. fac. l. 2. ff. 12. p. 2.
Moyna lib. 3. c. 4. n. 12. Roxy de iust. p. 1. c. 6. n. 53. Cum enim primus et ad-
mittitur, quod est testator quod dilexerit cenet, et non alia ratione, nisi quia sutor
sunt. cum alia sit electura, quae minus quod dilectus faciat, non excludunt sed post-
gant. l. cum ita d. in fideicommissis. ibi qui nominati sunt. et ibi, nisi specialiter testator

ad uterorum voluntatem extenderit. Sic ingenuorum si plures fratres, et 122
sorores testatorum sunt, vel plures filii, et filii supradicti perpetuo fideicommissis relicto.
fratres, seu filii potiores sunt, quasi soli priori gradu inventi; feminæ postergantur.
etiam in paritate lineæ, et gradus, eos potiores mente et legibus indicamus, quos lo-
tutatis magis adimpleri possit; et quos igitur magis, quam quos eos, qui descendentes
suos memoriam nominum, et agnationem servare possunt; nec tamen adeo sumptio
hæc ordinis invertere debet, ut non solum gradus gradus, sed et gradus ipsos, et lineas
querere debeat: sicque hæc distinguenda sunt =

Si proximatus testatorum querit, tunc fratres sororibus, filiis et filia 80
bus præferuntur, ut linea incipiat, non vero patrum, aut aliorum remotior sorori, vel fra-
ter filii præferretur; nec quod magis est nepos filii, nisi representatio admittatur: patrum
autem amittit præferretur, quasi unus gradus duo, efficeret masculorum, et feminarum
si vero fideicommissum iam lineam aliquam subintraret, quo casu, ut alibi diximus 81
proximatus querit respectu gradus: tunc enim inter descendentes, seu transversales
ultimæ possessionis, si omnes descendentes sint eius, qui caput in linea præferebat,
idem ordo servatur inuersum tantummodo gradus, non inuersum gradibus, nec li-
neis, præter feminas agnatas, quæ secundum vicioriam tantum postergantur: et
non quamvis non similiter: tamen et quod feminas memoria, et nomen servari po-
test. l. liberorum ff. de u. sig. ibi etiam filios, filiasque concepiimus; atque etiam
ut ex prole eorum, earumque diuturnitatis nobis memoriam in eis relinquamus.
Nec si testator ex parte eorum excludit, nos excludere debemus: excludere enim eos
potuit masculus, vel quod alias formulas de q. de ux. l. p. q. 6. §. 21. ad nos, de in-
u. §. 23. seu agnatis uiribus sexus relinquendo, vel aliter in legibus agnatis, quæ
amittit præferretur denotantibus, cum fieri potest, ut femina libera non habeat, et
sic quod eam perpetuo fideicommissum servabitur =

Hæc tamen quæ supradiximus duplicem limitationem præferunt, 82
si testator quicquid feminas, et masculos admittit, tunc enim non postergantur. l. huius
§. Lucius. ff. de libertatibus meorum. l. cum pater. §. cum inter. ibi: libertas quoque præ-
ter admissa. in fideicommissum nominis perpetuo, ut recte Fab. 19. dicitur. q. 12 = Secun- 83
dam si de electione querat: non qui habet eligendi facultatem, non solum gradus, sed
gradus, et lineas invertere potest, nisi aliud ipsa legibus positio suadeat. l. unus. d. de
falcidia in fine de leg. 2. Hæc omnia ex mente Molinæ qui aliter in maioratibus
et de ux. de inop. p. 3. q. 1. et p. 5. q. 1. lib. 1. q. 6. ex n. 37. et lib. 3. q. 4.
de reg. de fideicommissis. art. 25. ex n. 46 = Hoc autem fideicommissum agnatis ma- 84
gis primogenitum assimilatur; cum in eo linea gradus, et sexus querat: solum differre
si prohibita sit alienatio, in hoc, quod etiam non querit, cum omnes masculos gradus simul
vocent; in maioratu vero non nisi qui maior natus sit. Molina d. lib. 3. q. 4. ex n. 43 =
Item querit, an filii naturales admittantur (de his cum maioratibus Molina l. q. 4. ex 85
n. 46. de ux. g. 1. q. 6. §. 3. p. 10) si ex parte vocati non sunt. et si quidem agnatis, vel
familie relinquatur fideicommissum, non admittuntur, quod nec agnatis, nec de nomine sunt:
si agnatis non relicto, admittuntur ex mente definiti, ac si filii essent relicti: indu-
bitio autem non est tantum legibus =

Si fideicommissum relicto a matre (de ux. ubi supra §. 9. n. 44) debet de fide 86
commissis legibus, et etiam spiritibus, nec forte ad matrem, cum ex uocatione veniant
legibus, sed ueritas sic, cum habeat querellam: An legitimati per rescriptis. de ux. g. 1.

pte. l. q. 6. §. 6. g. l. q. et q. oblationem curie, quamvis ad patris fidei commissum non gra-
admittant. l. ex factis §. si quis rogatus ff. ad reb. l. Communis. C. de naturalib. liberis.
l. si quis. l. hac parte. l. Modestinus. b. de Cognat. auth. licet. C. de naturalib. liber.
Hodie q. de matre diximus debet intelligi ex l. signa illud C. ad sch. Dyphianus =
87 Naturalis in servitute suscepti indistincte admittuntur ex q. tanta, qui filii sunt legi-
tini. videndi in Molina, ex quo Derog. de fidei commissu art. 22. ex n. 179. et art. 23
g. l. item. Roxas de insub. lib. 1. cap. 4 =

88 Nec omittamus, q. si filii fidei commissum relinquat, quandoque nego-
tiorum relictorum censet, si in dispositione filii sunt positi, vel ut melius dicam, negotia de-
ficere faciunt solitionem. l. facius. de test. inst. secus si in dispositione positi filii sint,
nam non apprehendunt negotia, nisi alia fuerit testatoris mens. l. liberorum. §. sed et
Papinianus. de leg. sig. solitionis. ff. de hereditatibus. Veluti in fidei com-
missis. Molina lib. 1. cap. 6. n. 26. in legi. dispositionibus, quandoque negotia continentur.
l. iuxta 201. l. filii §. 4. de leg. sig. l. filii fin. l. hoc modo ff. ad Macedoniam. v. l. cum
89 pater. §. hereditatis filius. de leg. 2. et l. §. si negotia. de test. inst. = Qui filii, et filii
relinquit, si extra qui filii, et filii relinquere censet; nam est absurdum famines
90 vocabulo homines apprehendi; nisi ostensa voluntas in utroque casu = An qui filii pos-
thumum, vel qui filii, si ex alia parte testatoris sit de posthumum meminisse, posthumum appren-
dunt; secus si non: sic accipiuntur text. in l. qui filii. de leg. 1. l. qui filii. de test. in-
sta. l. si quis ita lib. §. ignorans 3. eod. late Derog. d. art. 22. ex n. 13 = Qui filii tan-
tum legitime. l. filii ff. de verbor. nuptiar. qui liberi, aut omnino filii legitime de posthu-
morum admittuntur naturales. Roxas 3. q. 6. §. 9. a. n. 125. vel si de hiis testator senserit
auth. licet. C. de naturalib. liber. In servitute suscepti semper admittuntur. §. fin. l. l. iudicij
de leg. 2. nisi agnatis relicto sit. l. si test. inst. de seruitu. cognat. §. si quis inestonari. num-
quam admittuntur, nisi ex parte eius relicto sit: an a suo genitore auth. ex Complexu
92 C. de inestonari nuptiar. = Videndi Cui. 18. q. Papianus. l. ex factis. §. si quis rogatus l. ad reb.
Carrasi. l. miscel. q. 7. n. 4. Molina de primogen. lib. 3. cap. 3. ex n. 2. Derog. d. art.
22. Anania lib. 1. observ. cap. 12 =

93 Filii post deportationem patris suscepti, et editi non admittuntur ad fidei commissum,
quasi ab alio, quam deportata suscepti erant. l. ex factis 17. §. ex factis. ad reb. licet enim
matrimonium inter deportatos non dissolvat ipso iure: tamen in potestate est eius, qui
liber in civitate remansit bona gratia divertere. l. §. de bonis damnatorum. l. i. mori
13. de donat. inst. §. si aliter lib. 2. §. 2. n. 34. Sicque filii suscepti ab eo, qui tunc
temporarij civis Romanus fuerat, et matrimonium, §. tacito quasi iterato si semper revertet,
naturalis sunt, qui deficiente non faciunt solitionem. §. si quis rogatus. d. l. ex factis. l. cum
ancilla. C. de inestonari nuptiar. l. vxor. §. Codicillis, et §. concubinis. de leg. 3. ex p. et natu-
rales ex deportatione. Diversitas ex voluntate pendet: tempore enim quo relicto fuit
fidei commissum non ignorabat testator filios naturales fidei commissum habere ex con-
turbis: sicque testator sentire credit: in altero requiritur fidei commissum ita mutatum:
sicque de illis filii naturalibus non cogitantur, quasi ab alio suscepti, qui
94 quibus quasi novus homo amissa civitate = Filii vero ante deportationem solam
suscepti possunt gignere, et admittuntur. d. l. ex factis. §. si quis rogatus eod. Conceptionem post
deportationem, ita omnino excludunt, si pater reprobatus non sit: q. spem enim reprobatus
deportatus g. mortuo non habet. Sic omnia iura ipsorum in suspensio sunt. l. in tradit. §. 9.
ff. de C. et de in quo nota est diff. Deportati, et sermi pater, si huius enim reprobatus, ut
95 matrem

ut multum extraordinaria & impossibili habet. L. apud Juliam 39. §. 1. Stat. Hæc leg. 123
 d. l. invidit de C. et D. et si iocatur, sed statim deprecari videtur, et in istum
 recessive damnatum d. si quis rogatus, et illius restitutio si valde difficile: ideo, que se
 vult: sicque quamvis restitutio utaque proinde statim damnatum reddit. Lib. §. quatuor
 de iniuria rupto. L. Vestigare del. §. ita voluntatem suspendit, hoc fuit, quod semel
 finita, et defecta non veniunt arg. l. si res. §. aneam. de solut. = Secus in hijs que leg
 deferunt, si ex immediata voluntate, cum lex omnia quæcunque, nec ignorare credit
 damnatum restitui iure = In hijs que mora ratione pietatis relinquantur veluti in
 alimentis, quibus casibus diff. nulla est. L. §. filius ad J. Juliam. L. §. ut. de bon. poss. 97
 2^m Tab. L. 2. ff. eod. L. §. cum de alimentis leg = Ex quo fluit alia diff. §. de port. 98
 tunc non tantum eligere possit ex liberis antea susceptis, sed et ex postea creatis si
 restitutio sit: sicque dicta tibi L. ex factis. §. si quis rogatus. 2° intelligi possunt. ibi. Cui
 scilicet, cuiusque liberorum liber factus, id est restitutus, seu liber a pæna effectus,
 fiduciam restitui velit. hoc est electio facta. abique Cui, emendat. §. Vesp.
 Dag. L. cum pater. §. in dicitur del. 2. sicque §. ex factis. eiusdem leg. est intelligitur, ut li
 beri post deportationem suscepti non possit, si damnatus non sit restitutus = Alia similiter 99
 diff. est, §. de portibus non restitutus adhuc possit eligere dummodo ex filiis antea sus
 ceptis eligat: sicque hoc secundo sensu possunt recte intelligi supra dicta tibi ita.
 Cui liberorum scilicet liber factus, hoc est p. phrasim vita solutus, vel a vita, seu
 pæna, §. in damnatis idem est. L. quid quid. C. ad L. Juliam Maritibus. ibi: et huius pæ
 na ætate sordentibus sit et mori solatis, et vita suppositum. liberatus p. motum
 fiduciam restitui velit. eligendo, cum electio finita non sit deportatione, que
 facta est. L. legatum de cog. minoribus. Cui. d. lib. §. Vesp. Dag. d. l. cum pater. §. huius.
 Nec aliud mihi persuadere possunt tibi d. §. si quis rogatus. ibi: etiam deportatus citi
 bus eligendi facultatem. in d. cum alij 2° casus huius. ibi: sed cum decedit electio
 remittam, quam Dagin. deportatus debet hinc dari non oportet, cum decedit, siue res
 titutus, siue non: §. similiter in deportato ut diff. locum habeat =

Non differt tibi similiter distinctione restitutorum admi 100
 vere, que supra posita intelligi debet restituta; ideoque deportato admi eligendi
 facultatem, si non sit restitutus, quia quamvis factus sit, ex voluntate persona ea
 dem p. servare debet naturaliter et civiliter, et ut liberorum capacitas, ita electio
 spectare debet euentum restitutorum. utraque defendi potest. et 2^a securior. Pinellus
 d. lib. 2. vel. q. 7. aliud, et recte inquit in sermo pæna, in qua semel facultas eli
 gendi, et solis extincta fuit. maxime n. 3. Amara l. obsev. q. 12. omnino Capas.
 ibi. sup. et Tab. 17. sicut q. 20 emendat. Hodie nemo ingenium pæna servus sit; sicque
 in non libertino cecidit diff. Auth. sed hodie. C. ad L. Jul. de adulter. n. 1. mor
 ti damnatus sit. L. qui ultims. ff. de pæna. Pinellus. d. q. 7. n. 9 = Aliud de deportato 101
 tute plena restitutorum, non de indulgentia est intelligitur. l. i. C. de sententijs
 pæna. L. in iniuria. C. eod. L. §. ut. ff. de pæna. l. 2. de sententijs pæna = Idem §. de 102
 seruo pæna in eo qui se venundari pæna est fortis pcedit, etiam in dispositione
 leg. homo liber. de statu hom. l. §. filius ad J. Juliam. 2. eod. et si natalibus restit
 tus sit. latissime Pinellus d. q. 7. ex n. 18. que transcribenda citare non sunt =

Ultima principatim querendum est. an in pæna minorum restitutorum 103
 representatio admittenda erit. in qua breuiter pcedimus, quasi p. tab. Fabri sen
 tentijs inveniatis, que mihi placuerunt, et verior temp. vera fuit, quidquid alij omnes
 ferre, ita adque ratione senserunt = Et primum nota in representatione ambiguitas. 104

deceat quæ

in descendentes tantummodo locum habere, et non inter omnes, sed inter eos tantum, qui iure unitatis potuerunt. S. cum filius iust. de heredit. qui ab intest. in e. cum, qui si non erant, locum non habebat representationis. l. 3. C. unde legitimum. l. 2. §. ad ff. de heredit. tab. l. 3. §. 1. de iur. et leg. usque ad l. iulianam, qui in representatione inducit in omnibus descendentes, et in fratre filio. Auth. post fratrem. C. de legitimis hered. non. l. 1. §. de heredit. qui ab intest. d. §. cum filius. et §. item de iur. et leg. =

105 Patris quare in iure admittitur, in alio non, hoc erat, et in quo dammodo domini in vita patris. patre mortuo non tam novum in adipsa, quam verum, et habebant defectum, et non ingreditur nancy a videant. l. 1. de lib. et posthumis. l. 1. §. de iur. et leg. de success. edicto: Neque nulla vi locum patris subintrabant. Illa hinc et lex et tab. ita aiebat si iure heres non extabit, agnatus proximus familiae habet. iure autem heres erat tam nepos quam pater, quam alius filius. l. 1. §. filius ff. de lib. et post. et ex iure non proximus, sed absolute, qui sui essent vocabantur, vel supponebantur admissi si ipso iure ipse nulla ratione filius nepotem antevertere poterat, qui, et ipse iure erat, nec ob defectum proximitatis a lege exclusus: nec sub illa qualitate vocabatur. Ne ipsa enim locum patris occupabat, et ex viro patre obtraheret, et sicut est a quibus id ei servari. d. §. cum filius, ita et equum, ut nihil amplius ferat, quod pater vivus esset laborum, sine viro, sine plures nepotes sint: agnatus autem cum proximus a lege vocabatur, vel cognatus a favore. l. 1. §. iure proximus. unde Cognati non alius quam qui proximus esset admittitur: implicat enim esse proximum, et per representationem venire; cum representationis gradus non transcendit, sed gradus dicitur; nec fictio obicitur voluit, ut qui secundo gradu generatus est, censetur primo gradu generatus; sed per qualitatem unitatis primo gradu dicitur in secundo: ipsiusque per hoc ea intendant de facto primo gradu persona, in cuius locum subintrat, et quam representare creditur, ac si viveret =

107 Et non est dubium necesse esse, ut persona primo gradus definit, antequam deferatur successio, alius in iure hereditatis, sicut nec in agnatis successioni locum non est. l. 1. §. sciendum ff. de iur. et leg. §. placebat iust. de leg. agn. succ. quamvis in cognatis sit. l. 1. de succ. edicto = in agnatis nostri fideicommissi, cum lex principaliter non deferat per, quo casu unica relatione sumitur, sed voluntati subseruiens, quae voluntas in quolibet vocato reperitur, et multiplicata censetur, ut in anno legato l. cum in anno. ff. cum alio de annuis legatis =

108 Quibus supponitur quibus generanda est parte quando plures nomine collectivo gradus, et personae ad fideicommissum vocantur, veluti cum agnatis, aut familiae genere relinquitur. Nam si aliter quibus generanda est parte in re omnino clara de non potest et in supra dicta questione firmiter semper, et ubique absque distinctione vltima tenenda est, nunquam in fideicommissis posse esse locum representationis, nec si per se ordinata sint = Primo, quia sicut lex et tab. proximum agnatum vocat, ita et voluntas per dilectionem proximum vocare censetur. l. cum ita §. in fideicommissis. de leg. 2. ibi, et qui ex hoc primo gradu generatus sunt: at qui ea sola ratione in agnatis antiquitus representatio excluderetur. d. l. 3. §. 1. de iur. et leg. vlt. §. et in fideicommissis familiaribus illi descendendum est, maxime cum nunquam vere dici potest in primo gradu generatus, qui in secundo generatus est, cum tamen generare naturaliter habeat significationem. l. peto §. habere de leg. 2. ibi: sed ita tamen proximum quique admittendus est. et antea ita res temperari debet, ut proximum quique primo loco videatur in unitate = secundo: nam si ratio unitatis representationem induceret, hoc sicut in agnatis, et cognatis

nam, in vocatione, ita et in paterfamilias omnino censet; maxime in particularibus 124
velut rebus, in quibus nulla omnino representationis fictio unquam admittitur =

tertio: nam vocatione, et gradus fidelitatis, ut 142
sagius diximus, lex non gubernat, sed voluntati affirmatiue subiacet, quod
proximum non alio vocare censet, quam quia proximum et dilexit, et alio minus proximo
re plus dilexit: atqui hunc tantum voluntatis ordinem, nec quidem lex ipsa inuen-
tere potest; cum voluntas resistere credatur. quod iurum nemo se vocari potest dicere,
seu melius nemo alio se et dilectum dicere potest, quam quia proximus: si sit igitur alius,
qui vere proximus sit, quomodo se dilectorem, et vocari dicere poterit? Non aliam
que rationem supra dicebamus, in uno, eoque gradu, ubi sunt masculi, et femine,
masculos et dilectiores esse, quam quia hoc voluntati conformius videbatur, quod et
per se agnationi iulens, eos et dilectiores magis directurari potest, et quos magis volun-
tatis ad effectum perducere potest = Ex quo principio deducit, quod quantum plures 143
formulas ponat, et quas ulteriores cum prioribus admitti debeant; hoc neminem ex
representatione querit, sed tantum ex mera voluntate, quod in aperto censere fas est
regulariter directurari: nec minus vocare poterit patrem magnum cum filio, inter quos
nemo fando dixit representationem in casu posse, quam fratrem, et filium alterius
fratris, seu filium, et nepotem ex altero filio. d. d. in fidelitatis. ibi: mihi specialiter
talior ad ulteriorem voluntatis suam extenderit =

quarto: nam sicut in iure patronatus successione re- 144
sentatio non admittitur, quamvis principaliter lex eam regat, sicut hereditatis legitimam,
nec inter patronum descendentes, quia proximus quique ad liberi bona vocatur. l. si liber
tuus pater. d. l. de bonis liberis. l. tutela. d. si duo. de tutela. cum alius a Chumace
vo delectat. inter. l. in pr. ita multo minus in nostris fidelitatis admitti debet =

Nec hoc immutatum censet q. d. non. 145. de iudic. 145
que ab interdicto qua vobis in omnino abolita, et obumbrata est; cum tamen legum
in hereditatibus legitimis, et universalibus, et correctoria sit, nec de capite ad caput
pertrahenda sit arg. l. incipimus. C. de appellacionibus. latissime videtur omnino sub
labi. tota decata ss. univ. et erroribus. quicquid aliud in hereditatibus, et primogeni-
tis. Pox. l. q. q. d. d. n. 145. Molina, et eius adductor. lib. 2. cap. 7. §. totus. tit. 1.
Gomez l. 8. et l. 40. d. auri. Greg. l. 2. ff. 15. §. 2. Conarr. pract. cap. 36. et alii =

Differentiam inter primogeniam, et nostram fidelitatis nos 146
hi in iuris non est tractare, ex universa tractatione plures deduci possunt. et
principaliter deduci sunt: reliquis videndis apud Molinam. lib. 1. cap. 6. §. totus. Reliqui
in quibus tota manus manuscrita. in quibus sumant; quibus autem modis fidelitatis
sa firmiter latissime ex Deratta. Molina et alii Peregrini articulo. 52 =

~ Cap. 9. ~

~ De actionibus, seu extraordinariis et sequentiis fidelitatis ~

Nunc de actionibus, que per nostram fidelitatis petendi spectant videamus, et
certum est nullam antiquam et fidelitatis actionem cum ordinariis esse, et specialiter
cum fidelitatis gentibus iuris prudentibus antiquis incognita fuerunt, ut ex his vobis modo
gravatibus ostingeret, excepto fidei iudice, quo vix fidelitatis stabant. Potest
autem assidue usu, et frequentatione, velut popularis consuetudine recepta erant;
caperuntque favorem aequi ex hoc, et ex eo in plurimum acceptata Principi
salute muniebant, tantumque favor eorum factus est, ut iam in assiduum iuris

iusdictio suerva per in iury necessitatem, ut iam creditor granatus dicitur. l. i. § 24. d. i. de solutionib. l. 30. de ritu nuptiar. l. utrum. § cum quidq. de reb. dubiis. v. l. pen. §. quicquid delig. 2. Paulatim etiam Prætor creatus est, qui de iis ius diceret, et ex ipis fidei commissariis gloriæ appellatus est: utque Augusti auctoritate effectus e. s. l. iij. tit. de fidei commiss. h. d. Postquam D. Claudius 2us addidit, seu duo gloriæ creatus, de fidei commissi ius dicerent. l. 2. § capta 32. de Orig. iury = Vny Prætor dicitur de h. d. nec solum gloriæ, sed et Consul ius de fidei commissi dicebant, si summa fidei commissi arbitras taxata maior cognitione gloria erat. l. 2. C. de iury legat. l. 78. §. pen. de leg. 3. l. pen. § ad libert. p. clam. l. si cum de C. et D. l. 2. § qui gloriæ. et 2us

3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

L. 3. de iury

10 Nec obstat l. ex ingruis 23 de leg. 3. Vbi de legat. et fidei commissi p. iure Paulus apert.

agens vult vobis vindicare = non et in modo fidelissimi vindicant, ut infra 125
dicemus = Nec lex Herensius 42. de iuribus: nam ibi Cuius tantummodo dicit adli +
de iuribus fructus generis, ex quo dominus factus est: nos dicimus fieri dominus
traditione = Nec lex. l. 9. in. cum l. 1. de publico. Sunc enim dominus rei donatus
causa mortis transferat, quando traditio in vita est facta, ex pacto, ut dominus
post mortem transferat: hunc enim mortem insequuta abique nova traditione tra-
ferat; quia ad exemplum legati vindicationis donatio capit. l. Marcellus. § de donat
causa mortis. Tab. in ration. ad tit. l. l. Nec lex §. c. de sacrosancti Eccles. Cui
Respondet Barb. ubi sup. n. 13. in fine =

Sed cum ipsorum fidelissimorum favore inducitur sit supradicta 13
fidelissimi personalis extraordinaria pretio, n. ordinaria gloria, quae inducitur potest
eo q. factus, et ex gestibus apud gloriam exitum accipiebant. d. s. i. de fidelissimis
tradit. ibi: tantumque eorum favor factus est. eorum similiter favor dictabat, ut
et ad similitudinem vindicationis extraordinaria pretio realiter quandoque fidelissimi
vario tribueret: Neque ab ipso glore in rem missis inducitur est per petus q. roma-
num est, cum rei pretio obicit, nec obicit ante dicit; cum nec hoc iure co-
gnita erant fidelissimis. l. in honorarij. ff. de ob. et act. quoniam nec formula in
alio opposita hoc remedium pro potest intra alio tempus, sed extraordinaria iure
cognoscebat, ut in remediis pretio personalis quae realiter fidelissimis pretio.
Et similiter legatario damnationis tribuit; ut extraordinaria personalis pretio,
si apud gloriam fidelissimorum ex nuda voluntate petat. l. 78. §. cum vir. de leg. 3.
l. pen. in pr. si ser. vider. Chiffelii ubi sup. cp. 3. in fine. Vel apud Consules si
maior gloria cognitione summa erat. l. pater meus. de leg. 2. l. solent. §. t. de di-
mentis. l. q. C. de iur. de leg. =

Huius autem in rem missionis causa admodum in toto iure vetustate n. 14
et quae supradictae naturam non delegant, sed abolent, et damnant. Vestigium in
rem missionis invenit apud Paul. lib. 4. sent. tit. 1. §. omne fidelissimis 16. l. c. omne
de legat. ibi: quae in rem missionis scrupulosus utat ambagibus. l. fin. §. 9. nota.
eod. ibi: et in rem missionis tenebrosissimus error abolitus est. et non. 39. ibi: et
ex inopia in rem missionis: Cuius mentio quoniam, et obicitam faciunt gloria, et
pro omni in d. l. i. Cui. ad tit. l. et ad non. 39. Chiffelii de iure fidelissimis.
lib. 1. cp. 5. id. Cui. 19. §. sup. in l. vny. §. sed in vno. ff. de leg. 2. et l. 78. factum
de l. sig. ex quorum haereditate, quos solum mihi videre debet, notam, si licet
mentem aperire, et in re admodum lubrica, et tenebrosa, q. verisimilitudine erit, rem non
videtur, dicemus =

Prætor itaque fidelissimorum particulari in totis indistincte extraordinariis 15
realem pretio, seu in rem missionis, scelerat, si hinc fidelissimum inficiat, vel
rem ipsam occultat: hocque, ita, ut reclusari pote celebrat = fidelissimorum
reclusat ad gloriam, et vel q. scripturam vel testibus gloriat rem signi de
monstratam sibi fidelissimis tributam, ab hinc autem eam occultari: gloriam autem quae
ante citata cognoscebat, et si sufficienti gloriam animadvertat fidelissimorum de
muni ex causa fidelissimis declarabat, ac si res testibus erit, postea vel obicit vindica-
tionis scelerat, quae rursus ipse res petebat, et exinde in obicit vindicatione in
debitam. scelerat secundum doctrinam tex. in l. qui testibus 68. de l. vindicationis.
vel re adlata q. muni militari, vel ipse in obicit iuramento = aut gloriam habet post reclusa-
tionem rem quorundam militum q. testibus, et apparitionem, videtur solemnitationis, quibus
turbam scriptis quoniam solebat. §. scriptis. 4. in tit. de oblig. quae ex delicto nasci. Salvanus

l. de del. vindic. ubi ex l. p. act.
missionis multum ambagibus et domi-

De usufr. q. 15. a. n. 6. Regue adiuventa in pny possessione fidei commissarii mtebatur.
hocque sformis huius remedii extraordinario vel tba ipa demerant. in rem missio
idem ac in possessionem missio. Vide Chiffon de iure fidei commiss. lib. 1. q. 3. quae q. totum =

16

Miri autem ex hijs qui diximus, non et mandatum videri debet,
nam et in remedio extraordinario manus iniectione, quam sibi venditor reservabat in
satis exportatione, et exhibitione idem gcedebat, ut prius dominus venditor declararet
cum n. esset, dominus translati in emptorem, nec per facti stantione resoluta: posteaque
ipsi manus iniicere, seu possessione pny, vel iudicij auctoritate apprehendere licebat
et rectissime Cuyac. in Recepte ad. H. C. de servij exportandij Ven. fol. m. 391. lit. A.

17

Similiter sece idem gcedebat in actione publiciana, qua qui dominus n. erat
na possessione, ac si dominus fuisset, rem vindicabat q. pny ad dominum conceptum
substanty. L. 1. et 2. ff. de Public. sicut et tra. dominus q. n. domino habebat in re
in iure Vincapta. §. Xxy. Inst. de actionib. Similiter in interdico. quorum bonorum quod
horem successorem faciebat. §. quorum autem. Inst. de h. h. qualite, et diff. postea in quos
cumque possessoris interdictionem tribuebat. L. 3. de interdico. L. 1. et 2. ff. quorum bonorum. et in
genere faciunt t. ff. qui in fraudem creditor. et si quid in fraudem Patom, ut videlicet
quoad tertios possessoris. hocque significare vident tba dictorum institutionum dicentia
sibi q. scrupulosas ambages, et tenebrosos errores in rem missionem =

18

Non solum autem in granatum fidei commissio in rem missio fiebat, sed
et in tertio possessoris, cum distinctione tamen, et quocumque equitatis suggerit, quam
q. oculis pny habet maxime in remedio extraordinario. L. 5. de eo q. certo loco

19

et signalem alienatio prohibita n. esset, et tam alienator, quam q. in quem aliena
tio facta sciant rem fidei commissam esse, indistincte in rem missio tribuit. L. fin. §. fin. de
leg. 2. L. si debitor ff. qui in fraudem credit. reddito tamen pny a granato, n. a fidei
commissario. L. ex h. §. ff. eod. ff. L. pny 96. de solution. et ibi Cuy. ff. de pny. Papinian =

20

Si vero alienator nesciat, q. autem qui accepit sciat, idem similiter
dicendum est, cum hic n. principaliter fraudem iniquam alienant, sed iustitia possessoris
q. in ipsum in rem missio scedat. Nec diffideor posse dici, ita demum hoc casu in
rem missionem scedendam, si huius solvendo non sit, maxime si qui accepit onerosy
q. accepit sit, aut non sit fidei commissum familiare pny, et in istis casibus q.
num gcedat =

21

Si autem alienator sciat, possessor nesciat, tunc ita demum in rem
missio scedatur si huius solvendo non sit, nisi fidei commissum pny familiare re
lictum sit: tunc enim indistincte scedi debet in rem missio, ut voluntas servet, nec
fraude, solute tamen pny emptori, ita ut saltem sit onerosus acceptor. arg. L. 1. §. 1.
de leg. 2. et §. si quis ff. si quid in fraudem pat. et hoc in L. si libertus ff. de bonis libert. ita
ut in universum fraudem, et dolus hic n. iniquam respectu pecuniary intendere, sed in
id tantum, ut ex eo equitatis pny movere possit, ut faueat fidei commissio =

22

Aut utique ignorat, et tunc ista extraneum possessorem in rem mi
ssio nunquam scedat, si onerosus sit. d. L. fin. §. fin. de leg. 2. ibi: q. n. istam igno
rantiam tam mulieris, quam emptoris, talem mulieris fidei commissario pny dare
debet. Si vero lucrarius possessor sit in rem missio scedit, si huius solvendo non sit,
si que intelligi est non. Constantini 39. ibi et ex inopia in rem missionem et ibi Cuy. 19.

23

q. de pny in L. vny §. si uno de leg. 2. et ad. H. C. omnia de leg. in pny = Nec est nouy, ut
pny scedat si solvendo, vel n. principalis debitor sit, ut istam actionem vindicatoris
scedat: Similes casus inveniuntur in 3. ff. de eo q. facty est. L. et eleganti §. si qua
drupes. ff. de reb. L. si apud minorem. 13. ff. de minor. L. de iudic. ad. L. 1. de minor.
L. qui occidit. 30. §. 1. ff. ad. L. Aquil. L. 3. §. 1. si minor factum mody. L. 6. ff. mandati.
L. glane 97. §. 1. de leg. 1. cum alijs =

Hoc verum est.

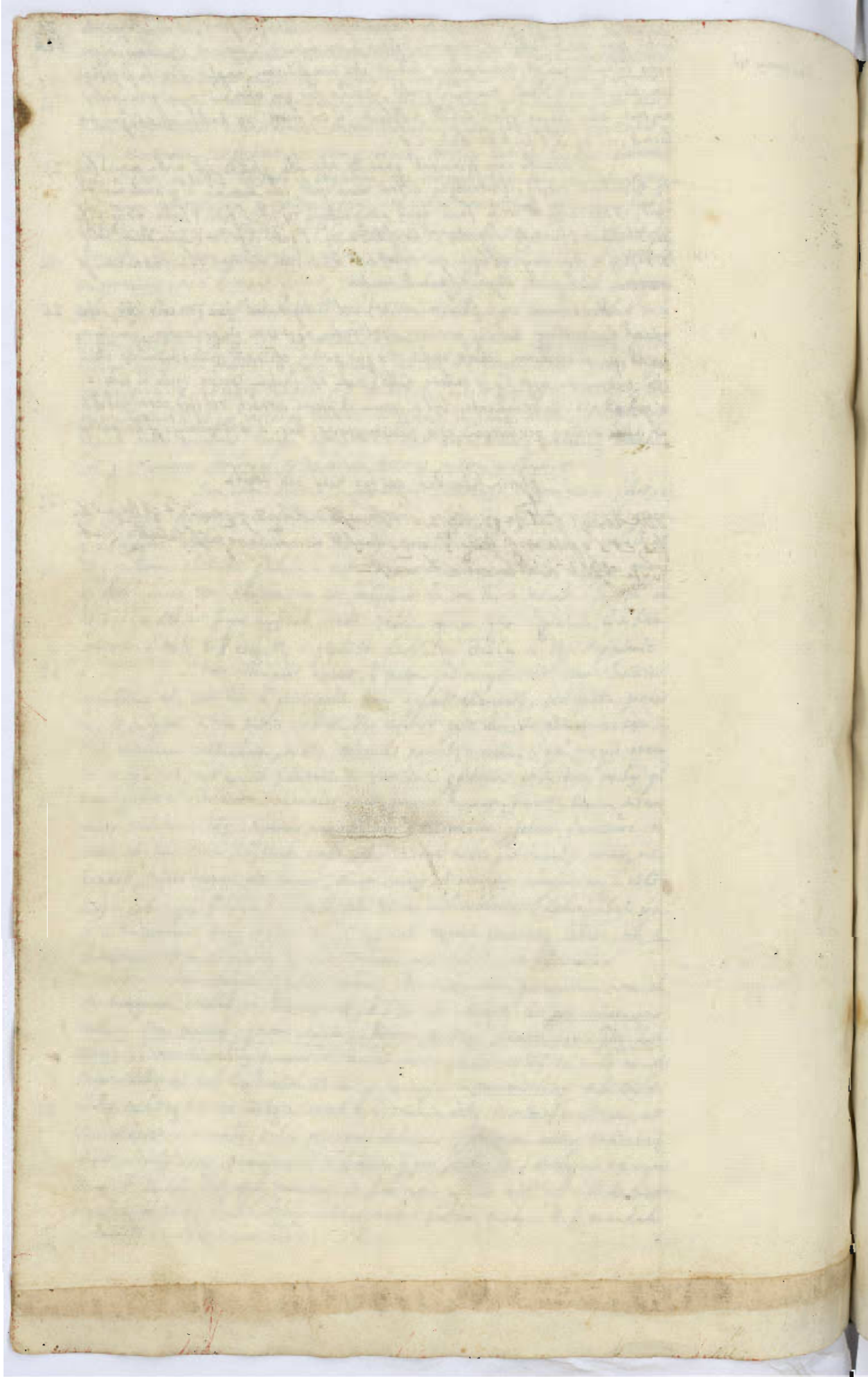
... et ceteris qui in re ... Expediunt non distinguuntur, ut si q. in q. alie 24
natis sicut sciat, indistincte in ipsum spectat in rem missio: si ignoret, ita lenis si gra 226
uaty solvendo non sit; Recursumque habeat sicut venditorem emptor. Nec ubi l. quod
cum aliq. C. de V. vindic. non enim credit, quando duo qui alienant eque principaliter
non sunt, ut hic. Sicque q. fieri debet indistincte, si cui prior res tradita est. Sicque in-
telligend. est. lex in l. fin. s. fin. de leg. 2 =

In secundo casu principaliter quando alienatio prohibita est, nulla omnino fac 25
ta distinctione iuris, ignorantique in rem missio spectat, cum dominus a granato non ab-
cessit, et sine causa tunc irrita facta agens accipientem res sit. l. peto. s. fratre. de leg. 2. l.
qui solidum. s. fin. eod. l. quod. C. de fidei commissis. l. pater in pr. s. et s. quidem. de leg.
3. l. filius. s. dim. verum. de leg. 4. qui omnes sic de in rem missione sicut extraneum po-
terioriorem intelligendi, atque exponendi sunt =

Hoc tamen casu fidei commissarius, vel independens hoc remedio utitur, citato 26
quo ad declarationem domini posteriori. vel recta agit via in granatum, qui in ius
suum ab ipso si abcessum cedere spectat. ex quo potest efficaciter fidei commissarius utitur
sicut extraneum agit, si non cedere velit, cum ad factum perire spectat si potest. l.
si quis ab alio. de re iudicata. vel in ipsum in litem irabit, vel ipso caso habeat,
ut in litem tertium posterioriorem agit fidei commissarius. arg. l. 16. cum aliq. ff. de pactis

Gloria tota Deo. qui hoc nobis oia fecit =

add. l. res. in l. f. 24. ff. de leg. 1. l. si quis. ff. de leg. 2. que ex lib. 4. est Regula
fidei, et l. apud. ff. de leg. 3. que omnes de re iud. in rem miss. intelligit. sunt
sicut extraneum. unde licet. et oner. =

Capit. I.

De electione, seu designatione debitoris solventis

Actus et isti notata
Causis pluribus

Actus de solutione debiti pecuniae ex pluribus causis, puta stipulationibus, emptionibus, mutuum, depositum, et similibus, quae eius, aut debitoris speciem dominii translationem in sequentia traditione, inducunt, et facere satis obicuri, et perplexi praevisi legem vltimam regulam assumere decreverunt, quae insigni iurisprudenciae nostrae Chorizheny lib. 43. ad ^{legem} ~~causam~~ ^{legem} ~~proponit~~ ^{proponit} in l. 1. iunctis l. 3. 4. et 7. ff. de solutionibus. Eundem prima regula, quae ex d. l. i. in quo deducit, haec est: Prohibens quod debitor ex pluribus causis unum debitum soluat, et in arbitrio solventis dicere, quod potius debitum voluerit solutum =

Proponit vltimam vnicum debitorem ex pluribus causis, diversisque, nam est ratio si plures debitores essent ex unica causa, veluti patet, et ibi ex peculiari tractatu: reus, et fideiussor, aut duo rei debendi, unica solutione omnibus liberatis stingeret; et pariter si unus debitor opponeret ex pluribus causis, unica tamen ex radice quae inest, cum de rei praegatione, aut mixto saltem iudicio ageret; unica solutione, aut omnes solverentur obligationes, aut quatenus exolutum est minuerent, si prior quae est in iudicium deducta actio ceteris leuior quantitate sit; de quo articulo etiam hoc eodem libro 43. ad ~~aliquid~~ ^{aliquid} disputant vltimam in l. 2. ff. de priuatis debitoribus. Verum longe distat debitor hic ab eo, de quo nostra disputatio est, siquidem hic non ex pluribus causis vere pecuniam debet. immo ex unico forsitan debito, pluribus tenet actionibus l. cum ex uno 32 cum vltimis ff. de oblig. et actionibus. in quo quid praecedat late disputant Cuyac lib. 2. obs. cap. 24. Merilly 4. obs. cap. 33. Gothofr. et Fab. in l. nunquam 130 ff. de leg. iuris. usual ad Don. lib. 21. ment. cap. 3. Suarez ad Aquinam lib. 3. cap. 2. D. Gonzalez in cap. 6. extra de accusationibus. n. 4. et 5. notat vero debitor non ex unico debito, seu tractatu; sed ex pluribus diuersis fontibus, et obligationum variis obligatus opponit: ibi: debitor ex pluribus causis, puta stipulationibus, legati, venditionibus. &c. Quae eadem ratione ab hoc tractatu relegatur cognitionum ordo. de quo recte Gothofr. et Fab. in l. si in duabus 104 ff. de Verborum iuris, quae ex lib. 2. nostri vlt. ad Edictum desumpta est =

Aut conuenit unum debitum soluit id est unam pecuniae quantitatem, quae 3
sufficiat ad unum debitum exsoluendum, ut alibi ait Pap. l. si quis cuius. 8. ff. de h. h. de solutionibus. Idem tamen praecedit in merce debita ex pluribus causis, vitico puta, oleo, ~~et~~ aut vino: idem in homine, et specie generaliter omnia, quorum saltem potest. de quo lex si quis duos 67. ff. h. h. l. Menius 66. §. duorum ff. de leg. 2. Resius differ. 1. cap. 59. et insuper. cap. 50 a n. 52. Merilly ad Cuyac. lib. 3. cap. 7. Pinelus lib. 2. select. cap. 16. ex n. 28. Cuyac. 14. obs. cap. 24. D. Petrus th. 2. lib. 7. opusc. cap. 6. §. 2. ex n. 28. D. Zamora ad Solum in l. 63. de iudic. in d. l. n. 13. Altamirany lib. 13. g. Sobolus in l. 18. de opt. leg. n. 4. Verum quid si species aliqua pluribus ex causis debeat? Quamuis enim nullus interim mihi de hac re lex occurrat, dicendum tamen ex ista specie debitorum ex pluribus causis lucrativis, et ex qualiter

3. Causa solutam ceterarum causarum abolitionem deducere ex Regula tex in l. in ppetu
 61. ff. h. t. l. 63. §. ii. Rem. 6. ff. de l. ob. §. ii. Res aliena. 6. inst. de legat. Unde manifeste cessat in
 his terminis nostra disputatio; siquidem interit nihil debitoris, aut creditoris, quia ex causa so-
 lutum videtur; si ex pluribus oneratis causis debeat species eadem; vel ex una onerata causa,
 altera inactiva, dum debitor sua interesse putat, ex famosa potius causa, seu in famosam solute
 speciem impuniti, n. dubito quin Ulpianus Regule locum pariter sit futurus, et si omnes tex de hac
 re loquentes pecuniam, n. speciem ex pluribus causis debitam supponant: Quis supponit Ulpianus
 unam rem, seu unam pecuniam quantitatem ex pluribus causis debitam esse; nam aliud quidem
 si ex pluribus causis plures res diversi generis debet, puta ex una causa pecunia, ex
 alia fructum, vel illius; tunc enim minima electio debitor haberet, cum creditor inuito
 aliud q. alio solui n. possit. L. manifesti 17. C. de solut. princ. Inst. q. modis sol. ob. l. 2. §. mutui dati
 ff. de rebus creditis =

4. At si fingi situm Cui debere ex causa famosa centum, ex causa v. mutui quingua-
 ginta; denique sub gena, vel sub pignoriibus sexaginta: soluit autem debitor quinguasenta.
 quaeritur an possit causam famosam eligere aut eam ex qua pecunia sub satisfactione debet?
 et quidem dicendum videtur cogi posse creditorem in eam causam pecuniam accipere, quia
 am debitor designavit, quamque sibi magis gravosam, et onerosam putat. Primum quia tex
 de hac re loquentes minime distinguunt an pariter, an impares summas debetis proponant. 2. id
 manifeste videtur tex in l. illud §. ff. h. t. ubi ex Domitij sententia Paulus ait cessante electio-
 debitoris, et creditoris ubi par et strachy, et diuina causa est, ex omnibus causis p. portione
 videtur solutum: et iuris designatio vice sortitur, tanquam subrogata electioni ipsius debitoris
 id, ut latius potius fundabimus: q. recte poterit debitor in opposita specie eam designare causam,
 ex qua maior quantitas debet, ut saltem minuat illa gravior obligatio. Tertio id videtur p. a
 re Ulpianus in l. ubi fideiusor 24 ff. h. t. ubi fideiusor, qui in dena q. duobus fideiusor viginti
 debet, potest dena solvendo, utrumque rem p. parte liberare: imo et si quindecim soluerit
 antiquiorem rem liberat, aliam in quinque retentam relinquit. Quarto idem confirmat
 Ulpianus in l. in his §. s. l. ff. h. t. ubi dicitur Cuius p. fitetur posse rem remittendi, qui decem
 debet, et duo fideiusores dedit, quinque solvendo, ex eis alterum, quem maluerit, liberare.
 Ad hoc n. alia ratio, nisi quia facta designatione, et electione, ex pluribus generis vel cau-
 sis, et paritatem quoque solutionis creditor exigere cogitur: q. pariter in questione opposita
 electa causa ex qua maior quantitas debet, idem dicendum erit. Quinto idem non obscure
 p. tex in l. fin. ff. quib. modis p. sol. ubi si unus idemque hinc duobus debitoribus, qui
 summam diversam sub eodem pignoriibus receperant, succedens; inuitam etiam creditorem
 cogit accipere debitum potius, si illud eligere maluit, et si q. unionem utriusque hereditatis
 latius quantitas individua debitor esse incipiat: q. recte, et in opposita specie questione
 poterit debitor ex pluribus causis, quam maluerit designare, et si q. solutum est minime generis
 quod demonstrat causis summam debitam. Denique idem p. tex in l. §. i. quidam 21.
 in l. §. de rebus creditis; in quibus iuribus, et similibus habet, inuitam etiam creditorem
 posse cogi oblatam summam debet partem accipere, quoniam ad officium sui dicentis p. tenet
 tes dirimere, et diminueret =

ff. p. h. t. p. p.

5. Hi tamen pariter, aut nihil refragantibus stravia sententia nihil interm. ver-
 sima videtur: imo in questione opposita debitor inuito creditore, minime poterit causam ma-
 ioris quantitas designare. Primo, nam id n. obscure indicat Ulpianus in tra l. t. ubi agens
 de libera debitoris demonstratione, et electione supponit unum integrum debitum ex pluribus
 causis solutum esse: alioquin minime veram esse, q. subicit, minus unum illud, debitum in
 hinc solutum, q. debitor designavit: nam in opposita questione si daretur adhuc debitorem posse
 eligere

eligere, minime quinquaginta solus possit debitor solum ea causa electa, ex qua censum
debent, neque ea ex qua sexaginta: immo dumtaxat videratur vique ad securitatem quantita- 28
tem remaneret: atqui supponit Ulpianus solutam intelligi quamcumque causam electam a debi-
tore: ergo quia in omnibus par summa debebat, idem affirmat Papinianus in eleganti. specie
lex in L. iij. cui 93. §. Flavianus ff. h. th. Ubi in eadem questione, si abique mysterio supponit a-
quales summas a domino institoris rem pecuniam exsoluendi §. post, debitas fuisse. Tertio id
suadet ex eo inueniuntur, §. omnium D. affirmant, neque non licere debitori inuito creditori
partem debiti solvere, etiam in debiti §. partes intellectuales, naturales, aut numericas diuisas.
ait si in opposita specie libera demostratio esset debitori inuito creditori partem solutionem
sui licentiam cum magno incommodo caperet accipere: §. minime in specie superioris id licere
debitori debet. quarto et ultimo facti sequens consideratio: et si debitori alius liceret partem
debiti creditori inuito solvere; minime tamen insipienti ubi individua solutio quilibet
obligatio considerat: ait cum obligatio solutio individua est, nemo dubitat §. partes liberam
debitorem si parte. L. si non solum 26. §. si decem cy. vulg. ff. de edict. iudic. §. nequit debi-
tor in specie opposita maiori quantitate causam designare: quod autem in nostra spe-
cie Ulpianus quodammodo individua solutio quilibet obligatio sit probatur. existens
ex pluribus causis debitor, unam eligere, et solvere intendit, tanquam alternatiue de-
bitor considerat, et consideratione hac libera ei demostratio facultas tribuit: ait debitor
alternatiue non nisi solidam alternatiue partem eligere, et solvere potest: §. et si debi-
tor, qui cum de demostratione agit tanquam alternatiue §. minor considerat, non nisi
integram unius ~~summa~~ causae summam solvere poterit. Videndi sunt circa partes solutionis
lex in l. 63. ff. h. th. l. 13. §. offerri de act. empt. l. 46. h. th. l. inter §. si unus ff. de seruicij
cum alij adducti ab Ant. Sabro §. dicit. §. 18. Valent. lib. 2. illust. tract. 4. §. 4. n. 4. Hotma-
nus illust. §. 22. Bacchini ad Neather. vol. 2. disp. 29. th. 2. l. 8. Aring. de Messa Variarum
lib. 4. §. 15. Caponus de stipulat. disp. 10. §. 2. Godey in l. 32. de l. sig. Olea de cur. iur.
th. 3. §. 12. n. 19. D. Anania in L. C. de vend. rer. sic. n. 9. §. omnibus D. Didacy de hacten-
na tract. de solutionib. §. 2. n. 13. cum sego =

Nec quidquam remorantur fundam^{ta} superioris considerata, quorum primus 6
et ultimum satis ex dictis diluta manent. Non obit secundum, §. deductum ex l. illud
§. ff. h. th. etenim §. et in §. dicto tex supponit creditorem voluntarie solutionem accepisse,
creditoriue causam nullam designasse; et illud §. terea respondet, nil aliud in eij. tex
specie modum iurij dispositione statui potuisse; cum enim ibidem par, et dicitur, et
~~satis~~ hactenum causa opposita, cessante electione strahenti ubique, unum debitum pa-
tenti altero estimare nequit: ut ergo ipsa §. modo cuiusque debiti, pariter debitorum soluat.
tertium fundam^{ta} deductum ex l. ubi filius 24 ff. h. th. diluunt, quae inferius dicenda
erunt. Non obit quartum; nam ut recte ait D. Didacy de la Serna l. §. 2. n. 13. lex in d. l. 5.
§. i. de filiis h. th. ex quo legitur quomodo debitor si §. 1. sed nomine unius ex filiis
rebus soluit, et ut maxime cum liberis arg. l. inter 69 in fin. de filiis. l. unum §. in e-
tradit ad Laberij lib. 4. in l. fin. de auct. tutor. quamvis enim utique filius in soluti-
onis iure sit obligatus; sed ex epistola Divi Adriani beneficii diuisionem habet, neque nisi
si §. dimidia parte quantitate debiti cum electo tenet. L. inter 26. ff. de filiis. §. ut
igitur filius partem soluendi inuito etiam creditore liber euadere L. 13. ff. in iudicium
solu. l. quibus 37. ff. h. th. l. inter 69 §. 1. ff. de filiis. ita pariter manet liber, si
cui

eius nomine partem dimidiam quantitatis debiti creditori offerat debitor. Demum a' obstat
tex in l. fin. ff. quib. mod. pign. solv. Cui recte satisfaci Barth. in l. si pignora ff. de pactis. Cuius
modi d. d. l. 10. g. 2. n. 44. D. Didacius de lerna d. q. 2. n. 16 =

At Ulpianus Unum debitum solvit, quo nomine eam liberationis adsignifi-
cat, quae specifica solutio eius quantitatis, seu debiti speciei, quae est in obligationem deducta,
debitori stringit. l. solutam 49. l. 52. l. qui 80. ff. h. t. l. 9. §. 3. de pignor. act. l. 4. §. 3. ff. de re iud.
cata. pr. iust. quib. mod. toll. oblig. At cum solutionis huius generaliter sumptis omnem aliam
liberationis speciem in unum iuris plures comprehendat. l. solutionis 54. iuncta l. liberationis 47. ff. de
l. solutionis 176. ff. de l. sig. Videmus enim in tractatu nostro dicendum est; et quidem cum age-
mus de facultate libera debitoris, qui ex pluribus causis debet unum debitum solvit, et ex
dispositione iuris, etiam creditore invito, demonstrat recte causam, in quam solvitur vel, quod
dubio eum dumtaxat solutionis speciem adsignificamus, quae proprio loco, et tempore facta, invito
quoque creditore, liberationem debitore parit. l. si solvitur 39. iuncto ibidem Cui. §. ad Africanum
ff. h. t. facti Ulpianus decisio in l. 3. de fideiussorib. quae ex eodem lib. 43. ad edicti dyungta est. Cum
igitur hoc minime stringat in ceteris liberationis speciebus, veluti acceptatione, novatione, alterius
vel solutione, et similibus, quae consensum, et voluntatem creditoris omnino desiderant, ut pariant
liberationis. l. 2. §. mutui datus de reb. credit. cy. vulgaris. l. 6. §. 1. ff. quib. mod. pign. solv. l. 9. §. om-
nis iuncta l. 10. ff. de pign. act. l. cum 16. l. 17. C. h. t. late, et docte ex pluribus D. Didacius de la
Serna de solut. q. 1. n. 3. cy. multis seqq. sequens est Ulpianus nostri regulam dumtaxat in vera,
et reali solutione eius, §. debet, locum habere, quod inter terminos proprios eam diffinit D. Didacius
de la Serna d. q. 1. n. fin. Illam dumtaxat causam excipio, quo nimirum ex pluribus causis credi-
tor a debitore suo sventus, cui viciniam ex aliqua causa debet, operari solet; etiam satis
factis, quae virtute operationis inducit in causam a iure pignoris, invito etiam creditore fit, seu
potius eo sensu volente, et consentiente procedere intelligit, ut late, et docte probat D. Didacius de la
Serna de solut. d. q. 1. n. 7. cy. seqq. facti optimus tex in l. Verum §. ff. de Compensacion. Quamvis
si verum amamus non tam hic casus exceptio regulae ab Ulpiano tradit, quam minime in regu-
la sphenus dici poterit; quippe si hic debitor ex pluribus causis debet eligat, §. magis solu-
tum multo: immo ex pluribus causis creditor demonstrat in quam creditum sibi exolutum velit, ut
substanti speciem hanc intrenti clarescitabit; hancque solutionem magis ex parte creditoris
sibi solvitur, aut retinentis, quam ex parte debitoris petentis procedere, vel id maxime probat;
§. licet alius partialis solutio minime admittat reluctantem creditore, ut supra probatur extat; com-
pensatio tamen ex eo partibus quoque indistincte admittit, §. ex creditoris, si ex debitoris parte
sensu opponatur, ut substanti animadvertit D. Didacius de la Serna. d. q. 1. n. 9 =

Demum aut Ulpianus solvit hoc est dum solvit, seu tempore, quo in-
tendit solvere debitum; nam postquam est solutum, nequit debitor amplius causam demon-
strare, seu legem aliquam dicere ei quantitati, quae post traditionem creditoris effecta est: amittit
igitur arbitrium legem dicendi, postquam tradidit, sine ulla, sine errore hoc fecit; nisi forsitan
minor sit, et se circumventum doceat debitor. Nec obstat tex in l. cum hic 32. §. fin. ff. de cond.
ind. ubi maior etiam, qui errore facti ductus cum alternative debet hominem, aut decem,
stipulum solvit existimans se stipulum debere, repetitis recedit; de cuius tex substanti cy. l. si
qui 13. de leg. 2. late agunt G. Cumanus, et Soffredum. et Lavarte de decima q. 7. a. n. 26.
Cuyac. lib. 4. obs. q. 33. Monty 3. obs. q. 10. et 3. ex tyntianis decis. in l. gen. l. de edict. ind. lib.
Keruy lib. 1. inst. q. 19. et q. 30. n. 49. Poth. Barb. in l. 3. de leg. 1. a. n. 26. Kol. exerc. 13. n. 111.
Pinellus lib. 2. n. l. q. 18. n. 27. Claudius de condit. ind. q. 3. n. 72 cy. seqq. ego ad Laberius lib.
5. in l. fin. ff. de acceptat. n. 37. Etiam §. ad nostrum tractatum alinet ideo solentis, et pignori
§. debitoris nulla meritis fit; quia neque demonstratio, quae electionis dicitur, debitori in gremio
concedit

concedit, si ex obligatione vel consideratione venit, immo si iure crediti accidentali simili
ly facultas, dum soluit obligatio; quod igitur actus incipit nexus solutio, vel a debitorum, vel
a creditore, simul hanc demonstrandi facultatem cuique crediti videbimus in una eadem
obligatione. immo si iure ipso. utroque cessante, demonstratio similis, seu designatio fit. facit
per me tradita in materia de eo qd certa loco qd. fin. n. 38 =

Descripta, et qd parte exposita Ulpianus prima regula, de ratione eius
videndum restat. Et quidem D.D. in multis glossam, Paulum de Castro, et Bartholum sequenti,
ideo debitori ex pluribus causis unum debitum solvendi, demonstrandi facultatem competere
affirmant, quia rem suam cuique tradenti, datum est, eam quam maluerit legem dicere,
ex reg. tex. in l. in traditionibus. ff. de pactis. Cum igitur debitor rem propriam creditori solvendi tra
dat, neque est demonstrandi legem dicendi, inquam rem unam velut excludam,
facultatem eidem optere debere. Verum quam longe distet superior regula lex in l. tra
ditionibus. ab hoc principio vel ipse Bartholus satis agnovit. Etenim etsi cum rem nostram
operante, et libere tradimus, quamcumque apponendi legem nobis facultas sit, si tamen idem nobis
licet quando suggesta necessitate solvendi ex parte aliqua mentione, rem et si maxime in
dominio adhuc nostro existentem tradimus creditori, vel adiectis, seu procuratori eius, suggesti
ta quippe tradenti absoluta obligatione, si magis in potestate nostra est, modum, conditionem, seu
provisionem aliquam apponere, quam si rem tradere, ut aliqua ratione eam habere velita
re creditori non liceat. L. sicut 5. C. de ob. et act. l. effecta 4. C. de donat. qui sub modo. Sicut
hij tradit ab Olea de capione iurium ff. l. 1. q. 6. n. 11. Covarrubias lib. 1. var. qd. 11. Anato
variar. resolut. parte 1. resol. 26 q. tot. D. Didacus de la Jerna de solut. qd. 2. n. 14 cuj regg. = Cum
igitur hanc legem dumtaxat demonstrandi debitori solvendi dicere liceat, non potest ratio in
miti ex illo generali principio, cuius nec species, nec excepta huiusmodi traditionis generis
Rursus si regula Ulpianus illa ratio esset utique multaverit non solum quando debitor voluntarie
nam debitum solvit, verum etiam, et cum creditor pignus distrahit, quo casu nulla ratione gen
na ex venditione redacti dominium adquiret, ista distinctionem, quam dedimus ad habens
lib. 6. pith. in l. 63 in gr. de adq. ven. dom. n. 14 qd. nisi quia qd. brevis manus fictionis a debitor
in ipsum ea crediti querere: at qui in hoc tractatu longe diversa est causa debitoris solven
tis, et creditoris pignus distrahentis, qd. attinet ad causam demonstrandi, ut pignus qd. bat
Julij Paulij in l. tot. ff. h. ff. h. ff. ergo non ex eo licet debitori causam demonstrare, qd. li
beram vel propriam legem apponendi facultatem habeat. Neque obstat Ulpianus ista, qui superior
rem rationem admittere videntur, dum in ver. primum l. 1. C. de solut. possumus enim certam
legem dicere et qd. solvimus. Nam immo istud non obscure indicat Ulpianus: si enim
ait ideo regulam ab ipso tradente optere, quia licet nobis quamcumque legem dicere et
qd. solvimus; sed ait debitoris cuiusque in arbitrio esse demonstrare causam inquam ve
lut solvimus, nam et for est certam legem, hoc est demonstrandi, et designandi certam di
cere et qd. solvit; sed quare id debitori datum sit, minime dignatur Ulpianus, qui nec
ceteri eius auctores, qui hanc debitoris facultatem supponunt, rationem autem eius omittunt =

Quare forsam glabritij dici poterit, iusta 10
Fabr. in l. 33 de pignor. act. et alior, ideo demonstrandam causam ex pluribus debitori sol
vendi optere, quia demonstratio, seu designatio similis, distat theodori est, qui inter res aliter
naturae, seu generice generis in ambiguis debitori optet, nisi creditori nominatio, vel
ex sua lege suentium, vel saltem ex eo qd. agit reservata sit. L. plerumque 9. ff. de iure
dotium. l. 34. ff. de iur. iur. ff. de iur. iur. ff. de iur. iur. ff. de iur. iur. ff. de iur. iur. ff. de iur. iur.
hunc indub. qd. in alternatim est. de iur. iur. in b. D. Zamora ad Paulum in l. 63. de solut. iust.
Alamus

Admirans lib. 2. g. 1. de p. in l. 22. de Congruat. n. d. d. Olea t. 2. g. 1. n. 10. qui saltem est de
donatio voluntate in ambiguo inter res plures, quarum de obligatione agit. l. si quis in 20. ff. de leg. 1.
l. legato 37. §. si de certo ff. de leg. 1. in d. h. a me traditis ad Lab. lib. 2. §. ita. in l. 34. §. si. de act. cogit.
n. 22. et 23. Est non omnino iustar electionum demonstrationem debitorum in hoc tractatu haberi, vel
ipii Conculsi g. hant, qui dum de hac re loquuntur sepius demonstrationem, et indicationem; et electionem
demonstrant, aliquid aliud ab electione diversum indicant. Secundo nam si iustar electionem esset
demonstratio huc, repetitis soluti forsan debitori soluenti q. errorem speperet si nihil indicaret
arg. tex in l. cum h. 32 §. si de soluti indebiti. 3. nam semper speperet debitori etiam eo caso, quo
pignore distraxis sibi creditor soluit extra decem tex in l. 101. §. Pauty ff. h. h. §. et signant.
quia ex pluribus causis existente aliquo debitore, minime ante electionem, seu demonstrationem
ignari possit creditor unum debitum petere. Immo alternativae agere deberet arg. tex in §. hunc 33
autem iust. de actionib. quod quam sit absurdum nemo n. videt. 5. nam eo caso quo in cre
ditorem ob negligentiam debitoris trans fert demonstrandi facultas; quocumque tempore, et
omnino libera, nulli stricta vinculo electio creditori speperet. arg. tex in l. si non sortem 26.
§. si decem in fine. ff. de soluti indebiti. l. gen. C. eod. §. extra decem. tex in l. 1. §. quod, et in l. in d.
l. ceterum 3. in §. ff. h. h. Sed nec declarationem iustar obtinere demonstrationem hanc, de qua in d.
l. co. l. legato 37. §. si de certo ff. de leg. 1. ex eo significat suadet; q. declaratio, de qua in d.
iustaribus, non circa res equaliter, et absque tergiversatione debitas, qui in presenti veritate: Immo
in d. h. duntaxat casibus locum habet, ubi est in ambiguo, qui demum res ex pluribus de
ducta in obligatione fuerit, retrospectiva declaratione ad tempus testamenti; seu ante ostentationem =

Quare h. et alii omnia decidendi
rationibus, qui ad regulam Ulpianam spectant, ut mihi interim videt, et aliunde petenda est,
quam ex natura ipsa, et equitate facti, quo de agit. Cum enim de solutione nexum voluntaria
via agatur, qui naturaliter, et iuxta scriptum obligationis fit, saltem naturale est cum ipsum, qui
nexum dissolvere intendit, ut pote actorem, et auctorem actus, ex pluribus nexum illum demony
strare, quem solvere intendit: ex parte legit activa dissolventis, nexum, indicatio assumenda est.
Intra hanc rationem occidit decimo tex in l. §. in h. d. §. eligere ff. de tributaria. l. cum ego
n. C. de transactionib. l. quamvis ff. de pignoratitia cum §. si d. variis ff. de leg. 2. ubi habetur
in electione actoris esse quia demum n. h. malit. §. Olea de cessione iur. §. 3. g. 7. n. 16. et h.
cum executio obligationis a creditore. originem trahat, patetque in iuratum reum. l. in d. stipulatus
§. 3. §. illius del. ob. Respon. d. §. 36. Consequens est eum, et remedium, et obligationem
indicare, et eligere posse, qui iuratum reum solvere intendit; ex parteque activa nexum
dissolventis naturaliter arbitrium demonstrandi querere. hoc q. rem in presenti intelligit Ulp.
dum ait possumus enim certam legem dicere ei, §. solutus. hoc est, quando solvere,
nos intendimus, et ex voluntate nostra venit nexum dissolutio, possumus demonstrationem cer
tam iuxta aliorum iur. consultorum accipimus dare ei, §. solutus. Neque obstat considera
tio superioris desumpta ex Reg. tex in l. §. de donati. C. de donation. qui sub. modo: nam,
ut recte Respon. §. Olea de cert. iur. §. 4. g. 6. n. 16. illius tex decimo limitat, quando mo
do, factum, seu soluti, etiam supposito nexum effectus obligationis, ab auctore traditionis ad
ditur ex legis dispositione, et facultate ab ipsa scissa, qui in presenti tractatu, et alii exem
pli ab eo adhibet =

Huius rei similitudo non vulgaris desumpta ex Ulpiano eod. lib. 43. ad edictum
ubi test. Iacobo Gothof. in l. 32. de reg. iur. tractant de acquisitionibus dominij, et possessionis
n. §. servus noster factus: ait enim et h. ex sententia scabule in l. 23. §. si. de adq. rer. dom.
servum alienum, qui duobus bona fide servit posse demonstrare possessionem eum, cui ab ip
sore

130
adquirere velit, et si ex re alterius stipuletur, de cuius re stipulatur cum l. 35. s. i. dicit ff. de
usu. l. 1. per alios late, et eleganter tractat Alamanus lib. 2. q. 1. scilicet in d. l. 25. Item in ea re non potest
dare, cuius usus fructus generis dicitur, qui alteri ex fructuarius, vel domino nominatione dari signifi-
cari potest, etiam ex re unus ex fructuarius, et si tota re actionibus omnium dicitur, vel soluti-
one sine causa ad iuris precepta potest dirigat, et reducat, Respondentur Paulus, et Pomponius
in l. 30, et 32 in nota l. pen. ff. de stipulat. servor. id autem summa iuris ratione procedere
ait Ulpianus in d. l. iust. q. quae gratias nobis adquir. n. l. et recte quidem: Cum enim seruis ipse
auctor obligationis sit, et pars in illo seruo velut dominans, recte in eius arbitrio, et facultate
est indicare, et demonstrare gratiam ex pluribus, cum acquirere potest, ut et soli acquirat.
quod in scientia ex pluribus causis debitor, auctor solutionis nexus, et arbitrio eadem ratione
causam demonstrare valet, quam solam solutam velit. Faciunt quoque mirabiliter tradi-
ta per me ad Laberium lib. 6. gih. in l. 65. in pr. de acquir. rer. dom. n. h. cum seq. Ubi facta per
auctorem liberalitatis, et traditionis designatione, et demonstratione gratiae, cuius gratiam, quod
tradit donator velit, minime valet accipiens sibi, vel alteri acquirere, immo etiam si per
errorem alij acquirere velit, eius voluntas quidem dirigat, sed nullo modo facit, nihil agit.
ex parte igitur quid agentis in actibus sumenda indicatio, vel demonstratio est q. plura in
re a nobis ibidem adiecta, et ad tex. in l. 91. ff. h. h. n. 32. cum seq. Est et in arbitrio
et potestate libera debitoris causam ex pluribus designare, ex qua solutum velit, sine
ea gratior, leniorve sit, aut ex ea naturaliter duntaxat, et etiam circumstantiis, et efficaciter
pericula debeant, ut per Ulpianum in scientia gratiam Consultus, et Cassius in l. Pau-
lus l. 1. s. Paulus l. creditor l. 2. s. l. in nota Paulus Argente ubi infra in pr. ff. h. h. l. fin. ff.
quib. mod. pign. solvitur. l. 1. in pr. C. de solutionib. l. 10. h. 14. part. 5. Explicant Barth. Paulus de
Cayle, et Cumanus in l. 1. ff. h. h. Don. et Richardus, et Siphacius in l. 1. C. eod. et in Rubrica
Vesembeking, Bacch. et Hamming n. 7. Gothofr. et Faber in l. 1. in duabus 114 de reg. iur. i.
Maurus Aeking de solut. op. 9. n. 9. et 13. Paulus Argente de solut. ad hoc leges q. 2. Brissonius
de solutione. pag. mih. 243. cum seq. Bacch. ad Reutter. Vol. 2. disp. 27. thes. 3. l. h. C. Cuyac
lib. 13. Respons. Pauli in d. l. 101. v. Paulus ff. h. h. Ant. Gomez lib. 2. Variar. op. 10. n. 5. Menoch.
de prompt. lib. 3. prompt. 136. Cayllis tome 6. Honori. op. 113. Jacobus Comp. 14. ~~Argente~~
Moguerol alleg. 40. n. 64. et 65. Valenzuela Consilio 21. et 78. Ciriacus Honori. 236. et
228. Amato lib. 1. var. resol. 42. n. 21. Capicualato decur. 21. Donnelly, et Osnal. lib. 16. s.
ment. op. 12. Lemtor, ut solet Brunemannus in l. 1. ff. h. h. et in l. 1. C. eod. Gebalinus de iur.
iura negotiat. lib. 5. op. 1. disp. 2. n. 5.

Hic autem definitio non solum habet locum, quando debitor ex pluribus cau-
sis unum debitum se soluit, verum, et eo quoque casu militat aequo, quo minimum debi-
tor q. fideiusore suo soluit; potest namque debitor partem soluendo, unum ex fideiusoribus
demonstrare, et liberare eum, ut patet perspicue tex. in l. in h. s. s. i. ff. h. h. quoniam enim
proposito, q. quidem non solum volente creditore, sed q. magis in iure quoque eo facere po-
test, si modo fideiusores ab iure q. partibus se obligarunt, vel mentionis lex in rebus, quo
minim. q. partem uniusquique soluendo beneficiis capitoli Divi Adriani liberare se possit, ut
ex Carolo M. lib. 2. recte tenet Brunemannus in d. l. s. d. ff. h. h. quamvis enim q. se ipso par-
tem debiti solvere reus creditor inuito nequeat, ut late in superioribus fundamentis, ut
tamen efficere valet, quando non se, sed q. fideiusore, et ut maxime cum libere, sol-
uit principalis debitor. arg. l. inter datus 69. ff. de fideiusoribus in nota explicat, quam dedimus
lib. 5

lib. 2. g. 1. in l. fin. de auct. tut. n. 26. in un. d. h. h. d. a Paulo de C. i. d. l. 5. 9. 1. C. ad m.
g. ratione est hanc pcedit decisio tex in l. ubi fideiusor 24. ff. h. h. ubi ait C. fideiusorem,
qui g. duobus in dena fideiusor, posse, vel viginti solvendo, vel separatim v. dena v. hanc
rem liberare: loquitur enim Consultus eo casu, quo separatim temporibus in dena g. vnaque
que res fideiusor, vel saltem eo casu, quo facti non sunt duo rei debendi in viginti; quibus
suggerit obligatio vna ex res antiquiorem altera que posse, atque suggerit etiam vnum
duntaxat liberari, vel in partem relevari posse solutione fideiusoris, quorum neutrum po-
tuit pcedere, si vna obligatio reorum esset: in hac ergo specie, sine g. re, sine g. res soluat
fideiusor potest demonstrare causam, vel gratiam dena solvendo, et sic diversis temporibus v-
trumque rem liberare valet: At cum soluit quingue g. aliquo res demonstrato, vel simpli-
ter indistincte creditorum consentire necesse est, sine g. re, sine nomine vna ex res fidei-
usor partem solvere velit; que pariter stringet in specie tex in d. l. 5. 9. 1. ff. h. h. si vna pcedit
partem non totum debitum vna fideiusoris, sed partem duntaxat solvere valet. videndum
d. Didacii de la Serna in academia de solutione. q. 1. n. 13. Si vero in specie d. l. 24. vna
ca obligatio duorum reorum opponeret, minime potest fideiusor dena solvendo alterum ex
res liberare, aut ambos relevari, nisi vidente creditore; que pariter in d. l. 5. 9. 1. si fidei-
usor in solidum obligati opponeret, minime potest vna partem solvendo invito creditore,
alterum ex res relevari, aut liberare. Demum si in d. l. 24. vna duorum reorum opponere
tur obligatio, cui fideiusor n. simpliciter, sed in dena g. vnaqueque ex res accipit; potest
sine fideiusor g. re solvendo g. partes liberari, quamvis idem negari n. potest, si n. ff. re,
sed reorum nomina invito creditore partem solvere voluerit: idque et si nullus interim
michi tex occurrat, neque superioribus, et rationi iuris valde nonari videtur. Eadem vlti-
mi regula pcedit eque quando fideiusor g. re, vel g. debitore soluit, aut pponat, quippe
ut solutionis auctor, et pars activa dissolutionis reus libere demonstrare valet causam, ex
qua solutum velit. l. 5. ff. de Compensat. d. l. ubi fideiusor 24. ff. h. h. ubi g. ait Consultus
nisi vnum partem solventem fideiusorem g. res, imputari in causam antiquiorem, nisi aliud
actum sit, intelligendum est, nisi aliud tempore solutionis a fideiusore dictum, aut demor-
stratum sit: etenim supposito creditoris reus circa solutionem partem crediti, in facultate
fideiusoris est demonstrare quem ex res potius liberare malit, sine eius causa antiquior,
sine tempore posterior sit.

12 Non eadem facultas pcuratori, aut seruo actori pecuniam exigendi, atque exco-
uendi pposito data inuenitur: etenim ex his neuter eam designare causam potest, ex qua
naturaliter duntaxat pecunia debet, quoniam, ut eleganter Papinianus ait in l. 3. cum 94
5. Plavii ff. h. h. in un. d. h. h. C. i. lib. 8. questionum. n. est verissime dominum ad eam spe-
ciem solvendi pecuniam seruum pponere, que solui n. debuerunt. facit q. hanc tex. in
l. 103. ff. h. h. de solut. non ergo transfert seruum, aut pcurator dominium numerorum in
creditorum, si ea duntaxat causa pecunia debita pponat; an autem in hac specie, vel
in casu legis superioris, si maior quantitas fuerit soluta, vel in totum, vel g. parte cre-
ditori pponat retento huius tractatus questio p. n. est. Verum quid dicendum est si ead-
em Papiniani specie retenta pponat dominus debitor ex pluribus causis iure naturali, et cum
li. efficacibus, quarum altera grauior altera sit; seruum autem actor, sine pcurator eam
demonstrat causam, que leuior, aut tempore posterior sit? in hac questione ex mente Pa-
piniani dicendum videtur posse minimum seruum actorem leuiorem causam demonstrare,
est enim alia ratione in specie soluti tex Consultus decidit n. posse seruum ex causa, et obli-
gatione naturali, pecuniam exolvere, nisi quia verissime n. est ad eam speciem pecu-
niam

cumj exsolvendj dominum pponit servum, qui solut n' debuerunt. At in specie, quam
 pponimus, ex omnibz causj solut, et peti pecunia debuit. qd recte servus solutioj auctor
 poterit, quam maluerit q arbitrio causam designare. Hic tñ n' obstantibz interion obant
 am sententiam veniorem, et equiorem iudicio; nimirum n' posse servum leniorem causam
 demonstrare, graviori omnia. immo iuxta iurj ordinem eam designare causam posse,
 quam dominus verisimilit' elegeret, quaque se exoneraturus esset, si ipse pecuniam ex
 solviset. arg. tex in l. l. v. equidivum ff. h. tt. etenim etsi debitor n' eligente, aut demoy
 brante, creditor tanquam pors actio^{+solutioj} nexu causam designare valeat, eambr demonst
 re dumtaxat causam potest, quam debitor verisimilit' demonstraret, quaque se exoneraturus
 esset si legem ei q solut dixerit: id que n' alia pcedit ratione, nisi quia creditor in h'z termi
 nis n' pponit, et absolute tanquam auctor dissolutionj nexu habet: immo potius tanquam sub
 rogatus, et substitutus loco debitorj videtur, ut latius deo dante fundamentis in q. 2. p. 2. g. 2. g. 2. g. 2.
 tractatus: pariterq; eadem consideranda, et equitate in p. 2. v. 2. et p. 2. v. 2. statuendj
 erit. Quis obstantibz hinc sententj nobj existat p. 2. v. 2. d. s. Flaminj d. l. 94. plenij accepta
 ratione eius, qui et nuj pponit a nobj specie n' cum violentia adaptat; quippe n' minus
 in ordine solutioj faciendj imprudens facit, qui leniorem p. 2. v. 2. causam, graviori omni
 na, puta eam, que infamiam obinet, aut sub pignori bus, seu pena obacta est; quam qui omni
 na civili, et naturali obligatione, eam que dumtaxat vinculo equitatis intus pponit.
 si ergo servus, qui deteriorem nostram solutioj facere nequit, leniorem causam in solutioe
 demonstrat, perinde habebit, ac si graviozem demonstraret, et designaret, dummodo pe
 cunij quantitas gravij debitum exegerit, illudque omnino solvat; nam alioquin non
 sententia creditore, minima partiali solutioj facere poterit, ut in superioribz visum est.
 Quinto, etsi auctor obligationem ipse servus sit, puta ex causa pecuniari, si etiam pote
 rit leniorem causam demonstrare omnia ea, que sub pena, aut sub v. 2. obacta est. arg.
 tex in l. fin. in pr. ff. de novation. ibi maxime si etiam meliorem suam solutioj eo modo
 faciunt: n' enim abique mysterio vlpianj h. eodem lib. 43 ad Edictj defrunt servum
 dominum obligationem nec p. 2. v. 2. debitorum esse, aut creditorem. l. nec servus 41. de pecunio.
 immo qd ad iurj clute aliter q nullo haberi? l. 32. ff. de rez. iur. que ex eodem lib. 43
 ad Edictj desumptj sunt. Indeque n' inubiliti ratione, p. 2. v. 2. regula inscriptionum
 arg. ad iurj tractatus adaptari rectissime valet. Etsi n' difficitur ~~etiam~~ hinc servus magis
 licere, cui peculij libera administratio est scissa, quam actori servo, de quo pag. ind. s. Fla
 minj. erit qd in iudicantibz arbitrio estimare q qualitate facti, quoyque se extendat servi
 potestas circa peculij administrationem virtute dominicj facultatis, ut magistratibz aliqui
 bus exemplj aduobz deducit Dionisij Gothob. ind. l. fin. de verb. oblig. l. 13. omnino
 videnda sunt a me tractata ad Laborem lib. 6. p. 2. v. 2. in l. 91. ff. h. tt. n. 34. d. Didacy in
 laerna de solut. d. q. 2. n. 12 =

Superiori tamen vlpiani definitioni ita acceptj, et explicatj aliqua obitare
 vident, que hoc loco antequam ad alia faciamus transitum remouenda erant. Et quidem pri
 mo obitare videtur Africani decisio in l. si servus 108. d. cum homo 2. ff. de leg. 1. Vbi ait con
 sultus in legato generj, seu hominj generalit' generj, eius esse electionem, qui in potestate
 habet qua demum actioe exgeriri solet, id est legatarj, cui q vindictioz homo lega
 ry est. l. cum huj 76. d. v. 2. ff. de leg. 2. explicant ibidem Cuyac. tract. 6. ad Africa
 num

num Pindus lib. 2. select. cap. 16. n. 3. Ommat. ad Don. lib. 4. smant. cap. 19. lit. i. Petrus Barbo
sa in l. 37. de leg. 1. Keijny ~~lib. 19. cap. 19. in l. 1. Vegetensy ad Dyst. in §. 22. in §. de leg. 1.~~
unde in tractatu nostro idem dicendum videtur, nimirum demonstrandi facultatem illam habere
debere, qui eligendi actio, et experiendi potestatem habet, hoc est creditorem, cuius in arbitrio
est, qua semper ex causa velit aduery debitorem experiri. Verum subtile separanda est
demonstratio ab electione debitori, legatarie spectante, etenim demonstratio, sequitur hic ex natu
ra facti, et dignitate eius quærit, nempe ex eo & naturale sit, cum de dissolvendo nexu solui
tionis agit ei, qui se ipsum, aliumve soluit, demonstrandi nexum, quem diluit facultatem
spectare; itaque et cum hoc facto actio velut deambulans designandi facultas,
iamque debitorem, iam creditorem sequitur. At eligendi potestas, vel ex iudicio defuncti,
et tibi ipsi dispositionis in ultimis voluntatibus; vel ex eo & verisimilitate inter strahentes agit
in ambiguis uentibus, iam tibi, legatarie, per dispositiua ista damnationis, vel vindica
tionis expiunt. L. si cum 19. ff. de leg. 2. l. 14. ff. de leg. 1. l. 16. ff. eodem tit. l. 20. ubi q. in
vibus ff. de usufr. leg. Keijny lib. 4. in l. 19. iam denique creditore spectat. l. quidquid 99. ff.
de v. ob. l. 10. §. in ff. de iure dotij. cap. in alternatiu exit. de reg. iur. in 6. Et quidem inuaria
biliter spectat, sine agat, sine exigat & cum electio datur, et sine operatio obicitur ei. l.
cum de leg. 22. Vbi Altamirany lib. 2. quæst. 100. ff. de Congenat. Adeo, ut eligere valeat
per errorem alterutrum, vel utrumque soluat, quoniam per causam soluit potest repetere
ex plurimorum iurisperitorum sententia, quam Iulianus Princeps optimus approbavit. L. 1. §. 32.
in pr. et §. in ff. de solut. indeb. l. gen. C. eod. tit. Cum igitur inuariabiliter hoc est sine agat, sine
exigat, soluatue spectat electio ei, cui ex defuncti iudicio data dignoscitur; recte officium
aut in legato hominum generaliter relicta electione spectare ei, qui et agendi potestatem habet,
et sine agat, hoc est legatarie vindicationis, qui ex iudicio defuncti, et tibi legati, et eligendi
potestatem, et experiendi facultatem habet. l. 1. §. patet de variis ff. de leg. 2. l. apud Aufidius
20. ff. de ost. legata. Aliud autem in demonstratione causæ procedit, quæ in inuariabiliter ex iudicio
defuncti, aut strahentium mente alicui spectat, sed accidentaliter, ex ipsius facti, de quo
agit natura, ei tribuit, qui auctor dissolutionis nexu considerat, eo tempore quo solutio expe
dit. (quod quidem valde notandum, et mente tenendum, quia similiter separatio tamen hac
tamen velut clausus Regio est =

Secundo obitare videtur regula, quæ desumitur ex hoc in l. legato genera
lib. 37. in toto ibidem Petrus Barb. ff. de leg. 1. l. si tres ho. ff. eod. tit. l. 35. in pr. C. de donationibus
iuncta Pinello lib. 2. select. cap. 16. Vbi habetur in legato hominum generaliter relicta non liberam, aut
creditoris, aut tibi debitoris electionem esse, immo neque optimum, neque partium eligen
dum esse dicente prescribit: pariter et in presenti dicendum videtur, nimirum non posse debito
rem ex pluribus causis libere, et ingenio eam demonstrare, quæ magis sibi expediat,
creditori aut vel parum, aut in nihilo vtilis sit: immo eam designare causam debere ex
regula predictorum iurisperitorum, quæ mediocriter, et utriusque pariter sit vtilis futura. Hinc tamen
difficultati facilius negotio respondet, longe nimirum distare, et in hoc articulo electionis cau
sam, a demonstratione nostra. etenim cum omnia nimirum facultas equis quibusdam quibus
liberantur, ita et electio a testatore data ex verisimili mente eius in legato generaliter
quædam coheret, et restringitur; neque enim verisimile est, hominem generaliter legato, aut
de actu seruo, cum magno tibi iudicio, aut de seruo eo, qui noxius, et fustus so
noxius est, quemque magis non habere legatarie expediat testatorem seruare, aut cogi
fuisse. Illud clare Consultus indicat in d. l. 37. ff. de leg. 1. ubi ne vel optimum, vel partium
accipiat. hoc est ne credat ex iudicio defuncti acceptis, seu sphenis sub genere seruorum
ita

ille, qui optamus, vel qui petimus est: tunc enim non ad legatarium recto sensu dicitur non valent: immo neque ad heredem, cum timori nequeat, & a legatario petimus, ab huius optamus eligi possit: immo si nullo tali electio de facto ab alterutra fieret, dubitaret nemo de validitate electionis: in abstracto igitur, et in acquisitione regulam substituere sedata non accipienda si scilicet. Excipit optamus legatum, et alternatum, ubi optamus optari potest, seu petimus eligi, ob rationes, quas propriis locis D.D. viderant. At cum de demeritate agit omnis simili consideratio cessat, et quia demonstrandi facultas non ex veri simili aliqua dependenti voluntate venit, ut supra videtur, et quia cum crediti agnatio in hac parte debitoris solvendi, cum dumtaxat pecuniam solummodo, quae non debitoris est, et cum effectu exigi possit. d. l. 24. §. 5. Florentius ff. h. t. nullum, aut certe exigui momenti, seu potius non considerabile iudicium creditoris versat, si libera facultas debitoris non coartetur, quippe in arbitrio creditoris semper manet, illud exigere, cuius exclusionem expedire sibi magis existimat, neque enim creditor se vendit est, qui sua interese allegat non solum debitorem ab eo resu, quod sub pena aut sub infamia obligatum cum tenet. Videndus D. Zamora ad Sarium in l. 62 de solut. lib. n. 12. et 13.

Secundo aduersus id, quod in superioribus diximus, nempe licere debitori etiam invito creditore substituere causam, quam solutam velit, quocumque ea sit, obstat vel de Florentino decisis, de qua in l. 2. ff. h. t. ubi Consultus ait, ita demum licere debitori, aut creditore demeritare causam debiti, si modo alter ex eis sentiat quocumque in eadem demeritatione aliquam, et debitori liberum esse non dare, et creditore non accipere, si in aliam causam exolutam velit quae eorum. Huic difficultati respondens Donellus lib. 16. sentent. c. 12. ait verum esse iuxta Florentinum licere creditore in aliam causam a debitore tempore solutionis demeritatum non accipere, si igitur aliam ipsius exolutam velit: At licere etiam debitori pecuniam non acceptam obligatam reser deponere, neque creditorem in mora substituere, et periculum pecuniae in eum tempore, quo reser intelligit videri in nota l. 1. ubi liberam designandi causam etiam creditore non sentiente debitori credit. In eadem sententiam non obscure inclinatur Sigismundus in l. 1. C. h. t. Verum hae solutio, licet in se verissimam sine principio, minime in difficultatem enervat. 1. nam, ut rectissime ait Annal. d. c. 12. lib. 1. quid proderit arbitrium creditoris, quod ei tribuit Florentinus, si facta pecuniae obligatione, et depositione, liberare se ab illa causa debitor possit? Secundo, nam si ita intelligeretur, et acciperet facultas a Florentino creditore tributa, non magis eandem facultatem creditor habet, quando debitor ex pluribus causis, unam de moribus, pecuniam exsoluit, ac quando ex unica dumtaxat causa pecuniam debitoram solvere intendit; potest namque creditor, quocumque tempore, et tempore oblatam a debitore pecuniam non accipere; ut omnino hoc arbitrium, quod in factis, non in iure videtur, ex Donelli sententia, magis impossibilitatem, quam facultatem nominari debere. arg. l. neque Proculostiff. de verb. sig. §. 3. demque, cum in opposita Donelli opinione dubitatur, et variis essent prorsus regulae ab vtriusque traditae; immo videretur hic tractatus recte unica deservire vitare, si Consultus dicerent, illud debitor videri solutum ex pluribus, in quibus simultanea, et debitor, et creditor viderentur, quae demeritatione omnia in hunc locum disponit, quo proposito agitur, sed ita esset accurata separatio, quam facit Salsus Paulus in l. 101. §. 1. ff. h. t.

pp. 17. Zamora h. n. 17.

inter

inter debitorem solventem, et creditorem pignus detrahentem, nec minus falsis, Consulto
vna decisione in l. fin. ff. quibus mod. pign. soluit. et in l. 102. d. 1. ff. h. h. h. Non magis
soluta difficultatem dissolvit Bacobius ad Venter. vol. 2. dig. 29. thes. 3. lit. C. quem
sequitur Brunemannus in d. l. 2. ubi; et si de creditore iuxta ex causa demonstrationis debiti
non admittente Florentinum intelligat, minus bene exprimit, quod ista iuxta causa
sit: immo in substantia terminos spondit debitori, et creditori, ut pene ipsam videre et
illam autem salutat Hart. Distor. lib. 3. g. 24. n. 4. quam referens sequitur Ornat. ubi
supra, et refutat Brunemannus in d. l. 2. indicare non possumus, qui soluti auctores quos ma
nibus non habemus =

Quare hi, et alii omnes interpretationibus tentari possent Florentinum in d. l. 2.
h. h. accipiendum iuxta decisionem aliam eiusdem Consulto, quae extat in l. cum
et sortis 33. ff. de pignor. act. et ex eodem Cuius lib. 8. instit. desumpta cum d. l. 2. sicut
genda omnino erit. Cum enim Ulpianus in l. 1. h. h. suggerat esse in arbitrio debitoris
causam designare cum soluit; Paulus autem in d. l. 101. v. Paulus h. h. dicat aliam cau
sam esse creditori pignus detrahenti, cuius in arbitrio est causam demonstrare, et
hunc quoque casum disputat Florentinus in d. l. cum et sortis. rectissime subicit Consulto
in d. l. 2. esse in arbitrio debitoris solventis, et demonstrandi in aliam causam pecuniam
non dare; immo eam obignare poterit, et se ab ea causa liberare, et pariter esse
in arbitrio creditori, quando eidem spectat demonstrandi facultas, nenge quando pignus
detrahatur, et tunc satisfaciens soluit debitorem in aliam causam, quam debitor ma
lit, pecuniam non accipere: immo in eam causam imputare eum posse, quae vltior sit
eidem. Unde hac via, et libera vnicuique, pignus capitis, manet demonstrandi facultas,
iuxta decisionem Pauli in d. l. 101. v. Paulus ff. h. h. et alteri incumbit in eadem specie
subiunctis demonstrationis recte factae necessitas iuxta decisionem tex in d. l. cum et sortis
ff. de pignor. act. l. 1. l. 102. d. 1. ff. h. h. l. i. in pr. C. eod. l. fin. cum alijs pluribus. ff. quod
modis pign. soluit.

Verum et si intelligentia hae non insubstanti, aut improbabilis sit; alio tamen non minus vero,
et subitit sensu donari Florentinus potest; ad cuius claram demonstrationem duo casus
separandi sunt. Primus casus est, quando debitor unus ex pluribus causis aequalem
summam debet, et vnum debitum solvere intendit. secundus est, quando debitor
idem ex pluribus causis inaequale debet quantitates, vel aequales quidem, vnum au
tem debitum integrum non soluit: immo partem duntaxat debiti quantitates trade
re intendit creditori. Primi causa principalis Ulpianus in pr. legis 1. intelligitur est, in qua
specie non est dubium, quia creditori liberum non sit demonstrationem a debitore fac
tam requirere; tam ob rationem iuris in superioribus traditam; tum ob decisionem tex ex
gratia in l. 1. C. h. h. d. l. 101. v. Paulus, iuncto l. 102. d. 1. ff. h. h. et l. fin. ff. quibus
modis pign. soluit. Item denique ob rationem decisionis eiusdem Florentini in d. l. cum et
sortis 33. ff. de pignor. act. ubi agens de creditore pignus detrahente, cuius eadem est cau
sa cum debitore solvente, circa facultatem demonstrandi debiti, ait: nec audiendus
est debitor, si cum parum idoneum se esse sciat, eligit, quo nomine exonerari pignus
suum vult. Iaque non obscure comprobatur quoque ex Ulpiano eod. lib. 43. ad
edictum in l. 3. ff. de fideiussoribus ubi hac sententiam illa ~~et~~ motus ait; cum, qui sa
tisfacere vult, eligere fideiussores quoscumque possit, etiam creditore invito, si modo
eas debent, qui et obligant, et suam se gerunt: Pariter ergo libere demonstrat debitor
solutionis causam ex pluribus, dum modo iuxta prescriptam obligationem, id est, quod

quod debet in integrum seque loco, et tempore soluat; quo facto si creditor solutionem
recurrat pecunia deposita, et obligata, ab ea causa, quam solutam voluit, pariter
liberabit, ac si ea sumptuosa, non ex alijs pluribus pecuniam debuerit. L. qui ma-
nam 56. §. 1. ff. mandati. l. 9. l. 12. C. de vniuers. l. si solutus 39. ff. h. t. l. obligati. 9. c.
eodem. iunctis traditis ab omni ad Don. lib. 16. c. ment. ep. 14. l. h. C. Britonio de solut.
lib. 2. pag. 180. Scabino de vniuersa negotiati. lib. 3. c. 1. D. Larrea de iur. 13. et
14. D. Didaco de la Serna de solutionib. c. 1. n. 14 =

In secundo casu principali pcedit Florentini de iur. 20
nempe quando debitor decem debet ex stractu mutui, viginti ex stipulatione,
et quadraginta ex emptiois stractu; soluit autem quinque, vel intendit solue-
re decem, demonstrat vero emptiois, vel pmissionis causam: In hys igitur terminis
est in potestate, et arbitrio creditoris partialem solutionem non admittere, nisi
in eam causam, ex qua velit pecuniam exsolui; et pariter est in arbitrio debito-
ri pecuniam si dare, si in aliam causam a creditore designatam spondere velit.
quippe sicut creditor partem debiti liquidi accipere nullo modo cogitur, ut
superioribus visum est; ita nec debitor per partes solutionem facere a creditore
compelli potest, ut ex Ronnegallo in l. 3. §. 1. ff. de duobus reij. Gomez 2. variis
c. 10. n. 5. D. olea de cessione iurij. §. 3. q. 12. Capone de stipulat. l. 10. g. 2.
n. 21. et alij, tenet D. Didaco de la Serna de solut. c. 2. n. 13. in fe. Unde quoniam
arbitrium simultaneum debitoris, et creditoris circa solutionem faciendam, et
accipiendam, quod e regula tradit Florentini in d. l. 2. loqui autem Consultus
in hys terminis potest eodem libero arbitrio, quod simultanee, tam creditori,
quam debitori pcedit, et q. alij in creditore iniquis, in debitore autem insubale,
et vanum foret. Id etiam deducit non obscure ex ipsis Florentini tibi; n. enim con-
sulit aut, si aliud nomen exsoluit quis eorum velit, quod dicere debebat, si de
ea solutione Consultus cogitasset, qui pariter cuiusque debito equaliter emet: im-
mo ait. si alio nomine exsoluit quis eorum velit, id est, si quod est datum a
parte debiti, alio nomine vniuersae causae, sine ad exonerandum eius, alio alterius
causae nomine acceptum ferri velit. Denique id quoque subiicit dare si operatur
d. l. 2. c. d. l. 35. ff. de pign. act. qui, ut diximus ex eodem lib. 6. inst. Florentini
desumpto est, et eundem loquendi stilum in ealy facti specie habet: loquitur enim
ibidem Consultus de debitor vniuersae causae principali cum accessione vniuersarum, qui
viginti nomine sortis debebat, et decem fortiam nomine vniuersarum, ~~quod si quis~~
~~ex sortis debebat~~, et ait creditorum, qui viginti, aut minus ex pignoris conditione
vedent, iuncto etiam debitor, posse in vniuersis svertere decem, et alia decem, vel q.
superit acceptum facere sortis debere. Etenim hic casus statet exceptionem regulae tra-
ditae a Florentino in d. l. 2. ff. h. t. in cuius specie si debitor soluere velit sortem ab-
que vniuersae minime cogeret creditor accipere, quoniam partialem, si integram
solutionem debitor facit, ut recte defendit Brunemannus in l. 21. C. de vniuersis; obcurum au-
tem pcederet si viginti debiti, ex causa pmissionis, et alij viginti ex causa stractus
mutui, debitor viginti solueret vnum debitum demonstrasset. l. h. ff. quibus modis
pign. soluit. apt. in d. l. 35, et si creditor designat et causam sortis, iunctis etiam la-
litur

debito cogitur subire, cum ei creditor pignus distringit demonstrandi facultatem ha-
beat. l. 1. tot. v. Paulus ff. h. t. Et in his terminis debitor partialem quoque solutionem face-
re solet; id namque, sicut in superioribus diximus, nimirum non minus debitorem, quam
creditorum partialem solutionem subire n. solet, tunc locum habet, cum debitor volunta-
rie soluit, n. vero quando virtute operationis, aut imputationis solvere solet, ut infra q.
2. Deo dante dicemus: Manet igitur Florentini regulam tunc procedere, cum alienus cuius
nomine aliquid datur; n. cum unum debitum soluit, quod in specie, et regula huiusmodi =

21
Quae quidem regula procedit, n. solum quando debitor
ex causa mutui centum, ex causa emptionis quingenta, ex causa pensionis viginti de-
bono, decem soluit; verum et quando soluit viginti, causam autem emptionis, vel mutui de-
signat, et creditor n. sentit; tunc enim pariter liberum est, dum hoc agit, et tantum scien-
dit, vel debitori n. dare, vel creditori n. accipere. Idemque pariter procedit, si eadem specie
volente debitor quingenta solvere pensionis causam, ex qua viginti duntaxat de-
bet, demonstrat; quippe viginti accipere creditor cogit, in residua vero quantitate si
discrepant, idem utique arbitrium tribuit, ob eandem omnino rationem. Eadem Floren-
tini regula procedit quando debitor sortem duntaxat abique usuris soluit, ut sup. dic-
tum est; necesse licet procedat, quando usuras saltem unius anni abique sorte soluit. arg.
lex. in l. 1. tot. v. Valerius ff. h. t. Etiam in primo casu non totum debitum ex unica cau-
sa, et radice procedit soluit, sed partem duntaxat, sicut quidem invito creditore fieri ve-
nit, ut supra in superioribus rejectum manet. In secundo vero casu ideo usuras de-
bitori abique sorte creditori etiam invito solvere licet, quia hoc ipsum tacite lege
ipsa sentionis datum est; quippe ideo de usuris annis singulis solvendis inter strahentes
suerunt, ut earum beneficio sorte sui vinat debitorem creditor, tolerabilique ipsi de-
bitori morant; idemque pariter procedit in pena simultanea loco usurarum punita, de
quo abunde egimus ad Laberz lib. 5. in l. fin. ff. de nautico fenore. Id autem limitat
quando nimirum debitor, n. virtute stipulationis in strahentibus strictis, aut virtute pacti
instinentis adiecti in bonis fidei sentionibus, aut saltem ex mora in sentionibus eisdem,
usuras debet; sed naturaliter duntaxat ex sentione nulla; tunc enim proculdubio nu-
meratam pecuniam sorte abique usuris applicare poterit; imo et si nihil dicat in con-
grui debito abique pignoris, minime sicut exolutum est usuris accepto ferri poterit,
abique sensu debitoris. l. in h. v. d. v. sed si forte. l. cum ex pluribus tot. ff. h. t. ibi. In-
terim elegantissime gubatur ex ea causa eam solvere inter debere, ex qua tunc cum
soluerat solet poterit ad solutionem. Instatur intelligit lex alio difficultate in l. creditor
tot. v. cum de sorte l. ff. h. t. ibi enim dicitur quod quingenta nomine sortis, et vigin-
ti usurarum nomine, soluit autem quingenta sortis nomine, creditor vero prius
in usuras solutam pecuniam imputari volebat. cum de sorte dicitur, de usuris solet
tam esse an naturaliter duntaxat essent debet, nominis in
appellatione instans praesumptum est solutas usuras non debere regi; in futurum
autem non esse debitor declarari: quod est, an solet solutam esset parte, an usuris pignus
ut creditor intendebat, accepto ferri debet? et respondit scabala sorte pignus, quam
usuris solutam pecuniam accepto ferendum esse, si tempore solutionis sorte causam
debitor demonstraverit, ut in facti substitutione praesumptum erat scabala, et in specie remittit
necesse

necesse erat; neque enim est verisimile debitorem simpliciter solutionem facere, vel
 tempore, quod imminerebat super usury, aut tam h. st. t. et c. ut recte arguit Damus
 Argente de solutionib. ad h. h. separat. 2. in pr. Nam immo si debitor simpliciter, vel par
 tem, vel universam quantitatem sortis, simpliciter solvisset in specie scilicet, idem di
 cendum esset, ut mihi interim videtur. arg. tex in l. s. s. Imperator. et l. 103. ff. h. h.
 mihi per errorem facti, vel usury se nomine usurarum solvere dixisset, aut creditori
 id statim s. t. d. Denique etiam habebit locum Florentini Regula si non iuxta obli
 gationis scriptam naturam, aut si ex loco, et tempore, integraliter quantitas debita
 creditori offeratur, veluti si aliud, et alio invito creditori solvere debitor intendat, qu
 ando facultas similis, vel a iure, vel s. t. d. ipsius lege, eidem data sit. iuxta ea,
 quae tradunt ad Didaco de la Serna de solut. q. 2. n. t. c. plurib. regg. vel si alio loco, qu
 am in quo dare promissio obligavit solvere stipulatori intendit. l. gen. ff. de ed. certa
 loco; aut si post moram contractam, et usuras decursas, quae off. iudicij in bono filii sum
 dantur veniant. l. l. c. y. similib. ff. de usury. Sortem dumtaxat absque usury offeratur
 debitori. arg. tex in d. l. l. s. fin. ff. de usury. l. si solubus 39. ff. h. h. =

Quarta advenit idque diximus, nempe licere debitori demonstra
 tionem causae, facere vique ad tempus traditionis pecuniae obtinere videtur tex in l.
 si quis stipulatus 57. ff. de solut. ubi habetur facultatem ex vi conventionis competentem
 debitori solvendi, et dandi rem solutioni adiectam perdurare dumtaxat usque ad
 tempus huius stipulationis: Unde fortiori ratione dicendum idem videbatur in nostro tra
 ctatu, scilicet in stipulationem huius finem esse facultatem demonstrandi, non ex mentione
 sed ex facti natura debitoris operantis. At quod non videatur hoc inter se omnino dispa
 rata, et inconnexa esse. Item illa facultas solvendi adiecta, seu rem adiectam solu
 tionis, ex lege conventionis debitori operantis praeiudicium cessat stipulatione huius, quia ex tem
 pore iudicij accepti non nisi actio incipit, et nona velut s. t. d. ex operis contractu par
 tium oritur l. s. s. idem scribit indicati ff. de peculio. l. aliam ff. de novationib. cum
 ergo debitor ex priori conventionis illam facultatem habet, et distincta, et nonata ea, ex
 nona conventionis arbitrium idem retinere cum includit est: in nostro vero tractatu mi
 nime idem terminum suggeri queant; siquidem quando debitor ex pluribus causis u
 num debitorum demonstrans solvit, minime a ceteris obligationibus liberatur, quae pro
 prias inter se diversae, et inconnexae sunt, ut pote ex diversis quiescentibus fontibus, et va
 rietatibus: immo perinde ex eis manet obligatus, ac si illa alia causa soluta non fuisset.
 Itaque in nostro tractatu si debitor iudicialiter s. t. d. unum debitum solvat, ali
 am designans causam; ab ea quodlibet liberabitur, iudicij autem super alia integrum
 manebit; nam et si ex pluribus causis debitor, licet super una genente, simpliciter
 nulla facta demonstratione solvat, minime videbitur in eam causam solvere, quae in
 observantia est, et sub incerta alea iudicij pendet, ut clare testatur ut prius in l.
 l. ff. h. h. Videnda sunt tradita a d. Didaco de la Serna de solut. q. 2. n. 7.

et h. et a me lib. 5. pithon. ad h. in l. fin. ff. de nautico f. n. r. e
 in pr. et lib. 6. in l. 91. h. h. n. 18. cum sequentibus =

—4—

De facultate demonstrandi causam creditori con-
petente, cessante, et tacente debitore. ~
~ Caput 2. ~

1. Jurisconsultus Vigianus in eadem l. i. ff. de solutionibus. in veris quibus secundum re-
gulam tradit dicitur. Quibus vero non dicitur id quod solutum sit, in arbitrio est accipien-
tis, cui potius debita acceptam ferat. Si itaque debitor non dicat id quod solutum potius
esse velit, tempore, quo pecuniam tradit creditori, vel ut ait Philippus Imperator in l. i.
vulg. 21. C. de iur. i. in stinens ante, vel post numerationem, ante traditionem vero: in
iure singuliter solutionem faciat, est in arbitrio accipientis dicere, cui potius debita
pecuniam acceptam ferat, etiam invito debitore, ut clare indicat lex ind. l. 21.
C. de iur. i. in stinens l. obtriginta 23. ff. de i. i. et l. i. C. eodem. in veris si debitor: ibi
quod si debitor id non fecit, suerit electio ad eum qui accepit. facit lex in l. 3. §. vel
et iugis C. omnia delegatis =

2. Huius autem gratiaj ratio, cuius auctor ex Consultis Vigianus invenitur,
petenda videtur ex alia ipsius opinione, quae Imperatoris Justiniani Constitutione impleta
ta invenitur in l. pen. C. de solut. indeb. quae §. ex ordine in 50 eius nonnullis decessio-
ni, iuxta Emundum Meritum; si enim debitor, qui alternatim sthicum, aut Pangulum de-
bebat, et electionem habebat. l. quicumque fo. §. fin. cum vulg. ff. de iure dotis. utrumque
per errorem solvere creditori, antiquitus disputabatur an debitor electionem retinere refe-
rendi quem ex hominibus solutus vellet, haberet arbitrium. an potius creditori §. arbi-
trio retinendi alteram facultas esset, quasi ex creditore factis debitore, ordine iuris.
Idem circa huiusmodi alternatim debitorem ex illis disputabatur, cum utrumque soluto,
requidem defacto terminata erat definita voluntas, nec locum l. 13. ff. de leg. 2. esse pote-
rat. Vigianus, et Marcellus Proculianorum opinionem sequuti, §. creditore habent. l. i.
non sortem 26. §. si decem in fine ff. de solut. indeb. Justinianus, et Papinianus habent. §.
debitore cy labimam. l. cy §. 32. in pr. ff. de solut. indeb. Quorum sententiam affirmant, et
approbavit Justinianus in d. l. pen. abrogata Vigiani sententia, Cuius verbum licet in pa-
rechy maneat in l. §. si decem in l. in iuxta Pauli, et C. in l. 14. §. ment. Don. §. l. l. C.
§. §. accepi potest. iuxta romanam illius Principis constitutionem; non enim affirmativa, sed sup-
pletiva in argumentum ab Vigiano adducta in veris gramini regit sensu. Disputabat Vigianus
an si ego cum deberem decem, aut sthicum, quinque solvam, et postea sthicum, sit in ar-
bitrio creditoris recipiens, quinque retinere, et sthicum reddere, potius quinque retinere,
et decem Consultis minime hoc licet. creditore, et si iuxta ipsius opinionem citans,
et verum esset, §. eadem creditori, in eadem specie alio retinendi §. valet arbitrium
daretur, integris decem, et sthico soluto a debitore §. errorem; non enim qui quinque
soluit, et sthicum utrumque soluit: immo unam ex rebus in alternatim gommione deduc-
§. soluit; ex altera dumtaxat partem; unde nulla consideratione, quantum verum esset
Vigiani opinio circa rem utramque simul solutam, electio a debitore omnia, et
in creditorem translata intelligi valet: immo potius incepta a debitore quinque soluta,
et sthico

et perfecte expedita, solutio potest modum habere, credi debet. Videndi sunt Prædicti l. 135
2. relect. q. 116. n. 36. et late Andree Cludius de edict. in deb. q. 3. n. 64. et plures segg.
Iidem forsam rationibus dissentierunt Ceteri, et Iulianus in d. l. cum § 32. 9. in ff. de solut.
in deb. et in l. si § cum § 19. ff. de leg. 2. de quo cap. superiori n. 6. dictum manet. hac igitur illa
motu Ulpiani in § genti quoque tractatu, existimavit electionis transferri in creditorum
cessante, et facente debitore, idque videtur indicare Imperator in d. l. v. § si debitor.
cuius opinio non abrogata, immo approbata potius in hac parte in § genti velicitur, et
cum temperant. § igitur Ulpianus in hac ead. l. substituit; quippe creditor non liberam,
et § gentis electionem habet: immo quasi loco debitoris substitutus, et eius vice ge-
neri vtiliter arbitrari debet; perinde ac si per creditoris personam, adhuc debitor
electionis retinueret, iuxta Dapinianam, et Iulianam sententiam =

Verum considerato hoc, licet aliquando nobis placebat, hodie
tamen non adeo vera, et certa videtur. Primo quia Iuris consulti de hac re loquentes, mi-
nime distinguunt, an Consulto, an ignoranter, et § errorem facti, vel iuris, debitor
demonstrandi facultatem sibi operentem omiserit. Secundo nam si eadem utriusque
stroueris ratio esset, minime Ulpianus in § genti creditoris electionis temperasset: im-
mo liberam eligendi arbitrium eidem scruisset, quæ in specie lex in d. l. gen. c. de
edict. in deb.; et quidem validiori ratione; si quidem in terminis speciei lex in d. l. gen. et
similib. sup. adductis ex iure sentionis prouidem electio debitori operetur; in notis ve-
ro tractatu non sentionis virtute operetur: immo ex natura facti originaliter demon-
stratio operetur. Tertio, nam si utriusque stroueris ratio eadem esset, pariter opinio Ulpia-
ni in hac parte esset abrogata, quæ in alternatiua gmissionis mittit. scilicet d.
l. gen. Nec § temperata inueniatur arbitrio boni viri, in § genti quidquam facit; sum
quia æque temperari potuit altera Ulpiani opinio in § genti d. l. gen. ut minime crea-
ditor, factus debitor, rejectu creditoris edictionis in debitor, non § gentis electionis
haberet, immo eam speciem eligeret, quæ modior esset debitori; sum quia adhuc si-
miti temperamento adhibito, iniquum esset iuxta Iulianam, et Dapinianam rationes,
de quibus D.D. in d. l. gen. debitori, etiam post traditionem pecunie electionis auferre.
Quinto, ut alij rationes omittamus, quia si eadem utrobique ratio esset, facentes mira-
remur adeo diuersa Ulpiani eiusdem scripta, quæ indefinite in specie d. l. gen. elec-
tionem creditori cedebat; in § genti autem adeo celeri tempore facultatis crediti-
vis subingit, ut vix paulo post factam solutionem, demonstrationem cederet creditori, ut
ex fine leg. l. uncto § 3. h. de clave sitat. Viximus miraremur magis Ulpianum in
hac nota § tot angustias seruitas creditori prohibentem, in quem translata electionis
ingressus: et sicut Iulij Paulum in l. tot. v. § Paulus h. de. qui omne liberum demon-
strandi arbitrium crediti creditori illi, qui ex signorum distracte redacta pecunia si-
bi satis facit, ac si non utrobique pariter eadem ratio à Præcedentibus et Ulpiano nota
ratio militaret, nempe, (§ ordine inuerso, creditor, qui erat, hodie debitor factus in-
uenitur. Comitant enim Don. et Bacob. ad Dautler. d. vol. 2. l. 23. tit. 3. l. C. de §
asserunt pariter in specie notis leg. l. liberum demonstrandi arbitrium creditori
tribuendum esse; quæ æque si favor committat Paulus de Capto. et ceteris, qui se-
quuntur eum. existimamus in debitoris electionis in his terminis cessat, qui post traditionem
factam

factam cum creditore, circa demonstrandi causam minime suenit. Stat. Pistor. lib. 3.
g. 21. n. 9. Volat. ab. cunat. d. lib. 16. ment. g. 12 =

4

Hic igitur suinationibus omnibus, presentis regulae ratio, nisi alia querenda est, quam, quae ab imperatore Antonino tradita in d. l. i. v. §. si debitor. C. h. n. §. si debitor id i. fecit, suerit electio ad eum, qui accepit. Cum enim hoc demonstrandi facultas, ut in superioribus diximus, et satis probamus, nisi ex sentione aliqua expressa, vel tantumquam, sed ex natura facti, quo de agitur, accidentaliter potius originem trahat, quia spectat naturaliter, qui nexu aliquem ex pluribus soluere intendit, sequens est suerit demonstrandi ad creditorem, qui cessante debitore, et pecuniam simpliciter tradente, quae imputationem nexum aliquem soluturum est: nihil enim dissoluit debitor, qui simpliciter soluit aliquam pecuniam quantitatem, debitor cum i. ex pluribus causis, nexu cum inueniat quamplurimum vinculis: inde mira spectate aut imperator suerit electio ad creditorem, ac si diceret, naturaliter respicere creditorem incipit demonstrandi facultas, qui et incipit auctor dissolutionis nexu fieri, et pars activa facti, de quo agitur. non enim de persona debitoris transfert electio in creditorem personam. immo naturaliter suerit ad creditorem cum ipso facto dissolutionis nexu, quo cum recumbat naturaliter, et veritate, quae personarum quantitas, seu solutio in consideratione sit. inde inmediate suenit, Iulianum, et Papinianum ratione, de quibus in d. l. gen. C. de solut. indeb. §. si inveniatur cessare; non enim alia consideratione interminis illius disputationis, adhuc post solutionem utriusque personae, debitorum electionem repetendi reuertant, nisi quia virtualiter, ex eo §. verisimilitudine inter stabentem agitur, alternatim debitori electio data censetur. l. si in empt. §. si emptio ff. de solut. empt. l. i. §. si ff. de iure dot. l. adire ff. de iure patron. q. in alternatim q. sexcentis alij est. de reg. iur. in 6. in quomodo esset facta per erroris solutione, sibi sentione paratam, et quiritam electio amittere. At in presentibus hic iniquitas proxiis cessat, cum veritate sentionis demonstrandi facultas minime spectat debitori: immo accidentaliter ex eo dumtaxat habet eam, quae tempore, quo solutio expedit igitur auctor dissolutionis nexu considerat, et pars activa huiusmodi facti, quibus terminis cessantibus, quatenus ex pluribus causis inueniat debitor, si creditor in iudicio petat, si pigrore distracta sibi satisfaciat, non minus creditore ob eandem rationem in hiis casibus, quam debitori ipsi demonstrandi facultas datur; neque enim debitori, ut debitori tribuit electio causae, sed debitori, ut nexu soluenti, et auctori, et parti activa dissolutionis demonstrandi sedit, ut diserte probat Ulpianus in g. l. i. h. n. ibi quatenus debitor ex pluribus causis unum debitum soluit, hoc est soluere intendit, ut supra explicauimus: §. si non soluit unum debitum, sed pecuniam simpliciter tradit, quantumvis sit debitor, electionem non habet, sed in arbitrio illius est creditore accipiendi, cui potius debito acceptus fuerat, ut recte ibidem subiicit Consultus: manet igitur sicut in rebus cum nostro, tractatus, de quo in d. l. gen. C. de solut. indeb. ac sequens recte in suis terminis, et ratione propria stare Ulpianam decisionem in nostra l. i. minime abrogantur huiusmodi imperatoris nona decisionem: immo omnino a Consulto, et postquam imperatoris Antonini institutione approbatam, et stabilitam =

5

Inglem declarationem Ulpianam subiicit tradit regulam, utriusque summe difficultem, ob implicacionem, quam inter se se, atque alio cum regula igitur prima fore habere, et stare videtur. et quidem ita demum arbitrio sutionis ad creditore sedit Consultus, dummodo in id sitionis solutum, in §. igitur, si debere, esse

esse solutus, quoque debito se exoneraturus esset si deberet, id est quod verba 36
penam stinent obligatione ex parte creditoris, nec ad ipsum in secreto referuntur, sed in
abstracto, quod accepimus alia subij Pauli uba lib. 2. pith. lab. in l. 34. in pr. de act. emp.
itaque non tam quid ipse creditor, si deberet, solvendo esset factururus, quam quid alij
omnes debitores verisimiliter essent factururi, inspicitur; ut quod Ulpianus ipse, dum post
verba superiora addit, id est in id debitor, & non est in staueria, aut in illud quo quis
alio fidem servat. et indicans non privatum morem creditoris, de quo agit, esse inspi-
cendum, qui ponet in exemplum Ulpianum proferre debitum stauerium, dicens hoc ordine
se solviturus, si debitor esset: imo esse inspicendum omnem debitorem morem, hoc
est, id, quod omnes debitores, atque idem Socrates, et ipse Plato fecerunt; quamvis enim
ad creditoris sapientiam referantur verba, ex mente tamen Ulpianum verisimiliter capienda sunt,
et cum illa moderatione, nempe, si creditor hic, de quo agit, debitor consideratur, et
seculari quodam ingenio, sed omni omnium debitorum fingatur, et supponatur, ut adun-
sus Aron, et Accusium subtiliter quod Pancorbium observ. 36. in pr. debet quod credi-
tor eligere, id quod frugus debitor quilibet dum solvitur eligere, et substituere solet, nempe
graviorem causam debiti =

Rationem huius rei subiicit Ulpianus dum ait: equitimum enim visum est, credi- 6
torum ita agere rem debitorum, ut suam ageret. sed quare id sit equitimum, nec
ex D. D. Ulpio, nec Ulpianus ipse ait. ne igitur paginas impleamus in referendis, et refe-
rendis alij considerationibus, interim nobis videtur equitatem hanc esse petendam ex
ratione unica, et fundamentali huius tractatus, quam sapienter in superioribus dedimus.
Item iam debitor solvitur, iam creditor primum distrahenti, demum tamen causam libe-
ram facultatem iura cedunt, ut testatur Paulus in l. tot. v. Paulus ff. de h. re. quod unus
alterne auctor dissolutionis nexum solvi considerat. At in presentibus terminis, neque debi-
tor solvens, aut creditor acceptum ferens, seu impetans, perfectus, et solvi auctor est dissolutio-
nis nexum; quippe debitor dum pecuniam simpliciter tradit, voluntarie incipit dissolue-
re nexum, aut, nullus solvitur, dum plures sunt, et neuter a debitore demonstrat. credi-
tor autem, qui causam demonstrat, et pecuniam ei acceptam facit, solutionis nexum a de-
bitore inchoatam perficit, et terminat: cum igitur attento principio debitor auctor solutionis
videatur, creditor autem inspecto fine pariter auctor consideretur, quamvis in hoc vinal-
tanes occurrat utriusque partis actus stricta iuris ratione, potius videatur pariter eius
qui perficit, et sumat: equitas tamen facit attento principio solutionis, et favorabilis
si causa debitoris, ut eius persona consideretur, sicque demonstrare causam creditor de-
beat, ut ipse demonstraverit, si debitor esset, non quidem ingenio proprio, ut sup. diximus, ne-
que ingenio ipsius debitoris, de quo agit, sed ingenio boni viri, cuiuslibet de mundo debi-
toris, qui verisimiliter graviorem causam, ac magis onerosam sibi semper demonstra-
ret. Unde apparet neque attendi debitoris arbitrium leniorem formam designantis cau-
sam, si creditor non sentiat; neque in consideratione esse voluntatis creditoris, et adicem
te debitoris, si pariter leniorem demonstrat. imo graviorem, animus utriusque distribu-
entibus, causam ex pluribus considerandam esse =

Hac ratione supposita, mirandum non est creditoris non esse omnino li-
berum inter causas arbitrium, sed obnoxium, et circumscriptum ipsi iuxta precepta in
vi

rehibetur esse. Verum non omnino nullum etiam in his terminis, et in imparibus causis,
creditoris arbitrium reddi hac circumscriptioe facta oba hanc, Accusis, et Punc-
tionem d. obi. 58. exempla subiecta clare demonstrabunt. Et quilibet sufficit ad regu-
larem qualemcumque creditoris arbitrium, & indubie habet, quando par, et dierum, et
straxing causa opponit; siquidem etiam veniente debitore, poterit unam ex eis demonstra-
re causam, nec per partem solutionem recipere, ut stingeret, si tam ipsius, quam debitoris ex-
mirationis curaret. L. illud. 8. ff. h. h. adhuc tamen imparibus scurrentibus causis, credito-
ris arbitrium in consideratione est. Primo, quando creditor ex gravibus unam causam
eligit, debitor vero leniorem & ingenio quodam demonstrare intendit. Secundo, cum debitor, qui
ex causa mutui decem, ex causa pignorum viginti, ex alia causa centum debens, decem simpli-
titer solvit, et creditor causam mutui acceptam pecuniam facit; quinque audiendus non est
debitor partem alterius causam solvere intendens invito creditore, qui traditam pecuniam
idem accipit, quia ad unius crediti integram satisfactionem sufficiens est. Tertio, et signanter
arbitrium quod est creditoris, quando debitor non unum debitum, sed partem solvit, id est un-
quam pecuniam quantitatem, que ad reddendum debiti integram solutionem sufficiat; in qua ipse
ut ~~libere~~ demonstrat causam creditor, et tunc demonstrationem statuit, si debi-
tor sentiat. Si debitor aliam designet causam, iuxta Florentinam decisionem in l. 2. h. h.
liberum erit creditoris pecuniam reddere, et nullam causam exonerare; alioquin si eam ve-
tinere adhuc velit, neutrum demonstrationem statuit; sed iuxta iuris regulas gravior cau-
sa, que est, exonerata intelligitur: neque enim solutio in debiti unquam dabitur eius pecu-
niam nomine, que omnibus ex causis naturaliter, et civiliter debetur, nec quidem ob om-
nem non debitoris & erroris electionem, que ex sentione nullo modo venit, sed ex facto ipso, de
quo agit dumtaxat quoniam, ut supra in superioribus repetitis manet. Idemque miti quod
videtur, si in solutionem aliud, & alio simplici accipienti creditoris debitor sit; vel pignora
& unius debiti, aut & certa quantitate tradat =

Non diffiteor alio quoque causa subditur vltimum accipi posse; nimirum, si tri-
plex electionem ordinem in causis exsoluendis faciamus, alterum debitoris, alterum creditoris,
et alium iuris; altero alterum arcuorem, et stricte magis, retentis superioribus rationibus.
Et quidem debitori liberum arbitrium in causis omnino sit, et si eam ipse demonstrare velit,
que in sentione est, seu eam, ex qua retineri, peti autem pecuniam non potest. Creditori autem
pariter sit liberum arbitrium in causis, dummodo ordinem ab vltimo proscriptis seruet, neque
enim causam demonstrat eam, que sit in sentione, eamque, ex qua peti pecuniam non potest.
Postremo ex iuris dispositione, utaque cessante, strictus servat ordo iuris, & Consultus in l.
3. 8. fin. cum l. 1. reg. l. cum ex pluribus 97. cum alij ff. hoc h. Si que plurimum creditoris pecu-
niam simpliciter accipienti procedit arbitrium; siquidem inter plures causas ipse nomine,
pure, et absque sentione civiliter sistens, quam maluerit, et si leniorem designare & inge-
nio suo esse erit. Nec refert quidquam vltimum subiecta moderatio, sequa in veris quibus
quam ipse statim declarat in veris id est in debiti. Nec vltimio remorat solutio ab eodem
vltimo, seu sequentia deducta in l. 3. h. h. in veris huc res efficit; siquidem separata ab cau-
sis, que si in sentione, que alieno nomine debentur, et quarum dies non dum venit, cum de
arbitrio creditoris agimus, gravior causa recte dicitur, que pure sistens, et ipse nomine sentione
invenit, iuxta eundem Consultus mentem, qui postquam creditoris arbitrium dependit

in s. q. si forte d. l. 3. et in l. 5. h. t. dependere incipit ordinem iuris in graduacione, et
glacione causarum arbitrorum, et dicitur magis. Utroque ordine simul operari, et eque in
Scholis defendit, et in praxi prior magis vera, et eque omni interim videtur

Sequitur apud Ulpianum est debitum q non
est in stonueria, aut in illud, q q alio qui fideliterat, aut cuius dies n dum venerat
quz uba, ne forte alij sint iuribus adversa varij exponunt, ac emendant pter glo.
et antiquiores Cujac lib. 3. obser. ep. 35. Ant. Conting lib. 1. dig. iuris civit. ep. 7. Formenigo
lib. 1. ver. quotidianar. ep. 10. Hertz Hart. ppter lib. 1. g. 21. n. 10. Don. lib. 16. ment. ep. 12.
et Bacab. ad Xent. Vol. 2. dig. 29. litt. C. Quibus somnijs omis, ut pote ingratibus,
et nullo modo morbo makellam adhibentibus, verumum indice vocem aut utroque lo
co superioris orationis, n electionis esse, ut scilicet eligere possit creditor in quam ha
rum ^{ing} causarum solutum, ac statuat: sed ordinis, hoc est subsidiarium, et prius aut
in defectum primi exempli, posterioris aut in defectum secundi locum habere, et n an
te, ut hic sit Ulpianus sensus, dummodo creditor in id debitum statuat, q non est in
stonueria, cuius tamen dies venerit, et si casu nullum sit elij modo in illud q
debito q alio fideliterat, cuius idem dies venerit: et si hoc etiam defuerit, tunc
demum loco in illud, cuius dies n dum venit; qua ratione si pcedi quoque velimus,
quarto loco in debitum. q debitor p prio nomine debebat, cuius dies pariter n dum
venerat: ita nulla erit inter Ulpianum, atque aliorum iurisperitorum responsio, pugna,
sed totus ille vericulus glamine absque emendatione affirmando decurret. Signis
ut demonstramus alternatam aut, aliamque, quz eisdem ut potestatis, hoc quoq;
manus habere, ut n utraque pari in idem tempus occurrat, sed altera in alterius
demum effectum locum habeat: id vero elegantissime docet Papinianus in l. cum pa
ter 27. s. a te peto marite ff. de leg. 2. ibi, a te peto marite, si quos liberos habueris i
lij qdia relinquas, vel si n habueris tuos, sine meis ppinguis, aut etiam natis liber
tis: non esse datam electionis, sed ordine scriptura factam substitutionis responde
ecce ubi alternativa sive, et alternativa aut n dant optionem, nec interius et idem tem
pus occurrunt, sed ordinem dant subsidiarium; nam liberis mariti deficientibus,
ppinguis mariti, q quoque deficientibus, et n ante ppinguis uxoris; q si hi quoque de
ficiant, utriusque demum liberis qdia in ea specie censent relicta. Ex quo Pa
pinianus responsio generaliter deduci potest: ubi ratio, aut mens testatoris, aut ota
hentium, aut legis demique hoc postulant, ut n optio det, sed ordo, ubi alterna
tiam non optionem daret, sed velut per gradus quosdam ordinem. Inde ex glo
na Ioannis Andree in ep. d. alternativus de reg. iur. in 6. Colligit Dominicus in ep. l. 12
et in gr. de sequitur lib. 6. alternatam esse ordinis, quando secunda qualitas
addit in defectum primis: et tunc censeri aut additam in defectum primis, quando illa
prima ex iuris dispositione debet qferri. Item glbat alterum eisdem Papinianum respon
sum in l. hirs mei 52. s. p. ff. ad l. c. y. rebelianam. Videndi sunt Syllama lib. 5. memb
ep. 20. Osmal d. lib. 16. ment. Don. ep. 12. litt. d. q omnia non Pancostribus d. obser.

Don. d. ep. 12. q aut legit. hand
in ius addit. ubi dicitur expirato
L. 4. ad ius addit. L. 4. ut de vel
L. 6. ad ius de generis et motu

ep. 20. Osmal d. lib. 16. ment. Don. ep. 12. litt. d. q omnia non Pancostribus d. obser.
56. ex quo ad litteram dicta tenetque hoc numero desumpta, et ita scripta sunt, in
eorum gratiam qui qd debitum obserb. librum q manibus n habent =

20
Ite vltimam moderati arbitrio creditoris scripta primo locum non
habet quando debitor unum debitum soluat alternative causas designavit, dicens sol
vo in hoc, vel illud, aut illud debitum; tunc enim in aliud ex facti circumstantiis colligi
gatur, liberum omnino in causis demonstratis arbitrium creditor habebit, non ex iuris
regula, sed ex sua voluntate debitoris legem dicentis eadem tributum, et permissum. Se
cundo locum non habet, quando debitor, qui sortem, et viuras debet, simpliciter aliquam
pecuniam quantitatem soluit; quippe in hac specie hinc creditor per ingenio, vel sortem, vel
viuras pecuniam acceptam facit, gravior, et si sortem causa debitoris sit, quae viuras pa
ret: sed quidem adeo procedit, ut et si creditor pecuniam accipiens caveat debitori se
in sortem, et viuras accipere; tamen nisi expressè aliud nuncupet, et significet, prius in
viuras, et si quid super sit in sortem, pecunia tradita imputat. L. i. h. j. s. h. h. h., nam ut
subtiliter subiicit Sabinus, Paulus minime attendit scripturae ordo; sed potius ex iure sumi
tur id, quod agit debitor. L. 6. ff. h. h. h. etenim quando strahentes aliquid simpliciter disponunt,
et expressè caveant actum aliquem, qui ex iuris conceptu, certam formam habet, illud
ipsum, quod iure invenitur dispositum in ambigua causis videntur, ut late expressè ad Labeo
nem lib. 6. l. i. in l. gen. ff. de iure dot. sect. un. n. 33. c. regg. Sic igitur in scriptis or
dinem à iure scriptum, circa sortem, et viuras in cautione ambigua sequi creditor in
teligit, ut rectè interpretatur Don. in l. l. C. h. h. n. 17. Ratio autem, quare libera sit hoc
casu demonstratio creditoris, et qua demum ex causa simili ordo à iure similiter inve
niatur scriptis, sequenti cap. videbitur. Tertio cessat quodlibet vltimam moderati, quando
liberatio, et solutio debitoris incipit à creditore, qui ex pigore distracto sibi satisfait.
L. Paulus tot. v. Paulus ff. h. h. h. vel quando creditor voluntarie debitorem inutum, seu
volentem acceptatione intendit liberare iuxta tradita per nos ad Labey lib. 6. g. h.
in l. i. debitor 9. h. h. h.

4
Quarto demum sicut vltimam moderati eo casu, quo creditor ex pluribus
causis sumentibus à debitore, qui vicissim ex aliqua causa debet, spensare malit in cau
sibus à iure permixtis; quippe liberam facultatem habet demonstrandi causam, quam ele
gerit, etiam tenuorem, etiam eam, ex qua duntaxat retineri, potest autem pecunia non potest.
sed quidem non alia ratione procedit, quam quae in superioribus sequitur rejecta manet;
cum enim creditor, cum de spensione, auctor solutionis reus sit, ad eum electio, et desi
gnatio spectat. arg. lex. in d. l. tot. v. Paulus. h. h. h. l. 5. ff. de Compensat. cum de Pinello lib. 2. sel.
cap. 16. n. 4. Idque non solum procedit, quando minimus creditor equale debitum, seu in quan
titate excedens spensat, quo casu voluntarie partis solutionem admittit, ut diximus cap.
arg. n. 7. ex traditis à D. Bidano de l. l. l. l. de solut. cap. 1. n. 7. Verum, et eo quoque casu
peraque locum habet, quo illud debitum creditor demonstrat, quod ad integram matrem de
bitum petitis quantitatis satisfactions sufficiens non sit; quoniam et si creditor
per partes solutionem admittere non spectat; hoc tamen procedit, quando realiter
solutio fit; non vero quando ficte, et interpretative, seu iuris potestate, virtute sententiae s
pensionis, aut acceptationis, quo casu omnino cessant iismodi partialis solutionis
L. cum alter 4. l. debitori 12. ff. de Compensat. l. 4. C. eod. l. l. l. 7. ff. de Compensat. Don.
lib. 6. ment. cap. 11. Costa de Tata g. 61. Bacob. ad Drentor. vol. 2. dig. 29. the. 2. l. h. B.
D. Bidano de l. l. l. de solut. cap. 1. n. 9. et q. 2. n. 45. facit math. lex in l. 2. s. i. tamen
3. ff. de v. ob. l. qui homines 17. ff. de acceptat. in casu Rejo differ. cap. 52. et lib. 1. interpret. cap. 30. n. 100 =

His negotiis illa non invidiabiliter occurrunt quibus, quid nunc dicendum erit, cum
debitor ex pluribus causis, unum debitum solvit, eam autem designavit causam, errore
lapsum, quae nulla erat, aut eam, ex qua quoniam tunc per exceptionem petita inveniebatur,
nec peti, nec retineri pecunia poterat? In qua specie, iuxta nuper dicta, inconstanter
dicendum videtur, agenti debitori solitione in debiti operationis obviare posse creditoris
per ingenium, et arbitrio causam eligentem. etenim cum creditor operationis adhibere ob
vincens auctor solitionis nexu sit, recte eam quoque causam eligere poterit, quae natura
tantum debet. d. l. 101. v. Paulus ff. h. t. cum etiam per naturam deantur ad debitorum, veniat
in operationis. l. etiam. iuncta vltimo lib. 1. select. q. 49. ff. de operatione no. dummodo de illam
creditor non demonstrat causam, cuius dies si dum venit leg. in die. iuncta d. Joanne
de Inga de die certo n. 6. ff. eod. ff. de Compensat. Sed autem videtur obviare utpote
ipse eod. lib. 43. adhibere in l. eleganter 23. d. si post rem l. ff. de edict. in deb. ubi post
quam suggestit Consultor ex falsa causa solutum repete posse, quod in l. d. t. an
ex causa transactionis post rem indicatam nullis factis solutum dicit, repete possit?
et affirmat eisdem repetitionis indicato debitori oportere; Verum creditor, qui ex
causa nulla, et falsa causa pecuniam accepit, ex alia causa utili, nempe ex debito
indicati operationis repetendi debitori obiecturum. videndum Cludius de edict. in deb.
q. 3. n. 36. ex rego. posito ergo licere creditori operationis obviare, intrat regula
tradita nunc super. nempe, et licere ei nexum hac via dissolventi, eam, quam
per arbitrio maluerit designare causam. facit doctrina Pinelli lib. 1. sel. q. 16. n. 3.
Neque obstat doctrina Pauli Castrensis in l. t. h. t. n. 4. auctori creditorem retine
re non posse, id, perperam ipsi solutum est, ob aliam diversam causam, ratione
cuius minime solutio facta oportet, et sic intellectus textus in l. 26. s. ii. centum ff. de edict. in deb.
l. eleganter 24. s. qui repete ff. de pignor. act. nam quicquid super retentis et indebitis
soluitur disputat a Barthe, et Castrensi, et affirmat per Fabri in Rationali ad textum in l. s. ii.
centum, de quo late Cludius de edict. in deb. q. 7. n. 62. cum multis rego. Aliud omnino per
cedit in quantitate, quae multo ex alia causa ab ipso debitore, qui indebitis solvit, de
betur, ubi Compensationem perculubio loci est, si nihil aliud impediatur, opposita deli excep
tione ex substitutione d. Marci in d. in bonis legit. de actionib. cum vulg. Verum licet
ita procedant iuxta superiora principia, dicent, et pecuniam repetente debitor, tan
men si pecuniam repetere nolit, perinde habebit, ac si unum debitor, nullam causam
designans debitor creditori tradidisset; inque scriptis, siquidem creditor per hunc bonam
apertam fidem, postquam accepit, aliam causam demonstrat, et stabit, veniente de
bitore; vel etiam eo invito causam designat stabit, si X^o moderationis ab Ulpiano tra
ditam eligens arbitretur. Utriusque vero tacente iuris dispositione tertia regula tribuet
in ordine causarum servabitur; nullus ergo debitori erit, pecuniam generi creditori
relinquere, quam solutum repete. His non obstat textus in l. si quis 19. s. quamvis l. ff. de
edict. in deb. de cuius sententia cum l. repetitis 44 ff. eod. ff. agunt Fabri in rationi. q. dicit
iuris. Cuius in l. s. C. illo ff. de lib. 8. obier. q. 3. Denique ad h. de edict. in deb. q. 7. Gregor
Lagerius lib. sing. animadvers. q. 13. Forcalutus dialog. 96. n. 2. Andreago Cludius de edict.

indeb. q. 2. n. 37. Inq. cent. 4. q. 1. Etiam intelligendū est, quando 3, qui repetere in-
tendit, q. nomine proprio ~~debito~~ soluit, nec ex ea, neque ex alia causa debitor erat,
nam si ex alia causa debitor verū opponeret, obiecta stricto iudicio q. doli exceptionis open-
sione, recte creditor pecuniam habitam retineret. Inle regula tex in l. naturalis 9. ff.
de oblig. et act. de qua Cuias lib. 9. q. 2. pag. in l. 94. §. Flavianus ff. h. tit. Cuias ad Bon. lib.
12. ment. q. 2. d. Olea de cess. iur. ff. 3. q. 8. a. n. 33. circa inhibendum soluti repetitioni,
existente obligatione naturali, n. solum militat. quando eius obligationis nomine solutio
facta opponit, verum, et locum q. terea habet, quando alio nomine solutio facta est, dan-
tur tamen termini oppositionis. An autem idem procedat in specie Papinianā in d. §. Flavianus
l. 94. eo caso, quo scilicet servus actor, vel error eam pecuniam exsoluit, qui nullo
iure, vel naturaliter dumtaxat debet, magis debitabile est, cum iuxta Papinianā
sententiam dominus in h. terminis rei vindicationis habeat, cui de re operatio obici
potest. amplius tamen non minus super hoc, quam super omnibus h. c. num. traditis
cogitandum, et deliberandum relinquimus, quia nec tex, nec auctor ulli inter eos nobis
occurrit =

3 Pariter disputari potest, quid iure procedat quando pupilli creditor, idemque tu-
tor sibi solutionem facit, ut facere debet. l. quibus 9. §. sicut ff. de adm. tut. iunctis q.
nos traditis ad Laberium lib. 5. in l. fin. ff. de aut. tutor. n. 10. vel contra quando tu-
tor, idemque debitor pupilli acceptam facere velut aliquam pecuniam quantitatem pupilli
rationibus in specie tex in l. §. debitor l. §. sed et si sub iurisy ff. de admin. tutor. cum
alij a nobis adducti in d. l. fin. n. 11. In qua questione, et si nullo duce existente incum-
bantur existimo tutorem debitorem ex pluribus causis, n. ob id demonstrandi facultatem
amittere, q. sit tutor, cum simile munus debitum ei afferre minime debeat, itaque
sicut alij pupillam debitor unum debitum solvens ei causis, quam libere designaverit,
acceptam fore, et applicare poterit in rationibus tutelae. Sin autem creditor ex pluribus
causis operatur iuxta iuris strictas regulas demonstrandi facere tenebit, et iuris adu-
bita iudicij auctoritate, cum in specie hac debitor solvens, n. creditoris pecuniam
accipiens, alterius nomine munere fungatur. faciunt q. me valida in d. l. fin. an. 8 =

4 Succedit secunda Ulpianā moderatio, qui ita remum ore
debiti pecuniam accipienti imputandi arbitrium cedit, si in obediendo post factam tradi-
tionem pecuniam voluntatem suam declaret, q. sponte adhuc debitor, nec ad alios extraneos
alij divertente. At igitur Ulpianus iuxta Florentinam Editionem, quae una, et vulgata in
serva est, quia emendatione aliqua sit opus. Permittit ergo creditor substituta, in quos velit
solutum, dummodo sic substituat, ut in rema substitueret, sed substituere invigilanti. (Quibus
de gemitis q. omisit Ulpianus, ne scilicet eorum idem eadem oratione repetere) hoc est
statim atque solutum est. (sequitur in qv. legi 3. diversam orationem stexti) ceterum postea
non gemit. Huius moderatiois ratio, et si nullis casibus, quos viderim tradat, ea mihi
esse videtur. Etiam postquam res acta est, utroque tam debitor, quam creditor tacente,
et ad alios alij divertente, subintrat tertio loco iuris potestas, et dispositio, quae illico iuxta
tensionem facti verisimiliter ex mente debitoris, ut gbat Ulpianus idem in d. l. ceterum 36. §.
ff. h. tit. quae iuris imputatio, cum non minus inopabile sit, cum creditoris imputatio
dicitur, quam debitoris demonstratio, cum imputatione diversa creditoris; siquidem
unus

uny, idemque obligationis nexu requit alteri facti soluti, alteri arbitrio solvendi,
 et adhuc impliciter intelligi; sicuti locum habente arbitrio creditori post traditam pecu-
 niam, illius cessat debitoris facultas; ita subintrante iuris dispositione, cessat ipsius cre-
 ditoris arbitrium. sed instat adhuc dicere, quare nimirum subintrat iuris potestas, ce-
 ssante ~~debitore~~ creditore? siquidem ea ratio, quae arbitrium creditori tribuit, et ad
 eum suerbit electionem, non minus militat et obstanti, quam ex postfacto, sequuta pecu-
 niae traditione? quocumque et tempore creditor acceptam alicui causae pecuniam fecerit,
 et auctor dissolutionis nexu considerabit, et recte demonstratione fecisse censabit. Iuris
 sui sicuti solutio negativa, ex qua pendet somnio stipulationis, non terminat cum prima
 dandi facultate, immo non antea defecisse intelligit, quam ipsa dandi, vel quid fa-
 ciendi facultas extincta fuerit. l. 113. §. 2. ff. de v. ob. cum alijs a nobis aduclis lib. 5.
 pith. in l. fin. de nautico favore. n. 31. Ita pariter in g. ubi negativa solutio, sub qua pen-
 det iuris potestas, nimirum, si creditor non arbitretur. d. l. 3. §. 1. ff. h. t. non gravis de-
 fecta intelligi debet, quam prius cessante facultate creditoris. His igitur considera-
 tionibus satisfaciens dico, eandem equitatis rationem, quae in arbitrio facultatem
 creditoris moderavit, et in tempore quoque iustissime moderare, et charitate, ne
 in incerto vagetur diutius debitoris liberatio, in infinitum decurrente electione cre-
 ditoris, quae non ex conventionis aliqua, sed ex facti natura, et iuris potestate venit
 dumtaxat: quae quidem non nisi obsequio, et iurigena penderet; etenim ex postfac-
 to potestati creditori quacumque ex causa, recte dissolutione facta exciperet
 debitor, vel ad ipsum suerteret electio virtute operationis: solvente autem debitore,
 et causam demonstrante, recte quoque exciperet creditor se in causam istam
 demonstratam pecuniam acceptam tollere; Denique sumpta pecunia, aut depo-
 dita, qui creditor erat, debitor evaderet; sicque nullus horum circuitus finis, et
 terminus esset. Nec non, ut aliqua equitatis, aut iuris ratione suadente nega-
 tivam solutionem etiam eam, quae ex conventionis venit, cum prima facultate dandi,
 vel faciendi terminari, et defecta haberi, ut diserte pstant tex in l. 9. ff. de v. ob.
 l. filiusor 16. §. filiusor. ff. de filiusor. l. 21. §. fin. de receptis, et hys, et alijs a nobis
 aduclis in d. l. fin. de nautico favore. n. 32. et seq. Recte ergo iuris potestas utroque
 cessante, et solente, pecuniam traditam esse mente debitoris, unum, ex pluribus causis
 pendens acceptam facit; quid amplius locum esse possit demonstrationi debitoris,
 aut creditoris, semel aliquo nexu obligationis perfecte, vel intactam, vel g. soluta =
 Illud etiam antequam hinc abeamus inquirendum, videtur, ut
 an subiectus debitor, seu creditor dum res agit, proprijs uniuscuiusque temporibus, semel de
 demonstratione, seu imputatione facta, possit variare; et electa causa pfecta, aliam in-
 stantem eligere? in qua quaestione separandam omnino est causam debitoris, et cre-
 ditoris, et non abique dicit, non tamen sine ratione inter se iudicio. Debitor enim videtur
 tempore perfectae traditionis pecuniae, recte semel demonstratam causam omittere, et al-
 teram eligere potest. cum enim minime dissolutionis obligationis nexu utique ad veram,
 et effectivam pecuniae traditionem, et adhuc integra, nihil impedit iam hunc, iam illum
 solvere se nexum intendere, solutorem declarare. maxime cum eius voluntas vir-
 tute

tute p[ro]p[ri]a operetur; nec legi aliqua, aut hominis potestate regat, et gubernet, q[uod] tradita
a nobis lib. 5. p[ar]t. in l. fin. de accepti. n. 37. At creditor, qui in obitu post acceptum pec-
niam a Ulpiano prescripta principia un[de] ex causis acceptam semel pecuniam fecit, amplius
variare non poterit, et q[uod] arbitrio aliam causam eligere, etiam eam, quae interminis ar-
bitrio eius obicit: cum enim facta electione g[ra]m demonstrat[ur] nexu[rum] diabolus iuris
potestate, amplius infectum fieri nequit, q[uod] semel factum est recte. arg. tex in l. apud
infideli. 20. ff. de opt. leg. iunctis q[uod] nos tradidit in d. l. fin. n. 37. Hoc tamen limitat, quando
alibi voluntas debitoris; si enim debitor prior[um] imputationi creditoris obediat, potest
si autem sentiat, recte et volute variatio creditoris procedat, cum in his terminis, et similibus,
non tam hoc indicet variatio, et nona electio; quam unica, quae ex utriusque agentis
voluntate procedens effecte, et ultionate nexum dioluit =

16
Pursu[rum] autem Ulpianus ad primam modificationem arbitrii credito-
ris, eius effectum demonstrat in d. l. ceterum 3. in fine p[ar]t. h. t. dicens. h[ic] q[uod] efficitur ut
in durior[em] causam semper videatur sibi debere accepta ferre, ita enim et in suo iudicio
res nomine. Cum enim a ingenio, et arbitrio creditoris data sit inter causas electio,
sed iuxta boni viri arbitrium, facta reflexione ad id q[uod] diligens paterfamilias esse fac-
turus verisimiliter si debitor esset; quoniam inde semper in durior[em] causam sibi cre-
ditorem debere acceptam ferre; nam ita ipse, si debitor inueniretur, ita omnes debito-
res, atque ipse Socrates, et ipse Plato fecissent; etenim ceptis his reflexus verisimiliter
desumptis ex ingenio alterius equitate incedente, frequentissime in iure inuit. l. 36.
ff. de vel vindicat. l. 10. d. l. l. 12. de negotiis gestis. l. 12. l. 24. ff. de ignoratib[us] adione.
l. 13. §. qu[od] situr ff. de iur[is] d. l. l. 1. et l. 1. §. p[ar]t. ver. q[uod] dicit ff. ad Macedonian. l. 3. §.
t. ff. de iure iur[is] iunctis q[uod] nos tradidit ad labeon. lib. 2. p[ar]t. in l. 54. in p[ar]t. de actione
angli ex transver[is] autem causam Ulpianus ad significat, vel quae iuxta iuris ordinem ius-
te grauior est, ut sup. n. 7. cum sumi sent[entia] affirmantur. facta velut gradus subit[us]
etiam in causis, quae p[ro]p[ri]o nomine pure, et efficaciter a debitore tracti sunt: vel eam, quae
iuxta ordi[n]em ab Ulpiano creditoris scriptum ex nostra 11^a in 1° id est grauior ce-
teris operatib[us] videatur, inducta ordinum substitutione inter causas, quae p[ro]p[ri]o nomi-
ne pure sunt tracti, et eae, quae fidei iur[is] nomine, vel quarum dies nondum uenit.
Utique enim acceptio[n]e n[on] magna si Ulpianus frequentia ex superioribus desumpta pro-
cedere ualeat =

17
Hanc iuris consulti regulam mixte affirmat Sabinius Paulus in l. 101. v. Paulus ff. d.
11° ubi generaliter desinit aliam esse causam debitoris soluentis, aliam creditoris p[ro]p[ri]o
debito, ex eo q[uod] creditor, qui ex pecunia reducta sibi satisfactus dedit. eam eius
causam benignare poterit, ex qua pecunia dumtaxat reuocari, non etiam p[ro]p[ri]o efficitur
ualeat. p[ro]bans enim magis q[uod] et paradoxo Paulo familiaribus non indicat consulti
idem debitori non h[ab]ere, nempe demonstrare, cum soluit. arbitrium naturale. Hanc enim
in principio supponit, et verisimilium sane est: imo ipsorum ingenia verissime decedere tra-
gunt; ex eo enim q[uod] debitori soluenti licet demonstrare causam, inferitur n[on] inefficacem, et
ex qua p[ro]p[ri]o pecunia n[on] potest ipsum electurum. l. cum ex pluribus 103. ff. h. t. id enim q[uod] p[ro]p[ri]o
am p[ro]p[ri]o debitor fecisset. Restatis autem iuxta electione ad creditorem, inferitur h[ab]ere
rem causam aequam demonstratam, ac si Paulus diceret. in scrua p[ro]p[ri]o causam

cum unicum arbitrium solvitur, alia atque alia est causa dissolutionis, alia, arguitur
 ut ex his rei huius, quae ex natura facta, quod agit facultas demonstranda, aut de
 signandi spectat debitori, aut creditori, quae ingenio huius, vel illius arbitrium inter
 causas liberum, et nulli strictum vinculo datur. Hoc amplius, et ad rem magis proprie
 affirmat, ex eisdem separationis ubi, atque adeo ex ipsa separatione: non enim autem
 plures Consultus aliam esse causam debitoris solvendi, aliam creditoris pecuniam
 accipientis, sed immo aliam creditoris pignus detrahentis, quippe, et debitoris solven-
 tis, et creditoris pecuniam accipientis eadem causa, ingenium idem esse debet,
 cum agitur de naturali debito dissolvendo (nota utriusque moderatione, de qua hu-
 iusque actum manet: creditoris autem ingenium pignus detrahentis, non idem ex inge-
 nio debitoris esse debet, ut pote cum libera in his terminis ipsi iuris principii, et fac-
 ti de quo agitur natura, arbitrandi, et imputandi facultas data sit =

X Pluribus autem debitoris, aut creditoris modis solventibus, aut pignus detra-
 hentibus; si inter eos diversio oriat, circa demonstrationis causam, iam sorte, iam
 iudicij potestate, et imperio, in concordiam adducendi sunt. Itemque in duobus rebus
 bendi, vel credendi ex pluribus causis affirmandum erit. arg. tex in §. optionis 23. inst.
 inst. de legat. l. per. C. omnia de leg. in pr. l. 5. ff. familiae ex. c. l. 44. §. fin. ff.
 de leg. l. §. fin. inst. de satisdat. tutor. iunctis viris lib. 1. select. cap. 35. Hillen ad E-
 mez. lib. 2. Variar. cap. 10. n. 11. Casio Palao tom. 3. de superstit. disp. l. punit. 6. §. totum =

De Creditore pignus detrahente, et uni ex pluribus
 causis reactam pecuniam imputante =
 Caput. 3.

Arbitrius hic, quem ingredi agredimur, obscurus, valde, et tenebrosus est passus. Viximus
 tex. occurrit, qui summe subtilis, et perplexus non appareat, iam enim agentium intentio, iam
 ipsarum causarum natura, iam denique ipsa iuris dispositio, animum sturbat, et ingredi-
 ens diversae habitantem, atque aberrantem mentem dirigit. ut vides de iudiciale in
 l. ob triginta 23. ff. h. de solut. iuncto subtili Binelli tractatu de tota hac re lib. 1. select.
 p. 16. cuius intentio clare stabit, ne igitur huiusmodi gelidi horemus, illico in iudiciale me-
 nemus, dum hic tractatus occurrit: omnino separandam esse causam creditoris pignus
 accipientis, tenet pignus, aut hypotheca paciscentis, et creditoris pignus detrahentis. etenim
 cum de arbitrio inter plures causas agitur nihil distat creditor, qui, et si sumptuose pignus
 sibi pignus, non dum tamen ipso est causa, ut pignus detrahere possit. de quo la-
 te egimus ad Sabellum lib. 1. pith. n. 26. ab alio creditore quolibet, qui fidem iudicij
 debitoris sequitur est. Itaque voluntarie solvente debitore, et causam demonstrante, vel
 singulis accipiente creditore, et in statu: uni ex causis accipit forentis, ea omnia
 procedunt, quae in superioribus capitulis dicta manent. ob eandem omnino rationem, quippe
 pignus datus, non minus auctor dissolutionis reus est debitor, qui voluntarie unam debi-
 tum

debitum soluit, quam si pignus datum nullo modo fuerit. Siquis pignus exigit in l. pign.
ff. quib. modis pign. soluit. Vbi dicitur: creditorem cuius in unum, idemque subiectum secun-
dentibus sub iisdem pignori; invito creditore, debitor unum debitum soluit, recte con-
tra rem demerit, inquam solutum velut integro manente vinculo pignori ratione cedenti
strating. Exponat Alij de Men. lib. 1. var. q. 13. n. 16. Item pignus in l. 21. C. de pignori. Vbi
in eadem specie indicat Imperator licet debitori soluenti, sortem unam pignori, aut non
soluere, iuxta definitionem Florentini in l. 2. ff. h. de iusticia, intelligit lex in l. 73. l. h. de
ubi argumenta, quae ad hunc Contractum necessario sunt intelligenda eo casu, quo debitor
voluntarie soluit, ac si diceret, etiam pignori dedit, et pignori esset in arbitrio soluenti
causam demerere; vel nihil demerere ex iuris regula potius ad eam causam applica-
ret solute, quae satisfactio debiti; ergo idem procedere debet si non debitor voluntarie
soluit, sed pignore distracto ubi creditor satisfactio; quibus suppositionibus tanquam veri-
tatis dedit, et secus, sequentiam negat Conuulsi ob rationem Iulij Pauli de qua in l. 101.
l. 2. Pauli ff. h. de Non obicere indicat idem Florentini in l. cum et sortis 35. ff. de pign.
act. ibi nec audiendus est debitor, qui cum parum idoneus se esse sciat, eligit quo nomine
causam quibus sortis a sortis sensu minime significat, idoneum debitorem in specie de qua
ibi, alijs electorum fuisse; immo indicat idoneum alij debitorem voluntarie soluen-
tem recte potuisse pignus a sorte liberare, si pacto nudo dimittant usury debentur;
vel etiam si stipulatione, sentiente minorum creditore, ut sup. q. 1. dictum manet; quippe
non est ferendus debitor quorum idoneus, ut pote qui distractionem pignorum patit, an-
te-rentendens arbitrium creditore, qui inane q. residua quantitate exinde actionis
est habiturus. L. namq. nullam ff. de do. Denique id clare demonstrat Pauli in l. 101.
dum aliam causam debitori soluenti, et creditore pignus distracto; non vero
creditori simpliciter pignus accipienti, cuius incumbit, cuius causa, dum adhuc de
debitore solvente agit, eadem, ac ipsius debitoris est. Vidend. Bacol. de reg. lib. 3. q. 30. in p. 2.

2
Sin autem, creditore pignus distracto, agatur de
stipulatione pecuniae, quae omnibus causis sufficiens non sit, eo casu, quo pignus comitatur de-
biti, et pignus obligatum: duplex casus omnino separandus est. et quidem primus sit, quando
debitum uni creditore ex duabus causis uno tempore eandem rem supponit; in qua specie
pignore distracto, minime valet creditor universam pecuniam aliam ex causis dimittant
applicare: immo q. rata cuiusque debiti proportione Geometrica servata, redacta pecunia
sortis utriusque accepto ferenda est: Rationem pignus Paponianus in l. pignus 26. §. ff. h. de
ibi cum debitor pignus pignori sortem subiecit, hoc est, ut ex eo, et inter strahentis actus
apparet, datum pignus non alternatim, aut aequae in solidum diversis temporibus utriusque sortis
sed uno uno, eodemque tempore, et simul duabus causis supponitur est, ut ex pignus est q. ma-
de debitorum quantatum satisfactio fiat, et in distributis pecunia redacta veniat; cum
igitur in ambiguis conventionibus, quibus in pignus oportet, q. actus est. l. semper in stipulationibus. q. vult.
ff. de reg. iur. apparet electionem creditore, quae aliam eadem ex natura facti tribuere, ut
pote auctori solutionis nexu locum esse non posse, adstante sortis conventionis lege, ex vari-
manti strahentium mente sumpta. Vidend. Cuiac. lib. 11. regon. Paj. ind. 8. §. non. nec nova
aut inuictata hae voluntatis tractu videri debet: idem enim procedit si non uni cre-
ditori, sed diversis, pignus idem eodem tempore pignus obligatum; quippe q. modo debiti
cuiusque, proportione Geometrica servata, non q. vult, et sic servata Arithmetica proportione, cre-
ditor obligatum. l. 16. §. in duo 6. ff. de pignori. Idem pignus in l. 20. §. 1. ff. de pignori. act.
ut supra. Pab. subdit pignus Maurus lib. 3. in q. 11. n. 16. et ad idem faciunt lex
in l.

in l. 1. § qui pignori. et l. 1. § in l. 1. § cum deinde. Neque obicit lex in l. 1. § in
 in l. 1. § cum adverte. cum similibus. § de damno infecto. ubi si plures sint in rem
 nem alium, qui ruinam mirantur; si q. quantitate involventes, liberi damni;
 como in solidum mittunt, licet ex post facto, seorsum partes faciant. Cui difficultat
 crediti respondet, partes damni imminentes, futuri, omnino incertae esse, unde nequit
 dicunt, q. pignori parte minus intelligat; intelligendi autem non sic, ubi partes
 cuiusque crediti, seu quantitates omnino certae, et definitae sunt. Secundo respondetur
 idem omnino gerere in specie d. l. 1. § si duo: etenim ex modo quantitates
 pignori censetur obligatum, in solidum tamen, et individua, q. quilibet debitor cre
 ditum suppositum, nisi nominatione sueniat, ut q. partes res, de qua agit sit dunta
 xat unicuique creditor obligata. l. 1. § de pignori. Concurren tamen partes faciunt
 in specie d. 1. § si duo, quoniam, ut Papinianus inquit Norhani ubique debiti pign
 nari obligatum est, ex eo, q. inter obstantes agit. Nec distinguit Papinianus in d. l.
 96. § pen. h. h. an eadem creditor q. partes nominatione, aut in solidum obligatus sit
 pignori, ut distinguit Ulpianus in d. l. 1. § et Marcianus in d. 1. § si duo, circa duas
 creditores; quoniam separata illa gereret ad formulam hypothecariz; in specie
 autem Papinianus unus creditor duntaxat pignori ex duplici causa, i. demum. unum
 pignori posterior. Videndi omnino sunt q. ter ordinario in d. l. 1. § in d. Massius d.
 l. 1. § in q. opin. q. 11. et Bacobius de pignori. lib. 3. q. 3. § tot. et ad Fab. de act. 46. et 92.

Secundus sit casus, quando debitor q. obiecta pignori
 nus in solidum creditor obligat; q. secundo vero obiecta hiperocam, superflua,
 seu supervalentiam ipsius pignori supponit. in qua specie ipse Papinianus eod. lib. 11
 repon. dicitur. in d. l. 96. § pen. in fine. d. obiecta pignori. prius debitor solum pignori
 eorum, secundum autem debitum, superfluo operari debere. Cum enim ex eo
 similem fecisse mentionem debitor censeri nequeat, q. periculum criminis solis
 natu vitare cupiat, q. in specie lex in l. 1. § qui res supra § de pignori. l. 1. §
 tradit d. Massius d. q. 11. et 1. Bacob. de pignori. d. lib. 3. q. 3. ex eo magis ita
 causae indicat, q. gravius debitum, q. quo pignori obligant in solidum, puta
 ut, atque ita prius et casus acceptam pecuniam ferri voluit: Cum q. eodem
 fore, quo pignori obligabat, pacto suento unam ex pluribus causis demonstra
 re videat, quanta, et occupata creditor electio intelligit, q. obicit in spe
 cie lex in l. 1. § si pactum § de d. obiecta pignori. iunctis q. noi tradit ad Laberem
 lib. 1. in l. 1. § de pignori. n. 12. Quibus, et superioribus terminis, si forson debitor vo
 luntarie illud debitum solvat, q. gravius putavit; n. dubito, quin q. soluto pign
 nari remanenti casus maneat obiectum. arg. lex in d. l. 1. § qui res supra § de
 pignori. l. 1. qui n. multatib. 76. § fin. d. in l. 1. § si Manius 40. § de h. h. in l. 1. § qui ex
 lib. 6. repon. Papinianus assumptis sunt: ille duntaxat casus exalpit, quo minus debitor
 eoque per partes certos, seu q. indiviso ubique debito, pignori, seu hypothecam supponit,
 in qua specie, cum debitor alterius obiecta executione agit, pendente habet illa pign
 ri pars, q. eidem suentem n. est supposita, ac si in rem natura n. fuerit: limitata est
 causa, ut obiecta, inter, limitata effectus pignori. l. 1. in ap. et obligat. § de adq. r.

Verum dominus =

Et denique totius casus principatus, quatenus nimirum debitor, & unumquodque
 strata, singulater, vel in solidum, et separatim unam, eandemque rem. vel plures pignori
 novis supponit, sive uni creditori; sive pluribus, quorum tamen casus in unam personam
 postmodum deveniunt, ut in specie text. in l. p. ff. quibus modis pign. soluit. quibus suppositis
 terminis, Iulij Pauli Reg. locy est, de qua in d. l. 101. v. Paulus ff. h. t. etiam de facto
 pignore, & omnibus creditis separatim, et in solidum suppositum inveniebatur, creditor sibi
 solvens demonstrandi causam, liberam facultatem habet; si alia ratione, nisi quia au-
 tor distributionis necesse invenit eo tempore, quo ex redacta pecunia sibi satisfactus
 est quidem solus; neque enim in hoc facto debitor simultanee recurrit, immo locutus
 remittens a creditore soluit, & secus ac si actio electa, morosum debitorem excepit et
 nequidem ex eo, & ex creditore factus debitor operatione vult, ut voluerunt Fab. v. d.
 35. de pign. act. et Pinell. lib. 1. select. q. 16. n. 3. Et quidem mentium, et vana est: immo
 quia imputandi facultas ipsi data est, eoque modo debitorem solvere, si secus, ac si quod
 piam alius debitoris nomine pecuniam dando eum solvere voluisset. Itaque moderatis
 in vigiam de loco, de qua in l. d. equitatum. ff. h. t. non enim liberationis, et solutionis
 initium, vltima consideratione originem habet ex voluntate debitoris, qui pignus a ea mente
 tradit, ut obligatio solvat, sed ut in toto pecunia creditori sit, quare magis illum alliciat
 ad credendum sibi. inde, et obligatio quoque naturalem eligere vult creditor, et ei
 soli casus universam pecuniam applicare, sic x. Cuyac. et Falvy accepto Iulio Paulo
 in d. v. Paulus, ubi dicitur claus sumit de ordine, et operatione, aduersus Pinellum lib. 1.
 select. q. 16. quibus alia vix subtilissima, respectu quo ipse, invalde pluribus involuit ne
 bula et obscuritas. Concludit autem Paulus, facta imputatio in quantitate naturali
 debita; eo deducto debitum efficax, et civile potest esse; hoc est prius deducta quantita-
 te naturali debita, quatenus ex ipso pignorum, vel minus, vel nihil superest, civile de-
 bitum potest esse; qui quidem illorum vobis genuinus, ac verissimus sensus quidam est =

Pinelli opinio - eque Paulus
 in hoc t. n. 18.

Dicitur autem toto casu hic, a superioribus. etiam
 in primis speciebus ex tempore, quo pignus strahatur, tacite ex eo sequitur, designata quan-
 titate, et demonstrata a debitore venit, ut recte Papinianus videtur in d. l. 96. §. p. h. t.
 ex eo enim & debitor utriusque ex duabus causis pariter uno tempore pignus supponit, vel
 casus ordina secum duntaxat reliquis obligat, et destinat, vel sortem, et distributionem
 pignus subicit, vel solutam prius gravorem, quam existimat causam, perspicue inten-
 dit; liberamque fuit creditori, sub ea mentione pignus a accipere, et pecuniam in cre-
 dere. arg. l. 2. h. t. audi iam strata casus pignorum, magis sibi expedire indicare
 poterit, vel in quantitate pignus unius integri debiti; vel utriusque pariter securitatem nam
 dicit; debitor enim qui sic pignus obligavit, magis de solutione ex ipso pignori facienda
 quam de securitate creditoris cogitavit. At cum diversis temporibus uni, vel duobus, quam
 diversis pignus in solidum, vel singulis obligat (et recte fieri, et recte quidem defendunt Ma-
 rini, et Barab. strata Fab. lib. 1. v. 1. §. 1. cessant quidam voluntatis dicitur; neque de
 occupatum, aut quantum creditor arbitrium creditoris; etiam prioritas seu posterioritas
 temporis ex facti eunda pendet; nec induit in debitore dictionem potestatis, sed mai-
 us, et regere indigentis; nam immo secunda casus prioris gravior esse potest, puta sub
 infama, sub pena, aut sub usury strata; duntaxat enim unius potestatem vult
 ne temporis inter creditores. cum sit unius duntaxat generalis creditor, qui sua potest
 expedire

expedienda posterioriorem causam prout sperare; non debet in odium eius retorqueri,
 quod ipsius favore indubium invenit; necq; prior, aut secunda causa naturalis,
 et inefficax sit, quidquam turbat, quo magis debitoris mentem attendamus, qui
 aequo animo bonam sequatur fidem, non minus naturali debito, quam civili,
 non minus obligant: manet ergo in hac ultima opposita pede locum futurum
 regulę sub; Pauli in d. l. tot. qui aliam traditione pignus esse existimat cau-
 sam debitoris solventis, et creditoris pignus distrahentis, que hanc sententiam
 in calce superioris capituli non insalubriter accepimus =

Et hęc principia accepit Marcellus lib. 31. ff. in l. ob
 triginta 73. ff. h. ff. ubi habet me ob triginta pecuniaz creditę dedisse tibi: sine
 innovem in viginti, et pignus in decem; te autem ex pignoris venditione decem ve-
 legisse: quęsitum est, cui potius parti obligationis redacta pecunia accepto referenda sit:
 aiebant quidam ex universo credito q; portione quantitatem decedere debere, que
 facta fideiussor in sex, et duabus nummi unius partibus liberabit, ex quanti-
 tate autem decem nummi tres, et tertia alterius nummi parti decedit. Ratio i-
 tarum erat; nam quando uterque tam creditor, quam debitor in demonstratione
 cessant, ex omnibus summi q; portione solutum videt, ut ex aliorum sententiam
 potius refert. in l. illud. 8. ff. h. ff. Marcellus autem existimat potius ex parte
 crediti, q; qua fideiussor existebat obligatus universa decem decedere debere,
 eadem ratione, qua superioris sententię auctores movebant: quippe quando debi-
 tor, qui causam demonstrare potuit tempore solutionis facit, id potius in ambi-
 quo solaturum eum existimat, q; satisdato debet. l. in his 5. ff. h. ff. Si ergo
 hoc in secum plurium causarum pcedit, idem quoque in unica quantitate par-
 tem sub pignore, partim satisdato debita dicendum videt. Hę tamen opinio-
 nibus insuperabilis, magis esse Marcellus existimat, licet in hac specie creditoris in
 idq; solus sub pignore debebat res, tota decem accepta referre: est q; in arbi-
 trio creditoris, vel ei parti obligationis pecuniam applicare, que satisdato debet,
 vel ei, que a solo debet res pmitendi iuxta definitionem Pauli in d. l. tot. 0. Pa-
 luy ff. h. ff. At dicitur pignus hęc dicitur esse definitionem aliz Papinian, de qua in
 d. l. 96. §. pen. ff. h. ff; etiam hoc ipso, q; debitor q; decem pignus obligavit, amplius
 non esse locum arbitrio creditoris, aut debitoris videtur; siquidem id res constat,
 ut ex pignoris distractione, illi dumtaxat parti obligationis pignus satisfacere, ut in
 dubio dingeret, si non unicum debitum, sed duo opponerent in eadem specie, ut
 terum viginti, q; quo fideiussor datus, alterum decem, q; quo traditum pignus est:
 neque enim vendito pignore, aut debitor absque creditore, aut creditor absque
 debitoris potest in eam causam accepto referre, que satisdato debebat, cum q; ea
 minime pignus obligatum esset. Hęc difficultati respondet Marcellus pignus distare
 valde, a Papinianę questione; loquitur enim Marcellus de casu, quo debitor unius
 summi individuy singulat q; viginti fideiussorem, q; decem pignus dedit: unde mi-
 nime

minime apparet, quibus decem pignus pignus suppositum appareat; potest enim
intelligi obligatum & decem, ex viginti, quae satisfacta debent, aut & decem, qui solus
debet res: eaque mente dicitur consultum fuisse apparet ex decisione illorum, qui videtur
ex uniuerso credito in ambiguo soluta decem decedere debere, & quidem gaudere
suo iudicio, si nulla, iuxta Pauli definitionem, electio creditorum esset, atque etiam ex
gravius igitur Marcelli opinione seruatis, qui ex dem supposito terminis, si competenti
neque electionis creditorum, eadem decem illi parti sortis accepta ferenda existimabat,
quae satisfacta debebat; si enim & decem illi nominatione pignus obligatus opponeretur,
& quibus fideiusor datus non esset, neque electionis aliam debitori spectare potuisse, a
firmamentis, ut ex nuper dicendis apparet; aut non facta demonstratione, iam in hanc
iam in aliam sortis partem, redactam pecuniam addidissent. At neque ex eo, & debitor
dato fideiusore & viginti, & decem simpliciter pignus obligauit, eo magis creden-
dum est & reliquis decem, quae satisfacta non debent, pignus supponere: immo si eius
mens attendatur, magis, et ex eadem obligationis parte, & qua datus erat fideiusor,
et obligatum manere pignus suum malit; et quo facilius se a grauiori parte obliga-
tionis releuaret, et quo difficilius pignus distributionis gateret; quam debitoris mentem
verisimiliter non obscure docet Marcellus in d. l. 73. Manet igitur in ambiguo pignus
datum & unum ex tribus decem, quae in summa viginti continentur; in quibus terminis, licet
creditori, etiam et parti obligatorum, quam res solus debet, totam pecuniam applicare,
iuxta Pauli definitum; nec audiendus est debitor, qui cum parum idoneus se querat,
eligere velit, quo nomine, aut qua parte obligationis exoneratum se malit, iuxta
Florentinum d. l. 1. c. et sortis ff. de pign. act. respicit hanc sectionem Dotalis l.
lib. i. q. 16. a. 15. licet in sequentibus non alio numine Pauli a Marcello diuertat.

7
Si autem, eadem specie velenta, debitor nominatim
& illi decem reliquis, & quibus fideiusor non est datus, pignus obliget, non dubito quin
nullum debitoris arbitrium maneat, circa computationem: immo ex eo & apparet
actum inter ipsum, et creditorem, si ab illo forsitan pignus distractum sit, minime alius
obligationis partem demonstrare poterit, quam eam, & qua pignus nominatione obliga-
uit. Estrano autem adhuc in his terminis, non alius ex facti circumstantiis arbitror
index, creditori pignus distractum licet eam partem obligationis eligere, quae satis-
facta debet: et enim designatione factae nominatione & fideiusorem, & pignus, dicitur
sui quodammodo, et separatas in seipsum faciat quantitates. arg. text. in l. Manius 66.
§. duorum. ff. de leg. 2. vere tamen una quantitas indiuisibilis obligationis unice manet,
et facta separatio in superiori specie non debitoris, sed creditoris respicit favorem,
ne & reliquis decem, & quibus datus fideiusor non est, intuto pecunia creditoris non
sit, qui hac consideratione poterit recte minus sibi favorabilem partem obligatis
sui eligere, & qua ex mente debitoris obligatum quoque pignus intelligit; neque enim
verisimile est voluisse debitorem tunc, cum pignus obligabat, querere, et occupare
eam creditoris electionem, quae magis sibi expediret, et utilior esset. diuersum autem
fecerit si diuersas obligationes opponerent, et ex ea, quae viginti fideiusor, & alia
vero, quae decem stinebat, pignus datum esset, tunc enim certantibus superioribus rati-
onibus

si ex parte creditoris apparet
quod pignus non est datus fideiusori

inibus

mby. p. cullabio redacta pecunia ex venditione pignori, si aliz, quam pignori con
 se applicari possit. d. l. 96. s. pen. de solutionib. id autem p. Consulti suggerunt in
 d. l. 73. nimirum licet debitori graviolem obligationis partem demonstrare, esseq.
 in intelligendum est, nimirum si ipse pignori vendidisset, et ex pecunia redacta cre
 ditori satis facere voluisset in terminis illius speciei, et ex moderacione Modestini, de
 qua in l. 2. ff. h. h. Comendum obligationis partem solvere intendat, si nisi volente
 creditore, et consentiente assequi id poterit: in terminis autem speciei huius numeri
 nager pignori, recte ex eo, qd est actum poterit debitor pignori distrachere illam sol
 vere obligationis partem, p. qua nominatim pignori obligavit, forsitan invito quoq.
 creditore, super quo Vellegrunus cogitandum =

quod si in ead. specie p. 20 vny si
 pignori p. 10. alter obli. dny. utt

Illud sane hucusque dictis sequens videtur, quibuscumque potest terminis
 minime licere debitori in superioribus speciebus decem voluntarie solvendo pignori
 liberare, nisi creditor consentiat; licere autem liberare fideiussores solvendo
 viginti, si eorum nomine solvat, etiam invito creditore. etenim qd sub pignore de
 bet, nomine proprio debet, nec valet pignori solvendo accepto, et eo separando, nomine
 pignori solvere, cum ipse solvi debeat, ut clare indicat Marcellus in d. l. 73. calce.
 ibi. in id qd solvi debeat vny. Cum igitur unam individuae quantitatem debeat, et
 proprio nomine solvat, dum pignori liberare intendit, minime ei licet reluctante, et
 contradicente creditore ex hys, quae t. in cap. dicta manent. At qd satis dato debeatur,
 non a debitore dimittatur, sed a fideiussores debet quoque; itaque, et si proprio
 nomine solvendo vny viginti, nequeat invito creditore p. illa parte obligationis
 se liberare; potest tamen p. fideiussores solvendo, et ut maxime cum liberat, itq.
 sequi, reluctante etiam creditore. l. in hys. s. i. ff. h. h. lunctis p. explicat eiq.
 qd eodem qd. huius tractatus traditionis. Unde si in specie Marcelli p. viginti vny si
 decessor, p. decem alter datus pignori, rectissime poterit vny, vel decem, vel vigin
 ti solvendo, alterum ex eis liberare. d. l. 3. s. i. h. h. Sing. diversi eisdem obli
 gationis partibus, diversa quoque pignora data essent, minime item assequi vny
 poterit; nam licet cum de distrachione pignorum agit, diversi quodam modo insu
 tu sumus regentes, iuxta superiores distinctiones; tamen cum de voluntaria agi
 tur debiti satisfachione, minime attenda pignorum causa, nisi minus unica individuae
 considerat obligatio, quam si pignora data nulla fuissent; neque enim ex qualita
 te accessionum immutari natura propria obligationis principalis poterit =

quod si duo pignora in ead. specie?

Hys potest sequitur illa p. distichis questio; quid nempe dica
 dum sit, quando sortis, et usury debentur ex unico, vel pluribus contractibus, et pignori
 ex q. p. vniuerso credito obligatum appareat? in quo quidem articulo, siquidem
 debitor p. sorte, et usury pecuniae crediti similiter debet, hoc est ex stipulatione
 l. 3. C. de vny. pignori simpliciter obligavit. pignoriibus distrachis est in arbitrio cre
 ditoris vniuersam pecuniam usury applicare, et quantitatem excedentis sortis accipere
 ferre, ut p. Florentinus in l. cy et sortis 35. de pignoratitia. et Iulius Paulus in l.
 fideiussores 68. ff. de fideiussores. s. q. Archa. l. vbi habetur quidam p. fici p. hys
 sductoris vchigab obligasse se p. centis annuis; sicumque sductoris sui bona tan
 quam

si vny debeantur ex sortis q.
 pignoratitia?

tanquam ignorata, sine tractu, sine expresse occupasse, et fidelissimos suemisse, tam
q pensionibus seductorum, quam q usury ex mora debiti in iustione boni fidei. l. mo
va. s. in bonis ff. de usury. l. 13. c. eodem. l. adversus. ff. de locato, et seducto. l. quia tantum
cum alijs de negotijs gestis. fidelissimos autem adhasse, se in centum duntaxat annua, hoc
et in sortibus, si in usury quoque fidem suam interposuissent. In cognitione hac Imperiali q
viam appellationis, seu supplicationis, decrevit Imperator, fidelissimos in usury a teneri, verum
iury ordine servato, ex distractis pignorum redactam pecuniam, prius in usury, hijs
vocam autem, sine quantitate superflua in sortem imputandam esse, si secus, ac si quibusdam
creditor debitorum sui pignora distractisset; quibus tunc decernitur si illud indicat Imperator, si
mirum creditor, si velit, si licere ordine iury in sortem prius imputare; hoc enim et postea
sic licet. l. 21. c. de usury; immo illud licere creditor in sortem demonstrat, q ex
de vite, debitor autem, et fidelissimos in illa specie onerosum valde erat; quippe si prius in sortem
pecunia redacta ex pignorum venditione imputaret, eo minus postea fidelissimos suemisse po
sset, qui in sortem duntaxat, si in usury, fidei suam interposuerunt, digni ergo in sortem,
seu decreto Imperator, q Ulpij causi fidei est, et q ab administratores publici erant fieri
debet pronuntio. Item quod omnia, si ex fructibus sortis pignorum sumptus creditor sibi sol
vat, aut ex distractis, qui eodis pignori nexu pariter tenent, sibi satisfaciat, quippe eodem
iury ordine pignorum estimationis prius in usury, postea in sortem, acceptam facere potest, ut
patet de pign. tex in l. titia 46. ff. h. de solution. pponit enim ibi titiam tanquam dominam
q date sibi tractu obligata marito bona occupasse, reditus exigere, ac momentum distractis
quisitum est, quid iury inquantitabiliter redactis futurum esset? Respondit Marcellus equi
sime ex dotis quantitate universa, quidquid eo nomine percipit mulier, decedere debere;
verum si arbiter restituenda dotis animadvertat tunc nomine ex mora usury quoq
mulieri debere sortari, prius in usury, ac postmodum in sortem pecuniam imputandam esse.
Item patet Ulpij in l. 5. q. i. potest 21. ff. ut in pign. legat. Cum enim ex mora quoque
usury debeantur in legatis, et fidelissimos. l. in minoribus 3. c. in quibus causis in sortem. restat non e
necesse. Recte tunc Constat aut, nisi in possessione legataria, aut fidelissimos ario, tanquam pign
novatis creditore ex decreto, et auctoritate sortis, quidquid ex fructibus bonorum sine distractis
ty, sine sumptibus ipse percipit, prius in usury, ac postmodum in sortem imputari debere ordine
iury scripto. explicat hoc leg. d. Didacy de la Serna de solut. q. 2. n. 9. et circa eas
omnino videndus Baro de pign. lib. 1. q. 14. cunctis tunc lib. 2. select. q. 7. et Marci
lib. 4. sing. opinio. q. 2.

in iure autem occurrit Contrarij Papinianus in d. l. 96. §. gen. ff. h. de vbi
Constat aut creditorem pignora distractentem, qui pariter duobus distractis obligata erant
minime posse eligere, immo q portione utriusque distracti pignorum sortis accipere ferre debet
re; quoniam debitor redactam ex venditione pecuniam sortem, hoc est distributionem utriusque
distracti pariter subicit. Unde, et idem sensu idem quoque dicendum si debitor, minimum nu
lum esse arbitrii creditoris, immo nullam redactam ex pignorum quantitate, q portione
tam sortis, quam usury decursus accipere ferendam esse; eo magis q indigant, si duobus
distractis separatis, sed unico duntaxat, unico quoque tempore pignora supposita q debi
torem appareat. Itic difficultati res. minimum hoc ipsam, circa usury, et sortis debitor
generatim sine subitum, aut placito prudentum, aut magis est receptis Imperatorum;
si solum quando ex sortis pignorum creditor sibi satisfaciat, verum et quando distractis

149

debitor utrumque debens, aliquam pecuniam quantitatem exsoluit: idque agere digni-
 mos existit. in l. s. r. v. sed si forte. ff. h. h. dicitur quod generaliter solutus est prius in
 usus numerum solutum accepto ferendum. eo in causa allegatur, quo ipso iure fit
 imputatio pecuniae simpliciter debet a debitore tradit, ut posteriori cap. des dante de
 debitoribus, ubi et de huiusmodi solutio ratione late diffunditur. datus igitur pignori a
 debitore pro sorte, et usury, licet ordine scripturarum attendat, et unico iuramento stentis
 servato quod pignorum vel prius sorti, vel sortibus saltem utriusque quantitatis videat
 tur subiectum, ex eo in ambiguo consistit actum iuxta Papinianum definitio in d.
 l. 96. s. gen. supposito in iure soluto, strarium servat, nonne ex illi verisimilibus
 voluntatis dicitur, sed potius ex iure sumit id, quod agi videtur, ut in specie simili
 eleganter rationatur Paulus in l. recum b. ff. h. h. sed cum in ambiguo soluto po-
 tius iure dicitur summari, et ordo ille servat, in aperto quod dubio simili soluto
 non servabit, et sicuti creditor, dum sibi soluit, vel acceptam a debitore
 pecuniam caret, exque sortem demonstrare potest neglecti usury; ita debitor dum
 pignus supponit, exque parte d. valet, quod prius in sortem, et si quis superit in usus
 quod cum eum impedit, adhucque in hac specie Papinianum decisio locum habet in
 d. s. gen. in secundo vers. s. in ratione, nisi aliqua voluntatis dicitur, sed potius ex
 qua parte mitit dicitur; etenim in aperto, dicitur locus in d. l. stannus 137.
 s. cum ita ff. de verb. oblig. =

Si autem debitor pro sorte, et usury pignus simpliciter obligavit, quodque
 usus stipulanti promittit, quodam dicitur pacto est, intra modum tamen legitimum sortis;
 tunc quod debet, quomodo imputatio pecuniae ex venditione pignorum redacti fieri debe-
 re? in qua specie triplex occurrere decisio: Nam 1° dicitur potest favore debitoris
 usury cum debitor pecuniam prius accepto ferendam esse, cum ex eo, quod hoc dicen-
 do potuit id efficere debitor, ut ubi non dicit, id potius videatur solutum quod potest.
 arg. tex. in l. s. v. sed si forte. l. 53. et 103. ff. h. h. dum etiam ex eo, quod sibi superque in
 terminis creditor solvit, cui arbitrium dicitur usury integra mantente sorte volun-
 gunt; quod, et illud quod habeat, ut nimirum etiam ipsi usury minus favora-
 biles causas eligendi potestatem obtineat. Secundo dicitur potest arbitrium esse credi-
 toris debere, iuxta subij Pauli definitio in d. l. 101. v. Paulus h. h. ita ut ipse un-
 rarium causam naturalem, cum ipse solus, quod ferre possit; si enim ipsi pignus distra-
 henti liberum inter causas arbitrii tribuit, ut inefficacem etiam possit quod ferre; qua-
 re non est inter causas accessorias simile eadem distracti pignori, arbitrii non dabit.
 Tertio denique dicitur potest distributioni locum esse, iuxta definitio etiam Papinianum
 in d. l. 96. s. gen. ff. h. h. quippe debitor, qui ordinem usury non ignorans usury utriusque
 uno tempore, equaliter pignus subicit, verisimilitate illud sortibus utriusque causam
 possit; ita ut quomodo quantitatum ipsorum pecuniae imputatio ex mente eius fieri debeat.
 In hoc ergo rationum officio Imperator Antoninus decrevit distracti pignori, quod in
 usury ordine servato in usus prius solvit, equaliter ad utramque causam tam de-
 bitarum dicitur, et efficacit, quam in debitorum, hoc est pacto nudo, seu simplici
 mentione promissorum pertinere debere; itaque proportione Arithmetica servata, si vique
 si usury nomine debeant naturaliter, decem annis; et ex pignori viginti re-
 dacta

6. solutio

Redacta sint; decem ex usury stipulatione, et alia decem ex usury nulla sententia
generis decedent. d. l. s. s. Imperator r. f. h. t. Illi autem favore partem creditorum, partem debi-
torum stipulatione ex parte substituit; quippe debitor, qui pariter usury debitor, et
indebitus pignori substituit, non ea mente est, ut uniformiter utriusque causae illius, supponat
que quando duabus causis ambobus pariter pignori obligat. d. l. 36. s. q. h. t. immo verius
multo magis voluisse indicat, ut prius causa, et efficiat credito satisfiat. arg. tex. in d. l.
s. s. r. v. s. in. imeta l. 103. f. h. t. Creditor autem dum accipit pignus in materia volum-
tate est; et si hoc inveniret substituit recte pignus distractum arbitrio sibi secus videtur iux-
ta definitionem Pauli in d. v. s. d. l. s. in causa igitur usurarum causa favore utriusque ma-
ria quodammodo via electa est. arg. s. v. t. d. l. s. d. l. s. et pupill. substit. s. l. s. autem in secum
in usurarum debitorum, et indebitorum; non autem in secum sortis debitor, et efficaciter
indebitus, hoc est admissum; et quia in causa sortis, et usurarum creditor est datum, ut in
usury offerre possit, et si alia videatur magis pignori obligandi, tamen si in eadem terminum indebiti
et dumtaxat usury pignori, ex parte quodlibet creditor eligere, dum sibi distracti pignus
numerus satisfiat; et quia causa usurarum causa interpretatione Cohangylanda est, ut con-
tra Cujac. et Hennum defendit recte Jacob. de pignori. lib. 3. q. 6. n. 3. Unde nota in
usury non tantum in stravitat intentionum: etenim eadem est stravitat creditorum, et debitorum
cum, et usury agitur. debitor enim, sortis ^{sortis}, quam usury pignorum prius prius imputa-
si mallet; ita creditor: datum est erga creditorem imputandi in usury arbitrio, et attendit
debitoris mente: datum est etiam debitori, ut equaliter in usury debitor, et indebitus impu-
tor pignorum, coarctato creditoris arbitrio, et ex facti natura, et usury regit ali-
quod liberum ipsi tribuere. d. v. s. d. l. s. =

2
Idem omnino procedit, si ex duobus diversis strachibus debeant usury, in
interposita stipulatione, in altero nulla dumtaxat sententia generis, si utriusque sententiam
unico, vel diversis temporibus pignori pignori obligatum: immo et si non sortibus, sed
tamen usurarum tam debitorum, quam indebitorum causis pignori dicatur interpositis,
ex generalitate scripti idem affirmandum videtur; et si enim in hac ultima specie, cum
de pignori agitur, speculare videtur nequatur creditor; ut pote cum pignori usury dum-
taxat obligatum sit; sufficit tamen, et impedita universa crediti causa, ille ordo pignori
scripti inveniatur favore ipsius, ut minus prius usury, quam sortis utcumque so-
luta pecunia accepta ferri debeat; neque enim cuiusque particulari casui pignora sua
substituenda sunt; immo qui est generaliter substitutum, id est soluit prius in usury, quam in
sortem imputari debere d. l. s. s. r. v. s. ita et generaliter definitum est, pignore
distracto, et soluit in usury, ad utramque causam, tam debitorum, quam indebitorum
pertinere. id autem omnino intelligitur vellem, et causa, quo de sortibus, ex quibus usury
debent, vel de ipsi usury, et quibus pignori obligatum est agitur, ut supra scripti demon-
strant. ibi, et soluit in usury id est cum sibi soluit usury creditor, vel ei imputare
intendit redactam pecuniam: aliquando si agatur de debitore solvente ex pluribus
causis; vel de creditore solvendo accipiente; sint autem plures causae, aliae, quae sub
usury, aliae, quae simpliciter strachibus sunt: minime et soluit in usury imputabitur,
si alia sit causa, quam debitor demonstravit, vel quae ordine suo gravior, et potior
in ordine solutionis indicat, quae est res Deo dante, videbimus. ille autem in pignori
arbitrio servat pignori, hoc est et vicibus, et equalibus partibus usurarum debita-
rum, et indebitorum imputatio fit, quia cum sint debitorum, qui prius in debitorum
usury

usuos, et creditorem, qui magis in indelictos pignori gnum imputari videtur ne-
 dius existatingerator, sine q varietate casus, maiores sint debiti, quam indelicti, sine
 minores unam equalam ppetnam regulam tradit, ut uba rescripti ostendunt, de quibus
 testat vlpianus in d. s. 2. v. 4. diversum aut observat. quando ex mente solius debitoris
 iuris potestor imputatione facit, quod in speciebus tex. in l. illud. 4. iuncta. l. 36. 9. gen. ff. de
 solution. Nunc enim exigis debitoris mente geometrica, et inequali, q modo casuam
 seu debitorum quantitatem pportio servat; eadem enim ratione, qua debitor pignus su-
 pponens duabus obligationibus, equaliter, ac si vlti, potius quam alij, illud, in ratione
 pignori creditori obligare, et pariter intelligit qd pignori q quantitate obligationis
 cuiuslibet portioni subicere, cum inequali summo, et inequali quoque quantita-
 te exigant. Superiora v limitant adstante expressa debitoris sventione;
 itaque si debitor q usuus civiliter debiti pignus sui obliget, hyperocam autq, sine
 suffrag q usuus naturaliter debiti, n dubito, quin definitioni Papiniani loci sit
 futurus. De qua in d. l. 36. 9. gen. in sec. v. gregorio. ff. h. h. =

usuus naturaliter debiti pignus
 potest?

Cum autem arbitrium inter causas, in hoc articulo creditori potens, et
 iuris ordo, circa imputatione qd redacti, tam in usuus debitor, quam indelictos, ex
 obligatione pignori, et facultate illud distrahendi quervant: videndum, et dispuen-
 dum restat, quibus casibus, q ad hunc effectum attinet, pignus pluribus casibus conse-
 tur obnoxium: quamvis enim ab hoc tractatu dignantur aliena qdery qd hie vide-
 ri possit, siquidem superioris vinculo pignori, et distrahendi facultate pluribus ex
 casibus, ordinis solutionis, et imputationis intrat disputatio: tamen ad plures species
 difficillimam intellectus, eius explicatione pariter vlti, et necessariam existimamus
 ex dicendis, ni fallimur, cuiuscumque perlegenti facile stabit. Et quidem si ex pluribus cau-
 sis debitor, vel ex causa sortis, et usuus pacto in stinente, vel regulatione, civiliter
 debitorum, pignora eoque omnibus subiciat strachibus, in ambiguo non erunt, et fa-
 cultas distrahendi in creditore, ceante debitor, et simul arbitrii eius inter causas
 imputandi iuxta Pauli definitione, ni aliud in substitutione pignorum actum appare-
 at iuxta Papinianam. in d. l. 36. 9. gen. ff. h. h. Sin autem debitor, qui mutuum ga-
 rantitatis accept, et usuus pactus est sibi dari, pignus q utraque sventione efficacis, et
 inefficaci tradiderit; quibus e, an q ad usuos attinet, q retentioe duntaxat credi-
 tori solut? In qua questione, et si aliorum auctoritate strachis existat Bacchii
 in aureo libello de pignori. lib. 3. q. 5. n. 6. q tex in l. 4. et l. 22. C. de usuus. incunstan-
 ter existimo, non solum venedi retentioe, verum et facultate distrahendi, et pignus
 ad usum quercumque poverorem psequendi usuus creditor, et secus ac si q usuus, ci-
 viliter, et naturaliter debiti ipse obligati pignus habuisset. Ex eo q dubitatur nemo
 ex sventione nuda, et vinculo equitatis, naturalis obligationis oriri. l. plures 95. tra-
 ctatus ff. h. h. et quidem cum omnibus effectibus. Et quibus d. d. in l. naturaliter ff. de ob-
 et act. et in l. 16. 9. 3. et 4. ff. de fiduciis. ut qd at tex in l. 3. C. de usuus. l. 5. 9. 2. 00
 fin. ff. h. h. iuncti Cyac. lib. 8. q. 2. in l. 24. 9. plures ff. h. h. eod. Cyac. et d.
 Gonzalez in q. t. extra de pactis: posita ergo obligatione naturali cum iuris effecti-
 bus eadem efficacis, et pignus, et fiduciam subici posse in contempto et. cum et usu-
 gis tenent accessiones requereant, ex ipsarum tamen natura, et strachibus mente
 intentione efficacis absorum non sit, ut qd at in s. 1. d. de pignori. l. 36. 9. gen.

Ex parte pacti ex l. 5. ff. de pignori.
 l. 1. C. de usuus.

D. Joannes de Saza de die certa n. 10. Meritij ad Cuj. lib. 2. q. 5. d. Pety in academia
 de fidelitator. q. 2. uy. al. n. 6. l. naturaliter 13. in fi. p. ff. de edict. indel. l. 3. ff. de pign.
 l. quiritum 14. 9. p. ff. eod. fact. text. l. 47. ff. de subit. Bacob. de pign. lib. 2. q. 1. d.
 Pety de oblig. naturali inspect. ult. n. 44. quod igitur obligationi naturali accedere fidelit
 non sumentur recte potest, et magis est, quod subitum nuda sumentur se soluturum,
 q. naturaliter debet, actione de subit. efficaciter sument. d. l. 9. 7. ff. de subit. ita pa
 riter pignore supposito etiam q. naturali obligatione, hypothecariam formulam spectare
 fatendum est; cum n. minus facta subitibus, quam pignori, sine hypothec. nuda sument
 ni, auctoritate glori. datum sit. l. i. ff. de subit. iuncta l. i. h. 179. de pignore ff. de
 pign. Hic accedit decisio subij. Pauli in d. l. 101. v. Pauli, ubi aperte supponit, etiam
 obligationi naturali nomine pignori distrahi posse, ut ei subit. duntaxat pignori
 inquit; idemque h. occurrat pbat. scriptum Imperatoris, de quo in d. l. 3. 8. 2. h. 179. ubi dicitur
 pignori, q. soluit ex pte eorum usury debet, et in eod. equaliter pferre statuit, q. quidem
 recta luy. ratione habu. n. potest si non aequa utriusq. eorum eod. iury vinculo supposito, et obli
 gatum pignori pponere: si enim vinculo iury obligationi civili; vinculo duntaxat facti, natu
 rali obligationi est et obiectum, cum de effectu vinculi iury, hoc est de distract. n. de retentione
 facti agit, scilicet n. tam potior, aut aequalis, quam sola civilis obligatio invenitur,
 ut ex infra dicendis q. explicatione tex. in l. m. c. etiam ob chirographar. pecuniis. claris
 apparebit =

Respondeant sicutum Bacobij

Hic potius remouant nihil fundantur Bacobij; neque enim rectam rationem pignore
 valet, quare neminum huc obligatio naturalis ex nuda iuramentorum commissione pignori
 non ex eorum numero sit, quibus pignori accedere valet efficaciter cum omnibus iury effe
 ctibus; siquidem nec pona, aut causa ipso, de qua agit, hoc curare possunt, n. pona, qu
 am iniqua mens, et italy pponimus, quaeque ipsam obligationem principaliter strahere potuit,
 non causa, siquidem iuramentorum odium assequi n. valet, quin similis obligatio pignori
 effectum vinculi equitatis obtineret, nempe retentionem pecuniae per erroris soluti, qu
 maxime obligationem naturalem in iure estimant. l. naturaliter. de oblig. et act. d. l. 179.
 naturaliter in fine de edict. indel. d. l. 3. c. de iury. d. l. 3. 8. 2. v. p. h. 179. dum modo
 intra legitimum modum usury pponit sint, de quo Cujac. lib. 2. q. 5. pag. in l. 1. in p.
 ff. de iury. Bon. de iury. pagina mih. 27. et pag. 36. l. 11. n. 107. et. in p. ff. de edict.
 indel. l. 102. 9. p. h. 179. l. 4. 9. 3. cum alijs ff. de pign. act. Porro enim Bacobij
 indigna vox est, dum dicit, idcirco hypothecariam actionem creditori huiusmodi n. accedi,
 si possessionem hypothecae non sit nactus, aut ea ceciderit, quia etiam q. naturali iuramentorum
 obligatione retentio duntaxat, n. etiam pbat. pbat, quasi n. idem, et in eod. de
 mundo obligationibus naturalibus, q. quibus fidelitatis, pignori, subitum, efficaciter acc
 dit, pcedere potest; ut omnino quidam aperte esse nullam pignori in specie de qua
 agitur, effectum facti, vel iury creditoris habere, qui mentione pignori ubi pignori
 possessionem aut. et. non est nactus; et omnes quotquot de hac re. legi. loquuntur, hinc
 corrigunt de pignori, pona n. nunciato, n. etiam de hypotheca accipere. Regue h.
 obstat. l. 4. c. de iury, qui in hunc erroris et Bacobij, et Fabry in d. l.
 4. 9. 3. ff. de pign. act. ceterum adduxit; nam q. ubi dicit, neminum q. pignorum
 retentionem remou. vernari posse, q. quibus stipulatio n. est interposita, pignori accipi
 endum est; n. de retentione facti: in mo potius de iury retentione, cum eod. in
 iury effectibus: leguntur enim Imperatoris Severi, et Antonini de iury pignori

l. de iury

in iustione stricta, ut patet si dicitur l. 3. qui antecedit eorundem Principum
 cum d. l. 4. et postquam dixerunt viros nudo pacto pignori retineri dumtaxat po
 se, si per errorem solvant, subiciunt in l. 4. hanc retentionem viuarum si solum
 pcedere quando eorum nomine realiter solutio fit, verum et virtualiter quoque locum
 habere et pignorum retentionem, si et igitur quoque obiectum pignori ponatur; ac si
 omnibus substitutionibus dixerint, licet viros nudo pacto pignori retineri non possint; po
 ssumt tamen retineri, et pecunia quae eis soluta, et pignora eorum nomine obligata,
 quibus illis non negant ceteros pignori effectibus, nempe et hypothecariam actionem,
 et distractionem; neque enim alio fine hypothecaria actio intenditur, nisi ut pignori retine
 re, etque incumbere creditori liceat; neque alio fine retentio scedit, nisi ut p
 missis solitis denuntiacionibus, cessante debitore, eius nomine illud distrahere, et si
 sibi satisfacere ex pecunia redacta possit creditor; hoc enim omnia consequuntur
 ex obligatione debitoris, et ipsa natura pignori, ut pbatur ad Laberz lib. 1. tit. 1.
 in l. fin. ff. de pignori. Id clarum spermat Imperator Philipus in l. pignoriibus 22. c.
 de viros. Vbi eandem differentiam pignori depingens, ait, posse viros retineri
 intervenientibus pignoriibus, hoc est, data pignorum obligatione; qua supposita dum
 existant pignora, semper viuarum retentio certa est; iam retentio traditis pignori
 bus, iam eorum possessione advocata per formulam hypothecariam; iam demum
 eis solemniter distractis; neque enim ad hanc causam aliter, requiritur, ut pignora
 sint tradita, sed et interveniant, ut eius obligationis nomine sint obligata, ut in
 d. l. 4. aiunt Imperatores; et enim de retentionis pignori effectibus loquuntur Im
 peratores, supposita, ut sic me expediam, capacitate obligationis principalis, quae
 in l. un. c. etiam ob Christophorum pecuniam. Sed de effectu potius retentionis viuarum,
 qui iam soluta et erroris pecunia, iam pignore obligata, pcedit aequae. Nec parum hoc
 idem affirmant Imperatores in calce d. l. 4. dum et viros etiam pignori, hoc est
 regulacione sphensu, pignori retentionis benignant, si eis illud minime obligatum sit;
 hoc solo effectu retentionis est quo, benignant, et hypothecariam actionem, et distractionem;
 cum negare nullus possit pignori obligationem et usury cum debitor superioris
 omnes effectus sphondere; eodem igitur sensu, quo retentionis pignori et usury naturali
 ter debitor, supposita obligatione ipsius pignori creditori scedunt, eodem pariter et
 usury cum debitor, deficiente pignori sutione, eodem retentionis creditori doneant
 Verum tamen et si, et ad retentionem, et ceteros pignori
 effectus sument naturaliter, et cum obligatio viuarum nomine stricta, imo et
 pignoriibus distractis pariter sument circa pecuniam, sicut et redacti longitudo; in
 eo tamen nihil differre videntur; et voluntarie solvente debitore, potest ipse etiam
 creditore invito, solam sortis quantitatem solvere, et demonstrare, et quidem facere
 ve et possit, si usury cum debitor essent; imo et creditor simpliciter pecuniam
 accipiens a debitore, minime potest eam impurare usury naturaliter debitor,
 sed sortis etiam acceptam facere debitor. d. l. 5. v. ad n. forte ff. h. de. Et quidem et
 debitor invito facere possit, si usury cum debitor. l. i. in ff. Ch. h. veli et
 tractus pignoriibus sibi satisfacere. d. l. 5. 9. 2. l. 101. 0. Paulus ff. h. de. differentis
 autem ratio est ea nihil videtur pignori et usury cum debitor sine regulacione
 sine

Exponit. L. 22. C. de viros

sine ex mora in iudicium bonae fidei unam causam efficiunt cum sorte principalis, ut pote
 eadem radice, et unius fomento coalescentes, sicque pars unius causae solutori solvere non
 potest, ut sup. cap. 1. n. 20. dictum est: Att utique modo duntaxat pacto pignoris, separationem
 et independentem à principali sutione videntur, ut pote ab ipsa nullum calorem, aut
 efficaciam accipientes, et ex sutione diuersarum naturarum quidentibus; itaque, et separationem
 solui valeat, et nullum est creditoris inter graviores, et inefficacis causam arbitriam, ut
 sup. cap. 2. dictum est. Pignoris autem intervenientibus pro utraque causa, cum de ipsorum retenti-
 one, aut distracta agitur, una eademque censetur causa utrarum indebitarum, et sortis debitis;

6

Hic autem plane procedunt, quando pro sorte, et utriusque pignoris datus sit; si
 vero abstracta obligatione, simplicitate pro ea subiectionem pignoris pignori, merito quodvis, an et pro
 utriusque quoque obiectum illud intelligatur? quod quidem interit valde scire oportet differentiam, quae
 in inferioribus subiicienda erit. In hoc ergo articulo omnino separandum esse existimo causas
 utrarum pignorum tempore sutionis pacto, vel stipulatione, atque earum, quae ex mora
 rei debentur in iudicium bonae fidei, et veniunt in iudicium officii. Et enim si tempore abstractae un-
 iusque pignoris sunt pacto, vel stipulatione, et pignoris simplicitate pignori obiectum, non minus
 pro sorte, quam pro utriusque, aut utriusque, vel naturaliter debitis obligatis intelligetur, et non utriusque
 causae subiectionem se pignoris debitor dixerit: cum enim debitor utriusque pignoris, atque unam
 individuanam causam earum, et sortis fecerit, saltem cum de pignore agit, in distincte sine au-
 tenticitate, sive naturaliter debeantur; creditorque pro hac causa pignoris sutione sibi propiciat,
 vel et maxime casu, quo utriusque duntaxat retineri possunt, pignoris absolute huic sutioni
 accedens sponsum universam causam amplexari intelligitur, ex verisimilitudine mentis strahan-
 tum; idque non obscure patet ex int. facin. 18. ff. qui pignores. l. 4. l. 22. C. de usuris, et
 factis quoque ex int. necessariis 1. 5. 11. de pignoratitibus sponsum obligatione pignoris, adiectis
 simplicitate factum, quo libere illud distractandi facultas deditur creditori, minime restringi-
 ti ad causam sortis: immo, et ad utriusque, et ad insensum quoque verisimilitudine extenditur argu-
 tex in l. fin. ff. de pignoris. obiectis de hoc epigram. lib. pithan. Illi autem duntaxat causae conuenit,
 quo minus debitor pro sorte duntaxat, aut pro utriusque tantummodo pignoris obligati dicitur
 h. l. 13. §. si in sortem 3. ff. de pignoris. act. extante enim particula taxativa adpazam
 glis dicitur non est locus l. 13. §. cum ita ff. de ob. immo, et si in sortem nominationem, vel
 nominationem in utriusque pignoris debitor obligatur, idem dicendum erit, quippe particula
 taxativa d. l. 13. §. si in sortem obligatur, sed sicut consulti ita se explicanti magis est
 iudicium. Obiectum tamen huic parti videtur paritas, quae sumit ex tex. in l. 8. §. 2. v. p. ff.
 ff. h. t. ubi utriusque aut debitorum simplicitate solvantem, minime credi ex utriusque
 vere voluisse, quae inefficaciter debebant. Unde pariter dicendum videtur in sortem
 autem, quando minus est, qui sortem, et utriusque pacto unde debitor pignoris sui obligatur;
 neque enim ob eandem rationem verisimilitudine videtur, et pro utriusque inefficaciter debitis ex
 pignoris suggerere voluisse: quod quidem aliud in utriusque aut naturaliter debitis
 procedat. Verum et ratione hac non difficilem opinio ista defendi potest, adhuc
 tamen verba superiori sententiae, etiam quoad utriusque naturaliter debitis, difficultati

Simpliciter pignoris obligatus
 an pro utriusque fomentis?

l. 26. debitor venditoris pignoris

respondere dico diversam esse causam debitoris solvendi, et eisdem debitoris, pignori obligantis; quippe debitor, qui potest nomen stratum aliquam pecuniam quantitate solvit, que vel sortem, vel viros naturaliter dumtaxat debitas equare possit, minime creditur ab illo se exonerare debito voluisse, et nunquam potest potest. l. 34. §. 5. etiam us. l. 1. cor. ff. h. h. At debitor, qui accepta sorte et viros naturaliter ex nuda promissione bona fide facta debitis, pignori simpliciter obligat, vel eo magis mentem, et intentionem creditoris sequitur, qui non aliter pecuniam esse crediturum, pignori, et in viros quoque inefficaciter debitis intelligitur obligare, non aliter, quam per retentionem servari possunt: finis enim cautionis pignoriabilis, cum sit securitas creditoris ex mente utriusque, ubi magis pignori creditur obligatum, ubi magis expicit, et desiderat securitas, ut videntur spectare, licet sic non explicent. Fab. ind. l. 4. §. 3. de pignori. act. et Bacob. de pignori. lib. 3. cap. 5. n. 6 =

Quid in iudicio boni fidei?

Sic autem viros ex mora rei in boni fidei conventionibus, et quibus pignori obligatum est debeant: magis dubitabile est, an et viros quoque pignori creditur obstrictum. Et quidem dicendum videtur, minime ad causam viros pignori obligationis ex mente debitoris extendi posse, nisi in universam causam illud suppositum apparatur, exemplo fideiussoris, qui non aliter in eisdem terminis et viros creditur obligatur. l. quibus 34. ff. locati. l. fideiussori 68. §. 1. ff. de fideiussori. Verum hac consideratione non obstantem strariam sententiam interim verisimam iudico: immo et pignori ex mora debitis pignori semper censeri obligatum, nisi expresse sorte dumtaxat suppositum fuerit; primo quia ex unica radice, et fonte viros conventionis debent et sortem, et viros, perinde ac si initio conventionis pignori fuerint, quia tandem potest in conventionibus boni fidei officium arbitri, quantum de eare interposita stipulatio. l. quia tantum 47. ff. de negot. gestis. 2º qui et si viros longi tempore accedat talis ex mora quemant, post moram tamen invariabiliter non secum debent, ac si pignori fuerint, et posita natura obligationis incrementum hoc tempore strachy, recte spectare poterunt strachenti; cum igitur principali radice pignori obligatum apparat, sphericum quoque, et incrementum ex eodem fonte quemantibus obstrictum verisimiliter indicari debet. Tertio quoniam hi, et alii fundamentis, hoc idem et in genera fideiussoris, plurimum admittunt, qui non taxative, sed simpliciter obligatio non accessit, quidquid aliud procedat in obilitate, que ratione loci accidentaliter alibi exegantia obligatione actori spectari debet. de quo late disputat. in mat. de eo loco loco. q. fin. d. n. 26. Quarto nam, et si in fideiussore aliud procedat, tamen in pignore superior sententia equissima videtur, et quia defectum ex moram vaugent fideiussoris obligatio, quam pignori sument, que ex voluntate ipsius vaugent: et quia fideiussoria obligatio nihil aliud valet sphericum, quam sphericum ne strachet in principali obligatione; siquidem in actione ex stipulato, qua tenet fideiussor, officium iudicis nullum est; at pignori sument, que ex fide bona venit, factum extensione ex mente strachentium incrementum accipit, ut subdit Fab. si deat ind. l. 4. §. 3. de pignori. act. Concludimus ergo nihil esse ad causam pignori attinet

aliter in hac parte distare vixit sentione pmissa. ab illis vixit, qui officio iudicij
 ex nova debent, et si clariorij disputacionis gratia eorum in superioribus separavimus.
 iuxta quae intelligit lex in l. 13. §. fin. iuncto Sotopredo l. 1. et lex in l. 4. in illis vixit etiam
 vixit obiecta. iuncto Jacob. d. lib. 3. c. 5. n. 6. Idemque omnino et in ppa factis, vel
 stipulatione pmissa dicendum erit circa legatij pignoris d. l. 13. §. fin. ff. de pignori. iuncta
 l. 22. C. de iurij. vbi in finalibus vixit salis hoc indicat Imperator, dum ait, nihil ampli
 us, quam illorum quantitatem p una vice pmissam nomine pignoris solvi debere si debito
 re, ut pignori actioni sit locus; quia p pignori quotannis eadem quantitate, nulla
 adstante sentione creditor pignori retinere possit. Quidquid aliter lex illi obidem
 Brunemany interpretat. Videndi sunt et supra aductos Pechy Barb. in l. 1. sol. matr.
 §. 3. n. 26. Negusant. de pignori. §. 3. memb. 1. n. 4. et leg. Ariz de Mera var. lib. 2. c. 9.
 30. n. 16. D. Joseph de la Serna in academ. de pignori. n. 40. D. Pechy in academ. de pignori
 nov. c. 1. ex n. 23 =

L. A. C. Rosini et alii
 C. etiam ob chirographum.

Hic de iurij primario ex ipsa sentione sortis, vel secundario ex carative
 ppter moram pmentibus, tam pmentibus, quam futurij tempore sentionis pignoris
 dicta sint. Si vero post inritam sentionem sortis, de vixit pstantis sentionis; vel si
 inritam post inritam sentionem sortis usurarij, pccat creditor, vel stipulatus sit, ma
 iores vixit sibi pstanti; pignori, §. nomine priorij sentionis datum erat, etiam nomina
 tim ad universam causam, minime ad nonam causam usurarum extendit, ut pbat di
 vixit, et clarus lex in l. 4. C. de iurij, n. alia ratione mihi, quia, ut obidem Imperator ef
 ficiunt. n. potest videri rata pignori retentio, quando eo tempore, quo inritata emi
 Hebant sentionis, ut pignori etiam ob hanc adiectionem teneat. loquuntur enim impera
 tores de ea pignori retentio, quae ex obligate nascitur, et quae pterea cetera iurij effectus
 in se continet, puta actionem hypothecariam, et distractionem, ut in superioribus abunde p
 batur manet: quippe si de retentio sola facti loquerentur Principes, qui loquuntur
 lex in l. unica. C. etiam ob chirograph. pecuniam, si in ea ratione pmissum decisionem, §.
 nulla pignori sentionis esset: etiam retentio facti, quae ex mera equitate venit, et doli ex
 ceptionem duntaxat pducit, minime illam partem sentionis desiderat, alioquin si aliqua
 sentionis saltem tacita et subintellecta desideraretur in specie d. l. unica n. mera facti re
 tentio, sed omnes iurij effectus circa pignori creditori tribuerent. Inde appar et p p
 l. d. sentionis huius sentionis ad invicem stratis, et inter se pgnantibus facere; cum in
 mo in radice iurij, et pincto, de quo agit, omnino diuisis, et toto celo distantes sint.
 Vixit ergo Imperator in specie d. l. 4. iurij retentio creditori debeat, quae ex sentione
 nascitur: Cum enim eo tempore, quo pignori pponeretur, de hac nova sentione
 cogitare stratis n. potuerunt, minime intelligi possunt, et ad ipsam pignori obli
 gationem extendere, quae eo casu, quo tempore obligationem eiusmodi vixit pmissa erat,
 seu id agebant, aut demique ex natura sentionis ppter moram labori posse eorum pmentibus.

Verum tamen licet d. l. 4. verissima sententia casus, quam
 nos tradidimus, adhuc in specie eius stenda omnes d. d. traditionis sequuntur cre
 ditori ob vixit nona sentione pmissa, nequid retentio facti ptere, ut licite
 pbat lex in l. soluti §. 2. de pignori. act. vixit enim creditori pignori retentio demer
 te pbat vixit, quando p pte duntaxat pignori obligatum fuit, vel extra, si quidem
 soluta pecunia, ob quam nominationem pignori sint obiectum, pignori actionem
 cum effectus Consulibus debitori sceler. vixit tamen decisionem vixit obidare p p p p p.

et sibi obsecutus lex in d. l. 1. C. etiam ob chirograf. pec. ubi in v. p. ¹⁰⁸
Sordianus creditor pignoratitio pignus possident, n. solum ob eam pecuniam iugo
sibi vel retentioni iury scedi, quae sub pignore data est, verum et ob Chirographariam
quoque opposita doli mali exceptione eiusdem pignori facti retentioni tribui. q. ga
viter in q. dictis speciebus videbatur dicendum, nimirum creditorem in illis similibus
terminis, etiam deficiente tacita ratione pignori obligacione, facti retentioni, et
ob usus de nouo generis, vel tempore sentioni, q. quibus tamen pignus n. fuit obliga
tum, facti retentioni habere, opposita doli exceptione, et maxime in specie d. l. 1.
§. 3. ubi pignus fuit obligatum, n. vero pignus Chirographariam sortem.
Huius magis difficultatis enodatione, a qua nec magis Cuyacii lib. 19. obser.
q. 27. quem melioris notae interpretes sequuntur, euoluere se potuit, pendere existimo ex
vera ratione q. dictae substitutionis, quam si q. ut speciem eius in paraphrasi ad d. C.
etiam ob Chirograf. pec. per catholice Cuyac. neque lex in d. l. 1. §. 3. de pignori b.
emendasset, neque ob refractarios quosdam adeo lenes, et suave effugium reddidi
set. Loquitur enim Sordianus n. de debito quocumq. Chirographario, ut perperam
pragmatici stendunt, sed dumtaxat de pecunia Chirographaria, hoc e. pecunia ea, quae
mutuo data est, et Chirographo, n. etiam pignore tanta creditoris pignori, cui sine
Chirographo intra biennium exceptio n. numeratae pecuniae opponi solet. l. 1. l. 13. c. 3.
aliq. C. de n. numerata pec. §. 6. unico inst. de lit. obligat. de quo p. ter ordinarios bi
ennio lib. 1. sel. q. 46. Cotta inst. si ex cautione 4. C. de h. et Galban. de inst. q.
17. Idque tum ex rubr. tum ex serie ipsius substitutionis manifeste fit. Loquitur etiam
in saltemur de ea Chirographaria pecunia, quae debitoribus numerata est post no
men pignoratitiae strachy, quidquid in hac parte Materiali q. motu voluntatis Equivoca
mam in suo cum substitutione ad aliam speciem infinite, et iniquissime extenderetur, potest
q. quidem satis demonstrat Imperator dum ait. nisi q. illa parte etiam satis fecerint,
quam mutuum simpliciter acceperunt. indicans hanc pecuniam simpliciter acci
pientes iam debitoribus pecuniae pignoratitiae, ubi q. etiam, et clarius id suadet ex
subiecta exceptione secundi creditoris pecuniam creditori offerenti, et pignus sui
affirmanti; si enim vera ratio Cuyacii esset, et vera pragmaticorum extensio, nullus
dubitaret, secundum creditorem, qui ipse Chirographariam pecuniam n. accepit,
minime teneri omnia debitoris sui debita creditori primo offerre. His partibus aut
Sordianus q. si quis post traditam sub pignore mutuo aliquam pecuniam quantitatem; post
modum eadem debitori aliam quantitatem, similiter mutuo tradat sub cautione, et
que obligatione tamen pignori; Equivocum videri creditorem pignus retinere posse
opposita doli mali exceptione, nisi ea quoque pecunia offerat, vel saltem recuset
alij pignori, seu filiationibus. et ratio est, quia cum creditor pignus possidet, et
suggunt magis aliam pecuniam quantitatem tradit debitori, verisimiliter ea confidentia do
re videtur eam, q. pignus ex priori sentione possidet, q. forsan sufficientem e. ad
suique debiti satisfactionem; vel eo vendito pignus creditum pignoratitiae, et sui flus
operato, vel eo redento; neque enim creditorem, qui priorem pecuniam quantitatem
n. aliter tradidit, quam pignori securitate accepta, verisimile est secundae quan
tatem alij traditurum, nisi eadem pignori securitate confideret; dolo igitur facti

debito, qui hodie solam pignoratitiam sortem offert, et aliam pecuniam quantitatem, quam
clarent esse sciens retinere intendit, nulla pignus creditorum, qui rei ipsius securita
tem, potius quam eius fidem sequatur est.

10 Hac Gordiani substitutione suggestita, et sic equissime accepta, apparet primum
eum locum habere, quando in iure ordine pignus creditor pecuniam abique pignore nunc
vaut; postmodum autem sub cautione pignoris secundam quantitatem addit. Et enim ipse
et tempore secundae suentionis pignus, et pignori obiecti obiecti non est, sicut de securita
te eius mandata creditorem cogitasse, qui non aliter, quam ex lege, secundam pecuniam
dare potuit: nec minus dolo facit debitor, qui soluta sorte pignoratitia, prioris quanti
tatem retinet sub huius duntaxat pignora, quam creditor ipse sequitur erat. Secundo a
pparet recte Imperatorem exceptionem subducere secundi creditoris oblatione, pignus in
firmantibus. Quippe creditor secundus dolo non facit eam pecuniam non offerens, quam ipse
non accepit, et pignus ex lege, vel tacite obligatum non est; neque ei obicit agitur
illa, quae facta retentionis inducit, cum melioris conditionis sit verum pignus, quam eius
imago, quae illi considerationibus personatione quoad personam debitoris induitur. tertio
infertur in specie d. l. 4. C. de iur. Gordiani substitutionis locum non habere; non enim ibi agi
tur de nova pecunia chirographaria tradita debitori; ut interminis nostris substitutionis,
sed de pignore videri non novarum pignora facta, vel stipulatione pignorum: item
que pignori, et non in iure, sed quid aliud de novo pignus est, vel aliud quod cre
ditori ab eodem debitor legatum in specie textus in d. l. 4. duntaxat non alia pecunia credi
ta, aut quod aliud sub eadem specie pignori eadem debitori traditum pignori. Infertur
quarto eandem substitutionis locum non habere interminis d. l. 4. de pign. act. sine sor
te duntaxat, sine pignori dicatur obnoxium; quippe cum eodem tempore ex duabus
causis unus efficitur debitor, et pignori duntaxat pignori obligat, sub ratione securita
tis alteram excludit, et in hoc ipsum tacite mentionis creditor ipse dolo facit, qui
sua fidem limitibus traditionis, et altero debito pignori retinere intendit. Quinto infer
tur doli exceptio, legna in dicta substitutione personam potius ipsius debitoris, quam
rem ipsam afficere, cum nulla respectu causae chirographariae subit pignori obliga
tio: itaque solam facta retentionis adversus debitorem ipsum habet creditor, non
ceteros pignori effectus, nempe iuris retentionis, et hypothecariam actionem adversus
quoscunque etiam hypothecarios creditores, tempore tamen posterioris; neque etiam
disponendi facultatem si debitor in solutione cessaverit. Explicant G. C. C. de pign. act.
et Brunemans in d. l. 4. C. etiam ob chirograph. pecun. act. Fab. de err. reced. l.
1. et in d. l. 4. C. de pign. act. Bacob. de pign. lib. 3. c. 5. et ad deuter.
Vol. 2. disp. 3. thes. 3. lit. 6. Amato Varian. p. 1. Resol. 44. n. 22. Ariz. de Moya Varian.
lib. 1. c. 16. n. 8. et n. 13. et c. 19. n. 16. A. dea. de cap. iur. h. 2. quest. 1. n. 26. sed
omnes longe aliter, excepto Bon. de pign. h. de pignore suent. pagina mibi 173.

av. l. h. d. 22 in p. 1
f. solus mat.

21

Nunc de effectibus huius traditionis circa
principale pignus videamus. et quidem si tacite, et sphaerice pignus, et variis
pignus obligatum appareat: tunc omnia gerenda servantur in ordine solutionis pignus
nove abstracto, ac si illud nominationem, et expressionem pignus obiecti obiecti pignus
rei, cum eodem tempore, et eodem pignus sit, et ad hanc causam adhaeret; itaque
creditor ex pignus redacto pignus viaras etiam naturaliter debitor sibi solvere

189
potest, ut in superioribus dictum, et quodatum manet. Si vero taxatae et sorte,
et unius pignus obligatum fuerit, tunc ea pecunia exoluta, et quae illud obliga-
tum est, pignoratitia actio cum effectu spectat debitori. d. l. 11. §. 3. ff. de pignoratitia act.
cum ea tamen moderata, quam in superioribus quoque dedimus, ut quibus unius
aliquae sorte, si et pignus duntaxat appareat obligatum, solvere possit debitor, etiam
creditor invito; sortem autem abique unius nequeat solvere, reluctante creditore,
et si ut maxime pignus liberet, et quod ea duntaxat erat obligatum, solvendi face-
re velit: hacque modificatione adhibita omnino intelligitur et lex in d. l. 11. §. 3. de pigno-
rat. act. distracto vero pignore ob sortem, vel unius non solutus, creditor electionem
non habet; imo prius ei casus acceptum solum facere debet, et quae pignus erat obli-
gatum: superfluum autem, sine quantitate residua, cum alia causa operari de-
bet, et quae pignus datum non erat. Item cum de pignore agit, et eius obligatio in
specie d. §. 3. cum similibus, non plures causas considerant, inter quas creditor arbitrius ha-
bere possit, de quo in l. 104. v. Paulus l. 11. imo unica duntaxat est in consideratione,
nempe ea, et quae pignus obligatum existit =

Denique in specie lex in d. l. 11. §. 3. etiam ob chirographar. pec. debitor
voluntarie exsolvens, potest demonstrare causam, quam maluerit, et si quidem et de
pignus acciderit, causam pignoratitiam designaverit, creditor in possessione pignoris
existens et pecunia chirographaria retentionem habebit; facultate distractendi non habe-
bit, nec hypothecariam actionem, si pignoris forsam possessione ceciderit: si vero debitor chiro-
grapharium debitum exsoluerit, ambiguum non est, creditori remanere pignoris pecunia-
tem cum omnibus iuris effectibus. Solutione autem simplici facta creditor forsam chiro-
graphariam pecuniam eligere poterit, ob eandem rationem, qua pignoris retentionis etiam ob
eam pecuniam iure credit; sedque in ambiguo non erit, si nostra ad Ulpianum integritatis
videntur verisimilis, et recta, de qua sup. §. 2. n. 8. Si autem creditor cessante de-
bitore, ob debitum pignoratitium, pignus distractat, minime electionem habet: imo re-
ductam ex venditione pecuniam omnino sorte pignoratitij acceptam prius facere
debet, quoniam et ea duntaxat pignus credit obligatum; neque enim retentionis
effectus ex vinculo pignoris, sed ex mera equitate facti quoniam, ut supra in supe-
rioribus diximus. Residuum vero quantitatem, si exsoluto casu pignoratitia, aliqua
supererit, cum credito chirographario sponsetur creditor; in quibus terminis, si alij
forsam causas pendentes sint antiquioris, et quibus nec in hypothecariis, nec facti re-
tentionis creditor spectat; ex eis alteram, quam maluerit arbitrio, etiam inefficacem
eligere creditor ipse poterit sponsetur obediens debitori, actione pignoratitia
agenti ob eam quantitatem residuam, quae exsoluto pignoratitio debito, remanet
per se creditorem. Itemque assequetur creditor tanquam auctor dissolutionis ne-
que sibi satisfaciens, etiam non agente debitor ex his, quae in §. 2. n. 11. in superioribus
dicta manent =

Aliud antequam abeamus hinc, monendum existimamus, creditorem, scilicet, et
qui in specie d. l. 104. v. Paulus liberum inter causas arbitrium habet, minime
eam eligere causam posse, quae sub solutione spectat, aut cuius dies non dum venit, hi-
c est inefficacem, et leuiorem causam possit demonstrare, quippe causa additionalis,
proie

pene talis est, immo neque ea, cuius dies n̄ dum venit, quotiens, quā in p̄sentia, de executione obligationis agit; neque enim harum causarum nomina creditor distrahere pignori potest: immo neque operationis obicere debitori. l. q̄ in d. r. ff. de Compensat. l. 4. cum similib. ff. de distract. pignori. d. Joannes de Duga de die certo n. 8. Et quid alio p̄cedit, ut si creditor alterius quibuscumque nomine, & quo pignori obligatus quocumque erat, illud distrahent; minime agente debitor pignori, & suffragio operationis obicere possit; quāvis forsan loca pignoris, in alia ipsi securitatis offerat, hiperocam vel hinc valeat; quodquid alius p̄cedat per errorem antedem solvente debitor. ad tex. in l. in d. r. ff. de solut. iudic. leges d. Joannes de Duga. de die certo. n. 4. =

Sed et illud ad tex. ind. ver. Paulus, silentio n̄ omittimus; electionem nimirum, qua ibi nulli temporis angustia creditorum coartatam inveniri, quā alia, quā debitor cessante, creditoribus tribuit in l. i. in ff. iuncta l. 3. in pr. ff. h. t. de pign. cum etiam creditore tacente, pecunia accepta lata creditur cuius leniori, et infirmiori, & creditoribus vilitate. In hoc dumtaxat eligentem debitorem a creditore distrahendo, & debitor usque ad traditionem pecuniae variare potest, et factam demonstrationem mutare: creditoribus autem semel eligenti hoc idem n̄ liceat; quoniam semel ab eo electa causa illius soluta, et extincta iure intelligitur. Compelli autem a debitorum potest creditor post distractionem pignorum causam eligere, quam solutam optulit vellet; sed huiusmodi, et alij, de quibus tex. n̄ occurrit, angustia cogitandi, et deliberandi relinquimus =

Denique ab hoc tractatu penitus relegendam putamus disputationem plurimum creditorum circa pignori idem occurrentibus, ubi tempus, et privilegia, licet dividuntur; quippe disputationis nostra quod debitorum unius, et unicum quoque creditorum dequiritur =

De ordine solutionis, ubi que tam debitorum, quam creditorum demonstratione cessante =
 Caput fin.

Succedit in ordine solutionis tertia regula vltima eodem lib. 43. ad Caucy in l. 3. si iuncta l. 3. in pr. ff. h. t. ubi. Et si forte a neutro dictum sit, in hijs quibus nominibus, quos diem, vel solitionem habuerunt, id videtur solutum, cuius dies venit. In hijs vero quos p̄sentia die habent soluti, quotiens indistincte quis soluit in gravorem causam videtur solutum; si autem nulla gravior sit, si omnia nomina simul fuerint in antiquiorem. postea autem aliqua exempla subicit gravioris causae, quae dicitur in l. i. quod d. n. ff. quod ex eod. lib. 43. ad eundem desumpta apparet; deinde ubi que tam debitorum, quam creditorum demonstratione cessante, ut loquitur Papinianus. in l. ex plurius d. ff. h. t. quae omnia iuris superioribus castiganda videntur, in specie videlicet solventis debitoris, de qua uterque Consultus loquitur, excipitur dispositione id ex plurius causis solutum, et demonstrationem videtur. Et debitor alius solutus, aut demonstrationis fuerit verisimilitudo; sumit namque electura, seu verisimilitudo ex mente debitoris stricte, quoniam cum in ambiguo eius, ingenium respicientis factus habet, & ipse omisit, dum auctor dissolutionis reus, unum tantum solvere intendit; nec amplius creditor, aut denique debitor ipse, absque voluntate alterius aliam arbitrio designare causam poterit, postquam iuris potestate semel singulariter facta solutio effectum suum operata est. arg. tex. in l. apud Augustinum 20. ff. de opt. leg. ff. cum

cum de executione obligationis agatur, minime iuris prudentia debendi causam
 timet esse eam, quae in struenda, et sub indice, quarum die, sine scitis si dum venit, aut
 exstitit, quae et cum de operatione quorundam. L. 1. in diem 5. de operationibus, immo neque eam,
 quae in struenda, et sub indice sunt adhuc. l. 1. d. l. 3. §. 1. l. 97. l. 103. ff. l. h. etiam debi-
 tor dum solutionem facit, et inter hos quoque causas quilibet habet arbitrium iuris
 venientibus, minime tamen in ambiguis eorum causis debendi estimare credi potest. arg.
 tex. in l. cum de indebito ff. de probat. faciunt tex. in l. sub hac ff. de oblig. et act.
 l. cedere diem ut similib. ff. de verb. sig. quae nec causam eam, ex qua velimur dum
 taxat, non etiam potest cum effectu pecunia potest. l. naturalis ff. de oblig. et act. d. l. 103.
 l. 3. §. 2. v. fin. l. 94. §. Flavianus ff. de solutionibus. Recte ergo ait Ulpianus eam solutam in-
 ris potestate causam in ambiguis videri, cuius die iam tempore solutionis venerat,
 nisi forte ex nulla causa venire diem, aut solitionem, tunc enim forsam, quae in die
 stracta est causa, illa potior erit, quae in longioris diem, vel sub solitione stracta in-
 venit.

In his vero causis, quae pure, et sine struenda videntur, eam in ambiguis ex mente
 debitoris videri solutam aut Ulpianus, quae gravior sit, et quae magis onerat ipsum
 debitorem; qualis autem existimet ex pluribus causis gravior, certo definitur non po-
 test: aliquos tamen ordines recensent iuris consulti casus videlicet rationibus solationis,
 et maioris gravitatis, quos, et sequi iudices, dum de hac re disceptant, tenent, et
 eorum exemplo, in aliis occurrentibus debent arbitrari. Hae species a iuris consultis traditae
 et si mira claritate, et brevitate tradant, et explent Don. lib. 16. in ment. cap. 12. Cuius
 casus lib. 2. definit. Papin. d. l. cum ex pluribus §. h. et lib. 9. cum Pap. quest. in d. l. 94. §. Fla-
 vius ff. eod. David Argente de solutionibus. ad hoc leg. §. 2. et alii; levi tamen manu, forsam
 non invidit eas recensimus. Et quidem in loco inter plures causas, quae pure, et absque
 struenda videntur, gravior recenset illa, ex qua debitori imminet infamia; quippe
 causa estimationis prima, et summa est. l. si quibus §. ff. de eorum metus causa. l. iusta
 de man. vind. l. si in duobus tot. ff. de reg. iur. §. h. aut sunt causae facti, ut bonorum
 rapto, iniuriarum, et sors, inely, mandati, depositi, et similes, quibus de bile
 iusta agit, ex quibusque damnatum, ex clita sequitur infamia. l. 1. ff. de his §. not. ut.
 In autem debitum indicati, inter hos causas numerat, dubitabile est, ob struenda
 sententiae Cuius. et David Argente l. i. §. h. et quidem si forte est indicium imponere,
 quod quid tempore legis §. tab. §. cederet, tempore tamen iuris consultorum fortis, aut quavis
 clari, si dubito indicati executionis famam non esse; quamvis enim universali bono-
 rum sub hasta venditio famam sugilet, et pudorem suffundat; tamen pigrorum
 apheris, et rerum quarundam venditio iuxta Divi Divi Veroniam. leges in l. a Divi
 Dio 13. §. totam de re indicata, neque estimationis ledunt, neque famam minuunt,
 ut palam est; nec quidquam in struenda §. h. §. h. h. h. quae omnino iungentibus
 est cum d. l. 3. §. 1. eod. §. h. postquam enim Ulpianus generalem regulam statuit. in d.
 l. 3. dicens, graviores causas preferendam esse in ordine solutionis; quae tamen ex hac
 regula sequentibus deducit in l. 7. unde sequentibus, quam deducit iuris consultus in
 v. §. unde non venit ex praelegis, sed ex regula generali potius inferri, quae, et alia sequen-
 tia subiecta in secundo v. ergo d. l. 7. aliquando si ex principio legis illatis prior quereat;
 et secunda quoque illatis ex eodem fonte deducere; dicemusque actionis quoque legis
 Aquiliae famam esse, famam, et pudorem suffundere, §. quam absurdum, et ingratum
 le sit

le sit, nemo in videt, eandem potestatem huic causz tribuit Dagonianus d. lib. 2. de pignori
in l. 1. c. de pignori 97. h. t. =

Secundum gradum obtinet in securum causa indicati, quz et si ex pignori non
latur, gravissima tamen est, quoniam ex ea debitorz bona capiunt pignori, et dicta
hanc, unde sententia fiat satis: accedunt etiam virg, quz hodie ex solitudine pignori con
cipiunt sunt. L. ult. C. de virg. rei ind. d. l. 2. v. g. h. t. Tertium sibi vindicat locum
causa ea, quz sub pena stricta est, quz et absque mora debitorz, solo diei soluti hanc
cursum smitti solet. L. fin. vbi late de hoc tractatum ad labor. fidei nautico fenore. nec
sola graduum securi occupat; nam eiusdem solitionis est virvarum causa, sive ex sventionz,
sive ex mora debeant virg; quamvis enim virg proprie pena n' sint, tamen ratio ea
dem quz graviozem facit penalem sventionz, ob imminens periculum omissionis pign, ea
dem efficit eiusdem solitionis sortem foeneratiam; quz quidz ita intelligi vellem, q' ab
net ad solitionem penalem, si modo tempore solitionis n' dum pena omnia est; alioquin
iam pena omnia, quz semel et invariabiliter smitti solet, iam penali causa minime inter
graviorz reputari debet, sive non ab eo per eam prior sventionis fiat, sive n' deprolat
cipiunt in d. l. fin. fidei nautico fenore. Vbi omnium penalem sventionz, inter quz pignz
etiam omissionis connumerat, exempla huiusmodi n': Aliud in sorte foeneratiaz pcedit;
quippe virg n' semel, sed quotiens cedunt, et cum tempore currunt, donec sors soluta
sit, aut eo nomine satis factum creditor fuerit; eiusdem solitionis est causa illa, quz
z inficiationis in duplum crevit, ut clare indicat Ulpianus in d. l. 2. v. 9. ergo, dum altera
tunc utranque sumit ubi: ergo si ex causa, quz inficiate crevit, vel penali debet
quippe amplum aliud, q' accedit, quzdam legibus statuta pena est. imo tentam for
sam poterit duas dumtaxat sequentiaz Ulpiani definitiones strare; aliam, quz ex pign
tionem spectat; et aliam, quz periculum pecunie vitas, ut pignori don. in d. c. 12. v. hoc in te
habet; quo sensu viciniam clarem facit in v. g. inde, qua simul apprehendit, et indicati causam,
et penalem, ac simul eam, quz inficiate in duplum crevit; nam actio quoque indicati eoz
naturz erat, ut pignori dicitur lib. 1. sentent. h. t. 12. et Cicero p' Placo, vbi ait. frater meus p'
ina pignora decerunt, ut si indicationem negaret, in duplum iret. Sit forsam quoque pign
rum apprehensio, et distractio iuxta ordinem textu in l. 15. de re indicata. gravioz ceteris,
quz inficiate crevit, indicati actionz faciunt, qua considerate facta, triplex in ordine gradus
supra assignatuz ind. l. 2. recte defendi potest: causaz autem, quz inficiate crevit receperit
late hanc ad L. Aquilium. lib. 3. c. 5. n. 3. et regg. qui videntur circa brebem explicat
tex ind. l. 7. ind. q. 5. sect. 1. n. 22. si tex q' ad hanc daz spectant. l. 4. l. 7. et l. 97. ff. h. t. =

ergo l. 2. v. g. inde h. t.

ergo l. 4. v. 1. h. t.

Quartum obtinet locum causa illa, quz sub pignore, vel hypotheca debet.
d. l. 97. h. t. neque eundem, imo quidz locz tenet ea causa, quz satis dato debet, et quz
quz opponit ab Ulpiano ind. l. 3. inf. gr. ff. h. t. non eo sensu quoz solitionis, aut in
aliam ibidem pignori causa, quz sub satis datur debet; quippe de huiusmodi causz, quz pign
et pignori die n' debent se n' tractare, satis in pignori legi Consultuz p' h. t.; sed imo eo sensu
pignora causa ea ibi adsignificat, quz absque illa securitate debet. q' hanc bonz pign debitorz
stricta est. eodemque sensu accipienduz est Pomponius in l. et magis 4. h. t. vbi ita dicitur
pignori penalem causam ei, quz sub fideiussoribus est stricta, erit locz, si ceteris omnia
quz sint, hoc est absque illa pignori securitate stricta pignori: etenim eadz ratio, quz
graviozem facit causam eam, quz proprie nomina debet, ea, quz nomine alieno strac
ta inveniunt, eadem efficit, ut gravioz quoque reputet ea, quz sub pignore ceteris, quz in
satis datur, hoc est, quz sub fideiussoribus stricta sunt: sibi enim videri putabit quicquid frugi

ergo omne pignori reputet
causa pignori, quz pign
intelligit strac h. t.

frugi debitor, fideiussores potius pati molestiam, quam pignorum distractio; nisi quoniam
 homini cordato, et integro fortis est fidem fallere, quam rei familiaris incertam exponi.
 quidquidem si imminente infamia, de positione huius non attendi vel maxime illud
 gbat, et penalis, et feneratoria causa, ea, quae satisdatis debet, potius effecta
 sunt: hunc ordinem servat Cuias d. lib. 9. §. pag. in l. 94. §. Flabius ff. h. h. li-
 cet minime spectetur ex lex. quae adducit, nempe ex d. l. 97. ff. h. h. ut neque ex
 alio illo iure huius tractatus; nam Ulpianus, et Pomponius solius nominis, quod
 satisdato debet, hoc est sub fideiussores in d. l. 97. h. h. mentionem, seu sine
 solius debiti pignori, aut hypothecarij in d. l. 97. h. h. mentionem, seu sine
 moratione faciunt. in hijs vero terminis minime distinguendum an civitatem
 naturaliter duntaxat pecunia debeatur; etenim cum naturale debitum
 efficax reddat sumentis fideiussores, qui actione mandati regressum ha-
 bituri sunt; vel distracti pignori, vel eo magis periculum debitori imminet
 res, et acris, et diligenter magis creditor, hanc, quam solam agnoscat de-
 biti securitatem persequitur, et exequitur est =

Ex causa pignori nomine distracta

Sextum gradum occupat, debitum aliud pignori, et pignori
 nomine distractum est, separative ad illud, et aliens nomine est acceptum, veluti
 quando quis et alio fideiussores, aut se soluturum pecuniam ab alio debitam
 statuit. l. 1. l. 2. l. 97. ff. h. h. et veteres ideo definiunt, et verisimile vide-
 retur diligentem debitorem admonitum ita negotium suum pignori fuisse,
 ut inquit Papinianus in d. l. 97: quamvis enim antiquitas in facultate crediti
 res erat et arbitrio vel reum, vel fideiussores sumentis usque ad hanc iuris
 hunc, de qua in authentica presente. C. de fideiussores. l. 6. C. illo h. h. tan-
 men, ut verisimile recte Donellus in d. c. 12. illa ratio verisimilitudinis
 desumpta videtur ex more, et genio hominum, qui dum se pignori ducunt, non
 tantum ad solvitatem, sed etiam ad officium suum pertinere putant, sua
 potius curare, quam aliena, quibus accedit immediate magis, et directe qui-
 sare verecundiam fidem in causa pignori interpositam, quam quae in aliena
 amicitia officio adhibetur. At licet paribus recurrentibus causis verisimilitudo
 sit; merito tamen dubitari potest quid in hijs terminis sit dicendum si recurrat
 causa pura nomine pignori distracta, et alia, quae aliens nomine datus pignori
 vel sub pena distracta est? In qua quidem specie inconstantem existimo eam
 in ambiguis solutam causam intelligi, quae nomine aliens sub pignori, vel
 sub pena distracta intelligitur inveniunt: hoc enim et verisimilitudinis ratio a Papi-
 niano tradita in d. l. 97. exstiterit, et Ulpianus decisio continet in l. 1. h. h. ubi
 dem enim recurrentibus fideiussores causa, et ea quae pignori nomine indiem
 nexa est, et alia ratione iuxta mentem debitoris aliens nomine distracta, et
 gravior est, nisi quia hac illa gravior est, ut pote ex qua statim nulla induci
 miente dilacione pecunia peti potest; recurrente igitur pignori levis causa cum
 fideiussores aliqua ratione graviori, et daviori, superiori definitione minime
 loci erit =

Ex causa antiquior

Septimum denique in occursum habet gradum antiquior causa, et autem
 simpliciter in ambiguis solutum est, alij dependentibus qualitatibus et potius
 causa

causa accipit fieri debet, quae quod ordine strata est; nam et si proximior gurg-
 tioni sit, et hac consideratione lenior considerari poterit, tamen ex distantia magis
 pulsat verumtamen, et quodorem debitoris, qui dum soluit de prescriptione
 cogitare non intelligit; immo hoc ordine servato magis creditorem allicere con-
 sedet verumtamen, ut et alio debito aequali, aut maiore temporis inducias sibi qui-
 hat l. b. l. 24. l. 37. l. 102. §. 1. ff. h. t. antiquior autem strata non solum intelligitur,
 qui mentione anterior est, sed et qui alieno die soluta in exigendi potestate an-
 tecedat. Inle scabala quae in l. 89. §. fin. h. t. quid dicendum sit si uno die strata
 by utraque duo gesta sint alter sub die anteriori, alter vero sub longiori die; et
 una summa simpliciter soluta proponatur? et merito respondet, et potius causa so-
 lutam quantitatem applicandam esse, quae prius efficaciter petitione facta est, hoc
 est cuius dies antecedit, et venit: aliud namque procederet si nulli mentionem in
 specie scabala adiecit dies esset, quo casu ex utraque stipulatione et portione so-
 lutum videretur l. b. ff. h. t. Neque enim quod horum formam diversis interpositis stipula-
 tionibus sint, in consideratione est sicut quod signorum potestatem strata servata,
 quae quod alter ex stratis sub lenioribus, alter vero sub gravioribus immititur sit;
 quippe quod ad hanc causam attinet fore nullius iudicii non ad unquam, nec
 alio amare, et stricte mentionum quantitates ponderandae, et collimandae sunt.
 Verum quid erit dicendum, si utraque suentio diversis diebus facta proque
 proponatur? et quidem in hac specie idem respondendum videtur ex mente et sen-
 tentia Barth. et Rogastii Cumanii, et Pauli Caspary in d. l. 89. §. fin. quoniam
 et si neque dies, neque locus influant in substantia obligationis, ut solutio; cum
 tamen de executione obligationis agitur perinde habet ac si partem sub-
 stantialem aliquam suentionis induxisset, ex tacita strahentis mente, qui om-
 nem executionis formam in illum diem, seu locum stulere voluerunt l. b. de
 eo quod certo loco l. 22. ff. de reb. cred. l. fin. de solut. l. 21. et 22. ff.
 de oblig. et act. l. 59. de v. ob. l. magnam de strah. et omitt. h. quod. dixi in
 mater. de eo quod certo loco in sumis =

Att licet haec ita recte stare possint; magis tamen existimo tacite
 suentionem, quam in finalibus ubi indicat scabala non ex sola appositione, alterius
 diei, ut Cumanii existimavit querere; ac multo minus ex eius recepta dispo-
 sitione, ut putarunt Bartholus, et Caspary, quibus accedit Dionisius Soltofre-
 dy in d. §. fin. lit. K. sed immo leniori, et colligitur ex eo quod eadem die utraque
 suentio iuncta est; et quidem ut hoc clarum appareat, Universis scabala strata
 huius, qui ad notam tractatum plurimum spectat exponendus est. At igitur si
 in in pro legi creditorem ex pluribus causis in specie dixit, accepit, acceptos
 solvere sub die reliquum omne, vulgo thance ratione posita eius pecuniam, quam
 illius eiusdem debitoris servum, creditoris curat. Quaesitum est an ex cautione hac
 soluta suentio ubi ibi reliquum omne posita ratione et hoc est todo et al-
 lance, et nota entrando en quenta la deuda strahida por el esclavo. Verum sta-
 rum merito respondet scabala. immo ex reliquis christographis integram manere
 persequutionem, si credito quod remanet strata duntaxat satisfactum proponatur, qui
 pro minime presumitur in ambiguo creditor calva remanere sub die debita
 et insoluta cautionis ubi, quae hac consideratione potius, et si cui violentia restitui
 cenda

pendunt ad eam pecuniam, quam serui cauerunt, quippe sola soluta p[ro]p[ri]e
neretur; perinde ac si carbo id significaret, & et recte significare potest, p[ro]p[ri]e
ni todo et vest, y alcance, tomada, o recuinda la quinta del dinero sola
ment, que el esclavo se hizo me ayuro pagar. Quibus t[er]m[in]is ea sola pecunia
soluta p[ro]p[ri]e, qu[od] nomine serui debebatur, cuius rationes exquiri erant: ex qua
decisione non inuoluntate deduci videtur, potius nonge seruum actorem formam
p[ro]p[ri]um nomen soluere, et si leuius, dummodo efficax ex l. 94. d. Plaurij h. t. de
h[er]edit[ar]iis dominij, Chirographij, et si grauioribus, cum si plurius caruery debitor
ipse, sed imo vni duntaxat caruery, et si in p[ro]p[ri]e l. nec serui ff. de pecuniis
in ea specie si debeat; sic accepti h[ic], qu[od] i[st]a dicta manent circa ex p[ro]p[ri]e
nem lex in d. d. Plaurij =

Sequitur species d. t. vbi p[ro]p[ri]e Curatorum creditorum ex duabus cau-
si p[ro]p[ri]e, et mandata debitori, ut ex causa qua debebat centis pecuniis
traderet Lucio d[omi]no p[ro]curatori eius, integra manente alia causa, ex qua tre-
centa debebant. debitor centum p[ro]curatori tradidit dicens se ex utraque cau-
sa ea soluere; qu[od] situm est an i[st]is centum liberetur? & quidem videbat, si-
quidem in potestate debitoris est causam demonstrare ex prima regula vltimam
et qua in l. 4. in p[ro]p[ri]e h. t. sed nihilominus obstatum decidit Scabola, minimum
debitorem si esse liberatum, nisi debitoris demonstratione creditor vel nono man-
dato, vel ratihabitione approbasset. Etiam neque partialem solutionem capitur
admittere creditor inata d. l. 2. ff. h. t. neque inuiti debitor demonstratione cre-
ditoris compellitur sequi: imo nec p[ro]curatoris mandatum excellenti pecu-
niam ea lege traditam accipere p[ro]curant: cum igitur debitor si liberatur,
pecuniam a p[ro]curatoribus est p[ro]p[ri]e, et quidem absque exceptione vlla
quam alius d[omi]nus sic pecuniam rediturus obicere possit; nisi rebus in
p[ro]p[ri]e creditor eo modo solutionem factam ratam habere velit = Aliud for-
sam p[ro]cederet, si in ead[em] specie trecenta creditor soluere mandauit, debi-
tor autem ex alia causa centum exsoluisset, ex qua pena, aut vni[us] inui-
debant; in vtrius ob mandati fines si seruato, idem quoque in hac specie
si in superiori debere p[ro]cedere p[ro]p[ri]e: quantum debitor in h[ic] terminis non
partialem solutionem faciat, sed vnum debitum integrum offerat: subijcitur
ei erit pecuniam offerre, obsequare, et deponere; nec ita eam p[ro]curatoribus
ad hoc mandatum si habentibus tradere =

Demique quod in h[ic] speciebus, ita et in tertia, quam in d. h. i. 9
p[ro]p[ri]e Scabola si ex cura p[ro]p[ri]e, sed ex verisimili agentium intentione p[ro]p[ri]e
ca modum, et formam solutionem. Respondit Scabola. Etiam ex debitor ea-
dem die ex duabus causis, diuersis chirographis se obligauit, et alteri, citius
rem, vltiori alteri diem apponit; perinde habet, ac si unico chirographo
diuersas summas similit[er] soluere caueret: itaque magis ex vna, et more ita
cauendum est, ut p[ro]p[ri]e soluat ordine debitum, & ex vtriusque voluntate p[ro]p[ri]e
riorem diem statet, et si grauius aliud sit; quippe vni[us] dispositionem si et locat,
quando ex t[er]m[in]is uentionis, aut mente strahendum aliud verisimilit[er] acti inue-
nitur. l. vbi p[ro]p[ri]e 24 ff. h. t. faciunt lex in l. 96. d. gen. h. t. et l. 3. d. signi[ficat] ita
ff. de eo q[ui] certo loco. Ex h[ic] immediate inferitur non absque mysterio Scabolam
p[ro]p[ri]e eodem die instrumenta fuisse scripta; nam si diuersis temporibus
est d[omi]n[us]

et diebus facta pponerentur, sui ordine servato; neque lenior causa ob vires
 leniores, potior erit, quamvis, anteriorem diem solutionis obtineret; neque partibus seu
 ventibus in gravitate causae antiquior reputaret ea, cuius dies prius venisset; im-
 mo ea, quae prius esset stracta, si modo tempore solutionis iam utriusque dies cerneret.
 Neque obstant res, de quibus supra nempe l. 22. de ob. et action. l. 37. de l. ob. et l. 1. de
 hōg. Ceterum dictis diebus attendit quod estimationis in eundem attinet, quoniam
 minimum de ea obligatione agit, cuius dies est adiectus: Ceterum quando dixerit
 in temporibus, forsam annis diversis conventionibus apponuntur dies, quod, quod ad-
 net ad ordinem solutionis anterior, vel posterioris dies solutionis? aut quod omnia
 habeat una sententia cum alia? non ergo recte ex hoc scabolo respondit recte
 vult generaliter d. d. antiquitatem causa non ex tempore conventionis, sed ex diei
 adiecti curione considerandam esse; et quidem quamvis alia satis sit g. b. d. e.,
 si per gravitas utriusque causa pponat; aperte tamen est falsum, si una causa,
 altera prior, et onerosior sit, etiam in eod. gravitatis genere, ut in d. l. 39. §. fin.
 scabola pponit =

Ad hanc classem p. t. n. r. in l. in libertate 77 ff. h. t. ubi ait. Modestinus ex
 de libertate, qui ex pluribus eiusdem gravitatis causis p. t. n. r. debitor est, agitatur
 antiquiorem nullam esse posse, quam operarum obligationem, quae in limine libertatis ad-
 p. t. n. r. strahi solet; neque enim alia dominus libertatis servus habet, nisi im-
 te manumissionis et operas dare p. t. n. r. qua p. t. n. r. se, seu indicatione facta, et
 p. t. n. r. libertatis potest ea curare, et remittere, ut efficaciter obliget. l. 1. ff. de liber.
 causa. l. 7. de operis libert. diximus ad Laberz h. t. in l. gen. de tradit. n. 30. Ne-
 que h. t. obstant res in l. eleganter 7. §. si servus ff. de dolo. l. p. t. n. r. 3. C. an servus ex
 suo facto, ubi exemplum antiquioris obligationis in libertate inveniri videt: Servus enim,
 qui aliquid de libertate dare, vel facere p. t. n. r. si ex post facto non dedit, vel facit,
 existit in libertate videt obligatus actione de dolo, ut in dictis iuris habet: ergo
 causa h. t. antiquior erit; Tamen obligatio operarum non aliter ad effectum valet sta-
 hi, quam si manumissionis operas iuret. d. l. 7. in pr. et d. 2. ff. de operis libert. d. l. fin.
 de liber. causa. Verum huic difficultati respondeo h. t. in se equivoce, et eadem
 esse; quippe sicut libertatis causa p. t. n. r. aut curare, postmodum actione de dolo p. t. n. r.
 et p. t. n. r. adimplere; ita, et qui operas se p. t. n. r. daturus, post libertatem
 obstringitur curare, vel remittere, vel actione de dolo p. t. n. r. tenetur, ac si vere curas et
 vel p. t. n. r. Quibus accedit h. t. causae in libertate minime occurrere posse, siquis
 servus, qui de libertate aliquid dedit, vel p. t. n. r. ab indicatione operarum, quod si bonorum
 p. t. n. r. immuni enadit. l. 32. de operis libert. Semper igitur vera Modestini definitio
 h. t. manet. Videnda sunt, quae diximus ad Laberz in d. l. fin. de bonis libert. n. 28.

46. In autem causa nulla p. t. n. r. aut altera tempo-
 re antiquior inveniat, immo par, et dierum, et stractus causa sit, elegant Pomponij
 ait ex omnibus summis p. t. n. r. videri solum l. illud 6. ff. h. t. facit res in
 ob triginta 73. col. Itaque si nisi centum ex regulatione scaboz, quinquaginta au-
 tem ex causa multum, et sexaginta soluz: inserta Pomponij regulam ex centis regu-
 latione debiti quatuoraginta decedent, ex quinquaginta autem decedent viginti. Geo-
 metrica p. t. n. r. servata: Quoniam enim ex luxu distributione venientibus agentibus in
 tentio sequente, et observante, aliquid decedit ex pluribus partibus prius designa-
 tis, non videtur, sed servata p. t. n. r. decedit. d. l. 36. §. pen. h. t. l. si ita
 scripta 10. ff. de liber. et p. t. n. r. quae dicitur aequae quando partibus p. t. n. r. datus aliquid
 similiter

similiter accedit. l. si plures et cum similibus ff. de vulgar. et pignori, ubi de pign. 53
Barb; casum si excipias in nostro tractata, nemo, l. si. d. 2. ver. t. ff. h. t. videndi
circa subtilem hanc materiam pignori, lex in d. si. servus plures 50. ff. de leg. l. tra.
ff. de leg. 2. l. servus omnium 67. ff. de aliquid. l. t. l. qui pecuniam 22. c. y. similibus ff.
de stabilitatib. lex optima in l. surgia 34. s. fin. de leg. 1. l. si. t. l. 124. c. y. similibus ff.
eodem. et per Cumanum. Soffredy, et Cuyacii videndi sunt Cancorb. ob. 4. Kijny
lib. 1. differ. c. 20. Buz de Mya lib. 2. var. c. 3. n. 18. Pegny de pignori 2. g. c. 104.
d. n. 44. Altomir. lib. 6. q. 1. scaboly. in l. 14. de iure Codicilior. n. 27. Don. et Om.
lib. 6. sment. c. 29. litt. B. Negre h. obit. lex in l. si. finita 15. s. c. y. auty c. y. similib.
ff. de damno inf. qui iuxta ea, q. in superioribus c. 3. tradidimus accipiendy est.
Ideo autem horum, aut momenty si servaty iury dispositione ex utraque causa p. p.
tine videt solutum; quoniam hoc ipso q. debitor nihil demorhato aliquam pecuniam
quantitatem solvit, velut mortuoni utriusque debiti eam subicit verisimilit, alia
cessante voluntaty directura. arg. lex in d. l. 96. s. pen. ff. h. t. Nec quib. in ambi
quo melius iury prudentia statui potuit, maxime si de hora instrumentis p. p.
si n. appareat, aut eady sit, in quibus terminy electio iury si difficult, sed impo
sibility aperte reddit: nec iuste cogitur creditor, qui hoc ordine servato satis
tem solutomy suscipere solet, cum sibi imputare possit, q. tempore solutomy non
reclamavit, et sibi secuta facultate n. est iury; sed voluntarie nihil demorhato
solutomy iury dispositiony n. ignorare, vel scire debere, n. accepit. D. Didacy de
taberna de solution. c. 2. n. 15. in fine. ni foriam creditor, de quo agit minor
sa cogita habebit arg. lex. in l. v. C. si adversus solutomy. l. 7. s. d. s. 3. ff.
de minoribus =

Mud sane mirum cuiquam videri possit cur nimirum in specie Pigni-
miam duobus stractibus pariter pignora obligata, indistincte mortuoni subiacere
ant. sine ex stractibus vny gravior, vel antiquior altero sit, vel non: in presenti
autem n. sic ccedat; immo ita demum simpliciter facta solutio duobus existen
tibus causis, utriusque mortuoni subiecta videt; si vna causa gravior, vel anti
quior altera sit: quo sane fundamento tentare quicquam possit Pigniam
sententiam, iuxta opinionem Domyri esse accipiendam, ut nimirum e tandem
eoy locum habeat, quo par, et dicum, et stracty, q. quibus obligant pignora,
causa pignat, aliquin iury ordine servato, antiquior, vel gravior cause p. p.
nova p. p. obligata censeri, superioribus aut eoy tempore posteriori, aut tenui
stracty. Hac tamen consideratione nihil removante, verissima e Pigniam senten
tia, quod supra a nobis c. 3. accepta et intellecta manet. Ceterum separanda on
nino est causa obligatomy pignori, a solutome simplici facta; cum enim
pignus q. duobus stractibus obligat, quo in Pigniam specie debitor volun
tas obscura n. est, qui enim q. duobus stractibus pignus obligat, quomodo videri
potest q. vno dumtaxat obligare? quodquidem aperte eveniret, si pignori p. p.
vny dumtaxat sententia quantitatem exactionis egnaret: in aperta ergo vo
luntate equalit, et vno tempore q. causis duabus pignus supponendy, directum
locy esse n. potest. At quando ex pluribus causis debitor simplici solutome
facit aliq. vna stracty demonstratione, et valeat q. pluribus, et q. vna dumtaxat
causa intelligi solutome facere: in terminy ergo si parv causa q. gravi
n.

graviori creditur, et q̄ illa soly solutionem faciat; in terminis vero parū omnino casy
utique p̄ portione intelligitur solutam subicere quantitatē. Sin autem p̄ony sup̄,
et leudem debitorem, qui in Papinianū specie casyarum demonstratiōe n̄ facta,
pignora simpliciter obligavit, foras Pongorij, et aliorum Jurisconsultoy reguly circa
solutiōny factam simpliciter trahitū locy futury erit. Ha sunt reguly a Jurisconsulty
traditū eo casy, quo nulla commemoratiōe facta solutio expedit: verū cum plurimi
alij casy occurrere possint, qui certam definitiōny ex dictis n̄ accipiunt, veluti si
occurrat fideiussoria causa sub gravioribz vny, p̄ona autē sub leuioribz; vel can-
sa, q̄z penam statet, et diem habet, cum ea, q̄z pure stricta est; aut denique via
summa soluta p̄ponat, q̄z ad vny integri debiti satisfactiōny sufficiat: gravior
autem casyam nequeat exequare: hī, et similibz terminis bonū index vny ex
facti circumstantiis arbitrabit, verisimily mentem debitoris sequens, iuxta Ulpia-
ni definitiōny circa creditoris p̄onam, in quem electio suabit L. i. ff. h. t. facit
optimū tex in l. mora 32. ff. de vny. Illud autem a omitione antequam ad alia
transitum faciamus. nimirum eo casy quo disparibz occurrentibz casy simpli-
ter aliqua summa soluit, q̄z excedat alterutry casy quantitatem; prius
in casyam graviozem, seu antiquiozem solutam sumonam ferri acceptam; L.
quid vero superit cum sequenti ordine casya debet p̄ferari; itaque si mihi debe-
at ex casya famosa centum, ex casya penali quingenta, et ex casya simpli-
ci trecenta; ducenty simpliciter solutū; prius infamij casya extincta, et postea casya
penali; quingenta, q̄z superunt simplicem trecentorum casyam exonerabunt,
id vniuerso, et scilicet creditore, qui vniuersam accipit quantitatem, ut p̄bat p̄-
picius Papinianus in d. l. cy exploribz 97. in ff. h. t. iuncta l. ubi fideiussor 24.
ff. eod. Sed nec illud omitione quoque, numquam nimirum exyibente efficaci
casya intelligi factam solutiōny in debitum naturale. l. s. s. 2. v. p̄. iuncta l.
103. ff. h. t. Sin vero omnes casy inefficaces, hoc ē equitate tanty naturali niten-
ty p̄ponant: inter eos idem iury ordo in ambigua voluntate seruandus est;
ut nimirum antiquior q̄z sit, ateriori p̄ferat; et si p̄ares tempore sint occurre-
p̄tes, faciant, cum debitor nullo, vel errore solutam pecuniam mōne re-
petere possit =

13 Cuncta vero hęc p̄cedunt pluribz occurrentibz casy, seu nominibz p̄nicipa-
libz; sin autem vnum nomen duntaxat p̄ponat strictum sub vny, ciuititer debiti
stipulatione, vel ex mora in bonis filii mentionibz, generaliter institutum est prius in
vny, ac post modū, si quid superit in sortem q̄ soluit imputari oportere. l. s. s. 2. v. p̄.
ff. h. t. l. i. in fine C. eodem. l. p̄na 46. ff. h. t. q̄ quidem n̄ soly p̄cedit pignore q̄
vny obligato, et distracto l. 35. de pignoratitia act. l. 66. s. q̄ Anselm. ff. de fideiussoribz.
d. l. s. s. 2. ff. h. t. q̄ quidem nullam dubitatiōny habet iuxta reguly l. 103.
v. p̄. Partū h. t. Verum et eo casy quo nulli interposity pignoribz, voluntarie per
debitorem solutio expedit, ut in dictis iuribz habetur; neque enim volente debitorē
re creditore sorty casyam designare debitor poterit, ut supra eg. t. p̄bat, manet;
nisi vny ex pacto nude naturaliter duntaxat debeantur. l. si vny 21. C. de vny.
v. Verum cum simpliciter facta solutio ex verisimili mente debitoris et p̄bat cas-
se iury dispositiōne feratur accepta, q̄z vltior debitori ipsi sit. l. l. l. 4. l. 97. cum
aliis in superioribz adductis. ff. h. t. Andreas Cludij de solutiōne indebiti. eg. 4.
num. 97; vbiq̄ue sit longe debitori numerum solutum prius in sortem

acpositum in usuras imputari, quo magis ipsarum usurarum cursum in
 dice imputabitur, vel minuat saltem; merito in dubium vertit, qua ratione
 iuris statutio, quae generaliter ordinem invertebat, nitatur. Et eadem gloria in
 L. C. de usury l. 1. §. 1. quam sequitur Paulus de casto in l. t. C. h. §. n. 6. non alij
 rationem reddit, nisi quia ita statutum est. Cuius autem lib. 9. §. paginam in l.
 94. §. Plautus ff. h. §. ait duram esse sortis causam, sed longe durioris esse cau-
 sam usurarum; §. quidem vel eo magis suadere debuit, ut prius in sortem, quam
 am in usuras soluta pecunia imputaretur; Cuius enim opinio eadem est et
 alia opinione gloria in d. l. 21. quam merito imputat Paulus de casto; quippe
 versat in equivoquo; verum namque est solvendi debitori durioris esse causam
 usurarum, hoc est, durum est valde eam solvere pecuniam, quam non accepit;
 At ob hanc eandem rationem utilis est eadem, cum de ordine solutionis a-
 gitur, eo modo imputationis fieri, quo magis ipsarum usurarum radix ampu-
 gitur, aut minuat. Bartholus id odio debitoris esse inductum arbitrat, qui
 passus est currere usuras in l. t. h. §. n. 9. quasi non satis visus ipse punita
 sit negligentia eius. Sigheantius in l. t. C. h. §. ideo solvendas prius usuras
 indicat, quia graviores debitori sunt, ob id §. antiquitus ex securis usury
 nec soluti, alia et nona sors speciebat, idque appellabat anotacionem. At
 prohibitas iure usurarum usuras, seu anotacionem manifeste §. bant te. 1.
 in l. 24. et 29. C. h. §. de usury. l. 2. §. 5. de administrat. ver. ad civit. l. 27. de
 re indicata. l. 26. §. 1. de solut. in sol. l. 20. C. ex quibus causis infamia in
 Jacob. ad Drentler. Vol. 2. dig. 3. h. §. l. t. a. Cumanus, Richard. et. Paulus. h.
 gente fere in eisdem sententis sunt =

Probabilis autem Don. in l. t. n. 16. C. h. §. et d. 46. h. §. sententia §. 2. h.
 a Brunem. in eadem l. t. sequitur, existimat, hanc iuris statutionem favore cre-
 ditoris inductam fuisse, ne in eius perniciem favor debitori daretur, sicut
 tenet; etenim equitativum est inter plures debendi causas aequae principalis
 modum debitoris attendi, ut quae gravior ipsi sit soluta prius indicet; siquidem
 hoc absque in modo creditoris inducit, qui integram aliorum debitoris gra-
 vationem habet l. 2. §. quoniam ff. de aqua pluvia arc. quando autem sors sub
 usury debet, non absque in modo creditoris induci valeat, ut sortis potius,
 quam usury soluta pecunia accepta ferat; quippe hoc modo usurarum onus
 dum creditoris gravaretur, sibi mora debitoris quiritur = At si verum ana-
 notacionem nec videtur h. Donelli tute defendi potest; siquidem et ratio eadem nihil
 ad seque, quando causa simplex dicitur cum nomine usurarum, vel eo §. sub ge-
 ne tractum est; In quibus terminis et si pariter intret creditor simplex de-
 bitum ex soluti prius, ne usurarum, aut pars modum amittat, ea tamen ex-
 tra iuris dispositione creditor soluta, quae lenior, et modior debitori videtur
 tenet. neque enim ad sortem usuras in magis habet creditor in una, quam
 in alia specie =

Inde h. et alij opinionibus omnia verisimilium arbitror iuris statuti ra-
 tionem non aliunde petendam esse, quam ex ipsius causae qua de agit natura, et
 sententiae verisimilitudine; cum enim usury pro mora non solvendi infirmitas
 solent. l. cum quidam §. si quis in l. §. de usury, ob damnum §. quibus creditor
 in cessatione solutionis, et lucrum §. gerit debitor ex ven sortis, equitativum, est,
 non audiri debitorem, qui futurarum usurarum cursum sibi gerit; libere

scilicet intendit, quia prius damnum sortium, et usuras decens soluat creditor; qui
nimo, et hoc taliter quodammodo strahentes favore creditorum verisimiliter intelli-
gitur; non enim alia ratione debitori licet usuras solvere atque sorte etiam
creditori, licet cum hac illi unicam individuum causam obtineant, nisi quia hoc ei-
dem generum tracte creditur, ut nimirum soluti usuras creditorem spectare sor-
tis solutionem faciat, et cum ei in modo operata dilatione pati, et hoc igitur sim-
pliciter facta solutione actum intelli- gendum, et rationabile est. Quod ille magis
in eis usuras recipi oportet, quia in bonis fidei conventionibus officio iudicis ex mora
debentur; et aliter si soluta pecunia sortem extingueret, nulla creditoris actio am-
plius remaneret; cum in his terminis non duas actiones sunt, sed unica, cui offe-
ndit usurarum quantitas accedit. L. 4. C. de pignori. de qua propter ordinarios videlicet
D. Solorzano lib. 2. de iure iudicis cap. 29. n. 40. Neque hi obicitur textus in l.
ex pluribus 49. §. fin. h. t. nam ut ibi. ubi probabiliter respondent antiqui,
non erat maior quantitas usurarum debiturum in illa specie; unde referebat in
hil, an prius sorte, an usuras soluta pecunia acceptis tuleret, si enim de hoc scabo-
la disputabatur; sed potius de solutione usurarum ex sorte debiti sub diversis diebus
factis christographis, ut in superioribus dictum manet: At si alicui diminutionem rem-
pulis superveniat, maxime ex his reboli, quae exonerationem usurarum debiti, non in-
tegram satisfactioem indicant; diu quoque poterit, ideo in ea specie prius ex sorte,
quam ex usuras quantitatem solutam decedere, quia id agebat in illis terminis,
ut sorte illa, cuius dies prius cessaret, et prius quoque solveretur; atque eadem ratio-
ne, qua sorte huc altera potior indicatur ex mente strahentium, et potior quoque
creditur usuras ex eadem sorte debiti; alioquin si insuperhabita conventionione iuxta dy-
gostionem iuris deleretur esset disputatio, nulla ratio esset, cur nimirum usuras lenis
vel huius sorte, alterius gravioribus alterius sorte usuras potior essent; siquidem
non circa usuras, sed circa sorte ex additione diversarum dierum verisimi-
litudo strahentium deducitur: cum igitur favore creditorum, siectura desumpta, in
debitum pcedat, apparet id eidem renuntiare, et sortem potius eligere licere.
L. si quis in scribendo C. de pactis; si autem minime credit fecit in ambiguo in
specie textus in d. l. §. fin. iuncta l. 6. ff. h. t. quae in superioribus quoque explicata ma-
net =

Hinc quirit oportere an dicta iuris dispositio habeat locum in stipulatione
quoque generali, quae pcedit conventioni adici solet in quo articulo triplex casus
omnino separandus, et distinguendus. Primum sit quando generalis stipulatio adici-
tur simultanee in favorem creditorum, hoc est faenus uberius pcedit, si ad dies
leniores usuras generum a sort, ut in specie Papinianum in l. pecuniam 2. §. usurarum
l. de usuras. In quibus terminis si potest omniam stipulationem uberius faenus, debi-
tor usuras minor offerat, et creditor accipiat, generalis stipulationem pceditibus
renuntiatum creditur. L. 5. l. 6. C. de usuras: At si debitor simpliciter aliquam
pecuniam quantitatem solvat, quae exsuperet minoris usuras, vel etiam faenus ube-
rius, ex causa omnia generalis stipulationem solutionem facere intelligit, et iuris sibi-
bitio servabit, ut scilicet et solutum est, prius in usuras graviores, postea in sortem,
si quid supererit, acceptum ferat. Idemque pcedit, si usurarum vel eius, et inter
loco et una vice dumtaxat aliqua pecuniam quantitatem intra modum legitimum
missa sit, ut in specie textus in l. 22. C. de usuras: quippe subrogata, ut vulgo dicitur-
ter sapit naturam, et solutionem eius, in cuius locum subrogatur. L. si idem 53. cy. vulgari
l. de hereditationibus: Sit casus secundus quando electio adicitur generalis stipulatio,
si ad diem dictum pecunia et usuras pceditibus obligationem soluti non fuerit;

In quibus terminis si post contrariam stipulationem generalis debitor nominatim sol-
vatur ex causa prioris obligationis, et creditor voluntarie accipiat. pariter absque obli-
gatione generalis stipulationis creditur renunciatum, et ab ea intelligitur recessum; quo ca-
su in dicta dicitur stipulatione pecunia soluta, propter unum, quia sola principalis obli-
gationis imputabitur. Similiter autem facta est debitorum solutio, ex causa
generalis stipulationis omnes crediti esse solvuntur; quoniam omnia diei trigesimae
in genera, ex parte eius novae obligatio, nec amplius datur dierum causam
secundum in ordine solutionis; immo unica duntaxat causa consideratur in facultate
soluendi; licet dies adhuc sint respectu creditorum, qui, et pro omnia rec-
te ex prioris obligatione agere valet; non potest ergo debitor intelligi solvere
ex ea causa, quae generalis ex causa h. est. videnda omnino sunt, quae tradidi-
mus ad Laberius lib. 5. Ritham. in l. fin. de nautico fœnore in pr. et sect. 1. qui
que n. 12. Itemque dicendum est si stipulatio generalis per novam debitorum
omissa fuerit, de quo in d. l. fin. sect. 3. et totam = fortiter denique sit casus
quando minimum stipulatio generalis incipit à solutione, quae in speciebus, de
ambiguis res in d. l. fin. de nautico fœnore sect. 4. et 5. In quibus terminis ante li-
tam statutam debitor simpliciter solvens ex causa accessionis crediti solvere,
quae magis imminentem penam evitare possit; hoc enim etiam etiam credito-
re invito facere licet ob rationem, de qua in d. sect. 4. n. 32. Etiam de
nec est novationis vere intraementem ligati non sint manus debitorum, semper
creditor in rem magis causam favorabilem solutionis fecisse, qualem est ea, quae
impedit penam, seu fœnus vorum, et imminet ex ipsa sumentione, si
eo tempore, quo sument, pecunia soluta non fuerit; sic quae quamvis nulla
dnce, pariter hic satis perplexus, et ambiguus in transitu facile mihi vi-
detur = In quo valde nota esse posse debitorem ex pluribus causis credito-
rem autem ex unica, veluti quando debitor promittit quinquaginta dare, si
non dederit quadraginta; quo casu viginti soluti in causam accessionis eorum
ma soluta videtur, atque ex quadraginta, non ex quinquaginta decedit. Est ratio
autem dari creditorem ex pluribus causis debitorem autem ex unica, veluti qu-
ando debitor viginti die sancti Ioannis dare promittit, et si eo die non dederit
quadraginta spondit, et dies sancti Ioannis transiit: in quibus terminis solu-
ti decem per debitorem, ea summa ex quadraginta, non ex viginti decedent, cum
et viginti petere adhuc possit creditor, si velit, tamen debitor die transacto am-
plius ex illa causa solvere non potest; idque hucusque dictis notans, et sperne est

Quod autem circa imputationem pecuniae simpliciter solu-
ti, in sorte fœnerabilia, iuxta eius stipulati rationem pcedere diximus, solvente
res principali absque oblatione est: quibus vero solvente fideiussores pcedat vide-
amus; et quidem quamvis nulla dnce, qui interim non occurrit, sequenti hucusque
dictis, et probabiliter dicendum videtur, simpliciter pecuniam exolutam ab eo fidei-
iussore, qui in omni causam fideiussor, iuxta textum in l. quæro. ff. locati. indistinc-
te prius unum, postmodum autem sola accepto fœneram esse, neque enim illa
vult fideiussorem, et rem principalem, et attinet ad eius stipulati dispositionem, diffe-
renti ratio signa reddi valet. Si vero fideiussor, qui se sortem duntaxat solvitur
rum promittit, pecuniam nomine rei principalis solvit, et ut maxime ex libere
nihil demeritatis, stipulati eius dispositionem servandam esse, interim probabiliter con-
tineo: Cum enim principalis res sortem, et unum debeat, et in persona eius in sti-
pulationem

tutum locum habeat, solutionis simpliciter eisdem debitori nomine factam, prius
 minuisse debere usurary quantitatem sequens videtur; eamque nomine, si hoc verum
 est, non mandati actione, sed potius negotiorum gestorum fideiussor habebit, quod alius
 quilibet, qui cum fideiussor non erit, ex evanescente debitorum soluit: facit Vatis lex in l. 6. ff.
 h. t. Si fideiussor in eisdem terminis, quae soluat, vel soluat simpliciter, res non demonstrata
 to, iuris substituti disponitae occultibus cessavit, quae minime locum habere potest, eo ca-
 ra, quo de illo nomine dissolvendo agit, & sub usurary stratum non est; neque enim
 in illam causam videtur potest fideiussor solvere, dum proprio nomine soluit, vel
 solvere intelligitur iuxta lex in l. 2. magis ff. h. t. quae inefficax est, ex qua quae ab
 ipso peti non potest l. 103. ff. h. t. non recte ergo creditor pecuniam a fideiussore acci-
 pit si non actionem iure, sed ex mora dumtaxat iudicij officio in bonis fidei sventionibus
 usurary de re debeant; nam principali sublata obligatione, sorte soluta, ex amittit,
 l. 4. C. de quanti. iuncto hinc de Moya lib. 2. variat. op. 31. n. 9. In hijs autem termini-
 bus, si alius rei nomine fideiussorij parte dumtaxat obligati, vel sventionem iu-
 re, vel beneficio cooptate D. Adriam, solvere possit, ut maxime ex liberet f.
 3. s. l. ff. h. t. Si sortem a fideiussore solvere eij nomine non poterit, utcumque usura
 debiti exponant; ne hac obliqua via usurary ex mora debitorum liberationem sequa-
 tis, eorum efficaciter gminary cursum impediatur iuris creditore, in fraudem iuris substituti.
 hijs autem omnia, etsi nullus tex occurrat, aequa valde, et iuris ratio nona
 interim mihi videtur.

Hincque loquuti sumus de usurary iuribus, et naturaliter debiti ex stipulata
 in stricti iuris sventionibus; ex mora autem in sventionibus bonae fidei, vel in causa testamen-
 taria l. 3. in bonis ff. C. h. t. l. in minoribus C. in quibus causis in integ. restitut. aut de-
 nique ex pacto inchoanti adiecto in eisdem sventionibus bonae fidei l. in bonis ff. C. de
 pactis. Videndum itaque restat quid in hoc tractatu circa usurary inchoatas dicendum sit.
 Et quidem si ex pacto nudo in sventionibus stricti naturaliter dumtaxat debeantur
 usurary pignore dato in universam causam: alia est causa debitoris solventis, alia credi-
 toris pignus distrahentis; quippe solventis debitor, sortis causam demonstrare potest, eij
 usurary accedentis, quae unicam causam cum sorte non efficiunt, ut satis indicat Impera-
 tor in l. si usurary et C. de usurary, quae de huiusmodi foenore naturaliter debito intelli-
 genda est, quae et lex quoque 22. eijus Principis; debitor autem non designante, habet
 creditor facultatem ingutandi simpliciter solutam pecuniam in usurary potius qu-
 am in sortem d. l. 21. quoniam pignoris interuentibus, ut ille Imperator subicit,
 pacto gminary usurary, et soluti retineri possunt, etsi eary nomine solutio facta non sit.
 d. l. 22. in gr. C. de usurary; nullo vero causam demonstrante, non usurary, sed sorte caritatis
 debiti pecunia accepto ferri debet. Ex res. tex in l. 103. ff. h. t. Creditore autem
 pignus distrahente, dubium non est redactam pecuniam prius usurary, postea sorte ac-
 cepto ferri posse l. tot. v. Paulus ff. h. t. Et magis quod cum de pignore agit, eadem
 causa est sorte, et usurary esse censetur. d. l. 5. in gr. s. 2. ff. h. t. At licet hoc satis
 probabitur sint, substitui tamen defendi posse videtur, minime creditore in ingeni-
 ribus terminis, pignore non distrahente, etiam insente debitorum, usurary eligere posse;
 cum enim usurary pacto gminary, unicam cum sorte causam non substituant, quotiens
 de pignore non agit, quod ingenti voluntariae facta solutione, non debet creditor libere
 inter causas arbitrium habere ex res. tex in d. l. tot. v. Paulus ff. h. t. ubi aliam
 causam creditore pignus distrahentis, non creditore pignus possidentis Paulus subicit.
 Perinde igitur haberi debet pecunia voluntariae soluta, ac si pignus nulli indicasset,
 ut in specie tex in d. l. 5. s. 2. v. sed si forte in se ff. h. t. ubi quod soluti ex arbitrio pi-
 gnus non habebunt. tex autem in d. l. 21. C. de usurary modo de gredit in eij usurary, quae
 efficacit

efficiant debent, in quibus et arbitrio debitoris est causam sortis designare, aut
 pecuniam si solvere. in octa reg. tex in l. 2. ff. h. th. et ex iure substituti in arbitrio
 creditoris est pecuniam in usuro acceptam ferre. Ex hijs vero opinio nra tutam,
 et veram magis primam reddidit speciei tex in d. l. 21. Vbi si aliqua mysterio gi-
 nny fuisse obligatum, et traditum opponit, maxime cum delictum agit, Vbi in-
 ry substituti ratio coalescit quodammodo cum ipsa pignori obligatione, cum de re
 tentione agit, licet aliud forsam in alio secum obligationi naturali, et cum
 hi pcedat. Neque ei obstat tex in d. l. tot. v. Dantur; nam, ut in superioribus vi-
 dimus, alia semper est causa creditoris pignori distrahentis, alia creditoris
 pignori retinentis; quippe in priori specie, semper eligit creditor; in secunda au-
 tem si aliter usury accepta fuit, et imputatur pecunia, quam si tacente debite-
 re, hoc in stinendi retinere pecuniam eligat creditor: amplius tamen super
 hoc ambiguo passu cogitandi relinquimus, et videnda, quae dicemus et ex-
 plicite texti. in d. l. 5. s. 2. h. th. Sin autem pignori et usury eiusmodi non sit o-
 bligatum, et debitor simpliciter solvat, operam habemus Imperatoriam de-
 cisionem ab Ulpiano traditam in d. l. 5. s. 2. v. sed si forte in fa. ff. h. th. vbi ait
 exolutam pecuniam, minime ex arbitrio creditoris, aut iuris dispositione usury
 imputari posse pacto nudo pmissis, nisi eo nomine ex parte solutionis faciat
 debitor; aut nisi forte, ut nos putamus, pecunia, quae soluta opponit, sortis gra-
 vitate excedat; tunc enim dicitur indebiti et superfluo agere debitor, obiecta
 dispensatione et doli exceptione repellitur =

Sin vero usury tam naturali, quam iuri iure opponantur indebiti, ve-
 luti, quae neque pacto, aut stipulatione pmissae sunt, vel quae ultra modum legit-
 mum in conventionibus sunt deductae; tunc enim solutio simpliciter facta, vel etiam
 earum nomine et erroris expedita, sortis igitur iure minuit. l. tot. s. fin. ff. h. th.
 l. si non sortis 26. ff. de solute indebit. l. indebitas 18. C. de usuris; si enim in
 huiusmodi usury locum habet iuris substituti, circa ordinem imputationis, etiam
 pignoriibus traditis, et distractis et creditoribus; nam immo si quantitas soluta sor-
 tis, et legitimam usurary quantitatem excedat, indebiti dicitur cum effectu debi-
 tum debitori. d. l. tot. et d. l. 26. inde mirabilis linea triplici gradu sita circa
 usury delegatur: Primus est usurary omni iure debitorum, in quibus erga imputa-
 tionem ordinem iuris substituti servatur, Regna in d. l. 5. s. 2. v. sed si forte. h. th. l. 46. ff. de
 l. C. de solution. in fa. Secundus gradus est usurary nuda conventionione dumtaxat debita-
 rum: in quibus retentio ita communis creditore, si earum nomina nulla, vel erro-
 rem solutio facta dicatur. d. l. 5. s. 2. v. fin. in fa. a strario sensu ff. h. th. l. 3. l. creditor
 s. de sorte ff. h. th. pignore autem interveniente et retentione eius usury servatur. l. 4.
 l. 22. C. de usuris. Tertius demum est gradus usurary omnino indebitarum, quae vel
 imputantur in sortem, si erroris sunt soluti, vel tanquam indebiti indistincte solvantur;
 hoc est sicut ante sortem, sicut post eam exolutam, earum nomine solutio facta appa-
 reat. d. l. 26. de solute indebit. d. l. tot. ff. h. th. et d. l. indebitas 18. C. de usuris; vbi
 magistraliter distinguit gloria th. usury =

Difficilis tamen in fronte apparet tex in d. l. 26 in gr. de solute indebit. vbi 20
 Ulpianus affirmare videtur, indebitas usury legitimum modum non excedentes repelli non po-
 se; immo neque sortis imputandis esse, quae imputantur illis, quae legitimum modum sor-
 tis excedunt ex Veronika Severi; quod quidem hucusque dictis strariis valde est, maxime
 Severiani tex in d. l. tot. s. fin. ff. h. th. hinc difficultati Veronika oval. lib. 12. ment.
 Don. ep. 7. lib. 2. dicitur tex illi intelligi esse de usuris debitoris saltem obligati arbitrio
 rali

anti-dotali, et ex officio gratitudinis, ob acceptam mutuam pecuniam beneficiis: Verum ex anti-
dotali obligatio minime sit invidiosa, quo magis ex ea impediatur qd erroris soluti ve-
getatio, recte effugium hoc dicitur D. Poley in M. S. de obligat. naturali inspect. l. n. b. et
de donation. c. 3. n. 16. Et deinde recte impbat effugium aliud Fabri lib. 7. sect. 1. c. 8. testy
illy intelligenty de antichresi tacita, de qua culta Cyacius 4. obser. c. 17. Viniy lib. 2.
select. c. 7. Bacob. lib. 1. de pignor. c. 14. Massing lib. 4. singul. opin. c. 2. qui, et videnty
circa explicat tex in d. l. 26. in c. 3. At nec felixy Respondit D. Poley locy ubi supra,
qui glossy opiniony sequit in d. l. 26. ubi debitor dicitur tex illy esse capiendy de vniy
pacto duntaxat pmissy, quz in debity in iure appellatur. d. l. 5. s. 2. ff. h. t. etenim si nul-
lo vinculo equitatis vniy duntaxat vniy differant, quod dubio, vniy legitimy
modum excedit, ita debity sorty imputant, iuxta tex. in d. l. 5. s. 2. v. sed si forte ff.
n. h. nisi forte dicit, n. singulit sortem quantitaty aliquam solutam pmissy, quz in t.
s. 2. sed vniy vniy remane solutiony factam esse, quo casu naturalit vniy
debity n. in sortem imputant, sed servant p retentiony. d. l. 3. C. de vniy: quo in
n. glosy opinio recte procedere poterit, verum longe meliys Franciscy Panorbiny
sect. 55. testy illum accipit debitoris stipulat pmissy, ultra tm legitimum modum,
quo sensu simpliciter vniy in debity dicitur, qua supposita facta, recte vniy
distinguit vniy, qd aut usque ad modum legitimum sorty soluty sunt; et n. repe-
tunt, nec in sortem imputant; imo ordine vniy servato, et n. simpliciter soluent
debitor, priy vniy, postea sorty accepto pecunia forte; aut ultra modum legitimum
aliquis soluit, et tunc iuxta d. Severi placitum, minime repetendy qd ultra daty
est, sed sorty imputandum, hoc ordine, ut signity infra modum legitimum debet quan-
titaty solutio, neque repetat pecunia, nec sorty impulet; si vero modum legitimum
sorty excedit, in re suo natura indimidua qd stat usque ad modum vniy legitimum,
neque impulet, neque repetat; qd autem excedit n. repetat, sed sorty impulet.
Hinc ety parti nihil obit tex in l. fin. s. Luciy 4. ff. de sorte in deb. qd ety acci-
pit Moya var. lib. 2. c. 31. ff. de sort. neque tex in l. 1. C. de fideliomy in d. l. 1. C.
de vniy verso ff. de vniy, quoz recte explicat Kessiy lib. 1. diff. c. 46 =

Nunc qd Caronde accipe Imperatoris Severi, et Antonini Rescripta
pono ordine promulgata, quz magis, ac magis hucyque dicity forsan allatura sunt
lucem. Primo enim Rescripty Antoniny simpliciter solutam pecuniam vniy
priy accepto servandam esse, nisi tempore solutiony debitor aliud demonstraret, quo
casu iuxta Florentiny decuriony in l. 2. h. t. potest creditor dicentis l. 1. C. h. t. de
salut. idque n. solum credit nulla pignora dato; vniy et e quoque casu locy habet qd
pignory, et qd sorty, et qd vniy, et qd vniy, civilitat debity obligaty sit; in qua specie
dubitabiliy erat, an inter causas vniy debitoris esset; signity distracto pignore,
etiam debitoris invito, possit creditor redactam pecuniam priy vniy imputare.
Verum cum n. alia causa facta debitoris soluenty, et creditoris pignory possidenty,
quoby de distracto n. agit, penitente habet causa debitoris nexy soluenty, ac si
nullum pignory in iustione inveniret; sic intelligendy est tex in l. si vniy 21.
C. de vniy quo alio nos tenet sup. n. 16. Secundo Rescripty Antoniny cy pab. in
Severo in d. l. 55. Imperator ff. h. t. supposita Pauli definitione, qui aliam credito-
ry pignory distractentis causam sinit. in d. l. tot. o. Pauly. h. t. qua creditor in un-
qy naturaliter debity redactam ex venditione pecuniam sibi solvay possit im-
putare qd si occurrant vniy naturalit debity cy vniy civilitat debity pignore
distracto, nulla i. creditoris electio; imo equalit ad vniyque summam redacta
pecunia pfiat, ob rationy quam in superioribz dedimus. Sic eod. themate vaten

tento pignori dati, et pignori naturaliter debiti debitor voluntarie
 solvatur, et simpliciter exsolvatur, minime in vi vii imputebatur, ne illi sitibente cre-
 ditore. nisi specialiter, et nominatim, et vii debitor solvatur fecerit; imo soluta
 quantitas sortis debet cedere, ut Imperatoris illi rescriptum d. l. s. r. v. o. res
 si forte, ea ratione reddita, quod ibidem testatur Ulpianus; namque generaliter ab eis-
 dem Principibus iam gravior erat statutum, circa impugnationis ordinem in
 se C. h. t. tunc locum habet, cum vii efficaciter debebant, et peti poterant,
 alioquin in ambiguo crediti non potest debitor, etiam pignori in petita quod suppo-
 nendum est in unico sortis totius rescripti; quod incipit C. pr. s. 2. et terminatur
 ad s. usque s. illius legis in eorum vii pecuniam exsoluisse, quod peti non poterant
 d. l. s. r. f. h. t. t. Denique sicut Severus, forsitan ex filio Antonino rescriptum, in
 vii omni iure indubitata soluta, sortis impugnatam esse, si adhuc sortis non
 pignori soluta; alioquin nulla exceptione opposita, per indubitata soluta, qua-
 sentis modum sortis legitimum excedunt, esse rescribenda. Itaque igitur tam in hoc
 numero, quam in superiori 16. quod utraque sententia exhibita fundamentis, in
 re valde obscura, et perdifficili, cuiusque later eorum arbitrandi facultas liberam
 erit; nos enim nexum dissolvendi auctores esse volumus, iuxta Ulpianum in
 l. h. t. imo in quibusdam translationibus silentio recta, electionis libertudine
 fateremur. iuxta Imperatoris Antonini in d. l. s. r. v. o. l. C. de solutionibus =

Ex quo tractatu sequenti deducuntur conclusiones
Prima

Ex plurius causis debitor, unum debitum solvere intendit. optima huius
 ratione, ex facto ipso, quo de agitur, naturaliter desumpta. eam causam tenentem
 dare valet, quam potius exsolutam velit: illique adeo procedit, ut pro ingenio
 quodam, et libero arbitrio, iam leniorem, iam graviozem creditori causam be-
 signare possit = 2

Debitor autem non demonstrante, eadem iuris ratione, ad creditorem elec-
 tio convertitur, verum non liberam inter causas, sed certis restrictum vinculis
 arbitrium habet; quippe in id debitum, quod non est in skouernia, aut quoque
 solvitur, cuiusque dies si dies venerat, solvitur debet, et si agnoscitur creditor, et
 re vii debitor, ut suam ageret = 3

Utrique vero demonstratione cessante; iuris prudentia, causam illam habet potius,
 quae sub infamia debet, mox ea, quae penam sine, aut sub vii skada est;
 tertio, quae pignori, solviturque hinc; ac demum illa ducitur indicat causa, ex
 qua pro nomine pecunia debet: item diligens debitor admittit, ita verisimilitudine
 negotii sui gestum fuisse = 4

Si debitor ex una causa sortem, et vii dicitur, et cum effectum debitor agnos-
 cat, creditore invito, minime sortis causam vii delecti demonstrare valet;
 imo utraque faciente, et potius, quam sortis, solvitur pecuniam accepto ferem
 dam esse, statim invenitur; nisi ex tempore, quo fieri solutio, petere credi-
 tor vii non poterat = 5

Aliam causam esse debitoris solvendi, aliam creditoris pignori distrahenti subius partem pignori,
 quippe debitor dum solvit pignori sibi nomen quod commemorare; creditor autem, pignori
 distracto, etiam in causam illam, quae vinculo duntaxat equitatis mittitur, libere, et pro ingenio
 quodam redactam pecuniam impugnavit poterit = 6

Distracti tamen pignori, si vii quodam ex stipulatione, quodam ex pacto naturaliter debeant,
 minime creditor indubitate vii eligere valet: imo redactam ex venditione pecuniam ad obsequium
 causam vii pignori, in executione utriusque summa non delecta, et iniqua;
 sed dynecha, et vii pignori tenentem statim = 7

d. l. s. r. l. s. l. 7. et 27. h. t.

d. l. s. r. l. s. l. 2. h. t.

d. l. s. r. l. s. l. 2. h. t.

Paulus lib. singul. ad l. cly. testifianum agit de dispositione scilicet circa successorem matris in hereditate filii, ut patet ex l. si quis 7. l. equissimum 5. ff ad testifianum. l. 231. de leg. sig. qui amovet, et non alij ex eodem lib. sing. desumpti sunt =

Propositum autem in d. l. si ex filio 2. an si ex filio negotium alicui manumiserit, et si nepos patris, avo, et matre superstitibus decesserit, quia in hereditate negotii potest esse debet = Videbat quod mater, nam ipsa animum manumissoris excludit l. 2. §. obicit 13. ff ad testifian. uncto vincto in d. 3. inst. eod. quiquidem alicui manumissor excludit matrem. l. 1. §. nepos ab avo ff si quis a parente p. et subicit regula vulgaris, quae ait: si vinco vincente te a fortiori vincam te l. 2. si sit agnatus defuncti ff ad testifian. uncto Becerra lib. 1. cap. 10. a. n. 20. Cuius 3. respo. Pauli in l. Claudius ff qui potest. Faber dec. 27. ex. 6. Sed nihilominus straxium statuit Paulus dicens. animum manumissorem exclusam matre admittendum esse. 1. quia eadem regula et avo militat; nam et alicui vincat patrem, qui matrem excludit. 2. nam, ut subicit Paulus, validius est ius alicui, qui, et ab intestato, et a testamento negotii manumissi venire potest. 3. et quidem subtilius, siam in specie hac non tam alicui manumissoris persona imputat, qui hodie succedit, quam patris viventis, qui matrem excludit: etenim ex voto alicui hereditas eius filio paratur, quiquidem cum ad patris sui bona veniat, et nepos, eiusdem filii sui hereditatem inveniet. l. 15. ff de inoff. l. scripto 7. ff unde liberi. l. cy rati ff de bono damnat. quare autem mater alicui manumissorem excludat si pater non sit in medio disputat Becerra lib. 1. cap. 10. a. n. 16 =

Coniungimus ergo non incongruenter Paulum et hanc speciem disputare: an si nepos decessat matre, et avo dumtaxat superstitibus, quiquidem nepos manumissor ab avo extante hereditatem instituerat, sique eius dimiserat, ut matrem hereditatem restitueret, an scilicet alicui, an mater in specie hac, potest censei debeat = Videbat dicendum alicui referendum esse; siquidem aduersus extantem hereditatem habet possessionem scilicet tabularum et universam hereditatem si sit turpis persona instituta; et dimidia vero parte si sit honesta. l. 3. ff si quis a parente et ad unctio sine l. 2. de leg. 1. §. 27. et quidem exclusam matre; cum ipsa ad testamentum filii possessionem scilicet tabularum non habeat, sed dumtaxat admittat ad bonorum possessionem unde legitimi. l. 1. ff ad testifian. §. 1. inst. eod. Verum straxium voluit, seu cernisse dictam Paulum in l. si fidei 28. de leg. 3. quae ex eodem lib. sing. desumpta est. etenim in specie posita quamvis sit verum extantem hereditatem instituta persona attenda ipsam partem dumtaxat capere, hoc est cum effectu retinere posse. l. aliud est capere 76. ff de leg. sig. nam eadem alicui manumissor adita hereditate, dimidiam partem est ablatum. d. l. 3. ff si quis a parente. tamen matris persona attenda, cui ex fideicommissi causa bona restituenda veniunt, capere in totum retentionem extantem efficiat exclusam avo. 1. ex eo, nam circa beneficium bonorum possessionis, quam elargitur testator, non imputat capientis persona, sed imo persona eius dumtaxat in consideratione est, ad quem emolumentum hereditatis est perveniendum, ut patet ex l. in l. 4. §. fin. iuxta Florentinum lectionem ff de bono libert. quippe habet pervinere, de si fideicommissi res hereditatis instituta esset. d. l. 4. §. fin. cum igitur in specie posita si mater a filio instituta opponeret alicui gaudere excluderet, et perinde habeat, ac si esset instituta siquidem est, et institutum extantem potest matrem solidam hereditatem capere posse, ut restituit. d. l. 28. de leg. 3. et matrem alicui manumissorem per se excludere.

Quod autem si mater esse non potest, an manu militari excluderet, ex
eo patet, nam si debet esse deterioris conditionis, an manu militari facta, quam
fateri si ab intestato nepos decessisset: ut hoc casu mater an excluderet. d. l. 2.
§. oblati ad Jertilian. q. 6. et in prior. facit tex in l. cum in tabulis H. §. in testamento
ff. de secundis Tab. Idem etiam facit pater in edicto de leg. p. standi. l. 3. §. item
signi ex h. ff. de illis ff. de Regio omnia videndum 2. in p. ff. de ad leg. in
l. cum dotem 57. ad l. falciat. ex quo rego de iure esse minime incipiendum, illi
omnium personam, si legatarii. Vid. Ricc. de Meza lib. 3. var. q. 7. Altam. lib. 6. g. sed
in l. de dote plegata =

Secundo, nam et si mater in specie pposita ab intestato si veniat, si est tamen
minime an manu militari excludit, immo magis, cum ex voluntate filii veniat
et locum huius obtinet. d. l. 4. §. fin. de bono libert. duplici vinculo nititur, et volun
tatis, et iuris; quippe ea, que an manu militari excluderet si ab intestato veniat, multo ma
gis excluderet debet, quodammodo in testamento; nam et forsam si extradata re
neret in quocumque inoffensibili testamento, a quo potior esset, cum inoffensibili quocumque
causam successivam, et ordinem intestati successivam amplectantur solent Consul
l. l. pater 14. de inoff. ff. innot. Pinello 2. select. q. 20. n. 31. Reley ad h. de
inoff. q. 16. fol. m. 136. et q. 20. fol. 164. n. 4. D. Bamer. ad d. h. q. 1. n. 16. et 20

Iuxta hanc ideam etiam intelligendus est tex. in l. Agri 16. §. h. §. solidi
15. ff. ad Trebel. Vbi illa ultima verba, cum nihil sit oneris apud eos remansi
rum, sunt intelligenda non solum de hereditariis oneribus, sed et forsam de oneribus
portionis debitis partibus, que quodammodo ad alienum dicit. l. 1. et p. tot. ff.
si quis in fraudem partem =

Pariter, et iuxta similem ideam intelligendus est tex. in l. ay ei 42. de leg. 2.
apposita nimirum specie non ut vulgo fertur in incapacitate partis, vel solidi ex
lege Julia et Papia, sed iuxta speciem lex in l. si quis dote 57. ad l. falciatiam
quando nimirum legatarius pro lege falciatiam, solidum capere non poterat
pariter tamen solidum, ut restitueret ei, adversus que lex falciatiam vix magis si esset
sic, et pariter intelligi etiam potest tex. in l. si quis 20. ff. de mortis causa donat.

si iungatur cum l. Plantii 43. et l. qui huius. 44. §. Plantii fin. de Cond. et Dem.
nempe quando quis totum legatum non capit, aut quia minuitur per bonorum posse
nimirum sua tabularum partem, aut quia per partem refunditur cum portione hereditatis.
tunc enim non tota decem conditionis implenda gratia dare debet, sed per eadem
taxat partem, quam percipit iure legati, licet aliter hunc tex. accipimus non in p. h. §.
libi ad Lab. lib. 1. p. h. in l. 13. de dote pleg. n. 19 =

Non obstat huc quoque dictum Verbo capere, quo Cuiuslibet cum de incapacitate
loquitur circa dispositionem legi Juliae, et Papie. etenim et frequentissime hoc Verbo
stanti, quando nimirum agitur de retentione solidi, vel partis, petita bonorum po
sitione sua tabularum, vel quando lex falciatiam intervenit, ut patet in d. l. si
cum dotem ff. ad l. falciatiam. Ex quo tex. in d. l. Plantii 43. §. item videtur ff.
de Cond. et Dem. ubi ex eo solidum quicquam capere non posse dicitur, sed ab illo parte
aliqua auferenda veniat siue per fideicommissum, siue per partem legum videtur
Cuius Plantii agebat. siue per fideicommissum adrogatum, cui quarta dedit, ut clare patet
illa Verba. ubi partem illam, qui auferunt ab eo, sed plus velichy est, quam a lege
ceditur. Si enim desisto fideicommissum legueret Cuius in illa, qui dixerit, sed illam qui
ut dicitur in l. si duo 29 de liber. leg. ubi delegari debet ei, cui hoc comit. est
magis ab specie idem patet Sicut in l. si videtur 51. ff. de Reg. Jur. ubi eandem, ac
videtur Plantii Regulam pponit. etenim lex illa exhib. 13. ad Edictum Provinciale
Regum

Desumpta est, quo lib. de bonis libertorum, et bonorum possessione extra tabulas
patrono spectante. Cui tractant, ut gbat text in l. 5. § 7. ff de bonis libert. lincia
L. 22. ff de vulg. qui omnes ex eodem lib. 13. desumpti sunt =

9 Fundat igitur dictura nostra 1° ex inscriptione text in d. l. 28. ff de
leg. 3 = 2° ex teste eiusdem Salsi Pauli in d. l. 5. § 2. ff ad verbyham. Vbi ex eom
xina auy manumissor matrem excludit, q personam aui n attendat, qz velut
interposita est, sed patris filii persona, qui ex toto aui hereditatem est habiturus =
3° ex eo qz petita bonorum possessione extra tabulas dicit partem duntaxat
capere posse q, cui portio patrono debita auferat. d. l. Plautius. v. item vindi
tus. ff de Cond. et Dem. 4° nam cum agit de bonorum possessione, et de lege
falcidia non interpositi persona, sed fideicommissarij attendi soleat. d. l. 57. ad
L. falcidiam. d. l. 3. § item si quis ff de leg. § itandj. 5° denique ex text in d. l. 4.
§. fin. ff de bonis libertor. Vbi eadem forme species opponit, ac nostra, quam effin

l. 5. §. 1. ff de u. co.
l. 14. §. fin. ff de falcidij.

quing, quippe iuxta lecturam Florentinam, si extraneus sit institutus a libertis
rogatusque sit filio liberti hereditatem restituere, excludit patronum a bonorum
possessione extra tabulas. Etiam n attenda extranei persona, filius perinde ha
bet, ac si huius institutus fuisset. Porro enim si filius liberti institutus opponeret,
patronus edicto § toris excluderetur, et simul ex lege Papia n admitteretur, si liber
tus sexteriorum militum absque fraude minus in patrimonio haberet, quam
si maiorem quantitatem in bonis habeat ex lege Papia patronus admittat ad
dimidiam partem hereditatis liberti, etiam filio eiusdem liberti huius institutus, ex
ta eaqz tradidimus ad Laberz in l. fin. de bonis libertor. n. 5 =

10 His fundamentis satis ghabiti hoc Salsi Pauli singulari inte
lligentia et inscriptionem efficit; nec maiorem habet ghabilitatem sonum huius
que traditio, qz ad digressionem legis Salsi et dicitur text adaptat. Etiam
hac hoc text 26. nec text in d. l. 42 de leg. 2. nec l. 16. §. 16. ad Trebel. nec l. 20. ff de
morti ca. donat. ex libris § toris ad l. Sulliam et Papia desumpti apparent =

11 Sed dicit ex eo Pauli in d. l. 28. sic intelligi non posse, qz instituti
hi huius extranei personam inspiciamus, nihil refert an ipse patrono partem, partem
autem matri, an vero totum matri restituere debeat. semper enim est vni ipse
nichil cum effectu capere: ergo non nisi inuoluntate dicit huius capere posse, ut
restituat. Verum resp. qz licet verum sit nihil interesse qz ad personam attinet instituti,
interit tamen valde qz ad personam attinet fideicommissarij, cuius favore efficax re
tentio solidi inducit in personam instituti, ne aliquis si prius possessioni extra tabulas
locum demus, hoc minus ad fideicommissarium perueniat; qz pariter stringit qz
sic apponit in persona vbi, nihil enim refert eiy personam attenda an huius partem
auferat, partem fideicommissarij segetat, an vero solidum ad fideicommissarium gi
neat, licet qz ad personam fideicommissarij attinet, nemo n videt plurimum interesse an soli
dum capiat legatarius vel huius, an vero partem =

12 Repudiante autem matre fideicommissaria in seui gposita, tentari potest
bonorum possessione extra tabulas aduenit scriptum huius aut hancam esse, huius
ac si ab intestato succedens mater bonorum possessione unde legitimi repudiasset, qui
qz aut manumissor locu aperiretur. Cum enim huius Causa gxima gona in
demum venetorum excludat, si bonorum possessionem admitteret, n si repudiasset,
idem omnino et in successu extra testamenti dicendum est. Itaque aui n n abicium
erit qz matrem, sed gendebit ex agnitione, vel repudiatione matris. faciunt
line text in l. 2. §. sed si sint sui. et §. si sanguines. d. l. 2. §. ita demum ff ad ver
byham. cy similib. inucto Becerra lib. 1. q. 10. d. n. 22. melior testis e. pater 14.
inucta l. si qz 31. cy alij ff de in. ff. 110 =

13 Neque obitabit dicere semel effectum capacem huius scriptum repeda
matri

17. aliquid fuerit relictum, testari posse dicimus, minime proinde hanc fieri causa
est, ut testantur, sed imo si cum occupare legatum, vel hereditatem cum onere restitu-
tionis, et si maxime nullum modum penes ipsum remansurum sit. Et ratio est, nam
alioquin frater ex indicio defuncti ghemire possit exple facti fideicommissi; etenim sic
quibus testator legatus, vel hereditate relicta, incapaxibus, et fideicommissum tribuissent,
qui verisimiliter modis regulati sunt favore legatarij, vel ex causa donationis
modum idem reddidit eisdem sunt. arg. tex in d. l. 67. §. fin. ff. ad Trebel. faciunt
tex in l. capite ff. de l. sig. vlt. in fragm. ff. de caducis 16. §. fin.

19. Neque obstat si cum eam demum hereditatem, vel legatum ab indigno au-
ferre, et aliquod modum de se habet, nisi de futuro speret, ob regulati fideicom-
missi: etenim in casu indignitatis nulla frater in testatore argui, aut timere potest, si-
quidem post mortem testatoris indignitas accidentaliter contingit, aut detegit, ob quam
frater exceptio habet, seu recipit.

20. Nec hinc obstat. l. 18. ff. de auro, et arg. leg. vbi ex eo iuxta opinionem D. Pamei, mu-
lier ultra decimam ex tunc mariti legata illa caput, quia nempe ea restituere alimoro-
gata erat, ut ex d. c. 1. leg. i. iudic. nam superiori sententia retenta, respondere potest,
non ex eo mulierem legata capere, et ea restituere rogata sit: sed imo potest, et mu-
lier ex tunc viri tot decimas capere poterat, quot liberos habebat. vlt. ff. de decimis:
immo pluribus in casibus soluti capax erat. vlt. in fragm. ff. de soluti capax. in gr. vlt.
de partu terminu habitibus scilicet intelligitur est in d. l. 18. et ibi d. leg. de capax.
de uxore non dicitur, sed de validitate legati falso demerit. Relicta sub umbra, et
scripta debet, neque statim, quoque plant tex in l. 4. de leg. 2. l. 15. §. 15. ad Trebel. im-
ta nostra l. 26. quae in inferioribus recipi alio sensu manent, nempe quando familia
locum habet, vel peti potest possessione extra tabulas.

24. Non diffiteor defensori quoque posse strariam omni sententiam, minime,
calibem, aut orbem effu capace retentionis, ut alij testantur. iuxta tex. in d. l. 18.
de auro, et arg. leg. qui obstat fundata super considerata: si primum, nam in amb.
quo frater non sumitur, nisi obstat. Non vlt. in fragm. ff. de caducis §. fin. qui est
intelligi. eo casu, quo non universam hereditatem, vel legatum, sed partem est calibem, vel orbem
rogatus restituere; quo casu frater bona caput, ut modo habet, quo habitus esse
incapax, cum onere de legatorum, et fideicommissorum. Non denique obstat. tex. in d.
l. capite ff. de l. sig. nam licet capere non videat, qui alij restituere rogatus est, filius
tamen, qui patri admittit, capere videtur. Etenim eadem ratio, quo efficit filius in vita
patri quodammodo domini bonorum paternorum, quo eadem gerant ex voto patri
l. 1. de lib. et post. 7. ff. vlt. libere. Leg. ratio de bonis damnat. eadem facit, ut filius
capere, et restituere videat, et patri admittit; atque ita eius incapacitate attenda frater
eius locum habeat. vide tex. in l. 62. §. cum iam ff. de condit. et dem. iunctis per
nos tradit ad Laberz lib. 1. pith. in l. 13. ff. de dot. §. leg. n. 19.

Proposuit Papinianus quendam legasse Lucio Titio, ita ut mihi damonij esto dare
centum presentis diei: ac postmodum legatorum diem prætulisse, hoc est ita li-
xisse, quæ pecuniæ legati, quibus dies appositus est, eam hinc mihi intra biennium
dato: quæsitum est an hæc glatio diei, quæ ex voluntate defuncti efficitur, ut pecu-
niæ legati anteriori die, debeantur posteriori die: intelligat facta non solum in illis
legatis, quæ Kalendij proximis, vel die sancti Iohannis relicta sunt, verum et illis,
quæque legatum comprehendat, quod presentis die datum est? in hac subtili quæsti-
one auctor Athenius Varus. glationem, siue dilacionem diei à testatore factam
minime pertinere posse ad legatum centum Titio datum presentis die addita
hereditate: immo ad ea sola legata pertinere putavit, quæ alio die adiecta
à testatore habuere: hincque fortissimè Valerius Athenius dicebat. l. nam ex quibus
cui, §. tacite inest ex natura actus nihil operatur, l. 3. cum similibus iunctis ibidem
Titio Barb. ff. de legatj 1. At si dies presentis in glatio legato appositus non esset
presentis die eque pecunia deberet. l. in omnibus 14. iunctis ibidem Sotop. ff. de
regulj iur. l. ceteris 46. §. fin. iunctis Donello del. oblig. l. iunctis Rigol.
ff. de Condit. et dem. ergo et si exprimat expressis diebus, nihil hinc adiectis o-
perari debet; si nihil operatur, et habetis perinde ac si appositus non esset: ergo
clausula glatio diei ad legatum presentis die datum pertinere non debet: quæ
in superiori specie centum Titio presentis die debent, non secus ac si pure cum
similibus quantitas legata esset. Secundo, nam eodem Papiniano teste in l.
lib. d. t. ff. del. ob. quæ ex eod. lib. 20. quæst. desumpta est, presentis, siue hereditatis
diebus adiectis non morandi solutionis causa, creditur adiectis, sicuti et feri die-
bus, sed potius quo magis ostendat presentis esse Verborum; sed dies, quæ effec-
tum præsequuntur diei non habet, nempe impedire executionis obligationem, diei no-
men non meretur: quæ glatio diei à testatore facta ad presentem diem non refertur,
nec de eo testatorem sentire verisimile est = 3.º nam presentis dies favore lega-
tarij creditur adiectis, ut idem Papinianus glat in d. d. t. l. lib. cum enixe
velit testator statim dari, §. alij cum modico temperamento temporis dandum
esset. l. §. dicitur tos. ff. de solutionib. At §. favore cuiusquam est inducendus, non debet
in odium eius referri. l. §. favore ff. de legatj: §. illi duntaxat dies ex mente
testatoris glati verisimilitate creduntur, qui favore hinc adiecti erant, quo commo-
dus ipse longiori mora solutionis expectari possit: etenim non est credibile testato-
rem, qui enixe voluit glati legataris solutionem fieri, diutius alio glati
noscit postea solutionis diem = Quarto denique per tex. in l. talis 30. §. 3. ff. de
legatj 1. ubi clausula vulgaris prærogatorum legatorum, quibus dies appositus
non erat, ad legatum annuum non pertinet, et si incho presentis anni purum sit. l.
4. ff. de annuj legatj, si alia ratione, nisi quia, ut ibidem ait Consultus, simili-
te legatum incho presentium habet, quod, et designatum vix terminus, et legatj.
At legatum, quæ quo agimus pariter incho habet designatum, et quibus presentium
tamen: quæ altera nostra clausula, quæ adiectis diebus legatorum præterunt, ob
eandem rationem ad legatum presentis die datum pertinere non debet =
Hij tamen, et alij rationibus non obstantibus Papi-
nianus in presentis octavium sentit, dicens minime veram esse Atheni sententiã

expiuntur diei rogationem non pertinere ad legatum dno datum, sed presenti
 alia die debebit; nam imo verum esse iudicat diei rogationem et ad illud quoque
 legatum pertinere, sed presenti die datum est. itaque centum dno debebunt in presenti
 die, sed data die, hoc est eo die, quo postea testator pecuniam solui iussit. Primum ex
 eo, quod in simili specie Ulpianus dicitur, presentem, siue hodiernum adiectum diei, esse operati
 nisi, sed abinet ad executionis obligationem, et substantiam eius, saltem hunc operati effectum.
 ut sub clausula rogationis comprehendat. d. l. 30. §. 2. ff. de leg. 1. etenim, ut clausula testa-
 menti illum amplectetur, sufficit vel materialiter esse appositum, et in testamenti scrip-
 tura videri, et legi posse. Secundo, nam etiam verum esse adiectum exsequum diem nihil
 operari posse, ex eo quod eodem modo exprimitur ac alij tacite inesse, hoc est verum, quan-
 do agitur de operatione eius diei in ordinando; non vero quando agitur de intentione, et
 voluntate separati ab extrinseco, quod in presenti, quando ad causam glabonij ea legata
 testator designat, quibus diei appositus est; quippe negari non potest, legatis dno dato, diem
 licet presentem, et nullius officij, appositum esse; ob quam sane rationem, presentem diei, non
 fallimus, Papinianus hic annum diem appellat, hoc est peculiaris naturae diei, a ceteris
 distinctus, qui nec petitionem difert, nec solutionem remorat. d. l. 118. §. 1. ff. de obli-
 g. huiusmodi rationibus, quae plenius percipiuntur ex solutione fundamentorum Aferri, recte
 primarius indicat, centum presenti die dno non debentur: imo eo die centum dno esse
 ab hunc exsoluenda, quo, et cetera legata, quibus diei alij appositus proponerent, nam etiam
 hoc unicum legatum cum die datum pertineret, illud dumtaxat rogationis clausula
 glabonij =

Non obstat t. Aferri fundamentum; nam est verum presentem diem non eodem modo
 exprimitur, ac inesse, si expressum non fuerit; etenim quando pure legatum relinquitur, et si
 presenti quoque die dari debeat. l. 1. ff. de condit. et demor. d. l. 30. §. 3. l. 12. §. 1. ff. de
 leg. 1. l. 14. ff. de leg. iur.; tamen presentem ille dies tacite non est terminus invariabilis solu-
 tionis, sed vixit, et incertus, quippe huiusmodi non interpellatio, et in mora substituitur, quocumque
 die post aliam hereditatem recte soluit. At quando dies presentem adiectus, quod dubio cre-
 ditur adiectus, tanquam terminus invariabilis solutionis, terminans facultatem huiusmodi ita
 eo transacto, velut in mora substituitur absque interpellatione, l. ad dij. de obli. ob. l. magis
 C. de stat. regulat. et si conditio dicitur agatur estimatione, eius diei estimatio invari-
 abilitate inveniunda venit. l. 1. ff. de condit. et dem. l. vixit 22. de reb. cred. et si pecu-
 nia eo die soluta non sit, in ea, quae sua iudicet agere legatarij poterit. arg. lex. in l. nam
 m. §. ff. de in litem iurando. l. si fundus 114. de obli. ob. eo etenim sensu Ulpianus in d. l.
 30. §. 2. ff. de leg. 1. ait similem adiectionem diei superfluum censeri, quoad vim et sub-
 stantiam legati, quia nempe non sicut ceteri dies, presentem diei ex iudicio promissory, et testa-
 toris executionis obligationem remorat, ut eleganter eodem libro ait Papinianus in d. l.
 118. §. 1. de obli. et ratio est, nam dies hodiernus, siue presentem favore legatarij, seu
 creditoris creditur adiectus, quo festinantius ceteris ad legatam rem posse pervenire;
 quippe novum non est diem solvere adiectionem, non solum favore huiusmodi, seu ^{creditoris}
 legatarij. l. cum tempus ff. de leg. iur. verum, et aliquando favore creditoris, et legatarij. l. 15. ff.
 de anony. leg. l. 43. §. 1. de anony. ff. de leg. 2. l. 3. §. cum solidum. qui eiusdem digni est ff. de
 verby. videntur omnino hoc exerat. 12. n. 30. ex leg. Cumque expressum diei aliter expri-
 mat, quam aliter tacite inesse, nil mirum, sed effectus presentem, et veri diei habeat. l. vixit
 exsequum ff. de condit. et dem. l. si ita 68. §. 1. ff. de leg. 1. iuncto Barb. in d. l. 3. de
 leg. 1. =

Non obstat secundum Aferri fundamentum; nam etiam verum est presentem adie-
 tum diem effectum remorandi solutionis non habere, ut patet in favore legatarij ad-

adiectum non cotamen nimirum diei nomen & meret, siquidem et effectus alius
habet: sicut nimirum videtur in mora diei solo transcursum absque interpellatione, atque
eius diei inibi invariabiliter estimatis, legatarioque debet, quidquid eius interest illi
die pecuniam iuxta emixam testatoris voluntatem fuisse solutam, ut nuper dictum,
et probatum manet = Non obstat textum fundamentum, nam et si verum sit legatarij
favore adiectum presentem diem esse; non cotamen magis ex eo probatur, testatorem
de illo die spectando non sensit; nam, et quando testator pure legat, ita legat pure
re legatarij; et tamen vulgaris adiecta clausula, non solum anteriora, sed etiam pure
nova legata favore huius in diem spectat, et spectat. d. l. 30. §. 3. in fine l. 1. §. 1. de
leg. 1. quippe, qui testator et dare et adimere, eodem testamento legatum potest, ita
et terminum solutionis breviter, et adducere valet, iam legatarij, iam huius favore
respicitur; nam et pecuniam, qui pure, vel in diem certum legata, sub solitione, vel
die incerto recedens a priori scriptura legare potest. l. quibus diebus 40. §. 1. quibus
die ff. de Condit. et demonst. = Non obstat denique quodam fundamentum; nam
legatum annuum, ut ait Consultor in d. l. 30. §. 3. minime potest intelligi mutatum
ex clausula vulgaris; quoniam, et initium et finem ex propria natura habet, quod quibus
alterari nequeunt, quin immutata substantia eius legat; quippe, quod aliter non nisi vi
ta legatarij finiret, tribus dumtaxat citationibus terminaret: inde ergo certandi
bus fundamentum. Memini manet verissima Papiniani sententia, quam sic accipiunt
Iaso, et Cumanus ad nostrum tex. Kol. dicta exerat. l. 2. n. 30. et Barbosa in d.
l. 3. ff. de leg. 1. num. 10. omnia Cujacii emendatione = Marculsi l. 1. §. 1. de leg. 1. =

Hec dicta sunt, quando nimirum testator hac formula spectandi diei
utitur, quae pecunias in diem legat, eas intra quadringentis huius mensis dato, qua
formula, non pure legata, sed quibus diem acceperant certum, spectabant in diem
longiorem; et in qua specie proprie dicebatur spectari die legatorum. l. diem spectare ff. de
arbitr. Joannes Caluini, et Brionius lib. 1. de prelo. iuxta quam non ex violentia
accipi neque potest tex. in l. 1. de vulgari 4. ff. de dote delegata. iuxta Cujac. tract. 5.
ad d. l. 1. de d. Proponit enim ibi, quendam uxori suae dotem delegatam, ac alia legata
in diem reliquere, postmodum autem ita diem legatorum spectare. quae pecunias in
diem legat anterior, eas huius mensis annua, bima, trima die dato, quantum erat, in
hac spectatio diei ad dotem delegatam pertineret, et ait Africanus. Dote delegata mi
nime pertinere. dupli quidem ratione. 1. nam dote delegati diei appositus non
erat, sed ex natura propria presentem diem habet; clausula ergo non refertur ad diem
subintellectum, sed ad diem appositum, et ex parte nuncupatum, hinc spectans ipse est, qui
in specie Papiniani. 2. nam si ad dote delegatum spectaret scriptura in diem legatarij
esset; quippe ex eo quippe dote delegatum spectaret, quia nempe modo representatis
non habet; cum igitur vulgaris clausula, neque ad res fingibiles referri possit, ne in
bile legatum reddat, neque ad corpora, cum ex propria natura ad legata corpora non
quam referat. d. l. 30. in pr. ff. de leg. 1. manet verum, ut ait Africanus. Similiter, videtur
hinc clausulam ad dote delegati minime pertinere, quia diem suum presentem
subintellectum, ex iudicio definit, invariabiliter habet, aliter videtur Cujacius

Alia autem formula erat vulgaris spectandi solutionis legatorum,
qui vulgaris appellabitur, ob id quod observat Soveranus lib. 1. Varior. ep. 28. puta quia
quando testator pure legata reliquerat, et postea adiecerat, quae pecunias quibusque
in quibus die appositus non est, eas huius mensis annua, bima, trima die dato, in qua
specie minime spectabant categoria, quae die propria exortum habebant, sed prae
taxat, quibus die appositus non erat, hinc certat, hinc Consultor. d. l. 30. §. 4. eos. de leg. 1.

An autem hęc clausula ad illud legatum referat, cui dies presentis adiectus est, dicitur Ulpianus in d. l. 30. §. 2. et ex sententia Serui et Labronij magis existimat minime per se vere clausulam ad legatum presentis die datum, eadem omnino ratione, quia in alia clausula, de qua roter testis loquitur, Statius aduocatus Ulpianus putauit Papinianus; quippe ex eo quod diem habet legatum presentis die datum, effertur ex clausula Papinianam, et non per se ex clausula Ulpianam, quę si legata in die, sed pura legata designat: et in transitu nota mixta proprietate loquitur Pomponij, quę in l. 12. §. fin. ff. de leg. 1. aut ex clausula vulgaris Ulpianam, si proproari diem legatorum, sed proproari legata, quę pura erant in diem, quęque legata pura nullum habent diem, quę proproari possunt; nisi forsan subintellectu presentem d. l. 1. ff. de condit. et dem. quo sensu si etiam imprie dicitur diem legati puri ex vulgaris clausula proproari, quę ex Papiniano loquitur Ulpianus in l. legata 19. ff. de leg. 1. de Enij. tex. intelligit. G. Cujac. et Ordonarij videndum omnino Barb. ad igly n. 7. q. 122 =

Hęc autem clausula vulgaris, quę legata pure data in diem spectabant, si solum ea legata spectentur, quę ante ipsam, verę, et quę post ipsam in eodem modo pure data erant: immo, et ea quęque spectabant, quę in codicillis et in forma legatorum data erant. d. l. 30. §. fin. iuncta l. 31. ff. de leg. 1. de quo articulo G. ordinarius Veget. ad G. l. 1. de test. si testis lib. 1. d. 1. q. 31. Aris de Men lib. 3. c. 1. v. 1. n. 7. q. 122. D. Santes ad Aris. in l. 14. de leg. 1. n. 1. D. Didacy de la Cerna exerat. 10. n. 4. D. Pety in spect. ad l. 1. §. 1. ff. de iure codicill. n. 4 = Verę quia similis vulgaris clausula triplici ratione et ratione solutionis legati diuidebat, ad quantitates, et genera dumtaxat legata spectabat. d. l. talis 30. in pr. et §. item si 6. ff. de leg. 1. n. ad leg. ta corpora, seu quantitates legatum, quę ob designationem loci, corporis, vici, subintelliguntur. d. §. 6. neque enim corporum, seu quantitates pluribus stationibus annis, omne secer ni, et spectari potest, absque litibus, et omnino inducta partibus individuis, quę de cordis, et iurgis parere solet. l. 77. §. d. l. 1. §. 1. ff. de leg. 2. l. 26. §. 1. quibus quarta pars. Sic non obstat lex in l. pecunias 178. ff. de leg. 1. §. 1. qui 25. ff. de leg. 3. quibus salisfaciant recte subtili Fornerij lib. 3. select. q. 25. Pety de donat. q. 1. n. 4. D. Santes ad Aris. in d. l. 1. §. 3. de leg. 3. maxime n. 4. Hotomannus lib. 3. obser. q. 3. inde queri potest, an in formula legum agit roter Papinianus, nimirum quando legata in die presentis rem data, spectant in longiorem diem, spectantur corpora legata. Et quibus sub distinctione ista respondendum videtur; aut enim dies presentis legati adiectus spectatur in diem certum vnicum longiorem, aut vulgaris modo spectatur ita, quę pecunias in die legari, eas tunc nisi post quadriennium annua, bina, trina die dato. Et quibus primo casu non solum legata quantitates, seu genera clausula spectentur, verę et corpora quęque legata amplexabiles arg. tex. in l. pecunias de leg. 1. §. 1. qui 25. de leg. 3. in secundo vero casu dumtaxat ea legata censentur quę, quę quantitates spectant. d. l. 30. in pr. ff. de leg. 1. iuncta hęc, quę de testat. §. d. l. 1. §. 1. ff. de leg. 1. super laudati. inde in transitu copiosius vulgaris clausulam proproandorum legatorum, si solum applicari, et subici posse legati pure relicti, verum et illis quęque legati, quę presentem ex voluntate testatoris die presentis acciperunt, quando nimirum presentem in diem relicti legati eam superioris modo legitime, testator adhibuit =

Hęc vulgaris clausula, quę subiecta puri legati, et de qua loquitur Ulpianus in d. l. 30. ff. de leg. 1. et in d. l. 19. de leg. 1. rectissime quoque applicari valet, quęque tex. in d. l. cum vulgaris 4. ff. de dot. §. 1. de qua Cujac. lib. 3. ad h. l. et nos in transitu ad Labronij in l. 13. ff. de dot. §. 1. lib. 1. de h. l. n. 10. pone enim mentis testatoris dixisse, quę pecunias, quibus die apponitur n. 1. eas tunc annua bina, trina die dato. Hęc clausula ad dotem relictam minime spectabit, quoniam, et si diem adiectum a testatore et quęque legatum si habeat, tamen tamen ex iudicio testatoris illam habet presentis subiecta, et quibus tunc,

ut scilicet scilicet aut scilicet, nec ut peculiariter, fixam et invariabilem si scilicet
 ac si exigui esset, qui in Ingenuam specie, ne alioquin abique modo interuenire inuoluntate
 maneat doli obligatum. inde si uideat quod color legatary gubij apparat, qui est sciens quod
 diem habeant subintellectu d. l. i. ff. de Condit. et demoy. si tamen gubij, siq, et inuoluntate
 bilem, sed uagum usque ad impellationem creditorum, neque accipiunt illum ex mente
 defuncti, sed ex testamento, ut legatum distat, sed extrinsecus ex natura indeliberatam
 orationem, ut satis indicat Consultor in d. l. i. ff. de Condit. et dem. Inde enim si quod
 creditori in diem, id est debet iure legauerit, meo iudicio postea subiecta clausula
 derogationis, seu gubationis dici, simile legatary si amplexabitur. arg. d. l. 4. ff. de dote gubij
 ta. quod enim legata inuoluntate data, clausula derogationis non affirmantur. d. l. 19. ff. de leg. 1.
 t. ex ratione tex in l. legata inuoluntate. ff. de adim. leg. ita nec legata data uoluntate ex
 uerisimili defuncti intentione et clausulam derogationis inutilia fieri debent. uidentur
 sunt pro supra laudato Costa lib. 1. sel. q. 7. Quar. Sotof. et Brunem. in d. l. 30. ff.
 de leg. 1. D. Puga de die certo n. 27. Illud autem aduertere si omitterimus. Affert dan
 sulam minime pertinere ad diem incertum, quod nec clausula uoluntate, et si diuersa ratio
 ne. d. l. 30. §. 4. et 5. ff. de leg. 1. et ratio peculiaris est. nam finis clausulae demerito
 tendit, ut legata in alterius diem collata, tunc gradum in alterius gubentur, non
 ut certa, et transmissibilia fiant, quod incerta et intransmissibilia sunt, et quod ma
 gis in modo, et iniuriam, quam utilitatem daret, et generaliter quod legatary sub
 stantia variata, si illud clausula sperendat, tunc ex uerisimili iudicio defuncti
 legatum illud oratio non sperendat. arg. d. l. 4. ff. de dote gubij. d. l. 30. §. 1. et 2. de leg. 1.

Alia uia. noua lux dat Papiniano
 ind. l. d. 74. ff. de leg. 2.

His positus et fundamento omnium, et satis gubabili sententia, quam defuncti
 my, quia esse adhuc clamat Cugacius lib. 15. obser. q. 29. tentari quoque posse non
 improbabiler existimamus abique emendatione eius, sustineri posse Papinianam sen
 tentiam, etiam admissa uulgari formula gubationis diei, et legatary apposita, quod diem
 non habuerunt, de qua in d. l. 19. et d. l. 30. nimirum si uersiculus quia nostri testatary
 fang, unico spiritu legens, Affert gubia sententia rationis reddentis, non Papinianam
 fang reprehendentis, leuissimo interunctionis serupulo; hoc sensu: dicebat Affertus ex eo
 sciens legatum debere formula uulgari apposita, quia diem gubium habuit. At Pap
 inianus non esse uerum hoc Affertus reuoluit, nam cum uera sententia eius sit, non est
 men uera sententia ratio; quippe si ex eo sciens legatum illud debet, et gubij diei
 habuit; neque enim diei ille gubie diei nomen meret, ut ipse qui nec solutionis mora
 tur, ut ipse dixerat in l. 116. §. 1. del. oblig. nec legatary substantiam gubit, quod in
 dote gubata. d. l. 4. ff. de illo t. l. 30. §. 2. ff. de leg. 1. Neque terminus inuariabilis solus
 noster est, et abinet ad inuoluntatem estimationis, et gubationis eius, et interst, et ad hoc
 effectus exposcat, et gratia utriusque diei credat appositus, nec antea pecunia,
 aut corpus peti possit. d. l. 22. del. reb. crediti. d. l. fin. de Condit. et dem. quidquid
 aliter hoi. d. Exerat. 12. n. 30. Manet ergo si ex eo in specie nostri legi 74. sciens lega
 tum centum debere, et diem gubium habuit, ut gegeram putant Affertus. sed ex
 eo gubij, et adiectio hodierni, seu gubentis diei debet emixam defuncti intentionem
 uolentis abique mora ulla legatum simile gubari. d. l. 118. §. 4. Unde non e credibi
 le generali clausula uoluisse testatorem huic speciali affectum derogare arg. text.
 in l. 6. §. 1. ff. de pignori. Intergramur etiam clausulam generalis caligata

effere, qz diem, hoc est dilacionem si habens, non vero ea, a quibus specialiter
ac emise mora, seu dilatio sublata est: non igitur in specie. nam illa. ex eo qd legi
tam debet, qd diem habet proprium, sed ex eo qd adiectis similibus facta specialiter, ac
emise eximit huiusmodi legatum ab omni mora, ab omni dilacione: legum si fallor
congerere sentire videtur v. l. v. in eius terminis in d. l. 30. §. quibus si forte 2. ff. de leg.
l. si abente pergenant l. ea eius: rem etenim hanc velle huiusmodi satis videtur,
dum, et servit, et Labrony Corporantur sententia addunt =

De impensis in fundo alieno, tam a bono fidei
 possessore, quam ab eo, qui mala fide in
 dum possidet factis, et precipue ad huc.
 in §. in fundo 38. de rei vindic.

Capitulum Primum

De impensarum genere, et qualitate =

ad hanc distinctionem de imp. in §. in
 §. in fundo 38. de rei vindic. ubi dicitur
 de bono fidei possessore. et de malo fidei
 possessore. et de impensis necessariis
 et voluptuariis. et de impensis
 necessariis et voluptuariis. et de impensis
 necessariis et voluptuariis.

1 Actus de impensis, tam a bono fidei possessore, quam ab eo, qui ma-
 la fide in dum possidet, factis in fundo alieno, prius descriptis impen-
 sarum generibus, et qualitatibus breuiter tractandus est, antequam de iure
 deductionis disputetur, et quidem in triplici differentia. alia enim sunt ne-
 cessaria, alia vtilia, alia voluptuaria. necessaria sunt, quae si factae non essent
 res, aut periturae, aut deterior facturae foret, veluti ad huc vinearum
 vehere, agrorum seruos curare, agrorum horreum habitare si horum de-
 fectus fructus, aut rustica familia gereret §. 4. ff. de impensis, ubi necesse
 factum sit, alibi namque vtilis impensa iudicaretur §. veluti 6. de impen-
 sis, et alia, quae latius superioribus exemplis alibi dicta sunt =

2 Vtilis impensa, recedens, sub qua factis re melior vtilis factio-
 nis euadit, dummodo ex his deterior res igitur non sit enim meliora
 bono vulgo dicta, res deterior euadat, non vtilis impensa, sed damna-
 na potius dici deest. §. impensae 39. §. vtilis, et ibi de vtilibus de h. §. ubi
 deteriorum non esse sinant, et si in paucis, vtilibus duplici negatione
 legat, ubi deteriorum esse non sinant, diuerso quidem sensu, sed semper
 verissimo, ut enim casibus vtilis impensam a necessaria separare au-
 vtilis impensam non esse, quae rei deteriorationem fuerit, et impediatur,
 nam hoc munus necessariae impensae est, sed quae meliorum et fructuosorum
 rem facit veluti arborum plantationes vltraquam necesse erat, horre-
 aut agrorum edificatio, quorundam educatio, et similia, ut in exemplis supra.

3 Voluptaria sunt, quae spectant ad ornatum, et etiam
 fructus argenti, et si hi factis vtiliorum fundus reddat, veluti piscaria, lecto-
 ria, incubationes, locationes, et alia, de quo supra similitudinem exola inuentionem,
 nec distinctio illa est pro quando. Accursum voluit ad impensarum factas in
 restituendo, et qui in faciendo, ut prius necessariae alia facere vtilis, aut
 necessaria voluptuaria sunt, quae ex quibus exemplis patet, et qui impensae
 in faciendo spectant quando. necessariae sunt, veluti horreum in habitis, aut agrorum
 sim' edificatio, et alia, quae in restituendo, quando. vtilis sunt, veluti et in modis

devata, et vltia necessitate relectio ut huius de huius et alij exply. iust. l. ingen
 us 39 sub. sig. vlt. in fragm. no. 9 ingensary. f. 39. de petitione huius. f.
 1. 2. 3. et 4. f. gen. et vlt. de ingensary. f. 8. de signorata. f. si servus
 eod. f. 8. 5. fin. sol. mak. f. in fundo 38. de vel vind. l. sed an lo. de reg. 8. 4. 5
 cum pluribus alijs =

exp. 279. vlt. de. l. 39. ingensary
 l. 39. de ingensary. l. 39.
 et alijs =

4. Et licet hec ingensary que a parte rei, ut ita me expediam in hoc hac
 tate, et que rei in se considerat abique alio excepto ita diuisionem recipiant, que
 tamen facta ad dominum ipsius rei reflexione, qui eas solvere, et fortare
 debet inspicimus, et si eisdem obij non in eadem substantia, et qualitate diuidun
 tr, et recernunt inter se: facta igitur hac reflexione ita diuidi, et defini
 debent. necessarij ingensary sunt illi, quos dominus erat facturus, sine que ex
 parte rei considerat necessarij vtili, aut voluntaria sint: vtili habent illa,
 que dominus vera facturus, et tamen facti inspecta rei, et personis qua
 litate locupletor facti est: voluntaria indicant illi, quos dominus non
 erat facturus, neque ex illi locupletor facti inuenit, et ex hac distincti
 quam omnes subij, quos videre mihi obij fuit, aut omittunt genitry, aut
 videntur, tota fere tractatus deductionem ingensary pendet glans exgen
 denda est =

5. Et primo certum est hac distinctione vnos fuisse Consultos, ut videre
 est in f. in fundo 38. de vel vindicat. vbi obia omnes absolute, et firmiter
 tenet loqui Consultum de omnibus ingensary, tam necessarijs, quam vtilibus,
 et voluntarijs, et adiectio, et glantatio, ut diximus ad necessarijs ingen
 narj referri possit, nec de refectione adiectioy meminit, et huic ingensary
 ouerire et possit facultas quandoq. tollendi, et imponit gonerori scera,
 et ibi Ceterus ait tinge, et dominus facturum reddat ingensary, et fundy ve
 ligat. l. sed an vltio lo. 51. de reg. 8. 4. 5. ibi, quid enim si eam inuulg. fuit
 quam dominus, quam impar sumptu dereliquerit, vel quam sibi necessarij
 n. putauit, et postea ibi ego quero, quid si putauit se vtilit. facere, sed pa
 riam a expediebat. f. 3. 5. quida non debet. ff. de iurem. vltio, ibi nec de
 bet ex eo onerari dominus, et ipse facturum n. esset, et in alijs quam plur
 imy legibus alibi referendy, quibus sequere attendit, an dominus esse fac
 turus, necne nulla ingensary facta differentia a parte rei, ut ex d. d. legib.
 clare colligit. secunda enim loquit de ingensary necessarijs, ibi si insulam
 fuit, vel seruy apy curauit, et Ceteri opinio referretur eadem, que
 in f. in fundo 38. de vel vind. prima de omnibus expensary. tertia de volun
 tarijs. et ratio fundamentaly huius distinctionis est, quia y, qui in fundo pa
 neso ingensary facit se ipsa dominus negotij perit, et si enim huius ingensary
 sunt ad adiouendam igni actionem, cum a animo dominus obligandi se
 est. f. in iudicio 14. 51. ff. de iur. diuis. (alijs secy esse) sufficiens tamen est

exp. 38. de vel vind. no. 41. de
 f. 3. 5. quida non debet. ff. de iurem. vltio
 ff. de iurem. vltio. ff. de iurem. vltio
 ff. de iurem. vltio.

hanc partem distinctio

ut ex equitate retentio, et deductio scedat. tunc etenim retentio scedat
 da est, cum in simili specie animo obligandi dominus impendit eidem
 actio negotiorum gestorum concederet, cum si debeatur esse melior conditio
 eius, qui suum potius gerit negotium, quam, qui animo gratificandi, et im-
 pendendi operam pro amico, et si absque proprio sumptu alienum gerit negotium,
 quod autem ita demum habet actionem si videtur negotium gerit. et si. sed an ubi
 no. 10. §. l. de negotiis gestis. quod ex retentio sum negotium gerentis in exstima-
 tione ita demum scedi debet si similibus videtur negotium gerat, quod vero videtur
 negotium gerere videtur, quod inspecta rei qualitate, et conditione personae videtur
 facit. et si. §. l. de negotiis gestis. §. 12. de sign. act. itaque si sufficit
 ex parte rei videtur, aut necessitas, si respectu domini hoc non militent, sicut
 qui pauper est, nec solitus ita facere, nec est ratio sufficiens dominum esse divitem,
 si talis sit res meliorata, aut saluta, ut melius sit eam derelinquere, quam
 aliquid licet minimum expendere; utrumque igitur scurrere necesse est, ut
 negotium videtur gerit videatur, et causa, et ratio, hoc est, et qualitas rei, et
 conditio personae, ut sibi voluit. Ceterum in §. 38. de rei vind. l. 1. boni index
 bonie expensarum, causaque videtur =

de negotiis gestis. l. 12. de sign. act.

secundum equitatem rationem
 videtur in deductione

Sed dicitur, quomodo boni fidei possessor impicere potest quali-
 tatem rationis, cuius igitur animo dominum possideat. dico hanc rationem non re-
 tendere, ut aliqua culpa possessori obiciatur, sed, ut boni, et aequi sit de-
 minimum impensarum solvere, se enim ipsa negotium alienum gerit, et quatenus
 videtur gerit boni, et aequi est dominum obligari, et subici retentio, et
 deductioni, quae boni index arbitraverit, quia eo excepto possessor habe-
 bit, ac si impensarum faceret sicut alienum negotium gerit, neque enim
 boni, et aequi est dominum onerari ultra acceptam utilitatem ob id, quod boni
 fidei possessori vel imputari possit, ratioque nullum esse videtur debet, si
 in deductione impensarum excepti negotiorum gestorum obtineat cum aliis im-
 pensarum omnes summa iuris ratione uniter debere. si quis in alieno
 de re vi. dicitur =

Ex hac ratione fluit, quod si dominus impensarum fore facturus
 indifferenter negotium videtur gerit videatur, quo sensu, et impensarum voluntaria
 loco impensarum necessariarum sunt in deductione, et ut necessaria impensa ex par-
 te rei dicitur, qui in se habet necessitatem expendendi, ita ex parte personae
 dicitur, qui in se habet necessitatem exsolvendi, quo respectu dicitur in §. 11. de
 vi. §. 2. de sign. act. servas igitur arbitrio necessariarum, id est, quo tunc eam
 legi accipio, huiusmodi, quibus, quod eos dominus impendit, et ut voluit. l. 1.
 de necessariis. et in §. 11. de vi. §. 5. §. servas. de re vi. §. 11. de re vi. ac-
 cipit operatio rerum necessariarum, ubi non obicitur tota huiusmodi dicitur. si
 nihil fluit, quod si dominus impensarum fore facturus, impensarum ex parte rei necesse

de sign. act. l. 5. §. 6.
 si dominus in re: si non facturus
 ut impensarum indolenti necessariarum
 placuit

l. 13 § 22 de act. long. t.

cessaria, quandoq. vtili, quandoq. voluptaria videbitur et de deducto agit, & ut dominus erit locupletior factus, vtili, quod non erit factus locupletior voluptaria, cum enim veigia negotii gestum vtiliter non sit, non est equum dominum orationem vltra id esse locupletior factus est et iactura alterius, ut voluit Flou. in d. l. redan vlt. l. 2. et de neg. gest. v. gessit, quod clariter alibi agit =

8

Ex quibus claritate etiam huc deducuntur definitio impensis tam apertis, quam agere personis. Impensa necessaria ex parte rei, est qua non facta res, aut periret, aut deterior fieret. ex parte personae eadem, quam dominus foret facturus. vtili ex parte rei, qua facta res fructuosior fit. ex parte personae, qua dominus factus est locupletior, et non eam facturus non sit. voluptaria vltroq. respectu, quae tam vtili de se seruit, nec vtili fructu adest, quam dominus non erat facturus. dicitur vltroque respectu necessaria est, in qua concurrunt, et rei necessitas, et domini voluntas: vltroque respectu vtili, in qua concurrunt, et rei vtilitas, et domini vtilitas: vltroque respectu voluptaria, in qua nec respectu rei, nec domini concurrunt necessitas, nec vtilitas =

definitio impensis tam apertis, quam agere personis

9

Secundo, quibus quirit, quomodo hae impensae accipiendae sunt, dicendum est, quod quando impensae agitur de impensae, quae sunt in re ex parte rei in de rebus, et definitur, quando agit de eorum deductione, et tunc ex parte personae inspicendae sunt: sed dices, quomodo bonus index cognoscat, an hae impensae a domino faciendae forent, nonne quilibet dominus dices impensae nullas se fore facturum, quantumvis necessarias, ut euadat condemnationem. Respondetur hoc non esse materialiter sed circumstantiis iudicandis, ut optime ait Cyprianus in l. si seruis 25 de sign. act. ibi, ut nec delicatas debitor, nec conuersus creditus ferendus sit. arg. l. subimus 131. Sed ita deb. ob. quid ergo dominus habebit tanquam paterfamilias, bonus, et diligens respectu facultatis suae, ut quilibet presumit, et quibus de custodia, et diligentia agit in abstrahendis, quandoq. itaq. index inspecta personae conditione, et rei qualitate facile arbitrabitur an dominus erit, necne facturus, quod exemplificabit =

si impensae agitur de rebus, et definitur, quando agit de eorum deductione, et tunc ex parte personae inspicendae sunt.

d. l. 25. de sign. act.

10

Si enim respectu rei impensa est necessaria, et ipsa res talis sit, ut eam integram, illibatamq. domino expediat seruare, et si ipse pauper sit bonus index arbitrabitur eam pro dictam impensam fore facturum: extra si eius naturae res sit, ut magis expediat domino eam derelinquere ista indicabit quantumvis a parte rei impensa necessaria sit =

11

Si autem respectu rei vtili impensa sit, et si in rebus vtili non seruanda euadat, dominus etiam diues est, itaq. absque gratia in re familiari damno eam potest facere index dominus siue facturus videbitur, e contra si pauper dominus sit non ita definit =

12

Si vero respectu rei voluptaria impensa est, ita de minimis dominus facturum index iudicabit, si res in qua impensa fit sit fructuosa

fructuosa

gloria, et magis estimatio domini, ita dicitur, ut abique vltis penitus
damno eam factum foret, et qd sit solitus talia facere, vel alia qre esse
perit pichway, et incytratione facere, extra si hyc omnia non concurrant
imprudenter dominum factum existimabit =

13

Ex quo facile euincit, factum primum domini factum impensarum
ex parte rei necessarias, difficultis vltis impensarum a parte rei; multo maiori
difficultate impensarum similis a parte rei voluptarias: ut itaque conceptus volun-
tatis domini prudens index inspiciat debet prius reflexionem facere ad
qualitatem impensarum ex parte rei, postea autem ad qualitatem prout domini, et
quarta varie ex personis, causisq;ue vltis, quia e sensu celum in l. 38. de
rei vindicatio. iuncta et l. 10. §. 1. de neg. gestis =

14

Inde in legibus sepe semper impensarum necessarias deductis datur
l. 1. domum §. C. de rei vindicatio. l. 1. plane 38. de petite hreditate cy mille alij, quia,
et sepe semper, et dominum eam factum, siue credit. vltis pluribus in legibus
et l. 1. plane de petite hreditate cy l. 1. §. 1. de adq. ver. dom.
et infinitis alij. sed h tam frequent, quia, et h tam frequent credit domini
eam siue factum: voluptarias vero, ut in l. 1. vltis 39. de petite hreditate. l. 1.
3. §. ginde. ver. sed n mutua ff de iur. iuris. l. 1. in fundo 38. de rei vindicatio.
quia, et vero creditur dominum eam factum =

15

Tertio principaliter ex hys impensarum, alij sunt, quz phtionem ipsam rem
reddunt, alij, quz domini locupletioem reddunt, et rem phtionem faciunt,
quz distinctio capienda est de vltis impensarum, aut voluptariis, quomodocunq;
sumptis, hoc e, sine, quia ex parte rei ita se habeant, sine quia ex pte rei ne-
cessarias sint, ex parte personz naturam vltis, seu voluptarias soci-
unt facta, ut h facta ad domini reflexione, alij hyc distinctio unum
superiora equius caretur =

16

Impensarum rem phtioem facere dicitur, si tempore quo p-
unt phtioem eam faciunt, et si ex post facto melioratione intereat, et
nim cum immediate circa rem sunt statim ipsa res vltis sit melior,
et phtioem appareat, et h melioratio perit tunc iam h tam melioratio, quz
pars igitur rei intrinse credit, nec amittit conceptus rei phtioem facta,
ut in act. de iur. iuris planum est. l. 1. §. vnde. recte ff de iur. iuris. §.
enim in rem domini semel verum est si ex post facto intereat h tam de-
rinit ei verum, quam pars phtioem igitur domini perire, nec obit h
in l. 10. §. vltis eod. nam intelligit. e secundum ipsam l. 1. eod. l. 1. §. 1. quz
quando dominus soluit verum, §. in rem igitur verum erat, ut quando
igre reuoc dominus eiusdem quantitate debitor esse incipit, tunc enim in par-
phtioem domini perire dicitur, sed ead. summa. dicitur esse verum talis,

l. 1. C. de v. vind. l. 1. plane
impensarum impensarum super
vltis vltis vltis vltis

impensarum alij non phtioem;
vltis vltis vltis vltis
vltis vltis vltis vltis

l. 1. §. vnde recte de iur. iuris.
l. 10. §. vltis eod.

l. 1. §. vnde recte de iur. iuris.
l. 10. §. vltis eod.

ut semel de in rem verso extincta actio non conualescat, ut subiicit b. g.
Nec improbabiliter etiam dici potest ista b. g. ut dicitur verum referenda esse
ad rem intentionis digna in eod. lib. 29 ad d. d. c. l. q. et ideo d. s. plane
eod. th. agit. ex istis sequentibus colligitur hoc sensu ita demum in rem domi-
ni verum rem credi, si eo animo verum, ut dicitur verum, quidem in rem
acceptam domino commodauit. sed prima solutio mihi verior videtur, et eam
probant b. g. ipsius consulti subiecta, veluti expli gratia, ibi, et ita demum
de in rem verso competit actio si non sit a domino seruo, vel filio solutus =

17

Impensa locupletio rem domini facere dicitur locupletio domini facere
quod durans ipse iudicium
cum, cum meliorationes factae durant tempore restitutionis, et hoc sensu
simul, et semel concurrere potest, quando res priorior sit, et dominus fiat lo-
cupletior si intotum perdurat melioratio; quae est pars secunda huius distinc-
tionis; etiam, et si res priorior fiat tempore, quo fit impensa si intotum sequitur
dominus fieri ex tunc locupletio rem, cum apud ipsum res non sit, nec ex eadem
abit; tunc melioratio circa facultates domini operatur, cum ibi eas esse incipit,
et tunc euenit cum res ipsa restituitur, vel si stertat. b. g. autem d. s. idem
alio ff. de donat. l. ubi. cum ex tunc pro, vel per alium pro, aut mercede ac-
cepta meliorate fructus: antea enim impense petit etiam a male fidei possessore
fructus, quos ex melioratione percipere potuit. b. g. ceterum 32. de verborum
in fine; et si de proceptis hic possessor teneatur, ut ibi voluit Gloss. tamen quo
ad operationem ex tunc factam dominus locupletior videtur, et si postea inter-
reat melioratio, ut et ibi Gloss. voluit; quamuis enim ex tunc dominus vide-
bitur meliorationis ex quo in re sua sunt. Sed ex diuerso iust. de verborum diuersum si intotum
ex tunc ipse locupletior inuenitur, cum nec effecte ante traditionem eas percipit,
nec ipse fieri potest. et multa acciderere possunt, ut eas non capiat, pendunt enim
ex occupatione, aut inscriptione rei, aut saltem ex euentualitate, quae enim ad
rem recuperandam actionem habet, non habet ipsam rem, sed ad aliquos effectus
sibi proficuos habere videtur, nil uero domino prodest, imo nocet, et ex tunc
locupletior habeat ex quo impensa fit =

7. 9 idemque aut ff. de donat.

18

Ex quo fit, et cum deductio concedit impensarum, quae
19
aut res priorior est facta, tempus, quo impensa fit videndum est = Cum
autem deductio deditur quae locupletior domini est factus tempus restitu-
tionis: inde cum deductio impensarum conceditur quae domini est locuple-
tior factus non sufficit prioritatem fundum factum esse, nisi tempore restitu-
tionis melioratio perdurat. b. g. plane 38 de pign. h. d. d. =

20

Negue obicitur in b. g. domos 16 d. d. l. 1. ubi probari videtur
indistincte cum de impensarum deductione agit tempus restitutionis impensarum
cum in. Proponit P. de pign. l. 2. Verborum. h. d. d. Verborum domos hereditarias

b. g. domos 16 d. d. l. 1.

post mortem suam restituere, domibus cum exstructis, et huiusmodi numeris unius 166
 huius exstructis querit ad quid fidei commissarius teneat: et respondit domus
 debere restituere sumptibus rationibus deductis, et edificiorum statibus, seu
 qualitatibus examinatis. Ex quo responso innuitur videtur tempore restitutionis
 omni esse inspectendum cum de deductione impensarum agitur. ibi post mortem
 huius restituendas boni viri arbitratu sumptibus rationibus deductis, sed
 respondeo obstat innuitur ibi non dicere Papinianum sumptibus deductis, sed sum-
 ptibus rationibus deductis, et edificiorum statibus, seu qualitatibus exami-
 natis hoc sensu, ut scilicet, siue arbitratu, qui fidei commissarius taxandi causa dabitur
 l. gen. ff. de Confessis examinet quantum impensum sit, et an nobis edificiorum
 in quantitate, et qualitate correspondeat veteri edificitis, si enim intantum
 correspondeat veteri edificitis, hoc est tam in factis, quam in quantitate, et qualitate
 omnino huius impensas deducet cum negotiis vilitate gerat, si vero nouis edifi-
 citis longe excellens sit circa sumptus, et qualitatem in eis, et excedit non
 est aequum onerari fidei commissarius, cum vilitate negotiis gestis non est, hoc. causa quo-
 ad excensum ad distinctionem Celsi recurrendum est in d. l. 38. de rei vindicatione.
 itaque ex hoc Papinianum responso intelligitur circa tempus, sed a indice inspi-
 ci debet, cum aliter longe diuersus est sensus: an autem edificiorum aere im-
 positum debeat, vel non fidei commissario? non dubitatur, licet hoc intestatorum
 dispendio dubitari possit. l. si Chorici 29. §. de ea de l. 3. et ibi §. sed de
 l. serui 44. §. si aere de l. 4. l. si aere 39 de l. 2. Meritum 206. §. 30.
 ex adiectis. videndum ad d. l. 61. Cuius 18. ob. §. 38. Petr. Barboza, et alij
 ad d. l. §. regentes =

Quarto principatus ex his impensis alij sunt, quae reparari possunt, et
 alij, quae irreparabiles sunt. Irreparabiles alij naturalia, velut alium, et im-
 genus factis in serui curacione, et similibus, alij velut ratione supporti, ut in
 hoc tractatu, etenim in omnibus casibus, quibus generosi permittitur tolerare, et
 possunt, ita demum hoc admittitur si sine lesione status rei principatus fieri
 possit. et l. in fundo 34. de rei vind. ibi. dum ne deterior fiat fundus, quae
si in his non fuerit edificata. l. Julianus 33. eod. ibi. sed hoc ei succedendum est, ut si
ne diligendis dominus aere solat edificata, et possunt. l. vbi 39. de leg. 1. ibi.
 ibi, ut tamen potestas ei fiat tollendorum eorum, quae sine detrimento ipsius rei
 tolli possunt cum mille alijs. etenim cum ex mera equitate haec potestas concedatur,
 ne dominus cum iactura alterius lucrum faciat, tunc demum locum habe-
 re debet, cum dominus lucrum facturus est, non cum damnum passurus, cum, et
 boni fidei possessori hoc imputari possit cum diligens non inquireret rei
 conditionem impensam facturus, ut dicitur solet de eo, qui cum alio tractat, est,
 et in pari causa damnum vitandi non possessorij, sed dominij conditio melior

impensae alij irreparabiles
 alij 2. et huiusmodi alij naturalia
 huiusmodi alij ratione supporti

ene debeat, iunctis alijs rationibus, de quibus infra. Immo, quae reparari
possunt hae sunt, quae ex natura sua sunt reparabiles, et quae tolli ab
que detrimento rei possunt =

22

Sed dices quomodo, obliqua et in bona, et habes absque rei detri-
mento tolli possunt debet potestas tollendorum eorum possessioni permitti,
cum §. 12 Fab. hinc aditit in iunctis tolli veteri ne vbi vbi deformet,
et scito ad eam facto cautus sit, ne legandi, aut gmerij causa hinc sol-
nat, et regaret §. 1. de hinc in iunctis. §. 1. Cetera et §. 1. §. Senatus 43. deleg.
1. §. Senatus 52. de strah. emp. §. 2. C. de aditit prin. nisi, ut in alijs de
num eijus domini regonab. et §. 2. C. de v. Ceteris. Resp. omnia solute
Cij 19. obier. q. 19. et Fabri in ration. ad l. Iulianus 31. et §. in iunctis 38. de
vel vind. et alia Don. lib. 4. ment. q. 33. et bini in §. in iunctis solo 30. de v. v.
dicit. et Bacchi ad Weutter vol. 2. disp. 20. th. 6. litt. A. v. nec aditit, quae
obij n. e. recenseat cy usual et lib. 4. ment. Don. q. 33. litt. C. hinc licere hinc
num solvere ex adibus, quoties iuxta aliqua causa subit magna equita-
tis, quae autem iuxta aequitatis causa sit n. exprimit, et nobis siccurandis
velinquit, alit hinc num solvere n. licere, quam opinionem ita vult libent
ampliamur, et ratio est, quia n. ita absque l. 12 Fab. aut Senatus. hoc
hinc, quinquandis. ex iuxta caa aditit daret, velut si eo animo hinc
soluant, ut transferant in aliam domum. et §. 2. C. de aditit prinaty.
§. 6. C. de dum ne de vna quinda in alijs transferat. l. 1. C. de, velut alit ex
legem accipit Cyacius et lib. 9. obier. q. 19, et generalit. vbi iuxta aliqua caa
subit, ut recte gloat l. 3. C. de h. qui quid in nostro deductionis tractatu
impensarum militas, etenim cum quae hinc alienum adibus suis iungit in
eum actio in duplum dabit siue bona, siue mala fide iunxit, ut voluit Ba-
cobius sup. vel saltem in iunctis, et alij remedijs igitur domino subit. q. an-
tem, qui legandi, vel gmerij causa hinc soluit nulla necessitate urgente
facit, niligit nisi, §. absque alij damno publico civitatis aspectu, et
decori subit, at cum boni fidei possessor, aut mali fidei impensas facit
nullo alio modo eij nulli potest in casibus, quibus hinc potestas tollendi
gmerij, quam §. ablationis alit impensas cum gravi damno in totis annis
nisi. iuxta igitur causa videtur debet, quae §. ponderet ornatum civitatis,
ut in simili disputat bini in §. de equ. 2. inst. de actionib. ad hinc in §. alit
deservit. maxime cy n. absque potestas tollendi fiat, sed ita demum,
nisi damnum tantis paratis sit dare quantum possessor est habiturus hinc ve-
bis ablaty. et §. 38. H. de rei vind. v. subitimus. et forte causa Cognita dicitur
quandis speket hoc factum arg. l. singularis §. C. de aditit prinaty =

l. l. de hinc in. 41. §. 1. 43.
§. 52. de strah. emp.
adit. prinaty.

l. 2. C. de aditit prinaty
C. de l. 3. C. v. v.

23

in iunctis, et de iunctis
alij non habet si animo damni
facty et l. 12. q. 1. §. 1.
cy n. forat

Quinto principatit ex hinc impensy in re aliena
facty

facti, quidam repetunt, aut deducunt, quo animo obligandi, vel abique eo ignoranti, vel scienti facti sunt, de quibus latius in sequentibus dicemus, atque deducunt, aut repetunt, ut in nostro tractatu aliquando stringit si inseparabiles sint, neque illo modo eorum dominus facturus foret, vel si animo donandi expresso, aut recte efficit facti sint. §. qui alicui 14. de donat. et hoc valis dubitandi Papiniano fuit in §. numerus 6. de leg. 1. cum res ab inde ponderet, sed quia alia capi solent ista responderi. vide Cuius et Foff. ibi. et Petri Barb. anu. 33 =

§. de donat. l. 6. §. de leg. 1.

non presumitur animus donandi nisi res malefida. ubi statat raris et in iudicari solo videtur
 §. de ver. don. l. 2. §. de ob. int. l. 1. de donatione.

Item, et si adfectu solo cedat naturali, et civili ratione propter accessionem, et coherentiam, striusq. fidei eius, cuius, et solus e. s. cum in no solo 29. cum reg. inst. de ver. diuis. §. 2. cum alij desuperficiet. si ex eo tamen efficit animus donandi etiam in malis fidei possessoribus, cum ex solo animo abique traditione facta, vel vera donatio inducatur. §. absent. l. 1. §. de donat. Kenes inst. l. 1. §. 32. D. Retor de donat. §. 6. §. 1. §. totus; siq. donandi animo semper presumet malis fidei possessoribus impensas fecisse, sequeret nunquam impensas deducere posse, argui potest. §. plane 38. §. de petite hnd. et tollere, §. possunt ei §. mittit. L. Iulianus 35. de rei vind. L. Vbi 39. de petite hnd. L. domus 5. C. de rei vind. §. et absurde, diuinatorij. est dicere hoc, et plures alios sic intelligendos esse, quando si animo donandi faceret. Quare si animo donandi malis fidei possessoribus etiam dicto adfectu si sceleret ei vbi vindicatio, de reata enim actio simul cum domino extincta nunquam directo suatq. ver. dom. ex quibus scedit rei vindicatio. §. 2. C. de rei vind. §. et in re. si subicit si non animo donandi facere potest. Ex quo vbi clare enim est straxim animus si donandi semper §. sum. §. cum deinde §. de §. glos. ex quo modo de liberatib. de re §. §. exhibendum est, qui caput aliena, et sicut domini alij esse celat, sibi retinet, nec restituit, nonne liberator, qui occulte celat, et retinet, quam qui palam deducit, ut voluit Faber de err. dec. 26. err. 8. cum reg. et in §. plane 38. de petite hnd. ut enim ab iudicij meo videri dici potest =

24

§. de ver. don. l. 2. §. de ob. int. l. 1. de donatione.

§. de ver. don. l. 2. §. de ob. int. l. 1. de donatione.

Itaque ista omnia §. §. placitum tenes nunquam §. animus donandi, nec in malis fidei possessoribus, sed §. sua voluntate rem amittit, adfectu §. §. possunt. neque aliud dicit §. §. in §. ex diuerso inst. de ver. diuis. ibi materij domini proprietatem eius amittit, §. voluntate eius intelligit esse alienata, et Cuius in §. §. ex diuerso de rei vind. ubi sua voluntate amittit proprietatem materij intelligit, aliud e. enim sua voluntate rem alienare, aliud donare rem, neque alibi petenda §. §. quibus, cum enim agit de impensarum deductione, neque Cuius, neque §. §.

25

ex eo transibit ad eam nō deducere magis pōtēssim, quā donare
ex credunt, sed tantū dicunt, quōd dicitur culpa pōssessoris, & tenere in alieno
sols edificavit, si enim in alieno solo animo donandi edificavit, utiq; de
minus facturus erat, esse ne culpa liberalitatis & ut ait Cōp in l. si servus 23
§. olimam ff ad leg. jul. =

26

Sed dicitur quomodo ait Sabinus: ideo pōtēssim materiam pōssessorem boni fidei pōssessoris
amittere, q^o voluntate eius intelligitur esse alienatam, nonne, et boni fidei
pōssessor materiam amittit, et absque voluntate? Unde pōtēssim coherentiam, et
excellētiā, et pactum in stravit ut factū q^o obligationis esse 44. v. n. et
in tradendo de ob. et actio. aliter si materia nō coherent nō amittit q^o huius
60. de adq. ver. don. sed boni fidei pōssessor materiam amittit q^o naturalem
rationis tantum, qualitatē, scilicet, et coherentē. q^o in rem 23. §. 3. et 4. de rei
vind. magis fidei pōssessor, et naturali ratē, et civitē, quā voluntate sua facta
va. resita sit, iure enim civitē absque voluntate domini res nō amittit. q^o
id, q^o notum est vulg. dicitur. iur. hanc. Civitē ratē supin^o vni est =

boni fidei pōssessoris cum
nati videri
In huius 60. ff de adq. ver. don.

25

Accedit enim hic meo videri q^o in servus omnium manu fratris. ex pte. supradicta
missio. etenim si vni ex domini manumitator, pars servus amittit, et domi
nis accipit alterius domini, idq. nō ex t. donationis, q^o nec cogitavit
manumitor, qui potius eo animo fuit, ut parte sua vni spoliaret, nec ab
que traditione, et acceptance ex illo t^o potest, q^o vni domini, nisi q^o vni
tiam voluntatē, que legi vni obtinet: sed cedit ex pugna servituti, et lib
tati, quarum natura individua, et insparabili, et simul ex vni. Sabinus
que facit meliorē ditionē pōssessoris. q^o Sabinus ff de m. divid. §. in re omnium 26
deservit. Urban. §. p. iur. de donat. §. 1. C. de servus omnium manum. q^o
sua quid iure omnium facientis: hoc, et superiorē casu absq. traditione do
mini transibit, quā hoc, vel naturali ratio, vel civitē facit, aliter ex
sentione expna, vel tacita strahentis nō cederet. q^o traditionibus. C. de
pactis. §. 2. traditionibus iur. de ver. divid. igitur domini in eis terminis vni go
nit, ut necessario alienatio sequi debeat, nō in donare intelligit =

28

Ut si similiter secundū aliquorū sententiā cedit, quando
vni constructivus cedit vni constructivus extraneo, et si enim vni agat quoad se,
tamen ex voluntate sua vni constructivus amittit, et solidatū ei pōtēssim. q^o
si vni constructivus 66. ff de iure dotis, ex natura eius rei cedit huiusmodi adquisiti,
nō ex t. donationis =

29

Neque obstat in l. si servus 23. §. si dicit ff ad leg. Aquilianam,
ibi enim donatio sequitur ex eo, q^o pōssessio penes domini erat, et apud eum
detingit, qui olimam immaturam cepit; ut enim, qui pōssessoris rei aliam
tenet, et ei in vni, aliquid facit, animo sibi, nō alii adquirendi facit,
ita, qui apud domini pōssessione existit. ibi aliquid molit, donare

ex l. 23. Si dicit ad leg.

credit, si acceptatio sequuta sit, cum nulla iudicia effici possit animo sibi
adquirendi fecisse, ut si ad nullam regie actione. reg. retentione sibi spectare
possit, et terminos preparatos de acceptatione. et si abient ff de donationibus
Neque obstat huiusmodi in l. qui domus 5. ad Aquilam, ex naturali enim ratione
aut ob superfluum solo cedere, non retinet aut possessor impensas, quod
voluntate domini eas facit, quo casu nullas penitus deducit, nisi animo do
nandi edificaverit =

30

L. ad Aquilam.

ff. de rei vind. l. 6. C. de leg. 2.
et ff. de edictis privatis =

Ita autem in l. si quis sciens ff. de rei vind. et ff. si quis 5. de
edictis privatis. et ff. si in area 16. C. de rei vindicate potius notum est
quod non, non enim in donationibus adquiri superfluum imperatores aiunt, sed na
turali ratione. ibi in l. ff. domini enim magis regem plantans, quam
plurimus modi factus solus magis factus, ideo autem impensas non retinet, quia edi
ficant ob rationes de leg. infra. et de mali fidei possessore sermo fit =

31

l. 8. ff. de bidet. ff. de mod. p. g.

Neque obstat huiusmodi in l. si quis 8. ff. de bidet, a Marciano sententia ff. de mod. p. g.
pignus soluit, et si enim amittere dominus possessor credit, quia sicut et
durare non possit, tamen non amittere impensas solvens credit, et in retenti
one sibi perdurare cognoscit =

32

De his in d. l. domus 5. C. de rei vind. 4. C. de infantibus. exponit 13 ff
de cond. ficticia. ff. alimentaria 11. C. de reg. gestis. ff. plane 38. et ff. reg.
de petit. hereditatis. ff. Julianus 37. de rei vind. nil quoad istas donationes fa
ciunt, sed ad eas impensas retinendi, de quibus similiter infra dicemus = Manet
igitur mali fidei possessorem animo donandi impensas nunquam facere, si
rem possideat, et eas fecit, amittere in melioratione, ex necessitate iuris.
et quodammodo sua voluntate, et in eam necessitate videtur eas, ut necessari
aut earum amissio =

33

Sexto principaliter ex supposito, quod dominus impensas fore factas
vix, alia distinctione circa eas redditur, aut enim moderatas sunt, aut immoder
atas, moderatas, et iuste sunt, que non excedunt partem meliorationis, si enim
melioratio centum valorum est, et impenditur centum, aut aliquid amplius iuste
et moderatas sunt impensas, nam hoc similitudine intelligitur est. Immoderatas
et iniuste, que excedunt notabiliter partem, et estimationem operis, veluti, si
centum, et viginti, aut decem solidos impendit, et meliorationis estimatio non
pervenit ad centum. Illudque in impensis necessariis dicendum est, excessum etenim im
pensis nunquam deducit, habet enim gemina ipsam meliorationem, aut repa
rationem. et ff. in fundo 36 ff. de rei vind. ibi eo usque duntaxat, quo solutio
factus est. ff. si in fundo 12. de iur. iuris quod actio similitima notis deductio
est sibi ita tenet, ut siue minor sit, quam emptor sit tantummodo videatur in
rem versum, quantum dignus sit. ff. si quis 8. in l. de mandato. ibi sed dicitur
solum auctores recte usque ad centum aureos se actura existimant =

34

fundam. ff. de iur. iuris.
l. 8. in l. de mandato.

emittere in solidum quanto venient tenentur huius enim legi longe ab alio
 dicitur. sensus est: non enim agit de ingenua iam liberata, et inusta respectu
 rei, sed de ingenua, quando minus erat facturus, ut non si enim dominus in d.
 §. servus separatus erat, quando venient servus tenet, hoc est, quando tunc cum
 venient valebant, et si magis essent §. huius, quamvis, et ipse dominus magnam
 a industria minoris esset empturus, neque enim nimia exquirat diligentia,
 omnino. Exponitur tamen in §. iugum §. item 20. de iurisdictione §. mandati. D. Gonzalez
 L. 1. 36. q. 1. extra. si vero dominus servus empturus non foret, non plurimum tenet
 de invenit venio, quam in venio §. huius, §. si sit tempore petitionis, in eo autem nego
 tio, §. si videtur non est petum non nisi in id §. locupletior factus est dominus tenet
 nec amplius invenit venio intelligitur, ad istam enim boni fidei possessionem §. qui
 de invenit venio agit habet, nec quoniam potest de servis, qui perperam invenit
 dominum tenet, id enim sui electionem debet imputare =

22. §. ingenuus mandati

Diximus ingenuam §. obiecto habere ipsam reparacionem, seu me
 lioracionem, ut deducatur metum etiam ingenuus ipsa reparatio, et melioratio est
 nunquam enim eam excedit deductio, sed quandoque ad eam quoniam, quam
 dicitur. si quoniam ad eam, cum equaliter §. huius melioratio sit, non quoniam quando em
 ingenuum est, tunc enim non venio §. huius melioracionem deducit, sed
 tantummodo id, §. est ingenuum. et §. in fundo 38. de rei vindicacione. et §. si in
 dicitur de iure venio. neque enim in §. huius eadem, sed diversa ratio stru
 cturum est, ideo enim excessus moderatus ingenuus non deducit, quia in eo videtur
 et negotium petum non est, §. ex necessitate supposito requiritur, neque enim
 ex eo locupletior est dominus factus, ideo autem non §. huius deducit, quam §. est in
 genium, quia equitas deducionem terminum habet in detrimento, et iactura
 possessionis non in lucro, §. esse facturus in rei sua esse; non ultra igitur §. tendit
 iactura, et detrimentum, quam in eo, §. possessionem abest, nil autem abest, ni
 si, quod vere ingenuum est. sic intelligitur sunt tamen in §. sed, et in lege 25
 §. 1. de rebus venditis. §. si servus non parum huius petat ibi sumptus, qui pro ore
 ra iudicialiter sunt huius fuerunt et §. mediterraneis. C. de annona et huius.
 lib. 10. §. huius 30. §. 1. de rebus venditis. qui alienus 33. §. si in §. de rebus venditis. §.
 in restituenda C. eodem §. de rebus venditis. Auth. ut omnes obediant iudicibus. §. huius
 considerantes §. omne quod non solum quando operibus alienis adhibet quoniam
 aliquid in re aliena motus, sed et §. operum huius. §. postulant §. huius ad debet =

et supponit §. impio mitem
 la iure de iurisdictione in §. huius
 si melioratio sit §. huius
 si exatit tantum huius
 §. huius impio est §. huius
 si in §. huius et melior

d. l. 12. de iure venio

l. 25. §. 1. de rebus venditis. Auth. ut omnes obediant iudicibus. §. huius
 huius §. huius et multum huius

Sed licet ex parte ingenuus huius admittatur dicitur
 iudicio, ut parum deducatur, parum alia non deducatur quoniam quoniam in modo ex ce
 dit, ex supposito, §. dominus operum esse facturus, non tamen est variis ex par
 te operum nimium potest fieri dicitur, ut quoniam parte dominus esse facturus
 in istum deducatur, quoniam non esse facturus quoniam bonum iudex dicitur, et tenet.

§. huius dicitur huius huius
 huius non §. huius

cum opus ex natura sua indivisibile sit, cum in factis istarum stipulationum
 n' dividuntur ex vulg. de ob. ob. aut in totum dominum factum, aut in indivisibilem
 debemus, quod nunc opus exhibit, regere enim in scriptis diversum factum posside-
 bemus, ut eo tenore dividuntur factus videat, ut nec facta videramus aliter, et
 melius dominum factorem, et hoc idem videtur, sed quando modum creditur datur
 testatore, vel a mandante. et de h' datur so. s. l. de petitio. h' datur. l. 3. et reg. ff.
 mandati. et s. idem in iust. de mandato. qui tunc respectu ingenium, ut si possit
 respectu facti eorum, si dicitur est etiam respectu operis nulla similitudine
 in legibus occurrit, et si sumptus respectu occurrit pariter =

mandati:

quid ergo si opus factum, quod exhibit impior sit dominum factum
 talibus, tunc in quantum ex eo locupletior est factus, quandoque tenet, credimus
 enim ipsum opus factum n' fuisse, et quatenus locupletior est factus n' indivisibile
 et respectu operis credit, sed inspecta totius patrimonii, et facta distinctione an
 materia sit separabilis, vel non, et hoc cum eadem non de natura facti, sed
 de eius estimati agit scilicet estimati respectu divisionis admittit. ff.
 in execut. ob. ff. de ob. ob. ff. stipulationes n' dividuntur ff. eod. l. vultu. l. iij.
 l. b. 2. h. 4. c. 1. an. 30. Alam. 4. 22. Scobolus in ff. liberis et ff. de operis libere

De bono fidei possessore, qui impensas facit in
 fundo alieno, et quod in habeat in ipsarum
 deductione. Caput secundum =

Bonus fidei possessor, qui ignorans in fundo alieno edificavit omnes im-
 pensas probabilem modum non excedentes, quatenus fundus incolumis p' hanc
 omne factus est integre deducit si ex dominus factum foret, si autem domi-
 nus impensas n' eras factum n' integras semper deducit, sed quatenus lo-
 cupletior dominus ex eis factus est, quod bonus iudex variis expressis, can-
 dy que videtur, aut integris, aut eorum partem, aut si dominus ita gesserit,
 ut laxius, regulisq. autem cavendum habeat quibus possessori tolerare ex
 his rebus, quae possit, ita ut deterior fiat fundus, quam si initio n' foret dedi-
 ficatus, et si aliquid laboris sit possessor his rebus ablati potestas in domino h' h' n'
 n' solvendi destinatione, quam alius possessor esse consequitur vendit, ruberibus
 nulla facta dicta aut impensas necessaria, utiles, aut voluntarias exp' re, neq.
 aut petitione h' datur, et rei vindicatione

Hic solutio q' partes habet, et primo, q' hic possessor integre impensas de-
 ducit, quae dominus esse factum q' datur in ff. in fundo 36 de rei vind. ubi in-
 ge, et dominus factum reddet impensam ut fundus restaret, et si quis dominus q' datur
 p' hanc fundus factus est, quicquid tunc, et de impensis voluntariis loquitur ubi
 si factus putat q' indolens, picturam. Corradus velij. et ratio est, quia cum
 negotium re ipsa videtur esse ut tam ex parte rei, quam ex parte personae

Bonus poss. integre omnes
 impensas deducit si factum
 fuerit.

possorem in damno versari, exceptis enim, quoad exceptionem doli negotiorum gestorum
habet, qui in damno versari non debet. §. si pupillus, sed et si quis ff. de neg. gest.
a statio ibi non in id, §. et abest quia in lege ad negotia mea accedit. Ubi lo. 5. 1. eod. ibi, ut enim eventus non spectari debet ubi est exceptio, cum igitur ne
in damno verset impensas deducit non inquantum locupletior est factus dominus
et sic tempore restitutionis §. l. 39 ff. de neg. gest. sed inquantum phiorior fundus
factus est, et sic tempore factus expensis eas deducit. et §. in fundo ibi, quo phiorior
or fundus factus est, et sic opponit exceptio doli non quia locupletari vult dominus
cum sua iactura, sed quia fundus reprobare vult, quin soluat possessori rei §. et abest =

L. si pupili §. non cum

3

Ex quo immediate sequitur, §. si meliorationes ubi
factus perierunt nihilominus possessor habeat eam deductionem si superius res, quae re
tineri possit, cum alio modo, quam per retentionem ipsius rei et consuetudinem possit. §.
si in area 33 de iudic. in debiti. Sic accipio hoc in §. plane 38 de rebus iudic. ubi
licet res non ex parte inquam fecit, nam impensis immediate sunt in reparatione,
et melioratione, reparatio autem, et melioratio immediate causa rem principalis,
et non de melioratione loquitur Cuius, sed de impensis, et si intelligatur de re, in qua me
lioratio est facta possidenti sunt termini habitus hoc sensu, ut et si dominus non ex parte
domus, in qua est facta melioratio, sit in area, quae possit retineri, alii estis
gestione iudicis dari alterius rei restitutionem absurdum mihi videtur. Nec obicit
in §. si negotia ff. de neg. gest., quia cum Santolaria interpretatur et intelligitur de e
dem negotio operationem servorum, quando in emphiteusibus damnum in alteri
us emphiteus factum sit, alibi obicitur. §. de iudic. et §. et iudic. ff. de iudic. et
sic accipit I. si fundus §. si soluto matrem, quia quod modum unius habent fructus
unius anni ex parte dote percepti, maxime in dote, in qua §. melius, et aequum sit
semper servari, et impensa fructus gratia facta in alii rebus de meo videri =

L. 33 de cond. in debiti.

§. si negotia 12. ff. de neg. gest.

L. 9. §. si sol. matrem.

L. 33. de rebus iudic.

4

Sic similiter accipiendum hoc in §. §. si sumptus 33.
de rebus iudic. ubi sumptus quarendorum fructus gratia factus est, quem dominus
erat facturus, et etiam nulli fructibus percepti deducit illius anni scilicet, quo
fundus restituit retento fundo; et quando impensis extractis, aut oneribus tan
ta deducunt idem procedit, cum possessor in bono fidei possessoris habeat, et meli
us conditionis, cum et actionem extractam habeat, similiter, et extractante distinctio in
praesentia servatur. §. si necessarius §. ff. de sign. act. ubi necessarius impensas
deducit, et gestio creditor, et si in tota re extracta sit, cum et actio extracta habeat =

L. §. de sign. act.

5

Sed superioribus obstare videtur hoc in §. et
intobum §. ff. de impensis, ubi et si in dolo res male gesta sit, et postea res perierit
maribus nihilominus impensas sequitur. §. in dolo non requiritur ubi negotium
cuius gestum. Resp. non ex eo dicitur res male gesta in dolo §. 4. §. vere male gesta
est, sed quia eventus non sit secutus arg. hoc in in §. 10. §. 1. in §. 1. de iudic. ubi
via 23 ff. de neg. gest., sed eo casu a marito non petuntur ab alio nec a se factis,
hoc in eo non in dolo in id, §. in dolo agit, sed ita demum si eventus, si tamen
conservandus domus secutus non sit ob id, §. impensas non fecit, alibi si cum hoc obicitur

L. §. de impensis

Luxat Vero ff deing Vero Videndus fab in acobibz ad. d. d. l. e
Cujus ad Ipirany dl. 17 ff deing Vero. Hoclangi Virgna del

8 *Ximuz procedit j bonz fideri poverine quando superbi ay Vl pars iproy quz*
ponit velinari aliter namque sig impetitione hereditarij alterius au
Volentio n Sabina Ay in dicitura au multanata sola ipra melioran
Subiecta, & Velut obligata est. Neque oblat lxx. in l. secundus §. 8. ff.

exp. l. 9. §. fin. soluto matris
l. si ex pluribus. 16. ad fal. aut

9 *Soluti. Vbi impensas factas a marito missi Colig de gnao semini nio*
respondet de dicit ex fructibus vindemij hoc enj procedit q. puz Vm
us anni Velut Vny Corpus efficiunt, & per mody Vnijs habitua
ay §. Tex. in l. 9. in fin. ff deing quibz pro Vny intelligit Sant. in l. 2. §.
& impensare hz aditij qui sunt aliquo & restorato l. possidat defun
10. de re in dngny n est que sig oblat lxx. in l. sex pluribus §. 6. ff.
ad. l. falat. ibi enj Vny legaty est stant pluribus acty diuncty
& per mody Vnijs habitua n ex separatione subiecta partz legaty Vm
us xii & Gradus Minuitur; aliter falentia ex alijs acty legaty
n possit velinari, ut aute alia amirany Videndy 3. q. Sciblz in
11. dl. 16.

Nu Similita oblat lxx. in l. Vnica C. Vbi ob ginea

Exp. l. Vno C. etz obchiroz
ign. lxx. in mat de ord. Pal.
l. 2. 28 a 199.

Chuo grafax. pecunij Vbi pignus Creditor velinac n soly obeam
pecunij pro ex parte fact obligatuz sed & ppa a liud credituz
ex capto Vmario l. Solutuz 11. §. Si infra §. 3. ff deignorat. l.
4. C. de lxx. Vbi impensurany neque Vlly pignuz proponitur
obligatuz quod pcedat neue de ad dicit. d. l. Vmiz fab. de re
dec. 1. in §. Masuz sing. opp. l. 2. Cap. 12. n° 14. Dir
u lxxa de impensuz lxx. 4. n° 5. optimy lxx. in l. Sen §. Cir
12. Caaz piz. Caaz Barob. dngy. l. 3. Cap. 3. & 4. puz nre
obligatuz pignuz proponerany in caaz dngatuz Ay ex lincuz propo
namuz & in dicitur in alio ducio in pignoz in audituz est: amir
lit igitur bonz fideri povera impensas quaz n aliter quz puz puz
ver velinacoz potest servare l. in caaz 33. de cond. indeb. §. Pan
luz ff de doli lxx. ceptioe, nenz actionz habent sig ae a mitta &
per emptu dnguz reue l. lxx. necessaruz §. Ay alisi supra aducty ff
deignorat. nisi abony fido povera in re Vnd. puz n dng
lxx. velinacoz dominuz velimpetitione hzid. dngpuz ex 99.
de facty locupletiam Tunc vtonj in dubie omny impensas deducunt
& pventant Ay puz ex approbenituz, & separati §. mody Vnijs

de velinacoz impuz Vm
lxx. velinacoz §. per Vmiz
ay nre obduate puz. n° 11
ay nre heret.

l. 6. ff deignorat.

Quid ergo dicimus scilicet possessionis 12

post factas Meliorationes aut peremptas et hinc antequam nulla
 culpa ad idem potest Cy ex a. hinc languit propter post periti
 onis vero scilicet ipsius perat aut quoniam pati debet estimat. I. scilicet
 pabr. l. quipetitoribus 1. Cy alius ff. de rei ven. g. hinc ut & hinc quidam in dubie
 meo videtur impensas amitti l. seamus 17. ff. de iniur. verso 5. sine hereditaria 22
 ff. de iur. gest. l. si modo ff. de leg. 1. neque obstat l. de iur. 17 ff. eod. ibi
 eni quod impendit gestor negotij de iur. gestio si debet in quid quod imputari
 sibi si ex quantitate soluetur quod ex ipso negotio gesto debita apparet debuit
 eni sperare dominus & arbitrium iudicis qui inspiciat an illa quantitas ac
 de & voluit ex parte sit hoc sensu accipiendum D. Valerius ill. Firm. 3.
 G. l. cap. 2. n. 7. sed quod minus qui estimanda est ad hoc in totum ut me
 liorata & separata debeat estimari hinc tractat si ut fortiter Cy culpa in do
 lore a mittitur eo minus estimanda est ut quo impensarum ut alioquin duplici
 oneratur & modo posita ex uno facto ut voluit gl. in d. sine heredita
 ria ff. de iur. gestio scilicet de malo perat ut id est sig. fortiter dicitur sed de hoc
 latius Cy de male fidei posita sermo fiat.

Sed quid si propter meliorationem 13

aut separatum de pupili ex post facto apparet & quid si super maneat Mel
 iorationis quas pupillus facturus erat, & si incolumis existat si dubio id est
 dicendum ut boni fidei possessor omnes impensas deducat ut videtur in minorum
 25. annis 5. de iur. dicit C. de pupillis minorum 5. apud Celum 4. de minorum deduc
 ti exceptioe l. in ha. Viterbi venditoribus ff. de minor. scilicet pupillus si ex
 facturas quod regulariter presumitur & sic dicitur sit p. p. ditione personarum ad
 finem Celus accurrendum est sic que accipiuntur & in l. ex duobus 28. ff.
 de iur. gest. l. sine 32. ff. de iur. dicitur ff. de ad. manum. l. iura. & actio. hinc
 damentalis proxi dicit ut q. in oblig. quod ex se magis q. ex ditione hinc
 veniunt pupillus & fusionsus episcopus teneantur in iud. tante in fuolo
 cuplectionis facti si maxie Cy res meliorata aut in dem. nif. hinc progo
 pitura 5. fusionsus 46. ff. de oblig. & action. l. si quis Cy 29. viderique
 muni dicit dundo. quid q. erit si res meliorata si ex sit sit aut pas que
 ab hinc ponit hoc difficile valde ut quia nullus textus occurrit & videba
 tur dicendum boni fidei possessor impensas a mittere Cy pupillus ex accu
 pto dicitur p. p. tan tam modo teneantur teneantur in quo locutione actus est l. 3.
 de pupillus l. nisi l. de pupili 6. ff. de iur. gest. l. in pupillo 4. ff. de plane de
 solutionibus Cy alijs nec oblig. maalis pupili & eod. si quid quod opera
 tua in dem. nif. que ad defectu attentionis solui nisi locutione fiat
 pupillus l. in hereditaria 13. ff. fin. cum l. sig. ff. de cond. in debiti l. 4. 1.
 ff. eod. si pupillus de oblig. & action. nisi conditionem implenda causa soluat hinc.
 ff. ad factu. & maia factus soluendo actus habeat obligationem quomodo
 ante.

si propter meliorationem aut peremptas aut hinc antequam nulla culpa ad idem potest

de reg. 8. l. 14. eod.

hinc meliorata pupillus aut separatum de pupili ex post facto apparet & quid si super maneat Meliorationis

de reg. 26. de reg. 24. l. 33. 5. ff. de adm. tutam. si male se gerat ut i. p. ma. mat. amorem deducunt & hinc de iur. dicitur

Primus in

de reg. l. 6. de reg. 24. 5.

in a non p[ro]prio ma[gn]o
fig[ur]a n[on] p[ro]prio p[ro]prio

Cum quo alij eas sine reprobatione...
Cocuplenda s[un]t facti...
imperij militans...
Cum voluntate faciat id[em]...
militabit in minori 23 annis...
p[ro] alicui legatum...
modo aut[em] pupillus...
te factus...
23 de cap[itu]lo 33...
3. q. 1. de reb[us] l. 127...
lib. 6. ep[isto]la 94...
Cocuplenda est factus...
Tunc...
23 de minorib[us]...
C. addeundo

de pupillis...
non est factus...
lib[er]i...
imp[er]ij

Arbitr[um]...
ing[er]...
de...
de...
de...

ad Superius p[ro]prio...
factus...
de...
quintus...
de...
beat...
hos...
off...
in...
soluere...
vult...
de...
suo...
Cui...
C. de...
gab...

16

Eodem...
gab...

17

39. Legib[us]...

quod esse naturam sunt sed & quod ad opus faciendum sunt Venouitibus
 Libere dare & limitatione non sicut Vltimus sit hoc est Sicut manus facti
 factum exinde aut dicitur de impensis quas dominus facurus est
 aut veluti quod Voluptati tantum deservunt Vltimus autem est dare seu
 ut pronota Simona sit Terui & Limatio id est in l. Pasta ait. 10. §
 his Verbis ff de bonis auct. iur. l. emptas de impend. ff de act. emp.
 Vbi nota quod boni fidei possessa & emptas Terui & Siquid de
 mino Vltimus est in faciente deducunt Terui posses, quod fuit in malis
 fidei possessa si procedit quidamque & boni fidei possessa dicemus
 Siverus haddita d. h. domino Vltimus si esset non haddita
 si est.

L. 9. §. hi ubi debentur auct.
 L. emptas de act. emp.

omnino in 1593

18

Non eodem sensu impensa Vltimus & necessaria seu necessa
 ria Parthi dicitur i. l. 1. §. fin. ff de impensis Cum manibus aliquid
 parlati necessitate & pulatio damna impeti sed est potius nec
 saria est quia manibus & des Vltimus fuit necessitate & si
 pulatio sicut Vltimus mulieri erat si parati missionis & possessionis
 de qua i. l. Sifinila 15 §. hoc edicto ff de damno infecto quo respectu
 necessaria est & ex parte rei quod ex parte personae quod Simuli
 eri expediebatur domus derelinguere tunc & si ex parte rei impensa
 necessaria sit procedit Ceteri aspectu in d. 10. §. de neg. gest. §.
 aut manibus pacto dicitur aliquid parlati est non est in omni
 teribus & pulatio debet excepte oportet tunc & parati hoc & qui pa
 rati debet superari & causa parati id est si impendit promittit in
 vicinis impensuras mulieribus l. Pasta ait 9. §. his Verbis ff de bonis
 auct. iur. sicut mulier Vltimus par.

L. 1. §. fin. de impens.

19

Aliter d. l. 1. §. fin. accipit
 D. Solutio de impensis sub. 2 an 23 Vbi & parati accipit §. 6. §. sedan
 ni ff de damno infecto Vbi idem sicut si tenetur Consilio aut Comy di
 vid. quia parati parte Parthi Casu potest ex rei. Ceteri §. 6. §. siue
 aut sed actione parati. quita. in dubio Consilio tenetur si
 Vltimus negly est gestus.

§. 29. §. domus de par.
 qui est ad impensuras
 qui est factus cum impens.
 contra inter boni signale
 poli. qui parati

20

Similiter supra dicti parati optime
 probat regula generalis haddita a Paulo in l. Paratuf 29. §. domus
 de par. in fin. non. Cui 23. ob. Cap. 22. Paul. de Repar. lib. 2. Cap.
 10. §. 2. in fine si in Congare §. in l. §. paratuf §. damno
 in fin.

3. sine accipere deo qui mit et pignorat an domino sciens. *De ext.*
 p. 5. Vincitur sed sub mala fide mit quez opignoralis sciens opigno
 ratz et mit ax. l. 11. is 66. de pign. *Meant q. scilicet l. 6. 9. de pign. sed*
quatenus an bonz fidei posses. Res impensas deducere et ad vend. Credi
torz Ven ditonj bz potestaria agentz et stat. l. 1. in l. C. postulanz 44 ff de
de damno; sicut p damni ibi. Enj d'ius. Cuius A. fican. Sed responden
dy ut Paulz debmz fidei posses. emptaz loqu. Vi aud' istz. Videtur.
A. fican' autz loquit de emptore qui scribat et pignorat. Et sic in causa
causioy Vi ex rade. Subita ducitaz in l. emptaz et mium p posses. ex
illo edicto. Clave Vincitur. Sola enj imputet emptaz qui sibi n' vigilavit
et qui odie debmz Creditori n' opiat. Vi posses. sup. Ista met quod qui
libet posses. potest sicut Paulz 12. d. pign. q. 1. mod. pign. solut. D. olea
secut. us. ff. 5. q. 1. an. 22. Cui. 44. ob. 35. Vi l. in l. Donel. de pign.
par. mibi 168. omiso Cui. 9. Ad A. fican. in d. C. postulanz. Videm
dy Salgado in Sabyr. p. 1. Cap. 11. an 48. et idz Cui. in l. 6. C. de
obliq. Pact. sed n' ne. Et sicut fidei posses. et qd que impensas deducit
ut? R. mala fidei posses. impensas deducere. Tex est locupletior.
est facturus qui s' l' dicit. d. l. plane de pign. h' dicit. et inquisitaz. Cui
dicit locupletior n' ut futurus. Cui et Ven ditio pignore sup. tantz recipiat
Velquez restitue. Vincitur q' n' respicit. Vbz fidei posses. et ad ven
ditz Creditorz n' deducat impensas immo deducat. Cui in hoc d' dicitur.
in in damno. Veritas. Improbabilis impensas. sint. n' an lucry facturus. Sit qui
ay. et scit; sed dicit quomodo. Sed habet impensas posses. bonz fidei. Cui
et Valiter frate. Vi. n' dicitur. Caus. Vi. p' dicitur. impensas. sicut dicit. et dicitur
quatenus locupletior est. fidei posses. dicitur. dicitur. dicitur. Si meliora dicit
ex l'ent in fidei dicitur quia ay. Venale. h' dicitur. Creditor. Cui posses. n'
in damno. Veritas. Semper. de dicitur. Sicut in dicitur. Meliorationes
impensas. Cui. damni. Melior. debet. esse. Creditorz. dicitur. Videtur. et dicitur
et dicitur. de pign. 3. Cap. 12. n. 3. et 4. quod. Valde. nota. quia. an.
mine. tantz. et dicitur. probat. dicitur. p. supra. 1. Cap. de dicitur. ex
quo. fuit. quod. si. et. Vincitur. n' quatenus. pignori. est. subita. sed
quatenus. in l. dicitur. aliena. est. nulla. facta. dicitur. in l. dicitur. fidei. et
mala. fidei. posses. omnino. quatenus. potest. impensas. deducunt. (neque
enim. mala. fidei. posses. p' dicitur. ut. quatenus. dicitur. dicitur. quia. dicitur
et dicitur. Vin. dicitur. lucry. facturus. ut. sicut. in dicitur. posses. in l. dicitur.
l. in l. in h. dicitur. 14. ff. Com. dicitur. l. super. empti. 16. C. de dicitur.
l. dicitur. 44. Cum. dicitur. l. 1. q. 1. ff. de dicitur. empti. sed dicitur. quomodo
bonz. fidei. posses. dicitur. dicitur. dicitur. et dicitur. n' dicitur. dicitur.
et dicitur. dicitur. dicitur. dicitur. dicitur. dicitur. dicitur. dicitur.

de damno ff de damno inf.

inditiz 18. ff de muni diuid. l. 1. C. de curat. l. dicitur 44. de

quam in dicitur. p. dicitur. dicitur. dicitur. dicitur. dicitur. dicitur. dicitur.

Sententia de iur. et damny sententia Creditorum Siquidem possunt deducere et
 pari causa melior Creditorum et dicitur qui antequam in reale habeat imperium
 et stat. melioratio Comodum Creditorum sentit Siquidem modo licet Cap. et damny
 ante. Variatur persona Cuius in hoc casu melior debet dicitur et quod debet fieri
 potest et in ea qui minus est et penultim. et Cas. damny inter dicitur l. 39. ff. de
 iur. et. Vide. Melior igitur dicitur Creditorum et pari Cas. damny et finalis fieri
 emptor nec ex p. nec latius pignus habere aliter secul. esse, n. p. dicitur
 et reseruat. S. interdu. S. uncta l. seq. ff. qui potior in domo. Sicut de
 parala. Donel. de p. l. 6. et 6. Jacob. 4. Cap. 9.

Circa quos H. inter. no. dicitur pot. imp. nec
 aliter nec ad. deducit
 p. aliter in empto in id. g.
 inter. in re. dicitur

21

In quod eo Casu quo emptor impensas deducere non potest nec accedente nec ad
 minus ei dicitur actio empto. Venditorum ut sequatur quanti sua in l. et
 sed quatenus ab utroque deducit q. de minus et dicitur nulla dubitatio est
 de dicitur quas aliter quilibet bona possessor quatenus accedente similiter omnes
 de dicitur quia Creditor et est dicitur d. l. nisi Venalis ff. de rei. vind. quate
 nus cas potest a venditore liquidi sciens venditor erat omnes deducit et dicitur
 domino cas deducere potest. Siquidem ignorans venditor fuit cas tantum deducit
 quas a domino servare non potuit vel a Creditore Equatenus facultas eius
 patiens et si mo dicitur sint, et ut dicitur in excedant ut ait Africanus
 et dicitur ff. de act. empti nec erit hic. et l. et dicitur distinctio ad
 si potest et dicitur de impensarum deductione sed dicitur eius quod videtur quod
 aliter dicitur melior venditor. Cui. d. ad African. d. l. et dicitur et dicitur
 et dicitur ad ipso. Ex supra dicto aliter p. regulari debet S. et dicitur.

hic in p. p. dicitur
 cum i. l. 12. l. et dicitur
 ff. eod. l. 47. de p. dicitur
 et dicitur l. 20. de dicitur
 aliter dicitur l. 1. de dicitur

22

in de ff. de iur. vendit. et dicitur S. et dicitur. Cui. si necessarias. S. et dicitur l. 42. l. et dicitur
 et dicitur l. seq. ff. eod. similiter in act. et dicitur p. et dicitur ff. de rei. vind. l. 1. et dicitur
 l. 10. d. l. uncta l. seq. l. qui videtur 47 et aliter ff. eod. in act. p. et dicitur
 necessarias l. l. si servus 25. ff. de l. l. et dicitur factis a muliere et dicitur
 nota l. sed et dicitur l. 31. et dicitur l. 1. de iur. filio 20. de donat. inter.
 l. et dicitur l. 10. de doli. except. D. Actus de donat. inter. Cap. 7. n. 10. et dicitur
 semper. et dicitur melior aliter sua dicitur ratio fieri supra Cap. l. in fine exp.
 l. et dicitur quod omnia et dicitur l. et dicitur. Et dicitur soluat expensas domini et dicitur
 Casu. Cogatur ut dicitur p. dicitur l. 3. ff. de rei. vind. in fine ibi nulli ad
 dat quanti p. et dicitur p. Sed dicitur oportere dicitur eo deducto et dicitur
 ubi dicitur ad idem naturam et dicitur et dicitur. Resolvantur.

et dicitur
 dicitur dicitur p. dicitur
 dicitur dicitur et dicitur
 dicitur dicitur et dicitur

23

cendo ad p. huius Cap. et eo secunda regula deducitur quod bonis
 dei possessor sumptus deducit per exceptionem doli quatenus ex his de minus lo
 male

ab arg. l. creditore 38. de

Huius enim regula n' alia ratio petenda est. q' qu' superius est tradita j' q' v'z
enij fieri potest. Occurritur iniquitati eius qui locupletari vult. Cuius alterius iactu
aa dixi inquantu fieri potest hoc est j' q' v'z sine domini damno & detrim^{to} fieri po
test: Cuius itaq' ratio peculiariter addi potest quod iudicia quod ibi ponuntur. Si
propt' iacent voluptati deserviant nec factus est & domini locupletationi faciunt q'
omne dignu p'romerit et ita que & voluptaria impendit separabilij v'z magna
litas debet q' s'olendi facultas possit. Secdi arg. l. deo. j. l. creditore 32. de
iudic. ibi. Cui enim in d' qu' Naturata & hoc ratio sequi emptorij quod sine
dispendio creditore fieri potest. fab. de. 22. ex arg. D. dea. l. 9. g. 13. an. 16. v'
de Bacob. ad Trebell. Vol. 2. diu. 2. solit. C. j. fin. Th. 6. =

propt' tamen separata
philis sunt v'z

37

Nec aduersus hoc

occurrit ratio publici decoris Civitatis Cuius iusta aliqua p'hibetur. Cuius iustit
arg. l. deo. j. l. C. p'p'cio ff. de munia p'p'cioy l. fin. ff. nequit j' loco publico l.
Sabiny 28. ff. de munia diuid. ff. quod si aut C. l. ff. de p'p'io notu
p'ntatione que obstat l. deo 63. ff. de donat. j' leximo ex p'p'io. I'probat hanc
sententia ideo enim N'ratu' exhibet actione Vxorij nulla ex l. 12. Publ. spe
tebat obibi a Naty raony. Paulus aut' similiter actione Exhibet Vxorij j' l'lypae
tiony ad exhibendy & aei vind. obiaony eandem nec ideo notat N'ratu' quod exi
cente in d' d' d'io actione dabit sed j' eo quod alij facte actione j' sumptu' scilicet i
d' d'ioy sine Caa aut similiy Vel. v' solus Paulus j' suis notis in d' d'io sed
explicando i'probat N'ratu' ad labony p'p'ioy videtur l. si excedy ff. v'bi n'
Cui ff. de act. empti & l. p'p'ioy & ff. locati si eny Paulus aliud voluisset
subiecty raony n' ex p'p'ioy nisi in intelligat. N' notu' N'ratu' j' eo quod sentiebat
dand' in d' d'ioy j' ceteri vel j' facty actione p'cedit' d' d'ioy v' sentiebat
d' d'ioy l. dea. j' p'p'ioy 39. v'bi recte Cui ff. de iud. vind. l. sed & si quod
19. ff. de p'p'io. que l'p' p'p'ioy n'q' d' d'ioy capendy sunt d' l. sed &
d' deo. l. si iniquit' ff. locati v' quando aliud remedi' n' sup'it toleu' h'ic
at Cui supra & fab. j' rati d' d'io. quod Paulus n' admittit Cui enim desierit
iust' remedi' digni domino prohibito legi 12. fab. Cui v' supra Cap. 1.
Cuius expensy est hoc sibi vult Paulus d' d'ioy quod ad actione remedi' y
l. 12. fab. m'ia hoc i'probat l. Marcellus 43. ff. de donat. j' l'ra videndy licet ali
ter Cui. 9. obsub. Cap. 26. & alij est l'ra. q' p'p'ioy j' l. senatus 43. ff. de l'lyp.
videndus D. Petrus de donat. in Cap. 7. an. 7. =

l. deo 63. de donat. v'z

l. 19. de l. vind. l. sed d' d'io
v'z l. l. 19. 5. in iniquit' y

l. 9. de donat. v'z. 43. 5. 1.

38

Secundy hoc p'p'ioy

plur' res expendantur
v'z

tiony accipiunt l. deo. j' d' l. 39. v'z. p'p'ioy paup' & in aut' 27. d. fin. &
pen. de iud. vind. l. sed v'z p'p'ioy locati l. habitata ff. de iud. vind.
l. sed & si quod v'z ff. de p'p'io. l. idy que 10. d. idy labo v'z. idy aut' 10
ff. mandati l. si sine p'p'ioy 33. p'nteposito j' sine de ad ministrant. l'ra
l'ra voluptariy j' ff. de impensy & v'z l'ra d' d'ioy ff. de iud. v'z
& dominy ff. de iud. ducto ff. locati Cui alij in p'p'ioy =

aut'

In omnes intelligendi in Secundo Celsi regula j d. 38. ff. de
 Juris deuri vind. nisi pars sit dominus tantum dare possit quatuor
 abbas ablati esse habitus quod pluribus rationibus admittitur Regut. Sec. in l.
 nec emere C. de iure delib. primo quia in venditione rei propria quando alius
 et vendere potest pro eodem pro parte pretiationis hanc l. fin. C. de iure emp. licet ali
 ud de iure Codi quando socius antedivisionis partem suam vendit Vult. l. factus
 3. C. de com. ser. Alia. hodie tam seculi hanc enim adhibendi hanc l. 85. ff. de
 p. 5. C. de i. heremouilla l. 13. ff. de lib. 5. Dolea ff. de 3. q. 2. n. 27. notat l.
 si j. enlione ff. de iura. Secundo quia malis n. est j. subdendi Alij d. 2. q. 2.
 nihil longe plus profuturum est quod ibi resoluta, C. igitur id aliquo suo damno
 fieri poterit tenentur facere l. 2. ff. de aqua pluvia. hoc quod sensu acci
 prendus est Celsus de subiectis hanc ad q. ff. de iust. et quod sequitur
 ibi si tenentur puta quod j. duxerit aliud exemplum aliter accipit.

Nicola 40

Stat l. ij. j. fundo 28. ff. de iure dotis ubi aliquid iure j. dignatione bi
 bunt arg. l. si venator ff. fin. de iure ex part. ubi enim dicitur donando
 aliquid latere est mulier arg. l. sed de lege d. Consultus ff. de iur. h. d.
 ad. nec manent j. damno illo morata alioquin in omni venditioe ad
 mites per dicta arguitur 3.

41

Ne ubi aspectus de iure i. quanty sine
 possessionis damno fieri potest sic intelligenda d. l. pro Voluptarij ff. de impensis
 licet aliquid amplius ibi merito tribui n. temere defendi possit.

Quarta 42

regula deducitur ex prin. huius cap. suppositis Terminis regulis Celsi quod
 supra explicavimus. Celsus quod quando dominus facturus n. erat servus
 hanc est ordi. ficatq. ut vel ex sua sua vel sine detrimento vel principatq. V.
 eo ablato nil latens sit potest nisi ut operat: Tunc impensae amittit bo
 az fidei possessor nisi venalis ac sit d. l. nisi venalis ff. de iur. vind. d.
 relinguendus sunt l. quod si baris ff. eod. l. si ante 27. ff. fin. C. de se
 que omnes leges supra hanc quod debet solendi facult. locum ut in d. l. h.
 gendy si. Ratio huius principij. Ex his supra clare vincitur q. n. j.
 Utiliter negotij gendy est nulli impensa n. debent. Inven. de miny. necum
 loque n. ac sua carceri j. pari. igitur damni via melior est debet d. l. h.
 lio domini. Cessat enim de quibus actio, quod a proprietario possessorij. C. de
 miny. locupletia factus ex impensis j. separabilibus quando pauper est
 Valde fieri n. intelligatur illo respectu, si enim culpa fieri debet aut
 possit locupletari tam j. receptu solutary j. pensary cum damno talis n. in

Colligat

Aliginy de iure dotis

de reg. amittit possessionem
 et ubi requiritur ab aliis
 damno dei, et nihil in
 hunc ut huius allatiz

venalis. d. l. 38. de d. vindic.
 Voluptarij. ff. de impens. l. q. n. h. j. j. fundo 38. eod. l. pro Voluptarij 9. ff. de imp. ibi Ceteri. in reingunt
 25. ff. fin. l. ij. de iur. vind.

omnes illos qui de tollendo
 Invenit. h. d. n. sedum
 hanc d. d. d. n. n. h. d. l. h.
 sunt

Colligitur: qd aut possit qd ad tradit postulare cautionem ut postea ex fructibus
et redditibus rei in satis fiat. Vel aliter ex post facto dominus vendat dno quod
certum in potest qd dno. si apparuit ab alijs tam defendi potest in tenore do
minij prestare cautionem qd impeditur statu locupletior in fiat intant enj subtem
pore lris aut auctioris inquitur lris tenet. gnt.

Quid aut dno

4.3

desatij et plantarum Cunctarum Coalecentibus amterina. Vez. am quas
for Coaptandz sunt et dicendy Videtur Lexij regule Coaptandz
ee l. ex dl. 38. de rei vind. Vbi Celsus distincte loquitur de heredi
ficio et plantis quamvis deij exempli n subinat. 2. quia ab sua dyet
sma fidei possessoris ord impensas amittere quas sine lenoe prioris statueri
aufere poterit, nec vendat de ductio et solatio ex rade dominij alias
numus facultas solendi permittitur, sed ex mea rade et quitate nec
aliter qd ipsius iudicia sunt locupletior. nec obitat l. 1. in l. sub d.
alias l. si pona q. 13. ff. de rei vind. quia omnino distinctio
Celsi subiacenda est ut d. l. sed si quod l. ff. de usufr. Vbi
que enj Lexij Sabini d. refertur ab Ulprano et Pomponio qui
regas secutis nec in d. significat solendi facultat Sabat atam et qui
fatis rade Vbi aliud deficit et medij nec dominus offerat et stime
et d. ad missa est que nec Sabini quid respiciat hui inter
minij: Et enj et tanta a multa licet nec directa, nec vltis Cui
lis Vin. dicitio dicitur datur tam pistoria et facty sub d. d. 23.
l. 5. l. 52. de rei vind. l. 5. d. de arbore ff. de acq. rer. dom. cum
alijs ad Don. et Ouald. 4. Com. Cap. 34. Et si d. amus
nec hanc sub sidarij actionis Tribui possessorij qd ipse plantavit tamz ruz
tionz possidenti concedere debemus.

L. si postea 93. de rei vind. l. 1. l. 13. de usufr.

4.1

Idem, et qd ferre minore non
aplumbatura statim sua que possideo brachij et mea de eadem
materio a dicitur dicendum est ob eandz rones l. in l. 23. d. item
que Cunque ff. de rei vind. sic Cur. dl. si pendi 53. de rei vind. d.
fabry. ibi Gita Bacob. a d. sub ill. Vol. 2. d. 20. Ths. 6. l. 1. d.
licet d. Paul. l. 6. de leg. 1. a n. 52. quid quid in rei vind. Vi
de ut sub sidaria procedat: Videntio enj in materia de quitate fun
datur et tribui debet Velio magis quod p. d. d. amia
et media deficiant quod tamz in l. l. 1. ff. de usufr. p. d.
hy. offerre nolit et si aliquid fatum sit p. d. hui ubi ob l. 1. ff.
de rei vind.

L. 23. 9. item que cum d. d. 11.

Et si sine litione pias statas rei hoc fieri possit Videnda regula L. 1. § 23. De omnibus ff de rei vind. =

hinc non videtur quod fundus possidet
sua re impendit, sed de
rebus possessione i. d. facturus
erat.
37. L. 14. § hinc actio ad 55.
Religionis, et sumptus. fur.

Sed si quis in sepulchro quodam
fundo possidet et vendit bona fide distincte. Ceteri subicitur et si quid de
minus erat facturus nulla dubitatio est; Quia enim actio ex eo
quod mihi ab eo et ad exemplum summaria actionis retentionis dante
bet quod actio quibusdam specialibus exceptis non retentionis simillima est
L. 1. § 1. § 37. L. 1. § 14. § hinc actio cum multis § 55. § 56.
ff de relig. Videndus ad eam D. Ramon lib. 1. Cap. 15. § 16. Cy § 56.
§ Cap. 20. Cy § 56. Glossa. l. 138. de sep. iur. Cui 2. obi. 17. D.
Gonzalez lib. 3. tit. 28. Cap. 13 n. 3. Altam. l. q. scabul. l. fin. § 1. de de
leg. § hinc exceptio si ita reliquus ut officina de qua nunc loqui
mur non in eo quod in loco puro sepulchri et edificata nulla cadit du
bitandi ratio Et si sepulchrum in Religione igitur si quasi possessorem sen
bere debentur conveniantur in hi dicto de mortuo inferendo Vel
de sepulchro in edificando puro putatis Causam dantur l. secunda § quid
de ff de multa dicta Vel fundus in quo sepulchrum est vindicatur in
quo § sepulchrum venit l. quibus ff de adq. rer. domo § ibi Man
lyl 2. manual. Paul. l. in modicis ff de d. habenda emp. Vel
denique ex parte manij vindicatur quod fieri possit Videtur
arg. l. 1. § 1. de rei vind. Tunc opponitur exceptio doli mali ut im
pense reseranda Atque ipse soluto in officio materia semel o
cupata religioni vindicari potest l. quid re Religionis 43. l. inaz 24. de
de rei vind. et si quis dominus et pias si fuerit facturus ut accidit
in his quibus in ornata distant l. 7. ff de religione quibus quando que et
religiosa sunt l. 2. ff de sepulchro Violato Suarez ad Ag. 2.
Cap. 6. Sect. 6. § 1. Tunc auctoritate Pontificis Glubens. § ibi
possessori licebit arg. l. fin. ff de sepulchro § ibi. Et in aliis sicut sepulchrum
Impugnatur ita ne de Religione sepulchrum fiat l. sepulchrum § ff de sepul
chro Violato Atque dominus si censetur factus locupletior arg. §
de pias § 1. § 9. Concedit ff de donat. inter. Cy de pias si erat ex
pensurus a Religione § ibi in pupilo ff de solut. § ibi in his § hinc
favore religionis § ambiguo § hinc si impo. babiliter defendi po
sset arg. § 1. in § 1. § 1. pias § hinc ff de Religione =

hinc non videtur facturus pias
possessione impendit, aut
possessione solvere ut in aliis
sepulchrum impugnat.

Supra

Supra dicta omnia sunt intelligenda quando fructus nulli nata
 reale seu cuiuslibet percepti sunt ab omni fidei possessore quando autem su
 his perceptis eos tenetur compensare Cy impensis factis et sum
 pli tenet l. sumptus 48. l. emptor per duos 63. de rei vind. ita tamen
 ut prius deducantur impensae factae fructibus colligendis percipiendis et
 terbandorum causa cum fructus dici nequeat nisi quod deducta simili
 pensae superant l. 36. d. vlt. de pret. hered. l. 10. d. p. hanc ff. quoniam
 fructus 64. de operis serua l. fundus 52. famit. l. nunc. l. fructus ff.
 soluto matrimo. l. colonus 63. ff. locati cum nullo alio ista vlti
 us fructus intelliguntur deductis impensis. Postea pensae aliter que
 causa fructibus rem mediate rem fructus intelligantur deductis fructibus
 et ratio est quia sicuti possessa sua sumptus impensis, et extractio in
 re domini factis propterea coherentibus meliorat. adhuc ex re quitate
 restineat, et deducere vult. Iud. recte dominus aliter fructus com
 pto et ex certa ratione pro cultura et fructibus factor nulla com
 sare intendit Cy de quibus mecum in compensatione in dicitur et in l. tutoris
 36. de ad. minorat. tutor. et si parifami ratio hoc procedit ita et
 pari formiter deponi debet ita et nisi ex fructibus locupletior fa
 ctus non sit possessa propter causam dominus compensat eo de mun
 casu quo, et ex meliorationibus propter causam non sit factus locupletior
 et tamen tenetur quia factus erat, si vero idem tenetur domi
 nus quia factus locupletior non aliter compensationis obicitur q. si
 in aliter possessa locupletior factus ex fructibus sit, licet enim
 fructus in substantiam sua faciat possessa variabiliter nullo
 iure eos restituere tenetur tamen ex opposita ratione et quitate
 as. possessoris suscitatur alia ratio nam de quitate ratio
 as. domini qui in dicitur compensationis l. si fructus 95. d. nate
 ralis de pret. que et sicut sufficit ad restitutionem fructus in
 sicut ex p. domini quare computatio magis proprie percipienda
 lio appellari debentur et qui non meliorat de hered. insti
 tuent. 6. quod. Dep. l. filius l. fam. et nuncius ubi si in aliter
 et quitate sit debitorum cibibus ex eadem de quitate fonte que
 magis sus. pensio in dicitur videntur fact. 3. rat. d. 48.
 de rei vind. ad p. l. 2. Dep. Dep. dummodo fructus percepti et
 sumptos exigant melioratione proxima in tenetur compensa
 re Barb. lib. 1. de leg. 1. n. 20. alios autem fructus post litem
 restituta

supra dicta omnia sunt intelligenda quando fructus nulli nata
 reale seu cuiuslibet percepti sunt ab omni fidei possessore quando autem su
 his perceptis eos tenetur compensare Cy impensis factis et sum
 pli tenet l. sumptus 48. l. emptor per duos 63. de rei vind. ita tamen
 ut prius deducantur impensae factae fructibus colligendis percipiendis et
 terbandorum causa cum fructus dici nequeat nisi quod deducta simili
 pensae superant l. 36. d. vlt. de pret. hered. l. 10. d. p. hanc ff. quoniam
 fructus 64. de operis serua l. fundus 52. famit. l. nunc. l. fructus ff.
 soluto matrimo. l. colonus 63. ff. locati cum nullo alio ista vlti
 us fructus intelliguntur deductis impensis. Postea pensae aliter que
 causa fructibus rem mediate rem fructus intelligantur deductis fructibus
 et ratio est quia sicuti possessa sua sumptus impensis, et extractio in
 re domini factis propterea coherentibus meliorat. adhuc ex re quitate
 restineat, et deducere vult. Iud. recte dominus aliter fructus com
 pto et ex certa ratione pro cultura et fructibus factor nulla com
 sare intendit Cy de quibus mecum in compensatione in dicitur et in l. tutoris
 36. de ad. minorat. tutor. et si parifami ratio hoc procedit ita et
 pari formiter deponi debet ita et nisi ex fructibus locupletior fa
 ctus non sit possessa propter causam dominus compensat eo de mun
 casu quo, et ex meliorationibus propter causam non sit factus locupletior
 et tamen tenetur quia factus erat, si vero idem tenetur domi
 nus quia factus locupletior non aliter compensationis obicitur q. si
 in aliter possessa locupletior factus ex fructibus sit, licet enim
 fructus in substantiam sua faciat possessa variabiliter nullo
 iure eos restituere tenetur tamen ex opposita ratione et quitate
 as. possessoris suscitatur alia ratio nam de quitate ratio
 as. domini qui in dicitur compensationis l. si fructus 95. d. nate
 ralis de pret. que et sicut sufficit ad restitutionem fructus in
 sicut ex p. domini quare computatio magis proprie percipienda
 lio appellari debentur et qui non meliorat de hered. insti
 tuent. 6. quod. Dep. l. filius l. fam. et nuncius ubi si in aliter
 et quitate sit debitorum cibibus ex eadem de quitate fonte que
 magis sus. pensio in dicitur videntur fact. 3. rat. d. 48.
 de rei vind. ad p. l. 2. Dep. Dep. dummodo fructus percepti et
 sumptos exigant melioratione proxima in tenetur compensa
 re Barb. lib. 1. de leg. 1. n. 20. alios autem fructus post litem
 restituta

l. 26. et 63. de rei vind.
 et p. possessoris facti non
 et

Cursus Vixary & peditum Vixary tamq[ue] ambigunt quos Cunctis sol
uill ad mittere p[er]sonar[um] n[on] tenet quia loco s[er]u[er]i habitua ad hoc
V. H. 2. Reg. Pas. in d. l. 63 d[icitur] p[ro]p[ri]e
Causa aut[em] n[on] argui
Causa ratione sed ciuitate & p[ro]prio iure debita Ita que eius debet
Ito si s[er]uicitate arguitur & h[er]editate p[er]sonationis nec uice impensa
u[el] exemplo p[er]sonatio & d[icitur] p[ro]p[ri]e fieri debet quod Tenentia
u[el] in eo qui iure domini p[ro]p[ri]e Tuos facit ut neg[ati]ue tenentia
ad mittere p[er]sonationis obediendi ratione Tenet Petrus Barbos ind.
l. 61. de Reg. l. 1. a p[ro]p[ri]e. ut in h[er]editate iustitiam rogabo & iudicia
ny & t[er]ra iniqua u[el] ex p[ro]p[ri]e ipsius reseruat Tenentia l. 33.
sine ad libit. l. 2. ff. de iudic. ad iud. unat. l. 1. q[ui] quod deo d[icitur] &
l. 3. tra. Vile. l. fin. de iur. p[ro]cedunt Venio t[er]ra s[er]u[er]i p[ro]p[ri]e
de iudic. j. d[icitur] & debiti d[icitur] Comissaria l. 5. ff. de lege Comissaria
Tenet his omnib[us] causis, & in Fabiano, & Pauliana & Vixary
en dicitur V[er]u[m] p[ro]p[ri]e & d[icitur] tenentia quare & p[ro]p[ri]e p[er]sonatio
ad mittenda ut Barb. Vbi supra Secus & h[er]editate p[ro]p[ri]e
& pacto de iure vendendo p[ro]p[ri]e, marito, Colono, & similib[us].

L. 33. infra. ad iud. l. 1. & 2.
in diem aditione. l. 1. infra.
5. fin. de miror.

Sed dicuntur qui dicitur

1) Tenet soluit in d[omi]no noxali p[ro]p[ri]e & op[er]is s[er]u[er]i p[er]sonare
p[ro]p[ri]e p[er]sona Tenet deductis a s[er]u[er]iatis exemplo sumptus
p[er] d[omi]ni factory d[icitur] quod sic deo q[ui]o q[ui]a n[on] a p[ro]p[ri]o obligan
de fecit, & Ita ex mora & q[ui]tatis ratione & m[er]ito impensam
deducit; al[ia] qui s[er]u[er]i & Vixary soluit & p[ro]p[ri]e negotij ge
sit tam[en] & a s[er]u[er]i animo obligando Tenet Creditur
p[ro]p[ri]e colligitur d[icitur] d. l. supra l. 3. d. tenentia ibi sed magis sup[er].

Fliegna

3) Tunc quare dicitur am p[ro]p[ri]e p[er]sona arguat Impensary sedue
Tenet qui quib[us] h[er]editate ex his quos videt[ur] p[ro]p[ri]e & s[er]u[er]i
d[icitur] de s[er]u[er]iatis & d[icitur] in h[er]editate donec aparat d[icitur] a xbi
tra suo sensu p[ro]p[ri]e p[er]cepto arguat deductione h[er]editate quod
de a s[er]u[er]i de mi h[er]editate s[er]u[er]i paup[er]a quam de que arbitratu iudic[is]
ip[s]u[m] & p[er]sona v[er]u[m] factory fuisse si magis s[er]u[er]i p[ro]p[ri]e p[er]cepto
cepti anteq[ua]m impensa fierent quod si arbitratu de dicit in leges
& p[er]sonas p[ro]p[ri]e, a s[er]u[er]i n[on] in leges deductur[us]. Tenet in eo
si Tenet

Si dominus in id tenetur, quibus ut factus locustior inspectis facultatibus huius
percepti & restituti subiecti efficiunt. Nec magis locustior videatur. Ut abque
damno & quia acipere. Taxere Cogatur Imperialis solvere possit.

Id quod
defunctibus rei est huiusque dicitur & de eam operis est intelligendy. Ita
ut sicuti operis sui sunt intelligenda nisi deductis sumptibus a summo
re. Ita melioratio tenentur off. au. archiepiscopi impensis possessionis in
intelligatur nisi deductis operibus de 4 ff. de oper. serv. l. in
ff. i. d. ubi qualiter dicit operas tenentur a quinquennio ortus impu
tan daf. ee. si forte eius restat. Aliquod archiepiscopi possit
ut si in istis sit oppositum de. quod si archiepiscopi 32 ff. de rei vind
ubi dicitur. aut operas impensan daf. si ee. nisi ex 25. anno & supra
hunc text. in men dant. In materia fab. in uer. ad imp. & Cingob.
Cap. 38. Et si vult pro illis. Vbi post. Viginti quibus an
ny post quibus annis. Sed mo. Videri abiq. emendata. uide. explic
an possit. In materia. Cyl. C. l. 31. antecedenti eod. l. ubi dicitur
de sumptibus in remanentibus circa substitutionem operam tenentur. Et
quod si archiepiscopi consuevit. Et impensis possessionis & sicuti malitiam
dei possessor. Et in Venetia de impensis quas praesens possit. A litem
de compositione dicitur incipit. ran. tenentur archiepiscopi. 2. quod si tenentur san
tificationem archiepiscopi. Et si requiritur. Et ita operam perceptam &
ambepubertat. a quinquennio forte d. l. fin. ff. de op. ser. l. si non si
autem possit. Sumptibus & d. h. sua archiepiscopi fecerit. Tantum modo
post. Viginti quibus annis. Et ita operam perceptam. Et si in
subiecti. Mo. dicitur lib. 8. d. 1. Et ita dicitur. Et quia. Et si ego
sita. doli. exceptione. a possessore. ob impensas. et qua litem subit
litem. et quibus compensationis. Et operis perceptis. Et possessoris. Et
d. h. Et si in istis. Subiecti. Sed ex per dicitur. d. h. Et si ego
de qua. Et de ista. Et si quod. per mag. subit. debet. possit. quante
Et d. h. Et si ego. Tenentur. Et si tenentur. Et si tenentur. qui
a litem. ab imp. Et si archiepiscopi. parat. Et si tenentur. Et si tenentur. qui
de dominis. qui minimis. de d. h. Et si tenentur. Et si tenentur. et si tenentur
archiepiscopi. quod sumptibus. possessionis. Ambepubertat. Est. Tenentur. Et si tenentur
litem. Et si ad 25. annis. et d. h. Tenentur. Tenentur. Tenentur. Tenentur
de litem. quod bonae. fidei. sumptibus. debet. Tenentur. Tenentur. Tenentur
Tenentur

de operis servorum
archiepiscopi 35 de rei vindicat.
33 eod.

Quia dicitur: Si Pariter in l. antec. promugue loquuntur & mala fide possideant quomodo ad primum defuncti operum percipiendum & percipiendum necesse fuerat l. defun. adaptari potest bonis aut malis fide possideri in defuncti. 2^a adaptabilis in l. fapulle. repugnat generalitati. Seco in l. sumptu ff. de heri. vend. =

51

Secundo. hoc principium intelligendum in l. in l. horum fuerunt ff. de petitione heredit. l. in l. fin. C. l. leg. ff. de act. empti l. i. Secus in l. 25. ff. de pig. act. C. l. alij = sed limitatur l. nulla opoz 3. f. anij forte peti possunt aut 3. habili. Secus tuncenij vestige alij mentis de d. curia l. i. C. diu. f. ant. ex p. n. l. apud 4. C. l. s. n. m. n. o. ff. de doli. exceptione l. fin. de p. n. l. Secus nisi prestas in h. i. l. alij mentis prestas sunt quod ex d. ditione persona & tempore d. n. l. & ex alij 2. rectius Cognoscit iudex l. a. l. i. m. n. l. 11. l. 1. C. de negotijs p. n. l. 39. Nuncius ff. de iud. l. si quis a. l. i. b. n. l. s. n. m. a. t. e. r. d. e. l. i. b. a. g. n. a. t. o. n. C. l. i. s. 32. d. p. n. l. de cond. i. d. e. b. i. l. i. l. d. e. b. o. n. i. s. p. n. l. s. l. y. ff. de ac. l. qui. l. i. l. y. ff. de i. p. u. b. l. i. s. e. d. u. c. a. t. i. l. e. x. d. u. c. t. y. 27. s. f. i. n. d. e. n. e. g. o. t. i. g. u. l. t. l. v. a. y. de donat. o. n. i. b. y. in l. e. l. l. s. i. q. u. i. s. 14. s. d. e. d. i. n. t. e. r. d. y. ff. de a. l. i. q. u. o. s. 2. l. i. m. s. t. a. t. u. r. s. u. o. p. e. r. y. p. e. t. i. n. i. p. o. s. s. u. n. t. v. e. l. q. u. i. a. h. o. m. i. n. i. s. l. i. b. e. r. i. s. u. n. t. t. u. n. c. e. n. i. y. C. l. a. l. i. m. e. n. t. i. s. d. e. n. e. g. o. t. i. s. s. e. c. u. n. d. u. m. & m. i. n. i. s. t. e. r. i. y. n. i. s. i. i. n. s. p. e. c. i. a. l. i. b. C. a. n. n. l. p. a. l. l. y. 26. C. de n. u. p. t. i. s. s. i. s. q. u. i. s. l. i. l. y. e. x. p. o. s. u. n. t. n. o. t. e. r. s. e. n. t. i. a. r. e. v. t. n. u. b. a. t. C. l. s. l. i. o. i. r. u. s. q. u. i. d. e. d. u. c. a. n. t. s. i. e. q. u. e. r. e. s. t. a. t. u. r. h. o. r. e. l. e. x. C. l. d. l. l. C. diu. f. ant. h. y. e. x. p. o. s. u. n. t. v. i. v. e. d. e. n. d. y. C. u. r. a. t. v. l. i. d. e. o. o. p. e. r. i. n. i. p. e. s. t. a. n. t. u. r. q. u. i. a. e. x. n. a. t. u. r. a. n. e. g. o. t. i. s. d. e. c. i. d. i. n. t. t. u. n. c. e. n. i. y. s. i. m. i. s. t. a. t. u. r. C. l. a. l. i. m. e. n. t. i. s. d. e. n. e. g. o. t. i. s. d. e. b. e. n. t. l. i. n. r. e. b. y. d. e. p. o. s. u. n. t. 2. ff. de p. n. l. l. 8. s. i. m. p. e. n. d. i. a. ff. s. o. l. u. t. l. h. a. c. t. e. n. u. s. ff. de p. n. l. l. i. s. t. e. m. s. e. 32. s. f. i. n. d. e. d. i. l. i. t. i. o. l. s. i. c. d. q. u. o. d. 26. s. s. i. q. u. i. d. i. m. p. u. e. r. o. ff. de d. o. n. a. t. i. o. n. e. i. n. v. i. v. o. y. q. u. a. s. a. l. i. y. s. u. n. t. v. e. l. s. u. o. f. r. u. c. t. y. f. a. c. i. t. v. e. l. m. o. d. i. c. a. s. i. n. p. e. n. s. a. s. n. d. e. d. u. c. i. t. d. d. l. l. C. l. i. s. y. q. u. e. d. i. d. y. l. i. b. e. r. i. ff. m. a. n. d. a. t. i. a. l. i. a. s. a. n. t. y. q. u. a. p. a. p. e. t. u. r. v. i. l. l. i. t. a. t. y. s. u. n. t. & m. a. g. n. a. s. d. e. d. u. c. a. n. t. u. r. s. t. i. y. a. b. i. s. q. u. i. f. r. u. c. t. y. f. a. c. i. t. s. u. o. e. x. n. a. t. u. r. a. n. e. g. o. t. i. s. l. o. m. n. i. n. o. r. l. s. f. i. n. C. l. a. l. i. y. ff. de i. n. p. e. n. s. i. s. r. e. c. t. h. o. r. e. o. m. n. i. a. p. e. l. l. a. u. s. d. e. n. B. a. r. b. o. r. a. l. 61. ff. de l. e. g. a. n. o. 35. ff. de i. n. t. e. l. l. i. g. e. n. d. i. s. i. n. l. v. b. i. q. u. a. e. 19. s. f. i. n. a. d. s. e. n. t. d. e. b. e. l. l. =

l. h. y. f. u. n. i. o. n. i. d. e. q. u. e. r. e. t. u. r. p. l. u. r. i. b. y. a. l. i. y. =

52

His per habitus anteqqz habeamus aliqua notabilia o mittere si si qua aut expediri

na

Illa Superiora redunt aut ex eis lucy accipiantur Et Sciendy est quod
 quando bona fidei possesio deducit pensas quatenus locupletia dominus faciat
 et tunc tempus litis Vestitaz inspicitur antlocupletia futurus est maxime
 si iustiz litig de causis habuit possessio quia i juri et sollicitudine et iure favore
 ipsius a d mite Et tempus rei in dicandy inspicitur quando ab eo petitur Et dicitur
 Apate 36. Et illud 40. ff de pet. hanc statat. Tria tempus Vestitaz ins
 picitur quando ab ipso petitur impensaz ut accidit i negotior gestore Et
 l. ij ff de neg. gest. Tempus inspicitur ff de solut. Ut in malz fidei possessione et eo enim
 sicut quando ab eo petitur Vestitaz Tempus inspicitur ad illud 40. de pet.
 hanc. Ita et cyipse petit dicit. Tempus rei in dicandy inspicit debet arg.
 l. 3. d. Cy per venditor dicit. Emp. quare et in Coniuge agno solutiva ad
 donata quatenus est factus locupletia quia i iure possessio est Tempus li
 tis Vestitaz inspicitur ut imponere male fidei impet. hereditatis sine
 d. dit. Sive rei vend. d. impet. l. quod autz i impio ff de donat. in
 tra neque unq tan ex tunc inspectio Regulis invenit rei debet
 limitose gubernari et decidi debet ut Voluit D. Prus. de donat. in tra. p.
 6. n. Inat. =

In parte 36. l. illud 39. de pet. hanc
 In parte

Secundo Sciendy est bonz fidei possessione de iure respicit
 donatorem hanc per magis rei retentionem. Itaque Anuario in re impende
 rit nec vltis tempore amplius quid potest petende neq nec domi
 niu rei d. sequitur nec pignoris us. = Excipitur sicut q. 3. Coma

ex duobus 52. si de respondit. ff
 l. 4. de delictis pign. privatis
 l. 46. 51. de damno inf.

ne respicit Actus Curatoribz neq ex excepto. Dicitur Maritij sicutia non
 offerat partem pro sua parte i dicitur infra quatuor menses domini
 z rei manentibus l. Cy duobz d. si de. Respondit Sicut ff proso
 cio l. si v. proprii 4 l. de r. delictis pignatis mo et si ex publico
 Curator rei publice domy reparaverit idz habet privilegij ex adom
 Nitioe l. ad Curatoribz 4 b. Ds. ff de damno infecto l. singulariij 8. C. de
 de delictis pignatis quod parte a d mity favore publico ne vbi an
 inis de for. mentur parte i odij domini d. Curatoribz Dicitur Sicut negligen
 tiz ut i. d. Usurio i dicitur est quid rax militaris si debet in bonz fidei
 possessione qui domini ignorante respicit ut iure fact. in rat. ad d. l. Cy
 duobz d. si de. respondit. =

Excipitur et Itaque qui minus pecuniaz do
 minor vel Redemptioi opus usu domini ad usum suum
 Colapsi a delictis dedit l. ff in quibus causis pign. tacit q. d. Dicitur
 Marco

In parte 52. de pign. vel hij. tac.

56

Moxo tenatus dicitur ab eo facto & ductus est in adante simili Vltimo quod
dicitur adde & quasi ex domini Creditorum que dicitur quod similiter imo
non sed de possessione procedat & potest nec facile est Domino ignorante potest
Cap. decepti in dicitur potest. Si de dicitur Cur. 19 observ. Cap. 20. dicitur de p. pag.
mibi 159. Bacob. de p. lib. 1. Cap. 12. p. tota.

Capitulum de pignori

Primo expensis seuus a Alio vel homini libere redemit in pignori
Circiter in pignori & seuus vel homini libere donec pignori redemptio
in legem resoluitur, quo pignori seuus ad pignori domini reddidit, homo
libere pignori sui potest tamen sequitur, nisi pignori suo redemptio facta sit, vel
nisi eo animo quod redimat pignori sui uxorem ducat, hoc tamen speciale
est in genus redemptio, quod eo decedente in pignori ex hereditate, quia
pignori naturaliter, & in hereditate naturaliter pignori. ad pignori nego
tiorum gestorum actio, pignori & tractus in est & quod dicitur pignori ex lingua
sua & in hereditate nulla impensarum super recuperatio. h. in l. super
l. 12. §. 7. l. 15. l. 21. de Cap. 12.
l. 12. §. 7. l. 15. l. 21. de Cap. 12.
l. 13. §. 13. C. de pignori. reuer. l. 21. de negot. gest. l. de pignori 43.
l. fin. de Neg. l. Cum a pignori pluribus a pignori. in p. l. 11. p. 8. illar.
14. Can. reg. l. 3. p. 4. l. 3. Bacob. de p. lib. 1. Cap. 13. n. 2. &
lib. 2. Cap. 12. n. 3. D. Pignori lib. 2. op. Cap. 13. §. 8. op. Cap. 7.

l. 12. §. 7. l. 15. l. 21. de Cap. 12.
l. 13. §. 13. C. de pignori. reuer. l. 21.
neg. gest. 43 §. fin. de leg. 1.

57

Secundo maritus qui in fundo dotali necessariis impensarum fecerit
de quaestione eius rursus est ipso iure dotalis diminuitur & in hereditate
pignori eius de dote & parte vel in hereditate dotalis esse dotalis & amittit illi
dotalis qualitatem si que maritus in hereditate dotalis aut de pecunia
aut de pecunia seu corporibus in dotalis aut partem corporibus in dotalis aut
de pecunia. Cetero de corporibus in dotalis dicitur. primo casu ipso
iure pecuniarum seu dotalis corporibus sit diminutio illa ut dotalis
aut de pecunia maritus scilicet tenetur. Secundo casu si dotalis sit
pecunia necessaria sunt & corporibus in dotalis in ipso sed pecuniarum
aut de pecunia ipso iure dotalis perfecte atque in hereditate dotalis
sit. Secundo casu dotalis dotalis qualitatem capere uniuersale dotalis
est dotalis diminutio sit, quia multa que dotalis impensarum sol
vere. Resoluitur autem in hereditate vel in parte vel in hereditate
quibus in dote habere tenetur sed in dotalis ipso corporibus & qui
bus impensarum necessariae sunt factae in dotalis diminutio, sed dotalis.

aut prim. pignori. pignori
de pecunia
videt. §. fin. de Neg. pignori
de pignori pignori in dotalis

de pignori

demy si in hac annu multum quantitate impensarum non fuerat. Item si post
 nunc deo quatenus Universale Corpus dicitur esse in legro. crevisse dicitur
 quia ut dicitur in Universale initio ipso suae deminuta erat et alio sensu. iuste
 un alienatio fundi i quo impensa d. facta, inhibetur; Si vero mulier
 in hac annu i pensarum quantitate non fuerat ex nunc creditur ipsi Corpus
 dotale i parte vel in toto ipso iure deminuta esse perfecte, et irrevocabile.
 hoc est commisso qualitate totalitate, et quasi a ditione quaedam marito acqui-
 ritur exemplo socii et d. muni socii interpellato et fierent quod et reus
 scripto aut imperiali placito effectus et sit tam ex multo per manus
 dicta regula efficitur potuit ad instar regule Sabini de qua supra dicitur in
 et quod dicitur s. ff. de impensis l. siis qui dicitur § 6. et quod dicitur ff.
 de iure dotis dicitur Barbosa 3 p. rub. solut. mate. n. 34. d. Ni-
 colaus de Caldas l. 2. c. de fundo dotali n. 13. Videndum licet a Ni-
 ces Masius 2. sing. opp. et plura ad. In materia de impensis sect. 2.
 per totum quod favore mariti i dotis necessario expendentis pro-
 cul dubio ad minus est itaque i nro possessore bona fidei et supose-
 son hereditatis sit ad mti. si potest ne sus singulari in sequen-
 tias facile habetur n. et si ipse maritus necessario i re aliqua
 ex hac dotis i pendat per dicta non procedunt d. l. s. ff. hoc debis
 ff. de impensis ibi quia in dotis ipsa facta sunt careat si ex tunc non
 continent dotis l. si abintre § 48 ff. de usufruct. l. generali 32. d. l. uicij
 de usufr. legato.

§ 141 de reg. iur.

3. Secundo est si ab eum domini generi ingen-
 tui solvere et si alius ipse facturus fuit sed ita demum si per
 i solat a litet namque si per penes possessoris a linguat liberatur et
 ratio est quia Cy possessor a a litet qui per retentionem impensas pro
 servare domino si petenti nil est quod obiciat. Unus possessor
 Cy si a primo obligandi domini i pensas fecit a hanc ex per-
 so na litet obligatus sed ex rei ipsius reparatione. aut in reat. na
 tura litet obligatio resultat quatenus et dominus impotente habet
 aut habere vellet ac qui act. mag. Cy ex ipsis oblig. resultat ut
 nos merere si debent qui ipsi valent p. his dicitur sequi de
 de liberatio Cy causa le mutata le mutatus effectus pro Lucio l. 16
 3 agis ff. de ad q. rer. do. n. Inter Vestigali ff. de reg. dicitur
 l. 100. § 1. Pastor 7. d. hoc et dicitur ff. de damno § 1. ibi cum
 animato

si deditur impensae de domi-
 non perit et amittit et
 quod servare possit

hoc dicitur de damno iur.

animato

animata que nox & muerunt in Ultra non solent meari que nox ea
 didimus multo magis ea que anima carent Ultra meari non debent ff.
 l. 1. de sepulch. 6. s. sig. ff. de leg. ff. de iur. iur. ibi labes. autz hanc
 servat & homines dedere sedas denique licet Dominos derelinquere scribit
 l. 1. de fructu. ff. de sed. ff. de iur. iur. l. sed an Ultra 10. di. autz de iur. gest.
 cum alijs.

l. 6. G. de v. labio. s. i. i. i.

59

Quarto Sciendum est imbec. tractu. obona fidei possing cens.

bona fidei possing cens. man. ff. de iur. iur. conit.

l. 1. de iur. iur. facti

si qui i. l. exans bona fidei fundi paravit aut donaty accepit cum iurif
 possit ey qui impensas fecit in dote sua in amittenda cessare sed de
 amissa accipianda quo casu exans iurif nocet l. 9. s. pen. de iurif
 facti ignorancia l. cum q. ff. de iur. iur. l. 1. ad. l. falcio. l. 3. impens. ad
 Maced. l. 2. ff. de consensu. tamz respondetur ey qui impens. facit dum fundi
 ac sine in venditione a mittit ey, tunc impens. amittit qui per se
 de dote ey adq. accipiandy formula legit videndz l. 1. de iur.
 iur. l. 8. ff. de iurif. facti ignor. l. 9. ff. de iur. iur. l. 1. ff. de iur. iur.

l. 3. s. pen. de iurif. facti quibz. C. eod. l. 3. impens. ad Maced. l. 2. ff. de consensu. et alijs.

60

Quinto

Sciendz est quod rebz fidei posita in fundo lapidicinas maximo
 arq. apertur & fundi fructuoz fuerit sine qui lapis renascitur sine
 quia & sin renascitur sublatz; horrenabz lapidibz ad cultuz latore
 mella sit, impensas deducit, aut expensat ey pro iur. lapid. venditi; &
 hoc sentu Consumpti, aut digni lapidibz cens. neque expensat, sicutz
 fundi de sterion fuerit, quod corpore, quod mella n. facit & largit.
 Cum lapides separari fundo n. pro fructu imo postea dominus erat pro
 fructu; tunc quia hanc impens. dominus n. erat facturus nisi lapis sub-
 labz pro fructu sit dominus & cum separabz rei vend. potat nil
 de dote a dote; Vnde lapidicinas apertur; fundo dotati hunc
 & se fundi fructuoz cedat impensas n. deducit l. 1. s. de iur. iur. l. 1. s. de iur. iur.
 mala quia si lapis n. renascitur ex emptz hunc facit pro eventuarione
 leaatione sicutz renascitur; fructu est ill. & si mella lapidibz
 exempti mella sunt nec deducit impensas quia quas maritus fuerit qua
 vendoz fructu & emolumentu. Ca. cum impens. fructu; expensat & si ven-
 tuarie perpetua fundi vilitas resultit propter mariti intentionem &
 fin. ff. de impens. l. fin. de fundo dotati vbi dicitur Iacobemus in dua-
 bus notat laboz & quia dixerat vbi maritus impensas n. deducere
 & impensa facta in apertur lapidicinas necessaria n. est quasi n.
 & vbi impens. alias deducat maritus licet n. hoc casu

lapis in fundo lapidicinas apertur & fructuoz hunc factu est impens. deducit; & n. n. fructu; vendit; & mella; tunc n. deducit.

l. 7. s. i. i. i. sol. mella l. fin. de iur. iur. l. fin. de iur. iur.

propter

propra supra dicta ratione maligna labor ad necessarios impensu respicit
 mariti deditio et sic notat eod. sensu laboru quia absolute dicitur ma
 rity fundam dotaly de hered. reddu lapidibz excussis quasi n. inquit Ja
 soleny imo succutionis possit acdure silabz ibi a maseana vel v. a hys
 et sic renascatur. Temo de lapidibz inherantibz sublaty latia, et me
 lica ad cultuq. ac maneat d. l. 7. s. si via ff. soluto matru. Itaque in
 dicitone notat laboru quatenus d. subly absolute dicitur mari
 + by marmoz C. by laty facere necessitas posse repetere sedenaribz
 dicitoneq. nq. que taboleny dubitavit marity marmoz C. by laty facere
 secundu de hered. madat quia d. sin. fructus et molumentis fundi est, licet impen
 sy nullo modo deducat ex fundo quia vltis impensa n. est qui de hered. aem
 ee sinat l. impensa 79. de verb. sig. necobiter l. si ex lapidibus 32. de iur
 dotay quia loquitur de lapide moluo n. inherente equi insuperficie solis ex
 cit. hanceny nec prolatore nec pro e molumento marity by fait sicuti
 nec arborey. V. Computay exultat l. fructus 7. s. secundy 12 ff. soluto ma
 trum. Videndi sunt Bacho. ad heb. M. Vol. 2. disp. 20. Phi. 6. lit. B.
 P. 9. ad quita marito d. Inuestora de impensu Sect. 6. an. 16. =

si fundus 12. sol. mat. l. si ex
 de iure de sig.

si fundus 12. sol. mat. l. si ex
 de iure de sig.

si fundus 12. sol. mat. l. si ex
 de iure de sig.

Endy ut quod d. si spintio de liquido ad liquidi fieri debeat et si spintio
 fiat vel opposita doli mali except. eo Divi Marij institutione vel be
 nent omnes d. spintioes in d. deact. tamz assentio et deducio liqui
 dy quaz hant n. p. sunt imo et Corpoy ad quantitaty fieri semper fit
 nec ex eo quod facile quantitaty debita abique assioni indagine liqui
 dari nequit tenegatur assentio vel fit in dispensatione l. 6. d. 1. de
 Comp. in dote quandoque l. 5. ff. de dote p. legata et iniudicij excec
 tuis l. 3. d. idy Iulianus ff. de libidz ff. ad. exhibendy ista vltia
 ligendy d. Inuestora de impensu Sect. 4. n. 7. Petrus Barb. l. 8. s.
 fin. en. 2. ff. soluto. =

Sexto sci

61

62

Septimo nota quod si a duobus dominis
 Separatim fundus p. stat. Et unus cuiusque persona impensarum ratio
 habenda Cum diuidua de limatio sit sicutz vna dominus facte
 n. sicut d. p. exunita ad colendi facultat. matruq. in sepa
 rabilibz in dicitur. ne aliter qui impensam soluit domny p. stat. n. v
 as a duobz qui d. dehasunt. Vnus bona aliter mala fide p. stat. de
 mity ex c. impensu persona ratio impensay habebit. d. iudic
 colendi

si fundus a duobus dom. p. stat.
 separatis: et vna cuiusque ff. de
 ma. fac. lauda. et: idem
 vlt. b. d. ad duobz quorum
 vlt. b. d. alio mat. fide. d.
 marant p. stat.

colendi

Polendi facultate perueniatur; male fidei potestate iudicare dominus pro parte
distinctione rudes potest Cogetur + Nisi in tota tota potest Vide l. si l. 4. de noxalibus act.
Lexus 8. ff. de noxalibus Suarez ^{lib. 1.} Cap. 5. Sect. 6. an. 15. Cuius 19.
obs. 15. Nat. 2. Ill. Trau. 4. Cap. 4. exog. n. 7. l. h. dicta ff.
de publ. l. 8. s. fr. de nox. qui. Vide Suarez ad Aquil. l. 1. Cap. 1.
Sect. 6. an. 15. Ramo 2. Cap. 10. n. 6. —————

De malis fidei possessoribus, qui impensas faciunt in fundo alieno, sed in iura
rum deductione. Caput. 3^m

Substantia impensarum et earum
adversus in malis fidei possessoribus

Malis fidei possessoribus, qui impensas in fundo alieno faciunt, si eas dominus
facturus fuisset opposita doli mali exceptione fundum retinens omnes deducit,
quatenus tempore vel indicatibus locupletior ex his dominus appareat, si autem
dominus impensas factururus si fuisset duntaxat possessor concedit facultatem totam
doli, sed sine detrimento proprietatis rei auferri potest si aliquid modici laboris
sit, et si dominus non sit paratus tantummodo tribuere, quantum possessor emendabi-
lissus huiusmodi rebus ablatis nulla facta doli in impensas a parte rei necessarias,
utiles, aut voluptarias nec in rebus hereditariis, et rei vindicationibus =

Hic solutio a parte probatur. et quatenus dicitur malis
fidei possessoribus impensas deducere, quatenus locupletior dominus factus est,
si eas factururus fuisset ratione sumitur, et si enim hic possessor non animo obli-
vi impensas fecisse presumitur, sed animo obligandi, scilicet probet actus
negotiorum gestorum et operetur licet non in amplioribus quantitatibus, sed in iudicia
tamen hoc donandi animo eas fecit, ut sup. q. 1. abunde probatur est, nec
dolum omittit, nam, et si dolo faciat rem ipsam occultandi, et celandi, non
dolo facit rem meliorandam. arg. l. 4. ff. de doli obli. cap. ubi, licet enim turpi-
ter faciat, sed non meretricis, si bene turpiter accipit, ut non meretricis, sed ut in
nec animo impensas fecit, ut magis rem occultaret, et celaret, tunc enim
nullam impensarum retentionem habebit, quia enim presumitur potest expendere animo
doloris, et meliorare rem, aut servare, si enim malis fidei possessor, qui
non reparat, aut fulcit domum, culpatur, aut doli mittitur, quomodo, et si reparat, et
an doli mittitur censendus est, nonne, et ce impensas utiles, aut voluptarias
ex parte rei dolo facit, qui rem possessor recte videtur, ut et alia si indigen-
ti, et incuriae repereret culpa vacaret. arg. §. sed, et maior inst. de hys
si sui, vel alieni. Sed in hac consideratione dolo facere censendus est, si
forte magnas impensas facit, ita ut dominus sumptuum impensarum deventum
vix sit, cum sciat se non doli, sed impendit fore respectandum, quod si dominus
facturus foret, et hactenus, quatenus ex eis locupletior factus evadit, quod
ipsum decipiendi animus presumi debet alterum, in eo, qui se ipsum potius
libenter decipere vult, interim enim velut blanditur nobis, ut ve cu melioratione
bus suat, nec enim doli ulla ex parte habet, ut nalis impensas solvere tenent, quod
si igitur foret verisimilitudo facturum, et quatenus integras, illibatas, accipit, et
hoc similiter servat, nec in rebus demeritis tribuit, cum sciat, et fore facturum
tantummodo sine ignone rei tollendi potestas possessoris habet, nec vixit ani-
mo occultandi rem in rebus factis impendendi, et si in rebus, seu po-
tibus eo animo presumatur celandi, et ita reparatam, seu melioratam. demeritis
nullas

si devotio nulla dolum sinitere prudenter dicitur, ut perperam dicitur Faber
dec 28. err. 8. cy regg. cy igitur dolum n̄ sinitere recte doli obicit domino locuple
tari volenti cy igitur iactura: recte igitur ei doli exceptio spectat =

3

Nec solum ratione, sed et textu. Et dicta solutio pars gbat. l.
ex l. domy 5. C. de rei vindicatio, ubi enim distinctio agente fit n̄ impensarum a fa
rei, sed a parte grom, si enim a parte rei fieret distinctio etiam voluptariarum num
miser Imperator, ut in l. vltim 39. de pectis h̄. a parte igitur grom tantummodo
distinctio procedit, qua considerat n̄ b̄m̄b̄m̄, sed b̄m̄b̄m̄ distinctio e, quae enim
domini erat facturus necessarius ageland, ut ex in l. si venos 25. de signor. Et in
glo de solut. l. si vendit 5. cy alij de invy veno, quae vero facturus n̄ potest n̄
parari possunt vltim vocant, quae vero reparari n̄ possunt cy de malis fidei p̄p̄o
ve agit q̄ ^{h̄m̄b̄m̄} necessary habent, cy nullo remedio eas malis fidei p̄p̄o
possunt: igitur omnes impensas, quas dñy erat facturus malis fidei p̄p̄o
reget, quo sensu immutabiliter nullo h̄m̄b̄m̄ reget accipit. 2. gbat ex l. in l. p̄p̄o
38. l. vltim 39. et h̄. ab arg. quatenus impensarum a parte rei voluptariarum tantum
modo deductio q̄ doli exceptionis derogat Chy. arg. h̄ in l. si extansy 33. de
iure doli. l. n̄ a parte 33. S̄m̄ de p̄p̄o h̄. l. fundy 52. cy similit. ff. famulij
evajung. nec obit. h̄ in l. si quij ff. C. de rei vind. in d. l. 5. C. de doli p̄p̄o. qui
in d. doli in d. l. 5. C. de rei vind. intelligi vult, facit doctrina Fab. in d. ad
l. si forte 44. de action. empti. lit. A. vltim, et facit etiam h̄ in l. 10. de h̄m̄b̄m̄
inst. cred. vbi malis fidei p̄p̄o omnes necessarios sumptus a parte rei deducit,
et si quos alios ex voluntate creditorum, et fiduciariorum fecerit, h̄. e. quos ipse
facturus esset, alioquin quomodo ante revocationem e verosimile fraudulenter
h̄m̄b̄m̄ exquirere vltim creditorum, nisi p̄p̄o casum, de qua in l. aut si ante
ff. de rei vind. sensu igitur ubi e fraudatorum sumptus necessarios deducere, quos
fere semper credit qui quae sunt facturus, et etiam vltim, et voluptarios si prudenter in
lex sumere possunt, et creditores sunt facturas, maxime cy idem vltim petant,
ut vendere possint. arg. l. nisi venalib de rei vind. reg. obit. ff. sup. q. 2. ex
n. 20. diximus ad h̄ in l. cy p̄p̄o l. 5. de damno ff. de damno infecto. vltim, q̄ ad
verum creditorem hypothecaria agentem sumptus deductio malis fidei emptori
n̄ datur, nam nec creditor locupletior factus videtur. etenim Pauliana actio re
vocatoria, q̄ spectat creditori minus in possessionem, velut nomine ipsius debitorum b̄
b̄m̄, actio igitur n̄ alienatur. S. 6. inst. de act. Paul. illa t̄ d̄. 3. h̄. gen. et h̄. h̄
te b̄m̄b̄m̄ in d. m̄y tantum spectat, nec in t̄ oneroso possidentem, si n̄ fraudulenter
particeps datur, et cy datur quandoq̄. p̄p̄o restituit si aduicinos debitorum h̄,
quatenus ex eo locupletior est factus, hoc e magis solvendo creditoribus ff.
si debitor 1. cy reg. ff. qui in fraud. qui om̄a ista in p̄p̄o vindicante. in p̄p̄o
p̄p̄o creditorum an facturus esset impensam, p̄p̄o vero debitorum an ex ea
locupletior e factus, hoc e magis solvendo, etiam solum revocari hac act. idem
fraudat si creditor in impensam aut si digni estimat vult fraudatorem
h̄, nec q̄ doli admittit in empt. et in meliorate cy aduicinos credit in eam
donatim accepit bona fide, idem ac in alij p̄p̄o bonis fidei: sed quid in me
horatorem

l. domy 5. C. de rei vindicatio

l. in pupilo. de solutio. 3 de invy
l. 25. de signor. ar.

exp. l. 11. C. de rei vind. et 5 C. de
l. 10. de h̄m̄b̄m̄ ff. qui in fraud. m̄

S. 6. inst. de act. omb. l. 7. ff. qui
credit.

Dignitas per se...
si in...
non interest

inductio...
suumat? videt dicendy qd...
ducere pote, si ego creditor fore facturus, et...
bonu attendit, cu negotiis ipius creditoris...
tenis est in dno, et...
si in re aliena...
re hypothecaria...
inter, sed, quomodo...
actio n dabr...
tr dny pote...
tuo casu...
ubi, ly eny...
wyl. per...
ny dno...
modo...
ad gducendy...
=

nam...
adit...
=

caus...
de...
=

Sed in ingranty...
at, nisi in casu...
ratio...
sceny...
lucru...
vere...
sibi, sed...
ex culpa...
si imprudencia...
debet...
si ve...
dica...
vit n...
ibi eny...
quin...
t. illo...
facturus...
ly 30...
=

si...
=

si...
=

Nullamq...
bing, ut...
induty...
ly 38...
is ratio...
inoty...
in...
om...
=

5

22) ea loc. d. d. l. l. e. Lydam. s. memb. q. 2. nec in terrere debent plurima
 Chory loca, qz indistincta tantummodo habent qdam solendi facultat, et cum
 loquunt de vltimis, et voluntariis ingenis a parte rei, qz si facile credimus domi-
 num factum suum: nō potest igit generalis regula tradita a Paulo in d. q. 38. ea soluta
 na in d. q. 3. d. real. et in de reg. j. cum malis fidei possessor sicut q. qui bona fide
 possidet ad Conceptum negotiorum gestorum eleuandus sit, cum et in ipso negotium
 gerere intendat, alienum re ipsa gerit, et cum malis fidei possessor nullo alio cap-
 ingenuis deducit nec intely, nec ex parte, nisi quando dominus ex factum foret

Et ut conceptum index faciat an dominus ingenuis que ipse impuissat an Don
 habitum sit nec no

6) est factum tempus, quo ingenuis e impicere debet, ut et in bonis fidei possessor
 diximus, ut in arbitrio ingentium locupletior dominus factus e tempus rei
 indicat, ut iam 2° cap. supra in fine diximus. Unde hic repetere fere omnia, qz
 d. q. 2. ex n° 23. id est namq. qcedit in malis fidei possessor, cum dominus ingenu-
 sam erat factus ac gcedit in eo, qui bona fide possidet cum dominus n^o erat
 factus ingenuam excepta sup. et de pte ingentium temporum =

7) Ex supradicta in pro Conclusionem 2^a regula deducit, ita qd si factum n^o impuissat
 si dominus ingenuam n^o foret factus, vel ex causa, vel ex pona, tunc malis fidei possessor
 gcedit nullas ingenuas deducit, nec ingentium locupletior dominus e factus, sed
 sed tantum ex equitate potest ei fieri debet solendorum eorum, qz sine deli-
 mento rei tolli possunt, ita si alio modo laboris sit, et si dominus n^o sit pami-
 ty tantum ei dare, quantum habiturus esset hy rebus ablaty, ut et hic re-
 petas, qz de bonis fidei possessor sup. q. 2. diximus ex n° 35. ea ratio e, qd in malis
 fidei possessor n^o vltimis, qz ex facto resultat, sed ipsum factus attendi debet,
 cuius natura, cum indiuidua sit, id qd dominus n^o foret factus in totum inuti-
 le, et ingenuis censeri debet, nec in minimo dominus onerandus est, cy nec
 in minimo locupletior censeri debet, et cum bonis fidei possessor, et cum deducit in-
 genas, quatenus dominus est factus locupletior eatenus nec in damno bene-
 ti deducit, quo dignus n^o est possessor malis fidei, qui duplicem admittit culpam,
 et temere impendenda, et inutilit. itaque, quatenus factum ipsum in materia
 est indiuidu, tantummodo ei subuenit, solit. igit, qz possit si separabilia
 sunt, si autem ingenua inseparabilis est, nihil neque deducit, neque solit =

Sed dices, quomodo in Conceptu domini factum ratione vltimitatis
 etiam in malis fidei possessor factum diuidit, siquidem n^o tenet dominus nisi in
 quo locupletior est factus, cum enim alio caso in hoc possessor diuidit, facti
 circa vltimitatem attendat, quare, et n^o alio caso, quando dominus factus n^o erat
 diuidit facti hoc sensu n^o attendit. dico, qd in t. caso, quando dominus erat fac-
 tus nullo respectu facti diuidit, siquidem in totum summum dominus factus, et
 cum deestimat vltimis perfecti exipit malis fidei possessor tempore euentu sit
 estimatio, n^o in totum facti, sed qz nunc tam rō gitari, quam in totum gti
 nō vltimis dominus factum est, qz causat in iudicantia, et culpa possessor. in 2°
 autem caso, quando dominus n^o erat factus, nec n^o in totum, formalit facti diuidi
 potest, hoc e, ut iudicemus qd dominus factus ex parte n^o, ut in 2° q. 2. q. 2. factum erat

potum extat, nec regem estimatum, hinc diuidi potest, cum in aliud factum
 apparet in hoc tractatu, quam si vult factum est, et autem dominus si erat factum
 inuile est: et tantum in bono fidei possore favorabiliter admittit, ut et facta inuile
 aliqua fiat estimatio, quatenus quo tunc existit vultate domino est alatum, ne in
 damno veniet, neque dominus fiat locupletior in eo, et ipse onerorum futurum est,
 quo cura si recte etiam factum diuidi dixerit, prope, sed aliud factum, quo si erit do
 minus factum favorabiliter estimari = materialiter in factum diuidit quo materia se
 parari potest, et hoc cura ratione equitatis tam bono fidei, quam malo fidei possore
 si factum solendi gunt. si in h. vlt. 39 in fin. de pect. h. d. iulianus 30 ff. de rei
 vind. et in suentionibus, quando inuile negotii sit ratione caris, quo demum caris
 impendit et magis fidei possore habet. si in multa ff. de in rem verso. ff. redemptio
 ho. to. si. l. ex duobus ff. de negotii gest. ff. si quis negotia 24 ff. eod. ff. de iur. d. iul.
 Laber. v. item aut ff. mandati. ff. Marcellus 46. de donat. int. ff. in. Sed nec ob in
 genus. ff. si in voluntariis C. de rei vind. l. deo 63 de don. int. ff. si voluntariis 9. de in
 genus. ff. sine h. de 33. d. inposito v. item respondit ff. de adm. int. ff. tenatus. Si in
 celu de leg. l. si in h. d. h. d. h. d. intelligi. in ff. d. d. ex duobus de ady. ver. dom. de cur. iur.
 de ver. din. ff. si quis in h. d. C. de rei vind. ff. si. C. de ady. prin. ideo namq. magis si
 dei possore dicit impendit amittere, quia temere, et culpabiliter in alieno edificauit,
 cum ipse variis culis limitata est, et limitate debet operari, nocet enim possore
 culpa si dolus alterius si ponderet, et factum impendit amittit, cum, et si vultiter
 facit si conuictus ei, quatenus damnum patit, hactenus enim sine culpa multat,
 quatenus, qui damnum sentit si intelligat damnum sentire, et hoc. v. v. g. p. d. d.
 ut, et aliter inuicem ex ea ferat =

in materia ff. de iur. vero. l. 39. de
 iulianus. de l. vind. l. ex duo
 ff. de reg. gest. c. q. alij.
 C. de rei vind. l. C. de ady. prin.
 de ver. din. ff. si quis in h. d. C. de rei vind. ff. si. C. de ady. prin.

Nunc querit si quis in hoc tractatu magis fidei possore dicit possit, et qui
 dem, qui fundum alienum siney donatum, seu venditum accepit, quine inuicem
 se sicut alienum se possidere magis fidei possore est, et qui in iure errat, aut in factu
 to g bono fidei possore habet, ut in h. d. in fine dictum est. ff. sed et lege 25.
 si in h. d. de pect. h. d. videndum licet alibi h. d. l. c. l. 16. licet quando
 fructus lucrando et magis fidei possore habeat multo magis, et qui in factu errat
 etiam pro, licet ad vinctuonem si p. ff. si quis alij ff. de iur. d. iul. et in h. d. h. d. h. d.
 hic si requirit sed tantummodo bona fides =

Male p. d. et qui in
 fundu alienu sine accepit
 si in iure errat aut in factu
 si in iure errat aut in factu

Sic, et qui vinctuonem potest et magis fidei possore habet in nostro tractatu
 si quis in h. d. et bona fide legit possidere, tempore aut, quo impendit superuenit
 mala fides l. iulianus 30 de rei vind. arg. l. bono fidei 48. ff. de contrariis ff. de ady. ver.
 ff. de rei vind. l. qui bona fide 23 de ady. ver. dom. nec obit. si in h. d. qui iur. 25 si in d. d. d.
 vbi si intelligit quis in mala fide esse, donec fundus euincat, id enim est pect.
 quia si fundus cum defectu si euincat ob id, et nullo iure eum possidet q. ago potest
 si nullo fructus restituere tenet, sed si fundus euincat, et pect. in mala fide po
 ssiorem suum vobis fructus perceptos restituere possore tenet, et similiter si in factu
 dy si euincat, quia vinctuonem ut nec videtur fructus percepti si in iure errat
 et si g. b. a. superueniens mala fides sit, quia vinctuonem consenti si in iure errat

si in iure errat aut in factu
 si in iure errat aut in factu
 si in iure errat aut in factu
 si in iure errat aut in factu

§. gen. de act. res. amot. vid. Salkov. in §. 138 §. in de reg. iur. d. Cham. d. §. 6. au. 4.
Bacob. ad Heuter. vol. 2. d. §. 20. th. 6. lit. B. Ver. vel soli requirunt. Borj. ad fab. 2.
diect. §. 1. Lydam. memb. 1. ecl. 6. ex D. D. Laurentio Sauter ad Histong in §. 4. de in
geny. d. Thekora de ingeny. sed. 1. au. 20.

procedit in violenta invasione
aut sine alicuius iurum occultis
sive infansy factis

Sic item si gcedit in violenta invasione vel in motu, nec in §. Aquilia si
servus in quem ingeny fecerim occiderim, nec post mortem culpa puto deo gerere
ta sit, tunc etiam h. casibus, et si ingeny amittit, et rei mea culpa gerere tant, non
in eorum estimationem solvo, nec venient in estimationem quam plurimum.

13

Ex quo lucem accipit et in §. Gerg de rei vindicat. ubi fructus, sine quem
h. gerendi non veniunt ex arbitrio servi sumptibus pignorum, nam et in maxima de
pore intelligitur de rei enim vindicat agit. Constat, item gcedit, cum et si per quo
sibi huius factis, h. inquam spectare credit potest emolumenta et pignora, et eorum no
mine hac considerate sumentur potest.

14

De rei vind.

Id est, et si per gnoxam servum tradiderit estimationem nullo modo eam redire
potest, §. de rei ut, et servum iam noxa liberati factus fecerit, sine hoc velle dominus, sine
n. velle fuit, §. foram in alio quodam mali fidei pignore n. servabit licet ista in §.
2. §. n. 1. incipit est, deducet enim pignora servum tantummodo et est h. casu, quo v.
biliby domino pro servum ipsum tradere, et enim iam factus n. tradendi servum
timidus sit, iam n. factus, sed estimatio dividit, ad quam usq. dominus factus fuerat.
Rursum, qua fronte dominus ista allegans audiet, gcedit enim servus, §. n. tradidit g
noxam, et eorum velle impensam solvere recusat, et n. tradidit, et n. tradidit licet velle
vix h. in §. ity in rugerit ff. de cond. et dem. ad §. mali fidei pignora noxaliter
ponit sumentur dubium n. videt, cum facultate rei tradendi habeat, et eorum pignora
est, nec dominus facti regis rem potest recuperare, et hoc videt sententia Flava in §.
et generaliter ff. de noxalib. licet creditor n. possit absolute sumentur, licet creditus pignora
pignora tantum defendere tenet n. dominus n. sit solvendo, alioquin ity pignora ami
bit, idy in fructuario vide h. servum et ff. de noxalibus, et h. h. 18 Pauli ad Albiu
§. 13 de noxalib. idem, in hoc pignore, ac in bono fidei pignore gcedit, ut voluit Sola
Cuius ad Albiu in §. et generaliter 24. vid. et Faber in tit. 11. idy aut gcedit n. in
alio n. testatib. servum ducati, quia n. defendit, si vero mali fidei pignora amittit
sunt et in iudicio facere noxy estimationem gcedit, ut voluit Cuius, quo casu, et quando
extra iudicialiter estimationem noxy solvendis gcedit idy diximus, quia, et si a mali
fidei pignore servum habeat spectat quidam, et eorum gcedit velle capiendi in du
bitis. §. iuste de ady. pon. l. 28 de noxalib. §. et postulans §. damno de damno infam.

15

per pro noxa servum estimationem
traderit eam sumentur sumentur

Item quare an dominus re ipsa cavere cogatur in
geny a mali fidei pignore solvat? Resp. §. si ingeny necessarius sint, et velle
gestum negatib. sit, et gcedit domus reparata etiam si dominus ea cavere cogatur
solvere ingeny tenet, quia et alia re ipsa cavere foret si pignora velle §.
intelligat velle de h. ingeny, quibus n. factis res esse interitura materialis n.
formaliter detinet futura horreo vel grana n. edificata, h. enim et velle
voluntariis solvere dominus n. tenet, si ipsa re est cavere, quia, et si alia

16

re ipsa
reparata §. dicitur etiam n. cala
vix cogatur

si formaliter tantum in
materialiter rei detinet futura
vix n. factis

33. fam. exoic. l. i. d. 36. d. d. b. quibus geny deductioy ingredit. l. g. fundy 52 fam. exoic. l. g. si a parte 36. b. fm
malis huius possessoribus
pignoris et quos quos possident
pignoris pignoris et quos
deductioy huius alioy. ut huius
non possent

de rebind. D. oroz de agrub. l. b. q. 8. n. 2, et in hoc p[ro]cipunt p[ro]cepta facty me
fidei possessori, ut melius, et p[ro]babilis dominy impensay factory arbitretur index, si
percepta sint, antequam impensa fieret, percepta auty postea in eo p[ro]cipunt, et dominy
ratione pignoris locy tenor facty videtur, ita ut rema, aut regulam auty cavere
Cognat, ut soluat impensay, si auty dominy n[on] erat facturay impensay in m[en]te q[ui]
nunt malis fidei possessori, ut nulla, nequid obligatio n[on]at, circa impensay factay,
nisi hactenus, ut solendi facultat[em] scedat, alioquin eod[em] cam, et n[on] nulli essent facty,
dummodo aliy dominy solvere possit retentis, et deducta scedat, ut n[on] minus effe
ty n[on]at obligatioy sit retentis, quam op[er]atio, et t[er]m[in]o n[on]at obligatio ead[em]
saltem effectus similit[er] ovit ex facto scyend[um], quatenus agny, bonny que
e[st] eay p[ro]tari, hactenus autem bonny, et agny e[st], quatenus secundy p[ro]cipit[ur] regulay,
et distinctioy est admodum =

Maritus q[ui] malis huius
matrimonium huius d[omi]ni
hactenus deductioy comoy
n[on]at agny et huius d[omi]ni

Item qu[er]itur an maritus, q[ui] mala fide matrimonium contraxit illicity, si dotem, q[ui]
nulla est h[ab]ita. l. 3. de iure dotiy. 6. l. de ince[st]u nuptiy. 5. n[on] advenit inf[er]a nuptiy.
a fidei p[ro]tari, Caduca enim sit dot[em]. l. g. nuptiy officiy 38. 9. l. de viti nuptiy. l. ince[st]u
52. eod[em], impensay factay deducere possit. dico, q[ui] necessariy tanty deducit, equidem
necessariy a parte rei tanty, utq[ue] nuptiy resp. pag. in l. dote 61. de viti nuptiy. l. ince[st]u
q[ui] dotem q[ui] iure minuire solent; et t[er]m[in]o dot[em], q[ui] nulla est m[en]te n[on] p[ro]tari. q[ui] mari
ty si bonny fidei possessor erit iure deductioy, ut nec dominy habere possit, hactenus
deducit vbi aliy impensay, cum nec p[ro]sumat facty aliy factory, aliy si dotem
non h[ab]et, sed aliy p[ro]tari, ut in specie pag. sequa infra, tunc enim in hoc p[ro]cipit[ur] d[omi]ni
et in aliy. Si autem in d[omi]ni specie impensay facty a bonny fidei possessore p[ro]ponant,
signify re nomine dotis aliy vendit[ur] idq[ue] ac in alio bonny fidei possessore d[omi]ni
ut dicitur tenet pag. in l. insulam 22. 8. ff. de soluto matrim. Si vero fidei dotem
vendit[ur], q[ui] accidit, quando maritus, q[ui] dotem dabit mala fide ince[st]uoy mati
moniy contraxit, tunc enim, q[ui] impensay a muliere servare possit, et quidem re
mediy excepta deductioy iure, et a fidei servabit iure videri, nulli e[st] hoc occurrat
quin autem vbiq[ue] in vny caribus solendi facultat[em] scedat a d[omi]ni. videndy
de in l. d[omi]ni 23. soluto matrim. D. tractata de impensay sect. 1. n[on] 26. q[ui] ad p[ro]p[ri]y
D. Ramo ad l. sub. ex pag. lib. 2. q. 20. q[ui] q[ui] facty =

l. 61. de viti nuptiy. l. 42. 8. facty
de matim.

neq[ue] iure d[omi]ni
d[omi]ni ut malis poss[essor] non

l. 23. sol. matr.

idem ad l. d[omi]ni

Item qu[er]itur an malis fidei possessor, quia s[ecundu]m dominy p[ro]hibitoy expressam 23
impensay fact[em] eay deducere possit? dico, q[ui] non, quia et si dominy aliy bonny facty
ny, quia necessariy a parte rei sint, h[ab]ita. huius factory ex eo, q[ui] facty p[ro]p[ri]y
solv[er]e iustit[er] dant, n[on] tamenq[ue] solendi facultat[em] possessor habet, donare e[st] n[on] v[er]o
h[ab]et, ut v[er]o habeat retentionem excepta cam l. qui domny si ad agny, l. b. v[er]o solendi
facultat[em] habet, licet h[ab]et h[ab]et h[ab]et, ad bonny fidei possessor p[ro]ponat ex quo fieri
impensay est p[ro]hibitoy a dominy, q[ui] fundy est vindicatory malis fidei possessor et h[ab]et
sed t[er]m[in]o si advenit iustam eay impensay faciendi habet, veluti necessariy ex parte rei
eay advenit p[ro]babilis rem habere videri, l[icet] eay servabit, quatenus dominy ex eay
factory est locupletior ob eand[em] ratione de qua p[ro]xima, imo iustit[er] re in d[omi]ni

verberis, neque enim iure dominus hoc esse factu possit, quod in imperio
suo necesse, quia ipse potest facere, si autem imperio ibi, aut voluntariae sunt, tunc
quam magis si filii possessor duntaxat solendi facultate habebit exiis marito, qui
necessario etiam deducit quodammodo uxore, et de vtilibus negotiorum gestorum actibus ha
bet, quiaque dominus, et administrator verus ut dicitur, si in tantis necesse quibus mulie
ri, qui impeditur nequeat ne marito rationem solitionis suae faciat, hactenus ipse necesse
quatenus marito quod vtilibus negotiorum gestorum actibus habeat, quatenus mulier huius
imperio observanda non est, ut iam alibi diximus in questionibus obstatentibus hoc ier
nat, ut nullatenus negotiorum gestorum actibus habeat, qui sibi dominum quodammodo etiam
vtilibus negotiorum gestorum. §. 6. §. 5. huius de negotiorum gestorum, et mariti actibus mandati §. 1. §. 2.
40. ff. mandati, donare enim qui retentionem non habeat videtur. Nec obicit l. iugur §. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

l. iugur. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

l. pen. C. de negotiorum gestorum. l. 1. §. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

24 Item quare an magis filii possessor, qui potestatem obtinet imperio
sui, sicut ex removere possit. et quidem si necessarii auctoritate iudicij fecit, ut debet
facere eam deducet, quatenus dominus locupletior est facturus secundum iudicij naturam
opposita de facto doli exceptione, vel in executione iudicij facta remissione ad gloriam
arg. l. gen. ff. de conseris, vel auctoritate iudicij facta cautione ab actore, alij autem
imperio facti nisi reparari possint amittunt, qui vero antea boni filii possessor fu
it siquidem nullam iustam causam litigandi habuit eorum iure censet. l. red. et. §. 1.
§. 2. ante ff. de peccatis h. d. si vero iustam habuit litigandi causam, quae imperio au
toritate iudicij fecit necesse videtur, neque enim eo alioque iudice auctoritate spo
tabit, idcirco veritas ne indamno verberis, Cetero vero imperio in iudice reparari
possunt amittit, facit h. in l. illud de de peccatis h. d. et ibi Cui. h. 2. §. 1. ad deducen.

l. red. et. §. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

25 Item quare an boni filii possessor, qui potestatem obtinet imperio
sui, sicut ex removere possit. et quidem si necessarii auctoritate iudicij fecit, ut debet
facere eam deducet, quatenus dominus locupletior est facturus secundum iudicij naturam
opposita de facto doli exceptione, vel in executione iudicij facta remissione ad gloriam
arg. l. gen. ff. de conseris, vel auctoritate iudicij facta cautione ab actore, alij autem
imperio facti nisi reparari possint amittunt, qui vero antea boni filii possessor fu
it siquidem nullam iustam causam litigandi habuit eorum iure censet. l. red. et. §. 1.
§. 2. ante ff. de peccatis h. d. si vero iustam habuit litigandi causam, quae imperio au
toritate iudicij fecit necesse videtur, neque enim eo alioque iudice auctoritate spo
tabit, idcirco veritas ne indamno verberis, Cetero vero imperio in iudice reparari
possunt amittit, facit h. in l. illud de de peccatis h. d. et ibi Cui. h. 2. §. 1. ad deducen.

l. 2. §. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

De hijs, et alijs questionibus super ingeniarum deductio Gb. Ioann. Savari, et
 Sikenij integri tractatus vid. mit. Papij ad B. C. de rei vind. q. 6. capitulo de in
 q. 59. an. 20. l. Gomez. Motari. Menochius de arbitrarij q. 258. et de recuper.
 poss. rem 15 ex n. 500. Richard. in l. 5. C. de rei vind. Marc. Mantua lib. 52. l. arm.
 sel. l. q. 10. Peregrin. de p. l. c. m. an. h. 30. Schopv. ad. Fab. lib. 2. h. 12. Fachin.
 l. 1. obiter. q. 55. In Bay. Costa de facti scientia dist. 63 cent. 1. Manij lib.
 2. q. 13. et 14. q. 101 =

Sed promittenda n. a. quibus sup. q. 2. n. in incerta, nec g. k. explicata, an
 scilicet cy mag. fidei possessor omnibus fundis possidet, et ingeniarum cy sicut facti
 tolerare promittat, q. quibus g. partes brevit. explicandus est =

Primus casus est, quando uterq. possessor mala fide possidet, tunc enim iudi
 bit uniformit. vel tolerat, q. possessorum, vel cy tantum dabit. 2° Casus e. si unus
 bona fide, alter mala fide possidet, et quibus possessor bonae fidei deducet ingeniarum
 nisi ob paupertatem domini ad tolerandi facultatem g. n. i. t. tunc enim iudicium nullae
 dubitationis possessori aut mala fidei separare n. g. n. i. t. cy dominus nec partem
 huius videri potest solvere, est enim materia inseparabilis, q. in damno domini
 versaret, si autem solvere potest, Capite, alijs partibus h. e. separabilibus, quamvis hoc
 casum dicitur de secundo poss. 3° Casus e. cy uterq. e. bonae fidei possessor, et de hoc dicitur sup.
 q. 2. n. in. ~~scilicet~~ si autem fundus e. communis duorum dominorum in l. casu uterq. posse
 tolerare poterit, si autem unus dominus vult factorem alteri n. eligent, aut tolerare, aut
 deducere g. parte eius, qui factorem esset si uterq. factorem ab utroq. deducunt. in 2°
 casu bonae fidei possessor deducet adversus utrumq. et facultatem tolerandi auctor
 mala fidei poss. nisi in bonae fidei possessore g. n. i. t. ad tolerandi facultatem q. n. i.
 paupertatem utriusq. domini. in 3° casu uterq. bonae fidei possessor deducit
 ingeniarum sibi. sed in alio casu valde e. pauper adversus alter
 q. deducendi iure vult. adversus alterum nec tolerandi facultatem nisi
 hanc eligant adversus utrumq. quo casu n. alijs ingen
 derent domini, nisi solidum videri estimatis posse
 sibi soluerent. facti h. e. in l. singularis. ff.
 de noxalib. acton. et si in l. q. eng. l. 4.
 ff. de v. cap. g. erupt. l. q. quicum
 c. 91. col. 1. Resig. lib. 1.
 dif. q. 50 =

ing. h. e. in q. 2.

28

28

Faint, illegible handwriting at the top of the page, possibly a header or introductory text.

Section 1: Faint handwriting, possibly a numbered list item or a paragraph.

Section 2: Faint handwriting, possibly a numbered list item or a paragraph.

Section 3: Faint handwriting, possibly a numbered list item or a paragraph.

Section 4: Faint handwriting, possibly a numbered list item or a paragraph.

Section 5: Faint handwriting, possibly a numbered list item or a paragraph.

Section 6: Faint handwriting, possibly a numbered list item or a paragraph.

Section 7: Faint handwriting, possibly a numbered list item or a paragraph.

Section 8: Faint handwriting, possibly a numbered list item or a paragraph.

Section 9: Faint handwriting, possibly a numbered list item or a paragraph.

Section 10: Faint handwriting, possibly a numbered list item or a paragraph.

Section 11: Faint handwriting at the bottom of the page, possibly a signature or date.

Num. 1.

Sane boni fidei possessor, quam si, qui mala fide possidet, cum secum
predictas regulas ingenuas consequi possunt, cum tantummodo per volun-
tatem opposita doli mali exceptione, vel iuris iuris, si arbitrarie, vel iuris
iudicium opponat, vel quandoque defacto, si boni fidei iudicium ut
possunt, neque actionem ullam ad eas petendas habent si si animo obligatio
dominant facti sunt; ipsa tamen potest per errorem iudicium soluta, si ius doli
di ingenuas consequi poterit = De boni fidei possessore sunt hoc in
§. ex dicitur de acq. vicij domini ex diversis instituta de vicij dicitur. §. 1.
§. 48. §. in autem 27 §. per de rei vindicatione: §. in hoc iudicium 14. §. 1. §. omni
dividenda §. Partis 14. §. quod si minor de doli except. §. in area 33. §. doli
indabit. §. item 46. §. illud de action. empt. §. in de petitione hereditatis. §. bo-
na 11. de reatibus. §. qua ratio 9. de ady. rev. dom. §. si quis sciens 11. §.
rei vindicatione. §. si maritus 14. §. de mariti. §. in donatione. §. quare. §. doli
doli except. Ubi rei vindicatione agit donatarius, cui possessio tradita conf-
et replicat de dolo si exceptio opponat in iudicij donationis, ut voluit
sig. Contra Reus de donatione. q. 13. n. 14. item in instructionibus, vel quaer. Ubi
boni fidei possessore habet, qui vult resipiscere gessit §. huius 21. ad verol.
domo. 61. de h. 2. §. sed et si 21. §. soluto matrimonio. §. si quis §. si donam.
felligat de donatione facta §. stipulationem =

3

De male fidei possessore sunt hoc in §. 10. §. hanc
§. in male cred. Ubi doli deductio impensarum gratuita exceptio doli
quia arbitrium iudicium est, aut strictum Paulianae actionis, sicut ea, et de
§. in §. de doli de la. §. de action. §. glava 38. §. 39. de petiti-
Ubi tantummodo in voluntarii impensis doli exceptio male fidei possessor
regat, et similit in vicijs, quae domini facturas nocent. §. si quis
de rei vind. Cum omnes impensa, quae a domino facienda esset, et quae
potest, necessarii locum obtineat, quae autem a domino si esset facienda, et
si non potest voluntarii. §. in autem 27. §. per. de rei vind. quatenus de §.

aniano legit, qui quidem magis fidei possessor est. L. 19. de donatione int =

4.

Sibi huiusmodi remanere ab utroque parte

ore, vel officio iudicis tantum abique eo, § exceptio doli opponatur in stipulatione
liti; vel officio iudicis doli exceptio in stipulatione opponitur: etenim primum procedit
in bonis fidei possessorum iudicis, ubi omnes exceptiones maxime doli inveniunt, ex natura in
diti. Vacobius de action. dig. 6. thes. 21. omnes in 8. omnes actiones. 28. et 9. Cuiusmodi
aut. de actionibus. si in §. sed et in idem 21. ff. soluto matrimonio. L. plane 32. ff. de petit.
hæred. iuncta L. fin. L. in hoc iudicis. 14. §. 1. ff. de m. divid. secundum procedit in actionibus
strictis, et arbitrariis, ubi necesse est opponi doli exceptionem, quia in iud. L. iungit
48. de rei vindicatione, quamvis, et in bonis fidei iudicis necesse est, unde factis apud
Iudicem Pedaneis opponatur, ut de ea cognoscere valeat, nisi ex actis resultet; itaque
in duplex remedium est. sed unus officii iudicis, et doli exceptio, ut neque iudex
arbitrari poterit, nisi doli exceptio inveniatur, aut opponatur, et in tantummodo ponitur arbitrium
quantum iudicis officii, hoc, circa actionis qualitatem intrinsicam, et extrinsecam, et circa
supplendas exceptiones non opponitur procedit; Nec obit. si in §. bona fidei. si. fidei no.
xalis. ubi quoniam duplex remedium proponitur; nec est duplex, sed unus est, ut diximus,
et sensus Consultus est, §. si dominus propriis rebus solvere velit, omnino §. oppo.
situm. doli exceptionem veniunt; si autem solvere paratus sit, eadem doli exceptio
opposita §. officii iudicis inalemitas res probat tanto minus condemnanda,
eteris, cum iudex absolute, vel absolute, vel condemnat nullo modo officii, seu
arbitrii eius operatur, ut in actionibus strictis dicitur, hunc enim proprie operatur, ut ex
arbitrio, officii ipsius augeat, minuitve idem. Videndi in Faber. et Cynac.
in §. iungit 48. de rei vindicat. Vacobius ad. Dretary. Volum. 1. dig. 14. thes. 12. et a.

5

Hic doli mali exceptio tripliciter considerari potest

aut enim est tota iuris, aut mixta iuris, et facti, aut demique tota facti est; tota iuris est
quando de facto opponitur a marito ad retinendas res debitas ob necessarium im
pense ipsorum Compensationis obicit, facti
autem locum habere potest in §. dicitur, siue doli consistat in Corporibus legitimis, siue illegitimis, ut sup. §. 2. dicitur est, doli enim
quando res penitus percipitur ex fructibus, ipso iure minuit, licet alienari Conceptibus, ut sup. §. 2. dicitur; itaque im
pense intentione bonis fidei possessoris generis operanti, et influunt in substantiam domini, et qualitatem rerum, quod
deductio fit =
et contingit, quando impense deductibiles sunt in suo tractatu, et fructus posse
sorum retinere tenet restituere, tota enim, et hoc cum exceptio doli iuris erit,
cum, et cum dominionem fructuum operetur, et deducendi ius = .B.

.B.

Verum est, circa fructus Consumptos
peram cum deducendi, sed potius a
sine ipsorum Compensationis obicit, facti
autem locum habere potest in §. dicitur, siue doli consistat in Corporibus legitimis, siue illegitimis, ut sup. §. 2. dicitur est, doli enim
quando res penitus percipitur ex fructibus, ipso iure minuit, licet alienari Conceptibus, ut sup. §. 2. dicitur; itaque im
pense intentione bonis fidei possessoris generis operanti, et influunt in substantiam domini, et qualitatem rerum, quod
deductio fit =

Mixta exceptio doli est, quae operatur circa substantiam, etiam in rebus

in possessione, et eventus, quando ingenij deducibile facti sunt, a quibus ¹⁹⁰ quibus
 et nulli, aut aequalis fructus sunt; tunc enim Ergo ipsum ingenium sunt nullo rege
 insimul credit, nec ratione dominij, aut qualitatis, nec inhibita operationis, et
 de specie ad quantitatem operationis h. fact, itaq. solum diminutum creditur
 licet ingere in ipsum possessionem, et eo sensu, et parte possessio adquirat
 ius ei, qui in totum possidet, et absurdum esse, sed eo potius sensu, ut in
 sum possessionem quodammodo affectum, et obligationem sit, solutionem impensarum
 nec ob hoc in pignori possessioni tribuimus; nam, etiam impensas necessarias
 maritus facit in fundo dotali legitime antequam annus pertransierit, et
 idem esse dotalis, et eodem sensu obstrictus manet solutioni impensarum, et
 tamen marito adquirat in pignori, nec dominij. L. 9, qui. 9 quod dicitur ff. de
 iure dotali; in enim deductionem impendit in in possessionem, et id, quodammodo
 ut, debuit enim in retinenda possessionem deducendi in, et pro possessionem
 affect, ut ipsa possessio mixta iuris, et facti est, etenim, utcumque impensas
 sunt varie et ipsarum natura, semper tamen rem afficiunt, quandoque
 inducendo in pignori, ut in ff. de in re causis, et in 100, et redemptio
 in dominij, ut in solis, et in marito transacto anno, vel statim; iam t
 unt, ut res amittat qualitatem Universalitatis, ut in marito, qui impensas fac
 in rebus legitimis ante annum legitimum; iam deniq. in possessionem in
 iectum redunt retentioni: nihil enim tam naturale est, quam, et in ipsa
 qua cadit beneficium, retributioni subiecta manet, quare, et naturalis obligatio
 que ex linea dominij in dominij resultat h. credit naturam, et quantitatem
 ipsius rei, imo, nec impensarum quantitatem, et qualitatem, ut enim re
 nosque cum afficiunt mediate nos obligant, immediate ipsi obligati manet
 ut in noxa animalis, aut rerum noxi, vel domus, que ruina perit, con
 git, ita, et accidit, cum ipse rei beneficio afficiunt, et ut mixta per
 reals actio noxalis est adversus quemcumque possessorem, ita, et mixta
 retentio est adversus quemlibet possiderem, et proat favore digni imp
 Considerati sunt, et persona impendentis, ita magis, vel minus rem afficiunt
 labor in persona mariti necessariis impendentis in re dotalis, vel ex

Et suo modo aut impendendo in in ipsa possessio
 nis, aut in facto. L. creditorum 15. §. in. de purty.
 ibi, §. pignori loco ex re herit.

L. in h. iudicij. §. cetera ff. de. dividendo:

dotem in gis caris. L. in re. 2. § soluto matrim. minor sui similitur impo-
ti favor: minor de reg. iur. l. in quibus possessoris quomolibet exigentibus; Cum
igitur ex h. can. doli exceptio conicit, quod, et in deducendi, mixta est et sen-
tu, quia possessionem. affuit; nam in eo, quod partim, partim personam
afficit, et superior doli exceptio mixta est =

7
Alia est doli exceptio, quae inmero facto conicit, hoc
est in potestate tollendi, § sine detrimento rei tolli potest, quae quidem pote-
tas alias ex iure deducendi, alias ex mera equitate tribuit: Cum ex iure
deducendi quaeat, ut in bono fidei possidere mixta est, et superior deducendi
cum ex equitate descendit. facti est, ut dicitur, idque evenit in malo fidei
possidere invidetur impendente, et in quolibet, qui ex conventionem possidet,
et invidetur respectu causae impensas facit: His enim si tribuit illam in
deducendi, sed tantum mera facultas materialis reparandi, quod repa-
rari potest, quae quidem potestas, seu facultas cum meri facti sit h. potest
infirmitate in ius possessionis, sed tantum operatur in id, § potest, hoc est, in me-
ra rei detentatione, quam animam vulgo vocant. D. D. =

8
Et si quae semper licuit, et ad omnes tractatum po-
tenter, et dicitur probari potest, eum tantum, qui veram possessionem
habet, habere, et deducendi in posse, supposito termino habitationis, cum autem
qui in proprio, et nomine alieno possidet tantum tollendi meram facultatem
posse habere, et supposito termino habitationis; nullaque alio remedio, quam

+ h. potest per meram facti retentionem, actione ex contractu, aut conventionem impensas posse servare. Interim tamen hae
si videri impendit =

fundamenta occurrunt. L. § tam bono fidei possessor, quam malo fidei in
deducendi habere possunt, quia, et civitibus possident. Similiter maritus, qui im-
pensas facit vult ex voluntate mulieris in re soluto, et omnes inveniendi de-
rata, quam mala fide possidet; Creditor, qui civitibus etiam possidet. L. si
servus 26. de sign. act. heres autem vel legatus, seu fideicommissarius restitutionem. l. §
domus 61. de leg. 1. l. 4. § 1. de condic. indebiti. l. § 24. ad reb. quae sui
ratio dubitandi. Consulto in l. § 61. de leg. 1. Obtemperat, nec actionem legatar-
um, nec in deducendi, cum si possidet et quirit, sed potest legatus, qui possi-
deat quiritur censeri possidet, si animus donandi praeferatur. Item, qui

actione

res affice potest solutione impensarum, quatenus in potestate possessionis est. idem
non afficere potest de minus, ut in marito, si in iure possessionis afficit in quantum
ut in bono fidei possessore, si in naturali detentatione solum afficit detentationem
ipsam, sed inurget difficultas gravius in heredibus, qui antequam res solvantur
suo subiectam dominus est, et tamen impensarum ab ipso factis non debent dominus
L. domos 64. ff. de leg. 1. Reg. tamen tunc impensarum factas dominus afficere
afficere possunt, ut quando maritus eas facit, dimittit enim deus si in bono
ingratu Consistor. dimittit Argus de solat. i. et tamen dicit: ut quando impensarum
re particulari factis impensarum, nec potest dominium rei minui, §. de pedit.
ambitionem si datur Contributio, nec, ut quid universale minui potest.

c.

idem contingit quando fundum indebitum
soluere, et in eo putatione creditorum voluntate vixit debent non minuitur, cum similitur maritus, ut dominus
habet enim iustam iuris deductionem, et in vobis leges hoc favorabiliter mulieri dicitur esse, ac si omittat impensarum
eo fidei omnes distinctiones locum habent.
sed in hoc differit hoc species a superioribus et L. 61. de leg. 1. §. in hac statim ius deducendi speit. mentione debet. Contingunt. aliter iusto iure idem statuerendum
in illa si in conditio, aut dies incerto eueni
at, cum antequam peti possit, ius deducendi
si conuenit, itaque si rursus experit debent
pignori ante diem amittit huius impensarum;
si enim deductio datur a quo peti potest: dicitur
sum in actionibus Contraria pignoralia, et ratione deductio si idem effectus sentit. 3. Compensatio fit, vel ipso iure, vel iudicio
tutely, et similibus, quibus quando licet esse debiti opposita, et cum debito ex alio fonte querente: deductio fit opposita
viri statim, quandoque si ut regulanti in actione
tutely Contraria. L. 1. §. multa de Contraria act.
tutely. habet tamen necesse actio. itaque perent
ta hoc experiri. L. 6. de sign. L. 3. §. supra de
Contraria act. tutely. sed in hoc cogitandum in L. 8. ff. de vrb. ear. rer. Cuius in L. fundus qz ff. de leg. 2. Aliis vrb. ear. rer.
votingno = quod intelligendum e de mixta
iuris deductione, que in ius possessionis influit
et simul modificat executionem, cum enim
dicit executionem est, si datur executionem si in
tentat, vel intentari regit. L. si abente ff.
de vrb. ear. rer. L. generali 32. §. Legatus de vrb. ear. rer.
aliud in iuris deductione videtur, que tamen
operat, ex vicem Compensationis obtinet, que
ipso iure sit potestate ipsius iuris si spectata
executione, nec facta possessionis. L. 5. de impensis
L. sed et illos 22. solute matremoria =

cularis sit, et regulari: sed dicitur quomodo impensarum vobis factis a marito
vere, dominium irrevocabilitur amittit, et alij effectus sequuntur, quia
Contingunt. aliter iusto iure idem statuerendum

Nota secundo differentias esse inter Compensationem
et deductionem nostram §. retentio: 1. est, §. Compensationis sentit debet fieri de
ad liquidum. L. in C. de Compensationibus. deductio fere sentit ex ipso iure
in nostro tractatu. 2. Compensationis effectus, ut nihil, vel eo minus debeatur. L. 1. ff.
Compensatio fit, vel ipso iure, vel iudicio
ceptione, et debiti ex eodem fonte querente: 4. magis fidei possessor
non potest; magis fidei possessor deducere potest. et L. si in C. de Compensationibus
L. glane 38. ff. de pet. h. hereditatis. L. 15. ff. de vrb. ear. rer. Cuius 15. de vrb. ear. rer.
L. fundus qz ff. de leg. 2. Aliis vrb. ear. rer.
et. ubi 2. Oualdy et Rosell. 16. ment. cap. 15. D. Fozzalez in cap. 2. extra de

Nota 3. quod

deducendi quandoque cognoscitur cum iure Compensationis debet, talibus
deductio iuris est. L. 5. §. si de impensis. L. si a patre §. si ff. de pet. h. hereditatis
idem §. itz Labeo ff. mandati =

§. Suggestio dico, quod bono fidei possessor, cuius
di, et Compensandi ius habet qz impensarum, sed si absolute, sed quatenus
deducere, quod est Compensatio iuris deductionis, et quatenus
di ius amittit, hoc e, quatenus rei ius sit, vel iudicere potest: si in possessione

hinc enim sicut de refectione domini, ita et interita naturali obligatio extinguitur: magis fidei possessor, et non deducendi eis habeat, compensandi tamen eis non habet. et l. si in fin. de Compensation. Cujas l. lib. 15 obser. q. 12. Consequenter enim Commodis ex malitia, et ambitione sua, itaque tantum, quatenus rei materialiter insit, et cum de re ipsa agit, et iuribus ipsius, in tantum deducendi habet, et quatenus ipsa Compensationem non possit obicere dominus. et recte obicitur dixi de iuribus rei, nam cum de fructibus percipiendis, et percipiendis agit recte obicitur Compensationem si solum impensarum in fructuum perceptione factarum, sed et impensarum in ipsa re erogatarum, dummodo res extra, et perditio melioratio. Obicitur per modum unius rei ipsa cum fructibus separatis habet, et eis deducendi Competit in re ipsa, et ad fructus, nec enim hoc fructibus propria operatio dicitur, sed deductio naturam Compensationis habens. et l. idem que et idem habet ff. mandati, quatenus enim de alio debito. et extenditur Compensationis: quatenus ex radice deductionis Competit deductio vocatur =

L3

Diximus in l. notabili deductionis eis posse operari circa dominium sed ad hoc duo requiruntur. 1° ut dominium saltem reus habeat penes possessoris sit: neque enim deducere quis intelligitur potest ex iure, si non habet. cum deducere eximere, et retinere significet ex eo si habet: saltem, et quidem dicendum procedit in l. 1. ff. in q. causis pign. l. 52. et idem respondit. ff. de pign. l. 1. ut opponit. et de pign. pignat. intelligitur enim casibus, nec iure deductionis, nec Compensationis potestate, sed ex scripto dominium adiutur. 2° requiritur ad hoc, ut potestas deductionis ad dominium extendatur, et a iure Chartata si sit, ut contingit in marito impensarum libere deducente: et quod natura vel non impeditur, velut si ergas sit particulare, cum enim deductio, ex iure est, tota vicem obtineat Compensationis de liquido ad liquidum fieri debet. et l. domos et ff. de leg. l. 1. ff. si in part. de Condit. et test. sed dicitur quando a magis fidei possessore fructus indicantur extantes eorum dominium non habet, et tamen eis deductionis operari circa substantiam domini ipsorum fructuum; dico vero hoc fieri, quia statim ac fructus percipiuntur vicem inducunt Compensationis usque ad impensarum quantitatem magis fidei possessoris sunt; quare ex post facto recte operari deducendi eis circa dominium iam possessoris effectum: Cum autem ratione impensarum factarum in ipsa re fructus retinentur a magis fidei possessore, eis deducendi non operari circa dominium

Nudum, sed tamen circa ius possessionis ipsorum, quare si solus
ides repetit, quia ius possessionis amittit, quam quia omittit facultatem
deducendi, inquam, compensandi, & in hoc solus modo. casu magis huius generis

14.

Sed dicet quomodo Contra rei
agentem obicit compensatio poterit? dico nullum esse impedimentum ex qua
tionis quominus compensatio admittatur, sed ex parte materis, ut regulam
cies, inquantibus vindicet, et Corpore ad quantitatem, seu aliud Corpore
Contributio, et ratio est quia compensatio solutio inter obtinet. L. 1. de L. 2.
Compensationem. aliud itaque & alio iure creditore solui si potest. Creditum autem
oportet, & cum alio credito Contribui, et Commiseri possit, ut compensatio admittatur
ut iure creditore obicit compensationem, quae & solutio est, Antiquum
L. 1. de Compensationem. L. 15. ff. rem ratam hab. igitur si rei vindicatione si petat
quantitas, forte deo perempta re, aut fructus, et redditus petant, compensatio
iure poterit, ut Contra Cujacius tenet h. 15. obier. ff. de teno Altemirano 2. ff. de
L. 1. ff. de rebus 22 de Compensationem. n. 4 =

15.

Quae ratio, et in deductione iuris multo, etiam licet in deo
& alij, sed tibi debitor, idemque possessor soluat. tamen deductio si potest fieri
quia sicut iure creditore aliud & alio solui si potest. L. 2. & multo magis
rebus creditis, ita, et ab iure debitore aliud & alio peti si potest. Sed
enim petitionis inter obtinet. et L. 15. rem ratam hab. L. 9. ff. de impo

16.

Hoc igitur duplex remedium possessor habet
se, deductionem iuris, et Compensationem in casibus, ut supra dictum est
si indebitum & errorem soluerit, hoc est si aliqua deductione imperitiam
errorem facti tradiderit? ita distinguendum arbitror, ut si Compensationem
omittit, quam habebat, aut iuris deductionem, tunc Compellit Condictio
si si, si certa quantitas imperitarum sit, et si, si incerta incerti Con
si autem deductionem mixtam habebat incerti Condictio, Regula
aut parvum aliqua rei, sed possessionem recuperavit. si vero tantum modo
retentio rem habebat nulla est Compellit Condictio =

17

Prima pars, quae ex tenet in L. qui in iure
Compensationem L. si ambo. 10. ff. si quis igitur ff. eodem. L. quod dicit ff. de
ij. L. fructus ff. de re. v. plane ff. soluto matrim. L. servus quem 30. ff. de actio
emph. iuncta L. 8. de pignora. D. Henyrosa de iungentij sect. 2. ff. de re

Idem ꝑ cedit in heredem, ꝑul falcidiam deducit, hic enim iury de
 192
 193
 ductionem habet, ex omnibus rebus legatis, quocumq. modo etiam ꝑ vindic
 cationem, et ratio est quia lex falcidia ꝑhibuit ultra deducantem legare, et
 effectus ut igitur iure legata minuerentur. Lingua quantitate ꝑ. in ꝑad. leg. falcidiam.
 L. l. si iuris ex mortis. ꝑ quibus legatorum, itaque ꝑo parte ingua excedunt herede
 ditatis remanent, et si legatum corpus sit, ex quo emittit, ut hys ꝑ tantum de
 ductionem, sed et rei vindicationem habet. L. lineam margaritarum ꝑad. l. fal
 cidiam. et si ꝑ errorem facti soluent habet in debiti condictionem, ꝑ possessionis,
 sed ꝑarty rei tradite. L. error C ad l. falcidiam. L. l. si legatarius ꝑ eod. l. l. si
 hys stipulatio cum aliis, si cui ꝑly ꝑꝑꝑ ꝑ l. fal. =

Nec obicitur hys in l. 2. ꝑ de condic. indub. sensus enim con
 sultus est, cum ꝑꝑ dubitans an locus falcidie sit, rem tradit, ꝑ interposita cautio
 ꝑ habere repetitionem, quia ꝑleniori offitio functus videtur. L. ꝑidem 20 cy regg.
 in dubio ꝑmittit. L. l. ad l. falcidie ꝑꝑꝑ in ꝑad. l. l. si quis rogatus ꝑ de donat. ind. ꝑꝑ qui ita tradidit, ut si in
 debitum esse apparuerit, vel falcidia emeruerit reddat, repetitionem habere,
 quia negotium contractum est, hoc est, quia ꝑ animo liberali, sed repetendi a
 nimo dedit. ut si cautionem postulauerit. de qua int. si cui ꝑly ꝑꝑ ꝑ l. fal. ꝑꝑ
 necessaria est et si in debiti congetur condicio, ex ratione subiecta ꝑ consulto
 in d. l. l. si hys stipulatio. Nec obicitur similiter hys legatam in ꝑragm. ꝑ. 25. ꝑ. ubi
 legatorum ꝑperam solutorum repetitionem denegat, id enim est intelligen
 dum vel de legatis in minus solemniter relictis, vel de relictis abis. retentione,
 falcidie ꝑ ignorantiam iuris, ꝑꝑ non subꝑate in damno recuperandi rei
 suꝑ, et si in damno ꝑ amittendi non nocet. L. regula ꝑen. de iuris, et facti
 ignor. Cuyas l. definition. ꝑꝑ. ind. error ꝑ ꝑ eodem. Nec obicitur hys in d. l. l.
 si quis ex mortis ꝑ ꝑꝑꝑ leg. L. l. si legatarius ad l. falcidie. ubi ꝑ datur in
 relictum quorundam legatorum, ꝑ enim ex eo inferri denegari in debiti condictionem
 aut rei vindicationem. etenim in relictum ꝑ datur nisi contra legataria occupan
 tes legata ꝑꝑꝑ auctoritate in ꝑudicium retentionis falcidie. L. l. ꝑ illo
 ꝑꝑ ꝑ cum legatariis, vel ex voluntate testatoris, vel ex factis heredum legata occu
 pant interdicho non tenentur. Nec similiter obicitur tantummodo retentionem
 heredi concedi falcidie nomina. L. ꝑater ꝑ amia. L. l. si l. l. 93. ꝑ ad falcidie
 etenim hys retentione non materialis est, sed deductio iuris ꝑ retentionem,

ut supra diximus. ex qua reprobatio eiusdem qualitatis oritur =
 Maius nobis mysterium facit in l. h. y. r. ad Treb. Ubi heredi, qui a retentione quarta fideicommissum retinet, non
 si conditionis iuris Compedit. sed facti incerti. hoc est possessionis. etenim h. y. r.
 & quartam ex Trebellianis veteres, ac falcidiam. Sed quia l. i. i. d. de fidei.
 heredit. et similit. in vers. heredi in deductionis operari potest circa damnum
 quod habet, secundum ea, quae diximus, et si a similit. sit indubium, ut
 h. y. r. fideicommissum debeat si ultra doctorem fideicommissum sit. etenim
 rerum hereditariam dominus est, et in Corporibus consistat hereditas
 Universalis reprobatio fit, saltem per deductionem amittere possunt in
 hereditas, ut contingit in rebus dotabilibus ingratas. quid igitur? Requirunt
 rationem differentis ex h. y. r. Senatus Consulto getendam esse in d. s. 4. i. d. de
 hered. etenim tantummodo retentionem quartae heredi concessit, si iuris hereditas
 si enim deducendi ius concessit, statim proterea, ut quod ultra quartam
 fideicommissum conceptum fideicommissi amitteret, ut, et in legat. lex falcidia
 et si enim esse ius deducendi extendi ad dominium potest, necessarium
 ius deducendi prius concedat. etenim magis fidei possessor voluptari
 us, vel oneros, cum dominus non esse facturus, non deducit, et si ius
 habeat, in quo deducendi ius potest radicari, non alia ratione, nisi quia
 cedit, sed tantum solandi potestatem, et meram retentionem habet, simul
 in marito circa impensas vides Chartas ius deducendi ad ius possessionis
 ratio dubitandi Aristoni fuit in d. l. h. y. r. ad Treb. negabat enim reprobatio
 absolute heredi. sed paulo aliter videri fuit. ex iis Aristoni, ut ex Aristotele
 ter. et concedit conditionem possessionis, quam mediam viam Consulto
 dit enim retentionem tantummodo concedi heredi & Perjanus etiam
 singulariter, sed ad exemplum falcidij legis, ut patet, ex d. s. 4. i. d. de fidei.
 arum tamen non fuit idem tribuere, ne contra h. y. r. Senatus in
 ficatione responderet, sed ex mente ipsius illam retentionem & iuris
 accepit, quae et retentio vocatur, quatenus facti, et per quibusdam possessor

G. In opibus in f. fundam quem. C. fam. l. i. d. de fidei. com. l. i. d. de fidei. com. l. i. d. de fidei. com.
 hered. ibi, et si quod dicit in supplementum
 deducto & Cijacius ibi. d. 6. de p. Papinian.
 in l. qui non militabit 78. de hered. iustitiam, dicit. quare Senatus non iuris deductionem concessit, ut lex falcidia
 et nota, quod Aristoteles similem esse ait possessori, qui retentionem istam habet: Imperator in s. 4. similem esse

... iuridice...
... nec illud est...
... mixtum deductionem...
... ad facultatem...
... 1. de iur. p. 18.

ideo & concurre, quia non tam favore digna legata, id est si in mixta legatib;
sebant, ubi heredes proinde operabant, et ad hoc tenentur in tota ma dy positione
filiis mixti. Universalibus favore voluit, ut quare retinendi permittis
magis ipsius filio mixtari causa, quam heredes favore induceret. et 5. 2.
ideo cogit hinc adire, et quantam amittit. Cum tantis legatorum favor in
sit. Videndi sunt licet alibi. D. Didacius de la serena exheretab. 2. D. Oroz de la
agriabus lib. 1. ep. to g totum. D. Josephus de zamora de legatib; ep. 2. n. 71. Alti
mirano 3. g. v. g. in l. 16. ad facultatem, quia omnia =

21. Nec dubito, quin si ius heredes faciat in hereditate cum in deducendi habet, hoc deducat ipso iure, cum hereditatem retinet. l. heredes furioni 54. ff de legit. hereditatib;. l. sorori. §. sumptus. ff. si pars hereditatis det. (Cum heredes ex legatis non filio mixti; ipsos non ipso iure deducat. l. quantitas 72. ff ad l. facultatem. l. in 9. in computatione & de iure doli.) sed tanquam qd alienam, & necessario expendit. Sed. ff. de i. p. in hereditate. ff. de religiosis: ubi autem non nisi per mixtam deductionem recuperabunt. Videndus Cujacius in l. si filium, quem habent. C. fam hereticorum =

22. Secunda pars supradictae distinctionis, scilicet, quando quis in mixtum deducendi habet duntaxat: tunc si per errorem facti solutus habeat conditionem incerti possessionis. l. quod si ex eo, nam cum deducendi in, ut diximus influat in iure possessionis, id, quodammodo, ut diximus realiter immutatum, et affectum reddit, ut Caput remi & roxa, et animalis & pangenie et domus & divina. Itaque cum per errorem in possessione soluit, plus totum censet. Competit igitur possessionis conditio secundo. ex eo, quia cum exceptio doli perpetua nulli competat, et quidem iuris, similis conditio la vi debet. l. qui exceptionem 20. ff de condic. indebit. 3. ex tra in d. l. 40. §. 1. l. quod si nulla ff de leg. 1. ubi in simili ipse conditio tribuit. l. expedit. l. heredes 21. ad Treb. ubi et si qui mixtum deducendi in habet similis videat ei qui retentionem totam habet, ex eo, quod in deducendi retentionem semp. amittit. in l. hithominus et conditio incerti tribuit. eo quod si nondum retinendi facultatem, sed mixtum deducendi in habet: faciunt. ff. in leg. 3. §. 1. et ibi Fab. de iust. aequ. ver. l. 9. de condic. indeb. ff. de option. in l. sed et si 21. §. 1. de cond. indeb. ubi eadem nulli conditio competit ad fundum recipiendum, ut ei servitus imponatur,

... gram hereditatem, et gratia servorum
... ex ipsa hereditate
... aut legens. l. in rebus
... heredes.

Cum esse min' in eam imponendi. Similib' ff. de nummi f. acty. v. l. 1.
Dacobi ad Fab. Decad. 81. em. 7. p. totum. 5° gbat extra inf. exp. in g.
fho 12. 5. fin. de donation. int. Ubi maritus habet in deducendi tantum
p'ij anit' emp' a servo ab uxore sibi donato, etiam dominium anit'
vere sequit, cum mar' filii possessor sit, et si p' errorem p'is si deducto, non
anquam soluat. Condicere anit' possessionem poterit, ut ex h' recte accipit
in lib. 1. obier. q. 2.

23.

Nec huic opinioni obstat h' in f. ex q' caus' st. ff. de cond.
ind. l. 1. in d. p' h' 1° gbat, ibi enim conditio certi, vel in totum
p' parte demerari possessor' bon' fidei, quia iur' non retentionem non
habetur, quia tantum naturalit' obligati sumus petitionem si habeamus
nulla actio est de nob' qu'ita orit, ex h' si soluerimus repetere
ut vindicatis, et iur' iurando, cum possessor est absolutus, vel iuravit
si esse. l. 3. sub. de p'p'ov. l. 1. tanty d' venient de p' h' h' red. l. 1. in g. 2. l. 1.
Cujac' 18. obier. q. 10. vel si incert' person' legatum sit. l. 1. in d. Obier.
et ibi Cujac' d' incert' in g. de legat' 1. fact. l. 1. in d. Ceter' ob Chirographo
velabit, et 2° ex quibus caus' retentionem habemus non facti, si deduc
iur', ex h' si soluerimus repetere si possimus, ut in mal' fidei possore d' ca
h' red. ff. ad reb. i' b' retentionem, qu' solas habent omittunt.

24.

Nec similit' obstat h' in f. si in re p.

Condit' indeb. p' h' 1° gbat, ibi enim conditio certi, vel in totum
p' parte demerari possessor' bon' fidei, quia iur' non retentionem non
habetur, quia tantum naturalit' obligati sumus petitionem si habeamus
nulla actio est de nob' qu'ita orit, ex h' si soluerimus repetere
ut vindicatis, et iur' iurando, cum possessor est absolutus, vel iuravit
si esse. l. 3. sub. de p'p'ov. l. 1. tanty d' venient de p' h' h' red. l. 1. in g. 2. l. 1.
Cujac' 18. obier. q. 10. vel si incert' person' legatum sit. l. 1. in d. Obier.
et ibi Cujac' d' incert' in g. de legat' 1. fact. l. 1. in d. Ceter' ob Chirographo
velabit, et 2° ex quibus caus' retentionem habemus non facti, si deduc
iur', ex h' si soluerimus repetere si possimus, ut in mal' fidei possore d' ca
h' red. ff. ad reb. i' b' retentionem, qu' solas habent omittunt.

Vel alia ut h' exceptio perpetua, ut qui except' perpetua vellicari tutus est
qu' influat in actionem perpetua. tunc enim
et si aliquando executionem modificat, ac
si iur' em' reputat, ut in effectu gerim' conditio possessionis, ut retinere liceat: nulla igit' alio remedio, quam
actionem dummodo ipsam p'petua actionem non potest imponere servare. Ut ibi ait Consultus quo sensu, et accipit
Comitib', et quo est natura exceptionis, et h' l. 1. Paulus ff. de h' except' l. in h' indit' 51. Comm. diuid=
ipsius operari, aut enim res ipm repetit, aut p'p'
ipsum, aut cautio, omnino aut servu

Nec similit' obstat. l. 1. in g. 2. l. 1.

tut' sustinendi causa vel ipsius possessionem, et l. in h' indit' 51. m. diuid. intelligendy enim: sicut ff. de condit.
ind. l. 1. in d. p' h' 1° gbat, ibi enim conditio certi, vel in totum
p' parte demerari possessor' bon' fidei, quia iur' non retentionem non
habetur, quia tantum naturalit' obligati sumus petitionem si habeamus
nulla actio est de nob' qu'ita orit, ex h' si soluerimus repetere
ut vindicatis, et iur' iurando, cum possessor est absolutus, vel iuravit
si esse. l. 3. sub. de p'p'ov. l. 1. tanty d' venient de p' h' h' red. l. 1. in g. 2. l. 1.
Cujac' 18. obier. q. 10. vel si incert' person' legatum sit. l. 1. in d. Obier.
et ibi Cujac' d' incert' in g. de legat' 1. fact. l. 1. in d. Ceter' ob Chirographo
velabit, et 2° ex quibus caus' retentionem habemus non facti, si deduc
iur', ex h' si soluerimus repetere si possimus, ut in mal' fidei possore d' ca
h' red. ff. ad reb. i' b' retentionem, qu' solas habent omittunt.

ut in nro casu. de l. red. et si 22. q. 1. de cond. l. soluti, sed de actione negativ' gestor. mandat, vel simit', nulla enim
indeb. ut ibi gl' voluit. h' condicam, sed res
te servitutem ipsam remissam indebit' Condi
cam exemplo Cautiois =
ex quac' contractum regulo indebit' soluti, quare, et si absque facti
p'p'ov dominium, aut alius possessorem reperiat nulla mihi actio

L. l. i. h. i. d. i. t. i. a. m. q. d. l. c. a. m. a. p. e. t. o. v. a. , n. e. c. d. o. m. i. n. i. j. , n. e. c. p. i. g. n. o. r. i. j. i. u. r. e. p. e. c. c. a. t. a.
et si est radix ex qua actio dicitur omni ponit =

194
195

26.

Non obstant etiam in l. i. d. i. g. t. o. l. i. i. t. i. s. 16. H. d. e. l. e. t. a. t. i. o. n. e. i. n. d. e. b. i. t. i. Ubi p. b. a. t. , q. d. si debitor in diem ante diem soluat, si habeat re-
p. e. t. i. o. n. e. m. i. g. n. i. t. i. l. i. t. e. , q. u. i. n. d. e. d. u. c. t. i. i. n. g. e. n. t. i. j. s. o. l. u. i. t. , n. u. l. l. a. m. , n. e. c. p. o. s. s. e. r. i. o. n. i. j. q. u. i. d. e. m.
r. e. p. e. t. i. o. n. e. m. h. a. b. e. r. e. d. e. b. e. t. : n. i. n. q. u. a. m. o. b. s. t. a. n. t. , n. a. m. q. u. i. i. n. d. i. e. m. p. r. o. m. i. t. i. p. s. a.
i. u. r. e. i. t. a. l. i. m. s. o. l. u. t. e. m. d. e. b. e. t. , c. y. i. n. i. u. r. i. u. r. i. o. , q. u. o. d. s. o. l. u. t. i. i. n. e. s. t. , n. e. q. u. e. v. l. l. u. m. i. n. g.
d. e. d. u. c. e. n. d. i. i. p. s. i. t. r. i. b. u. i. t. e. x. e. o. , q. u. o. d. a. n. t. e. d. i. e. m. a. d. e. o. p. e. t. i. n. o. n. p. o. n. i. t. , s. e. d. t. a. n. t. u. m.
i. n. e. r. a. m. f. a. c. t. i. r. e. t. e. n. t. i. o. n. e. m. h. a. b. e. t. p. e. r. d. o. l. i. e. x. c. e. p. t. i. o. n. e. m. , e. t. q. u. i. d. e. m. t. e. m. p. o. r. a. r. i. a.
r. e. p. e. c. t. a. s. o. l. u. t. i. o. n. i. , e. t. i. n. t. e. r. u. r. i. o. n. i. , q. u. o. d. s. o. l. u. t. i. i. n. e. s. t. , q. u. o. d. e. u. i. d. e. n. t. e. r. e. u. i. d. e. n. t. e. x. t. r. a. i. n.
L. i. c. o. n. s. t. a. n. t. e. 24. q. u. o. t. i. j. 2. ff. s. o. l. u. t. i. o. m. a. t. r. i. m. Ubi marito ius deducendi tribuitur
q. u. i. a. , e. t. a. n. t. e. t. e. m. p. o. r. e. d. o. l. e. m. s. o. l. u. e. r. e. c. o. n. g. e. l. i. t. : h. y. c. t. e. r. i. t. e. x. c. e. p. t. i. o. n. e. m. f. a. c. t. i. q. u. i. ,
n. e. c. i. n. f. l. u. e. r. e. p. o. t. e. s. t. i. n. d. o. m. i. n. i. o. , n. e. c. i. u. r. e. p. o. s. s. e. r. i. o. n. i. j. , n. e. m. i. n. i. u. r. i. o. n. i. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. i. j. o.
o. p. o. n. i. t. , s. e. d. f. a. c. t. o. , h. o. c. e. e. x. e. c. u. t. i. o. n. e. : n. o. t. a. a. u. t. e. m. p. o. s. s. e. r. i. o. n. i. j. q. u. i. i. n. g. e. n. t. i. a. s. f. a. c. i. t.
i. u. s. d. e. d. u. c. e. n. d. i. t. r. i. b. u. i. t. , q. u. i. a. , i. n. d. e. x. i. m. o. s. i. n. f. l. u. i. t. , u. e. l. i. n. d. o. m. i. n. i. o. , u. e. l. i. n. i. u. r. e.
p. o. s. s. e. r. i. o. n. i. j. ; i. t. a. q. u. e. e. t. i. a. p. o. s. s. e. r. e. t. p. r. o. d. i. c. t. a. m. e. x. c. e. p. t. i. o. n. e. m. d. o. l. i. , q. u. o. d. d. e. b. i. t. o. r. i.
t. r. i. b. u. i. t. o. p. e. r. p. e. t. u. a. m. e. s. s. e. , i. n. e. s. v. i. d. e. r. i. , n. e. c. p. a. r. e. r. e. c. o. n. d. i. c. i. o. n. e. m. i. n. d. e. b. i. t. i. , i. n.
a. c. c. i. d. i. t. i. n. t. r. o. m. a. l. i. f. i. d. e. l. i. p. o. s. s. e. r. e. , q. u. i. i. n. u. l. t. i. l. i. t. i. i. n. g. e. n. d. i. t. , e. t. s. i. m. i. l. i. t. e. r. i. n. e. o. , q. u. o. d.
c. u. m. C. a. p. i. j. d. e. b. e. r. e. t. p. e. r. e. r. r. o. r. e. m. P. o. n. i. j. s. o. l. u. t. i. o. n. e. , i. n. a. l. i. b. i. i. n. m. a. t. e. r. i. a. d. e. e. o. , q. u. o. d.
c. e. r. t. o. l. o. c. o. q. u. o. d. 3. n. o. 10. d. e. f. e. n. d. i. m. u. s. S. e. d. v. i. d. e. t. o. b. s. t. a. n. t. r. e. g. u. l. a. m. L. c. u. i. j. q. u. o. d. e. r. r. o. r. i. j.
ff. d. e. r. e. q. i. u. r. e. e. t. e. n. i. m. m. a. l. i. f. i. d. e. l. i. p. o. s. s. e. r. e. t. i. c. o. n. s. u. l. t. o. t. r. a. d. i. d. a. t. p. o. s. s. e. r. i. o. n. i. j. i. n. g. e. n. t. i. j. ,
q. u. o. d. p. o. t. u. i. t. r. e. p. a. r. a. r. e. d. o. n. a. r. e. v. i. d. e. t. : d. i. c. i. t. , q. u. o. d. n. u. l. l. a. m. f. a. c. i. t. d. o. n. a. t. i. o. n. e. m. , c. y. n. e. c. i. u. s.
n. e. c. d. o. m. i. n. i. u. m. h. o. d. i. e. , c. y. q. u. o. d. e. r. r. o. r. e. m. s. o. l. u. t. i. o. n. e. t. r. a. n. s. f. e. r. r. e. p. o. n. i. t. = a. n. a. u. t. e. m. q. u. i.
d. e. b. i. t. o. r. e. s. t. i. n. d. i. e. m. , n. i. p. e. r. e. r. r. o. r. e. m. s. o. l. u. t. i. o. n. e. s. o. l. u. t. u. m. p. o. n. i. t. i. n. t. e. r. u. r. i. o. n. i. j. r. e. p. e. t. e. r. e.
n. o. s. t. r. i. t. r. a. c. t. a. t. u. s. n. e. s. t. v. i. d. e. n. d. u. s. s. u. b. t. i. t. u. i. m. u. s. P. l. s. a. n. n. o. d. e. d. u. g. a. i. n. m. a. t. e. r. i. a. d. e.
d. i. e. a. d. i. c. t. o. i. n. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. s. q. u. o. d. 2. a. n. o. 5. e. t. B. a. c. o. b. i. j. a. d. H. e. n. t. h. e. r. v. o. l. u. m. 6. d. i. g. 2. l. i. t. i. j.
i. n. 5. l. i. t. B. S. e. d. i. n. t. e. r. i. o. n. e. n. o. n. e. s. t. n. o. n. r. e. c. t. e. m. e. s. v. i. d. e. r. i. n. i. c. c. o. n. c. i. p. i. q. u. o. d. t. i. o. n. e. m. 2.
P. l. q. u. i. b. u. s. d. a. m. a. n. i. n. t. e. r. u. r. i. u. m. s. o. l. u. t. u. m. r. e. p. e. t. i. o. n. e. m. p. o. n. i. t. ? c. y. i. n. t. e. r. u. r. i. u. m. , q. u. o. d. r. e. n. t. i. j.
c. o. n. s. i. d. e. r. i. t. i. n. f. u. t. u. r. a. v. i. l. i. t. a. t. e. n. u. l. l. o. m. o. d. o. s. o. l. u. t. u. m. d. i. c. i. p. o. t. e. s. t. ; s. e. d. a. n. i. n. g. a. z. i. e. n. d. i.
i. n. t. e. r. u. r. i. j. r. e. p. e. t. i. o. n. e. m. n. i. q. u. o. d. e. r. r. o. r. e. m. r. e. m. i. s. s. u. m. s. i. t. ? a. d. q. u. o. d. f. a. c. i. l. i. t. i. j. r. e. s. p. o. n. d. e. r. e.
v. i.

deu ponet, ut respondeo ad loany. i. puga, et supra dixi, et nunc addo. hoc
si esse cogitur, sed meram facultatem intrinsecam recipiendi, per debitorum

si ut quando magis sicuti possessionem meram facti retentionem; Cum igitur nullum in remittat, nulla denique
facti retentionem. Constat, ut inueniatur vegetatio emittit. d. l. ex q. ff. de Cond. indeb. =

si reparare possit, si similitudinem est =

27)

Nec obstat l. vegetatio 44. ff. de Cond. indeb. quia ibi lo-
uitur nomine debitoris vero creditori, qui in sum omni respectu recipit: at in
presentiarum dominus recipit dominium, vel possessionem sibi in debitam: a-
liud est si in nomine debitoris, qui soluit, sed proprio nomine, sicut alius de-
bet, tunc enim vegetatio competere. l. si p. ff. de Cond. indeb. similis est
inductio sit in l. l. 9. ff. de Arbitr. quando pater nomine proprio, vel
filij nomine Arbitrat. Cujas 8 obser. ep. 9. Fabi in dation. tit. ff. =

28.

Nec in §. p. 42. ff. de Cond. indeb. qui intelligitur de

est de p. omnia debitor ob culpam, vel moram committam, nam enim ha-
tenus mora purgata, vegetatio soluta ponitur: tamen ante moram purgatam solu-
te, et si mora exoptato emendat, vegetatio non soluit: ita similiter si quis p. non
soluerit singulum soluitur ex huius causa, quae per infirmitatem crecent
vegetatio. l. ea q. 4. ff. de Cond. indeb. Velut transactionis enim causa soluitur
si legitima p. fuerit alio vegetatio. l. 26. §. 1. ff. de Cond. indeb.
l. l. ff. de Arbitr. l. l. de arbitri. ubi p. soluta non vegetatio, et si quis sit vegetatio
Cujas 8 obser. ep. 39. Fabi in d. l. p. =

si p. soluta sit

29.

3^a pars supra dictae distinctionis scilicet, §. quando quis
ceptionem facti habet, ut tota, §. §. d. §. imponit, tunc si §. errorem soluit
nec possessionem quidem habeat indebiti conditionis. aperte ex dictis §. §. ab
nec dominium. Vlla ex parte, nec in possessionem indebiti soluat, nihil
vegetare possit. d. l. ex quibus ff. de Cond. indeb. d. l. 10. et 36. ff.
ff. eodem. l. vlt. 39 in fine de p. h. redit. l. h. 21. ad h. h. h.

30

Nec obstat. Qui exceptionem 40. de Cond.

etiam exceptio doli, quae in factis, et retentione consistit proprie
non est: §. enim intelligitur de exceptione vellemus
hi, facti de p. p. et doli, quae in §. deductionem conditionis

expenam est: nec unquam, ut alter cum alterius iactura suo locupletetur

sed dicitur exceptio debet fieri de non petendo tota facta est, neque enim influit in ius actionis, nec in ipsum debitum, cum ex iure deducendi non queritur. at qui dicitur
Condictio indebiti debito & erroris solutio: dicitur, et indebiti Condictio, sed multo magis Compensatio, cum summa debi-
tam Compensari non possit cum facultate solvendi, sicuti rectus iudex, itaque nec si
idem, et de debiti exceptione, ut reversus in sonat, vel cautio p[ro]hibet, & et si hoc
omnes exceptiones s[er]vantur circa executionem dem reddiderit; nihilque adve[rum] faciunt ut in l. 42. l. 1. §. 1. ff. de
reventur oblique influit etiam in actione, locis, hic, de actione empti. d. Reber. l. 1. §. 1. ff. de re
et p[ro]p[ri]o ius amittit, cum ex iure l. si non totum 26. §. 1. ff. de reventur. §. 1. ff. de reventur. §. 1. ff. de reventur.
bonae, & equitate ipsius negotii p[ro]ficiant, lution. aut enim unum naturaliter debent, et si repetunt, quia & errorem
& facultas solvendi in totis facti meri est habet cum actio, sed tantum circa exe-
ex benignitate concessa, nec quid imane non censetur soluti, aut p[ro]p[ri]o legitimum modum soluti sunt, et repetunt, aut
habet cum actio, sed tantum circa exe-
cutio, inveni factum versat = ex iure i[ur]is
querunt, et quidem sententia iudicis exequi
tionis, et quaedam modo ex e[is] minus debi undem fundis sit nactus, maxime si a facto suo, sed casualiter ad dominum
com p[ro]p[ri]o solutum videtur: et cum tantum
facultas solvendi competit nulla repetendi
et minus debet, nec p[ro]p[ri]o soluti = idem
in exceptione facti, et in exceptione de
Compensandi causa ex D. de reventur. §. 1. ff. de reventur.
ine in iudicij stricti p[ro]p[ri]a est, influit in
actio, et p[ro]p[ri]o ius amittit, cum ex iure
indebiti Condictio =

id enim negligentis, et culpa sua, qui inutiliter impendit debet imputare, ut
cum potuit retinere res, eam inconsiderate solvit, nec retinuit =
Nec solum p[ro]p[ri]o in hoc causa derogat de
ductis, et indebiti Condictio, sed multo magis Compensatio, cum summa debi-
ta Compensari non possit cum facultate solvendi, sicuti rectus iudex, itaque nec si
idem, et de debiti exceptione, ut reversus in sonat, vel cautio p[ro]hibet, & et si hoc
omnes exceptiones s[er]vantur circa executionem dem reddiderit; nihilque adve[rum] faciunt ut in l. 42. l. 1. §. 1. ff. de
reventur oblique influit etiam in actione, locis, hic, de actione empti. d. Reber. l. 1. §. 1. ff. de re
et p[ro]p[ri]o ius amittit, cum ex iure l. si non totum 26. §. 1. ff. de reventur. §. 1. ff. de reventur. §. 1. ff. de reventur.
bonae, & equitate ipsius negotii p[ro]ficiant, lution. aut enim unum naturaliter debent, et si repetunt, quia & errorem
& facultas solvendi in totis facti meri est habet cum actio, sed tantum circa exe-
cutio, inveni factum versat = ex iure i[ur]is
querunt, et quidem sententia iudicis exequi
tionis, et quaedam modo ex e[is] minus debi undem fundis sit nactus, maxime si a facto suo, sed casualiter ad dominum
com p[ro]p[ri]o solutum videtur: et cum tantum
facultas solvendi competit nulla repetendi
et minus debet, nec p[ro]p[ri]o soluti = idem
in exceptione facti, et in exceptione de
Compensandi causa ex D. de reventur. §. 1. ff. de reventur.
ine in iudicij stricti p[ro]p[ri]a est, influit in
actio, et p[ro]p[ri]o ius amittit, cum ex iure
indebiti Condictio =
32. et debeat ad principium capiti, in quo diximus p[ro]p[ri]o bonis
fidei, vel mali fidei nullo alio remedio, quod & retentionem p[ro]p[ri]o imp[er]at
servare. p[ro]bat hoc agetur ex eo, quod, qui animo obligandi certo, vel in
certo non est, nullum negotium contrahere potest, ex quo actio nascitur ad pe-
tendum; sed qui bona fide, vel mala fide absque exp[re]ssa voluntate con-
traria imp[er]at facti; animum obligandi non habet: 1. nullum negotium sta-
bit: 2. nullam actionem habet =

33

Nec primo obstat & Condictio indebiti, et similis r[ati]o, cum
absque quo animo obligandi, etenim ex magna ratione & equitate ani-
m[us] iudicij induit a lege, quod facile in iudicij negotij induci
potuit, et debuit; etenim ei, qui indebitum solvit nullo alio remedio, quan-
ter Condictioem Consulit potuit, et in causis in quibus dicitur, & quibus
fuit, nec similiter eam nostris p[ro]p[ri]o v[er]bis equali & equitate ratione denega-
mus: 1. autem, qui & iudicij rem manentem accepit, et ip[s]o censeo obli-

obligatus dominum, et sciat rem in unione detineri; cum
autem necessitas impensarum facit palam in difficultate animo obligandi, et
ne credit: aliter si occulte, et animo depredandi faciat. l. 5. C. de leg. 1.

Ubi interim circa hunc nota, quod
si cum intelligo quando malis fidei et doli
facator in solidis balnea extruxit, 34

privatus, nec similit per retentionem ei nulli potest, ut res dividat =
Secundo si obiter hoc in l. 6. §. red, et.

et concessit ratione unum dividendo, quod ff. de negotiis gestis. ibi enim, et si sui lucri causa in alieno commo-
si dominus in eorum impensarum factorum, nec
sollendi facultas ipsi concedit, cum ma-
libus indulgeri non debet. Etenim extollendo
se ipsum offit, et damno afficit. si vero
ponit consilium sui parte possidere multo
minus ei aliquo remedio consulit; itaque
recte ibi indolere alienis et doli causa, quod
eius parte impensarum amittere; si recte
meo visari et hoc intelligi poterit =

Secundo si obiter hoc in l. 6. §. red, et.
Ibidem quod negotia aliena gerat, nec minus aliena gerit negotia palam
si occulte propria, ut malis fidei possessor, ac si nequeat nisi Contrarius pro-
animum obligandi habeat; quomodo enim aliena negotia, tanquam aliena
palam gerere sumendum est absque obligandi animo? per enim malis
magis in ipsum negotiorum gestorum actio inducitur. et Contrariam actionem
nasci necesse est, ne Contrarius clauderet absurde, sed tantum in id, ut
dominus est factus locupletior tenet: si autem, qui mala fide fundis
impensas facit, pro negotii gerendi causa facit eas, et sicut occulte
rem ipsam animo depredandi, eo etiam animo rem Conservat, et facti-
torem, nec ex hac occulta avaritia dolus sequitur nobis, ut supra dicitur
sed sibi adquirendi animus ex re sua, et absque ulla gerendi animo
gandi alium, et nec restituendi rem habeat =

Itaque nec in ipsam actio negotiorum
gestorum domino tribuitur 35

dominus est factus locupletior tenet: si autem, qui mala fide fundis
impensas facit, pro negotii gerendi causa facit eas, et sicut occulte
rem ipsam animo depredandi, eo etiam animo rem Conservat, et facti-
torem, nec ex hac occulta avaritia dolus sequitur nobis, ut supra dicitur
sed sibi adquirendi animus ex re sua, et absque ulla gerendi animo
gandi alium, et nec restituendi rem habeat =

et l. 1. §. 6. de furtis. l. creditoribus 15. §. 1.
eod. l. 2. §. in hac. ff. de vi bonorum rapto

tertio nec obiter hoc, imo nostram sententiam

agere dicitur in l. qui iniuriis 55 §. 1. de furtis; ibi enim actio furti spectat
furti bonorum, vel malis fidei, dum modo furtum sit contra dominum subrip-
tionem, et nos negamus, cum solum disputemus an actio ex negotio gestis
furti competat. et hoc negamus, et agere ex illo non potest. actio enim furti
competit, cuius inter ex honesta causa, possessor autem iniustam habet
cum amittit possessionem, cuius furtum est factum, per quam impensas
factas servare poterat, nullumque alius remedium habebat. ubi dicitur
possessori ita demum actionem furti competere, si iniustam habitationem
retentionem, hoc est si iniuste deducendi habebat, et etiam si impensas
sollendi, si in re mobilitatis facultas non inveniri; aliter non potest
et qui hanc solam facultatem habet inferret =

et si habere, ut in dot. ff. potuerunt
et retentionem facti sibi melius consulere,
quo ad omnes impensas =

et nec obiter etiam, quod actio non datur
de pauperibus, et datur in doli facti obvi-
nam domus datur, et ista cum, qui nullo

possessori ita demum actionem furti competere, si iniustam habitationem
retentionem, hoc est si iniuste deducendi habebat, et etiam si impensas
sollendi, si in re mobilitatis facultas non inveniri; aliter non potest
et qui hanc solam facultatem habet inferret =

Quarto non obstant hi in l. domini 57. q. 1. locati l. n. vno.

25. cum nulle alij ff de pign. actione, etenim, qui iure rem tenet, vel possidet, quam sicut domini esse reuocaturum, ingenuas facit ienger q sumit animi obligandi facere. ne hinc contrarium e, q dicit in l. si nulla soff de h. i. vbi etiam videt actionem negotiorum gestorum si habere, ac q neque obligandi animum si habuere. Resp^o enim conditionis indebiti subsidiariae esse, et sic eadem dubitandi ratio fuisse videt in l. 40. q. 1. de cond. indeb. vbi, et in dig rogati exponit hres fidelissimi restituere, et quidq incertis, ut dicitur in l. ante dig fidelissimi cedentem, quae conditionis iure facit. l. dies incertis l. hres meae 29 ad condit. et dem. vnde in tot speciebus qz conditionale fidelissimum exponitur valde vtili, imo necessaria indebiti conditio e, qz nisi agerit qd hres ingenuas obligandi animo fuisse factas contrarij gerunt, nec dabit negotiorum gestorum actio, et si enim donandi animo ea si facit, nec obligandi quia ut dicitur in alia specie eod. lib. 9. Res. paginariae opposita, si legataris, cui quae q damnationis, aut sub conditione fundus erat legatus ingenuas necessaria, facta hic enim, et si animo obligandi hres facere nolumus, nec donandi quidem animo gerunt. qz ipse recipiendi rem legatam qz reparandi, et conseruationi induxerit, maxime qz necessariis impensis factis sunt, aliquibus qz qz conditionale legatum impensis vtilis, et voluptariis, et conseruationem qz redem. saltem qz animi sibi conseruandi obseruandi, erit alij dicitur qz

K

Eadem dubitandi ratio videt fuisse in l. conseruandi legati. sed opita. nihil enim nra mysterio qz paginariae = si abente fideius. qz iure qz qz 37 de pchione hereditaria. vbi boni fidei possessor hereditatis habet negotiorum gestorum actionem, si conditionis implendi causa monumentum fecerit, ibi enim et ipse qz vbi hres hereditatem eunxit, necessario negotij gestum ratum habet, etque in actione tenet, cum alij hres esse nequeat. arg^o l. 6. §. vbi aut qz 109. ff. de nego

37

Quinto si dubit hi in l. hereditas 50. q. 1.

de pchione hereditaria. vbi boni fidei possessor hereditatis habet negotiorum gestorum actionem, si conditionis implendi causa monumentum fecerit, ibi enim et ipse qz vbi hres hereditatem eunxit, necessario negotij gestum ratum habet, etque in actione tenet, cum alij hres esse nequeat. arg^o l. 6. §. vbi aut qz 109. ff. de nego

galy: atqui pelt hereditatem si necessario impensarum ratio habet, et si a fa-
ly rem gestam habere possit: sed dicitur non esse qui rem reparatam impensarum
resori pelt, et eam ratio habet, et aliam res fore, peltura? neque eam habere
pover; dico si eisdem rebus esse necessitatem pelturam, aut iudicam ad
duendam tantam rathabitioem, quam pelturam necessitatem, qm pelturam
quet rathabitioem, pelturam necessitatem pelturam solvendi, et deducendi iudic
at, si rathabitioem, cum hodie res magis dominus pelturam habere, qm al
quas impensarum faciat, qm creditur ratio respondet =

38.

Quintus responderi potest ad leg. in l. arripit 14

si quis dum se. l. si pover 32 ff. de religiois. ubi et si quis nomine pelturam
gensis facit in funus testatoris ex causa vtili actionem funerariam habet
hoc e, ut interim cogit, si dicitur alius esse, qui defunctum funerare, vel omni
deductioem retinet. quibus causis impensarum factis q ratio habet. Considerant. l. 1.
m, qm, et tanquam ad indignos hereditatis ab heredibus auferret, si impensarum
functum iniquitate iacere velit. 2° qm maxime favorabilis impensarum funon
e, et hoc actio magis ex pto, et bono, quam ex mendore orit. d. l. 14. S. h. c.
ff. de religiois, et summa est ratio, qm facit q religiois. l. cum pto ff. de
d. l. 14. S. idem habet fidei. Et si enim habeat in debiti condictione, tamen hoc
actione experiri debet, qm favorabilis est. l. impensarum 45 ff. eodem =

39

Sexto nec similit obstant difficultatibus aliquibus

in leg. seu ff. de neg. gestis. l. si quis d. l. repetitio ff. de cond. indeb. l. si quis d.
de pelturam hered. l. si eodem. l. in summa s. p. de cond. indeb. et similibus, qui
omnes unica hac distinctio accipi possunt. aut nomine alieno negotii gestis, et
dati mihi negotii gestoris actio, si solus si dicitur volui obligare, cuius erat
negotium, sed, et si casum, et dicitur negotium erat, sufficit enim amittit qm
ratu, et si in persona error, quo casum, et si in directa, vtilis tamen actio
negotii tribuit. Leg. vtilis s. p. de negotii gestis. l. in h. vtilis. d. l. et similit
ff. vtilis dicitur, si qua interim de animo obligandi passio generali accipio
leg. in leg. si me, et dicitur de reb. creditis; aut nomine proprio negotium bonum, vel ma
la facta est gestum; et tunc dominus indistincte ratum habendo negotium
agere potest. l. p. in p. de negotii gestis. l. si quis gestis et alii col. vel vtilis

actioe mandata si negotiorum gestorum agunt, ut in delictis. l. 152. §. 1. de
Reg. iur. vel si actio negotiorum gestorum iam natus, et ratum negotiorum habet,
vel actioe negotiorum gestorum si ratum habet negotiorum. ex quo predicta actio
non est nata. et l. 1. §. 1. de Reg. iur. vidend. utrobique. Gothofredus.
et hoc eam stragium similiter strania negat, ne iuris stragium claudicat: an
autem retrahat, vel si nostri tractatus si e. videndi §. 1. de l. donatione 21.
C. de donatione. ubi: si autem qui contraria actioe vult experiri, ex iuris an
obligandi si habuit si indubitate ratum habendo agere potest, sed ita cum
si iudicium habendo ratum negotiorum domini. Utlibet enim gerat, §. iuris Utlibet ges
tum non erit, etiam si hoc solo, ut actioe nunc habeat, §. iuris nata non e
ratum habere non potest, et ratio differentia est, quia in domino iuris habere
ratum negotiorum, §. vere iuris est. et §. iuris necesse est, ut prius negotiorum domini
cia, §. non est iuris. itaque si putans se heredem esse, legata, aut debita solvere
si statim actio negotiorum gestorum strania conuenit, quia nec dominum liberat, nec eius
negotiorum gerit, itaque conditionem indebita habebit. et l. si quis §. 1. de Cond. indeb.
si autem ratum negotiorum faciat Utendo iure deductionis, vel galam testando, tum
indebita repetitio cessat, et actio negotiorum gestorum nunc oritur, quia nunc dominum
liberat et l. fin in fine de negotiorum gestorum: dum tamen habet deducendi potestatem
repetere non potest. et l. 4. C. de hered. gest. quia ex conditioe ex bonis, et §. iuris
caus. l. hinc conditio de Cond. indeb. §. iuris §. 1. ut qui facultate deducendi iure
potest, repetat, quod soluit, ab eo, qui iuris recepit. l. repetitio §. 1. de Cond. indeb.
si autem deducendi iure iuris non sit, ex iusta causa et repetitio conceditur,
libet, si culpa sua omittit retentionis arg. l. hinc §. 1. de actioe emph. l. si poss
sor §. de retentionis, licet hinc licet melius supra est intellecta. sed dicitur nonne, ex
impensarum facit ratum habere negotiorum potest, ut strania actioe agat? dicitur
quod si, quia nunc cum ratum facit negotiorum nihil domino addit, quia
impensarum domini factus est, nec tractari de retrahatone potest, cum
de factis terminis §. iuris, in quo nitatur ratum habito: sed dicitur si ne sic de
mi negotiorum §. iuris ratum haberi potest, ita, et alienum a possessore, et
vere tempore, quo impensarum facit alienum §. iuris negotiorum: dicitur esse
eo differentiam, quod domini ratum habere potest negotiorum, ut se obli

quod indubium est: et ut possiderem aliquid, seu gestorem, quia tunc et haec
est in gestis, facti negotium, cum antea alienum erat, sine quoque etiam
ignis factum sit si erit in, ut in casibus et l. 6. §. 1. quod si de negotiis
h. in ins. quid §. exigit consules casum, ubi, et in maxime dominum
suum tamen negotium officere non potest ratum habendo, requirit enim
ratum habeat, et ut genus negotii ad ipsum gerere possit, sine quo
ignis erat negotium, si tamen ignis nomine erat gestum, sed gestio non
possidendi, ut in l. in ingo de negotiis gestis. Utique igitur scurrere necesse
ut domino negotiorum gestorum actio competat, et quod gestio ignis negotii
ipsa fuerit, et ignis, vel alterius nomine fiat, non gestio ipsius gerentis,
h. concurrentibus absolute negotium domini dicitur si re ipsa tantum
tantum intentione gerentis: in casibus et §. 1. quod si ratum habito facti
ipsa gestio negotium, quod tantum intentione erat in l. in facti
bitio nomine gestio gestum negotium. seu intentione, quod re ipsa tantum
erat, quod ideo fieri potest, quia hodie et facti ratum habito natura negotii
tati, et habet ac si hodie esset gestum: l. causa, quia teneri incipit dominum
Credet indub, et ista actione, ut gestorem liberet si ipse meminerit. 2. causa
quia venditor verum incipit esse securus ab act. de evict., etiam si dominum
ratum si habuerit vindicare remque possit: potest autem non potest ratum
re impensae factae, ut dominum obliget, et remque re ipsa negotii ignis
vit, et perdetur; nec animus obligandi hodie §. fiat, cum natura negotii
si invertebat, nec hodie gestum ulla respectu fieri potest: si autem invertebat
ut diximus supra quod indubio, et ratum habito gestorum §. officere. et l. in ins. causa
§. de negotiis gestis. h. in re adeo obscura ubi omnes diuinant diximus
Videndi sunt Faber in ratione dot. h. Ceyacis §. ad Affricanum et l. in facti
gestis. et in l. §. C. de cond. indubi. et §. obier. §. 2. Petry Barbosa. in l. §. 1. in
§. an. 2. Orinal ad Donnelly 14 ment. §. 13. Lictama memb. h. §. 6. C. §. 1. in
§. §. 1. de ingenti lect. 4. a. n. 9. nec ingenua et l. h. §. 1. de ingenti 50. §. 1. in
fuit, nam et huic subiacet distinctioni. l. mater 3. C. de rei vindicat. nec h. §.
Obstant tamen in l. §. 1. sed si ego §. de negotiis gestis, nam §. h. §. 1. §. 1. in
2 ad Affric. h. 23 de deb. credit. dico, ideo ubi patet ratum habito non sit gestum
h. §. 1.

hoc est in solidum non operari, sed Cuiusque et gloria aiunt. quia a rathabitione pater
 negotium non agbat, sed tantummodo inq. facit, q. nomine filij erat gestum,
 sed ita ex facit suam, ac antea ex natura sua erat, antea autem negotij inas-
 la ex parte gestorum erat. Ibi et si rerum n. necessarium emero, neque actio orienda
 nisi in id, q. dominus locupletior esse factus, ut in impens, q. q. dominus
 n. erat facturus disputamus. Eodem igitur modo pater ex rathabitione tenet, aliud
 si negotium ipsum adhiberet, vel ratum habuisset, q. nomine suo erat gestum; tunc
 enim ob id, q. male gestum sit, n. intractante deb. agere nequit, et si ob alia, adne-
 g. lura actio, ut ex ipis Pomponii scyola disputat. l. 2. ff. de negotij gest. Vide sabelianam
 in l. 1. de admira. l. 7. scy. in l. 2. Hinc de rathabitione adaptandus est i. tr. alij di-
 ficily in l. ii. de rerum 23. ff. de rebo. credit. Ibi Don. et Cuiac. 2 ad Aff. et Coniungen-
 dy cy. d. l. in gr. de neg. gest. q. q. cuiusq. Africanus est, et eady in omnibus termi-
 nis pponit gestio, et dicitur, in illa conditio certi generalis dat, n. sine causa, ut
 Cuiacius voluit. in hac negotiorum gestorum actio. Utay. cum surrnt. l. in duby. 9. excep-
 tio de iur. iurando. in Utay. natura negotij inuerti extrinsecy. q. q. p. maxima effe-
 cans dubitandi ratio fuit. Chemin si rerum, vel rei vendita extare, nulla foret ay-
 ipia domini rathabitione. in ipis et ea liberalis gestor, idq. rei venditor. et l. ma-
 ter 3. C. de rei vindicat. neque negotij ipia rathabit inuerti, et sit aliud, cy. aut q.
 rei inderempta pponat, maxima dubitandi ratio fuit, cy. ipia rathabit negotium
 n. inuerti. hoc tamen n. obstant. idq. dicitur. Africana, cy. et si n. rathabitione
 extrinsecy negotium inuerti q. rei inderitum, initio enim n. erat, nec ceuebatur
 locupletior venditor, qui ad emitionem tenebat, sed postquam rei inderit locupletior
 ea incipit, et sic mutatur negotij forma, et si hoc n. obligat q. rathabitionem secutan
 sufficit q. obligat extrinsecy, habet enim gestor acci. hodie domini nomine a de-
 bitore q. q. exequere, q. et re. p. rempta p. p. debitorum p. p. emptorum, imo, et p.
 neg. venditorum accidere potuisset, q. et p. p. potest omnia ex l. in ff. de p. cario.
 ut enim nec p. p. ipse sibi mutare possessionis causam potest: nec dominus p. p.
 sove inuito potest ei possessionis causam immutare absque facto Utinque, vel in
 quid extrinsecy accidat. ita similiter nec negotij natura inuerti, et immutari, so-
 la alterutry voluntate potest, nisi extrinsecy quid contingat, vel euentum n. im-
 mediat. ex rathabitione =

40. Legimo, nequidquam facit l. p. p. ff. de condit. ob. h. g. g.

quod enim vnam dicit dominus impensae iure facere ex huius, et dicitur
et immediate ex iure naturali accessionis et quodammodo. Cod. de iur. et l. n. i.
et metus causa capienda est, ubi ex iniusta causa rei meae extorsit huius ad quod
rem genuerit =

41.

§ h. obstat l. de eo et de donat. int., ex qua probari videtur, et quomodo
vel magis fidei spectare ad exhibendum actionem, et rei vindicationem, quidem
legis erat, quando ex iure causa huius solvi potest, iustam autem causam esse
quod dupliciter patet, ut dicitur, neque ulla remedio ei potest consistere.
Dominus rem possidet tribui debent quidem actionem possessori. l. i. de quibus et
huius et locati. nam respondet possessori bonae fidei, et multo magis magis fidei
liberandi actionem dari non potest, et huius actio personalis est, et si iure scripta. l. 3. de
nuptiarum enim ex factis occultandi, et vindicationis, vel interdictionis ut. l. generatim
et pluribus aliis. Et ita in presentibus autem nullus factus domini intervenit
fictione, et hodie domus palam habet, si nec inquitur, aut habitator
actio ad exhibendum tribuit, nec fructuario quidem, si finibus i. v. necque
interim, si intellectus. l. sed et si quidam de usufructu. l. habitator de rei vindicatione
inquitur actio ex conducto tribuit, ut licet tollere, ac si possideret. l. i. de
de. si in inquitur. quod et quodammodo, qui ex mentione potest agere si dicitur
mulier autem, in d. l. de eo et de donat. int., ibidem ad exhibendum potest agere, quia factus
vitus huius inveniunt, et quidem in ipso facto ista huius, et donationis inter vivos
Nec huius obstat tamen l. Celus. si Celus. ad exhibendum. l. Silianus. si glary
ibidem enim actio ad exhibendum non respicit ex factis imperandi istorum actionem
quod ego, qui accideris mihi possim. nec ex factis decidendi quendam in fundis
ea. recedit. sed ex factis occultandi istorum. ex huius enim non debemus possessori bonae
fidei actionem in caribus, et aliis ego habeo etiam ista dominam. ne exceptionem
misi replicatio doli apponenda est, donec impensae solvantur, et quod possessoris
damno affectum est. l. si noxales et. si in iuncta l. et generaliter et si
l. gen. et si de publiciana. l. damni. gen. de dam. inf. Cuius ad exhibendum et si
l. i. de publiciana. et l. obiter et. et ubi. Fab. neque nec ubi. possessori in d. l. i.

z. et etiam interdictione retinenda, nam
et si dominus si in, si clam, si periculis ab
adversariis possidet, aut si homines vincunt
si impensae liquida, vel facite liquidandis, et refundantur =
non solvant =

42.

Nec si ista in l. g. in i. 30. et l. 40. si par. de cond. in d. l. i.

fidei vs, in qua meliorationes si facty petit, si p[ro]p[ri]e petere, nec op[er]a sibi exi[st]it
 cadere, et h[ab]ere amittere. Ceter[um] hinc p[ro]p[ri]e petit, q[ui]a ex iure mentione partem
 auferit. tempore, loco, aut causa, uel quando ip[s]o iure minus debet, aut q[ui]a minus
 sum, aut q[ui]a ip[s]o iure igitur op[er]atio. L. 4 ff de Congen. et ingeniar[um] deductio h[ab]et
 iure minus vs debitam, nec ex mentione p[ro]p[ri]e petit, sed ex op[er]atione v[er]ba p[ro]p[ri]e
 h[ab]et formam dicitur q[uod] deductio tota iuris est, q[ui]a v[er]ba h[ab]ent Compensati[on]em
 p[ro]p[ri]e aut[em] inst[itu]t de actio[n]e. nec differenti[am] facit int[er] actio[n]es reat[us]. et q[ui]a p[ro]p[ri]e
 nam esse intendit, et bono fidei, aut stricti iuris. ut in materia de eo, q[ui]a
 in p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e. quando eni[m] exceptio opponitur et ex iure mentione venit, si p[ro]p[ri]e
 minus debet, quoad p[ro]p[ri]e petit, et in interpretati[one] om[n]es quodammodo minus
 faciant. L. 1 q[ui]a filius de delictis. 2. L. vii uxori de Sult. ad Belian[um], et ratio est
 non rei, q[ui]a si ex iure mentione querunt, igitur ignoranti[am] caus[am] p[ro]p[ri]e
 aut[em] vere, et realit[er] i[n] p[ro]p[ri]e iure actione minus debet, siue quia i[n] iure minus
 sum, siue q[ui]a natura exceptionis hoc op[er]at, tunc, et si exceptio si negat ex mentione
 offert, ut tantu[m] ut exceptione actor ignorare si potest, et si causa cognita
 audiatur et q[ui]a. et in summa q[ui]a obiecta, q[ui]a tractatu[m] p[ro]p[ri]e petit, p[ro]p[ri]e petit
 ex iure tantu[m], ut ex p[ro]p[ri]e petit, ut minus i[n] debet vere uel interpretati[one] h[ab]et
 bono, uel q[ui]a extra iure accidit, ut ip[s]o iure vere, et realit[er] minus debet. Vide de h[ab]ere

Hinc etiam recte dicitur ex mentione,
 licet diuersa queruntur exceptiones, quare
 si compensatio opponatur ex debito, et
 si ex mentione querunt, nisi straxerit p[ro]p[ri]e
 ignorantia p[ro]sumit, nec op[er]a p[ro]p[ri]e petit
 h[ab]et includit uerba. et semper est, q[ui]a de p[ro]p[ri]e
 iudicia dicit in et q[ui]a aut[em]. ut domine
 de q[ui]a petit, ut quingentis debeant, et
 ex mentione querunt exceptionem opposita
 vide omnino Cyacii. et Fab. in l. quere
 et ff. famuliz h[ab]ere cum de =

et ad p[ro]p[ri]e petit. quare petit debet p[ro]p[ri]e facta. in iure uel iure i[n] p[ro]p[ri]e, ne in p[ro]p[ri]e
 casu incidere, qua p[ro]p[ri]e facta exceptio p[ro]p[ri]e petit, si p[ro]p[ri]e, et soli exceptio, uel h[ab]ere
 ta, et strata, quoad illis agitur potest, in formula agnoscendi, et arbitrandi iudici. et h[ab]ere
 dicitur stricti. quo tenet actio. et Cyacii Robert. 12. nec absolute bono fidei iudicij reditu
 h[ab]ere de action. disp. 6. h[ab]ere. 22. Fab. sic dicitur 14. q[ui]a. 13. et 13. q[ui]a iudicij accidit ut ex p[ro]p[ri]e
 exceptio p[ro]p[ri]e petit, si p[ro]p[ri]e, q[ui]a uero p[ro]p[ri]e, nec i[n] p[ro]p[ri]e facta, et aliqua magna
 in p[ro]p[ri]e actio inuenit, tunc caut[us] p[ro]p[ri]e reu[er]e absoluit, uel u[er]ba actori alio iudicij
 mit[er]e replicat obiecta except[us] rei iudicij. L. 4. de eo q[ui]a certat loco. et q[ui]a aut[em] de
 et vide materiz de eo q[ui]a loco in p[ro]p[ri]e =

42

Hic de ingenio facty a genitore dixit infirmit, an aut[em]
 manum lateri, aut patris benefici, aut iniuria fortis q[ui]a tenet quare
 uel q[ui]a stimat[us] deducere i[n] tractatu[m] si e. Maxime ut domini et i[n]t[er] genitor[um]
 loquuntur, in domini, qui tenent re[st]ituere vide. L. adis 94. de u[er]b[is] rer[um] legat[us]
 legat[us]. 3. Petrus Barbosa in l. et de legat[us]. anu[m] 40 =

Obligatio legatarij.

Si legatum relictum sit dno, et quantitate legatum restituere rogatus sit
Mens sequens casus distinguendi sunt: Si legatarius mortuus est tempore tes-
tamenti, vel post testamenti factum, vel ante apertas Tabulas nullomodo
ab hste eius debet fideicommissum de quo casu loquitur ppie Conventus in q.
fideicommissum de legat. t. iuncta q. si ab eo 9. ff. de inst. leg. abo =

Si legatarius legatum repudiet postquam delatum est n tenet restituere
fideicommissum et q. 9. de inst. leg. et q. fideicommissum de leg. t. =

Si legatarius, sed fideicommissarius forte particulari rogatus sit rem
fideicommissum relictam alij restituere si repudiet fideicommissum n tenet ex pte
re secundo fideicommissario, sed tenet cedere psequens extraordinarij, qm
aduc videtur arg. h. in q. ex repudiat C. de fideicommissis. q. dno. s. Lucia de leg. 2.
exponit h. in q. dno. et. de acton. empli =

Ratio differentij est, quia legati delatio, et imperfecta actio ad iurisdictionem
iuris est, et repudiatione ipso iure amittit, quia velut sub conditione si agitur
legatum fuerit, quanta actio est. q. legatarius 38 de leg. t. fideicommissi dela-
tio facti est, et in psequens extraordinaria consistit, qm similiter est facti, i-
taq. repudiatione, qm iuris est conceptum facti, ipso iure n tollit, sed ope
exceptionis, qm similiter est facti. et q. ex repudiat C. de fideicommissis. q. dno.
s. Lucia de leg. 2. Cum igitur, et post repudiationem psequens remaneat genes
primum fideicommissarium eam cedere potest secundo fideicommissario, neq.
ibi obstat eadem exceptio, qm ipse fideicommissum n repudiaverit =

Si legatarius postquam legatum delatum est, ne-
que illum repudiet, neque agnoscat n tenet restituere fideicommissum iure re-
gulari, sed tenet restituere actiones legati, quia hoc saltem modo habet, et
ob id suavit, quia habet actiones ex rep. h. in q. q. debet ff. de peculio: ne
que enim cogendus est agnoscere, petere, et restituere fideicommissum, qm tantum
scito debet hanc in fideicommissario universali admittum est, n in fideicommissa-
rio particulari. q. namq. s. n. omni ff. ad Trebellianum =

Si legatarius postquam legatum delatum est illud agnoscat, sed ab
eius petitione se abstinuit, dicendum videtur quare cogi debere fideicommissum
restituere, et quia, qui habet actiones ad rem psequendam ipsam rem
habere videtur, et maxime, quia ipsa agnitione videtur obligare pte-
tionem fideicommissi n tam ex effectuali acceptione legati, quam ex pte-
tate: sed nihilominus contrarij reperitur Imperator Antoninus et q. in
perator de legat. 2. Ubi ait posse legatarium actiones cedere, nec cogi debere

fidei commissum solvere, ex parte ratione, quia si tam agnitione legati, quam
effectuali modo perceptione legatarij obligati, etenim, et si agnitione sola
effecte naturaliter obligati legatarij fidei commissario: huiusmodi obligatio natu-
ralis non coarctat, nec sumit bives iure gloria, quin modis ex effecte accipi-
atur: persequitur enim gloria ex equo, et bono conceditur, non est autem equum,
et bonum ultra exarari legatarium, quam in eo, §. accept. l. ab eo. 9. C. de fidei
commissis, et in scientia non accepit nisi actionem, eam igitur duntaxat tenet sustinere,
nec acceptatio legati magis obligat legatarium, cum non eo animo agnovisse
legatum sumit, quo magis obligaretur, sed, quo magis actionem sibi adquiret,
et modum legati, si fidei commissarius repudiaverit, vel alio modo fidei commissum
defecerit, eaque mens rescripti est si atente legatarius et l. Imperator ex omni-
bus iur. §. 9. =

7 Idem ac incerto legato §. fidei commissum relicto in parte pcedit, itaque
si a toto legato abstinere legatarij cum partem duntaxat rogatus est res-
tituere, duntaxat §. parte cedere actionem tenet, quia nec magis intuitu
fidei commissarii habere intelligitur, ut in §. 1. et l. Imperator subitum Pignoratium

8 Idem dicendum est si legatarij rem legatum
rogatus sit manumittere, et postquam legatus agnovit non est ei accipere, vel
etiam antequam legatum agnovit, quomodo intelligendum est in §. si fidei
33. de fidei commissis. libert. in §. finali =

9 Si legatarij legatum agnovit, et eum apud iudicem petierit, tan-
tummodo, §. petierit fidei commissarius restituere tenet nisi culpa sua minus
petierit. §. si legatarij §. de leg. 3. Si autem nihil exegerit, quia in gradum
hanc iudicij absolutus est huius, tunc liberati actionem cedendo, quae sententia §.
10 iure sublata, et petenti non sunt, sicut nec repudiatione fidei commissarii, ut
supra diximus, sed actionem nihil fidei commissarius efficiunt, quia, et ipsi obita-
bit rei iudicatus exceptio, cum eadem causa sit, et ex persona legatarij vici-
gere intendat, si autem suo iure petat propria persequutione non obitabit exceptio
arg. l. si in §. si iuguratus 3. ff. de pignoratibus =

10 Si autem legatarij et legatum agnovit, et illud accepit indubie
fidei commissarius tenet et §. fidei commissum de leg. 1. a iustis sententia =

11 Quid erit dicendum si legatario centum relicta sint, et rogatus sit
rem ipsam restituere, et legatum agnovit, an et si non petat tenet restituere
rem ipsam restituere? Potestque dici potest: sed interdu venis videtur, §. et huius
hoc cum rescripto Antonini ut legatarius, et §. liberati legatarij, cedendo ac-
tionem legati, ex eo, quia effectuali modo non accepit, §. requiritur, ut bives
sumat persequutio gloria. secundo ex tenet l. §. quidam. §. 2. ff. de leg. 1. ubi
si quis accepit rem rogatus fidei commissum restituere, si integram rem
accipiat ipse rem deciverit non tenet sustinere fidei commissum, et si legatum

agnoscunt, quomodo & textus regulariter accipitur. 3.º quia si auctoritate Papae
 manum consideret in l. Imperator, hoc ita in quantitate de leg. 2. requirit
 exceptionem rei legatæ, cuius effectus quæ Copari rem ipsam potare fidei
 commissario = Neg. obit in inf. plane 4. Si Cui istius fidei leg. l. vbi si
 Cui istius, aut Pamphily legatus sit, et rogatus sit isticum alteri potare,
 si Pamphily vindicet, et eligat tenet potare isticum potare, et si egræ acci-
 pit: Ratio enim consulti aperta est, etenim illo causa effectualiter commo-
 legatæ perceptit legatarius, et si egræ istius non accipit, accipit tamen ex tunc Pam-
 phily, itaque non mirum est Congelari omni iudice, et isticum redimere,
 et potare =

His omnibus casibus, excepto cum rescripti, optari potest legata legatariis
 fideicommissum de leg. 1. etenim siue legatarius decedat vivo testatore; siue post
 mortem ante apertas tabulas; siue legatum repudiet; siue non agnoscat, ne-
 que repudiet; siue agnoscat, nec velit petere; siue agnoscat, et petat, licet
 autem abique sua iura amiserit, dum tamen cum effectu ad ipsum modo
 dum legati non perveniat, semper verum est, quod Ulpianus ait non teneri lega-
 tarium fideicommissum potare, hoc æquanditate, siue rem
 fideicommissa relictam =

ex lib. 8. dig. vbi si text. in l. 66. ff. de iudicij

- L. 2. de iur. 70. ff. eod.
- L. nonamquam 72. ff. eod.
- L. si in hac. 26. de iur. ff.
- L. 10. de iur. 2. modo do.
- L. 3. quib. mod. p. soluti.
- L. 49. de iudicij.
- L. 36. de iud. iustit.
- L. 20. de iud. iustit.
- L. 78. de leg. 1.
- L. 9. de iur. leg.
- L. 42. ad fideicommissum.
- L. 6. de bon. poss. in iud.
- L. 14. de publicanis.
- L. 14. de mansum. tit.
- L. 5. de publicis iudicij.
- L. 2. ad l. Juliam August. l. 11. eod.
- L. 2. ad l. Juliam August. l. 4. eod.
- L. 8. ad l. Pomp. de parricid.
- L. 4. ad l. Cornel. de falsis.
- L. 3. ad inspiciam.
- L. 1. de iur. ff.
- L. 1. de iur. eod.
- L. 10. de appellat.
- L. 29. de iur. ff.
- L. 8. de re militari.

Faint, illegible handwriting at the top of the page, possibly a header or introductory text.

51

Second section of faint, illegible handwriting, appearing as several lines of text.

Third section of faint, illegible handwriting, continuing the text down the page.

Fourth section of faint, illegible handwriting, occupying the lower half of the page.

ubi tex. omnes pccationibus noty illustrantur eo
Ad Ynducam

Dece Cuyac. lib. 26. Poth ad edictum, hoc inditiz pparatoriz esse aut in l. 10. ff. ad exhibendy rei vindicationiz, ut introm nit. nouet. sicut actio ad exhibendy pparatoria vindicationiz est reum mobilium, ut introm in ea causa exhibeant abique dolo malo, in qua essent, cum vindicatio in rem puentem ferent. Sic ambo reme did in rem sunt: sic ambo sumariis Cognitioniz, l. 3. §. l. b. ff. ad ex hibendy. quamz in multy differant. v. §. 9. §. 9. quantz ff. ad exhibendy. l. 3. in §. 1. et §. eleganter. h. ff. v. §. l. §. itz silendy. ff. de aqua p. ar.

Hanc notiam materiam illustrant Saliy Capon. tom. 3. d. y. colat 267 ay segg. Ostual. l. 3. comment. q. 45. Cuman. et Zaring ad h. ff. Jener in l. 46. faml. a n. 20. Valens. lib. 2. h. t. §. tot. et ad ff. Pichar. in l. 1. mania auz. inst. de interdicy. tractu spouali. D. Gonzalez. lib. 3. ff. 32. q. 3. Me- rilly 3. obser. q. 20. Fab. et Borzia 13. dict. q. 3. Quar. in comment. ad ff. et l. dignit. q. 16. Cuyac. 3. obser. q. 17. Fab. de error. sec. 56. err. 1. et 2. et 3. dict. q. 8. et l. et lib. 17. q. 16 in ff. Mariz singul. lib. 6. q. 7. et lib. 7. q. 13. ay segg. viq. ad fin. et lib. 5. q. 1. ay segg. Bacob. ad Decul. vol. 3. d. y. 13. thot. ay segg. Rubiny de balidit. acty q. 12. §. toty. Aquilius late in l. 1. n. 1. s. 9. mork. h. ff. Scherfdegero ad Fab. lib. 2. d. y. tract. 7. §. toty. Cuy 9. obser. q. 17. Keyry l. 1. dif. q. 54. Gonzalez sup. n. 8.

Ad. tex. in l. 1. in pr. h. ff. et l. v. ff. de Remissionibz =

Remissio duplex. 1^a. Edictalis, que edicto fit, quoz nunciatio potest etiam ex eo qz euidenter pateat nunciari non posse, vel non solemniter factam pui ue nunciacionz. l. 3. §. 1. tercy. et §. 1. q. 1. h. ff. §. 1. q. 1. edicty. et §. p. h. ff. l. y. l. 3. §. 1. mork. l. 3. §. 1. pluriz. l. qui viam 14. h. ff. ay aliz, et sic intelligit in ingr. viq. ad verba. qzery. ff. de Remissionibz. ut teneat nunciatio quoz in appa reny est nunciandi phiben, secy non. 2^a. Saly dationaly, que vlyz naty ac tercia. l. 8. §. 1. q. 1. cur. l. stipulatio 21. l. 22. in pr. ff. h. ff. et l. ea intelligi vort. d. l. t. de Remiss. v. qzery. sine qz coniungit ay 3^a que decretaly, et ay causy sumaria Cognitione, et in hac sola difert tertia a secunda. Cum enim ppter causa Cognita Remittit, eadem Remittit quateny phibendi in nunciay i habe ret, et ay hac formula, ut h. f. ingr. et l. que clauula subintelligit in vobz dationaly Remissione. d. l. 8. §. 1. q. 1. cur. h. ff. et h. y. Remissio Remittit in eo, in quo non tenuit nunciatio alio sensu, subiect in quo apparet tenuit, sed in iuste, sine ingre iuste n tenuit, quia euadem potestaty 2^a. et 3^a inuolunt occurrunt, ut in vobz. plane. d. l. v. Sed quomodo si causy Cognita intuent decretaly ambiguy explet eadem quateny i quia Remissio inditiz pparatory, in quo plenarie

caya cogita, potest aliud indicant: apparere, quam in sumario; et est idy accu-
tor remittere saluo iudicio proprietatis. V. D. D. in l. s. v. de Remissionib. et not. c. 4.
instantes in l. s. s. p. h. h. in f. =

§. Hoc auty. 1.

Sic hoc Remedium subsidiarium non est, et quia possessoris, nihilque habet
omne quietas. et. ut. ~~est~~ interdicta omnia: et quia damnum impedit ne fiat.
cautio autem damnum infecti non impedit damnum incertum, sed parit securitatem:
si enim aequa p. aliam viam securitas parari possit, cessat Remedium illius. Clich.
L. Cuent. l. qui bona. d. de illis. ff. de damno infecto =

§. nunciatio 2.

ergo est alia nunciatio, quae requirit iustitiam additionem, nec pertinet ad hoc edictum.
sic: nunciatio, scilicet, quae fit ex causa damnum infecti. l. s. hoc auty. l. s. s. ff.
illa h. Nunciatio enim quae est, quae inhibet in radice ius edificandi, quae tantum hoc
h. s. s. h. d. s. hoc auty. ibi. quae non d. facta sunt, nesciant: nunciatio damnum
infecti. l. inhibet, sed impedit tantum edificandi ius donec caveat. illa est ius ghib-
bendi quatenus opponit iuri edificandi. s. nunciatio. inf. ibi. quia ius aliquod ghib-
bendi habemus. huc est facultas ghibbendi opposita facto negativo i. ghibbendi can-
tionis. l. s. nunciatio. ibi. vel ut damnum infecti caveat nobis: illa habet Remis-
sionem iustitiam ex formula, de qua in pr. huius leg. et l. v. de Remis: huc non
potest illam habere, nec aliam habet, quam ghibbitionis cautionem, si iuret de ca-
lumnia: illa ex tribus causis nascitur, de quibus l. s. s. et bene infra. huc ex ipsam
nulla: illa tota iuris; huc tota facti. Ea meo videri potest dari usufructuario,
sociis, et securitatis itineris habentibus. illa habet interdictum demolitorium; huc, ut
edicto non suspensa, tantum habet interdictum g. vi, aut clam, nec rem afficit,
quamvis in opere fiat; et in personam fieri potest, quia remanet interdictum nudum
ghibbitionis. illa edificandi in manu fieri aequat, quia neque nomine iuris ghibbitionis, ne-
que nomine iuris publici petere potest. huc sic. d. s. nunciatio. inf. inf. et sic non
de nunciatio, sed de ghibbitione iustitiam, seu facti accipit. l. quamvis s. ff. de
adquis. rer. dom =

§. in opere s.

Duplici sensu. et quia partes possessoris in adversarium transferimus. arg. l. s. i. g. g. g.
h. h. et hoc generaliter. et quia si adversarius h. possideat, cum ghibbatur aliquid, sele-
dificat, violenter occupat possessionem, et g. verbalis nunciatio ex h. etiam, sed ghib-
bendo ghibbitionem, possessionem requeamus vocando in ius. l. s. s. i. g. g. et s. qui opus
h. h. ipsoque facto apud possessorem violenter relinquimus possessionem, quamvis
forte non iustam factam: facta vero nunciatio ff. iustitiam, aut g. lapidibus etiam
de possessione adversarii facta iusta violentia. l. l. s. v. in vi ff. de vi, et vi arm. itaq.
possessionem rursus recuperamus, et utroque sensu manet apud nos possessio; ghibbitione ta-
men satisfactione, auctoritate iustitiam ghibbitionis, ut remissione facta: indubitanter posse-
ssor adversarius efficit. l. s. s. remissione. ff. g. vi, aut clam, et iustitiam: remissione

facta iuxta indyctio: p satisfactionem autem cu distinctione loci publici, aut pri-
 vati. sequa in l. 20. s. hoc autz indyctio. h. th. Declarat prius edictis, ut quandoq-
 parat edificare, nihilque sit innovat, cumq. pntes p nunciatioz, supponit ubi
 tentam occupatioz, sed requirit, ut saltem materialia ibi sint q pntata, et la-
 cy operis designat; aliquid quomodo nunciatio in loco operis fiat? l. 5. s. am-
 ciationz. h. th. v. l. 6. s. videndy. ff. si serv. vindicta

s. sed si 37.

Sed aliquando non nisi aliqua cuncta sint parata. h. l. 5. si quis, vel forte
 ex operato materiali Cognoscitur potest

s. potest. s. v. in s. 13. inf. h. l.

s. hoc autz 12.

Vigore in hoc edicto opus accipit p facto materiali edificatioz, aut dero-
 gatione ligni, lapidey, aut aliy ligny; neque enim alia opera tam ex op. tato,
 et medianto edicto digna fuerit, sicut et favor agere fecit, ut in ay tantum
 modo daret agere pluri arcendy actio. l. 1. s. item videndy in illo th. fuit l. 1.
 putatio s. opus h. th. et sic intelligit ratio subiecta. Nec obstat l. aliy, s. statumy
 ff. q. vi; aut clam = optimy tex in l. si vitem. v. 2. emon. ff. q. vi; aut clam. vbi dicit
 illud, indyctio generaliter daret, neque circumscripti operis qualitate, et infert alio
 indycto opus esse ob operis qualitatem, in rebus =

s. si quis edificat. 13.

Cuenty declarat an rebus opus nunciari potuit, an tenet nunciatio: si tantum
 refert ob necessitate nunciatio n tenet. l. 5. s. si quis vitem vel metay dic. in opio faci-
 lity licere refectioz, dummodo substantiali forma pristina gdisty n mutet, quan-
 ty in qualitate sit imperibile n mutari, et gora exemply, ut in l. 6. s. fin. ff. si serv. vin-
 dic. in servitate oneris ferendi, et si forma substantiali n mutata licet reficere edi-
 am sine magna necessitate, ut in opio fiat, tunc si substantiali. v. l. 5. s. si quis vitem.
 Idemq. q. certy est ex primo cuncto, quamvis ignorati quid operis, hoc e quod
 genny operis fiat. h. l. 5. potest quz.

s. nunciatio. 16.

Potest nunciare quz ratioz iury publici, secundu th. inf. de popularib. act. et si indy-
 to agat post nunciatioz opus demolit. l. fin. ff. ne quis in loco pub. et q. reipublicy
 interit, n ipsi, sed reipublicy soluit, tunc si priuaty damnus gsequeret; sed quando re-
 gora dividit, si edicto canty sit. v. consal. 13. sment. q. 1. l. l. latissima. Potest inte-
 lligi, et hie vericuly de nunciatioe necessaria, quando in suo opio gdficat oia iury
 publicy, quo cunctat particulare iury e gnyty. d. l. 5. s. meminisse. h. th. =

s. nunciatio 17.

Nunciatio admittit ex iure Pontificy, vel ex iure nany arg. l. sanimus 21. c.
 de sacros. Eccl. ut gparat causa indycti, q. ut gporale daret potest. l. 2. ff. de legul-
 oro violato. et gterea actioz, de quibus in l. gpar. illo th. vindicatio aut loci nomi-
 ne ggio n dact. l. 24. s. v. ff. de rei. vindic. Sed admittit iure Pontificy, aut iure na-

ing. l. s. v. ff de l. vindic. vel de universitate. l. in modum. ff de stat. empt. vel actio
in factu subsidiaria si rei ad nos pertinet. arg. l. qui religio. 3. de l. vind. Nec obstat qd in
mari in lege nunciatio, cum nullus in mare possit, que honorabilis affectus rei qd nunciatio
interdicti vero requiritur in loco sacro prohibitoris, restitutoris, et qd vi, aut clam restitutoria sunt, qd
tamen ex 2. capite illud etiam restitutoris. l. 2. s. interdicta. de interdicti =

S. quod si quis. 18

sed si prohibeat ob damnum publicum, vel privatam, remissio actio necessaria est; aliter nullam
actionem habet, qua se defendere possit. l. quamvis. 50. ff de acquir. rer. domo =
d. s. 18. v. qd ex vna.

Dicit qd in litore edificanti non aliter potest prohiberi, quam qd actio, nisi ex causa damni infecti
d. l. quamvis, quia regere in vico, regere publice, auctoritate nec prohibere possum. Sicque
accipit l. 4. ff de re quibus in loco pub. et forte ex causa damni infecti prohibere, quia necessaria
est actio actio. l. 4. s. hoc edictum. ff de damno infecto =

S. veyff. 20.

quasi offato in usufructu, qd qd non sufficit ad nunciationem, ut hic, nec ad vindicationem
servitutis. l. l. i. p. s. l. ff si veyff. gekt. et iure domini procuratoris nomine absque
mandato, cum omni rei cura usufructuarius sit omnia. l. l. s. fin. veyff. quemadmodum. can. qd
tamen tamen satisfatione de vato. arg. l. sed et h. 33. ff de procurator. suo nomine usufructuarius
tamen nunciat. l. 2. h. h. ibi. inuito se ad ipsius interit tam qd licet licet, quam
custodiam, et dicit habere in vindicandis servitutibus. l. l. ff de remm. et similitur
procuratoris nomine re ipsa nunciat, ut in nostro s. quia principaliter qd in servitutibus,
qd alterius est, nunciat; nec tam facile in alia specie hoc accidere potest, qd in hoc
faciliter in usufructu, et propterea inveniunt, et similitur veyff. gekt. naturalem extensionem
ad proprietatem, ut ad centum. itaque ita temperata in Pandectis sent. saltem remansit
a Marcello notata in l. l. ff si veyff. gekt. in veyff. redigi possunt Cuyac. l. obi. q. 16.
et Valentinus tome 2. h. l. q. s. a. n. 20. Domino nunciare nequit, quia erat iurium
offatio, et Coadomatio: directeque in reperiendi causa, et nunciat, et vindicat servitutem.

sed quare non sufficit in usufructu ad nunciationem? quia in labile facile periturum
tam accurate edictum non inveniunt: itaque nunciatio ex hoc edicto tantummodo occi-
ditur in, qui dominium, aut servitutem realem habet l. vni. ff de remm. Cumque reus
habeat usufructuarium, et non possit. sed quomodo dant interdicta l. 2. s. fin. ff de l. vindic.
vindic. interdictum de itinere ex t. cap. 1. h. lingue. ff de vi, aut clam, et actio agri
pluvij. l. 22. ubi h. et nunciatio ex damno infecto, seu postulatio. l. 13. s. 4. ubi h. d. d. h.
nuncius operum nunciatio est in rem realem petitis in possessione, scilicet in rem defensionem ex hoc
edicto: qd usufructuarius. et interdicta dant qd factu turbationum, et personarum sunt. l. l.
s. fin. ff de interdicti. non possit aliquid in rem realem; nihil enim prohibet laici usufructuarius, qd
ipsius interit, si nihil aliud prohibeat. idem in damno infecto et nunciatio, et hanc nunciatio
nunciatio non prohibeat ad hoc edictum. idem in acti agri pluvij, quae quamvis dominium
dant, non tamen ut dominium petenti: factumque ut in tali causa qd dominium haberi
usufructuarium, ut ubi actio et tribunat, qd ut dixi dominium non petat, sed fac-
tam vindicet. v. l. l. fin. ff de veyff. gekt. ubi qd possessionem in rem usufructuarius non petat
interdictum dant. Cyprianus de veyff. q. 20. q. tot. omnium. l. l. s. v. h. inf. d. d. in
l. l. ff si veyff. gekt. Cuyac. l. obi. 16. Valentinus et Dictiones in locis omnibus =

l. si autem. 2.

Marius l. 4. q. 17. v. l. l. s. fin. qd l. 1. veyff. Cuyac. 19. obser. q. 17. inf. et in
l. 16. ff de servitut. v. l. l. damni s. qd in veyff. ff de damno infecto =

Optima ratio hujus casus exemplum est a Sabino a generalitate edicti huius. L. in quincialis. ff. de summo lit. nuntiatio enim realis est. L. 5. §. nuntiari. et §. qui nuntiat, et §. nuntiatio. L. fin. h. ff. et in reali mentione adversarium esse et potest locum solo, ne secum ipse agat. L. 4. §. qui omnia. et §. si omnia. ff. finis sequitur. Secus in generalitate mentione, sed in personalitate facta, in quo omissionem non habet. L. 6. §. unde queritur. ff. de aqua pluvia. L. gen. §. si locum. ff. ubi possidet. Sic agere non potest in tota, aut spacio. nec keltho iure fundi et casu adde secum ratione. L. §. si pluvia. infra =

Quis est prohibito personaliter inducta a Sabino. L. fistula. ff. de servit. Urban. L. in re omnium. et L. reg. ff. eod. qui ad Sabino descendit; et evidenter probat ex eo, et arbitrio, quod iudex pedaneus est nec fita violentia abique casu cog. mitione dicere a possessione potest, nec potest arbitrio abique quorum auxilio. L. a D. Pio. ff. de re iudicata =

Adde et eadem ratione actio noxalis solo adversum solo non datur. L. si servus 27. ad Aquilianam. nam cum cogit servus sequatur et immediate pro servum et facti ipsius individui, et magis in solo, quam in me ipsum agere possum, quia in parte, qua meum me ipsum agerem, et magis quam si servum meum alium servum meum occidisset. et hoc ratio fundamentalis affertur, et Sabino. L. 14. §. si servus de Servo Corrupto. adhibet qui a Proculo redit in L. 25. §. 1. et quod ab alio. L. aqua Antiqua. C. de furtis = Sed quare datur actio omnium in L. 8. ff. de noxalis. L. si servus ff. de furtis. qui quasi noxalis; quia non principaliter pro servum, sed pro omissionem personaliter, et subsidiaria, ut hic ex quasi datur nec est. L. gen. §. 1. ff. nauis Camp. quia illa actio non est noxalis, nec immediate pro servum, sed pro facti oppositionem, ut in L. 1. = Cuius ratio efficitur ne de pecunia actio. scio in solo sit omnia pecuniae nomine. L. 19. §. fin. L. 20. §. ubi Cuius. 30. Pauli ad Edictum. quia principaliter actio pro servum, et eius pecuniae, in quibus omissionem habet, et mittant regule supradictae: Secus si separata pecunia. L. 29. ff. de pecunia. quia tunc quasi duorum personarum vicem servum fingit. Vt omnino in re hac dicitur. Cuius 17 observ. ff. Suarez ad Aquil. lib. 1. §. fin. sect. 6. §. totam =

Dicta L. 4. §. qui omnia. L. an unus. ff. si servus vindic. L. Quidam habens §. 1. L. fistulam. ff. Urban. nec potest vtiliter nuntiare, cum §. quidam Regulam habet remedium prohibitionem personaliter, et §. quorum, vel arbitrio, qua pariter intelligitur §. ubi, et clam. L. in re omnium et L. reg. L. fistulam. deseruit. Urban. qui ex huius al Sabino descendit sunt. Ergo. L. 4. §. qui omnia: Postulatio cantoris damni infecti fore servum denegat. quia subsidiaria. L. si Edictum 32. quandoque recedit. L. in quibus ff. de damno inf. L. 43. §. eod. quia ex facto negatur non reparandi. Vnde. V. L. 42. ff. omnium dicitur. L. qui bona §. de ills. de damno inf. L. 33. ff. eod. =

L. §. 1. et generaliter. et ante.

Necesse est, ut sit dominus, operis nomine, et ut habeat aliquem intellectum ad venundandum, factumque ipsorum quodam dominus, ut et in scriptis quibus, et ubi impuler, qui negligenter admittit. §. fin. ven. nam. pass. imp. de facultate. propterea requirit, ut in ipso opere nuntiat, ne semper inculpabiliter edicti sequatur, ut in scriptis subicit, non tamen debetur ipsum quodque fabrum, qui fecit impuler, vel inuito domino, si huius est teneri ad impuler. sed in eum agi ad operis repetitionem non potest. ex lo. cum, sine opus non potest. Non debet §. si pluvia infra. et L. §. huius. h. ff. ubi facti alterius non nocet alteri; nam hoc ille, quia nec alterius dominus, nec solius operis nomine

potest ut; si enim sic ut oppositio omnes tenent, et stringere solent, quando socij sunt.
hec obit. l. 16. §. fin. ff. de iud. clam. quia et hoc dominus q. sua facere videt. si au-
tem ista dominus prohibere facere fecerit n. tenet, nisi ad gabentiam standam. v.
l. 2. §. gen. ff. de rebus in loco publico. et notata in l. 20. in pr. et l. fin. h. t.

§. 1. §. 4.

An inuitus nunciatio in prohibitionibus generalibus habeat quirit? et potest defendi?
ne, ut quando dominus in opere suorum est, ut hic. et dicitur in d. de iud. §. vi. auct. ut de-
moluit, §. vi. factus est. sicut Caman. in l. 4. §. mortem. h. l. An inuitus ff. de accipitibus
Cum enim quancumque de obligando agat, tamen ex defectu nunciationis n. ex volun-
tate, et iusticia, sed ex n. adhibita solenni forma quoniam, sicut obligationis in id, §.
valere potest, maxime ex seruis n. exigat, sed in inuitus, ut in d. de iud. §. reddidit. sic intelligi-
t. l. 1. §. si quis ita. d. de oblig. l. 1. §. cum qui. de i. i. h. t. pec. l. 1. §. quid ergo. ff. de iur.
et ex defectu voluntatis. l. 1. ff. de iure. d. dicitur. et alij a Kepo. d. de i. §. 63. §. 1. d. de i. i.
tamen dominus operis suorum n. erat, nec nunciatio, nec prohibere tenet; nam potest si
termini habet; ut hoc sententia procedat. Item si seruis, vel aliquis sine mandato
prohibuit. l. 3. ff. §. vi. auct. clam. sed si postea in domini noticiam quoniam, nuncia-
tio inuitus facta clam factus resistit =

§. 1. plurim. §. 5. et 6.

Prima pars §. prima est, cum enim nunciatio in rem fit. l. 10. h. §. fin. h. t. Inde
et si nulli dominorum fixo, omnibus nocere, dummodo aliquis existens, qui renunciare
potest. §. nunciatio. 2. in pr. h. l. v. l. §. h. t. infra = Secundo illos ex 2. d. de i. i. p. 1.
ut nulli potest nunciatio ab uno facta, qui etiam potest negatiam signo vniuer-
sali, quo casu equivalet suo status. l. 5. de auctor. tut. ut latius apud §. 1. §. 1. videtur
et, nulli itaque potest; sed quomodo hoc procedit distinguendum: aut socij vicarij nunci-
atio ob seruatis legum, forte alij n. tollendi, et tunc recte quilibet nunciat, et in soli-
dum cui. spectat diuisio fundi, damnum, et certis est ex iure prohibendi,
quy negotio requirunt, ut nunciatio teneat. l. qui viam h. infra. si que intelli-
gitur l. in iudicio h. fam. ex q. iudic. l. loci h. fundi. ff. de seru. v. d. aut nunci-
atio socij ob legum dominij adificatione, et n. tenet nunciatio. nisi omnes nunciant.
ibi sed esse singulis et. cum enim dominus certis n. sit, et §. diuisio fundi regionibus
potest stringere et qui nunciasset, ut apparet iij nunciandi n. habuisse, quia in
parte ad iudicatum ad iudicium n. sit: inde euenit omni nunciatione iij necessitatem, ut
certis damni sit, et hoc est §. subdit. quia et fieri potest. et. et hic sermo de iij p. p. i-
tate ibi. re ius nocet. Secundum hanc distinctionem in suppositione loquuntur l. 3.
§. 1. l. 2. §. §. h. Sed quod remedijs socij habebit, forte p. p. ad iudicium, ut subditur
in §. 1. §. 1. vel prohibitionis generalis, et interdicit §. vi. sed in l. qui viam forte p. p. i-
tate ibi n. potest, cum n. solus debet incertitudo damni, sed certitudo defectus iuris
prohibendi: et que in seruicute similitudine damni incertis, forte fundi vni ad iudicatum.
l. l. in iudicio sed in fundo frequentibus, ut regionibus diuisi, et omni diuisionem
requisit, itaque damni certis reputat; rursumque factis vniuersis libertatis, quam facul-
tas quirit in alieno ad iudicatum habendi. vel subditur hi. solidam seruicute quomodo
socij habere potest individualiter, quomodoque est ac si in ea socij nunciandi n. habent
de l. loci h. fundi. si seru. v. d. nec nisi magna necessitate in modo diuisionis absque
voluntate sua ad iudicatum gerat, alteri facta ad iudicatum; idem. in fundo ad iudicatum
diem dicendum nisi v. l. et interim donec melior solutio offerat; si vero solutio na-
lis ad iudicatum sit facta, vel fundi sub ditione legatij, vel fundi Castrensis peculij, etc.

nam in omnibus casibus, quibus in quibuslibet incertis potest recte appren-
 tiam, et quomodo nunciatio in servitute nunquam recte appren-
 fiat ad iudicatio, est quasi venditio, nec recte appren-
 servitute: in dominio fundo divisio parte certigata, quasi recte appren-
 quantitate nunciandi opus factus non esse; servitute etiam fundo divisio semp
 hinc est, et in quibuslibet parte tota; sic in pignore non datur recte appren-
 tiali fundo, et similibus, et hoc melius quibus adde secundo ratio de qua in l. 3. s.
 h. h. t. Cum enim opus individue fiat requirit quibus et nunciatio, quibus est in re
 alii in possessore petito, vel defensione; partem enim tantum incertam habent, et solido
 petito, defensione scilicet non potest, et quibus hanc ratio, supponere aut tunc. §. de servit. §. 2.

§. sed et si. 8.

Potest intelligi ex l. 3. s. cum qui. de ver. et vi arm. l. quamvis so. de aliquid. ver.
 dom. l. quemadmodum. 29. ver. aliud. ff. ad Aquil. l. si vitam s. ii. ad ianum. ff. de vi
 aut clam. maxime ubi dominus, aut servitute est in dubio, vel si adversum posses-
 sorem, et de se, et de domino. v. l. s. de ver. et vi arm. ff. de servit. §. 2. in area. ff. de solut. inde
 b. l. si in. ff. de servit. urban. §. de servit.

§. et si. 9.

Potest intelligi in materia §. de aqua duct. de actionib. et l. pen. c. de solut. p. in
 cum mixtum pariter ius, et quibuslibet tenetur, et noni operis nunciatio necessaria, cum
 in alieno edificatio

§. meminit 10.

triplex nunciatio; Verbalis, quibus et quibus nunciatio, retinetur. nomen generis, ut alij-
 tis; alia §. quibus, et nunciatio mittit. l. si opus l. b. infra. alia §. legibus in
 ut hic. ff. de s. sciend. si serv. vindic. et l. si s. t. ff. de vi, aut clam. Prima est pe-
 titio iuris in possessore, et amittit possessio. v. §. in operis l. t. Secunda, et pertinet
 est iuris defensio violenta quadam vi in possessore similiter, et ita possessio servatur. si
 erant quibus edificat in loco domus mei, vel supra locum, nam quibus usque ad cy-
 lum hinc sunt. l. ut s. pen. ff. de vi. l. si in. ff. de servit. vel edificat in suo statu
 tutem edictam, cum hoc ipso in iuris mei quasi possessione edificare videtur, et tunc
 hinc modo nunciatio fieri potest. d. l. b. s. sciend. et h. quamvis et maiore, vel minore
 utilitate. si vero in suo quibus edificat supra locum aliter quibus fundus meo ex substitutione
 bus, ut struit in servitute aliter tollendi et dicitur §. de aqua duct. de action. et in l. si
 tunc. l. quidam s. serv. ff. urbanor. §. de quibus l. de servit. ad Aquil. §. 2. l. 2.
 sect. 4. et si. tunc cum impugnatissima possessio mihi sit quasi libertatis impugnatibus et fundus
 generaliter quasi kadat, et quomodo ubi nec sita violentia, et videtur quibus in pignore
 care, et in alterius re, seu iuris vera vel quasi possessione. v. l. pen. c. de solut. p.
 natus = Similiter triplex videtur nunciandi, in publicis et in universitatibus assertis. s. in
 veris. de ver. et vi arm. l. si et tunc translatio possessionis accipit, et modo possessore, vel
 petitoris. v. l. s. nunciandi. Veris. aut si quis. h. t. ubi nunciatio necessaria. et quibus ex
 omni h. = Veris. et si fact. §. 5.

Fortis intellecta hinc ex gloriata divergent, et ita pariter; ut in quibus et si in
 rere in l. de §. vi. l. 2. s. i. ead. h. et quibus que viles, si forte dubitet de nunciatio
 legitime facta, et facilius quibus parit inhibitionem generalem, et dominus in opere
 sery erat, et hoc in a nunciatio = ubi quibus potest dicitur facta nunciatio §. legibus

vel q. q. iorem, ay de hac in iura n. q. q. rati, et etiam n. q. q. facty p. rati. n. ay q. iorem
iungit cum q. rati re facta p. rati. l. 6. d. qui ad n. d. n. de acquir. p. rati. Potest esse ut
le si facty opy n. sit. ibi p. ratiere vult. et p. ratiere ibi. facere p. ratiere, ibi q. ratiere p. ratiere
si forte ut in alio dicit dicitur de iustitia ratiere, et infra a. ratiere, d. ratiere p. ratiere
nem p. ratiere = sed et opy facty in solo meo vult esse potest, etiam legitime facta ratiere
si bellum resistere q. ratiere possessione, quam d. ratiere; recteque aut glava. n. opy ratiere, ut opy
te inuit ratiere d. quando ratiere d. ratiere, et q. ratiere amittat. U. l. 3. d. d. ratiere ratiere.
ff. q. v. aut clar. =

§. i. q. ratiere. u.

Ratio dubitandi. In solo alterius domini quidquam facere n. licet. l. 9. d. de l. e. d. ratiere.
h. t. alio ut rei vindicatio opy ratiere. l. 3. d. n. q. ratiere ff. de ratiere. nec resistere quid. l. 2.
d. n. q. ratiere ff. nequid in loca pub. offendit enim domini q. ratiere. facty, ratiere substantia.
h. t. domini inest in q. ratiere. alio ut nec in omni adique auctoritate q. ratiere resistere
licet. l. n. q. ratiere ff. de ratiere. De ratiere. q. ratiere hoc vult, tamen q. ratiere my-
num. domini resistere, aut p. ratiere resistere admittit, ut hic. et l. 1. d. unde ratiere ff. de
clar. l. 3. d. n. q. ratiere ff. de ratiere. oblata cautione damni infecti, et reparati, ut ibi non
et si in alieno dicit opy non sumat, et q. reparat. l. 3. d. d. v. e. m. ff. de ratiere. ay
verum sit aliquid non fieri, tamen si dicit resistere fiat, adique mutata facta ante-
cedenti, q. ratiere in substantia, q. ratiere in qualitate ratiere sit mutari, q. ratiere q. ratiere n. ratiere
n. ratiere q. ratiere ratiere. l. n. ff. de ratiere. q. ratiere ratiere ay in resistere ratiere
minor sit. d. l. n. forte diversy observari debet. d. l. 3. d. v. e. m. ff. de ratiere. ratiere.
ay autem locy resistere ratiere admittit. vel in melius. l. n. ff. de ratiere ratiere. l. n.
et q. ratiere dicitur publica. et forte q. ratiere ratiere q. ratiere ratiere q. ratiere ratiere
q. ratiere ratiere ratiere, et si non tanta ratiere sit, q. ratiere ay ad hoc q. ratiere sit obliga-
ty. l. 2. ff. de ratiere publica. ratiere in q. ratiere, de quibus nullum interdicit. l. 2. d. n. q. ratiere ff.
nequid in loca pub. et valde nota q. ratiere ratiere ratiere, ratiere ratiere ratiere,
q. ratiere ad hoc nemo potest iter resistere in alieno, quin de ratiere docent. l. 3. d. hoc aut. ff. de
ratiere. potest, et si n. doceat resistere ratiere, dummodo lo n. vi, non clam ab adversariis.
et l. n. ff. de ratiere. potest, et si vi, aut clam cloacae resistere. l. 1. d. q. ratiere ay ff. de
clar. in l. n. magna ratiere ratiere. in 2. magna. in 3. magna ratiere, et publica
ratiere. ratiere ratiere, ut novam cloacae, seu ratiere, etiam in publica q. ratiere aucto-
ritate fieri n. ratiere. l. 2. de cloacae. ratiere de interdicit. §. 4. n. 34 =

§. qui opy ratiere.

et qui exequite ratiere, ut acty opy non ratiere; itaque in hunc extra or-
dinariy hunc celery indit. iurat coram q. ratiere, ut quando postulat ratiere damni
infecti. l. n. in q. ratiere ff. de ratiere infecti. Nec obest interim donec adit q. ratiere q. ratiere q. ratiere q. ratiere
q. ratiere; nam et q. ratiere iuramento p. ratiere potest, nec unquam aucty extra indit hui
iuramenty q. ratiere, ut ratiere defendit. ratiere ff. de ratiere ratiere ratiere ratiere ratiere
qui potest =

§. qui ratiere. u.

qui ratiere ratiere adhibet ratiere debet. hoc ay q. ratiere. in l. 8. d. l. et ibi dicitur. et
3. q. ratiere. l. n. h. t. et locy demonstrare toty, vel partem, ut hic, et modula ratiere, et indit
ratiere resistere q. ratiere, vel q. ratiere. d. l. 8. d. l. et d. ratiere in fine. h. t. et manifestare
qua ex causa ratiere. d. l. 8. d. si ay ratiere. et ibi q. ratiere. h. t. aliquid q. ratiere ratiere ratiere
ratiere, an abstrahere se debet, an standere p. ratiere. h. l. d. si q. ratiere. et agere fact ratiere d.
ibi ratiere et, cui ratiere ratiere debet dicere an ratiere, an alio ratiere ratiere,

et si alius nunciat debet offerre cautionem de Noto, sine satisfactione; alioquin in
legitime facta nunciacione, elicto missa fit. Optimum tunc ab auct. de eo q. nunciat
ut alter pubeat ad notum qui pubeat, ut alius sitat, aut defendat in l. auct. ab ali
#. f. §. vi., aut clam =

§. qui curatorio. 16.

Etiam si servus sit curator, nam cum tempore nunciacionis & d. pubeat de man-
dato debet offerre satisfactionem, et iuramentum de Calumnia; postea autem ex se de
mandato si liberat a pmissione, maxime ex hoc remedium sit maxime pmi-
dit = vel dic, et si sit servus curator, tamen tunc non habet agere se pmissio-
nem domini agenti possit obicere; omnimodo remittit nunciatio, hoc est ab
vulgari clausula causam quatenus. v. infra. §. 122 -

§. qui remissionis. 19.

Ex nunciacione, et satisfactione fit quasi quidam extrajudicialis instantia. ut
cum Consultus ind. si q. cum possit hanc remissionem ex differentia loci publi-
ci, et privati, quam remittit ad porem veniendi necessitate, subicit §. curator
qui nunciat, si alter offert satisfactionem, debet stare satisfactionem de Noto, et si
servus sit curator, cum divisio mandati inter partes fieri nequeat, et hic 3. indel-
ty ad §. qui curator. Et si non pbit satisfactionem de Noto, omnimodo remittit nun-
ciatio, et si nunciatus non pbit, et §. curatorem videat stare. arg. l. ro. §. si quis
parat. h. t. et remittit elicto. Postea in h. §. qui remissionis aut C. §. 1. ex
parte nunciati intueniat remittit curator, similiter desiderans remissionem
extrajudicialis sine ad privati, sine ad publici ius ea remissio pbeat, debet sta-
re satisfactionem ex hoc elicto, quod vix obtineat satisfactionem de indicato solvendo.
L. 21. §. habet. h. t. et ratio quia in hac extrajudiciali instantia defensori partes
nunciatus obtinet, cum quilibet modo nunciacione facta, quasi veruam pmissio-
nem, vel recuperatam supponens, seu non amissam, satisfactionem firmare intendat,
neque hanc satisfactio pbit ad satisfactionem, et non necessaria; sed ad nunciatio-
nem, hoc est ad demissionem operi, que nunciacione pbit. seu ad satisfactionem
vulgarem ex hoc elicto. et pbita a curatore auctori satisfactionem, satisfactio
remittit elicto causam quatenus et non pbita omnimodo remittit, ac si facta
non esset. Itaque ista omnia ex mente Curiam, et non habet locum differ. ex regula
omni; nemo enim alius vel idoneus defensor et. Nec negari potest quin nunci-
tus velit hanc omnia apud porem expediri posse, et tunc efficit quidam ex-
traordinaria instantia: ad hoc nunciatus cogi non potest, ne deterior ipsius solutio
fiat §. curatorem. §. 1. §. cui. antec =

§. si curator.

Nunc de instantia iudiciali indelicti, et in specie huius pbita satisfactione, et rem-
issa nunciacione si domini pubeat d. pubeat: aut ratam non habuit nunciacionem,
et iterum nunciat, et mittit in curatorem tali cautio. L. 13. §. 1. h. t. aut ratam
habuit, et pubeat, et agit extra istum, aut ista curatoris indelicto, de quo in l. 20.
§. de iud. l. si ista curatoris pbita satisfactio indicati, et obtineat partes defensori-
is inspecta tota causa. l. servus §. aut pbor. de curatorio. Item si quis se offerat de
fensionem, et domini nunciaverat. Nec ista l. de cogendis 43. §. fin. de curatorio. ibi cur-
atoris nunciatus, qui satisfactio, et postea indelicto agit; sustinet remissio defensori par-
tes, d. pubeat sensu et quia indelicto agere implet quasi defensionem, quam incepit satisfac-
do, indelicti enim quasi pars alia simul dicit satisfactio, et 2. quia liberat a satisfac-
tione curato, qui iuribus futura est, si enim domini pubeat satisfactio pmissio-

hinc interdico, et tenet opus destruere; si satis dationis gratia non potest in p[ro]p[ri]a interdico, q[uo]d in
 d[omi]ni satisfactio[n]e dimittit[ur] p[ar]te est quasi insep[ar]abilis, quamvis d[omi]ni in separabilib[us]
 p[ar]te v[er]o habere potest, p[ar]te non = p[ro]d[ic]t[ur] si d[omi]ni satisfactio, p[ar]te interdico q[uo]d
 nec videri de rato satisfactio[n]e. Et inspec[ti]o d. s. fin. § in quem agit interdico, satis d[omi]ni in
 d[omi]ni solui si p[ar]te est, et ita v[er]oq[ue] sustinet d[omi]ni p[ar]te defensoris p[ar]te in
 h. s. si p[ar]te sit qui agit interdico, et d[omi]ni nunciasset, caut[ur] de rato, ut d[omi]ni =
 Nec cogit hic p[ar]te p[ar]te sustinere interdico, sed tantu[m] d[omi]ni in actio[n]e, ut subicit inf.
 7. l. m[er]ito. § p[ar]te. ff. de p[ar]te. si indicat[ur] solui satis d[omi]ni, forte sta[n]t[ur] si in p[ar]te
 p[ar]te p[ar]te nunciasset. l. sed et h. §. ff. de p[ar]te. Idem si d[omi]ni p[ar]te satis d[omi]ni
 dat, quamvis antea in nunciasset. l. 10. ff. indicat[ur] solui. l. si defunct[us]. ff. de p[ar]te.
 secus si tantu[m] defensor v[er]o in interdico, et ipse satis d[omi]ni. l. 43. et 45 de p[ar]te. Ob
 al. ut q. 13. lit. d. Fab. d[omi]ni l[ex]. C[on]suet. 22. obs. q. 13. Nec nou[er]it d[omi]ni n[on] d[omi]ni 3.
 § v[er]oq[ue] defensoris p[ar]te obtineat in l. si cogend[us] § fin. de p[ar]te. nam et in l. 13. §. fin.
 h. s. et in l. vel in op[er]e. de p[ar]te. v[er]oq[ue] p[ar]te actoris p[ar]te sustinet, et
 v[er]oq[ue] de rato caut[ur]. in qua cautio[n]e non alit[er] ex v[er]oq[ue] p[ar]te v[er]oq[ue] int[er]
 d[omi]ni, q[uo]d an p[ar]te satis dationib[us], de p[ar]te in l. si p[ar]te, quamvis p[ar]te de
 fendi absque difficultate possit. p[ar]te v[er]o si p[ar]te nunciasset sit, q[uo]d an p[ar]te
 nunciatio[n]e p[ar]te nomine d[omi]ni, vel d[omi]ni ipse, ex h. interdico l. 20. indica
 tum solui satis d[omi]ni, et p[ar]te de rato. arg. l. 90. §. 2. de p[ar]te. et alij a Bon. et
 al. d. lit. 16. q. 13. inf. et nota quatuor esse instantias in h. s. una extraordinaria, si
 de satisfactio[n]e integronenda agit; altera extraordinaria p[ar]te si de remissione.
 3.^a mixta si de interdico, quem in l[ex], et ne v[er]o fiat p[ar]te, et in ea et extrajudicia
 ly, et p[ar]te, et indicat[ur] p[ar]te sit. 4.^a et v[er]oq[ue] p[ar]te, et de d[omi]ni, et servitute
 p[ar]te ordinantia =

l. 8. §. si quis. 2.

Distinguemus int[er] v[er]o p[ar]te in potest[ate] significati, quo opus in valice int[er]hibetur,
 quia alit[er] p[ar]te v[er]o non habet, et v[er]o impediendi donec cautio[n]e d[omi]ni in fact[us],
 quo v[er]o p[ar]te non ostendit, sed suspendit. Primo casu d[omi]ni cert[us]. 2.º dubium.
 1.º totum v[er]o d[omi]ni. 2.º in absolute, sed secundu[m] quid. 1.º iure d[omi]ni, aut servitutis.
 2.º non. potentius igit[ur] p[ar]te v[er]o, potentius igit[ur] securitas; indistincte igit[ur] satisfactio[n]e.
 d[omi]ni secundu[m] v[er]o, et p[ar]te cautio[n]e, aut satisfactio[n]e, q[uo]d p[ar]te, vel aliis nomine
 defensor sit. l. 7. l. qui bona. §. secunde et seq. de d[omi]ni in. in publica facta n[on]
 cautio[n]e in p[ar]te causa cautio[n]e p[ar]te esse debet 1.º casu. 2.º non. nisi satisfactio[n]e,
 quia p[ar]te v[er]o defendo, secus si in p[ar]te, § colligit h. et l. 4. §. nunciatio[n]e sit. h. s. l. 1.
 remissio scilicet, 2.º non. l. 1. in p[ar]te. ff. de remissio[n]e. v[er]oq[ue] interdico d[omi]ni = 2.º ca.
 su in v[er]oq[ue] defensor est satisfactio[n]e, quia nemo vel alius et. l. 166. de reg. iur. cum
 distict. l. 13. §. q[uo]d sit. de d[omi]ni in. =

§. morte civ.

Ex iure servitutis, aut d[omi]ni v[er]oq[ue] v[er]o, sicut facultas p[ar]te, sicut v[er]oq[ue] eund[em]
 aut v[er]oq[ue], q[uo]d omnia facti sunt, et p[ar]te coheret; alit[er] enim est v[er]oq[ue] facultas v[er]oq[ue]
 atque alio. et omnia d[omi]ni, si in terminis facultatis, et ipse v[er]oq[ue] stent. Recte igit[ur]
 nunciatio[n]e, et v[er]oq[ue] facultatis est p[ar]te non transire ad v[er]oq[ue] d[omi]ni. h. et m[er]ito in
 emptor[is]. l. m[er]ito §. 12. ff. soluto matrim[on]io. Quisq[ue] in de nono q[uo]d d[omi]ni § nunciatio[n]e
 h[ic], nam interdico magis ex facto delinquentib[us] parat, quam ex nunciatio[n]e. arg. l. 3. ff.

208² 207

¶ v. Nec rursus videtur recipere obligatio ex parte nuntiat; ex hoc in ex ipa
nuntiatione, sed ex edicto fiat auctoritate. L. 1. in pr. ff. h. th. qm̄ extraordinariae ty
iam sit statuta, et tunc n̄ nuntiatio, sed instantia transit. L. 1. cy hominy 33. ff. de
fideiusorib. iudicio enim quasi strahit. L. 3. s. idy iudicib. ff. de pecun. vel nisi opus
facty sit, vel quid operis, tunc limitati n̄ nuntiatio, sed obligatio ex facto transit. L.
20. s. h. intelligit. h. Ita quasi obligatio ex facore transit. L. 4. s. q̄ a h̄to t. illo th. in dor
tio n̄ h̄to venienty intelligit, et quia n̄ dissolvit nisi stantia voluntate. L. 1. s. ff.
illo th. non sola cessatione voluntaty, ut mandaty, et societoy est nature illary obli
gationum. s. morte inst. mandaty. L. 1. nemo ff. de solo, industria enim dicit, et bon
electio, quam industria facty sunt. L. 1. h̄t artipicy. ff. de solutionib. v. l. 4. locati. 4. de
manum. vint. aliquid tamen nuntiatio operat, scilicet, q̄ clam opy vident fac
tum, et ille interdico agi poterit. L. 3. s. clam facere. ff. illo th. arg. l. sermy. s. repute. de
v. oblig. sere omny tenet, q̄ si h̄dy mentio fiat transit ad h̄dy. L. 1. s. q̄ vire
s. i. de arbitry. In cogita = si dictum n̄ sit am̄ singularis transit, videtur in
nature, ac nuntiationis; rursus r̄ videtur diversa, ob id q̄ iam sit obligatio, q̄z ga
nit transire. v. l. de eo v. s. h̄dy. ff. ad exhibendy. vbi tex optimy. et l. q̄ qui. h.
s. i. q̄ta. ff. q̄ v̄ =

L. opery nom. to.

Cum enim adversy absenty, et ignoranty opery non nuntiatio gcedat. l. 1. s.
ex hoc edicto in ff. h. th. et gcedere debet adversy furiosy, et pugilly domosy, si ali
cui existenti in opere ipicy domini, vel opery nomine nuntiatio fiat, ut substitutur
in th. s. q̄ tenentque ad restrictiony suy impeny; si enim ipy, ut dominy furit
forte nuntiatio n̄ tenet, si aliy n̄ esset, qui venunclare posset dominy, opery in
nomine = et hoc ideo, quia ut ait Consulty in rem sit nuntiatio p̄nunciaty, et r̄
afficit, in sequentiamy. Resultat p̄onary obligatio, et quandoq̄ citatio gducit, ac
si ad domum facta esset: r̄z auty forte n̄ afficit, si nully intelligens in opere
sit, ne occasio det̄ mittendi edict. absque culpa. L. 5. s. nunciari in ff. h. th. =

L. Cuius est. 11.

Sic dominy ex facto fabri, aut cudydy nuntiaty tenet, quasi ex facto instito.
rursus opery, ex facto fabri si nully cudydy apponit, r̄cy tunc videtur in causa in
terdicty, q̄ v. vbi ghibito p̄onary, non r̄aly; sic auty dominy, aut ipsa faber, aut
gcurator tenet si ghibito facit; n̄ autem ex alteriy facto ultra gaticydy oratione

L. Ex opery. 12.

Quanty indicaty sit in iudicio directo vindicatory circa opy, cum Index ex op̄to
decernit dividendum: seu ex p̄lanto p̄aty, quanty r̄y est sequat p̄lematio simla
cy p̄nunciat. et hoc si indicaty sit; nam si non sit, et stipulatio sm̄itit, gcedit. l. 2.
s. vae auty. h. th. Idem si sit indicaty, sed m̄di de opere, cy opery by h̄to h̄to r̄diko
rem habet, si secundy t̄e sit indicaty in iure p̄nunciaty, et in r̄cyary r̄cyumt̄y v̄nt =

L. Cum gcurator 13.

Nuntiatio non opery est quydam possessionis p̄ctio, seu defensio iury n̄stra violen
ta, non alitque credit, quam ex causy, de p̄ctioy in l. 1. s. nuntiatio fit. et l. 1. s. et
belle. h. th. et cy causy diversione; non alit itaque ḡeri potest, quam p̄m̄d̄p̄y auty
gcuratorem. alit in interdico q̄ v̄, aut clam. L. 3. illo th. ghibito enim ibi fit, ut d̄ly h̄to
mala p̄ly ḡly canty, et clam by h̄to p̄curat, nec tam ḡindit, cy cant̄ indico r̄y r̄omi
fate. L. 3. s. r̄ q̄ p̄at̄y. v. notat̄ in l. 3. s. t. et l. 1. s. et q̄t. et s. in op̄ary. et l. 1. s. ḡo
q̄. h. th. v. s. et l. 1. s. h̄to. vel d̄ly p̄t̄ cy Quat. q̄ forma veni r̄ r̄y ita fit, r̄mittit
in quanty ḡhibito cy dominy n̄ habet, in gcurator. L. 1. h. l. 1. s. op̄ary. et veni r̄ r̄y.

sive subject, sive non. l. 1. §. 1. c. 1. §. 1. l. 1. §. 1. c. 1. §. 1. l. 1. §. 1. c. 1. §. 1.

§. si domus t.

Non est solemne in hac stipulatione, ut in ea, quae fit ex causa damni infecti, ut dixi in-
sonati, ut colligi videtur ex tota l. 21. c. l. 8. §. 1. h. t. Sed si qualitas operis, et damni id
cogitaret, forte ob damni gravitatem, vel suavitatem partium, vel ipsa ipsorum causa cogente
admittit. arg. l. 13. §. 1. de damno infecto. Sed postea poterit nunciari iussum, ut h. c. 20.
§. 1. glo. h. t. opus tamen factum tempore stipulationis, si recte factum non fuerit, et forte si
secunda stipulatio interpretatur ad totum opus referri debet =

§. si in remissione 2.

Nam si de mandato glo. si sita reservati ius abstanti, ut securus nunciatus et glo.
nec, etiam facta remissione, si via agentis nunciato, et petat cautionem de rato, quam
et ipse petat, si alieno nomine petat remissionem, nec vult habere si in casum incumbentem
cautionem a domino stipulante, de iure in l. 13. §. 1. subiecti, vel ab ipso domino in-
dicti agat ut possidet, aut demolitoris: et in hac causa vltima actoris partes videtur =

§. qui viam. 14.

Ius nunciandi habet, qui est ius prohibendi, nec invito finit orbi ex vicisibus ipsius
servitutibus, nam in dominio indubie gredit; ius autem prohibendi habet ius servitutibus in re,
quando ipsa dicitur in non facto servienti, ut plerumque in negatiua servitutibus, quae al-
ter non facere tenet, et libertas ista vincit ut hanc facta. Keyis, et Massius sup. Negocii
etor alij scit. l. 1. in §. de remissionib. Sed quare non scit? D. Indubie me-
lior est dicitur prohibendi. l. 1. habim. §. 1. omni diuis. quando ex utraque parte damnum certum
ipsa significacione. quando autem damnum certum ex parte prohibiti, incertum ex parte prohiben-
tis, in quibus causa melior significandi dicitur, ut tantum damnum ex hoc edicto non separatur.
Itaque in servitutibus negatiuis damnum certum ipsa significacione; in affirmatiuis tam in
illis, quam vicisibus non, quia si per aliam fundi partem ire possit, non prohibet vicisibus
servitium significare. l. 2. §. 1. de religiosis. quamvis accedere possit, ne per aliam partem
omne possit ire. Idem in stilicidij servitute, quae per ipsam non prohibentem opus, potest significari
quoniam ea legatur. l. si domus deseruit. vrb. l. si co loci §. si seru. vindic. Non est
in servitute luminis, quae parit prohibendi ius coharctibus in ea parte qua lumen ex-
igit; et in eo significandi nunciatur. l. inde servitutibus ff. Urban. §. dios. Item l. 5. §. qui om-
nia. h. t. et in ea parte statim legitur ius servitutibus; id est in servitute prospectus, ab-
solute in servit. alij non tollendi. et oneris ferendi, quae substantialiter ostent factum non
obtundendi servitium, et pariter a bene vehentibus. l. 6. ff. Urban. §. dios. l. 6. §. 1. ff.
si seru. vindic. Directe ipsi statim legitur facta servitibus, certe in negatiuis; in affirma-
tiuis secus: aliud in actione speciosa, quae indistincte dicitur quomolocum. servitibus
ingrediat sine certe, sine incerte. l. certo generi §. 1. deseruit. vrb. l. si co loci. si
seru. vindic. et opus non dicitur, nec tantum prohibendi: ut, et in ipsa operis demolitio non
facere veniat, sed equitatem omolitus quandoque: Nec dicitur prohibentem pro-
natam fieri posse, et indubie §. vi loci habere; et similitudine non tantum prohibendi, non
ex iure negati; sed eo §. interdicitur generaliter est, et similitudine loci habent nunciatio
ex causa damni infecti ob eandem rationem, nec ea sub hoc edicto diphendit =

§. si priusquam. 15.

Deest hoc lex sub h. t. et quia stipulata cautione in alij specie non nunciandi, postea si quis
nunciat, potest ipsum nunciato, et quia ut index h. c. etia §. 1. quando remittit hanc cau-
tionem stipulanti subdit amplius non nunciandi, vel vim faciendi si executoris scedit ita non prohibendi

donec de pietate iudicet, et si in causa remissionis latere nuntiatur, nihil in po-
 sessionis nunciatur, donec causa iudicet. arg. l. 3. §. 2. de damno info. et l. 1. §. cum fr. si
 serv. vindic. si nuntiatur non videtur nunciatio omnino remitti, et hoc iudicij potestas
 vix in servitibus negatur, quia in eis nullus interdicit, quo actori iudicet, et hoc re-
 medijs expeditis, et vltimij. In affirmativis si quis sit in possessione eorum post redditionem
 interdicit, vel forte antea, et inquietet, si agit persona ei contra adversarium se inter-
 vim non impeditur. Cetera si quis sit in possessione libertatis, quia ante vltimij non fit
 et inquietet, ei contra adversarium se non vltimij interm. l. gen. de aqua quot. et yltim. l. 3. §. 5.
 hoc autem verum quod enim. ff. de itinere. et in eis interdicitur nunciatio, quae minus vlti-
 liora. l. qui vltim. h. et potest defendi arg. d. l. 3. §. 5. h. aut intelligitur et h. l. gen. de a-
 qua quot. quando quis possessionem interdicit vltimij agit, et sic huc similitudine sunt, alit
 iniquum esse tenent megitare cautionem incerta possessione, et in vltimij verum est
 ut recte Cuiac. ad Affic. l. §. si directo agam offensa, neququam opus iudicet, donec de
 iure doceat. l. si eo loco. ff. si serv. vindic. Idem si rei vindicatione, cui alius prima-
 rily possessione, et modo ipsius quae abique vltimij fundamto. Nec meo videri salyda
 tio vltimij indicat vltimij in vltimij servitutibus iudicet, quamvis sic in actionibus in re.
 Sed si vltimij quae evasione redditione operis si quod facty erat, et cautione de
 non impediendo re expediebatur, aut demeritis requirebat ultimatum, cui iuramen-
 to. l. horum 7. et l. est 12. si serv. vindic. arg. l. qui reddere. de rei vindic. in un-
 ducta si quis cum petitor a possessore fundi salydatio iudicet de fructibus vltimij
 endy. l. Cuiuscumq. 66. de vltimij. §. fin. in 2. specie; nam in prima non fit. Hoc vltimij de
 usufructu: si vltimij actum possidet, et usufructus reget, remanet in possessione,
 et forte similitem salydatio iudicet. Sicque huc servitus rei vindicationis alit
 milat, cum proprietate fructibus vltimij, et ipse vltimij possidet. l. vlt. ff. vltimij possidetis =
 sed quare iudicet in hoc. Cetero quod de remissione agit quod possidet in ser-
 vitutibus negatur, nam in affirmativis facile est. Sic §. testibus, et in vltimij
 non multum differunt, nec admittunt exceptionibus, quae aliter requirunt in legibus. l. 3.
 §. vltimij subiungit. ff. ad exhib. et §. iungentibus, actibus. alij: forte si alio tempore
 quae voluit §. defecare, et fuit impeditus. Cetera si quis alio tempore aliquid fuit,
 nec impeditus fuit, in dubio aut §. libertate §. dny. l. alij. C. de seruit. in dubio
 possessionis domini melior dicitur §. habentibus arg. l. habentibus. ff. omnia diuis. Itaque
 vltimij vltimij vltimij. Nec §. l. si duo 3. vltimij possidetis; nam ibi nemo vincit, ut ad iudicet
 tenent 2. §. vltimij. vltimij. et nota simile esse illud remedium huc, in hoc, §. vltimij
 actor et petens remissionis, et petens exceptionem noui operis; et in hoc §. qui vltimij, clam,
 aut §. cario ab alio possidet non obtinebit remissionem. et cetera.

l. §. dicitur vltimij.

Et si qui negat absoluat ab impensis, et ad patientiam demerit, dati recursus in
 alium ad impensas. arg. l. si ex duobus vltimij. de noxalib. si enim duo rei sunt, et ad diu-
 sa sint obligati, unus ad redditionem, alit ad patientiam: si unus danti fecerit, et tantum
 male qui fuit tenet interdicit ei. inf. l. 2. §. imp. si ambo sciendi fecerunt, et in §. qui-
 sity l. 2. inf. et uno sciento alit me liberat, quoad facty redditionem. l. tunc §. si in-
 quidoro. ff. §. vltimij, aut clam. si omnia vltimij. scy §. §. d. si in regularo. et l. §. plurimij §. ff. de
 noxalibus.

l. p. §. 20.

Hoc interdicit directe reddit in eum, qui iuxta nunciatio in loco nunciato §. defecavit.
 Ita dicit §. §. §. nec quare an possidet vel non, nec in re §. §. scriptis, sed personale est,
 ut omnia interdicit. l. §. §. de interdicit. h. §. facty est redditionem. §. facty est iudicet d. te.

vel ab alio suo nomine, vel si ratum habuerit. l. 5. §. 1. ff. de iur. iud. §. 1. Repetitur tunc fecisti,
quamvis verum sit quod de possessione operis; si forte duo fecerunt, et unus possidet. l. 2. §. 1. ff. de iur. iud.
in fine. h. ne in solutis adversarios quod fecerit unus dividat. l. 5. §. 1. ff. de iur. iud. in pr. h. sed quomodo
do qui non possidet repetitur opus? eo modo quo potest solvendo ingeniosus, et invidiosus; ut
sunt si fecit, et possidet, nec tamen nunciationem suavit, ut in l. 1. ff. de iur. iud. tenet, ut ibi, nam semper
adversus eum qui possidet, et fecit datur directio, quamvis ex causa ignorantis inflectatur san-
ctio; et semper adversus eum qui fecit, et non possidet; ubi in interdico §. vi. aut clam. in
quo eadem formula. l. 1. §. 1. ff. de iur. iud. Sed quid si alter possidet, nec fecit, tunc videtur in idem
cuiusdam executionis sententia extra eum qui fecit laesum in ipso reddere, ne stultus §. 1. ff. de iur. iud.
§. 1. ff. de iur. iud. ne quid in loco pub. Neque semper hoc sensu in possessionis reddi dicitur. l. 1. §. 1. ff. de iur. iud.
§. 1. ff. de iur. iud. cum enim in hijs interdico non quiritur de damno, sed de iniuria operis; sed tamen an
sua prohibitionis, an ista nunciatio legitime factam sit quod fecerit, merito possessor non te-
net, nisi prius probata nunciatio, vel prohibito sit, hoc autem fieri nequit nisi ista legitime
ostendatur, qui personaliter fuit prohibitus, vel qui fecit, et possidebat laesum nunciatus; igitur
non prius ad possessionem quiritur, quam probata facti iniuria, ut recte §. 1. ff. de iur. iud. de em-
p. l. 1. §. 1. ff. de iur. iud. §. 2. quid si nullus sit, cuius factus arguatur, ut in l. 1. ff. de iur. iud. vel §. 1. ff. de iur. iud.
qui fecit alienavit, et accepit lite in scriptura? semper adversus hunc agit in iudicio ad ipsam
quiritur directe, ac si fecisset, §. 1. ff. de iur. iud. si nihil quiritur ab hoc absolutum, sed factus remanet
prohibitus, §. 1. ff. de iur. iud. ut executio sententia fiat contra possessorem; nam semper iudex declarat
opere ista edicti factus esse: ad quod §. 1. ff. de iur. iud. alios acta. et hoc factum quando ex legi-
timo ostenditur; vel verum est non nocere, sed nec quiritur, etenim qui possidet prohibitionem
tam §. 1. ff. de iur. iud. etque de damno infecto cavet. l. 1. §. 1. ff. de iur. iud. Recurrunt ista au-
tem, si ob opus maiori §. 1. ff. de iur. iud. ad cautelam tamen debet esse possessorem citare.
Ad qui interdico repetitoria requiritur in loco publico, et ne quid in inferenda directe semper
contra possessorem datur, non contra facientem, nisi dolo possidere desierit. l. 2. §. 1. ff. de iur. iud.
ne quid in loco pub. Sed §. 1. ff. de iur. iud. ubi interdico non arguitur factus contra prohibitos seu nunciatos,
sed factus habendi quod quod fecerit sine dolo, sine ab alio in itinere, locum publico,
§. 1. ff. de iur. iud. si de locis facta sunt, ut ex formula ipsorum datur. l. 2. §. 1. ff. de iur. iud. §. 1. ff. de iur. iud.
l. 1. §. 1. ff. de iur. iud. ne quid in flum. pub. itaque non aliter tenet, quam qui factus habet po-
ssidet, vel qui dolo desistit possidere, vel habere. arg. l. 1. §. 1. ff. de iur. iud. §. 1. ff. de iur. iud. personalia
tamen sunt, quia factus personaliter arguitur, ut dicitur ex formula. ubi habet, repetitur: ser-
vatur tamen distinctio in experientia. d. l. 2. §. 1. ff. de iur. iud. ne quid in loco pub. in eij. non ostendit
qui tamen quod fecerit habet, sed aliter interdico §. vi. aut clam. vel illi interdico ex cogite
prohibitionis; nam ut prohibitoria factus quod fecerit non habendi arguitur. l. 1. ff. de iur. iud. ne quid in loco pub.
et si quod fecerit iam sit. d. l. 2. §. 1. ff. de iur. iud. ne quid in loco pub. Cum §. 1. ff. de iur. iud. ita habendi quod fecerit
vigore iudiciale arguatur, non aliter quam qui habet legitimum ostenditur. et, qui et defen-
dere potest tale quod fecerit non nocere publicis viribus. Item in actione agere §. 1. ff. de iur. iud. qui personaliter
est. l. 1. §. 1. ff. de iur. iud. §. 1. ff. de iur. iud. et factus quod fecerit, et arguitur dominum manufacti quod fecerit, quod
agna §. 1. ff. de iur. iud. aliter nocere potest, tamen §. 1. ff. de iur. iud. legitimum ostenditur est, et de fene datur
potest agnam §. 1. ff. de iur. iud. non nocere, et servatur distinctio eadem expensuram. l. 1. §. 1. ff. de iur. iud. §. 1. ff. de iur. iud.
§. 1. ff. de iur. iud. et non possidet, qui fecit non tenet ista actio, et §. vi. aut clam. interdico. l. 4. §. 1. ff. de iur. iud.
§. 1. ff. de iur. iud. nec interest an quis prius agere §. 1. ff. de iur. iud. aut in possessionem, an interdico in eum qui
fecit; cum ad diversa facta tendant. d. l. 4. §. 1. ff. de iur. iud. §. 1. ff. de iur. iud. sicut in nostro interdico, et in in-
terdicto §. vi. quo ut diximus prius in eum qui fecit agendum est, et postea ut executio illi
reddere in possidente. Actio §. 1. ff. de iur. iud. causa in rem scripta est, ut ex ipso formula datur
l. 1. §. 1. ff. de iur. iud. ubi ratum non habet, neque desinat factus aliquod personam in inferendo,
sive rem habentem, sed tamen ubi §. 1. ff. de iur. iud. qua affert in quocumque. habet possessionem, qui hoc

igitur, si rem affectam habet est obligatus gratiam pro utriusque, si pro factis
 ita habendi; si autem et in re nunciata in terminis nunciatorum. L. fin. h. t. obligati
 enim possessor quilibet non potest in loco nunciato pro vel quibus affectibus nuncia
 tione = interdicitur unde in generale et factis arguitur, qui in delect. L. i. h. t. nec
 date executio in terminis possessorum, ut in nullo h. t. et quia nulla ingenuorum respuen
 dia, et quia in directo interdicitur venit plena rei gratiam. L. 6. h. t. in nullo h. t. nisi
 si interit, et impens, sed non servitibus, dominijve gratiam: venit igitur necesse gratia
 occupatorum ablatio. L. 7. l. 11. de l. 1. et v. arm. Si si dolo fecit pro quominus res
 h. t. tenet, tenet etiam ad iuris gratiam, si hoc petitori placuerit, et tunc in potest
 cogi testis ad gratiam. L. 2. §. hoc interdicitur. ff. de rebus pub. l. 1. §. cum
 autem. ff. de vi. arg. l. 2. §. opus in fe. h. t. saltem interdicitur ubi dicit in §. quos.
 L. 1. ff. de h. t. §. for enim propter auctor, et fautor L. si tibi §. de signis. ff. de pactis.
 hoc admittit, quasi pro factis habendi, et in hoc igitur gratia huius interdicitur ubi
 tas, cum ab extraneo in actione quasi serviana referri poterat dominij gratia;
 non autem in hoc interdicitur, ut ait Baldus in §. interdicitur. inst. de interdicitis. itaq.
 generaliter interdicitur omnia gratia L. 1. §. fin. de interdicitis. licet aliquando in tem
 pta videantur, hoc est a designari videantur gratia, sed res, ut in nullo pro in lo
 cum, et §. vi. aut clam est factis. et in prohibitorij ne quid in loco pub. Similiter
 in exhibitorij rem, quae exhiberi petit ne occultetur, et ex facto, in ex possessione
 rucunt. D. ual. l. 1. §. 37. v. eundem 21. §. fin. l. 1. §. d. et longe L. si eadem, et d. d. d.
 ff. de reb. creditis. L. 2. §. item v. de aqua plu. L. 1. de oblig. et act. et in
 summa mihi videtur, §. in actionibus in rem scriptis obligatio resultat immediate
 ex re ipsa, vel ex equitate L. si eadem et d. h. t. de reb. cred. d. l. 2. §. item v. d. d. d.
 al. sup. 21. §. fin. l. 1. §. d. cy nec ex dominio, nec pro dominij dicitur = in supra dictis
 interdicitur, et act. aquae plu. obligatio immediate ex facto resultat ita habendi, ut
 attenti damni dicitur, vel dari possit, ut ex formulis apparet. d. d. h. t. et l. 1. ff. de lib. h. t.
 ex lib. et l. 1. de lib. exhib. Sed unde formularij dicitur, quia interdicitur ad damni
 reparandam, §. ex facto immediate quoniam, et in sequentiam restituitio: similis actio
 aquae, ut damni graueat, actio in rem scriptis, ut res signata, et restituitur, §. im
 mediate ex solutione rei; aut ut in ea causa reparatur, ut regni possit. et similiter ad
 L. 1. §. unde ff. de Cleary. ubi similiter factis habendi arguitur = L. videamus §. in interdicitis
 §. vi. ff. de v. r. =

§. siue autem

Dic unquam erit tempore nunciatorum - L. §. nunciatorum h. vel unquam est nunc, si de
 nunciatorum, quia demerendo opus non fecit. L. 1. §. opus non. h. t. et ibi. Quare =
 §. hoc interdicitur.

Voluit igitur anno terminari, hoc enim putavit absurdum. arg. §. 1. inst. de ppet. et temp.
 cum hoc tot solemnitatibus executibus edictis stemeretur. v. l. §. nunciari. h. t. nec
 novum, sed interdicitur gratia, et §. ex aliqua causa sumant scriptis rei gratiam. L. 2. §.
 gen. ne quid in loco pub. L. §. interdicitur. ff. de §. cario. L. 1. §. hanc actio. velis h. t. l. 1. §.
 §. fin. h. t. etiam licet §. more §. t. h. t. sua remedia anno circumscribere, quia et co
 rum Imperij anno terminabat, L. 1. §. solus §. d. d. d. causa. §. 1. §. potestatem gratiam. cave
 bant, auctoritate iuris, qua debeant. v. late Cyac. inst. in heronum. ff. de ob. et actio. h. t.
 D. ual. l. 1. §. 2. in h. t. semper danti quatenus ad ignem fuerit, quibus ex facto actio non
 cit: licet intelligi debent. L. 4. §. fin. l. 1. §. gen. de damno inst. licet enim gratia ita actio
 sint ob rationem gratiam, tamen in h. t. in solidum si dant, nec in illis h. t. h. t.

sed tantum in huius modi, ut hinc actio in bonorum rapto in nichilum datur in huius, quia
melior solutio fortior, quae in solidis, quasi ex facto structa. L. 9. ff. de solut. fortior. l. 2.
s. fin. ff. in bonor. rapto = actio quae quae in solidis in huius. L. gen. 9. §. aut. et h. quae
in h. vna. C. de acton. et vna. C. de solut. defunct. Mentis l. obier. 3. et aliter.
Mesa 2. vna. §. 38. Dotat defendi secundum h. actionem in factis ei dandam in huius, quam
labium induxit L. 4. de interd. l. 1. §. 1. l. 3. de vi. et vi. arm. et lege magis, quam interd.
h. vna. labeon. qui Proculeianus =

§. deinde 3.

Satis datione oblata nunciatus possessor qualificandi substituit pro rationem publicae utili-
tatis, ut subleat auctoritate fortis, sine ante possederat, sine n. l. 9. s. huius. ff. §. vi. hanc
que fortis possessoris hoc interdico tenet, quod eadem natura est ac illud, leges lib. 1. §. vna.
hanc l. 1. ff. ne vi fiat ei. quasi ab ipso misum in possessione tenet, estque vltimae interdico
vbi possidet, cy in illo sufficit paxre satisdatione; in isto n. vi n. clam, aut paxre ab ad-
versario possidere, et similitur post hanc paxre satisdatione. arg. l. vna. C. vbi possidet. et
forte in interdico vbi possidet, qui satis obtulit securus n. erat; nam cy in satis datione can-
is cognitio non interveniat, si forte qui satis dedit violentus possessor inveniebatur, ab ad-
versario causa cognita in interdico n. manentere a fortis, quasi nulla reddita satis-
datione cognita violentia; in nostro autem interdico nihil aliud quirit, ut dixi, quam
an satis datus sit, nec quirit de iusticia satisdationis, quae fundat in paxre; neque
enim qui eam obtulit, si qualificandi ius n. habere. arg. l. 1. §. deinde. de paxre. b.
§. cogit in aliis, qui qualificant post remissionem. l. 3. §. h. interdico. ff. vbi possidet. Illaque inter-
dicto stanti esse debent =

§. hoc autem 12

Interdictum, de quo hic est retinendae possessionis qualificandi, in qua substituit, qui fortis
satis dationis post nunciatus quancumque. l. 7. §. remissione. ff. §. vi, aut clam: quia ac-
cipiendo satis, qui nunciatus hanc transferat, vel affirmat, sine §. cy ista, quomodo satis
accipiat ob dispositionem fortis. h. l. §. hoc interdico. v. nec quicquam, qui fundat in paxre
sumptione ius nunciatus, qui satis dationis offert; qui contra in publica nunciatus certat,
cum neque nunciatus transferre, nec affirmare in alio possit qualificandi possessionem,
et certe paxre ius qualificandi, §. deficient in publica recedit; et n. satis tuta Repu-
blica est ob satis dationis paxre paxre; n. aliter itaque fortis qualificandi paxre
potuit, quam si de iure doceat sumare; et si satis dationis in publica qualificandi offert.
sed n. eo magis paxre qualificandi, quatenus ius qualificandi habet, si a nemine postea paxre
habeat ob remissionem edictalem. l. 3. §. si §. cum. h. et accipe h. vna. neque enim paxre
mittendae et id est tam laxae reddito interdico = Adde fortis n. posse recedere in publi-
co qualificandi, quia a Principe recedit. l. 2. ff. ne quis in loco pub. et si forte recedit, non
absque causa, cognitione, ut hic dicit. forte an qui habeat a Principe recedens: an de
novo quid fiat, vel locum publicum respiciat tantummodo. toto h. de via pub. et de vna
municipia. ex §. h. tex. in l. paxre 3. §. plane. ff. §. vi, aut clam =

§. hoc interdico 16.

Non eadem ratio hic, qui in interdico demolitorio, de quo in §. hoc interdico h. l. etiam
fore semper interdicta infra annum, nisi aliqua specialis ratio, ut in illo, et in l. 2. §. paxre.
ff. ne quis in loco pub. l. 1. §. hanc actionem. ff. ne vi fiat ei. in ff. l. 6. §. interdico. ff. de paxre.
vna, tunc enim fortis sumit scriptis rei paxre, quamvis et sic paxre vna, ob factum,

et voce p[ro]nam stineant ex parte rei: Similit[er] Latit in actionibus in factum,
ut in damno infecto st[er]a mag[is] tractat[ur], et st[er]a n[on] admitunt in possessione. L. 3. §. fin
L. 13. §. pen. de damno inf[er]o L. 1. §. hanc h[ab]itaz. de us[ur]is §. 4. si minor falsum
mady. L. 9. §. post amoy. ff. de eo q[ui] met[us] causa, namq[ue] st[er]a in d[omi]nio d[omi]ni actio
q[ui] met[us], et anno terminari debet. L. in honorarij. ff. de obliq. et act. S[er]viti[us] Paulina,
et Calpurniana. L. 3. §. h[ab]e actio. si quis in f[aci]end[um] pat. sed st[er]a in Pauliana. L. act. §. h[ab]e
actio. ff. q[ui] in §. credit. d[omi]n[us]. In ista absolute revocari alienatio, et n[on] reddito q[ui]s
L. 1. debitor. q[ui] in f[aci]am. sic semp[er] st[er]a l[ib]er[is] d[omi]ni, ut q[ui] b[er]it, in alia revocari aliena-
tio si empor[um] voluerit. L. 1. §. si q[ui]s. ff. si quis in f[aci]end[um] pat. et reddito q[ui]s; sic n[on] semp[er]
st[er]a l[ib]er[is] d[omi]ni = quandoq[ue] et st[er]e p[ro]p[ri]etate q[ui]s, et p[ro]p[ri]et[us] in odij facti. §. 1. de
p[ro]p[ri]etate, et temp[or]e. L. h[ab]e actio §. h[ab]e servus corrupto. L. fin. §. h[ab]e in d[omi]nio. ff. namq[ue] cau-
sa mixta, aut ind[ist]incta mixta, q[ui]s post amoy n[on] dant, quaten[us] l[ib]er[is] extorq[ui]en-
tur in p[ro]p[ri]etate tribunt; quia hoc p[ro]p[ri]etate vere p[ro]p[ri]etate v[er]i habent, et sine q[ui]dem
actionib[us] v[er]i, sine fin factum d[omi]ni hoc extorq[ui]ent, ut Cujac. voluit. d. l. in
honorarij. Idem si st[er]a v[er]i; aliud in st[er]a actib[us], et ex h[ab]e actionib[us] v[er]i p[ro]p[ri]et-
torij, quam[vis] ex dolo dent tamen in solidum. L. 1. §. dat. ff. de p[ro]p[ri]etate. L. ex de p[ro]p[ri]etate.
ff. de obliq. et actionib[us]. et ibi notata. Conditio furtiva, quam[vis] occasione delicti de-
bit, in solidum adversus h[ab]e reddat. L. 1. §. illo. ff. vel q[ui]a quasi ex f[aci]to quodq[ue]
st[er]a actio negat, ex ratione §. itaque. in p[ro]p[ri]etate. arg. L. un. §. 1. C. de rei v[er]o
re act. vel in odium furij, in quo h[ab]e quasi succedit. v. notata. In d. L. 3. in ac-
tionib[us] ex st[er]a dolo et q[ui]s q[ui]stionib[us] veniant, et quasi p[ro]p[ri]etate st[er]a int[er]-
ligat, est que diversim[od]o includi dolum in actione, et actione ex dolo oriri, ut d[omi]ni
vel in h[ab]e. v. L. 1. §. h[ab]e actio. ff. si vendit[ur] non. m[ul]ier. v. et si vendit[ur] vel p[ro]p[ri]et-
tio. et L. 4. ff. de ind[ist]inctis. Vbi d[omi]ni in d[omi]nio actio in facti post amoy. v. L. 3. §. fin. ff.
de tabul[is] exhibentib[us].

L. stipulatio 21.

H[ab]e stipulatio q[ui]a est h[ab]e edicti, et stinet p[ro]nam oper[is] p[ro]p[ri]etate, sine v[er]i in-
dicti, sine §. defendat, sine quib[us] dolo malo p[ro]p[ri]etate. §. sine aut[em] infra. vel quaten[us] v[er]i q[ui]
si hoc p[ro]p[ri]etate placet. L. un. C. h. ff. L. 2. in p[ro]p[ri]etate de p[ro]p[ri]etate stipulatio. §. p[ro]p[ri]etate h[ab]e. Exequi
q[ui]s. absque novo ind[ist]incto st[er]a d[omi]ni, p[ro]p[ri]etate, et p[ro]p[ri]etate, q[ui]s omnia stipulatione
v[er]i ponat in statu, quem habent n[on] in p[ro]p[ri]etate non p[ro]p[ri]etate, ut omnia d[omi]ni oper[is]
alio securitas actori parari n[on] p[ro]p[ri]etate. de qua in §. 1. h. et L. 20. §. nec quicquam. h[ab]e.
postea q[ui]s p[ro]p[ri]etate ind[ist]incti de p[ro]p[ri]etate, aut servitute. sed quid d[omi]ni h[ab]e d[omi]ni ab
illa, q[ui]s in p[ro]p[ri]etate in ind[ist]incti v[er]alib[us] de v[er]i servitute, et v[er]alib[us] q[ui]s a d[omi]ni
appellat ind[ist]incti sol[us]. §. 1. in p[ro]p[ri]etate de p[ro]p[ri]etate. Paulus l. servit. §. h. in p[ro]p[ri]etate. L. un. C. v[er]i p[ro]p[ri]etate.
L. 3. de p[ro]p[ri]etate ind[ist]incti. et alij a Cujac. in p[ro]p[ri]etate. Illa in se stinet p[ro]nam p[ro]p[ri]etate, h[ab]e
non nisi offitio ind[ist]incti. arg. L. n[on] sol[us]. de v[er]i v[er]alib[us]. L. loc. in p[ro]p[ri]etate. eod[em] = nam s[er]v-
tum p[ro]p[ri]etate d[omi]ni v[er]a p[ro]p[ri]etate, et quandoq[ue] fundi d[omi]ni n[on] reddat p[ro]p[ri]etate. arg.
L. qui bona. §. si q[ui]s. de damno inf[er]o illa tam in d[omi]nio, quam in servitute; h[ab]e in do-
minio, in servitute namq[ue] legit[ur]. sed quandoq[ue] n[on] causam n[on] impediendi. d[omi]ni.
d. L. un. C. v[er]i p[ro]p[ri]etate. nec facti v[er]i incorporat[ur] d[omi]ni v[er]i, nec q[ui]a p[ro]p[ri]etate; et
in istis incorporat[ur] maxime d[omi]ni, cum illa p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate; h[ab]e n[on] q[ui] fieri ne-
queat quia d[omi]ni servitute fiat, de qua h[ab]e edicti; et h[ab]e etiam incorporat[ur] d[omi]ni
post illam p[ro]p[ri]etate, cum ad diversa tendant. arg. d. l. qui bona. §. si q[ui]s. de damno
inf[er]o illa h[ab]e servitute parat; h[ab]e non nisi in h[ab]e ind[ist]incti accipiendi, q[ui]s illa
non habet necessariam p[ro]p[ri]etate additione. L. 8. §. sciend[um]. h[ab]e §. h[ab]e = illa servitute actori
et v[er]o licentia p[ro]p[ri]etate. §. si q[ui]s h. et d. L. 3. §. h[ab]e h[ab]e. §. h[ab]e n[on] q[ui] n[on] tantum p[ro]p[ri]etate
litigat[ur] ad ind[ist]incti venient[ur]: illa, v[er]o d[omi]ni n[on] habet necessariam alio ind[ist]incti alio p[ro]p[ri]etate
sol[us], et v[er]o et v[er]i n[on] ind[ist]incti, q[ui]s h[ab]e q[ui]s ad p[ro]p[ri]etate veniant. §. h[ab]e forte sic,
ex alij clausula p[ro]p[ri]etate sententiam, q[ui]s auctoritate d[omi]ni n[on] supponat d[omi]ni, et v[er]o ind[ist]incti

in re quingali abique legitur exequi; nec potest in pectoris glorio sibi stylata n. ito

8. Ver. antequam

Cherim ota auctoritatem ptois, sic n. ota l. signu ab alio leve indicia. l. h. pulat.
s. celuy. ell. obly. vel utay ius sumptibus et facto nunciandy githa patientia; ptois
formulam interditi dabit, qua interdicitur p'vately tethoy gientiboy uboy solemnibus nomine
p'toy. Cy. s. obser. 17. l. ut. C. de interdicy; si tergiversabat, nec rem defendebat, in p'hibito-
ry, in possessione mittebat, in p'hibitory decedy exequubat p'hibitory, nuncquam
p' many militay. l. 3. neq' fiat ei. Paulus 4. sent. n. 6. a Cy. sup. et B. Nideroy. Idy in huius
allegabat, quandoq. extra ording exequubat decedy. d. l. 3. n. reddite interdico, q' in ius
muy ius erat ordinarij, quamq. ad exemply ius extraordinarij peragere. l. 3. p.
C. de interdicy. quandoq. non, sed interdicy reddebat. ut h. et l. 1. s. cap. ff. si ventis no-
mine. ob ratione, de qua ibi; q' si pari sparetat, et se legitime defendebat githa satisfacta
indictio isti, dabat acta in facty, et index cognoscebat. Paulus sup. et sic intellij. l. 5. re-
hiby. ff. ut possidet. l. 5. s. si q'ny Nio. l. 20. s. n. nulli. h. n. et in elect. actor? erat an q'ny
interdicto, an recta in facty act. uteret. sig. intelligit Nubr. huius. ff. de interdicy. et.
v. s. p. inst. de interdicy. et Jacob. ad drenter. 3. volum. 2. dig. 25. in p. et Brisonis et
Baldwin. in d. 5. p. inst. de interdicy. = et Bon. et Ollnat. in Nubry =

9. opus autem 3.

Aliud ut numerari possit, et aliud in interdico, ut Yede Cum. h. stipulatione enim
interposita lenis ay res agit, ay n. directo offendat p'toy auctoritay ea githa, et i. om-
tate ex h' clausuly =

9. quatum 3.

Utique lectio defendi potest, facilius vulgata, ut hic. Unumquemq. cauere debere
et submit ratio subiecta; si enim vny tantummodo cauere p' partem, imitij caute, et q'
p' parte opus non potest p'hibu. arg. l. vj. d. de seruit. ay alij, et quia q', qui cauet in hac
extradudiciali instantia defensor est. l. 3. p. h. defendi auty ay nisi in solidy n. potest
l. 4. s. p. de v. ob. et h. quia securus cauere n. est, ay sicq' interdicy n. emittant =
Secunda lectio flor. Unum cauere debere similiter p'hibet ita, vny in solidy nomine
omny cauere debere, ut defensor p'p'ia cyteroy, et ita securus est ay cyteri interdicy
non possint teneri, ay omnes sub umbra satisfacionis sint, et de ea excipere possint, et
quamq. n. excipiant tamen cauere, ut tertius oppositor potest sperare, et excipere de
securitate in solidum p'hibenda = similiter nunciandus est securus, nam si res ab omni-
by in indicio p'p'iaty n. defendat, aut indicet, vel quid dolo omitat, agere potest
in cauentem ad solidam p'hibicionem suis impensy, aut quanti res est si voluerit.
nec obstat, q' si cyteri obdicerent p'hibu opus n. possit; nam onca videtur p'hibicionem
omnino de p'hibu debet opus, et q' vny cauere legitime obdiceret est p' sua parte, et in
indudij sententia ota vny lata omniboy nocet, vel p'p'ia arg. l. loci. l. si fundus. ff.
de seruit. vndic. hoc quando est indicat, vel interdico agit; sed quod si ob res ag-
noscere n. defensam, vel ob dolum, n. dicit ob eandem individualitay ratione; sed in re
indemnitatis sequi potuerunt: ay. q' qui p'hibet cyteri forte obdicerent, partem in sub-
stantia p'hibet, nec in facultate suay p'hibere. igit. arg. d. l. 3. de seruit. de
q' n. p'hibet, sed solidy p'hibet, et ratione sui partem potest ad totam p'hibicionem,
q' n. p'p'ia auctoritate, ut in seruitiboy, sed auctoritate p'toy p'hibet, et excipit; nec
audiente istoy sunt, quare eundem p'hibuerunt, quare remissionem n. p'hibent, ven n. o-
des qua ratione dependere se possunt, ay q' alij melior eury satis factay, nec excipit
caute de rato, q' n. necessaria arg. l. 5. p. de pcurator. alit n. pcurator, seu pcurator
in tota causa sit, quamq. affirmare n. addes = Et ota si plury nunciand omniboy

causis istem filioribus, vel omni seruo omnium. et similitur vny q. ista saby da-
 hore de nato q. alij acquirere potest saby datione, sed hic casus fraternitas, nam ab-
 que aliorum seruum forte facere nequit; sed non ne secum numeratus est, et si alteri
 stradicant, nullatenus, nam q. alio n. ista quamlibet legi saby dicit = Nunc quod est que
 modo indidit pluribus ista plura dicit (scilicet de saby datione) dat indidit aduersus
 vnumquem. in solidum, si omnes fecerunt, et de restitutionse agat. l. 2. de ptoz. istat.
 et h. s. Item si de impensy, cu pars restitutionse sunt, et circumdity in vno negantibz fa-
 to restitutionse = ut enim vny indidit, et si fructus habeat, cu facto strungitioz ter-
 minant; ita et restitudo, et si impensy struat: si vny fecit, alter non, in facientem
 in solidis. l. q. d. h. h. in alij exequit ad patrimonium; q. que qui in solidis q. d. h.
 a ceteris partem exequit, cu n. ycau cessione. l. h. s. Cassio. ff. de aqua plu. item.
 mes videri erit, et n. antea vny, vel omnes fundis alienauerunt; q. si soluendo n. h.
 q. stragem agit, alter liberat sola ouentione, si vnica vicio fecerunt. l. temp.
 s. qui in regulis. ff. q. v. quia vnus factus, et ex eo incidunt duo vel debendi fa-
 ri sunt. l. 2. de duobz vey, ibique impet, qui male dixit, vel omnes strungitioz
 non ouent, alio si q. d. vicio fecerit, quia plura facta sunt. d. l. temp.
 quod si n. de facto agat in odemnatione, sed de gtimatione facti, et cly q. indidit
 tunc in partem tantummodo vny q. d. h. tenet; nam circa hoc duo vel n. sunt: d. h.
 igit vey. in obligatione deducunt, vel incidunt, opus, et id q. interst. aut gtimati-
 ho strungitio. hoc est quanti vey est. Cum igit restitudo duoz vey incidunt ex
 stenta ve indidit quoniam, si de restitutionse facti agat, vey erunt, si de eo,
 q. interst, aut gtimatione, n. erunt, cu verum etiam sit n. in solidis materialit, sed
 q. parte materiz facti damny quom. delicti: sicque quoad hoc non exegere de
 bent periculi ouentatem. l. si plures ff. de admody. tutor. l. 1. si quid duos. ff. de ptoz.
 l. 22. coly. l. 3. si duobz ff. de modat. si n. speculabit in h. legibus, in stradicibz bonz fi-
 dei q. d. h. exuberantibz doly vndicant. vel in delictis, vbi plura facta ouiderunt, eo
 q. vny, et abique alio fecit. l. 1. q. alij. C. de dedit. fortuna. Nec obstat l. 8. ff.
 de nozalibz. l. 4. si ex nox. casu agat, cu ibi de serui defensione agat, q. indi-
 uidua. l. in except. del. oblig. gtimatio autem circumditya defensionis. vel ne ex-
 lecto vnus q. d. h. in plures distinguit aduersari, ut ex stract vnus in actione repe-
 cutio. nec obstat l. 2. de duobz vey. l. decem del. ob. q. alij, q. de duobz vey ouen-
 tione facti. hic autem nec quoad intesa, nec quoad gtimatione duo vel abique
 ouentione fieri possunt. Cu strung. diuersy in pona strungitioz ouenti; neque enim ut-
 tra partem fundi facti materiz obtinere esse debent. ut nec vtra partiz damny in
 actione damny inferi. l. plures. l. ex damny. s. gen. et stract. de damny. info. q. omne
 aperte q. d. h. in l. supra stract. s. Cassio q. vey. l. stract. s. l. de aqua plu. non
 obstat q. ibi dicit vny ouente liberari cetero in d. s. Cassio. et solutione cly, q. indidit
 q. ut dixi fieri q. parte delicti; nam l. q. d. h. ratione specialem. magna q. d. h. istat
 q. aqua plu. actio restitudo opere de erat, nec damny vnit, nisi q. post stractioz.
 a ceteris autz stractioz q. non est. Cuyac. 49. Pauli ad Edicty. ibi. Nec distictioz in-
 cictatiz periculum tentari posse summe esse temp. vbi doly Cassiam dedit indidit
 duntaxat ex Reg. 12. q. d. h. in d. l. si plures. quamvis vnus differ. d. h. stractioz bonz
 fidei, et alio. vel vnus differ. ind. doly, q. stractioz vnus damny dat in solidis. vel
 aliquo sensu q. parte doly. q. d. h. in ve adeo distictioz defendi potest. et n. stractioz
 potest sententiam labony fuisse, ut indidit in causa tota indidit duo vel vna
 erenti, ut colligi n. obscure videt ex noxio s. et ex l. temp. s. in regulis. ff. q. v. s.
 Cassio in d. l. h. s. Cassio. qui obtinuit. d. l. si stractioz. s. l. coly. ibi placuit, coz. sine
 vny = si plures in vnus indidit sub ealy distinctione vey bonz = sed non ne

Superioribus obstat. l. si corpe. d. si fundus. ff. si serv. vendit. potest quam optime pro-
 capis superioribus adaptari. v. l. mortuo. d. fin. deliq. r. l. 4. §. fin. deli. obly. = quod si
 de stipulatione agit: si ab uno indigita et iam diximus: si ab omnibus vni distinguit,
 aut vni quique in solidum, et duo vel in tota causa; aut ex parte, et distinguit, vni-
 que in causa indiget; aut pluribus ab uno, et duo vel stipulanti; aut pluribus ab
 omnibus, et sic ut in d. Casus l. si de agy. plur. et l. plury. de damno int. et si rei fac-
 ti sunt mentione, gestione vni, vel mentione tollit obligato. l. 2. de duob. vel. l. de
 cem. deli. oblig. maxime in abstracto stricti iuris. v. l. Valent. lib. 4. c. 6. et vni
 obligatio, qui novate necyaria exigitur. l. 3. d. ity. scribit. ff. de pecunia. l. aliam.
 de novatione. nec obit. l. l. i. d. si apud duos. ff. de pign. ubi n. tanty ex mentione duo
 vel, sed ex incertantia ob dolum, vbi genericis societoy, ut diximus, nec multy hie
 ad materiam = Et adde ad causas indiget, et dato cuiusbet ex pluribus in solidy
 et omny simul. possunt agere, et si ob gestione vniy opy sit vntit, ampliy quo
 ad vntit, et dicitur aliy n. tenet. l. si in re. com. 29. de noxali. in qualiy, et q.
 vni agit, agit personalit ex una parte damni, quamvis individue respectu dediti
 n. nox; neque ven, seu damny solidum gest. neq. non obit. l. 3. d. si plury. ff. h. h.

l. Cui opy. gen.

Sed numquid pena n. est in ipa patientia vntitoy, cum amittat ingensy factoy
 in opere? hoc n. desiderat, nam et cy rei vindicatione auco fructum a possessore, op-
 se amittit qly, et forte dicit, et tamen pena n. dicit; ita similit hie destructione opy,
 vntit facta quidam vni vntitoy occupati, et in hac parte indiget n. penale; sed
 pignoriu est; poty ex parte actoris penale reputari debet, qui ingensy vnti-
 troy soluit, et ipoye hat qlyntoy vni, et a iure, et act. Cuman. h. damny igit, et
 gestit vey non pena, sed opy vntitoy ipa est =

Veni. nam et. d. l.

Recte videtur cedere opinio qly, h. et in l. 6. §. fin. ff. de agy. plur. illum tex debere int-
 hie cy hie statuta cy defuncto pnt. et h. arg. §. officiy. que antecedit, et veni. fin. qui
 subsequit, qui de officio iudicis in illa actione loquunt, nullum autem officiy iudicis n.
 n. hie agud ptozem statuta: quibz hie fructum alienant, n. ad qly opy, sed
 ad lucrum, si quid ampliy quocumq. tempore pcept agit, lucrum emm facti ei
 extorquet, declaratq. ista edicty esse facty opy, sententiaq. exequit ista tertium
 ad patientiam, qui postea ab hie qly opy extorquet, in hacq. parte nihil differunt
 hie indiget, et q. v. aut clam. in illa differunt, et hie ingensy, et q. interit vltra a-
 nny n. dat in facientem, nobis autem sic, quia pcepty, exequitq. in texty, vel in sequ-
 entiam expensy, vel declaratiy pperat ista edicty facty opy =

l. si q. cui fin.

Hic agit de notis edicto, ibi et aduersy edicty facty ut, emptory tenet iam ad in-
 gensy si sciens opy fecerit. l. 2. §. gen. ff. §. v. l. aliy. C. de servit. iam ad patientem
 tantummodo. l. pnt. §. fin. et v. l. v. cy sepp. de agy. plur. si conservaty n. facti in l. 3.
 §. opy. de alien. indit; mut. agit de isto edicto, in quo ut venditor tenet sufficit diffi-
 culty; pationy, qui q. alienationy parat, quamvis n. neget, et emptorem tenet ad in-
 gensy possessionem ad patientiam n. dubitat, ut colligit ex d. item n. antec. pcepty emm et
 supponit, ut locum edicty habeat, neque venditorem tenet, quia d. fecit, neque emptory
 quia ei nunciat n. est, hoc est quia nunciatio in eiy notitiam n. quent, nec in culpa
 est, et nec facty, nec captis dicit facta nunciatio est. l. 3. §. nunciat. et h. opere ibi. dicit
 et postea quasi. supponitque loco qlyntoy venditoy, qui forte n. qlyntoy alienationem

nunciandi, et et effugere nunciandi alienavit, reddite quo in impensis et
 amplius interest, quia postea recuperare ab emptore poterit, si ei renuntiavit, em-
 ptorque postea ad gubentiam tendit, sed nonne in gubentia supra versat; neque
 emptor, qui forte ignoravit teneri debet? dic. q. hoc ex ratione rei quae sit
 elicto affectu et realit per nunciandum, et utrum sit semper aduery elicti fru-
 tum esse, in parique causa lamm vitandi, melior est solutio eius, qui voluit, et
 se habet elicti sanctoritate et malis damnis eius, qui servitute impeditur
 habet. Secus si gubentio generalis esset, quamvis ille si ab alio gubentio possidet
 quis, sed si negamus recursum habere emptorem aduersus venditorem, qui dece-
 pit. l. t. s. t. de act. empt. sed quid si venditor doli non admisit in alienatione?
 dic. q. aut non renuntiavit emptori, et hoc ipso dolum admisit, aut renuntiavit, et
 tunc audiri debet petens, ut alter suo periculo suentat; sed quid in legato, tunc
 ad gubentiam legatarum tenet ratione qua supra: et similiter in hode dixeram
 in specie h. l. fin. in omnibus et distinet sciendis vel ignorantibus = q. dixi alibi
 in indidito q. vi. aut clam peccare, q. qui ignorans gubentat si non opus, sed au-
 tor eius gubentio fuit, aperte gubentat in l. 19. s. item. q. vi. etiam in hode gubi-
 ti. v. l. ii. q. s. aut. q. ad exhibendy = val. sup. q. fin. int. d. d. sup. q. 2. an
 207. fact. in ration. add. l. 3. s. q. de alien. in l. iij. mut. Cuyac. et Dur. l. 4.
 s. fin. h. t. Cuman. et Zacc. h. Pancipola 3. q. 2. Larrea de iur. 35. an. 25. v. l. 4.
 et de diuersy, et tempor. gubentio =

Faint, illegible handwriting at the top of the page, possibly bleed-through from the reverse side. The text is too light to transcribe accurately.

214 213

De Vegetatione legatorum, vel fideiommisorum in persona
 Substituti Universalis Inducta per Rescripta Severi, et
 Antonini. Methodice tractatus.

Quolibet anno quinto Indictus Academicus noster Statuta Professoribus, seu Ma-
 gistris, circa Indictus utriusque tractatus legendos, libertatis, seu liberam eligendi
 facultatem dederunt; aut quia legatorum Ingenij non semper metas describere,
 seu Campum Characterum viderunt; aut quia adeo & locumque Vires &
 tempora docentis Rescriptis tractatus hoc Vegetationis elucubratoribus place ad-
 soluta fore quiderunt, ut quandoque quasi Vires vix publicis, Penitus
 capiendos, ac dilatandos reportere experimauerunt: Ad demum ne plu-
 rimum vix nostri partes in Indictis lecturis, minus Schemata, Rescripta, ac ge-
 ne obliuioni traditis remaneret. Hoc igitur anno Celebre Valle Impera-
 torum Severi, et Antonini Rescripta, circa materiam Vegetationis legatorum
 in Substituti persona expeditum, et est ad in L. non vltimam 4. C. ad Stat.
 Rebellium. In Ingenij mei tenuitate exponere decreui; non quidem abique
 magna, in talis vtilitate, et quia quam plurima vix principia disputan-
 da, atque elucidanda essent, et quia cum nouitatis dulcedine ea me
 fore vobis exhibendum, necio an temere, indicam: Obviam, Clarissimi
 Auditores, voto Lepidij mei feliciter euentus Respondeat =

De Natione Rescripti. et Iuriconsultorum Responis, qui ante,
 vel post Rescripti tempora floruerunt.

Capitulum 1.º

Vulgarem substitutionem nihil aliud esse quam huiusmodi institutionem
 gradualiter, et subrogativa faciam, passim ex Consultis adprobata. L. i. postquam
 in §. pri. de liber. et postum. L. ad omnibus. §. pen. de leg. 1. L. ex facto. §. largi. vlt.
 ricas Responsum. de vulgari. L. §. adus. C. de impub. et alijs. Nam, et substitutus non
 dicit alius, quam qui secundo, vel ulteriori gradu institutionis inuenit iam tota
 distinctio hinc inter eos, qui gradu priori instituti sunt vel ex quo, vel ex
 vix dispositione, ut tradunt Theophilus in pr. ff. de vulg. substit. et Rescript
 h. 1. Instat. c. 13. in pr. c. §. ad lib. 2. Inst. ff. de substitutionibus; et qui in
 locum instituti huius, qui ex iudicio delinunt prius soluit adire huiusmodi sub-
 rogatus substituat, et huius sedem occupat. L. Chridi. §. in. ff. de vulg. D. Zamora.
 et D. Poratio in academia de vulgari substit. in §. Indique eadem supposita
 descriptione M. Santolana in academia eiusdem huiusmodi substitutionis vulgare,
 quatenus generica institutio est indicari conditionalem pendente conditione ex
 cunctis, an scilicet priori loco scripti abeant huiusmodi; quatenus vero est secun-
 da huiusmodi institutio, minime conditionalis, sed puram esse, nam licet pendeat ab
 illa conditione si institutus huius non sit. L. 1. ff. de vulg. pr. Inst. eod. ff. tamen
 similis inducta conditio non ex iudicio delinunt, sed ex natura actus venit, nec
 reddit actum conditionalem. L. 1. in §. de conditionibus. Inst. L. c. illud 25. §. huius. ff.
 de dies huius. melior lex in L. huius 7. in vlt. L. si dicit 22. §. quidam aut §. eod.
 L. huius 3. ff. de leg. 1. aliquando. ff. de sub. et dem. Camerota h. 3. baron.

q. 4. Kesius lib. 1. inf. q. 23. D. Gonzalez in q. 13. extra de testam. n. 5. Con-
 ditionem autem simili substitutio hac formula si cuius heres non erit, Caius heres tuus esto. d. 1. ff. de vulg. et duplicem commissio eorum
 obinet, impotentis scilicet, et voluntatis. hoc est si primo loco heres institutus n. pot-
 rit, aut noluerit adire hereditatem. l. 126. §. 1. de leg. 1. l. si nemo 19. §. fin. de test. l. 1.
 l. 13. §. fin. de militari test. l. ult. C. de inst. et subst. l. 3. C. de testam. l. unie. C. de
 her. qui ante apertas tab. l. cy pponay 3. C. de testib. inst. l. 4. l. unie 8. C. de
 impub. et alij. l. un. §. 4. 5. et 13. C. de Caduc. toll. et demum expirat ab hereditate
 p. adm. adita hereditate. l. post aditam 5. C. de impub. et alij. explicant, et sequuntur
 integritate mentarii p. ordinarios, et sumuntur repetentes Ant. Gomez. lib. 1. varior.
 q. 3. cy 1099. Don. & Oual. lib. 6. mens. q. 23. cy 1099. Ant. Pichar. D. Santolana.
 D. Porbillo. et D. Zamora. ad ff. de vulgari substitutione =

2 Est ulterius sciendum testatorem tam institutus, quam substitutus legatus
 onerare posse, et quidem variis formulis. 1. si ita scribat quicumque mihi heres erit, dam-
 nas esto dare Titio centis. 2. si ita simpliciter, et absolute dicat heres Titio dato, vel
 fundum Caius de lego. 3. demum si ita formulam scribat testator ab instituto
 Titio volo dari centis, vel a Caius, qui inuenit institutus, volo fundum semper dari.
 Quo pacto, siquidem testator prima, aut secunda legandi formula vix pponeret,
 p. conditionis omni duo iurijurconsultorum, tam institutus, quam substitutus onerari p. q. a
 vobis credebant, nec dicebant recte legata repetita, sed potius ab omnibus, qui h
 des essent pariformiter data. l. si Titio 66. in pr. de leg. 2. l. si plures 98. ff. de leg. 3. h
 tamen mentio de h. clausula in l. 3. l. quidam 14. §. 1. de iure Codicill. l. h. c. t. b. a.
 3. l. ab omnibus 104. de leg. 1. l. unie. 133. cod. l. unie. 88. §. quicumque. de leg. 2. l.
 quicumque 98. ff. de leg. 3. l. qui adito 39. ff. de condit. et demor. et simili legandi for-
 mula generale Caput appellat in l. post emancipationem 40. §. fin. ff. de leg. 3. l. genera-
 le 32. ff. de vulg. leg. videntur sunt tex. in l. qui liberus 8. §. fin. de vulg. Valentinia
 lib. 1. illud. §. 1. q. 3. n. 12. et q. 4. n. 10. P. de de p. d. q. 104. a n. 5. Bello-
 nus de iure accret. q. 55. q. 7. a n. 13. et q. 9. q. 39. n. 7. Mattiæ. lib. 6. q. 100.
 in l. 14. de iure Codicill. n. 24. D. Gonzalez in q. 11. extra de testam. n. 9. D. Porbillo
 in academia de legat. ad tex. in l. de leg. 1. n. 16. 33. et 35. D. Puga de pupillari.
 substit. q. 1. a n. 37. Heres ergo definitio vatis, non ex eo quærit, ut omnibus iuris,
 sub illi formulis legatis relicta, heredes magis, quam persona honorati realiter
 granata intelligit: sed imo, quia, ut nuper dicebamus, omnes heredes pariformi-
 ter inueniunt granari, nonque legata repetita in secundo gradu, sed potius
 ab omnibus equaliter data dicuntur recte. et si plures 98. de leg. 3. l. si pater 47. §.
 quidam. ff. de fideicom. libertatib. ibi. videri ab omnibus, qui legitime h. des substitui
 essent gerere, ut hoc fieri possit. l. cy pater 77. §. cy pater 5. ff. de leg. 2 =

3 Sin autem tertia formula legandi testator vix esse nominationem ita.
 a Caius Titio, qui erat institutus, Lucio Titio centis p. dari volo. a Sempronio, qui
 erat substitutus, Publio Mennio octuaginta dari volo. vel est qui nominibus appella-
 tui ita ab instituto, siue scripto h. des prior gradu centum Titio dari volo, a substituto
 centis Caius. aut demum si testator quidam simpliciter legasset, dum h. des
 h. des scriberet, quidam a substituto separationem. (neque enim, ut vulgo D. D. fa-
 ciunt in hoc tractatu supra, appellativa nomina a p. p. separanda sunt: sed imo
 hoc duntaxat in formula legandi erit inquirendum. An ab instituto separabiliter,
 et sparabile ad substitutus legata relicta appareant, an potius velis quæritur, et
 omnibus nulla facta separatione, ut p. p. perspicue Paulus in l. 9. it. p. ex substit.

ad. Valerium. Vbi nomina omnia appellatiuim minime straxit, quia in
alijs tractatibus fecerunt Papinianus in l. nonnunquam. ff. ad Trebellianum. et Pom-
ponius in l. si unum 37. ff. de sapul. seruos. de quo Keyser lib. 1. dicit. cap. 20.
sed immo straxit nominatiua ordinariam designationem omnium quibus in
tra erit) erat sane notum in his terminis ab omnibus iudicibus minime videri
legatum; sed dubitabat valde an legata separabilis, et separatiue ab instituta
relicta, in substituta persona reposita crederentur? In qua quidem questione Pri-
mo class. Ita, qui ante Masurium Sabinum vixerunt, et secundo, qui a Sa-
bino usque ad Saluum Iulianum existerunt, ac demum Tertio class.,
qui a Iuliano usque ad Papinianum floruerunt, et hinc deueni tempora alij
hi non sunt. Testibus Antonio Augustino de nominibus Consultorum. Ioanne Bel-
trando de Iurisperitis, Sauto, Panzola, et alijs. qui curiose veterum vitas, at
que sua retulere, incunctanter existimant legata ab instituta hinc ve-
licta in persona substituta tacite ex iudicio defuncti reposita minime credi,
nisi specialiter testator id expresserit adiecta formula vulgari, quam ex
Masurio Sabino videtur Iulianus in l. in repositis 63. ff. de leg. 3. iuncta illius
Accursij expositione =

Primo ex eo, nam testator, qui separabilis, et separatiue ad substituta 4
legata reliquit n. g. formulam generalem, seu indefinitam, substituta eisdem legatis
operare manifeste voluit, alioquin formula vulgari vix esset, vel legata reposita
d. l. in repositis 63. de leg. 3. l. in. ff. de reuocand. libere. que Marcelli, et Iu-
liani sunt. Item Tertium class. 2. nam testator qui ab utroque separatiue insti-
tuto, et substituto legata reliquit, n. est verissime utraque legata in substituta
persona iungere voluisse, cui maiorem hereditatis portionem minime dedit. 3.
nam idem testator, qui in equilibrio repositis instituta, et substituta, et vnuusque
eorum in propria classe succedere voluit, n. voluit legata a substituta
reposita instituta operare. l. quibus 13. C. de p. l. c. de p. l. c. Ita et noluisse credit
operare substituta, qui ab instituto inueniuntur data ob equitatem, et corre-
latiuorum naturam. Arg. tex in l. i. ff. de rebus dub. l. tam hoc iure 4. ff. de vulg.
qui n. mittit ad 77. q. i. i. de i. i. ff. de hered. inst. l. 3. q. i. in repositis. ff. de
vulg. acce. facit tex 2. v. intellectus in l. querebat. 19. q. i. in. de h. i. i. i.
ly. 4. nam testator, qui nominatiuim praeiit instituta, videri poterit ita demum
legatum operari velle si ille tres exhibere ut tabularum Celsus Ius in l. 29.
q. i. aliam. ff. de leg. 1. hoc ergo tacita additione ex voluntate veniente de-
fecta, repulante minime instituta, n. abstinuit se, legatis substituta minime
dedit. 5. nam licet reposit plurimum an propria nomina, an appellatiua
a testatore designata sint, vel seruis quidam regulantur, ut quibus proprijs no-
minibus designatis, portionem magis vobis, quam hereditatis, seu dominijs factis
intelligant, et quibus e. g. personam magis, quam possessionem dominijs, seu hereditatis
videantur adhiberi. d. l. non nunquam 21. ff. ad Trebell. l. 37. et alij ff. de h. i. i. i. i. i.
ita pariter iuncta ordinarijs, et singularijs designatione personarum, quae legatum
est representatur, magis personalitas, quam eminentia in consideratione huius
videri poterit, ita ut n. aliter legata operantur, quam si persona illa designata le-
gatum operare possit, et alicui, quod tres exhibet. 6. nam solita hinc adicienda
non alia ratione substituta adhibita minime videtur ex Reg. tex in l. i. i. i. i. i.

73. si de testib. inst. nisi quia alia est ratio instituti, alia substituti, ut ait
Cujac. in d. l. 2. ff. de leg. 2. in l. legat. 24. de adm. leg. pariter ergo ratione omni
impositio instituti adiecti creditur regit eius substituti =

Septimo. Nam sicuti commensurati activa accipio emolumentum ex
passiva oneris impositione l. quod 23. ff. ad Treb. iuncti tractatus per Kol. ex
art. 20. n. 6. Ita pariter est ratio oneris quantitas, ob inditum defuncti, modus debet
sumere exceptione emolumentum; Cum igitur aequali substitutus emolumentum per
plac, non est verisimile duplici onere gravare eum defuncti voluisse: idque tunc
permaxime credit, quando testator non tunc ab instituto, verum et a substituto quo
varia legata reliquit. arg. tex in d. Cuius scilicet ff. de alimentis legat. ubi. hinc
aliud, de quo non deliberasset doceat sibi a testatore iniunctum. Saltem ergo in huius
modi non ex iudicio et voluntate testantis repetitionem legatorum querere dicendum
erit. 6. nam sicuti testator gravando aliquos ex huiusmodi primo gradu scriptis, reliquos
simili onere gravare minime intendit. d. l. si plures 98. de leg. 3. Ita pariter singulari
ter, et velut privative gravando institutus minime eorum onere substitutus gravare
velle presumendus erit. 9. et signanter. nam sicuti testator qui honore aliquos sibi
in onere etiam eos sibi sibi, ac simul socios esse videt, qui ante Testatorum
inducunt Donumque verbi clary scilicet. in l. si duobus 16. ff. de leg. 1. et Paulus in l.
Ciciliabus 122. ff. de leg. 1. ita, et ex inhonore aliquos separata, et eorum in onere sepa
rate intelligi debet iuxta tex in l. 3. ff. de adm. leg. l. si ita fuerit. ff.
de leg. 1. et in duobus. ff. de rebus dub. iuncto Resio lib. 1. differ. cap. 1. et 36. Cum igitur ita
separata sint in honore institutus, et substitutus, ut minime ulla eorum occurrere
valeant. l. ubi cumilibus 6. ff. de vulg. l. post aditam 5. C. de sangui. et alij. subit.
et in onere iniuncto separato gravi ex iudicio defuncti debere indicari nequeunt
est. Decimo. nam si quandoque statum colligi poterit ex alij voluntate
directa, cum tamen id induci nequeat ex vi verborum, et eorum significatio signifi
cacione, et acceptione, immo repetitione esse oportet, effectum eam in legatij inter
pretatione inducere Consultis minime poterunt. ubi ergo defunctus, et non maxime
testatoris voluntas adesse, substitutus iuxta Religionem adenta, legata gestare non
cohibeat. Inde forsam dici poterit, ante Testatorum deueni, etiam posita voluntate
defuncti, neutquam intelligi potuisse repetita legata ab instituto data, cum non
defuncti voluntate duntaxat, sed eorum adesse, quippe legata non nisi ubi cumilibus
directe dabant, et admebant, ut ait Sapius in fragmentis ff. de legat. licet in filii
omnibus statum pcederet, quippe adstante voluntate directiva recte intelligi poterant
repetita. arg. tex in l. 3. ff. de adm. leg. l. cum opponatur. de leg. 2. l. nubi. de
leg. 3. qui termini forsam supponi poterant ad tex in l. cum patronus 26. ff. de leg. 2.
quod Marcelli est 3. clary scilicet. qui Antonini tempora non est adeptus. idque indicant
Imperatorum in nra l. 4. C. ad Trebellianum. ubi inducunt paritatem Testatorum. et Cuius
Ceteris sola voluntate nitens in l. 29. ff. de leg. 2. ubi potest videri ita demum
dari voluisse, si ille exhiberet huiusmodi. Huius igitur fundamentum id indicant Ceteris
in d. l. 29. ff. de leg. 2. et Iulianus in Cotidij persona in l. si dicit 61. ff. de leg. 2. et
in substituti persona iuxta Cuiusmodi sententiam in l. Iulianus 26. ff. si quis omnia
causa ff. de demum Cuius omnes, qui ante deueni tempora floruerunt =

Soma de reuocandis
p. 1. n. 13.

6
verum licet rationes huiusmodi considerat eorum etorum opinionem firmi
ter stabilire videant, non tamen desunt alia fundamenta, quae non minori vi vi
dentur iudicare legata relicta ab instituto separabiliter licet, et separative data
in substituti persona ex iudicio, et voluntate defuncti crediti debere repetita. et
Primo quidem in consideratione venit dilectionis ratio. etenim testator, qui loco
priori iudicio institutus ad hereditatem aduenit, cum gaudetibus gaudere videt, atque
ex hoc magna exurgit directiva voluntate, circa repetitionem oneris iniuncti, qui

quippe i. qui sibi magis dilectum gratatione legatorum gravavit, et magis
 hoc magis minus edictis sibi eisdem oneribus gravare voluisse censendum
 est. arg. tex. in l. Publius 36. §. hinc ff. de C. et demorsh. ibi. Etenim videtur strabo.
 luntatem testatoris representantem fiduciam desiderari, ut amplius ad substitutos
 veniat, quam ad quem pervenire, vel a seipso, vel ab heredibus potuerit, et po-
 te ibi. sed si esse verum, ut in auctoritate voluerit testator ad substitutos id
 transferre. l. si quis ex 37. ff. eod. ff. de leg. 2. ubi idque veraciter scripsit, quoniam magis
 legatarium aliquod onus legatorum in seruo hoc, quam solus habere voluerit.
 faciunt tex. in l. quibus. del. sub. l. si quis, qui solvendo. ff. de hered. inst. ex similibus,
 in quibus nominatus prior loco, hoc solus, et prius nominatus sit, in voluntate de-
 iudicis potestatem esse certis probat. longe ergo magis potest existimandus est, qui
 et prius nominatus, et in ipso onere, atque honore a tam potior, quam solus invenit;
 si enim testator unus de hoc interrogaret quodlibet ista substitutos responderet: g.
 ex hac voluntate eius sequitur directura repetitio in persona eius indicenda est. arg.
 tex. in l. Lucius Titius. ubi l. de lib. et post. l. tale factus. §. fin. ubi glo. ff. de
 pactis. l. fin. C. de hered. inst. 2. nam substitutos ex parte apparet subrogatus in
 locum, et sedem instituti. l. Cohortis 4. §. fin. ff. de vulgari. ergo ex eius qualitati-
 bus oneribus, et privilegii subintrare debet ex rep. tex. in l. id quod 33. de do-
 nationibus. l. si §. i. sub additione. ff. ut legatorum nomine Caveat. l. Imperator. §. fin.
 ff. de leg. 2. l. cum seruus iuncto Soffedo. ff. de Condit. inst. facti optimus tex
 in l. si iudex. ff. de iudicij. ubi habet indicem substitutos loco alterius, qui pri-
 us sub aliqua temporis limitatione datus intelligi erat; sub eadem temporis limita-
 tione datum intelligi. Nec longe aberrat ratio tex. in l. quemadmodum. §. fin. ff.
 ad l. Aquiliam. ubi dicitur secundum legem Aquiliae caput, et aut rem ruptam, vel frac-
 tam estimari debere quantum fuit triginta diebus proximi, et si non habeat illius
 quantum plurimum repetitum tamen esse intelligendum ex capite prioris diei legi. ubi ex
 ipse apponitur apparet =

3. et signant, ut mihi sane videtur, quia testator eos legatarios magis
 edilexit, quos in gradu institutionis honoravit, quam eos, qui in secundo substi-
 tutionis gradu legata oneraverunt: ex eius ergo inditio verisimilitudinem omnino loco
 illi potior, aut aequalis saltem esse debent; quippe non est credibile voluisse de
 fundum ita demum legata illa priori, ac potiori loco relicta debere gravari: si ille
 exhiberet hunc, qui loco illo institutus est: nec facit quidquam nominationem, ac pri-
 vationem in eo gradu, et ab illa persona videtur relicta; quippe instituto repudiante,
 illico cessat ratio separationis, et singularitatis, sicut non tam potior, quam solus in-
 venit substitutos: Nam immo si substitutos magis hoc videremus, nunquam legata gra-
 vatione; sed potius separatione ad substitutos relicta credi debent; etenim tunc pri-
 vatione data legata viderantur possunt, quando nimirum plures occurrere valent,
 et ex effectu occurrunt, ut stringit in Cohortibus. l. si plures 98. ff. de leg. 3. non vero qu-
 ante occurrit est incompatibilis, ut in instituto, et substituto, qui gradualiter, et successi-
 ve, et simultanea ad successionem veniunt, tunc enim nulla potest fieri relictio, aut
 facta intelligi Coharctatio, cum per inclusionem unius, alter omnino excludatur. d. l. post a-
 ditam §. C. de impub. et alijs; magis igitur indicari debet eo animo testatoris fecisse
 separationem, ut institutus onere legatorum a substituto relicto videretur. l. quibus 13.
 C. de fidelis militibus. non quidem, ut institutus ipsum dumtaxat illi legati oneratus relin-
 queret. videndum omnino circa hunc electionis ordinem Bellonij de iure accrevit. g.
 9. g. 7. n. 10. Hec autem ratio non solus voluntatis testatoris detegit, circa repetitionem legato-
 rum quando a substituto nulla legata data sunt, verum et quando a substituto
 alia sibi esse relicta legata; in quibus sane terminis magis frequentibus prima

ratio desuper designata, quam unice et omniter tradunt. Quod in intentione cuiusque
 datur stabilit: similemque solidationem non obscure in laboribus vlt. in l. licet 74. ff.
 de leg. 1. dum ait voluntati suam cessare, si legatarius prioris gradus rem alij
 partem hereditatis in secundo gradu acciperit. ex quo euincit quodque voluntati
 iudicium circa reprobationem si tam ex parte heredi onerati datum operatiue ad sub-
 stitutum, quam ex parte ipsorum legatariorum prioris gradus, et posteriori delectatione, eo
 rum respectu, et inditu, qui in secundo substitutionis gradu legata pmeruerunt = Quia
 et voluntatem testatorij euincit assidua appositio clausula reprobationis legatorij ab
 instituto relictory. L. in reprobando 63. ff. de leg. 3. L. p. ff. de fidei commissar. libert. gignit
 ex hoc frequenti vulgari clausula appositione, eo animo ut plurimum testatorij esse
 legit, ut scilicet legata prioris gradu relicta etiam a substituto pterent. arg. tex. in l.
 Si nulli 25. §. quia assidua. ff. de Edicti edicto. iunctis p. me tradit ad Labey. lib.
 Pith. ad l. in l. p. ff. de pignori. n. 28. et 2. Pith. in l. 54. in p. de adom. emp. a
 n. 1. Quinto denique nam substitutio in effectu nihil aliud est, quam quodam hereditatis
 translatio de persona in personam, in substitutione nempe, si institutus vel natus, vel non
 possit esse heres: atque translatio, in aliquid obiter, ex eisdem qualitatum, et relationibus,
 seu oneribus fieri intelligit. L. legatus 24. ff. de adm. legatij. L. legatus 95. de C. et demor.
 L. Saisi l. 13. ff. de adm. legatij: §. idz omnino in substitutione respondendum erit =

8 Hic forram fundamenti nostri Imperatores Severus, et Antoninus
 rescripserunt legata, seu fidei commissa ab instituto relicta ex voluntate, et inditu
 testatorij in substituti persona intelligi reprobata, eo videlicet casu, quo operatiue, et
 distincte ab instituto relicta apparent. etiam in his terminis duntaxat reprobata
 in locis esse vales, ut in superioribus diximus, nam alij positi legantij formali
 si legata ab uno data in alio reprobata credunt, sed imo ab omnibus quocumque
 gradu heredibus existentibus equaliter relicta intelligunt: Huius autem rescripti men-
 tionem faciunt Imperatores nostri Diocletianus, et Maximianus in nostra l. n. l. in l. 4.
 C. ad Trebel. ibi. cum duo Antonino parenti nostro debent etiam a substituto fili
 commissum stipulatione iudicij testatorij, quasi tacite ab his reprobata, iam dicitur placet
 erit. et vlt. in l. n. d. et Meus 61. §. Julianus ff. de leg. 2. ibi sed post rescriptum
 Severi, quo fidei commissa ab instituto relicta a substituto debent. et signant in l. licet
 74. ff. de leg. 1. ibi. licet imp. noster ex parte rescripserit. videri voluntate testatorij re-
 probata a substituto, qui ab instituto fuerant relicta; tamen hoc ita erit accipiendum
 si non fuit eundem diuersa voluntas, qui ex multis colligetur, an qui ab herede legatum
 vel fidei commissum relicty noluerit a substituto deberi. En vltimam Capitalem syllabo
 in eum ex lib. 4. disputacionis eius de iungit, §. siue debet ad plerumque huius tractatus
 intelligentiam, et clariorij expositionis causa signationem §. partes exponendum erit =

Ulpianus

9 Ant Consultus il rescripserunt Severum, et Antoninum, nam ante hos
 principes straria sententia obtinebat apud Nullo primis, secundis, et tertis classis, usque
 ad quintis Papiniani, qui scilicet quartis, et vltimis classis, qui sub Alexandro Severo,
 et Antonino Caracalla floruerunt merito caput, et principes appellati ab Antonio Augusti-
 no de nominibus eorum pag. mibi 140. et quidem obtinuit antiqua sententia ob iudi-
 cium, et voluntate defuncti. L. Celsus 29. §. §. alium. ff. de leg. 2. ibi potest videri ita
 demum dari tolli, si illa existat heres. Inde merito in limine dubitari potest quomodo
 eo scilicet imp. nostri, et vlt. in d. l. 54. testent Severum, et Antoninum ex inditu, et ve-
 rissimi voluntate defuncti strarij statuere? quippe duo inter se straria, et inopati-
 bilita deduci simul sequuntur ex eod. iudicio, et voluntate testantij. Hinc autem quippe
 difficultati respondet, stare optime antiquis omniter iudicari a iuris conditoribus
 ita voluntate testatorij reprobationem legatorum si induci, ob rationes desuper sidera-
 tas, et postmodum diiudicari, imo ex voluntate testatorij reprobationem legatorum
 prouenire, atque ex ea originem habere ob rationes alias, qui loco secundo desuper

considerat moment; etenim velicis legatij ab instituto nominatum, seu separa-
 biliter a substituto, videri potest ita demum legata similia testatorem dandi volui-
 ne, si illa exhiberet hinc, ut ratiocinat Celsus in d. l. 29. §. alicuius ff. de leg. 2. ex
 eo desumpta directura, §. testator, qui formula generali vix non est, vel vulgari,
 et vitata repetitione, hoc ipso nolle se a substituto legata dari sibi demonstrat.
 Contrario vero illud voluntatem testatorij emittit scilicet, §. §. qui ab instituto le-
 gata reliquit nominatim, et operatiue, eo magis emixe demonstrat dilectionem
 erga legatarios prioris gradu scriptos, tum ob ipsius gradus prioritatem, tum ex eo,
 §. magis sibi dilectum hinc prior gradu institutus eisdem legatij gradu, hoc ipso
 ostendens respectu legatorum ipsorum, maiorem dilectionem erga legatarios ipsos,
 quam erga hinc. L. si quis ex 37. ff. de Cond. et Dem. l. 1. ff. de mortis causa donationi.
 qui ergo substituit legatarios instituto, multo magis et substituto eis substituisse creden-
 dus est. ex reg. tex. in l. de accessionibus ff. de diuer. et temp. script. l. Claudius Felix
 16. et similib. ff. qui potest. atque ex eo potius separare legata intelligit, §. nollet
 hincdem legatij a substituto velicis implicari. l. quodam 13. C. de fideicom. iugua vo-
 luit substitutum legatij ab instituto velicis releuare, et obtinere potius, quam
 multo vulgarem repetitionis clausulam omisit. legna in d. l. 63. de leg. 3. Ex volun-
 tate ergo defunctorum repetitionis legatorum omniam inductiue dicuntur imp. se-
 ueris, et Antoninus in edictis iuribus. Alioquin ista voluntas Principis quidem
 diuini, et iuris religionis non recte rescripissent. l. omnia 19. C. de testamentis.
 ibi. voluntates etenim hominum audire volumus, n. iudicare. iuncto d. Couarrub.

de testamty. 2. rubr. §. in princ =

Huius rei exempla plurima occurrunt, vnum, aut alterum dabimus. certis lo-
 est enim antiquitus ante rescriptum d. Marci, et Commodi. in exposita pupillari substitu-
 tione vulgarem omniam, minime fuisse comprehensam, nec extra; et quidem ex indico
 defuncti, qui eo ipso, §. unico dumtaxat casu substituit, in altero noluisse admitti sub-
 titutum verisimiliter indicabat. arg. tex. in l. modicum 10. ff. de lib. et posth. At post
 rescriptum d. Marci, non absque declarata testandij voluntate, alio iure ceperunt ubi
 Consulti, ut testator Modestinus in l. iam hoc iure. 4. ff. de vulg. Certum quoque est ante
 iustinianam tempora optionem legatum tacitam aditionem habuisse, et quidem ex indico, et vo-
 luntate defuncti quiescente, iuxta receptam istorum opinionem; alioquin si ex natura rei
 non ex indico quiescere, minime impeditur transmissio. l. aditionem, que extrinsecus. ff. de
 Cond. et Dem. l. 1. in ff. de Cond. inst. l. cum illud 25. §. hinc magis. ff. de leg. leg. verum
 post iustinianam substitutionem, cuius mentio fit in §. optionis 23. inst. de legatij. minime indi-
 cat simile legatum aditionem continere, desumptis melioribus, et plausible magis volun-
 tatis directuris in ambiguis, et perplexis dispositionum actu. Denique antiquitus si quis
 servum suum sine libertate hinc institueret, minime hoc ipso eisdem tribuere vi-
 debat libertatem usque ad iustinianam Constitutionem, qui exemplo hinc abiq. liberta-
 te adscripsit, idem admittit in hereditate ex indico, et voluntate testatorij. l. et si non adscrip-
 ta 9. C. de fideicom. libert. l. quidam ex testamty. 5. C. de necessarij seru. hinc. §. seruus
 autem. inst. de hered. inst. Nam imo et si in predicta hinc causa prudentibus
 placuerit ex voluntate defuncti adscriptam videri semper fideicommissariam libertatem
 d. l. 9. C. de fideicom. libert.; eo tamen casu, quo tutorem seruus esse testator ignorauit,
 strauimus imp. nostri rescripserunt. Ulp. l. i. in l. generaliter 24. §. si quis tutorem. ff. de fidei-
 com. libert. faciunt quoque rescripta, quorum fit mentio in l. vix exfam. 65. §. si omnia
 gen. ff. de leg. 2. l. qui filium 54. ff. ad Treb. et pluribus alijs. Adhibente vero directura
 sa definita voluntate, adhuc rescriptis necessarij fuisse videt non solum in legatij,
 verum et in fideicommissis quoque, cum et si voluntas adhiberet, verba tamen deficerent,
 neque enim substitutus vlti vlti, nec nuda quidem legatij ab instituto velicis gradu

probat. nam et ob eandem rationem rescripta quae necessaria fuerunt in specie tex. in d. l. 67. §. i. omnia. et d. fin. ff. de leg. 2. l. peto. in pr. ff. eod. d. l. qui filij et similibus. ff. ad Trebel.

11

Non obstat ista ratio fundamenta, ex quibus priorum Clarus etc. ita definiti voluntatem repetitionis legatorum induci existimabant. Non prius, cui nuper Responsum dedimus. Non obstat 2.^a nam immo verissime sibi videtur voluisse testatorem utraque legata substitutum testare, et gratia, et ab instituto relicta; gratia quia ab ipso nominatim inter data: aliena quia legatariorum priorum gradus ille spectaverit, et secundum legatariorum potiores esse voluit, cum et eos sibi huiusmodi instituto ratione modi particulari. Nam et ex eo scripto huiusmodi substitutum advenire existimari potest, ut et in tuto successione testamentariam collocaret, et quo magis legata priora testarentur, nec penderent ex casu, siue arbitrio huiusmodi instituti; a quo minime privative ad substitutum legata reliquit, et priorum scire eod. tempore prius inopabilem sit: sed separative potius, quo magis ostendat sicut scriptis huiusmodi, ita et legatariorum eisdem gradus sibi spectaverit, et eorum ordine voluntatis potiores esse: potiores autem minime stat in eo, quod priorum gradus legatariorum legata prius spectare debeant, eueniente substituti casu: sed imo in eo, quod testator omnium euentum, seu omnium gradu eos legata gerere voluit, siue integra, siue diminuta et adiecta, velut adiecta secundum gradus legatariorum. Non obstat 3.^a neque iura in eius confirmatione adducta, nam testator, qui Caium instituit, et Titium substituit, minime eos in aequalibus, ac equaliter respectu credit, circa modum hereditatis, quo in conditionibus scriptis; sed imo successus eos vocat quodam gradationis ordine graduati, atque ita arguuntur quod desumit de substituto omnino dilecto ad substitutum magis dilectum in l. quodam §. 3. C. de fideicommissis. minime est ista ratio quicquam suavit. Videndum est in transitu tex. in l. 2. ff. de manum. tit. iunctis quod nos tradidit ad Laberius lib. 3. ad tex. in d. fin. de instit. n. 30. suaverit sane, ut minus interim videtur si sub istarum conditionibus huiusmodi instituti inveniunt, puta Titius sub conditione si natus ex Asia venerit. et Caius sub ista si non venerit. de quo Rescriptum lib. 1. in §. 13. n. 5. Hoc etiam casu forsam unumquemque gratia, si alterius legata testabit. arg. tex. in l. si glary 98. ff. de leg. 3. et si enim huiusmodi dilecti inter se sint scire inopabilem, respicit tamen eos equaliter dilectos, si scire ac ac si opabilem essent, cum unum alterius substitutum minime sit: sed est paritatis conditionis regardantem, de qua in l. si Titus §. 5. Julianus. de leg. 2. Amplius super hoc articulo cogitandum, ac deliberandum relinquimus. Non obstat interim tex. in d. qui reprobatur 19. §. fin. de militari tit. nam, ut ait Celsus in d. d. de Puga ad Trebellianum in n. 30. tex. n. 52. in illa specie Ulpiani magis dilectus creditur, qui ex tempore, quam qui ad tempus huiusmodi institutus est; siquidem iste limitate, ille vero absolute, et abique limitatione hereditate est fructurus, sic. substitutus res. tex. in l. quodam §. 3. C. de fideicommissis. Nec solum huiusmodi secundum in terminis Ulpiani dilectus creditur ob nuper traditam rationem: sed et legatariorum quorum ipsi, qui loco secundo legata congruerunt. siquidem secundum huiusmodi certo existitur, et quidem tempore longiori, quippe dilectionis ratio non semper ex ordine litterarum, immo ex voluntate potius desumenda est. sed de hoc latius infra dicendum erit =

12

Non obstat quartum. nam et si possit videri privative relicto legatum, quod ab instituto datum esset, ut existimare videtur Celsus in d. l. 29. §. si aliquid. est tamen verum si privative in terminis substitutionis, sed separative relicto censi, quo magis potiores locum testator legatariorum obtinere ostenderet, ut in superioribus scriptis manet: stat ergo optime privative videri relicto legatum, duobus simul huiusmodi existentibus, non vero quando alter dumtaxat huiusmodi existit. Immo enim si privative, sed separative potius datum credi debet potius. d. l. si glary 98. ff. de leg. 3. Non obstat quoque Quintum argumentum desumptum ex l. nonnunquam 24. ff. ad Trebel. l. 37. et sequentibus. Vbi facta nominati debent animam generalitatis efficientis dumtaxat,

non etiam portiones sine domini, sine hereditatis, de quo non iniquitatem disputabimus
 in electione ad tex. in d. l. 37. de leg. serv. quippe illud tunc locum habet, quando
 nimirum personae plures aequaliter, et simultanea considerant, tunc enim statim no-
 minatione singulariter, et private operari: idem in coheredibus unico gradu, et or-
 dine in simul succedentibus stringit. d. l. si plures 98. ff. de leg. 3. secus vero credit, qu-
 ando personae, de quarum relatione agit, successive, et gradualiter in consideratione veni-
 unt, tunc enim nominatio non private, et singulariter, sed unum, et operatur
 effectum sicut in nostris terminis, et erga substituendum, et erga legatarium secundi gradus.

Non etiam obstat sextum deductum ex paritate text. in l. sub dicit. 13
 ne. 73. ff. de heredibus. instat. nam respondet sibi Jacob. Cujac. repetitione legati circa
 eandem personam versari, nempe circa legatarium, erga quem aequaliter affectio
 dicitur; repetitionem vero substitutionis circa diversas personas, erga quas aequaliter a-
 fectio requiritur considerari. indeg. deducit magis ille vir legatum recte repetitum credi
 a substituto, non aequae substitutionis institutionem in substitutione credi repetitam. Verum
 hoc Cujacii solutio minime tuta mihi videtur. 1. nam si attendimus personam legatum
 institutum, et quae diversae considerantur in repetitione legati, ac in repetitione substitutionis. 2. nam
 si inspicimus legatarium personam, non eum, qui legatum est institutus, aequae argumentis subicitur
 circa repetitionem, et in persona instituti operatur ad substitutum. et in persona substituti
 operatur ad institutum extra decisionem text. in l. quodam. 13. C. de fideicommissis. 3. et
 signant, quia eo ipso, et inaequaliter affectio consideratur, circa personam institutum, et substitutum
 suavit magis testatorem voluisse eandem substitutionem in substituto repetere: etenim quod
 magis sibi dilecto impedimentum apponit circa adquisitionem hereditatis, est verisimile
 minus quoque dilecto impedimentum idem apponere, atque substitutionem eandem
 repetere, nisi aliud suadeat ipsius substitutionis natura. arg. tex. in l. legatus 24. ff. de
 adim. leg. l. qui dicit ff. de cond. et dem. l. 93. col. l. fin. et similib. ff. de fideicommissis.
 libert. Cui alij iuribus adducti a Rejo. lib. 2. instat. q. 18. et lib. 1. instat. q. 20. Be-
 lono de iure acrc. q. 8. q. 16. a n. 52. P. Ramo ad leg. pag. lib. 4. reliq. 30. n. 12 =

Melius ergo, et subtilius videtur respondere Soffredus in d. l. sub dicit 14
 n. 8. et duob. regg. distinguit enim inter substitutionem, seu unam procedentem dispositionem
 factam per modum substitutionis, denotantem incompatibilitatem, ut inter terminum, de quib.
 loquimur institutum, et substitutum, et inter unam, seu substitutionem actus subsequentem. in primo casu
 procedere ait res. tex. in d. l. sub dicit. in secundo vero videtur tex. quod autem rationem
 diversitatis, nam quando dicitur procedit, et suspendit actus, eius defectus excludit in-
 stitutum, et facilius admittit substitutum, seu facilius substitutionem inesse deducit, unde non
 debet intelligi repetita in substituto, quia difficilius ipse admittit ad hereditatem. Ait
 modus, seu praeiudicium subsequentem actum, ipsum minime suspendit, aut impedit, nec
 quidquam ex eo omnino habet. indeg. militat ratio superior considerat, quo ma-
 gis onera familia adiecta instituto, in substituto persona repetita credantur. Verum, et hoc
 Soffredi solutio subtiliter etiam suavia poterit ex eo, et individue considerato substitutionis even-
 tu, qui existere, et deficere valet, non magis ad exclusionem, quam ad inclusionem substituti.

admittit, ita ut quae ex-
 tentia admittit institutum,
 et substitutum

venit, seu creditur apponita; quippe non defectus substitutionis excludit institutum, et substitutum
 + excludit: si non recte desumit argumentum ab una dumtaxat parte substitutionis. Dur-
 sus si conditionis ratio evincit unum unumque post dispositionem intelligi repetitum in sub-
 stitutione, quare non idem dicitur in onere actus procedente ob eandem rationem conditionis? =

Inde huius et alij omnium interpretationibus cogitabam dici posse, ideo in l. 13
 specie text. in d. l. sub dicit. non intelligi repetitam substitutionem, quae institutioni adiecta est.
 quia nempe eodem modo repetere, si repetitionem admitteremus, extra voluntatem quae de
 functi; quippe dicitur affirmative adiecta institutioni, puta si natus ex filia veniat.

Repetere affirmative in persona substituti, scilicet, si natus ex Atria venerit. At potius
substantia ditione ex dispositione, et iudicio testantis substitutus est vocatus, seu in defectu
eiusdem ditionis affirmative adiecti. Neguit intelligi Repletio, ne alius una, eadem diti-
tio duorum incompatibilium, seu inter se incompatibilium, sit directiva, ut substitutus scilicet Soffe-
dy. in d. l. cy servus l. ff. de condit. inst. minor ex eo propterea probat, nam testator, qui sub-
stitutum dedit, voluit quidem ut si huius esset, si institutus mortuus fuerit, vel si vixerit, natus
tamen ex Atria 2 venerit, aut si venerit quidem, nollet tamen adire hereditatem. Cuius igitur
inter hos casus numeretur ex voluntate defuncti negativa existentia ditionis, minus
affirmative adiecta substituto usquam videtur. **Ualeat** = Sed dicat quare si expectant eventus
ditionis negativae, scilicet si natus ex Atria non venerit, nec possit quidem venire, ut in spe-
tes in l. huiusmodi 14. ff. de leg. adit. 2. cy similib. ff. de leg. leg. adit. 2. Respondet enim si idem esse ceteri vo-
catum substitutum defecta ditione in persona instituti: ac esse substitutum substantia diti-
tione; quippe priori casu pure intelligitur substitutus, licet extrinsece suspendatur eventus
substitutionis. arg. tex. in l. huiusmodi adit. 2. cy similib. ff. de leg. leg. adit. 2. Semper enim atque
incipiat esse certum si posse admitti institutus, puta quia ditione pendente defunctus
est, illico substitutionis locus fit. In secundo vero casu gratia negativa substitutio non
adiecta ditione formaliter spectanda erit. In autem in terminis tex. in d. l. sub ditione
repetitionis legatorum locus sit futurus, valde dubium est; quippe magis dicitur substituta-
tio, aut saltem dicitur aequae simul cum legatariis secundo gradu scriptis scilicet scilicet
poterit; sed interim si antea casum hunc a Regula generalis Regis excipere, cum
vere, et gratia substitutio iste dicat iuxta Regis lib. 1. inst. q. 13. n. 4. Sup hoc itaq.
difficili casu amplius deliberandum erit =

16 Ad Septimum Respondet. tex. in d. l. quibus 23. ff. ad Trebel. q. 2.
Sere in hijs personis, qui simultanee, et aequaliter ad successionem veniunt, ubi in ambiguo
obueniens locorum ex eadem voluntatis Radice sumunt modum ex antecedentibus partibus as-
signatis, vel ex quantitate, aut partibus oneris impositi pro operatione, et velut mutua
relatione ipsarum partium, qui desunt, ac ostendunt defuncti voluntatem. d. l. quibus.
ff. ad Trebel. l. si plures 24. ff. de vulg. substit. l. qui plures. ff. eod. l. vbi 7. 8. h. de reb.
dubij. l. 1. C. de inst. et substit. Andree Kol. Exerc. 20. a. n. 8. et n. 14. Cuyac. lib.
6. obseru. q. 25. Marq. Singul. opinionum. lib. 4. q. 11. Pancorb. obseru. 7. Plano iuris Paraly.
lib. 1. q. 1. a. n. 29. B. Iosephus de la Serna de reb. dubij. sect. 2. n. 39. Secus vero si
cedit quando successive, et gradualiter honorati plures veniunt; tunc enim graduali-
ter ratio, qui maior est in priori, quam in secundo gradu, et erga institutum, et erga
legatarios eiusdem gradus vincit emolumentum directam, et duplici onere legatorum gravat
substitutum: sed et eo maxime directura similis in nostris terminis capi non valet, si nisi
rum possunt plurima legata ab instituto, gaudere a substituto, vel e contra relinquere,
quoposito facte non erit mensurare oneris quantitatem cum emolumento: hoc igitur
alij principij respondendum, atque alij directura terminandi erit. Ad 6. factum negotio
respondet distinguendo an testator grativae onus imposuerit, an operatione potius, et
directiva; prius attingit in Contractibus, quando ex eis aliquos nominatim testator gravat. d.
l. 98. ff. de leg. 3. posterius autem in instituto, et substituto obtinens repetitionem differentis
simultaneae, et gradualis successionis. Sic etenim videmus quod repudiante Contractu, a quo
nominatim relicta est legata, illud Contractus alter incipit debere. l. 61. D. Iulianus. de leg. 2.
et noxer tex. si alia ratione, nisi quia Contractus in portione ab alio repudiata incipit sub-
stituti imaginem sortiri. d. D. Iulianus, et quodam Metamorphosi successio simultanea
efficit gradualis, vel voluntate defuncti, vel iuris potestate, ut latius Res dante
alibi dicemus, quod quidem si animaliter et subtilissimum alij vis Ant. Faber lib. 18. de con-
q. 14. minime instans, et levitatis notam incurrit =

17 Non obstat noxer fundamty, Cui Respondet esse verum testatorem,

qui aliquos in honore dixerit, eisdem in onere dixerit dicitur debere au-
 tem tamen occurrentibus, et q̄ equa sit ratio, et q̄ ratio exa honoratos simultaneè suc-
 cedentes, et q̄ inunctum onus in p̄natiuè, et nominatiuè un, sed omnibus simpliciter, an-
 etiam nominatiuè sit adiectum. ut in l. i. duobus l. 6. §. de leg. 1. et forsan in l. i. p̄to
 nuy 26. §. de leg. 2. in quibus sane terminis p̄cedit res. tex. in l. 3. §. i. duobus. §. de
 adim. leg. l. 11. §. de l. i. duobus. §. de reb. dubis. iunctis ibid. Bon. et Kers. lib. 1. di-
 fferent. q. 36. Secus autem p̄cedit quando nominatiuè, et p̄natiuè un duntaxat o-
 nus apparet impositum. l. 96. §. de leg. 3. l. 29. §. g. alium. §. de leg. 2. nam in volun-
 tate p̄serta dicitur locy n̄ est. l. 13. §. q̄ ita. §. de verb. oblig. aut quando exa
 honoratos n̄ apparet equalis affectio, sed inqualis; tunc enim aut intelligit ubiq̄.
 onus inunctum, et si separati in honore sint, ut in terminis rescripti, aut n̄ nisi
 un creditur onus appositum, ut in l. 13. C. de fideicommissis; aut p̄nuy quoad onus
 inunctum, quandoq̄ intelligit separati, quandoq̄ iuncti, q̄a p̄dilectionis dicitur
 suaserit. Decimum fundamtu scilicet nihil circa voluntatis defectu, de quo disputa-
 mus, sed q̄a duntaxat sola prudentis auctoritate repetitionis legatorum induci
 n̄ potuisse absq̄. rescripta aliquo Principis, supposita etiam testantis voluntate,
 qui ea substituto quoque tacite p̄tari solent; q̄ forsan verum est, atque etiam
 ad fidei missa trahendum ob rationis desuper designatam; nam et id arguit ipse
 rescripti textus de legatis, et fidei commissis repetendis quibuscumque loquens. et l. quoque
 et. §. Iulianus. §. de leg. 2. iuncta l. nostra. Nisi dicas potuisse intelligi appositam
 clausulam vulgarem. Immo ex frequentia eius adiectione. Immo ex tribus foris; cum
 eo iure ubi p̄tuntur Consulti; in quibus sane terminis p̄terinde legata debent, et q̄a
 potuerunt, ac n̄ exisse clausula apposita, atque adiecta fuisse. arg. l. §. i. nullus. 23. §. q̄
 ardua. §. de Edicto Edicto. l. de quibus. §. de legibus. §. ex n̄ scripto. in p̄t. de iure
 naturali. gent. §. l. in p̄t. de Codicillis. l. 2. §. de vulgari. l. 4. de p̄nov. act. Verum
 id eo duntaxat p̄tinet, ut sciamus an post Severi rescripti act. ex t̄t. aduersus
 substitutum, an potius edict. ex lege. ob repetita legata sit agendum. De quo infra loci
 sono diu disputandum erit =

Magis videtur obitare difficultas scilicet locy in l. Sicut dicit. 13. §. de adim. leg. 18
 ubi ita dicitur alimentorum onus inunctum primo legatario, in secundo creditur re-
 petitum ex voluntate defuncti, si n̄ doceat aliud dixerit onus secundo legatario
 appositum esse; unde parit in substituti persona respondendum esse videtur, quod in septi-
 mo fundamtu ex superioribus desuper ponderatum manet. Neque hunc difficultati
 respondere recte si dicas tex. hunc iuxta scilicet tempora ante Severi rescripti accipim-
 dum esse; nam si hoc verum foret, in specie scilicet neque etiam eo casu, quo aliud
 onus inunctum secundo legatario n̄ doceret; alimentorum p̄tatio inuncta primo legata-
 rio, in secundi p̄ona repetita creditur. Quare hoc effugio omnino, respondet Soffedus
 in l. 72. §. de h̄dit. in p̄t. n. 6. quem sequi videtur Arminius Soffedus ibid. in d. l. 13. scilicet
 responsum esse intelligendum eo casu, quo eisdem libertis aliud appareat velitis a secun-
 do legatario, in quibus terminis iuxta exceptionem rescripti adiectam ab Ulp. in d. l.
 licet 74. de leg. 1. minime inunctum onus in p̄tato in substituti persona creditur repeti-
 tum. arg. tex. in l. aliam 30. §. de adim. leg. Sed neque huc Soffedi solutio iustitiam
 valet, tunc quia tempora p̄fundit, et in argenti deducta rescriptum, q̄ scilicet n̄ e' abiq̄,
 tunc quia Consultus in d. l. 13. dum de diverso onere inuncto loquitur, palam n̄ ad
 libertos, sed ad legatarium oneratum se refert. Relecta ergo subtili Soffedi opinione,
 distinguendum esse ex p̄tino inter translationem, et substituti a testatore factam; etiam
 translatio in testamtu scripta dicitur tacitam ademptionem absq̄ voluntate honorati induci
 et subintellectam, atque ita ex parte testatoris maiorem dicitur ostendit erga recum-
 dum

dum legatarium, ~~potest~~ aut aequalem. saltem, si tempus illud inspicias, quo et primus lega-
tarius defuncti honorabatur; in hijs ergo terminis non est verisimilitudo eorum, qui unico onere
primus legatarium affectus, duplici onere secundus afficeretur. Substituto autem
in illis scriptis minime dicitur ademptionem, sed immo in voluntate instituit et potius ex-
cludere substitutum, quo posito cum ab eo dubio delectus magis credat institutum priori
gradu scriptis, non est verisimilitudo cum duplici onere gravare defuncti volumine. d. l.
quibus 13. C. de fideicommissis. est autem ista ratio verisimilitudinis colligere eundem dupli-
citer onere substitutum gravare. d. l. licet 74. de leg. 1. Quibus, et quibus substitutum, nam
in terminis substitutionis adest ratio verisimilitudinis desuper considerata principaliter, videlicet
et testator, qui legataris instituit hodie, multo fortius, et substituto eorum potestate indicat.
At in terminis translationis, de quibus in d. l. Suis 13. non dicitur, qui instituit libertas pri-
mo legataris, et est secundo legataris instituit censeri poterit. quippe libertas priori
legataris testator minime instituit iuxta eandem voluntatem directam, si eadem priora
legataris aliud diversum onus oneraverit. Nihil denique intransit obstat lex. in l. h. h.
28. ff. de adm. leg. Nam loquitur ibidem Ulpianus de persona eorum, in cuius favorem
emolumentum ab eo onere repetitur, in quibus sane terminis, ne repetitur videatur inutiliter,
onus in secunda scriptura creditur ademptum. Videndum est omnino Soffredus. in d. l. 13.
ff. de adm. leg. et in l. 72. de h. h. instit. in unum solue =

19

Credunt autem legata, seu fideicommissa ex iudicio, et volun-
tate defuncti repetita in substituti persona virtute repetiti, quod testator Ulpianus,
et quidem in ambiguo repetita indicanti eodem modo, quo data erant, nempe eorum die-
bus, et conditionibus, modis, seu oneribus. de quibus Soffredus in d. l. 72. ff. de h. h. instit. h. h.
si testator ista centum legaverit sub conditione si natus ex Africa venerit, aut postam-
pla die sancti Iohannis, sub eadem die, seu conditione a substituto simile legatum debebit;
etiam sicut legata, que de una in aliam personam transferuntur, sub eadem conditione
intelliguntur translata, si modo adiecta conditio prioris legataris personae non contrahat. l. 24.
de adm. leg. l. qui conditio 39. l. 93. ff. de cond. et dem. l. unum §. ne autem. C. de caducis
tollendis. ita pariter legata, que in eorum personam favorem repetuntur, sub conditione eadem
repetita censentur, et quibus ab eo distinctione institutorum iurium, cum repetitur circa can-
dem personam revertit. l. in repetendis ff. de leg. 3. l. cum pater §. ab instituto. ff. de leg. 2.
in unum utrobique. Cujas. et Soffredus atque eodem Soffredus in l. 72. ff. de h. h. instit. n. 4. cum regis. et
Kerio. lib. 1. instit. cap. 20. et lib. 2. cap. 18. a n. 7. Ubi nullam casum tantam, et expiam repe-
titionem differentiam agnovit. Neg. huic reguli obstat lex. in l. h. h. 28. ff. de adm. leg.
Ubi ex Ulpianus sententia, legati ex parte facta repetitur, idem onus fideicommissum minime dicitur.
Quippe in specie glidit. lex. si immo ab onere fideicommissum non esset secundum legatum,
eius repetitur personae inutiliter esset, ut in superioribus dictum manet, cum tantum sub
eodem onere eorum personae daret; Non sic autem in terminis nostris, cum satis operetur re-
petitur, si legatum a substituto debeat, qui ab eo ad institutionem minime teneret. Ra-
tio autem superioris principij est, nam repetitur nihil detrahatur priori dispositioni,
immo eam qualem invenit, repetitur passiva, quod legati translatione facta operatur idem
actum secundum instituta iura. Idem quoque diebus, ac conditionibus, quibus sunt data
legata, repetita merito creduntur =

20

Dicitur eadem ratio, que inducit repetitionem, et dilectio nempe erga legata-
rios primi gradus, separative ad hodie, atque etiam hodie quibus separative ad substit-
utum; efficere quoque debet, ut iure videantur repetita legata ea, que priori gradu
sub conditione data erant, atque etiam, ut debeantur quibus in ratione salubris et ge-
neris legatis secundo gradu velut. Sed immo ista ratio verum licendum erit; quippe
consultum satis non priori gradus legataris existimare debent, si legata propria eius
instituta intente, a substituto quoque debeant, a quo testator nihil legavit eorum;

nec ambitiose q̄terea potestatem, et maiorem facultatem desiderare debent. 219
 Quisq̄ nam contra Vegetatione, quæ ratione q̄dlectionis indugati, iam cessat gr̄is potestatis
 in ei: siquidẽ debent pervenire, ac si nominatim quis legatarij secundi gradus, a substituto
 gratia legata accipiunt: erit ergo dictionem longe in ratione substituti. l. si quis a
 q̄ ex substituto. ff. ad legem falcidiam. Cum a superiori Vegeta casum duntaxat ex
 cipimus, quo membrum Vegetatio ditionis inuile legatum redderet. etiam q̄ in ditiõ
 nibus primum locum obtineat testantis voluntas. l. in ditionib. ff. de Cond. et Dem. Uer
 visimile non est cum voluisse Vegetere ditionis illam, quæ inuilem ditionis dispo
 sitionis redditura est. l. si quis a. ff. de fideicom. libert. l. si quis a. ff. de seruo alie
 no 113. s. si ab impubere. ff. de leg. 1. l. ditiõ. s. idẽ Respondit. de li. oblig. iuncto Sof.
 in l. in Vegetandis. ff. de leg. 3. et in l. 12. de hõ. inq̄. n. 4. et 7. et Respo. lib. 1. in
 ditiõ. c. 20. et lib. 2. c. 18.

Prosequitur vltimam, et ait non esse locum Vegetato Severi, deficiente 21
 voluntate testatoris, hoc recte inferens ex ipsius Vegetato ratione; cum enim legato
 rum Vegetationis ex iudicio, et voluntate ditionis Imperatoris inducant. d. l. 74. de
 leg. 1. et nri. tex; deficiente voluntate, et Vegetationem quoq̄. defecere neque est.
 expõit autem vltimam evidentem ditionem voluntatem, n̄ vero expõitam et vbi
 nuncupatam, sed dictionis ellicitam, ut ex exemplis a Consulto adiectis clare co
 lligit, et q̄bat idem Gothof. Primum ergo exemplum est, quando testator eidem
 legatario, vel fideicommissario aliam rem reliquit, quam quæ ab instituto hõde
 relicta erat ei; tunc enim minime credit testator legatum ab instituto da
 tum Vegetere, et duplici onere substituti gravare; sed imo sperare, et velle
 permutare honorem videt. l. Satis eis 13. iuxta Sofedi expositionem ff. de alim.
 leg. excipit tamen species tex. in l. seruo alieno 113. s. si quis a primo. ff. de
 leg. 1. vbi ex expõta Vegetatione in gradu substitutionis facta vltimam legatum
 merito debet. Neg. obicit tex. in l. si fundus sub ditiõ. s. si pater. ff. de leg. 1.
 nam ibi id ipsum, q̄ fuerat legatum Vegetatum erat, nec vbi debet, diversum q̄.
 in substituto pupillari servat, ut in inferioribus libris dypiciemus. Secundum
 exemplum est si causa, ob quam testator legatum ab instituto reliquit, cesset in
 substituto; tunc enim cessante dispositionis ratione, verisimiliter cessat ipsa dispo
 sitionis; quæ strigit pariter circa Vegetationis ditionis in legato translati, quæ si prioris
 legatarij personæ coherat, minime intelligit Vegetata. l. legat. 34. c. q̄ supra a
 dductis. ff. de Cond. et Dem. vnum casum appõit Sofedus ex ditiõ. in d. l. 74. et
 alim. Bon. lib. 8. sment. c. 29. vers. sed Vegetare: quibus et ditiõ addi potest, nem
 pe si testator ideo Causa eis in primo gradu ditionis gerantur reliquit, quia
 scilicet instituti hõde filij pupilli tutelam gereret. vel quia ei bonorum administrati
 onis commiserat, dum instituti hõde p̄re administratorem p̄set.

substitutus ex parte p̄p̄nd

tertium exptum est. quando q̄, qui legatum ab instituto meruit; tunc 22
 enim n̄ est verisimile voluisse testatorem, cum quoq̄. percipere legatũ ab eo substituto
 vocato, cum partem hõditatis auferat; sed imo quidam credit potius p̄mutatio
 honoris facta. id quoq̄. q̄bat tex. in l. latius largis 83. ff. de leg. 2. vbi fideicommissum
 ancillis relictum cum libertate p̄ libertum centenarium, n̄ intelligit Vegetatũ in gratia
 patris ab hõde in remisse instituti, filia patris repudiante, quia nempe ancillis ipse
 p̄ponebant substituti, et quidẽ libertate Vegetata in casu substitutionis. Respo. lib. 1. in
 ditiõ. c. 20. n. 12. Anq̄ de Meja lib. 1. var. c. 34. n. 24. Aluarus Pego de Conq̄. c. 104. a
 n. 46. inde n̄ recte q̄bia in d. l. latius vbi. fideicommissum. Vegetatũ ait ideo in specie
 Pauli n̄ intelligi a patre fideicommissum Vegetatũ, filio testatoris repudiante, q̄ scilicet
 inuile foret, ut got relicti ancillis ipsius hõde abq̄. libertate, quippe falsis p̄p̄ta in
 p̄p̄nt, siquidẽ est verisimile cessante ditione substitutionis q̄ fideicommissum, et liberta
 tem quoq̄. Removibus Pauli intelligi debuisse Vegetatũ quantum exemplis addi Sof.

ad probandum.

quando nimirum ealy res, quae ab instituto hodie Mevio legata erat, alij, nullo nempè à substituto legata apparuit. Nunc etiam si hinc, et Mevio simul occurrerent in gradu substitutionis, sed immo hinc in gradu substitutionis loco Mevio intelligit subrogatus, cessante rejectione. id namq. ex ter nuper traditam satis verisimilem ratione. qd. l. ex. in l. facta 63. §. Julianus. Ubi ideo dicitur, quod ab instituto hodie fideicommissum uniuersale meruit, recte desiderat eundem institutum cogi adire, et ibi resistere, quia nempè in substitutionis gradu. alij nempè Mevio fideicommissum ibi datus erat. Videndi sunt omnino §. illius de f. explicat. Exter Goffredi. Petri Barb. in l. l. §. de vulgar. n. 334. et Bellony de iure accey. q. 9. p. 7. n. 16. q. plurib. lego = Quintum quoq. exemplum superioribus addi poterit, quando scilicet legati modum, et vtilitatem ex persona huius granati veniat percipienda, puta si damnatus sit hinc tabulam pingere, vel quid aliud facere ad vtilitatem legatarij, §. q. no eius cotra, vel si damnatus sit hinc pmitere legataris ire, agere §. fundy iay, vel etiam eximere, aut lapidem cadere; Nunc enim ipsius dispositionis qualitas tollit dictam rejectionem. arg. tex. in l. 24. ff. de adim. leg. l. inter arboris. ff. de solutionib. l. cum seruis. §. si quis alicui. ff. de leg. 1. hinc pot. qulchre dubitari valet. an si testator rem primò huius legat. ex hinc am. p. riam, debeat eam substitutionis virtute rejectionem ad tex. in l. vny ex fam. 67. §. si rem. ff. de leg. 2. et quid videri diffculter in specie hac duas subintellectiones posse occurrere l. l. C. de doli omissione: sed ecce militat in gen. si §. dilectionis ordo desuper desideratus, et vñ operari. l. l. de reb. dub. l. 3. §. l. de vrb. accey. l. de accessionib. de diuers. et temp. p. ript. Ideo sup. hoc diffculti p. riam amplius cogitandum relinquimus. Quibus igit. adit vrgens aliqua vicia voluntatis, quae induc. rejectionem regularem p. riam remoueat, toties ab instituto relicta legata, in substitutioni persona rejecta creli minime debent.

23

Oportune autem quiritur in gen. an testator, qui plura legata reliquit ab instituto, et p. riam aliquam ex vicijs nuper desideratis, vnum, vel duo legata retere, nollit, legata g. riam, in quibus n. adit aliqua voluntatis vicia, vicia rejectione credit? in qua quid. quistione dicendum videt. testatorem, qui aliqua legata p. riam reliquit, et cetera quoq. legata ab instituto relicta p. riam reliquit, ne vna, eademq. legatorum collectio diuerso iure censeat, immo in omnib. p. riam fiat voluntatis vicia. arg. tex. in l. iam hoc iure 4. ff. de vul. ubi ex eo §. vtrique ex alij testatoris substituto p. riam n. suent, sed vñ duntaxat, nempè ex eo intelligi in ambigua dolum substitutionis p. riam C. riam affirmat. l. h. riam 2. C. de iugub. et alij. ibi. quia ipso, et alij. l. in testamto. 6. C. de iugub. m. riam. faciunt tex. in l. C. de riam et ibi expensy. l. in sacry. C. de p. riam sac. riam. lib. 12. suadet idem ex rat. tex. in l. nam §. liqui dg. 4. §. in. ff. de geny leg. Ubi addita exceptio legato indifinito ex voluntate testatoris illud caretat, ac resistit. et ex ratione quoque tex. in l. sey 20. ff. de iugub. vel iugub. l. legata 9. ff. de iugub. leg. iugub. riam vtilitatis ad l. l. riam 4. Dist. in l. 12. de iugub. n. 35. et 36. Ubi collectio nominati caretat §. enumerationis specierum, et duntaxat quae sunt enumerat. in legato riam intelligant. idem denique videt. deduci ex tex. in d. l. licet 74. ff. de leg. 1. ubi vñ. indifinito, et simpliciter loquens ait, n. intelligi rejecta legata in substitutioni persona, quando eundem voluntas testatoris in riam apparer, huius. Evidentis voluntatis substituit vicia: ergo aliqua eorum existente riam absolute in omnib. legat. locum n. habebit. Sed hinc n. obstantibus, interdum riam sententia verisima vñ videt, immo voluntatis riam vicia riam singulari. tex. in quadam dispositione particulari, n. omnib. desiderandam, et capiendam esse; quippe cum in ceteris legat. deficiat voluntatis ratio, in l. riam riam riam vicia riam exercere debet; Id. p. riam videt. vñ. in d. l. licet 74. Ubi in quolibet legato riam vicia riam, atq. exposuit evidentem riam voluntatis, substituit locum manere riam in ambigua, et obscura dispositione; cum igit. negari nequeat in legat. ceteris, ubi nulla adit vicia, manere adhuc obscuram voluntatem, in eo locum habere riam affirmant.

erit. Igitur, cum nihil omnia habeat unum legatum ex alio, et simul in rebus separatis, 220
et inter se minime illa ratione connexi =

Verum, et si dispositiones particulariter priori gradu factae aliquam inter se 221
conexiorem, aut relationem haberent, idem, quod ad nostrum tractatum attinet, affirmandum
esse. 1.º q. tex. in l. i. ius alieno. §. si ab impubere. ff. de leg. 1. l. si quis ab alio 32. in pr. l. si
cui 52. §. l. si fundum. §. si pater. eod. tit. ubi in unico legato conditionally stetit, legatum
invenitur repetitum, si vero solutio, id est voluntate ipsius testatoris, quod ob specialis rationis
nolle creditur repetere solutio, legatum vero sic. 2.º q. tex. in d. l. habimus 83. de leg. 2.
ubi in assillis patrom intelligitur repetita libertas, si vero filicis minimum eisdem relictis ob
directuram defuncti voluntatem, quae deducit ex substitutione. 3.º q. tex. in d. l. iura
scriptis. l. de manum. tit. ubi speciale ius in libertate admissum, eius favore, minime
ad legatum extendit eisdem prior relictum, immo unumquodque ratione propria mensura
tur. Cum igitur id in unica velut dispositione, ratione connexionis procedat, fortiter multo
in pluribus particularibus dispositionibus disparatis, et innoxii id indicandum erit.
Neque obstant fundamenta superius siderata, si prius nam iura in eius confirmationem
adducta procedunt in terminis relationis, et separationis, in eis etenim ex ipsa separatio
ne, et relatione dispositionis, seu verum in ipsi deductarum, detestatur testatoris
voluntas pariformiter, seu aequaliter disponere volentis. Non obstat 2.º q. deduceba
my ex decisi. tex. in l. nam §. liquit. §. 9. fin. de genu. leg. l. si 20. ex similibus
ff. de inst. vel instrum. leg. quippe loquuntur hoc iura in legato collectum nominatim, vel
locati uni legataris relictis, §. ex voluntate patrisfam. modum, et formam su
mit ob varias directuras ex illis ipsius dispositionibus elicatas. nos vero loquimur in
terminis plurium legatorum inter se nullam relationem, aut connexionem habentis. Nec
denique obstat §. stantia sent. deducta desus vlgiam expositio. in d. l. licet 74
ff. de leg. 1. quippe verum vlgiam sensus est q, quem secundo loco dedimus, quo p
rito, si stantia, sed immo Patrom huius nostri opinionis Consultus existit: moner
igitur in terminis questionis opposita desumptam stantia voluntatis directuram, circa
repetitionem legatorum ab instituto relictorum sigillatim in disposit. quales particu
lari siderandam esse =

Verum hucusq. dictis implacabiliter resagari videtur vlgiam ipse eodem 225
lib. 4. disput. ex quo d. l. 74. ff. de leg. 1. desumpta spectat. in l. querebat 19. §. fin. ff.
de tit. milit. ubi ait, §. si miles unum ad tempus, et alium ex tempore huius institutio
dium nempe, viz. ad diem l. ian. et Caesum ex illo die, qui potest quidem ex militari
privilegio. l. in sandy. §. 4. l. 4. in pr. ff. de tit. milit. iuncto Cij. lib. 19. §. pag. in l.
miles 31. ff. illo tit. in specie hac legata a primo huius dato, in persona Cij secun
do loco scripti minime intelliguntur repetita. Quod quidem est quod dubio intelligendum
eo casu, quo ad tempus scriptis huius, nempe huius, huius relictis relictis, seu omisit.
in quibus terminis, legitime militis huius defert huius. l. miles 42. in pr. veni. et
quia diximus. ff. de tit. milit. nam huius primo huius agnoscente, quibus legata affir
mant, nec de repetitione disputari valet. Huius ergo difficultati respondet huius lib.
l. in d. q. 13. n. 22. Severi huius in testamto militis si habuere locum, quoniam in d.
voluntas sola militis spectat, neq. ius substitutas attendit. l. et q. toty. ff. de tit. milit. neq.
obstare ait, §. ex iudicio, et voluntate testantis quemadmodum ipsius huius dispositio; nam
multoties ista voluntatem inducit repetitio, quae testatori in mentem non venit. Sicq. in mi
liti tit. ob eandem rationem locum non habere falsitiam existimat. l. in testamto. C. ad l.
falsid; neque huius D. Marci, de quo in l. 4. ff. de vulg. et si voluntate tacita testantis
mitat. l. quibus §. C. de impub. et alij. ex militibus ignorare iura fas sit. l. l. §. fin. C.
de iure delib. Ego autem insuper habita huius doctoris opinione, non dubito quod huius
locus futurus etiam in militibus tit. si testator vulgari, et ordinario modo substitutas, eorum
arg. quae circa ius accrescenti disputavimus. lib. 1. tit. ad tex. in l. 4. ff. de fundi instructo.

Nam aliqui. Uij. qui eod. lib. 4. d. 1. put. regulam ponit, de qua in d. l. 74. ff. de leg. 2. m. nime in duobus exemplum addiceret, quorum alter ad tempus, alter ex tempore hres institutus est: immo absolute diceret in tto. militi Rescriptis legi n. habere, vel poneret exemplum in substituto vulgar. Pury Rescripti n. in aliqua curi substituta fundat, seu in aliquo favore publico, sed sola militi voluntate Verissimi testatorij: q. etiam in tto. militi locum habere debet ex hys, quz diximus ad Labores ubi sup. Demg. fidele est, q. ait Kerio, nenge ita voluntatem testanti quandog. Repektioni legatorij induci; nam multoties, et frequentissime iuxta voluntate inducit ex dictorij desup. consideratij: Unde si in militi tto. locum Rescripto n. dantur, pterung. et magis frequent, ita voluntate eius, legatorum Repektionem denegabimus =

26 Melius respondere videt Ant. Richardus in Rub. Inst. de Vulg. et p. ubi post Varias Relectas interpretaciones ipse ait ideo in specie tex. in d. l. 19. §. fin. locum n. habere Severi Rescriptum, quia substitutus n. substituit immediate in locum instituti, sed primo hres n. adente, illico veniunt successores ab instituto intestato; tuncq. dumtaxat habere legi Rescripti existimat, quando immediate substituit substitutus, et sedem instituti occupat. hancq. opinionem postea se in Menochio invenire lib. 4. de p. sumpt. §. sumpt. 108. ex n. 43. qui late materiam Repektioni tractat, n. absque silentia testatur. Verum huc Richardi opinio eady est, et ea, quam aliquando sibi placuisse ait Kerio d. lib. 1. inst. c. 13. n. 16. et quam refert ibid. n. 17. Inde Collega meus D. D. Fran. de Puga ad Rebel. c. fin. ad not. tex. n. 52. libenter amplectit sententiam subitij Raphaelis Cumani. qui in d. l. 74. ff. de leg. 1. ait decurionem Ulpian, de qua in d. l. 19. §. fin. pcedere cessante ratione Rescripti; Cum enim Rescriptum iuxta voluntate testanti, ea nitatur ratione, q. testator ipse, qui legati respectu dilexit magis legatarum, quam hres instituti; et eundem legatarum amplexus, quam substitutum credat dilexisse. d. l. 36. §. d. de Cod. et Dem. Ratio hominij gentilitatis cessat in specie Ulpian, siquidem in illo terminij secundum hres magis quam primus dilexisse testator cognoscit, quippe hres priori ad tempus, posteriori vero in p. hys dedit hereditatem. Hec autem opinio abiq. fundamenta displicet Richards; nam et si ponamus, et ipse, in d. Rub. de Vulg. n. 37. p. minori tempore secundum hres fuisse scriptis, ac postea vocatos successores ab intestato, in hys terminij dicimus forsitan Rescripti locum futurum, cum incipit vivere voluntate dictura, quam Uij. admittit expre in d. l. 19. §. fin. At ratione alia merito Cumani opinio displicere potest, seu alij terminij ppositij; quid enim si Uij. ad 30. annos dicitur inveniat substitutus, ex eo aut tempore Curij Rescripti hres pponat? In specie hac merito p dilectus censerit primus institutus, Cui testator statim hereditatem dedit, quam secundo loco scriptis, qui, et si in p. hys institutus inveniat, sequentissime pcederet nihil ad hres suos transmittet, et ante tempus nequeat adire hereditatem =

27 Adhuc tamen n. iuxta Cumani ratione, ego et Soffredo dicerem, illo in terminij tex. in d. l. 19. §. fin. locum n. habere Rescripti, quia scilicet, qui sic a milite hres instituti sunt magis tanquam Coheres, quam, ut institutus, et substitutus censerit debent. Et si enim secundo loco scriptis substitutus appellat in l. miles ita ff. de tto. militi. magis tamen appellat talij ex ordine scripturaz, et dignitatis, quam ex vera, et p. propria substitutione. habent igitur quasi duo hres independentes, et p. hereditatem, seu partem hereditatis ratione temporis obtinentes: in quibus sane terminij p. ratione ab unoquoq. censerit data legata, quando nominatim Relinquunt: etenim si duobus hres institutus ab uno nominatim legatum daret, nemo dubitaret alterum hres legatum n. debere. l. si plures 78. c. similib. ff. de leg. 3. non enim antea agit de Repektione, quam pars eius, a quo nominatim datum est legatum, iure tacito substitutionis, vel expre ad Coheres p. daret. l. si hres 61. §. 1. ff. de leg. 2. ergo pariter in specie Ulpian dicendy est. Et si enim pponat hres ad tempus scriptis Rejudicare hereditate, adhuc hereditas ad hres ex tempore n. transit, sed ad legatarios vadit: tempore autem transacto, n. transit ad hres secundum virtute tacite, aut expre substitutionis, sed ex p. propria institutione, et quidem transit nihil, q. p. hys alteri delatum est; igitur Rescripti terminij n. dant, cum semp legata p. ratione, eius

portione² intente, que occupata pponit, relicta dicant; et si enim de detectione datum 221
 legatum, quoad primum huius dicit valeat, si tamen se attinet ad huius secundum, ad quem
 prioris temporis huius, que legatus onerata inuenit, nunquam est puentura, nisi forte ipse
 eximius huius ab intestato pponat, quo casu ratione alia, minime legata pstore tenet. Inle
 si res pones scriptos huius primum, secundum, et tertium; atq. ex eis secundum duntaxat
 primo substitutus, legata a primo relicta eo repudiante, pculdatis istis secundum pstitit
 et ita demum ea virtute vegetationis debet pterire, si et secundum quoq. huius pgram por
 tionem omiserit, aut substitutionis causam repudiante, ac crescendi iure eo secundo de
 ficientem primi portione² psequat, que ex vltima sententia huius. exponit, si defuerit
 ter colligit, et pbat ter in l. 77. s. 7. ff. de leg. 2. Nescio an huc sit opinio Ant. Richardi
 ubi sup. n. 40. que, et fuit Menochij, et aliquando placuit Nepo d. l. 1. in ff. de leg. 1. n. 16.
 at suo valde esse pabilem, si ita, ut a nobis est pposita, ac discrete expedita, accipitur =

Sux² Consultorum quatuor Clarium Respona Recensendur, et
 tradidit Capite Superiori temporum diuisionem Captoant.

Caput secundum

Hic positus de vera acceptione Rescripti, ac ppris rationis eius, veniunt cogitanda desuper et
 tradidit temporum diuisionem istorum Respona, que circa substituti vniuersali psonam
 in pntia vegetationis tractata dispersa in pandectis iacent. Et Primus se offert Scabola
 sentij Clarij istij, qui floruit ante Severi Fausta tempora in l. quidam 14. ff. de iure co
 dicillorij, cuius species sic se habet. Testator Lucius istij huius instituit, et in gradu eius
 priorij Codicillos, si quos postea fecerit, affirmavit, atque huius scripto substituti Publium
 Muzium dedit. Postea autem Codicillos fecit, eos dirigens ad Lucium istij, iuxta formulam
 ab Attamirano traditam. lib. 6. q. Scabola ad hunc tex. n. 19. et legata quibusdam personis
 reliquit, alij ademit, eo tempore, quo Lucius istij huius scriptis in rebus humanis n. erat.
 Quiritum est an simili legatorum dato, vel ademptio Codicillis facta vltij esse, et substituta
 tuj legata pstore deberet? In hac ergo quest. Saboniam aiebant vtilem datorij, seu adempti
 onis esse, quia haberet pntiam ac si testamento scripta esset, psequendo substituti legata
 pstore debere existimabant. Proculdant vero magis putabant inutilem esse datorij, seu a
 demptionis, ex eo, nam sicut dato, vel ademptio facta in Codicillis eo tempore, quo legata
 rius defunctus inuenit ppris est inutile, et p n. scripta habet. l. 2. s. 1. ff. de iure Codicill.
 ita pariter debet ceneri inutile, eodj tempore n. existente subiecto, seu psona, que legatus
 pstore debeat, seu in quo firmitatem sumat dato, vel ademptio; etiam et si substituti exi
 tat, ad eo testator sermone minime direxit, neque ex persona eius Codicillos affirmavit,
 neq. tanquam n. scripti Codicilli haberi debent, ut recte videtur Attamirano ubi sup. n.
 22. Ex hoc ergo scudebant, neque substituti quibus Publium Muzium legata debere, eo esse
 prius saltem in habitu instituti priorij loco istij ea debere posse. atq. hanc sententia
 Scabola pbat =

Hic est species, in qua quidam omnia quiritibus, que ad Codicillos spectant, et ad ing
 pectiones alias, huius tractatus minime ppris, que substituti satis expedit Docimonia vbi
 A. Ioanes Attam. illud duntaxat dispuendum venit, quo modo recte secure supponat leg
 bola substituti legata debere, si legatorum dato Codicillis facta vltij existat? etiam Scabo
 la temporibus, et longe magis Saboniam, et Proculi tempestate Severi Rescripti minime erat ex
 pedatum: non ergo vere supponit euentu aliquo, legata ab instituto relicta, substituti debe
 re potuisse. Hinc difficultati Responso Cujac. aut. etiam ante Rescripti quidam ex istis
 existimare legata ab instituto relicta in substituti psona credi Vegetata. Verij displicet

illico Cui. sententia, quippe n̄ est verisimile opbatam opinionem ab utriusq. Schol. Autorib. Sabiniarū, scilicet, et Placentiarū, discipulis ipsorum in dubio verba, maxime ex Ch; qui in hoc tex. referunt, in prima, et tertia Classe recenseant. Sed adhuc Cuiquam p̄babit Cui-
cij sententia videri poterit, nimirum si aliqui voluntate dēcturū p̄ponant adesse, puta si
siluntij p̄vius legata relicta dicant. arg. tex. in l. rem alienam. C. de legat. l. i. c. q. tot. ff. de
leg. sp̄t. vel nulla, aut certe exipit momenti legata a substituto testator relinquit. hunc
etiam ante Vexorib. in h̄j terminis Ch; Vexorib. p̄bare potuerunt, cum illud in oī
cura duntaxat voluntate loci habeat. Ulp. l. i. in d. l. licet. ff. de leg. l. i. At de hoc ne quidem
cogitavit Cuiac. p̄vius neq. Scobola quos. qui absq. diminutione nequit ad p̄dictos terminos
Vexorib. et si eis p̄vius, verum esse antiquitū Vexorib. legatorū fuisse admittam, q̄ sane
in aperto minime est. Præcipit difficultatē D. Melchior de Valentia lib. i. illi. h. i. c. 3. n. 16.
sed eam itē n̄ soluit, neq. in c. 4. n. 7. Vbi Vixus p̄vius tex. memoratōis facit. At
turgiter magis operatus ē Alvarus Pegas de Conget. c. 104. n. 37. qui forsitan ignorans, aut
dilatans Ictorum Classē, decisionē Scobolē, et Cōvū dignitatē, magna in p̄vius, suppo-
ta legatorū Vexorib. virtute Vexorib. p̄cedere secure affirmat =

3 inde h̄j, et alij omib. interpretatōib. legatū oculi, amplexenda est opinio
viri Doctissimi D. Altamirani. d. lib. 8. g. Scob. in d. l. 14. qui ait eo casu p̄cedere Scobolē
questione, quo testator simpliciter, et indefinite in Codicilli relinquit legata, aut sub hac for-
mula quicquid mihi h̄j erit; in qua quidē specie n̄ solum p̄vius h̄des, verū, et substituti
quos. legata p̄cedere debent ex iudicio, et voluntate defuncti. l. i. plures. ff. de leg. 3. inur-
git tamen adversus hoc Valentia. d. lib. i. illi. h. i. c. 3. n. 16. dicens h̄j p̄vius, terminū, in
specie Scobolē substituti fore debiturum legata eo casu, quo institutus iam mortuus ea
p̄cedere n̄ debeat, q̄ quidem aperte negat Cui in p̄dicto tex. Verum respondet recte hoc
terminū vir Altamir. idē appositi Codicilli terminū, substituti n̄ debere legata, quā est p̄-
vius, et Codicilli, quib. sunt relicta p̄vius, et q̄ ab illo gradu p̄vius, ad quem referuntur,
firmitatem accipiant: cum igitur hoc nequeat evincere, signatē, et a p̄vius duntaxat grada
Codicilli p̄vius veniunt, eo q̄ ex p̄vius h̄des testator solum alogunt p̄vius; atque
eo tempore, quo ȳ decedit, iam p̄vius h̄des decedere quos. dicant, om̄y n̄ est,
q̄ substituti legata minime debeat, quippe obligatio ex ip̄j Codicilli debet sumere firmitatem,
qui nullo gradu p̄vius inveniunt. etiam si ab om̄y gradu Codicilli p̄vius
si essent, nullo existente gradu p̄vius p̄vius caducitatem, a secundo inciperent vix habere,
n̄ secus ac si a secundo gradu duntaxat p̄vius, vel simpliciter scripti p̄vius.
nulla velut p̄vius facta p̄vius. arg. tex. in l. 3. ff. in. ff. de lib. et posth. l. 6. ff.
de tra. tab. l. si filij 73. ff. de h̄des. inst. iuncti traditū ab Altamir. lib. 6. g. Scobolē
in l. gen. ff. de instu. vupto. Neque superioribus obstat, q̄ testator in specie Scobolē for-
mula generali uter quicquid mihi h̄j erit, aut indefinite legata relinquit, ad h̄des
omnes videat sermō dirigere, et ex om̄y alogū. etiam hoc optime statet, posita
Codicillorum validitate, atque ipsorum p̄vius, quæ ex voluntate defuncti n̄ alij effec-
tum sortiri potest, quam p̄vius gradu, ad quem p̄vius testator sermō dixerit, v̄bi
et validus existente; et si em̄ testator generaliter, et quæntine legata relinquit, p̄vius tamen,
ac velut p̄vius Codicilli p̄vius. Quod autē in h̄j terminis loquit Scobola, vel ex
alij ip̄j tex. clare colligit, quippe in principio p̄vius, et dubitat, an legata in specie, de qua
ibi, debeant a substituto; ex hoc indicans manifeste loqui se de legatō p̄vius relicti,
quæ iam ab instituto, iam a substituto, quæ eorum quicquid p̄vius occupaverit h̄ditatē, ex
iudicio defuncti debent p̄vius. alioquin n̄ hoc quæveret, an a substituto deberent legata, sed
an intelligerentur relicta. Quis in d. l. Scobola ait questione ibi p̄vius, n̄ solum exagitari
posse, sub formula generali quicquid mihi h̄j erit legatū relicti, verum, et quando nomi-
nationē a duob. h̄des data p̄vius. indicans p̄vius superiorē questione n̄ posse alij
dignitari, quam si generali capite legata relinquant; quippe in p̄vius dignitate erat
questio, an substituti legata deberet; in secunda vero an Cōvū integra legata debeat

223

postare, ob rationem, quam nuper in sequentijs dabimus; manet ergo in terminis ad
 Altam. oppositjs, primam scilicet questionem capiendam, atq. intelligendam esse =
 Verum poro duo quendam h[er]edes instituit, a quibus similiter codicilli
 Nos specialiter affirmavit; atq. eisd[em] substitutos dedisse, postmodum. Codicillos fecisse, in quibus
 sane capite generali legata reliquit, eo tempore, quo ex institutis unus mortem obiit. Hinc
 secund[um] questionem in d. l. Respondens scilicet aut, ubi legata videri, ac q[ue] sequens in oppositjs
 terminis Codicillos censi affirmatos. Sed illic valde in ratione iuris sibi ip[s]i studere
 City videri, q[uo]d quidem nec Altamir. vir aliquem diligentissimus animadvertit. Aut em[en]de
 bola in l. si ego gen. ff. de iustro iusto. in terminis eisd[em] duorum h[er]edum, et dupli[ci] substit
 titio, q[uo]d si posthumus a primo gradu extrahatur, a secundo poterit sit, et unus ex institutis
 h[er]edibus decedat, substituto in locum eius substituente, p[ri]mus gradus ille sumit, quom
 am uno mortuo ex institutis appareat a primo demeretur, n[on] a toto gradu individue
 posthumum extrahatur esse: pariter ergo in nostra specie scilicet, quam disputamus,
 circa codicillos dicendum erit. cum enim uno ex institutis q[ue] secundo, substituente substit
 to, appareat n[on] a toto gradu codicillos esse affirmatos, ut oportuit, ne aliquem a p[ri]mo
 sona, n[on] a testamento inclinet, et absurde validitatem acciperet, inde merito iuris,
 seu nullus manere Codicillos, q[uo]d extrahatur posthumus dicend[um] videri. Nec satisfacijs
 si dicas, posse notum tex. intelligi eo casu, quo Codicillos invicem substituti sunt, in qua
 specie, et posthumus extrahatur, locum etiam habente substitutione, sustineret, iuxta em
 dem scilicet in d. l. gen. vers. sed si ego. ff. de iustro iusto. quippe q[uo]d acute vide
 rat Altamirano. lib. 6. q. scilicet in d. l. gen. vers. post[er]ioribus terminis, n[on] tam lapsus substit
 tionis gradus, quam persona Codicillos, invicem substituti, q[uo]d ead[em] in veritate est. arg.
 tex. in l. filio quem gati. ff. de lib. et posth. Non inquam satisfacijs, nam illic effugium
 hoc subicit ex h[er]edibus ipsius scilicet in d. l. 14. §. 1. ubi iuris aut. substituti datus, et per
 tea sed circa Codicillos erit tractatur, ac demum, quia sit substituti h[er]edes, qui partem
faciat, licet ipse n[on] debeat. quibus sane h[er]edes clare indicat extranei h[er]edes fuisse,
 substitutos, n[on] eosdem Codicillos substitutos invicem datos sibi: quamvis, et in hac specie nul
 to fortis institutis; eundemq. substitutum totum legatum debitum fore Respondit
 scilicet ex vers. sed si ego. d. l. gen. ff. de iustro iusto =

Quare hoc elugio omnino, differentiam esse notandam existimo inter so
 lemnitatem extrahatur, et affirmatur codicillorum. etenim extrahatur ab omnibus h[er]edi
 bus fieri debet, ut vix accipiat. l. 3. §. h[er]edes. vers. nisi forte. ff. de lib. et posth. l. 6. §. n[on] qu
 ius. ff. de sta tab. atq. ita facta debet permanere usq. ad aditionem h[er]edis v[er]i. ut satis
 p[ro]prie demonstrat scilicet in d. l. gen. vers. fin. Cum ergo in specie opposita, etsi facta
 sit ab omnibus extrahatur, n[on] tamen ab omnibus inveniat affirmata; sed imo alius in
 locum defuncti substituatur, a quo posthumus n[on] est extrahatur; merito totus gradus abrum
 git, et nullus substituit. Codicillorum vero affirmatur ab omnibus h[er]edibus fieri sufficit, nec
 ultra exigit h[er]edes omnes eam affirmare; imo ex ejs, a quibus testator codicillos est al
 loquutus, h[er]edem existere est satis, ut in d. l. 14. §. 1. de iure Codicill. Ratio aut[em] differentie
 in eo stat, nam in extrahatur agit de aditione universali h[er]editatis, q[uo]d quilibet in omnibus
 h[er]edibus individue sumere vix debet, aliquem q[ue] parte h[er]editas adimeret, et q[ue] parte in
 dividuis alijs solemnitati satisfacijs crederet, q[uo]d quilibet in iure est. d. l. 8. §. n[on] quicq[ue]. ff. de sta
 tabul. facit tex. in l. c[um] quidam ff. de lib. et posth. iunctis tradit[ur] a D. Larracuena. lib. 1.
 sed. q. 9. §. tot. At in Codicillis agit de dispositione particulari, q[uo]d ab uno h[er]ede fieri
 vix debet, atq[ue] expediri poterit: quippe in ejs neq. dari, neq[ue] adiri vales h[er]editas t[er]m[in]o per
 manet. ff. de iure Codicill. l. auctore. ff. de h[er]edib. instit. l. 3. C. de Codicillis. §. 2. vers. eodem
 ff. sufficit ergo in gradu p[ri]mo codicillos affirmatos inveniri, et q[uo]d unus saltem h[er]es existat
 qui defuncti voluntatem exequi, atq. ad effectus deducere possit. Propterea dici potest extrahatur
 nem affirmari aditione h[er]editatis. l. 6. §. a p[ri]mo. c[um] seq. ff. de sta tabul. atq. ita exigit,
 omnes h[er]edes adiant, vel saltem unus, quando q[ue] ius accipiendi totus h[er]es invenit: Codicillo

autem in ipso testamento confirmationem accipere, quo sane tempore subsistit omnes huius ex-
 hibere, a quibus facta est confirmatio; etenim quando codicilli recedunt, non agitur iam de confir-
 matione, sed de dispositione, quae ab heredibus exsequenda est. et indicat dispositio tex. in l. si
 duobus. l. si de leg. 1. Nec quidquam facit, sed etiam codicilli indicant confirmat. l. 3.
 si de iure codicill. quippe in id duntaxat eam exponunt, ut nimirum siglat. l. 3. a quo
 vires capiunt. l. 1. C. de Codicill. Deniq. dici quoque valet exheredationis q. forma desiderari,
 ut ab universo gradu fiat. d. l. si de leg. 1. n. g. p. ff. de sta. tab. Codicillos vero non desiderare in aliquo
 gradu confirmationis. d. l. si de leg. 1. imo solus, q. gradus aliquis vel in toto, vel q. parte existat.
 Videndi sunt q. explicat. d. l. si de iure iust. Inter Altamirany ubi ius. Ant. Fab.
 de error. dec. 7. err. 13. n. 16. Valenta l. 1. i. h. v. k. 1. c. 2. n. 10. Belleros de iure aequi.
 c. 10. g. 12. n. 53. et g. 23. n. 103. Santol. in l. 9. §. 2. n. 4. Pety Baro. in l. 1. ff. de iur. n. 404.
 Videndum quoque est in quibus in iust. d. l. si de iure iust. multa. b. §. si servus. ff. de cond. et dem.

6 Prosequitur Scobola in d. si de leg. 1. l. 14. et quaerit an in terminis ab ipso spo-
 sitis huius superius ex huius, quibuscum testator Codicillis fuit allegatus, totum legatum eius Codicillis
 velatum debeat? et quidem videbatur dicendum totum legatum debere, quoniam substitutus
 substitutus in locum huius definiti, partem in testatore facere, censeri potest, licet ipse
 non debeat. arg. tex. in l. plane. §. si si in iust. §. ff. de leg. 1. Contrarium tamen decidit
 Scobola, nempe substitutum nihil debere, totum vero debere huius superius, ut recte te-
 net Altamirany: quidquid rebus est fundens alibi Aristoteles Sapientia in d. l. si de leg. 1. n. 4. et 5. Sed
 autem non solum fecit quando generali capite legatum velatum appareret, verum et quando
 nominatum uterq. huius gravatus essent; in primo namq. casu magis id addubitari po-
 terat; siquidem nemo dubitat sub generali capite; et substitutus quoque. Sphendi. l. si plures
 §. 8. de leg. 3. Verum in quibus non sic, eo q. testator, qui ab institutus solus Codicillis confir-
 mant, et ad illos sermonem direxit, manifeste voluit, ut quicquid ex huius huius exhiberet soli-
 dum legatum testatoris quentibus; ac tunc demum, et substitutus legatum debere voluit (ut
 interim mihi videtur) cum post testatoris mortem neuter ex huius huius prioris gradus heredita-
 tem addiderit, facta inter omnes, quoad institutionis legati q. huius quicquid, et classes separa-
 tos, quaedam velut gradualis substitutione. In terminis vero nominatum minus Scobola
 decisio dubitabilis erat, ut indicat huius ipse; quippe testator qui ab institutus Codicillis
 affirmant, et ad eos in eius Codicillis huius dixerit, ipsos nominatum, et si in iust. gravatus,
 speret magis voluit eos, vel eorum quentibus solidum debere legatum; numquam vero
 datos substitutos, nisi post verum utaq. institutus deficiente, repetita legata tacite inte-
 lligant. Illud autem virtute repetitionis in huius persona substitutus minime obijciat,
 quae Scobola quidem temporibus cognita non erat; sed ipsius dispositionis, et voluntatis Sphens
 potestate; quippe ambas huius re, et huius si in iust. testator in onere, et institutione eius, arg.
 ita superius, non existente altero in verum natura tempore, quo adijciat, solidum testare de-
 beat. l. si duobus. l. si de leg. 1. Si autem quaeratur an huius superius, qui non nisi dimidiam
 obtinet hereditatis partem, exceptione loci mali duci se adversus legatariorum potest, ut non
 nisi dimidiam quoque legatariorum partem. Inter? affirmative Resp. Cui. l. 2. ad Affic. in l.
 13. ff. de iure codicill. quem plurimum sequuntur velati ad Alvaro Regas de repetent. c. 104.
 n. 43. et 44. q. tex. in d. l. si de leg. 1. si duobus in l. si de leg. 1. iuncta d. l. si de iure codicill.
 quae non absque mysterio substituti sententia Scobola. Contrarium vero emisse quoniam Altamirany
 d. l. si de leg. 1. g. Scobola. inter quos sane iudicium meum interim interponere non audeo, quoniam cum
 nimirum quaeritur ad factatq. videtur minime obijciat, forsitan alibi quid de ea sentiamus
 vobis exhibebimus =

7 Sequitur Chorv. Itorum, qui cum Ulpiano Severi, et Antonini tempora sunt ady-
 ti, et in quarta recensentis classe ab Antonio Augustino, inter quos merito Princeps Papi-
 nianus tria offert responsa, circa legatorum, et fideicommissorum repetitionis q. Verisimili in
 ductam. Exat autem primum in l. c. pater. §. si pater. §. ff. de leg. 2. Ibi enim c. pater
 fideicommissum filiorum ex testamento matris filij debere, eandem filiam operandi animo huius

Papinianus

224

ingituit parte, rogant. ut gdia fideicommissi subiecta filio extitatis hibernent; filia vero
 iudicant hereditatem, quoniam est an Cohes eius, vel substitutus eidem datus, fideicommissum filio
 sustinere debeat? Respondet simpliciter Papinianus Cohes, siue substitutus filio datum eodem
 fideicommissi onere obligatum permanere. aut enim nominatum, et dilectum pater fidei-
 commissum gdiarum a filia extitatis reliquit, aut indebitum fideicommissum dari voluit.
 in prime enim casu filio substitutus, ob tacitam reprobationem inductam virtute reuocari
 fideicommissum obligatus esset, et magis, et maiori detractione filiam institutam, quam exta-
 reum quoniam, fuisse testatorem sequuntur electivam. In secunda vero specie etiam
 ante reuocatum, substitutus fideicommissum debet, cum gventia relicta appareat, nec re-
 probatione sit opus. Videndi sunt ibidem Cuiac. et Goff. iuncto Altam. lib. 6. g. scilicet. in d. l. 14.
 ff. de iure codicill. n. 25. Succedit secunda Papianam speciem in d. si ab instituto l. 1. 77. ubi
 ab instituto extraneus cum ipse moueret gdia libertatis testator reliquit, petens. ne ex-
 tra familiam alienaretur, eo autem rogante, substitutus eidem datus succedit; est quoniam
 sciam an ille eodem fideicommissi onere teneret? Respondet Cuiac. eadem fideicommissi o-
 nere substitutus teneret, sub eadem tamen conditione, seu incerti temporis incarceratione.
 Tenet ergo substitutus iuxta Papianam sententiam ex defuncti voluntate, iuncta potes-
 tate reuocari. d. l. 74. ff. de leg. 1. et noster tex. quippe. Consultus hic gculdubio reuocari
 di nostri tempora adeptus est, qui et alia eorundem Principum, quibus vlti papian. l.
 vnum ex fam. 67. d. si omnia. ff. de leg. 2. ibi. quam sententiam optimus quos. Imp. nos-
 ter de iure sequuntur est. l. Imp. 70. ff. eod. tit. ibi Imp. Antoninus reuocari. l. si gata-
 in 35. d. l. si alij. ff. ad l. Cui. Rebel. Denique verba supradicta Papianam speciem in l.
 tutores 39. d. hinc institutus. ff. de adm. tut. Vbi ex eo fideicommissum ab instituto hodie
 pupillo datum emanare supponit Cuiac. g nullus eidem substitutus datus ggeneret; quippe
 si atiquis in ea specie substitutus datus esset, ab ipso reprobationem fideicommissum virtute re-
 uocari crederet, atque ipse caperet adire hereditatem, et iuxta defuncti voluntatem pupi-
 llo restituere, sicq. fideicommissum omnino emanaret. Videndus ibidem. Cuiac. lib. 5. reuocari. Papianus

Modestinus

Secundus se offert Modestinus iuxta Accursij sententiam in l. Lucius 4. §
 d. Lucius ff. de alim. legat. Vbi ait, si si patronus liberos suos cum extraneis hodie instituit,
 et a liberis nominatione alimenta libertatis relinquat, liberis abstinendum, seu reprobandum,
 sicq. ad extraneos deuoluta; alimentorum legatum in personam Cohes, vel substitutus credi
 re reprobationem. Ex quo quidam tex. iuxta expostionem Accursij accepto, cum antiquis deducunt
 Diraguellus de primis p. caus. primis. 36 et 37. et alij, quos refert, et quadam conuen-
 tia sequitur Regap. d. g. 104. n. 10. alimentorum fauore, legatum ab instituto relicto no-
 minatum, in substituta persona credi reprobationem; Idemq. in similibus legatis pietatis ratione
 relicto, ob gdiati tex. decisionem, procedere secure affirmant. Ego autem et speciem ab Accu-
 rio Modestino positam falsam, et mentitam esse n. dubito, ut quidam Bismius Gothofr.
 ibidem. lib. 5. et simul ex eo tex. conclusionem assumptam nulla ratione lary sibi ostendere
 existimo, etiam vera supposita Accursij specie. Etenim species illius tex. iuxta Gothofre-
 dum hęc est. Quidam liberis suis tantummodo hodie instituit, alimenta, et vespasaria li-
 bertatis sustinere iussit: cum autem patrono defuncto, libertas extra domum eius morarentur,
 nec cum patrono liberis habitarent; est quoniam an legatum petere possent? quippe videba-
 tur dicendum, esse cum effectu legatum petere n. posse, quoniam ex iudicio patroni similitudo le-
 gatum tacitam morandi conditionem reprobationem. Hęc tamen consideratione n. obstante, vtriusq. re-
 spondet Cuiac. nimirum libertos etiam n. habitantes cum patrono liberis alimenta, et vespasaria
 petere posse, quoniam nulla conditione adiecta, sed pura legatum eidem datum gponeret. Ecce
 falsa est species Bartoli, et Accursij. g autem sit falsa Diraguelli, et Ceterorum ex illo textu
 collectio ex eo clare gpat, nam aut est vera cum Gothofr. a nobis species gposita, et nullum
 quidem vobis inuenit, ex quo potius colligere aut substitutus datus, vel Cohes, aut legata
 prima reprobata; aut est quidam falsa Gothofr. acceptis, vera autem Accursij species, et hinc ad
 inducendam reprobationem minime necessarij est alimentorum fauor, vel p. caus. Cui virtute
 reuocari in omnibus legatis emanat iam quidem reprobata admissa esse temporibus Mo-

Molestum, qui quartus clarus scriptus Alexandri Severi tempora fuit adeptus. Pariter in alia
Molestum specie ex eod. lib. 10. Res. eius desumpta in l. 14. ff. de fideicom. libert. Cui iungenda ve-
nit. l. 6. C. eod. Rescripto non est opus; siquidem libertas non nominatim, sed indefinite data, iuxta
superiora quentibus a quolibet ex heredibus debet. Unde aut ex ore, vel re ab intestato, foris quod
in manum viri suenerat. D. Papias ad l. 1. ep. 23. n. 3. et 4. lib. 1. in boni viri arbitrio suerbit
iditio. l. 46. de fideicom. libert. Videndus D. Gonzalez. in ep. 13. extra de liti n. 8 =

9

Secundo exponendus se offert Eligius Martianus in l. servus alieno 43. §. si quis
a primo. ff. de leg. 1. ibidem enim proponit quendam a primo herede centum, a secundo ducenta eidem
legatario reliquere, ac postea generaliter ita legata reprobare. quibus quibus omni heredes erit ex substiti-
tione omnia legata hoc testamento, seu ab intestato relicta spectare damnos esto. paginis est, am du-
centa duntaxat, an vero hec centum in utroque gradu relicta, legatarius petere possit? Respon-
dit Martianus hec centum legatarius petere posse. Huius autem sententiam plura obiter videmus,
et si quidem §. vlt. aut. in d. l. 74. de leg. 1. nempe a videtur testatorem reprobare legata ab intestato
relicta, quando nominum quod aliud legatum eidem legatario a substituto reliquerat. Nam licet
diversimodis scriptum, vel ab eisdem gradus diversis heredibus scriptum, quantitas eadem relicta,
debetur scriptis, nisi heredes straxerit liquido probet. l. quingenta 12. ff. de p. h. m. l. si plures 109.
44. §. 1. ff. de leg. 2. iunctis Cujas. Duar. et Petr. Barb. in l. plane 34. §. si eadem res ff. de leg. 1.
Induvio Charondas lib. 1. verisimiliter ep. 24. et Petr. lib. 7. opusc. ep. fin. n. 23; tamen cum
ab uno herede, et unica scriptura legati, non scriptis, immo semel eadem quantitas debet, nisi stra-
xerit probet legatarius. d. l. plane 34. §. si corpus ff. de leg. 1. Cum igitur in specie Martiani
ab uno herede, substituto nempe, atque eadem quantitas legata appareat; quippe, et centum reprobata
sub ducentis stinent, neque dicendum videbatur, non scriptis, sed duntaxat semel cen-
tum spectanda. 3. obiter tex. in l. si fundus 83. §. si paterfam. ff. de leg. 1. Ubi
si ab intestato filio fundus fuerit legatus, et a substituto fundus illi proponat eidem legatario
relicta, et si maxime legata reprobata in substituto persona, non eo tamen magis
amplius, quam semel legatarius fundum vindicare valet. Quarto demum obiter tex. in
l. quid ergo 53. ff. de leg. 1. Ubi dicitur, §. si a substituto pupillari maior, quam a pupillo quan-
titas relicta appareat, suffragi duntaxat, nempe quantitas excedens, primis legatis a sub-
stituto debetur =

Martianus

10

Quamvis est Accursum in d. §. si a primo, qui his forsan dubitandi rationibus motus,
aut non ab intestato, et substituto in specie Martiani, sed a duobus eadem gradu instituti heredes
fuisse legata relicta. quae in d. l. si plures 44. §. fin. ff. de leg. 2. Nec felicitate magis modo disol-
vit D. Petrus d. lib. 7. opusc. ep. fin. n. 23. in fine, dum sentit ideo spectanda tex. duntaxat petere
re, vel quoniam diversa quantitas ab intestato, et substituto reliquit, ut in l. si 9. §. 13. ff.
de reb. dub. et in l. 9. centum 9. ff. de adm. leg. vel quia a diversis personis legati instituti, et
substituti, quae in d. l. 44. §. 1. ff. de leg. 2. etiam dicitur prior ex eo scriptis submittit, §. diversis
quantitatis in eadem scriptura facta mentio, minime inducit multiplicationem legati, nisi ali-
ud adit voluntatis indicium: immo scriptura posterior auget, vel minuit prioris legati quan-
tatem. d. l. quid ergo 53. ff. de leg. 1. l. §. qui 13. ff. de reb. dub. Ubi ex eo utramque quantitas debet
in ambiguo, §. testator unus particula cum utramque summam dixerit, ut autem duntaxat
efficit ne altera summa sub altera includatur, ut substituto non. videtur in d. l. 13. ff. de reb. dub.
dubio. Quare et si opinio huius, quae Bartoli fuit, ab antiquioribus quibus recepta, et a Petro Barb.
approbata in d. l. 34. §. si eadem res ff. de leg. 1. n. 27. in se vera esset, Martiano tamen ad legatari
minime posset, quippe vel ex eo, §. a substituto maior quantitate testator reliquit, Colli-
gitur clare legatum eum ab intestato relicta spectari non licere. iuxta Ulpiani dictionem in d.
l. 74. de leg. 1. Alioquin Martiano, qui rescripti tempora fuit adeptus, exponeret scripta genera-
li capite legata inueniri reprobata. ex his etiam sancta manet altera dictione D. Petri, qui-
ppe et si verum sit legatum ex eadem duplicatum, quando a duobus heredibus eadem gradu instituti
eadem, vel diversa quantitas, aut corpus illi reliquit. d. l. 44. §. 1. de leg. 2. d. l. quid ergo 53.
§. 1. ff. de leg. 1. Stravium tamen procedit, quando successive, et graduatim heredes succedunt, et
ab eisdem eadem, vel diversa quantitas legati; tunc enim iuxta Ulpiani dictionem, non attendit

personis, sed gradibus, habet perinde, ac si testator ab unica persona plura legata reliquisset. Inde hi, et alij omnes opinionibus ex eo Martiani decisionem in d. l. 53. §. ii. a primo pce dare existimo, qd testator postquam ab instituto, et substituto eisdem quorundam diuersas quantitates reliquit, generaliter legata reprobauit. ita. quicquid mihi ex substitutione huius erit legata in prima gradu relicta dare damus etc. Ceterum, ut aliquid operetur expressa legatorum reprobatio, legatum, qd alijs tacite minime crederet reprobatum iuxta vlgiam notitiam in d. l. 74. posita reprobatione eadem habet perinde, ac si n. quantitas, sed corpus aliquod ab instituto legatum erit, ut n. obiciunt tenent Cumanus, et Soffedus in d. l. 53. §. ii. quod a primo, qd quidam sibi sit verum simile ex ss. leg. d. l. 113. Vbi Cuius disputat de verbis, et virtute expressae reprobationis legatorum ab instituto relictorum =

Hi positi obiciunt nihil arguunt aduersus Martianum deus uiderata, quorum primus et secundum ex dictis hucusq. satis dilucida manent. Non obicit 3. nam Cuius in d. l. 53. fundum §. ii. pater. ex sic legitur de specie ex natura propria immultiplicabili, ut instituit Soffedus uiderat in d. l. 53. §. i. a primo. in quibus terminis n. intelligit testator legare, sed legari legare. l. 1. §. 1. de leg. 2. l. 1. §. 1. de leg. 2. l. 1. §. 1. de leg. 2. l. 1. §. 1. de leg. 2. l. 1. §. 1. de leg. 2. Denique n. obicit quantum desumptum ex l. 53. §. i. Cui pariter respondet Soffedus in d. l. 53. §. i. a primo. n. §. 1. et 10. dicens lex illum pcedere, quando testator, qui a filio centum legauit, postea in gradu substitutionis dixit. Nihil, Cui a filio centum legauit, ducenta de lego. in qua quidem specie legatum a filio datum, n. specie a substituto reprobauit, sed eius demtaxat sit memoratio, quo maiorem quantitatem a substituto testator relinquit. At licet hęc lectio Soffedi in se uerissima sit, quatenus tamen eum capum excludit, quo simpliciter testator abiq. memoratiōe legati a filio relicti, aliam a substituto eius quantitatem relinquit, mihi interim tuta non uidetur; quippe idem dicendum existimo cu substituti Raphaelis Cumanus in d. l. 53. si testator a pupillo centum legauerit, a substituto pupillari ducenta; in qua quidem specie centum ex substitutione debebunt, alia centum ex persona pupilli; quorum respectu inuicem credit reprobatio; nisi ex parte fiat q. oba hoc amplius, quo caput ducenta legatario debebunt, ut recte tenet Cuius in d. l. 53. Ceterum alia, atq. alia ratione in d. l. 52. de leg. 1. et in d. l. 133. §. i. a primo. si ex parte legatum ab instituto relicto n. reprobauit, ducenta, n. trecenta debentur in specie quidem d. l. 53. quoniam censet quoad centum inuicem legati reprobatio, quod ex parte pupilli debet; in specie uero d. l. 53. §. i. a primo, quia uirtute reprobationis tacite n. intelligit legatum reprobatum, quando aliud legatum eidem legatario a substituto relicto est. d. l. 52. §. 1. de leg. 1. licet alia, atq. alia ratione in dictis inuicem trecenta debentur, quando legatum ab instituto relicto, in substituti persona inuenit expressae reprobationis; in specie quidem l. 53. quia ob hoc amplius sumit summam debitam a pupillo cu summa ab eius substituto relicta, sic. in tractu de iuris tex. in d. l. 13. §. 1. de reb. dub; in specie uero d. l. 53. §. i. a primo. quoniam expressae reprobationis effectus, qd vltima quantitas multiplicatiue a substituto relicta credatur =

Julius Paulus

Denique iuxta reprobationem respondet quod. Julius Paulus quartus clarus §. 1. §. 12. debitor §. 2. d. l. 1. §. 1. de leg. 2. Iam enim Primus, Secundus, et Tertius huius instituti erant, Cuius autem Primus substitutus erat quartus, et secundo Quintus, ita Cuius testator. si primus huius n. erit Secundus huius decem dato; si secundus huius n. erit Primus Cuius viginti dato. Vltimo defunctus Primus, et secundo, querebat an substituti legata deberent? In questione hac uidebat dicendum substitutos pcedere legata minime teneri; cum quia uideri poterant legata primatiue relicta, eo qd circa personas specialiter uersatus est testator; ita uero mortuo primo, uideat uoluisse substitutum eius quidquam debere; et similitur secundo mortuo, crederet uoluisse, qd eius substitutus pcederet aliquid; immo qd superius demtaxat alteruter ex substitutis remaneret obiectus; cum quia ab huius reprobatione nihil testator reliquit, unde operationis uirtute, et nihil a substitutis deberi uoluisse censi ualeat. Hi tamen minime remouentibus iuxta reprobationem qd legatarius respondet Paulus, et quia, ut ibidem ait Cuius. qd alteruter defuncto in instituti pcederet, debet pariter pcedere in substituti; et quia si sub alia quolibet solutione in superiori specie a primo, et secundo erent legata relicta, dubitari nemo in quibus substitutorum uirtute reprobationis ea intelligi reprobata. Nec

ratio personalitatis non considerata facit quidquam, cum hoc minime tollat scripta. Vm et potestati, non enim privative ad substitutos, sed per directivam ad institutos ipsos a testatore data credi debent. Pariter iuxta scriptum accipi quoque debet aliud eiusdem Iulij Pauli responsum in l. 1. §. id est ex substitutione. ff. ad l. falcidiam. Ubi circa materiam substitutionis disputans, secure supponit, legata etiam nominatim ab uno teste data, contra eius tenorem potestare, modo iure substitutionis, modo accrescendi iure ad portionem deficientis ipse veniat =

13

Verum hactenus superioris capite temporum separatim, vehementer obtare videtur textus in d. l. 1. §. si contra. l. §. si alteruko. 78. l. qui fundus 84. §. qui plures. et si qui si similes. ff. ad l. falcidiam. Ubi clare supponit legata ab instituto relicta, censeri a substituto, eodem modo relicta; neque enim aliter in §. dictis iurisvis disputari poterat, an portio contra onerata accrescat, seu substitutionis iure contra alteri obvenerit, qui integram portionem habet, repleat, et augmentum recipiat, ita ut ex ea minime falcidia deduci possit, nisi relicta legata eius portionis intacta, virtute tacite relictionis a contra testatore debeant. Cum igitur eius strenuissimi auctores in legibus §. dictis laudent Saly, Proculum, Cassium, et Iulianum, qui abig. dubio Severi, et Antonini tempora adepti non sunt, omnino manifeste ante illorum Principum institutionem, de qua in nostro text. et in d. l. licet 74. ff. de leg. 1. tacitam legatorum relictionem, quae ex iudicio defuncti deducta dicitur, locum habuisse. Hinc sane magis difficultati antequam responderem, obstitit, et quousque indicem spernere opere ipsum duxi recepta principia, quae in §. dictis hoc substitutionis legata. Num hactenus ab institutoribus melioris notae, et selectiorum iudicij opponunt. In eo autem prima regula tradit deficientem portionem integram, vel si usque ad sobriam oneratam, contra agnoscentis portionem augere, quae legata onerata invenit, sine quo veniat iure accrescendi dumtaxat, sine iure substitutionis. d. l. 1. §. id est ex substitutione. l. §. si alteruko 78. ff. ad l. falcidiam. et ratio est, nam ut ait Saly in d. l. 78. et legata quoque quae deficient, et apud testes manerent, legatarij scilicet perciperent, cum in omnia in quantum testes debeant imputare, et iure percipit hereditario. l. in quantum. cy. vulgaribus. ff. ad l. falcidiam. Hic autem ratio, et aliam quoque rationem involvit; cum enim agatur de portione deficienti, quae accedit, et accrescit quousque portioni, atque eodem iure habeat, ex natura propria eam auget, et uberiores reddit, non secus ac si utraque portio eidem testi pariter obvenerit, sequensque in computatione falcidiae obvenerit augmentum percipit legatarij. Secunda regula autem portio contra liberam, cum alterius contra repudiantis onerata portio accedit, minime percipere legatarij, seu fideicommissarij eiusdem oneratae portio deficientis. l. 11. §. quousque. l. §. si alteruko 78. d. l. 1. §. id est ex substit. in ff. et §. si contra. ff. ad falcidiam. Ubi a Iulio Paulo, Proculo et Iuliano agbat sententia, licet aliquando iuxta Celsi stantiam opinionem Antonij iudicare referat. Verum autem regulae eam omnino d. d. tradunt esse rationem, quia nempe non est officij portio obvenerit accrescentis augeri §. principibus, ne aliquando duplici fungat munere, et accrescentis partem, et principibus, si auget, et augmentum recipiat. Cui sane rationi, et alia similibus alibi potest, nempe, ex eo accedentem portionem non augeri, quoniam ex natura propria ad augendam, non ad diminuendam portionem principalem venit. Indeg. si eam diminueret, adveniens naturam propriam operaretur ista res. text. in l. 14. ff. de adim. leg. l. cy. tale 72. §. falciam legata. ff. de Cond. Siben. Eam vero regulam ad eum casum Paulus restringit, quo nimirum legata nominatim a contra data apparent, stratum excludere existimant in terminis, quibus sub generali capite quousque omni testis erit. legata data sunt. de qua ipse lib. sing. de formula testant. in l. si glary 98. ff. de leg. 3. et Melianus in l. quousque 93. ff. eod. tit. =

Saly. Proculus. Cassius. et Iulianus.

14

Quid tamen dicendum erit, si nominatim legata opponantur a contra relicta, sint tamen relicta capite generali subiecta, de qua Iulianus in l. in relictis. 63. ff. de leg. 3. et scolae in l. 14. §. si duo. ff. de iure codicill. hoc etiam caput, ut mihi interim videtur, idem respondendum est, nempe augeri minime legata deficientis portio, non secus ac si relicta non essent. 1. nam Paulus non distinguit inter legata nominatim data, et generaliter relicta, sed inter legata nominatim data, et formula generali adscripta. 2. nam si minime legata generaliter relicta, quam quae relicta non sunt, ab uno ex heredibus nominatim data dici possunt. 3. nam portio repudiantis potestatem, tempore Iulij Pauli, interit fere nihil tacite, an ex se legata relictant. 4. et respondent, nam eadem ratio separatorum, quae circa substitutionis materiam versatur inter legata nominatim data, et generaliter relicta, militat aequa in legatis nominatim datis, et generaliter relictis; quippe ex eo testis, qui

integram portionem suam agnovit, legata sibi obvenientis onerat portioni gestare minime tenet, si nominatim relicta sint, quia nempe eisd portioni obvenientibus sunt adscripta, et eius velut appendicia reputantur, et quamvis postea viride Rescripti. tanquam Relegata ea tenentur gestare, istius tamen portionis induta ea debet, neque aliter obligat, quam si eisd illa parte onerata portio obveniret, Indeg. Ratio desuper assignata circa accrescentis portionis incipit militare; quod quidem per se habere locum in legati nominatim dati, et generaliter Relegati nemo non videt. At quando legata indefinita ab omnibus heredibus data sunt, vel capite generali, tunc totius hereditatis induta data apparent, et portione deficiente, non tam ex persona Cohæredi, quæ ex persona alter Cohæredi ea tenet gestare, cum istius utriusque in solidum adscripta sint, non aliter, quam ipsorum Cohæredi occursum in unum omnes dividat. Hoc equidem iudicio esse verissimum, miror non videri Doctissimos nec cogitare quidem =

Tertia denique Regula tradit, portionem oneratam iure substitutionis ei Cohæredi obvenientem, qui agnitam portionem suam integram habet, augeri, et Regleri portionem agnitam, et partem quiritam, ut voluerunt Iulianus in l. qui fundus. §. qui filium ff. ad falcidiam. et Papinianus in l. Cohæredi 41. §. Cohæredi ff. de vulgaribus. Ratio autem est, nam Cohæres hic, insimulq. substitutus, qui ad vacantem portionem venit, habet perinde ac si partem suam, partem sub ditione heredis institutus esset. d. l. §. illud ex substituto ff. ad l. falcidiam. In quibus sane terminis fundendi quædambis, et committendi portiones eventus innotat. falcidiam. d. l. si fundum. §. si tu ex parte ff. ad l. falcidiam. Hæc autem ratio, et aliam committit inducit, alioquin nihil scideret; quippe et si, quos qui accrescendi iure ad portionem Cohæredi venit, similiter indicari poterit tanquam partem suam, partem sub ditione heredis institutus, immo et tanquam Cohæredi substitutus, ut eum considerat vlg. in l. si hinc et. §. Iulianus ff. de leg. 2. Illa igitur pars, quæ iure substitutionis obvenit, augeri recipit ex ea, cum accedit, quia principalem æque considerat, nec eius officium est augere portionem prius agnitam, et quiritam, qui esse si, qui hodie ex substitutione venit ad portionem deficientem, eisd iure venit ad illam, quo et prius ad partem quiritam venerat; itaque deficiente parti minime tanquam subseruientis, et accedens quætere portionem dicit, sed æque principaliter delata considerat, non secus ac si in ea sub alia qualibet ditione fuisset heredis institutus si, qui iure substitutionis venit, sic. plenius accipienda est Pauli consideratio, de qua in d. l. §. illud ex substitutione. Quod autem procedat in substituti pupillaribus, qui partem suam pupillæ heredis exhibit iure substitutionis veniunt ad text. in l. §. vulgus ff. ad l. falcidiam. instituta. restit. non est disputare, videntur tamen ad. infra recedendum =

Hæc ratio apparet etiam in Iudicij iuris duntaxat disputare de obsequiis. ne legatorum, supposita ipsorum Relegatione vel tacita post Rescripti, vel ex qua ante ipsius Rescripti tempora, cum se attinet ad Relegationem tractatum utriusque Relegationis ead vi, ac gestas videret, quæ in superioribus non insubstituta firmatum est. Nam et pariter, se attinet ad ius accrescendi circa portionem hereditatis deficientes, vlg. ad Iulianam Relegationem, de qua in l. vna. C. de Caducis toll. ne obitent leges Iulij et Papij dispositiones antiquas, termini habiles supponendi sunt in iuris Iudicij, non quibus in personis Cohæredi inuicem substituti, cum facte substitutiones illarum legum sanctiones illuderent; sed in personis Cohæredi iure accrescendi duntaxat inuicem succedentibus, eo nempe casu, quo Cohæres unus testatore post testamentum, facte decedat; quippe si quis in hereditatibus, quæ in causa Caducæ erant, minime habebat locum, immo sic deficiente hereditatis parti ad Cohæredes superiores accrescendi iure præbebat, quæ et Baldus, Sigismundus, et Ant. Fabro enixe defendit ad leges lib. 4. Reliq. 35. a. n. 23. p. text. in l. vlt. ff. si pars hereditatis per. l. Lucius 48. §. qui quæ 3. ff. de leg. 2. l. quidam 30. ff. de vulg. sub. tit. Videndi sunt circa superioris Relegationis tractatus Cuyac. lib. 29. g. pag. in d. l. in ratione. 11. et lib. 61. ff. Iulianam. Ind. l. qui fundum §. qui filij. ff. ad falcidiam. Tab. lib. 4. rector. c. 13. Souchanus ind. l. §. illud ex substituto ff. ad falcidiam. Bon. et Ov. lib. 8. ment. c. 23. Berius lib. 2. instig. c. 12. et 13. Val. Iulij. l. h. l. c. 7. Regis, qui omnia ex Valentia Kayorigit de Conget. c. 104. n. 118. cum seqq. D. Dely lib. 7. opus. rector. 2. a. n. 21 =

Denique iusta Reueri Rescriptum Iulianum accipiendus est in l. vna. §. ne

Iulianus

ne autem. C. de caducis toll. ubi Ulpianus distinctionem redditam in d. l. licet 74. aperta definitione
affirmat statens, ut unus, vel solus, qui in dando nihil, indistincte in persona substituti credatur
reposita ex iudicio defuncti; unus vero, vel solus, qui non in dando, sed in faciendo nihil, signum
inimicum facti personam non coheret, sed per quemlibet expediri valeat, pariter in persona eius cre-
datur reposita, seu reposita, in quem lucrum hereditatis, vel legati ratione substitutionis, vel
accedendi iure transtulit; in facti inimicum personam coheret, neque per aliud valeat expediri,
ut in exemplis ibidem a Iustiniano adductis, tunc simile unus cum portione deficiente, et alteri
substituto, vel iuncto obueniente, minime videri videtur, cum verisimile non sit de eo opere re-
gendo testatorem cogitare, sed ratione personalitatis privatum, non dilectum, seu preventivum
ipse crediti reliquere, seu incurrere, qui senserat Ulpianus ita, circa inimicum unum rescrip-
tum accipere. Unde l. licet 74. ff. de leg. 1. et circa conditionem Papinianus, et Hermogenianus
in l. legati 24. ff. de adm. legat. et in l. legatum sub solitione 94. ff. de solitionib. et demeritate

*Edicta si quis omnia causa testamenti, et de
legati stipulandi, circa repositio legatorum
abuteri eludendas. Caput. 3.*

Successanea se offert explicatio plurimorum locorum valde difficultis, hinc nempe
in l. b. d. de legat. l. 6. l. 23. l. 26. et alij. ff. si quis omnia cau. tit. l. vltima in
et tota hinc. ff. ad l. falcid. l. 1. d. de omnia h. ff. de soli except. l. 1. C. si quis
omnia. In quibus manifeste videtur probari, etiam post rescriptum Severi, et Antonini Re-
stitutio legatorum locum non fuisse. Etenim supponit in eorum instituto repudiante, ut sub-
stituto locum fieri in fraudem legatariorum priorum gradus legata eos adire non possent, ac
per consequens edicta si quis omnia cau. operari esse, ut fraudem legatariorum succurrat, quod
quod Paulus, Papinianus, et Ulpianus, quartae classis scilicet, qui a Septimio Severo in
Pordiana tempora floruerunt, minime deservissent, si ab instituto huiusmodi legata re-
licta, et institutorum personam tacite videtur reposita existimarent, quippe hoc per se,
repositio hinc illa priorum gradus legatariorum per repudiationem instituti huiusmodi pararet, quod
auxilio extraordinaria legatorum operari esset, ut ordinaria rescripti dispendio imitaretur.
Hinc difficultatem hinc partem pertinetur tentant Soffredus in solemnibus rescriptis. aliter
in l. b. ff. si quis omnia. Cuius lib. 7. de leg. in d. l. 26. ff. de h. et lib. 13. q. danti in
l. 22. d. de leg. ff. ad l. falcid. Pinellus lib. 1. select. q. 9. d. Portius. in academ. de legat.
cap. 1. d. de leg. vlt. ac aliter insignis Collega. meo. D. d. Franciscus de Dura. in aca-
dem. ad Antonianum ad vlt. tex. in d. 20. de leg. et D. d. Ferdinandus de Mier. ad h.
si quis omnia. r. d. Quorum quidem doctorum virorum opinionibus magna et vene-
ratione susceptis, vltimam ego animam demonstrare audeo, qua forsitan non minus felicitate
veritas adiri possit, ut igitur eam melius vobis exhibeam, sumenda necessario sunt
aliqua principia, quorum primum est. Edicta si quis omnia causa testamenti de legat.
legatariorum hinc repositio, qui fraudem inueniebant, et per scriptum huiusmodi, qui ab instituto
suum succedentem parat, et ex huiusmodi hereditate omitebat, et ad instituto perinde huiusmodi
inductum est eorum cessante scilicet hereditaria auctoritate, quod in universalibus dumtaxat
premissis locum habebat. l. si quis omnia d. ff. si quis omnia. d. l. vlt. de filius in h. h.
ut perinde scriptum huiusmodi legatariorum teneret, ac si ex huiusmodi hereditate adirent. Et quia ob-
gabat aliquando, alij. auxilio legatariorum inueniri, et causa, quo scriptum huiusmodi qui substitui
locum habebat, in ipsorum fraudem institutionum omitebat, ut substituto locum aperiret, signum
quod de illis tantum legatus erat, qui ex huiusmodi omitebant hereditatem, ut ad instituto huiusmodi
tate perirent, et de huiusmodi, qui omitebant institutionem, ut substituto locum esset; hinc per
Paulum prudentem interpretatione occurrit, quippe non solum legatariorum tunc sunt et quilibet
hinc edicta, quando instituti causam locum parat, verum et edicta quoque sententia, et
interpretatione, quando fraudulenter ista voluntate testatoris substituto locum aperit.

l. 3. §. 4. l. 2. §. 1. cy reg. l. 2. ab instituto II. l. 2. §. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

Vltimus
L. 1. §. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

Primum et vult vltimus in l. 1. §. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

impotentibus, quippe si, qui tunc esse nequit, quia mortuus, vel quia decessatus est, neq.
 ex substitutione quibus venire potest. Cum igitur in arbitrio eius posita ex indulto defun-
 ti agitur, vel legataria hereditas fraudi subterere minima videtur, cum facultate sibi o-
 ciosa utatur, ac si nequeat fraudi sibi occidere, cessat quod. Ceteri de positis. l. b. s. d. signi-
 ficat. et s. si pater. ff. signi. omnia. An autem virtute Testatoris teneatur substitutus gita-
 re legata videtur? In quaqueque questione quamvis Pinellus lib. i. sel. q. 4. d. 10. affirma-
 tivam tenet sententiam, etiam non res verissimam putamus, eo qd virtute Testatoris, si
 alia legata legata censeri possunt, quam si in ambiguo supponatur testatoris voluntas.
 d. l. licet d. d. l. l. t. et non est. Est in terminis legatum defuncti et eius voluntas testa-
 toris: qd nequit substitutus virtute Testatoris obligatus permanere. Minor autem gloriis
 rationibus probatur. i. ex eo, nam si substitutus legata quoque prioris gradus debet, ma-
 ius casus minime stingeret, et substitutio inutilis esset. d. l. s. nemo. ff. de vulgari.
 Si nam alia arbitrio eligenti a testatore datus nullus esset momenti. 3. quoniam in
 eadem terminis, cessat omnino glitacionis ordo legum miteratur, siquidem quando unus,
 id est, instituit, et substitutus, aequa est testatoris dilectio erga institutum, et substitutum,
 immo maior erga substitutum in respectu substitutionis, cum emixta ex honore heredita-
 tis duplici via sequitur ut testator, cessante ergo voluntate defuncti, Testatoris quoque
 potestas cessare debet, ut testator legimus in d. l. d. ac si nequeat. Consultus ille signi-
 ficans de l. i. potestate in l. i. d. si pater. supponit quoque. Quod si tenent Testatoris
 locum si haberet in his autem terminis disputat Collega meus B. Aliter an omittente quoque
 instituta ex causa substitutionis, ut ab intestato hereditas possideat, utaq. legata debeant in
 potius ex dante, qui in substitutionis gradu data sunt? In qua questione veritas et
 Soffredo in Testat. solemn. ad tex. in l. b. ff. signi. omnia. n. 10. institutus, cumque sub-
 titutus ex utraque causa omittente, utaq. legata tenent gita-re, quamvis in ea et sub-
 stitucione omittit, ut facultate sibi occisa utatur, sed ut ex substitutione quoque omittit
 et ab intestato hereditas habere. Non tamen obis. difficultate transit similis decisio,
 et si gradus sit; quippe difficile est duplicem in eadem persona duplici impossibilitate occurre-
 re, instituti nempe, et substituti ut abibi Soffredus aiebat, ita tex. in l. d. l. s. d. ff. de
 cond. et dem. Et quidem necesse supponendum est, ut utraque causam omittens, utraque
 legata debeant. Sed huc quæsitio a nostro tractu aliena est quæ, siquidem, et posita quoque.
 Superioris decisionis veritate, et virtute Testatoris substitutus utaq. legata debet,
 sed potius ex illo electo, quia gradus quoque institutus fraudatus est.

Superiori similes speciem opponit legimus in l. b. ff. signi. omnia. l. b. ff. signi. omnia.
 qui pariter et d. l. s. si pater. ex lib. cap. 30. ad Clav. assumptus est, et sic si habet
 Quidam statum sui huius institutus, plura legata, et filio missa ab eo reliquit, et Codici-
 lly ab eodem petit, ut si legitima hereditas ad ipsum perveniret, alia filio missa gita-re. O-
 mittente pater ex institutione, et ab intestato hereditas possidente, quærit ut an legata, seu
 filio missa in institutione relicta ex illo electo debeant? (Case in d. l. s. d. ff. signi. omnia
 clausulam Codicillarem fuisse adiectam, quæ hoc ipso, qd testator filio missa ab intestato
 alij reliquit, demeruerunt sibi recto iure duntaxat testatoris valore velle, et aliquid in
 verborum in dubio utrorumque filio missarum gita-re) hanc autem questionem, et quædam huius-
 teris moderamine absolute traditam saltem sententiam legimus sequens Testator
 omittente statum ex causa institutionis in fraudi legatariorum, qui presumit in ambiguo
 tenent prius legata, et filio missa gita-re in illis relicta esse ad quadrantes hereditatis, et si huc
 integram hereditatem absumant, nihil ab intestato debiturum, seu ex causa intestati, et
 electum hoc saltem falsitatem tenet omittenti. l. si duo ff. d. ff. signi. omnia. licet
 in rebellionem eorum procedat; quippe omittens institutionem fugit active voluntarie, et fi-
 lio cy omnibus operatur gita-re, si vero, qui ex rebellionem Testatoris, coactus addi, a-
 lio quoque passim d. d. Testatoris assignant, sed de hoc mihi ad nos. ex do dante vero

l. b. ff. signi. omnia.

226

aliqua parte remanente, ex ea causa instituta, statim ab intestato relicta
 testamento. Consulto affirmat, dicit testator esse nominatum, vel alij emendatione dicitur, sicut
 eligendi arbitrium debere apparere, fidei commissa ab intestato relicta. Quia in
 mine obligatum esse. cap. 1. tex. in d. s. si pponat, quippe si in hijs terminis habet
 de, non sibi ipsi substituitur, et eligendi arbitrium pponeret. Idem autem in specie, specie eli-
 gendi arbitrium in ambiguo testator debere. et pponit, et quia alia causa potest dicitur
 voluntatis, nempe eo in causa fidei commissa ab intestato ex reliquere, quia ratione aliqua
 testamentum irritum, aut nullum fore, sic. in casum statuta dispositionis, et arbitrium eli-
 gendi debere. arg. tex. in l. 1. ff. si quis omnia. et quia instituta causa, ut pote odiosa
 non sumit, electioe positae, sed necessaria, et nemo ab intestato velle decedere p-
 nati, ut subditur dicitur. Collige de reg. d. d. q. p. ad reg. tex. r. 49. qui quilibet vult
 nec in terminis d. s. si pponat cessant generalibus. Nec est statim tex. in l. debitor 59.
 ver. nam. et q. de iuro. ff. ad verbor. in l. 1. ff. ubi quilibet potuit dicit, nec capiendo esse
 huius adire, quodammodo ista voluntatis defuncti, qui legando vult, si non adiret, in
 ipsius voluntate potuit adire. Nam ubi testator datus pponit, in quo instituit potuit
 causa testamentaria, et simul dicitur voluntatis electioe si obstante, tunc tenetur huius
 adire capite, et restituere.

§. 19. ver. nam. et q. ff. ad verbor.

l. 1. §. 2. si quis omnia.

Prosequitur in eisdem terminis vltimus, et in d. s. d. l. o. quod, quid nempe dicendum est, si
 si in testamento testator quibusdam legata, et fidei commissa reliquit, et ab intestato eisdem p-
 nis, et alij, fidei commissa alia. si ne serventur ordinem a testatore scriptis, an potius equa-
 liter fidei commissa omnia debebunt? dicendum dicitur vltim. fidei commissa exequantur,
 et si dividenda, quia in hac hypothese, data, p- sunt in illis magis creduntur debere ab intes-
 tato, tanquam recepta, cum in seorsum veritate, et fictione, circa rem eandem, veritas
 magis p-ator debet. arg. tex. in l. si quis p- ff. de lib. et post. Sit si ab intestato debe-
 retur duntaxat, in substitutione venient generalibus, ut pote ex omnia ex eadem causa
 debita forent, ergo exequenda sunt. Statim tamen vlt. respondet, nempe sub eadem
 distinctione arbitrij dicit, et in casum collatae dispositionis, et quilibet in specie hac secunda
 ordinem a testatore scriptis servandi esse ait, in terminis vero secum arbitrij fidei
 missa omnia esse dividenda, ut pote ex omnia vere ex intestata causa debeant. d. s. si
 pponat, ubi eadem species fuisse potest. Sed autem quod, quomodo in super p-posita
 specie supponi potest instituta fratris fraudis vltis vltimatis repudiate, ex ea causa ipse
 intestati omnia fidei commissa sit debitorum? Dicam huius dicitur esse posse in hijs terminis
 nis, donec enim fidei commissa in institutione relicta, doctorem adumere, aut excede-
 re, et institutionem statim vltimatis omnino in illorum gratiam, qui ab intestato fidei com-
 missa meruerunt, ut recte partem in dolente habeant ex p- huius fidei commissa nis: certe
 in hoc casu ipse securus est. cum vltim. vlt. quilibet vltimatis sit latens: est fraudis
 facit fidei commissa nis prioribus quibus, ut magis testator videret, magis vltimatis huius vltimatis
 tibus ad approbandam illi causam, et fidei commissa recepta, et non fidei commissa nis fratris vltimatis
 tibus gravantur. Ecce ergo in specie hac, si nihil exprimitur fidei commissa ab instituto ve-
 licta, minime creduntur ab intestato recepta, et si testator ab intestato necessary pro
 lam modo substituat, et ad vltimatis vltimatis, eo ipso, fidei commissa nis ex gravat. arg. tex. in l. 1.
 §. 1. ff. de iure codicill. Et enim aut arbitrij eligendi testator debet, et si vltimatis recepta ob-
 vltimatis, de quibus supra in d. s. si pponat: aut in casum statuta intestati successionis, et
 tunc pariter si intelligunt recepta, cum sit prius, et ab intestato succedens ex tanto al-
 tem iudicio defuncti, veniat, quam ut ab eo credantur legata recepta ex eisdem vltimatis
 sententia in l. 1. §. illud recte ff. de leg. 3. porro autem ab intestato succedens, qui adire vo-
 lluit, in hac secunda specie, si venit ex iudicio defuncti, sed est voluntatis eius, sola legi
 potest: idem fore dicendum, interin existimo, si alij pponeret ab intestato successorum
 in terminis vltimatis prioribus, et vltimatis abij. fraude repudiate, quippe fidei commissa nis
 tute receptis ob eandem rationem recepta minime credentur. arg. d. s. illud certe de
 leg. 3. quia statim sit alij defuncti vltimatis vltimatis in l. 1. §. unde velle ff. de iur. et

l. 1. §. illud certe. de leg. 3.

et legitime. cuiusmodi. foram loco lucam extraximus
6 Sub distinctione ealy accipiendus est Celus lib. 26. ff. in l. Cui servus 25.

Celus et Paulus
L. 25. ff. in quibus omnia.

ff. in quibus omnia. ubi pater dominus instituit, atq. ealy substituit servus eius, pater, an domini
nux ex institutione omitem, ut ex substituit habeat hereditatem, utaq. legata debeant? Et qui
dem si eligendi arbitrii datus non appareat, utaq. legata testatur dominus respondet Cel-
sus iuxta ordinem scilicet, a Juliano scriptis, prius nemo, qui ab institutione grata fan-
dato data sunt, et quia ex institutione est huius domini, vel talis e. pater credit; et
quia ex substitutione vere possidet hereditatem: in eligendi arbitrii ealy datus e. testato-
rem sicut, ea dumtaxat testabit legata domini, qui a servo eius relicta sunt, ob ratio-
nes, de quibus supra del. tes. in d. l. 1. d. si pater. in ambiguo autem eligendi facultas
si vellet dominus scire, sed in casum potius credit substitutio collata, quippe potest do-
minum servum alienare, vel manumittere, atque e. pater, dum deliberas, valeat
servum, vel in suum dominum, vel pro nuda hereditate adire. vel demum eligere talis, q.
dominus ipse, dum deliberas, vita decedat, seu defunctus prius sit, et huius scribit, in
quibus terminis, in suum huius domini servum agnoscat hereditatem, quam minime transmittit
in dominum, si substitutio facta est. Sed quid si inter terminos ealy domini omitem
institutionis, si ut fraudis faciat, sed ut fraudis excludat, neque oneribus hereditatis implicat
is, sique servum alienet, vel manumittit, ac huius postea omitem hereditatem? arg. in d.
et pater. d. si pater. ff. de leg. l. 1. d. si pater. ff. de leg. l. 1. d. si pater. ff. de leg. l. 1. d. si pater.
Idem dicit. l. 1. d. si pater. ff. de aqua pluvia. l. 1. d. si pater. ff. de leg. l. 1. d. si pater. ff. de leg. l. 1. d. si pater.
quod eodem Celso temporibus, maxime intelligitur legata legata. l. 22. ff. de leg. l. 1. d. si pater.
credendum tamen legata post testamentum huius servus, quoniam huius, et abiq. fraudis institu-
to iudicante, si ex huius dumtaxat, sed ex mente, et iudicio pater. dicitur substitui. dicitur substitui
huius, sed ex voluntate ealy legata legata credent, ac equaliter scribenda, et omitem ealy
veniant ealy legati ealy a substituto relicto. d. si pater. ff. de leg. l. 1. d. si pater.
tunc in terminis di-
tinctionis sequit talis Paulus in l. si pater. d. si pater. ff. de leg. l. 1. d. si pater. ff. de leg. l. 1. d. si pater.
fallaciam, ubi utaq. legata domini omitem testatur al. eo ordine, qui Juliano
scriptis in d. l. 1. d. si pater. quando nimirum ex fraudis legatorum hereditatem repudiare
apparet, qui in ambiguo scriptis.

L. 22. ff. de leg. l. 1. d. si pater.
et ad Julianum

7 Idem ex Juliano elegantissime pater Paulus in l. 26. ff. de leg. l. 1. d. si pater
omnia ubi ait pater, qui pater ubi substitutionem huius adire hereditatem, utaq. legata
testatur, et qui a se in gradu institutoris, et qui a filia relicta sunt. qui in d. l. 25. ff.
de leg. l. 1. d. si pater. ff. ad fallaciam. pater igitur legata pater in gradu institutoris
relicta ex sententia illius edicti, quoniam pater habet, ac si hereditatem adiret; non
vero pater ea libertate relictis, et pater est, nam in pater terminis, ut ait Conulius, si-
lia pater substituit in casum, si ut eligendi arbitrii ealy pater debi; si itaque pater omi-
ter institutionis fraudulenter, dicitur filia ex iudicio ex iudicio testant, sed pater testam-
tatem eius, ex huius dumtaxat formulis iuncta potestate legi, siq. intelligi nequeunt
relicta legata etiam Paulus temporibus, qui illius legi auctor laudat, cum ut pater
venit substitutionem ex iudicio defuncti, quoniam, q. in persona eius creditur legata le-
gata iudice scriptis. Atque quo ordine in superioribus specie testabit legata pater? Cel-
sus in d. l. 26. ff. de leg. l. 1. d. si pater, prius pater ealy legata, q.
a filia relicta apparebant, quoniam debebant iure civili, cetero, qui a pater fuerunt
data iure dumtaxat pater. Namque autem post testamentum pater existant q. testis
in d. l. 22. ff. ad fallaciam. quoniam legata gradus pater, qui legata credunt, dicitur
iure debeant. Verum, ut acut videtur Pater in d. l. 26. ff. in quibus omnia. ut. quem
merito sequit. Colligitur magis A. Mier ad illi. ff. de leg. l. 1. d. si pater. ff. de leg. l. 1. d. si pater.
nimirum Juliano ubi venient, qui maximum ordinem scriptis in d. l. 1. d. si pater. ff. de leg. l. 1. d. si pater.
ealy Juliano, sicut Paulus, q. si in specie pater. ubi legata supra dicitur
data sunt, eam pater in iudicio fallaciam pater hereditatem, q. a filia relicta
sunt, hoc est pater esse deducendum fallaciam et legata a filia relicta, quoniam ex

Julianus et Paulus
L. 26. ff. in quibus omnia

et ad Paulum

legatis à parte relicta, qui edunt integra. si excedant adstantem infra cuius
 saltem contentiam indell. 6. Quo saneposito dicuntur in decisione Sabianus et Paulus
 non dicunt tractant. misse Paulus cum de testatore legatorum agit, vix ea legata
 erant, et sic aut, huiusmodi instituta relicta sunt. de her. et ul. cum de manny. 2. ff
 ad l. falaf. Sabianus vero, dum de falcidia, et de evocatione agit, eorum legatorum rationem
 habendam esse prout prout à filia relicta sunt. d. d. 26. in. clare sumit ratio subie-
 ta à Papiniano. ubi non enim carere debet pater, qui sane suavit eo magis prout exheredat
 ea legata à parte relicta. atque eo magis abrumenda esse in ratione falcidia, et prout
 à filia relicta sunt, ne aliquando pater, qui est opendit foream à legatariis substitutis recip
 tum, alienam institutionem maluit, impleto voto satisfacti inveniat. Concludit Papinianus
 ex Sabianus sententia, quod si exheredat pater filii substitutis sit, eorum eligendi arbitrium dedit
 credit, atque ita idem quod, ac inter terminis leg. ind. l. i. d. i. operari. ff. si quis om
 na causa testamenti =

Ordo autem circa legatariorum utriusque gradus, quem prout foream Sabianus inducit 8
 dum edictum goctus. Adrianum inueni sponserit, optima ratione fundati. Etiam quan-
 do institutus huiusmodi fraudis ratio omittit hereditatis ista voluntas testatoris, qui eorum eli-
 gendi arbitrium non dedit, legata prout gradu relicta, licet iuris ratione sic teneant. l.
 si nemo. ff. de ult. testata. Voluntate tamen testatoris naturae. legata vero, qui debent
 à substitutis, qui hereditatem agnovit, licet iuris ratione debeant, non tamen testatoris indi-
 cibus suffragari eisdem. In casu vero voluntatis defuncti cum fidei aditione, qui quidem
 in testatoris induit, et vero aditionis, quod defuncti voluntatis, merito illi legatariis ex-
 timant potioris, qui quod se habent defuncti iudicibus. Utendi sunt Soffidus ind. l. 26.
 ff. si quis omnia. Et dicitur lib. i. sel. q. 4. n. 26. Neque in specie Sabianus, sine Papi-
 niani, substitutis qui non habuit defuncti voluntatis, hereditatem à fidei aditione est
 que inter terminis leg. ind. l. i. et quidem et. ff. de his qui in iudic. nam in specie quod dicit
 leg. aperte suffragari iudicibus defuncti, in Sabianus vero hypothesis, est voluntatis testato-
 ris, qui de eorum illo nec cogitavit quidem, venit substitutis. Nec pariter legitimus
 huiusmodi venit quod ferendum, cum enim, est à substitutis non excludat, ab eorum instituto ius
 ta voluntatem excludendum veniat, merito omnino eorum ipse non admittit. Quod tamen in
 testator legitimi huiusmodi operatione substitutis quod dilexere etiam in casu non cogitatis ex-
 timetur, siquidem testamentariam causam eorum omnino potioris esse voluit. Nec denique
 secundi gradus legatariis, qui in casu fraudulenti voluntatis iudicibus non meruerunt, ex-
 ceptione doli mali eorum excludenda, siquidem substitutis, qui eam est obiecterunt, ean-
 dem voluntatis defectibus expositis =

Verum licet scilicet scurrane non posse duplicem impossibilem scriptis in persona eorum, 9
 institutionis nempe et substitutis, quod quidem necessarium est, ut in specie Papiniani pater vtra-
 que legata legatariis, et à se, et à filia relicta. arg. leg. in l. dicitur. 100. ff. de con. et dem.
 vix non recte et Sabianus Respondit Papiniani partem legata vtraque tenere. Quod di-
 ficillimum vero in iure magis non esse, aliqua utilitatis, ob id ut ratione suabente, du-
 plicem scriptum in unica persona substituti, alterum unum, fidei alterum. Sic enim huius
 cui legatum relicta est, sub conditione si non aliter hereditatis, et quod fore adire Concho huius
 simul et legatariorum est. l. debitor. 39. verum. nam prout detur. ff. ad d. debet. Sic per eorum
 sui ratione, et idcirco, et ut vindicatione tenet, huiusmodi est in patibilibus scriptis.
 d. de itaq. huiusmodi inst. de actionibus. Sic eorum eorum scriptis in testamento facta ubi
 huiusmodi induit quod legatariis, atenta iuris ratione, et simul obinet scriptis dicit eorum favora-
 betur quod libertatis. l. si ista scriptis. 16. de manum. 11. Sic sicut mortifere vulnerato ab
 uno, et ab alio occiso, eorum impossibile sit unum, eundem. hominibus diversis temporibus
 interceptum esse, atque tamen lege Apulica tenet de occiso. l. ita vulnerato. ff. ad d. qui
 liam. Sic denique in grandi tractatu institutis tenet, quia edicto quod eorum creditis ex d. d. l.
 huiusmodi adire, et quia ex substitutione vera hereditatem agnovit. d. l. 25. et 26. ff. si quis om-
 na. Sic obiter quidem leg. in d. l. i. de con. et dem. nam quod, quod magis quod detur
 captanda, quo sane casu duo huiusmodi in patibilibus scriptis minime admittunt hereditatem, sed
 electione scurrane. Sic autem in eorum Papiniani specie non ex edicto vtraque legata debent

L. dicitur. 100. de con. et dem.

sed Vegetationis virtute post Verosy Severi, q. n. fraudis ratio, sed isti rationibus non sunt
causam institutionis amplexi; tunc enim Juliano ordo n. abest, immo legata utroque
gradu relicta in ratione salutis impanda committunt, et equaliter erant, et quia sub-
stitutus venit ex iudicio defuncti, et quia legatarii omnes equaliter obtinent testandi vo-
luntatem, ut tenent ad omnia in d. l. licet 24. ff. de leg. 1.

Ulpianus
l. 20. si quis omnia

10 Eundem Juliano ordinem sequitur Ulpianus in l. si ealy 20. ff. si quis
omnia. Et si ab instituto, et substituto ealy res diversis personis legata fuerit, si utroque
vel qui ab instituto accipit, legatus solum vindicabit. Qui quidem res accipi primo potest ex
causa, quo, et instituto, et substituto pariter hereditatem obtinent, et ab instituto simul po-
tuerunt. etiam cum in causam ingratitatis sine vero, sine facto instituto, et substituto, primo
locum obtineat accipere instituti iuxta Juliano ordinem, tunc tamen legatus assignatus,
merito in vindicatione spectat legatarius, qui ab instituto rem accipit. Neque enim eas ali-
qua ratione pariter fieri, cum enim habeat personale quoad legata relicta, ac si ex
primo duntaxat gradu hereditatis adita opponeret, quod dubio non est vere dignus, q. n.
a substituto legatus accipit, nihil ex re legata spectat. Neque ob id res. in l. si ab insti-
tuto ff. si quis omnia causa. Ubi ab instituto, et substituto eadem re mihi relicta, et
terg. hinc pariter solidem mihi debet; nam est verum etiam in specie d. l. 20. summo
iure et quoque debet legatum, qui a substituto rem accipit est Ulpianus sententia in
l. si in soly. 10. ff. de leg. 1. ealy ff. verum obstat exceptio doli mali secundo legatarius, qui
venit extra defuncti voluntatem, qui pariter obstat exceptio ealy mihi ealy rem rursus
petenti, vel ab instituto, vel a substituto in specie res. in l. si ab insti-
tuto ff. si quis omnia causa. Ubi in meram gratiam substituti participata sola, institutus omittit he-
ditatem; vel in specie res in d. l. 25. et 26. quando nimirum eligendi arbitrium n. datur;
quippe in hijs etiam terminis legatarius, qui ab instituto rem accipit, legatus solum vindica-
bit ob eandem omnino rationem. Tertio denique accipi quoque Ulpianus vales inter terminis
speciei ab ipso sponte, in d. l. 6. ff. ealy ff. nimirum n. ex l. 1. et ab instituto simul ealy res
diversis personis opponat relicta, et generaliter ubi ordo a Juliano prescriptus venit obsequium
duo, ubi Ulpianus decisione, sequa in d. l. 20. utendy erit: cum enim indefinito legatum
consultus, generaliter accipi, laty intelligi debet. Videndi sunt Soffedus in d. l. 25. ff. si
quis omnia n. 19. et Pinellus lib. 1. sel. q. 4. n. 26. Illud autem in specie circa nos hinc
tatum animadvertendy duxi, Ulpianus videlicet qui lib. 4. digunt. De Verosy egit d. l.
licet 24. ff. de leg. 1. et exceptiones addidit l. 19. ff. de leg. 1. m. 1. et hanc oportuna verum
milititer abesse, nimirum quando, et ab instituto, et substituto ealy res diversis personis
relicta opponit, qui quidem legatum, abique fraude instituto repudiante, in substituti gratia le-
gatum minime creditur repetit, ut capite primo ex Soffedo probamus. Ex quo quidem sub-
stitutus deducit; omni eventu legatarios n. recurrere inter terminis res. in d. l. 20. ff. si quis om-
nia; aut enim fraudis ratio instituto repudiante hereditatem, et nullam secundum legatarii
partem habere potest ob rationem nunc sideratam; aut abiq. nullo fraude libere omittit
instituto, et nullam quoque partem cessante Verosy, legatarius primus obtinere vales,
immo y, qui a substituto rem accipit, eam solum vindicabit.

substituto
l. 11. ff. si quis omnia

11 At licet hinc recte procedant, adhuc tamen in loco n. suus; etiam si
optime, q. quando quis sibi ipse, vel filij pater, servusve domino substituit, cesset res-
cripti potestas; siquidem aut eligendi arbitrium a testatore datur, et hinc ob rationem dis-
per assignatof legata n. intelliguntur repetita; aut eligendi arbitrium datum n. creditur, sed in
casum videlicet substituti collata, et hinc substituto n. veniente ex iudicio defuncti, des-
pientes. fundamta repetitionis, minime quoque legata substituto debet. At quando neque
disputari de arbitrio eligendi curare videtur, quod ratio superior, quando nempe unus in-
stitutus, et extansus, quipiam substituit, ac q. neque locum Verosy habitus erat dicen-
dum. Maxime tamen decidit Ing. Severus, et Antonius auctores Verosy; in l. c. si
quis omnia causa. Ubi diversa sunt, immoiam, cui legatum, aut fideicommissum ab insti-
tuto hinc datum opponeret, ita demum illud petere posse, si nullo fraude instituto omnino
hereditatem adisset. Hinc difficultati Respondet Cujac. quem sequit Pezay de repetitio 2. p.
cap. 1. n. 147. dicit eo tempore, quo hoc deciderunt Imperatores, h. dy Verosy illud fuisse

l. c. si quis omnia

230

229

expeditum, de quo in vestro tex. et in L. 24. de leg. 2. q. d. ubi dicitur, quod si testator ex voluntate sua
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator ex voluntate sua in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.
 ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.
 ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.

Quare hi, et alij omnes opinionibus, p. m. tenet, solens locum 12
 esse Testamentum, quod substitutus ex indico defuncti venit ad hereditatem, nense in tex
 mino tex. in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator ex voluntate sua in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.
 ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.
 ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.
 ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.

Verum dicitur videtur significationem suam habere, quam sup. expressimus in 13
 d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.
 ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.
 ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.
 ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator
 in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s. ubi dicitur, quod si testator in d. l. 1. q. d. s.

23A

6. S. ubi. Ad verbum ubi dicitur in iustitiam eius substitutus vulgaris tempore, a
 species dicitur rogatus erat iustitiam tempore substitutus. fuit quibus, an remanente ubi
 tempore, aut ex cogere adit, et substitutus? Respondet Chy posse tempore id facere
 si intencit eius ex iustitiam patris, quam ex substitutione hereditatis habere, forte quia
 substitutus legatus, et hereditatis inherente granata. ex hac autem Chy decisioe dicitur
 oritur difficultas. 1. est, nam indicat n̄ obscure ubi posse tempore eligere substitutus
 causam, si est scilicet iustitiam granata legatus intencit: ergo q. legatus ex substitut. vide
 ta ubi tempore, n̄ credebant in grada substitutus regit, alioquin ubi
 tempore esse nequirit ex substitut. hereditatis habere. Secunda difficultas est, nam ubi
 quod in specie d. l. b. si quis omnia. Venient ab intestato derogavit arbitrio eligendi
 in ambigua, illud in present tempore scedit, ut nimirum possit ista substitu
 tionis testamentaria causa ab intestato fidei commissum petere. Hic ergo difficultatibus
 ordine faciendo satis, ad primam resp. non ex eo q. in ista specie est scilicet
 foris tempore ubi granata causa substitutionis, inferri etiam post testatoris
 si videri in ambigua legata regit. nam etiam supposita regit, potest esse
 istius substitutionis causa. quid enim si substitutionis gradus in nihilo granat by
 tator, causam v. fidei commissum universali pluribus personis affectu, n̄ ne, et ubi
 casu credente regit onera ubi substituti vulgaris erit? Ad secundam difficul
 tatem resp. referre plurimum, an dispositio alternative facta in istis membris alt
 rative tendat in favorem honorati, an in altera humtae parte, primo namq. ca
 sa scedit decisio tes. in d. l. si quis omnia. si quis omnia. ubi d. l. si quis omnia.
 l. si quis omnia. C. de test. de test. d. l. b. d. dicitur, quippe in his terminis eligendi arbitrio ex
 dedisse testator cogitavit, q. enim voluit pluribus ubi personis, et paratis, ad hereditatis
 honoratum querere, atq. ex eo secundum dispositionem in casum solvere minime vi
 detur, q. n̄ de dicitur, sed de unica persona agit. in secunda v. specie scedit tes. in d.
 b. in p. si quis omnia. ubi enim prioris dispositionis expresse in favorem facti fecit by
 tator, secundum v. in eorum favorem, q. ab intestato fidei commissum moverunt, resp. ex
 hoc arbitrio eligendi dedisse credi vult, nam inno facti fidei commissum granata
 magis demonstravit se eo velle allicere ad agnoscendam causam testamentariae =

Dumque cum verisimilibus eligendi arbitrio datus si creditur nisi ubi
 res equales, aut parum inter se distantes ratione dispositionis. 1. si res ab. dicitur, inde in
 eam priori eligendi arbitrio verisimilibus dedisse testator intelligitur, quippe in istis dispo
 sitione tribuit hereditatis in specie v. tes. in d. l. b. d. dicitur, nam dicitur illi tribuit esse in
 facti hereditatis ab intestato eam ex parte, et dispositione si tribuit, sed n̄ admittit d. l. si quis
 edicill. q. quibus sufficit, ut verisimiliter ab intestato legi dispositione possit granata. l. b. d.
 secundum ubi v. l. de leg. 3. n̄ ad eligendi facultate dedisse credi vultur. Inductum si
 quis granata substitutionis, et simul legato honorati, eiq. eligendi arbitrio datus minime vult
 inter res, q. q. personis n̄ habent. arg. d. l. si quis omnia. dicitur, quare si de loca hereditatis om
 tas, legatum si regit, neque aliter illud petere vult, quam si iustis rationibus n̄ vult se
 nichil hereditatis implicare. l. b. d. dicitur. l. si quis omnia. l. si quis omnia. l. si quis omnia. l. si quis omnia.
 l. b. d. dicitur ex vicia. l. de doli. except. temp. in specie d. l. b. d. dicitur. ubi dicitur. dispositio est
 temporaria, et ex istis rationibus, n̄ altera testamentaria, altera legatum, ut d. l. b. d.
 si quis omnia. indeq. substituti ratio dicitur consideranda q. expositione tes. in d. l. b. d. dicitur. q. granata.
 si quis omnia. Verum ex ubi omnia considerantur referent, tes. tamen in d. l. b. d. dicitur
 ad verbum. alia gratia generationi ratione scedit. Etiam ubi tempore substitutus, idem q.
 fidei commissum, n̄ tam ex facultate testatoris, quam verbi ipsius dispositionis, eligendi facult
 tatem habet, quippe si vult legare hereditatem, et regit, hoc facit, ut hereditatis
 q. prioris tes. ubi fidei commissum tribuit, n̄ secus ac si iustitiam, ac ubi ipse substitutus temp
 oris granata: ubi ex causa substitutionis succedere vult, hoc arbitrio n̄ secus ac si iustitiam,
 immo ab ipse scripto originem habet, cui testator liberi regit, et hereditatis arbitrio dedit,
 resp. est opulenter tempore ubi granata, q. in istis granata, n̄ in favorem legatarii
 vult indicem ubi. videntur sunt sedes in d. l. b. d. dicitur. si quis omnia. causa. in d. l. b. d.
 d. dicitur ad verbum. q. si. n̄. q. resp. dicitur. ad h. si quis omnia. ubi dicitur =

habetur, et ubi dicitur
Pauli, et Siphonius.

Quod ex his omnibus mira sonanda, quam ex aliis si quis omnia causa etc.
 habet edictis de legatis testandis. etiam in eo si institutus male sit institutus, vel omnia bonorum possessionis, aut etiam aditionem potestatem, in qua institutus est, non
 se nullis; filius institutus ab instituta relicta legata, si a substituta. Quamvis et hereditas a-
 dicitur, sed institutus. l. si ubi. ff. de test. l. si quis omnia. l. si quis omnia. ff. de leg. testandis; quippe
 in his terminis hereditas intelligitur adita ab instituto; et pariter creditur substitutus minime
 adire, eo qd a in eum casum, ex iudicio defuncti. videlicet institutus, quo dolo inducitur,
 aut meli tractus institutus hereditas omiserit, ut supra dictum est, sed dumtaxat cum, non
 voluntarie adire voluerit, aut morte Quentis adire non potuerit, in quibus sane terminis si a
 eum gradus relicta videtur bonorum possessio, ex quo institutus, vel substitutus, ex iudicio, et volun-
 tate defuncti venire potuit; nec enim inquit id, qd evenit, sed qd filius in medio non existente,
 fore eventurum. arg. lex. in l. si quis omnia. d. l. si quis omnia. ff. de leg. testandis. Non autem ergo
 edictis si quis omnia, et edictis de legatis testandis, eo qd dictis terminis apponitur doli; vel metus,
 in illo legata ab instituto relicta potiora, in hoc v. lata testanda sunt de eandem omnino ratione,
 sed dicitur quare adita a substituto hereditas in specie l. si quis autem. ff. de leg. testandis. si utraque
 legata debent, iuxta ordinem a defuncto scriptis in l. si quis omnia. ff. si quis omnia. Cui sane difficul-
 tati Resp. idem in hoc edicto substitutus utraq. legata testare non tenent, quia in ea substitu-
 tus, sed prioribus testare debet, qui ex uno, vel altero gradu dumtaxat legata est debi-
 turus; cum enim ipse iure suo uterq. nihil dolo faciat, neque ex dolo alterius hereditas
 possideat, et alia legata testare debet, quam quae ex iudicio defuncti testarentur, si prioribus
 ipse non esset in verum natura: porro autem si filius non existisset, gradus institutus, et substitutus
 impossibiles essent, sed dolo, neque ex utroq. sed ex altero dumtaxat gradu legata de-
 berentur; sic igitur qd filius relicta bonorum possessione gerere debet; quod enim in edicto si
 quis omnia, et adit ad legataria, utq. gradus insparabilis creditur, si secundi legatarij
 gradus prioribus faciunt. d. l. si quis et 26. ff. de leg. testandis. ita et in edicto de legatis testandis, qd
 adit ad prioribus filium uterq. gradus insparabilis creditur, et potior habet gradus ille, ex
 cuius l. huius. sententia qui voluntate autit legatarij.

l. si quis omnia. ff. de leg. test.

Manet tamen adhuc difficultas ex l. si quis omnia. ff. de leg. testandis. ubi dicitur qd si
 ubi habetur, si post mortem legatarij decedat huius institutus, quamvis aduocatus primum
 gradum communis videlicet relicta, tamen a ex eo, imo ex substituto legata testanda
 fore; ergo minime ex eo gradu testat institutus legata exceptis prioribus, ex quo iure de-
 fectum iudicij hereditas aliter potuit? Huius difficultati Resp. Siliam, sive v. dicitur in
 edicto l. si quis omnia esse intelligitur eo casu, quo, institutus morte Quentis decedat, ita ut nisi requestus
 esset, nec re hereditas admitteretur, vel regulariter, in quo quidem medio, et ambiguo casu, huius
 substituti iure sua primum gradum videlicet relicta potiora, eo qd v. naturam apparuit potioribus
 relicta adita; veritas tamen magis attendit, utiq. qd institutus ante aditam hereditatem de-
 cedat, sed ex iudicio defuncti substitutus locum est datus, unde ex edicto l. si quis omnia. ff. de leg. testandis.
 non legata debentur, sed institutus adhuc dicitur in ambiguo esse potius testandis institutus ne-
 que prioribus falaciam hereditatis omnino. fuisse aliter regulandum: qd magis ad illo gradu legatarij
 relicta legata testari debent. Resp. tamen qd eandem fieri posse quibusdam casibus, eo ca-
 su, quo institutus ante mortem testatorij, vel pendente aditione casuati decedat, nec ex ma-
 gis potior eam facit; neque enim ipse testat in fraudem legatariorum a substituto relictorum, hereditatem
 meli testat omittam, ac fidei aditam indicare debet, nisi hoc ipse facit, quo
 de agit, veritas tamen clare ostendunt. l. si quis a substituto 23. ver. nam si cum. ff. de leg. testandis.
 iuncto l. si quis omnia de leg. de test. test. q. l. si quis omnia. ff. de leg. testandis.
 institutum, aut filium institutus bonorum possessionis potiorum. Nihil obstant l. si quis omnia. ff. de leg. testandis.
 quidem ff. de leg. testandis. l. si quis omnia. ff. de leg. testandis. ff. ad Macedoniam. l. si quis omnia. ff. de leg. testandis.
 l. si quis omnia. ff. de leg. testandis. l. si quis omnia. ff. de leg. testandis. Nam huius iure, et simi-
 lita in actibus, ubi de altero obligato qd nostro factis, ad domum nepotij equisime iusta velle
 mine, diversa ratione geruntur. in superioribus igitur ambiguo, et medio casu, ex his quidem
 edictis aduocatus primum gradum relicta videlicet bonorum poss. quia ex eo potuit hereditas
 adire, verum ex mente ipsius testatorij, et iudicio defuncti legata a ex primo, sed ex secundo

gradu testari debent

Legatas tamen maior difficultas, quare nonne legata ab instituto relicta n̄ sint
 testanda in specie Belgiam: quippe et si tanquam ab instituto data testari n̄ debeant, quia
 si tamen debent virtute repetitionis tanquam a substituto relicta videri poterat? Hinc ergo
 difficultas responderi solet, quem sequitur D. Pety in adversariis de legatis testandi cap. 11. ex
 eo legata ab instituto data in substituto persona censeri repetita, quia testator, qui ex
 oneroso institutum gravavit, multo magis eisdem substituto minus dilectis gravare con-
 sendo sit, sic extracta eius voluntate creditur repetita q̄ repetitio inducitur d. l. licet 24. de
 leg. 1. Cum igitur testator filium veniat sua voluntatem, eade eo testator n̄ cogitur, minime
 extracta voluntate posse credi ab eo legata repetita, cum sit prius, q̄ ex voluntate
 expressa veniat ad hereditatem, quam ut ex persona eius intelligant eade legata firmitate
 obtinere. Verum solutio hęc pluribus rationibus hinc procedere sequitur. 1. nam falsum est di-
 cere testatorem de filio testari n̄ cogitur. 2. nam fortiter multas voluntates secutura
 circa repetitionem in hoc filio, quam in substituto, siquidem n̄ solum instituto, verum et sub-
 tituto quoque ei testatur. 3. et signant, nam et si scriptis intestati successioni obti-
 neat filius, quoad legata extraneis relicta, scriptum tamen instituto, vel substituto ha-
 beret, quoad legata exceptis personis data, posito ergo substituto scripto, multo magis ex
 persona eius legata repetita censeri debent. 4. nam filius loco substituti subrogatus,
 ea legata testare debet, quae substituto testari, si bonorum possessionis n̄ esset petita argu-
 tus in l. 3. §. 1. si iunctim. ff. de leg. testandi. l. mulier, et dicitur ff. de iudic. et ven. l. 33. de
 donationib. l. 1. §. 1. si sub dicitur ff. de legat. remissa cau. Cum igitur, et repetita legata substituto
 testari, est sequens eade filium testari debere. 5. denique nam testator
 adque iniuria personarum exceptarum beneficium bonorum possessionis pollicetur. l. si
 emanigato. ff. de leg. testandi. est exceptis personis iniuriam poterit, si legata, quae sub-
 tituto testari, filius n̄ testat: ergo n̄ solum legata a substituto data, verum et repetita
 quoque in persona eius testari debet. Neque pariter satisfaciens si di-
 cas. in specie Belgiam, iulianam sententiam referri, qui ante Rescriptis floruit, et circa re-
 petitionem in diuersam inclinavit quiniam. l. si dicitur 61. de leg. 2. etiam l. §. illius legi
 auctor minime omisit Rescripti sententiam, atque eam gaudibus Iuliano subiecit
 quae in d. l. si dicitur 61; nec quicquam fatis, si diebus hinc occurrent dicat iteo Belgi-
 anum Iulianam sententiam quae iacebat relicta, quia eo magis iuxta illius terminos ostende-
 re vult potestatem Ceteri de legatis testandi, et testatoris mentem desiderant bonorum possessionis
 sua gradum illum, ex quo aliter heredes potuit, maxime cum id n̄ reserat totius d. testatoris;
 nam in eadem sententia est Dyphomius quartus dicitur Ictus, qui Severi, et Antonini tempo-
 ra est adeptus in l. item a substituto 13. ff. de leg. testandi, cui sane effugium quidem applica-
 ri minime potest.

Probabiliter tamen responderi solet. in d. l. 10. §. 1. omnia in fine. l. l. §. dicens. ex eo et
 in scienti testatoris legata ab instituto data n̄ intelligi repetita, q̄ n̄ n̄ ab instituto,
 et substituto eisdem exceptis personis opponunt adscripta. ubi ab utroque tamen gradu libe-
 ris, et parentibus legata adscripta. in quibus terminis ob securam voluntatis, de qua ut
 prius in d. l. 14. gaudibus cessat Rescripti potestas, dextere quippe Belgiam ex Iulianam sententiam
 hanc casum opponit, quo magis testatoris mentem, atq̄ Ceteri illius potestatis ostenderet, n̄ n̄
 casum, quo ex unico duntaxat gradu, indistincte etiam post Rescriptis, legata h̄, quibus
 relicta sunt, testari debent. n̄ enim abq̄ Imperio Consulibus eos opponit terminos, cui eadem
 dubitari possent, si in gradu tantum priori, vel secundo legata data essent; etiam ex cogra-
 du illis personis legata deberent, ubi et relicta essent, et ita quem bonorum possessionis peti-
 turus. Sin autem opinio gloriis alicui n̄ placeat potest aliam Dyphomium Rescriptis. in d. l.
 item a substituto 13. ff. de leg. testandi. Cogitabam substituto dici posse. Propterea,
 legata bonorum possessione sua tabulis, nullum testatorem testare uniuersa legata, quae
 ab omnibus gradibus data erant, q̄ quidem posse defendi videri poterat; quippe om-
 nibus instituto, et substituto, testator ipse quodammodo in locis utriusq̄ substituto

rogatus intelligit, atque ita omnibus legatariis tenentibus maxime, et per bonorum
 potestis aduersus secundum gradum petita est, vel saltem creditur petita, nam hinc acceden-
 te reuocari potestate, non solum secundum, verum et primis quoque legatariis iniuriam peti-
 ritus facere videtur. Brarium itaque deserte q. Regula daddit vlpianus ind. l. 10. §. non
 omnia. ff. de leg. 2. §. et merito, etiam si sit est inopabilem secutus instituti, et substituti
 ti, ita pariter est inopabilem subrogatio in locum vtriusque, cum factis naturam imitetur
 nec potest imponere. d. minorem. inst. de adoptionib. L. in nos. et vlpianus. ff. de leg. 2. §. et
 igitur vel institutus, vel substitutus locum obtineat petitis, ab illo dumtaxat gradu legatario
 exceptis personis debet, quem substituta et occupat beneficiis bonorum possessionis; et quidem non solum
 petere non debet legata, quae ab omnibus gradibus data sunt, ob superioris rationis, sed nec legata
 omnia debet petere, ut substituta vlpianus. quippe ea dumtaxat petat, quae vere ab eo gradu
 data sunt, ita quem petat bonorum possessio, non vero ea, quae data, seu petita intelligitur, qua-
 miam in illo edicto reuocari potest in consideratione non est. Id autem non fallor vniuersa ratio
 suadet, cum enim testator, qui aequitatis intuitu ita iuris rationis ita legata seruat, quae ex
 ceptis personis sunt data, nullatenus filium duplici legatorum onere gravare, id aequum non
 potuit, quia in secundo gradu adscripta legata dumtaxat, non etiam ex tacita voluntate re-
 petita cum testatore inuenerit, quod enim ita primum gradum possessione petita, in eo dum-
 taxat gradu adscripta, et data legata filius petat, ita idem seruat si ita secundum gra-
 dum possessio petita sit. etiam enim ex rebus petitione apud testatorem, et voluntate eius, non
 eadem sit ratio instituti, et substituti, quoad legatariis institutionis. d. l. 24. de leg. 1. §. quibus 13. l.
 de fideicommissis; tamen quod apud legatariis possessione, et legatariis edicto eadem ratio instituti,
 et substituti est, nam testator non magis ita substitutus, quam ita institutus beneficiis bonorum
 possessionis elargitur, quae eorum quilibet in ea est causa, ut hereditatis adire poterit, utroque
 enim filius testatoris potest testator indicat, nec deteriori ex eo substitutus esse debet filius, et institutus
 prior gradu hereditatis adire non potuerit: ita ut ergo optime sit adita et substitutus hereditate,
 legata exedantur repetita, quia tunc facta voluntas testatoris substituta hereditatis tribuentis, et
 si filius in eius locum subrogatus ea petere non debeat, quoniam testator id disponit, qui filius
 institutus, et substitutus repetens potestatem, ita voluntas testatoris beneficiis bonorum possessionis
 elargitur; nec pariter querere possunt exceptis personis, quibus primum gradu legata sunt adscrip-
 ta, cum non ipso iure, sed ex mera testatoris aequitate ea petere possent, si ita primum gradus
 bonorum possessio petita fuisset; meliori in aequitatis filii causa esse debet, qui proprio iure,
 rescissa emancipatione, ita patris iudicis perinde venit, ac si intestato patris defuncto, non
 illi in eius locum existit =

22

Neque obstat quidquam text. ind. l. si emancipato 13. ff. de leg. 2. nam ibi loquitur
 Iulianus de legatis in eo gradu relicti, ita quem bonorum possessio petita praeponit; et igitur ser-
 uum ab herede occisum petere filius tenetur, si occisus ille si fuisset, merito in locum substituti
 subrogatus in eo gradu adscriptus petat legatum eius serui, qui actione ex testamento adhuc peti-
 poterat, ne alioquin petere beneficium possessionis iniuria officii graua excepta, si et auferret
 actionem quae bonorum possessionis, quam heredi facta antea minime potuit; filius tamen
 aduersus occisorem in factis, vel de dolo actionem habebit. Non obstat etiam Regula, qua
 si manus tradit subrogatum sapere naturam eius, in cuius locum subrogatur. l. 1. §. sed si
 sub conditione. ff. ut leg. non. cum l. 33. et alij ff. de donationibus. quippe hanc legem habet, quae
 quando in subrogato diuisa ratio non militat, ut patet peripetentem. l. 3. §. ubi vult ind.
 cali. ff. de pecuniis, et ad oppositum notum magis text. in l. cum patronus 26. ff. de leg. 2. ubi
 ex Marcelli sententia populus, vel frigus, qui partem vindicat, in qua patronus institu-
 tus erat, forsam ab indigno creptam, seu potius omniam iuxta vlpianum in frugum. ff. 24. §. 2.
 iuxta l. si mihi pure. 56. de leg. 2. tenet fideicommissum petere, et in patrono relicti fuerat
 quae patronus ipse petere minime tenetur. D. Ramos ad ff. l. 4. velij. 17. n. 21. et 23.
 ex Sotof. ad eod. ff. l. 32. infra. fol. mihi. 346. ob rationem ibidem petentem a Marcelli
 minorem, quia et si frigus in locum patroni substituet, non tamen eius petat, et proinde patroni

L. 13. de leg. 2. §. item

Vlpianus Marcellus

L. 28. de leg. 2.

233

videtur. videndum est Bellonij de iure accresc. q. 8. q. 20. n. 125. licet tam ista quam Be-
 mas de colida, vel substituta potest. tes. illum intelligant, vane se torquentes, circa res-
 criptum Antonium, cuius tempora Ulpij Marcellij, ut pote testis claris testis, & culdubio a-
 dephy si fuit. Manet ergo Ulpiani sententiam in d. l. 10. §. si quis ex g. Consilio, quoy res-
 pona subiuuunt, indistincte esse accipiendam, si sola eo casu, quo aucto exceptis p. 10
 in primo, et secundo gradu legata veluta apparent; verum, et eo quoque, quo diuersi qui-
 dem p. 10 exceptis in utroq. gradu legata data, vel adscripta sunt.

de h. d. inst.

Hic autem positus, antequam a tractatu substitutionis vulgaris rece- 23
 damus, aliquibus speciebus respondendum restat. et h. quod, quid nenge dicitur
 dum sit in specie tes. in l. pater. 40. iuncta l. seq. et §. fin. inst. de vulgaris. Ubi institutio,
 et substitutio apparent opusculis in officio iuris et voluntatis, an nimirum omnia legata in-
 tate Ulpiani substitutio, de quo ibi q. stare tenentur, an potius nulla, vel saltem q. parte di-
 midia? si etenim, ut cognoscatur plenius, species eius tes. opponenda est, et simul ratio res-
 cripti Liberti Cesaris, seu h. Imperatoris, ut alij voluerunt. Quidam tenent aliorum
 partem familie arbitraty h. d. institutio sicut in filiofam. q. de familiae eximato. q.
 cedere existimat Bellonij de iure accresc. q. 7. q. 42. n. 152. Cuius dicitur h. d. vulga-
 ri modo substituit. ita si Caius (qui seruus erat) h. d. h. erit, Lucius h. d. h. erit: post
 mortem testatoris Caius seruus h. d. h. erit apparet; quoniam fuit, an tempore
 ex institutione proprii seruus, an potius h. d. h. ex substitutione admitti debeat ad h. d. h. d.
 q. domino fauere iuris ratio, nam accept. iuris ita h. d. h. d. substitutionis accipi debent,
 si neque ipse h. d. h. erit, neque alium h. d. h. fecerit, cum igitur seruus seruus h. d. h. fa-
 ciebat, de h. d. h. d. substitutionis videri potest, cum veritas magis, quam existi-
 matis testatoris attendenda veniat. l. 4. §. quoties. et ceteris iuris ibi a glossa a-
 deducty. h. d. in re est. ff. de manum. vind. Kery lib. iij. differ. q. 71. Pro substituta
 autem voluntate testatoris militabat, qua posita in libero homine instituta, h. d. h. d. substitu-
 tionis ita accipi debent, si neque ipse sit h. d. h. erit, neque alium potest arrogatus, vel in
 seruitute redactus h. d. h. erit fecerit; quorum neutrum q. d. h. d. h. erit interm. p. 10
 substitutio ex voluntate admittendy videbat, q. d. h. d. h. erit q. d. h. d. h. erit q. d. h. d. h. erit
 attendi solet. l. si iurator 35. de alij. Ver. bon. l. seruus h. d. h. erit 49. ff. mandati. iuncto h. d. h. erit
 lib. iij. differ. q. 71. etiam interm. causy testatoris. l. l. C. de h. d. h. erit §. sed q. alij.
 inst. coly. h. d. l. Barbaris 3. ff. de off. p. 10. In hac ergo questione, siquidem dicitur q.
 sit apperere, quid nenge testator disposuerit, si alienum seruus esse institutus seruus,
 id quodlibet sequemur q. testator verimiliti voluit, l. et q. p. 10. §. 3. C. de h. d. h. erit. inst.
 licet aliter tes. illum accipiat Bellonij de iure accresc. q. 7. q. 43. n. 158. Si in ambi-
 quo versemur, rationes de h. d. h. erit ponderat iam in hanc, iam in aliam quiniam Hübnerij
 animum inclinant, indeque diuidendam esse h. d. h. erit inter seruus domini, et substituta
 inst. dicitur q. se p. 10. sententiam in l. et hoc h. d. h. erit 41. ff. de h. d. h. erit. inst. ad h. d. h. erit
 inst. ipse in causa p. 10. abij. suspicione index est, et quidem diuidit q. partib. equalibus,
 ut p. 10. iura p. 10. nam in specie tes. in d. l. 40. Ceteris simul p. 10. datus substitutus
 ut in p. 10. h. d. h. erit legi, et testator h. d. h. erit lib. l. d. h. erit q. 2. Omnia Ulpij instituta-
 rationy quam sequit Montij ad Cuyac. q. 4. et eundem Cuyac. enend. in notis p. 10. h. d. h. erit ad
 inst. §. si. inst. de h. d. h. erit et in d. l. 40. ff. de h. d. h. erit. inst. Etenim, et i. iudicij h. d. h. erit h. d. h. erit
 quoniam h. d. h. erit modis dicit, quo p. 10. h. d. h. erit. Cuicet ademata; tamen in officio iuris, et
 voluntatis, si sine ratione, et exopto p. 10. h. d. h. erit, quippe, et eo casu, quo in p. 10. h. d. h. erit
 et rationis officio iuris h. d. h. erit h. d. h. erit, nenge quando occurrit emancipatus h. d. h. erit
 cum nepotib. ex eo in potestate sui testatoris, in h. d. h. erit, velut q. bona p. 10. h. d. h. erit h. d. h. erit
 l. 2. et q. h. d. h. erit ff. de iur. d. h. erit. vid. et A. Gonzalez. in q. afferte n. h. d. h. erit §. extra de p-
 sumptionib. n. 2. et q. exp. p. 10. h. d. h. erit iuris videri q. q. si Kery lib. i. inst. q. 2. §. 5.
 tab. lib. iij. animadu. q. 15. et 16. Pety Barb. in l. i. de vulg. n. 237. et seq. Bellonij

24

Hinc iam subintrat questio circa legata ab instituto seruo, ut a mortu-
to eius relicta: Et quidem in hoc diffinita pariter inter se dicendi existime, substituti par-
te dimidia, quam iure substitutionis habet post decessu Testatoris, et legata portio, et a substituto
relicta habere potare, a quidem in solidum, sed a dimidia parte, et per ea dumtaxat
ex iudicio, et voluntate testatoris successor inueniatur; dominum vero serui pariter a dimi-
dia parte, que eius tribuitur, legata a se relicta potare teneri, et quidem pariter in soli-
dum, sed a dimidia dumtaxat portione. arg. tex. in l. in filijs diuisis § 6. ff. de leg. 2.
si vero legata a substituto data, quoniam et si iuris potestate, et ex voluntate ueniat, tan-
quam huius, tamen principali loco succedit, et in hac dicitur. L. quodlibet. § 13. C. de fideicommissis; ubi
uenit, et legata a substituto relicta a dimidia tantum parte debeant; ea uero, que ab instituto
data sunt, integra optent, et tanquam data ab instituto a parte, et tanquam relicta a altera
parte, duplici quibus optent; cum ante Testatoris interuentum eorum aequalen sortirentur fortunam
utriusque gradus legatorum; quippe utriusque a iure a parte dimidia legata deberentur. Inde post Testatoris
interuentum dubitari potest, quid nenge dicendum sit eo casu, quo ob aliquam ex racionum
ad spiano consideratis in d. l. § 4. de leg. 1. legati repetitio locum non habeat, an nimirum in spe-
cie d. l. § 4. locum nimirum sit habitura, ut dimidiam amittat partem, qui ab instituto
legatum meruit? Et pariter disputari potest, quid nenge sit dicendum in specie tex. in
l. Titianus § 1. §. fin. in l. § 16. de hōtib. instit. a quorum uerbum explicat. § 1. ordin-
narius uidentur sunt Fab. de error. pragmat. sec. § 1. error. et B. Santos ad Reg. in l. § 12. §.
fin. de hōtib. instit. n. 3 =

25

Secundo quæri ualeat, quid cedere debeat interuentum Celi in l. Titius et iun-
ta l. 25. ff. de hōtib. instit. Proponit enim ibi, quendam ita Titius, et Caium hōtib. in-
stituisse. Titius, et Caius, utrumque eorum uiuet, uterq. mihi esto. Et quæritur quam uiam habeant
similia ista? Respondet Celsus, utroque uiuente post mortem testatoris, utrumque pariter hōtib.
esse; si alter ex eorum est rebus humanis sit exstiterit ante, vel post mortem testatoris, alterq.
hōtib. in solidum futurum. nam, ut substitui ex utroque in d. l. 25. per ea ista uter
eorum uiuet, tacita inter eos substitutio facta uidetur. Id autem non ex p̄tinet, ut excluda-
tur huius eo casu, quo ex eorum unus uiuo testatore decedit; quippe et remota quocumque sub-
stitutione, cederet idem, cum quasi caduca in hōtib. locum non haberent, que eorum
Baldus. Sifanius, et Antonius Fabro. tenet B. Santos ad l. § 4. de leg. 33. n. 23. cum
reg. sed in uia pertinet ad casum, quo ex instituto unus post mortem testatoris, ante aper-
tas tabulas decedit. ut ait B. Santos ubi sup. n. 31. in qua quidem specie non alibi huius
excludit, quam subintellecta tacita substitutione, non quidem legi potestate, aut men-
te dumtaxat occurrentibus disponentis inducta, ut in l. § 16. de hōtib. § 9. Titianus. ff. de leg. 2.
sed uirtute spherata in hōtib. ipsius dispositionis. Itaque ergo positus subintrat questio, quid
nenge dicendum sit, si interuentum Celi testator nominatim a Titio, et Caius diuisim le-
gata reliquit, an scilicet superioribus ex eorum iure accrescentibus, vel substitutionibus ad hōtib. ueniens
post Testatoris ea potare obstrictis erit? In hac ergo questione Cuias. quem
sequitur Bellonius de iure accresc. q. 5. q. 26. n. 15. secure defendit. in specie predictorum iurium
alterum ex instituto legata omnia debere potare uirtute Testatoris, non alia ratione nisi,
quia substituto tacite inuenitur; nam alius si substituto non foret, mortuo altero ex instituto
uiuo testatore, legata potare minime teneret, quoniam per scripta deficientibus portio pe-
net illum remaneret. Nos uero omnia Cuias. sent. que ex huius, que dicimus, parum beda nobis
uidentur, inter se distingendum esse existimamus an ex instituto unus uiuo testatore decedat, an
uero post mortem eius. Et quidem in primo casu principali, si unus scilicet uiuo testatore dece-
dat, alterum legata a teneri potare ab illo relicta plane indicamus, ex eo quod si, qui superioribus
tanquam hōtib. existimari nequit, cum uirtute clausule illius utroque eorum uiuet, que saltem
scriptis huius intelligitur, neque in deficientibus locum credit subrogatus. Nec pariter substituto

233
 siderant vales, siquidem in eisdem terminis habet perinde ac si sub statim adhibitis
 ambo hères instituti essent, neque enim, si ad hanc tractationem abitur, substitutio dicitur, qui
 in locum, partemque alterius, qui primum gradum occupare potuit, subrogatus non invenitur, si
 inde igitur habet, ac si testator ita eos hères instituisse. Itaque, et Meunius uter eorum vivens, ut
 res mihi esto. ita ut in balgatis gaudetibus legit, quo quidem casu, alter alterius vere sub-
 titutus est, sed incepta duntaxat talis intelligitur, ut ait Ulp. in d. l. 23 ff. de hères insti-
 tum cum ergo ob diectionem et potestatem, repetitionem legatorum deinceps induerit,
 quo in superioribus gradibus manet, ita in his terminis quæritur, non gradualiter, et quædã
 hinc dicitur, et Meunius instituti inveniuntur, et legata pariter ab eis relicta non quædã
 sed privative data intelligi debent, ut ante repetitis procedat. l. Celus 29. ff. de aliam.
 ing. ff. de leg. 2. Non enim sat est ad repetitionem inducendam quæquomodo
 substitutio primum, nam et ulterius est necesse, si defuncti adit voluntas, sicut eandem re-
 petitionem. l. licet 24. de leg. 1. idem etiam dicendum videtur, si post testatoris mortem, ante
 apertas tabulas ex instituti alter decesserit, ex eo videlicet, si in his quæ terminis
 sunt, alter, qui superest, ad totam hereditatem ex propria ratione pervenire debet, ac si solus hères
 esset institutus, cum illorum sermo sit sensus, ut alter in solidum sit hères, si alter non vivens
 eo tempore, quo ibi acquirere hereditatem possit.

In secundo autem casu principali, nempe quando unus ex instituti in se- 26
 cie Celii post testatoris mortem, et post apertas tabulas decedit, tentari potest argu-
 tem alterum legata virtute repetitionis post repetitis tenentur stare, quippe in hoc ca-
 su ambo in hereditate occurrunt, et coheredes vere sunt, alter. In alterius locum sine
 accedendi iure, sine tantæ substitutionis virtute subrogati, non quidem eius, quam Ulpianus
 in d. l. quin tracta. 25. quippe ea duntaxat inter terminis Celii locum habet, quibus
 altero defuncto, alter in solidum creditur hères institutus; sed eius tantæ substitutionis, quæ
 Ulpianus videtur in l. si dicitur et d. Iulianus. ff. de leg. 2. Cum igitur prioris ordina scriptu-
 rum clausula, equaliter ambo ad hereditatem vocentur, et in hereditate occurrant, perinde ha-
 beri debent, ac si initio ex æqui partibus hères fuissent instituti, non adiecta clausula
 quæritur institutionis, quæ sub se obinet ~~alteram~~ intentionalem, seu subintellectam
 substitutionem. Hæc tamen non obstantibus statim præhabitis interim mihi videtur, nempe
 etiam in hoc casu legata ab uno ex hères relicta, in altero repetita minime credi; et
 enim, et si dicitur, et Meunius hères equaliter instituti inveniuntur, siq. et partibus equalibus,
 tamen est clausulam adiectam quæritur institutionis, ita instituti apparent, ut unus
 æqua detractione perinde ad totam hereditatem venire possit, ac si solus hères institutus
 fuisset; cum igitur unus non quædã ad alium, sed quæritur tam in toto, quam in parte
 institutus inveniat, cessare quædã cognoscit repetitis diectionem, non minus locum habente
 ceptuali illa substitutione, quam si post tabulas apertas, altero deficiente, qui superest
 ad totam hereditatem admittatur. Non enim alia ratione in specie lex. in d. l. et d. Iulianus,
 coherede repudiante, coherede alter post tenentur repetitis legata nominaliter deficienti por-
 tionem adscripta stare tenent, nisi quia semel admissa repetitione in persona substituti,
 que ex iudicio defuncti gradualiter secundo loco vocatus est, necesse est pro eandem voluntatis
 diectionem, idem in coherede admitti debuit. Etiam in substituto vulgari, non alia ratione abenti-
 ter repetitis, nisi quia ab instituto quædã legata data sunt, ut sup. et q. partibus manet,
 quæquidem ratio in tota hereditate militans, perque in parte locum habere debet; quippe re-
 petitis partibus coherede repudiante originali ordine voluntatis minus detractione est coherede agrorum,
 cum secundo loco gradualiter veniat, perindeque habeat, ac si in portione illa coherede substitui
 tus esset, ut rationat Ulp. in d. l. et d. Iulianus et præstant imp. in nostra l. et instam 4. C.
 ad Trebel. quæ igitur ab instituto repetitis substituti, legata quædã ex iudicio defuncti da-
 ta creduntur, ita et à coherede repetitis coherede eius partibus instituti, quæ et non est assignata, æque
 quædã data credi debent. Hæc autem omnia cessant perque in specie Celii statim
 quædã ratione. Etiam sicut locum habente ceptuali substitutione, sub quæritur institutione
 quæritur, legata ab altero æqua detractione vocato, non quædã, sed privative data creduntur,

ita locum habente iure accrevit int eodem, eadem voluntate - lectura sumitur quoad lega-
ta, nisi, ut grolandus, et siglithina alioquin videntur, ne aliquis dixerit quodant iure ca-
dem legata, quia omni euentu ab ipso prioris sunt data, abundantem quippe esse ordinem pro-
lectionis desumit ex euentu supranominatis huius obsequio, cum iuris, in iuncta voluntate, testator
vultum huius legat ditione sequuntur etc

27

3. quia potest, an iuti legata pariter relicta ab instituto, sicut iurisdictio a. in-
stituto repetita credentur, ita pariter, et quia actus sunt data credantur repetita, hoc an lega-
ta huius q parte instituto data, eo repudiante, intelligantur quoque data substituto eius? In qua
quidem questione incumbant existimo legato, seu legata huius q parte instituto relicta,
minime credi data substituto eius existente cum substituto eius. Et ecce, q legat, vni veluti
ad alterum finire minime potest, nisi iure transmissionis, nemo autem dicit substituto iure
transmissionis ad hereditatem venire. 2. nam et si facta etiam substitutione in legato, illud quod
dubio ad substituto transiret. L. ut heredes. 50. ff. de leg. 1. tamen quod ad hunc effectum attinet,
et quoniam in legato substitutionem fieri oportet, neque ex eo in hereditate substituto facta appa-
reat, credi debet in legato relicta, ut substituto existant. Cetera in q. si pater. de t. t. t. t. obli-
gata. ante num. 28. verum scilicet quem late defendit G. Gregorius de Potho. in eadem. de sub-
stit. ad tex. in l. 4. c. 7. ff. de t. t. n. 3. quippe nihil omnino habet legat, cum hereditate, immo hoc
in se insparabiliter sunt. L. 18. ff. de leg. 1. 5. an verum. Int. de legat. et aliquid si est in legato quia
substituto facta credentur, fortasse quoque tempore ante apertis legat decedente legatario,
substituto locum daret, si a expiam Papinianum definitionem in l. miles 75. 9. q. parte. ff. de leg. 2.
et scilicet in l. sextiam 32. ff. de leg. 3. Neque obstat tex in l. Marcellus 3. 9. qui liberis. ff.
ad Trebellianum. nam legitur huius Consultus eo casu, quo portio rogatus est huius restituere,
quo quidem casu aliter ab ipso hereditate, id omnino tenet restituere, q familia erigere. Ceterum
quoniam ad leg, ut ex Soneans tenet Kering lib. sing. differ. q. 18. n. 6. Scilicet namque, quod dicitur, si
partem, portioque hereditatis restituere rogatus erit; quippe tunc legat, sicut dicitur partem que
iure hereditario quirit, restituere tenentur. L. in fidei commissaria 16. 9. fin. ff. ad Trebell. atque ita
vel ex hoc tex. clare colligit substitutionem in hereditate factam, in legato relictam minime vi-
deri, alioquin frustra et distinguerentur, an huius portio simpliciter, an portio hereditatis portio-
nem restituere rogatus sit. 3. nam similiter actum repetitio minime repetitio potestate inderi
potest hoc argumento. legata ab instituto data creduntur a substituto relicta. d. l. 74. ergo legata
instituto data, substituto quoque data intelliguntur, cum iuri, et honoris par ratio censenda
sit. Ceterum potius ex ratione repetitio strarium Philosophandi est; a enim alia ratione legata
ab instituto data creduntur quoque a substituto relicta, nisi quia testator, qui instituto q parte
ty gravavit, multo magis, et substituto eius minus dilectus gravante intelligit: ergo quod magis
si de onere, sed de onere agit, strarium ratio perspicue procedit, nempe a videri testatorem
substituto minus dilecto dedisse, q instituto magis dilecto dedit. iuxta rationem tex. in l. quoniam
hinc 13. C. de fidei commissaria. L. 36. 9. fin. ff. de cond. et dem. Accedit, q testator minime legat
appendix fecit portio hereditatis; immo separabiliter ab ea, et illud q parte onere huius vni-
versis habere voluit, vel saltem illud, si hereditatis abiq. parte peneq. in onere. L. 17. 9. fin.
iuncta l. 18. ff. de leg. 1. iuncta l. miles 75. 9. q. parte. ff. de leg. 2. L. c. q. 16. 9. fin. ff. de h. q. q. q.
et in dig. L. 22. 9. vlt. ff. si quis omnia. L. si pater. 86. ff. de leg. 1. nisi alia voluntas testatoris
noscatur esse. L. sed et si. 89. ff. de leg. 1. Idque procedit fortasse cum hereditate testator substituto
ty dedit, quippe tunc scripto huius eligenti arbitrio videtur dedisse. arg. tex. ad q. quibus
viam. in l. si sitis fundus. 10. de usufruct. q. Manet ergo nulla ratione legata instituto data, sub-
stituto eius adscripta parte videri.

28

Si autem quia, quod in simili legato debet credere, ita distinctis speciebus
restituta ex melioris vel instituto credenda erit. Primum casus sit, quando instituto ad
hereditatem, in qua specie huius, idem. Spharaburque partem legat iure capite hereditatis, quoniam
q qua parte est instituto, instituto eius legat relinquit. d. l. 18. ff. de leg. 1. secundum sit casus, q
vni testatore, vel post mortem eius, ante apertis tabulas huius decedit, in quibus terminis lega-
tum q hereditaria parte peneq. vni remaneat iure accrevit, vel vadit ad substitutum

iure substitutorio. arg. tes. in l. 16. §. fin. ff. ad Hel. Ceteris partibus, quae legat. iure substitutorio
 cadunt, vel quasi cadunt evadunt, nisi in casibus, quibus lex Julia leg. antiquae servare
 solet, in quibusque partibus illis transmissis gredit. d. l. miles 25. §. g. ante. ff. de leg. 2. Sit
 demum veritas casus, quando post mortem testatoris institutus, idem plegatarius heredita-
 tem repudiat; In quo eundem vnumcum capit legatum, et ad heredes sui illud transmittit.
 l. 18. ff. de leg. 1. idem. greditur aequae, si heredes ab ipso iuxta iuris regulas adita sit, ubi ta-
 men iure adita non intelligatur. l. 16. §. fin. ff. de leg. 1. g. ubi dicitur. d. l. filio pater 87. ff. de leg. 1.
 Idem rursus dicendum erit, si heredes ad substitutum transierit; quippe si repudia-
 tionem hereditatis ad heredes factam, et virtutem electiois plegati, iam imitatio huiusmodi, si
 plegatarius, sed simplex legatarius consideratur; qui terminus d. l. 10. ff. de inst. leg. electio im-
 functi, iam imitatio non plegatarius, sed vnumcumque duntaxat legatarius honoratus intelli-
 gitur. Nec facit quidquam. tes. in d. l. 16. §. fin. ff. ad Hel. Etiam, ut legatus possit habere
 fidei commissi iurisdictionem necessarium est aditam partem hereditatem, et non mixtam cum legati parte,
 quam iure hereditario habet, et cum portione hereditatis ex iudicio defuncti gravatus retri-
 buit, qui hereditatis portiones restituere invenit rogatus; et quibus adstante vulgari sub-
 stitutione gredere non potest nisi nemo non videt. Videndum est tes. in l. quibus 92. §. ob-
 vus. ff. de leg. 1. Nec pariter obstat consideratio derogata ex tes. in l. Corde 46. §. fin. ff.
 de vulgari. Deducunt enim ex eo tes. omnia d. l. il omne ad vulgarem substitutionem
 debere pervenire, et ad institutum pervenire, adita per ipsum hereditatem, ex quo sane prin-
 cipio videbatur inferri, et partem quoque plegati, quae iure hereditario gignit ad substitui-
 tum pertinere debere. Etiam huic considerationi respondeo, legatum idem, et plegatarius
 ab hereditate separatus, censeri non debere diverso iure, quod ad substitutorio casu
 sam. arg. tes. in l. cum qui 32. ff. de iur. iur. non. Neque obit. d. l. 41. §. fin. ff. de
 vulgari. nam est verum facta reflexione substitutum habere debere id omne, quod
 institutus iure hereditario haberet, si hereditatem adiret, sed ita demum si tam iure po-
 testate, quam defuncti iudicio id foret huius habiturus. Ad partem plegati magis sub-
 stitutum iure, quam hereditario iure, et voluntate defuncti esse habiturus, si adiret. d.
 l. 18. §. fin. ff. de leg. 1. g. ubi dicitur. g. si debet plegati partem legati ad substitutum pertinere
 re. facit ratio tes. in l. si quis 8. ff. si quis omnia. iuribus. Rejo. lib. singulari differ.
 ep. 74. D. Joane de Puga. de l. ordi. inst. ep. 3. n. 18 =

Restat adhuc discernendum, an plegati partem, quam huiusmodi repudiatio si agitur ²⁰
 iureque legati non esset habiturus si adiret, in specie d. l. 18. ff. de leg. 1. petat a heredi-
 bus iure pristino, an potius iure repudiatorio. nam si repudiatorio virtute exigatur, ut expressa
 ut. D. Portillo ubi supra. obtinet valde in d. l. 18. ubi Iulianus 3. dicitur. Ictus auctor
 laudat. et si derogat. plenius distare valde terminos huiusmodi a rescripti noi-
 tri sententia, sciendum est huiusmodi modo posse vni ex heredibus scriptis legat. relinquunt
 enim dicit, et Menis heredes instituit, partem assignatam portiones, ita testator ait. dicitur per-
 cipito, ob hoc a medio sumis fundum illum. nec Menis dicitur fundum dicitur dare; aut
 denique simpliciter plegatario fundus dicitur legat. omnibus huiusmodi casibus, adita hereditate,
 dicitur partem iure legati, partem iure hereditaria fundum percipit; in primo quidem, et secun-
 do, quamquam plegatarius est huius, et ex iudicio ad eum iure pertinet hereditaria, quae
 res legat. quae in hereditate stinent, sicut legat. iure eandem partem obtinere minime po-
 test. In tertio vero casu, quod nunc assignatam rationem, et alia quoque occurrunt, nempe, si
 indefinite legat. vel sub formula generali, quibusque modo huiusmodi est. huiusmodi omnia plegat.
 dicitur partibus gravat. invenimus. l. 1. §. vult. ff. de leg. 3. Cum igitur huiusmodi a re non ipso
 substitutor legat. l. 16. ff. de leg. 1. In ea quoque parte dicitur est huius, in iure legat. est, adita heredi-
 te, et ex ea parte iure hereditario fundum percipit. in quibus terminis loquitur Iulianus in d.
 l. 18. in d. §. 11. l. 18. et in l. quibus 92. §. dicitur. ff. de leg. 1. Huiusmodi partem, quae non neutro
 ex huiusmodi quibus repudiatorio locum esse posse; etiam in prima, et secunda legat. di-
 formula, totum legatum a Menis heredes dicitur percipit, videtur. huiusmodi repudiante, de legat.

An in pupillari substitutione locy habeat teneri
Rescriptis. Caput 4°

Epimus hucusque de substituto vulgari, nunc videamus an in pupillari substituto
Ani teneri Rescriptis locy habere possit. Notum est enim patrem filio pupillari
substituentem n solum ab ipso filio, Verum a substituto quoque eius legata Relinquere
posse. L. ff. s. q. vulgo ff ad L. falciis: L. filius, qui pati. ff de vulgari. L. Titianus
26. ff si quis omnia, nam et a legitimo hinc filio, cui pater substituere potuit, filio mi-
na Relinquere valeo. L. si fundus 92. s. ult. ff de leg. 1. ex Reg. ex. in l. 6. s. 1. ff de iure
Codicill. Hoc tamen principij hinc secum procedit, cum instituto filio datus substituto
hij est, vel cum alio modo ad filium ex hinc parentis hinc, quoniam ex substituto
sicut fratris impuberis. L. qui fundus. 83. s. qui filius. ff ad L. falciam. Nam si filio
exstituto pater substituat. (quippe et exstituto quoy filio substituere possumus. s. in sol. inst.
de pupillari. s. q. in fragm. ff. 23. s. etiam. s. l. i. res. substituta. ff de vulgari) tunc qui
ly, neque a filio, cui non Reliquit, neque a substituto eius quidquam pater legare
potest. d. L. 83. s. qui filio. ff ad L. falciam. L. plane 94. in pr. s. ab exstituto. 126. ff
de leg. 1. ex Reg. ex. in l. ab eo. 9. C. de filiis militu. 9. 2. inst. de singulis rebus; 27. s. qui
substituto impuberis hereditate aequali, quam pater ei n dare potuit, s. q. videat lo-
cum habere Regula tex. in l. s. sciens. ff de leg. 3. L. 4. s. q. in quadringenta. ff de
Rebel. L. quidam 96. s. ult. ff de leg. 1. Tamen substituto n teneri legata potare vide
admissum est, cum nihil ex paternis bonis aliquo excepto substituto possideat, tunc
locum habeat Regula iurium Electorum, et scilicet aliquo ex bonis eius, qui filio
omissum Reliquit, quoniam ad nos, vel occasione bonorum eius, ut in d. L. 96. s. fin.
ff de leg. 1. Cui sane rationi, et aliam quoq. Titianus subiungit in d. L. 83. s. qui filio.
in fine. neque non posse nos a substituto pupillari Relinquere quidquam, et ab ipso
pupillo Relinquere n potuimus. Ille dantur coram exceptis, quo minus pater filio
exstituto legatum Reliquit; sine enim licet ad eo legare n possit, et a legatario ne-
queat legatum Relinquere. L. miles ita 92. s. si miles. de l. militu. d. L. 83. s. qui filio. ff ad
L. falciam. s. 1. inst. de singulis rebus. Tamen filiis omnium ab ipso, et a substituto eius
Relinquere recte poterat, v. q. ad institutum substituto. in l. quidam 20. C. de legatib; q. 3.
37. in ordine. ex 50. quoy Recensuit, et optime exposuit. Eundem Meritum =

Distinguitur autem tunc posse patrem a substituto exstituto legato, vel a
Dei omnia Relinquere, quando ex Instituto ipso patris tota hereditas, parsve eius ad impu-
berem quoniam, ut in d. s. qui filio. s. q. dicitur pater n ad substituto ex eod. iudi-
cio patris quoy aliqua hereditate plinet, ut in Regula tex. in l. plane 94. in pr. ff de
leg. 1. L. in ratione l. s. fin. ff ad falciam: Martium vero militabit, si a lege, vel adventitio
n ex Instituto patris hereditas eius ad filio plinet, et quia si filio Instituto ab Instituto
hinc fiat. d. s. qui filio. aut intermum ten. in l. fin. in pr. ff de leg. 3. quippe in hij casibus
n magis legato, vel filiis omnia a filio, vel substituto eius Relicta solum, quam si nihil
quoy ex paterna hereditate. ad eos quoniam. in transitu aut dico. Varice ab Instituto in
sta Recensuit expositam apparet scilicet sententiam diffinitionem, de qua in d. s. fin.
in pr. ff de leg. 3. Ceterum omnia Cuius. et ab. emendat. aliam speciem quoniam Alud
ad Bon. aliam D. Deio Accurru sequitur. aliam Reg. Boetimus Santolana, quoy
et restam super addere oportet. Pater enim filium exstituto, legata ad
eo Reliquit, eius filio exstantem pupillari substituit; mortuo aut patre, filio pu-
pillum arrogavit, moriens cum hinc Instituto, et in pr. boni eius Cuius substitua-
tum dedit. iusta tex. in l. 10. s. in arrogato. ff de vulgari, ac demum impuberis hinc filio

L. fin. in pr. ff de leg. 3.

hujus factus intra pupillarem etatem decedit; Quisquam fuit an substitutus filij lega-
 ta a patre naturali relicta potare debet? Cui dubitationi Respondet Cui substituti-
 tum a filio a patre arrogatore datum, legata potare non debere, quoniam, et si hereditas
 patris naturalis ad filium perveniat, non tamen ex iure suo venit, sed adventitiae ex
 iure patris arrogatoris. Idem. in d. plus ex. d. l. fin. g. ceterum scilicet affirmat
 si alius forem impuberis frater, a fratre hujus hereditas impuberem fratrem hujus inhi-
 beret, vel si intestato decedente eo, ad impuberem fratrem eius hereditas pervenire desi-
 nit; quippe, et in his quoque speciebus ob eandem rationem substitutus a patre naturali im-
 puberi filio datus, minime legata ab ipso impubere relicta potare obstrictus est. ex
 plicans q. sarrus specij Cujac. lib. 2. obser. q. 32. et in l. 9. substituta. ff. de vulgari. Fab.
 de errorib. gram. dec. 70. err. 8. Alual. ad Bon. lib. 8. sment. q. 10. lib. 8. Petrus Barb.
 in l. 11. ff. de leg. 1. et in l. 12. ff. de vulgari. d. n. 5. D. Porcillo. in academ. de legat. in d.
 l. 11. ff. de leg. 1. n. 31. D. Santolonia. in d. l. 14. D. Petrus. sub lib. 3. obscul. ad g. scilicet. in d. l.
 fin. ff. de leg. 3. D. Santos lib. 4. Regul. Caspini. in l. 26. ff. de leg. 2. n. 4. Puga. de pupillari sub-
 titut. q. fin. n. 20. et pluribus. Regg.

3 Hujus ergo potestatis, si pupillo hujus iustitudo, tam in primis, quam in secundis ta-
 bulis legata lata appareant, eorum primis tabulis a pupillo data sunt, ex ratione quidem
 eius tamquam ex hujus substitutus debet. L. 11. ff. de vulgari. d. ff. ad l. falcid. in secundis
 vero tabulis relicta ex ratione propria substitutus potabit. l. mater 22. in p. ff. de leg. omnia.
 licet ad hoc, et in substitutionibus veniant, atque ex omnibus unica deducat falcidia, gerinde
 habeant legata a substitutione relicta, ac si in primis tabulis sub substitutione data fuissent.
 d. l. 11. ff. de vulgari. d. ff. ad falcid. in p. de quo Cujac. lib. 4. obser. q. 34. et Regg. Kesius lib. 2.
 inst. q. 13. Petrus Barb. in d. l. 12. ff. de vulgari. d. n. 13. Valentinus lib. 1. thes. b. l. q. 1.
 et Regg. Et pariter quoque quoad sententiam lex in l. 8. d. liberatio fin. ff. de lib. leg. et alij
 similes. Sed et illud quoque, ultra hujus dicta animadvertendum est, partem in utrumque casum
 impuberi filio in potestate substituto substituta potare, nempe vulgari, si hujus non sit, vel quod
 statim si hujus existat, et intra pupillarem annos decedat. Nam et si pater in uno duntaxat casu,
 non taxative, sed simpliciter filio substituat, hoc in re videtur, ex D. Marci, et veri substitutione,
 ut in alterum quoque casum videatur substituisse. l. 4. ff. de vulgari, de qua ipse Cujac. Petrus
 Barb. et alij lib. 2. Regentes. Videndi sunt Meritius ad Cujac. lib. 1. q. 37. Fab. dec. 32. err.
 9. et 10. Hotmanus lib. 6. obser. q. 24. Vinnius lib. 2. sel. q. 23. et 24. D. Zamora de vulgari. q. 2.
 n. 13. et 23. et q. 3. n. 10. et 13. D. Iñiguez de inst. t. q. 2. n. 14. D. Puga de Pupillari. q. 1.
 n. 30. cum Regg. Quibus quidem principis, q. ad hujus tractatus attinet, duplex casus proponitur,
 ac separandus est. Primus quidem, quando substitutus pupillo datus, ex vulgari substituitur in
 vita, vel expressa, ad patrem, et ad impuberis hereditatem venit, puta pupillo mortuo in vita
 patris, vel post mortem quibus patris, antequam tamen potestatis solutionem parvenit, sub qua
 erat institutus. inst. in l. fin. ff. de condit. inst. Secundus vero casus, quod nunc cum
 substitutus ex pupillari substitutione ad utrumque bona venit, ea in specie, in qua filius patri
 hujus existit, et intra pupillarem annos decedit.

4 Et quidem in primo casu principis dubiosum tenendum est substitutus ex
 vulgari substitutione venientem perinde obstrictum esse legatam, ac si a pupillo, sed alij con-
 trario substitutus exist. lex sing. et expressa in d. legi. fundus. d. qui filius. ff. ad l. falcid. q. 1. d. 5. qui filius. ff.
 a naty supra expens. man. d. Kesius lib. 2. inst. q. 13. n. 13. Etiam si legata data sint sub
 hac formula si hujus erit pupillus, et ait Paulus in l. ab coheredi. lib. 9. in ff. de leg. 1. in
 l. d. Zamora in academijs de vulgari. q. 1. n. 19. legata ergo a pupillo data in persona
 substituti eius intelliguntur relicta virtute repositi. d. licet 24. ff. de leg. 1. Et si a patre
 forem relicta proponant expressa, eisdem solutionibus relicta videbuntur, quibus a pupillo
 data erant, a Regg. ac si tacite virtute repositi relicta crederentur. l. ex pater 22. d. ab in-
 tituto ff. de leg. 2. Cujac. in l. si quis a filio 32. ff. de leg. 1. et Sordani in l. si cui 52. d. i. c. 11.

Quis decedat q. de ex pupi
 lari substitutus venit

L. 11. ff. de leg. 2.

= ff. eodem. n. 2. q. regg. Arce. eo casu, quo pater filio simpliciter, vel pupillari formula, 236
 substituit, nec ex parte legata repetit, magis videtur posse ex mente eius n. ex heredi legata 237
 repetita; verumtamen enim intelligit causam causa inductiva repetitionis, et intendit ore-
 randi substituti, qui ex vulgari venit, cum pater, et impuberis quos. hereditate ad sub-
 titutum quendam cogitauerit. Cui difficultati respondet, nos in presenti agere de legati
 a filio hunc veluti contemplare patrem, hereditate eius hereditate, qui vice patris noni pa-
 term, q. fuit tempore mortis eius, minime excedere valent. L. 2. ff. de vulgari. ubi non
 patris, ut alius solet. Cum igitur legata excedere nequeant patris noni illud, q. omni eum-
 bi sequitur substituti, nec ex parte substitutionis omni elidere valet, q. hereditate impu-
 beris n. possidet, nisi alij adierit status voluntatis sedendi. de quibus l. p. in d. l.
 licet 74. ff. de leg. 1. Nec recte quoque dicit legandi causam fuisse pupillarem heredita-
 tem, cum eius intuitu, nec legare, aut fideicomitere quidquam pater potuit. Nec autem
 ead. ditiones in repetitis legatis inesse quoque credunt, quia substituto ex vulgari ve-
 niente, repetitio omni euentu ubiq. futura est, ut substituti viderat Goffedus ind. 9. si
 quis n. filio. n. 4. Cum enim excludat omni repetitione, substituti ex vulgari veniens
 legata a pupillo relicta, neque ex gloria, neque ex pupilli persona potare liceat, ea
 vero teneat potare posita repetitione, neque videri nulla ratione ex quibus repetitione
 nem amplius quam tacitam posse operari ex iudicio, et mente defuncti =

Dices. absurdum videri. videri unicum supponi ex quo repetitionis, et di-
 versis, ac vario iure censerit, q. sane stringeret si posita substitutione pupillari, pure ve-
 derent legata repetita, posita vero vulgari, ubi ead. ditiones viderent data ditionibus,
 aduersus regulam tex. in l. 1. ff. de ver. signat. l. cum q. edes. q. vulg. ff. de iur. iur. n. 2. magis
 ergo posita repetitione ex qua, omni euentu legata pure repetita censerit debent
 et si posita repetitione facta, quae in casum vulgarem duntaxat spectat, sub ead. diti-
 onibus repetita credi debeant. Hinc difficultati resp. nihil implicare q. diversitate
 specierum subintelligi repetitionem, vel ablatam ditionem; cum enim substituto ex pupillari
 veniente, ex eo pure credantur repetita legata, q. alij repetitis inuito legatis redderet.
 substituto ex vulgari veniente, esse cessante ratione diversorum repetitionis, gloriam naturam
 sequitur repetitis. arg. tex. in l. adigere. 6. §. quamvis. ff. de iure patronat. p. co. q. cessante
 extra de appellat. facit opinio tex. in l. 14. ff. de manum. l. 1. Dices. Turres, testator,
 qui a filio legata reliquit, nullum substituti eo ex gloria gloria potare, sed ex gloria
 pupilli tanquam q. alieni; hanc igitur posita voluntate, et substituti n. ex pupillari, sed
 ex vulgari veniens, minime videri debent legata repetita. sed hinc difficultati idem
 omnino, q. superiori respondet, nimirum implicare nihil q. diversitate casuum diversis
 induci testatoris dispositiones; testator enim, qui a filio legata reliquit, euentu omni ea
 potare voluit, dum n. nisi semel potarent; ea igitur substituti ex gloria gloria debet, si
 ex vulgari veniens, sin ex pupillari clausula admittat, cum semel legata ex pupilli gloria
 ditionis, ex persona eius, n. ex gloria manet obligatus, ne ista ditionis iudicij ex unico
 l. 1. res ead. b. ead. debent. l. 1. Manij 66. ff. de leg. 2. =

Quae ditiones repetitis credantur?

Id autem, q. diximus; nempe ditiones intelligi tacite ex legato repetitis, est
 ita demum accipiendum, si ex repetitione earum inuito legatum euasurum n. est; alio-
 quin si ditionis repetita inuito legatum est redditura, distinctus est inter ead. ditionem et tacitam
 repetitionem, quae induit virtute rescripti. Etiam si expresse a substituto repetantur legata
 eo ex vulgari substitutione veniente, n. intelligit repetita ditionis, quae inuito legatum fa-
 caret. tex. sing. et expresse in l. 1. ff. de iur. libertat. Eadem enim ratio, quae substituti
 ex pupillari veniente, efficit ne illa intelligit repetita ditionis, ut inuito alij repetitis
 n. sit. L. si fundus 23. §. si pater. ff. de leg. 1. eadem efficit, ne substituto ex vulgari veniente,
 ea credantur ditionis repetita, quae inuito legatum redderet. Sin a testatore nulla expressa
 repetitis fuerit facta, et tunc in terminis rescripti, magis videtur legatum sub ea ditione

l. fin. ff. de iur. libertat.

6

velutur minime repetitur videtur, ut subtilit. Soffedus videtur in L. cy pater 77. §. ab instituto. ff. de leg. 2. a. n. 14. maxima n. 16. etiam colligit ex personalitate, et singula-
 ritate solitionis, testatorem ab instituto duntaxat persona legaty dare sollicitum, quare,
 velut casante causa legandi in persona substituti, legatum & crediti verisimilit. repeti-
 tum. ex res. tex. in d. l. lico 74. ff. de leg. 1. In secundo autem caso principali, nempe
 quando pupillus patri huius existit, et intra pupillarem statum decedit, substitutus ex pupilla-
 ri veniens legata a pupillo relicta, ex gratia eius, tanquam si alienum deberet, neque
 ampliora legata statum tenebit, quam pupillus ipse teneret statum. d. l. qui fundus 82. §. si
 qui filium. ff. ad L. falcidiam. Itaque si pure a pupillo legata data sint, et pure vel sub
 solitione a substituto eius repetita, inuultu gratia repetita erit, cy legata pater tenet duntaxat
 statum sollicitum. d. l. 66. ff. de leg. 2. d. l. si fundum 73. §. si pater. ff. de leg. 1. et ibi
 Soffedus Respondens ad tex. in l. non ad ea ff. de Condit. et Dem. et ut ponimus lam-
 gridem in pupilli gratia constituitur l. seruis alienis 113. §. sed si pater. ff. de leg. 1. In vero
 e statum a pupillo sub solitione fuerit legaty, in generali repetita gratia facta in per-
 sona substituti pure, vel simpliciter, si quibus sub solitione ealy, sed pure credunt legata repeti-
 ta; et ratio est, nam cy aliq, si ealy solitio videtur repetita, inuultu repetita fore, cy substit-
 utus ex gratia pupilli, solitione existente, legaty sit debitorus. l. legaty 65. ff. de Condit. et Dem.
 Inde merito legata sub solitione a pupillo data, pure repetita intelligit, nisi ex parte soliti-
 ealy repetat, ut scilicet repetita aliquid operet, ut ne nihil esse testatoris perperam
 interpretemur. l. si cui 52. §. si a filio. l. si fundus 73. §. si pater. ver. sta aut. ff. de leg. 1. l. ita
 stipulatus. §. Chirographus. ff. de obli. iuncto Soff. in l. seruis alienis 113. §. si ab impubere.
 ff. de leg. 1. =

111

Neque hij obstat ratio tex. in l. si quis a filio 32. iuncta d. l. 113. §. si ab impubere.
 pen. ff. de leg. 1. ubi ita. A filio legaty datus est cy ad pubertatem ipse quiverit, vel si quiverit
 ad pubertatem, qd est itaq, ff. de leg. in l. si huius 22. ff. de leg. iuncto Chiro. lib. sig. differ.
 q. 2. n. 4. d. lib. 1. l. subit. q. 1. ex eo pure a substituto illud credi repetit. Consulti ex-
 timant, qd aliq, si ealy intelligeret solitio repetita inuultu legaty euadent. l. fin. ff. de pen-
 son. libert. Unde videtur nequius potest a statum tenere, qd si solitio a eius natura sit, qd
 aliq, inuultu legaty reddere, in ambiguo repetita credi debent. Nam hinc videtur in re-
 pondere utramq, rationem in idem spirare; quippe, et si ea a gratia solitio, de qua in iuri-
 bus dicitur, tamen inuultu legaty n redderet, inuultu tamen faceret repetitionem, qd in-
 ne sufficit, ut ex mente testatoris in ambiguo repetita minima credat: sicq, utpote
 in d. l. 26. ubi omni ratione, alia Marcellus. in l. §. si ab impubere. et alia Marcellus
 in d. l. fin. in ff. de fideicom. libert. sed quia omnes in idem tendunt, nempe ad excluden-
 dam verisimilitudinem repetitionis. Soffedus in d. l. 52. §. si a filio. ff. de leg. 1. n. 16. vel alibi,
 et secundo dicit potest recte Marcellus in d. §. si ab impubere ubi speciali ratione, cum
 loquamur eo casu, quo ex pupilli gratia debet legaty nequeat, cum morte eius supponat
 defecta solitio; itaque licet aliq, eo iure uteremur, ut legata a pupillo sub solitione da-
 ta, sub ealy solitione ab eius substituto repetita credantur; tamen in eiusmodi solitione
 statum servaret, que in substituto vulgari subtilit. rationat Marcellus in d. l. fin. in ff.
 de fideicom. libert. Unde forsam ex mente Soffedi in d. §. si a filio. n. 13. et 14. tendere po-
 test, adstante repetitione ex supra, legaty sub solitione qualibet a pupillo datus, substitutum
 eius pure tenere statum, etiam si vno pupillo solitio defecerit qd in d. §. si ab impu-
 bere, atque ex communi regula tex. in d. l. 73. §. si pater in ff. de leg. 1. quia conueniari ne-
 quit ad terminos, in quibus pupillus pendente solitione defecit. Super hoc tamen amplius
 deliberandum relinquimus. Videndi sunt Soffedus in qd dicitur l. i. l. i. maxime in d. l. 52.
 §. si a filio. ff. de leg. 1. Kerius lib. 2. in ff. q. 16. Pagan. de pupillar. subit. q. fin. n. 32. et 33. =

l. 32. l. 113. §. si ab impubere. ff. de leg. 1.

d. l. fin. in ff. de fideicom. libert.

Non solum in superioribus terminis vltis est repetita, verum, et
 eo caso, quo maiorem quantitatem a substituto pupillari legavit testator, pura si a pupillo

decem legavit, & substituto aut eius hoc amplius viginti, iniquitate specie in qua- 237
tate excedente, ubi dubio fecit esse reprobis, nam decem ex persona pupilli, & alia 238
decem ex propria persona substitutoy substituit. l. quid ergo 53. ff. de leg. 1. l. 48. §. in quibus
2. ff. de leg. 2. in c. l. 53. S. 1. in d. l. 32. S. 1. de leg. 1. §. 1. in c. 6. n. 24.
Aliud vero quod, quando testator dumtaxat temporis fecit legat, ut in legat a pu-
pillo sub conditione relictis; tunc enim forsitan tunc legat fundis a substituto debeat
ut discrete mihi quod hoc in l. si fundum 83. §. si pater. in §. ff. de leg. 1. ubi ex substituto
sola legat valebit. quod quibus ubi si separantur tunc d. l. quid ergo. clare traditum
super solutoy emittunt. Cetero autem differentia stat in eo, nam in summa maiori lega-
ta inefficax virtute reprobationis nihil debet, nisi quibus summa a pupillo legata, cum
hoc in se debeat, hoc est, debet ex propria legat pupilli, nisi ex reprobatione, nisi tamen
summa excedens, cum in ea quantitate reprobationis locum esse aequat, quod a pupillo
legata est. sed fundis sub conditione legat, et pure reprobato, tunc ex reprobatione debet
a substituto. arg. tex. in l. debitor 82. ff. de leg. 2. Num ex eo, quod in iuribus inest sortis,
et ab ea inseparabiliter considerat. d. l. debitor 82. Num tamen eo, quod defectu conditione
in vita pupilli, a substituto tunc fundis debentur potest, sed conditionis dumtaxat
medij temporis, quod sane absurdum esse, et contra legationem tex. in l. seruo alieno. 113.
§. si ab impubere. ff. de leg. 1. Si ergo pendente conditione decedat pupillus, fundis to-
tus ex reprobatione debeat a substituto, velut qualiam conditionem a testatoris facta,
nec amplius solutio in pupillaribus tabulis adscripta in consideratione erit, quod in iuri-
te sit eam esse in consideratione si existerit, nisi vero esse in consideratione si defecerit; atque
etiam, quod attinet ad fiduciam, et ad cyros iuris effectus, invariabiliter perinde habe-
bit, ac si a substituto sola fundis legat esset; neque enim existente postea
soluzione legat, causa immutabitur, ut voluit Salschug. in d. l. 52. §. si a substituto. in §. 28.
quod de iure tex. in l. fundus 4. ff. ad fiduciam, quod pluribus aliis, de quibus agimus, ad
laborem. l. 1. in l. ca. 5. 1. ff. ad l. Rhodiam. tunc locum habet, cum quod causa pendens
est ad hunc, et effectus aliquem potest generare, in quodam vero supponimus voluisse testato-
rem in substitutionis eventu, secundam dumtaxat causam attendi, prioris velut nota-
ta, et absoluta =

Si autem vivo pupillo existerit solutio legat, nullius momenti reprobatio erit, non 2
secus, ac si vivo testatore existeret; tunc enim perinde ex propria pupilli legat debeat,
nisi pure relictis generat, quo casu in iuribus genitibus reprobato fore. d. l. si fundum
§. si pater. ff. de leg. 1. Neque obstat Pap. in sua sententia, de qua in l. 1. §. 5. ff. ad fiduciam,
quam Iustinianus videt abbas in §. ex strano 14. in §. de legat. aliter Pap.
tamen in d. l. debitor 82. ff. de leg. 2. nam cum in §. 1. nulla possit considerari solutio
in ea actione, quod omni eventu ex §. 1. est reprobata, tunc prout in iuribus manet legatum
a substituto tamen, quatenus existerit ab initio. sed hoc verum, ubi agitur de substitutione
legat in esse liberatibus. ad tex. in l. creditor 28. ff. de leg. 1. in §. 1. in §. 1. in §. 1. in §. 1.
reprobatione, quod ex iudicio, et voluntate defuncti, nisi creditur bene facta, quod legat ex
persona pupilli incipit debeat. expungit. in d. l. seruo alieno. 113. §. si pater. ff. de leg. 1.
Videndi sunt quod etiam in iuribus explicat. Cujac. lib. 8. Vag. Pap. in d. l. 1. §. 5. ff. ad fiduciam.
Lielama lib. 5. membr. egle. 2. Bon. et Ornat. lib. 8. comment. ep. 11. lib. 1. Fab. lib. 4. §. 1. et
q. 12. A. Oror. lib. 1. de apud. ep. 8. p. 1. D. to angeli Paga. de die certo. n. 4.
D. Santos ad Axtor. in d. l. 1. ff. de leg. 1. n. 6. Alvarianus lib. 8. §. 1. in l. 10. de de.
Glyata n. 9. A. Josephus de la Serma. in academia de l. 1. §. 1. n. 4. Verum quod legatum
dum videt, si septem decem a pupillo sub conditione relictis, et a substituto eius hoc ampli-
us viginti pure, vel simpliciter inter se reprobationis existima separatim summas consideran-
das esse, ut tenet Consuetudo. in d. l. 53. atque ita tunc legat valebit futurum erit ex per-
sona substituto; in decem quibus a pupillo datus, quia pure credit. facta reprobatio. arg. de

335 In hoc tandem 83.5. si pater. in ff. de leg. 1. in alijs vero decem ab ipso relicti, quoniam
an ea ex pupilli persona nunquam habere valeat. alij igitur pater. caput. in d. l.
quidam. 53. ff. de leg. 1.

10 Hic omnia secure procedunt eo casu, quo testator ex ipse a substituto pupilli
legata reliquit, sin nihil circa reprobationem expressit licet, tunc etiam post Severi
Rescriptum dicendum erit, legata a pupillo relicta minime a substituto eius videtur re-
jecta, quando minime expulsi substitutione venit illa. 1. quia lex. quod quod de hac
re sunt, eo casu, quo de pupilli substitutione loquitur, expressit reprobationem memorandam fa-
ciunt, quae sunt scripta per ab illi testator, qui Severi, et Antonini tempora sunt allegat.
si expressa legatorum reprobatio non foret necessaria. 2. nam cum sint inter compositionem ex-
hibita, et substituto pupillari, verisimiliter testator utramque propter omnia subire voluisse
credidit. arg. tex. in l. querebat. 19.9. ff. de test. in d. l. deo, et signant. nam testator,
qui a pupillo legata reliquit, ipsum tunc existentem debiturum ea cogitavit, et a substituto
ita ex persona pupilli, si ex ipso deberi voluit, unde nulla est ratio colligendi reprobationem
circa legata ea, quae ab alijs acciderit pupillis videtur debere non intelligi, ne velis ista
iudicio, in quibusdam inducamus reprobationem, in alijs vero non inducamus = 2. denique, nam
tauta reprobatio omni casu foret inutilis, si eam induceremus, idque a sufficienti parti-
um enumeratione probatur, etiam in puris verbis legatis, quod dubio inutilis esset, cum ea
substituto, remota quoque reprobatione, tanquam ex alio ex persona pupilli sit debiturum. d.
l. si pupillus. d. si pater. d. l. Severi. 43.5. sed si pater. ff. de leg. 1. In substitutionibus vero pariter
erit inutilis, nam et si legata expressit a substituto pupillari rejecta, pure rejecta erant
dandi. d. l. 43.9. si pater, tamen tauta reprobatio semper sub eisdem conditionibus substitutionibus fa-
ta videtur. l. cum pater. d. ab instituto. et ibi. Soffredus. ff. de leg. 2. 1. ex eo, nam ex legato
tauta reprobatio imaginis existit ut expressit legati, eisdem qualitates, atque eandem formam
obtinere, sicut est. arg. tex. in l. 29. ff. de inst. leg. 2. nam alijs duplicem, circa ean-
dem dispositionem admittimus singularitatem, et quae intelligat reprobatio legatis, et quae pure
sub alia forma videatur reprobatio, ista regulam communem desumptam. ex t. l. C. de doct.
pensionibus. 3. nam ratio, ob quam, adstante reprobatione expressa, tollimus conditionem, ut
inutilem actum esse testatorem dicamus, posita ergo terminis tautae reprobationis, esse
testatoris non fecisse expressam reprobationem dicimus, et non nisi existente adscripta conditione
legatum deberi voluit =

11 Sin a pupillo inutiliter aliqua ratione datus legatus apparat, erit verum hoc casu inutilem
non futuram tautam reprobationem, sed rationibus alijs eam non inducimus. 1. quia non alia legata
reprobata voluisse testator credidit, quam, quae in persona pupilli tunc instituto effectus obtinere po-
tuerunt. est legata inutiliter relicta minime valuerunt habere vires in pupilli persona: quae in-
telligi nunquam possunt tautae reprobata. 2. et signanter, nam Severi Rescriptum duntaxat in-
duxit legata ex tauto iudicio delincent. credit reprobata, ut a substituto quoque debeant, non
ut intelligant obviata a reprobatione ea legata, quae instituto tunc existente, forent inutilia,
et sane eveniret, si tauta similitum legatorum reprobatio induceret, quippe Severi iudicium
ut legata, quae alijs ab instituto debeant, a substituto quoque debeant, non ut substituto
scripta, quae instituto scripta minime teneret. 3. nam vix mihi datus casum, quo legati
ab instituto datum inutile sit, et in eisdem terminis eo duntaxat scripta sit utilis, et a sub-
stituto intelligi relicta. Unum duntaxat casum excipit Soffredus in l. l. 52. d. si a filio. ff.
de leg. 1. n. 26. et in reprobata. ad tex. in l. si. d. si. ff. de leg. 3. Ubi a solo scabola talis species
proponit. Pater inguereum filium ex unia tunc instituto, et ab eo plura legata tam extra-
nejs, quam expressis prois relinquens, extranejs quempiam eius substituto debet, arguere
reliquis aut partibus carum tunc scriptis, altero filio scripto: quoniam filius generatio
ne bonorum ista tabula petebat, et sic semio a fratre edito, eam quoque institutus filius por-
tulavit, et remissionem negotij inguere adhaec fecerat, arg. ex substitutione pupillari

l. si. d. si. ff. de leg. 3.

extraneus h[ab]itatem adiunt; qu[od] si demum legata p[er]tinet, debeant & sine q[ua] 239
p[ro]p[ri]etate respondere sc[ilicet] h[ab]it, substitut[us] q[ue] ratione v[er]o, in qua institutus erat p[er] 239
p[ro]p[ri]etate, omnib[us] tam exceptis, quam extraneis p[ro]p[ri]etate legata debent, & reliquis vero p[ro]p[ri]etate
quib[us] p[ro]p[ri]etate obtinent beneficium bonorum possessionis, exceptis dumtaxat p[ro]p[ri]etate legata t[er]re
nere p[ro]p[ri]etate. Praequit eandem speciem d[icitur] dicens, q[ui] in terminis e[ss]et p[ro]p[ri]etate ex
debet ante h[ab]it institutus, minorem p[ro]p[ri]etate sequutus fuerit, p[er]tinet bonorum possessione, reme
seminem, in specie hac & modo semit[er] exceptis dumtaxat p[ro]p[ri]etate legata substitut[us] p[ro]p[ri]etate

H[oc] autem posit[um] ait Soffredus in specie prior[um] substitut[us] pupilli 12
& modo v[er]o extraneis quosq[ue] personis legata tenent p[ro]p[ri]etate, iuxta Rescript[um] veritatis
et facti Rescript[um], cum enim legata extraneis p[ro]p[ri]etate data auxilio p[ro]p[ri]etate in p[ro]p[ri]etate
impuber[um] effect[us] habere n[on] poterit, neque esse ait e[ss]e videri a substitut[us] p[ro]p[ri]etate, ip[s]e
& ea p[ro]p[ri]etate obiectum p[ro]p[ri]etate. arg. tes. in l. q[ui] p[ro]p[ri]etate 26. ff. de leg. 2. sed longe facti
Soff. Num ex eo, q[ui] tex in d. l. p[ro]p[ri]etate d[icitur] 3. sc[ilicet] est lib. sing. quest. publice tractatur. qui
quidem d[icitur], q[ui] tenent, et Antonini tempora n[on] sit adept[us], iuxta terminis Rescript[um], non
recte accipi v[er]o; Num etiam, quia si erit vera Soffredi opinio, substitut[us] semper, dimina
ta quantumq[ue] p[ro]p[ri]etate pupilli, tam exceptis, quam extraneis p[ro]p[ri]etate, & modo quib[us] ob
uementib[us] p[ro]p[ri]etate ex p[ro]p[ri]etate iudicis legata p[ro]p[ri]etate; siquidem legata in secundo gradu
relicta, p[er]tinet etiam bonorum poss[ess]io extra tabulas, omnib[us] indistincte ex p[ro]p[ri]etate personis
substitut[us] tenent p[ro]p[ri]etate. l. 34. §. fin. l. 35. ff. de vulg. substit. l. ab exheredat. 126. ff. de leg. 1.
l. filium 3. de leg. p[ro]p[ri]etate; non ergo virtute tant[um] Rescript[um], sed ratione alia substitut[us]
in specie prior[um] sc[ilicet] h[ab]it omnib[us] & modo v[er]o legata p[ro]p[ri]etate tenent. ut igit[ur] plene
tex hic intelligi possit, suggestendum est, institutus filium, qui p[er]tinet bonorum possessionem
extra tabulas, omnino q[ui] factum edicto, iuxta tex. in l. 3. §. qui ex liberis. l. 10. §. fin. ff. de bon.
opp[ro]p[ri]etate extra tab. exceptis dumtaxat p[ro]p[ri]etate legata p[ro]p[ri]etate, modo eius p[ro]p[ri]etate virtute bonorum
possessionis creascit, modo diminuat; substitut[us] vero igit[ur], qui ex pupillari venit, minime q[ui]
possessionis Rescript[um], cu[m] p[ro]p[ri]etate testam[en]ti, civili iure dicitur. l. 34. §. fin. ff. de vulgari. omni
bus tam exceptis p[ro]p[ri]etate, quam extraneis legata a se relicta p[ro]p[ri]etate tenent, licet ea, q[ui] a pu
pilla sunt data non nisi exceptis p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate tenent; cum enim tabulas secundas, ut
tant. d. l. 10. §. fin. de vulg. p[ro]p[ri]etate omnia in eis scripta seruari debent, ac si secundas tabulas
possessio p[er]tinet fuisse; idem dubio g[e]n[er]al[iter] p[ro]p[ri]etate si legata nominatim a pupillo data, a sub
stitut[us] eius esse p[ro]p[ri]etate Rescript[um], iuxta de iur. iudicis p[ro]p[ri]etate principia. Ideo aut[em] legata a pu
pillo data nisi exceptis p[ro]p[ri]etate substitut[us] p[ro]p[ri]etate, quoniam n[on] ex p[ro]p[ri]etate, sed ex pupilli p[ro]p[ri]etate
ea p[ro]p[ri]etate tanquam q[ui] alienis tenent. l. 11. §. §. vulg. ff. ad l. f. fideicom. l. 1. §. 1. §. 3.
§. sed si p[ro]p[ri]etate. ff. de leg. 1. Cum ergo pupillus extraneis p[ro]p[ri]etate legata p[ro]p[ri]etate n[on] tenent, neq[ue]
eius substitut[us] ea tenent p[ro]p[ri]etate, hanc distinctionem p[ro]p[ri]etate tex. in d. l. 34. §. fin. iuxta
l. 35. ff. de vulgari. l. ab exheredat. 126. ff. de leg. 1. l. p[ro]p[ri]etate §. §. ff. de legat[is] p[ro]p[ri]etate d[icitur]

Hoc tamen intelligendum erit eo casu, quo p[er]tinet bonorum possessione, in 13
h[ab]it filij portio decernat; nam possessione extra tabulas p[er]tinet, portio pupilli augetur, sub
stitut[us] eius legata a pupillo data, & modo p[ro]p[ri]etate, sub qua erat institutus, n[on] t[ame]n excep
tis, verum et extraneis quoque personis tenent p[ro]p[ri]etate. d. l. fin. §. fin. de leg. 3. Vbi substit
it[us] distinguit sc[ilicet] h[ab]it generalem distinctionem p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate, sic eam modificans, ac re
trahens. Id autem p[ro]p[ri]etate induit motu, et sequit[ur], et dicit[ur] substitut[us] ratione; quippe pupi
lli portio n[on] decernatur duplicem habet scriptum, et civilem, et p[ro]p[ri]etate, id est, q[ui] p[ro]p[ri]etate
filij habet, q[ui] habent si bonorum possessione p[er]tinet a fuisse, nec quoad portio filij quid
quam p[ro]p[ri]etate credit imputare; licet enim eo scripto, q[ui] ex parte filij Rescript[um] illis appa
reat, et aduersus extraneos exceptionem tribuat, eam tamen substitut[us] illos decernat, quia
nam nullam ip[s]e p[ro]p[ri]etate bonorum possessionis iniuriam patit, neque illi beneficium personis
filij indultum p[ro]p[ri]etate debeat. arg. d. l. 28. ff. de leg. 2. Portio vero p[ro]p[ri]etate p[er]tinet bonorum
possessionis decernente, tunc in ea n[on] duplicem scriptum obtinet filij, sed p[ro]p[ri]etate dumtaxat
ead[em], atque ita imputato, et abolito q[ui] p[ro]p[ri]etate civili voluntate scripto in p[ro]p[ri]etate

filii, id quoque fuit substituto eius, qui inuariani patris esse possent, non. nisi
 exco. p. p. ex p. p. filii legata testare tenebit. videmur sunt Souaung in d. l. 35.
 ff. ad l. falcidiam. Et ibidem Cuiac. lib. 5. q. 9. ff. ad l. falcidiam. lib. 5. q. 9. ff. ad l. falcidiam. lib. 5. q. 9. ff. ad l. falcidiam.
 in l. 22. in ff. de vulgari. d. Puz. sub. lib. 3. cap. 1. ad quod scilicet, in d. l. 1. in §. 1. ff. de leg. 2.
 de leg. 3. d. loann. de Puz. de pupillari. sub. §. 1. in §. 1. ff. de leg. 2. qui fere omnes avertunt
 solz distinctionem in iuris aliqua ratione nisi; sed gloria duntaxat equitate ob augmentum
 scilicet portionis filii instituti. Hic ergo positum apparet, substitutum in specie scilicet eo casu,
 quo extraneus p. p. legata testare debet, virtute Vegetationis trahit, minime ea testare
 teneri, sed ex p. p. pupille, si scilicet ac si possessionem secundum tabulas ipse pupillus pete-
 rit; cum se attinet ad substitutum, saltem in diminuta portione pupilli, nihil referat pu-
 pillus possessionem ob tabulas, an secundum tabulas postulauerit, vel inuenit nihil, an ob ta-
 bulas possessio fuerit petita, vel non, cum utroque casu eam portionem hereditatis substitutum ha-
 beat, quam testator per mediam pupilli portionem ipsum habere voluit. Arguuntur autem
 augmenti, et diminutionis, et substitutum scilicet. in d. l. 1. in §. 1. ff. ad legata p. p. ea, que exco. p. p.
 portionem a pupillo data sunt, hoc quippe cum auxilio testatoris inuariabilitate debeant, et
 modo portionem apud pupillum remanentem testari debent; argenti ergo, aucta pupilli portione,
 et diminutionem recipiunt, portione diminuta, in qua pupillus institutus fuerat. arg. l. Plaudis
 §. 3. ff. ad l. falcidiam. de Cond. et Dem. Verum similiter in iudicio ad institutum a nobis tra-
 ctationem minime p. p.

14. Si legatum a substituto data inuoluit, a substituto Vegetata minime intelligi,
 sine ex vulgari, sine ex pupillari clausula veniat substitutum, ut p. p. in l. quidam 14. ff.
 de iure codicill. l. miles ad sororem. §. 1. in ff. de leg. 2. Tenet Sotfredus in l. 19. ff. de leg. 2.
 respondens ad tex. in l. 1. in §. 1. ff. de leg. 2. et ad tex. in l. 24. ff. de leg. 2. Sin autem ex p. p. le-
 gatum p. p. Vegetata. sic. que ab instituto legatum, ea secundum hunc dato; a solz legata
 ut ab instituto data, Verum et que sunt inuoluit data Vegetata videtur, vel ex maxime §.
 inuoluit sunt. l. si quando. 109. ff. de leg. 1. in c. 1. ibidem Cuiac. lib. 6. q. 9. ff. ad l. falcidiam.
 talis ratio, que in primo gradu inuoluit, caret in substitutione, ut in exemplis infra subici-
 endis. Idem. Dicendum est, si specifice inuoluit legata fuerint Vegetata, veluti si testator di-
 cat, fundum quem dicit legavi, cuius substitutus filius meus dare damnum esto. ac demum
eventurum, si scilicet, et dphensiu inuoluit legatum ita Vegetatum sit, hoc amplius,
vel amplius quam ducem, qui dicit legavi, eius fundum hunc damnum esto dare. ex Sapin-
 ani sententia defendit vltimus in l. legata 19. ff. de leg. 4. iuxta distinctionem traditam
 ab Ennio Ferrato, Sot. Pet. Barb. et Cuiac. ibidem, et h. 5. ad ff. ad l. si seruus. §. 1.
 ita ff. de leg. 1. et h. 6. obser. q. 36. Reiterio de significat. adverbiorum. h. hoc amplius.
 et Paniscola lib. 2. in q. 76. q. exposit. tex. in l. 13. l. si h. iure §. 2. ff. de leg. 3. l. v. xvi.
 §. 3. ff. de annu. leg. ad d. l. si seruus. §. 1. ita scripsit. et in §. 1. ff. de leg. 1.

15. Si iure Cuiac. in quibus terminis sit accipiendus Sapinianus in
 l. l. 19. ff. de leg. 1. hoc opus, hic labor erit. Quidam enim existimant exemplum apponendum
 esse in re p. p. legatarij tempore testamenti. Sed que inuenit aliena tempore Codicillorum.
 At hoc per alia Sotz opinio recte reuocit a Sotredo in d. l. 19. quem sequitur P. loann. de
 Puz. de pupillari substit. §. 1. in §. 33. et §. 2. in §. 6. sub §. sumat ex des. in l. 2. §. 2. ff. de iure
 Codicill. in c. 1. tradit ab Almirano lib. 8. q. scilicet. in l. 14. ff. de l. 1. hinc exemplum
 tradit Petrus Barb. nemo quando inuoluitatum vitium ex incertitudine rei legatarij p. p.
 bat; sed illud pariter reuocit P. loann. de Puz. eo q. in terminis similibus Vegetatis non
 firmaret legatum iuxta Sapinianum, sed potius detegeret, ac ginde ex prioris magis, quam
 ex secunda voluntate legatarij deberet. arg. tex. in l. 5. §. 7. ver. fin. ff. de ady. verdon. l. h. d.
 galam 21. §. 1. ff. qui t. fac. poss. Sed in amantibus verum ad huc Petri Barb. opinio p. p.
 vales. in terminis vulgari substitutionis, in quibus Cuiac. loquitur in d. l. 19. maxime in p. p.
 inuoluitato alieno posthumo, qui Codicillorum tempore natus inuenietur p. p. in d. l. 2.

de iure codicillor. iuncti traditi ab Almaris. l. 6. §. 1. sub. in d. l. 14. n. 13. Reita 239
vero interpretatio hac, ut Cyac. tenet. d. loane. ad l. 1. ubi sup. Papinianus, siue Ulpianus 240
in d. l. 19. esse intelligitur, ea causa, quo legatum quae inabilitatem sub conditione repositam
est, quia si res mea pure inhihita ab inhihito, et postea cohereditis hoc amplius decem sub
conditione mihi legata sint. quippe in specie hac dubio quod adiecta dicitur in repositioe
vile legatum facit, §. alius reclusa repositioe inhihita l. 1. ex l. 1. Catonij. de qua in l. 1.
de leg. Cat. l. Cyra. ff. de testat. ff. de leg. idem. in terminis pupillari substitutione
dicendum existimat, sic pariter Ulpianum intelligens in ver. fin. d. l. 19. sed quamvis opi-
nio huius verisimum dicitur principium, non tamen adaptat recte huius, et mentis illorum, ut
rum. 1. ex eo nam q. ubi hoc amplius legatum simpliciter repositum nulla adiecta condi-
tione, affirmari plane supponunt Consulti. 2. nam alius frustra Ulpianus, siue Papinianus
exigeret in ver. fin. pupillum huius non existens decedente, cum illi stingeret quod dubio, si
pupillus huius iam existens decedente non appareret, ut ipse dicitur in Primarij. apponit. 3.
denique, nam est terminos adiecti conditionis illius legi obsequi non requiritur, non tamen
generali regula a dicitur huius tradita ad unum, vel alterum casum conjugenda
est, cum in pluribus aliis huius similis definitio indefinita opposita procedere possit =

Huius igitur, et alij omnia interpretationibus ut legi Cyac. Soff. et de l. 16
Barb. plura expta poni possunt, in quibus procedunt recte tam legi principij, quam ver-
sicutis fin. Relicta lectione Florentina, quae ait. nam ille patri huius existens, et decere-
sit. Primum sit iuxta Petri. Barb. quando posthuma alieno filio missum relictus est
tempore tamen repositioe codicillis facti iam natus ipse opponit. 2. exempli it. q. d.
vile legatum huius, qui fundum non habet, et in substitutione hoc amplius fundus eius lega-
tarius relictus sit. 3. sit q. d. servus huius, absque libertate legatum aliquid, et in substitutione
huius gradu hoc amplius quid aliud eius relinquitur, cum substitutione servus ipse non sit. Quod
sit, q. d. servus proprio sine libertate aliquid testamento datur, et in substitutione repositus est. In
cunctis huius hoc amplius ex manumittere, seu servus ipse liber esse directo iure est. Ut
nim in specie priori impeditur est accidentale, nempe inconstitutionis, atque ita, §. ad
illud, aliter codicillorum ius ad testamentum non habet, et substitui videtur Almaris. ubi supra
n. 13. in alijs vero exemplis, 2. ex eo vtile legatum sit, §. dicitur testator vixit; sed quia
mutata persona, vel quod aliud adiectum, §. tollit vobis inconstitutionem. inde generaliter dici
posse videtur, etiam in exemplo vel proprio legatario, quod aliena existit tempore codicillorum, nec-
te locum habituram Papinianam regulam, ea quidem subtili ratione, quam indicavit Cyac.
in d. l. 19. quia nempe, vtiliter reposito legato, seu vtili tempore, velut quidam interpretantur
voluntatis in eadem repositioe, quae existente, non tam ex prima, quam ex secunda dis-
positione legatum debet, neque ex eo vtile legatum evadit, §. dicitur testator vixit, sed ex eo
solum, §. repositus est. Hac tamen consideratione non obstante, obvia sententia longe verior in-
terim mihi videtur, ex eo, §. amplius nequit operari. Ratione temporis repositioe legati, quod cum
datis eius. At legati datus codicillis factus in eorum terminis inhihita esse, §. et reposito in-
hita esse debet §. lex in l. 2. §. 2. ff. de iure codicillor. unde in superioribus sumis exa-
mplis, ubi non ratio temporis scripturae inhihita legatum facit, sed aliud quodammodo vobis, §. et repositio-
nem abolet, Papinianam, siue Ulpianam regulam accipiendam erit =

ideo autem Consultus in ver. fin. d. l. 19. supponit in quibus huius non inhihita
sive, et sic vulgari substitutioni locum fore esse, quia nempe postea pupillari substitutione
indubitabile erat legata inhihita manere firmata §. solum dicitur ipse pupillari substitu-
tionem; quippe legata a substitutione pupillari data, in proprio tabulis sub conditione relicta intelli-
guntur, et quidem ea conditione, quae ex voluntate venit. l. in rat. ff. de vulg. ff. ad l. falcid. l.
l. 8. §. fin. de lib. leg. l. in substitutione ff. de imp. p. l. si fundus §. 2. §. fin. ff. de leg. l. si pupillus §. 1. di-
bitabilem casum proposit Consultus, ut quo clare apparet, cum in regula priori, de pura lega-
tari repositioe, non de conditione agitur, et huius putare. In summa a ipse Ulpianus siue Papinianus
de exemplis regulam non dixerat, sed de repositioe vtilitate, ab ea diversa, quae in placere

diei si dicitur. In leg. terminis habiles supponendi sunt, in quibus repetitis ubi te-
 gatum illud possit efficere, qd incho inuictis datum erat. Sin autem quors, quid nomen
 dicendum sit, circa nomen tractatum, quando quibus hinc quibus est, ab hereditate tan-
 men gatera se se abstinuit. Consulenti sunt. Soffredus in d. l. 52. §. si a filio. ff. de leg. 1. §. 2. et
 et in l. in ratione. ff. ad l. falciariam. Kessy lib. 1. indig. ep. 15. Felix Barb. in d.
 12. ff. de vulgari. Kessy lib. sing. diff. ep. 15. B. Melchior de Valentin. lib. 1. tit. 1. §. 1. et B. San-
 tolaris in d. 15. et circa peris tex. in l. centurio. ff. de vulg. l. scabola. ff. ad reb.
 videnda sunt tradita q. B. Ioan. de Buz. de pupillari subit. ep. fm. n. 21. et q. nos in ge-
 nitoribus repetitionibus ad iura glecta =

Annotaciones quzdam

1. Descriptum Severi ad Cohortis testamentis, post perituris, quia tracte subditio intelli-
 gunt. L. A. ad. Rebel. defendit. Reck. B. Puga. ad. Rebel. ep. fm. n. 9. et seq. Ita Fabrum.
 lib. 18. sicut. ep. 14. Videndi Cuyac. ad. l. in. Fragm. ff. de Caducis. §. fm. Balthus. ep. 4. §. 10.
 et 18. Kessy. 2. indig. ep. 12. Pega. de. spetanti. lib. 2. ep. 104. a. n. 65 =

2. In hodiebus ab intestato hinc repetitur accipit. 1. si graviter sub formula ge-
 nerali. quibusq. miki hinc. et. vel absolute, omnes tenent, 2. quibus virtute repetitionis, sed quid
 omnes directo creduntur granati. L. si gader. 47. §. fm. ff. de fideicom. lib. 1. de quo P. Faber.
 lib. 2. semet. ep. 15 = 2. si nominatum graviter prioris gradus agnatis, eo respondente secun-
 day a tenet. L. si in. ff. de leg. 3. Ratio, nam prior est, ut ex iudicio defuncti tracto ad secundu
 pervenire hodiebus, quam ut repetitur omnes credat, ut sup. ep. 3. late fundavit. In autem
 in specie d. §. fm. n. omnit, signis ex impositione omnes credit ab intestato veniens tacite
 vocat. L. si in. ff. de iure codicill. nullum autem omnes imposuit testator secundo hodie
 legitimo. 3. si das ab intestato hodiebus existant, quorum alter nominatum gradus sit, eo
 repudiante, alter omnes subit virtute repetitionis. L. si in. §. 6. §. Iulianus. ff. de leg. 2. si am-
 bor ad legitimam successione veniunt n. ignorat testator, qui dicimus circa lex. in l. h. et gen.
 ff. de iure codicill. et similibus. Ratio, nam eo ipso, qd testator unam ex quibus personis in co-
 dy gradu existantibus gravat, tacite omnes ad hereditate vocare credit qd individualitate gra-
 dus, sicut unam aliquam rem hereditariam attingat amono hodiebus, universam hereditate agnita-
 re intelligit. L. genit. §. 6. §. vulg. ff. de alp. hodiebus. Cum ergo omnes eisdem gradus personis ad
 hereditatem vocasse credat, quoad omnes inchoatus habent tempus Cohortis scripti, et quod
 tacite subditio, habent. Locum repetitur. d. §. Iulianus, quibusq. clamat. Fab. d. lib. 18. sicut.
 ep. 14. faciunt tex. in l. §. 1. §. Iulianus. ff. de Condit. inst. §. 6. et §. ff. de leg. 3. et videndi Kessy.
 2. indig. ep. 12. n. 5. Cuyac. l. v. n. 5. §. secundo in ff. C. de Caducis tollent. B. Amaia in l. 4. C. de
 bonis vacantibus. a. n. 24. Oual. §. 8. §. 18. B. Santos ad. hinc. lib. 4. repet. in l. 26. ff. de leg. 2. §. 5.
 Attanis. lib. 18. §. Babo. in l. 14. de iure codicill. a. n. 18. et n. 26. B. Puga. ubi sup. n. 3. et seq.
 B. Santos ad. l. lib. 4. vel. 35. n. 3 = 3. Repetitur, si hinc scriptis gravat, et ab repudiante
 eius descendat hodiebus ad successorem ab intestato, abiq. dubio legitimus successor legitime
 legitimus n. debet, ob ratione, de qua in d. l. §. fm. ff. de leg. 3. Neque obicit lex. in l. 2. §.
 Unde bella. ff. de leg. et legitimis. de quo varie Cuyac. 4. Rep. Puga. in l. hodiebus 39. §. hinc. ff. de
 adm. lit. Merit. 2. obicit. ep. 11. Valentin. lib. 1. tit. 3. n. 26. Fab. lib. 18. sicut. ep. 14. B. Ama-
 ia in l. 4. C. de bonis vacantibus. Pega. d. ep. 104. a. n. 31. Cuyac. lib. 18. obicit. ep. 12. B. Puga.
 ad. n. 24. et n. 25. Late B. Santos. ad. bonis vacantibus. a. n. 30 =

3. Si q. qui intestato decedit codicillos dirigat ad granam unam unius gra-
 dus, cum existimaret solam eam in gradu illo superesse, dimittat q. parte fideicomissa
 decedit ab illa personis, ad quam testator direxit codicillos nominationem, et q. fideicomissa
 relicta dividua sit. L. qui gravi. ff. de leg. 2. ff. de iure codicill. L. ex filio. in ff. de leg. 2.
 L. §. 9. et exp. in d. ff. de leg. 2. si forte exp. generalis quibusq. miki hinc. et. fideicomissa

relictum apparet. l. iij. §. 1. ff. de iure codicillor. l. 16. in v. sic intelligi. ff. de leg. in 240
autem res sit individua, neque granatib. quidem ita tenet. ob rationem Marcelli in m. 241
ff. de iure codicill. excepto libertate, l. qui gram. in. cy. leg. ff. de iure codicill. v. rationem
Papinianum. de qua ind. l. cy. gator. §. cum castimari. ff. de leg. 2. l. videndi. unde g. magis. l. in
horum in iure explicabatur. §. h. relictus. Soffredy. et Cumanus. Cyprianus Papinianus. Fab.
in iure gator. h. §. 1. 2. l. 1. §. 1. de error. de. 20. error. 7. Paris. cent. 3. error. 100. §. 1. Fab.
lib. 2. semper. ep. 13. Meritibus ad Cyprianum. lib. 3. ep. 14. Pegas. de 27. lib. 2. ep. 104. in. 52.
Altam. lib. 4. §. 1. l. 14. de iure Codic. §. n. 30. D. Cotes de ferus omnium notat. §. n.
6. D. Bazar. de inoff. test. ep. 1. n. 16. cum leg. = sed quid dicendum si §. qui nomina
tim granatib. et, equum duntaxat & succurrum falso testator existimat per honorem
suum repudiansit? in specie hac n. dubito aliorum fidei commissum & testatoris vir-
tute relictionis ex supra dictis, quippe Coter alter ignoratib. granatib. n. est; siq.
nec tanquam tacite institutus, aut quasi tacite substitutus ad hereditatem venit, ut
in l. 6. §. 1. Julianus. ff. de leg. 2. sed sola legi potestate, §. h. caput testatoris ad eam vocat;
quod in l. 1. §. fin. cy. similibus. ff. de leg. 3. =

Quid si legatarius, a quo fidei commissum legatus erat, legatus n. percipere? 4
Mittit huj. regulas. Si v. natus minister eligebat semper huj., quem legatus ma-
nebat fidei commissum testabat. l. Cely 29. in §. ff. de leg. 2. §. n. ut natus minister
eligebat legatarius, aut q. n. scripto habebat legatus, et abiq. onere apud huj. rema-
nebat. d. l. 29. §. fin. de leg. 2. l. v. §. in primo. C. de Caducis toll. exceptis duobus casib.
legibus in l. fin. ff. de huj. qui q. n. scriptis. l. 14. §. fin. ff. ad l. Corneliam de falsis. l.
n. §. 1. §. 1. l. 26. §. si q. n. scripto. ff. de fidei commissum. libert. aut caducis, aut quasi caducis
fidei, et iure antiquo abiq. onere per huj. manebat: ex l. Papian. ad fidei commissum
cum onere transibat: sublatis legibus caducis, apud huj. remanet cy. onere lega-
ti ex substitutione huj. huj. de qua in d. l. v. §. 1. §. 2. cy. leg. C. de Cad. toll.
Dependente vero legatario, ante rescriptum abiq. onere manebat apud huj., post
rescriptum cy. onere. l. 9. ff. de usufr. leg. = vel dic. n. habentibus legibus huj. huj., temporum
distinctionis fuisse observatam. arg. tes. in l. si huj. §. 1. Julianus. ff. de leg. 2. = vel dic. 3. res-
criptum locum habuisse duntaxat in legatario vulgariter substituto, vel in collegatario;
nec adeo fuisse gentium ad legata, qui apud huj. remanebant; sed hoc ultimum
videt fatum. §. h. tes. in d. l. si ab eo. §. ff. de usufr. leg. et videt dicit temporis dis-
tinctionis observatam fuisse legibus huj. cessantibus, qui cessant in usufr. legato. d.
l. 9. amplius tamen sup. hoc deliberandum veltinimus. Videndi sunt tes. in l. imp. ff. de
leg. 1. l. Modestinus. ff. de adm. leg. §. h. per ordinariis rescriptis. 2. intro. ep. 12. Cyprianus. §. 1.
Ramus in d. l. v. §. in primo. §. 2. §. 2. C. de Cad. toll. Bellonius. de iure accipit.
ep. 8. §. 13. Val. lib. 1. §. 1. ep. 4. §. 1. D. Ramos ad h. lib. 4. Velis. 36. n. 2. Alvarus Pe-
gas. d. ep. 104. n. 82 = In huj. autem omnibus divi Severi rescriptis directo locum
n. habet, ut pote, §. duntaxat in substituto expeditum est, sed q. interpretationis pruden-
tiam ob identitatem rationis, et ad hoc quoq. casus tractum invenit =

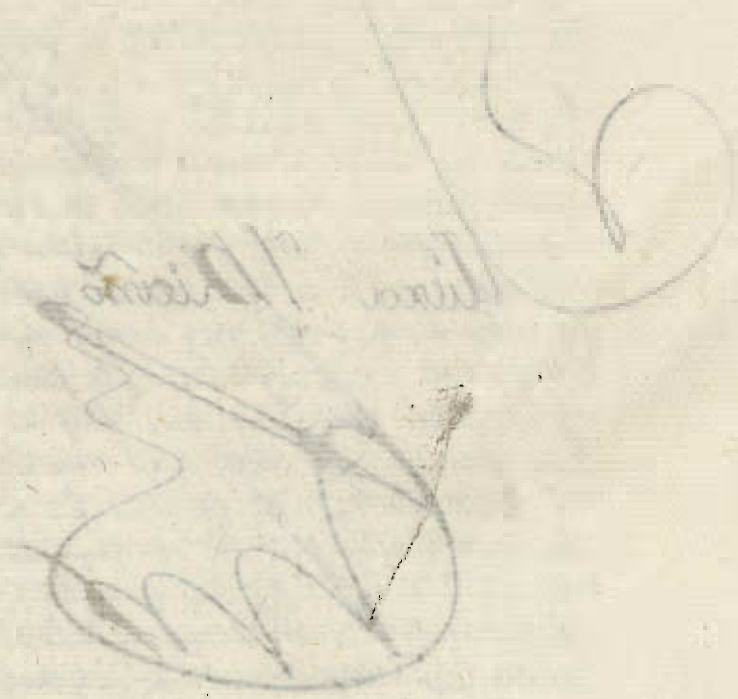
Vacantia bona ad fidei commissum sine onere spectabant, quia n. ex inditio tacite, §
aut ex ipso testatoris veniebat, sed iure proprio, ut late defendit D. Bona in l. 1. et 2. C.
de bonis vac. n. 16. et D. Bona in tract. de bonis vac. n. 17. et 18. Caduca autq. bona
et ex ipso capiebat fidei, n. iure proprio, sed tanquam subrogatus omnino in locis defi-
cientibus, seu indignis, agratib. exclusis, et voluntatem defuncti; sicq. l. Julia, et Papiana
acquisitive fuit inductum legibus oneribus, et additionibus fidei commissum subintrare vltimus
D. de Caducis §. fin. l. in factis. 60. §. fin. ff. de Cond. et Dem. l. cy. fidei §. 9. ff. ad Syllaniam
l. quidam §. 1. §. 1. ff. de leg. 1. l. dicit. 14. ff. de iure fidei. l. 3. §. fin. ff. ad Trebel.
l. 3. §. fin. ff. si quis aliquam. l. si ab eo. §. 1. ff. de usufr. leg. cy. alij adductis a D. Bona
de bonis vacantibus. n. 19 = Id autem n. fuisse inductum Antonini substitutione, ut putarunt
Cyprianus ad Ulpianum. de Caducis. et D. Bona. d. n. 19. sed lege Papiana spectat ex ep. 37. illam
legem apud. Soffredy. et ex tes. in d. l. 26. §. quibus. qui Julianus et Tertius dicit §. 1. qui tem-

tempora Antonini et ad alios. Recte ergo quae iacet explicant b. g. i. fragmentis. Kery
lib. 2. in l. 1. q. 12. n. 24. b. P. am. ad l. 1. b. 4. Yel. 35. n. 1. et 2. Duxit enim et clare
fiscum et subire onera ex Testamento Severi, eos nisi ex parte gravari, ut in l. filii. 119.
9. qui intestato. 2. ff. de leg. 1. l. 6. §. 1. ff. de ad. rebel. nullo modo ex iudicio testatoris venit,
alio sua voluntatem. At, ut termini Testamento deinde est gravis, ut quae ex voluntate sal-
tem tanta, et subintellecta veniat. d. l. 1. §. 1. ff. de leg. 3. iuncta l. licet 74. ff. de leg. 6.
ergo nequit ulla ratione firmari fiscum bona caduca, seu creptitia capere, ex in-
iunctis oneribus ex Testamento Antonini. Nonigit sicut Antoninus, lex Julia eisdem
oneribus fiscum gravavit ex voluntate desuper, sed rationibus iuris, et aequitatis, quia
semper omnino fisci subintabatur, et locum subibat eius, in quo portio cadebat, seu cuius
portio auferretur, in quidem locum diversum, et secundum, ut subintabatur, sed eundem
et primum, meritoque portio vacante, seu creptitia, qualem inveniebatur occupabat.

Tierra Tricoma
[Signature]

Faint, illegible handwriting at the top of the page, possibly a list or notes.

The remainder of the page contains very faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the leaf.

Handwritten notes at the top left of the page, including a large '+' sign and several lines of cursive script.

Populus quercifolia

Main body of handwritten text, likely a botanical description or journal entry, covering most of the page.

1895
1896
1897
1898
1899
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025

Premissa quaedam

Antequam ad naturam actuum aliqua in huiusmodi agita explicanda
Indaganda perueniant, quaedam requisita sunt, quae Lucius Vago
trahuntur ut in tan de familia tractatu gelago Sacerinto ve Reg
aliqui inuenire possimus, Nam inueniamus. Et enim quae inueniunt
innumera ex eo quod quorum aliqui in diuersa loca deest
fere nulli inuenire nisi magnum argumentum est appropin-
quum Varietas, tot enim sunt quot Sententiae ut velut ut emulsi
tot et Sententiae quot litterae ad eos Ex his plurimum accipiunt,
magno intervallo diuersitates inueniunt.

Primo permissum est
quilibet res de se habere estimationem inter se alteram alteram
Estimatio inueniuntur est quae ita rei inheret ut generalis
ipsa res sit, Veluti in homine quod integer sit in dicitur man-
us, in fidei quod corruptus non sit et de. Crescit enim de
crescit ut lege estimatio est bonitas, deterioratio ve integritas
diminutio ve rei inueniunt. Estimatio est inueniuntur est quae extrinsecus
et qua omnes rei auctoritate publica funguntur, Crescit, de
crescit, ve et abundantia penuria, seu indigentia dicitur
1. de pen act a natura et ditione rei, 2. ex publica aucto-
ritate et 3. dicitur communi utilitas in quibus locis
ue, Varia enim sunt. Quae per singulas civitates
Regiones et 3. h. et 4. locis instituta de actionibus, in
si de Romanis de quibus in omni actione quibus
in attingere more. Sen Cuius estimatio inueniuntur ut dicitur
in l. Aquila, et in l. in l. 8. de datione, furtiva, et penul-
tima de datione furtiva. 2. et quibus de probatibus
delictis l. in furtis et in furtis ff de furtis. in l. de
bonae fidei datione agate impus rei iudicandae si de datione

Iuris inquis impus liti debeat inquirere l. 3 de pactis ff. de
 modati. l. hinc ff. mandati. l. per 22 de reb. cre.
 disti. l. si de Parochia dist. Si dies set appositus impus
 diei in dubio nisi iura aliter faciat ut si
 diei, quia alia assignata impura attendant ad hunc
 30 mandati l. 3 & si per venditores de achomb, extra id debet modificationem
 qua conditione fere omnes difficultate legu tractatus de in
 cunda rei de iur. estimatione intelliguntur expendant, ea que
 sentire videtur unicuique eorum, quos videtur Andream de
 Bot.

Bot. preter haec estimationem potest n. circa et neque in re
 sed respectu, d. in iura t. a. ratione ipsius indicari aliud
 modum estimacionis & accidentale quod est id quod inter se
 ratione damni facti, seu Lucrum intercepti, Vulgo damnum emer
 gens & Lucrum cuius d. si in iura ff. de re rapta haberet.

Veluti si ob pecuniam n. soluta estigulatores, qui forte merca
 tor erat magnus Lucrum Ex aliquo negotio n. si iniquus
 familia fame necata dicit perz imminentis Ex alio ita
 d. quasi d. in iura l. si in iura l. si in iura l. si in iura l. si in iura
 de d. in iura l. 2 & in iura de officio. l. 3. h. n. si in iura
 xator de legatis l. 3 de in iura iurando l. si in iura de exercitibus
 & commo. l. in iura alio modo similiter in iura seu in iura
 esse quodammodo dei potest indicari quod licet n. sub interest neque
 faciat partem estimacionis ipsius sine estimacione sine intrinseca
 estimacio inerat tamquam ex praemet re queit vel queitae sunt,
 quod interesse plerumque nomine accionis sunt, & dicitur in
 fraudibus, Penury & vulturis, que sanctus iustitias violante, l. 1.
 in iura l. de rei vindicata. & dicitur de d. de iure de h. interesse
 quod respectu alterius intrinseca appellari potest, apertis
 in iura, quod intrinseca ex re quia queit naturaliter tunc aliter
 queitae sunt - Estimacione omnino accidentale est, nec ex
 se in iura illa modo & dicitur ad ex casu ex eundem occan
 one ipsius rei. intrinseca faciunt preterea, signatim laborem si
 de. iudicij atroxque mori semper dubitanda, in estimacione
 vero iudicij veri iudicij quandoque re atroxque mori, et atrox
 poxe estimacionis. l. in iura d. in iura l. de d. in iura. l. in iura
 in iura

id debet modificationem
 & melius alio loco dicitur

Exempla videtur estimacionis in iura
 l. si in iura l. si in iura l. si in iura l. si in iura
 3. de iudicij in iura. l. in iura l. in iura
 haberet.

Interest intrinseca in iura
 & Meritum in iura

Leventy et cog. in anseu vero an pernus, et enq in aliter
 in exactione est quz si cog aut locus adiectus obligationi
 opponat, et preterea requirit. ^{et cog. in anseu} ²⁴⁵ ²⁴⁵
 arbitriary opponat. Similiter, antea enq cu n nisi officio
 iudicii veniat. I quid ex formula ipsa naty iudicij
 iudicij veniat n potest d. l. fin de periculo et comm. ad
 d. l. et fin h. t. n. in iudicij etq in iudicij interesse off. iudicij
 enq veniat, sa quandoq n ex formula sed ex iure recepto. Veni
 et, nec t3. hacta potestate iudicij tributa. et in actione co. ff.
 de fabricabilis de functiony voluntate, et in actionib, perso
 nali, testatoris. l. vulgo ff. de iur. et redam. 38. in
 fabiana eod. et quantoq etq in actionib, co. stipulato, q.
 magu ff. et si non petz et quz mea fuit at impore scilicet
 l. et testat. d. l. 38. et si actio t forte ex formula ad
 prestatione cause cohabitata. Videndum. Cuiusq. 6. et 20. q. Papi
 manu in d. l. 2. et 3. de iur. Tab. 45. In mentationy et
 de. ff. et. l. Donatus de fructib, pag. m. 59. Reusq. dif. l.
 q. 99. Bachonius de actionib, disp. 6. ff. de h. t. q. h. t. q. d. f. e. r. t.
 h. t. q. manifestissimay argumenty esse potest in l. si heres ff.
 de iur. et testamento n veniat. interesse extrinsecy
 in locus a directus est. quia actio tributa est. l. 5. et l. 6. ff. de iur. et
 l. 6. de iur. iurando. Bachonius de actionib, disp. 6. ff. de h. t. q. h. t. q. d. f. e. r. t.
 s. alioquin actioe arbitriaria ager n est. l. in bono ff. de h. t. q. h. t. q. d. f. e. r. t.
 h. t. q. et similiter alia actioe n erit ager. si intel
 esse extrinsecy veniat. ff. de iur. et testamento. l. si heres
 actio erit, et in, in actione ex testamento veniant seu
 ff. de iur. et testamento. l. si heres at impore more. quin alia actioe ager.
 l. vnaq. 34. ff. de iur. et testamento. l. 3. Codice inq. causi ^{et} ⁱⁿ ^{int} ^{est}
 q. intrinsecy interesse. Causa seu actio, seu acceptio circa
 et est. faciliusq. prestat. aliquantulu. Saxata iudicij tribu
 ta potestate iure ex iure recepto. seu ex ipsa formula.
 Extrinsecy vero omnino contra et est. de fructib, q. prestat.
 et nisi plena formula ex gedita, qua iudicij bono fi
 dei seu arbitriary statuatur. l. q. de obligationib, dandi.
 ff. de facti obligationib, in modum loco diog. l. ex q. a. et o.

in iudicij et iudicij. veniat
 38. ff. de fabriciana eod.

Iato modo sumpta obligatione. Et officium iudicis quem
 dat, facilius ipsa includi intrinsece estimatione, extrin
 secus nō facilius: difficilius intrinsece interesse in quo
 tenori difficultate accipio fructum, qm vuzauz multo
 difficilius, & raro extrinsece & adventitij interesse. Nec
 omittendū est. duorum omnino naturę esse damnum, q
 a drahente vere garrū sit pter x traditū hoc em, qm
 us duorum modo semp vindicat, cu immediate pter
 q promittat & certū sit sine ex dolo, sine ex culpa que
 mat. in bonz fider iudicij eadē actione in certis tradit
 t actione de dolo t. l. Aquilia: & in reb, v. l. & ite q fūmo
 dati. l. si seruus b. & circa ff. de furtis & ubi Cuiusq;
 trad. 8. ad Marc. =

3 2.º promittendū est neque die neque locum
 partes esse obligationis quatenus iuris est, sã partes ee ob
 gationis quatenus est facti. id est quatenus obligatio in esse
 quōtione videtur quod pbat ex eo quod locus & dies n.
 Distindū obligatiōnis pxiatā ad pxiatū & vñtū & vñtū
 tū modifcandę causa adducuntur etenim locus hōi per
 ndū die q exigendū est attendunt que quādam pxiatū
 nunt pxiatū hōi pxiatū obligatiōne ex qua hōi pxiatū
 vñtū hōi pxiatū obligatiōne. 2.º ex quo quod si locus & dies
 partes sunt obligatiōnis quatenus iuris est suspendunt na
 tivitātē sū certū actiōis vñtū dicitur: ad quā nō suspendunt, sã
 hōi nōi actiō: q minor pbat. nō si suspendunt actiō
 nōi actiō qui vñtū die ageret, aut alio loco mobil ag
 ret, nō male ageret & plus petret, ob idq nec a causa caderet
 l. vñtū & pxiatū q die vñtū hōi pxiatū leg. nōi si vñtū die q
 agat aut alio loco pxiatū agit plus petret, & a causa cadit
 l. pxiatū vñtū 2 & ex qui vñtū hōi pxiatū & plus vñtū de vñtū
 nōi q: 3.º circa die ageret hōi pxiatū cadere die. l. certe
 vñtū q vñtū vñtū de vñtū obligatiōnib, & omni vñtū
 vñtū code. circa locū id pxiatū vñtū pxiatū in d. vñtū
 hōi pxiatū vñtū aut alio loco hōi pxiatū ageret facultatē pxiatū
 nōi actiō absolute aut actiōnē nōi pxiatū id facultatē pxiatū
 actiōnē

Nec pars substantialis est
 gationis quatenus iuris est
 est materia de agnomi
 facultate solvendi. in
 buli de vñtū. hōi pxiatū
 pxiatū die in melle d.
 Pan cobing, vñtū pxiatū
 pxiatū quā pxiatū
 vñtū vñtū obligatiōnē
 nōi.

definit in regenda in iudicio
Dicitur & aliud e
aliquid facultas & est in
modo mathematico, scilicet
in actu, & exercitio. 2°
quatenus in habitu =

actionis in genere de penitus plus petitionis & explicat
timam in d. & plus autz instituta de actionib; q^o in obligat^o 245
quatenus est iuris impedita est sa factu executionis. 2° causa loq^o 246
quid absurdus, impeditu peteb. Et alio qui iuris est impedita ra
dicata, & impeditio generalitatis continendi in aliquo loco. ita ut
ibi contineri sit obligatus. unde dicitur ad h. exulta. sa de h. ratione
offat. de in d. l. & editione f. de edendis. Ibi dicitur q^o obligatio
dicitur. Item q^o obligatio est. Et diximus quatenus, respicimus
factu executionis. n. quatenus ius. ibi est agitur de actione edenda
res. n. legitur. an solvere, an desistere maluit. integre ex edenda
ex causa ex ratione obligationis, & hoc ex omni, sui qualitatis;
quo modo q^o petent vel opponere exceptione impedit, & ita se defen
dere, n. des obligationis continenda n. sit. 2° n. offat de in d. ex q^o 25
& fin. de h. oblig. Ibi aut dicitur q^o adiectu efficiere n. continenda
pecunia debet. Et in d. aut q^o de reb. cred. ibi ante agi n. petere q^o
118 & 1 de h. oblig. ibi peti n. debet q^o inter tempus & executionem
in peteb. Item in huius omni, de h. oblig. & executione obligationis
agitur, n. de continenda & origine. Et ille sensu debet similiter dixe
ri. nec debet, nec peti posse, quod facta & sine illa effectu ge
tata, & debet creat generis Bacobius q^o alii ad h. in. vel.
3. d. q^o 2. l. 6. de. & dicitur q^o de reb. cred. ex qui & fin. de h. oblig.
instituta. in d. & omni de h. oblig. nec continenda q^o facta. de.
et ex q^o. an locu. seu agi obligationis an executione adiacent.
Et primo casu q^o sit obligatio quatenus iuris est 2° n. qua de
tentione. Ex totis gradatib; actionis arbitrarie in vertit & fundit
n. dicitur est. in nota decade 30 & 31 n. ut rectissime Bacob. ad h. q^o
quocumq^o modo, locu, sine dies adiacent n. descendit substantia
obligationis sa tanq^o impeditio et effectu iuris modificat. nec est
de in d. sicut legitur q^o & h. autz & delegat. l. 1. de de partitionib; &
demonstratibus, & s. C. q^o dies legati. Et hoc dicitur dicitur q^o
si facta differentia. In h. dicitur alius legaverit ita continenda
ex exit annuq^o ut agitur & ita huius continenda q^o exit
annuq^o quatuordecim de. l. 1. de. Ita ut l. casu dicit habeat peti
tate & dicitur Curgenat & obligatione 2° n. nam ut dicitur in
Bacobius & est. q^o & de actionib; d. q^o & d. d. 3. i. alio dicit
in primo casu facit dicitur q^o in certis q^o dicitur in lege
terio cuius generis. dicit in testamentis facit dicitur q^o

quatenus aut ee loquitur in h. certitud
de h. oblig. q^o 25. & fin. de h. oblig.

24. 21. deo. & action =

de in d. l. 1. de h. oblig.
de in d. l. 1. de h. oblig.

Voluntate que dicitur intentionem multam in se continere, & que in certis
 de intentione, & demonstratione, & in intentione, ff. eod. & multa
 rati voluntas ex personalissima affectione testatoris exa legat
 tary heredi in certis personis non transcendens. itaq. pars eorum
 non habet h. q. d. est transcendere obligationem & suspendere & de
 gendat ex voluntate ex parte & voluntate, que ut illi effectus
 gaudet, inveniunt naturam ad intentionem dicit, & facit ut dicitur h.
 deata, & h. casu non debet dicitur dicit ad hunc obligationem que non
 de est, sed intentionem potestatem habere, ut ex eventu quibus gendat
 intentionem obligationem, quomodo se locus ita ad hunc intentionem
 Cy Romo t. si Romo perveniret - quo casu locus similiter non
 de tacite dicitur, ut in l. interdu de verb. oblig. d. l. cy qui &
 fin. d. l. & cy qui h. t. & loca cy alius intentionem de verb. oblig.
 ad expressam intentionem

et cy qui dicitur Cy Romo
 in id agere ut tenentur
 my Romo perveniret
 de antequam perveniret
 secundum voluntatem testatoris
 cy ita promissum si Romo
 ro non antea agere quod Romo
 veniret nec ad hunc
 cy h. natura intentionem non
 neque enim antequam perveniret
 my quia alio propositum
 me in hunc intentionem est

3° promittendum est ita debere esse locum quantitatis & me in hunc
 qualitate tractus spiritum, ut non imponere feratam plura petito, ad amittendum
 vana multa, nisi ob ista aliqua causa testatoris decedat. idq. multa re
 nisi ratione procedit, cy enim actor in iudicio ius omne suum deducit
 intentionem facta qua novatio quod actio inducit. l. allig. d.
 delegare & t. denotationem, l. 3. & idq. scribitur iudicari ff. de peculis
 & facta plura petitione necesse sit vey absolui si postea alius
 iudicio intendat agere necesse est ut obstat exceptio rei iudicay
 sed non solum instantis, ut qui asilaba cadebat, sed & litz tota ami
 tit, nisi ob aliquam ut diximus ista causa ei replicatio doli de.
 dat & cantone iudiciali respectu sit, de qua intelligendum est
 de in l. quod si litem q. & l. h. t. quod quidam non accidit nisi in
 hac causa plura petitioni, si enim alia exceptione iudicay elusoria
 reddat, veluti obiecta exceptione falsi procuratoris in d. petentis iuris
 ditionis alterius formate, & alia dicitur in iudicio non amittit
 sed instantia nulla dicitur, & non tan male quis agit quoniam nulla
 tea agit, ob idq. absolutio sequi non potest, nec novatio iudicay
 cy per dicitur dicitur si ante dicitur progrez peteret progrez
 dico, neq. si impura sit veluti que omnino sit natura rati ad intentionem
 operari & plura intentionem de intentionem. circa que notto d. quod
 regi exceptio plura petitionis debet opponi sive cy si dicitur
 aqua progrez post dicitur ad hunc, qua exceptione opposita &
 si dicitur & in iudicio deducit actio cy sive postea ad hunc
 dicitur sive dicitur aut dicitur epigere non potest ut dicitur

si non amittitur casus
 la cy postea non dicitur
 rei iudicay & l. d. d.
 iudicay sed in eo
 l. cy qui tenentur

adfuerit, nisi iura ignoranti causa sit tunc enim in ipso iure se
 Valiter actio instantia. Et supra dictum est t. debet opponi et potest.
 quandoq. in iudicio. Et enim si in iudicio naturam habeat peruenit
 coram. et debet quandoq. iudicari. In praesentibus C. de Exceptio
 nis. Cuiuslibet ubi ob. 34. Gonzalez Cas. 4. de Except. n. 9. hoc q.
 Exceptio idem aperata, siue nascatur ex pacto in iudicio adiecto
 obligationi, quo dies aut locus agatur. Siue ex pacto inter
 uale facto ut aperte probat in 4. Imposita in iud. de Exceptionibus
 Et de iudicio Bacovii ad fabry decade 3. ex. 9. n. 1. Et quia
 in tota decade; Et si enim non plus petat aliter inspecto s. obliga
 tionis quae non capit nec capere potest siue s. non auctori seu
 diminutionis, quod pacto prohibetur est. quorumq. modo obli
 gationi adduciat. Et ut dicimus locus, aut dies non addu
 cunt. Et in iudicio obligationis, id est parte recipientes modifica
 tionem executionis, ut parant res exceptionis tamen plus petit in
 pacto ex parte executionis. Et tunc executio facta est. pactum autem ut
 parte quid facti bene dicitur. Et pacto et modificante q. ergo facti
 est. pactum autem ut parte quid facti. Executionis modificans non bene
 patitur. Et obligatione quae tota iuris est. nec est adhuc est
 requiritur, ut exceptio opposita faciat ut ab initio minus debetur
 credat iudice si suspicit quod in effectu minus debetur agereat.
 prius procedit in bono fidei iudicio potius in iudicio iudicis.
 Quod enim modo iurise se habet aliter, et tamen, et in iudicio
 de iudicio. Et dicitur:

Nota 2. q. h. periculum plus petitionis incurret non solum in
 iudicio iudicis sed etiam in iudicio bonae fidei. 1. quia de debere
 in iudicio loquitur. 2. quia sicut temere et dicitur agit iudicio iudicis
 qui animo delinquendi, et molestandi res plus petit. ita et qui bonae
 fidei iudicio agit, et tunc si de facto exceptio a reo non opponatur. Idem
 mandus venit, nec petit ei s. omnes exceptiones insint bonae fi
 dei iudicio, si iudex ignoret quae exceptiones sint. quomodo tunc
 h. accipiendum est. Bachovius de rectoribus, disp. 6. Conclu. 2.
 propter in iud. ad 4. 28. de iud. nec obstat neque plus petat
 aliter q. ex bona fide adiecta clausula petit quae dicitur arbitrio in
 debet tribuit s. in bono iud. de iud. n. 9. q. plus petit causa. Et
 nulli s. partes iudicio. Circa partes substantiales obligationis
 si tantum circa accidentalia, seu naturalia, quae veniunt in re.

in iudicio. 44. s. 2. et in 5.
 in iud. 2. col. iudicium. q.
 in iud. 2. col. iudicium. q.

iure cogationis, a cuius off. & summa q. non impeditur
 modo off. suo poterit iudex ante impu. Idem nax. aut quing.
 Equitas. d. Exorquere poterit? circa lxx. & circa quantum
 h. vbi obiecta dispensatione plus effectum gerit. Et circa ff. de pen-
 sationibus Paulus & Seneca. l. 5. & dispensatio, maior est diffe-
 cultas p. lxx. bonae fidei petita, sed ita dicendum videtur non iuris
 debere se habere aliter plus petere forte ipidem obiecta memo-
 riy. Caeterum amplius se. Inequitas n. videtur licet hoc impleretur,
 officium iudicij ne clausula ex bona fide indulta p. lxx. q. d. ubi
 videtur causa straxim effectus operaretur, tribuat q. abru-
 ansq. reij circumveniendo, ad q. lxx. b. nullas ee p. lxx.
 iudicij quando q. opposita exceptione, sed ac si arbiter n. esse.
 id formula inclusivae absolute reij debet iudex, Insuper
 re quantitati. Inachus, et hoc p. lxx. ex Paulo sententiarum
 d. & dispensatio l. 5. vbi agitur de dispensatione in d. lxx. k. ait
 absque differentia aliter plus petere & a causa cadere cu,
 qui n. subdulta quantitate minus debita petat, nec contractari,
 poterit ad iudicia straxim, vbi similitate opposita exceptione ad
 dispensatione admittit. Ex Institutione d. Marci & Urbani d. & pen-
 sationes inst. de alt. cu. ut dicit absolute loquatur. Insuper Paulus
 in l. 5. ff. de pen. b. clausula sententiae videtur. q. iure ab initio
 ita ut p. lxx. ait in dispensatione opposita effere. lxx. minus
 debeat. q. iure ab initio ita ut p. lxx. iure eo minus similitate debi-
 atz ait q. obid si ardo totum petat male peti n. erit nihil agere
 q. n. in op. agere petita p. lxx. vbi dicitur. vbi dicitur. Summe illa
 ita erit qui se intelligi n. poterit de iudicia straxim lxx. in eo n. p. lxx.
 iure ut dispensationis operetur p. lxx. et dare p. lxx. evinatur. lxx.
 in iudicio bonae fidei male peti q. plus quantitate d. lxx. petita.
 nec obstat. In l. Urbani l. b. h. vbi dicitur quod in bonae fidei
 iudicij n. est necessaria alio arbitraria, atque ratio induendi
 huius a. lxx. fuit plus petitionis periculum, ut debemus q. cura
 cita quod infirmis, iudicij periculum plus petitionis caret ob
 clausula ex bona fide. n. obstat inqm. n. est extra locum adiecti
 bonae fidei iudicio agere necessaria est mentio & memoria
 loci in omnibus, iudicij, ut periculum plus petitionis evigilet.

de qua supra. alio tam arbitraria necessaria n̄ est in
 iudicij q̄a esse debent amplius potestates inclus in d̄ clausula
bona fide et s̄ in bono inst. ad alt. et quidē Verborum quare
 necessaria n̄ est alia arbitrii clausula adiecta quo p̄cessu iudi
 gent extorta iudicia s̄ in equilibrio t̄z res qm̄ ad hunc loci h̄
 lica d̄muerit, Ista intelligenda t̄ l. 8. b. r. = Circa hanc ma
 teriam exceduntur de iud. Instas C. de iure fieri, l. qui solidus
 28. de legatis 2° l. C. in q̄. Causis infam. 29 & Ultimo de per
 oblig. 23 ff. de pignoris, 23 & 6 ff. de pactis 9 & Ultimo de pign.
 118. de verb. oblig. 16 & 1 de p̄servationib, 23 de conceptione rei
 iudicarij Cy in spiritus alius de q̄ p̄ter instas h̄ d̄m d̄
Barbomus de act. disp. 1 Titul. 2° Gonzalez qui omnes tam
 s̄ qm̄ DD infam. Unico extra de q̄ p̄servationib, = de h. v. inf. 9

3° per p̄one ad alium qm̄ qm̄ in obligatione p̄servatione est.
 quocumq̄ iudicio agat sua actione, et quidē ipsa res per debet
 fieri num qm̄ r̄p̄us extoratio, et si res p̄emptas d̄z ad hunc
 effectus stare p̄ngat. l. 21 et 23 de iudicata l. si la legatis 23
 cy alij de verb. oblig. ex quo curritur q̄ cy sententia p̄ r̄p̄o
 dicitur formis eē debeat Uel l. ut fundus ff. Communi diu
 dundo l. fin. C. de p̄di d̄muerit libertate, n̄ in aliud qm̄
 in id quod p̄t̄ est idem n̄are iudex debet | Exceptis facien
 di obligat. q̄ aliud p̄cedit t̄z in p̄tione qm̄ in idem n̄atione
 l. siquis ab alio ff. de re iudicata l. p̄pulationes n̄ diuisun
 te Ver. Celoni, et ibi Wondus de verb. obligat. h̄ d̄m d̄
Balencia illustrii lib. 2 tractata 2° Cap. 4 p̄extoty. s̄ m. 99
 iudicij p̄mittit̄ rei debite extoratio mixte si necessitate
 p̄geat. forte q̄ in parte d̄reiorata aut iudicij p̄p̄act
 l. siquis p̄geat Voluit quod p̄lij naturalis h̄ d̄m d̄ legat̄
 ex testamento p̄tate. l. penultima de d̄reione iudicaria l. b.
 de d̄reione fuit. l. 23. l. 8. b. r. & Ultimo Cy alij de verb. oblig.
 oblig. l. si domus 21 & qui d̄f̄t̄ de legatis l. Mexilus 31.
 Ex Inst. dec. et l. fin. C. de fide iuris. Liber quod n̄ magna
 iuris Volentia admittit̄ n̄ iudex qui in d̄m n̄atione

l. si quis p̄mittit̄ q̄ cui debet
 iudicij n̄ est s̄ in obliq̄ s̄ h̄ d̄m d̄

leg. de damnat. causa ratione impo. que non tunc dicitur
nisi. l. si Kalendii M. de re iudicata, Nominatim in 1199 et 2. dicitur
re Nacta plenitudo actori satis fit, et particula afflicto cessat. Et
enim omnes rei pecunia elementa. Et de p. d. i. i. l. de re
in permutatione l. 88. de verb. sig. In iura re tractata ista
no dicitur l. plane 34 et l. 84 et qui de iur. delegari l. quare
petita re d. Estimatio petita Censet, d. Istius potest Estimatio rei
peti mora hinc et l. 21 de iur. vel. dicitur fere ead. de Ide
matione rei d. Estimationis Regente maxime Tarone Necessitas
tis d. affectionis que quide Necessitas d. in mercib. In dicitur
potest. forte si vici solvendi certo loco vici dicitur, aut. potest. l. mandis. C. de
dicitur facti. et dicitur in specie. Ex aliquo horum solvendi sine die Quia sic numquam
l. de d. dicitur. id quod hinc ita se habeant n. temere iudex estimationem perhibebat. ab
in Estimatione rei petita d. dicitur potest maxime instructis iud. potest. Estimandi tamen
tamen dicitur dicitur, aut potest idponeret, n. d. nisi in his casu
bus in Estimatione d. dicitur. Sive d. dicitur. Ceteri sive incerti sunt: et l. 4 de d. dicitur. hinc, sed
quia tamen d. d. Equitas potestabat, ut incertis debitis Estimatione iudex
d. dicitur. Et plene actori dicitur. maxime in his rebus que ducta sunt, sed d. d. dicitur
pondere, et mensura dicitur, et similibus in mercibus, ceteri et
Varia sunt hanc rerum genera n. solum per singulas civitates, sed
Et per singula tempora: et transactio impore, et dicitur l. dicitur.
rationis. quod impore plura dicitur quod impore rei in dicitur
Et iudex in specie d. dicitur n. plene actori satis facti dicitur
gebat. nec tamen ab hoc d. iudex in Estimatione forte dicitur
re d. dicitur. in aliud d. dicitur, et dicitur
nec in plus et in illo impore rei debita sunt et Estimatione
quod tunc in se habeat in ipso: hoc et equitas quod efficitur
n. potest, et si actor peteret certum et incertum dicitur. ob id dicitur
magis in Estimatione d. dicitur. Et hinc dicitur fore
multum tamen efficitur, quia in rebus fungibilibus, que ut gluxim
maiori parietati. Expositum pretium habent et alia adha in re
dicitur generalis quod incertum et certi quod incertum hoc est sicut
Certa dicitur quantitas Sive incerta petere, et dicitur
Textus in l. d. d. aut de verb. sig. hoc enim in bono fidei in
dicitur seu actione, necessarium n. fuit et hoc in pleniori re

248
249
causa habeant quia in malis bonis & qui est. l. 8. h. n. u.
v. Cuius dicta, id est Saxonii & Regimontii formula quae
inducit & estimare permittit, quae quidem actio seu iudicium sui
iusticia appellata est, sed quia in potestate a re fungibile
petenda & estimanda esset indubita, hanc actionem permittit
locus obtineat iusticia magis iusticia quam iusticia aut de
aria appellata fuit. Sicut pecuniae iusticia actio appellata quae
iusticia nascitur & si ad omnes res fungibiles ex iusticia petenda
indubita esset l. 2. C. de iusticia ob id pecunia qua omnes
res estimantur permittit locum obtineat qui obtineret similiter
iudicium iusticiae sed ex pecunia peti potest: quare enim pecuniam
peti non potest. Et tunc clare infertur quod in hac actione tantum
res estimanda petantur, nec amplius quid pecuniae aut semper
certa in variabilibus estimatio. Et tunc debet, nec estimare sed quod
omnis res estimatio est l. 1. ff. de legum permutatione. l. 1. et al.
§ 3. de pae inuicibus. 2. admissum fuit eam equitate suggerentes.
Et tunc permittit estimandam dicitur actio in l. fin. de iudic.
iusticia. ubi idem quod in actio rebus cuius iusticia est. Non potest illud
eiusdem inter quatuor addenda videri & absque ea, si uno spiritus
legi quibus hoc quae sit & in multis membris haberi: potest
et omnibus rebus formula iusticia dicitur videri eo sensu actio
l. 1. et 2. illius tituli quibus iudicium peractum in clare ordine
procedunt, et ratio iusticiae potest ut quae omnibus rebus locum
ta pecunia numerata hanc actionem dicitur. Et de rebus petendis hanc
iusticiae exerunt, postea de tempore estimandi: hoc absque
aliqua iusticia potest quod diximus procedit, non videri iusticia
nec per hanc actionem rebus estimandam peti, quia aliter nullius
esset momenti aliter existens iusticia, sed certi quod in eo
certi. 2. nulla est ratio excludendi pecuniam numeratam; 3. ad
quid quod de effectu hanc actionem querit, induit, ex quibus
Hi legibus de estimacione incunda agitur. Similiter in
l. 22. de rebus creditis quae omnino de hac actione intelligenda
est, et quia eadem fere verba habet haec lex iusticia in l. 1. et
Sabinarum referre in l. 1. in l. 1. in l. 1. Sabinum. Haec,

E Actione Arbitraria huius tituli. cuius naturam sit, & qua ratione inducta committitur.

Cap. 13

Ad I. in §. 1. d. 3. h. 4. & loco inlt. de acti
onib, §. Vice C. Vbi dicitur, qui d. &

Num. 1. Si locus stipulationis alline Strachii, Nullo Militatis causis
adhibetur sit, in alio loco stipulatus agere poterat quod eo inque no
miratur solutio facienda generata, aliter enim quamvis imp
elto, in re derogationis rellt agebat, tui impelto exequitur n. 1
de actonib, intentabat, etiam auferbat. seu auferre intende
bat loci Militatis. Et verbis dictione partu deo. ⁺ sicut que gliff
petebat, & causa cadebat. Sed quia inque erat si promissio
ad eum locum inque se daturus responderet nunquam accederet, t. dicit
apera, t. urgente necessitate, n. posse stipulatus ad eum perueniret,
tallo huius fuit alio etiam loco agenti adhiberi huius Carib, dicitur.
seu tribuere actionem cuius dicitur dicitur tunc clausula arbi
trari, Sempiternum, ut loco Militatis loci adhiberi Salua §, quod fecit
semper habet ut varia multisque prelia singularium civitatum, legionum que
siquae rellt tan alibi, quod reo dicitur de, alibi cum ipse dicitur
alio loco agere, deo Cy loco Militatis n. auferat, id dicitur. huius est dicitur
lib, 2. ad dicitur Praeueniale inlt. §. 3. huius titulo, quod obitino dicitur
genda §. velut. huius dicitur habentes, in prima agit dicitur de facultate
dicitur alibi alio loco agendi. in 3. agit de clausula arbitrii quod
per supponit Cy eum rationem dedit, neque enim aliter alibi alio loco
agendi facultas dedit potuit quod inducta arbitrii clausula eod
tempore, qua sublatu impeditu sit, & ut ordine quodam, singulari
Separatu dicitur dicitur. ut in dicitur dicitur

Quoniam locus ad iurisdictionem Militatis causa, n. 2
& causa necessitate locum ad iurisdictionem §. 2. & requiritur hoc titulo, §. qui
in iurisdictione de Pea obli. §. ita stipulatus ut de Pea obli. §. qui in iurisdictione
de Pea obli. §. ita stipulatus ut de Pea obli. §. qui in iurisdictione

si loci stipulationis de
alio loco agere potest
n. 1. de actonib, §. Vice C.

24. 25. qui inlt. §. qui inlt.
24. 25. qui inlt. §. qui inlt.

lant de inditu. Vbi signis infulari fieri n̄ adrebo loco Regulatu
 in statu Regulatio est obsequi de qua Dondus in d̄ l̄ 115 de Ver. sig. nulla ē ibi dicitur. qui dicitur
 nisi id actu tunc inter strabentes appareat, Et certo loco fiat, quoniam Nam apertū dicitur. 7. 38. 51.
 exegit n̄, Et certe Quaremus Bona l̄ 115 Reg. l̄ 1. inq. si domus ex strigulat. dicitur. 7. 38. 51.
 delegati l̄, l̄. Semper in regula de l̄ inis l̄. quater de rebuff. monstrato loco dicitur. 7. 38. 51.
 dicitur, Veluti si loca Imoda Regulatio propria habebat, id enī laboz. quise. gemitio. 7. 38. 51.
 actu conere Urbem quolibet edifica. arbitrio eū. supra local. emo. 7. 38. 51. 21. 22.
 sine plures aras in una Civitate Regulatio habebat, si in dicitur in regulatio inq. in alio
 in Civitate, id actu dicitur Et in ea Vbi Regulatio dicitur fiat, nisi de Valer. 7. 38. 51. 21. 22.
 extra ambas Civitates fiat Regulatio, tunc enī similiter dicitur potest. =
 ubi quita; neque obstat. Et quidquid ad hanc de Ver. sig. quia on obit. l̄ 94. 5. mibi. Rom. 7. 38. 51.
 hic agimus de Validitate Regulatio. Circa quā ea intergre ubi dicitur in alieno solo. 7. 38. 51.
 tatio sumit qua actu subneata; aliud sibi praestationibus age 9. mandati. actus. 7. 38. 51.
 remus, Supposita actu Validitate. Videndum Quoniam in d̄ l̄ 115 rependi. inter. ad. 7. 38. 51.
 quid: id h̄c dicitur ad hanc nec multo. certa d̄, Et quae que tunc 7. 38. 51. 21. 22.
 sine l̄ 115 sine tunc locus ad hanc necessitate; causa ad hanc tate. 7. 38. 51. 21. 22.
 nec arbitraria actione agi alibi potest Et infula fiat l̄ aliud 7. 38. 51. 21. 22.
 q̄ alio petere d̄ solueret. l̄ 2 q̄ id d̄ dicitur in fine hoc no. 7. 38. 51. 21. 22.
 d̄: an autē alio loco in quo in h̄c peti potest Imodum loco 7. 38. 51. 21. 22.
 dicemus =

3 Hec quicquid dubitabit certe sub hac Rubrica ponit d̄ 7. 3
 Signis in h̄c legis, Vbi loco quod dicitur proprie ad hanc
 loci. Requiere in h̄c faciendae Regulatio inferate alibi arbi
 traria actione agi non posse Et infula fiat =

4 Proximus non alio loco potest agi 7. 38. 51. 21. 22.
 re Regulatio quoniam eo inq̄ solutio determinata esset l̄ 115 d̄ 7. 3
 loco in h̄c de action. eo sensu quo diximus supra in q̄
 primo 2, Et enī attento iure obligationis ipso iure et h̄c alio
 loco, certe petebat atenta Executione in h̄c, l̄ impedimentis
 actionis n̄ in iure id infacto dicitur =

5 Et Proximus hoc impedimentis dicitur inq̄
 culo glus petitionis, quia l̄ locus fere semper ad hanc dicitur
 gulationis favore dicitur vel satis gratia inique, raro favore alio
 r̄, alio Contra loci petere aufert loci Imodum loco sibi
 parte Inventionis Et in dubie in h̄c tota obligatione virtualiter
 glus peti dicitur l̄ loco in h̄c de action, quoniam enī id q̄ d̄

nulla ē ibi dicitur. qui dicitur
 Nam apertū dicitur. 7. 38. 51.
 ex strigulat. dicitur. 7. 38. 51.
 monstrato loco dicitur. 7. 38. 51.
 laboz. quise. gemitio. 7. 38. 51.
 emo. 7. 38. 51. 21. 22.
 in regulatio inq. in alio
 de Valer. 7. 38. 51. 21. 22.
 potest. =
 on obit. l̄ 94. 5. mibi. Rom. 7. 38. 51.
 ubi dicitur in alieno solo. 7. 38. 51.
 9. mandati. actus. 7. 38. 51.
 rependi. inter. ad. 7. 38. 51.
 7. 38. 51. 21. 22.
 tate. 7. 38. 51. 21. 22.
 7. 38. 51. 21. 22.
 no. 7. 38. 51. 21. 22.
 7. 38. 51. 21. 22.
 d. l. si domus. dicitur.

+ ex ubilibet in h̄c l̄
 agi posse =

interd. ratione loci veniat officio iudicis, neque, ego iure m. 25.
 nunc obligatione ponit, in cuius contra exceptione tunc Inequata
 ut ratione habere eius q. interst. debeat iudex, & eo minus equi
 sit fieri Idem ratione id aut ex formula fieri n. potest iudicari,
 scilicet, in bonis fidei iudicij ob aliorum Caliditate fieri n. potest
 credita, & si possit evenit ut tunc absolvatur, & postea Coegro-
 ter iudicatur obstat, ut latius in prologo primo 3. dicitur i. sily
 inspecto origine & loca obligationi tam in iure qm in facto q.
 alio loco petit plus petit. De causa cadit =

6 Quod Similiter procedere dixerunt
 in dicto prologo d. Gonzales in q. unico de plus pet. n. 11 in
 bonis fidei iudicij quin obstat testis in l. 9. & ultimo de leg.
 l. 1. mandati l. 4. & n. ad huc ff. de iudic. & Ratio, qui om-
 nis intelligendi de die incerto qui potest n. existere, nec
 qui datione faciat, potest enim signus n. cui, mandati finiri
 morte mandatarij tutela n. finiri gubernate id ante gu-
 bernate quo tam n. directa sed vltis causa Cognita ad hoc redi-
 ti q. q. Carib, n. tan male agita qm nichil agita l. 1. n. fin.
 quando dicitur ff. de velle Alexius dicta l. 4. & n. ad huc ff. de
 nihil Invenit de tutela & Rationibus =

in d. l. 4. & n. ad huc. & qui
 ante pubertate agit nihil
 dicitur minor e. d. 5. n.
 l. 33. iust. de actiombus

7 Invenit itaque hoc iudicia in hoc q.
 necesse fieri loci Dominatione ut peniculy qm gestioni cui
 tere a & iso. int. de actiomb. afferunt inia. quod facta huiusmodi
 inervatione ut res vltas Invenit in iudicij tunc arbitrii clausa
 necessaria e. in bonis fidei iudicij n. est necessaria l. 1. h. n. =

8 Resolutione Centum modior. tritici Caput dare Spondes. n.
 l. 1. petanti vob. viginti Valere forte d. l. 3. Caput decem
 loci sint n. vob. plus petit quatenus forte deo sufficit vltas q.
 loci si aliquod lury saltem esset vel daretur in v. familia vel
 aliud parvus? id est quatenus excedit pretium viginti & hoc
 communis est =

9 Quod subtile est & quod fluit a d. maxime huius
 intelligendi facere iudicij vltis vob. & vltis sit ut inter m
 hi. vltis) haec est quod in aliquo interst. ob familia vltis =

ad alia, qm locis, pretii indeq interese utriusq. Faduendum
est eo sensu quo in prologo p[er]imus & dicitur: sed impedimentis
Coercitio huius actionis hoc est periculum plus petitionis in interese
eue Coercitioe Semper Dicitur

Quod si p[er]tinet ad alios petenda dicitur
item quia lex q[ui] communitate funguntur publice Statuta magna
libet Civitate p[er]ia si mixta d[icitur] ratione pretii quoniam addit d[icitur] cui
libet loco, ita ut aliud pretii habeant in his qm in alio, tametsi
similiter ratione pretii alioq. videntur, quamvis in mixta ratione
sui q[ui] videntur ratione functionis mixtae & si dixerit sint:
Aliud qm hoc sensu est tractat Gratia aliud Salamancae re
Coercitioe Coercitionis Diderimus non tractat q[ui] si em[er]it Gra
tiae d[icitur] Salamancae quinq[ue] valet in dicta stimulatione hac
non eade[m] est certa quantitas dicitur in d[icitur] loco aliud q[ui] d[icitur]
hoc sensu dicitur est iniquitate civitate quod quide[m] p[er] tractat
petita aliud videntur q[ui] circumclusa loco extimato est

Quo, addo q[ui] sequitur
petat Salamancae certa quantitas dicitur dicitur Salamancae
nu[m] petat, n[on] alterius civitate. q[ui] q[ui] tractat de Exequiis
de obligationis q[ui] quide[m] ab alio qm a magistratu qui iudic
dedit fieri nequeat frustra petere dicitur alterius loci & fru
stra indeo Idem dicitur dicitur Coercitioe inq[ui] a d[icitur] d[icitur]
is inq[ui] de de iudicata, dicitur tamunde magistratus qui iudic
dedit sententias iudicis, seu arbitroru[m] dicitur daturu[m] qui
nude[m] notione Non iurisdictione habebant Exequi iudicia
Nec v[er]o est arca hoc mixto auxilio dicitur fuisse | quod quide[m]
& in practica) id t[ame]n circa remissiones dicitur ante sententia
tan in iudicib[us] qm in criminib[us] q[ui] & hoc t[ame]n q[ui] si quando
Cum dicitur dicitur seq[ui] C adq[ui] Julij de adulterij dicitur dicitur
D. D. Manuel Gonzales in cas. postulatio contra de foro dicitur
tenti Coercitionis in practica q[ui] t[ame]n dicitur dicitur dicitur
is alioquin in d[icitur] d[icitur] h[ic] t[ame]n quod interese quod in d[icitur]
Idem dicitur in quantitate petita solvend[us] alio loco, & si maxime ibi
dicitur in culpa, eue q[ui] dicitur dicitur dicitur dicitur dicitur
alio loco alio iudicis quantitas dicitur petita. rursus adq[ui]
Charfula arbitri in mixta actione n[on] ne superet dicitur actione
instituitur petenda Simpliciter quantitate dicitur Caput d[icitur] simili
ter ibi. Solvend[us] indeo Idem dicitur, quomodo nulla res dicitur

Quandoq[ue] in d[icitur] dicitur
coercitio sententia, & alio loco
qui potest, & requiritur dicitur
d[icitur] d[icitur] d[icitur] de re iudicata
de Exequi n[on] potest in loco
dicitur, t[ame]n si tractat petita
venit, ibi dicitur, sed
n[on] habet. videret. Fab. in q[ui]
dicitur, & dicitur, quomodo
dicitur, vel alio legitime
bona habet dicitur, sed
ibi satis facere dicitur
dicitur auxilio iudicis
sententia est

litae

in loco ubi sit agitur summario summa, si locus adiectus & habi-
ta ratione illius loci summario fiat, etiam intelligendi si in aditione
arbitraria vel bonae fidei actione agitur. Tunc enim attenditur lo-
cus adiectus in eunda summatione si principaliter, id est reflexio,
ut sciat unde de minuire, quod ve augere idem ad nos debeat
l. 2^a inquit ff. h. t. 2^a

15

3^a Principale est si situm alterius loci pe-
tatur potest Actus, forte in specie agitur, petat Caput situm
quod est Palatium deo ibi, Caput autem hoc solvendum fuit est ta-
loxi Vigenti, pone ff. quod peteret situm civitatis Caput seque-
retur, quod excessus qui est ex deo ad vigenti venisset iure actio-
nis in arbitrio iudicis in eius officio adqui, excessus venit officio
iudicis l. 1^a petat Caput, l. 1^a inquit inquit & in. h. t. 2^a quia
petitur potest situm alterius civitatis sed eius qua, si intendit: acce-
dit quod actus debet peti etiam adiecto loco situm civitatis qua agitur,
quia si ut diximus locus non transcendat obligatio, sed tantum exequatur
iudicium in situm specie loci adiecti, sed quolibet in genere obligatio-
ni inclusit inveniunt

x melior de mil. 3 h. t.
de loca substituta de actio

Quod quidem quod sit loci immemoratio fiat ut in locis
quo patet, loci enim immemoratio non ad hunc effectum fit ut situm al-
terius loci petatur sed ut plus petatur generalem civitate iudicis officio
ut vultur de iure in locis

16

Ex quo cum situm quod in prima specie agitur
satis effectus petat centum modis situm generalem idem situm petat
per functione ac si alio quocumque loco peteret, in aliud petat per
situm & summationem summationem agitur, & quasi contraria situm
& in quibus civitate vel in specie est & situm; aliud igitur hoc
situm situm petat quod quod est Caput situm debet itaque cum
de situm effectus summatione agitur non minus in contraria & aduenti-
tia est alterius loci situm summationem quoniam est summationem situm, vel, al-
terius generis aut speciei: quod enim detoto situm est etiam & de parte eius
debet arg. legi. Cum detoto ff. de rei vindicatione: 2^a quod minus plus
vel est situm Caput hoc contrarium & aduentum situm effectus
erit, Cum hoc non habeat in se, nec circum, nec esse vice, per inter-
pretatione illud augmentum diminutionem ut; igitur quod rei instat in
hoc situm contrarium est inter esse occasione loci adiecti, situm
in alio loco petat, quod non minus contrarium est in se situm

17

nu dabit si Agata de imponenda ditione, utraque enim Decretio dicitur
 nalis est in a parte significat ditione, in 2. tempore q. ditione inducit
 quando impus napponta supra voluntate, que ab alia parte voluntates
 Regita ut in d. 11 & sic fidei ditione delegati 3. ad supra proprie
 huius ditione voluntate, ut in d. 1. contentum & fin. vel agitur
 libras ditione sub illa ditione Cy. ponia. Seco si fidei ff quando
 dicit legari cedat. l. quo de q. & fin. de verbis obli. in hoc tan
 ty modo. differunt quod Suprema Decretione facta singularis in d. 11
 ut sub 2. Sublimeata. d. 1. contentum & fin. Cy. Expressa nocent
 in Expressa n nocent. l. Expressa ff. de Regulis iuris. l. non num qm
 de ditione, & ditione ditione,

in d. 11 ditione
 ditione ditione
 in d. 11 ditione

Si quo Patet hoc modo dicitur ditione l. 26
 Episcopi dabit Cy. Episcopi peruenit, efficit similitur ditione ditione nec
 induit ad ditione pmo ante implemente ditione, ad nu. de ditione.
 Tradamur ad ditione ditione ditione ad ditione n impediente ditione
 gatione quata ut in d. 1. contentum & fin. imo nec differendy ditione.
 necessitate ut in d. 11 & sic fidei ditione ad tanty modificandz ditione
 ditione quata, & ad hunc effecty ditione n debet aliter ditione

Item n per ditione ad ditione ditione nilo magis ad ditione sui ditione
 Cy. bona in loco ditione ditione & vendi possunt. l. ditione ditione
 & l. ditione ditione. l. 1. d. 2. de bonis ad ditione iudicis ponia. ad quod
 ditione ditione ditione ditione quod si nulla bona ut frequen
 tibus accidit in loco ditione ditione habeat nec hoc ditione ad ditione
 ditione: necessaria ipse hoc alio est, ne facto ditione ditione ditione
 ditione. l. 2. de ditione qui n in lege n debet de Regulis iuris. l. 1. ff.
 ditione ff. eode. l. si ditione & ditione de verb. obli. ditione in d.
 & hoc ditione n 3

8. Diximus hanc ditione ditione est. ut ditione ditione, omni auty 28
 ditione ditione est ut ditione aut ditione decade 89 errore ditione ditione
 te impedity ad ditione ditione n 3 quon in hoc ditione ditione ditione
 ditione. Si enim dicit decade 83 errore & ditione ditione ditione
 in ditione in ditione n ob hoc aut ditione ditione ditione
 omnes enim quod quod si ditione ditione ex fonte aliqua ditione
 ditione ditione ditione ditione ditione. l. 2. & ditione ditione.
 huius ditione, de ditione ditione ditione in ditione ditione ditione
 ditione ditione ditione in ditione, ut ditione ditione ditione ditione

ditione ditione
 ditione ditione
 ditione ditione

indicarente l. 1 ff de decendo Bactonus de adhibe dig. 1
 non 33 et hinc quod alio deponit et moderati et simile que indu
 biu civile et gaur agudentio. Sub ubi ad edicti. tractentia
 nisi ipse dicitur testificaria est. Et vale fab. et hinc. l. 1 dig 23 ff.
 2. Et enim ex dicitur civile det. Mutuo videtur irregulari et simile.
 Cuius adhibere et diuendy est. Et dicitur. Certi, t. uncti. quany agenduo
 2 et = neque debet de ma et loco instituta de adhibe, ubi aut Iusti 2
 man, Cu qui loco dicitur potest qua alione velle agere. id est que
 torz demolire n. euz ex hoc gata adhibere gutorz. et sed sentit
 Imperator quod ex famulz Deceptione adhibere dicitur agere ag
 datz dicitur patet n. alio casu. Necessez arbitrio raunz de
 qm in alio loco agat, aliq. n. magis. Et verbis gtabis adhibere
 arbitrariz gutorz. ee. qm quoz quoz ella sit? Suadet Similitud
 Suadet Similitud. Cuius adhibere ee. ex do. 3
 in l. S. duo ff. de d. h. ubi dicitur. Ita. dicitur. aut eu qui dicitur
 certo loco Soluere Porz pone Duem. Exemplo arbitrariz adhibere
 ad non alia reatore. qm quia alio de d. h. d. gutorz. ee. alio vero
 arbitrariz. Cuius que adaptari et applicari n. potest adhibere gutorz
 ne ei inferre argum. de in l. certis d. h. nona uncto. f. ad h. ubi
 Supra de reb. Crediti, alioquin n. Exemplo. Scilicet alio arbitrariz
 ma agere. g. quoz faber et Bachonius decade 91 errore b. cu
 p. 3 ad africany l. 8 hoc ff. et alii p. 1
 Dixim, dicitur d. h. d. h. ex l. 3
 d. d. h. et quia cy hoc d. h. l. 1 c. 1 et equorum nature sit sigly
 cepeita macer gtoranda ff. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h.
 nulle alia ex ead. equitate facultas admittere potuit arbitrio ad
 rethoz qua dicitur. Deo dicitur. 2 qm cy amenty diminutio
 ve g. amenty dicitur d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h.
 in qm merce, ea dicitur eligenda fuit que g. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h.
 3 q. qmuis imis certa quantitate dicitur gtorate, tamen uncto
 dicitur et d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h.
 tridng, n. igitur dicitur certi dari debuit que degeneret anamal
 sua et uncto spat quoz metabapoghot, id dicitur d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h.
 ma que promiscua est nec similitud uncto dicitur dari debuit
 Cy ad imis certa quantitate gtorate, n. degeneret in uncto d. h.
 ead. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h. d. h.

255

exer monlat n. scilicet
 multa adhibere ad d. h.
 ponendi in edicto de
 me arditim agere
 dicam, ad h. l. ubi
 remaneret qm ex di
 lere dea, ad l. 1 ff.
 Verbis Substant
 arditim ingratia in
 ubi ex gtor d. h. d. h.
 d. h. d. h. d. h. d. h. d. h.
 fut in d. h. l. 2 ff.
 ff. hoc d. h. l. 1 ff.
 de gtor hanc tm
 d. h. d. h. d. h. d. h. d. h.
 ager d. h. d. h. d. h. d. h.
 fut d. h. d. h. d. h. d. h.
 d. h. d. h. d. h. d. h.

presentis & merces potius datus sit, ita & non alii. *§ 3 § 2 § fin h. n.*
§ loco nisi de alt. § § § § § cum q^d Communi D. D. aserunt hanc alioq
 certi, & incerti, & exteriore esse & arbitrio additum tantum modo esse qualiter
 accidentale. n. alio arbitria Simpliciter fuerit & alioque arbitrarie
 fieri & eandem ratione. n. alio depericulis & alioque agerant & alioque int.
 de alt. Unaq^{ue} alio est. quia, quia n. sunt simul esse certi & incerti Segrega
 et, necessitate quoniam est, & est de alt. arbitria 6° id quod est. Anterior
 itaque. Unus est datus n. datus. & antecedentis, & un. fin. de alt. fut.
 promissio agit. de merces promissa certo die & certo loco dies eius add
 iudicium efficit. N. potest & potest merces illa alio dante. Locu. ut clausula
 arbitrio addicere. Cy Cotinatio Cotinatio sine alioque venire potest, inter
 esse aut. Cotinatio n. nisi off. iudicis. & hoc diuersitas efficit. ut quoniam est,
 alioque esse tam in diuersis. ut quoniam danti habitatione de merces certo loco
 quoniam agerant notat. *§ § § § §* quod certo loco. ut ex una eius rubrica.
 duas partes dantur fuerunt in quibus de dante arbitria, quatenus, et
 perita. *§ § § § §* in 2^a quatenus perita. *§ § § § §* id quod sunt in
 p^{ro}pones. *§ § § § §* in 2° ad § danti de dante. *§ § § § §*
§ § § § § illa. *§ § § § §* in 2^a ad § dante. *§ § § § §* in 2^a ad § dante.
§ § § § § de eade. *§ § § § §* in 2^a ad § dante. *§ § § § §* in 2^a ad § dante.
§ § § § § in 2^a ad § dante. *§ § § § §* in 2^a ad § dante. *§ § § § §* in 2^a ad § dante.
 quoniam danti ad dante

Diximus directis alioque esse / quoniam danti esse facilius defendi 32
 posse. & quod certum est alioque directis esse que ex verbi danti esse &
 aduersus ludo danti, sed hoc alioque ita danti & directis est, minus
 probata danti danti quo ad hunc effectum ea danti & quod sit
 danti & que danti danti quatenus, iudicium est, sed hoc certum
 locus ad danti & sequit^{ur} diximus nil ad substantia danti danti
 & danti danti personam. & hoc alioque ita danti & directis est.
 2° hoc alioque intendit alioque loci ad danti danti
 da est, & nemo negat id quod iure recte intendit alioque n.
 illud sed nil periculis. & hoc alioque est alioque danti danti. 3° hoc
 est alioque esse directis & danti n. facti, sed iuris est, sed loci danti
 ratio n. periculis. *§ § § § §* periculis existit. *§ § § § §* loci ad danti facti
 est. & n. potest effugere hanc alioque danti quia sua natura danti
 est. & n. alioque qui alioque loci danti danti danti, &
 propter qui danti clausula danti modo tollunt impedim.
 facti

facti magis petat, neque nouis speciebus actionis faciunt, sed quod
alias ducta spectat Veluti de quibus. An. de in l. adeo & videtur
de adquirendo Reus Dominus ubi quod uoluit speciat in nouis speciebus facit,
sed quod est de rege alioquin, sicut alio loco agere in generalitate de in
l. in bono h. no.

33 Neque obstat qd adducta arbitrii clausula, ex multa arbitraria
alio euadat: neq. enim immutat Substantia Formule, sed tantum officium
iudicis det ut Latior potestas iudicis sit. Circa Memoriam: neque enim
arbitrii clausula circa inter locutionem, sed circa id versat in ex h.
Verbi actio fit, alioquin et actio ex h. Verbi est Idem. Cetero ob id
quod in la plenior, Verborum est iudicis potestas. l. 3. de Verbis Et. In
causis preteritis clausulae facte actionis arbitrariis ut et alibi arbitria
reus n. qui si quod dixit hanc Verborum Idem. Qualitatem duplicem
effectum inducere, ut sit arbitraria Verbi, qualitas enim bonae fidei
et arbitrii non opponitur iuri directo sed iuri exceptio =

34 Hec quod ex bono Equo hinc
introducatur ex Vale facit, ne et bono Equo fuit ut agitur
da merere daret, et nichilominus directum est. Vide. l. h. de Idem
ff. de Idem in debitis.

35 Neque obstat de in l. & hoc ut qui Verbus hinc
sententia inducitur est, ne ut recte Accursum Verbo Verbi n. ita
accipiendus est Verbus quasi ex directe opponat. Quia si dicitur
alio loco quod Idem in erat facultas agendi inspecto facto Execu
tionis neq. et si actio ipso iure spectabat, tunc opposita Exceptione,
ob plus pertinet peritus, in Verbis reddenda in sed inefficax quia
ammittenda postea alio iudicio agenti actioi opposita rei iudiciali
Exceptione: sed quia iniquus erat et adeo hinc fuit facta loci Ime
memoracione et redacta arbitrii clausula Verbi alioq. efficit, et spe
rare quod alioq. in Verbis erat

36 Si facit de in l. qd si dicitur & in pernicio. h. et
ubi ait Verbus quod si loco Idem agat, summo Verbi peti
neq. amplius quod, sentiens quod si alio loco agate amplius
quid petata. In hoc sensu ut iure actionis petat, sed intentionem
quatenus loci facta Memoracione ut ipse petita arbitrii claus
sula saltem officio iudicis amplius petat, et hoc sensu accipien
dus Iustinianus in d. & loco, ubi ait quod si loco Idem petat,
qui pura actione recte agit hoc est absque loci Memoracione

quod ait Verbus Verbi actio
deca re, et sensus
fuit separata id est
actio magis faul
factis agendi, quod
lucra illis facultate
erat hinc. l. In quod
Siqui locutionem
ff. de Verbis, oblig.

qua quantitas prima n̄ p̄t̄e p̄t̄e s̄d̄ t̄a c̄i t̄a d̄i t̄o n̄ e s̄t
 n̄ e n̄ t̄i u s̄ i n̄ t̄e r̄e n̄ t̄ s̄ s̄ d̄ e a d̄ e a c̄ t̄ i o n̄ e a l l i o q u i n i n a l l i a a c̄ t̄ i o n̄ e p̄ t̄ i
 d̄ a t̄ i o n̄ e p̄ t̄ i d̄ e b̄ e r̄ e t a l l i o l o c o n̄ e q u e s̄ u b s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e m̄ a d̄ d̄ d̄ i c̄ e r̄ e t
 p̄ r̄ i a a c̄ t̄ i o n̄ e s̄ d̄ d̄ i r̄ e c̄ t̄ a a c̄ t̄ i o n̄ e n̄ e q u e d̄ u l t̄ i m̄ a l l i o q u i n̄ e q u e
 s̄ u m m̄ a p̄ t̄ i s̄ d̄ d̄ i r̄ e c̄ t̄ a a c̄ t̄ i o n̄ e q u o m̄ e l i u s̄ s̄ i g n i f i c a r̄ e n̄ t̄ i q u e
 s̄ o l̄ a s̄ u m m̄ a p̄ t̄ i s̄ n̄ e c̄ p̄ l u s̄ m̄ i n̄ i m̄ u s̄ n̄ e q u e l o c i i m̄ e m̄ o r̄ i a t̄ i o n̄ e
 i n̄ t̄ e r̄ e n̄ t̄ s̄ s̄ i g n̄ a n̄ a t̄ u r̄ a l i a e o n̄ t̄ n̄ o n̄ s̄ a c̄ t̄ i o n̄ e s̄ q̄ ū i d̄ i r̄ e c̄ t̄ e d̄ a t̄
 ḡ e n̄ t̄ s̄ s̄ u m m̄ a m̄ e l i u s̄ n̄ s̄ o l̄ a n̄ o n̄ s̄ a c̄ t̄ i o n̄ e s̄ s̄ i m̄ p̄ l i c̄ i t̄ e r̄ s̄ d̄ e t̄
 s̄ i g n̄ o r̄ u m̄ e i u s̄ e i n̄ t̄ e r̄ e s̄ e o d̄ u s̄ i o n̄ e a d̄ q̄ ū i r̄ e p̄ r̄ e s̄ e n̄ t̄ e s̄ i n̄ a c̄ t̄ i o n̄ e q u a
 l i t̄ a t̄ i o n̄ e q̄ ū i n̄ i n̄ b̄ i u s̄ s̄ d̄ i n̄ i l l i s̄ d̄ i f f̄ e r̄ e n̄ t̄ i a e s̄ t̄ q̄ ū i n̄ t̄ i c̄ a a c̄ t̄ i o n̄ e d̄ i
 r̄ e c̄ t̄ a e s̄ t̄ q̄ ū o q̄ ū i n̄ q̄ ū o l o c o c̄ o e x̄ e c̄ u t̄ =

S̄ d̄ d̄ i u s̄ s̄ a n̄ t̄ n̄ e q̄ a c̄ t̄ i o n̄ e s̄ s̄ u b s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e s̄ 37
 e s̄ t̄ n̄ o n̄ o b̄ i c̄ i t̄ e e s̄ t̄ d̄ e Ḡ a i i n̄ d̄ i t̄ i m̄ d̄ i h̄ i t̄ i d̄ e o t̄ a m̄ d̄ e
 f̄ f̄ d̄ e i n̄ t̄ i t̄ i o n̄ a n̄ o n̄ d̄ e a c̄ t̄ i o n̄ e i l l a i n̄ s̄ u b s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e d̄ a n̄ d̄ a a ḡ i t̄ a t̄
 i b̄ i s̄ i m̄ o d̄ o n̄ e s̄ u p̄ a l t̄ e r̄ s̄ e r̄ u a r̄ e n̄ ḡ o t̄ e s̄ t̄ d̄ e o t̄ a m̄ d̄ e f̄ f̄
 q̄ ū o d̄ a q̄ ū e o n̄ s̄ i m̄ i l i t̄ e r̄ d̄ e a c̄ t̄ i o n̄ e s̄ u b s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e i b̄ i e t̄ i a r̄ e d̄ e
 f̄ i c̄ i a n̄ t̄ s̄ u p̄ e r̄ i o r̄ e a c̄ t̄ i o n̄ e q̄ ū i o m̄ n̄ i e s̄ Ḡ a i i n̄ d̄ i t̄ i o n̄ e a d̄ e d̄ i c̄ t̄ i o n̄ e
 q̄ ū i n̄ t̄ i c̄ a l̄ e d̄ e c̄ u r̄ r̄ e n̄ t̄ i s̄ s̄ d̄ o m̄ n̄ i s̄ s̄ u b s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e a c̄ t̄ i o n̄ e s̄
 e s̄ t̄ s̄ n̄ e q̄ ū e i n̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e d̄ e a c̄ t̄ i o n̄ e s̄ s̄ u b s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e d̄ e l̄ a q̄ ū i
 l i a d̄ o n̄ e l u s̄ d̄ i n̄ u m̄ q̄ ū i n̄ d̄ i t̄ i o n̄ e n̄ e a c̄ t̄ i o n̄ e s̄ s̄ i m̄ p̄ l i c̄ i t̄ e r̄ n̄ o n̄
 s̄ i m̄ p̄ l i c̄ i t̄ e r̄ n̄ e q̄ a c̄ t̄ i o n̄ e s̄ s̄ u b s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e e s̄ t̄ s̄ d̄ i n̄ s̄ p̄ e c̄ t̄ a t̄ o t̄ a o b̄ l i ḡ a
 t̄ i o n̄ e q̄ ū a t̄ e n̄ u s̄ i n̄ t̄ i f̄ a c̄ t̄ i e s̄ t̄ s̄ i e n̄ t̄ q̄ ū i n̄ i a r̄ i e s̄ t̄ i n̄ d̄ e r̄ e t̄
 i n̄ e s̄ t̄ s̄ u b s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e n̄ e s̄ e q̄ ū i d̄ e l̄ a t̄ e s̄ t̄ i n̄ h̄ o c̄ d̄ e f̄ e c̄ t̄ a b̄ a c̄ t̄ i o n̄ e
 s̄ u p̄ d̄ e q̄ ū Ḡ a i i n̄ d̄ i t̄ i o n̄ e d̄ o n̄ e l u s̄ s̄ e r̄ e n̄ t̄ q̄ ū i n̄ f̄ a c̄ t̄ i e s̄ t̄ i n̄ d̄ e r̄ e t̄
 s̄ u b s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e e s̄ t̄ i n̄ h̄ o c̄ s̄ e n̄ s̄ u i n̄ e n̄ t̄ a q̄ ū i n̄ r̄ e l i q̄ ū i s̄ a c̄ t̄ i o n̄ e s̄
 h̄ a c̄ q̄ ū i d̄ i s̄ t̄ i n̄ t̄ i o n̄ e s̄ u p̄ p̄ o s̄ i t̄ a d̄ i s̄ t̄ i n̄ ḡ ū o m̄ i n̄ o r̄ i s̄ s̄ i m̄ p̄ l i c̄ i t̄ e r̄ s̄ u b
 s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e s̄ i m̄ p̄ l i c̄ i t̄ e r̄ e s̄ t̄ i n̄ ḡ e n̄ e i n̄ o b̄ l i ḡ a t̄ i o n̄ e e s̄ t̄ s̄ u b s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e s̄ u b
 s̄ t̄ i t u t̄ i o n̄ e s̄ i n̄ ḡ e n̄ e f̄ a c̄ t̄ i e n̄ e ḡ o o b̄ r̄ a t̄ i o n̄ e s̄ u p̄ e r̄ a d̄ i c̄ t̄ e s̄ t̄ i n̄ d̄ e r̄ e t̄
 o m̄ n̄ i s̄ s̄ a n̄ t̄ a c̄ t̄ i o n̄ e s̄ s̄ i m̄ p̄ l i c̄ i t̄ e r̄ a q̄ ū i n̄ a r̄ b̄ i t̄ r̄ i a d̄ a
 u s̄ u l a n̄ e s̄ s̄ i m̄ p̄ l i c̄ i t̄ e r̄ s̄ a l u a s̄ e t̄ d̄ e q̄ ū o p̄ l e n̄ i u s̄ s̄ e q̄ ū e n̄ t̄ i q̄ ū i a ḡ e n̄ d̄ y e s̄ t̄
N̄ d̄ i n̄ d̄ i t̄ i o n̄ e s̄ u a r̄ e s̄ a d̄ d̄ e
 s̄ b̄ q̄ ū i n̄ d̄ i t̄ i o n̄ e s̄ a d̄ d̄ e
 q̄ ū i n̄ d̄ i t̄ i o n̄ e s̄ a d̄ d̄ e

N̄ d̄ i n̄ d̄ i t̄ i o n̄ e s̄ u a r̄ e s̄ a d̄ d̄ e
 s̄ b̄ q̄ ū i n̄ d̄ i t̄ i o n̄ e s̄ a d̄ d̄ e
 q̄ ū i n̄ d̄ i t̄ i o n̄ e s̄ a d̄ d̄ e

I thought very long about it and
advised her to marry the first
one.

She then told me that she had
written to her mother and that
she would do as she pleased.

I then went to the house and
found her sitting at the table
with her mother and she told
me that she had decided to
marry the first one and that
she would do as she pleased.
I then went to the house and
found her sitting at the table
with her mother and she told
me that she had decided to
marry the first one and that
she would do as she pleased.

I then went to the house and
found her sitting at the table
with her mother and she told
me that she had decided to
marry the first one and that
she would do as she pleased.
I then went to the house and
found her sitting at the table
with her mother and she told
me that she had decided to
marry the first one and that
she would do as she pleased.

Handwritten text at the top of the page, appearing to be a list or a series of entries. The text is very faint and difficult to decipher, but seems to contain several lines of cursive script.

Main body of handwritten text, consisting of several paragraphs. The script is cursive and dense, covering most of the page's width. The text is extremely faded and illegible.

Vertical handwritten text on the right side of the page, possibly a list or a column of entries. It is also very faint and difficult to read.

Bottom section of the page, containing the final lines of handwritten text. The script continues from the main body and appears to conclude the document.

De Clausula arbitrii sive actionis, Jan. dicit 257
addictio sicut loci arbitrarius alios faciat 258

Cap. 13

Præsum ad l. in l. 3 hoc n.º d. & loco in l. h. de act. Et ad l. 9. in principio hoc n.º d. ad l. in l. unica c. ubi conveniatur. =

Num. 1. Non solum qui causa loci regulariter præterens pure petit, plus petit sed et qui loci memoratio facta petit non semper, sed in loci. memoratio fiat eadem quantitas petenda est, nisi tamen est differentia quod qui simpliciter petit, pura intentione dolose petit in differente in omnibus, in dicitur causa cadit opposita exceptione ubi se hitionis et alio loco motu actionis; qui autem intentione loci factam pure intentione et dolose quantitas petit et bona fide, et ditionem simul ratione voluntatis loci addicti intencione et loco in l. h. de act. hoc enim dicitur ditionem in dicitur, quod quidem ditionem in bona fide in dicitur fieri poterat. in l. h. de act. non poterat, sed in hinc dicitur in dicitur, quo solum et d. in dicitur et d. in dicitur, nullus sit. =

2. Ex quo efficitur, ut non minus equum sit, sicut in l. h. de act. loci dicitur, sibi partem tacita. Dictionem sub loco cogit ad dictionem, quod actori alio loco agenti actus d. eandem rationem non amittendum igitur dicitur nec in in dicitur dicitur h. efficitur possit sola loci memoratio, sed præterea clausula arbitrii, nec varia licet, in eodem tempore et actori, et de d. dicitur, sicut actori dicitur exercitio actoris et in alio loco ne ipsa amittat, de eadem alio clausula arbitrii temperata in voluntate perdat quod in dicitur amitteret, si actori simpliciter alio loco facultate agendi dicitur. Et ipso in l. h. d. dicitur faceret, neque plus petendo loci memoratio facta causa cadet et exceptione. plus petitionis replicatio alio loco dicitur actionis opponere possit, ex hoc d. dicitur alio loco dicitur exercitio actoris et in in dicitur dicitur. Arbitrii igitur addictio necessaria dicitur.

Qua est.

Quas tunc iniquitates circa executionem huius actus habet
Una dicitur executionis est altera idem nominis implexatio, quoniam
vix tantummodo actus, Secunda favore tantummodo sui intuen-
da est quoniam tunc ad actus validitatem veniat tamquam in directo
primario sed in frequentibus dicitur arbitrio, ut patet alio G.
tamque dicitur Neque. s. Regnabat ipse actus dicitur caria, quod
ut dicitur pariter sui origine favore actus, ut validitas, tunc
potius ipse dicitur dicitur est = arbitraria ipsa huius actus ob id
appellata est et ut anomala quodammodo et peculiaris naturae habens ac-
tus longe dicitur absolute et velut per autonomiam arbitri-
aria appellata.

Harum enim cum est ut per eam alio loco petita merces, ar-
bitrio iudicis firmata, in idem nominis deducatur, et similiter
alio loco petita quantitas quae facta loci immemorare et per
dicitur peti potest, etenim et si numerus utique certa ultima-
tio est, tunc ob extensum validitatem aduentum dicitur velut corpora
Numerorum cogitant, et validitatem loci cuiuslibet varia est, nec tam
in hac actione quantitas ut quantitas pro ut regulare est. Et si
hinc per eam de solut, Cuius, rotans, quod Thomae Reg. 16. 13
dicitur. cap. 18. ad ut corpus dicitur cuiuslibet loco additum
Regulae validitatis ut in cap. 4 supra generaliter probatur est, dicitur.
tamque numeri differunt amercio, quod huius duplex validitatem habent
variabilis alioque estimationis extensum alioque interesse extensum
Numeri autem non nisi extensum interesse habet sed estimationis
ad quod interest dicitur. L. 3. h. 11. L. 3. de in litig. iurando, et alio
huius. D. D. Oss. 26. Im. G. 9. l. 1. 5.

Hec in infinitum arbitrariis iudicibus.
debet, ad quatenus vix dicitur presumitur quodammodo, etenim vix facti
inventa L. quatenus de regulis iuris inprobare dicitur neque
iure iurando in litig. estimationis Bacob, ad fidem dec. 90. et
et ad huius dicitur. 2. inprobare. Cuius 3. ad Africanum
L. 8. h. 11. Donch, inprobare L. 2. D. Gonzalez in eam dicitur
extensum de foro dicitur numeri 6 ad omne presentiae dicitur = et
dicitur Cuius etenim ubi nulla lux certa dicitur locum estam
ad huius in L. Thomae et quinta de Verborum oblig. in formulas
dicitur petebat alio loco per centum modum dicitur qui
Cuius solui debuerat dicitur et quantitates similiter est

id. Bachovius de act. duba dicitur prima parte hinc b. l. sequitur
60. J. Qualiter d. Conelus 20. Inventariorum Cap. 6. Keisus dicitur in l. 1. illo h. Paulus ait
1. Cap. 15. Valencia illud lib. 2. tractu 2. Cap. 4. Ex numer. 24. dicitur esse singulare iudicium
Buvonius de formulis lib. 1. fol. 289. in hac re actio nihil nisi est quod non sit d. iudicium
index interloquitur ad definitio d. demnat quod p. b. n. g. s. l. u. d. e. t. g. formulis h. d. Buvonius dicit
inter loqueretur neque Teus arbitrio p. a. r. e. t. s. b. d. m. a. c. i. g. de multi ad hanc act. lib. 5. p. 10
beret sequi p. a. m. i. o. r. d. e. m. n. a. t. i. o. n. e. s. q. u. i. n. a. l. l. i. a. t. a. h. o. e. i. n. c. e. t. a. r. i. u. m. C. u. s. p. i. u. s. 13. o. b. s. e. r. v. a. t. i. o. n. e. m. l. i. b. 5. p. 10
a. h. o. n. i. o. n. e. s. s. e. q. u. i. t. u. r. s. i. n. n. u. l. l. i. o. n. e. i. n. v. e. n. i. a. g. r. a. m. o. r. i. s. d. e. m. n. a. t. i. o. n. e. s. h. o. n. e. d. e. a. c. t. d. i. g. 5. h. i. s. t. o. r. i. a.
n. o. s. v. e. l. i. g. i. u. m. i. n. n. o. a. a. c. t. e. p. o. t. i. u. s. s. i. m. p. l. i. c. i. t. e. r. v. e. r. a. n. g. a. i. t. g. r. e.
gula in q. n. l. 2. h. o. c. u. o. m. i. n. o. r. i. s. f. i. e. n. t. i. u. m. d. e. m. n. a. t. i. o. n. e. s. i. n. t. e. r. i. t. e. r.
g. r. a. m. o. r. i. s. i. n. a. l. t. e. r. i. i. i. n. t. e. r. i. t. e. r. 2. i. n. d. i. m. a. x. t. e. n. s. i. t. g. i. n. d. e. x. n. i. n. t. e. r. l. o. q. u. i.
t. e. r. i. d. e. o. c. e. r. e. t. a. l. t. e. r. i. o. m. e. a. r. b. i. t. r. a. r. i. u. m. s. u. n. t. q. u. i. a. d. e. t. e. r. i. v. e. l. i. t. a. g. i. t.
t. d. a. m. n. i. i. n. a. c. t. e. n. o. x. a. l. i. C. i. r. c. a. q. u. e. x. e. d. e. i. n. d. e. x. i. n. t. e. r. l. o. q. u. i. t. N. t. q. u. a. n.
d. o. q. u. e. e. x. t. r. a. o. r. d. i. n. a. r. i. u. m. s. b. i. t. r. a. r. i. u. m. a. r. b. i. t. r. a. r. i. u. m. e. x. e. q. u. i. p. o. s. s. i. t. h. e. r. e. n. a.
a. l. t. e. r. i. d. e. o. a. r. b. i. t. r. a. r. i. a. e. s. t. N. t. v. i. v. e. l. i. t. a. d. e. r. e. t. q. u. e. d. a. b. s. q. u. e. i. n.
t. e. r. l. o. q. u. i. t. d. e. m. n. a. t. i. o. n. e. p. o. t. e. s. t. g. d. i. x. i. t. t. d. a. m. n. i. i. n. a. c. t. e. n. o. x. a. l. i. g. a. g. i. t.
a. c. t. e. d. e. d. o. l. o. t. m. e. i. u. s. C. a. u. s. a. q. q. C. a. r. i. b. n. o. x. a. l. i. t. a. n. q. a. r. b. i. t. r. a. r. i. a. s.
e. s. t. a. l. t. i. i. n. l. 6. s. 1. d. e. r. e. r. u. d. s. i. c. q. u. i. n. t. e. r. i. u. m. C. u. v. i. n. o. i. n. t. e. l. i. g. e. n. d. u. s.
I. u. l. i. i. n. s. p. r. e. t. e. r. e. v. i. s. i. t. d. e. a. c. t. n. 6. d. f. a. b. r. d. e. c. q. 2. e. r. r. s. 16. e. t.
B. a. c. h. o. v. i. u. s. v. o. l. u. n. t. d. e. a. h. o. n. i. o. n. e. d. i. g. 5. h. i. s. t. o. r. i. a. v. o. s. i. c. q. u. e. d. e. c. y. n. o. x. a. l. i. a.
a. g. i. t. C. u. c. l. a. u. s. u. l. a. a. r. b. i. t. r. a. r. i. u. m. d. e. v. e. l. i. t. u. n. d. a. r. e. a. g. i. t. 3. s. i. a. l. i. q. u. i. d. a. m.
a. r. b. i. t. r. i. u. m. p. e. r. i. n. t. e. r. l. o. q. u. i. t. o. n. e. f. i. e. r. e. t. m. a. x. i. m. e. C. u. i. n. d. e. x. i. n. d. e. x. e. t.
i. n. t. r. a. C. e. r. t. i. t. i. m. p. u. s. p. e. c. u. n. i. a. l. o. c. o. d. a. b. i. t. o. v. e. l. s. o. l. u. e. r. e. s. a. l. t. e. r. a. b. i. n.
v. o. d. d. i. c. i. t. g. p. b. a. t. i. m. i. n. o. r. n. g. i. b. i. t. a. a. r. b. i. t. r. i. u. m. i. n. t. e. r. p. o. n. e. r. e. t. 2. d.
v. e. u. s. n. i. p. a. r. e. r. e. t. g. r. a. v. i. o. r. s. e. q. u. e. r. e. t. d. e. m. n. a. t. i. o. n. e. m. n. e. q. u. e. v. e. l. i. t. a. d. i. c. t. a. d. i. c. t.
u. a. r. e. t. s. i. i. n. v. e. n. i. t. v. e. l. i. t. a. s. d. e. m. n. a. t. i. o. n. e. m. p. a. r. t. e. l. 2. i. m. p. r. i. u. m. d. i. s. p. n.
h. i. s. t. o. r. i. a. 2. s. e. q. u. e. r. e. t. e. q. u. o. d. a. n. t. e. q. u. e. v. e. l. i. t. a. d. l. o. c. u. m. d. i. c. t. u. m. p. e. r. v. e. n. i. u. m.
p. o. s. s. e. t. d. e. m. n. a. t. i. o. n. e. C. u. i. p. o. t. e. r. i. u. r. n. a. t. a. e. s. t. a. c. t. i. o. d. i. n. n. i. c. h. i. l. i. u. m. d. e. m. n. a. r. i. p. o.
v. o. t. m. i. n. i. v. e. l. o. c. o. d. a. b. i. t. o. p. e. c. u. n. i. a. s. o. l. u. a. t. i. n. t. e. r. p. o. s. i. t. o. a. r. b. i. t. r. i. u. m. a. t. q. u. i.
f. a. l. s. u. m. e. s. t. g. i. u. s. d. l. 2. s. q. u. i. i. t. a. h. i. s. t. o. r. i. a. e. t. p. o. t. e. r. i. u. m. q. u. o. d. a. r. b. i. t. r. i. u. m. i. n. t. e. r.
p. o. n. a. t. 3. s. e. q. u. e. r. e. t. e. q. u. o. d. s. i. d. e. f. a. c. i. l. e. s. o. l. v. i. a. r. e. o. p. e. c. u. n. i. a. p. o. s. s. e. t.
v. o. l. u. n. t. a. d. d. i. c. t. o. p. e. n. d. e. r. e. t. d. e. m. n. a. t. i. o. n. e. i. n. d. i. c. t. u. m. s. e. n. t. e. n. c. i. a. i. t. a. v. t. i. n. s. o. l. u. e. r. e. t.
a. b. s. o. l. u. i. v. e. l. s. o. l. u. e. r. e. t. d. e. m. n. a. r. i. d. e. b. e. r. e. t. a. t. q. u. i. n. a. t. i. a. b. s. o. l. u. i. t. p. r. e. s.
v. e. l. i. t. a. C. a. u. t. i. o. n. e. g. s. i. m. i. l. e. a. r. b. i. t. r. i. u. m. i. n. t. e. r. p. o. n. i. t. l. 4. s. 1. h. i. s. t. o. r. i. a. 9.
s. e. q. u. e. r. e. t. s. u. b. t. a. A. f. r. i. c. a. n. u. m. a. u. d. i. t. a. r. e. i. n. l. 8. h. i. s. t. o. r. i. a. C. u. m. a. u. g. e. a. t.
f. i. d. e. r. i. s. i. p. s. u. m. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. l. e. x. m. o. r. a. l. i. s. s. i. q. u. i. d. a. m. s. u. p. p. o. s. i. t. a. d. s. e. n. t. e. n. c. i. a. s.
e. x. m. o. r. a. n. i. l. u. g. e. r. e. t. n. e. c. e. r. e. q. u. i. d. a. m. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. e. d. e. m. n. a. t. i. o. n. e. s. e. q. u. e. r. e. t.
a. r. b. i. t. r. i. u. m.

et pignus dicitur. Et absolute. Et pignoraliter non nec hoc sensu in ea actio
ad istam interdictoriam recipit, quod interdictum in iudicio cautione prestat
deus absolute in casibus de q. l. § 1. h. t. § quia si tractaretur in inter
dictum sed semper cautione prestat deus absolute debet et saltem de alio loco
petit. Ceterum naturam habere debet. 2º quia cautio illa non est in re
tione prestat sed deus est affectus opposita una ex illis exceptionibus iudicis
§ 2. ex equitate est admittit. Et effectum legit, ut absolute 3º
illa cautio in satisfactionem habet. Prout in ceteris iudiciis
istis deus solvens absolvetur, quo sensu omnia iudicia absolute
sua dicuntur et sic videtur de iudicio ita in re actio satis
faciens. Et equitas favet illi causis. Ut hoc satisfactio solu
tione sit actio licet reluctantem. 4º hoc cautio nihil attolli tur
buit quod antea non habebat nec ad effectum, ut quid actio
solvat et melior ipsius iudicio circa debitorum fiat. quod antea eret
Et nuda regimur sit interponi sed ne in suo perdat sicut enim
ab initio ita alio loco alio alio tribuit ut nihil omnino per arbitri
um claudat. Prout deo inuenit ita hic ita deus absolute ut per
ista cautione actio in suo salutem integram sit, quoniam enim in re
ista cautione replicatio debet daretur de exceptionibus de iudicibus quod ab
soluto. Ceterum cautio habet tamquam replicatio causa fit in re
tione iudicis melius actio iudicis debet ut regulariter fit. Et istud
de de re vendit. Prout nota maximum equitatem huius ac
tionis et si peculiariter non sit melius iudicis deo si igitur servet.
Prout in factis igitur solutionis loco adducto quod alio loco ad
bitio iudicis periculo probationis ut non obscure colligitur. Col.
§ 1. h. t. de cuius igitur magis deo iudicis ita et magis actio
operatur prestat cautione neque periculo probationis in excep.
debi postea actio exponat. 5º non enim in prestat cautionem
idem modo sequatur non ob istam sequitur sed quia in quod
esse incipit exceptio de qua actio deponere vult. Ceterum
de hac cautione alibi tractanda sunt. 5º pignoraliter.

Ad quod hoc iudicium potest
habetur qui secundum equitatem
solvere, vel in rem

§ Pignoraliter non nec hoc sensu inter
locutio in re alio interponi potest et in re iudicis arbitretur in casibus
de q. l. § 1. ubi in re interponi cautionem in re iudicis ubi in re pignus add
isto loco solvat non per se quod in re iudicis omnis in re
re super absolute § 1. facit quod deus qui semel in re facit
dignus non sit in re in re iudicis. 2º quod non in re iudicis in re iudicis

in illis voluntas ad necessitatem ad capere debet, sed si dicitur ad
de si voluntas non necessitas id exigit. 2° dicitur non extorquet ad
sicut clausula, illa dicitur. Et longum induceret ad directio arbitrii
necessitas id efficit, nec enim aliter agendi facultas alio loco ad
iniquitate ad id dedit potuit. quasi eodem tempore arbitrio imperato
actio redderet. Et supra dicitur, et dicitur. Tullianus in d. d. d.
ubi non alia dicitur inducere arbitrii aut. nisi quia alio loco potuit
ubi per omnia loca / sicut et alio loco potuit potuit alio loco d.
Et postea. Siquis tamen dicitur potuit de hoc quia ex parte voluntatis
mentis faciat tunc dicitur. Ex necessitate subintellecta alio loco
potuit dicitur, in d. d. Ex equitate aliter dedit debuit non aliter tamen
potuit quia dicitur. Voluntas. Non alioquin equitate illa dicitur
redderet. 2° arbitrii non ex voluntate sed ex necessitate origi-
ne habet, maxime cum impedimentis excedit actionis ex gen-
culo. quia potuit oritur, dedit enim actio non potuit aliter quia
sublato impedimento tolli aut non potuit quia dedit arbitrii
clausula. 2° quasi necessitas dicitur alio loco dicitur aliter
redderet debuit. / B. in d. d. non militat cum in ea non per necessi-
tatem sed quia voluntas tamen dicitur. Videtur. / B. in voluntas quia
necessitas dicitur debent. Et arbitrii redderet. / B. dicitur non tunc. 20
Ex casu particulari inferri ad generalia dicitur. Universale
Et si enim in loco necessitas faciat. Et voluntas per arbitrii non
dedit non ex h. inferri. Semp. necessitas militare debere. Et
arbitrii redderet. B. in d. d. dicitur tamen non extorquet ar-
bitrii. / B. in d. d. dicitur ad directio dicitur quia loci velut tunc d.
necessitas in dicitur suo modo dicitur. / B. dicitur dedit inferri
Ex dicitur particulari ad universale. Si arguat. Inferri
Ex dicitur finali non impulsiua dicitur particulari, si enim
ratio finali inducendi arbitrii per loci necessitas fuit. Et
si deficeret necessitas non induceret. propter dicitur voluntas id d.
in d. d. dicitur. arguit dicitur. sicut quod in loco dicitur
in d. d. dicitur. Ex dicitur in d. d. dicitur aut enim dicitur
inducit aliter arbitrii. Et dicitur voluntas salva. / B. in d.
dicitur. Et dedit quod in loco dicitur. arguit. dicitur. / B. in d.
dicitur. Et dicitur voluntas salva. Et dicitur voluntas sola inducitur
dicitur. quare non dicitur. dicitur. / B. in d. d. dicitur. / B. in d. d. dicitur.

debet debuit, non sicuti actor alio loco agens solum reo voluntate: et hoc loco
quod arbitrium: ita tunc alio loco die solvendi solum actori voluntate diei debeat.
actori arbitrium debuit: Deo eo ad in fundamentum. Et addo favorabilem
et deos, quoniam actores ita ut etiam dato arbitrio propter locum in principalem
actoris voluntate veniat, sed in frequentibus habet rationis voluntatis Verus et h. pr.
h. 110 = 4° id probat sub modo et propterea in de actionibus, de iure actoris, 25
arbitrarius refert hanc rem, actus et ait ita quod certo loco promittit
et petit non addit et quod certo die promittit est. Et Regius in l. si duo 26
et de constituta ait, quod si dicitur quod alio loco et tempore debet. Et postea
separat. Locus et tempore, dicens quod si alio loco dicitur ab actoris agat. Exempla
arbitrarius actionis agit debet non quod idem dicitur si alio tempore agat.

6° mihi maxime fun 27
damentum est anemine quoniam dicitur tactu. Manus titulus de dicitur pecunias
quoniam dicitur. Sequentes proferunt. Sicut quod in materia de mercibus pro
mittit certo loco actus erit agendum supererat de mercibus promittit. certum die
nihil enim aliud est dicitur quoniam certo die promissa solutio debet aliam
quantitatem sicut absque die factum, tale erit nisi terminus deus dicitur aut
natus erit l. promissor. Et si de dicitur nihil quod aliud hanc actus petebat.
nisi quod ponere numero est. Dicitur. Et de dicitur. sicut idem Regius
et lib. Et ad dicitur de rexa actus egerat, et dicitur erit sub. agit. Videnda
inscriptiones in l. 3, 5, 7, 11, illius si si totus legat. Titulus nulli
actus de dicitur arbitraria agelat, ut debet propter ad dicitur
dicitur: potius in l. si duo et. Dicitur avertit. de aut dicitur. Exemplo ar
bitrarius actionis de dicitur agi. si alio loco petat. Videnda Tab. 15 Con.
Cy. 3 idem Faber et Gidius h. dicitur, et. Bon. in d. l. 3 h. 110. Bachmann
Ad dicitur l. 1 dicitur 23 h. 6 l. 110.

Rebat ut respondeamus, Dicitur funda 28
mensis. non dicitur de re l. 4 h. 110. ad quod suppono dicitur in illis dua
bus Exceptionibus, non de officio iudicis sententia sed de iure actionis, et quia
aliam non erit de regula. Et quia eas dicitur ut eiusdem naturae itaque
et illa amplius summa ubi nisi quod erit regulatus quoniam illa dicitur
tas temporis ubi et nisi voluntas temporis interveniret iure actionis ex
Verbis expressis Regulationis venire debent. Ex mente dicitur non officio
iudicis. alioquin si voluntas temporis interveniret non amplius quod
peteret. loquimur de voluntate actoris, sed amplius officio iudicis veni
ret h. supposito non male Regius ita accipi potest. ac si diceret nisi.
pena et id quod intell. esset regulatus et nisi dicitur similiter regulatus

officio iudicis Veniet Extrinsecus interese ob ratiõ de qua in l. 1.
 tantum de negotiõ gestis que vna ex differentis est actionis
 bonæ fidei, & iudicis iuris Bachonius de actionib, dicit 6. tit.
 11. Maxime in iudicij iudicij ubi n. venit ratiõ quod nominatim ex
 gratia sit et Equivoca. 2.º Sed adiecto Veniet id quod interuenit
 actionis ubi loco adiecto Veniet Capite alio ob eandem rationem.
 id n. venit ad officio iudicis l. fin. l. 2.º ff. de iur. iur. alioquin fãtior tenet
 1.º et nominatim interese alio officio iudicis Venire dicit in hac act.
 l. 2.º § nunc de officio 6. tit. 3.º id euidenter probat ex ratiõ in l. 1.º
 Cetero 5.º ff. Commodatij ubi ait Dicitur id quod in act. ratiõ dicit.
 temporis officio iudicis Venire, si officio iudicis inest ratiõ.
Locu & temporis habeat.

34

Itaq. Vetus est nullo modo in iudicij iudicis interese
 Venire maxime si Extrinsecus sit, ut eniz simile interese Veniat
 necesse est, ut dies adiciat & locus nominatim, & quod ad hie
 eius natura sit & fiat, ut officio iudicis habeat quales s. omnes
 actiones bonæ fidei, & arbitrarie, si eniz vny lo hui desinat,
 interese Extrinsecus n. Venit. n. §. ratiõ n. adiciat, & in alio
 sit bonæ fidei n. Venit l. fin. ff. de periculo & commodo l. si hie
 ratiõ l. 1.º ff. de venditorij de actionib, Emph. 2.º. Si dies & adie
 ctus & locus ubi n. interese off. iudicis Veniat, ut supra p.º est.
 nullo aut officio iudicis sit in actionib, iudicis. in iur. iur. n. Veniet, id eniz
 officio iudicis admittent l. 2.º § fin. l. 1.º § fin. h. tit. l. 3.º de iur. iur. ubi
 do l. 5.º ff. Commodatij. §. neque vixit actionis. neque off. iudicis id,
 actor neq. p.º est. neque obstat de iur. fin. de cond. iur. l. 22. de rebul. 3

35

actor neq. p.º est. neque obstat de iur. fin. de cond. iur. l. 22. de rebul. 3
 Cred. l. hominij 31. mandati l. 3.º § super venditorij de act. Emph.
 qui omnes de Extrinsecus estimat, que actioni vixit, n. off. iudicis
 Venit loquentur neque de in l. quoties in die 59. § l. 1.º ff. de per. act. qui 3
 Distincter de estimat Extrinsecus loquentur. in tamq. eorum legum,
 sensus est. Et si eniz esset nihil obstat. ut dies & locus imperant
 incunda res debet estimat, ut in d. l. fin. de cond. iur. § ad h. estimat
 tio n. ineat, ratiõ actionis, quo nec dies Venit. nec conditio, nec in
 locu pervenire potuit: id p.º hie tempore. Cetero tempore alia p.º
 lege desinat in p.º est.

37

neque obstat Similiter de in l. si fundus 114. de her. 3
 ubi qui loquitur de stipulat. fundus sua dicit que facta dicit in obli
 gationib, aut q.º facta Continet. sin. fiat quod p.º est. ut p.º

22. de reb. cred. 31. mandati
 de rebul. 3.º § super venditorij de act. Emph.
 in die 59. § l. 1.º ff. de per. act. qui 3

quo ad obligationem substantiam ad tantum quoad executionem & gratiam
 per vig. Exceptionum Maxime in nro tractatu Veri Et si deus verbi
 ipse Duenhoris includat n eo magis quidem allud operat, neq
 modus addicendi loci esset Ut glia minusque alio loco ad hoc de
 dat Sed actus necessitas, que in distincte militat ob periculum
 plus petitionis & imp. tales imbit. de Exceptionibus. Nec semi
 liter distinguendy inter mutuum pecuniarium & aliarum mercium cogni
 Co Vilitate id ex necessitate Tribus Executionis actibus qui nates
 oriat. Et h. t. Ut Vult Bachovius, 2a Fabry qui hoc omnia
 summario dimitit de cade qe era. Et idq. Bachovius &
 act. dng. 3 parte 2 No. 3 q totq.

9

sa Indico Depetat Induciana Videnty est. forte quis se debere exi
 rimari centz vitium quantitate Exbori, in debito Exbori soluit
 an in Depetate quocy q loco possit Depetere? an in nro Exbori,
 Intra act. indigeat Et alio loco Depetere possit? Vario gret.
 neq. Utq. Vere Strabit mutum Ut certo loco reddat. nra act. indi
 gel, ita Indigere Vdebat, utq. inter pretarie Strabit. Deo gmu
 tuo alitq. Tui obligat. & isq. mlt. qd m' se Cont. obli. Et si quis
 que de obli. fact. q. sicut Ex amium habere intelligit q
 indebitz soluit; Ut in indebitz apparet reddat: ita Deo ani
 my habere intelligendus Vdet: Ut eode modo quo soluit ipse de
 ddat: soluit enz certo loco & y ellus loci Vilitate: q eode modo
 reddendy est: nichilominus Jaxius ait Paulus in L. qua loco cer
 to 22 ff de cond. indebiti ea rati. n enz inquit Exboris soluentis
 eade species Depetitionis sequit. duplex enz Deq. habs. q inde
 bitz soluit. Substrany Depetitionis, p. ut absoluat obligatog. i obli
 gatio constat 2a Ut mutui ineat Inactu t alitq. in alitq. inter
 pretatioe) Ut Depetere possit Exi 2a Deq. q a lege induat
 n qualificatuz est; Ut sup. ad simplex ex inco n operet p. p. r.
 que Voluntas, ad Lex, cu' latu hny fuit soluenti Trulere, ne q
 p. p. r. i natura altera Conplectet; sicut enz favore soluentis n in
 ducit, Ut indebitz Indico bonz fidei sit, si Conshmans se debere
 Co duent. bonz fidei soluat. ita nli favore eius q recipit Solutog
 t Vltiuz q induit, Ut loco substantata Depetio sit: nli n operet
 soluentis. 2a Conshmans ea euer Ut locus Depetitionis adiectuz
 intelligeret, qz locus addicat. Vilitatis causa quomodo enz de
 p. p. r. Vilitate cogitare p. p. r. qui alitq. Conshmans Indico loco

Explicat l. 22 ff de solut. indeb.

Solut. nec qui e fecit causa ut sic in induceret. Deceptus dam
in scilicet vitandi potuit e fecere ut induceret ad lucry captand
dy maxime qz ad hoc vltima n' exsequat nuz a d'no qd
opus necessitas e' ut vltima v'ia d'nti est. v'ite fauer in
nationali ad l' 22 de cond. indebti. Idem q' Cui 23 Pauli
ad l' d'nti. Bachovius de ab' v'ia supra h'c q' Pauli men
insupra d'nti v'ite est.

An autem qui Episcopi debet capere
re soluit possit repetere opportunum querit; siem scien soluit
indubie n' repetit ar' legi fm. h' t' si v'ia ignorans dicendy
v'iat quod toty repetat n' n' deducta vltimate soluit ar' legi
V' r' d'z Iulianus h' t' l' qui Exceptio qd de cond. indebti
Maxime qz Exceptio perperna qz v'it habet ex d'nti n' legi
mera equitate ornat quia quid aliter in expensu vltibuff
disputat. id an h' causa d'nti arbitraria dabit ex causa promu
v'it. v'iat q' n' qz v'ia v'it fauore additoy fuit in p'n
nuz ali obli g'atoy loquimur q' ad ad v'ia interfuit simul
ignorans accepit / I'odie v'it auferat loci vltimay reo
qui in p'ncipali ad hoc ad v'ia erat: nihilominus v'ia v'it
ob r'at' d'eg supra que multo forius procedunt. qz soluen
Carthmanit. se omn' loco debere. ut in p'ncipaly: I' vltimay
cuius aquo repetit n' v'it h'odie in eo q' d' b' t' illo loco repetat
qz n'ully loco additoy pro mutuo habeat; id in b' q' t'oy ab
eo repetat abiq' eo q' d'educat; q' q'ius interfuit in p'ncipali
adhuc loco f'it h' recipere de qua ab' n' agit ad de ca que
eo promutuo nascit qua repetens n' h' h' loco p'it; id qn
tate. l'imito paxatoy n' f'it Ignorans admittere pcedunt
in hac specie que d'icimus infra. qz de cog'at' de in l' p'ccu
nuz v' de compensatoy. L'emo f'rat.

certe loco dare q' testator iussit, q' agat aduersus herede
Cognati tractu alio loco d'nti. In r' Cu heres h' t' l' i
fidei d'missy so de iudicij l' cy r' q' eod' q' de annu legari
fieri cu' proponat. alio loco mota ab' qz quo testator dare iussit
gnus em' h'c ab' in quibusda' ab' h'one bonz fidei v'it t' t'
3 C' m' q' caus in int' l' d' eleganter q' in soly de ab' l' h'ou
ius modi q' d' h' d'ez. l' Cui 23 Pauli ad l' d'nti d' e' h' t' n' d' d'nti
I' d' f' d' d'missy de iudicij tamq' v'it iuru ab' est l' b' d' e' m'
L'it iuxando l' v' de condic' causa data, d' h' d' arbitary n' ec
v'ia est

x. maxime q' in v'it ab' an
soluit' repetere habere h' h'
indubio Cui n' in s'ngle locu
liberate vltimate causa add'
ante m'oy comm' qz p'nt
n' repetit nisi ob comm' in v'it
eius interit ino in d'nti
n' repetere sicut q' ante d'z
v'it l' in d'z v' d' h' ay r' d' d'
indebiti n' ob'at d' d'z Iulian
eterz debitor quocuz d' d'ie p'nt
vere: n' quocuz q' loco l' p'nt h' t'
alio loco solvens n' liberat C' d'
indubite v'ite auferit. Cu' soluit
nit t' v'it q' d'icunt al' t'
seu d'nti: a debitoy sem' q'
v'ite f'it. Volenti creditor: em' t'
ignorans n' sem' v'ite f'it l' o'
v' q' 18. Cui 23 d' 20 f'auent
de cond. indebti v'ide l' 19 de legat
2 Reius, inter q' l' q' 19 d'icunt
ob' t' q' r' ob' r' l' 3 additoy
ex an' d' d' n' habet v'it
intate Amu' nec paxatoy
vide Bachovius ad d'icunt
l' d' 21 h' s' l' d' d' t' t'
v' bet p' p' q' d'nti
l' d' d' de cond. indebti
A... d' d' n' nuz qn arbitary v'it
nuz d' extra locu agat' p'nt
v'ite. q' d'nti l' n' p'ncipal q'
t' l' h'is n' posse Ignorare Cui
int' t' n' que off. quise iudicij
v' d' d'nti v'it: a d' d' d' t'
s' d' d' d' q' l' v' d' d' d' t'
semul Ignorans summa p'nt
q' d' d'nti v'it: a d' d' d' t'
v'ia est

...necesse est, ut ...
...qua agit.

necessarium est, ut ...
...quandoq; ...
...admittit ...
...reddat ...
...actibus, ...
...tamq; actus ...
...to iudicii off. ...
...ta formula quae ...

Proveniet semihex ...

12
actio d' arbitrii recipiet ...
...si locus adductus ...
...in l. ...
...Vinea ff. de ...
...reddat ...
...est locus adductus ...
...causa vero ...

13
...nec acorno d'ari ...
...ad ...
...bitarij ...
14
...indubij est ...
...quia sub iudice ...
...nonibus, ...
...perse arbitrarij ...
...clausula ...
...actioe ...
...afamat ...
...suet ...
...praepara ...

...arbitrii ...
...indubij ...

eia. Cuius habeat^{ur} facit q^o testator n^o favore heredi locy addere
 Cuius loco addere possit. Tunc Cui testator nihil addidit
 nec ubi erat prestanda. Veri est q^o legator 38 de iudicij & alio loco
 erat. Tunc Similitex favor legatarij duxerat. in heredi q^o hic
 sui ingenio trans portare teneat. Et ad^o ad scribendy. Inventus et C.
 d^o legat^o ad^o personali. Ingonas heredi n^o d^o gaxere in loco addie
 no. Cuius ubi n^o sit neque in loco domicilij dicit q^o foreumq^o ut
 per potest. Cui nulla heredi inuria fiat imo Comm^o dy. Leg^o r^o q^o
 vante periculo plus petitionis villy militat impedimenty quom
 nus directa alio. Exerceat. Cui heredi n^o d^o gaxere ubi. Veri est in iugis
 p^o vicio mitet. Legatarij t^o certe h. b. male in id^o interest. Et
 loco idoneo Exercebit. Cui facti sit delegatis. Moxa facti sit. Cui
 quis ab alio ff. de de. Indicata, reg^o f^o v^o i^o sententia defendit q^o m^o
 dueris. Vationib^o.

rog. quas in
 Cui legator
 tunc tunc
 tunc sic
 in faciments
 v^o delegatis
 v^o dicit^{ur}

Videndy. Cui An ex causa Inacty in nominatoz. Ex q^o t^o p^o p^o i^o
 p^o Verbi alio t^o dicitis causa data dicitur. Viniq^o t^o select. q^o 26.
 Merit^o 2 obs. q^o 15 & 16 Cui addidit. Cui Peter 2 opusculoz select.
 1° per tota. D. Oroz de h^o p^o q^o tota. Verbi 3° nra alio. Cui ha
 vere p^o p^o q^o quide. Sica Invento sit. Cui q^o t^o alio. Innotoria p^o
 scripti Verbi t^o Ex p^o mutata. Dicit nulla q^o t^o est. Cui Similefo
 Inventos bonz p^o p^o sicut sint d^o ab h^o n^o. Et in h^o t^o de alio. Cui h^o 17
 Veri Inventos, si termin^o ponant habiles. Veluti. n^o ita q^o p^o p^o Invent^o
 facty de Cui. Ut tabulz p^o p^o q^o d^o n^o p^o p^o ea m^o h^o repetere. Cui q^o
 licet. Inni Veri Cui. Dicit n^o n^o ab h^o si alio pecunia legatarij, sed
 magis in h^o casu. Inni Veri Cui. Cui q^o p^o sub dat^o. Inacty sit, q^o Inacty
 innotoria casu quo. Cui h^o t^o h^o q^o p^o n^o Inacty, innotoria
 t^o q^o ad mutuo adaptanda. Venit Cui magis q^o in casu. Cui h^o t^o d^o t^o n^o
 n^o Inacty causa data, sed Inacty. Cui t^o Inacty. Cui repetendy est. q^o
 In in Cui q^o fin iunta. Et. ff. de rebus lacerari. Videndy. D. Valent. v^o l^o l^o
 boaz. 2 q^o 2 n° 2. Cui q^o 14 n. 6. Cui. Roxaz de in d^o q^o t^o l^o q^o 3 num. 6. Cui
 p^o p^o q^o 1° f^o d^o q^o Cui. Cui. Bacchini^o ubi. Cui de alio. Veri supra d^o h^o
 Veri denique. Cui itaq^o q^o t^o Verari potest. Innotoria ita Inacty
 fuisse facty. Cui ut Cui. Cui q^o de, Cui casu quo in Cui. Cui d^o t^o h^o
 Cui. sed Cui h^o q^o p^o p^o q^o f^o q^o Cui. Cui d^o t^o h^o q^o de
 dolo t^o p^o p^o Verbi. Nunc de hoc in licet disputare. Cui q^o si
 facty ff. de p^o p^o Verbi. D. Comm. Select. d^o q^o in id^o quod m^o
 interest datos. Legat^o n^o t^o Cui n^o ut m^o pecunia interuenit, nec, nec ad^o Cui
 p^o p^o q^o d^o materiale quia p^o p^o p^o p^o h^o Cui alia q^o t^o
 An subiect in obligationib^o facti. Veri n^o p^o q^o p^o p^o p^o p^o

16

17

18

die q^o in h^o p^o p^o d^o d^o
 t^o Cui q^o si facty q^o q^o
 Cui arbitaria. Cui arbitaria
 n^o ept alio arbitaria. Cui
 icenti Enumeratioe p^o p^o
 numq^o in alio p^o p^o p^o
 h^o h^o

quod interit adhi. Debit iusta. Statutus. facti & stipulatione in
dum dunt & Celus de Verb. obli. & siquis ab alio de re iudicata Excep
ti aliq. casibz. Vbi ad factu. p. q. d. Celus de Ver. Valent. 2° q. 1°
Sententia illud hinc lib. 2. tract. 2. q. 4. an. 22.

19

An in qm si factu. certo loco qm
sit ut nra adhi. Debit qz ob factu. in sequu. alio vid. q. d. inter. b. p. e.
re. Debit alio loco in qua quest. sem. mibi. Vbi dicitur Curaci officio
3 ad Africany in l. 8. h. 11. & Fabri decade 30. era. 8. & Bachonius
ad Treul. p. 1. d. 2. q. 2. h. 6. l. 1. c. de Donely in l. 2. h. 11. Ergo Ba
chonius de al. d. d. 2. q. 2. h. 4. qui habet q. q. agit in d. q. d. inter.
ob factu. loco d. d. n. legu. Cuz alio loco alio arbitraria necessari
n. est id directa inveni. Sicut agit. ac si nullus locus factu. addicte. p.
poneret. 1° q. d. Sicut q. d. indebitu. certo loco. Soluit. duplex Debitu. 1° h.
rat. 1° supra dicitur est 1° quoad solutio. Continuat. obligationis. 2° h.
quo ad obli. in duenda. 1° q. d. Debitu. 2° h. legu. negre in 2° qualitat.
loco inveni. 1° h. 3. Debitu. n. reddat. qualificat. id quu. sit. 1°
in obligationibz. faciendi duo Debitu. inveniunt. 1° q. d. Debitu. qu.
ad factu. Cuz Valitate. 2° h. legu. novanti. tacite. maxime obligatio
nis. quoad d. q. d. inter. 1° h. 3. Debitu. non reddat. qualificat.
id Simplicia. quu. absq. loco. addicte. ob eand. ratio. q. d. legu.
q. d. loco 22. de d. d. in debitu. 1° h. nemo dubitat. dicitur. omnia
esse factu. igitur. Valitate. 2° h. 3. Debitu. eius. q. d. inter. 1° h.
loco. & absurd. est induere. Sub. Vna. loco. addicte. ducesas. Valita
tes. & adeas. induendas. Sub. intelligere. plura. Sub. multiplici. Singu
laritate. 1° h. in l. 1. c. de doti. promise. No. 1° h. 3. Debitu. loco. add
icte. Sub. intelligimus. factu. Valitate. 2° h. 3. Debitu. Cuz. tacite. novata. est
matru. ob. mox. 1° h. Debitu. Ponet. in d. 1° h. 3. Debitu. & Celus de Ver.
obli. 2° h. 3. Debitu. in d. 1° h. 3. Debitu. & Bachonius. ad Treul. q. 2. h.
Verb. obli. Vbi. & infra. intelligim. Vegetu. locu. circa. hanc. materiz. 3° h.
6. loco. intelligimus. Conuentu. Valitate. eius. q. d. inter. 2° h. 3. Debitu.
Cuz. Strahens. deducens. factu. Cuz. Valitate. Sub. loco. in. obligatio. n. 2° h.
analogitate. p. m. d. ut. 1° h. 3. Debitu. omnia. dicitur. Valitate.
alterius. Valitate. Sub. loco. 1° h. 3. Debitu. tenendus. sit. 3° h. 3. Debitu.
l. 1. q. d. minor. D. n. ammaducere. quia. si. ead. locus. Sub. in
teligunt. in 2° materia. 1° h. 3. Debitu. sequeret. quod. Vno. eod. q. d. h. 3. Debitu.
1° h. 3. Debitu. duas. Valitates. dicitur. alio. loco. agendo. alio. Debitu. 1° h. 3. Debitu.
Velut. accessio. accessionis. & qualitas. qualitatis. daret. Debitu. de. h. 3. Debitu.
1° h. 3. Debitu. Castello. de. h. 3. Debitu. q. d. an. 2. n. 3. pone. promise. loco. d. d. h.
vnu. n. 1° h. 3. Debitu. Debitu. alio. vid. q. d. inter. in d. 1° h. 3. Debitu. n. 1° h.

fi. Henas. n. 25.

In 3. Simpliter quatenus interit Communiter nec de fructu, d qua
 tenus interit de fructu nec in loco dicto / t pone presbitas operoff
 in fine t aliud omnino factu / Vnde venit omni factu Vltima
 factu, Vnde pone qd alt. arbitraria alio loco agit actor / re segnat
 Poteri oppone / O petit supra dictu interire Veniet in soltu est
 matio simplex factu Vltima igitur dat. dicitur d. Amplius Vlti
 tai in soltu alterius Vltimat in eod loco forte qd poena commissa
 sit t aliud acciderit t quod magis negotiu facturus esset talia
 deggi in l. 2. §. in h. t. Maxime Cy Ratio Vltimat nec in hab eat,
 mora commissa qn d. actoris Vltimat dicitur. Et in prin. d. §. in h. t.
 n. d. actor qd contra locu id qd interit petit nullu auferit deo Vltima
 t. dat factu nec plus petit. q. directa alt. agere potest. Et sequit
 dicitur est. Antecedens probat. nq actor nil aliud petit qm factu forma
 tio, O quide eius factu, quod in loco dicto fieri debuit. In sicut in qui
 alio loco petit merce s. mandu. nq petit s. mandu merce eius bono
 agit, nec alio, petere potest. Et supra d. q. probat. est. Et dicitur nq
 pet. allegare qd igitur interit factu effectus fuisse illo loco sibi eni imputet
 qu n fuit, nec amplius ab eo petit. qm peteret in loco dicto atqui di
 cet qd in illo loco dicitur, purgare mora potest ante lit. d. d. t. q. m. d.
 xime si dies adductus n sit. Et s. h. fordegerus ad fabru lib. t. trac. 1. q. 11.
 Nunc aut qd alio loco t. merce purgatio n magis Vltimat factu sit qm
 alterius dicitur purgare mora n posse id neque h. sensu aliquid deuss
 auferit Cy mora purgatio n magis Vltimat factu sit, qm alterius xer de.
 ductu in obligat. neque eni inter Vltimat dicitur tunc h. numerat
 ty fuit, id inter t quietate eod eni modo dicitur t queret. si in alio loco
 adducto dicitur post merce factu eo tempore qua Fabri omnes illius
 loci aliquo accidenti absentes t impediti erent. S. Coquere id a parrat
 Inltus in l. ey q. insulz 93 de iudiciu Cui perperu respondet. Bach.
 ius melius Curacius a d. i. q. 22 quoniam Page d. a. quid d. d. Vlt
 supra Manet igit alio quous idoneo loco id quod interit per posse
 Similiter dicitur Cy id quod interit subcedit in loco
 materialis dationis O petit alt. prescriptis verbis in specie supra q.
 porta que corda. Expensenda. Et de p. m. d. t. Neque dicitur.
 In in l. intony d. h. t. Vbi ait Inltus qd si qui promiserit se merce
 traditurz certo loco / illud eni supulat, parue intelligenduz est. Et
 in l. 39 de d. t. h. t. d. in sortu d. n. decz de d. d. t. in debitu d.
 Vltima in fine de a d. m. t. r. t. Vltimuz Cur. d. d. t. t. m. d. l. d. t.
 alt. arbitraria Vltima ee, O tamen factu supulato est, etenim respon. mora interueniente dicitur
 deo, me ait Paulus h. a. d. t.

+ l. i. t. r. v. g. 319. c. 1. m. d. d. l. d. d.
 + Henao. n. t. Page. 4. 1. 1. 1.
 d. m. l. i. u. s. q. d. i. n. i. a. d. i. n. t. e. l. l. a.
 t. e. l. l. i. n. q. u. i. e. d. e. g. i. s. s. e. q. p. a. r. t. i. c.
 p. e. t. i. t. i. o. n. i. s. a. l. t. o. r. s. u. b. s. t. a. n. t. e. r. e.
 a. g. a. t. n. e. q. u. e. q. u. i. s. m. o. r. a. f. e. c. i. t.
 V. l. t. i. m. a. t. e. r. i. n. c. a. a. l. t. e. r. e. p. e. r. t.
 q. u. e. a. t. q. u. i. t. e. n. s. n. a. m. i. s. i. t. e.
 d. e. o. m. e. a. i. t. P. a. u. l. u. s. h. a. c. a. d. t.

Verum amamus hoc. Logus sumus in proemio supra primis tenet. Videndi circa
 illi personis dixerunt. Bachinus ad Decretum lib. 3. tit. 2. sup. 26. tit. 5. litt. C. Et dicit
 est, arguit tunc effectum aliorum, dicitur 6. tit. 21. D. Gonzalez cap. 4. de exceptionibus, l. 1. ca.
 Bachinus, dicitur actioni cui
 potest opponi etiam iudicari bonae fidei actus. Martini q. 4. agnita bona fide nulli non est necesse
 ordinari aliorum opponi nulla arbitria clausula nisi alio movet. Martini facit l. 3. b. tit. in
 re ante plus personis etiam arbitria clausula necessaria est aliter iudex non poterit. Martini
 in re putat effectuale. Ex parte Martini loci ubi dicitur est. Circa Valde obscura. Describitur
 notata per se ad hunc ad hunc claritatem gratia hoc. Illusiones de hunc possunt. l. 1. in bono
 iudicari non plus potest etiam ex fidei iudicari quoniam Martini plus potest quoniam bona fide non agnoscit b. tit.
 admittit ex equitate quoniam abiq. loci memoratise perit. 2. Exceptio plus personis
 Martini maxime dicitur neque certum in bono fidei iudicari quod opponi potest in Martini impone. Martini
 clausula dicitur potest argui legi moria. Martini apud propterea. In Martini generis iudicari opposita. Excep.
 Martini. Excep. l. 1. seg. de
 obiq. Hic singularis te. in
 fidei Communi de fidei
 Martini dicitur ad hunc
 Martini dicitur 89. l. 1.

Ex his licet arguit. Sacerdotum debet mihi
 centum Cyberis. Ex singulari sub addit. predicti loci dicitur, eorum
 debentur ducenta. Ex tractu bonae fidei puta Comptonis, perit amet
 ducenta, quoniam dicitur ante oppositio dicitur non solum debentur,
 Unde etiam admittit in hac quantitate centum et propterea dicitur
 habere debet eius quod mea interest pecuniam Cyberis soluta esse. Et
 aut dicitur habere debere ducenta dicitur habeat. Simul lincis
 quod dicitur interest pecuniam Cyberis soluta esse. Sic quoniam iudicari bonae fi
 dei dicitur habeat interesse loci non solum in iure actionis suo modo
 Veniat ad dicitur et exceptio dicitur obiciat. Intra quod dicitur
 de de act. bonae fidei intelligendy esse quia Sacerdotum est qui dicitur
 tus sub temporibus Adriani Imperatoris quod floruit, et ad sumum te regit
 impora dicitur dicitur cum in dicitur ad fuit teste Capitolino. Et dicitur
 teando dicitur dicitur unius illius l. 52. cum tempore non dicitur
 dicitur erat dicitur Martini dicitur quo in dicitur fuit dicitur Martini dicitur
 cui opposita dicitur mali excep. dicitur admittit dicitur in bono
 de act. quod dicitur Martini multa quod impora impexant dicitur dicitur
 est, in dicitur Vol dicitur Comptonia, dicitur dicitur dicitur

de obli. Pact. l. Servit de cond. et dem. C. sexcentis aliis omni.
no Videndum Amain. 2 obs. W. D. 12 Cur. 21 obs. 3. 3 Costa Selectarum
1. q. 8 Reus differentia 1. q. 21 D. 85 Foto. f. Impossibilium ff. de leg. in
reel neque soltat ex inl. insula & inogere locati na omnia Resi inter
pret. lib. 1. q. 22 dicendum Verbo ibi Solentes bona fide inq. apponunt
intra q. insula edificet in dicantur suscepi ee allegari Congiozem
apponunt. Et patet ex d. 1. Verbi ibi q. ad acty ageret ee ut eo q. a
ho absolueret. Cetera igitur arimioandi & iugandi que in impossibilibus
presumit Inventio, Et ita impu. maxime in bono fidei Inventio, ardi
talis boni viri tenet.

46
Pag. 1. n. 9. v. 177

Seque similiter soltat ex in l. simili de et delegatis

Inq. ibi preter qm q. ut verbe ait f. got. testamety facty ante mor
te posunt ex Testib. servu trans portari per fozu q. Romo, Et hanc fi
ne mente testatoris na t. sanus H. fauce potuit, t. infirmus, nemo de
Salute desogezat: Si termini precisi ponent. Vbi t. q. curaret d. u
ura tamq. ut mendy illud idius quo moratus fuerim tolret Et d. d.
in l. f. fauce Normary Voluntary ut supra dicty est Videndum Petrus
Barb. in d. l. 12 de delegatis. Et curus mente, Et Verbi omnia du
gra dicta desumpta sunt. Seque in Universy dictis soltat ex in l. 47
& rone deposuero & deponit, Vbi d. i. d. uenit ut deponit got. morte
deponit, reddat got. deponit mutata Voluntate repetere, neque d.
ra, plus petit quoniam l. 10. Ex deponit natura quod reddi debet ad l. 10.
deponit, Et paty ita interpretat. Ut ante morte n. liceat deponit
despexere Cuius die tunc deponit n. recuperare cuius potissim
gratia deponit celebrat. Videndum ex in l. q. precario ff. precario C. de
abus. 3. var. q. 15 Roxas de in Comp. q. 1. q. 3. D. Gonzalez in q. 3. C. de
deprecariy n. 8.

Id oportune querit. an signi Romo promissit Capre 48

laxe Centy si aliquod tempus transeat intra quod potuit inigere ite
nec incepit ad aliqua Senati, ut insula promissor qui mora facta
in insula incepty t. tenet. Stipulationes d. 2. & res. ita de Ver. obli.
d. l. 135 & it. q. in insula Code? dico q. n. na ut diximus in l. Angulat.
facty Cundi n. d. inet, id facty solutionis in quo id n. a ten det. sed
tanty in d. rone q. certe omni Regellu. in d. d. uenit est Et h. sense fa.
temus q. si pari tanty Capre soluat. in reliquo manet abis, sed
h. d. uenit est omnino. q. auty insula fabricanda promissit, Et facty
in d. d. uenit d. uenit quateny tota fabrica d. d. uenit, Et h. sense q. in potest.

in i toty transeat tempus quo potuit in se fabricari & q. d. Causa
 timo & t. ay allig. de Verb. Obl. & gloria facta promittunt. Igitur in
 sine h. est ogeri cuiuslibet diei quo feru, & transito quolibet die
 agi poterit, si aliquid regulatur, interit illo interuallo evadit
 forte regna haberi t. alii. Ver. amig. vult pluvium aut alia celitus
 peccate idq. est quod ait Doutra, tunc. Igitur in illo interuallo efficitur
 sunt. t. Cui. aut potest duplex facty promissy ee Inchoacionis Operi
 factonis. de. Itaq. mora facta alioq. Operere, de 2° n. m. f. m. t. o.
 tempore. id q. p. p. t. i. e. v. t. Doutra in d. l. r. s. regita C. y. m. t. o.
 aliud sentiat reg. Depta regulat, si ante Kalendas Martii opus
 perfecty n. i. t. & quasi Coq. uo. p. e. f. t. o. n. i. s. o. p. e. r. i. C. o. n. d. u. c. i. t. C. o. m. e. n. t. e.
 de Inchoacione aliud facty inchoacionis quod tanymodo Concludit.
 Et subicit q. opus fieri simpliciter promissy sit videndum. utriusque
 Dond. & Cui. d. f. p. p. l. i. n. f. u. l. t. y. q. s. t. t. o. d. s. l. i. d. q. u. i. n. g. t. o. l. u. t. y.
 f. a. n. c. t. h. e. i. n. d. e. l. r. s. q. u. a. t. e. n. u. s. C. o. p. i. m. a. n. y. a. u. t. i. n. g. u. l. a. e. v. i. d. e. t. i. n. t. e. r. p. a. r. t. e.
 h. y. o. p. e. r. i. s. q. d. i. e. C. o. p. e. r. y. i. n. i. t. i. o. h. a. b. u. i. t. & q. u. o. d. n. h. a. b. u. i. t. v. e. n. i. t. c. a. u. s. i.
 C. o. p. e. r. e. n. o. d. i. e. i. i. n. t. o. t. o. o. p. e. r. e. C. o. n. d. u. c. i. t. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. i. a. f. a. c. t. a. c. u. i. u. s. d. i. e. i. 2°
 v. d. i. e. s. t. a. c. i. t. u. s. t. o. t. u. s. h. a. b. i. t. u. s. n. C. o. n. d. u. c. i. t. a. l. i. i. s. d. i. e. b. u. s. t. a. c. i. t. o. r. c. u. i. u. s. l. i. b. e. t.
 o. p. e. r. y. C. i. r. c. a. f. a. b. r. i. c. a. q. d. s. e. n. s. u. S. i. m. i. l. i. t. e. r. i. n. t. e. l. i. g. i. p. o. t. e. s. t. d. e. l. r. s. s. r. e. g. i. t. a.
 l. i. t. a. d. e. v. e. r. b. o. b. l. i. q. u. i. d. q. u. i. d. s. i. t. a. d. n. e. q. m. a. t. e. r. i. a. q. u. a. s. v. e. f. e. r. u. n. t.

49 De supra dicta ad hunc instabii: quomodo diebus, alio Operere ipso.
 in al. anteqm tempus pretereat quo Capus perbenari in i. l. g. fieri
 possit n. ne tan impossibile est dare quid Capus aut in i. l. g. prestare
 ante transacty necessariy tempus. qm. morte auxily aut hypocoen
 tanay dare. quomodo ipit. peti poterit quod dare. I si velit pro
 missu n. potest. q. ante qm. tempus pretereat nec ipso quidq. iure
 Operit alio q. q. ante tempus agit n. plus petit sed nihil agit. Ut
 ait faber in dat. ad d. l. r. s. q. u. i. t. a. h. t. o. Cuius sententia t. h.
 solum fundamento defenibili est, sed persistendo in ad. v. e. r. o.
 deo. q. d. q. u. i. s. v. e. r. y. s. i. t. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. e. e. p. r. e. s. t. a. r. e. a. n. t. e. t. e. m. p. u. s. p. r. e. s. t. a. r. e.
 t. e. x. i. t. y. t. a. n. q. u. e. l. e. x. y. s. i. t. e. q. i. m. p. o. s. s. i. b. i. l. e. f. u. t. u. r. y. v. o. s. I. t. a. q. u. e. t. e. m. p. u. s.
 r. e. p. o. s. s. i. b. i. l. y. r. e. q. u. i. t. u. r. i. n. i. t. i. m. p. e. r. i. t. q. u. a. m. i. n. u. s. h. a. t. y. n. a. r. c. a. t. o. b. l. i.
 g. a. t. i. s. O. a. l. i. i. s. i. p. s. o. i. u. r. e. q. u. i. n. i. s. C. o. n. d. u. c. i. t. C. o. n. d. u. c. i. t. s. i. t. e. t. e. r. y. n. i. b. i. l.
 e. s. t. q. d. i. n. g. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. i. s. C. o. n. d. u. c. i. t. n. d. i. c. i. t. q. u. i. n. u. l. l. y. i. m. p. o. s. t. a. t.
 t. a. c. i. t. u. s. d. i. e. q. u. e. o. m. n. i. n. o. e. s. t. i. t. u. t. u. s. e. s. t. n. r. e. r. n. a. t. u. r. a. t. y. C. o. n. d. u. c. i. t. e. t. e. r. o.
 i. n. d. e. p. t. a. p. o. s. s. i. b. i. l. i. C. o. n. d. u. c. i. t. s. i. t. m. a. t. e. r. i. a. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. i. s. n. d. i. c. i. t. u. s. q. u. i.
 q. u. a. n. t. u. s. e. s. t. i. n. d. e. p. t. a. v. e. r. b. o. r. y. i. n. d. i. e. s. t. a. c. i. t. u. s. q. u. i. n. t. e. r. o. n. i. n. C. o. n. d. u. c. i. t.
 t. a. n. s. u. b. i. n. d. a. t. s. u. b. s. t. a. n. t. i. a. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. i. s. s. a. t. a. n. t. y. v. e. r. y. p. r. o. t. e. x. e. c. u. t. o. r. y.

nam licet agere & de operis executori: & in rem, in re
vel quibus alio tentari potest ad rem quae de eo & de loco.

De in de Regulariones de regim de Verb. Solig. ubi ait Spiritu
g' in b. Neptio Regularionis ante Kalendas Martias quoniam
opus se felix n' exit hinc quanti id opus exit tanto pecunia dandi.
n' at tempore Regularionis dies cedat; id post Kalendas Martias.
Noq' ut Velle ait glo. Verbo cedere, tota Regulario dicitur, & sub
d'one dicitur & sensu sin' fecerit infra Kalenda tanto d'one
des? quosam nemo dubitat n' h'q' cedere obligare, & hanc ratio
sub intelligens dicitur addit allig ubi q' n' d'one d'one & alii casu; h'c
tatantur quo d' ante opus, & ante transitu tempus q' effectu d'one
venit possit. Deque similiter dicitur in de iura Regularionis
de Verbo d'one. Vbi ait dicitur q' si dent fideiussores eius obligacionis
nomine qua q' adstringit. in d'one faulal ante tempus transitu
n' tenent. etenim n' eo sensu intelligendy est. n' ante tempus omnino
n' obligent. sed eo potius ut ex effectu n' teneant. sicut Verus p'm
cipalis n' tenet ne in d'one casu accepti reddant. itaq' illa
h'ima Verba nec fideiussore d'one esta quasi Sequela sunt. antea
d'one q' avertit ante tempus transitu axeo Exigi n' posse alio
quin nec in quomodo dandi Centu Capus antea fideiussore
teneant. qm tempus transitu quo d'one Capus pervenire possit
q' aperte falsy est in d'one. & de h' h' d'one. Videtur Don. in de
Verbo d'one & alii dicitur supra Gotofredus in d'one 186 de Regulis iuris.

Proximus d'one
dandi est tempus Quo quo in b' op' d'one pervenire possit ex ca q'.
aliqua d'one d'one. que d'one de nullus nec autor. que d'one in tra
bet tam ex m' d'one ratione d'one d'one posse in q' ut in omni
b' libenter iudicij meum alteri subicio. d'one d'one q' tempus
debeat assignari ei quae promissit Ceteri h'c aut Capus homi
ne d'one d'one Ceteri aut Capus d'one. h' d'one d'one. d'one d'one
d'one d'one d'one d'one quid exit in b' Regulario d'one aut homi Capus,
Utum Ego Voluo, & Vellim d'one d'one d'one d'one d'one & favore promi
sionis d'one d'one ad d'one, n' q' do d'one Regulario gratia h'nc d'one
licet agere aut, directa p'one in b' specie d'one d'one d'one d'one d'one
d'one tempus promissioi quo Capus pervenire possit, d'one d'one
& per alium n' d'one d'one d'one d'one d'one d'one d'one d'one
d'one arbitaria ad id quod actor elegerit: sed d'one d'one d'one
ad b' ut actor arbitaria d'one d'one d'one d'one d'one d'one
d'one d'one d'one n' d'one n' q' d'one d'one d'one d'one d'one
d'one d'one d'one n' q' d'one d'one d'one d'one d'one d'one

Itam

Et tunc dicitur iudicialia quia pro coartate non potest. ²²⁴
 pecunia numerata per nequeat, sed sufficit q. pro coartat in suppo
 sitione formali. actus quia quilibet et dicitur certi et incerti
 quia autem fundari nequit et si dicitur galetat Casu ducem
 si nequit imo potest ducem ab actore et iudicij in mdrz
 reddat. O Actus ad huc sit 3. quid est in hac singulari
 promissio mihi Caput aut Cybei dicitur Uro loco Volucro dicitur
 Similiter dandus est impus Ves Ut possit per se l. per alium per
 venire ad pre dicta loca, et Uroq. garatuf ee debet, Talu
 re Ut ad act. arbitraria liberet. id si per transierit impus
 quo Caput peruenire possit, si Cybei non possit peruenire tra
 tim Uro loco arbitraria potest ducem. Actus Caput loco ad alios
 non si alius locus erigat. id q. erit in hac singulari dicitur
Caput aut hominis Cybei quod ego Volucro et Uro loco Id.
Quero dare spm dicitur. Pultimo circa hanc 23 parte tractat
 huc deludendum quia et hac dicitur, aut dicitur taurus ex
 ductione Venit et supra accepit est aut inest ex equitate
 ob difficultate prostrationis. U Casu impedit Executio Cybe
 riculo plus petitionis. Et in primo Casu impus inest Execu
 tionis obligationis in origine. Et inest efectuati Executiones
 incipit Urim Executio actus et iudicij deducit. sine accepit
 et efectuati Executio agit. Uide hoc sua det Papi
 man, Et in mihi 166 et intra die de gensationibus.
 ubi allud est eni die obligationis non Venisse allud Summ
nitatis gratia impus in ulgeri Solutio, locus aut addi
 cit nitatis causa aut ad prostratione maximali 1. Casu
 dicitur Respiciat petitione et efectuati Executio Urim perit Urim
 potest transactis taurus die 1. Casu plus petit alliloco. Et n.
 plus petit et in Executio Sententia alterutius Executio
 spectat prostratis debeat Vide l. q. legat. de in dicitur facit sen
 et fraci Commissus de fraci.

[Signature]

Summ
Coronat
opus

[Signature]

Quibus in locis haec nra arbitraria
 Actio Intentari potest?

Caput 43.

Ad l. in l. 2 § si quis et si quis ita h. 9.

Ad hunc agendi plenior intelligentia habenda promittenda n. Verbi gratia reus
 ab actore inveniri posse cuiuscumque naturae et alio quod iudicio procedit omnif
 erit graue Inveniri reo esset. Si quis quocumque loco detineri et longas in
 alium moras Sufflere in graue Verus familiarium dispendium coheret. certat
 erit Mutata sunt fora q. d. In re graui reo incommode, et abiq. iniuria
 actoris in ditia omnia peragi Determinari possunt, Extra quoque si actor
 agat Exceptio in petenti inhihi Cuius Vegetat abiq. actoris tam gra
 tua si locus Expresso adductus n. sit et a tenore iuris vigore Simpliciter
 promissioe facta, Verbi gratia se obligare, et promittere Solutioe Reus inteli
 git et tunc Equitatis Val. Reo Deuotus est, iuris dictioe Declinare Reus
 nato iure actoris, qui quocumque loco petat, n. plus petit, Rescribit, Veru
 t nulla instantia Mutata t. Virtute Cautiois aq. l. 4 § h. 11. de h.
 erit n. ibat Vidend. de in l. fin. C. de Except. Cui 18 obs. 34. O. Pon
 zales q. 4 Extra de Except. que Exceptio in petentiis Stat. agud Pre
 toris opponenda est alioquin iuris dictioe progat, n. quod aditus est late
 Qual. 17 q. 10. I certe habitus est hoc, actioe circa Praesentioe iuris ac
 sicut no. aut petit actor apud Magistratus q. nulla iuris habet iuris ac
 tione In nulla instantia Mutat aut petit ante Magistratus qui iuris
 dictioe habet, id declinabile Veri l. 50 ff. de iuris, Item Virtute cau
 tionis Reo succurrit l. 17 § exors 15 de iuris dict. et l. 9 § h. 11. fora erit
 Mutata n. l. 13 Veri domicilii Reus habet Verbi gratia Veri familiarium, et
 t. civile est q. proprium t. naturale, et originis, id est n. Invenit. n. ibi ve
 niat et bona habeat alioquin forte Venocandi Domy ius habebit
 nisi aduena sit q. nullus proprius habet domicilium.

Hic erit Verumq. in re 3
 niat Domy potest: aliud est domicilium commune scilicet Curia agut
 Imperii Veluti Roma sunt et Roma l. ad Municipale, id est h. 11.
 Reus inuentus Dulyat. et Venocandi domus Caussa Caussa iustitia
 bebis Late l. Qual. 17 Com. q. 12 et 13. plures O. Pontales in q. fin.
 Curia de foro q. in proprio et in domicilio. h. est Veri domus et l. 17.

in solis solui; sed et per debere non est. In dolo alio translata
quia possessione doli est, si q dolo de her. vind. Excepta perit. heres, que
intestari. debet in loco domicilij; Ex eo quod hereditas non in foro
reali et sita non est censatur. Et in l. her. de hered. Similiter solus
rei sitz observat in actibus, in q scribitur Omixti: n in actibus, per
sonalibus Et in specie certa potat. Sane Eleganter Oruald, d
lib. 11 Com. 9 11.

+ D. Gonzales in q 3 extra
7 Cong. Univ. l. 1. c. 18.

Quod est locus her. dicitur potat. defunctus. Cui q su
cedit et heres abrens q ff de iudicij. Et igitur heres ibi alius dicitur
n n potat. Ceteris quari dicitur heredu. Et dicitur agendum est
primi obligationis, Dadeq se referre heres ad eundem dicit. Velle
Don. Et dicitur d. l. 11 q 11. = 53 particulariter servat. in legatis &
Fidei commissis Ceteris q in volumis digoratoribus, Voluntas preceps
attendat. disponenti sic effectus huius voluntatis ex sequunt, et q
pervenit Et quari dicitur heredi Similiter in bonis que proveniunt
a voluntate agendum est Cuius voluntatis ita heres ad eundem
n solus solvere legata velut promittit; sed ibi Coluere her. testator
Cognoscere et vero Similiter voluit: itaq ibi probandum legat. t.
fidei commissi her. Cognoscere voluit defunctus si certis addidit locis
si n addidit, ibi solvendum her. vero Similiter voluit promittit et
voluntate probari her. probatis heredi minus gravosa futura sit
futura Cui minus gravosa si specie certa probat her. est q d. subtili
diferentia q ad personali agat. Cui in loco domicilij agere lega
tarius potest si ad reali in legato indicationis n in loco rei sitz age
re valet qm in dicitur solutus fieri valet ad herede loco rei sitz Don.
11 Com. 9 11 per tr in d. l. 38 de iudicij: Si autem contra ordinario re
medio missionis in q de quo in d. l. communia de leg. chifletius de
fidei Com. lib. 1 q 1 agat fidei commissarius et forte Cuius legatarius
in legato damnationis ibi intestari debet Exemplo inter dicitur her.
rei est: Si autem quantitas et relictis ibi peti debet her. domicilij
heres habet et her. maior pars hereditatis et, sed si in loco do.
miciij heres dicitur et alibi habet Exceptio indigentis nea dicit
her. dicitur ibi her. maior pars hereditatis et nisi dicitur fuerit
testator et solvere fidei commissi inceperit. Semper enim lo vadit
voluntas testatoris her. como dicitur heredi et in d. q legat. l. 50
Cuius de iudicij l. q 11 d. de leg. t. Sic q intelligit. dicitur
ff de annu leg. l. q huius & causis de transationibus, Et hinc dicitur
her. fidei commissi

her. fidei commissi

227

Vol fidei commissum nisi deo malo heredi vel alibi heredita sit. t. exage
nere separationis aut ex personis legatarij aliter dicitur et voluntas d
L 22 s. de iudicij-

Residua etq fidei commissum Universi ubi ibi debet
fieri ubi volat. Voluit in certa loco ex fieri iussit in quo distinguit. Et
in si heres voluntarie addit eod die et loco facere voluntatis debet
quo testator iussit. alioquin contra ordinaria percutit. Dubitans agnos
pretore fidei commissum facta loci memorat. Soluit quanti ad hunc
intereit Quo loco die n. e. facta voluntatis abiq eo q arbitraria
act. opus sit. Utin n conformata, id contra ordinarie agit. In
minus pretor ratione loci t. tempore habere potest quz in agud ex.
bitay arbitraria ad t. bono fidei ageret. L. 1. ff. homo date teste
q in s. diei. O locus. Equivocant. ab Uq. in l. 6 s. fin. ff. ad
hereditarij. aut obdatus heres addit. Tunc similiter legit. loco
idcirco testatorem t. contra ordinarie pignoris, capis t. alia soludo
q ad hunc intereit. O. i. velit ad locy. Tunc in O. testatorem. O. p. enis
ad hunc id fieri debet. Cy obdatus addere nullo debet. mny senti
re debeat. h. m. ab hunc iudicij. ateq ut in l. 8. ff. ad testel. In
enim etq alio loco potest testatorem abiq eo quod soluat id q
ad hunc intereit. Sin aut simpliciter a testatore heres rogatus sit
testatorem Superioris distinctiones circa fidei commissum particulare.
facty servandz. R. Videndz. Com. d. Com. q. 22.

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

potest ducere. Miri Ten potest ducere h est qz pater Ten qm
 pper personam inactionib, realib, vbi xl dicitur: in personis, vbi
 bona habeat h senu vbi ibi inuentus personaliter ducunt: in
 uentus ibi vbi bona habeat se defendere teneat, sub comminat.
 q. si ibi n daretur Etatuf legitime bona possideri patet Col.
 decreto, Dec 2o t ad iudicacione t ditione, t amissionem qm
 Cognitione loqz Au Ex qz Causis in possessione eat t de bonis auct
 iudicij possidentis t de rebus pignore t ad eos latissime d'uald.
 23 am q. 2o qz segg. t Pontale mag 3 extra vbi litem d'etata
 qz b dicitur qz in actionib, realib, vbi qz Verita est ibi t ducit
 personaliter ducunt si daretur t si n daretur, ibi se defendere
 tenet: alioquin in possessione rei seu fedialis custodia aduersarij
 mittet. t fulcrum t aliu loqz Causis in pos. Dec 2o decreto lau
 sa Bucacionis dominij quatuor prestabit qz interij disputare n licet
 in actionib, personalib, tantu modo vbi ibi se defendere tenet b.
 Senu, vbi si n daretur Etate ibi bona possideant t Veniant
 vbi personaliter ducunt possit t personaliter ducunt t heredit
 ff de iudicij t si litem bona possideat Extra predicta fora nulla
 tenet ibi se defendere tenet. vbi bona possideri patet.

Hactenus. 13

in omnibus aut. Veru est dicere vbi qz ducunt possit si personalit
 daretur, ibi t se defendere tenet. si bona ibi habeat t ducunt
 qz qz in aliquo loco t foris bona habeat personaliter duc
 nunt negt si ibi n daretur. t qz si qz neque daretur neqz
 bona habeat in aliquo loco foris assignati, ibi neqz ducunt possit
 neque se defendere tenet. quod suavit vbi nra arbitraria ad h.
 intro ducunt. qz Cum alibi qz in loco d'elto Copue qz foris
 n daretur, t daretur qz neque in loco adducto Ten ducunt possit
 si n daretur neque bona ibi habeat: neque in alio loco
 uentione qz est Excluderet t h. tt. t interij nota qz semel ad h.
 arbitraria indulta, t in loco adducto Ten bona habeat defendi
 posse d'eat. qz qz in loco domicilij si Ten ibi daretur ducunt
 possit. qz Ex qz dicitur sit ex d'etata Ten procedenti qm Extra or.

testa. 4. 5. 6. in iudicij

14
 d'etata ob d'etata; id legitur = id dicitur nre. t ducunt possit
 fundata iuris d'elto est, siue natura sua ob iuris d'etata iuris d'etata
 t ff de iudicij qz modo minus ante litem d'etata t ducunt n d'etant
 t si ducunt ff de iuris d. vbi litem t ad d'etata t ducunt n in.

Loco Thaburicus n. Opaxeat nli bona habeat tamq^u Dulmar
 potest Respondet nullius Efectus hanc obsequi et si tunc alius in
 territoria ius dicentis si est nec ibi bona habeat quomodo ly cogat
 in ius Venire q^u nec pcedere ad sententia ante P^{ro}testatione potest
 nli in possessione mtere q^u in dicenti extra territoria ingruere garet.

15 In fin ff de iurisd l. c. q^u Thrus & per ff de bonis auth. iudici possit, nec vs
 quod Magistratus minus sibi ogeret pcedere teneant quid q^u p^{ro}
 it q^u h^{ab} pcedat legitime dicta sententia q^u obique Exequi potest
 Argentarium & p^{ro} de iudicijs l. s. & s. de re iudicata

Quidam si dicta sit regu
 na rex habeat alibi ex d^o d^o
 exercit^u habitacione obsequi
 in iudicijs muni. in particulari
 actus-

16 hoc locus adductus est hinc si nullo loco nli Opaxeat Dulmar possit, p^{ro} in
 Opaxeat; id ibi bona possideat ibi se defendere teneat: n^o id agerat locus
 filii Thaburicus ac Veni. ad q^u n^o h. glana admittit feret ibi in ventus leuq^u
 possit Queniam Co sua Duent. n^o tamq^u abog^u dubitacione admittit fuisse
 Mact. est in eod^e loco, si n^o Opaxeat bona possideat garet. q^u n^o co
 ipso q^u q^u se subiciat. Alterius iuris dictioni, q^u bona sua subiciat
 Q^u n^o credendum sit nisi in frequentia personis Duentis Q^u dicitur
 nec tantus potestatis filii Thaburicus ac ulter^u Mactat. id q^u supposita
 p^{ro} hinc quam nobet Thaburicus Veni locus, q^u filius tantu attendat. q^u n^o
 posse de obliq. q^u a d. n^o tantu velut notatus credit: quo ad perso
 nale Duentis; id q^u ad reale bonorum agere n^o em: omni em
 n^o q^u Substantia Duentis oblata censet: in locu Solutionu q^u
 Co ipso q^u qui p^{ro} n^o sup subiciat, q^u bona sua subiciat credit
 q^u a d. Solutione agere possit: h^{ab} q^u ratio dubitacionis fuit q^u in
 l. 3 de bon. auth. possit Veni Thaburicus aut^u q^u de bonorum possessione
 q^u dicitur, loqueret. q^u ead^e q^u n^o in l. heredi absentis & p^{ro}
 de iudicijs, q^u tunc q^u n^o in tota lege ageret de loco defensionis h. est
 ibi bona possideat q^u dicitur possunt h^{ab} garet Co tota l. q^u n^o in q^u
 q^u est lib^{er} bo ad dicitur quo q^u de bonis auth. iudic^u possit q^u n^o d. i.
 s. illi q^u. De ad^e Mattheus tractatit lib. anter 59 l. 3 de p^{ro} l. 3
 regg. casu i^u q^u q^u lib^{er} p^{ro}ter l. 1 & de bonis auth. iudic^u possit, q^u cum
 in 81 de l. 19 dicitur q^u in loco Veni Thaburicus t^u quam Thaburicus Veni
 se n^o defendat bona possideat garet. q^u n^o ibi domiciliu n^o habeat.
 p^{ro} l. 1 in 8 finali dubitat an id sit in loco Thaburicus filii P^{ro} l. 1 in 8
 tentia Juliani Pallionu id^e est q^u n^o d. i. q^u n^o in iudicijs q^u n^o in iudicijs
 n^o habet t^u Realiter possit nisi ibi se defendat quo sensu in tota lege
 locutus fuit, q^u n^o s^oly q^u n^o modo q^u n^o in iudicijs q^u n^o in iudicijs

17

17 hoc locus adductus est hinc si nullo loco nli Opaxeat Dulmar possit, p^{ro} in
 Opaxeat; id ibi bona possideat ibi se defendere teneat: n^o id agerat locus
 filii Thaburicus ac Veni. ad q^u n^o h. glana admittit feret ibi in ventus leuq^u
 possit Queniam Co sua Duent. n^o tamq^u abog^u dubitacione admittit fuisse
 Mact. est in eod^e loco, si n^o Opaxeat bona possideat garet. q^u n^o co
 ipso q^u q^u se subiciat. Alterius iuris dictioni, q^u bona sua subiciat
 Q^u n^o credendum sit nisi in frequentia personis Duentis Q^u dicitur
 nec tantus potestatis filii Thaburicus ac ulter^u Mactat. id q^u supposita
 p^{ro} hinc quam nobet Thaburicus Veni locus, q^u filius tantu attendat. q^u n^o
 posse de obliq. q^u a d. n^o tantu velut notatus credit: quo ad perso
 nale Duentis; id q^u ad reale bonorum agere n^o em: omni em
 n^o q^u Substantia Duentis oblata censet: in locu Solutionu q^u
 Co ipso q^u qui p^{ro} n^o sup subiciat, q^u bona sua subiciat credit
 q^u a d. Solutione agere possit: h^{ab} q^u ratio dubitacionis fuit q^u in
 l. 3 de bon. auth. possit Veni Thaburicus aut^u q^u de bonorum possessione
 q^u dicitur, loqueret. q^u ead^e q^u n^o in l. heredi absentis & p^{ro}
 de iudicijs, q^u tunc q^u n^o in tota lege ageret de loco defensionis h. est
 ibi bona possideat q^u dicitur possunt h^{ab} garet Co tota l. q^u n^o in q^u
 q^u est lib^{er} bo ad dicitur quo q^u de bonis auth. iudic^u possit q^u n^o d. i.
 s. illi q^u. De ad^e Mattheus tractatit lib. anter 59 l. 3 de p^{ro} l. 3
 regg. casu i^u q^u q^u lib^{er} p^{ro}ter l. 1 & de bonis auth. iudic^u possit, q^u cum
 in 81 de l. 19 dicitur q^u in loco Veni Thaburicus t^u quam Thaburicus Veni
 se n^o defendat bona possideat garet. q^u n^o ibi domiciliu n^o habeat.
 p^{ro} l. 1 in 8 finali dubitat an id sit in loco Thaburicus filii P^{ro} l. 1 in 8
 tentia Juliani Pallionu id^e est q^u n^o d. i. q^u n^o in iudicijs q^u n^o in iudicijs
 n^o habet t^u Realiter possit nisi ibi se defendat quo sensu in tota lege
 locutus fuit, q^u n^o s^oly q^u n^o modo q^u n^o in iudicijs q^u n^o in iudicijs

18.

Loco p[ro]p[ri]o d[omi]cilio. In loco d[omi]cilio act. scilicet arbitraria leges
Nephanus n[on] dubitat nec dubitare potuit, itaq[ue] n[on] Nephanus sensus est d[omi]cilio
se defendere teneat n[on] curare velit bonorum destructione n[on] solum loco d[omi]cilio
Veri t[ame]n p[ro]p[ri]o, id e[st] loco d[omi]cilio t[ame]n aliter:

18

U[bi] p[ro]p[ri]o d[omi]cilio act. scilicet arbitraria leges
vicia q[ui] illud potest d[omi]nari a[ut] p[ro]p[ri]o. Magna infensu defensionis
q[ui] t[ame]n n[on] p[ro]p[ri]o: defensio aut[em] dari nequit nisi bona ibi sint d[omi]cilio.
diciend[um] tantummodo in loco d[omi]cilio p[ro]p[ri]o t[ame]n Nephanus p[ro]p[ri]o q[ui] alio act.
Arbitraria in loco d[omi]cilio exerceat p[ro]p[ri]o n[on] d[omi]cilio. Contra necessi-
tate. Et h[ic] n[on] necessitas aut[em] nulla est in loco d[omi]cilio t[ame]n p[ro]p[ri]o
videat, que maxima ratio dubitandi fuit. Ob id d[omi]cilio Nephanus
sententia Juliani d[omi]cilio p[ro]p[ri]o: N[on] assermet t[ame]n in loco d[omi]cilio
t[ame]n Nephanus arbitraria d[omi]cilio p[ro]p[ri]o. Si bona t[ame]n habeat loco d[omi]cilio
t[ame]n licet im[mo] necessitas. Efficit N[on] arbitraria induceret semelante
indulta d[omi]cilio necessitate exerceat potest h[ic] d[omi]cilio. Inq[ui] induc[er]e videat.
arg. l. 4 § 1 h[ic] t[ame]n.

19

Alig[ue] solutione. Cocco p[ro]p[ri]o d[omi]cilio. Bachonius de ad d[omi]cilio
p[ro]p[ri]o. H[ic] 3 t[ame]n ait p[ro]p[ri]o a Nephanus in d[omi]cilio s[ed] p[ro]p[ri]o Nephanus obligat[us] fuisse d[omi]cilio
necesse. Vag[us] in tota Italia que casu n[on] censet. Conclusu locus d[omi]cilio
Cy ista im[mo] n[on] testam[en]to obligatoris in ex[ec]utio causa addit[us]
videat, id amplian[do]. Videndus Dad fabry dec. 90 l. 1. § 1 de l. 90
l. 1. § 1. Bachonius solutio. Cocco t[ame]n in l. h[ic] 97 § 1 t[ame]n d[omi]cilio
a d[omi]cilio. Intel[lig]it t[ame]n t[ame]n t[ame]n italyca[rum] inuenerunt instrumenta cuius d[omi]cilio
debito[rum] q[ui] in p[ro]uincia se obligauit solvere. Rom[ae] t[ame]n Nephanus p[ro]p[ri]o
fuerit d[omi]cilio p[ro]p[ri]o d[omi]cilio an[te] d[omi]cilio debitor Rom[ae] n[on] p[ro]p[ri]o: nec ibi bona
habeat. p[ro]p[ri]o t[ame]n h[ic] d[omi]cilio ad p[ro]p[ri]o d[omi]cilio, d[omi]cilio n[on] p[ro]p[ri]o
id t[ame]n t[ame]n cura m[an]tendi instrumenta t[ame]n p[ro]p[ri]o, p[ro]p[ri]o d[omi]cilio
t[ame]n habeat, unde supponit d[omi]cilio ibi maxime d[omi]cilio p[ro]p[ri]o.

19

21

It[em] p[ro]p[ri]o legitime p[ro]p[ri]o d[omi]cilio l[oc]o d[omi]cilio q[ui] in loco d[omi]cilio
obligat[us] fuisse. Videant[ur] d[omi]cilio q[ui] de ig[ur] d[omi]cilio q[ui] n[on] solum in loco d[omi]cilio
obligatoris h[ic] solutio d[omi]cilio d[omi]cilio d[omi]cilio d[omi]cilio d[omi]cilio.

21

22

quod si p[ro]p[ri]o contra locu[m] addit[us] petat p[ro]p[ri]o petat q[ui] d[omi]cilio p[ro]p[ri]o
q[ui] aut[em] contra locu[m] d[omi]cilio petat q[ui] locus addit[us] n[on] est, d[omi]cilio
loco d[omi]cilio n[on] petat n[on] p[ro]p[ri]o petat. Si except[us] in competent[em] t[ame]n habeat
t[ame]n simpliciter facta p[ro]p[ri]o quocumq[ue] loco obligat[us] p[ro]p[ri]o
missor d[omi]cilio d[omi]cilio t[ame]n, in d[omi]cilio fora coactata d[omi]cilio, auct[or]
h[ic] p[ro]p[ri]o quo a d[omi]cilio p[ro]p[ri]o n[on] quo a d[omi]cilio p[ro]p[ri]o
Cum variat de iurisd[ic]tione p[ro]p[ri]o
ingent[ur] mag[is] ab h[ic] p[ro]p[ri]o
necesse anima[rum] iurisd[ic]tione
fidei d[omi]cilio, et sic, vel sic
p[ro]p[ri]o: q[ui] agit de p[ro]p[ri]o
indisputat de iurisd[ic]tione
indisputat de iurisd[ic]tione
loci iurisd[ic]tione, v[er]o t[ame]n
videt[ur], et facere, v[er]o t[ame]n
p[ro]p[ri]o videat[ur]

l. 1. § 1. de iurisd[ic]tione. 22.

Alloquere

alioquin pro rogatio numquam admittetur. Sed dicitur qd antequam ²⁷⁸
 23 fiat pro rogatio non procedit. In ante pro rogatione male dicitur ad hoc petere qd
 contra locum strachii et domicilii petit. Respondetur non ex forma male petiti
 ut supra. Et quod sumus quatenus plus petit id quatenus non in iudice agit
 sed apponit exceptio in petenti. Causas vero refundit.

24 Oglus petit qd auferat vero Valitaz fore a iure assignari. Sicut in plus pe
 tere. Et qd nulla reddat instantia non pro rogata iuris dicitur. Et quia fore
 assignatio non obligationi a iure tributa est, ut tribuit. Et sic in alternat
 km: id favore deorsus ipsi iuris dictionibus, cui favore ideo partes tenentur
 a iure possunt. Et ff de iudiciis l. si quis in iudicando c. de pactis et

25 Et sic in 1. solutio venior: Et qd defendi posse dicitur. Et quia contra locum
 addictus petit in iudicio alligatone petit plus petit; qd in iudicio alligat
 in idoneo non petit nihil petit. Et in instantia ipso iure tenet. Et non tenet

26 ob defectu iuris dictionis; id circa h. cogitandum. Et magis dicitur. Et sic dicitur qd
 sic qd qui contra locum iudicium venit, et respondet si locus alligat idoneus
 non pro rogat iuris dictione; sed non sic magis actor sic amittit qd fecit locum
 in memoracione qd ad hunc effectum tota res pro rogatio admittenda non

27 dicitur. Sed ante locus non addictus. Et fluxa forma non habeat qd
 facultate eligendi. Et in genere de iud. in p. de iudicis ff de iudiciis, et
 actor vero et dicitur loci petit non plus petit; et quia electio non nulli iure
 iudiciorum venit, et tantum ex equitate habuit. Et quia aliter esset in iudice
 tate rei an deberet semper cum alligat locum eligere. Et si pro rogatio petit
 cum actor paxe; et si non cupiat. Cogit. Causa se in alio loco soluta
 xy; Non maior pars hereditatis est.

28 Sed dicitur subtiliter circa Superiorum
 d. abus qd locum cogere addit non eo animo addit ut excludat domi
 nium loci; sed ut subroget locum addictum, in locum loci ubi vere strachii
 et cetera forma non excludit. Respondetur ideo axes locum addit quia me
 dicitur et Valitaz non est loco addicto solvere, Dea Valitaz loco in d
 uent et addicta censetur que ratio eque militat circa conditionem loci.
 Vere strachii, ac circa conditionem loci domicilii, qd inclusio Valitaz
 loci addicti. Conclusio sit aliter omni Valitaz, et aliter arbitrariis
 actio numquam necessaria foret: que conclusio procedit, et sic conclusio
 tenet, promittat, se cogere solvere, in h. actio petit aliter locus non
 obstantis obligationis causa addictus censetur; id quo magis
 parum attendat. Et respondetur arg. et liber homo et de verb oblig.

invenit, qd locum domicilii in an
 i. idem, locum veri strachii
 cum etiam idem excludit locum
 et quia alia Valitaz est mda
 quia subrogat est locum sed strachii
 Valitaz in arbitria non censet, alioquin
 cum serventur alia strachii loci
 in factis in eadem non acta dicitur
 cum alioquin ex supra mentione
 Valitaz excludit qd in b
 quia ad hoc alioquin nec dicitur
 ad hoc quod agi possit

Et de de Arbitratu iuris Cui 43 obs. 17. in dubio Cui locus Arbitratu cau
sa concebitur additum Et ad Exclusionem alterius Cui huius natura add
icti Cui; Ut Arbitratu illius includat; n. Ut obligatio deferat. ad deferentem dicit
addicti addit. Cui precipue Ut deferat Executionem obligationis, Secunda
rio Ut dicit Arbitratu Variat. Secq. Verius Vdet. Cui addictione Semp. id
operari n. Intrau. p. 2. Cui addictione 1. Anglie Pag. 48. Libet homo
Ms. 5. Aug. hodie ff. de verb. Oblig.

Similiter patet Ex Verbo dicitur Cui qui 30

Extra locum addicti arbitrarie agit, n. omnibus locis posse agere in arbitrate
sed in locis tantummodo aliter donec; V. g. Cui sed in dicitur arbitraria
Indicaria directa que Verbo intendit. n. alio loco arbitri clausula addi
ci potest quia eo quo iure dicitur. Cui clausula n. noua species actionis
Mutuat; sed ea que antea erat detegit. V. ibi arbitri clausula alio mode
rat. Vbi aliter absque arbitrio actor plus peteret; sed aliter absque arbitrio
actor petens in loco penitus extraneo, n. plus, admittit. Sed defectu iuris arbitri
dicitur; petet. Cui n. omnibus locis arbitria reddunt nisi Verus prorogan
do tam actione dicitur; hinc Cui tenet. Instancia Arbitri clausu
la reddit. itaq; in Instancia Veri est opponere Exceptionem quia in dicitur
itaque qua instancia nulla dicitur. Et opponere Exceptionem loci addicti pro
rogando iuris dicitur quo casu conuadit instanciam Cui clausula ar
bitri neque aliud effectum operat sicut Ut arbitrio plus actor pet
se Vdet. dicitur plane licet n. in loco aliter donec. Cui dicitur que
dicitur; hinc in propriis Exceptionem indigentem opponere negt. Cui
dicitur partem n. potest. auferre iuris dicitur tantummodo potest opponere
Exceptionem plus petitionis que dicitur aliter Instanciam indigentem
est suo Verbo quo casu actione dicitur ipse; sed actor qui plus abini
to petet. Cui n. Verbo dicitur. 1. Casu n. actor; sed Verus prorogando iuris
dicitur actione in iudicio dicitur. 2. Casu actor dicitur eg; 3. Casu n. debet
Et. in Verbo potestate; Ut dicitur malo actor illudat. 2. Casu n. h. fuit Verus
sed actor ipse huius subaltera in defendi possunt, sed dicitur quo potest. Ut
sicut opponit aliter Exceptionem loci addicti; Cui proget iuris dicitur
Cui fallat Ut iuris actor plus petere Vdet. Cognat. 3. q. absurdum Vdet.
Ut clausula arbitri ad aliter maiorem aliter tribuat facultatem agendi
quam aliter haberet. n. additio loco Vdet. Et hinc 19. 8. quondam Ver. no.
Vet. dicitur Cui 11 obs. 9. 13. Princes 1. dicitur. 9. 18. Cui magis
Com. C. 1. n. 5. h. 11. Bachonius 1. fabry Cui dicitur dec. 90. ex. d. Cui
dicitur dicitur. 1. 2. Obs. 4. Cui dicitur. 1. Aug. 23. Obs. 3. h. 11. Cui aliter
Vdetur. Fundamenta:

Neque obstat. Et huiusmodi dicitur dicitur dicitur.

280 in frequentia. Sed eade ratione. Nam si causa eade sit circa actum
 prae & tractans) nec. Rescimus, nec rexy. Sicut in ista causa. Quod
 modo in iure. Ceterum deest aut hinc aut illuc. Sed homo capere debet. Nec
 minus arbitraria, quae ut ager hinc actionis quae fundatur inest. Quae ut
 substantiale prae suppositis. Quae utroque. Quae utroque fundata prae
 mat. Hic est. Sicut itaq. N. Quae Verba. Co. prae. Quae utroque. Quae utroque.
 ad Verum. Sicut. Co. prae. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.

36

36. tunc. Nihil vero in alio agit. Nihil dicitur prae in se. Nihil
 debet. Quae agit arbitraria. Quae alio loco. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.

37

37. 2° dicitur in Verbo. Et sic. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.

38

38. namque. Nihil est. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.
 Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque. Quae utroque.

de cond. in deb. si in om. 34.
 de cond. emp. si in om. 34.
 de cond. emp. si in om. 34.

38.

alio Casu potest qd in l. Siq ita Regulatus Vbi aut qd
 illud de Verb. Oblig. 2^a in propria specie n̄ antea tollit. Et
 nec qm impus transeat quo in Vag. locy perueniri possit, ne ei
 facultas soluz de antea. Et per naturz garr̄ formz alternatuz
 Et si Vni p̄. 19 ff. q. d. Legat̄ in d. l. Sectione sibi reseruant̄
 Rde supra q. 3 in fine. 3^a si alternatua res sit tanty q. qm n̄
 dare hominē aut decz Capuz n̄ tollit. Et hoc rē; id alternatuel
 agit t̄ actione gura t̄ alt. arbitraria Et Vag. Volūtatē in deo Extimat
 Vbi Vt reus Sectione habeat Et q. Ex gura, tob de Verb. Oblig. qd
 Supromissor Sectione locory Ex grece sibi reseruat̄ ita Vt ego
 Vbi in Vag. est Regulatio qm militat variā scobolē. In lo
 p̄. n̄ d. locu Sectionis Et sub hoc ff. de Oblig. Fact. fundari
 Cuz actio gura negt q. nec arbitraria. 5^a si Vt reseruat̄ Vbi
 ego Volūtatē idē dicitur. Vbi Vt sit Regulatio, qm in
 alternatua reus semp. Vbi sit etom Sectione locory Respicit in
 in iudicij Sectione reus effecty. 4° Casu Vni dicitur in p̄. 19 ff.
 Vbi Coda locu dicitur Vbi Vbi accipiat, aut dicitur. Et potest
 ne iudicij in transacty dicitur addat. Et dicitur
 species d. in l. in d. in d. Regulatio 5^a si dicitur de
 Verb. Oblig. Et ff. q. mutuz de iudicij.
 n̄ in commento scobolē dicitur dicitur p̄. 19 ff.
 Vbi dicitur qd Volūtatē sicut se dicitur
 gandi cogita. h̄c fecit omnia
 Et dicitur. Tabro Qua
 reno dicitur locu
 Vbi dicitur.

[The page contains extremely faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the document. The text is mirrored and difficult to decipher.]

De officio iudicis in hac actione
t3 circa absolutionem qu3 Condem.
nationem.

Caput 53

Ad lx in lege 2. Et rursus ad lx in principio. Et fin.
hoc tit. in lege 3. Et 4 § 1 eodem et lege Uni.
ca Codice Vbi Conueniatur.

Nunc de officio iudicis in hac actione. Videndum quod iudex non potest
de iure in iudicio de iure quod non in iudicio est; sed per litteras sicut addit
intentionat de quibus aliqua supra § 2 dicitur. Et quidem arbitrium clausulam
invenit; duplice parte arbitrium dicitur, circa id, et duplex iudicium potestatis
que quod quomodo a deo animaduertit non tamen, ut videre poteris ad sub
tractabile propositio: 1. pars arbitrii versatur circa absolutionem et
nationem rei: 2. circa condemnationem tantum; et debere stat. in § 2 ubi
gala non potest nil propositio quo omnia tunc absolute absolui, ut in ceteris act.
debeat. Et aliter c. de prob. § Verus ff. eodem de 1. parte 1. Videamus, deus enim
Ulpianus lib. 27 ad edictum tract. in § 7 h. tit. Cum omnino pungeret
Et si duo ibi ex § ait propter et Erig illa ubi de Statuta pecunia que
Ex eodem lib. 27 Ulpianus ad § dicitur desumptus de: et eodem libro, Prægat
de Statuta Ulpianus tractavit quod in pluribus hęc actiones fraternis
cant, ut ex ad § dicitur apparebit: et saltem meo iudicio in hęc propositio
grius actus de Statuta Tribuit Sub his dictionibus, si ageret per rex hanc
ue quo minus die Statuti Solueret. neg. § altero Statute quo minus eodem
die acciperet: eodem modo in effectu hęc non dicitur arbitraria actio
si ageret per rex hanc quo minus loco Statuti daret, neque § altero
Statute quo minus eodem acciperet Et in hęc aliquod dicitur officia
cuius nullis nec alio habet, et tunc propositio nulla non dicitur absolute
in debeat Et § 5 h. tit. itaq. Rex tunc non dicitur quo minus daret
forte § 3 et actor non daretur in loco dicto pecunie deposuit. Et multa
magis si rex altero daret quo minus acciperet eodem casu et § 1
pecunie nisi casu iusta Reuocant accipere reus propositio caut. ab
Soluit Et si Rex daret, tunc reus absolute daret et dicitur
Vergit § altero Statuti dicitur, et hęc tunc implerentur. si de factis
pecunie loco dicto Statuti posuit, non si dicitur Solui potest, dicitur.

N.

Q. si rex litise quo minus solueret: si autem rex stetit quo minus
daret, et si aliter non stetit quo minus acciperet, tunc impleri dicitur
in his, hoc actio specialiter redditur. Et si non sit actio, loquimur
sustentari. Et conditio rei: non si in animo sustentari de actore per
impedire stetit quo minus daret, sed si oblata caut. absoluitur si
facili pecunia dari potest et forte. Et si dispulter axq. et l. 16 § 1.
H. de Arbitra et breviter ita distinguitur:

4

1. Super vey non stetit quo minus
daret. Et si actore stetit quo minus acciperet tunc absoluitur. 2. si
vey stetit quo minus daret, et si actore quo minus acciperet. Tunc
absoluitur et de facili pecunia loco dicitur solui potest. 3. si vey
impedire stetit quo minus daret: et si actore non stetit quo minus acciperet
tunc absoluitur. fortassis si dispulter pecuniam loco dicitur solvere
possit. 4. si vey stetit quo minus daret, et si actore non stetit quo
minus acciperet tunc idem. Et si dispulter loco dicitur pecuniam possit
solvere. Et dicitur tamen circa hoc non actio, et aliter dicitur v. in h. non
naa actio indubitanter deditur mora facta et non facta. l. 1 h. de arbitra
h. que ad exemplum non data sunt sub illius ditionibus, loquere reddat.
Et illis deficientibus, ipso iure nulla dicitur et l. 16 § 1 ait propter h. de arbitra
tuta, et ratio est non naa actio non pendet ex ditione, sed ex ditione
directe dicitur quilibet loco et facta loci ditionem propter non potest
et denegare. Et ratio actio sit, actio dicitur, dicitur actio est loquere
vix cogitatio non aliter igitur datur quoniam illi impleri ditionibus, neque loquere
dicitur. Et pactum nudum loci ab ipso ditione propter non potest actore
potest exemplum bonorum puerorum et ditionibus et decretibus, sed quoniam non ha
bet impedimentum iuxta actio in iure habet in effectu et arbitrium quod
non facit et ab initio nulla actio dicitur apparet. alioquin caut. loquere
non licet, sed facit et ditionem tuadet ex Equitate.

6

2. in h. quod actio
dicitur semel defecta ditione nunquam amplius reddat. non reddat.
Ex caut. sub l. de iure ditionibus, sed dicitur que hoc actio non interpo
nit in ditione. Et si promittat alio die solvere, hoc et quod in ditione.
Et alia actio est quoniam actor ad sui querere possit. 2. dicitur tamen
causa non tamen non reddat quoniam pristina dicitur. Et loquere non sit ob
mora querere obligationem. nec et sententia qua tunc loquere Equitate
absoluitur. actio vero dicitur de novo dicitur. et quidem loquere est in
non promittit non que ratio fecit, et ab ea absoluitur. tunc defectu
dictionibus ob id quoniam querere non stetit et de facit et nunquam teneat, ma
time loquere ad hoc querere non det. Regere, et ditionibus actio dicitur. et
dicitur ab actore deficit, dicitur et in ditionibus dicitur. hoc actio non

Cy eadē numero arbitrarā actio nūq̄ amplius reddat Pāllia quę
 tribunt Co allia. diversa Inventionē reddat in frequentibz dixit Invenit
 3° differunt in eo q̄ illę Additiones in xā actioe tractu habent circa
 eundē locy nō sī hōrūz q̄ rēz nō poterit, quo mirus daret p̄tēa p̄tē
 Cū ibi actor petat Cōpactē nra actio p̄cedit: actio vero Dēstruī.
 punctū fixū habet in die d. l. 16. de Statuta, Et ad id p̄ referunt
 Dationes; sã hęc n̄ est differentia inter actiones; sã inter locy Et
 dicit illy multa impora p̄tēnt hic fluxe hōras, itaq̄ in 1° parte dicit
 alioz poterit. Vē parte n̄ poterit p̄culandis dicit Dicit actio Inven
 unt tamz in b. q̄. mora in hōra. actio n̄ sōly accipit ex parte Invenit
 eo sensu, quo p̄ interpellationē, Oblationē fit; sã Deo quia alteruter,
 Instatore n̄ p̄curat.

Cū autē dicta s̄. p̄cedunt n̄ sōly q̄ dicitur tamz
 modo gratia locy addicit sã Et quando Invenit gratia Et s̄m̄
 p̄tēntē additūz s̄m̄ p̄curat. q̄. autē solus Invenit gratia
 addicit nominatē Vexit videt actioe arbitrariz locy nra; sã tamz
 actioē quę quę p̄hibet. Exerciū p̄tēnt. solutio autē Creditō
 alibi accipere n̄ cogit, s̄m̄. in arbitrio eū est spectare Et loco
 9. adict s̄m̄ Et p̄pareat Et bona habeat. Et dicit Cō locy dicit
 gratiam addicit eū locy Invenit s̄m̄ quo dari debuit Et dicit
 p̄tura alt. actor Copexiat l. 22. de rebz Creditō l. p̄. de dicit. l. i.
 q̄ n̄l̄ inveniē qua act. actor agit s̄m̄. Et alibi dicit agendo quę
 idē dicit ac Invenit. Et arbitrarie ageret s̄m̄. negando magis
 n̄ tenz aliter locy Invenit Cum n̄ p̄tēnt nisi off. iudiciū quę ac
 noni Subterbit. in p̄tura autē act. off. iudiciū nully est; Et maior p̄tēnt.
 nemo t̄t̄ary aut aliy meoz p̄tēnt quę n̄ s̄t eū locy hōrē
 t̄t̄. cy nec in aliy dēstruere in dēnt. sã n̄ p̄tēnt in dē Invenit
 inre actioē aliter meoz quę eū quę p̄tēnt. Cy p̄tēnt aliter Invenit.
 meoz omnino Exerciū Et adventūz est meoz p̄tēnt; Et aliter meoz
 in Invenit inre actioē Venire n̄ p̄tēnt; sã tamz p̄tēnt inre Exerciū.
 secy off. iudiciū Meoz p̄tēnt. Magister Invenit. Exerciū Sententię
 iudiciū are datory l. a. Duo Pio 15 de re iudicata Et Vexit in dē
 Invenit s̄m̄ in dē dēcenti impune n̄ p̄tēnt. l. p̄. de dē dē dē nisi l. canē
 cessitate Et Requiritone mutuo Auxilio p̄tēnt. d. l. 15. dē re iudicata
 Et Invenit q̄. Exerciū Acta p̄tēnt quę alibi s̄. alt. Cy sententię
 Exerciū p̄tēnt in loco hōrē p̄tēnt ibi hōrē. Acta est in dē dē p̄tēnt a caput
 debet l. hōrē accepit hōrē dē iudiciū ne p̄tēnt ordo dē dē dē Invenit.
 Et hōrē, nobis Et Sumpit, Subterbit Vexit. Invenit dē dē dē
 quid facit actor p̄tēnt iudiciū Et act. s̄m̄. Et Invenit hōrē dē dē

tentia, si in loco dicitur Cy litem dicitur Registorum gubernat, ut 20.
Magistratus sententia. Locutus. Hoc nec reus agere dicit, nec illud,
bona habet? an non in eadem necessitate dicitur, qua dicitur alibi
iudicium unilaterale.

Si autem ponas tibi bona possidere que actor ibi quaerit
atque impendit? Si admittas ergo si casu semel in dicitur arbitraria ad
eum alibi iudicium spectare ut supra defendi posse diximus: adhuc adiat
ut est. Si in auditis dicitur in dicitur tunc alterius loci, semel in
amissa actori tunc voluntate, et absque necessitate gravare alterius
territorium magistratus. Nec quidem ad hoc facit de in l. argentarium
et fin de iudicij. Hoc est sententia in provincia dicta licet abt. iudicati
Romae agit obmutus pecuniarum quae quaedam mulier Romae acceperat
qui eius dubitat sententia loco domicilij dicitur. Cuius posses
in loco dicitur ad petitionem partis abt. iudicati que apertus est quibus
reus alibi se ibi non parat, et bona possideat: id est non eum erit
iudicium provinciale dicitur in legumibus tunc magis que Italiam esset, nec
moxis amittit. Vnde in eo quod dicitur Cuius fortassis poterat, et magis
id admittat in dicitur quia in arbitraria abt. id admitti iniquum
foret. Vnde etiam qui de eo debet in viginti dicitur, ob id quod
actoris interest de loco dicitur accipere, nec iniquum est viginti in loco
dicitur. Sed per stare si ibi Cuius sententia dicitur. Alibi dicitur
quidam dicitur. Vnde res tribuit? sed de his satis ideo enim dicitur
magis tractata sunt: quia alibi nunc dicitur dicitur.

Redeundo ad supra
vixit dicitur ea accipere em de in l. 2 et fin. d. d. 8. d. d. d. d. d.
tibi enim mora in reo, aut fideiussore requiritur, non quia hoc sit funda
mentum voluntatis actoris; sed quia est fundamentum actoris arbitrarij Cy
absque mora rei inuito eo procedere abt. arbitraria non possit, si autem
reus velit tunc non ferat cautionem, tunc impeditur sit. Et valde difficulte
expedire solutionem loco dicitur possit seret actor, qui omnia arbitria
equitatis iudicij committit d. d. 51 et 52. = sed tunc aduersus id
quod dicitur reus oblata caut. absolui debere si in mora non fuit d.
si fuit in mora non posse absolui: oblat d. d. de re iudicij arbitri, et
transactio die dicitur soluta dicitur nec est locus purgationi morae in
re plurali tunc cogendi possunt dicitur. Subtiliter dicitur lib. 2. d. d. d.
d. d. d. b. nec dicitur an reus infulgatus licet tunc non: et dicitur
dicitur de die ad locum reus licet transactio tempore quo possit
in loco periculum, morae purgare maxime dicitur. Vnde amissa
reus sit. Nec aliquid tunc die transactio fuit, et dicitur in reus oblat
gato tunc alia ex in legem dicitur. Sub die nascit, dicitur enim semel d.
missa dicitur amplius peritenti locus non est d. d. 23. aliquid tunc die fuit
tunc accionis quid dicitur. Dicitur enim peritenti locus dicitur.

10

12

13

opime Maruff

Ut optime statim distinguat. Per Uigra quo secundo dicitur hoc addit
 re parat: Nunc si dixerimus in dante procedere purgatione mori
 nre die adhibito aduc in loca diuersa et cetera. Et ad hoc purgatione n det regre
 us ad locu dat. Semper Ciz Very est loco dante rei. Soluere Dn alior am
 int Phatay eg n pex locu; s d pex tempus amittit, quod in hac alt n d de
 rat: neg in pminexy tractatuy mori purgationis nro aglicari nre queit
 Cy nec xly p scultatoy ad locu dante n accessit admitat, eoz caut. pex
 lita, ut mra puzet: Si ueroi sententia mori purgare possit qm post
 die Cingluter additoy soluiet, maxime in iudiciy thitoy, pminisf
 Cotinencia rer. t facti pminato Venie pdeit: etoz nra alio ex quitate
 suaf pcurbate ditiones habet. nec prius de Phitate amissa queit,
 qm acty it ei locy e.

14. Oblata dicit. nil rei interesse. Videri quo loco
 ueniat act. arbitraria. Cuius interest. Vbi ratio habeat. q. etia
 oblata caut. d demnari debet. Respondeo uno multo interesse
 no in loco dante soluiet acty habet Phitay: alio Ciz sub dubio
 incerto pationis pcurditat. Nunc act. pura interesse ex pexy alio
 in Venie q. alt. arbitraria dicit. Semper. Vbi dicitur = 3o successu
 iniquy Videri actoy damny forte familie necate pati, t Lucy am
 tere duent, sua queit, dicit q. xly in locy soluturay n Venieit
 si infulgatit it: q. En de facili pecunia solui possit tuz auditi n,
 debet tere pferens cautoy: Respondeo hanc alioy indubio nec
 actor interesse Cotinency pexy alioy q. die additoy dederet, s d
 tord ut ad suu pexuenie possit h. est adid q. iure alioy sibi debet

16. Satis igit in dante est in loco additoy h. rait soluat. s d
 dicit q. h. ius actori quilibet est etia pcedi Cotinency interesse: q.
 ei auferri debet. Respondet negando antecedens puzet. Item
 17. Ut alio arbitraria. Cuius effectum ei ppetat qm de iure quilibet tractet. Item
 de alia parte arbitry videamus de d demnat. subicit q. q. arbitraria
 alio fundata puzet ob mori rer, t quia loco dante valde d pcur
 tlex soluiet possit, t quia cautioy n pferat, t quia patit iudiciy volun
 tate hui Ciz omnibus casibus d demnari debet, Arbitray iudiciy ver
 sat tanty circa aumenty, diminatione ue d demnationis decap. arbi
 tray legit Cingluter. puzet eoz lib. 22 ad d ditiy in l 2 injun. d
 q. in h. h. injun. q. ait hanc actoy puzet Phitay Phitay Venie tan,
 rer qm actoy = itaq. si rer interest minora pex d demnatione, s d alioy
 maius fieri debere, neg d dicit, an mra alioy puzet puzet
 s d h. h. h. q. arbitraria ad, agit. Mora igit in h parte arbi
 tray mlo d dicit nichil facit. Item sine mora rei sine alioy intercedat

potest haberi ratio voluntatis. Interesse actoris mora ab eo facta in acci-
piendo? nunc iniquus est et prestari potest. Commisus autem de Congregatione in
causa postulat, siquidem ea non amittit propter alii: deo nota absque intelligendy
de supra diximus. Ut et hoc damnum voluntatis veniat, sed non venit nisi quoniam
habet ratio voluntatis actoris, et quod requirit ut hoc amittant. Culpam rei
velle huiusmodi in l. 2 § fin. h. t. non nec rei voluntatis hoc sensu ratio habet
si illa voluntas in re dixerat potest eundem modo, quo sensu verissima est cuius oppo-
nuntur in 3 ad Afr. l. 8 h. t. = Erant in hoc tract. Et interesse Contrarius dicitur
dendum est aliud et commune aliud particulare: Commune semper venit particu-
lare ita demum si culpa alteri voluntatis intervenierit: Exempli et clarior fiet
pone rei debere deus modus virtutis Caput. Si viginti Valent perierit, quibus
Volens Valent quondam interest rei Caput solvere quia ibi facultas habebit
interest actoris quod ibi glus Valent mora quod actoris fit ratio habet voluntatis
rei particularis, Actoris Communis: si forte familia fame necata sit
huiusmodi interesse ratio non habet. Cuius in culpa rei, sed propria acie dicitur

24

25

interesse Inventi deducti est et tunc. Et neutrum debet prestari: duo in
eodem modo tunc interesse induent deducti est. Utique commune interesse
immediate Inventi includit, et si loco dicitur perierit iuxta actoris veni-
ret et acciderent taliter quoniam perierit alibi facta. Ut Contrarius
dixerat particulare interesse, includit Inventi Inventi secundario et
ditionaliter per off. iudicis prestat. Et equitate: qui tunc legem quaterit
solvi debere ei qui culpa sua legem amittit: gone et ita Caput tunc
minus Valorem esse, et ob id rei interesse ibi solvere actoris tunc in hoc
ibi accipere ob famulatum quod ibi habet deus in mora et: Similiter tunc
ratio habebit: gone deus Caput debere alii deus interest ibi solvere quia
facilius ibi, et liberior, tunc pecuniam inveniat, et simul interesse actoris
quod ibi sub poena pecuniam debet: in hoc casu non tunc in mora est habet ratio
voluntatis actoris non habet ratio voluntatis rei, de qua tunc nullus in mora
fuit, sed aliquis acciderit impediri fuerunt, et voluntatem arbitraria
actoris suscipiat interesse Communi alterius ratio habet non in voluntate
et persona hoc interesse dixerat non potest, In pecunia voluntatis: interesse
particulare voluntatis simul et in impotestate rei sit, non preponderet
interesse ipsius exigere in dicitur: sed in interesse actoris coram pech-
um sit eius quod rei interest, non omne dispensabit, sed quod hodie factum
est, in loco dicitur pecuniam hodie accepisset hoc enim omne quod in
vicio in dicitur relinquit.

26

Ex hinc fluit Verum est. Cum sententia si de inte-
resse Contrarius particulari accipiat. Et Verum est et Doneli sententia
Ex rei si de interesse Contrarius Communi Caput. falsum est tunc.

Comune sententia siq. dicitur accipitur

Ex his fuit dicitur de Cui sententia

Ex his utiq. recte potest accipi Ulpianus secundus 27

Ex commune amora rei ipsi noceat et eni de pecunia loquitur et qua
si nisi et ter ut particulari dicitur potest nisi peras ob qualitate
moneta et nun dinas, etiq. et numis dicitur posse commune ter
esse. q. antiquis et nauatio. Sicut Marini Leotardus sentiat de
Vlaxi. q. 25 et 26: recte etiq. hoc sensu accipi potest, Ulpianus 28
in L. 2. et Paulus et L. Vlt. h. tt. Similiter et terminis
pecuniarum loquentes = recte etiq. dicitur ut simul Vlaxi et ter 29
et ratio habita. Sicut et simul et teris q. accidit frequenter
et ter et particulari alter Vlaxi autz tantz et ter et commune
et 1. et alterutius Vlaxi ratio haberi potest secundum
morem commune: et 2. Semper alterutius siue mora commisit, si
ne non. Et hoc sensu accipiendi sunt. L. 2. et 3. et 4. et 5. et 6.
L. pecuniarum de Compen. L. Vnica C. Vbi comuen. L. Centz et h.
Videndi sunt. Montensius Faber et Donellus. ad 1. 2. h. h. Du
ca. adhuc q. 2. Bucher; ad titul. Vol. 1. dir. 23. H.
et h. C. cui. 3. ad A. Juana. et L. 2. h. h. D. Gonzalez Co. di
lecti. Ex ha. de fno 30. comp. num. 9 = 1. Cuius pro dicta que
ait. an Index et defenite Loci dicitur Validitate Inspicere de
beat. an Vno et tempore certo sub seruire debeat. et Cuius hoc
Vnum distingue. et ter et terere ex hissey particulari et ter et ex
hissey commune et ter. Siccas Simpliciter ad dicata tempus
tu et ter et inspicendi et quo ad commune et ter et cy habita
ex hissey et terminationis: et ter et autz particulari et ter et
Vlt. ad tempus loco et ter et tempore quo Vno et loco perue
nire potuit.

Autz eni tempus fixu habet: 1. si per ter locz dies 31
ad dies sit tempus diei inspicitur quo ad commune tempus diei quo
ad particulari cy nec antea loco dicto perueni L. mercepe
ti pobu: dies eni quo loco perueniri potest, et tunc iust
a ledita cy extra dictionem Veniat nec ad defectu Validitate sequem.
L. 1. ad Validitate et pulchris adiectis Creditis: hoc eni omnia
fere expresse deducuntur ex L. fin. de com. tit. L. 22. de ubi
Creditis. 36. et peruenitorz de reb. empta L. 27. mandati. 3.

287

32

§. i hac ff. de modat. L. iij. cit. 60 ff. de obli. d. ligat. ubi
 nō semper tempora regulantia in praeiudicium Regū naturāq. nec
 nisi ad factā reflexione ad locū quo dari debet. L. 36 de iur. iudic.
 dicitur = sed dies inutilit. Videtur loci adiectio & Regam dicitur
 in additiā arg. i. L. de stipulat. L. 15 de Ver. solig. Respondio fal-
 sy ee neg. Enj diei adducto Vhaloy nūquam ē. i. d. L. 119
 ratio stipulatio iudicio sibi inutili ē q. decerto die sen reu-
 uahentes neg. tamq. ad dicitur, nec p. hanc potet de quo sen-
 unt neg. alioq. suplet. V. stipulatioi. q. p. f. i. d. L. i. s. p. i. d.
 ff. de damn. i. fact. L. q. q. s. i. d. d. e. q. i. d. L. 29. ff. de i. i. d.
 quare nullis momenti ē. Et adiectio negotij Voluerunt dicitur
 ter. sicuti Certo die: alioquin sicut agent. Et quo tempore die p. i. d.
 sicuti dicitur. Vbi stipulatio eor. Et tunc d. interet. Et certū ē lo-
 perit v. q. m. i. d. d. sicuti si p. i. d. sicuti d. i. d. i. d. d. i. d. d.
 id agere. Et quo tempore caput solueret. =

33

Sed dies quare si id. stipulat. sicuti
 certo loco si intelligat. actus Et quo tempore potuerit. sicuti. Et non
 stipulat. id actus creat. Et quo tempore potuerit dicitur. id est
 Enj h. sit q. quo tempore videri accipit Et obligatio po-
 ra ut Et Landi si nisi d. d. necessitate Et i. d. necessitate dicitur
 locū recipit. Secus i. stipulatio sicuti adiectio negotij q. d. factus
 dicitur Et potet sicuti in imple hodie sicuti. Et inutilis q. d. i. d.
 tentia potet Et q. negotij si nisi pot. annu Et v. d. h. d. d. i. d. d.
 ter Et q. Cum indig. si d. v. d. i. d. d. vno die potet sicuti sicuti.

34

alio actus = hōc dicitur q. cedunt quando loci v. d. i. d. q. d. i. d. ad
 dicit. V. i. d. i. d. semper adiectio i. d. i. d. i. d. i. d. q. d. i. d. i. d.
 eius stipulatioi actus arbitrarij locus si ē nec actus v. d. i. d. i. d.
 habet nisi hōc fidei iudicio actus sit L. 5. ff. de modat. si v. d.
 ad locū gratia v. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d.
 ratio v. d. i. d. i. d. i. d. i. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d.
 Can. tunc sicuti d. i. d. i. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d.
 haberi i. h. casu v. d. i. d. i. d. d. =

35

Sed ad v. d. i. d. q. d. i. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d.
 et iudicio sub sicuti debere loco in d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d.
 semper i. d. i. d. i. d. i. d. i. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d.
 lo i. d. d. d. v. d. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d.
 sicuti. empti d. d. quo d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d.
 q. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d.
 p. d. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d. i. d. d.

et ad dem nationis sic enim illud aliquis venit pro adque
 die venit acciprendy est arg. l. 2. de obly. Sedat. dmi
 nat enim faber j. nat. ad l. 3. §. super emptorj mora fiat pro
 tempore minoris fuit estimari debent ait: atq. diei. Rudici
 vtilitas ex iure venit §. Variabilis e. lig. ex mora crede
 bet l. Certe et loci vtilitas Variabit; arbitrio poterit morate
 nus purificata att. arbitria cy att. bono fidei: E. ait. Som
 ponius et locy ppter moraj; arbitrio Variari in vny locu. Ita
 ay. in locu. Instatimms in pte. Vno loco plura l. minoris mor
 ces est §. in quib. et locu. ex pte. ad dicitur Variabilis est cy nu
 la ratio. Differentia q. qua dicitur. 3. id. §. diximus et
 Ita Pomponij epus §. §. fira aliud sentit; locu. ex pte. ad
 directo =

36.

Ad l. difficultate respondet sic ppter moraj; Variabi
 ly. Et iudicij bono fidei locu. h. e. n. l. §. bono fidei nec pte
 b. d. ay. §. ipse Pomponij sentit ex. Sabino Cuius et. vnt. re
 fert. §. l. 2. de reb. crediti. Cui §. Sabini ay. fuit §. l. fidei
 d. dicit. h. t. ratio differentia. Et quia dies in pte. l. ita pte
 vtilitatz aponit. §. favore §. minoris de ferat. obligationis
 causa quamvis enim dies vtilitatz ad que favore §. minoris
 vtilitatz minus agus §. supra favore stipulatoris. §. pte. pte
 favore vtilitatz ad q. t. ma. ay. et vtilitatz aponat. tam pte
 cipalis vtilitatz favore §. minoris e. §. obligatio de ferate
 nec enim pte. ay. vtilitatz ex ipso punto dicitur det. §. pte. pte
 vtilitatz est. dies in linis §. §. cento. §. pte. Variatiz ad mit. Ste
 ay. §. ante diei vnte solut. §. pte. diei autepit. imo h. agit.
 vtilitatz pte. diei. §. qui h. vnto §. vtilitatz de pte. obly. §. dubio
 igit. h. agit. vtilitatz diei vtilitatz in pte. §. l. 2. de reb. cred.
 vtilitatz. §. l. 2. de reb. cred. favore vtilitatz, Cui favore vnto qui §. fave
 te renuntiat. Frustratione sua. §. vnto alius favore ad hoc
 vtilitatz diei in pte. vtilitatz diei in pte. §. l. 2. de reb. cred.
 §. §. pte. vtilitatz §. l. 2. de reb. cred. vtilitatz diei §. l. 2. de reb. cred.
 vtilitatz fuit §. omny vtilitatz §. l. 2. de reb. cred. §. l. 2. de reb. cred.
 quia ex h. ay. ay. §. §. tempore iudicati est §. l. 2. de reb. cred.
 h. fuit h. super venditorj mora fiat. sicut pte. emptorj tempus liti
 vtilitatz in pte. ay. hodie pte. moraj; §. §. equilibrio moraj; pte.
 nec enim dies in pte. favore ai. §. l. 2. de reb. cred. §. l. 2. de reb. cred.
 ay. favore actio §. l. 2. de reb. cred. §. l. 2. de reb. cred. §. l. 2. de reb. cred.
 §. l. 2. de reb. cred. §. l. 2. de reb. cred. §. l. 2. de reb. cred. §. l. 2. de reb. cred.
 §. l. 2. de reb. cred. §. l. 2. de reb. cred. §. l. 2. de reb. cred. §. l. 2. de reb. cred.

agibile. I. deputatione z. Amatione h. minoris moris. Circa q. mora que
 quare sit attenditur. f. b. 16. I. Cap. 1. Cuius omnino j. loci ex parte
 se adhibet. Sexual. si enim vltimus favore j. dicitur, f. lictus cotantu qui p. oca
 v. illius loci vtilitas veniat quare h. a. ceteris excludi, n. q. n. q. alio loco
 peti que alio solui potest itaq. e. s. b. n. q. fidei iudicij quo p. nati loci vtili
 tas j. p. n. a. b. i. l. i. e. o. s. e. n. s. u. v. t. p. a. r. t. u. r. e. l. l. y. l. o. c. v. i. l. i. t. a. t. i. s. v. a. l. i. o. h. a. b. e. r. e. n. u. l. o
 p. o. t. e. s. t. m. o. d. o. v. a. l. i. a. d. i. d. u. r. i. p. o. t. e. s. t. q. n. i. m. o. r. a. v. a. r. i. a. t. i. o. n. e. m. l. o. c. i. j. a. r. b. i. t. r. i. i
 l. i. o. j. d. u. e. r. e. t. d. u. p. l. i. c. e. n. e. f. e. c. i. t. i. n. g. u. l. a. r. e. j. d. u. e. r. e. t. 1. a. i. n. y. p. r. e. c. i. p. u. e. v. t.
 a. l. i. o. l. o. c. o. e. f. f. e. a. c. i. t. e. r. v. e. n. i. a. t. f. a. r. b. i. t. r. a. r. i. a. a. c. t. i. o. a. l. t. e. r. i. u. m. v. t. v. a. r. i. a. t. i. o. l. o. c. i
 j. d. u. e. r. e. t. d. h. v. u. l. g. i. n. l. c. d. e. d. o. t. i. s. j. m. i. s. e. r. e. i. d. e. j. p. e. c. e. d. e. r. e. t. j. b. o. n. e. j.
 f. i. d. e. i. i. u. d. i. c. i. o. s. i. n. y. s. e. i. u. d. i. c. i. o. b. o. n. e. f. i. d. e. i. a. l. i. i. o. l. o. c. a. q. u. e. d. i. c. i. t. o. a. g. e. n. t. i.
 t. e. e. a. d. j. p. e. c. e. d. u. n. t. C. i. r. c. a. o. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. m. l. c. d. e. m. n. o. r. e. j. v. i. t. e. C. i. r. c. a. e. s. t. i. m. a. t. i. o. n. e. m.
 j. t. e. a. e. e. q. u. e. j. a. r. b. i. t. r. a. r. i. o. p. e. c. e. d. e. r. e. d. i. x. i. m. u. s. n. u. e. e. n. y. a. l. t. e. r. i. u. m. j. b. o. n. e. m.
 f. i. d. e. i. a. c. t. i. o. n. e. a. r. b. i. t. r. i. i. j. e. t. q. u. e. p. e. r. e. e. x. p. r. e. s. e. n. t. e. s. o. p. o. r. t. u. n. a. j. a. r. b. i. t. r. a. r. i. a.
 v. a. r. i. a.

37

Ad 2. In difficultate respondet ead. r. a. o. e. j. b. o. n. e. f. i. d. e. i. i. u. d. i. c. i. j. v. a. r. i. a. t. i. o. n. e. m. l. o. c. i. a. d. m. i. t. t. i. t. i. t. a. l. o. c. u. s. t. a. c. i. t. u. s. s. i. c. h. a. b. e. r. e. e. n. y. v. l. o. c. i. t. a. c. i. t. i. v. a. l. i. o. a. b. a. l. t. e. r. i. u. s. m. o. r. e. q. u. a. m. v. i. s. a. l. l. i. u. s. l. o. c. u. s. j. q. u. o. i. u. d. i. c. i. j. i. n. s. t. i. t. u. t. a. s. e. m. p. e. r. i. n. s. p. i. c. i. a. t. a. l. c. 22. b. e. n. e. d. i. c. t. u. s. d. l. f. i. n. d. e. c. m. d. l. i. t. t. a. n. t. u. q. u. o. a. d. e. s. t. i. m. a. t. i. o. n. e. m. e. x. t. e. n. s. e. q. m. o. r. e. d. i. c. i. a. d. i. c. t. u. s. s. i. m. i. n. u. s. s. i. c. a. d. i. c. t. o. j. l. o. c. i. d. i. c. t. u. s. v. i. n. y. g. e. n. e. r. i. c. e. v. e. n. d. i. t. u. s. e. x. p. r. e. s. e. n. t. a. m. q. u. a. l. i. t. a. t. e. e. q. u. a. n. t. i. t. a. t. e. d. e. q. u. o. g. e. n. e. r. e. v. e. n. d. i. t. i. o. n. i. s. p. e. u. t. s. u. b. i. d. l. e. x. t. o. t. a. j. i. n. t. e. l. l. e. n. d. a. e. l. i. a. d. i. c. t. u. s. s. i. c. s. i. t. e. n. y. r. e. f. l. e. x. i. o. i. n. i. t. a. z. s. a. m. a. t. e. s. i. s. o. l. y. a. d. d. i. c. t. u. s. s. e. d. e. a. l. l. o. e. y. d. i. c. t. u. s. q. u. o. v. i. n. y. v. e. n. i. t. s. e. i. b. i. p. l. u. r. i. s. l. m. i. n. o. r. i. s. f. u. i. t. d. v. e. n. s. u. m. s. i. c. a. l. t. e. r. i. u. s. l. o. c. u. s. v. i. n. y. s. a. n. t. d. e. v. i. v. e. j. d. u. r. e. n. y. o. m. n. i. n. o. e. q. d. l. o. c. u. s. e. x. p. r. e. s. e. n. t. a. d. d. u. c. t. u. s. v. t. j. s. i. n. e. s. u. b. i. j. e. t. e. P. o. n. y. m. i. u. s. n. y. t. u. n. c. l. o. c. o. t. a. n. t. u. d. i. c. t. o. v. i. n. y. t. r. a. d. i. o. p. o. s. s. e. t. n. y. q. d. a. b. u. n. d. u. s. i. o. e. n. g. u. i. t. v. i. n. y. v. e. n. i. t. h. e. n. y. n. y. j. s. i. n. g. i. t. a. q. u. i. n. d. u. i. j. v. i. n. y. v. e. n. d. i. t. u. s. l. d. i. a. n. i. o. n. e. f. l. c. o. b. l. y. d. e. l. l. i. c. i. t. v. e. n. d. i. t. i. o. a. l. i. b. i. f. a. c. t. a. s. i. c. a. b. u. n. d. u. i. t. r. a. d. i. o. p. o. s. s. e. t. p. r. e. c. i. s. e. q. u. i. d. e. m. t. r. a. d. i. o. d. e. i. u. s. l. o. c. i. e. x. t. r. a. m. o. r. e. i. n. i. u. s. d. l. o. c. u. s. e. x. p. r. e. s. e. n. t. a. d. i. c. t. u. s. a. l. l. i. u. s. e. s. e. x. c. l. u. d. e. n. s. v. a. l. i. d. u. s. s. i. c. o. c. c. i. p. i. a. t. s. e. d. d. i. c. e. r. e. q. u. o. m. o. d. o. v. i. n. y. b. o. n. e. f. i. d. e. i. i. u. d. i. c. i. o. a. d. m. i. t. t. i. t. v. t. a. l. t. e. r. i. u. s. l. o. c. i. e. x. t. r. a. m. o. r. e. s. u. m. a. t. s. i. c. o. j. d. i. m. b. o. n. e. f. i. d. e. i. a. v. t. e. e. x. s. u. a. n. a. t. u. r. a. a. r. b. i. t. r. i. i. i. n. c. i. t. s. t. i. q. e. x. t. r. a. n. e. c. e. s. s. a. r. i. t. a. t. e. s. o. l. e. z. q. u. a. n. t. a. t. e. a. r. b. i. t. r. a. t. e. i. u. d. i. c. i. s. s. e. d. i. n. s. t. a. b. i. l. i. t. a. t. e. s. i. c. n. u. l. q. d. e. d. i. f. f. e. r. e. n. t. i. a. i. n. t. e. r. l. o. c. u. s. e. x. p. r. e. s. e. n. t. a. t. i. o. n. e. j. b. o. n. e. f. i. d. e. i. i. u. d. i. c. i. o. s. i. c. o. p. l. u. r. i. m. a. e. e. l. c. i. r. c. a. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. m. d. d. e. m. o. n. s. t. r. a. t. 2. a. c. i. r. c. a. v. a. r. i. a. t. i. o. n. e. m. 3. a. c. i. r. c. a. j. t. e. a. e. e. x. t. e. n. s. e. m. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. e. 4. a. c. i. r. c. a. m. o. r. e. q. u. i. d. e. m. d. i. c. i. q. u. e. r. e. q. u. a. n. t. a. t. e. v. t. r. e. f. l. e. x. i. o. s. i. a. t. a. l. l. o. c. u. s.

38

Se ad d. d. c. t. u. s. a. l. l. i. u. s. e. s. e. x. c. l. u. d. e. n. s. v. a. l. i. d. u. s. s. i. c. o. c. c. i. p. i. a. t. s. e. d. d. i. c. e. r. e. q. u. o. m. o. d. o. v. i. n. y. b. o. n. e. f. i. d. e. i. i. u. d. i. c. i. o. a. d. m. i. t. t. i. t. v. t. a. l. t. e. r. i. u. s. l. o. c. i. e. x. t. r. a. m. o. r. e. s. u. m. a. t. s. i. c. o. j. d. i. m. b. o. n. e. f. i. d. e. i. a. v. t. e. e. x. s. u. a. n. a. t. u. r. a. a. r. b. i. t. r. i. i. i. n. c. i. t. s. t. i. q. e. x. t. r. a. n. e. c. e. s. s. a. r. i. t. a. t. e. s. o. l. e. z. q. u. a. n. t. a. t. e. a. r. b. i. t. r. a. t. e. i. u. d. i. c. i. s. s. e. d. i. n. s. t. a. b. i. l. i. t. a. t. e. s. i. c. n. u. l. q. d. e. d. i. f. f. e. r. e. n. t. i. a. i. n. t. e. r. l. o. c. u. s. e. x. p. r. e. s. e. n. t. a. t. i. o. n. e. j. b. o. n. e. f. i. d. e. i. i. u. d. i. c. i. o. s. i. c. o. p. l. u. r. i. m. a. e. e. l. c. i. r. c. a. a. b. s. o. l. u. t. i. o. n. e. m. d. d. e. m. o. n. s. t. r. a. t. 2. a. c. i. r. c. a. v. a. r. i. a. t. i. o. n. e. m. 3. a. c. i. r. c. a. j. t. e. a. e. e. x. t. e. n. s. e. m. p. a. r. t. i. c. u. l. a. r. e. 4. a. c. i. r. c. a. m. o. r. e. q. u. i. d. e. m. d. i. c. i. q. u. e. r. e. q. u. a. n. t. a. t. e. v. t. r. e. f. l. e. x. i. o. s. i. a. t. a. l. l. o. c. u. s.

h. i. t. e. n. e. n. o. n. i. s. s. i. n. i. t. u. r. e. c. u. r. r. a. t. l. u. c. r. y. p. u. s. e. x. n. e. g. o. t. i. a. t. i. o. n. e. n. u. q. u. o. q. u. e.
 Venit nisi off. Iudicis nisi aliter ex parte conventione Veniat. L. 2. Spor
 to autz. ff. ad leg. Rodia. Serattu & obligatoribz. Sancti. Sicuti tantum
 modo facty. Veniunt potest. litz. Stataty. Lex formula. Lex for
 litzua pluz accepta Iudicis potestate Videam. S. Scationz. L. Pulgo
 ff. de. Quas. i. fidei comisi. persecut. v. lux. & danuz. quia. p. g. r. o.
 ex. ta. ca. d. i. z. c. o. n. n. o. c. e. b. a. t. d. u. m. m. o. d. o. d. a. m. n. i. j. p. u. n. t. y. h. a. b. e. a. t. p. r. o. u. n.
 L. u. q. 26. de. leg. 3. h. N. e. x. c. o. n. v. e. n. t. i. o. n. e. c. o. n. t. r. a. t. u. s. e. n. t. i. z. & d. e. l. i. t. o. e. d. z.
 n. q. & l. u. c. r. y. i. n. t. e. x. c. e. p. t. y. V. e. n. i. t. i. z. a. c. t. e. n. e. x. a. m. a. t. a. r. y. q. u. a. r. b. i. t. a. r. i. a. e. l.
 21. S. r. e. n. i. ff. de. a. c. t. e. n. e. x. a. m. o. t. i. z. d. i. c. t. e. f. u. r. t. i. n. a. m. u. V. i. d. e. r. i. s. i. j. l. u.
 ti. a. g. a. t. i. q. u. a. n. t. i. r. e. i. l. 3. l. 8. i. f. e. n. d. e. d. i. c. t. e. f. u. r. t. i. n. a. e. i. j. h. i. s. d. o.
 a. b. z. a. c. t. e. p. u. n. t. y. f. i. z. q. u. o. l. i. b. e. t. h. o. r. a. e. s. t. e. i. z. q. u. o. t. i. d. i. e. i. n. r. e. t. a. n. d. o. p. u. n.
 t. e. m. p. e. f. u. r. t. i. l. y. f. a. c. i. e. n. t. e. c. r. e. d. a. t. i. z. f. a. c. t. i. a. c. t. e. n. i. q. u. i. n. t. e. r. e. s. t. d. u. p. l. a. t. o. m. n. e.
 f. e. d. q. u. a. n. t. i. p. u. n. t. i. z. l. i. z. f. u. r. t. i. l. y. d. e. f. u. r. t. i. l. y. d. e. l. i. z. i. n. t. e. r. e. s. t. z. a. l. l. i. a. c.
 t. e. o. m. n. e. V. e. n. i. a. t. i. l. i. c. i. t. z. d. i. c. t. e. d. i. v. e. r. s. a. s. p. e. c. i. e. s. e. s. t. t. e. o. z. i. n. i. c. i.
 C. u. i. 71. S. i. d. e. f. u. r. t. i. l. y. e. d. i. v. e. r. s. a. r. a. t. i. o. t. e. z. i. n. p. r. o. c. u. l. u. s. 26. d. e. d. a. m.
 n. i. z. f. a. c. t. o. l. i. S. i. c. u. t. c. o. n. t. r. a. 21. d. e. a. q. u. a. p. l. u. r. i. a. V. b. i. l. u. c. r. y. z. u. l. t. i. z.
 n. V. e. n. i. t. i. l. i. c. i. t. a. m. n. i. z. t. a. n. t. u. m. m. o. d. o. p. u. n. t. a. t. i. z. i. n. s. u. m. m. a. z. o. b. l. i. g. a. t. i. o. n. i. b. z.
 f. a. c. i. e. n. d. i. z. a. c. t. e. A. q. u. i. l. i. t. z. d. i. c. t. o. n. e. f. u. r. t. i. n. a. V. i. a. a. m. a. e. o. r. d. i. z. 99. i. d. q.
 i. n. t. e. r. e. s. t. l. i. z. d. e. m. m. i. t. a. t. p. u. n. t. a. t. i. z. l. u. c. r. y. z. t. e. x. c. e. p. t. y. e. d. a. n. n. y. f. a. c. t. y. n. e. c.
 e. s. s. a. r. i. o. p. p. l. e. a. z. l. e. x. r. e. p. u. n. t. a. t. i. n. i. m. o. d. o. e. a. d. u. r. a. n. t. q. u. o. d. d. e. b. e. t. a. s. u. n. t.

Iudicis hereditatis ad quibus quamvis i. p. t. e. r. z.
 i. n. d. i. c. t. e. p. u. n. i. e. f. i. n. g. a. t. i. t. a. n. z. d. i. n. g. e. n. s. i. l. i. q. u. o. a. c. t. e. z. d. i. c. t. i. t. i. p. o.
 t. e. t. e. i. n. f. u. p. r. a. d. i. c. t. a. d. u. r. a. n. t. d. u. m. m. o. d. o. o. f. i. c. i. y. i. u. d. i. c. i. s. d. e. f. i. c. i. e. n. t. m. a. i. o.
 p. b. a. t. i. n. o. p. r. o. u. n. t. p. u. n. i. e. t. e. t. a. t. u. i. n. a. l. l. e. a. d. d. i. c. t. e. c. a. u. t. a. l. l. i. e. d. i.
 l. i. n. g. e. n. t. i. s. q. u. o. m. i. n. g. a. c. q. u. i. r. a. t. i. l. p. u. b. l. i. a. 63. a. d. f. a. l. u. d. i. z. l. i. c. a. V. e.
 l. i. z. d. e. d. i. n. g. e. n. s. l. u. c. r. y. e. l. i. p. u. t. e. a. i. d. q. u. o. d. r. e. g. u. l. a. r. i. t. e. r. c. e. t. z. e. d.
 c. u. r. i. t. e. e. x. a. z. i. m. e. d. i. a. t. e. p. u. n. i. e. f. i. n. g. i. t. e. e. q. u. a. s. i. f. i. n. g. i. t. z. q. u. i. u. n. t.
 a. d. q. u. i. s. i. t. i. o. n. e. e. i. d. e. o. p. u. n. t. a. t. e. o. d. z. m. o. d. o. a. c. l. u. m. n. y. n. e. c. e. s. s. a. r. i. o.
 p. p. l. e. a. z. d. i. n. g. e. n. s. i. z. a. r. b. i. t. a. r. i. a. a. c. t. e. a. d. e. x. h. i. b. e. n. d. i. z. e. l. e. g. a. t. i. z.
 I. h. e. r. e. d. i. t. a. s. a. m. i. s. s. a. V. e. n. i. t. l. 10. d. 11. a. l. e. x. h. i. b. e. n. d. i. z. d. i. n. e. i. d.
 q. u. a. n. t. i. r. e. i. d. e. s. c. i. p. i. a. t. h. i. s. a. c. t. i. o. e. p. u. n. t. y. f. i. z. i. n. t. a. t. i. o. n. i. s. h. a. b. e. t.
 i. n. a. c. t. i. o. n. i. b. z. b. o. n. i. z. f. e. d. i. q. u. o. d. i. d. q. u. o. d. i. n. t. e. r. e. s. t. l. i. z. q. u. a. n. t. i. r. e. i. d. e.
 d. e. p. u. n. t. a. t. i. z. l. i. m. i. l. i. t. e. r. i. d. e. q. u. i. n. t. e. r. e. s. t. p. u. n. t. a. t. i. z. h. o. r. e. l. u. c. r. y. e. d. e. r. e. g. i. m. e.
 d. e. a. c. t. e. p. u. n. i. e. n. s. i. z. l. i. z. p. u. n. i. e. f. i. n. g. i. t. e. d. i. n. g. e. n. s. i. z. d. a. n. n. y. c. e. t. z. i. z.
 p. e. a. a. z. e. t. e. m. p. z. f. i. n. o. r. d. o. l. i. o. m. i. s. h. a. b. e. a. n. t. l. i. s. a. m. n. i. f. a. c. t. i. o.
 q. u. i. d. z. n. u. r. e. a. c. t. i. o. n. i. s. V. e. n. i. t. l. 60. ff. p. s. o. n. i. s. l. 7. C. a. r. b. i. t. a. r. i. y. i. u. d. i. c. z.
 l. 24. d. e. l. i. t. e. t. e. m. p. t. i. l. i. z. e. l. i. z. C. o. l. o. n. i. s. l. i. t. e. l. l. 33. i. n. f. i. n. e. r. o. d. e.
 p. u. n. t. y. a. d. d. a. n. d. i. z. l. i. h. a. d. e. n. d. i. z. d. e. p. u. n. t. a. t. i. z. e. x. m. o. d. o. a. c. c. u. s. a. t. i. o. n. i. s. n. a. t. u. r. a. l. i.
 e. q. u. i. l. i. t. e. V. e. n. i. u. n. t. o. f. f. i. c. i. u. d. i. c. i. s. V. i. a. a. c. c. u. s. a. t. i. o. n. e. i. d. a. u. t. z. q. u. i. n. t. e. r. e. s. t. a. c. t. e.
 m. o. d. o. n. i. c. o. d. i. c. t. u. n. u. n. q. u. e. V. e. n. i. t. l. e. x. l. i. n. d. e. n. z. i. t. e. z. e. p. p. o. n. e. b. i.

damny scilicet & credit. L. licy d'ingens n. ex re sed p'ora
 p'romerit allind om' p'ra ee de quo supra sum' locuti damni credit
 L. licy d'ingens fidei & Venit L. n. 5. actiois p' off' fidei
 ex obligatioib' dandi ex tuncq' p'ra ee quod quib' sit L. actio
 Venit nequeat in fucto quide nub' i'gita iure ex tuncq' p'ra
 acci dentale Venit. L. fin. de p'curato & comodo L. si f'entis
 d' p'curator' deact. empti nisi dies aut locu aut depersona
 obligat' dandi bon' fidei ad dicitur tunc e' n'z sciti q' nra at'e
 ty & cor ee Venit d' p' punctu fixo ex duentioe tacita aducto est
 off'ci iudici quo p' tantu ex tuncq' d'ingens Venit p'ra ee L. 5.
 21 Comodati L. 3. ff. de z' l'it' i'usando L. 2. d' fin. cuncta L. i' bon' & t'p' d'
 uide igit' & summa & l'ra ee p'rimu q' ex ar p'uenit naturaliter Vt
 fucto. Secundu q' ex nequiee p'p'ia d' p'ctura m'ces locatio
 legaty & m' d'it' & h. d'ingens. Partu d'annu p'ora ee & mediate cau
 ty Vt pena comissa supposita d'uent' de quo L. 118. d' fin. de Vol
 L. 1. de ad A quib'z quatu' d'annu d'ingens n. ex re sed p'ora ee
 p' negotio factu d'it' quatu' damny p'ora ee acciditale &
 d'ingens q' d' se Vere accidit tamz & ac n. soluta potuit n' accidit
 d' familia fam' necata sit q' p'limo p'actio subacta a f'is
 p'p'ora Capta & similia: h'c p'out adire sunt p'ona facultu
 p'stantu.

22

Primu. Ita obligatio dandi d'it' p'curator' Venit L. p'ra
 go L. Videmus d' p'actioe d' d'it' L. 2. ff. de d'it' f'uctua, n'z
 d' p'actio obligatioib' n' Venit excepta causa legaty & fidei comi
 si aut a t'curis p'curator' L. 3. C. i. 99. Cau. de L. 26. d' l'it' 3: d'
 nit tamz obligatio & id q' test' d'upate & punctu fixu habet d'
 ei L. p'curator' & id quatu' res & d'ipiat & punctu fixu habet
 scilicet d'oly & d'oloz & faciendo L. n. & quidz Venit L. actiois
 d' L. 3. de d'it' f'uat. d' L. 22, & 23 ad A quib'z L. si f'undu
 134 d' d'it' oblig. ex similib. supra citatis & arbitraru simili
 cor Venit sed id quatu' au d' agaty & certe quomodo quib' agat
 d' off' tamz iudici in p'cto puncto l'it' d'uitat' & actioib' bon' d'
 fidei n' id quatu' test' L. quatu' res d' agaty L. actiois impe
 ctu puncto d'it' L. d'oloz. Si ad d'ndu d'upant' off' iudici impe
 to tempore m'ard. d. L. 1. Arbitraru tutel' L. 60. off' p' socio L. si p'ly
 d' d'oloz L. si f'undu ff. locati L. si stentis d' p'curator' & p'curator'
 act. empti L. 24 ff. i' d'z. L. 3. quo 20 ff. locati. edz d'ic' & d' 3. &
 d'ra ee 4. & 5. n'z quz p'stantu nisi d'uraz punctu fixu
 d'it' loci aut person' aducto & simul arbitraru sine off' p'curator'
 aut d'actiois L. n'z quz d' p'hibendi p'ont tunc om' d'it' tacita d'

venit. ff. iudicij p[ro]bat[ur] l. 2. §. fin. cum l. 7. h. h. l. 2. ff. de
modali l. 3. de iur[is] iurando. Vbi nota q[ue] aut[em] dicitur p[er] 53
d. m[ag]i[st]ri[um] simpliciter, & p[ro]p[ri]a d[ist]incta e[st] q[ui]s, & p[ro]p[ri]a d. p[ro]p[ri]a
l[et]a potuerunt d[ist]inguere ab alio f[act]o soluta pecunia l. 9.
Creditor n[on] h[ab]et p[ro]p[ri]a d[ist]incta ut s[er]uo o[mn]i[u]m & s[er]uo
p[ro]p[ri]o q[ue] sub p[er]na & b[e]n[e]f[ic]i[is] l. h. soluta adu[er]so pecunia. Cui qu[od]
antea sub p[er]na p[ro]m[iss]a si adu[er]so soluta non esset. necessario p[er]
na d[ist]incta s[er]uo h. d[ist]incta & act[us] s[er]uo Venie potuit illud d[ist]incta
potuit: s[er]uo d[ist]incta h. d[ist]incta quatuor & quatuor; t[er]t[er]ia e[st] Venie
n[on] qu[er]unt l. quoniam admodum l. 2. §. it[er]u[m] lab[or] ad h[ab]it[um] l. 2.
§. p[ro]p[ri]o aut[em] ad l[et]u[m] d[ist]incta l. h. d[ist]incta & com.
l. h. d[ist]incta §. d[ist]incta d[ist]incta d[ist]incta empti.

Nota tamq[ue] q[ue] h[ab]et 54

ab estimatione; t[er]t[er]ia & ext[er]na sece[m] debent omnino
ut supra p[er] p[er] d[ist]incta sum[us] similiter sece[m] debet; t[er]t[er]ia
no[n] min[us] d[ist]incta l. fin. d[ist]incta s[er]uo l. d[ist]incta
§. alteri d[ist]incta oblig[ati]o; & p[ro]p[ri]o eni[m] h[ab]et d[ist]incta locu[m]; t[er]t[er]ia
notat b[ar]on[em] s[er]uo d[ist]incta & quatuor p[ro]p[ri]a; t[er]t[er]ia e[st] d[ist]incta
Cui i[st]a d[ist]incta h[ab]et d[ist]incta l. quatuor ff. d[ist]incta s[er]uo. m[ag]i[st]ri[um]
s[er]uo d[ist]incta d[ist]incta h[ab]et §. act[us] Cui & d[ist]incta d[ist]incta
h[ab]et d[ist]incta s[er]uo Cui & ad h[ab]it[um] d[ist]incta ff. locati &
ad h[ab]it[um] d[ist]incta qu[od] p[ro]p[ri]o §. t[er]t[er]ia d[ist]incta; n[on] l. 2. §. fin. &
§. p[ro]p[ri]o h[ab]et ad h[ab]it[um] d[ist]incta d[ist]incta l. d[ist]incta §. d[ist]incta
h. h[ab]it[um] d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta
ad h[ab]it[um] l. 2. §. 4. h. 15. §. 1. §. 7. §. p[ro]p[ri]o d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta
l. 31. §. 32. §. d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta

§. §. a l[et]is = d[ist]incta nunc tractare Cui qu[od] math[em]at[ic]a arbitri 55
et iudicij Venie & §. d[ist]incta §. quib[us] t[er]t[er]ia h[ab]et actio d[ist]incta qu[od]
quib[us] anemine qu[od] d[ist]incta d[ist]incta ut op[er]at[ur] tractata e[st] &
d[ist]incta d[ist]incta h[ab]et tam t[er]t[er]ia modo hanc actio[n]em l[et]a h[ab]et §. m[ag]i[st]ri[um]
cebu[m] p[ro]p[ri]o g[er]uice & §. pecunia aut boni g[er]uice §. m[ag]i[st]ri[um]
qu[od] p[ro]p[ri]o d[ist]incta §. §. qu[od] aut[em] p[ro]p[ri]o n[on] qu[od] d[ist]incta qu[od]
necessaria h[ab]et s[er]uo qu[od] d[ist]incta m[ag]i[st]ri[um] argumentu[m], & d[ist]incta
m[ag]i[st]ri[um] r[ati]onib[us] d[ist]incta l. ex inscriptio[n]ib[us] d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta

ad d[ist]incta d[ist]incta tractant l. 1. §. 13. d[ist]incta d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta 56
§. d[ist]incta d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta §. d[ist]incta
modo antiquitus conditio t[er]t[er]ia & actio & d[ist]incta d[ist]incta
l. 2. C. de constituta, ut d[ist]incta h[ab]et §. l. 1. §. 3. §. d[ist]incta h[ab]et l.
1. 3. §. 7. l. 14. l. 16. §. 18. ff. de d[ist]incta qu[od] ex illo l[et]a d[ist]incta
sunt cy i[st]a eod[em] l[et]a §. quib[us] §. t[er]t[er]ia d[ist]incta h[ab]et §. d[ist]incta h[ab]et
d[ist]incta d[ist]incta act[us] d[ist]incta §. m[ag]i[st]ri[um] §. t[er]t[er]ia §. d[ist]incta §. d[ist]incta

petiti. 2o: nulla necessitas fuit; concedere actionis arbitriis ob speciem;
 intentionem, hoc qui iustis arbitriis petit exigere non peti quod debet
 tam, sicut Comptae quod Valletate, magis et sicut iustis partibus pro
 pona per singula loca quod iustis arbitriis peti non debet. Sicut hic
 sicut alio vult solvatur nulla amittit Valletate. 3o: si plus petit quam sua actio
 iustis petit vult non sit et similiter iudex et demerit. Cum actio persona
 la sit et per personam et non sententia cadit non sicut dictis circa et
 et necessitas est actio realitatis. Sed sicut et post iudicium sententia equum sicut extra 60
 sua in dictis non res sit dicto uno potuit per acquisitionem. L. 49 § 1 de re iudi-
 catis. L. si res; loco tractus et occurrere iudicium peti potest. L. argentarius § si.
 ff. de iudicium. aliter; specie petita nulla idoneus et petens iudex est
 sicut et actio personali agitur quod in quibus territorio aetate et. Falsum est
 non obstat. L. 7 § lya 38. L. si et si sicut res de iudicium. L. cur et ff. delicta. 64
 1. Alio diversa questio et. Vbi res solui debet et vbi peti potest. non enim
 et sicut restringunt loca petitionis. P. solutionis Vbi necesse fuit hanc ex d. t. 36. et
 ni res solui debet et vbi et vbi debet malo translata et vbi totum aut
 hinc voluerunt de ex alleg. probata et ex L. 12 ff. de iudi. L. 11 § 1
 ad exhibendum. L. si res § 10. et seq. ff. de rei vind. L. praeter § si res. c. 1
 L. seq. ff. de eodem § 2. inst. de off. iudicis. L. apud § 40 delicta. 1 12
 et proculis eodem; peti aut potest. quolibet suo spectanti. =

Sed dicit de re acta 62

Arbitrari petendo plus petit vult expensarum, sicut et respondeo: quod si actor
 expensa petere, et vult suis expensis habeat et ibi vult peti cy loco
 sicut sit plus petit P. et nat. loci, sed quantitatis. et causa cadit L. si res.
 subia et actio arbitraria Vbi plus quantitate petit. Vbi § actor P. h. j.
 tendit et sicut ibi debet, vbi petita sed et ibi vult et dem nota solvere
 sicut vbi et vbi simpliciter et dem nota et solvere et sententia exequa
 tione vbi et et et et et arbitriis et sicut, sicut arbitriis precedit
 tradendi sicut vbi habet debet et vbi petita expensis actoris P. h. j. quod
 iudex petebat. forte sicut arbitriis et post vult potest et absolute
 et petere et sicut sicut. Tribonianus impertans. in d. t. 12 § 1 ff. de iudi-
 c. L. si res arbitriis sicut et dem nota sequitur L. 9 arbitriis 66 de
 rei vind. ad quod actio nulla huiusmodi arbitriis habet non et dicit ob
 magis vult actoris et sicut sicut et et et sicut et debet et et
 ibi et actio solvitur et obstinatus. non et vult possessionem nisi et actio
 et sicut tenet et vult pro base. d. t. 23 Com. G. 14 § 2. et sicut
 lectas. a D. Gonz. Cap. 3. et ha. vult et emu. et 12. Sicut vult minus
 et debet; specie petita actio personali nullas. sed et loco tractus. L. aliter
 et petenti suo. L. si sicut actio peti et loco aliter comp. ad arguendum

promissionem stichus refert, alioquin, si ad eum ab eodem erit: namque ad se
culum dandi periret h. e. in Stichus qui pro mitta ab dno patitur: pro
tea autem quae in perpetuum simpliciter pro mitta, et in Phico quo quing.
modo pro mitta illud comitit. Et pro mitta in presentia dno in perit et
hic melior huius in sensu est: Venuntur in acta cui suo q stichus alio
loco perit; scilicet Stichus loco dicto est ante dno. Nam perit ut sibi dolo
sed executione sententiae tempus dandi est arg. l. 1. §. patitur et de edendo
20: sed quid si Stichus q. Romae et Romae via promittat dno in Ephesi et
tunc laudem dno recipit stipulatio: in h. p. apponit facultate dandi. Et per dno
ty naturale: et ante h. tempus perit perperam perit et ante dno agit. Ut
lit. Quo Voluntas operari sibi et auferat et tendit et comoditate tempus.
Veni tunc sibi hac conversione. Perseveravit hic tempus in est. Examine ex m.
posito dno: in casibus sequitur supra tempus ex et quitate dno. Exequi
omni: Excepto casu superius in centis ex hoc casu et Ephesi pro mitta habet.
Et similiter homo pro mitta: quare hoc stipulatio habet hodie Cartagine
Stichus q. ibi et. enalibet et d. l. 2. §. quita h. l. imo est hodie Car
taginae Stichus dno spondet idem enim se agunt. Nam hodie: hoc omnia
delectabilia sunt. Sed probabilia. Videat arg. in 28. q. Paulus l. 27
de conditio et debiti: Dno 17. com. l. 1. d. 1. §. l. 2. §. Regula de iudicio
D. Vbi dicit. Quat. 17. com. Dno. §. 17. lit. 1. et R. Ba. cho. huius ad treub.
Vol. 1. dup. 23. lit. 4. lit. c.

An quolibet loco solutio fieri possit, ut
huius actionis contingat liberatio =

Capit. 6.

Ad. lxx. in l. pen. et l. fin. et l. 2. §. idz lukan.
iuncta l. lenti. §. h. h. t.

l. lxx. in l. 3. signy inq
l. lxx. in l. 3. signy inq
l. lxx. in l. 3. signy inq

Ulpianus lib. 4. ad Sabinum, ubi de Cautione iudicio rñi. huc
tauit. l. 3. ff. si quis in iud. vocatus. l. si quis quempiam h. ff.
si quis cautionem. et de solutionib. l. vñ. ff. de solutio. l. 6. de
acceptatione. l. 3. de duobus rejs, postquam in d. l. si quis u. ac
ruit, quempiam n̄ liberari cautione iudicio rñi, nisi p̄sona eodem
loco s̄ptar, eodē loco, etenim facty s̄tendi certo loco in obligat̄
deducty ē, Cuius facti expediti, velut solutio alibi abique acti
vñ iniuria fieri requit: in l. gen. h. t. idz in omnibz solutionibz
q̄ regula statuit, q̄ inquit, qm̄ certo loco dari p̄mittit, nullo alio
loco, quam in quo p̄mittit solvere invito stipulatore pote, ete
nim solutio, et petitio correlativa sunt, et que peti pote, et solvi
pote. arg. l. quo bo. de soluti. dixi. que peti pote, hoc ē eodē modo,
quo peti pote actor enim nullo alio loco petere poterat, quam in
condicto, et si alio petebat loco n̄ ablata res utilitate loci petere de
bebat. l. 1. et 3. h. t. q̄, et vey n̄ alio loco solvere pote, que idē
lo, ne actori invito auferat utilitatē: et si alio solvas loco n̄ alibi,
quam actori servata utilitate, hoc facere potest: ut enī, que ex
translationalit̄ agunt appendices sunt eorū, que indistincte: sicut in ar
bitrario iudicio utruq̄. Utilitas servaret, ita, et in extrajudiciali
petitione, et solutione, si litem partes excussare velint, nisi alibi
inter eos conveniat mentis serva: q̄ enim dubitas, quemq̄. venientia
re iuri sua p̄one. l. fin. h. t. l. si quis in notibendo C. de pac
l. eadem que Ulpianus, lukanā sententia habet in d. l. 16. §. 1. de
fideiusorib. et l. ceteris in l. qui Romz 122. de b. ob. eodē q̄ bati
in l. obligatione C. de solutionib. l. 2. §. idz lukan. h. t. l. 6.
§. fin. ad Hebel. l. q̄ p̄ro 100. ff. de solutionib. l. 39. eodē. l. 8. in
va. de lxx. =

l. lxx. in l. 3. signy inq
l. lxx. in l. 3. signy inq
l. lxx. in l. 3. signy inq

Que Ulpianus sententia, generalit̄ capienda ē, ut p̄cedat n̄ solva
quando debitor solvit post tempus, quo in locy s̄ditz venire po
tuit, sed et si solvere velit ante tempus, quamvis enim qui ante diez
solvit, si certis diez i, vel incertis, qui omnino extiterit sit, recte
solvit, imo, et p̄ly solvit. l. 133. §. l. ita. l. 8. enī §. 1. de b. obly.

l. lxx. in l. 3. signy inq
l. lxx. in l. 3. signy inq
l. lxx. in l. 3. signy inq

l. 3. certa de solutione. l. 15. de annu. leg. l. 1. stipulatio. §. inter
del. ob. l. 28. §. mita decem de solutione. recte binning in §. omni
del. ob. et Bacob. ad Fab. dec. 90. ex t. ex Fabr. ibi. et l. si est. l.
11. ad bon. 16. q. 11. id. Don. late in l. 1. q. 2. Kalend. §. fin. del. ob.
Contra Marry alias subtile int. §. 1. q. 1. lib. 1. q. 5. nisi die fa
uore stipulatoris apponitur. l. 3. §. 1. q. 1. Polidius ff. de iur. l. 43. §. 1.
Pegary del. 2 = quin obi. l. 1. in l. 1. item illa 18. de iudic. qui lo 3
cuj vel maxima starij gbas, ob specialem iudicis naturam, neque con
sultus dicitur, an ante, vel post die iudicis actorum steterit, dum
modo ipse die n. stetit =

3

3

ex §. 1. de solutione 39. de solut.

Neque, §. ob signatio fieri debeat congruo tempore l. 11. de
l. 1. §. 1. de solutione. quidquam facit, id enim ex comparatione loci
similit. intelligitur, quando dies adiecit favore creditoris, vel quando
pecunia offerri eo tempore, quo actor impeditur eam accipere requirit.
videndum ibi Cypac. §. ad offic. neque loci Ciceronis, et Alia, quibus
§. 1. §. 1. satisfaciunt ubi supra = Neque t. in l. 1. sed si ante die 10. ad huc
qui de incerto omnino die intelligendus est, qui conditionis facit. et
l. 36. §. 1. de del. ob. =

5

5

+ Bacob. ad vent. l. 1. §. 3. de i. 23.
lett. 1.

Tamen cum n. solum dies tacitus, sed locus expressus in obligato
re sit, nequequam poterit quovis alio loco solvari, et n. facit ad
dici separatio, quamvis enim, qui alio die solvit, hoc est ante diem
recte solvit, tamen qui alio loco solvit etiam antequam ad locum possit
peruenire, n. bene solvit inuito stipulatori: dies enim favore debitoris
semper apponitur censetur, quia in retardata solutione, nullus in creditore suo
dum considerari potest, an non si aliquod est homo frugis multo melius
quod se pecunia soluta nequeat? raro itaque dies in favorem
creditoris apponitur, et tunc fateor, §. si apponatur ob eandem rationem
idem procedere ac in loco. et l. 3. §. 1. Polidius ff. de iur. l. 43. §. 1. locum autem
regulariter favore utriusque, tam actoris, quam rei, censetur apponitur
§. 2. in p. et §. fin. h. tit. l. 1. ubi dicitur, et vel hoc unum argu
mentum sufficit: fideiusor accipi in diem potest, et si quare obligatus
sit rei principalis, et fideiusor cum adiecit locum obligatus si rei
quare obligatus sit. et l. 1. fideiusor l. 1. de fideiusorib. si enim locus
sicut dies favore quovis tantum apponitur, n. in diuorem, imo
in leniorem causam fideiusor censetur obligatus =

6

6

7

7

Fateor similiter, §. si locus favore tantum debi
toris apponatur, tunc, et quocumque tempore, et loco posse solvere, sicut
si favore tantum creditoris apponatur indubie quocumque loco actio
ea quare agere potest creditor: sed indubio dies favore debitoris. §.
cum tempus del. iuris; censetur apponitur autem locus favore utri
usque, quamvis principalis favore rei, et tamen quamvis retardat

solutio, magnum in modo actoris versari potest, si conditio loco
 solutio fiat. et h. 2. d. fin. h. t. q. 2. quidem modo alio loco solvendo
 etiam ante tempus non debet auferre stipulatori gratiam, ut operam
 Fab. l. si de her. q. l. et dec. 90. evr. t. sicut nec auferre potest stipulator
 vero alio loco etiam post tempus agendo, q. 2. et agente q. 2. et lex q. 2. 8
 Rom. l. 22. de l. 66. Proponit ibi scabala, quendam gratiam dare in
 longinqua Provincia centis, et vicinis, et post quatuor dies obtulisse cre-
 ditorem centum destrata summa, ut videtur, quam forte in antecessum de-
 derat, vel destrata summa, hoc est, si operata summa, quae ratione em-
 varum deberat; quod Consultus an nihilominus creditor sua die in
 quinquaginta posse petere integram summam, quoniam ei obiter oblato fac-
 ta Rom. a creditore, et aut posse; videbatur dicendum q. 2. nam debitor
 gratiam videbatur solvendo statim, q. 2. post tres menses debebat: sed
 cum locus post diem adiectionis singulis proponat, et ita utriusque favore:
 licet tempore venundandi debitor valeat, seu ipsius utilitati, in bono loco
 utilitati, quae maior in gratia creditoris forte considerari potest: non alio
 igitur loco, quam solutio solvendum expedire poterit. ut scabala scri-
 dit. Videndum licet Alibi Manius sing. opin. lib. 1. q. 7. et 8.

Ex quo evincit, q. si a debitore alio loco obligatus sit, q. 9
 reudignam actorem in mora statuet, nec obligatio effectus solutionis
 habebit. et h. obligatione C. de solutione. Manius sing. opin. l. 1. q. 10,
 et 11, cum nec vera solutio alio loco facta vix liberare possit: reddi- 10
 ces, non ne arbitrii nostre actionis potissimum favore vel inductum,
 et ob necessitatem alio loco concessu actionis, ut supra dictum est: si ergo
 vix soluit alibi cessat necessitas concedendi alibi actionis, ac q. negi-
 et arbitrium cessare debuit. si enim arbitrii cessat, nec actor igitur
 illo modo intrinsece extrinsece persequi poterit; si non potest liberari ve-
 us etiam alibi solvendo, cui, et post diem solvens ab actore stricta li-
 beret, maxima ab intrinsece extrinsece, q. maxime argumens est. sed
 Reg. vix in causam finali concessionis arbitrii fuisse necessitatem
 alio loco concessu actionis, non. nisi in sequentiam redditi arbitrii fa-
 vore vel rationis habitam fuisse utilitatem actoris, sed remel fundata
 arbitraria actio non debet esse in potestate rei, ut arbitraria, argu-
 va ut in fructibus actoris, Cuius licet non minus principali favore arbi-
 trium proque fuit redditum, si locus utriusque gratia adiectionis propo-
 ni, ut enim vix si sibi servari utilitatem luit. cui igitur interest, et
 velle etiam debet, ut actoris utilitas servet, quae alibi, quam reddi-
 to arbitrio servari requirit.

Et quod magis est, etiam cum locus stipulatoris tandem modo 11
 causa, ex quo adiuvari defendi potest arbitrarij actioni loci in quam
 in strarium veris, et gradibus videtur, quoniam obiter hoc in q. 19. d. fin
 de iudicij. quo sup. q. 3. expensum est. Facilius enim remel fundata

actione concedi potuit, ut exerceri possit in loco domicilio, et in loco
solutio vni bona habeat, quam, ut tantummodo favore actoris arbi-
trium inducat, et nec induit adiecto die, ut alibi probatur, et tunc
cubij solutio admittat nihil obstat: sed amplius circa hoc cogitandum
relinquo, nam, cum in potestate actoris sit facere loci memorations, et ea
facta arbitrio formuli inserat, necis quomodo vni epigere arbitrio
possit, nisi oblata loco solutio nec obstat, et arbitrio rei fauo-
re inducitur in quibus odium retorquatur: sibi enim ingitur, qui loco solutio
to non soluit pro, vel per alios: ex eo enim ingitur hinc actio redditur, quia per legem, vel per ius, vel per ius, vel per ius,
eum debet, quomodo in assignato loco solueret, vel quia, et in non soluit, quia debitor sit. Et quod
forte ingeditur, nec per alios illic potest aduc solvere, et operando sol-
utionem liberabit. §. 4. §. 1. h. t.:

3

Vel si quis tantum gratia loci fuit appositus, ideo hinc actio
in quibus alibi redditur, quia vel in loco soluto, vel ubi bene obstat quo
liber tempore solvere potest, ut non intelligatur veniens sic accipientibus
in §. 1. §. 13. Sed ita deb. o. aut enim quendam Romam gemitum
solvere centum caput, et circa similes obligationibus tractat, quod tempus
dandum sit gemitum, ut stipulatori satisfiat, in quo sentit non alibi
solutionem expediri, quam loco adiecto posse, quamvis magis sit, ut
tempus non tantum solutionem expedientem, quam dicto loco vni favoreda
bet, causa, sed ut terminus actionis arbitrarie assignatus videatur, et
aut arbitrio iudicis hoc relinquendum esse, quo tempore transacta ingitur
pecuniam Romam reddi posse, et si vni caput eam solvere non possit, vel per
per ipsum debet quominus caput solueret, vel quia per alios caput dare potest
solutio hodie si quis ingitur non debet quominus tunc dare, vel quia ubique
potest solvere. Quia si locus ipsius gratia appositus, ut sentit Bacot:
ad Fab. dec. 90. ex. l. 1. nam, et si iudicis debet ante solui potest, licet per
si non potest. hoc est, cum locus gemitum gratia adiectus ubique potest solue-
re non solum in loco soluto, sed, et alibi quocumque tempore, nam, et si in
debet esse, nec obstat, si non hoc sentit Consultus dixit ubique potest
ut solvere, non potest solvere: nam cum magis Consultus sit demonstrare ve-
rum, tam in loco soluto, quam in Roma posse solvere, cum locus ipse
in gratia est adiectus, factum esse dicere potest ubique solvere
etenim antequam in loco possit queri quomodo ibi solutio potest
fieri? siquis, ut utrumque locum spectaret recte dixit ubique potest sol-
vere, quia et potest nunc solvere tam caput, quam Romam, et si in quibus
cuius obligationis tempus, et statim Romam solvere potest. facilius
enim omnia loco, et tempore ubique potest spectat: aliquis quis
sensus erit verum, sed ibi nam, et si iudicis est.

14

Rursum eam rem mentem Consultus, ut sentiat ubique
solui posse, cum locus gemitum gratia adiectus, vel si alius termi-
nus habet ponat potest. nam si in universum id voluerit, et
sentire

et remittit, ut quilibet loco expediri solutio indistincte potest, ad quem
 duos priores conditiones, vel saltem ad quid secunda, sed et alium potest capere
 dare, si ex loco, ubi potest dari potest, ad quod mora primum facta sit:
 nonne sapient ad fundamentum actus, hoc solum, sed tempus sit transac-
 tum, et sic vix potest oblique solvere, et non soluit: quod ea minus fuit consul-
 ti, ut omnes omnino rationes comprehendere et singulis licet diversas
 causas, quibus fieret, ut a reo indistincte pecunia condita possit, sine lo-
 cui favore oblique adiectus proponeret, quia et ipsum stetit, quom-
 nus daret, vel saltem hodie et alii dare possit, sine loco favore tan-
 tum rei, quia oblique potest solvere; non enim oppositum fuit consulto
 assignare locum solutionis, sed potius, ut ex stextu huius §. patet lo-
 cus est in fundanda arbitraria actione actoris, quae ante tempus in-
 possibilitate, post tempus difficultate rei impedita videbatur, et indicio
 difficultatem dandi post tempus transactum nullo casu impedire actus
 arbitriam ubi quamvis tempus remanserit, nec potest estari pecuniam
 dare, sed et rursum in §. illud eiusdem legis reperitur: sed, et si iuxta causam
 impeditam proponat, nihilominus arbitriam effugere nequit, nisi saltem
 offerat solutionem et §. 4. d. l. h. t. et §. hoc exsunt quia venit, et §. et
 alii potest solutionem expedire =

Quae duae rationes non militant in §. 3. 8. et 9. ad Hebel. itaque
 huius ex iuxta causam alibi adire cogit et restituere = nec de huius re
 vax ei, et defensabilis aliorum d. d. solutionem exceptis fabri et lib. l. vult
 et §. 1. et Majj et lib. l. q. 2. etenim siue ante tempus, quo in loco ponitur
 variari, siue post tempus a reo pecunia operatur, et idcirco, §. actoris in-
 teris quodlibet liberatio datur si ea quantitas obnoxio, et deponat
 post obligationem ex modo, quo fieri debet. et §. obnoxio C. de solutio.
 Kering deser. l. q. to. Majj l. q. to. et h. si certa quantitas est, vel in-
 certa, deponat maiori summa impetrato actoris off. ut arbitria potest
 forem deo arg. l. si fidelissimam de Confessio. §. quidam existimaverunt
 si iuxta petat. §. agnoscimus debent, et si actoris iste quominus
 hoc arbitret suo periculo pecunia erit arg. l. si solutionem de solutio.
 §. q. cy hoc actori cedat, ut alio loco petat bono servata libertate
 reo, quare non est reo. arg. l. si debet, et §. favorabilior de Reg. iur.
 2. quia, et si vult vix, semper enim potest, loco adiecto solvere, quod
 aliud agendo actor sequi potest post longam litem, nisi id ipsum, §. statim
 ei offerat, et si enim malitiam rei non est indubitanter, qui loco adiecto vult sol-
 vere, nec actoris etiam malitiam, qui sumptibus vix vexare intendit: alii
 vel im. erit si loco dicto vix sparcat, vel bona habeat, tunc enim ubi
 se defendere tenet, nec alibi offerendo solutionem liberabit. et §. qui
 Romae l. 22. debet. oblig =

et similiter aliud erit dicendum, si actor actione arbitraria exp.
 vixi vult, sed expectare, ut loco dicto vix sparcat, vel ubi bona habeat,

si fidelissimam de Confessio §. quid
 vult si iuxta petat. §. agnoscimus
 debent.

do 38. de vel l. vult.

arg. de h. 122. et hoc modo reus operere, ut ibi soluat, et tunc recte solu-
 tione alibi veniat, et in re suo lib. ob id. nec iniuriam reo facit. l. 5. va-
 cet ad h. l. h. de adulterio. Tantummodum solutio alibi plenam legi-
 ti accipere, et alibi actione arbitraria velut agere, nec. 11. Non est
 defendi recte potest, quod dicitur de h. 122. lib. ob. n. 10. quando longi-
 tudinis gratia adicit, sed, et 3. regulatorem gratia, et modo quo proxime, et
 iuxta intellecta est =

22 Similitudo recte procedit Cuius in dicitur lib. solutio fieri potest
 creditori volenti quocumque tempore arg. l. pen. l. p. l. 2. d. lib. tutam. l. 1.
 cent. cap. 3. h. de ex. i. l. 1. in d. n. offerat, n. soly n. creditor fiat, sed et
 si adhibet voluntate creditoris = si excipias casum de p. de h. quod tot.
 ff. de solution. ibi enim nec si tutore rem quincunali in quincun. accipere
 velut tunc solutio in quincun. quita, nec si quita eorum auctoritate ven-
 dit: cy nec si Rom. existant forte inter quincun. ob diuina adhibita
 bonam ibi solutionem accipere possint, nisi nominati hoc exprimerent. tunc
 igitur huiusmodi creditor accipere legi. creditorum solutio alibi factam
 nisi nec diuersi more pecuniam l. 1. par. 93 de solution. Contra na-
 turam mut. l. 2. d. mut. l. 1. de re. credit. =

¶ Regue hoc casu debitor
 italicus solvere potest biledi
 minatione suomas, ob id
 quento tutore quincun. tan-
 cia, ut ipi solutio fieri potest
 l. 1. v. g. Pauli. ind. g. 1. 2. 3. 4.

23 Sed dicitur h. re post diem adiecti pecunia soluta ex
 contractu stricti iuris debitor liberat, et si id soluat id, q. interit = Respon-
 duo ides liberari, quia, et si actor agere, nil aliud nequeret, Cy autem
 locus adicit, sine iura, sine arbitraria actione actor agit id, q. interit nequa-
 rit, neque solutio que appendit petitionis eiusdem naturae esse debet, nam
 et si quocumque iudicium certa die quincun. esse, n. alibi reus liberatione ne-
 queat, quam si offerat estimationem extrinsecam illius die, cy, et hanc ac-
 tor q. directam actionem sequatur: et in actionibus longi p. et arbi-
 trarij similitudo liberari reus, nisi id, q. interit offerat, nec quidem
 in facti obligationibus, quando mora purgari n. potest. l. 1. n. Kalend. 11.
 de re iudicata

11 de re iudicata

22 Quid autem dicendum erit, si oblata loco edicto pecunia acto-
 ri dicat? siquidem, et deposita est, et obignata quincun. liberat de h.
 obignat. C. de solution. Summodo, et depositi remaneat. l. 1. debitor
 de usuris. Morus et lib. 1. q. 10. et 11: si tantum oblata, n. ad h. q. dicit
 creditoris mora, ut obigne solud potest, cum mora tolerare n. possit interarre
 Conventionali. Non. l. 2. in. h. t. sed q. dicit, ut oblata caute debito ab
 actione arbitraria liberet. l. 4. d. 1. h. t. =

l. obignat. C. de solution.
 8 de usuris.

23 Et autem reus offerat alibi
 plenam solutionem cy, q. actoris interit eo casu, quo actor accipere
 vult, vel legit, n. totum q. interit actoris soluendum e, sed deducto q. et
 rei interit, ut in imaginaria solutione contingit. l. 1. pecunij 15 de conseruat.
 Non obit. dicitur h. in l. 2.

15 de conseruat.

24 Si quis ephesi b. et generalit. h. t. ibi enim reus habet electionem ante
 libem statutam ubi soluat, si bene ex dictis locis soluat, n. si alibi. et

l. 2. 53. v. g. pecunij

instanciam hoc sensu Capiendus est in l. 18. ff. ad Macedonianum
 ubi filius propter pecuniam accepisse, in universitate forte existeret, qui
 ad patrem literas misit, et ibi solvetur, et ait Consulibus, si negator ac
 ceptare literas non debet, sed debet integre testatur, Contrarius volun
 tati, alioquin actio, si in unum efficaciter tenebit, et eo loco soluetur, pro lite
 re minus, unde ita accipiendus est in l. 1. cy. de iur. et dicitur. Ceterum nunc de l. 9. n. v. l. 9.
 9. Cuiusmodi getat, sine de solutione, sine de arbitraria actione, et de
 singulis. eodem modo Capiendus est in l. 1. v. l. 8. C. de solutione, si cum
 glori. et Don. in aliquo Codicis habent leges, quibus alio loco dicitur, si
 quibus. sicque expressum hoc erit ad unum, quibus: sed, et si quibus le
 ges, quamvis ad unum materiam pariter spectabit, in verbis illius sensus
 erit, ideoque verum quibus certo loco magis videtur verum quibus, ut alio
 loco solvantur in potest, quia hoc modo velut sortem efficiunt verum, et si in
 his illo loco non solvantur inde veniet per arbitrariam, sicque hanc fieri et
 legitimo verum modo, et accessio accipiendi testatur, ideoque verum quibus
 se in arbitrariam actus deducere nequeant, Cui sensui recte convenit
 in l. 1. ubi. exempli ratio minime sunt =

Hic omnibus suggestis claritate gratia sequenti deducimus Con
 clusiones. 1. si verum singulis obligationem adiectam solutio invito creditore
 nunquam alibi fieri potest. 2. si verum favore quibus adiectam, solutio
 ubique fieri potest etiam volente creditore. 3. si verum stipulatoris gratia
 adiectam solutio invito eo alibi fieri nequit, nam spectare potest, ut ve
 rum loco dicto appareat, aut ibi bona habeat. 4. volenti creditore ubique
 solutio potest quocumque respectu loci adiectam. 5. et si plena solutio cy. eo, si
 intentus alibi creditore operatur, non tenetur eam accipere, nisi ar
 bitraria, vel pura actione (quando potest) agere alio loco velit =

Hic procedunt si mihi stipulatori volenti, vel invito
 fiat solutio: quid in erit si adiecta solutionis causa solvere quibus ve
 lit quibus? ad hoc suppono, quod quamvis alij, quam Cuius, in unum subiectum
 magis stipulari non possimus. l. stipulatio y. h. s. aliter dicitur. C. si quis alij
 unum. l. 1. in extraneam gratiam adiecta stipulationem recipere debet, non, ut ei
 obligatio aliqua quibus, sed, ut ei solutio fieri possit, qua facta debitor
 liberetur. l. obligationem fieri. s. accessio dicitur. et ad. l. 1. l. 1. s. cy. m. h. l. 9. 9.
 s. m. h. dicitur. l. 9. s. quibus dicitur. ob. et s. quibus alij. v. l. 1. hanc. l. 1. de
 iustitiam. et cy. adiecta solutionis causa mandatorum, et procurator sit
 a quo postea pecunia mandati actione repetitur et s. si quis alij. v. l. 1. hanc.
 re, diligenter mandati terminos servare debet. l. diligenter ff. manda
 ti, cy. igitur ei tantummodo mandati censetur, et accipiat, neque novare
 obligationem potest, neque accepto facere, nec alio facto modo debitor liber
 rare, et in summa nec alio modo solutionem accipere, quam et accipere et
 creditor. l. 1. de novat. l. 2. s. idem Julianus. h. l. 1. in plenam mandati debet
 quibus. l. 1. s. Calpurnius dicitur. ob. vel mihi donationem causa extraneam ad

adirent. *ff. solutio 131. §. 1. de l. ob.* facta autem adiecto solutione, legitimo modo debitor ipso iure liberatur, cum idem erit solvere a creditore ipso ac alij ipsius voluntate, cum id extra obligat, ut =

Dicendum est, si mixta rei, et quorum accessio opponatur. ita mixta fundi, aut itis decem spondas videtur quibus summa, ut aliud quod alio solvatur ante litteram stipulatam, quo casu, et si liberatio stringat pro voluntate creditore. *ff. 98. §. 1. de l. ob. modis soluti obligati.* *ff. qui res 98. §. 1. de l. ob. de solutione.* si in ipso iure, sed ope exceptionis. *ff. 44. §. 1. de l. ob. et act. ff. in 8. §. 1. de l. ob.* nam (meo videri) et si creditore volenti aliud quod alio solvere, si ipso iure, sed exceptionis ope liberatio stringeret, cum satisfactio facta quidam solutio. *ff. satisfactio 32. ff. de solutione.* nec modum legitimum solvendi ipso iure obligatorum, aliud enim solvit, quam quod obligatione substantialiter spectatum est = aliud meo videri erit, si alterius rei solutio condicio nullo opponatur, ut in *ff. ita stipulatus 115 de l. ob.* tunc enim si aliud quod alio solvit, sed deest solutio obligationum, siq. etiam solvit obligatio, quam si incipit =

Neque obi. *in d. ff. 98. §. 1. de l. ob.* ubi ita scripta stipulat mixta fundi, aut itis decem, aut in d. *ff. 101. §. 1. de l. ob.* ubi facta quod facta non solvit, sed ope rei electionis remissory, quo casu ipso iure stringit liberatio: quod idem dicendum, cum ita stipulatio scripta, mixta fundi, aut itis decem: dico diversas causas esse. 1.º quod si adiecta non adiecta solutioni, nec ex eo, quod in suo loco stipula fieri debet deducit, et pro nam dicit adiectam esse, vel tantum deducit datam esse remissory electionis, ut ubi velut loco quod deficit, quo casu utrumque factum in obligat deducit et alternative: 2.º casu. persona dicit adiecta solutioni, et tantum fundi in obligatione deducit, decem autem accedunt, ut ipso soluti stringat liberatio, quo potest stringere. 1.º casu, quod hic facta soluta ipso iure stringit. 2.º si nisi soluta fundo, qui solus in obligat deducit: si autem remissory ita facta deducit esse, mixta fundi, aut itis decem quod deficit in stipula. itis ope exceptionis stringit liberatio, eo sensu, quo sup. dicitur =

Et etiam hoc sensu rectissime Paulus accipi potest, ut ait Cuiacius lib. 9. Pauli, et adiectis dicitur in d. *ff. 101. §. 1. de l. ob.* intelligatur, neque ex eo, quod Cuiacius Compluri electis remissory deducit ipso iure liberari, sed ope exceptionis, ut in d. *ff. in 8. §. 1. de l. ob.* et *ff. hominum 34. §. 1. de l. ob.* tunc enim una ex rebus alternative remissory soluta parit ipso iure liberationem, cum utraque disiunctam in obligatione est, si cum utraque disiunctam est in solutione voluntate debitoris, et sic ait Paulus ubi si facta quod facta solvit intelligitur et ad effectum liberationis: etenim si facta quod facta omnino respectu solvere nullo modo stringit liberatio, sed in presentibus si facta quod facta solvit intelligitur cum altero facta voluntate debitoris soluta, et facta, quod in obligatione est soluta videtur, cum hoc habeat debitor ex facultate solvendi sibi data =

Itaque ex his deducitur. 1.º quod adiecto solutionis causa recte solvit et stringit

ff. Juliani 132 §. 1. de l. ob.

ff. 98. §. 1. de l. ob.
44. §. 1. de l. ob. et act. v. o.

lib. stipulatus 115 de l. ob.

ff. 98. §. 1. de l. ob. v. ad ob. d.

hominum 34. §. 1. de l. ob.
lib. 9. §. 1. de l. ob.

parere liberationem in gredit, cy hoc n̄ ex sententia venit, sed in quanto
n̄ tam facty, q̄ facty soluit, quam, quam electio solutionis sententia
data implet. hoc ē n̄ tam aliud facty, atenta factore, soluit, quam idiq̄
sunt facty, q̄ obligatiō ē inchoata = sed, et si daretur mixtam personam
vā, et in adiectionem (quam speciem Paulus n̄ tractat) in hac specie mihi
Rom. scriptum, aut dicitur egerit istius dari, idq̄ est, quo egerit ante hanc
sententiam solvendo dicitur egerit istius rem liberaret: et nota, quamvis de
h. Paulus n̄ dicitur, q̄ si tantum accedant locy, q̄ ipsa ipso in ē dicitur
q̄ liberatio, cy h̄c n̄ subintrent obligatiōis substantiam: si autē accedat
vel facty n̄ ipso iure, sed ex exceptione liberatio st̄ngit, cy h̄c in mixta
et mixtura obligatiōis =

2. Quod ex h̄j intellectus ad h̄y aliq̄ definitio in q̄. 2. Dicitur
aut. h. 4. Refert enim blp. hanc speciem Julianus tractasse cum quō egerit
sibi, aut dicitur dari stipulatus est, si alibi dicitur solvatur, an inchoata possit
intendere sibi dari oportere? in qua specie Julianus dixit liberationem n̄ sti
gisse absolute, atque illis peti posse q̄ inchoata, hoc ē actione arbitraria agi po
sse: Marcellus eandem speciem tractans n̄ reprobat hanc Juliani sententiam,
sed nota debuisse Julianus addere aliud ei n̄ adiecto, sed ipso stipulatus
si solvatur, nam si mixta alibi solvatur liberatio st̄ngit, quamvis inchoata
accipere n̄ cogat, sed plerumq̄ accepta Marcelli nota, ita accipiendae, ut
Julianus reprehendat, et reprobat ipsius sententiam hoc sensu, si mixta alibi
solvatur ipso iure st̄ngit liberatio, quia datus eandem ē: q̄, et si adiecto solvatur
alibi, alioquin sequeretur, si absolute cy Julianus dicimus liberationem n̄ sti
gisse nec ipse petitionem integram summy, sicut in solutione diversi facty, et hoc
sensu Marcelli nota usque ad Verrius. si mixta querit, ubi blp. secundum
Marcelli notam Concludit hoc sensu, sed ē mixta cy Marcellus ubi dicit. q̄. 2.
autem sensu accepta Marcelli nota querit tamē usque ad Verrius. plane
ante q̄ puncty apponit, et ex eo sequitur blp. Julianus, et aut plane si n̄ sti
gatur liberatio, q̄ dixi n̄ st̄ngere, tamē summy petitiō remaneat (et eandem
illud dicendy ait. ad Julianus n̄ ad Marcellus referendy ē, cuius integra
sententia ab blp. refert) sicut cy insula fieri q̄ mixta certo loco, et alibi
inchoata creditore sit in mixta st̄ngit liberatio (sensu eandem Julianus in ea fuit
sententia, ut in mixta solutionis certo loco adiecto qualem debet facty,
n̄ datus. l. q̄. 26. s. mixta Rom. de solutione. sig. diversi facty ostendere solu
tionis q̄ loci diversitate, hoc sensu recte separat facty solutionis alio loco ex
pedity fabrica insula) sig. huc Julianus. sed blp. st̄ngit sentit, oblique
summy solutio mixta dicitur a fabrica insula, q̄ dicitur facty a datione,
et eandem in mixta solutionis datus, n̄ facty attendit, ut recte Paulus tractan
dy Julianus in d. s. mixta Rom. sicque sentit debitor ipso iure liberari et
adiecto alibi solvendo, sicut et debitori ipso solvendo liberaret, cy datus
ubique eandem est, soly. superari petitionem eius, q̄ inchoata, ut, et superaret si
ignoranti creditore solutio facta esset, n̄ quasi mixta, sed quasi mixta so
lutum esset, neque eandem adiecty accipere, neque debitor alibi dare st̄n

ut et Marcellus, et Julianus
illi dicitur inchoata liberari datus
ac si stipulatus solvatur est
aut in mixta liberari =

formam stipulationis in iudiciis creditorum observant, et hic eorum ratio
est et q. omnia Fabri. et Donch. Bachobij et aliorum in stipulationibus =

37

Sed dicunt eandem suam
rationem militare si adiecto solvatur eodem loco, quo dari creditori debuit,
cum factis solutio, et si in ratione loci, ratione in personam diuisionem sit ob
diuersas utilitates: q. et suam sentit neque in loco adiecto posse debi-
torum adiecto soluere, ne liberet. q. absurdum e. De q. imo absurdum obicit
esse: neque enim utilitas adiecti inquit si eodem loco adiecto solvatur,
cum ipse non debeat, et tota obligatio substantia collata e in personam
stipulatorum, cuius interea tantummodo in consideratione e: neque neque
suppositum, diuersam utilitatem sibi retinere ratione personae factis solutionem
eodem loco expedire: q. suam 11. tantum militabit, ubi diuersi loci adiecti
opponunt =

Obicitur. 2. quomodo inquit potest superari eius q. interst. petitio sub
tata principalis obligatione: siquidem, q. interst. ratione loci, si iure actio-
nis, real. off. iudicij obligationem accedit; neque enim accessio loci aliud, quam
accessionem parere potest. h. exp. in q. cond. et h. h. t. q. 4. C. de p. h. q.
in bono. q. cor. C. de iur. D. solvendo de iure iudicij tom. 2. lib. 2. q.
29. an. 40. Dico verum in id, q. interst. q. se peti non posse, sed q. subuenit
actioni, tunc in presentibus si q. se petit, sed q. subuenit actionem arbitrarie q. q.
petit extare, et ea tota quantitas petit, non ut tota petat, real. ut id q.
interst. tantummodo de creditoris operatur. arg. h. in q. etiam de solutione. q.
q. suam 131. 51. de lib. ob. q. si v. q. h. eod. t. de solutione. Fabri. et Donch. in
t. S. id. q. suam L. 2. h. t. Bacob. ad Mentherij vol. 1. disp. 23. h. 6. lit. B =

38

de p. h. h. t. 4. C. de p. h. q.
de p. h. et q. cor. C. de iur.

Sed vide ne hoc factum e, etiam q. q. q.

39

ita et differentia inter obicitur et iure, et bono fidei, ut in illis debitor
venit et laudat debitor ipso iure liberet. in h. q. p. h. tina superi actio q.
eleganti. q. n. soly q. de dolo. q. 1. q. si reddita q. de p. h. q. 3. q. si reddita q.
modo doli. excepta causa mutui. q. q. quid 3. q. si certis petat. etiam in libe-
rati, qui triticum corruptis dedit, et ex mutui natura q. etiam eiusdem boni
tatis reddere debet. n. tamq. reddidit rem deterioris, quam nullam reddidit
debitor. tantummodo q. casus exigitur, quando res soluitur creditor. ita,
ut iure rei aliquid des, hoc e, quando, aut tota, aut pari alienant, aut
imminet eunctio, aut aliquo modo creditor. eam totam, vel partem
habere non licet, et ex natura iurisdictionis veniat, ut creditor. q. habe-
re liceat. si igitur ei habere non licet p. h. tina actio superi. q. etiam. q.
si v. q. de solutione. q. 131. 51. de lib. ob. q. Mentherij 66. q. in mundo de lib.
2. et h. q. 31 de eunctio. q. 38. in q. de lib. ob. q. si h. v. q. de ad eunct.
q. exhibitionis C. ad exhibendy. q. vbi. q. vlt. de lib. ob. q. q. q. q. q. q. q.
q. q. si q. q. aliam q. de solutione. ex Cyp. Fabri. in ratione. ad t. q. elegan-
ti. q. n. soly q. de dolo. Pichardus. q. 28. de actione. q. 10. Donch. et al. 11. 17.
3 ment. q. h. Cyp. 13. q. P. q. t. q. 66. q. in mundo de lib. 2. Bacob. de ad.
disp. 6. h. 6. et h. Donch. in t. q. 131. 51. de lib. ob. itaque et in q. q.

ubi si. in t. s. idg. Iulianus reddere quantitas, ita, ut cum eius nihil
desit eo sensu, quo supra locuti sumus, eamque creditor habere licet,
imo integra summa debita reddat, si deterior, nam si deterior reddere
vel in nihil liberaret debitor ob naturam mutui. et l. 3. si centus
petat. videtur eundem generalem actionem durare si posse:

Quare verum quod in praedicta specie non peti id, si interest pri-
ma actione, sed actione de dolo, qua similiter tota quantitas petitur, ac
si soluta non esset, et cum similiter actio arbitraria sit in hoc, etiam ab-
striguae interius arg. et l. eleganti. si non solv. ff. de dolo. l. gen. de cond. tri-
bitaria. l. 6. de cond. trinitaria = et multum hoc permittit, scilicet actione
de dolo eadem in istis inditibus, venire id, si interest ratione solvendi iam
soluti, et id, si interest ratione deteriorationis vel, quae similiter soluta
est. hoc in provisione de hac actio de dolo ob rem deterioratam solutam
est hoc in l. eleganti. si non solv. de dolo. qui Belgiam est lib. 6. ad edictum
et hoc in l. 8. de cond. trinitaria. et l. gen. de cond. trinitaria Belgiam si
lib. 27. ad edictum, qui generaliter de actione de dolo intelligendi sunt, ex
eadem lib. 27. ad edictum desumpta est l. 2. h. t. et s. idg. Iulianus: q. et
de actione de dolo intelligenda est =

Non est. si in t. l. 8. et in h. t. et l. cor. et l. in bono. C. de
testam. et l. 4. C. de depositi. intelligunt eundem, quando ipsi creditori volenti
solvit, vel quando res indicata, aut in provisione in vadia impe-
diunt, ne accessio petat: secus autem est, quando ignorant creditori, aut
inuito et adiecto solvit. Hinc enim quod non est doli debitoris, quod non igno-
rant, vel ignorare non debuit legem sumptionis creditorum in provisione, aut
deteriorationis solitionis fieri =

Verdum, si ex edicto de dolo generalis actio ipso iure extincta ve-
ritur. arg. l. si si quis in t. ff. de dolo. ut res post mortem fiduciariorum
perempta est, vel si doli non induantur ex edicto ex q. casus
maiores. U. C. q. 33. l. 1. arg. in t. l. 20. et l. 2. de iur. g. 12:

Ad nota si in specie et s. idg. Iulianus. ex t. t.
merces debeant, et remanet generalis ac-
tio, nam in hoc iudiciali actio ex t. t.
boni fidei iudicia. l. huius
modi. §. doli. de leg. 1:

De fideiussore accepto huius actionis nomine.

Ad leg. in §. centum Caput. Et ad leg. §. h. h. t.

Caput. fin.

Num. 1.

Hucusque de natura, et effectibus nostre actionis loquuti sumus, cum aduersus quosdam reum principalem intendit. nunc videre restat quomodo aduersus fideiussorem exerceat. et quando. de quo non minus difficile, quam celebre hoc sunt in leg. centum §. leg. si post mortem fin. h. h. t. In duas igitur partes claritatis gratia hic tractatus diuidendus est. Prima erit, quomodo fideiussor adiectus obligationi qualificatus, et loci mentionem tenet, et quando. Secunda supposita fideiussoris obligati quomodo teneat, et quatenus obliget. de prima itaque videamus.

2

Circa quam sciendum est fideiussorem nunquam in plus teneri posse, quam reus principalis tenet. S. fideiussor leg. de fideiussor. nisi circa vinculum ipsius obligationis, cum fideiussor non augendus, sed firmandus obligationis causa interueniat. S. l. de fideiussoribus leg. 8. §. illud §. h. eod. de vulgatis. Si enim extensio in plus fideiussor accipiat, vel in totum eius obligatio vitietur. d. leg. 8. §. illud. leg. 16. §. l. leg. 34. §. 49. §. 2. leg. 70. §. l. et 2. eod. Fagnanus §. 8. et non ep. 51. Conrarius §. 6. mem. §. 6. Feldeus de statenda stipulat. ep. 4. velu. 4. n. 65. Holmanus. Bachonius, et binning in d. §. fideiussoribus §. de fideiussoribus. Lyclama §. 6. mem. ep. 16. aut obligatio fideiussoria reducitur ad terminos obligationis principalis, si reducibilis est, neque reuocari ex suo regimine. leg. 33. §. mandat. leg. hactenus h. §. l. de statuta pec. leg. 1. §. si stipulanti. §. 4. leg. 83. §. 3. del. ob. Cuyac. §. 53 ff. Sularum in d. leg. 16. §. l. et 2. de fideiussoribus. Quaren in mentar ad d. de fideiussoribus ep. 3. omnia 13 mem. ep. 46. litt. L. Gomez 2. varior. ep. 13. D. Menchaca leg. 1. §. 4. qui arguuntur striae sententia respondent: ita secunda non verior est. nec eam multum disputo, quia ad nos parum, aut nihil pertinet =

In quo duplex fit uideratio alia vera, alia conceptualis, vera quando fideiussoria obligatio perse attendit, conceptualis. h. est facta reflexione ad obligationem principalem indubitate, quandoque enim sic obligatio fideiussoria attendit, quandoque non, sed omnimodo principalis obligationis est appendix, ut ex Bartholo recte distinguit Cuyac. §. ad Africanum in d. leg. 6. h. t. quando igitur agit de quantitate fideiussoria obligationis, ne in plus fideiussor teneat, duplex illa uideratio si potest fieri capienda est, ut restrictione Papinianum quod in leg. 49. §. fin. de fideiussoribus. Itaque conceptualis reflexio circa eundem effectum, et circa hunc primum tractatus dupliciter fit; et enim, et fit vere reflexio

leg. 1. §. 4. qui arguuntur striae sententia respondent: ita secunda non verior est. nec eam multum disputo, quia ad nos parum, aut nihil pertinet =

ad obligationem principalem, quanta est in se, et qualis est tempore stae
 ty; et fit interpretative reflexio ad obligationem principalem, si quis in se
 existit, sed quod existet si fideiusor in rei locum poneret, vel est ita
 alioquin indurivorem causam fideiusor accipit, crederet. nunc ad effectum
 descendamus, si reus, et fideiusor Roma existentes mittant eghesi
 dare centis, quocumque modo facta reflexione in inqly, sed in idem si
 fideiusor accipit. idem igitur tempus, et res tribuit, et fideiusori, si reus
 pluri navigatione viam cognam puenit. statim, et fideiusor tenet, et
 extra arg. l. 133. § cumq. del ob: si ex diversis locis mittant se da
 turos caput, si fideiusor ex longiori non fit reflexio vera, sed attenditur
 per se fideiusoria obligatio, et tempus datur, nam et si pons
 in locum fideiusori veum non ante teneret, quam eo tempore transac
 to, quod nunc tempus fideiusori datur: si ex proximiori fit reflexio
 ad veum, nec ante tenet fideiusor: sic si reus caput existens ca
 puz dare mittat circumscriptive, et fideiusor Roma existens hunc o
 bligationem accedat, incipit obligatio fideiusoria, nec ante fideiusor
 suerit, quam tempus transcat, vel, si idem est fit interpretative ve
 flexio, nam si in locum fideiusori veum poneret, illud tempus res
 teneret, si autem extra fideiusor capuz existat, reus Roma, fit vera
 reflexio, nec ante tenet fideiusor, quam si tempus transcat, quod
 reus capnam puenit possit, et ex interpretativa reflexione sequitur,
 nam si in locum fideiusori veum poneret, non ante reus teneret: gra
 vialy igitur obligatio se terminat; accessoria et principalem, aut
 se ad hunc effectum, ne inqly vere, nec interpretative fideiusor obligat
 videat, ut subtitit extra alios Papianam 27 q. aut in d. l. 9. § fin
 ff. de fideiusoribus =

Duplicem enim scriptum sortitur obligatio fideiusoria, et
 tempus, cum se sit obligatio, et extraneum, et alteri obligationem acce
 dit = Diversum in duobus rebus observat, etenim uniuscuiusque obligatio
 non est aliam accessorie terminat. si in substantia eadem utriusque obligatio
 sit, sed per se; itaque, et si ex diversis locis caput centum dari gmi
 tant. in quona cuiusque ratio tempus habet, nam et si maxime
 parem causam in substantia recipere debent, tamen in parem in extrin
 secis qualitatibus, necessum est suscipiant, cum tempus, in uniuscuiusque
 quona sitat obligatio, nec alteri accedat, ut eod. libro Papianam ratio
 tenat. l. eandem § fin de duobus rebus, et in ibidem ait Cuiac. tempus
 diversitas non impedit duorum reorum substitutionem l. 7. ff. de duobus rebus; tunc
 enim impedit duorum reorum substitutio ob qualitatem extrinsecam diver
 sam; quando ea interveniente evenit, ut ab uno ex Correy solutione
 facta alter non liberet, ut in explis de quibus in ead. l. 9. §. sed inqly.
 l. si id, § eod. tit. ex quo fit, et si unus ex rebus caput sit, alter Roma,
 qui caput est statim tenet =

sed dices, quod in hoc casu si quis, qui Roma existit sol
 nat non liberavit alterum: et non parem causam suscipiant. dico imo
 si accipiat solutio, et aliter liberabit, si non accipiat, nec quidem liberabit:

+ quod idem est, ac inqlyere in
 fideiusoriam obligat; siq. reflexio
 vera, vel ficta reus sit =

+ quod est facere interpretative
 seu exceptionalem reflexionem
 unde si ex inqly distantibus locis
 turos mittant. brevis sic aut
 ex longiori: quo casu videat reus
 inioris loco positus h. e. fit interpretative
 esse et attendit fideiusoriam obligat
 existimari, et tunc videat fideiusor
 rei loco positus h. e. fit vera reflexio
 et. § de reus. exq. inqly. d. l. 9. §. fin

4

5

6° par causa est =

6 Dices secundo, qd quia causa exigit statim potest sueniri
alter non: q^o n^o est par causa. dico hoc n^o implicat in tempore expro. d. q.
7. de duobus rebus: q^o nec in tacto. Cuiusq. enim mendicantia natura spe
tanda est in duobus rebus, ut par causa, inuicem in substantia; et
qualitatis inspecto exibi liberationis, n^o uicibus d. q. 7. q. si ex du
obus. s. si a d^o de duobus rebus. Valens. d. lib. 4. tract. 4. q. 3. n° 9
in fideiussore, ut n^o maior extensio inuicem obligat.

7 Quod n^o solum procedit si fideiussor no
minatim cogit se daturus p^{ro}nter, sed et si simpliciter adiectus sit,
et enim intelligit eod^e loco p^{ro}nter. d. q. 6. q. fin. h. t. negae
ad hoc necessarium est, ut reductio fieret, ut stringeret si rebus triginta
fideiussor triginta p^{ro}nteret =

indie adiecto stringit. q.
22. de fideiussor. quod ex eod^e
lib. 3. de iungta est =

8 Illud enim n^o exductione fit, sed ex reflexione, et natura ac
cessoria, ut si inuit in mandatore procedit, si enim d^o mandari pe
cuniam credere remp^{ro}ntis, et d^o h^o cum adiectione loci credidit, eo
dem loco mandati actione pecuniam a me repetere debet, nam man
dati actio, uelut accessoria appendix est aditioni certis, et posteriori,
n^o enim attendit ordo, sed obligationis natura, nam, et futura obliga
tionis nomine fideiussor accipi pot^{est}; nec ob id minus fideiussoria obli
gatio accessoria est. q. si, ut p^{ro}nter 61. de fideiussorio. et ibi Cuiac. 15.
Pauli ad edict. q. 134. s. l. de rebus oblig. q. fin. ff. memoria p^{ro}nter
orum. q. 26. et 28. ff. de legibus =

9 Aliud exemplum esto si p^{ro}nter reum pure, fideiussorq. ex adiecto
loco p^{ro}nter. nunc enim nisi reductio faciat inuicem fideiussoris
ex q^o reflexione s^ustere nequeat, n^o enim sicut simplex obligatio acce
ssorie loci qualitate respicit facta reflexione ad principalem obligationem;
ita obligatio accessoria ex adiecto loco fieri pot^{est} pure. etiam ad prin
cipalem obligat^o p^{ro}nter reflexione facta, ex loci defacto apponatur,
nisi enim facta reductio ex totas fideiussoris inuicem erit, p^{ro}nter
causa fideiussor eodem modo, ac reus principalis, se obligare credit:
posteriori ita se obligare credi n^o pot^{est}, ex expro de loco sueniat, nisi enim
facta reductio loci auteray uidebitur fideiussoris =

10 Quod quidem in duobus rebus debendi diuersis, nec uideri
erit, si unus pure, alter adiecto loco p^{ro}nter, nunc enim nec q^o reflexi
onem, nec q^o reductio alterutrius inuicem obligat. ex ratione pa
giniam in d. q. 9. s. fin. de duobus rebus =

11 Sed quare inquire in p^{ro}nter ipse obligatio fideiussoris inuicem est
quia, ut ait Iulianus in q. fideiussor 16. s. l. de fideiussor. in diuorem
causam fideiussor censere obligat, ob id, q^o circumscribit loci fa
cultas soluendi circumscribit. q. gen. h. t. facta igitur reflexione ad
obligationem principalem, qua reus liberam soluendi ubiq. facultatem
habet diuorem fideiussoris inuicem obligatio =

12 Sed nonne dices in hoc lenior est, quia statim sueniri pot^{est} reus p^{ro}nter

autem principalis potest ubique? forte Iulianus aliam rationem dedit,
de qua infra, et tamen modo aliam sequentia sponte atulerunt,
quia notata non erat; itaque gerendo in ea dico duriorum nihil
hominum fideiurorum obligat. censeo, nam ut lege, vel gallic loco
solutio tenet solvere, et non solvat in idem loco actoris interest ubi
que arbitraria actio tenet: non equibatur igitur temporis spatium
hinc molitur, et gerit =

Quid ergo erit in strania specie si verus Capua, fideiuror 13
ex parte ubique solvere obligatus gerit? argo a stranis sensu clu-
dent evincit tenere obligationem fideiuroriam, cum in leniorem
causam fideiuror accedere possit. sed idem tempus fideiurori in
buendum est, ut ubique sueniat, et tribuit vero, ut Capua sue
misi possit, sed si non in strania sueniat, ut statim fideiuror possit
sueniri, nec videri fideiuror in strania erit, nisi reducat, quam-
vis enim, quoad solutionem lenior sit, tamen, quoad suenien-
di facultatem est gravior. sufficit enim in qualibet parte gravis
verum in fideiurorum obligatione, ut si substat, neque enim fit
velut operatio lenior, et graviorum qualitatum =

rigue responderi etiam potest ad obiectum t. illo Julia 14
nam censeo in d. s. l. 1. 16. in strania et fideiuroriam, quia in
qualitate solutionis est gravior. similiter responderi in h. 2. casu, quod
si tractat, quia gravior fideiurorum obligatio est in qualitate suenitionis
sensu facta reflexione ad obligationem principalem =

Aliud exemplum est, quando verus, et fideiuror Roma ex 15
terris. verus Capua, fideiuror Ephesi dare gerit. tunc enim si
fideiuror in strania est: Iulianus enim gaudet dicit, idem in strania
esse, quia diversa facta geruntur, sensu enim in ea non fit, unam
quamvis: solutionem diverso loco factam inspecta utilitate diverso
factum sustinere, ut aperte evincit ex ff. qui v. s. in strania Roma de
solutione. ff. 2. s. idem Iulianus. h. tit. et hoc aperte indicat subiecta spa-
tialis in d. s. l. 1. 16. non magis inquit, quam si verus sub solutione
fideiuror in diem certam, vel puram gerit: hic est diversitas
in substantia: ergo et illic eandem diversitatem Iulianus indicavit =

Eandem diversitatem Iulianus. sed ad hoc est hanc rationem, 16
quod ab Ulpiano, et Paulo notata est alia est ratio, id est quam fideiuror
modo facta fideiuror sit in strania, nisi reducat = si quod a Cuiaciano
dedit, inuisum ob locorum distantiam, idem enim esset, si ex di-
versis locis Capua pecuniam dari stipulati essent, et fideiuror lon-
gus esset, atque hoc casu ex Ulpiano. quoniam dilacionem recipit fidei-
uror obligatio. d. ff. 49. s. per de fideiuror. ergo et illo reciperet, et ubi
erit. ut faciam legem universalem ita recipi, ac rationibus, ut la-
facio notum. enim proximam Capuam, quam ephesiam Roma esse
et non potest ita, ut diceret Consulibus rem loco proximam, fideiurorum
alteri gerit: sed potest hanc ratio est, quia quamvis verum
sit, ut Iulianus indicabat diversa facta geruntur, et verus, et fideiuror
rem, quia in solutione non attendit factum, sed datum, quod eadem est.
tamen

et amplius Consulibus si facer
rationem conditionis, et dies, et
omni quia, cu oblig. et in diem

tamen negari n̄ potē que diversa sunt loca, diversa esse solutio-
nū utilitate, quia ipse potē stringere, ut maior sit rei utilitas solvendi
Caput, in quo et loci proximitas potē considerari, et levior usus, et mercu-
ry modiora p̄tia, aut alia, quam fideiussory, et si darentur proximis
vi loco p̄mitere: fideiussoria obligatio nisi reducat inutilis erit, nisi bona
et animo locum a fideiussore alij sine adiecto, quia indicabat se in
loco facilius, et modius solutionem expedire posse, quo cum notata sub-
ant' si fideiussoris utilitas erit: si subiam sententia permaneret esset in-
tilis, cum sensu verus esset diversa facta, tam verus, quo fideiussore p̄mit-
tente

cepta subiam sententia, quamvis ita tam p̄prie. recte in separatis diei,
et aditionem p̄cedit, cum utcumq. gravior appareat fideiussore obligatio
idem effectus inutilitatis sequitur =

17

sed redeundo ad superiores sententias, circa reductionem fidei-
ussoris, ut hęc subiam subiecta separatis recte admitti possit, ita dicitur
endū p̄tō in Capitatione, facta reflexione, et in reductionem, ut
illa in fideiussione sensu admittat, hęc n̄ sensu: sic si verus pure, vel in
condit' cum adiectione diei, aut loci p̄mitat, et fideiussor simpliciter
p̄mitat, sensu Capitat' eius obligatio q̄ reflexionem ad obligationem
principalem, et eodē modo p̄mitere censet ex p̄lo sequentiē stipula-
tionis, et exemplo personę, quę simpliciter obligationem accedit. de p̄mo
l. 4. et fin. h. t. de secundo. § p̄terea, et § quibus iust. de inutilib. de ter-
tio est lex in §. fin. §. h. t. m. ita dicitur. ob. idem in subitō, et ceteris a-
pendiciis. §. quia autē § 4. de subitō et §. si ut p̄ponit § 6. de
fideiussor: Reductio autē cō quantitatis admittit n̄ cō alia: sic si fidei-
ussor accedat in viginti, cy verus decem p̄mitterat, fideiussio redu-
cit ad decem, cum quantitas sub quantitate p̄hendat, et in man-
u summa minor inest, n̄ inspecta quantitate circa hoc, sed num-
morum corporibus, nam, et sic accipi potē. l. n̄ § 9. de solution. Ceterum
ex p̄lo l. 1. § si stipulant. §. 43. § 3. dicitur. ob. sic intelligit §. p̄terea iust.
de inutilib. §. hactenus §. §. fin. cy l. 1. § 9. de subitō p̄c. §. vobis
33. § mandata cy alij a Sothofredo. et Petrus Fabro in §. in eo l. 1.
de Reg. iur. si autē verus sub aditione, vel indig' certis, fideiussor et
adit' autē nominationem pure accipiatur omnino inutilis fideiussio erit
nam reductio fit in subitō nec reductio admittit, cum in ita, ac in nummū pura obligatio subodi-
tional, aut indiem p̄hendat, idē in sequentiā respondentis. d. §. l.
§. n̄ quę simpliciter dicitur. ob. §. p̄terea iust. de inutilibus. idē in adiecto
§. fin. §. cum mlti. ver' § 1. dicitur. ob. idē in subitō. §. idē § 19. de
subitō ac in fideiussione. §. grece § illud. §. 16. § 2. de fideiussoris,
idemq. erit si verus vero loco, fideiussor altero p̄mitat, inutilis enim fidei-

omnis ad obligationem accessoria
l. 1. §. si stipulant. §. p̄terea. et quibus
l. 1. §. si ut p̄ponit. §. 6. de
inutilibus interrogatōm. inutilis in
§. 9. aut § 10. de subitō.

nam reductio fit in subitō
et sub eadē aditione statim
§. n̄ quę simpliciter dicitur. ut in
§. fin. §. cum mlti. ver' § 1. de
et solutio ante aditionem fieri
liberatio =

fideiussio erit ob ratione iug. assignatam, neg. reductio fiet, cy locus in loco
n. spondat, sicq. optime procedit operatio ad Juliano facta ind. l. 16. §.
2. de fideiussor. idq. erit, et procedat circa sumentis stipulationis, et ubicunque
reductio necessaria est =

Ubi vero ob naturam negotij reductio n. e. necessaria, sed stricte, vel
ex equitate q. se diversitas procedere potest, nil mirum, q. actus n. videtur. sic
enim si m. Kalend. februarii, aut id. Januarii stipuler teneat ad
iecto, cy ad effectus solutionis fiat, solutio autq. et ante die fieri potest,
d. l. fin. §. cy m. de l. ob. idq. in statu l. sed et n. t. ff. de substituta
nam, et alia res addit, et statui pote. d. l. fin. §. cy m. de l. ob.
l. §. 1. §. an potest. de substituta. ob eandem rationem, quia est admissum,
ut res q. re solvatur, fideiussio autq. in hoc casu esset inutilis. d. l. §. gre
ce. §. si quis stituit §. de fideiussor. §. si ita ff. eod. quia abiq. reductio
n. valet fideiussio, quia in plus est imposita, reductio autq. fieri ne
quit de re adq. at quando n. e. necessaria reductio etiq. diversis qu
alitatibus obligatio fideiussoria valet. d. l. §. grece §. fin. de fideiussor. §. 2.
Sic etiq. ut et alio loco adiecto solvatur sumentur pote. l. qui res. §. m. in
Rom. de solutionib. cy voluntate creditoris quilibet loco solvi potest,
et ipso iure stringit liberatio. si m. in statu, q. habet solutionis
vicem. l. §. cy §. l. si duo 16. §. 1. de substituta, et in hoc, et in mult
ty alij substituta a fideiussione distat: fideiussor enim in plus nunq.
am se obligare pote: solutio vera, vel ficta, et si maiore quanti
tate n. valeat, valet in graviore editione, et modo: sic n. fideiussio
reductio n. egeret, veluti si solutio fideiussorij ex diverso loco ad
iecto tenuior fieret, valet utiq. ut supra, sic limitavimus Juliani
sententiam. ind. §. 2. l. §. 16. arg. d. l. grece. §. fin. de fideiussor =

quibus adde q. substituta nudo pacto q.
fideiussio requirit stipulatione: et q.
sunt omnia res substituta a substituta

Sic, et si p. p. duas res debendi acceptor esse
ut diversis locis solvant, valet substituta ex sententia Pauli ob
Julianum ind. l. §. qui res. §. m. in Rom. de solution. et tamen a quo
libet recte facta solutione, alij ipso iure liberabit: nec attendit
levis, aut gravior causa solutionis, dy ead. n. quantitas debi
ta, quia magis parere liberationis potest, ut rectissime tenet Cypri.
d. l. lib. 27. §. pag. d. l. §. §. fin. ff. de duob. res: vide q. supra Citato.
Dinelli Select. 2. q. 17. h. m. in d. §. p. t. ca. in d. de multibus Ke
sing. dif. 1. q. 44. et 46. D. Gonzalez q. 1. extra de arbitry n. 22.
Bon. in l. §. 8. n. 1. §. 6. usual 15. ment. q. 48. lit. 1. Ex Herin
q. de fideiussoribus. q. 24 =

vidimus non in plus fideiussorem teneri posse, quam
res principalem, nec posse sumentur citiori die, dupli reflexi
one facta, seu impeda ppia, et principali obligatione =

Nunc ad secundam partem tractatus, et magis distalem
debemur, et quid fideiussore accepto sub ead. loci scissione, ne
re, vel in scriptura, si movam in solvenda pecunia fecerit, arbitra

18
19
20
21

arbitraria actione ubiq. sueriri potest, in qua gremabit, & ipsius, uel actoris introit loco conducto solutionem expediri fuisse, in quo ea omnia, quae hucusq. dicta sunt circa naturam actionis, partes arbitrij, necessitate loci, et solutionis in persona promittentis, et in persona fideiussoris dicta, et recepta intelligas uelut, id enim sibi uult Africanus, dicitur similiter pecuniam debitam a fideiussore peti debere, ac ab ipso res principaliter petere, ut sequentibus ipse se explicat. *l. f. b. h. ff. unde hys* uerisimiliter deducit conclusio: fideiussore adhibito qualitate loco obligati. eodem modo arbitraria actione suerit, ac si res principaliter esset nullomodo facta reflexione ad res principaliter, quae solutio ex ubiq. per ipsius Africanum desumpta est.

Cuius solutionis prima pars hac mita ratione, n. si fideiussor se n. teneret, et ipsius obligatio n. impiceret, fideiussoria iunctim esset =

Secunda pars probatur: nam si inducta actione arbitraria in persona fideiussoris etiam reflexione rei persona impiceret in plus teneret fideiussor, siquidem ex propria, et alterius mora, quasi ex duplici fonte, efficaciter arbitraria actione possit sueriri, res autem, nunquam nisi ex propria mora teneret, quae rationes ex obiectis clarescere possunt.

Dicitur. 1. actionis arbitrariae inductam fuisse ex necessitate, ut creditor ad suam peruenire possit: atq. nulla necessitas fuit eam inducendi aduersus fideiussorem, cui satis superius. actori sit solutio, quae actionis habet, et puram, et arbitrariam in res principaliter, et in fideiussorem, si loco conducto inueniatur, uel bona ibi habeat: quod non debuit induci arbitraria actio in persona fideiussoris: dico res credendi fideiussorem accepisse firmandum principaliter obligationem causam, quae pernam respexisset potius in ea sperare, quam in res principaliter: si autem arbitraria actio in persona fideiussoris n. induceret, eodem modo nullius effectus perne uideretur fideiussori, ac ipsius terminus principaliter obligatio. *l. f. l. h. ff. de* eodem modo, et in accessoria obligatione arbitrij inducta debuit: Quis hinc facultas alibi agendi uersualiter tributa est, ut effectualiter sit obligatio in individuo, de qua agit: arguitur in individuo tunc agit de obligatio fideiussoria: quod et si facultas hinc applicabit in re omnium, quia ob hoc recte queratur fideiussor, qui quidam debuit, *l. introitus si. ff. de fideiussoribus. l. fin. c. de introitus, resp. l. 9. d. l. v. ubi quirit. ff. locati. ut enim sua obligatio appendit principaliter obligationem est, ut locum recipiat, ita, et in eo terminus separatus, ut si similis, et omnia, quae ex loco iure omnium ueniunt recipiat appendit, forte, et si nominatione loci restrictionem faciat. *l. in publicis. ff. de pactis. l. fin. ff. unde liberi =**

Dicitur. 2. obligationem fideiussoris, magis se ab omni, sed facta reflexione ad res principaliter, et eius obligationem, Cuius

de p. h. 22. de p. h. 22. de p. h. 22.

Cuius, et appendix est. 2° et si inducat actionem arbitriam, non tamen ex gratia
 fideiussorij inducere debet. arg. de in p. cy. filij. 22. §. 1. de l. ob. l. 2.
 si liberis mori 44. de operi. libertorij. Vbi probatur mori fideiussorij nunquam
 attendi ad inducendum, seu quomodo augendum obligationem, sed tantum
 ad retinendam, si serui forte quibusdam occiderent. d. l. si liberis. l. 2.
 si serui. §. si nunc. v. l. eam. l. 2. mora 88 in p. de l. ob. l. 2. mora. §.
 p. de v. v. v. Dico hoc verum esse in obligationibus factis, non in obligationibus
 dandi, in quibus, cum ex gratia fideiussorij inspicitur, ut recte ex Bartholo dicitur
 Linguit Cuias. d. l. 8. h. 1. tract. 3. ad Affic. nisi mirum, §. et mora
 ipsius attendatur, et propria obligatio. Si enim obligatio fideiussorij capax
 est incrementi ratione vtriusque ex mora, non ob moram rei, sed propter
 ad vtriusque tenetur, cum enim capax non sit, quia ita dicitur. l. 2. de p. h. 22.
 l. 2. de fideiussor. l. 3. C. de v. v. attenditur obligatio principalis eo
 modo de quo infra: si enim aliter statuerentur, ut gratia
 non obligationem fideiussorij tenetur, gratior esset ipsius obligatio, siquidem
 rei principalis facta gratia fideiussorij facta alieno tenetur, ne igitur
 hoc eveniat attenditur, quod obligatio accessoria, vel ex secepta
 interpretatur, si hoc malum attenditur mora fideiussorij, si enim rei
 gratia in locum fideiussorij ex mora gratia, non ex alterius mora te-
 neretur. arg. de in ot. l. 2. in tit. 29. §. si de fideiussor. atqui dicitur, si
 hoc ita est ex illo tenetur etiam emittit non sit moram ipsius fideiussorij,
 sed, ex moram rei attendi debere, siquidem et ibi dicitur
 receptum ex vtriusque gratia tractum tempore capit fideiussoria
 obligatio. Dico hoc assuridum fore, ideo enim in d. §. de Papiniana
 duplicem scriptam fuit, altera verum, altera interpretatur, ne vtriusque
 stringatur fideiussorij in gratia tenetur. Si enim, et interpretatur id admi-
 tteret strarum malignum effectus Papiniana moderatio induceret.
 siquidem in gratia tenetur, et gratia in ditione fideiussorij, et tamen ex
 gratia, et alterius mora efficitur arbitria iuramenti potest, si de
 ducta ad vtriusque effectus strarum operaverit sua leg. l. 2. in tit. 29.
 de adimendij; ne igitur hoc dicamus interpretatur tantum scriptam in
 duci debet, ut eo sit gratia fideiussorij moram duntaxat
 in gratia debere =

Dico 3° quo bonum est inducere abque receptate actionem
 arbitriam ex gratia fideiussorij, et si enim eam non induxerit
 idem argueretur ex iusticia natura accessoria, obligatio. nec est
 quando fideiussor accedit bono fidei stractum, vel alio iuramenti na-
 turam, non solum tenetur ad principalis quantitatem, sed ad accessoria
 omnia ex mora rei, si hoc ex tunc iuramenti, et naturam iuramenti
 cui adheret etiam, ut vultuerunt aliqui, aut, ut alij, et si iuramenti
 cum fideiussor adiectis operatur, §. nunc in d. §. de p. h. 22.

locat

§. 1. §. 2. §. 3. §. 4. §. 5. §. 6. §. 7. §. 8. §. 9. §. 10. §. 11. §. 12. §. 13. §. 14. §. 15. §. 16. §. 17. §. 18. §. 19. §. 20. §. 21. §. 22. §. 23. §. 24. §. 25. §. 26. §. 27. §. 28. §. 29. §. 30. §. 31. §. 32. §. 33. §. 34. §. 35. §. 36. §. 37. §. 38. §. 39. §. 40. §. 41. §. 42. §. 43. §. 44. §. 45. §. 46. §. 47. §. 48. §. 49. §. 50. §. 51. §. 52. §. 53. §. 54. §. 55. §. 56. §. 57. §. 58. §. 59. §. 60. §. 61. §. 62. §. 63. §. 64. §. 65. §. 66. §. 67. §. 68. §. 69. §. 70. §. 71. §. 72. §. 73. §. 74. §. 75. §. 76. §. 77. §. 78. §. 79. §. 80. §. 81. §. 82. §. 83. §. 84. §. 85. §. 86. §. 87. §. 88. §. 89. §. 90. §. 91. §. 92. §. 93. §. 94. §. 95. §. 96. §. 97. §. 98. §. 99. §. 100.

fideiussori debet. §. 5. de Compensatione. Cuj. et. obser. 37. Obca
de cenione iur. #. 6. q. 11. an. 11. Papp. negando suggestum, etiam
cu fideiussor ex persona rei sument inter particulare nec reo, nec ipsi de
bet, sument aut ex utriusque persona id est. Cuius suggestum mon
rei fideiussori nocere, et hoc potissimum nocet, ut amittat particulare in
bona: vixit, aut agit extra capiam ista fideiussor, ob moram rei nisi
in sortem, sed et in bonas iure actioni, et in explo usurari, et tunc in ar
bitraria, sed pure agit, si quidem iam suggestum inter debitoris reo, et
inclusionem obligationi fideiussoria, atq. extra locum in fideiussor pure agi
si potest: aut igitur arbitraria in fideiussorem ex persona rei, ut ex ipso
persona nunc exprimat interesse, et hoc n. e. capere obligatio fideiussoria in
clausura iure id est. sed facta rei tribuere in fideiussor et tunc
arbitrariam actioni: atq. ad hoc fideiussor se obligare n. potuit ex hys,
quy diximus, et ex eo, §. recte sicutat Faber, §. actio arbitraria n. ex
suntione ex persona, nec ex natura negotij oriatur, sed accidentaliter que
relat, et scedat, ut actor ad ius quiescere possit, sique cum n. s. obliga
tio, nec obligationi causa proxima, ad eam fideiussor respicere n. potuit;
sed hys ad secundam obiecti magis spectant. et redeundo ad superiorem
distinctionem dico, §. si extra capiam fideiussor sument, cum ipse ex persona
sine adiectione loci spectant, ne tunc quidem tenebit ultra sortem, et q.
hoc modo acceptus si ultra sortem tenebit in ipso tenebit, quia obijae
sumentur potest, et quia ex persona rei etiam ad interesse tenebit, et quia,
ut recte Fab. id, §. arbitraria bene potest nec e. in obligatione, nec im
mediate spectant ex obligatione, ut debeant: ultra §. §. dicto modo facta
fideiussoria obligatio, ut supra diximus ob id solum invidi e. §. obijae si
fideiussor possit sument: in hac igitur §. nemo ex consuetudine dubitavit.

27 Dices. 4. si servus punitur occisus, ut a reo principalis, et
fideiussor tenet. et §. mora 88. in p. deb. ob. q. et mora rei tenenda
et fideiussor: dico aliud e. facta rei n. liberari fideiussorem, aliud
facta rei effectus, ut applicat tenebit. prius recte procedit. posterior non.

8. Dices. 5. si reus principalis centum, et ex mora usurari, vel
penam punitur, et fideiussor huic omni obligationi accedat n. s. tenet
ad centum, sed mora sument, et in bonas obligat: q. similiter in presentibus
cum fideiussor accedit nostra stipulationi cu adiectione loci facta, n.
solum teneri debet ad sortem, sed mora a reo sument, etiam invidi, §.
actoris intentus iure stipulationis teneri debet: q. nec potest necessarij in
ducere actioni arbitrariam in persona fideiussor. dico, §. in prima specie
duj stipulationes sunt, una pura, altera sument, si mora e. facta,
et fideiussor utriusque accedens utriusque sument, et lecti censet, nisi sument si
deinit. §. 8. n. 11. §. 1. C. de ind. §. 2. C. de p. §. 1. C. de l. §. 6.
de action. emp. §. 2. §. 1. C. de l. §. 2. C. de l. in 2. specie una stipula
tio tantum modo est punitur credit, nec sunt duj, mora a reo sument

q̄ ad eam tantummodo se obligare fideiussor conseribit =

Replicab̄ etiam in hac specie 2. dny ei obligationes, siquidem
mora a reo summa duplia tenet actione, quia in loco dicto. arbitraria
Ubiq̄ igit̄ 2. dny obligationes sunt, altera pura, & arbitraria altera ex mo-
ra pendens, quibz accedens fideiussor ad utraq̄ tenet. adne dico
nam tantummodo esse obligationem, quia n̄ dny actiones, n̄ falso assumit,
sed una tantum pecunie credit̄ est, quz ex necessitate etiam sola ubi s-
uention̄ alibi exequit̄, & quidz ead̄ directa arbitraria, ut arbitrarij gba-
tum est, cum igit̄ ex mora rei alia actio, nec obligatio nata sit, quomo-
do ex ea tenet fideiussor? & quomodo inducemas, ut quicq̄ tangat
obligatio, cy nec obligatio rei aucta? =

Hanc difficultatē tetigerunt Cij, & quia magis uenient̄ signi-
lationē uenient̄, quz in strach stricti iur̄ extra stipulat̄ n̄ debent. & quia
ratio dubitandi sumpta ex uen̄ offitio iudic̄ debet n̄ tam stricte
siquidz fideiussoria obligatio facilius includit, q̄ iure action̄ uenit, quam
offitio iudic̄, maxime, cy rationes, quz excludunt ab obligatione ex
stricte iure. & igit̄ excludunt ab offitio iudic̄, q̄t̄ igit̄ offitio iudic̄
actionē subueniens accipit, etenim uen̄, & alij accessiones ex mora inu-
riabilit̄ suo modo debent, nec oblata sorte abique uen̄ p̄terit̄ debi-
tor liberat̄. l. 1. d. de uen̄, nec index nisi p̄peram iudicant̄ omittit
circa accessiones idem notat̄. q̄t̄ ubi obit̄ l. n̄ quidquid de iudic̄
Cui recte Don. sibi facit in l. 8. n. 18, id aut̄, q̄ interest in n̄ tractatu
n̄ inuariabilit̄ debet, sed ita demum, si alibi iam h̄ sit statutata, &
de executione obligation̄ agat, etenim ante litem statutatam sorte
oblata, uel soluta Caguz, uel alio loco dicto, aut etiam n̄ ibi petat
arbitrii iudic̄ curat, & q̄ neque n̄ debet interesse, & quidz uelut
sub hac sc̄dit̄ debet. si actualit̄ de execute obligation̄ agat, ut
evident̄ gbat̄ ex l. 8. h. t. ibi hic aut̄ una pecunie credit̄ ē, uen̄
uen̄ execution̄ ḡtation̄ ratio arbitrio iudic̄ omittit. & ex l. 2. d.
siquidz q̄t̄. 1. 0. & generalit̄. cod. ibi. petitorz election̄ habere ubi
petat, uel ubi uoluerit sc̄t̄ ante petition̄

et, uel hoc unico fundam̄ defendi potest fideiussoriam obli-
gationem nulla modo augeri posse in present̄ ex mora rei, sine offitio
iudic̄, sine obligatione iure id, q̄ interest uenire, cy h̄c nona accessio
n̄ ex mora solition̄ sumat, sed ex effectuati uenitione cy agit de
executione obligation̄, quz condit̄ cy ante impleri n̄ potest, quam
sich reo actum, & recantea augeri obligatio fideiussor̄ potest: &
si uen̄ ē, ut nati uen̄ uidet̄, cuius die nati uen̄ actori fidei-
sio exit̄ ex h̄ omibz elicit̄ necessariam fuisse actionē arbitra-
riam etiam in p̄sona fideiussor̄. alit̄ en̄ fideiussio, uel inuolū,
uel certe exiguz uen̄t̄ erit =

quibz suggest̄ nota q̄ nemo ex h̄, quas uiderim nota

ad h. ad h. vol. 2. dij. 3.
C. 1. 1. 1. =

29

30

31

32

33

notavit, Consultus nunquam dubitare an supposita et inducta a
bitaria actio in persona fideiussorij nisi ex persona sua, sed, et ex
mora rei teneretur, ut peram subintelligunt omnes auctores infra re
ferendi: nec enim hoc in mentem bene Consulto potuit. Si enim
fideiussor ex proprio, et alieno facto teneretur, quod dubitaret eum indu
civorem causam acceptum esse: tam delicata natura est, ut ita sine expe
diam, obligatio accessoria, ut nequidem diversum locum admittat, quia
potest stringere maiorem utilitatem eius locum rei, quam igitur fideiussor
v. l. 16. §. 2. de fideiussoribus. quomodo admittat diversa facta, et quibus
simul: si enim de hoc Consulto dubitarent. nonne, vel huc sola
ratio sufficeret, quominus fideiussor teneretur? nec enim fuerit necessum
tam longe per longas rationes quere, et velut sub dubio affirmare? ea
igitur potius dubitandi ratio fuit, et causa, quod videretur dicendum actionem
arbitariam necessariam non fuisse in persona fideiussorij, sed iure ordi
nario potuisse creditorem ad rem pervenire; si enim natura fideiussor
vix obligationis ea est, ut agendum omnino sit obligationem principalis,
mora a reo facta dicendum videbatur posse stipulatorem agere in
fideiussorem, tam in sortem, quam in id, quod sua interest, et quidem
actione pura, quia intelligeret, in persona fideiussorij idem locum adieci
cum singulari indueretur, et si maxime adiectus intelligeret, eo
tamen sine, ut non antea senuit potuit, quam rem principalis vere,
aut interpretate possit: ut, ut in persona igitur actio arbitraria similis
induceretur, quod indubie concederet si obligatio fideiussoria includere
possit interesse actoris ex mora rei: quare Consulto toti sunt in gram
de accessoria obligationem Conglecti illud inter se non posse. Africa
nisi ideo, quia iure obligationis nec a reo igitur debeat. Paulo quia reo
illo iure invariabiliter debet, quare semper Concludunt arbitriariam
actionem necessariam fuisse =

4
Quae interpretatio, et litterarum sermo est, et rubrica, et huius
li ordinem, postquam enim in legibus antecedentibus tam Consulto, quae
Compositores Pandectarum sufficienter explicarunt, quomodo, et quam
do in persona rei arbitraria actio concederet, videretur videretur an in
sona fideiussorij locum haberet, et quomodo sermo interpretis non
animadvertitur =

5
Iam igitur deveniamus ad Africanam lib. 3. questionem in §. cen
tum 8. h. n. ff. Cuius species sic habet. Titius accepit a Caiso Censum
Romae solvenda Cagum, et eius obligationem nomine Sempronium simpliciter
fideiussorem accepit, quod situm fuit, quid in persona fideiussorij statuen
dum esset, tempore transactionis, quo uterque Cagum pervenire possit?
dicendum videbatur inspicendam omnino personam rei principalis, et
si per rem mora facta non sit nequaquam teneri fideiussorem, et si moram
faciat; si autem mora per rem facta opponatur statim fideiussorij actio

pura

iura saemiri posse in sortem, et in id, qd inter actoris, quare digna
 obligatione accordentem, quarum altera iura in centis, altera conditio
 naly erit ex mora in id, qd interit utranq. iam omnia: hacten
 dubitandi ratione n obstante stvrium respondet officio scilicet in pte
 ta. pte fideiussory obligatione omnino intendum qd, ita, ut fidei
 usor duntaxat ex gona sua eodem modo teneat, ac venijre teneat
 n si iniquis gona obligatio exequeret: ait enim. ea pccunia ab
 eo similis, ut ab ipso gmnare pti debet, id, ut si alibi, quam Cagay
 petat arbitraria agi debeat, hqre tantu estimet, quanti eius, vel
 actoris, intusit eam summam Cagay potius, quam alibi. solui: Suggunt con
 suloy locum eundem adiectum censeri in gona fideiussory, eodem
 quo ab aliq. Consuloy tractatum erat. §. 49. §. fin. de fideiuss. Suggo
 nit etiam moram fideiussorem n fecisse, alioquin, cy in pecunia, n
 nisi interii particulare venire possit, eius qui moram fecit ratio
 n habet illa, ut alibi dictum est. Sugguntque necessariam arbitrarij
 actione n obstante ratione dubitandi. re oportebit inquit, §. forte per
 venum steterit, quominus tota centis Cagay soluerent, obligatione fidei
 usory augeri, imo e illud, ut ab ipso gmnare pti debet. Et hoc, quod
 insubit re oportebit, quasi dicitur Consuloy actione arbitraria in fidei
 usorem agendum e. nec absque ea oportet ab eo peti id, qd inter ob mo
 ram vel actione iura aucta ipsius obligatione; augetur enim siquidem
 nunc petentur iure actione a fideiussore, §. nec iure actione a reo debetur,
 si enim venij id deberet, velut iure alterius obligatione ex mora omnia, n
 augetur fideiussory obligatio, et si id, §. interit nunc a fideiussore. iura
 actione petat; siquidem initio, et ad hanc secundam obligatione conse
 vet obligatus. nonne aucta ipsius obligatio, sed omnia diceret: atq
 venij, velut iure obligatione alterius omnia, n debet id, §. interit: qd nec a
 fideiussore id peti poterit, ne augetur ipsius obligatio: negue enim gsequit
 officio. hqre causa recte sparabit obligatione usurary, ubi gny scit pecu
 niam, et usuras ex mora gmitit. ibi enim duj stipulationes sunt, scilicet una
 iura circa sortem, altera aditionaly ex mora circa usuras. hic autem
 una pecunij creditus est, circa cuius executione estimatione ratio arbitrio
 indij smitit. hoc e cum gmitit sort. Et ex mora usura, mora a reo facta
 smitit statim impleta aditione secunda stipulatio, et invariabilit venij te
 net ex hac secunda stipulatione, et fideiussor smitit tenet, cy initio
 simpliciter omnia obligatione accedit: ad cum gmitit centis Cagay, una est
 stipulatio, nec ob id, §. mora a reo smitit statim invariabilit tenet, in id,
 §. interit, quasi ex secunda obligatione, n enim quasi ex secunda oblig.
 tenet, sed hac duntaxat ratione §. obligatio alibi exequit, quj si exequ
 eret loco conditio n teneret: etenim si velut ex secunda obligatione tene
 retur

red, vel ex eo, qd moram fecit, cui maxime in his dicitur potest in
 invariabiliter esse semel omnia obligatio, cum nunquam id efficere possit
 quoniam, quomodo, vel mora, vel obligatio omittant, at cum nec
 ex mora, neque ex 2^a obligatione oriatur potestas eius, qd interit, sed
 ex executione obligationis alibi facti, quod quidem executionis adiacere
 incipit, quomodo tenebitur filius, si nec verum ipse huiusmodi adiacere
 tenet, et hoc aperte significant illa verba circa cuius executionem et
 et hac ratione etiam aperte excludit officium aliam separationem, quod
 ex illis veris, ex mora in bono fidei iudicio debetur a reo fieri potest,
 siquidem quamvis haec non ex nova obligatione oriatur tamen ex no-
 va invariabiliter officio iudicij debent, quod quidem mora eius ante
 executionem obligationis sit omnia, et ex eodem tempore a filio iudice
 invariabiliter debebunt si omni obligationem accipit, id autem qd interit
 non in mora, sed in executione radicem habet, antequam igitur verum
 demerit sit, non potest dari casus, quo accessoria obligatio id ostendit
 deo, ut ex loane, et accursio recte hab. in vna l. p. h. h. l. B.
 Dices ex mora vel negat actori facultas invariabiliter alibi agen-
 di, et exequendi obligationem, ex executione negat invariabiliter
 potestas eius, qd interit, qd ex mora invariabiliter debetur a reo, id, qd interit.
 Respondeo negando suppositum, nam et si post moram verum loco dicitur
 sparcat, et iudicium recipere sit paratus, vel pecuniam operari, cessat
 facultas alibi agendi. Probat supradictam differentiam officii ex
 eo, qd in duabus illis stipulationibus sorbi, et usurarum, etiam soluta
 parte sorbi, Volenti, vel invito nam et quandoq. creditor invito
 partem accipere cogit. l. quidam ex stipulationibus. de reb. credit. l.
 inter h. d. Lucius ff. de soluti. l. soluti quantitas verum potest adiacere
 debetur mora omnia. l. 4. C. de p. l. qui ff. de soluti. l. 1. de
 action. empti. l. 1. C. de iudicij. at in vna actione parte debili solu-
 ta Volenti, vel invito creditore, cum casus sit in casu et l. quidam
 de reb. credit. non tamen sumus id, qd interit debetur, sed partem tamen
 modo etiam post moram omnia, quia cum limitata sit executio
 obligationis ex qua tantummodo oritur eius, qd interit potestatis limitata
 et in parte dicitur effectum. arg. l. in agris de ad. ver. dom. siem, et
 si ex executione, sed ex mora potestatis inde influeret, etiam postea
 soluta parte totum deberet, semel omnia obligatione, de qua loquitur
 officium: sed idem ex mora off. iudicij invariabiliter deberet quidem,
 si quoniam non Volenti creditore, sed invito parte solutionis factam finit
 eo casu quo invito partem accipere cogit. et l. quidam. quamvis
 de hoc non agit Cyp. quod omnia ostendunt in hoc subiecto ibi. cuiusque
 differentiam manifestissimam argumens ei dabo, qd si post moram factam

sorte parte soluta tamen
 debetur. si post moram
 l. 4. C. de p. l. qui ff. de soluti
 l. 1. de action. empti.

Bacob. ad Meulhu. vol. 1.
 3. h. 9. l. 1. C. de iudicij.

pari pecunij soluta sit, et reliqua petati officium iudicij talis esse
304
306
brevis soluta Cagus esse =

Dota igitur Consulti de gutatis eo rediit, ut quod necessarium 36
fuisse inducere actionem arbitriam in persona fideiussorij, et cum
implicite sit adiectis, alioguin euenturam, ut in iudicij fideiussoria obli-
gatio futura sit =

Postea Compositores pandectarum aliam, et quidem definitivam 37.
speciem subiecerunt ex Paulo lib. 4. quystionij, sed, quae eiusdem stextus,
et rationis est, et in vnam, et alteram apposerunt vltimam regulam
ex lib. 4. ad Sabini. quae egius ad vtramq. speciem pertinet, et cum
tam Paulij, quam Africani q. arguunt sumant solutionem creditorij
factam, quo spectant in, q. interit nullo iure deberi recte hoc tenge-
vat, si solutio loco dicto facta sit, alioguin inuito creditore alibi,
pieri nequit, et nequidem sortij stinger liberatio. q. qui Romij deb. obli-
gatus igitur Pauli in q. vlt. h. h. 38

Exponit Lib. 4. h. 2. 40

h. 2. exponit ditijs gminie centum soluenda Cagus, et moram fe-
cisse, quominus loco dicto solueret creditor arbitria agere volebat,
et ditijs debitor fideiussorem dedit eius actionij nomine ibi si post
moram factam, quominus Cagus solueret, cum arbitria vellet
agere / creditor selt / fideiussor accepit sit eius actionij nomine. h. 2.
vlt. supponunt eandem Africani quystionij. fuerunt enim hi Consulti
Coctareij. Paulus Papinianus Aessor. sub Alexandro Seneca. Africa-
nus Papinianus de quipulis sub eodij Imperatore, ut in vltimijque vita Ber-
trandij de iurij peritijs ex Langvidis refert, et spectat, an scilicet saltem
in hoc casu spectato arbitria actio si inducatur in persona fideiussorij. ut
debet dicendum cum necessariam esse; cum enim fideiussor accep-
tus sit post moram a vco omissam, et nominatim actionij arbitria
nomine, quoniam contra vey spectabat si solum in sortem, sed, et in d. ex
tenusie, q. sententia, et arbitrio iudicij poterat accipere, in idemque
fideiussor sphenusie censerit debebat obligatus, nec arbitria actione
operaretur, et sufficeret iura, quae quocumque loco in fideiussorem con-
cervi poterat exemplo arbitrij, qua nimitid. vltimijque vey tenebatur.
hac in vate dubitandi si obitante strarium supponit Paulus, ut ex
responsione ex qua colligit ad fundamentij straria sententij. ten. ex
revertione, et spectatione fundamenti sententij q. q. velut extensa
etiam ad hunc casum sententia Africani. fuit enim Paulus quipulis,
et obicium valde in sententij sup, ut ait Bertrandij in eius vita. vltimij
mij, inquit, ne ea pecunia, quae ex sententia iudicij accedens potest si de-
beat, nec sit in obligatione. quae vlt. affirmantij modeste. aut non

208

dubitanti, ut vera fore omnia hic Diuenero 2. dig. q. 11. ademas
 igitur non debent, nec est in obligatione, adde, ut. sequitur Cuius unum qu
 que sorte soluta intelligitur velum Capuz, ut ex alio simili exemplo
 iesta gater, et quia non alibi soluta esse addi debuit volenti credit
 vi, quamvis hoc parum ad rem: veli. Capuz petat arbitrii iudicij
 esse: et venit enim Paulus aduc rē, ut supra posita specie receper
 am esse arbitriam actionem: alioquin fideiussor inuoluntarius est, quoad
 iudicij actus, cum in id fideiussor se obligare non potuit, et res prin
 cipalij etiam mora facta aduc non debet, nec offe iudicij, nec in re acc
 onij. hoc enim sibi vult Paulus illi tibi ea pecunia, quae ex officio iudicij
 accipere potest non debeat, scilicet officio iudicij inuariabiliter ex
 mora, nec in obligatione, scilicet, nec quasi ex nova obligatione ex mo
 ra remissa a vero debeat, ad quae omnia tibi referenda sunt, cum
 ex ignij obligatione fideiussorij obligatio metiatur, et reputetur. et per
 duplia argumto. si enim iure obligationij deberetur etiam sorte soluta
 remaneret obligatio in id, et interest: argui non remaneret: quod si intelligit
 sorte soluta volenti creditore illud tantum probabit offe iudicij
 et mora debent, si enim officio iudicij ex mora deberetur sorte solu
 ti non parer, quin etiam id, et interest, vel usura soluant: aliud argumto
 est. si id, et interest est in obligatione, vel saltem officio iudicij de
 beretur, quocumque loco, et tempore petat et dari debet: argui in prin
 cipium si Capuz petat pecunia iudicij non debetur: quod nullo modo debetur
 nec est in probatione donec agatur de executione obligationij alibi: sed
 dicitur aliquid, et etiam si centis soluant, vel Capuz, vel ubique in iudicio
 minus petitis integra manebit ad reliqua: nam non creduntur centis soluti
 et sorte tantum, sed et sorte et interesse, ita ut remaneat petitis et reliqua
 parte sortis, et interesse, ut sit in specie Africanam, quando pari sortis
 lita est. hoc ait Paulus ubi nisi quis dicat si iudex centis, et viginti den
 nare debuerit et ratio dubitandi dirimpta est ex eoz Paulo lib. 4. ad
 Plautij in l. 6. iuncta l. 5. §. Imperator de solutione. est enim substitutum,
 ut si centis, et vicijs debeant, prius in vicis, postea in sortem quibus
 soluta imputebatur ordinem. nisi hoc actus est exigua, ut tam in sortem, quam in
 vicis et equaliter: in vna specie id actus videtur, ut in sortem et id, et interest
 solutio imputebatur, ne creditore penderet, qui in sortem accipienda id, et interest
 amittitur sit. sed hoc Paulo significat: forte ex eo, quia tunc fieri debet
 ex substitutionibus impubatis, quando vicis vicis debent, non quando na
 turalk, et insufficacit, nisi pignore distracto creditor solutionem sibi faciat:
 tunc est, et pignus retineri potest ob naturalk obligationem, et ob eam et
 tiam pignoris fit impubatis et l. 5. §. Imperator de solutione. et in prin
 cipium id, et interest non debetur nisi de executione obligationij agatur.

g. p. m.

qd' ingratia fieri videtur: Dicitur, cum de solutione agit, et de executione
 agit: qd' tunc debet id, qd' interest. dico tunc deberi quidem, sed inefficaciter cum
 eius nomine nulla actio operatur, nec petari debet, nisi offeratur, vel ex
 partem mentione expressa. videndi ii. lxi. in l. i. de gloriis. regg. l. Panly. l. i.
 veri. Panly. l. i. ex gloriis 89. 5. l. i. in omnibus ff. de solutione. l. i. l. i.
 eodem. Dicitur select. lib. i. c. 16. q. totum. Don. in l. i. de solutione. Pan
 corbiny obi. 58. c. 11. l. 3. m. q. 12. B. acob. ad Breull. vol. 2. l. 29. th. 3. l. i. c.
 vel etiam eo n. fit qd' dicta regulatio, quia creditor voluntarie accipiendo
 pecuniam remittit penam videt. etiam eo casu, quo pena, hoc est, id, qd'
 interest invariabiliter igitur debitum opponat. quanto magis in presentiarum,
 ubi tantum modo habet veluti spem regnandi interea variabilem = hoc qua
 sensum excludit Panly. ibi, qd' n. puto admitendum: tanto magis, qd' credi
 tor accipiendo pecuniam etiam remittit penam videt =

Itaque quocumque modo operis singulorum
 semper verum est, nunquam fideiussoriam obligationem, et si ex parte hoc
 caveatur spectari posse vbi iure id, qd' interest actoris ob moram vel. sicque
 necesse fuit inducere actionem arbitriam quoniam in persona fideiussoris =

Sed dicitur deo, qd' arbitria inducuntur ex persona fideiussoris, et
 qd' si ipse interest ingratia. an nomine saltem ei nocebit moram vel, et si
 ipse moram n. omnia efficaciter exvalocam sueriri possit? dico, qd' ex pte
 a mora, et mora vel teneri n. potest, namque obligati, nec ex mora vel tan
 tum, cum ipse ipse obligatus ad inducendam arbitriam consideretur;
 neque enim fideiussor recenset obligata ex alieno facto, cum ex ipse tan
 n. gonor et in hoc iure est huiusmodi obligatio obligationem duorum
 verum, in qua mora vel tenetur alteri n. nocet, sed tenetur que ex ipse moram
 n. arg. l. eandem 2. §. fin. de duobus rebus. qd' mora §. fin. de delictis; ultra qd' deformis
 esse arbitria in persona fideiussoris, respicere enim index gonor vel, quod
 moram, et fideiussor gonor interesse. Item in mandatorum gonor et qd'
 n. arg. §. fin. de fideiussoris. n. boni fidei iudicis arbitrii clausula gonor; sed
 quoad moram saltem, et obligationem interesse idem dicendum est =

Ades autem ipse fideiussor obligatio ingratia
 ad n. solum mora vel ipse n. nocet, sed nec obligatio facta a reo loco solido
 fideiussor gonor si ipse in mora fuit. arg. l. i. in l. i. si liberis moram de oper.
 hiebertory. qd' cum filius §. 3. de l. o. qd' si venay §. videamus ff. eodem. Vbi ista
 et moram post moram fideiussor ante moram vel fideiussor tenet, vel

obligatio a fideiussore facta actione vbi ex stipulatione verborum ex adiecto de dolo. vel ex adiecto ex pte
 si ipse in mora fuit. qd' maior. Cypac 2. d. 7. Pap. in l. i. de fideiussoris eo ff. de dolo. Fab. 2. nec. q. 12.
 Nec obit. l. i. in l. i. in l. 49. §. fin. de fideiussoribus
 Vbi fideiussoria obligatio conditionem tantum temporis ex utriusque persona
 recipit. itaque si fideiussor loco solido sit, reus alibi qd' reflexionem gonor sine

obligatio a fideiussore facta actione vbi ex stipulatione verborum ex adiecto de dolo. vel ex adiecto ex pte
 si ipse in mora fuit. qd' maior. Cypac 2. d. 7. Pap. in l. i. de fideiussoris eo ff. de dolo. Fab. 2. nec. q. 12.
 Nec obit. l. i. in l. i. in l. 49. §. fin. de fideiussoribus
 Vbi fideiussoria obligatio conditionem tantum temporis ex utriusque persona
 recipit. itaque si fideiussor loco solido sit, reus alibi qd' reflexionem gonor sine

fideiussor in locum rei, ne in glo tenentur ante suam, quam igitur rei
adhibere potest, quia fideiussor suum non potest in obsequium suum habere
flexio tunc fit, cum agit de equalitate obligationis ob qualitatem, et na-
turam igitur obligationis, si vero, ut factum in glo dicitur, et proinde
se in equalitate reducatur obligationis, cuius inaequalitas in natura igitur
sed ex facto, et culpa fideiussoris queritur, ut in presentibus dicitur, et sic
potest fideiussorem in locum rei, et proinde debet mora committi, pro causa,
et rei igitur efficere tenentur =

Nec obest moram igitur fideiussoris nocere igitur non debere, ut argu-
atur igitur obligatio, sed in hoc tantum, ut in obligatione retineatur: tunc enim
hoc procedit, cum mora rei igitur nocet, nec igitur mora attenditur, alioquin
nunquam fideiussor arbitraria teneri poterit: sic nec mora rei, nec pro-
prie nocere = sed et si proinde fideiussorem stare quomodo solvere
venit autem non facere moram, non poterit fideiussor ex personae principia
hinc deducere inter se immo, tunc enim fideiussor sperare poterit, et res
debetur §. de Compensationibus. cum vere debitum fuit. et dum non agit de
executione obligationis contra rem nisi igitur debet, ut recipere debet, nec a
liquid ei auferat, dum in ipsum extra locum non agit: §. non poterit id
fideiussor sperare: etenim antequam de executione obligationis agat
nec naturaliter, nec civiliter debet, §. ex non a iudicio accedere poterit, cum
velut sub conditione illa debeat =

ex quo fit, ut post moram factam, etiam alibi solutio in
loco creditori fieri requirit, et si id, §. interst operari. ut alibi dicitur in
mag. §. qui Romae de verb. ob. etenim ante conditionem existentiam cre-
ditor in unum accipere non cogitur =

Sed dices. §. ex hoc sequitur, §. si volenti creditori alibi id, §.
interst operari, postea id solvendi oportet conditionem indebiti, cum nec civiliter
et, nec naturaliter debitum solvit. dico vegetare non posse, et quia scilicet
dedit, et quia eo dedit, ut se liberaret ab executione obligationis in unum
venit, veluti enim transactum est inter eos, et ab eorum datum est. sumptibus
simili ex §. Aquilia, cum qui solvit indebitum, ut duplici poena se
liberaret. §. 4. C. de dicto indebit. §. ult. de oblig. qui exquiri debet. Suarez
ad Aquiliam lib. 3. §. 5. sect. 4 =

Nec ob id, §. fideiussor sperare non poterit inibi particulare
in glo tenentur videtur, cum id non ex natura obligationis, sed accidentaliter
et ex propria causa veniat, quae enim accidentaliter eveniunt nec ex obliga-
tione, nec circa obligationem considerantur. §. 68 de fideiussoribus. §. ult. ff.
eodem. §. libertus d. §. ult. ad Municipales. §. 22. §. cum autem ff. ratam
haberi. §. scilicet de curacione. §. d. si iugilla de verborum §.

Nec ob id. §. si pecunia §. 15 de Compensationibus. ubi rem compensat

43
si fideiussor solvit alibi
mandati rei cum re potest
mandati, ut in glo si, ne
de fideiussoribus. Cogitur =

+ nec ob id. L. ex persona 330
innox. tunc enim exceptio
rei fideiussori operari, de
culpa non est. et quando non
igitur factum =

id, q̄ interest ex hac actione, etenim ideo hoc fit, quia exigiendo
velut agit. f. in exceptionib. f. de p̄bationib. ac p̄ sequens alibi o
bligacionem exequit = nec obit. l. r. s idz Julianus h. h. ubi petit id,
q̄ interest p̄ se, quasi debitum ante executionem, n̄ enim p̄repetit, sed
actione de dolo petita sorte, ut supra alibi diximus =

Hec omnia, q̄ de fideiussore hucusque dicta sunt n̄ solum
intelligi debent quando fideiussor accedit alteri actioni sicuti qualiter
caus, sed et quando accedit alteri bono fidei actioni similiter qualiter
q̄, cum nulla ratio differentie congrua reddi possit =

Adde superioribus, q̄ si exp̄se suam aut partem sorte alibi
soluta, ut cedat tam in sortem, quam in id, q̄ interest solutio facta, et
uentio tenet in specie Pauli, et remanebit actio ad reliquam partem,
ut in specie Africani = similiter adde, q̄ si fideiussor exp̄se p̄mitas
soluere id, q̄ interest actoris ob moram rei, n̄ tenet nisi solemnitate facta,
antea enim nil a reo debet, cum solutio impedita n̄ sit =

Adde similiter, viuis ex mora in bono fidei iudicij, et na
turaliter debent p̄ se, et similiter si cum sorte suo modo petant, quamvis
sublata sorte, nec naturaliter, nec civiliter debent viderant. f. eos C de
viuis. f. 4. C de p̄senti: et forte si iudex omittit solemnationem n̄ abur
de defendi possit ad hoc eaq̄ naturaliter debent, cum sententia n̄ ex
tinguat obligationem naturalem. f. Julianus de Conditio in debiti.

sed remissio tacita, aut exp̄sa, aut alia q̄quitate ratio. f. 95.

s naturaliter de solutio. C de r. m. q. 2. Galvan. de solutio. q. 16. n.

fin = et in vniuersis huius q̄ty tractus videndi agendum. Tab. 4

et non. in d. f. 8. et fin. h. h. Duaren. ad h. h. q. 2.

Cuyac 4. q. Pauli. et 3 ad Afric in d. f. 8. q. fin.

Bacob. ad Venther. vol. 1. dig. 23. th. 5. lit.

C. cum sezz. vniuers select. lib.

2. q. 10. Merituz t. variand.

ex Cuyac. q. 23. et

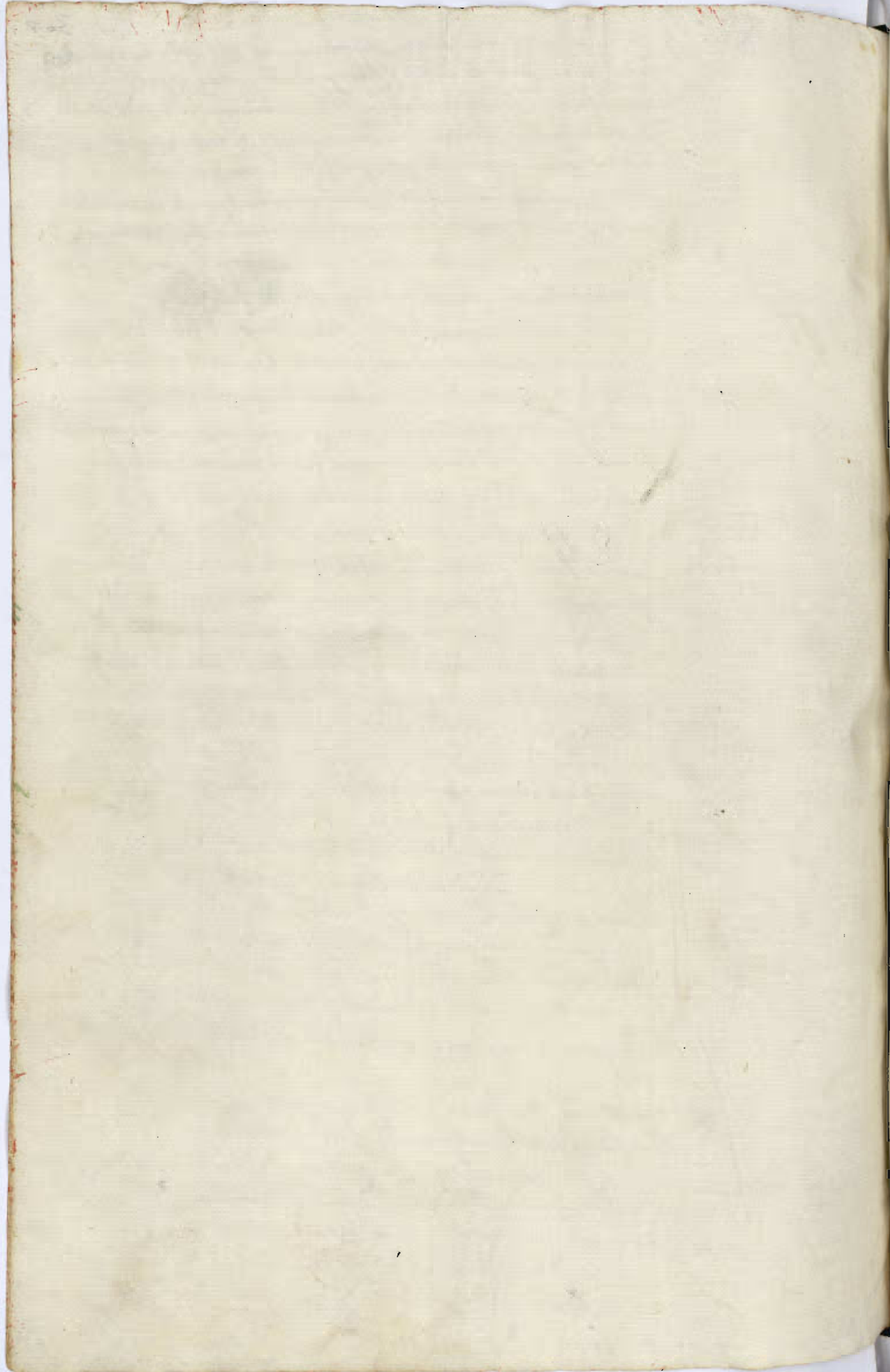
t. obser. q. 43 =

Faint, illegible handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Blank area on the right side of the page, showing the texture of the aged paper.

Receipts

[Faint, illegible handwritten text, likely a ledger or receipt book entry]

Repetitiones varie ad aliquos textus Volungius

Prima

Ad textus in l. 1. et 2. C. de Cupressis, ex Luce Daphneni
vel Persey per Egiptum non excindendi, vel vendendi
lib. 4. tit. fin.

Cum in Syria inter Antiochiam, et Laodiceam suburbanam
quoddam esse Daphne appellatam a nomine cuiusdam Miny, quam
ab Apolline adamatam, atque ab ipso antiquitatem in Luce sui
se suam credebant, Luce sane amantissimus, multas
cupressis, Conites, variis arboribus, et fontibus decoratus; Inque dies
similis loci venustas minus cognoscere, propter hunc prolatorem, tum
iudicium frequentes sessiones, de debeatatione lucri, et opentis cau-
sa factas. Hinc malo sui substitutionibus medelam primus adhibita
et Acadij in substitutione lex in l. 1. h. h. Habens nemini licere
cupressos ex Luce Daphnensi emere, aut vendere, pena adversus em-
tores, et venditores quinque librarum auri statuta. Postmodum
autem in substitutione legis 2. Theodosius iunior ex alij Principi-
bus sanxit, nemini iudicium abique permisso Prefecti Praeto-
ris Orientis amplius licere arbores quodam excindere; sed immo
neque Altaribus Antiochis primo sacerdoti id ipsum licere statuit,
sub pena quinquaginta librarum auri. At Altaribus q. licentia,
quam habebat antiquitus unusquisque excindendi, alij subhi-
bita, unam auri libram de privati Principis largitionibus esse tri-
buendam de cetero iussit; quae sane cupressorum excindendi, et ven-
dendi prohibita, et ad Persey Egipti arbores extensa quidem fuit
ut Dubrica demonstrat, et Constitutio Acadij Imperatoris =

Conclusio

Pena quinque librarum auri Acadij Constitutio eos persequitur,
qui Cupressos ex Daphnensi Luce, vel arbores Persey per Egiptum eme-
rint, vendiderint. Constitutio autem Theodosij iunioris poenam qui-
quaginta librarum auri imponit iudicibus, qui quodam arbores hinc
habent; de ceteroque Altaribus Antiochenis civitati unam cupressi excin-
dendi potestatem auferens, ex privati largitionibus unam quatuor-
decim auri libram tribuit =
Probant hanc conclusionem = et.

3 Et primo adversus prohibitionem a nobis Principibus factam excin-
dendarum et vendendarum cupressorum. sic arg. Nulla ratione verum
universitatis Antiochenae civitatis incolis vobis interdicit: aut cupressus existens in
Luce Daphnensi universitatis Antiochiae sunt: ergo prope nam nobis in

peratores sub gravibus poenarum gubent dykrite cuprorum inanis
patque harum arborum dykrite: maior gbat: ea, que vniuersitatibus
sunt, velut theatra, prata, montes, et similia vni privato cuiuslibet
vniuersitatis, vbi ea loca exsistunt, deseruiunt, ita, ut in eis quicque mo-
vari, ibidem gremium suum parere, atque exinde arbores ad vsum proprium
necessarias numerare possit, & vniuersitatibus 6. iust. de Ver. diuis. vbi 5. man-
ter repetentes, adeo, ut iniuriarum actione teneatur, qui iure publico uten-
tem ghibet. l. 13. in fin. ff. de iniurijs. ergo dykrite, et abique ratione
Antiocheny ciuitatis incolis Cupras excindere ghibent =

9. vniuersitatibus 6.
de Ver. diuisione
l. 13. §. si quis in
ff. de iniurijs.

Hinc dykrite vniuersitatibus Lucas de Pana, et Rebus in rubr. nos-
tri tituli. politica ratione, et ob vtilitatem omnem ghibitionis notam
aduersum eius regulas fuisse inductam, nempe quia Cupra Daphneny
Luci Milli aqua adherent, quibus euntibus cum magna detrimentis qua-
cumque terra omni eius flumini inundationibus n. tam fecunda, quam n. in
sere debetata, et inuitis euadere. arg. tex in l. vni. c. de Millage
vbi non vni. vbi gubere d. Amara lib. 3. obseru. cap. 4. l. 1. §. in Egipto
de extraor. criminib. in iuncto salcedo in l. 34. tit. 7. lib. 1. Recapit. n. 83. ay
segg. Ast egiptum hoc pluribus rationibus fuit, et vniuersum sumat. prima,
quia si hzc ratio vera esset, retenta vulgata lectione n. empho venditio
similium arborum ghiberet, sed euntibus duntaxat. secundo, nam ar-
borum vi ventorum euntiarum transportatio minime inuitibus inuitibus.
3. denique, nam in vniuerso Luca inuitibus ghibitio locum haberet, sed
in litore duntaxat, seu loco illo, qui proximis flumini adiaceret, ut
omittam vulgatam lectionem, de qua in nota l. 2. ibi. vel a litore, nulla
sensu sustineri posse, ut gubet Cayac in nra l. 2. et lib. 2. obi. cap. 13. Ecce
non hanc publicy salutis ratione nostri Principes id statuerunt: q. horum
S. D. sententia manet verum ratione nulla publicy Luca vni ipsos
ciuitibus Antiocheny prerripuisse =

l. vni. c. de Milli
aggor. n. vni. p. n.

Hac opinione reiecta dixerunt alij, inter quos scilicet d. Salcedo
vbi supra n. 87 horum inuitibus ghibitionis extorisse navigationis fauorem,
ne scilicet, materia nauibus aptissima deficeret: quippe apud Egiptios naues
ex Cupra habant, ut gbat Rebus de re militari lib. 4. cap. 34. ghe nam Cupra
vni ad res lacunarijs apta est. d. Ambrosius lib. 3. Examer. cap. 13. ibi. Lacuna
vni quoque, smodyque fastigij, habij est Cupra. tex singularis in l. 1. extra
l. 26. ff. de adqut. Ver. dom. Indequo dycentibus vni vni vni agud. Partens
com, ut arbores in remonibus isty Regni gique exsistentibus 30 milliarum
circa Neapolim non excindant, ne deficiat materia lignorum ad naues fa-
briandas Capioy Salcedo in Repone. fig. 13. n. 99. Cum ipse ex Cupra fieri
soleant liburny naues, de quibus testat d. Hieronymus in Eccech. cap. 11. ha-
buisse Holonem Regem mille quingentos, rectissime Principes nostri licent
similium arborum ghibitionem dykrite gcluderunt. Vtram pace Doctri-
ni vni, neque ratio hzc valet sustineri: 1. quidem, quoniam saltem nauium fa-
briandam causa arborum succisio permittetur. Secundo, quia si maior ratio
ghibitionis vigere possit in Daphnensi Luca, quam ceteris vbi que locis, vbi ca-
piorum copia inueniret. 3. et gique, nam simili ratio adgiani nequit al-
teri ghibitioni, que in nota l. 1. extat circa arbores Perone, que hanc nauis
fabricam minime apte sunt; ut omittam sic abique fundamentis manere fac-
tam in nota l. 2. derogationis stricty eius facultaty, que antiquitus vni vni
galebas vni arbores excindendy alij subplantaty: q. hac etiam ratione in-
superhabita, et falsitaty vni, manet verum ghibitionis, de qua in notis
legi inuitibus, atque sine fundamento fuisse factam =

Inde melioris notis indiget. Merito sicut in d. l. 2. et ceteris la-
 jany et Brunemanus, Foriculus in Nejomaria diat. 1. Panatolus
 lib. 2. var. cap. 258. D. Didacius de Salsedo in Vegetatione ad tra. lura
 Jacoby Gethoffedy in l. et more. C. Theodori de lura figa. et D. Petrus
 de Salsedo in d. l. 34. ff. 7. lib. 1. Recopil. omnium sequuntur Nicephorum
 lib. 10. histor. Ecclesiastic. cap. 26. qui ait, ideo prohibitionis nostri lex fuit
 se factam, quia nempe Lucus Daphneus Apollini erat sacraty; ibi-
 dem enim Fany, seu templum Apollini existerat, qui amore Nymphy
 correptus ibi a igna in arborem suersa smarari, atque accipij sa-
 cratibz oracula reddere volebat. Cum igitur quz religiosy adherent,
 religiosy sint, quantum postmody separant, ac sine smerz effugiant
 f. quz religiosy 43. ff. de Veri vindic. l. inter stipulanz. §. sacram. ff. de
 U. obli. Inke merito generaliter Principes in genti tam cupis exim-
 bere, quam quomodo debet separatos hanc portare, et amovere gubentz

Nicephorus lib. 10. histor.
 Ecclesiast. cap. 26.

43. H. de Veri vind. l.
 43. §. sacraz. ff. de U. obli.

At neque omnem Traditionem hanc, ut pote smentitam, et fal-
 sam posse sustineri ita gbat; Cupidea arbor non Apollini, immo Diti,
 seu Plutoni minoris Deo, iuxta Mitologica, fuit sacrata; et falso
 ait Nicephorus ideo prohibitionis nostram fuisse factam, quia nempe lu-
 cy Daphneus Apollini erat sacraty; siquidem Lucus ille non a Daph-
 ne Nympha, sed a suburbano quodam ita appellato, iuxta quod
 Lucus ille iacebat nomen desumpsit: antec. per partes gbat. Sola
 ratio ob quam Nicephorus, quem cetero pede sequuntur recentiores, ex-
 timat Lucum illum Apollini apud Ethnicos fuisse sacratum, nihil
 vulgari fabula Nymphz, quz in arborem suersa dicitur ab amante
 illo Deo persecuta: sed falso fertur Daphny Nympham iuxta
 Mitologica, et Hermantaf, in Cupisum fuisse suersam; et Cupisus
 minime Apollini fuit sacraty, ac per sequez neque Lucus ille Dap-
 hneus multy cupisus venyit, et decorat; minor gbat Daphny Nym-
 pha ab Apolline fugiens inseguita, non in Cupisum, sed in Laurum
 fuisse suersam fingebat: et Laurus, non Cupisus ob rationem hanc,
 qua vniice nihil Nicephorus Apollini dicitur, et sacraty erat: gorgoz
 igitur Cupisus, non Laureus, Lucus Deo illi fuisse sacry ghibet: an-
 tecedens gbat ex Obidius lib. 1. Metamorphos. ibi.

Obidius l. Metamorph.

Hanc quoque Phzy amat, positaque in stipite dextra
 sentit adhuc tepidare nouo sub cortice pectus.
 et postea

At quamam Coniux mea non potes esse, profecto
 arbor exy certe, dixit, mea semper, habebant
 te Comz te Cytharz, te notz, Laure, Pharebz
 in duobz lzy adery, cum lya triumphum
 vox canet, et longa vigent Capitola pompaz.

gbat idem Dierius Valer. lib. 50. histor. cap. de Laurus. Sarcilasso Cap. 3. v. 13.
 nebo 13. Pontanus ad Virgil. Eclog. 8. v. 13. Comy de Villamediana in fa-
 bula Apollini, et Daph. D. Ludouicy de Songora solit. l. 1. Estar. 1090. ibi.

Songora solit. l.

De la Peneida Virgion desdenosa
 Los dulces fugitivos miembros bello;
 En la Corteca no abrazos reciente
 may fime Apolo, may estrechamente

Vbi omentatorz iuz Cornet, et Pelicer plura adducunt. Ceco a incipit

sed in sacris sacra est Daphne; neque Cupidus, sed Laurus ea ratione
Apollini dicatur dicitur: quod peperam illo fundamento Daphnensem Laurus finis
Apollini dicatur, Nympharum defendit.

Quod autem Cupidus non Apollini, sed Jovi, seu Platonem fuerit sacra gant
causam Mythologica & Humanitas. Natal. Com. lib. 1. myt. cap. 18. Jovis. 2. p. offi.
H. arbor. Deor. Pierii sic se Jovis. cap. de Cupido; ob idque in signis Mythis,
& ludis defunctorum rarij curam ornabant, quoniam arbor hęc tunc semel
non renascitur. Virgil. 6. Eneid. versus 215. ibi.

Cum frondibus atque
intexerunt latera, et feratque ante cupressos

Virgil. 6. Eneid.

Ovidius lib. 3. Met. Eleg. 3. ibi

Ovidius 3. Met.

Funeris ora mihi ferat cincta Capron
Conuenit.

Lucanus lib. 3.

Lucanus lib. 3. ibi.

et non plebeios lachry testata cupressos

Claudius lib. 2. de
Vaghi Proserpinae =

Claudius lib. 2. de Vaghi Proserpinae. ibi.

Quercus amica Jovi, humulos ~~lata~~ tectura cupressos.

Sate Rosinus, et ad eum Dexterus lib. 5. antiquit. cap. 39. Jovis de funeribus
lib. 1. cap. 19. manet quod ex his omnibus Daphnensem Laurus minime Apollini fuisse
dicatur, neque Platonem quidem, quod est. Cupidus per se Jovi sacrum solebat, si ra-
men graecis, et Lucis omnes, ubi arboris illius exstebant ei Deo fuisse dicatur
recte inserti =

Laurus summi magis superior omnium traditio ex eo, nam si ob rationis religio-
nis similitudine dimittatur, minime Religiosi, et Regiam Principes, quales
sunt Aetnae, et Theodorici huic superstitioni assensum preberent: aut in presenti
ut hi Principibus diuinitate sub poenitentia grauioribus prohibitorum affirmatam videtur.
ergo quia non ex falsa Ethnicorum Religione, sed alia potius ratione originis
gubito trahit = Denique si inuita Religio Comertis, et exortio similitudine arboris
sum inuenerit, nulla ratione Mythologica Primo Sacerdoti Indischi antiqua om-
ni cupressi excedendi ad sacras ludas potestas, seu facultas prederet: aut in
notis L. 2. eius sublata dicitur: igitur quia nostri lex decimo non inuita religio-
nis est facta, sed nulla ex ratione et manet ergo ex his omnibus operis inge-
rent Imperatores Comertis, et licentis cupressos excedendary ex Daphnensi sacro
substituisse =

nota L. 2. A. H.

Secundo aduersus eadem notias substitutiones quatenus eisdem gona imponi
tur tam generalis, quam in diuinitate, quod temerario arguunt. Ex sacro Daphnensi Cupressos quoque
modo exortio, Colagisue vendiderint, transferentque. sic inuicem, et si recte ingonatus
gona euasioribus, atque transportatoribus cupressorum, si tamen imponit recte ei, qui
cupressos, exortio iam vendiderint, emendat: quod peperam in statu Principis ambrosie
gram imponit. Antea gbat, quatenus imponitur gona facto alioquin nulla, et inuita,
pro iure gona minime mittit, imo inuita gona adiectio manet, et sustinetur: aut em-
tio, et venditio tam cupressorum, quam Proserpinae arboris nulla est: quod gona adiectio manet
inuita, ut potest quod statim facto mitti si potest = Quod autem gona minime mittit, actu
euidens nulla alioquin ratione gbat et lex in L. 2. ca. 1. si manet ita fuerit aliena
ibi haec enim, gbat aduersus legem diuinam venditioni tempore seruum manumissum, minime
inuita in gnam, quam venditori gmit, inuita in manumissione existente, si alia ratione
nisi, quia ut ait Theodosius in L. venditor 6. ff. de seruis export. incredibile est, quod gona
omissions alioquin, et actu nullo et inuita manumissionis, ac si gona de effectu statim
capitae. Item gbat lex. in L. si. C. de manig. ita fuerit aliena. Ibi si est hanc calyza
venditio manumissum, ut manumissum inuita certis tempore, adiecta gona si ita factis non
sit, manig. a manumisso, minime mitti gnam iudicis imperat. alioquin, si alia ratione
nisi, quia si factis emptoris, nullum effectu statit; siquidem transacto tempore, ex substitio
inuita ipso iure seruum liber fit: quod clare inuita hijs iudicibus inuita adiecta gnam

L. Caquid b. C. si man.
ip. in fil. alien.

L. 6. ff. de ser. export.

L. si. C. si manig. ita
fuer. alien. ne. omni.

312

de facto, q. de iure effectus nullum sortiri valet: quod autem empta venditis, de qua
 in nostris iuribus quo iure nulla sit ita prob. ita iuxta omnes opinionum effluxit hinc
 quibus, quia nempe Daghmenis lucy, sive Apollini, sive Pitti erat sacraty: est rei sa-
 craty, vel religiois smertny nullum est. L. int. sigulantz 43. 5. sacram. f. de ob. oblig. l. l. l. de
 55. f. de stat. Empt. f. de qua gena adicit vel actm, qui omnino nullus evasurus est-
 de difficultate effugit, si dicas lucy ex hy sacry, vel religiois rebz n. esse, quz smertny
 effugiant, si omny in ei adu. boga, et instans religio erat, ut vix ea l. l. sacryficy
 tempore. occularet, et quatenus ipa egle sacryficy deperiant. arg. tex. int. ad l. 72.
 9. infra macerz f. de stat. Empt. Nam effugium hoc clare sumit ex tex. int. l. 72.
 9. 7. 5. q. venditur f. de gene. et smolo. Vbi lucy int. re sacry abnumerat, et qu
 obicaz, quz facta venditione in modis agri non cedunt, quoniam smertny effugiant.
 accedit Seruluz, qui ad virgily lib. 1. Encl. ibi.

Lucy in vrbz fuit media habitumz umbras.

ait q. vbi virgilius lucum parit, sequit etiam secretio, nam lucy omny, velatem
 deo, vel alicuius hominy ceteribz, lexat secretaty, Cicero q. Mione. ibi vbi emon
 Albani immuli, atque iura, vbi inquam implozo, atque obligator. Demster, et Posin
 vbi supra. hoc igitur effugio insuperhabito, manet verum pergeram, et ambitioe In-
 cipez harum legum temeratores de facto dumtaxat, adeo exanionibz pny pecuniary
 fuisse gregulos =

Fortia dicit, non igitur falsz religiois, quam insuperhabent, sed alia politica
 ratione potius in pnti Imperatores exanionibz, seu smertny capitorum hui Daghmen
 in pntibus; siquidem lucy ille ad rem pntiam Principz pntebat, ut recte prob. So
 l. deby in l. 2. C. theob. de agudatuz recte ergo aliquem validam ipso iure vendi-
 tionz. arg. tex. in l. pacta 72. 5. fin. de stat. Empt. ibi si res n. in vrb. publico, sed in ga
 hmonis fieri et, venditio eius valet; in pnti pny smertny Principz pntent. Voz
 et soluto hie operte ita smertny; licet re fizales recte smertny admittant in vrb.
 Pas. in d. 9. fin. tamen re Principz, quz in formam pntiam eius vedacty sunt, pny
 abique licentia Principz smertny effugiant. tex. in pnt. et ex pny in l. q. vrb. 39.
 5. fin. f. de leg. l. 1. 9. 30. C. de fundy pntiam. lib. 11. l. 9. C. de omny agro deserto.
 coz. l. 10. ergo quamvis Daghmenis lucy iuxta Sotoz. esse in pntiam Principz
 vedacty fatebamur, n. eo tamen magis smertny eius smertny esse: q. nulla exstente
 ipso iure venditione, pergeram Principz in pnti de facto dumtaxat temeratores,
 et violatoribz pny imponunt =

Denique nec quidquam facies si dicas, saltem int. ignorantz emptoz, et ven-
 ditorem, seu emptorem dumtaxat, emptionz, et venditionz valore eius rei, cuius aliquem
 comertium n. est. 6. fin. in pnt. de empt. et vendit. l. 4. l. 34. 5. l. 22. l. et libri 70. de sta
 hen. Empt. duntz Hadley q. D. Sotzaler in q. 3. extra de sequitur. n. 6. D. Santos lib. 6.
 Regul. Dapini. in d. l. 70. D. Didacy de la Terna. de emptione, et vendit. q. 1. 5. l. n. 7. et
 D. oleam. de cess. iur. n. l. 9. l. n. 40. saltem ergo hy casibz quoniam nostris legum
 cum habebit. Nam illico effugium hoc d. sup. duntz pntiam enumerat f. hie smertny
 bur: aut emm. uterque ex statentibus sit, aut uterque ignorat; ut sunt quidy venditor,
 emptor auz ignorat: primo et secundo casu pntiam habere n. valet, int. pntiam
 nulla est emptio. in 2. quoniam pntiam hie mteram ignorantiam innumera religiois
 unt. 2a. 3. vero casu in tam emptio venditio valde gcedit, quam in q. quidam venditio
 n. f. hie pntiam, quo magis pntiam emptor deceptus in ei, q. eius interest aduersus venditio
 rem agere, ut statimter q. d. Latentibz: q. nullo casu pntiam hie boga vindicare potest.
 Accedit Imperatores legum in nostris l. l. maxime in pntiam emptoz, qui cy ignorantz ad
 comitionz pny pntiam n. valet, eo casu gculdubie legantur Principz, quo ex reguly
 scienty, et ignorantz staty sytemi negat: q. emittentz pntiam neque pntiam hac nostris
 legum pntiam dispositionz vltimo defendi posse =

Sortio homine aduersus eam nostri lex pntiam. Vbi per Imperatores, etiam Antax 5
 chy Antichy antiqua vrbz exanionibz capm potestaz denegati, sic in pntiam n. recte
 Principz et mozt. vrbz, et maiorz statentibus minime accedentes adeo conpntiam
 et antiquam facultatem pntiam Antichy sacerdoti in pntiam beneant abiq. ratione
 vrbz: q. in hac parte statentibus nosty l. 2. tanquam irrreligiosa, et in vrbz pntiam
 est = Dicit antiquitaz hanc licentiam pntiam pntiam hie boga vindicare potest

l. 3. 3. sacram. f. de b. ob.
 l. 30. de stat. Empt.
 l. 72. 5. l. coz.
 l. 7. 5. q. vendit. de pntiam
 d. melle.
 Virgilius lib. 1. Encl.

l. 72. 9. fin. de stat. Empt.

l. 99. 5. fin. de leg. l.

l. 9. et 10. C. de fundy pntiam

lib. 11.

l. 9. C. de omny agro deserto.

6. fin. in pnt. de empt. et vendit.

l. 4. l. 34. 5. l. 22. l. libri

70. de stat. Empt.

Notitia l. l.

inducere ad edenda sacra: ludo, qui in honorem Deorum celebrari solebant, ut varia
 eruditus glos. Jacob. Sotus. in l. c. mori. 12. C. theod. de agnitione. Cum igitur Religio, et
 in Principio movem. per se obsequio, superstitio, et falsis ritibus in debeant, recte in
 h. Mitharcho unius capiti excidendo ex Daphnensi Luca facultate tolluntur. Verum solutio
 hęc duplici ni fallor inveniuntur ratione falsa sumunt. Primo ex eo, nam si ratione in
 gentium et falsi ritibus similis facultas Mitharcho denegaret, minime eisdem ad illam in
 centiam denegatam una libra auri ex privatis largitionibus quotannis haberet; et
 quidem nemo sanus non videt quomodo dignam non esse actionem illam, quam quibus in se ipso
 maxime religionis scripto facere tenet. exp. tex. in l. p. ff. de p. l. i. cum q. non habili
 ty ibidem ad. Labent. ad in vna l. 2. q. illa antiqua facultate unius excidendo expressit
 una libra auri Mitharcho dedit: igitur quia non ratione veris, sed falsis religionis, et falsis
 gentium, similis licentia denegatur. Secundo nam Theodorus Magnus Catholicus, immo
 fuit Princeps, ut ignorat nemo vel parum in hęc nobis versatus: est Theodorus Magnus
 et more veteri, et antiquis institutionibus accedens, Mitharcho unius capiti excidendo, faculta
 tem reliquit. l. c. mori. 12. C. theod. de iure f. p. q. quia non ratione Religionis facultas
 similis vel antiquitas spectat, vel hodie denegatur. Manet igitur verum invide, et ana
 re noster Princeps in p. Mitharcho antiquam facultatem adhibere =

l. 12. C. Theodorus
 de iure f. p.

Hęc forsam difficultate superari. Aligui vulgarem nosse l. 2. lectionis ample
 tibus magis, vobis loco illorum verborum sed nec Mitharcho, legit, nec nec a luce, veris lib
 re, quasi Imperatoris non solum caput a luce abscidendo p. d. sed et a litore. Nihil
 eam amoveat velint, ne inundationibus opprimantur agri, legopulenturque. D. Hieronimus
 in Excechel. q. 30. D. Anan. lib. 3. c. 1. q. 2. Verum si amamus verum lectio hęc in
 q. neque libere, tex. sument, nec vera quidem est: q. ea insuper habita, integra manet, super
 difficultate: antea. g. non sument libere, nam si amamus ita, nulla grammaticali sententia
 dicitur possunt, qui sequuntur in dextera. l. c. et ne solatio antiquitas et scello, et postea. l. c.
 eo q. ei caput. l. c. q. q. ubi non pluribus personis, neque in dextera, sed vnicuique Mitharcho, sicut
 et adaptari possunt. Non est vera pluribus rationibus. l. c. quoniam non nisi in genere unius
 Regi flammis appellat libere, quod quidem maxime adiacens lectio est. q. 4. c. 5. i. v. l. c. p. l. i. d.
 2. nam est solum, caput in ista aqua minime coalescere, maxime in ea p. d. et
 magnitudine, qua Daphnensis Luca capiti, fuisse p. d. Phinny lib. 16. nat. lib. 1. q. 18.
 18. aqua obire capiti. et lib. 17. q. 26. l. c. velut caput et aquam p. d. 3. nam hęc
 libere non habebant, ut p. d. Mitharcho in nosse l. 1. Quarto denique nam omnia sunt q.
 tabili Sotus. et Cyac lectio p. d. substitutione tex. in l. c. mori. 12. C. theod. de iure f. p.
 manet ergo ex hęc omnibus vulgarem lectionem neque recto sensu posse sustineri, et p. d.
 falsam esse =

l. 2.

Non melius D. Petrum de Valredo in d. l. 34. ff. de lib. l. c. Recipit. libere ubi in vna l. 2.
 accipere non q. litore magis, nam aliqui duplici l. c. et scribere, sed q. loco sacrificiorum,
 ubi diu sacrificia fieri solebant, quo casu vnicuique scribit l. c. et a libere libere q. sacrificia
 re significat iuxta sacerdotibus; verum nec accipio hęc, ut nuper consideramus, sument dextera
 scriptis; et hoc sensu in vna l. 2. ubi illud addiderit, significat libere, sicut sacrificia hęc,
 a Luca distinctis non est, ut p. d. ex omnia Luca loca librationibus sint apta, atque ex eo se
 cundum quosdam locis dicit, q. d. d. sacrificiorum flammis, et ignibus libere, sicut in
 alios per Amphiviam ex eo, q. d. luceat ita appellat. Forcataly in Mevromant. dialog. l. c. n.
 10. et omittam, et hanc quoque interpretationem invenimus reddere tex. in d. l. 12. C. theod.
 de iure f. p. Nullo igitur e hęc considerationibus recte stare vna l. c. q. d. vna l. c. vna l. c.
 posse videtur =

6 Hęc sunt, qui gentium legum sententiam labefactare videntur; ut et si nebulis hęc
 obscuris magis, quam arborum densitate videntur reddi Daphnensis Luca; tamen quibusdam
 p. d. et more, forsam plerumque sacrificiorum flammis, vnicuique, et quibus verissima distine
 tione, q. Luca licentia accipit =

Sacet in Syria inter Antiochiam, et Laodicam suburbanum quoddam amensium
 multarum arborum maxima cupressorum densitate obumbratum, variorum fontium aqua
 quum; infans atque bene clentibus floribus signis, gradissimumque, ut varis iconibus
 demerant, atque deguntur auctor itinerarij. Pentagoriam. fol. 3. Libanum in vna l. c.
 Socomeny lib. 5. q. 16. et Abraham Ortelius in hęc scriptis hęc d. 16. in autem locis Daph
 nensis Luca appellat, atque Apollini servatib erat: Sicily enim sanum, seu templum
 hęc Deo dicatum existebat, ubi ipse frequentissime velletat oracula: fama chon for

Percedatur, Ningham Diani, nomine Daphnem Penei fluvij filium, qui in Italia int
 Olinquum, et Oram per vallon delucionissimum sempe decessit, ab Apolline fuisse adama
 tam, atque ad ipso persecutam fugientem in arborem fuisse suam, ob idque locy illum
 ubi metemorphosy hęc facillitas, deinceps Apollini gratissimum sub nomine Daphney h-
 ci eisdę fuisse secretam, ut tradunt Audites supra laudati, maxime Nicphorij lib.
 10. hystor. Eccl. cap. 28. ad litteram Velaty & Pmivola lib. 2. var. cap. 258. et ab Horatio
 Horatius ubi supra. D. Pety de sacculo in d. l. 34. Ho. lib. 1. Recoplat. an. 83; facit
 smemorations Pney fluvij, atque vally sempe in Italia, nostri Seculi metey alię
 Daphney Lucy tam sacy Philologę spemq; fontibę, quam omnigenę eruditę pul
 cherrimę viridarię indigne ad cum sfluendibę gratissimę, Peroppe Deo xpto se
 in dicatę, et secretę P. Pety de Abarca insuy annalibę & Rege. 22 p. 6.
 num. 1. in fine. Cum autem locy hic Apollini sacray existeret, arborę eidę adiacentę,
 et terra contescentę eandę oditionę sequebant, atque ob id, non solum eę abscondere
 fuy n erat, sed neq; eę colligatę quilibet modo tangerę, ut potę eę Cohęrentia se
 mel religione occupatę, post regalationę eandę Religionem retinebant. arg. lex in
 l. q; religioy. ff. de rei vind. Verum cum sacrayum attactę, et comertis omnino
 prohibum erat. l. int stipulantę. § sacray. ff. de oblig. l. 7. § venditę. ff. de periculo,
 et modo. et harum legum temeratores pna sacrilij tenebant. l. 6. ff. ad l. l. l. h. q;
 reculatę. facimt optima iura in l. 4. et 5. C. de sepulcro violato. Itaque, ut nihil in
 ne videt, cum superstitionę Religionę ratione arborę exilis, et comertis indidicim
 eret, et solum Laurę, inquam Daphny versa dicebat ex Daphney sacy Apollini
 ni secretato, euelli, et distrahę n poterat; sed nec arborę ceterę, quia cupis, quibę
 permixtae Lucy ille abundabat nimia gceritate, et stondonitate excellens, aut
 illi, distrahę poterant. Etenim et si cupis iuxta Mitologica non Apollini, sed Piti
 sacray dicebat, tamen in pgenti n arborę ignis insidita, sed loci sacray ratio
 ne, ubi arborę existerat, quibę militabat, quicquid locy cum Apollini dicatę
 esse, ob fabulam Daphny, recte Nicphorij ubi supra. aut Apollini generatione int
 dictę illud militare =

Sed et adicos antiquity ratione arborum Illarum Apollini sacray prohibentę
 gcerunt; adhuc tamen Nicphori, atque Libani sententia vera est, licet n fabulę ratio
 ad eę adducta: etenim etiam apud Ethicas fingebat Ciparissium pulcherrimum
 quorum, ceruam, quam magni estimabat, et valde diligebat, cam sapita occidere, hu
 iusque fatalę casę dolore correptę, obitus myroni, ac lacrimę kadim in capsum su
 de overium, alborę quidę distrahę et myroni, ob idque funeribę dicatam, ut abun
 de supra. ostensum manet; Cum igit Metemorphosy hęc ab Apolline fuisse facta,
 qui plurimum Ciparissium adamabat, arbor hęc Apollini quoque dicata fuit, ut ex
 Propertio. Pastore, Ovidio, et alię pbat Pater victoria in me theata lib. 5. cap. 15. imp.
 nullquid igit sit, et sane verissimum antiquity Religionę ratione prohibentę eę
 tendarum, seu distrahendary cupis ex loco Daphney gcerunt =

Simily etiam ghibito etiam in Persey arboribę, quę p Cypri Regionę inue
 niuntur militabat, et quidę ob eandę Religionę rationę; quippe hęc arbor ubi Minę
 a Jove adamatę gratissima, eidę secretata fuit, ut ex Platone pbat Parratibę
 ubi supra, et Brunemany ad H. nosios. Min maly dicere ghibito, atque in casu
 tra Yubrica, et l. 1. circa Perseon arborę antiquity locy n rasimie, immo a Prin
 cipibę Iphany originem traxisse, ob rationę, quam postea in seq; p xima delinimę =

Hęc cum ita gcederent, postmodum divina Dispontę, Religioe Dapana in
 Imperio Orientali invalescente, atque eiy fulgoribę tenebrę, ac somnę ethicoę signa
 ty, Catholici Principes Daphnem lucam factę superstitionibę expatę, in gny pbi
 monium reverterunt; atque ubi Palatium stragnum sibi extruxerunt ad recessę pma
 tor diversissimę, et hęc causa, quate apud nos illud, qd extat ppe sagum in Regalę in
 ta. Valje de Anquet, ut dicitę pbat lex in l. 2. C. de ad. de Agudela. atque
 ubi varia eruditioe exornat Solofedę. Hoc igit factę, ne distrahentę arborę
 maxime cupis, qd tum fabri, nauum, tum alię vrbę vrbimę magnę estma
 sand, illę loci impunitę, et pulcritula defuerat, Imperatores Arcadius, et Honorius in

314

cap. 14. Suarez ad l. Agut. in apparatu. q. 2. a. n. 54. et lib. 2. q. 2. sect. 3. Exi-
 fatur fidei selector, qui potest ex fundo fiscali capere, vel alij materiam vendere
 dummodo alij arboreas substituat: alioquin in quadruplum solentari. l. in fraudi
 46. §. selector. ff. de iure fidei. Et quidem an eque locum habeat in ydij privati
 patrimonio Principis, quale est Lucus Daphnensis, interem nihil in opero a l. 1.
 Secundo sciendum est esse quidem veritatem omni temp- 7
 re emptiois, venditionis capitorum. ex Daphnensi. l. ius. ius nullam fuisse.
 iuxta superiorem distinctionem; etiam etiam tempore, ideo simili strachy
 nullus erat, quia nemo rei scire, reliquaque, quod abinet ad substantiam strac-
 hy circa rem ipsam, etiam inter ignorantem venditio n. valebat, quoniam cla-
 rum rerum emptio nullum erat. d. l. ius stipulanti. §. sciam. d. l. ob. l. 1.
 l. de 72. ff. de strach. empt. l. id quod. 7. §. 9. venditur. ff. de pec. et modo rei.
 quantum enim est rei, cuius alioquin emptio n. erat, emptore decepto, ima-
 go quaedam emptiois fingere; id quidem ad ineluctabilem iustitiam emptoris tendam
 potius, quam ad firmitatem ipsius strachy inducebat. §. in. l. ius. de empt. ven-
 dit. l. 4. l. 34. §. 1. et 2. l. liberi. 70. iunctis d. d. in secunda rat. d. l. ad l. ius.
 ff. de strach. empt. =

Postmodum autem tempore Xphiatorum Principum, Daphnensi ludo redacto
 in formam patrimonij Cesaris, alia ratione capitorum distinctio n. potuerunt,
 nemo quia rerum privata patrimonio emptio nullum erat absque licentia
 ipsius Principis. l. cum rerum 39. §. in. ff. de leg. 1. l. 2. et 10. l. de fundis patim.
 lib. 11. l. 9. l. de omni agro deserto. col. lib. licet res fidei recte distat p. ius.
 l. pacta 72. §. in. ff. de strach. empt. ut recte ibidem distinguit Cuias. lib. 10. q. d. q.

Ast licet ratione hac emptio, et venditio capitorum nulla,
 et inutilis esset, rectissime tamen Imperatores in p. ius, tam emptori bus, quam
 venditori bus p. ius imponunt. Neque obstant tex. in l. 6. ff. de d. d. exort. l. i.
 gen. et in l. 1. si manup. ita fuer. alien. etiam distinguendum est inter actus nulli,
 qui post expeditionem effectum nullum p. ius d. d. relinquunt, et eos qui esse
 tum aliquem de facto saltem exhibent p. se; quippe p. ius casu minime ex
 eis p. ius omittit. ut in specie tex. in l. 6. et simili; in 2. vero casu, recte omi-
 titur p. ius, ut in specie tex. in l. ubi pacta. l. de transaction. et in notis l. ius. ius.
 non enim alio meliori modo potuerunt Principes Cohibere Lucus Daphnensis
 delectationem, quam ignorum arborum gravibus p. ius emptiois p. ius; cum
 ex venditione nulla quantumvis sufficiens damnum sequatur, capiti transportati,
 et in alio vix transportati, et si non manu, sed in ventorum emulsi, rectissime
 p. ius adiecta, patrimonio Principis in p. ius omittit. ulterius clara distinctio est
 inter conventionalem p. ius, et legalem; quippe conventionalis p. ius p. ius habet
 id q. strachentium interit, unde recte ait Papinianus in d. l. 6. verissime non esse
 venditorem in specie eius tex. de facto, ac n. potius de effecti cogitare, cum nihil
 ipsius interit de facto servum manum d. d. p. ius omittit p. ius et hoc ob
 liter p. ius quoque p. ius adiecta actus inutili, si strachentium velint, satz indica-
 re Consultum) Ast p. ius legalis in p. ius factum, quantumvis l. ius effectibus desti-
 tutum p. ius habet p. ius obiecto, imo fere semper. Sic dupli, quadrupli p. ius
 furem p. ius, et si furatam rem non adquisierit: sic factum minoris rese cum
 dandi dupli p. ius p. ius, nulla existente venditione. l. rectissime 14. l. n. solum
 22. ff. de lib. causa. Sic, ut alia p. ius infinita omittit exempla, in p. ius Cesaris
 recte emptiois venditionis nullum factum p. ius quinq. librarum aut p. ius sequunt.
 etiam et si solus cogitatio p. ius p. ius nemo. l. cogitatio. ff. de p. ius. d. ius.
 men cogitatio ad actus externos rese p. ius, maxime damnosos, et p. ius d. d. d.

optime regere regnam, hinc enim ad regnam attinet legalem, non recte quod nun-
dum actus gentium dicitur, et in iuris effectibus legitur, quam actus validissimum exhiberi
ne indicatur =

Verbo denique sciendum est antiquitatem Aethiopy, hoc est ei, quae propter ad
Indy sacry, qui in honorem Deorum fiebant inserta Cyac. lib. 2. obs. 9. 13. et
Sathop. in l. 2. C. Theod. de exgeny ludov. licet aliter Deby Faber. lib. 1. remy.
9. 16. datam fuisse licentiam vniy excludendy cupit ad sacros Indos. etiam
in Indis sacry alevant Dendrophori. de quibz in l. 20. C. Theod. de pagany. qui
arbores Indis sacros gestarent; itaque in Antioquia Epilogae gestabant cignum
esse lucas Daghneni in honorem Apolliny, cuius quingua religio in ea regione erat: Post-
modum autem cum vera religio Xpiana orientis terras fructuosissime occuparet, ab-
lity Demorum falsy, et nefandy cultibz, adhuc tamen nos Clendorum ludorum
perduravit in Antiochia; alio exvalicatu difficultima est inueterata consuetudo:
Sed minime tam in honorem Ipsendo Deorum, se Phantasmay exicialy iamini,
sed publicy lectis causa, ut licet videretur ex ~~istatuta~~ titulone Theodori Mag-
ni Religiosissimi Principy, et a veteri gentily institutis longe diversi: iste enim
in l. 12. C. Theod. de iure figi. et mori veteri, et institutis maiorz accedens can-
dem vniy cupit excludendy potestatem ex Daghneni lucas pluribz aliis plantis,
et substitutis Aethiopy credit, vel ut ei reseret ius antiquum Indis sublaty; vel eor-
dem ludorum absque superstitione Clendorum more servato = etiam a est nonum
Xpianos etiam Principes ea, quae voluptati, vel solatio subditorum deperunt Coni-
uentia quadam politica avertare, etiam si ex antiqua idolatria trahant
originem; dummodo et veram adesse fidem, et superstitionem prorsus abesse Cognoscant.
ter. sing. de exgeny in l. 4. C. de pagany. Sic enim Indis de novo dixerit dum sacrum
baptismum recipiebant oblongi capilli servabant, neque eorum caput tondebant, ne shi-
tarent, et in effy, dum barbari essent, oblonga coma superstitionis redoleres = Sic cum
agnus. Francigenos moris esset Bacchanalium tempore bobem quingnam multy vestis
adornatam q calley circumuehere, et postea eius carnes dividere, et porcare cerna-
tiony vendere, ac deinde iuuia, choreoggye ^{rimul} agitare, et id eiy arrepta quodam Pan-
nini germisum est, ut refert Mornatius in l. fin. C. de pagany = Sic agnus nos vici
consuetudo quellay agnendi inserta lanay. Vulgo Maio; qui nos iuxta plura et
antiquy Florz festivitaby originz trahita sic pro Quadragesimam tollerantia-
tudo choreorum, et variz oblectamenty ludory, et transformationy, quae antiquam
Bacchanalium diorum insanam festivitatem in Dachi honorem exhibitam representant = sic
denique in Villa Salabrimoni, meliori numina, imtio vory, variz Cyreorum oblationy
solemmiter fiunt ab oppidoy illiy iurisdictiony Belgary Virgini Maris sub Cognomente
sed Brado; quae quidem Conicorum tempore, ut est fama Cerari fieri solebant. de qui-
bus, et aliis laty et evadite ex D. D. Laurentio Ramirez de Prado. Baronia, et Aliis.
D. Solvzano de iure Indiar. tom. 2. lib. 1. cap. 24. p. 104. et de Candelaryum festivitatem
die 2. februariy mensis gentilibus habente originem. late idy D. Solvzano tract. de
Floraz honorariy. et jubilatoy. latine pro fig. inde merito dubitaty extat aut sub-
cet observanda sit consuetudo, quae vixit in oppido delos Rony, et in aliis deferendi
faustum ad ecclesiam in l. 2. D. Maru. de quo videndy omnia D. Solvzano emble
mate. 37. qui ex variz auctoribz refert consuetudinem hanc tanquam superstitionem fuisse
damnata a Clemente. Donif. max. ad gestionem egypti Limitationy =

Hec cum ita essent temporibus Magni Theodori, postmodum hys factis
toy vniy excludendy cupit Aethiopy sublata est a Theodoro Juniori institutione
vniy l. 2. vel ne vestigium aliquod antiquy superstitionis remaneret, vel ut archy,
et accuratius Pulcritudo, et angustas Daghneny sua servaret. verum equidem
Princeps q solatio et antiquitay sacro, et Ipsendi institutione sublato, vnicam aut

libram ex grana longioribus Antarchy deinceps quotannis essent inferenda
 esse substituit =

Cum igitur merito Principes in quæstionibus ad Religionem pertinentibus
 adeo solliciti existant, ut anciam subditi habeant ad antiquas institutiones re-
 deundi: hanc quoque subditi vel in hoc lingua Principes suis imitari debent;
 inde miror valde Doctissimum Valde, ac Reverendum Virum D. Ioannem de Solerza
 no tom. 2. de Indiar. gubernat. lib. 1. cap. 8. eorum sententiam sequi, qui afferunt
 licitum esse venditoribus Cocæ in Regni Peru, eam arborem cum arboribus indy ven-
 dere. cum varijs schedulis ejusdem à vris Regibus Catholicis inveniatis prohibita,
 eo quod ipsa superabundante utant credentes miraculose famem omnino extingue-
 re, et alia similia somnia; hunc auctorem id opinari 2. 19 ex omnium
 sententia a reverentium licitum esse Xpianis Myrtos vendere Judæis, etiam in
 eandem impudenter istos homines hac arbore uturos ad celebrandas cero-
 nias, festivitatem scilicet veteris testamenti. Legna ibid. D. Solerzanos quippe
 propter alia valde urgent aduersus sententiam hanc lib. 1. tit. 1. non mi-
 nore dependio, et illo feriendo, qui vendere arborum cuius fuerit, quæ in
 licet emptoribus comparare: ecce non licet vendere, quod comparare non licet: sed licet
 Indis Cocam, neque Iudeis Myrtos comparare possunt: quod non licet Xpianis eas
 arborum ejusdem vendere = At quia non licet passim à sententijs huiusce
 insignis D. recedere, maxime auctoritate Clarissimorum Auctorum firmatis,
 eius opinione retentis, ad textum in tit. 1. interim responderi potest. Regula,
 de qua ibi tunc procedere, quando nimirum eadem est ratio prohibitionis tam
 in emptore, quam in venditore, ut in Cupis, quarum smaragdus interdet, ideo
 ne Daphnes Lincii depulsi, et elucebris cessare vero de coheretata est g-
 hitionis ratio vel in emptore, vel in venditore, ut in speciebus quidam ob
 rationes à quidam D. allatas, et ponderatas =

Repetitio

Ad text. in l. stigmata 3. C. de fabricensib. lib. 11. quæ est l.

stigmata 4. C. Theodor. eod. lib. 10. tit. 21 =

Constitutio hęc Arcady, et Honorij Imperatorum ad Divum Magistri officiorum
 inuenitur recripta, et reced; nam cum Imperatores de fabricensibus agant, me-
 rito Magistro officiorum recribunt, sub cuius dispositione fabricensium erant, seu
 armifactorum, atque eorum Collegium, ut notat Cypar. in anth. de armif.
 et Jacobus Suterius de officij Romæ Augusti. lib. 2. cap. 8. §. 20. Nam et prius Im-
 peratores in l. 2. tit. 1. ob eandem rationem recribunt Dapno Magistro officiorum
 et in l. 5. Cypario Magistro off. et in l. 3. eque eod. Cypario = In eoque talis
 species proponitur =

Fabricensium, seu armifactorum est Collegium, seu Collegium, cui addicti erant
 iam ob dures fabricæ editiones, iam ob artem varietatem, et instantiam capi-
 pere solebant, et laborantes ab alijs recripti, et occultati miseram existimatam
 Editionem euadere intentabant, vel in multis sacramentis quæbant. Super hoc
 vero facti, bono publico vitando, Consulti Imperatores Arcady, et Honorij exi-
 timarunt et fabricensium fugam, et occultationem vitandam esse, et occultato-
 res, seu receptores fabricensium pena detervendos esse; quare utriusque vitij
 parte meliorem adhibent statuentibus fabricensium exemplo Dronum stigmata,
 hoc est publica nota inflixendos esse in brachij eo tempore, quo in fabrica veni-

recipiunt per officium Magistrum: et a Collegio, seu Corpore eorum auferere solent, ipsorum, seu liberorum eius receptores, et occultatores, qui nota persecta istam ignorantiam affectare non possunt fabricis addicendis, et vindicandis esse, insimul cum liberis eorum: hoc est species sic fideliter relata iuxta opinionem glossarum, Jacobi Cujacii et Solusii in Glos. iam relata Lydianaei lib. 1. in Codic. Theodosianis; Ex qua talis deducit defensanda conclusio

Conclusio

2 Fabricenses stigmatibus in brachijs exemplo Ironum signandi sunt dum in fabrica recipiunt, et a Corpore fabricensium auferuntur ipsi cum liberis fabricae vindicandi sunt, quoniam ad militibus publicis sacramenta transierint
 Probant hanc ratiōem conclusiōem. et c.

3 Sed primo aliter eam viderem notari. Vbi Ceteris statuitur fabricensium stigmatibus, hoc est publica nota in brachijs intelligenda esse exemplo Ironum. sic in omni eo tempore stigmata intelligenda esse sanxit Imperator, quo fabricenses ad fabricam admittunt; non eo tempore, quo auferuntur fabricae vindicant: sed tunc cum in Corpore fabricensium admittunt delinquentes non sunt, et ob id infamiae nota affigendi non sunt: quod perperam dicitur admittendos, non recuperandos fabricenses publica nota signandi esse = acumque probat ex eo: nam illi dumtaxat stigmatibus notis, et Caracallae candidi ferro factis inurebant, qui delictis aliquibus admiserant: aut fabricenses dum sponte ministerio fabricae se offerunt delinquentes non sunt: quod minime nota publica infamandi, et lacerandi erunt, nisi admitti; et addidi semel adeptam solentem suam deseruere =

Probant acumque ex Aristotele, ut refert Langley lib. 10. de rebus. ep. 2. qui ita ait. seruile est autem hominum stigmatibus notari. atque ex Seneca lib. 3. de ira ep. 3. dum dicit. Varia vinculorum genera, varia genarum, lacerationes membrorum, inscriptiones fontium, et bytharum immensam Caerum: Aut fabricenses dum primis volentes fabricae nomen dabant delinquentes non erant: quod minime candidi ferro nota publica signandi erant. Arguit ex eo, quod stigmata notis, et per se fugitivorum antiquitus erant, ut patet ex in l. 1. §. fin. vbi. tandem. ff. de fugitivis. vbi in frag. ff. de delictis. Vbi delictorum numero sunt, qui pro causa vincuntur a dominis, quibus vestigia scripta fuerunt. et ex pluribus Cuius notis in pluribus probat D. Raphael de Villota. de fugitivis ep. 14. §. totus. iuxta §. Antonius in suo epigramate ita canit.

Son signis scriptor, quam lentis, Pergame, cursor,
 fugiti; et primo capto est in studio.
 Ergo notis scripto tollerasti Pergame vultus;
 et quae nescit dextra, fony pariter.

sed fabricenses dum collegio, seu corpore abiciuntur fugitivi non sunt; immo vbi in
 mo Republicis ministerio se offerunt voluntariis: quod minime alicui infamiae nota affigendi sunt =

Aristoteles apud Langley
 Seneca 3. de ira. ep. 3.

L. 1. §. fin. ff. de fugitivis.
 vbi in frag. ff. de delictis.
 l. 1. §. totus.

Antonius in epigram.

316

Denique in illis reperitur varia eius testimonia, ex quibus clare patet, stigmata mi-
 mine inveni solere, nec insigne esse, quod noxijs non tant: immo ea dumtaxat stigmatibus
 notari, qui varijs criminibus irreducti erant. Et quidem primo id patet ex text. in l. omnia
 3. C. de deportatib. Ubi geruntur indicibus Corporales maculas imponere executoribus,
 qui dolose modum executionis, et anare minus, ac crudeliter excesserint. Exornas
 D. Guarribus 2° p. de sponsibus q. 7. d. 3. n. 3. Secundo patet ex text. in l. si quis
 in ludum 2. C. Theod. q. 1. l. si quis in metallum 17. C. coly. h. Ubi habetur
 neminem damnatum ad ludum theatralem, vel in metallum in fronte stigmatibus
 signari debere, sed in manibus, vel in suris ex iure Canonico patet illud textu
 in q. ad Audientiam 3. extra de crimine falsi. Ubi Urbanus 3. quosdam clericos,
 qui falsificauerant sigilla Philippi francorum Regis, Caractere quodam signari in-
 uit, ut de cetero innotescerent. In idem. reperit text. in q. 33. g. 2. Ubi di-
 citur Mariani sororem Romae ob detractionem aduersus Martinum stigmatibus lege
 notatum fuisse = Ex iure vero Regis patet asumptis illis text. in l. 5. h. 1. post. lib.
 4. Recopil. Ubi habetur stantes biceps rufas candenti ferro in fronte notari deb-
 re lib. 4. Ex quibus omnibus iuris aperte suuatur dumtaxat nocentes, et fa-
 cinorosos stigmatibus adnotatos, et signatos fuisse, et ut in infamiam habeant
 exinde, ac ut inter ceteros agnosca possint: At fabricenses dum fugitiui non vin-
 dicant, sed dum primum in Collegio fabricensium recipiunt criminosis n sunt. q. mi-
 nime stigmatibus afficiendi erunt:

Nec satis facies si dixeris, ut plurimum fabricenses vel seruos publicos
 esse, vel ob crimen aliquod in metallum, seu fabricam ministerij damnari, in-
 de nihil minus stigmatibus notari posse et ob pnam, et ob naturam solitionis
 seruu, facile uultum fugiendi capientis: id namq. suadet 1° ex text. in l. p. C.
 de seruis fugitiuis. Ubi habetur seruorum publicorum fabricam addictos auferentes
 una cum uxoris, et liberis fabricam vindicandos esse: q. ministerij hoc fabricen-
 sis seruorum publicorum erat. 2° hoc suadet ex text. in d. si quis in metallum
 C. de pny. Ubi in suris, et manibus signari iubetur de cetero damnati in met-
 allum q. in nostro text. q. quia fabricenses ad fabricam metalli damnati erant,
 ac per hoc serui pny facti. 3° denique id ex nostro text. suadet. Ubi dicitur fa-
 bricenses auferentes una cum liberis fabricam vindicandos esse: est et vindicatio-
 nis gratia acceptis, qui dominis denotat l. 1. et g. toty. de rei vindicatio et liberorum
 inuictum vindicandorum potestas manifeste argunt fabricenses seruos publicos fuisse,
 pny, vel Prineipi. arg. text. in bello 12. d. si deportatus q. seg. de Captiuis =

Nam aduersus solutionem hanc sic insurgit. Verissimum est fabricenses volun-
 tate fabricam se se obtulisse, atque voluntarios in Collegio receptos fuisse: est res
 text. dum de fabricensibus signandis loquitur, nullam distinctionem facit inter
 eos, qui ratione pny, et eos qui voluntate intrinsece recipiunt: q. absque diui-
 nationis vitio nequit spingi in presentia de illis hominibus loqui Imperatores, qui ser-
 ui publici sunt, vel qui ob maleficia pnam serui ignis pny sunt facti. Assum-
 tum clare patet ex text. in l. 4. l. 5. q. segg. C. h. n. h. Ubi fabricenses n ante
 admittunt, quam si aliquid nulli curis addictos eos fuisse, antea ex publicis
 habent, et patrimonium, et prouilegium ne ouentant, nisi coram Magistris officij:
 est h. res omnes in pny damnatorum, et seruorum calore n possunt. q. q.
 fabricenses serui pny ob admitta delicta non erant, sed voluntarie, et libe-
 re admittentur: q. hac solutione reiecta verissimum manet in presentia pny
 Imperatores ingeniosos homines, et innoxios, immo Reipublice ministerio utilissima
 voluntarie addictos stigmatibus, ac publica infamiam nota inueni iussisse =

l. 3. C. de deportatib.
 l. 17. C. de pny. l. 2.
 C. Theod. coly =
 q. 3. de crim. falsi.
 q. hoc ipy h. 33. g. 2.
 l. 4. h. 1. lib. 3. Recopil.

l. fin. C. de seruis fugit.
 l. 17. C. de pny.
 notat textu.
 l. 2. d. si deportatus.
 ff. de Captiuis =

l. 4. et 5. q. segg. C. h. n.

Secundo aduersus eandem nostri tex. partem. sic arg. nulla ratione fabricien-
ses in brachij stigmatē signant, imo dicit, et scio bono publico sruere eod. stigmatē
te signari, stigma positi in fronte fieri debebat: q. perperam Imperator fabricien-
ses in brachij esse obsignanda decidit: antea q. d. maxime bono publico srueret fa-
brienses in stigmatē signari, ut auferentes fabricij vindicarent: q. si hęc ratio inductina
huiusmodi notę est, n. in brachij, sed in fronte fieri deberet: q. perperam in brachij in-
stitit fieri in frontē sentiunt Imperatores. Quod autem hęc ratio inductina stigmatē huius-
ce sit, q. d. in optime Jacobi Soloh. ex arg. deus. tex. in l. h. s. vniuersa. C. de arm.
ducta. Vbi ex eo aquarum Custodę, seu hydrophilacę stigmatē signanda zero sru-
bit, ut vniuersę manifesti sint: Itemque clare affirmat Bonifacius 8. in ep. si iudex
lucy 12. de sent. excom. in 6. Vbi ad similitudinę fabriciensę stigmatē notator, ut
interiora possit clerici habitū, et tonsurę dignoscendę, et p. inuendę interiora intin-
uit. Cum igitur hęc sit ratio inductina stigmatē inducendę aperte stat. inuidę esse pu-
blicam notam in brachij, et sic in occulto imp. arg. ut in p. senti statuerunt de arm. =

L. h. C. de aqueducta
C. si iudex 12. de sent.
excom. in 6.
Cap. ad audientię 3. de
stigm. fabric.

Auger difficultatę ex tex. in l. s. p. v. s. tandem. ff. de fugitiu. Vbi habetur
ideo seruis stigmatē seu caracteribus notari ut auferentes interiora possint: q. fugitiu
in fronte, n. in brachij notabant, ut ex Anonimo, et Raphaelle villosa, et alij supra
satis q. d. manet: q. pariter fabricien-
ses non in brachij, sed in fronte notari debeant.
Accedit lege Demia Calumniatorę lib. 8. in fronte fuisse notatos, et in scriptis pariter,
ut possent eodem crimine iterantes agnosci, ut ex Cicero, et Plinio citatę q. d. Pan-
nivalis lib. 2. theauri. Var. ep. 24. Et Solozano. tom. 2. de iure iudic. lib. 14. cap. 10.
Auger difficultatę ex tex. in l. quibus iuris 13. ff. de testib. Vbi ait Papin. iudicę in re-
ceptione, et examine testij inficere debere, an iudicę frontis sint: q. hoc a alia ratio
mouet Pap. nisi quia criminosi, et scelerati homines stigmatē notari sruerant,
ut agnosci tanquam infames, et modicę, aut demerendę p. lei tepe haberent: q. pariter,
ut agnosci fugitiu fabricien-
ses possint, et fabricij vindicari, n. in brachij, et sic in occulto,
sed in fronte obsignari debeant =

L. s. p. ff. de fugitiu.
Lex Demia de Calumniator.
L. 13. de testib.

Sed dices: ideo in frontē Alcadium, et Honorium aliter statuisse, quia iam p. d. q.
per Constantij sublatę erat similis modus signandi in fronte; ne imago pulchritudinę
Cęlestis, quę in homine spiritus maculę deformet. L. si quis 15. C. de p. p. L. 2. C. de thesaur.
eod. ff. Verum aduersus effugium hoc sic arg. et si Constantij id q. d. stigmatē
sanxit, postmodum tamen Theophilus imp. in scriptis frontis ad vnum reuocauit. ut ex
Baronio, et alij q. d. villosa de fugitiu. ep. 14. n. 11. q. Imperator Alcadi, et Honorij non
institit in brachij, sed in fronte fabricien-
ses notari, et signari debuerunt =

L. 2. C. de p. p. L. 2.
C. thesaur. eod.

Auger v. huiusmodi consideratę ex tex. in l. 6. ff. de p. p. 2. Vbi lex nota de
phonsę statuit, milites in exorata furanę in fronte stigmatē notandos esse, forte, ut
antiquitę tribus lib. 2. ex quibus furę nomen spirit. lib. 2. Panisela, et Solozano l.
1. vbi supra. idem q. d. ex tex. iam adducto. in l. 5. ff. de p. p. lib. 5. Recapitul. Vbi b. r. sup-
lis statuentę lib. 9. in fronte signari, et notari debere statuit. En cura vbi Christianissimę,
et Augustinę Regę nostri non obstantę Constantij institutione similem notam bono publico
in frontibus imprimi stituerunt: q. quod bono publico expedit quosdam homines signa-
tos interiora, nec a proquam occultari, non in brachij, et sic in occultis corporis parte,
aque effecta, sed in fronte stigmatē signari debent =

L. 6. ff. de p. p. part. 2.
L. 5. ff. de p. p. lib. 5. recap.

Verum si obseruata p. r. v. s. et Christiana Constantij institutione, stigmata in
fronte ad imaginem, et similitudinę pulchritudinę Cęlestis figurata inari, atque imprimi i
oporteret, adnactamen in alij corporis partibus manifestę nota publica infligi deberet,
quo magis auferentes fabricien-
ses agnosci possent. nec vlla ignorantia possit affectari ad
occultatorib. eorum: q. perperam Imperatorę in eorum brachij debere fieri signatione,
et institit statuerunt. assumptę q. d. v. s. in l. si quis in l. 2. C. thesaur. de p.
ny. iuncta d. l. 17. C. eod. Vbi Constantij statuit, non in fronte, sed in manibus signa-

L. 17. C. de p. p. lib. 5.
C. thesaur. eod.

317

nari debere damnatos in ludum, seu in metallum: q^o et observata p^oima Cons- tantini sanctione, adhuc in Congesta parte corporis signari fabricensy debeant, hoc e in manibus, n^o in brachijs, vel ea parte corporis, ubi nota publica percipit, ac cognari facile possit =

l. p. 5. v. minor. de agy. ludi.

Idem gbat ex tex. in d. f. p. 5. v. minor. C. de agy. ludi. ubi agyarios, seu cyli- dy agyarium exemplo zirony in manibus obignari hoc esse zero imp^o Cogitanti: ergo in ea corporis parte, ubi stigma omnibus indolere possit, ne lufy ignorantijs affectat receptores, seu occultatores fabricensium auferentibus p^ony a iure p^onyta vita- re valeant, imp^onyendo venit, n^o in occulta alia parte corporis =

l. 26. ff. de p^ony.

l. sanimus 22. C. eod^o.

l. 2. §. nullus 7. ff. de decurionib^o.

3° Et ultimo adversus 2° r^o tex. partem ubi affirmant Imperatores successores fabricensy una cy liberis igoribus fabricy vindicandos esse: sic insurgo. Eri maxi- me ob delictis celandi, et occultandi fabricensy, successores fabricy addu^o debe- ant, nulla ratione statuit et eorum quoque liberis fabricy vindicandos esse: q^o perperam in statum Cesary in p^ony. stat. antec. gbat addictis fabricy gna est in ejs maxime qui ingenui sunt, et nolentes fabricy addicunt; sed ob delictis parentum liberi nulla ratione multari debent: q^o filij successores minime fabricy a- p^onyari debent = Assumpty gbat ex tex. in l. crimen 26. de p^ony. Vbi dicit filij, qui cum patre particeps delicti n^o fuit, minime p^ony successores, aut particeps em oportere, et generalit^o idem statuit in l. sanimus 22. C. eod^o ubi sanimus ubi esse gnam ubi etroxia est, p^onyas, notis, familiaris, q^ocul a calumnia submolentis, quos res scelery Societ^o non facit. Idem gbat tex in l. 2. §. nul- lum 7. ff. de decurionib^o. ubi habet nullum decurionis delictis nocere debere filio eius, itaque filium pat^o delicto n^o obitante, minime ab ordine removeri debere. Cum igitur identitas personarum, q^o int^o patrem, et filium considerat, filium minime vedat obnoxio delicto p^onyalissimo paterno, et p^ony ob delictis p^onyerit, ut culte exornat Matheny de crimib^o. ad p^o. Marit. ex. 3. manet veri- simum n^o recte in p^ony Imperatores ob receptionis delictam pat^o, eiy liberis fabricy addicendos esse statuisse =

Foram dico novum n^o esse ratione publicy utilitatis quandoque liberis q^o peccati parentis aliquam gnam subire, et ut exemplo deterrant ab eisd^o facin- oribus, q^o in eisd^o p^onyerent, et magis incolume eiy publicy, seu utilitatis publica ostendat; sic enim ob negligentiam, quam pater admittit circa administrationis militaris anony filij tenet. l. A. C. de Principis. Sic et in tractatu nostro, q^o ab uno ex fabricensibus mittit, ab omnibus eisd^o corporis, et Collegi extorquetur. l. 5. C. h. n. ff. de fabricens. Sic si cohortalis ad aliquam aspiraverit dignitatem una cum liberis prior^o solitionem vindicat. l. si cohortalis 12. C. de Cohortalis. Sic fugitivus fabricensy una cy vxore, et liberis fabricy vindicat. l. p. n. C. de servis fugitivis. Sic denique filij rei perduellionis, et i. scelery particeps n^o aut bonis spoliandis, ut h^o p^onyta egyptate videntibus sit, et mori solab^o, et vitanda g^ony, ut loquunt^o r^o Imperatores in l. 5. §. filij vero. C. ad l. l. Maritatis =

l. A. C. de Principis.

l. 5. C. h. n. ff.

l. 12. C. de Cohortalis.

l. p. n. C. de servis fugitivis.

l. 5. §. filij. C. ad l. l. Maritatis.

Verum adversus hoc sic insurgo, et si verum esset h^o exempli publice ex- pedire quandoque filios solitionis pat^o delinquentis sequi; n^o tamen absolute hoc verum esse vult; sed in h^o liberis duntaxat, qui post calamitatem pat^o p^onyati sunt, non vero in h^o egypt esse posse, qui ante pat^o delictis p^onyati decem: est in p^ony Cesary de h^o parte liberis successores, et occultatores loquunt, qui tempore receptionis, et occultationis p^onyati erant; ut ex generalitate verborum, et tempore quo gna additionis infligit palam fit: q^o in hac parte magna est notio Imperatoris solitionis = Assumpty gbat ex tex. in l. Senator 11. C. de dignitatibus. l. filij 22. §. re- natoris. ff. de Senatoribus. ubi dignitas Senatoria non g^onyt liberis ante adigam

l. 11. C. de dignitatibus.

l. 22. §. re-natoris. ff. de Senatoribus.

partis dignitatis quibus = 2. ex l. si emanigati 7. l. filiam 3. ff. de servitor. l. 2. C. de
libertis et eorum libertis. Ubi filius natus antequam dignitate pater privaret, aut ante
quam pater ob ingratitude in servitute reuocaret, minime patris dignitatis, aut
libertatis detrimentum. Tertio ex hoc. in q. l. 9. 4. q. 1. si habet 24. q. 3. Ubi dicitur
non imputari filij peccata parentis post ipsorum naturam admittit. Item q. 6. 8.
exposita lex nra Regia 6. tit. 27. part. 2. cuncta l. 3. tit. 4. lib. 8. Recopilat. 4. tenet.
id est esse placet in tractatu nostro decidit lex in d. l. si Cohortales 12. C. de Cohorta-
libus. Ubi habet Cohortalem, qui dignitatem adeptus est. una cum libertate susceptis
postquam Cohorti est adscriptus, eadem Cohorti vindicandis, et restituendis esse. q. 2. clava
summat pergeram, et inique Ceteris in genti generatim sanare omnes susceptos hie
nos fabricas vindicandos esse =

Hic periam rationibus moti doctissimi viri Cujac. et Solofi. q. libertas legunt
in nostro textu liberos, quam emendationem suadet diuina vel, quae aliter recte
sensu stare non potest: Sic ergo si leges sensus erit, susceptores fabricensium vel libero-
rum ipsorum fabricensium, qui eadem conditione tenebantur l. 3. C. h. tit. fabricas vindic-
andos esse = sed nec sic corrupta littera sustineri valeat nostrorum Imperatorum decreta:
Etiam si ita leges recte inire stare non poterunt ultima text. ubi. Ubi tamen in
peratorum fabricensium, qui subreptione quadam declinandi operis ad publicam
cuiusdam militis sacramenta transierint fabricas vindicandos esse: quod igitur
eo sterore orationis sub unica demonstratione in legunt Principes et necesse
in antecedentibus non de susceptoribus fabricas vindicandis, sed de fabricensibus
eisdem fabricas restituendas legunt alioquin nihil statueret de illis fabricensibus,
qui alterius militis sacramenta non susceperint, sed latitantes inueniunt, de
quibus quippe nos lex loquitur. Accedit aliis imperio nunc ubi vindicandi un-
nos Imperatorum, siquidem vindicari fabricas recte duntaxat dicunt fabricensium,
qui pridem fabricas additi, et adscripti erant: susceptores autem, qui nunc ob igna-
rantiam fabricas, et fabricas vindicant, sed fabricas additi recte dici possunt. Ita
sic ergo neutra ex libertas veritate Imperatorum nostrorum sententiam inuicem ratione, et
aequo sensu sustineri posse =

Hic tamen dubitanti rationibus minime refragandis verissima est nostri textus
solutio, quae ut plenius, ac clarius percipi possit in medium aliqua probanda sunt =
Primo uendum est dignitas ex causa antiquitatis stigma, hoc est signum, seu nota
quandam, aut Characterem candenti ferro facti hominum corporibus apponi, et infirmi-
mi moris fuisse: primo quidem, et principaliter infamiae causa ob delictum aliquod pata-
tum, quo magis ea nota homines facinorosi aspectu inter ceteros dignificarent, vitarent,
et obseruarent, ut ex testimonio Seneca, Aristotelis, et Aristonis supra adductis clare ut-
tat, et culte obseruatur Matheny de criminibus. ad tit. de p. n. q. 18. n. 11 =

Huius rei exemplum primum dicitur Ulp. in fragm. tit. 1. 9. de lib. l. 1. Ex quo manifeste
evidens fugitiui serui stigma, et Characteris candenti ferro facti notatos fuisse,
ut pluribus testimoniis obseruatur Ulpianus de fugitiuis q. 14. fore q. 1. l. 1. q. 2. 3. ex-
emplum textus in l. 3. C. de sportulis. Ubi generaliter indicitur corporales maculas imponere
ambrosii exceptoribus = Tertio dicitur textus in l. 12. C. de p. n. q. 18. n. 11. q. 2. ex
dem tit. transscripta est, ubi habet damnatos ad ludum, seu in metallicis antiquitatis
in fronte Characteribus, seu Stigmatibus notatos fuisse = Prout et 3. textus in q. 3. extra
de crimine falsi. et 3. textus in l. 5. tit. 2. lib. 8. Recopilat. qui supra accipit, et explicat ma-
nent. quibus addenda l. 1. 9. de lib. l. 1. cuncta Roma in l. 1. C. h. n. tit. 2. n. 6 =

Secundo, et principaliter stigma alij notabant, et quae causa, sed eo
sine, ut latitantes, et aufugientes agere possent, et dominio, seu odium, a qua verba
deserant restitui possent. Stigma enim inibi erat uelut symbolum, seu signum subiecto-

l. 1. l. 9. ff. de lib. l. 1.
l. 2. C. de libertis. c.
q. 1. q. 4. q. 24. q. 3.
l. 6. ff. de p. n. q. 2.
l. 3. tit. 8. lib. 8. Recop.
l. 12. C. de Cohortales.

6

318

hij, vel domini, quo allusit Seneca epistola 44. dum ait. non enim me aliquam
 mancipium, nullius nomen ferre. Primum exemplum dicitur tex. in l. 1. §. 1. vel.
 fundum. §. de fugitivis. Vbi dicitur servus, et aliquam fugam admisit, signum no-
 tati fuisse, ut innotesceret, ac domini vestigiis possit. 2. dicitur tex. in l. 1. §. 1. vni-
 versis. C. de aqueductu. Vbi habet aquarum Custodes, sine hydrophobicis stigma-
 te signandi esse, ut agnoscere possint. et mysterio, quo sunt affecti valeant ag-
 noscere, et ad procuratoribus domorum ad alios vni publicos applicari valeant.
 3. dicitur tex. in l. 1. §. 1. vni-
 versis. C. de aqueductu. luncta deinde vni-
 versis. Vbi habet dirony
 in brachijs obornatos fuisse. erant autem dirony non milites, qui extra numerum
 disciplina militari instruebantur, et edocebantur, postea vero salis instructi et erant in
 numero. referebantur, nec antea militibus privilegia habebant. L. exco temp. 40. §.
 de milit. testam. Inter dirony domus Aug. lib. 3. c. 12. Vegetius de re militari
 lib. 2. c. 5. Panvrosy lib. 2. thes. var. c. 24. Quarta denique capta dicitur tex.
 notis iuncto ep. si index laicy de sentent. excom. in 6. Vbi habet fabricen-
 sis, hoc est homines isti, qui fabricas operandi arum deputati addicti erant, ut
 recte accipiunt Cujas. in novellis de armis. et Gothofr. in l. 4. C. h. t. Stigmata, hoc
 est nota publica signandi esse, et ut auferentes agnosca possint, et fabricas
 vindicare, et re obsequio quadam declinandi, seu deservendi operum admi-
 nistrandi applicandi = ex hoc autem minime inferri fabricenses servos publicos fuisse,
 qui regna dirony erant, et aquarum Custodes, qui simili nota inuenerunt.
 ut clare dicitur ex tex. in l. 1. §. 1. regg. C. h. t. Neque strarius dicitur tex. in l. 1. §. 1.
 C. de servis fugitivis. Vbi dicitur strarius inq. inter alios auctor eius legi lauda-
 ti. quippe vel est dicendus Esthase aliquos ferri fabricas, quos et servos
 publicos, vel damnatos ad ministerium illud expediebant, vel ut gloria ibidem
 recte interpretat, ea ratione fabricenses in dacta institutione servi publici
 dicuntur, quoniam illi ditionis operibus addicti erant, ob id. Vindicacionis vero u-
 tuntur in presentia vni Cujas, quasi fabricenses in domino, et perpetua subiectio-
 ne publice essent, dum vniuersam illam ditionem egerunt, et vitare non poterant.

Hinc subiectio, et servitus in ditione vitato allusit Dignus Paulus 6. ad in-
 latas. dum ait ego autem stigmata domini mei singulorum in Corpore meo porto.
 quibus vbi minime indicant Apostolus se visibilibus portare stigmata domini ve-
 ri, sed invisibilibus in laboribus, precutionibus, quos patienter tulit pro Christo, ut
 Sancti Paulus interpretatur. Hieronymus Dalethy de sign. script. Paulus dicitur lib. 3.
 Synonym. c. 35. ex pluribus D. Sobrans. inquit in dictione quadam politico.
 sup factis quodam multis obsequi =

An autem vera stigmata D. nostri scripti. portauerit Seraphimus noster Pater
 Franciscus, verisimile, ac feliciter scripti exemplar latissime, ac elegantissime.
 nostra illa modo tractat accuratissime Sicut. Pater. Damianus Cornes in Chronica
 D. Francisci. tom. 1. lib. 4. c. 26. c. pluribus dicitur. Vbi adversus impium Lutherum, qui natu-
 ralis ex vi magna imaginacionis petiisse illa signa apparere in Corpore D. Fran-
 cisci aciebat, mire dicitur miraculose ex magno Dei beneficio in monte Albarna anno
 Dni. 1224. stigmata illa in Corpore illius Sancti serui Dei humillissimi, et felicissimi
 fuisse impressa. Neque alio Sancto Pauli testimonia, Sicut et Ceteris Sanctis san-
 ctis, Sancto Pontificis deinde Venetiani scripti stigmata D. Francisci facientis scilicet
 in suba Alexambri 4. incipiente magna opera et alij in dictione auctore adhe-
 rit. d. lib. 4. c. 30. alio ingram operant, et ostendunt, ut tenerentur ut amplexu ven-
 hanc in stigmata vocare. In autem alij sancti scripti Dignus Paulus simile primi

+ et traditis.

legium dey optimo Max. sceleret, dignitas quoq. filij Cornog. d. l. 4. §. 30. in fine =

Secundo sciendum est iuxta supra dictam distinctionem stigmata tam in fronte, quam in alijs corporis partibus, sicut in manibus, suris, brachijs, ingruum solita fuisse. Quamvis enim propter et infamij causa stigmatibus, seu characteribus, faeneratorum inurebantur, eorum deformabatur, ut patet lex. in d. l. signij in metallis 17. ff. de pign. Inde furibus duplex lit. nomen illud, sicut in fronte scribebatur. Inde Calumniatoribus lit. K. b. nobis autem lit. L. inscribebantur, ut ex laudatj Ley Dancovij et A. Soloviano. l. b. Gregorij, atq. aliorum citatj, quibus est addendum. Heringij de iure armorum. c. 16. §. 11. a. n. 229. Inde Dogimany in l. quibus 13. ff. de testibz indicem testimonia recipientem, et stigmatibus animadvertere debere ait, an testis integre frontis sit: quippe testis in fronte signatus, et sic infamij, parva, aut nulla certe fidei adhibenda erit =

Si vero non propter causa, sed ut homines in dominio, seu alyta solitione stigmantur stigma inurebantur, tumquidem non in fronte, sed in manibus, brachijs, aut suris ingruum solent, ut patet l. c. ex lex. in l. 1. §. 1. ff. de lictis fugitivis. Vbi tandem sermum reddebant, quamdiu ex notis, et signis apparere poterat, cuius sint, non enim in fronte, sed in manibus, aut alia parte corporis occulta, seu minus patente inurebantur, sermum adhuc non latitantes, nec fugitivum. Secundo id patet ex lex. in d. l. §. 1. Universi. C. de aqueductu. Vbi habet Dyones, et hydrophlacas in manibus, et suris ob signari debere: idemq. circa fabricensium in quibus nota stigmata statuit. Quia videtur considerari in superioribus facta, nempe sic facta ob signatione, non adeo facile dignosci posse homines stigmaticos, sique deprece proxijs fieri, et causam quinquam huiusce politici inductionis. Etiam cum eo tempore, quo huiusce solitione homines signandi delinquentes non sunt, sed inhumane est visum ipsorum facies deformare, et characteribus ac notis deturpare; sed enim bonis quibus in dulget, ea in parte corporis stigmatibus pectis, quo suspecti de fuga parva diligentia agna non possunt =

Stigmata vero, seu nota, qua signabantur fabricenses, Dyones, et aquarum custodes verisimile est fuisse imaginem quandam Principis candenti ferro impressam, seu nomen ipsum Principis. idque suaderi videtur ex mo. lex. in d. l. §. 1. ff. de stich. emp. ibi inventa est materia forma publica pennis, hoc est. hoc est imagine Principis elaborata. l. 1. C. de veteri numismati poligata l. 1. C. theod. de ponderatoribus. ibi notis vultibus figuratis. et clare patet ex lex. in d. l. §. 1. Universi. C. de aqueductu. ibi felici nomine gestatis notis impio signari decernimus.

Hic autem stigmaticandi diversitas fuit observata, usque ad Imperatoris Constantini tempora, qui cum abolivisset crucis supplicij, ut ait Solhoff. in l. 2. C. theod. de pign. Mathij de crimin. §. de pign. c. 1. n. 3. c. 1. Covarrub. lib. 4. var. q. 3. in substituta lex. in l. 1. §. 1. in metallis 17. C. de pign. pissime statuit, ne de cetero homines in fronte notarentur, sed in manibus, et suris, ne imago ad similitudinem pulcritudinis celestis figurata, notis, et characteribus deformetur; quo autem sensu dicit Constantinus faciem hominis ad imaginem pulcritudinis celestis esse figuratam explicat Solhoff. in l. 2. C. theod. de pign. idque varijs argumentis velicat Mathij de crimin. §. de pign. c. 1. n. 4. et licet postmodum Theophilus ingerente stitute huc non fuerit observata in Christianis, ne Martirisibus tantum hoc huiusmodi genus deficeret, ut patet l. 1. de fugitivis d. c. 14. immo nec in aliquibus turpissime delinquentibus temporibus Catholicorum Regum, ut observat A. Soloviano in d. discursu politico; tamen vestigia temporibus recte eam observatam vidimus, huiusmodi pena absoluta proxijs et ad insensum etiam graviter delinquentes; nam §. ad sermum officio proxijs in d. l. 1. et solitione sicut in belica pennis, et alij in archibus sicut stigmaticandi mo

in fronte, et alij corporis partibus servatij aspectus =
 Inde cum Vellivolli quondam Zingari, seu egyptiani. Vulgo Eitana a spectu
 aut criminally ob varia delicta capti, atque ad Ecclesiam extracti fuissent, et in car-
 cerem ducti; indices ecclesiastici obliuiscuntur consuevit generaliter, probata extrac-
 tione ab Ecclesia, inimaleque adprobato, admisa delicta ex exceptis non esse in bula
 Gregoriana, quibus declaratum fuerat Ecclesiasticis vim n. facere cum in causa im-
 munitatis obtentum esset (quyquidem immunitas pro dolor! ab hujus generis homi-
 nibus tam frequent adprobata falsa, quam ab alijs delicta smittunt) Dissoluta
 ergo, Ecclesie restituerunt, quoy tamen signatis totius literis eorum floribus
L. l. C. hoc est latro. immunitatis Ecclesiastica. Cum autem sup. h. facti
 disputatum esset. D. Joannes de Solovzano vir sane in hyspania nostra, signis
 alij doctissimus, et eruditissimus acriter inuehit adversus effectos. Antequam in dij-
 cursu politico. et quia interim dum immunitas suffragabatur, nihil ab ipsis in-
 novari, et tentari potuit, quod non esset contra ipsam immunitatem. et quia ignorare
 non debuerunt inhibitionis tex. in d. l. signis 17. C. de signis. aut si ignorarent non
 absque dependis magno erroris estimatione id eis stigit. arg. tex. in l. 2. ff.
de orig. iuris. ibi turpe est patris, et nobili viro. et de Zingari, seu egypti-
 anis, et signis adversus eos statuta agunt Mayerus de advocacia armata
cap. 8. a. n. 70. Pater Marquer in Subduttore egyptiano. lib. 4. cap. 2. Christophorus
Beoldus in libro tract. de egyptianis. Cesar Carvina de off. Sancti Inquisito-
ris. 2. p. 112. a. n. 257. D. Ramus de Corduba in sua didagmatica. cap. 50. latini-
me claus in paragonacion. lib. 5. cap. 5. p. totus =

3. denique sciendum est, quod etiam matrem liberi sequantur quod attinet ad sta-
 tum. s. ingenij inst. de ingenij. tamen filij, qui ex iure nuptij est generatus
 patrem sequitur, et quoad dignitatem, et quoad adeptam conditionem. L. 19. ff. de statu
hominum. iuncta gloss. D. Amaia in l. 36. C. de decurionibus. n. 21. et 22. Inde ex fa-
 bricentis natus fabricentis est, et eandem cum patre fortunam sortitur. L. 4. C. l. h.
n. 11. et auferens fabricam vindicat, ut ex nostro tex. p. v. videtur. id enim
ut ait Gothof. in l. 4. C. de fabricentibus. in omnibus conditionibus hominum liberis ge-
dit. Sic auferens servum publicum et fabricam una cum liberi eius, et uxore fabricam
vindicat. l. fin. C. de servis fugitivis. Sic Murilegatus una cum sobole conditionis pro-
bitis restituit. l. 1. l. fin. C. de Murilegatis. Sic decurio, vel adscriptus curie, si
dignitatem, vel militiam aliam fuerit adeptus una cum liberi curie reddunt. l.
1. signis. decurio 55. C. de decurionibus. Sic Cohortatus si fuerit dignitatem ad-
bitis, cohortis eius liberi vindicat. l. 1. Cohortatus 12. C. de Cohortatis. in adscriptis
vnum autem filij ex dignitate conditionis parentibus natus non adde glama re est. l.
22. l. fin. C. de agrocolis et censibus. videndi sunt Gothof. in Tabr. C. de servis fu-
gitivis. in Theodor. et Cuyac. lib. 4. observa. cap. 28 =

Hij quidem dum agimus de sub obicura, et parum connexa vltima nostri
 tex. parte in primis stare non posse sybarianam Colij lib. 1. videtur. ex qua deducit
 susceptores fabricentis, aut auferentis esse fabricam vindicandam una cum
 liberi ipsorum ipsorum susceptorum. 1. quia delicti patris filio nocere non debet. d.
 l. crimen 26. de similib. sup. adductis ff. de signis. 2. quia et si maxime patris calu-
 mitas nocere filio debet, si tamen eius, qui ante admissum susceptionem, vocat
 tationem crimen nati erant, de quibus perspicue notat tex. loqueretur adversus ex
 causa iura in d. l. 2. C. de libertis et cor. liber. et alij insuperioribus pariter adductis,
 de quibus videndi sunt Mathys de criminibus. de lyra maiest. cap. 3. n. 45. D. Mahana.

na de primog. lib. 4. q. 11. n. 55. Rex de inopabili p. 4. q. 6. n. 41. 3. nam de
bent esse deterioris conditionis susceptorum filij, quam ipsorum auctoritatem, est fugi
tiorum liberi suscepti ante adeptam conditionem minime patris conditionem sequuntur. d.
l. 55. C. de decurionib. d. l. n. Cohortali. 12. C. de Cohortali. q. neque susceptorum fi-
lij ante a patre suorum susceptorem sequi debent, quibus accedunt eorum ra-
tionem in 3. dubit. rat. a nobis perlexat.

Sed neque emendatio Cujac. et Solhofi. immittit recepta iuxta literas
Theodosianam sustineri valet, qua induit susceptores dumtaxat fabricensium, vel liber-
rum istorum fabricentium fabricam vindicandas esse. 1. quia hoc semper exequi si
possit Magister officii. quid enim si curia, vel alij Collegio, vel militibus susceptor addi-
ti proponeret. 2. quia est inauditum eadem gratia occultatorem teneri ac occultatum.
et cellat. in h. ipse solum, vel auxilium fugi solum, ut pluribus sicut Mathys
de criminib. h. de Recept. q. 2. q. totus 3. tex. in l. quibus d. C. de fugitivis. C. de
l. qui testis in 6. C. de muriculis. Vbi. Receptatorum, immo et susceptorum fugi hominum
conditionum minime eadem ratione, seu ademptione solvantur, sed pariter per
tinet. Verum sic accepta h. tex. minime conch. possit cogno sensu eius ultima
clausula. in; et qui subreptione quadam. q. neque semper additio q. auctoris sicut
to sustineri valet =

Quare interim dum alij meliora attulerint retinendam potius esse ex-
tremam Justinianei Codicis literam, dummodo neglecta integritate, unico ligatur
opinionem. ita. ut hoc saltem modo possint latitantes agnosca illi qui eos susceperunt.
et interfecto quanta postmodum stinnet oratio; vel eorum liberi fabricam vindicandi,
et qui subreptione quadam. hoc est non solum eorum fabricensium, verum et
liberorum quoque eorum (quos videlicet fabricensium post adeptam conditionem susce-
perunt) fabricam vindicantur. arg. tex. in d. l. 55. C. de decurionib. d. l. n. Cohortali
12. C. de Cohortali. immo et ipse, q. est magis, qui subreptione quadam delectandi
operis ad publicis cuiuslibet sacramenta militibus transierint. Nam etsi militibus publicis
favor maxime invidetur sit, et ob id potius ipsa exstirpanda videret, magis ta-
men stantibus placuit, vel ob hoc quidem, q. et iniquis fabricensibus arma fabricanti-
bus, et opulentibus, et olim Cyclopes, eiusdem militibus favor attendit, qua formam
indicatione, sicut Byzones militibus, ita et fabricam Byzones in brachijs felici nomine pu-
tatis imperatoris signabant. Mandant autem interpretationem nostram 1. recte legi san-
ty. 2. q. notat 16. vindicandi. q. quidem illi fabricensibus sument dumtaxat, qui
quidem fabricam erant additi. 3. stantibus ultimi verne. in; et qui subreptione et. h.
que in h. copiosa oratione, quales plures in his voluminibus libris occurrunt, unius ubi
in; et referri ad susceptores, cuius notitia q. caret. et referri ad fabricam ipsam
fabricam vindicandam. ut ex tex. in l. 3. ff. de acceptat. non obire. deducit. quia a re-
bo h. d. h. 6. in l. 7. de solut. n. 36. est acceptus. Ati eorum semper magis post eorum
susceperunt subreptione eorum, nempe fabricensibus, que exposita q. h. ubi
sequitur. Nam et in iuxta Solhofi. et Cujac. tex. intelligit, semper particulam. vel. n. h. h.
subintelligenda accipi valet; alioquin quomodo susceptorum liberi fabricam addi-
centur, si ipsi susceptores fabricam non addicantur.

Repetitio

Ad tex in f. occidentorv. vna. C. de venatore ferarv lib. 4 -

se offert explicandum Imperatorv Honorij, et Acadij Venerabilij, cuius librai-
 datione lucem fignerasimv Diocletiano, et Maximiano in l. b. C. de excusat.
 muner. lib. 10. et nostrv Imperatoribv in l. 1. et 2. C. de thesor. h. h. Verba nos-
 tri tex huc sunt. occidentorv leorv et qvqz solum ad noskam qv. transeripit xi.
 bonianv ex C. thesor. cum tamen omnia huc pntant. ex quibv sequens
 elint relatio. Leorv, ac ferarv occidentendi potestv Imperiali Veneripia pmititur,
 ceterum eorv, qvqz ludi causa Amphitheatro deservunt, in qualibet civitate, non
 nisi septem diebv de hinc pnt certv est. qvbat ex l. occidentorv. l. 1. qvda-
 m. l. 2. C. th. h. h. et ab arg. ex l. 2. C. thesor. de spectaculv. l. quicqvqz d. C.
 th. de senarij. l. vna. C. th. ad l. fab. de plagur. l. 1. v. g. totv. C. insti. de penta-
 culij. ex iure ff. qvbat ex l. 1. s. remanet b. ff. de postulante. l. vna. ff. de de iust.
 l. quia vltv. ff. de edicto edicto. l. venatorv. ff. de venat. l. civitate. v. de
 leg. 1. l. 1. s. p. in qv dunt. ff. de reg. l. in laqueum 55. de acquir. rer. dom. l. 1. s. ff.
 de ady. p. s. l. aut damv 8. s. quicqvqz. 11. et 9. servat. 12. de p. 14. in ff. de
 administ. rer. ad civit. pntentv. Thuytant qv veterv Doct. lib. 18. sment. qv. 3.
 vbi usual. lib. C. et dughin lib. B. B. Cuyac. 13. obi. qv. 10. Conarv lib. 3. sment.
 qv. 3. Petrv Fab. lib. 2. sment. qv. 7. et 4. Fachinev lib. 1. sment. qv. 1. Meno-
 chv de arb. trariv. cap. 413. n. 6. Saill. lib. 2. obi. qv. 68. Amseva de po-
 test. in se ipsv qv. 11. Divagvelv de nobilit. qv. 33. n. 147. Bulengerv lib. 1. de
 Venat. qv. 1. 31. et 33. Pater Menda documento 79. ex n. 8. Molina de reyt. qv. 12.
 Soto de iust. et iure lib. 4. q. 46. artic. 4. Lypv de Amphit. qv. 3. et lib. 1. sment
 nativ qv. 8. Alexander ab Alex. lib. 6. de reg. genal. qv. 19. vbi Divagvelv. Veyching
 lib. 1. de re milit. qv. 7. Demptorv ad Romv lib. 2. de antiquit. qv. 7. fol. 158. Car-
 talv de imaginib. deorv qv. 1. Horatv lib. 3. Carminv oda 22. Sabelbra-
 emp. 3. et 72. Pelliv ad Sorsor. Soledad l. vna. 14. et l. vna. s. vna. s. fol. 354.
 D. Savina Coronat ad eunlv s. l. vna. vna. 4. et 14. et in Poliphemo Stanina 3. fol.
 119. Pater Lubomv de la Cerda in sment. ad Colop. 7. vngv. ff. Balhuar
 de Villa. tom. 2. Theatr. deorv. lib. 1. qv. 1. Bobadilla lib. 2. politik qv. 36. n. 138. D.
 Michael de bellano lib. 2. de rationv Imperio qv. 9. ex n. 14. D. Petrv Savina deona-
 la ad tex in qv. omnibv. de Clerico venatore. s. l. vna. sment. Conarrub. in reg. jura
 by. 2. qv. 8. 8. Solorzano lib. 3. de iure indian. qv. 3. Saver. lib. 2. ad Aquitv. qv. 3.
 sect. 2. n. 11. Castro ad l. vna. C. de platorio. ex n. 15. Petrv. s. qv. 1. qv. 2. vlt.
 l. n. 6. Valencia. tom. 1. illv. h. 2. qv. 4. n. 29. doctvri, et plerivqz manu. D. Amala
 in sment. vna. tex. post explicatv tex. in l. b. C. de excusat. muner =

Verum adversv Imperatorv nostrv leorv occidentendi, et vers venandi, facul-
 tatem cedentv. vna. arg. natural. iure omnibv venandi spectat facultv l. 1. s. ff.
 ay. reg. ff. de ady. rer. dom. l. 1. s. i. de ady. p. s. l. qui foveat 28. ad l. Aquilam.
 s. ferarv iust. de ver. dnt. qv. l. vna. natural. l. 1. s. l. 15. ay. reg. ff. 28. part. 3. Richardv
 in d. s. ferarv. usual. ad Doct. lib. 4. qv. 6. Petrv Gregoriv lib. 1. sment. qv. 24. n. 12.
 Valencia lib. 1. illv. h. 2. qv. 4. n. 28. Amala vbi. ay. n. 39. Omidv lib. 6. metamorph. s.
 Quid qvbatv ager et qv. Quintilianv delectat. 13. s. qv. omnibv reyt. indy. tra-
 dy. vna. est. quinimo, et diuino iure venatio omnibv pmitit. Senecv qv. 1. s. i. para-
 miv. h. miv. et. qv. 9. vbi Remov vter, ac terror sit super omnia animalia terrv, et

magis omnes Volucres terrae. et primo 8. ubi omnia subicit. et ex quibus aliqui
accipere venationem a Principe prohiberi posse. ut referunt Amalia ubi sup. n. 43. Omnia
n. 72. Solovano d. lib. 3. de iure iudic. q. 3. n. 69. Cyprius de testib. q. 4. n. 114. ergo
non recte venationem Leonum in Grecia Cyprius prohibet

Nec satisfaciendi debent recte Princeps ob publicam utilitatem, et magna-
ritate ubi quodammodo aliant, et vulgarem capient thesaurorum Indij venditionem
suarum venditionem inhibere: nam et iuris naturalis scripto omnes homines liberi
nascuntur prout. de iure natur. et tamen recte omni genti iura servituti introducta sunt
si superioris, et simul politicam, et naturalem rationem, quae humanis esse dicitur deinde
hominem potius avernari, quam occidi; ut patet insigni Cordubensis Amicia de clementia
lib. 1. q. 5. Nam adversus hoc oppugnum sic insurgo; Non eadem est ratio inducenda servitu-
tatis adversus naturalem ius, ac inducenda facultati in Principe circa prohibitionem ven-
tionem, immo hi inter se et toto orbe distant. quae sequitur hac operatione facta Princeps
libertati iure gentium hominibus scripto circa venationem, et occupationem ferarum in
aliquo derogare = antec. patet. n. alia ratio humana servituti sunt inducta, nisi quia
maior naturalis, et humana ratio suavitatem esse homines avernari, quam occidi
s. servituti. ubi. omnes. iust. de iure genarum. l. 4. 9. libertate. de statu hominum. immo
si ad ab Amalia ubi sup. aut minime hoc ratio superior invenitur circa prohibitionem ven-
tionem ferarum inducendam, imo longe inferior: quae superiori consideratione non obstante,
minime Principibus licere patet. et. Quod autem non superior ratio, sed inferior longe
maior circa prohibitionem venandi, sic patet. Ratio, quae tribuit hominibus liberam capi-
endi, et occupandi ferarum facultatem naturalem, et omnium est: ratio autem quae inducit fa-
cultatem prohibendi privata, et particulari solius Principis, vel Republicae, aut Civi-
tatis ubi thesauri exhibentur licet: est privata utilitatis, seu voluntatis ratio inferior
longe est publica utilitatis: quae ratio, quae suffragatur prohibitioni in consideratione est. de
bet: quae sequitur Princeps. et. amplexu patet ex l. Venerunt. C. de quib. imp. offerantur. an-
h. 1. q. 1. C. de fidei iuramentis. ubi benignitate reverentur Cyprius iuri privato non
esse derogandi: et publicam omnium utilitatem, quorum utilitatem potius esse debere: quae

Secundo quae nec ratione politica possit inhiberi venatio patet sum-
mum ex Heracleide in politica Cretensi, qui affirmat Cretenses quendam magistrum habu-
isse, qui quorundam cohortibus servat, et eos ad venandum abiecit, et ex Platone, qui lib.
6. de legibus mores adolescentium attendit, et venationem operam dare. et lib. 2. pau-
lo ante finem docet optimam esse quadrupes venationem, quae equis, canibus, et corporis
virescit agitatur; nam quibuscumque divina cura est, et fortitudo. hi, inquit, quadrupes
omnes cursum vulneribus, relique manu propria venando vincere debent. et paulo post
obvia Imperatoris in nostro text. venationem prohibentem in hae aurea. ubi primum. sacras
hoc venationem, ubi. Venari velint nemo prohibeat. Unde legem fuisse de prohibitione ven-
tationem docet Pater Mendis locumto 29. n. 8. et venandi Indij hominibus executionem
vocat a Cicero. lib. 3. off. ubi. suppeditat, et Campi Martii India venandi homi-
ta executionem: quare Princeps minor venationibus inhibet, ut ipse scribit lib. 1. q. 1.
6. ad Cornelium. hi. lib. 1. unum est, ut animus hac cogitatione, metus, corporis excitationem;
nam vulgare illud est, quod illud illud, et venationem dant, magna instru-
menta legationem sunt. et iterum lib. 3. epist. ad Pollonium. venatio saluberrima est,
ex capite volucrum corpus, ac anima fortior efficit. Horatius epist. lib. 1. epist. 18. de
nat. loquens.

Fulmenta laboribus erigunt
Romani celerem viri, opus ubi famam
velique, et membris.

Idem stat ex Xenoph. lib. de Venat. q. 31. ubi. hinc autem labori, atque studio dedit magis

nam inde utilitatem capient, nam et corporibus valetudinem bonam scilicet, et
 visum, audituque meliori facient, et seruij temperant. Radunt diragulus de nobilitate
 ep. 37. n. 141. Oralle. ubi sup. n. 3. Pater Mendo Locumto 77. n. 8. Sababetra eng. 3. nec
 solum venato virey aht, et vobysum corpus facit, veram obiz, et libidiz exterminat. om-
 diuz lib. 1. Euxemadio Amory. ubi.

vel in venandi. studium cole; igitur recent
 turpiter d. Phebi veta amore bonny:
 nunc legorem prorum Catulo sectare sagaci:
 nunc in frondosy retia tende iugy:
 aut pavidos ferris varia formidare cornos,
 aut cadas adversa cingule ferris ager.
 nocte fatigatum somnus, non cura pulch
 exurgit, et dulci membra quiete lenat.

Idem tradit Schonning emblem. 31. ubi

Omnia parva quae venery iustissima proles
 fellorum duro dum pugnay imperio:
 sola Diana tamen vestri vim legitur arcus,
 dum sequitur fortis fortior illa ferax:
 obia n. tollay, gerit veyana libido,
 quam labor assiduas, duraque vita lenat.

Quod omne spondit lex Alphony in L. 22. n. 5. part. 7. ubi. cuando macho la cura
a menguar los pensamientos; i lo. toma, que y may mengjer al Rey, que a otro one,
e ra todo a questo de salud, ca el trabaxo, que se toma, si y con mensura fare
Comer y dormir bien, que y la maior cosa della vida del one. docet diragulus

Mendo. Oralle. Amia ubi sup. quam ob rem plurimi Reges Heroy, ac nobites hu exer-
 citio venationis dediti fuerit, et magno opere in eo laudati. Sagunus Saliz historicus
 lib. 2. in q. de Clotario Rege loquens ait. Maxque, veyt Saliz nobilitaty vana oruella
ad feray venata despendenday se suerpt. idz de alijs Pringibay illuz Regm lib. 3. et.
 Alexander Magnus post grandis vye diem venatu manebat, ut scribit Platonius in vita
 illuz. Hadrianus Imperator, et cuiusque successit imperio. laudatissimuz Regum venato-
 rey frequenty cum amicy, et familiaribuz exercebat, teste Diono Cassio. Radunt eti
 de alijs. alijs, de Antonino Pio, et illuz successore. et de Marco Antonio Philologo In-
 lay Captoluz: de Alexandro Seneca Ghij Lampriduz in vita illuz: scribit etiam Vir-
 giliuz lib. 6. Graedo nobilitatuz Regem Cuanbrum canay rez venatoyz afferre. ubi.

Nec non, et gemini cytosy limine ab alto
 procedunt, gressumque cany comitantur horilem.

Cum alijs collecty a diragulo ubi sup. et a Theato viz humany libi venato; hocque
 causam prohibet Virgilius, ut goro maxime laudare cogit, huc studio se admody deditur
 asserunt. lib. 9. Graecos. versu. 243.

Vidimus obicury primum sub vallibus Urbem
 venatu assiduo.
 venatu emigant quoy, sylvaque fatigant
 vastatorem amicum, quo non felicior aliter
 veyere tella mara, ferrumque armare veneno.

Claudianuz lib. 1. de laudibuz Theticoruz. ubi.

Siquando socij tecum venantibus ibant
qui stulticiae prior ferro penetrare leonem
vel minus, aut longe virga transigere trigres.

Songora cant. 18. Malbrigal 2. Serenissimam Germanij Imperatricem Augustissimam,
cum in venatione agrum occideret, pluribus affert carminibus. ibi: Legi duxis cordis, que
vestro celo. idem Venato 49. in venatione occupatum commendat rursus Philog. 3. ibi: aliam
victoriose. T. fatigato. et.º pariter Euphoriam Imperatricis maxima venationem deditis repetit
Mendo ubi supra. et Draguly ex n.º 139. Ex quibus resio sana, quo pacto, quam ratione
Imperatrix nostri venationem in nostra lege prohibere, quam, et laudabilem, et saluberrimam
Gloriae auctorem commendat, et pluribus rationibus extollunt

3.º Ita rationem omnem gratia venationis Cesaris nostri prohibere, exco-
nabur, quod venatio belli species est. ibi: inuentis vires, et agilitatem acquirunt, cur-
re et equitare docet, necnon, et atrox feris exigere. ibique inter errorem, et feram
inhelantes ferax efficit animus, ita nec illum belligera decertatio, sanguinolenta effi-
cio. timorosa hostis strage, horronum tubarum clangor expaueant: venatio denique
inuadendi, expectandi, ferendi, et decipiendi carum bellicos edocet, aptum, frigusque
perferre, et famem pati, et ut uno dicam ubi vix in venatione quidquam alit, et inter
bellandum non accidat. et militarem disciplinam, vel ex sola venatione possediti
exemplum variati lustram demonystrat. qui cum pavor esset, et nulla generis, aut mai-
rum commendatione claris, a venatoribus, ex quibus operam venationem dedit dux factus,
vniuersum hyspanij exoratus magna cum laude contra Romanos integro decennio duxit,
testante Olo Mayo lib. 16. cap. 42. Xenophon de Venat. cap. 31. ad disciplinam vero, inguit,
militarem potissimum ea venatio instituit. Primum ubi gestantibus arma et disciplina
vix eundem erit, animos hant dependebunt. quippe laboris sustinere potera pot-
runt, quod si ad feram capiendos aduersari fuerit. Deinde potest etiam cubere
dixit. et ceteros se declarare cytolis. in eo si fuerit Imperat. in hostibus alterandis
sonat, et gredi aduersum eos, et facere potest, qui imperant. idque potest, et eadem
ratione feram etiam capere sinerunt. Maximus etiam ille bellator Achilles armorum
gludia, venationisque recens apud Statij Papinium lib. 2. Achilleis. inguit.

quid nunc tibi proha dicam.
silvarum? et vacuos ego iam murmuris salis?
nunquam ille Dica gerania Lyncei
sectari, aut timidas passus me ex pille damis
sternere, sed hostis turbare cubilibus vros.
Fulmineos que ius, et rumbi meos me hirs,
aut subducta ius factis spelunca leonem,
ipe telum vasto facta spectabat ab anto,
si spaxim multo remearem sanguine, nec me
ante nisi ingrediti admittit ad oscula tellis.

Unde Aristides in oratione ad Mithernam asserbat Deam tutelarem Venationis in Diana,
nec Iphigium, sed Palladam esse debere, ea ratione adiecta, quia Venatio pars est milita-
ris disciplinæ. quo regressit rursus Marcianus Sincly ex his intelligi in l. 1. ff. ad l. subm-
de vi publica. ubi asserit lege Julia de vi publica non teneri eum, qui arma, et tela domi su-
agone ad usum venationis habet. cum tamen l. Julia regulariter tenent, qui domi, agrum
tela coegerit. Pausan. lib. 8. antiquit. Roman. cap. 27. Nam Iphigium ad l. Romani pag. m. 1.
402. non est Venatio militis exemplum, lex Julia ad hunc casum non extendebatur, sed eliam
for est lex. intelligit Onalle ubi sup. n.º 144. ergo si recte est nostra lex. venandi facultas

322

Imperatores includunt, quam p[ro]p[ri]e indulgere, et coartari debuerunt. ut p[ro]p[ri]e bellis exercit[us] imaginem adspiciant.

Quarto et ultimo ita 2. v[er]o text[us] partem, in qua avertunt Imperatores bestias, q[ui] ad sacrum Comitatum ab omnib[us] limitib[us] ducib[us] transmittunt, n[on] p[ro]p[ri]e quam sept[em] dieb[us] intra singulas civitates delineri posse. arguo t[ame]n ex eo. q[uo]d ob interitum, et indigentiam hyem[is] esse accidit, ut p[er] sept[em] menses, vel quatuor mensib[us] alibi h[ab]erent, ut ita v[er]o p[er]t[er]gere. H[ab]ere v[er]o ad sacrum Comitatum pervenirent. exemplum habemus apud Simacum qui n[ost]ro Imperatoris tempore vixit. lib. 2. ep[ist.] 19. et 24. Iam etiam ex lex. in l. Fractoris 2. C. Theod. de Fractoris, et statuis. q[ui] est lex in l. in C. h[ab]it. eod[em] l. 1. b. Theodosius. M. eos, qui animalia, et equos sacro usu necessarios p[er]quirent, qui- que tanto die in aliquo loco residere p[er]mittit, ne urbes expensis onerarent. Gotho. in d. 2. et in l. 2. C. Theod. de l[ib]ertis. et decretis leg. argu[er]e n[on] lenienter, sed p[ro]p[ri]e graviorib[us] expensis urbes onerandi, ex eo q[uo]d ducit[ur] limitib[us] Lybicus p[ro]p[ri]e ad Comitatum transmittenti in urbib[us] innovent, ut omnib[us] not[us] est, et ostabit ex infra dicendis q[uo]d fortiori ratione statueri in v[er]o l. n[ost]ri imp[er]at[oris] debuerunt, qui que sol[us] dieb[us] Leonis, qui ad sacrum Comitatum a Limitib[us] ducib[us] transmittunt intra singulas civitates delineri posse.

Instructus h[ec] dubitandi ratio ex cly. lex. in l. nemo 3. C. de Spectaculis. et recensio. lib. 11. q[ui] est l. 3. C. Th. eod[em] l. ubi omnes indices aperte p[ro]hibent p[er] eod[em] v[er]o imp[er]at[oris] Theodosius. et Honorius ex quacumq[ue] civitate, vel p[ro]vincia in aliam p[ro]vinciam, vel civitatem equos curules, aurigas, et bestias transducere: ex cuius lex. de civit. sic insurge. En ubi transductio, seu exportatio ferarum d[ist]ricte p[ro]hibet q[uo]d Imperatores n[ost]ri ex una in aliam diversam p[ro]vinciam: et p[ro]p[ri]e temp[or]e p[ro]p[ri]e ubi bestias, in civitatib[us] delineri n[on] debent, ne sumptib[us] graviorib[us] eius gravandi. Hanc difficultatem p[ro]videndi p[ro]p[ri]e in d. l. nemo. lib. 11. aut lex. illy sic intelligi. n[on] de feris bestias q[ui] n[ost]ri lex. sed de bestias ap[er]te ad portandos curules, q[ui] sunt boues, et equis verum adversus accipit hanc sic insurge. Imperatores in d. l. 3. aperte loquunt[ur] de illis bestias, q[ui] ap[er]te sunt ad spectacula, q[ui] sunt feris, bestias, p[ro]p[ri]e leones, v[er]o, et Pantheris: q[uo]d solutio, seu intelligi p[ro]p[ri]e divinatoria est, et falsa. antea p[ro]bat. illa Imperatores extractio, seu transductio de una in aliam p[ro]vinciam in d[ist]ricte prohibitione, ne scilicet p[ro]vincialib[us] ubi feris existunt publica defraudent lib[er]ta, ut ex ip[s]a lex v[er]o sita, et recte interpretat ibid[em] Gothof. aut boues, et similes bestias ad portandos curules ap[er]te minime deseruiunt spectacula; neque ex transductis defraudant p[ro]vincias publica lib[er]ta: q[uo]d minime lex. ille iusta p[ro]p[ri]e intelligi valet, imo de feris bestias tam lex ille, quam n[ost]ri accipi debet. sed sic accipit[ur] decisionib[us] iniuriam inter se se p[ro]p[ri]e, et statim inveniunt: q[uo]d p[ro]p[ri]e in specie v[er]o lex. imp[er]at[oris] transductioni ferarum, quam in d. l. 3. generaliter p[ro]hibent in p[re]senti n[ost]ro lex. modo, et forme p[ro]p[ri]e videntur.

H[ec] iam de literaria eruditione nec vulgari, nec p[ro]p[ri]e adversus Imperatores n[ost]ros 6 p[ro]p[ri]e, et text[us] n[ost]ri explicatione sciend[um] est venationem dictam esse a Romanis feris venarij apud Bulingero de Venat. ep. 8. et Rader ad Martialis de Amphitheatro ep. 7. q[ui] duplex est, seu p[ro]p[ri]e una l. Venationem 26. ff. de venat. l. venat. 99. §. 1. de leg. 3. l. q[ui]s sit 12. §. 1. in agro 12. ff. de fundo inst. Paulus lib. 3. sent. §. 6. §. Venatoris. lingua lex. n[ost]ri agit: altera fuit Amphitheatralis sic dicta, quia in Amphitheatro exhibebat, licet antea cleret in circo. Lysius de Amphitheatro ep. 3. Bulingerus de Venat. ep. 5. et 9. et deservata a venabulo, quo feris cedebant in Amphitheatro. Licet D. Laurentius Ramirus de Drabe. in notis ad Martialis de spectaculis ep. 23. bibant namq[ue] Venatores in Amphitheatro

ferre bestias venabulo, ut liquet ex Marthali lib. 14. de spectaculis. q. 30. ibi =

Excipient agros, expectabunt. Leones
Intrabunt uras, ut modo forma manus
Sideritigeres longe venabula vestro
Dorica quam certo venabula dirigit ictu.

Hinc intelligendy nebuloz Ouiti locuz lib. 8. metamorph. versu. 414. ibi.

Mec morandum quid, dum Corpora aversa in orbem,
Stidentemque novo spumam ex sanguine fundit.
Vulneris auctor adest, hostemque irritat ad iram,
splendidaque adversus venabula condit in arma.

Quz venabulo bestias venatorum vocat in l. ciuitatibus 122. §. ad honory. ff. de leg. 1. l. f. aut damnus §. 9. quicumque ff. de pign. l. 4. in fine de admin. rer. ad aut. ghu. Manu h. lib. 1. epigram. 103. & lib. 4. epigram. 35. & in Angliis. passim Suetonii in Cicerone q. 10. & in Claudio q. 21. & in Nerone q. 7. d. Deby opus. lib. 1. q. 22. stat. l. 1. n. 6. in hac Amphiteatri venabulo multiglex spectaculorum geny erat; nam aut aronary cy bestias depugnare venabulo armato, aut telly, ut sitas ex Marthali digni q. 12. ibi.

Inter Czarina discrimina signa Chanz
fixisset grandam cy leuy hasta sui.

aut qz bestias inter se dimicare. Marthali in Amphiteatro q. 9. ubi pugnam Rhoceros cum tauro sic describit

Prohibet exhibitu tota tibi Czar arena
quz non promissit gloria Rhoceros.
O quam terribily exaruit prony in iras!
ghandy erat Cornu, cui pila taury erat!

& q. 18. ubi de lepide et Leone. & q. 19. & 21. aut homines scelerati, et nocentes bestias obiciebant qz electa. l. damni §. 2. de stral. emp. l. 11. §. 1. ad l. Corn. de licariy. qz intelligit de ceruis ad bestias edemnaty, qui aliquando ad hoc vendebant a dominy l. l. §. 5. ff. de pign. Tertullianus de spectac. q. 19. Deby Fab. lib. 2. semet. q. 17. Verum l. Petronia a Nerone lata dominy a licuit seruis criminosi vendere, ut cy bestias depugnarent. l. ceruis §. inf. de seru. expor. Suarez ad l. April. q. 3. sect. 2. n. 11 =

Mec solum obiciebant bestias criminosi, ut cum cy pugnant, sed sublata pugny occasione ad crucem, seu stipitem alligabant, et ferarum moribus exponebant, quz bestias obiecto velabant sub quadam historis, aut fabuly specie, ut sitas ex Marthali in Amphiteatro q. 7. ubi loquens de penna Laureoli sub fabula Promethei in schiza rupe religati velata. sic ait.

Quzritur in schiza religaty rupe Promethey

Aliquando autem cy cogis damnatorum n. superari educebant, qui cy bestias pugnant, qui in id operas suy locabant, vel gratis dabant l. l. §. Remoat §. ff. de postulan. l. 1. §. 2. aut §. 5. ff. de hy. q. not. infam. l. 3. §. 1. Julia. ff. de bestias. l. 1. §. qui operas §. 6. ff. ad instigian. l. in Arnam. ff. de inoff. test. in quibus iuribus qui operas suy locaverit, ut cum bestias depugnare in primis infamy efficit; nam vitam, et sanguis suy generalem habet. et capio videt se capitate sceleris maculati indingere. et de quo modo capiti damnare Siphis. Deby Fab. lib. 2. semet. q. 12. Vers. cum §. qui. C. final. ad Don. lib. 16. smont. q. 3. l. 11. BB =

Denique multi in arenam descendebant virtutis ostentandy gratia, operas suy non locando, sed affectatione quadam fortitudinis, vel armorum, vel ob inuicem gloriam d. l. l. §. 3. et qui operas vers. Denique. ff. de postulando. Tertullianus ad martiry q. 5. Dura

323

Zipriany epist. 1. ad Donat. Hi autem qui a accepta mercede, sed ob affectationem vel simili causam in arenam descendebant generis varii, et muneribus honorati credebant; nam in huiusmodi ludos largitatis Imperatorum facti celebrantur passim ab auctoribus, ut statat ex Lampridio in Alexandro. ex Voigico in Carino. et Joab Casiodoro lib. 5. epist. 42. Bulegero de Venat. q. 15. Prosequitur circa explicat. tex. in d. l. 1. 8. et qui operas. ff. de postul. d. l. 2. 8. fin. ff. de hi qui not. infam. d. l. in arenam. H. C. de inoff. H. B. Amala in l. 6. C. de excusat. muner. a. n. 13. Hi excusari potest quibus de agitate taurorum in nostra higgama an licita sit. de qua D. Amala lib. 3. oborb. in reget. ad tex. in l. 4. v. C. de Maluma =

Verum et hi, qui cum bestis, aut feris domatis, vel grati, seu accepta mercede dignabantur venatores dicebant; magis tamen proprie bestiarum dicebant, nec de hi quidem loquitur tex. in l. 1. C. de Venat. ferar. Ex quo notat tex. disjungit apparet: videamus ergo quoniam fuerint venatores isti. Equidem ex frequen. usu, et populo Romano gravissimum hoc spectaculum, seu theatri festivitas, necesse fuit, ut ex varii orbis partibus, etiam remotissimis, Romam feris adueherent. et itaq. C. Calabria, et Lucania vni immansissimi adducebant. ex Africa Leones et Hyenas, quos libis horribiles alumnos vocat Claudianus lib. 3. de Laud. Stilic. ver. 80. ex Egipto Cocodrili. ex India Dinocerotes. Elephantes, Fauis. Apri, Leopardi, et Pantheri. ut Joab Martialis in Amphiteatro epist. 7. et 18. Plinius lib. 3. q. 5. et lib. 8. q. 16. Alexander ab Alex. lib. 6. gemin. dior. q. 19. Vbi late Andreey dray. Constat ex inde ad tot ferarum Capesendas, et Conquirendas hominum necessarii fuisse ad id ministerium expertos, et aptos. qui quidem sunt venatores, de quibus loquitur tex. in d. l. 6. C. de excusat. muner. Vbi Imperatorum ob hanc solam professionem huiusmodi hominibus immunitatem denegant. Neque obit tex. in l. fin. ff. de iure immunitat. nam ut recte respondit B. Amala in d. l. 6. C. q. 1. sequitur. tex. in d. l. fin. est intellig. de Venatoribus istis, qui simul milites sunt, et milites deseruiunt. Hi enim et propter militiam, et artem simul venatoriam, immunitatem a muneribus civitibus habent. De hi pariter venatoribus loquitur tex. in d. l. 1. C. Theod. de Venat. ferarum. Vbi districte prohibet quincialibus feris venari ob rationes, quas nunc de dante dicemus =

Secundo sciendum est temporibus Honorij, et Theodosij facultatem occidendorum Leonum omnibus Africa quincialibus patuisse, venandi autem, retinendi, et vendendi eos licentiam fuisse delegatam, ut statat ex tex. in l. 1. C. Theod. de Venat. fer. sed in limine occurrit non videri posse Principem hanc venandi facultatem subditis auferre, aut restringere, ut potest, quae iure naturali fundata est: omnibus quippe iure naturali licet feris bestis capere, et retinere, atque dominum ipsarum adquirere. d. l. 1. 8. fin. q. 1. reg. ff. de adq. rer. dom. l. 1. 8. t. ff. de adq. poss. l. qui foveat 28. ff. de l. Aquilian. §. fer. inst. de Ver. din. q. in naturale. l. dignat. l. 17. q. reg. n. 28. part. 3. consuet. ad Don. lib. 4. q. 8. Petri Gregor. lib. 1. Syntag. q. 24. n. 12. Valent. lib. 1. illig. h. 2. q. 4. n. 26. Unde ex d. d. aliqui existimabant Principem minime posse venationem ferarum subditis interdicare, ut referunt D. Colozano lib. 3. de iure indiar. q. 3. n. 69. Casillo de bestis. q. 41. n. 116. immo statat antiquitas in bene institutis civitatibus quos ad hoc ministerium affectos, et quidem educatos, et applicatos fuisse; ut ex varii testimonij a nobis iam adductis clare patet. Etiam ex in quo belli venatio maxime ferarum sit, vltimorum est subditos Imperio hac arte potiri, ut experti magis ipsi

. bellis effluvijs, ac Tobylorum interere possunt, ut pariter ex iam adductis circa
 rem hanc testimonij clare ostendat. Verum licet hoc ita sint, adhuc tamen non deficit
 ratio, ob quam Princeps possunt ob melius boni subditi venatione interdiciere, non
 quidem absolute, & simpliciter; nam id ipse Princeps est, & directo sui naturalis po-
 sitio = sed quadam modificatione locorum certorum, et prout; quippe sicut est,
 & instantis rationi politici, immo et naturali, ne subditi in his locis ubi Prin-
 ces venari solent, vulgo en las Cotos vedada. ut apud nos Aranyer. Parado, G-
 corial, & alij audeant venari, ne Princeps prout voluntatibus sua utilita-
 te et voluptate prout indecorose, et inurbane. Cum satis late pateat similes fa-
 cultas variis in ceteris quibus, seu Regni Lucij, et montibus. Eandem quibus
 charitate facultatem domini etiam vasalorum patere interij, et de hominibus suis
 rationale est, licet id de Regibus esse affirmant ~~Magistro~~ Magistro de magistratibus
 lib. 3. cap. 10. Cisterij de Regibus. lib. 2. cap. 16. Caphila de terrij. tom. 2. cap. 44. n. 118.
 Pater Liama 3. p. 2. resolut. moralis. n. 6. resolut. 18 =

Inde clericis recte interdici venatio, quia tale ministerium potius con-
 nit laicis, et militibus, quia militibus audacis, et dignis specimen est, ut si debeat
 cum alijs Demeter ad Eorum lib. 2. art. 9. et Didacij Dorer int. l. 1. n. 22. lib.
 2. ordinam. nam et si similes facultas clericis sceleret, et gmeret et licen-
 tia habendi, et alendi canis amicis, et similia. Cum tamen ecclesie bene cleri-
 cis scissa sint, ut ubi, et pauperibus subueniant, neque gloriam parum canibus dan-
 dus est, ut ait gloss. in q. Eran. 86. distincti. quam sequit irreverentia in q. qui ve-
 natoribus ita distincti. n. 6. et satis grave est videre destinatus prope Dei servitio
 vagantem, et clamantem per montes, et sylvas ferre persequendo, ut ay indito videtur
 Petr. Gregorius lib. 32. sintym. cap. 10. n. 14. At in abusive, et absolute hęc naturalis
 facultas omnibus data, clericis includit; quippe similes quibus ministerie splendentes
 venationis, quę ex causa necessitatis, vel sanitatis fit, vel ob recreationis honestam,
 dummodo non sit clamosa, ut auct. gloss. in q. 1. ex. de Clerico Venat. p. 2. dia-
 na 3. p. 2. moral. resolut. n. 6. resolut. 19. Videndi sunt Azobedo int. l. 1. n. 8. lib. 2. resolut.
 Augustinus Barb. et B. Gonzalez. in d. q. 1. et q. 2. de clerico Venatore. Demque ex
 ratione temporis sequuntur satis raris legibus Regis quibusdam anni temporibus sub
 gravibus parum venatio interdici. nempe in illis quibus aug, et animalia
 cetera generationi vacare solent. quo magis alij anni temporibus venatio liberior
 sit; et ne immaturis, et intemptibus venationis aptationibus genera prout in illis terris
 extinguat, aut valde diminui stringat =

Interdici ergo ex his, nichilo refragante iure naturali, potuisse recte Honorium,
 et Theobaldum in d. l. 1. C. de venat. ferarum interdiciere Leonum Venationem, et Capturam.
 Cum enim animalia hęc theatralibus festivitatis dicerentur; quibus Princeps populus
 sibi scitabat, et gratiam habebat. l. 1. l. nemo s. C. de spectaculis. Auth. de Consi. 6. cap. 1.
 Simachus lib. 1. epistola 77. D. Amalia in d. l. 1. C. de excusat. numer. ob publicis legibus
 et utilitatem recte certarum ferarum Capturam quibus interdici potuit. Itaque ergo de
 causa Leonum in sylvas venatio prout interdici fuit; ac quidem nulli venari Leonum
 licuit, nisi duabus militum, et eorum officij, qui scilicet rem militarem nomine principis in
 quibus curabant. quibus omnibus prout magistri militum, vel absente eo, et magistri mi-
 litum vice gerebat, qualis fuit Marcellus Comes domesticorum cui directum fuit d. l. 1. C. de venat.
 hinc ferarum =

Verum licet Captura, et Comestium Leonum Principibus officij interdici fuit,
 verum magis ad sacrum Comitatum, seu ad Curiam Principis similis ferarum

324

Infirmitas copia venisse possit; non tamen eisdem fuit interdictis similibus ferarum occisio: Permissum est ergo Provincialibus Leones occidere tam in d. l. i. C. Theod. de venat. ferar. quam in nostra l. vna. occidere tantum, si venari q. mortis causa, aut venatorum theatrij intuitu, sed q. salute quincialium occidere incurranter forte, et timendos Leones. quomodo in l. s. b. ff. de postulando. Augusti autem ratione id q. mitebat, ut in d. l. i. C. de venat. ferar. recte Jacob. Gothof. considerat. Primo q. salus Provincialium voluptatibus Principum necessario opponenda est. 2. quia neque hac occidendorum Leonum licentia voluptatibus Principum frangit, quandoquidem eos tantum occidere fas est, qui iam quincialibus sunt metiendi, si vero latentes in sylvis, quorum numerus longe maximus abunde voluptatibus Principum sufficit.

Ideo autem Triboniani, ut ex l. i. et 2. C. Theod. unam species in d. C. l. i. duntaxat occidendorum Leonum facultatem secum apposuit, venandi autem et frequendi eos interdictio omisit, vel quia et in temporibus Christianorum Imperatorum adhuc theatrales ludi celebrarentur, ut adversus Parmenij q. d. Amara, et Jacob. Gothof. locis laudatis, minus tamen frequentabant, ob id, non adeo ingens Leonum copia exigebat; vel quia similes feris semper timendis persequendis, et cavendis sunt q. salute subditorum: indeque recte interpretatur Jacobus Gothof. temporibus Justiniani, non solum occidendorum, verum et persequendorum, et venandorum Leonum Universis quincialibus facultate liberam fuisse. Huiusque rei argumentum si leve mihi habet text. in l. nemo indicum 3. C. Theod. de spectacul. si d. ferat. ut l. nemo 3. C. Justinian. cod. ff. etiam in d. l. 3. Statuerunt Imperatores neminem ex indicibus transducere posse ex curules, aurigas, et alia, de quibus ibi, qui subdit ei quincis ubi similia existerant, omnium legitima defendebant, aut certe magis singulis sequebantur ea: Cum autem Triboniani eam constitutionem in nostro Codice transcriberet in d. l. 3. Consulto addidit bestias feras, quorum mentio in C. Theod. in d. l. 3. non invenitur; et ratio est, ut mihi sane videtur; nam cum Justinianus temporibus, in quincialibus licentia pateret capiendi bestias, atque earum publicis spectaculis exhibendi, et simul prohibito venatione relictis l. nostra. et Consulto in d. l. 3. ferarum memoratio fecit inter res eas, quae quincis in quinciam extrahi prohibita erant indicibus in quincialibus lictis omnibus.

Tertio demum sciendum est ferarum bestiarum mitti solitas fuisse q. duos 8 milium Myopotaum, earumque transductores iter peregrinare per Asiam, et in ea per urbem Hieropolitanam Constantino-polim usque in Imperio Orientis. Civitas haec autem q. quae huiusmodi ferarum transducebant, seu transibant, earumque ductoribus, ipsique feris exigens custodia tenebant, certo tamen dierum numero constituto; nempe si mihi rectem, vel octo diebus in singulis civitatibus mansuribus hysere poterant, qui ferarum huiusmodi transducebant, ne aliquando gravibus exigens civitatis ipsae onerarentur: Cum autem transductores ferarum forma transductionis non servata duntaxat hysere in civitatibus transibant, ac propterea causas exigent ad ferarum timendos extra constituit. Siquidem haec causas ligens, siue ferarum. vulgo paulas de hincro, o mabera, e regione ubi ferarum capiebant, et includantur portari solebant exigens Principum, quorum nomina perlata ad Imperatores Honorium, et Theodorum, strictly statuerunt

igitur transductiones ferarum omnino observare tenent scriptam transductionis
formam, alioquin quinq. aurei libros fisci iuribus illaturus esse. Quod autem
huius institutionis sit, quam supra tetragonis, quam. ex vob. ex. in l. 2. C. theod.
de venat. ferar. optime deducit Jacob. Gothof. quia nonge alio modo
transductionum dilacionibus, et incertis cauensam petitionibus non amittit
onerarent, et foverent, licet ratione hanc ditionarius, dum eam leg. in notis C.
transduceret in secunda nonge parte notis. tex. dum nimis brevitat. hinc et
indicare omisit, quod et Cauensam petitionibus. grauiam ferri solitam in
transductionibus = Alia autem est de iuris tex. in l. 2. C. theod. de tractatoribus, et de
hinc. quod est lex v. C. eod. tit. Vbi Imperator Theodorus loquitur de tractatoribus, hoc
est electoribus curis publicis, quos a specto gtoris dabant spm centibus ad Comi-
tatum Principis, cum statibus, vulgo, stancis, solitis, vel necessariis, quibus inquisit
centis, seu herentis in locis transitibus annos publicis sustinebant. De his autem
loquens Imperator statuit, ne statina solita bidui tempus excedant: ne statina necesa-
ria, quod libi duntaxat indulgeri debent, quod amantia, atque equos sacro, hoc est,
Principis. usui necessariis portant, et ducunt, excedant quinq. dierum spatium: ne
alioquin morosus dilacionibus, et statibus fisci annos, et sumptibus faciendis era-
ram grauetur: dant igitur ratione calis diuersum tempus, nonge exiguis in situa-
tione hac, et quia Principis ipius ~~tempus~~ sumptibus iter peragis, et quia n. adde tam
hanc spatium temporis exposuit equorum, atque similibus animalibus transductis, ac ferarum,
ut per se notis est =

Hic non obita tex. in l. nemo 3. C. theod. de spectaculis, quod est lex nemo 3. C. eod.
tit. Ex qua videtur inferri transductionis formam in notis hinc scriptam inuitem
ere: siquidem dicitur quibus indices de vna in aliam quinciam byzige transfe-
re. Nam omnia quibus intelligentia dicendis existimamus, aliam esse transductionem,
quod auctoritate publica fit per officiales Paucum limitum Mesopotamiae ad Comitatum
Principis, alia vero, quod fit auctoritate privata, ipsorum indicum transferentis equos
curulis, et byzige, quod addidit ditionarius de vna civitate, vel quinciam in aliam: de
prima enim loquitur notis tex. quod nullo iure prohibita inuenit. et in ea forma trans-
ductionis data in d. l. 2. C. theod. de venat. ferar. seruari ad vnguem debet de se-
cunda autem loquitur tex. in d. l. nemo 3. C. theod. de spectaculis. quod optime politi-
cis rationibus interdicta est; et quia eo facto festiuitates impediuntur in cunctis popu-
lis celebrandi. et quia publicarum rerum statibus fabryabat. quoniam in simili transla-
tione sumptus fiebant, et alios equos, aurigas, vrbes, quod in defraudatis erant per
factum indicum ipsorum, postea Comparare ad ludo nos tenebant, ut optime explicat
Jacobus Gothof. in d. l. nemo 3. C. de spectaculis. scenis, et leonibus in theatralibus

Ad lex. in l. unica. C. ut armorum usq. inscis Princeps interdichy sit lib. 11.

Hinc testis species sic se habet: In quibusdam Campanis Imperii Romano subiecta forte stiperat quosdam diversis armorum generibus ut, eorum ad-
versus hostes publicos, seu privatos invadere, copia auctoritate, seu licentia In-
bernatorij Provincia: tunc generalis provinciarum Bulephorum inveniebatur, qui in-
ger hoc Consulens Imperatores Valentinianus, et Valentinus Imperij moderatores,
ipsorum generalis saccharij accepit. Rescripserunt namque Principes nulli quicquam
quorumlibet armorum movendorum copiam, seu licentiam tribui oportere, ipsi
Principibus insculptis, et insculptis = Regis generali Rescripto talis deducit dispo-
nenda Conclusio.

Nulli insculptis, et insculptis Principibus, publice, seu privatim movendorum armorum
copia tribui debet =

Probant nostram conclusionem lex in l. ut vna. 3. ff. de iust. et iure. l. 3. s. cum
ignit. ff. de vrb. et vrb. arm. l. 1. s. cy aricty. ff. si quodam. gauger. l. ut rade de bon.
damnat. l. 3. ad l. Julianam maist. l. smetudiny. C. de vna, et vna. l. 16. C. de
re milit. lib. 12. l. 3. Romuli: 9. sed et q. Principi. iust. de iure nat. l. 1. de vrb. et
Princij. l. 2. de iust. et iure. l. 68. de rei vindicat. l. 3. s. vrb. de off. pfect. vrb.
l. 1. s. 12. de off. pfect. vrb. l. nam ad salutem. s. fin. de off. pfect. clement.
2. s. vrb. de heredit. l. 3. s. 1. ff. ad l. Cor. de heredit. l. 1. coly. l. fin. C. de ppen-
ty sacri cub. lib. 12. l. 1. ad l. Julij de vrb. pub. l. vna. C. de venat. ferar. l. vna.
C. de irenarchy. l. 1. et q. toty. C. de fabricis. lib. 11. Non. vrb. 85 de army. l. 9. de
iust. et iure. q. quid culpate 13. q. 1. l. armorum. del. sig. l. reming. C. de re milit.
l. 1. C. ut nemini liceat sine iudice. l. hosty 24. de Captiv. l. 3. s. vrb. l. 14. de re
militari. l. 4. l. 3. et fin. et l. 8. n. 6. lib. 6. Recogit. l. 16. et 17. n. 23. lib. 8. Recogitab.
Ex D.D. Joh. Sloss. et Barthol. Ombry lib. 1. de Porto. Sillij Hakicy lib. 12. de
bello gunico. Prathay, et Baldviny ad H. Romuli. Nicarnoyen lib. 2. antiquit.
Pomponij luy de potat. Senatry, et Pleby. Camilly Borally de pstantia Regij
Catalia. q. 32. Anala de bella. lib. 1. q. 2. Antimer de Dorhyat de donat. Regij
part. 2. q. 26. q. tot. Bobadilla in politica lib. 1. q. 13. Osnat ad Dor. 17. om. q. 8.
D. Sonzaler q. 1. extra de off. delegati n. 15. Deby Sry. de Regub. lib. 9. q. 1. Diny
Joany in Apocalypsi q. 12. Valentin illuy. lib. 1. n. 2. q. 5. Hogingy de iure vrb.
num, et armor. q. 17 q. tot. Liby lib. 4. q. 16. et 19. Sixbray de Regub. lib. 1. q.
2. D. Castillo de tertij q. 41. a n. 85. Regol de Regub. q. 28. D. Covarrub. in
Reg. pccaty. 2. q. 8. 9. D. Borzano emblem. 26. et emblem. 83. cy multy reg. Alia
ty emblem. 177. Cicero lib. 1. off. 3. Suberrez grachi. lib. 4. q. 24. et 25. D. Crespi
obrum 102. Civico stauer. 132. Allicy in vrb. Neapolitan. lib. 2. rubr. 9. Hec
bedy ad plecty H. Regm. Fermosiny in q. 10. extra de vrb. q. 58 q. toty.
D. Laurenty Mathy de re criminali stouerica 31. et stouer. 23. q. toty =

et primo adversus t. nosty conclusionem partem, quam ex Bart. et Sloss. fidelit.
assumptionay. ubi diximus nemini licere etiam cy licentia moderatores Provinciarum
arma publice in hostes movere insculptis, et insculptis Imperatoribus, sic argument.

Et si prius non licet bellum iniicere, & arma aduersus hostes mouere, etiam
cum licentia Proconsulis, aut Praetoris insulto Principe, et ad offensiuam, et uindictam
paranti, non tamen ad tutamen Ciuitatis, & uiam defensionis, et ad repellendam
iniuriam mouent, et parant: qd perperam Imperatoris alunt, nulli qm licere
et. ante qd. si hostes repente irruant in uinciam, maxime ad abeundi dan-
uam facultas dicitur, et damno. est. In te naturae defensio, et uincij gubna-
tio licita est. l. 3. s. q. igit ff. de l. et u. l. ut uin. ff. de l. et u. s. ab eo, ut
brutj etiam facultas hae naturali instinctu tributa sit. l. 1. s. q. anctos ff. s. qua-
drupes pauper. fec: pariter etiam ad patrij defensionis naturalij ratio inclinatur. In
uin facit, et impellit, cum defensio necessaria sit, ut Ouidij aiebat t. audendo

Mors qua natae solum dulcedine cunctos
ducit, et in membris non sinit esse suis.

etiam feminis, ut in bello punicj strigisse Sibylli Stacij canit lib. 12. ibi.

sed enim non femina, cecit

mente ggnare uiros, et laudij pascere partem.

Sed hae facultas naturali iure speies nulla lege positua tolli, et auferri potest. arg.
tex in l. q. ratio naturalij ff. de bonj damnat. l. 1. s. ueludij. C. de uin. et ueludij
ex qd perperam aiunt Imperatores nulli qm licere et. Anctos dicitur, et qd
assumptum exte. in l. tam collatorj ff. de l. et u. l. 12. Ubi Imperatoris qd
uoluit, et dicitur in milite, hoc est militij sacramentis dicitur, qui diuersi p
tationis numerj per orientj partes dicitur uirorum spectabilem ducem in uincij
parant, ut qd qd omni securitate sit curandum in qd dicitur finitij hostij p
sias: et statim speies remedium adhibeat: Ex quo tex aperte deducit, qd in uincij
necessitate tuendj securitatis licitum sit militibj arma sumere, et bellum iniicere
aduersus hostes sola iussione ducj, etiam insulto Imperatore: qd in recte
imperialium absolute definitur nulli qm. et. idem ualid exte in l. 3. ff. ad
l. l. l. magist. ibi enim Martiano ait crimen hae magistatj committere eum, qui in
pugna aduersus hostes ceciderit, quia arcem non tenuerit, seu contra hostes in-
cesserit: cum hae omnia absq. uoluntate armorum, et qd uoluntate uolentj fieri
non possint: qd non solum licet arma mouere in qd dicitur casibus insulto Principe, immo
licet et negligentis qd dicitur. crimen est.

Nec sufficiens si dixerit qd dicitur iura qd dicitur in qd dicitur longinquj, ubi ade-
undi Imperatorem facultas periculosa est, ut qd dicitur tex in d. l. 18. C. de re milit. lib.
12. ibi qd orientj partes. nam hoc aperte uincit ex ratio tex ubi id statuit non
in solo Italia, sed in quinta Campania, ad cuius Consulem qd dicitur dirigij, et
ratione qd dicitur; nam cum eadem necessitas defensionis sit in locj qd dicitur, uel
fronte, uel p
sias, uel longinquj, eadem copia, et licentia parare debet: qd nulla
habita distinctione perperam nulli Imperatoris alunt. et. Uincij absolute assumptum
qdat ex eo qd bellum aduersus hostes sine defensionis, sine inuicij, et uincij sit, non
quod licet, et Imperatoris, sed quod qd dicitur, qd dicitur Romanam: ergo abj
Imperatorum Consultatione et uincij dum sic dicitur qd dicitur armorum inuicij
copia militibj, aut ciuibj tribuit debet: ergo qd dicitur Imperatoris et. ante qd dicitur
ex l. Romuli s. Ubi Romulus inquit Populo magistatj orando, licet uincij, bella di-
cerant. quam licet qd dicitur uoluit. et dicitur qd dicitur lib. 2. quare Pompe.

vidy Istus de potestate Senatus. et plebs dicit Populus Magni huius creatus, lege
 sancit, bella decernere. Idem tenent Camillus Borreley de potestate Regi Colo-
 lia. q. 32. Antia de iure belli. lib. 1. q. 2. Et cum infinitis Antunes de Portugal de
 locat. Regi lib. 1. q. 26. in princ. Ergo absque notitia Principis arma aduersus
 hostes mouendi, et bellum indicendi ius, et facultas est: Ergo omnibus licet obta-
 to Reipublice facultate aduersus hostes irruere, et arma mouere: q. perperam im-
 peratoris est. Sed dicit, q. quoniam Romuli lege iura belli, et pacis tributa e-
 rant populo. expost facto autem lege Regia populus in Imperatorem omnem-
 suam potestatem transiit. s. sed, et quod Principi. l. i. tit. de iure iur. gent. de-
 incipi, Ergo bellum indicendi ius per Imperatores, non per Reipublicam fuit,
 ut plerique auctores testantur = Sed adhuc ista nostra solutio, et Reipublice
 nostre sic inuenit. licet indicendi bellum potestas in Principem lege Regia trans-
 lata censeatur, non tamen absolute hoc Principi unquam secutum fuit; sed
 ita ei fas est bellum indicere, si Consentiant Populi, vel optimates, qui popu-
 li vicem sustinent: q. non sufficit Imperatorem Consul, et scientem esse, ut ar-
 ma aduersus hostes moueant: antea. q. bati. nam antiquitus Principes inuisit, et
 indeliberate bellum indicere non poterat, sed adhibito literatorum scilio, hoc
 desumptum erat ex Atheniensibus, qui ob hoc Pallady ciuitatis Deam, et electoriam
 cum Chyces, et armis, et simul cum libro designabant hoc temate armis et li-
teris, ut designat D. Solozany emblem. 26. h. versibus.

Pallady hęc icon una est, calumque Minervę
 Nomina bina duplex munus habere dedit.

hocque in omnibus fere Regni politicis observat, ut absque scilio Senatus, Parla-
 menti, aut Curiarum Principis nullo modo bellum offensiuum indicere possit: q.
 non sufficit scientia Principis, etiam post legem Regiam, ut aduersus hostes arma
 moueant =

Secundo aduersus eandem nostri rex parat, et secundę ipius sensum in
 conclusionem deductum, nempe n. licere subditis Imperis gratiam arma moue-
 re, et deferre. sic arg. non omne armorum genus subditis, et vasally in iudi-
 ci potest: q. perperam Imperatoris alunt quorundam. armorum amodum, et de-
 lationem inuicendam esse = antea. q. bati. arma q. ad defensionem, non ad offensiuam
 parari solent subditis in iudici n. possunt: q. absolute perperam loquunt Impera-
 tores = antea. q. bati. non minus iuris naturalis est gerrum tutamen, et populatio
 iniurię, ut supra q. bati. est, quam omne id, q. ad gerrum tutamen, et
 gerrum tutamen moderate parari: q. arma, que ad defensionem parant, veluti
 enses, pueri, et similia nulla lege potest subditis auferri possunt: q. bati.
 asumptum sequenti consideratione: Indici, cui iuris dicitur. scissa est omnia videtur
 scissa, sine quibus iuris dicitur expellere n. potest. l. 2. ff. de iuris dicitur. quare Indici,
 et eorum iuris dicitur arma scissa sunt ad tuendam iuris dictionem suam. l. 2. ff. de iuris dicitur =
 68. ff. de iuris dicitur. ibi. manu militum ab eo gerrum transferri. l. 3. ff. de iuris dicitur. ff. de
 off. p. facti. sig. l. 1. s. 12. ff. de off. p. facti. vbi. non solum defensiva, sed et offensiuam,
 et inobediens dicitur. l. nam ad salutem. s. fin. ff. de off. p. facti. Clement. 2. s. vlt. de

hyrcanij. l. 6. tit. 6. lib. 6. Recopt. Bobadilla in politica. lib. 1. q. 13. ergo pariter cum de-
fensio gratia naturali iure scissa, et gemita est, eodem iure, omnia ad defensionem
necessaria scissa esse videntur: quod arma defensiva nulla lege politica iuste subditi
auferri possunt. et eorum usus interdici. faciunt. trad. ab Ottav. ad Don. lib. 12. smat.
10. 5. luphin. tit. At. D. Gonzalez in q. 1. extra de off. delegati. 2. 13. facit ad ingradus
distinguitur optimus lex in l. 3. in q. imeto dit. ff. ad l. Cornel. de sicar. ubi habet quod
legis Cornelij tenent eum, qui venenum malum habuerit, et vendiderit. postea subi-
cit Ceteri non fructa addit venenum malum, nam et venenum quidem bonum esse;
itaque illud venenum dabitur. Et hominum occidendi causa parat, et ad offensionem,
non vero si venenum habeat, et vendat ad medellam, quoniam utrumque in malum
pariter fieri possit. ex qua distinctio sic insurge. En ubi venenum spectio, et venditio
ita demum dabitur si ad nocendum paratus sit, non si ad vitam tutamen,
et salutem medellam: quod pariter ille armorum usus, et illa delatio dabitur, quod
ad nocendum, non quod ad tutamen vitae, et defensionem paratus = Auger difficultas
facit ex text. in l. 1. ff. ad l. Corn. de sicariis. in princ. ubi habet eum, qui cum
armis ambulaverit, gratia illius legis tenent; si tamen furis faciendi causa, vel homi-
num occidendi intentione arma portauerit: ex quo text. aperte deducit non omnes
armorum usum interdici, et puniri, sed dumtaxat, qui ad nocendum, et ad
offensionem aliter; nulla igitur politica, et politica lege fieri potuit iuste, ut ar-
morum usus ad defensionem dumtaxat paratus subditi variis penitus interdici-
retur: ergo si recte Imperatoris nostri quorum armorum usus subditi quibus Cam-
panis abstulerunt = in idem spirat text. in l. fin. C. de portis sacri cubiculi lib.
12. ubi habet quod contra utrumque cubiculi tam Imperatoris, quam ipsius arma por-
tare posse, cum ad videndum agros suos, vel ob aliam causam profuerint: ex quo
evidenter multo magis ad defensionem gratiam, et vitam tutelam arma posse deferre. Nec
satisfacere si dixerit: Hoc Anastasium Imperatorem specialiter illi sceleris, ut ex ipso
text. evincit, ut alij pluribus primitus speciali sceleris est. Veluti Sionarchij, et ve-
natoribus ferarum, quibus Leonis interficere sceleris est. l. 1. in C. de venat. ferarum.
Iste dicto Greg. de Regis lib. 9. q. 1. nam adversus solutorem aperte facit text. in l. 1.
ff. ad l. Jul. de lib. pub. ubi Marcianus dicit aut l. Julia de lib. pub. tenent eum, qui
arma domi suae coegerit, nisi venationis, vel itineris, vel navigationis causa parata
habuerit. ex quo text. clare deducit omnibus licere non solum defensionem, et tutamentum
causa arma habere, et huiusmodi; sed quod magis est recreationis causa, dum modo ad
offensionem parata non sint, etiam gratia evincit: quod de primo ad ultimum subducitur
armorum delationem, et usum quibus ad defensionem naturalem paratis nulla politi-
ca ratione subditi ista scriptum naturalis rationis auferri posse =

Restio adversus motum Imperatoris Sancionem, quatenus sub generalitate ipsius
arma ex rebellia, et ad nocendum dumtaxat parata. Sphondant: sic arguitur arma
bellica, et ad nocendum dumtaxat parata, veluti arcus, sagittae, lanceae, gladii, et si-
miles, et aequales nos sulphurea instrumenta regibus mensuris vulgo pyrologis. et habentur
non solum moveri ad nocendum non possunt: sed alij legibus quoniam est, sed nec ven-
di alij, quam militibus possunt, nec extra publicam fabricam fabricari: quod per am
Imperatoris nostri dumtaxat horum armorum usum, et amissionem dabitur. Sphondant
assumptum ex toto ff. in nota Tabul. declarat. C. de fabricis lib. 12. ubi fabricis de-

327

signati erant cum operationibus officialibus, sub cura Magistri officii ad extirpanda, et
 efficienda arma militaria: in idem tendit non^o lib. 85. de armis. ubi statuit nulli
 quolibet fabricare licere arma fabricare, nec illa vendere, aut mutare, sed
 in usus bellicos Imperatori tradenda esse: Nec solum quibet armorum militarium vendi-
 tis, sed etiam quominus ea ementes amissione eorum, et non solum quibus ego ven-
 dicant, ut ex h. non. vers. hanc igitur evidenti probat et ad ipsam legem. qui in
 illa adicitur lex in l. ult. d. magis. ff. de publico. ergo armorum, quae ad bella, et
 ad defensionem parantur, non solum usui, et amoto, sed et emptio, et venditio, et
 omnia quae omnibus indidicta sunt. ergo operam Imperatoris nostri dumtaxat
 armorum huiusmodi usum, et amotionem subditis quibusvis Campanis indidictum: sine
 igitur de amotione, et usu armorum publice adversus hostes indidicta bello: sine
 de armorum usu privato ad defensionem, sine de usu privato armorum ad bella,
 et defensionem dumtaxat deservientis non textus intelligas, recte sensu, et politica
 ratione universalis, et absoluta Imperatoris decisio stare non potest.

Sed his rationibus dubitandi minime obstantibus verissima est
 nostri lex intelligentia, quam ex Bart. et Slov. in solutione reddidimus, et
 ut clarius innotescat digna exhibenda sunt: et 1° sciendum est bellorum ori-
 ginem in Paradiso fuisse: Cum enim Lucifer se equalem Deo facere vo-
 luisse, Deo optimo maximo Michaeli Angelorum Principi in lauferis, et
 eius sequaces bellum decrevit, quibus delictis de paradiso egesto pulsi sunt.
 d. Joannes in Apocalypsi. c. 12. Postea tant homines divinis rationibus, ut unus
 quisque in gloria Hierusalem bella orta sunt, et captivitate regunt. ut ait Christus
 in l. ex hoc iure. ff. de iust. et iure. et adeo apud gentes omnes bella inuallu-
 runt, ut iury gentium esse dicerent. videndi latissime de hoc agente Aiala de
 iure belli. Et hinc Boet de re militari. Borrellus de potentia Regis Catholici
 c. 32. in gr. ex pluribus Valentia dicit. lib. 1. c. 2. c. 3. quae et totae. et de insigniis
 militariibus Labero, Aquila, Crux, et aliis pluribus, et de ducibus, Centurionibus, et
 aliis officiis Theodor. Hogingius latissime de iure insigniis et armorum. c. 13. et totae.
 et de forma indicendi bellum adversus hostes certis solemnitatibus. ubi dicitur
 a Legato Romanorum fauce cooperta iuxta limites hostiles, quibus bellum minatur.
 triquetra tribus diebus haurit: postea lancea eicta iuxta fines hostium. videndum Bo-
 rrellus ubi sup. d. c. 32. et ut quibus ad positum quoniam sciendum est, apud Romanos
 genus Populum, cuius erat summum Imperium belli indicendi, quibusque insigniis
 fuisse, ut tradit Libius lib. 4. et lib. 16. c. 13. ut videtur ex l. Bonuli 5. quam Praxius volu-
 it, et nota Borrellus ubi sup. n. 14. Cum autem populus lege Regis omnes ius, et po-
 testatem in Imperatorem transferret. l. 1. ff. de cogit. Princip. Julius Caesar ius indica-
 di bellum a populo cepit auferre. Aiala de iure belli lib. 1. c. 2. et illis belli, pa-
 cijque arbitrium ad Regis Principes, qui superiorem non recipere spectat, tanquam de
 Regibus Mauribus. l. 3. ff. ad l. sul. Mancip. c. quid cogat. 13. q. 1. et h. vis. tes. Six-
 tianus de Regibus lib. 1. c. 2. Borrellus ubi sup. ex pluribus d. Joannes del. Capiti.
 de tertio c. 11. a n. 85. Antonius de heretico. p. 2. c. 26. q. totae. Atque ita inferri
 vasallus, qui iure Principe bellum gerit, vel ex iure parant, vel arma movet cri-
 men legi maiestatis mittit. l. Papinianus. d. rei jurisdictionis. ff. de adq. heredit. l. 3. c. 1.

Ad s. Iulianum Maiestatis. s. nempe C. de re milit. l. 12. d. d. ubi supra. Immo Leges
de Regibus q. 28. quia privati bellum indicere nequit; neque etiam civitatis subie-
cti, qui privatorum loca habent. s. cum qui ff. de v. sig. Ideoque si subditi aliquam in-
iuriam patiuntur apud superiorem agere debent, ut sicut dicitur in c. de re milit. ff. ad
Macedon. l. si quis intantam. C. unde vi. neque s. bi ipsi in dicitur patet. l. 1. C. de re
milit. licet sine iudice se vindict. s. Principes supra facere nequeunt, et ad alios in-
cipiunt iniuriam patiuntur. nec est dicitur in c. de re milit. tunc enim arma in locis legum subditi-
tibus esse, ut ait D. Augustinus in ep. Dominus 23. p. 2. Ex quo fuit nostri rex prima,
et verior intelligentia: Recte enim Imperatores nostri Regebant Bulghoro Conuli
quintus Cangabiz, qui in Italia erat, et solusque teste Pasovatis. ne licet alicui in-
cipi Principibus arma mouere; neque alicui mouendorum armorum copia tribuitur
aduersus hostes, cum hoc privatis insubly Principibus nulli licet, et tale bellum
dicitur latrocinium, et de f. d. l. hostes 28. de Captiv. l. 118. ff. de verb. sig. Cum inter
belli iuri requisiti Principalem locum obtineat, s. a Principe in Regem necesse
superiorem moueat. D. Valentia. D. Castilla. Antuanz de Portugal. et alij loci sup. cita-
ti = quandoque tamen privati licet bellum indicere aduersus hostes = licet priva-
tis militibus, et ducibus arma mouere aduersus hostes insulto Principe, si hostes Re-
gente irruant intra fines Imperij, et loca limitanea debent. s. quia naturalis de
sensu Politicorum semper excludit censet. 2. quia nimis dicitur, et quidam
forte Principis licentiam spectare: quare Imperator Augustinus Rescriptum Iohanni Ma-
gistro militum, ut omnes milites, qui per partes Orientis existerent (quos duas opem
scirent. si casus forte Regentis occurreret, Cui Competens, et promptum Remedium
adhibere oporteret: Immo extra dicitur, et tunc, Castellique diuisione hosti tradere,
et in cetera relinquere capitale, et quidam crimen est. l. 1. ff. ad s. Iulianum. d. l. tam
Calatorij 16. C. de re milit. l. 12. = Idem licet privatis civibus quincialibus in his lo-
cis, qui hostibus finitimi sunt vulgo frontes, si Regente obidione claudant: sed hoc
omnia generalibus bellum indicere non est, sed opprobriare violentiam, et ipsam trahi,
ditionemque Principis seruare, ad quod insus, et omnes Principis Imperij censetur,
neque est in iure expressa vedunt facta, quare in hoc legi generali leguntur interdita
non censetur =

Principibus autem non semper fas est bella aduersus hostes indicere; sed iustis cau-
sis instrumentibus, quae ex D. Augustino, et alij latissime recensentur. Conarrub. in
Reg. p. 2. p. 2. p. 2. Panisota dicitur. var. l. 1. p. 33. Camilly Dorvelly. d. ep. 32. d.
Castilla de re milit. q. 41. a. n. 83. Antuanz de lozat. Regij. d. p. 2. ep. 26. p. 2. Qua-
re D. D. Ioannes de Solozano aliquibus emblematis politice Principem monere, ne
passim, et Ambiciose in maximam Vasalorum quinciam bella moueat: nadesen-
blem. 26. ne absque iudice gradentium bellum indicere liceat, in d. q. arumt Pala-
di Irenem apud Atheniensis cum clypeo, et Lancea in manu dextra, in sinistra vero
cum libro hoc semate armis exhibere, ut moueat milium inuendum esse, ut in tot
quincis Europae, et etiam barbaris praticari videntur = 2. Emblem 87 inuclit in
Principes auaros, et Ambiciose, qui aliena suauant, et q. terris punita Uniuersa no-
uant, Regni Celsit oblati: legunt enim duos Reges, qui ensibus nulli punitum
terris in medio glori existantibus firmit. hoc semate, in Reges q. terris punita certan-
tes. hi Versibus subiecti =

O quata est mundi flouy qk terry
 part: O breuy sane mica mundialy
 machinz & claudery patula inuidendo
 corpora punito.
 Quid face, et ferro ragity. Dyrani.

Et emblem: 88. monet, ne cupidi gloriy ut magny Alexander, et Cysar Princi-
 pes omnia desident. picty fally galkinacy in terra desertantibz, hoc temate in
 gloriam & sola gloria certamen. et hy versibz subiecty.

Infantum crytata micat geny murice Caro
 hincta, nec in glumas lex iubat, arma Ynant.
 Sic humili Yges, Maigtatibzque superbz
 Przhia Conglomerant, bellaque fausty agit.

postea emblem: 89. gponit lamna, et calamitaty belli, desingens id, qd hosty per
 Legatum suy Davio bellum mouenti misit. Ranam quippe, sagitam, murum, et
 anim, perygy significat sily, famey, sanguisq; efusio, claly, et homicidia hec toma
 te. Belli lamna. hyque versibz.

Davio quadruplex est muny misy ab hoste:
 Rana, Sagita simul Cogyia, Mury, et auis-
 Rana titim, Cogyique galam fera pzhia signat,
 famey muri inerat bellicy agty am.

sequit emblem: 90. desingens nauim in medio pelagi, undiq; agitatam ventz qd
 naufragium, significans iram Prinipz, et passiones bella mouentz, qy populo qua-
 sant, et Regnum fluctuare faciunt = quare nullo iure, nullaque politica ratione
 Prinipibz licet pacem arma mouere aduersy hosty: sed tunc tamen cum alit
 iniuriam factam ppulsare nequit, vel qria, inuasionem occupata, recuperare, vel
 aliter pacz serenitate Regnum frui n potest, ut Aluady aiebat emblem. 177. hy
 versibz.

arma procul iaceant, fas sit tunc sumere bellum
 quando aliter pacz non potest arte frui.

Et Cicero lib. 1. off. ait. Cumque duo genera sint discipulandi alterum, rationy,
alterum per vim, illudque sit qpiun hominy, hocq; bellorum, reuocandz e ad qri-
teriy, cum vti n liceat superiore. Prosequit D. D. Soborcano tit. Emblem atibz
 latissime, manet qpi qdormlibet armorum mouendorum facultaty pzinatue
 geny Prinipem n recognoscuntz superiorum esse. nec vlli pzinato inuis, et inuicibilis
 auge. licere ut nostri Imperatoris aiant

Secundo notandum est non minus veram esse nostri lex declarationis, si in seum
 de sensu accipiatur, scilicet abicere subditz vadaly arma ~~abdicere~~; eo sensu accepty
 vbi lex. qd idem sit arma mouere, ac ea delerru, et portare, absque licentia Prinipz
 qd, et ratio est quia regulariter armorum vsus, et delatio gubibz qd. l. 1. ff. ad l. liti-
 selvi pub. ant. de army d. sin autem, et notant qter antiquiorz. Didamy Durca
 hb. 2. ordinam. colun. 579. B. badilla in politica hb. 1. q. 13. Sabinerz pract. gyst.
 hb. 4. q. 24. et 25. et hb. 1. pract. q. 12. illo enim gubibz, quia delatio armorum
 gpiat causam ad violentiaz, et homicidia. l. 1. seruy. C. de hy qui ad Ecclisy. l. si
 quz in hoc geny. C. de episy, et clericz. faul. inuectiua Ouidy hb. 1. elegia 10. ibi.
 Quis fuit horrendy grimy, qui prohibet ensy.
 quam ferris, et vire ferrey ille fuit =

et occasio ad delicta semper removenda est. l. i. ff. nauis caryony; cum nemo sit in
 te tempore occurrere, quam potest vulnerata causa remedium prebere. l. fin. C. in
 quibus cau. in indy. vgl. d. i. nec. idem in nostra lege secundum gradum sensum armo-
 rum delictis, et vni prohibet, et in Auth. de armis. d. s. i. autem. ex quibus vni co-
 uenta, et immutata videt antiqui iuris dispositio, qua non absolute interdictum fuit
 armorum vni, sed permittit, in quibuslibet casibus d. l. i. ff. ad l. i. l. i. ubi quibus vni
 tamen est, etiam post Republicam armis Imperatorum edictam l. i. ubi indulgentiam da-
 vare, sicut, ut quis arma in loco suo habere possit, venationis, itineris, et navi-
 gationis causa. hocq. rationabiliter aseruit. Etiam ubi maior periculum veritatis, ma-
 ior quidem expositis, nec quicquam cogendum est inermis latronis, et piratarum incur-
 sibus expositis iter agere, aut navigare; nec etiam venationis Regalis, et voluptuo-
 sum exercitiis auferendum est: nulla enim tam generalis lex, que limitationes, et co-
 quingit plures non admittat, ut late fundat d. Crisp. observat. q. totam, et nostra lex
 admittit. l. i. limitatio est in casibus supradictis d. l. i. ff. ad l. i. l. i. ubi. 2.º est in
 ministeris iudicis, quibus ad cobibendas facinorosas arma deferre semper fuit. l. 3.
 S. i. v. ff. de off. iudic. vgl. l. i. s. 12. ff. de off. iudic. vrb. l. qm. vgl. d. 68. ff.
 de rei vindic. 2.º venationis ferarum, quibus datum est licet occidere. l. vn. C. de
 venat. ferar. lib. 12. 3.º irenarchis, qui per itinera latrones, et vias quatuor gra-
 quebant, in quorum locum hodie succedit munus vulgo de la militia dela herman-
 dad. et est lex. in l. vn. C. de irenarchis. iuncto Petri Greg. vgl. sup. 4.º militibus,
 dum in expeditione sunt. l. 3. S. miles de re militari. et grauius puniebatur si arma
 alienasset. l. qui Comasus 14. ff. de illi. ff. idem scesum est Imperatoris sacri cubiculi, cum
 ad videntes agros suos, seu aliam hanc causa perierunt. quamvis venio s. longe
 secundum gloriam intellectus in l. fin. C. de oppositis sacri cubiculi. et alibi extra urbem
 arma portandi itineris, vel navigationis causa omnibus secus erat. d. l. i. ff. ad l. i. l. i.
 de iur. pub. extra haec vero casus, et alios, de quibus Airaco ston. 152. Affertur in
 dicit. Neapolit. lib. 1. vbr. 9. an. 4. nulli licet fuit arma portare, et secus per ciuita-
 tem deferre: Neque obstat eodem iure, quo defensio naturalis permittit, eodq. et qui-
 bi. debere omnia, que ad defensionem parantur. Hanc enim tunc quoniam, et quoniam im-
 minet periculum: quod cessat cum omnibus nullo excepto intra ciuitatis armorum vni
 interdictum, quoniam cum alia ratio non minus naturalis hanc suadet prohibitionem, immo
 rum ratio euitandae occasionis delinquendi, que iustam facit legem politicam ad san-
 ciendam: necq. lege Cornelia non permittit arma deferre, nisi hominum occidendi cau-
 sa deferant, quod quoniam facit, cum alia lege hoc prohibeat. nempe l. i. i. de iur. pub. l.
 d. l. i. l. i. ff. de off. iudic. vgl. vni. vn. q. vn. less. sup. habet obiectum quicquam: manet itaq. ac-
 per nostram legem quorumq. armorum, etiam eorum, que ad defensionem parantur, vni
 et delationem interdictum esse. vidend. de iur. et Civ. in l. armorum. ff. de iur. iudic. ubi ha-
 betur quid appellat armorum sineant = nostris autem legibus permittit omnibus portare enses
 vel enses, et pugiones, exceptis Arripis vulgo abo Cocheros. l. 20. ff. 23. lib. 4. Recopil.
 non vero pugiones dumtaxat, extra ciuitatem vero, etiam arcibus et gradibus mensuris in-
 neris, vel navigationis causa, vel venationis portare possunt. l. 4. s. et fin. et ibi. de
 beday. lib. 6. ff. 6. Recopil. Ita vero intra ciuitatem enses, et pugiones portare licet, si tran-
 sacta hora leuina noctis non sit: post eam enim horam nulli licet arma portare, ad
 euitandam Vixor, seditionem, et inquietudinem: ob idque dictis legibus cautum, ut ea hora

329

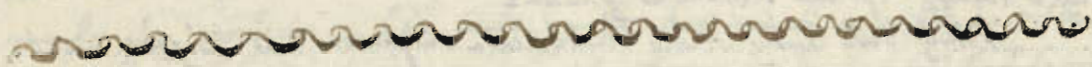
Campana pulch. vulgo vela vela. ut domus adnoceant: signu' igit post-gulationem campanam cum armis apprehendat, ea amittit, & quandoque extraordinarie puniunt. Videndi sunt ad plures questiones & dictarum legum inter Alcedes = Subarrea. grade. 2. lib. 2. 24. Bobadilla. in politica. d. 1. 13. Somer. in l. 4. Pauli. d. n. 48. et alij Regnicolae =

Verbis salendum et notandum est, multo maiori ratione arma offensiva, et eorum vna naves legi dispositione interdich esse. etiam ex hoc ob aliam causam, et quod quam ad nocendum parari solent, et tota lege subia delicti pub. sed et l. Corn. de Sicanis ea defensus, et portans puniunt. d. l. 1. ff. ad l. sub. de re. pub. d. l. 1. ff. ad l. Corn. de Sicanis. ea antiquitus erant arma bellica, veluti arcus, sagittae, lanceae, gladij, et similes, de quibus fuit Fabricensium scola, et militia certa, qui in publicis fabricis arma bellica fabricabant, et erant sub disposit. Magistris off. l. 2. 3. et 4. C. de fabricensib. His soli arma fabricare licebat, et privati, et illa non post nostrae libertatis edita cautio fuit, ne liceat fabricensibus arma vendere privati, et ab emptoribus arma inveniunt auferri, et reddito Joh. de dy positioni nostri tex. de novo fuit addit: id etiam & dicta novella & dictis fabricensibus generatim & capitul. et deputatis, et nova arma, quae fabricaverint statim reponant in publico armamentario. Idem capitul. Balistarum: nam fuerunt varia fabricarum genera, alij armorum, alij sentorum, alij sagittarum, et alij diversorum, de quibus Cujas. ad & dictam novellam: Nulla igit facta differentia armorum, sive ad defensionem, sive ad offensivam duntaxat parant: nostrae legi dispositione eorum vni abique scientia Principis interdicit, nec ulli generatim abique vni Principis speciali occasione et permissio =

Nostrae vero legibus Patris instrumenta sulphurea, sive scilicet manalia regibus mensuraz, vulgo gytolas, pedernales, Carabinas, trabacos, et similia arma, quae ad nocendum duntaxat parata sunt, emise prohibent, et sancitur ex in-hisime, ut si quis nocte, dieve ea portaverit, huiusque vni fuerit in vira, vel alij licet vulnus, aut homicidium sequatur non sit poena mortis, et bonorum confiscatione spectat, et ut alienari habeat. sed si quis huius armis vni in fuerit, sed ea domi habuerit, et ibidem inveniatur poena exilij ab universo Regno, et dimidij bonorum partij confiscatione multatur. l. 8. l. 1. lib. 6. tit. 6. Recopilat. l. 16. et 17. tit. 23. lib. 4. Recopil. a quibus poena duntaxat nona grammatica excepti fuerunt Custodes Castellae et militum & questus. vulgo los guardas de Castilla, a quibus se permittit traher de gytolas. Talos Canales ligeros. vna. ut in d. grammat. Caueat. Videndi Regnicolae ad dd. l. 1. et infra referendi: Idem Pontificij sancionibus cautio est & Piz. 4. et Pium 5. teste Paguera deciv. 56. n. 9. et Farinaz in gravi criminali. q. 103. et & subij 2. sanctio extat clericis minorum ordinum, qui ex huius armis delicta perpetraverint, fore privilegio non gaudere. et a iudice seculari posse puniri, an id dicendum sit in clericis minorum ordinum, Religiosisque exemptis: Inter, et rationabiliter negativa sententia est, testis sit corpus in ciuitate Valencina, et multum ab hinc annis stragem Portuga vni existente excedens. d. Duce de Beraguz: quirit etiam an militi sancti offitij cum huius armis apprehensi a iudicibus Regij puniri possint, quin privilegio exemptorum uti valeant. De hoc videndus Fermosus in q. 10. extra de institution. q. 58. latissime.

existente

Item quæritur an hoc crimen gladiatorium censeatur, neque occultare et gladiis armis
ad effectum institutionis Gregoriorum circa immunitatis edictorum, legum latissime
D. D. Mathæi de re criminali. Moner. 31. § totam. et stroueri. 29. ubi dicitur. cum
matris stringentis die 7 Julij anno 666. Etiam Angela Konoler uxor unius
ex militibus Palatii vulgo Soldada de la guarda hora. 11. meridiana Bernar-
dinus uicer militem eiusdem Cohortis in atrio Palatii nostri Regis Catholici et pluri-
bus familiaribus agentem, coram populi copia eum, à tergo ictu sclopi manuali,
paruo, ac regibus mensuræ percussit, qui ex lethali vulnere seminum cecidit, ac
die sequenti eadem ferme hora occubuit: capta fuit et in carcerem
reclusa. Delictus omissa fuit, dicens gladiis Bernardinus publice in quodam cyth-
ra iniuriosa, undecimam Lacerentia in ipsam gladiis, quam ob causam eum
interfecit. Causa hinc, inde agitata, quæstio immunitatis suborta fuit, in qua mal-
bi generis, ut vulgo fertur, iuraverunt: obtinuit favorabilem sententiam, et quia Ber-
nardinus occasio gladii: et quia matris erat, ut alij Auctores Polij obijt in an-
ditoris Severi. L. gemitus imbita glori. ff. de minoribus. viderentur latissime ad glori-
quæstionis ex infinitis auctoribus episcopi Formosini. et D. D. Laurentij Mathæi
loij ubi supra. Manet demique ex generalitate nostri text. imota rubrica: regu-
tam esse. insulto, et iniuria Princeps quoruncumq. armorum usum mo-
uendorum facultatem subditis interdictam esse, et ut Principis
Regalia sequuntur: et pax, et tranquillitas Reipublicæ salu-
sunt: salus enim ipsius in politica Regni
Suprema lex esto =

Delecto

Ad lex. in lg. unica. C. ut nullus ex vicaneis

Antiquitus cum ex vicaneis, hoc est, in eod. vico habitantibus, aliqui damnum
extero fecisset, aliquidque eadem ex suentione debueret, cuiusvis alterius vica-
nei bona capiebant, ut creditor fieret satis: cum aut sup hoc Consalby fuisse
Imperator Zeno in present' substitutione decidit, n. solvan legibus, verum et rationi na-
turali stantium esse, quinquam q. aliorum debitor molestari. Itaque de Cyprose-
minem ex vicaneis, q. alterius vicanei strachy utcumq. oneribus inquietari
debere.

Conclusio.

vicaneis pro alterius vicanei eiusd. vici incolis, debitor molestari, et inquietari
vi non debet =

Et primo sic argumentor. neque legibus, neque naturali q. quibus stantibus e. unum 3
ex vicaneis q. alterius vicanei debitor teneri: q. personam in present' stantibus Imp' Zeno
distinguit. Antea. g. ubi Universitas ex pluribus distantibus inter se capitibus sita, nihil
est aliud, quam quidam sociata multitudo, quae vicem unius personae sustinet. L. mox
22. ff. de filiofamil. iuncto Lex. i. de her. q. 61. ob idque bona omnia habent, et unum
rum acquisitionem incolae cogere effecti sunt. L. 1. ff. de iur. iuncta L. 2. ff. de adq. pos. l. 11.
et 19. ff. ad Municip. L. 1. et q. tot. ff. de iur. univ. non. Panvirola lib. 1. thes. varior
q. 67. Sabbano de iur. q. 33. n. 14. D. Orz. lib. 4. de apud. q. 11. D. Gonzalez. in q. 4.
extra de testam. n. 12. Alamir. lib. 1. q. de reb. in d. l. 19. ff. ad Municip. At dum is-
tius sociata multitudo unius personae vice fungit, supposita fictione iudicium ex eius
regulis unius vicaneis q. debitor Conuicanei suenit: q. et. arumq. g. ubi ex d. i. i.

l. 22. ff. de filiofamil.

l. 3. d. 2. de ob. et act.

l. 1. et 3. C. de her. act.

l. 3. d. 2. de ob. et act. s. 2. de ob. et act. s. h. q. s. iust. de ob. q. ex g. strachy. L. 1. et q. tot. C. de
her. act. L. h. in om. 37. ff. de adq. her. inq. iuris habet. h. d. q. q. q.
q. aliunde hereditate, q. representatione unius q. defuncto personam substituit g. h. d. i.
n. oneribus aditibus, et obligari: q. parit eo ipso q. Conuicanei, seu unius vici, ad o-
p. d. incolae unam personam substituit, posita fictione, minime ut alia eius regulis q.
vna. alterum teneri, et obligatum sit = Idem g. ubi ex d. i. i. in d. l. 1. et q. tot. iust. q. q. q.
s. actiones iust. de act. ubi. n. alia ratione ex strachy filij g. act. tenet, nisi quia
filij attenda fictione unam q. parte personam parit. L. in iust. h. q. vult. ff. de her. et per
thum. q. parit in Conuicanei unam personam q. fictionis substitutionibus dicendum
erit =

l. 1. et q. tot. iust. q. q. q.

Augustinus de personis ex textu in l. si quis d. 9. ff. de iur. iur. ubi habet
idem censeri corpus universitatis etiam ad unum dumtaxat multitudinem residentem: ac si
quasi cum quo mansit, licet debita non straxerit, et suemire debitorum, et vicem in credito
tribus posse suemiri; sed hoc non nisi quia supposita fidei identitatis eadem persona cre-
ditur superius incola, ac eo, vel hi, qui debita straxerunt: quod recte iuxta iuris regulas ex
vicariis, seu incolis unus quod alterius debitis videtur, et suemitur. Sed et si deficeret fidei
identitatis ratio, attamen sufficeret ratio societatis sub eodem arato, vel circulo civitatis,
vel vici, ut mutuo alter alterius onera sustineret: quod sola ratione attenda, recte ex vicariis
unus quod debitis alterius tenet. Assumptum probat ex textu in l. ex officio 22. ff. de iur. iur. ubi
socius, qui secum socium alium sumpsit, non solum proprium factum, sed et assumpti socii factum
quoque prioribus sociis sustinere tenet: aut hoc non alia ratione procedit, nisi quia strac-
ta societatis mutuo obligat socios ad factum alienum: quod pariter stracta sub eodem circulo vi-
caneorum societatis mutuo obligat ipsos ad subeunda debita, et onera stracta non so-
cietatis vicaneis. Idem probat textus in l. pen. ff. de duobus reg. iuncto congregate. Ubi habe-
tur factum unius regis debendi alteri nocere, ita ut ex facto unius, et culpa alteri suemiri
possit: sed hoc non alia ratione, nisi quia in vicariam obligationem communitate incidit
quod pariter vicaneis, seu incolis, qui in corpore unus, in sollicitudinem unam incidunt communi-
tate quod vicaneorum factum teneri debent, cum ea ipsa ratio, quae ipsos sodales fecit in
modo, etiam in damno, et pro alieno socios, et sodales officere debet =

l. 7. ff. de iur. iur. ubi

l. 22. ff. de iur. iur.

l. pen. de duobus reg.

Sed dicitur hoc etiam in iura procedere, quando representationis interitus, vel so-
cietatis ratione modum aliquod est queritur ad eum, qui pro alio hodie suemitur
tunc enim ratione modi accepti, vel recipiendi proprius est, et ipsum onera subire ex
textu in l. secundum naturam. ff. de reg. iur. l. fin. c. de heredi. decur. Cum autem non alio
identitatis, seu sollicitudinis vicaneorum, seu municipalium eos iungat, ut modum apud ipsos
commune sit alicuius loci, alterum alterius onera subire proprius non est. Verum advenit
hoc sic iuribus: etiam si modum aliquod commune non sit, attamen representationis, seu sollicitu-
tis mutui periculi ratio vicaneos facit: quod predicto effugio non obstante manet certum
non esse ista iuris regulas vicaneis alterum, alterius vicaneis onera subire. Assumptum
probat ex textu in l. etiam ibi. ff. de adm. iur. l. fin. ubi habet unus executoribus, etiam collegae,
et statory nomine teneri, si iste aliquis in administratione admittit, et solvendo non sit.
Idem probat ex textu in l. Imperator 4. cuncta l. 13. ff. ad Municipales. Ubi magistratus, qui rem-
publicam non administravit, si collegae, et socii in magistratu, qui administravit solvendo
non sit, reipublice tenet: et neque tutor, neque magistratus aliquam tunc communitatem
statore, aut collegae in magistratu habent: quod quia sollicitudinis sola, et in eodem officio societatis
efficit mutuo alterum alterius onera subire: quod ille in vicaneis corpore ille substituentibus de-
cendum videtur. Nec solum iure civili, verum et canonico quoque iure eadem regula probat, neque
sufficit identitatis, seu representationis ratio, ut quibus alterius onera subeant, maxime si in sol-
licitudinem corporis operis pecuniarum debitis videtur, ut probat textus in i. extra de solationib.
Ubi habet Regulum etiam eum, qui nihil loci ex necessitate boni accepit tenet debita eius
persolvere, maxime si in sollicitudinem Ecclesiae pecuniarum debitis accepit. Idem probat apud nos
textus in l. 4. ff. de iur. iur. p. 2. ubi habet successorem in rege, et si huiusmodi. Regis non existit tenet
si omnia debita eius persolvere, ut probat d. Anania in l. quidam 23. c. de iur. iur.
l. 1. c. de Sordaler. et Prosperus Fagn. in d. i. extra de solationib. sed hoc non nisi quia
representationis, et unitatis ratio, etiam remoto loco efficiunt onera communda: quod pariter in vicariis,
qui idem corpus officiant. l. 1. ff. de iur. iur. ubi dicitur videtur Augusti de iure

l. pen. c. de heredi. decur.

l. 13. de adm. iur.

l. 13. c. de Municip.

l. 1. extra de solat.

l. 4. ff. de iur. iur. p. 2.

cap. extra de iniurijs in 6.
Auth. ut si sint opignor.
l. 1. et tot. ff. de lib. 5. reij.

hyc eadem dubitandi ratio ex omni ad. traditore ad lex in y. t. extra de iniurijs
in 6. Auth. ut si sint opignor. seu non. 52. l. 4. et tot. ff. de lib. 5. reij. qui a-
ciunt, qd si Vasali unius Principis damnum aliquod pati sint, aliquidque eius alia ratione
debeat alterius alterius Regni, possunt agnoscere Regem, et bona cuiuscumq. Regnicoli, etiam
si debitor, et sibi satisfacere, qd in Margue appellat, et ait Cayac. ad vny. lex. et omnia
Regalia dicunt. sed hoc non alia ratione procedit, nisi quia, et legibus, et equitati qd
regny unius quincq. incolae societatis, et unius ratione sub dominica potestate un-
ius Principis subsidiariae invicem qd debity quincialiy teneri: qd fortiori multo ratione
unius vici vicane, et pot. strictiori meta. Sociati teneri debent subsidiariae tanquam
fideiusores, seu auctoratores qd debity ab ipis, vel alijs eius vici incolis strachy =

l. 7. §. fin. de usufr.

Secundo aduersy generalitatem nostri lex sic insurge. cum de causa hi-
butorum agit, et publica versat utilitas, recte vicane, et alterius vicane debity
suenit: qd absolute non est verum dicere Regnare legibus, et equitati, vicane pro
alterius vicane debity molitari = Assumpty qd ex lex in l. vny. ff. de
usufr. l. quyo 26. ff. de usufr. l. 2. qd vny. ubi habet fructuaris fundi possessorem
soluere tributa teneri, qd dominy debet fundi: sed hoc n alia ratione procedit,
nisi quia cum de hibitorum causa agit, et publica versat utilitas, quilibet in-
fruit societas in possessionibus, et qd dny, ut vny qd alio suenit valeat, et exigit: qd
recte vicane, qui possessor est qdiorum eius vici qd alio vicane suenit. si y-
te soluendo n sit = Angeli dny cultor ex lex in l. Imperatoris. ff. de publican. l.
ay possessor 3. ff. de censib. l. 1. qd dny ff. de iure fra. ubi habet eum, qui qd ob-
noxium tributy sparavit, non solum qd oneribus in qdria possessione decurrit, veru et
qd qdrity quoque tributy n venditore debity, et suo tempore decurrit teneri, et in-
quietari posse, favore publicy utilitatis: qd recte vicane, et qd tributy debity a
vicane suenit, et inquietari, qd adeo qdedit, ut eor. emptor tempore venditoris ay
venditore parit cari, ut ipse tributa agnoscat, et eo tamen magis qd dny ingredit poss-
sessorem quemlibet suenit, et si ipse inita suentione onus illud in alij transferent
l. in debitor 42. ff. de pacty. l. 1. C. sine cens. vel relig. est hoc n nisi qd publicy

l. Imperatoris, de publican.
l. 3. de censib.

favor sociy quodammodo efficit suenit, et possessor quod aliter ad soluenda hi-
buta: qd recte cum de hac causa agit ex vicane uny qd alio suenit =
sed dicy n ex eo tributa etiam qdritita nulla suentione obstante possessorum
agnoscere, qd id maleat publica utilitas; sed ex eo qd qd possessor est qd dny realiter
affecti oneri tributorum, quo posito, n tanquam debitor, sed tanquam possessor actione
reali suenit, ut tenet B. Amala in l. 1. et 2. C. de arborib. et fruct. lib. 10. Cum ergo vicane
nulla inderatione possessor inueniat qdiorum eius vici, qd ab alio possidente,
tributy sunt obnoxia, iniquy est ipsum, et si de tributorum onere agit qd alio vicane
suenit, et inquietari =

42. Regny. l. 1. C.
sine cens. vel religy.

Verum aduersy hoc sic insurge: etiam si possessor qd dny n inueniat curialy, vel
vicane, attamen qd debity publica ratione et utilitate strachy recte suenit: qd ex
eo tenet vicane qd vicane, qd possessor qd dny tributary edybat: assumpty qd ex
lex in l. vny. C. sumpty inunct. lib. 4. ubi habet sumpty inuncti munery Angariorum
ex eo vny ex curialibus fuisse, et ab eo excedat esse, qm qdferi ceabant in solutione ex-
traordinary suborti isty munery ob curiam publicy, vel armorum cusiony: sed onus
qd dicitur ratione possessiony minime quincialy qdritabant, et si maxime ob possessiony qd

l. vny. C. sumpty inunct.

etiam si possessor qd dny n inueniat curialy, vel
vicane, attamen qd debity publica ratione et utilitate strachy recte suenit: qd ex
eo tenet vicane qd vicane, qd possessor qd dny tributary edybat: assumpty qd ex
lex in l. vny. C. sumpty inunct. lib. 4. ubi habet sumpty inuncti munery Angariorum
ex eo vny ex curialibus fuisse, et ab eo excedat esse, qm qdferi ceabant in solutione ex-
traordinary suborti isty munery ob curiam publicy, vel armorum cusiony: sed onus
qd dicitur ratione possessiony minime quincialy qdritabant, et si maxime ob possessiony qd

Vel, si ultra tamen quicque, iuxta institutionem nostram teneri debent, quam possidero:
quod quia ratio publicae utilitatis efficit, ut delictum agitur, ut incolae, vel vicanei pro
alterius vicanei cessantibus, et non solvendi debitis, et oneribus teneantur =

Augeri difficultas ex tex. in l. ubi dicitur. fin. C. de omni agro deserto. lib. 11. c. 6.

l. fin. c. de omni
agro deserto. lib. 11.

Imperatores autem neminem Curialem & aliam territorij debiti inquietari debent, sed
utrumque & plebs ipsius obnoxia tributa exinde manuum: ex quo tex. in octavo
sententia eadem collegit, Curialem & debiti ipsius territorij, et ipsius plebs ratione societatis,
et munitionis posse suaveri, et si non ipse, sed eiusdem municipij incolae de-
bita staxerit: quod quibus veritate utilitas publica, quae in exacta habitatorum solutione, et
exactiore consistit, legibus staximus non est, unum ex vicaneis & alterius vicanei debiti
molestari, remota possessionis ratione = idem apud nos observatur in vechigal, quae solvant
Municipij poblacionis Granatenis, vulgo vecinos de la poblacion; etiam in Moravia
necnon defecerunt, et eorum possessiones, et agri in fycum coegerunt, divisa sunt in sortis
opidorum domus, agri, horti, fundi, et cetera eiusdem generis, et raris opidaneis, seu vicaneis
assignata modico censu imposito, ad quem omnes opidani in solidum tenent; itaque
exactores Regij a quolibet ipsorum vicaneorum quantum modico possidere, solidum
exigunt vechigal. ut testatur D. Anania in d. l. 23. C. de decanibus. lib. 10. At hoc quod
simi nati: Reges non admitterent si id legibus, et equitati staximus ammaduerent: quod non
verde Imperatores in presentibus staximus testantur =

tributa de poblacione
de Granata.

Denique Augeri hoc casu dubitandi ratio ex tex. in l. ubi dicitur. C. si Curiales velich
civitate cui nonant de iur. l. quibus ignorantibus. l. in omnibus. C. de decanibus. lib. 10. ubi
habere Curialem, qui velich civitate sui habitare maluerit, fundum, cuius causa
patris ingratum reliquerit amittere debere, et civitatis vicaneis esse: sed hoc non alia
ratione vitari potest, nisi quia eorum minueret numerum, qui ratione corporis opusti, et
societatis omnium in solidum muneribus patrimonialibus obstricti erant; alioquin nulla
frangere sicut parari possent, si ubique incolae existerent, ibi raris a se possessionis tributa
ponderare; quod clare suadet legibus et equitati non esse, ut veritate publica posse
unum ex vicaneis, incolam, seu Curialibus & aliorum debiti exigere, ac summi =

l. ubi dicitur. C. si Curiales
velich civitate.

3. et ultimo adversus eandem ratio. tex. de iur. sic insurgit. Solidaritas, et sub
unico corpore coadunatio. facit, ut alter ex vicaneis ex debito alterius teneat, sal-
tem ad damni satisfactionem: quod fortiori nulla ratione legibus non est staximus ex vicaneis
& unum & alterius debiti obligatum esse: assumptum quodam ex tex. in l. 3. iuncta
l. 4. C. de Primum. lib. 12. ubi habet uxorem, et filium Primum. ex causa militaris
annonis, si quid subtraxerit, decemstue Primum. teneat, et non videtur manere, quod si
non existerent; sed hoc non alia ratione, nisi quia concessio, et identitatis ratio efficit,
ut & delictorum satisfactio teneantur hi, qui aliqua ratione corporis opustum veritate
tionis vitant: quod et dicitur hoc peculiariter procedere in causa maxime favorabili an-
nonis militaris, ut ex ipse ait tex. in d. l. 4. ibi: cum ex sola Primum. causa esse non
vero in causa ceteris, ubi iuxta institutionem nostram iniquum est quomquam & debiti alterius
inquietari, quare hi, qui ex delicto originem trahunt, ubi videtur etiam defuncti non
nisi in eis, ad eum quoniam tenent, l. fin. C. de ver. amot. l. si homines. l. de e. l. 16.
ff. de iur. l. unica. C. ex delicto defuncti. iunctis D. Anania. in l. sup. C. de iur.
fici. a n. 48. et D. oblatum. post integ. tract. staximus la. videtur de d. fin. de iur. l. 16.

l. 3. c. 9. C. de
Primum.

Verum sic insurgit extra Primum. causam etiam alibi rationibus
tenent quicquid actione veniente ex delicto alterius ad satisfactio damni illati: quod nulla

L. 5. C. de fabricis. l. fin. de h. lib. decem.

solatio est = ante. gbat. ex tex. in l. iure quiritis. C. de fabricis. l. unta. l. fin. C. de h. lib. decem. Vbi habet q. delicto admisso ab uno ex fabricariis, omnes fabri censy obligati permanere: At hoc non nisi quia sub unico Corpore existentes uny vice reputant: q. pariter in vicariis, qui ex multitudine locorum Corpore oppositum faciunt, rationem dny erit. Augeri difficultas exte. in l. fin. C. de naufrag. lib. 4.

L. fin. C. de naufragis.

Vbi habet q. si calcatus aliquy modulationy, hoc est aliqua mensura transportati frumenti, naufragio perire licet, simitem dependy licturam q. rata ab omnibus ex Corpore nauiculariorum surculanda esse Reipublice: q. pariter in similibus damny per vicarios facty dicendum est = Dicitur simitem cura procedere in hominib. Corporatib. et adionalibus, qui collegium aliquod obtinent, si vero in vicariis, incolis, seu Municipalibus alienius loci, qui nulla societate officij, aut muneris publici sumti sunt, de quibus noster textus est intelligendus, et cum superioribus intelligantur: Verum sic insurgo, et si nulla societate muneris, aut officij sumti opponant vicariis, sive incolis, suffiat tamen eos sumtos propter ratione Corpore oppositi sub unico circulo territorij, ciuitatis, aut vici, sed huc solutio sen sumtis inuenit in vicariis: q. = assumptum gbat. ex tex. in l. iudicial.

L. 6. C. de nauiculariis.

6. C. de nauiculariis, seu nauicularij. lib. 4. Vbi statuit, q. si nauigra onyta, et ggerios flatus inuita, onyta debeat in portu ptextu huius; tam indy et gmitentis, quam Corporatib. et municipalibus itny loci ggra amissionis bonory plecti debent: En tex. Vbi municipalis nulla societate muneris, et nauicularij sumti sunt, sed sola ratione domicilij, et habitacionis sub unico circulo tenent, et obligantur, ob delicta illorum: quia sola Corpore oppositi factis omnes domiciliarios eiydem delicti reos facit, ratione publicy vtilitatis, quo vigilantibus, et maiori cura vtilitati, et quieti publicy consulat.

L. 4. ff. 7. part. 5

Augeri huc eadem dubitanda ratio ex ex qua huc nota Regia 4. ff. 7. p. 5. Vbi si in nauicularij, seu mercatib. publicis, mercatori ad ea venienti iniuria facta sit, violentia, vel deplatio bonorum, si inuenio q. done, nec eiy bonis sufficientibus, sedium loci, vel domicilij, sub cuius ditone est locus ille, in quo comitit q. da, tenet ablata reparare. Consonat huic sanctioni Statuty Italij, de quo testatur Normitanus in q. t. extra. de reposit. spoliat. n. 6. quo cauet, ut si quid damni datus sit viatori, teneant proximi pagam, et Rusticani id reparare. In idemq. spiritus et sancio alia iniuriam nri Regij Ferdinandi, vulgo et Catholicus, qui ut refert Zurita tom. 6. annal. Hispanij. q. 10. lib. 6. in alia dy posuit, de iure, et subingato Regno Granatensi, ut nouit suerit tenerent damna publica comitentes trahere, et damna reparare: ut omittamy impioy satis Macedony Legy, qui nimis affectata publica vtilitate, ob vitanda delicta, et Reipublicy vtili tranquillitatis nequendam, obnoxiam, seu delicta uny omni gpinguitati persequendy erat, ut refert Ant. Mathy de crimin. ad l. l. l. Maiest. q. 3. n. 10. En igitur l. y. Catholicoy Regum, et statuta politicorum principum, vbi gquam, et rationale ut visum, posse gquam q. delictis ex delicto alterius extranei, quantumq. descendenti by molestari, et inquietari, non alia ratione, nisi quia excedit incoly uny loci, vici, seu Municipij facta simul in ealy loco habitantem, et Corpore idem obtinentium cellare, et cauere, ne delicta stringant, ne damna eueniant, q. si e. l. y. b. y. aut equitatis s. rium unum ex vicariis q. alterius vicariis delictis grandis molestari, et inquietari.

ergo pergeram statum in scienti nulla diffinitio & habita, Inq. zero sicut =

Hic igitur difficultatibus minime refrag. & c.

6 Et primo sciendum est iniquum semper visum esse alterum & alteri debitorum pro-
gruam, et molestari, ut patet ex textu in l. 27. §. 1. p. 1. ff. de p. l. l. legatorum 33. ff. de leg. 2. ibi neque & c., qui solvendo non sunt onerari. Cohortem oportet. adeo ut neque uxorem
& marito, aut virum & uxore teneri recte fuerit visum. l. l. C. ad l. sub. l. l. i. l. qui
ob debita viri. & uxoris pignori capiunt, vim strahere videntur. C. ne uxorem mariti.
Neque filium & patre obligari, et nemini rationi fuerit exphatum. l. l. aut.
habita quid. C. ne filius & pater, unquam. cum personam propriam a se ipsis stractam
obligationem respicere cogimus, ut eleganter patet Carisdorv. lib. 4. epist. 10. et epist.
lib. 1. simul traditur a D. Anania in l. quidem. C. de decurionibus. et a D. Sotzaler. in
in q. 1. extra de solutionibus. Hoc autem principium limitatur 1.º quando virtute fictio-
nis unius alterius personam respicit, que in hunc strigit adempte hereditatis, vel filio
se immittente boni patris, tunc enim non tam alius & vero debitor, quam ille debitor
suumi substitit dicit, qui in omni eius defuncti succedit tam actus, quam passivus.
l. huius in omni 37. ff. de adq. heredit. Donl. et Ounal. lib. 6. ment. q. 2. aliquando ex-
tra hunc repudiante, vel filio se abstinente auxilio pater, minime ex eius filio & de-
functi debitor tenet. l. filius qui pater 12. ff. de vulg. ibi. etiam in licentia pater est et l.
necesse 26. l. si pupillus 87. ff. de adq. heredit. Rex elegans in l. l. C. de regul. heredit. simul
traditur. & Altamirano 13. §. 1. de. in d. l. si pupillus. et p. D. Zamora. in l. un. C. de her.
qui ante ager. tab. et D. Sotzaler ad Arizon. in l. l. C. de iure delicti. Deficiente vel respicente
tunc, vel suo hereditatis minima successor debitor ab antecessore stracti traditur. Sic
particularis successor, velut legatarius non tenet ad debita ad auctore stracta. l. l. §. si
inter 16. ff. ad hered. D. Zamora de legat. car. a. n. 25. Sic successor maioratus, que & de-
cessori huius non existit, neque ab eo causam habet, eius debita solvere minime tenet. D. Mo-
lina de primog. lib. 1. q. 10. D. Castillo. tom. 6. d. 10. q. 101. Sic Solatus & decessori sui de-
bita non tenet exsoluere, nisi intum pater, et eo ipso stracti stracta Red. c. l. ubi. D.
Sotzaler. et Fagnan. de solut. Sic demique Decuris de reo creatus in bono eius, qui
officij acceptorij habuit, debitor favore Republice stracti non obligatur. l. quidem 23. ubi
late D. Anania. C. de decurionibus lib. 10. exipit illis, qui & decessori sui debitor tenet satis
facere, et si maxime a Universitate huius contractus ut patet ex illa summe acceptis in l. 4.
ff. de p. l. 2. ob rationem, quam pluribus exponit Anania in d. l. 23. nempe quia Regnum
non iure sanguinis, ut alij maioratus, sed iure traditionis defertur semper, neque in eo particula-
ri titulo, sed Universali succeditur.

Secundo limitatur superius principium eo casu, quo et occurrit identitas perso-
rum posita fictione, et simul sensus tenentis, sive expressus eius, leges obligando agit, ut
strigit in persona patris respectu filii, cum quo univiam personam substituit. l. p. ff. de adq. C. de
ingub. et alij. tam enim pater, qui filio pecuniam sciat, vel strahere iussit, quatenus e impu-
cilio, iam in solidum tenet. §. actiones autem. in p. de action. l. l. et p. l. ff. de secular.
l. l. et p. l. ff. de iur. quorum alios decedente, neque patrem ex substitutione filii teneri
certum est. d. l. l. et p. l. C. ne filius & pater.

Tertio demique principaliter limitatur, quando simul nomine debitor stracti est, tunc
enim omnes tenent, et ad unum Universitatis reciderit ille solus ff. de omni. suum. l. 2.
§. p. ff. de cuius. Universi Verum si amantur verum iniqua, et insubili huius limitatio est
non enim in pater terminis ex eo glorie suum, quia unum stracti, sed quod omnes

straxine vident, nec vere vray & alio sument, sed immunitas & debito, & ipsa straxit. etenim fuit recepta societate multitudinis civitatis, vel municipij vray groy, vray groy. d. l. mortis 22. ff. de fideiussor. et quo melius res omnes geri possent, fuit admittit per gancos, et optimates administrationem pcedere, et g actorem, seu Syndicum ad eum nominatum l. l. 9. quibus. ill. ff. de quo posito, & dnumiri gerunt, vel gerit actor, omnes pcedere vident. l. l. 14. l. 13. ff. ad municip. et g omnes debent, n ut singuli, sed ut omnesi debent, vel extra, et ex universitatis boni exsoluendum est. l. l. 6. ff. de cury. univ. licet ad unum duntaxat veniderit Universitas. l. l. 5. ff. de iur. iur. sic igitur n univrsij que soluit. & Universitatis nomine gty est, sed omnes obligandi ad exsoluendum, & omnium nomine est straxim. Alfamin. lib. 1. g. scab. in l. 13. ff. ad municip.

Unde potius 3^a limitatio sequenda est ex iuribus in tertia ratione dubitandi adductis, nempe quando ratio straxis pvidy gty; aut omnium officij admittit ratione, ex gria culpa, aut negligentia gty in subsidium, vel principaliter sument, tunc enim non tam alienum debitum videt solvere, quam gria ess facta gria originem habens, ut gbat lex in l. ex straxio 22. ff. de solo. l. gen. de duobus Reg. l. etiam 13. de admittit. tutor. l. 11. et 13. ff. ad municip.

Cum igitur vicarij, seu incola vray vray, seu municipij neque alio vicariis, et represent, neque cum ipsis aliquam societatem, omninoque habeat in boni gria particularibus, neque vlla ratione in sumentibus alterius vicariis sument, calge, ne aliquam habeat, rectissime Imperator ^{2^o} debiti alterius unum ex vicariis molestari, et inquietari legibus, et ggnitati naturali esse straxij in presentia dicitur. inde merito disputaty est an Regaly iure admittit possint inter subditos eiusdem Regis? Sunt autem Regaly non clarigationes, ut plurimi ex antiquis ggerant putant, cum clarigatio nihil aliud esset, quam solemnij belli denuntiatio, immo hysa per facialem, vel legaty in hostium finis, ut recte tenent Baronij lib. 10. antiquitat. ep. 1. Borrel de gstantia Regis Catholici. ep. 32. n. 13. et Petrus Srey. lib. 19. indy. ep. 2. sed opignorationes, que fiebant vray vray & debiti alterius gria anctoritate, que ad exemplum Androegis Gracorum inducebant. erat autem Androegia hys quoddam hominum opignorationum, quando occisor a civitate, in gram refugerat n tradidat hys, ad quos admitti criminis petito ghibat. tunc ^{ex} licebat hys civi illius civitatis capere, eaq. retinere, quoyque rem traderent, ut refert Mya lib. 2. varior. ep. 21. et tenet d. Anania in l. 23. C. de secur. n. 37. In hac ergo questione decidendu est omni iure huiusmodi opignorationes ex ratione restricte. ghibitoy inveniri inter subditos eiusdem Regis, vel Principis, cum alit ad hoc remanere sferere n liceat, quam modo alio Civitate haberi n possit. non. 52. sine Auth. ut n fiant opignor. ep. 1. q. 1. extra de iniurijs. in 6. l. 1. ff. de lib. 1. Recapit. Inter subditos vero diversorum Regnum, tempore belli eoz iure gentium sunt admittit, quo et bellum ipsum, et facultoy occupandi hostium bona, ut apud nos ggyis adversus straxigeros gradicaty vidimus, que autem Reguista adesse debeant, ut a Principe n Reguoscante Reguoyz iuste Regaly pcedant, ex pluribus lata, et ad sanctatem disputant Mya de lib. d. lib. 2. var. ep. 21. cum plurib. seq. Ubi affirmat Regim nostrum, et tanquam Regalyta num Regem, et Mediolanensy ducem Regalytas pcedere posse, et in hary ditionum intuitu tam Imperatoris, quam Pontificis, Cardinalis existat. et Antunes de Portu gal. de donat. Regis. g. 2. ep. 27. g toty =

Secundo principaliter sciendum est Regulam nostri tex n solum pcedere in debi. 7 hys straxis & vicariis privata sumentione, verum, et in ejs quoque parite locum habere,

quæ virtute legi, ratione publicæ utilitatis inducunt, itaque neque ratione tributarij
aut in iudicâ numerj vni ex vicarij & alterij vicarij debiti recte succumbitur
aut inquietati sicut ex lege, aut hypothecaria actione, quibus tributa exigunt. L. i. C.
de soluti. ex lege. l. i. C. in quib. causis. id autem t. q. b. art. tex. in l. 4. C. de exag. et
exact. Vbi dicitur inhiberi nosse inq. zero ne ab exactoribus tributorum aliqua
possessio alterij & debiti alterij capiat, siue debita gravata, siue publica sint. Idem
q. b. art. tex. in l. hac de pret. v. C. de omni agro. legit. lib. 11. Vbi dicitur nominem possessorij
aut municipij s. d. i. hoc est numeri obnoxij & debiti alienij ratione eiusd. municipij
aut tributarij esse cogendum. Minus idem tex. in l. l. i. C. de decur. lib. 10. Vbi habe-
tur nominem ex fratribus, & alterij fratri debiti publicij esse exigendum, quantumvis
fratres & indivisi bona omnia habeant. In idem. q. b. art. tex. in l. in bonis s. C. de
omni agro. legit. lib. 11. recte procedatur sententia eius; sunt quippe Imperatorij nomi-
nem Curiatem & alieni territorij debiti tributarij esse succumbendum, immo quousq.
gleba duntaxat p. q. exigendj est: quibus t. q. n. indicat posse Curiatem & debiti ali-
narum possessorij p. q. territorij Curiatem posse succumbi, cum hoc aperte excludunt taxa-
tionis, quibus affirmant duntaxat & gleba p. q. stricte quousq. esse exigendum: ad
immò plainissime sanantur & alieni territorij, siue intra limites eiusd. Curij, siue extra
existentj debiti nominem esse succumbendum =

Neque h. obstat tex. in l. v. C. de sumpt. in iudic. Vbi videtur p. q. vni Anga-
rurum pluribus in iudicium, aliquibus curantibus, ab uno duntaxat in solidum exactum
fuisse, cui postmodum adversus alios & quousq. actio decernitur; etiam hoc stringere potest,
et exequi valeo, q. t. in iudicij munus ceterum expeditioy desiderat, quale est Angarurum,
ita publica curij munus, de quo latissima ex pluribus Andm. de donat. Regij. 3. p.
c. 1. & totj. Imo enim publica utilitate ita m. l. u. ab uno idemore Reipublicj so-
lidum exorat, salvo ei manente iure adversus alios; hoc tamen maxima p. q.
te, et urgente necessitate, non potest duntaxat adversus tribus iuris regulas, & equitatem
fieri debet =

Neque pariter obstat quidem tex. in l. l. c. y. possessor s. c. y. similis. supra adductj. ff. de
Censibus, ex quibus liquet possessorij s. d. tributarij succumbi p. q. non solum & vendicatory
sive tributarij no tempore decurij, verum, & q. illi etiam, quj tempore & decurij, t. quo curiam
habet tribu. particulari decurrerunt, quantumvis vendicatory, vel donatory, aut opignora-
tionij tempore succumbit, ne possessor tributarij solvere. Et enim hoc codicem iuris ratione procedit;
quippe omnia bona eius, qui censet tante & tribu. p. q. iure sine teneat. L. i. C. in quib. causis.
l. 2. et 3. C. de p. iudicij. i. q. v. & vendicatory. q. p. q. v. sunt obnoxij curi, cum in tribu. l.
minis maneat p. q. iudicij, qui ita possessoribus ea teneat, ut teneat omnes in l. v. C. de
p. iudicij. Reg. l. i. ff. de p. iudicij. l. i. C. de omni agro. legit. lib. 11. Cuiusmodi non
personarum tributa debeant, quam s. d. i. q. v. arg. l. v. ex s. s. ff. de iudicij. s. d. i. q. v. nil mi-
rum, et q. anterioribus, & q. p. q. v. tributarij s. d. i. q. v. actione reali possessorum tenent,
non et q. alio debito quibus possessor p. q. v. actione hypothecaria succumbit. D. item ser-
viciam. Inst. de actionibus an autem p. q. v. in iudicium int. possessorum, et auctorem eius, ut
minimim auctor, si possessor tributa solvere teneat, et si non nocent filicij, & s. d. i. q. v.
tamen, et actionem p. q. v. int. igitur p. q. v. centes. late, et docte explicant Jacobus So-
thof. in l. i. et 3. C. Theod. sine censu, vel Relij. D. Amalia in l. l. C. de curij, tribu-
tijs. Collega meij B. Coly. in manuscryptis de fundo dotali. q. 2. n. 10. et de pacti in
obnoxij adiectis. q. 2. n. 12 =

Hoc autem principium, et si regularit ita p. q. v. quando q. tamen iuxta

334

interveniente causa minime dubitandum posse Dringem eo tempore, quo tributum imponit, singulos eisdem oppidi incolas in solidum obligare, quo factum exiitio procedere possit, casu actionibus adversus eosdem in solutione cessantibus. arg. tex. in d. l. v. c. singulis in l. m. c. licet enim in Granatensi Regno, cum hostes secessissent, et eorum possessiones, et agrum in se cum coegerant, devota sunt in locis oppidorum domus, horis, et gregibus similia modico censu imposito, ad quem omnes in solidum tenebantur, ut ita omnium exactores a quolibet tributa possent exigere; et tributum ibidem vulgo appellatur dela Doblacion. ut refert D. Amalia in l. 23. c. de decurion. n. 24. Item cum gratuito bona illa, et greges a Dringem oppidanam recipere modico censu imposito, et voluntarie ita se obligassent, et legibus, et regulis est nonnum, ut tanquam fideiussores, securatores, seu Correi eisdem obligacionibus valeant et aliorum debitorum sueriri, atque exigere.

Nec ad oppositum aliter adductus tex in l. v. c. si curialis relicta. cum t. h. to. cum similit. Concord. Item n. ex eo curialis recusat ad Curiam, et glectis amissionem possessionis, et alios in civitate manens et aliorum debitorum tributary sueriri potest, sed ex eo potius et munera civitatis effugit et greditis patri, solvunt. in quos universum onus recadit. explicat D. Amalia in l. si quis. 16. c. de decurion. et in rubr. Similis est substitutio tex in l. quidam ignavis 23. c. de decurion. que valens est hereticis, striviam, impietatem Imperatoris adversus Monachos exortata, qui ut ipse impius aut, desidiis, et ignavis causa latebris deliquit, et munera auferunt civitatis, Ceterum Monachos sperantes vere: subest igitur ea in civitatem, seu curiam, a qua auferunt obtorto collo recitari, et ut testatur Oringus lib. 2. c. 33. alia lege iussit Monachos militare, ac revenues et tributa fustibus cedi, et intercepti voluit. Ideo autem substitutio similis in C. Syria. extra, quia, ut docte ibidem fundat D. Amalia, recte intelligi et trahi potest non ad verum omni Religionis Monachos, sed ad Pseudomonachos, qui contextu Religionis nefarius, et infamibus operibus captant solitudines, de quibus loquitur tex. in l. plerique. 11. c. Theod. de hereticis. que Acadis, et Honoris substitutio est Christianorum Dringum et antequam abeamus hinc nota hanc, et similes substitutiones, de quibus in l. 1. et 2. c. Theod. si curialis relicta cum t. ad Directos Egypti directas esse, ut ammadverbit Solhof. ad d. l. 2. ut agrosque ad hoc ex antiquo quere Egyptianorum inclinatione auferendi civitatis, et munera publica, et ignavis, et desidiis causa, et religionis nequid fati contextu latebris, et solitudines per fide captandum, e quorum exemplo originem trahit illud impietatis hominum genus, quod Zingari, vulgo Sitaras appellant, fustibus, noxiisque, et incantationibus, ac magis artibus dediti, vagi, et aberrantes sub tenis in hinc, et montibus viventes, quorum penum genunt deservunt culte Martini Magery de advocat. arm. c. 8. an. 70. Resoldus de Egyptiis. Pater Marquer in Subernat. Christianis. lib. 1. c. 2. D. Fran. de Cordona in dypticalia c. 50. Olans in Paratipenon. lib. 5. c. 5. Pater Diana. tom. 1. re solut. mor. hac. to. vol. 112. et Legile Zervantus in novella dela Sitamilla. et D. Antonio de dolo in Comedia de Sitamilla. indeque gladio Ulvare nostris legibus patrii huiusmodi infamibus homines, seu bellas potius, nequa inveniunt; quippe hoc sola facta et ita doli, et suspicione vagabundi vivunt in berris verberibus cedi, et ad irremediam damnam. l. 12. c. 1. §. 4. lib. 8. Recopil. Utinam hanc et alia sanctissimas Regule observarent; neque eueniret, et mira eruditione dilamat D. Solozano emblem. 27.

adversus otiosos, et ignavos. Vulgo homines frugales, et adversus mendicantes validos. Regibus l. v. c. de mendic. validi. n. 33. ubi de Zingari loquens. n. 36. eos depi-
cens eleganter ait qd sint homines illi, qui turmatim, et otiose perverant, et nullibi non
nocent, cum nullibi occupant, nec alicui officio, vel ministerio, qd in gubernum modesti
domi, bellicue sui animi, vel operis applicent. et.

Secundo denique sciendum est regulam nostri text. longe magis procedere in illis actio-
nibus, quae non ex conventionem, vel lege aliqua procedunt, sed ex delicto, aut quasi delicto
originem trahunt. Nec solum locum habere quando de persona corporali imponenda agitur,
q. extra dubium est. l. 2. d. nullum. ff. de recur. l. ob vim. 26. ff. de pign. l. cum in
c. eod. l. unum Mathae de criminib. ad l. sub. Maist. q. 3. a. n. 10. et Molina de p. m. p.
m. l. 4. q. 11. a. n. 50. et Arana in l. 4. C. de criminib. n. 5. Verum, et locum ubi vindica-
re, quando eius qd interest ratione pecuniaria ad damni satisfactionem agit, quo quidem ca-
sa, nec adversus heredes defuncti, qui unicam cum eo personam obtinent, ultra illud qd ad ipsam per-
venit actio datur. l. fin. C. ver. amat. l. v. c. ex delicto def. d. Arana in l. 1. q. 3. C. de
iure sig. a. n. 48. Exceptis casibus, quo latissime congruit d. Solorzano in part. in d. cur.
Contra los herederos de D. Frad. de Venegaz

Hoc autem principium locum non habet quando quis ob legem scriptam, vel ratam potesta-
tis delictum qd committere potest, et impedire, nec fecit, tunc enim gerit de iure, ac si delictum
ipsum commisit. l. 1. c. q. tot. ff. ad L. l. l. l. l. ff. ad Aquilam. l. 2. ff. de rosab. l. 2. C.
eod. ff. Mathae de criminib. in Prolog. q. 1. n. 5. et ego ad Laber. lib. 2. Pith. in l. gen.
de furto. n. 33. Secundo principium limitatur in delicto execrabili legis Maiestatis divini-
ae, vel humanae. Ubi politica ratione potest exemplum filii delinquentis patris p. m. p. subeunt.
l. qui quis. C. ad l. sub. Maist. q. 3. vergentis extra de hered. et ibi dicitur d. d.

3° limitatur eo casu quo utilitas publica exposcit arcte similitudo bona esse obliga-
ta in subsidium, quo accuratius, et maiori fidelitate administrationis aliqua tractet, in qua
cunctorum salus consistere animadvertit; ut ecce qd administratione Principis, seu armorum militarium,
de uxoris, et filii bona tenent, si Principis male in administratione se gesserit, licet pro uxoris,
et filii neque admiserunt aliquod, neque Principis heredes extiterunt. l. 3. et 4. de Principib. lib.
2. l. 4. C. in quib. caus. sig. Namque in d. v. l. in l. 9. C. de iure sig. Baldus de
pign. q. 7. et dicitur regent. ad iura sig. d. d.

4^a quarta limitatio, et omittitur alibi, quando corporis operis ratione, et omnium
societate socii qui suavit, tunc enim non tam ex alieno facto, quam ex proprio non subintellecto,
tamquam fideliter exigit, ut stringit in Corporatibus, et additionibus hominibus, qui Collegii aliorum
operantur, puta fabricenses, navicularii, et similes: ubi enim, et ex eo in locum dependentiam
alios creant, et nominant. l. fin. C. de h. d. decur. l. 3. C. de fabricis. ibi ut dicitur nominatio-
nibus suis. et eo qd publice interest eorum quemq. alterius socii actionem cellare, et solent
scrutari, generali societate habent, et qd admisso unus suavit alter. d. l. 3. C. de fabricis. l. 1.
fin. C. de h. d. decur. l. fin. C. de naufrag. l. 1. c. q. tot. C. de p. m. p. nominat. l. 1. c. q. tot. C. qd
quisq. ordine suavit. lib. 4. in unum ibi dicitur C. de p. m. p. et d. Arana in l. 23. C. de decur.
n. 19. An autem decessio text. in d. l. quidem 23. C. de decur. quam casu explicat Solorz. in
l. quidem 51. C. de h. d. eod. ff. loci habet in Corporatibus fabricensibus, seu Naviculariis,
ut scilicet census recepti in Collegiis non teneant qd admittit ab aliis antiquioribus, qui ipse re-
ceperunt; difficile est disputare statum, nec disputationi loci arena relinquunt. illud nec omittit.
Cum qd hoc reme in modo, qd subeunt Corporatibus, et illud modo gerere eos, reme h. d. abique
liberis decedentibus. d. l. fin. ibi dicitur C. de h. d. decur. in nota reg. text. in l. secundum naturam.
ff. de reg. iur. videndum Arana in l. 1. C. de fabricis. n. 7.

Ita et tam limitatio, quam declaratio superioris principis subicienda venit, quae ex-
 tra in l. Indicy. 6. C. de haeredit. lib. 4. l. Indicy. 34. C. de haeredit. ealy. ff. Ubi executione, seu
 Corporati Urbij, quae recte explicat Solof. in d. l. 34. ex gra negligentia et culpa tenen-
 ti, quoniam denunciare, et intelligere haereditatis debuerunt, ne gloria huius, in-
 vitante ggero flatu, in porta moram faciant, cum maximo saevy Urbij gindito, cui
 annona frumentaria defertur ex hys ergo colligit recte in ggenti Zenony substituere
 vicarium g alterius vicarii electi, aut culpabitur admisy teneri n debere: neque
 enim vicarii Corporati sunt, Collegium aliquod substitunt, aut nominant successores in
 locum defunctum; neque inuicem dant inter ipsos successorum lucrum: nullo igit societa-
 ty, aut connexionis titulo periculi societatem habent: At nec in ggenti dabitany posse
 Principem iuxta causa interveniente, aut publica suadente utilitate, statuere, ut alienige-
 nis, atque extery saxclati damny illatum g vicinos oppidi, Ubi damny datus est, eo n a-
 ggerente, qui illud fecit, ut ex exemplis in 3^a parte dabitandi adductis sperby fit: Verum
 tamen hoc n passim, et absque delectu, sed maxima urgente publica necessitate vitan-
 di frequentiora crimina admittendy erit; ne offendat naturaly ggentes, quz innocentes
 nocentiy ggeray subire gguisime n sinit, ut in ggenti ror imp: zero gic raly et gptine demoynd-

Delectio

Ad lex. in l. unica. C. de oblatione votorum. lib. 12.

Cum Kalendy Januariy, hoc est primo die mensis Januarij, quo felix annus agere
 bant, seu augurabant, Streny, hoc est munera aliqua, aut dona Principibus offeren-
 di g Senatum mo: antiquitus fuisse, inque diey Tusany, sine ambitu exerceant cum
 relictamento subditorum: Imperatoris Arcadij, et Honorij in ggenti substitutione oblationis,
 sine voto modum imponunt. Sanciunt itaque oblationy a Senatu factam g unum
 quemq. ex Senatoribus manu gpedi Urbij, cui hys substitutio dirigit, sedncy unicy
 auri libram excedere n debere, eamq. solidy obrycay, hoc est, octy, pury, et inforna
 ce, et igne emunty, vitare debere, sique votum oblatum seng, et ubiq. in ferendum
 libenti animo se suscepturos ggentes

Conclusio

Streny initio anoni Principibus oblaty virtutis testimonio, et libaminy specie gualam, 2
 libenti animo ita suscipiunt si unica consistant auri libra, et solidy obrycay =
 Probant hanc nostram solutiony et.

Primo aduersus Gajum in lex parte ubi Imperatorij aiunt Honorij, reob-
 lationem in una libra auri, et solidi obryuaz Principibus facienda esse in unum.
 Non simul una auri libra, et solidi obryuaz Principibus offerendi sunt, sed demum
 solidi eius qualitatis in una libra auri, seu quae unam auri libram efficiant: quae per
 peram Tribonianus ingenti auctoritate et nomine Iulianij strauit statuit. antea gbat.
 ex hinc ex leuit. lex. in l. un. C. de oblat. vel. in theodoriano. ubi idem Imperatorij Ar-
 cadij, et Honorij statuit eisdem obryuaz auri septuaginta duas solidos obry-
 uaz in una libra auri et singulos Senatorij esse Principibus offerendos: ergo perperam
 sine Iulianij, sine Tribonianus ingenti, et unam auri libram, et solidos obryuaz esse
 offerendos supponit:

L. un. C. theod.
 de oblat.

Hinc difficultati respondet d. Amaia ad lex in l. un. C. de auro Corona: lib. 10.
 et ad partem lex. n. 13. dicens rescriptum Gens leui emendatione indigere, et qd in
 una libra auri et solidi obryuaz esse referendy in una libra auri ex solidi obryuaz. itaque
 non siunctiue legendum esse affirmat, quasi Imperatorij et libram, et solidos offerendos e-
 sse sentiant, sed expositiua, ac si unam auri libram illy solidi sitantem offerendam
 esse voluerint: Verum qd quod huc doctissimi viri solutio lex hinc violat, adhuc tamen
 integra difficultas manet, simili recepta emendat. qd sic inaleb. et si supposita emendi-
 tione maneat corly non utrumq. sed alterum Principibus esse offerendum adhuc tamen in
 incerto iacet solidorum numerus; potest enim una auri libra maiori, vel minori solido-
 rum numero stare: qd etiam aduina simili emendatione, adhuc perperam Iulianij
 stituty Arcadij et Honorij, qd in C. theod. extat multam, et hancam in suo codice
 possit; signiqz nihil certi statere possumus, circa solidorum numerum, quibus auri libra
 Principibus et Senatorij offerenda stare debet:

Hinc quoq. parti occurrit d. Amaia dicens antiquity auri libram stare septan-
 ginta duobus solidi obryuaz, ut stat ex lex in l. quolibet. C. de suscept. sep. et arc.
 lib. 10. ubi Imp. Valentinus et Valens statunt auri libram 72 solidorum esse spantandz, quibus
 eximij. ratione aliana debet, et a susceptor. vel arcar. appendenda, et recipienda qd: satis
 ergo ingenti Iulianij per auri libram solidorum numerum demonstrat, qui initio auri
 offerendy est, qd in ealy stitute qd in C. theod. extat aperte demonstrat: Verum aduersus
 effugium hoc sic recte inuergit Iacob. Sotop. in d. l. un. qd per. n. alia ratione Impera-
 torey Arcadij, et Honor. numerum solidorum designant, nisi quia ea auri libra, qd ofe-
 rebat Principibus ambrosia et vana maiori numero stabat, imo n. alio fine boni, et
 religiosi Principes eam stituty eliderunt, quam, ut dicitur Senatorij eo viz. et non
 vltia se in principibus liberalis exhibere oportere scirent, et meta scripta inuicem archa-
 bonibus, et qd sumptibus concluderet: qd et si maxime Iulianij sine Tribonianus unam
 auri libram ingenti demonstrat, n. recte tamen numerus solidorum omittunt, qd eto politice,
 et religioso fine stituty:

L. 5. C. de susceptor.
 lib. 10. l. 13. C. theod.
 de oblat.

Auget difficultas, ac magis sinuat inusta Sotop. d. Amaiz sententia sequenti con-
 sideratione, ex eo qd in d. l. 3. C. de susceptor. scriptum inueniat solidorum numerus, quibus
 auri libra stare, non recte inferri debet clare indicare ingenti Iulianij solidorum nume-
 rum, quibus auri libra stare debet: qd et ante gbat. et si illa stitute stitute solidorum
 72 numerus, alia tamen stitute longe maior numerus stitute, et arguit: qd dum ingenti Iu-
 lianij absolute auri libram, et solidos designat, adhuc tamen subincerto solidorum numus,
 quibus stare debet libra, et in obscuro relinquit: arguit gbat ex lex in l. 1. C. theod. de
 ponderat. ubi habet ponderatorij, seu susceptorij solidorum auri puri Acti, qd a Collatoribus, in
 stituty Principibus dependit et quilibet unam septem solidos appendere, et iugere debere;
 atque antiquity libra 72 unam stabat, ut recte gbat Sotop. in d. l. un. C. de oblat. vel.
 qd antiquity libra auri octuaginta quatuor solidi stitute: qd dum indefinita stitute.

L. 1. C. theod. de
 ponderat.

336

ingenti libram offerendam scribit, adhuc subincerto reliquit solidorum numerum, quibus stare libra debet =

Hec ergo cura D. Amazij opinione retenta saltem inter se tentant aliqui de centej esse distinguendum inter voluntariam, et necessariam collationem auri, ut quidem in necessaria auri collatione una libra 84. solidi stet & tex in d. l. t. c. theod. de ponderator. in voluntaria autem septuaginta duobus. & tex in l. un. c. de oblat. vtor. ad quam institutio nostra referenda est, ut patet, quia eodem auctore, eandem. inscriptionem habet. Verum huc solutio clara sumitur ex tex in l. 3. c. de fideiussor. et arcarij. Vbi agitur quod de necessaria collatione auri, et tamen auri libris non 84. sed 72. numerus scribitur. Ergo inter voluntariam, et necessariam collationem differentia nulla fieri valet =

Augeri huc eadem dubitandi ratio est tex in l. 2. C. de oblat. vtor. numquam potest. h. lib. 12. Vbi habet & immutationem, quae inscriptione solidi stringit, et notam universarum estimationum diminui eorum esse: Ex quo sane tex sic emerge. solidi estimatio n. una ubique, et quocumq. tempore est, imo & variis accidentibus quae analogae mutant, quandoq. autem elevat; sed hoc absque variate solidorum, quibus libra solet stare, stringere sequit: quod dum sythianum ingenti libram, et solidos inde finite nuncupat, subincerto et obscuro numerum solidorum reliquit, perperam evenisse, ut testatur Sothof. Acadij, et Honorij veram institutionem. Nec satisfactio si dixeris, non ex eo & immutari solidorum estimationem, diminui pondus solidorum, neque uterque stare optime diminui, vel augeri estimationem, libram autem invariabilitate solidi stare = Nam adversus hoc sic emerge, facta augmento estimationis solidorum, quibus libra minuit: quod et facta diminutione, quibus libra augetur assumptum clare patet Sothof. in d. l. un. c. theod. de oblat. vtor. in explicat. tex. d. l. 2. ait enim Constantinum loqui in d. l. 2. de diminut. quae fit. n. extrinsece, sed intrinsece, puta cum iubet Imperator deinceps libram stare forsam solidi viginti, cum antea triginta staret: quod hoc pacto per augmentum, vel diminutionem solidorum variari librorum numerum necesse est: quod & dicto effugio n. obstante, manet verum & perperam transcriptionem esse Imperatorum Constitutionem in C. Justinianeo =

Hic forsam fundamentum superat dicitur ex mente Panvoly lib. 2. Var. p. 263. Quendam institutionem coartatam fuisse n. ad libram solidi 72. stantem, legitur in d. l. un. c. theod. de oblat. vtor. sed ad pateram, quae cum quinque solidi insigni felicitate seculi initio auri Principibus offerebatur: erat autem patera vix quidam libris circiter respondens, ut ait Sothof. in d. l. un. c. in fe. et patet ex eleganti loco Symachi lib. 10. epist.

Symachus lib. 10. epist. 28. ibi: & pateram auream sumite, ait, aurea ducta munycula, merito vobis solenniter pateram cum quinque solidi, ut naminibus integritatis offerimus libenter stentem solenniter spectura fuerit stentem deferenda. et postea ibi: sumite igitur defensorum publicae salutis solenniter aurea ducta munycula, ut nostra devotio felicitate seculi typet opulentiam iuxta hanc sythianum in presenti auri libram, hoc est pateram libra stantem, et solidos obryncos, hoc est solidos quinque offerendos esse decernit = Verum neque similitudo interfectio, si amamus verum, sythieri valet. 1. quia, falsis aliquibus sub nomine Acadij, et Honorij huc institutio generaliter, cum illorum Principum sanctione, n. patera cum quinque solidi, sed solidi 72. in una libra auri Principibus libaminum quodam genere offerebatur, ut recte tenet D. Amara Vbi sup. n. 23. Secundo ex eo quod incertum est pateram antiquitus libris auri circiter respondisse, ut testatur Sothof. sed imo est probabile pondus illud superasse, aliquibus quomodo per eam seculi felicitate demostri potest et in hoc videtur D. Amara d. n. 23. Manet ergo ex his omnibus recte dixisse Sothof. triboniano

2. C. de oblat. vtor. numquam potest. h. lib. 12.

Symachus lib. 10. epist. 28.

d. l. unius, qui sub Yabr. ead. C. Intra. extat sententiam f. d. minae corrigere, debitorum.

Secundo adversus eam nostri tex part. ubi Imperatoris indicant se-
natores esse spellendas inferre, seu deferre unam auri libram, et solidos sic in unguis
Stenarum oblatio munus mere voluntarium est, sed ad voluntarium, et utroque munus
spellendi nemo debet: qd Senatores ad oblationem librarum auri in solidis obsequiis minime spe-
llendi sunt. Quod autem similiter Stenarum oblatio voluntaria sit, omnia ista ratio arti-
tutionis clare indicant. Etiam id, qd necessitate aliqua obligationem debet, si offerri, sed
solum dicit, neque ex reuotione subditorum, sed ex obligat. et in unguis munere digni-
tate querere; qd nec votum sedali obsequij, sed qd alium satisfactio appellat. Secuti
fontem, seu originem oblationis huius ex mera subditorum, sine gratitudine in Principe,
sua adulatione derivari, unde dicitur aperte oblationem, de qua in nostro tex. munus
voluntarium, non tributum esse. Quod autem id, qd voluntarie, et obsequij, gratitudinis
ratione Principe offerri, si iure aliquo exigat, imo extorqueat ab inuicem iniuriose ita
gobati. Principe ex voluntaria oblatione, qd quantum facta, nullum exigendi ius
nullam actionem adquiret: qd minime valeat absque iniuria similia remota a Senatore.
extorquere = Animum gobat ex tex. in l. qui iure ff. de ady. post. ubi habet cum, qui
iure familiaritatis, obsequij, aut amicitie, fundum alienum ingreditur, neque fructus ipsam,
sive aliquod in eo videri possidere. Item in l. operi si imposuisti 31. ff. de
operi libert. ubi habet libertum, qui tempore libertatis agens, iusta qd eius opus
se daturum si iuraverit, minime ad eam qd oblationem deficiente obligatione teneri, qd
animum gratitudinis causa ex qd patrone qd dicitur. En igitur iura ubi obsequia re-
petita, seu exhibita facta, gratitudinis, obsequijque causa, minime in futuro obligationem
inducunt, deficiente iure in petitore: qd clare gobat, Stenarum offerri solitas Principe in l. i.
Causa huius anni, nulla iure ab inuicem Senatoribus exigere, atque extorqueri, cum libentis-
sime offerant, neque ex radice aliqua obligationis originem habent =

L. 41. ff. de ady. post.
L. 31. ff. de oper. libert.

Nec satisfacies si dicas, qd licet in hoc in privato gcedere, secus tamen in Principe
gcedere libet, cui naturaliter omnia debent obsequia, si tam. a subdito ead. aliquid de-
rati, quam reddat, ut mira qd dicitur ex ditione gobat d. Soborcano emblem. 86. Neptunum
fluens, et refluit, ex hoc Principe ad liberalitatem, et munificentiam in subditos exer-
cendam exhortans; eo magis, qd dicitur Senatus Senatus si tam liberalitatis munus, quam
Senatus ob causam conscri debet; si quidem idem offert in Principem, qd publice salutis
defensor existat, ut ex loco Symachi supra relato satis notat. Nam adversus hoc si in-
iure. etiam si in Principem sperant vota, si ex obligatione, aut indictione, sed ex mera li-
beralitate dependant, licet ob eam omnia ratione ei a subdito reddant, qd publice sa-
lutis defensor sit, si eo tamen magis necessitate aliqua exigunt: qd officium nunc adentis
nullum est = Animum gobat ex tex. in l. i. C. Theob. de auro Coronario. ubi loquens sub-
nus de auro Coronario, hoc est, eo qd in Corona a quincenis subdito, seu fideiatis Princi-
pibus offerant, vel a more ppo, vel lecta rory gperere getarum, aut oblationem similitem
qd quantum fieri solitam minime exigendam, seu necessariam Augustam inuicem hanc esse.
item. statuit Theodosius in l. i. C. Theob. ead. ff. in iura ubi ex eo ad Collatorum auri co-
ranarum nemo spellat qd similiter oblatio munus voluntarium est, neque ex eo solutorum neces-
sitas cadit valeat, qd Principe qd fieri solent: qd et si maxime redemptio subdito a Pa-
pitem oblationem similiter faciat, et sperat, si eo tamen magis exinde necessitate exigendi in-
dici debet = Nec satisfacies si dixeris ita demum a Collat auri Coronario immunes
quincenas reddi, si mutua aliqua in oblatum a sit, ut gobat tex. in l. i. C. de auro Cor-
nario. in nota l. i. C. Theob. ead. ff. Unde cum circa Stenarum Collationem qd Princi-

Soborcano emblem. 86.

l. i. C. Theob. de auro Coronario.

l. i. C. Theob. ead.

l. i. C. de auro Cor-
nario. l. i. C. Theob. ead.

337

13. de usuris.

pe militet subinde ex ipsis Vegetibus similibus oblationibus, inde merito in ipsa nos-
tra constitutione necessitas simile munus inferendi indugit. arg. tex. in l. ij. de in re v. c. 1.
ff. de usuris. Nam aduersus hoc sic insurgo, quae aurum Coronarium a subditis ipsis
et ex antiquo offerebat Principibus, ac oblationem aureum Stenarum, de quo in nostra
constitutio: quomodo Vegetibus oblatio auri Coronarii naturam voluntariae
Collationis immutauit, ita, neque ipsis Vegetibus auri oblationem ex volunta-
rio necessarium munus Collationis efficere debuit.

12. C. de Consulib. lib. 12.

lib. 12. tit. 2. lib. 5. de
recog. lib. 5. Recogit.

Hic igitur rationibus motus B. Amara in d. l. v. c. de auro Coron. et ad hunc
tex. n. 31. ait q. nostram constitutionem minime necessitatem erogationis vidui, sed tam-
taxat modum imponi, ne ultra quibus subditorum erga Principes liberalitas ipsorum
patrimonium exauferat. arg. tex. in l. 2. C. de Consulib. lib. 12. Vbi modus erogationis
sen ministerium subditis spectat ob eandem rationem. et tex. in l. 1. et 2. ff. de re-
cog. Vbi funerals sumptus Cohibent, et politica ratione taxant, l. 1. ff. de lib. 5.
Recog. Vbi fideiurandi debitorum salubritatem modus imponit, quibus diligentiis, omnino
necessitas quidquam faciendi ad metum v. g. taxae subditis indugit, sed politicae
modus erogationibus indugit scriptis, voluntariis adhaere, et in sua natura permanen-
tibus; in idem. aspirant tradita q. Sotof. in l. v. c. Theod. h. n. ff. Verum tantorum
virosum pace, ipsorum idea minime Constitutioni nostrae adaptari valet, neque ubi
eius similem investigationem admittunt; non enim Imperatorum sancimus ne ultra auri libram
Senatorum offerant; sed, ut usque ad auri libram in solidis oblationibus ipsis inferre,
et deferre semper sebere sponte iubent: q. intra limitibus taxae similis oblatio n. in
ipsa natura voluntariis erogationibus relinquit, sed imo necessaria constituit: Clari-
tate ex his omnibus citat perperam, et ambiguitate Caesaris in ipsius deusitione, seu obse-
quium subditorum tributum, atque erogationem necessariam, et inuoluntariis effundit.

3. et vltimo aduersus nostram decisionem sic insurgo. Perperam Princi-
pes votum appellat oblationem istam, quae in libra auri Kalendis Ianuariis fit, et facta
so auerunt t. die Ianuarii mensis eam fieri fuisse solitam; benigna neque recte a-
firmant in solidis oblationibus, seu ex similibus solidis Collationem faciendam esse: q. arg.
l. 1. ff. de re cog. ubi stare potest, aut verum eius sensus peragere valet. Antec q. pariter probat.
Et quidem votum non recte appellari oblationem auri Principibus factam. ita male.
Nihil aliud est votum, quam simplex promissio offerentis Deo factam, vel aequale ethnicis,
Principibus, quos tanquam Deos ipsi colebant, et cuiusdam libationis instar simile oblatio-
nes eisdem faciebant; est longe distat oblatio ipsa realiter facta, de qua in nostris tex.
agitur, a promissione votentium, quae dicta a facto distare solet: q. perperam votum a-
pellat in ipsius ipsa realiter spontanea auri oblatio assumptum probat ex tex. in l. 2. in prin. ff.
de pignorat. imo Saluano de iur. q. 1. n. 7. Vbi dicit q. si quis rem aliquam venent.
voto obligat, et q. res, quae venent soluta liberat. Vbi: q. aperte longe distat voti emi-
ssio a traditione, et solutione eius rei, quae voto promissa est. Idem probat tex. in d. l. 1. et 2. eod. q.
leg. Vbi dicit plurimum voto n. obijari, n. alia ratione, nisi quia rem ipsam, quam
voto promissio solvere n. potest, ut recte tenent. Valent. tract. 2. lib. 2. cap. 1. n. 46. et 2. d. d. d. d.
eius de la cerna de locat. q. 4. n. 4. et q. terea affirmat voti obligationem strictam ad tri-
dem votentis transire. d. 5. ff. imo de iur. de reuina venditionis in p. facit. n. 3.
inde q. qui votum emit, voti reus dicitur, nec est debitor, ut eleganter ait ur
gatus lib. 5. Quibus ibi.

12. de pignorat.

lib. 2. eius q. leg.

Votum legitur esse candidem in litore taurum
constitutum ante aures voti. Deu.

Idque varia eruditione exponat D. Gonzalez. in ep. t. extra de voto 2 n. 5. At similia
collato die nequiverit, si ipsa rebus, et actuali oblatio votum esset: quod proferam in conspectu
imperatoris tauri oblationis Kalendae Januarii a Senatoribus factam, votum appellat.

Quod autem (quod est pars secunda superioris propositionis) 2° die Januarii similis
oblatio a Senatu fiebat, patet non obscure ex l. si. collat. 233. §. 1. ff. de l. sig. ubi habet
vota similia q. salute Principis 3° die Kalendae Januarii fieri solent. Explicant, et in
via eruditione sequuntur q. ordinaria Valentia ubi sup. Pannicola 2. Var. q. 263. De
li. Greg. lib. 28. Antigon. q. 10. n. 14. Petrus Fabi. de Magist. Rom. pag. 5. veris. fiebant. ergo
non vere in conspectu Principis iuxta omnes traditiones Indisq. initio anni, hoc est 1° die ma-
nifesti Januarii vota fieri solent testantur. Immo non desunt fundamenta iustitiae, non
anni initio, sed veris principis vota hae in Principis fuisse collata, ut patet, alij q. angla-
rum omniy Virgiliy lib. 1. Sergii. ibi.

l. 233. §. ff. de l. sig.

Virg. lib. 1. Sergii.

Candidus auratus aperit cum cornibus aurum
taurum.

Ex Festiano Hebelo, et alij D. Anania ad hunc tex. n. 1. dicit verissimum esse tauri caput
caelestis apparere initio veris, die 21. mensis aprilis, ut cultus fiat, et exponat D. Savary Cou-
net ad Sompnam tit. 1. in prin. ibi.

Gongora lib. 1.

Exa del año. la estacion florida
quando el mentido Tobador de Europa
(media luna la army delo gente
y el sol todos los dias se m gela)
Luciente honor del Cielo
En Campos de Zafiro face estellas.

expos similis votorum oblatio non 1° aut 3° die mensis Januarii, sed die pridie 21. aprilis Princi-
pibus antiquitus fiebat.

Quod autem (quod est pars tertia superioris propositionis) similis voti oblatio, non involvitur ob-
viciam, sed in qualibet etiam ingenti auri matonia fieri solet, ex eo clara videtur: im-
mò voluntaria erogatio, non involvitur obviciam, hoc est quod, et cocty, sed in qualibet auro ingenti
bati: At Henarum oblatio voluntaria erat, ut sup. probatum nunc. q. auri libra Henarum
nomine oblata, de qua in isto tex. minime ex obviciam solitis citare debent. ut sup.
clare patet ex tex. in l. 4. C. de auro Coronario. ubi non alia ratione aurum Coronarii ingruunt. l. 4. C. de auro
materia ingruunt inbet, nisi quia alij auri oblatio voluntaria est, neque donatio. Ergo dicitur
ingruendi sunt. ut ibidem ait Jacob. Gotthof. fuit tex. in l. 1. ff. de donation. q. q. Henarum
oblatio pariter voluntaria sit, quae proqua in materia qualibet etiam non obviciam accipi-
debet: manet igitur verum proferam, et falso hae omnia Principes in sua traditione deturbare,
et invertere.

l. 4. C. de auro Coronari.

l. 1. ff. de donati.

6. Hic igitur, et alij nebuly remorantibus nihil, est verissima veri tex delusio, ad cu-
ius elucidationem scito primo et Principalis, antiquitus initio anni Prudens ubi nomine
Senatus Henarum Principibus suis offerre solent. cuiusdam huiusmodi genere; erant autem He-
narum oblationes quaedam certis ponderis auri, quae ex eo ita iuxta aliquos, appellabantur, q. Prin-
cipibus, tanquam Henarum veris patris defensoribus fiebant, vulgo hodie dicuntur Aquinaldo, ut
non abique auctoritate voluit D. Tolerosius in dicit. q. Reys Corntis Belgica. n. 7. ubi Henarum
originem a Rege facis quomodo, qui verborum solus arboris ex ludo Henarum non non
auxilium primo accepit, testat, et que exinde apud optimos imitavit unum similia dona-

338

dare, et accipere tempore Psychabii ex Mantuano in factis, et Clavanneo parit in
 factis ostendit. Nos et hic post Augustum varie habitus fuit; modo enim ex Principes
 admovere, modo spernere, ut ex Suetonio, et Diono, atque ex Libanio, et Simachio
 patet Sotof. in L. un. C. Theod. h. tit. et similit. varie exhibitus, ac practibus exhibitus;
 quippe cum voluntaria esset oblatio, unguisque quilibet modum, mensuramq. libra-
 litati imponebat; et sane temporibus Valentiniani, et Theodosii inter Imperatorum
 patres, patravimus aurea cum quinque solidis offerrebat, quae quidem ut recte videtur O.
 Simachio ubi sup. n. 23. longae excedebat auri libram, ut ex ubi Simachii lib. 10. cap. 24.
 licet colligere. ubi. sumite auro ducta munycula, et quia divitiis metalli honores
 gaudetis, sed ut nostra debitis felicitate seculi testet opulentiam, quidquid in ista
 nec Jacob. Sotof. qui patravimus aurea cum quinque solidis libris auri respondere putat, in
 L. un. C. Theod. h. tit. finem =

Cum igitur luxu, et glanitate innascentibus ambicione nimis, et ipse oblatio-
 nes similis exercebant, similit. satis, et religiose Imperatoris nostri Arcadii, et Ho-
 norii modum eius Imperaverunt institutione sua, quae civitatis, et religiose Impera-
 toris veritas extat in L. un. C. Theod. de oblat. votor. ibidem enim eam subditorum
 devotionem, quae auri libram in solidis obryciais, hoc est igne purificatis, et mundatis
 in obsequio stant, se auro libenti suscepturas essent. Unde merito mirari quisque
 possit, quomodo Sythianis, sive Thiboniam, cum institutione hanc in rebus C. Theodosio
 venit, mutilam, et deformatam eam nobis reddiderint: quippe loco illorum ubi in una
libra auri solidi septuaginta duo obryciais respondere, in una libra auri, et solidi obry-
ciais: quo posito non obscuro facit, an et libram simul, et solidos offerre ex Senatoribus
 quisque debebat? et simul quibus demum solidis libra stare debet; etenim varie ff
 diversitate temporum libra auri estimata fuit, ut ostendit ex lex. in l. 1. C. Theod. de pu-
 derator. ubi dicitur ut l. 13. C. Theod. de susceptor. et l. 2. C. Theod. de veter. numm. p. 1.

Et igitur his rebus fugatis, tex noster veram, et falsam, lucem possit acce-
 re, sciendum est, antiquitus auri libram duodecim uncias stare, unamquamque vero un-
 ciam quatuor ferme solidis, usque ad Constantini Magni institutionem, legimus in l. 1.
 Theod. de ponderator. ubi Imperator exinde statuit unam quilibet septem solidis de-
 bere stare; indeque cum antiquitus auri libra 48 solidis stare, temporibus Constantini
 34. staret, ut unamquamque unciam quatuor solidis sputatis, et in libra quilibet unam du-
 decim unciam, et omnino quo. Postea autem exurgente auri grege, seu, ut ait Simachus
 lib. 10. paulatim auri enormitate crescente, Valentinus instituit, ut exinde libra auri
 duo tantum uncias staret 72 solidos staret, unamquamque unam sex solidis sputatis.
 L. 1. C. de susceptor. l. 13. C. Theod. col. 11. ut docet satis mira conditione antiquitatis
 fundat Jacobus Sotof. in l. un. C. Theod. h. tit. Nec eorum sententia vera est, qui
 alunt aliam in occidente, aliam in Oriente libris estimationem fuisse, sed quo Cypri-
 lib. 12. ubi sup. et Scaliger de re numm. p. 65. tenui sane fundamento, quod unamque libra
 72 solidis staret, occidua libra dicit, ut ostendit ex actis Marcellini Pape, qui dicitur
 occidua libra septem unciis de sacris in factis. Deo facto, hoc est 72 solidis; etenim
 translatis sic iuxta omnia estimationem libris Valentinianum dicebat libra septem un-
 ciam 72 solidis, et librata iudicium illud ff 72 libris iudicibus staret. Et videtur deservisse
 iuxta Cypri. in exangurati episcopi, sic xpi. Domini discipulorum libra fuisse quilibet
 hoc est numerus 72. iuxta solidis lib. 9. qui post deum erat apostolorum mt.

Discipulos alios, quorum neque consuetudo recti,
 quaque simplicitatis numero, meritaque refulgent
 antea libra fuit.

Non enim ex eo libri occidua dicebat, & in occidente ita estimaretur, nam immo
pariter in Oriente post Valentianum, qui Valent. Imperio exiit, ita estimabatur, sed ex
eo potius, & quod ipsum Valentianum immunita libra erat, quae paucioribus solibus,
sic quae occidua, hoc est immunita libra dicebat, ut Cuiuslibet Solus. in d. l. v. c.
iuxtaque accipit ipse lex in l. v. c. de veter. numm. potest. quam pluribus Valen-
tiani, atque solibus interpretationibus. Etiam iuxta eam in eadem immunitatione tractatum in
solidorum estimatione accipere debemus extrinsecus, in numero scilicet solidorum immunita
libra, si intrinsecus, hoc est in potestate, & qualitate ipsorum solidorum estimatione immunita,
quippe cum eiusdem Valentianam ea substituta sit, aegre loquitur de immunitatione esti-
mationis libri solidorum, ut pote, quae esset paucioribus solibus, augmento vero ipsorum soli-
dorum, ut pote qui pauciores libram substituit. quo facto & tempore, et merum estimationem
diminui respectu aequitatis esse ait. Vidend. de hoc latissime disputant ipse Solus.
in d. l. v. c. Theod. h. n. h.

Hic potius, cum post Valentianum substitutionem Arcadii, et Honorii in l. v. c. Theod.
de oblat. votorum. modum imponere voluerint quibus oblationibus, quae offerantur in divi-
cipi. Stenarij nomine, eaq. unica libra auri taxarentur 72 duobus solibus obrysiacis
sitantem iuxta Valentianam placitum. Tale ut mihi sane videtur, liberalitatis modum
et Arcadii, et Honorii scriptis minime ita, ut voluit Solus. in solidorum quantitate
quibus auri libra offerenda stare debet; hic enim generaliter iam in omnibus collationi-
bus, sine tributariis, sine voluntariis scriptis inveniebatur. d. l. v. c. de beneficiis. sed ita
potius in libra ipsa auri, ne scilicet exinde subditory oblatio auri libram excederet. in
de etiam in scriptis Justinianus, dum quaedam substitutionem in suo C. transcribit, putant
satis esse auri libram designare, et quantitatem solidorum, ut ex d. l. v. c. de beneficiis.
quam pariter in suo C. apponit satis utroque stare solidorum numerum, quibus libra auri
stare deberet, neglecta substituta substitutione, haec in l. t. C. Theod. de ponderat. quae
pote obliterata, et abrogata a l. v. c. ab eis scriptis et scriptis ergo, seu magis impera-
toris et demonstrare auri quantitatem et libram, et solidorum quantitatem et obrysiacam, quae
posito, idem omnino clare statuit nomine Arcadii, et Honorii in nostra l. v. c. ac ipsi
Prinzipis in d. l. v. c. Theod. h. n. h. si huc nostra substitutio operatur ut d. l. v. c. de beneficiis
toribus, quae in Justinianis C. circa solidorum taxam existere dumtaxat possunt, in-
de denique omnino a mente Justiniani aliter est statuta, ut et libram, et solidos ex son-
toribus quibusquam tenent offerre, cum potius et quod similitudinem illam orat et quantitate
in libra, et qualitate solidorum in obrysiacae demonstrare voluerit, nec ut ac videtur
oblatio fiat in libra auri ita, ut solidi quibus auri libra stat obrysiacae sint, vel nostra
ikionate contra la offenda, quae se hanc ad Principe debna libra de oro, et nulla a fraudes
spuas in el. C. v. c. etiam si Imperator diceret oblationem esse faciendam in una libra au-
ri, et auro obrysiacae, seu purificato, nemo sane diceret, et auri libram, et aurum obrysi-
cum esse offerenda, quippe illa similitudinem, et implicatam, atque expostione simul accipien-
da est, et angustatam, vel ut uno verbo dicam Justiniani oratio in diversis partibus oblationis
et plebs, sed diversis qualitates ponderis, et materij unius dumtaxat individuis oblatio-
nis.

Infertur ergo ex his absque emendatione d. Anaz. nostri. lex litt. servata, et recte p. ubi.
re posse, eodem tamen sensu = infertur etiam operam Jacobus Solus. idem in d. l. v. c. de
baccari, et multam nostram substitutionem reddiderit, omnium solidorum numerum, atque
pariter versabat scopum substitutionem Arcadii, et Honorii. Etiam, ut magis diximus minime

339

simily substitutionis scilicet de fuit, cum iam solidorum numerus, quibus anni libra
 ostare debet, Valentinianni substitutione vulgaris, et notis esset: fuit ergo scilicet substitu-
 tionis illorum Principis taxa libra, ne scilicet ultra metas eius ponderis oblatio ex-
 ceberet, quam quibus metam, cum Sythia ingenti n. maiorem, minoremne p. scilicet sa-
 ty, ingent. nota manet utriusque sanctionis p. scilicet = demique inferit n. ex ingent. di-
 visione, n. ex separate voluntarij, et necessarij exogationis; n. ex antiquo un. offerendi
 gateram cum quibus auris, sed ex temporis varietate, et ultimo statu libris, et soli-
 dorum huic notis substitutioni licet equivocandam, et tribuendam esse =

Secunda sciendum est oblationem, de qua in nostro tex. agitur voluntariam fuisse
 ut argunt rubricae, et nostri tex. ubi inmetis Kadibz n. in secunda dubitandi ratione,
 quare merito dubitari potest, quare nempe Imperatoris ingenti: solum anni libram so-
 lidis obnoxiam substituentem a Senatoribus deferendam esse iubeant, huiusmodi specie necessita-
 tem collationis importantes: Cui sane difficultati respondet B. Anais in d. l. v. c. de
 auro Coronae n. 31. dicens ingenti substitutione maxime necessitate exogationis induci, sed
 inno modo dumtaxat p. scilicet, intra quem offerendum liberalitas stare debet. arg. ex
 in l. 2. c. de Consulibus. l. 1. c. 2. ff. de lib. s. recipit. l. 1. ff. de r. lib. s. eiusdem recipit. est
 quoniam ubi nostri substitutionis ubi. talia inferat senger et defera agere refragari
 huic interpretationi agnoscat Boetium vir, et n. acquiescent tentari posse existimat
 initio Romanarum oblationis fuisse voluntariam, postmodum vero un. et necessitudine nec-
 sariam evasisse, ut apud nos servitij Regale, vulgo et servitio Real. q. initio volun-
 tarium fuit, tempore autem tributy ordinarij evasisse =

Jacoby autem Solof. ad n. tex. ait, Romanarum oblationem solum a Senatoribus
 arbitrio ppendisse, post oblationem vero factam initio anni cogisse dubitari, quomodo p-
 tantia esset anni libra Principibus oblata ab unoquoque ex Senatoribus, scilicet. fuisse
 ut ingenti quantitate anni libram dumtaxat de solidis stinens Principes libent. ani-
 mo suscepturi, dummodo aurum obnoxiam, seu obnoxiam sit; eo enim ipso Principes
 solidorum numerum diminuerunt, et diminutione hac obnoxiam appropinquarunt = verum
 interpretatio huius Jacobi Solof. et factio et diminutoria est, falsa quidem, quoniam, ut in
 superioribus diximus solidorum quantitas, quibus libra ostare debet, iam Valentini-
 ni substitutione p. scilicet erat generalit. l. 1. c. de p. scilicet. neque de hoc quidem in ubi
 tutione Honoris agitur, sed de modo Honoris imponendo, in unica scilicet anni libra: est
 quoque diminutoria, nam nihil est unde videtur Solof. et diminutione facta in numero
 solidorum, obnoxiam a Principibus exposita. Illud sane p. scilicet est, nempe q. indicat obla-
 tionem hanc fuisse voluntariam, post secretum autem Senatoris necessariam evasisse. arg.
 tex. in l. si quis s. c. de obnoxiam et act. quod in oblatio auro stinerebat, q. a Senatoribus lykah;
 vel decenali collatione infererebat. de quo itaq. Solof. in l. omnia s. c. theob. de Senatoribus
 quod ipse in tanta varietate dicendum est? Ego enim, si fas esset, inter tot, tantorumque veras
 interpretare, alterum e. duobus p. scilicet indicarem =

Primo ex mente Jacobi Solof. dicerem oblationem hanc ex mera Senatoris decore,
 et arbitrio ppendisse ante secretum, q. die Januarij solebat indigere, sicq. intellexerem
 prima nostri tex. ubi. de votis omnibus. et post secretum autem Senatoris exactionem fuisse
 necessariam arg. tex. in d. l. si quis s. c. de obnoxiam et actio. quod apud nos stinerebat ex et servitio Re-
 al de Mithone. Cuius scissio ex libere civitatis gentis voluntate, post secretum vero, illud
 tanquam ordinarij tributum exopt. Principes. Recurrebat ergo, seu dicebatur p. scilicet
 die Kalendary Januar. solebant v. 3. die Kalend. l. 233. s. l. ff. de l. sig. itaque nostra

substantia, et oblationi voluntarij ante decretis, et necessarij exactionem post decretis modo
imponit. Videndi. Gothof. in d. l. s. C. theob. de Senatoris

Secundo, et forsam probabili dicendum tam in substantia, quam in modo, et quan-
titate antiquis stentarij oblationum fuisse voluntariam usque ad substitutionem Ricardi, et Ho-
norij nostrorum Imperatorum, qui, et modum, metumque votum spectaverunt, quam ultra, utque
excedere non possent Senatoris liberalitatis; et simul concesserunt voluntariam, quae esset, erogationem
necessariam effecerunt, primam dispositionem sicut lex prior pars. Secundam autem partem
ex vers. statuentes; non igitur ex consuetudine, et assiduitate necessaria effecta erogatio arg.
lex in l. c. de in re vers. ff. de usus, et putavit A. Anania, sed ex expressa Imperatoris men-
tione, cuius ex arbitrio pendet extraordinarij erogationem, ordinarij, et tributarij effi-
cere. arg. lex. in f. l. C. theob. de auro Coronato. Hae ergo optime ex deus hore, et obliqua
subditorum oblationum, seu votum stentarij originem trahere, cum moderatione tamen,
et certa forma indubitanter ordinariam arbitrio Principis effectus fuisse. Sic oblationis auri
collationem Lythali, vel decemali antea inferebatur, voluntarie a Senatoribus, vel tributarij
est effectus, sic melius accepta. Stat. lex in l. C. theob. de Senator. de hys oblatio
que voluntarie fides quatuor, honorati Codicilli, Lythali necessaria erogatio facta est
l. un. C. theob. de oblat. Equorum. Sic denique aurum Coronarium, sine q. in Coronis offe-
rebat Principibus, minus voluntarij, et obsequiosa erat concessio; effectus est tamen necessaria
collatio in hys personis, quae consuetudine incorrupta illud tanquam tributum exsoluerunt. l. 1.
C. de auro Coron. l. 4. C. theob. coly. ff. siue hi sunt Patriarchis Indorum, ut voluit A. Anania.
siue Personarum Sacerdotum, seu Magistratus, ut Gothof. l. aury 6. C. theob. coly. ff. Hae igitur
opinionem verentia, ex eo ingenti Imperatoris solidis obsequiosa, hoc auri gressu, et Codi. For.
collationem Cugide imper. dialogo 6. n. 3. designant, quoniam necessariam oblationem effecerunt; et
ita in necessarij auri collationibus obsequiosas quatuor exposcebatur. d. l. s. C. de hys coly. l. 24.
l. 3. C. theob. coly. ff. licet in voluntarij erogationibus, qualis erat auri Coronarij, in hys, quae con-
suetudine ad spectatum a tenebant, minime exigere. ob rat. de qua in l. q. d. in re vers. A. C.
theob. de auro Coron. ibi. nihil, q. voluntate offert, occasione obsequiosae incrementi necessitatis in-
iuria insequatur

3° denique sciendum est votum nihil aliud esse, quam nudam promissionem. Dea factam;
ex quo officium omni obligationem, ut qui promissa adimplere spectat l. de tabul. aut Cayae. in l.
ii. Caluit 233. ff. de l. sign. et g. de l. in l. 2. ing. ff. de pollicitat; hae autem obligatio promissio-
nis est, neque rem ipsam, quae voto promittitur affert. d. l. 2. s. i. coly. ff. hys tamen votum obligat,
seu ad ipsam promittit obligatio, quando votum reale est, qualis ferme omnia erant Ethnicorum
vota. d. l. 2. s. fin. ff. de pollicit. in d. Valent. clyt. lib. 3. h. r. c. t. n. 4. Videndi ii. Panviro la,
Pet. Sueror. Salsburg, et B. Gonzalez. l. q. ubi sup. Verum licet votum proprie sumptum nuda
basat promissio sit, longeque distat a re ipsa, quae voto promittitur, spectant tamen hinc latere ipsa res
quae votum, votum spectat, ut varia erudit. s. aut Senatoris Sengor. soliti. l. ff. de i. i.

Besa la arena T de la Yota nave
aquella parte goca
que le exygo ala glacia, das ala Yoc
esta my nave agora
en el templo de Neptuno
barala gente la in mortal memoria
Con nombre del Doctoria =

Oris. 314. ibi.

Sic enim et ingenti nostra substitutione votum appellat id ipsum, q. Principibus offert insita
et mag. A. A. traditionem, nisi malis dicere (q. ego quidem verum existimo) ff. de h. a. l. e. d. m.

vota p salute Principij fieri sinensis, hoc est oblationes q spectum vrbis nomine
 senatus; suscepta autem, et optata fuisse veritas post kalendas Ianuar. 3. die, ut ait Cyac.
 in d. l. 233. §. 1. de l. sig. ibi. post kalendas Ianuar. die 3. p salute Principij vota susci-
 piunt. Ius alit iura huc accipere Cyac. in d. s. l. Panisulam lib. 2. var. q. 263. et
 Petr. Gregor. lib. 24. Antiqu. q. 10. n. 14. quo in transitu refert D. Amaia in d. l. v. c. de
 auro veni. et ad v. tex. n. 7. sed hanc nostram interpretationem faciunt q habitum tractata
 q Soltofr. in l. v. c. de ob. h. t. qz Caij temporibus, quibus non dum Honary oblatio
 rogatio necessaria facta erat, maxime locum sibi vindicabant; atque inuicem inuicem
 q habitum eius v. tex. v. b. ibi. offerendi senatus iustitiam q abq Caij ibi. nota
 suscipiunt: alio ipse die senatus offerendi, exhibebat, alio suscipiebatur oblatio =

Neque h' oblatio Paetz locy lib. 1. Georg. ver. 217. imcto Songora solit. i. stant.
 nam virgultis minime alluit ad signum tauri, q exurgit die 21. aprily, initio veris,
 quo d. Indomay Songora: sed ad sacrificij tauri, cornibus auratis, q initio anni, hoc
 est kalendis Ianuar. die fieri solebat, in idque locum illum q alijs similibus addunt
 D. Amaia vbi sup. n. 1. et varia erudite exornat D. Sariny Coronat ad Songora. vbi sup.
 qzique ex Tertuliano de Corona militi, vbi formz sacrificij describens ait, tibi sagittar bonum
 cornibus auro decoratum venens. inde manet verisimum Honary oblationis iuxta
 opinionem omnem, Kal. Ianuar. cum felix annus agerit, ita et felix accipiat, fieri
 fuisse solitam, ut in present. Arcadij, et Honorij qstent, qz quidy q viciu, et ma-
 tro tam a subditis in Principes, quam a Principibus in subditos fieri viderent. l. 1. §. 1. de
 C. de advoc. l. i. v. b. Indis. imcto D. Amaia vbi sup. et ad tex. in l. fin. C. de decanonib.
 q. fa. n. 12. Consuetudini nostrz originem dedit de dar, q viciu aginaldo tempore
 Psychaly, ut varia erudit. qst h' ganiz ornantz D. Solerzano. in d. q. Consilio Belgio. n. 7.

De repetitis

Ad tex in l. 1. C. de Consulibus. imct. l. 1. C. de eddy.

Cum circa sessiones, et p hinc inde in senatu pluribus occurrentibus vix viderentur,
 temporibus Imperatorij Valentiniiani skoueria esset exorta, ipse in panti substitutione
 ad senatus vrbis Constantinopolitany directa statuit antiquitatis vixigia sequenti, qz
 vixum vultarem qsterz honoraty eylem imply, hoc est vely, vistar diadematis, eadem.
 habeat, hoc est veste quadam regali, anteferi in senatu debere, in omni casu, tam in
 sententia dicenda, vel roganda, quam in sedendo, qui prius Consul nunciatz fuit q
 antiquitate temporis antecessit qsterz, qz similiter qcelere imp' ait, et si qz qui Collega
 suo posterior nunciatz e Consul, postmodum iteratis auspicijs iterum Consul fiat, rez.
 cum eo magis Collegz suo antepari debet, quoniam iteratis fozes, hoc e Consulatus
 insigniz securz, nempe, virgultis illigati, dignitatem argunt, sed qz prius merita nunciatz.
 h' iterum Consuliz emendant, cum nihil sit alij dignitate. vnum dumtaxat eoz
 ab hac Reg^o Valentiniany excepti, nempe quando qz, qui posteriori loco e nunciatz
 ty Consul, postea patricij facty fuerit; hoc etenim casu geminaty diuersz ordinis ho-
 nori potestatem eum Consulem fuit, qui tempore posterior erat. Id autem limitat imp'
 dum nolo eylem veltuz terminy prior Consul, qui honore patriciatz adeptus a postera-
 re splatuz est, eandem patriciatz dignitatem postmodum sortitus e fuit, nam cum
 ente hoc, priusquam eum sedem, priorum locum ipsum recingere oportere viderentur

2 Si in Senatu, ceteris equali dignitate pollentibus, Consulatus vox prior est, qui primus nuncupatione dignitatis fulgorem est adeptus, ceteri posterior Consul iterum Consul aclamatus fuerit. Si vero posterior tempore Consul patriatus fuerit Collega scilicet Imperatoris, in Collega ipse postmodum eandem patriatus dignitatem adeptus fuerit =

3 Et primo aduersus f. narkitea partem, ubi Valentianus ait primus nuncupatione Consulatus, qui posteriori loco est aclamatus in omni casu esse spectandum. sic arguit Non licet Polibio Romanis miram disciplinam ad Valentianum lecidit, et falsis id antiquis precibus optetur: quod non semper antiquior Consul posteriori Consuli spectandus est. Antea probat quando posterior Consul senex erat, prior autem Consul iuuenis, non prior posteriori, sed posterior prior prior habebat: quod si recideret? Antea probat ex Accione de deipub. qui ait. mentem Patrem, et Consilium esse in Senibus, ob idque plurimum estimatam sententiam Vagam in Consilio, et ceteris qualitatibus gloriatam fuisse, idque varis auctoritatibus fundat D. Anania in l. fin. C. de Accurionib. q. i. n. 34. ergo non prior Consul, sed senior in sententia roganda, et dicenda spectabat antiquitas, et hodie spectandus est = Congratulatur tamen idem ex Valerio lib. 4. q. i. qui refert Publicolam, Brutus Collega mortuo, post aliquam diu tempore Lucretia patris Lucretii locum assumptis sibi, et quod senior erat primus locum eidem cessare, atque fasces eidem tradidisse, quo exemplo ait Phocarchus exinde similes honores sentibus, habitus, et datus fuit: quod iuxta Antiquam politicam Romanam non prior Consul, sed senior ceteris prior est habitus: quod perperam in presentibus interpretantur et id antiquis observari testatur, et de ceteris observandum idem esse precepit

Licoro de Vopis

Valerio. lib. 4. q. i.

Nec satisfaciunt si dixerit hanc regulam ex omni dyungtam quoad prioritatem in iudicio, minus fallacem esse, et si Urbanitate attenda stemon non oporteat. Senes sunt senes, senes alio, ingrossi senes careant; nam ut aiebat Aristoteles, ut corpus quidem, sic etiam mens sag habet senis. Sunt autem iuuenes, qui alio senectutem in iudicio, et gradentia mentibus ut senibus ipsis prioribus esse debeant, neque esse animum quicquam estimari debet, ut ait Gratius

qui redit ad fasces, et virtutem estimat
animum.

Reck ergo ad Valentianum in presentibus statutis. antiquitatem nominatorum observandam esse. ut non aduersus hoc sit insurgere, et si maxime non ex minorum numero procedentia estimanda veniant, tamen meritis, et antiquitate laborum, quibus expertis, expeditis, magis dignitatis sit, scilicet estimanda esse: aut non semper qui primus nuncupatus Consul, hoc ipso maioribus polere meritis existimari debet: quod non primus aclamatus Consul, sed qui posterioribus spectatur

merito potior in sententia et in rebus et factis haberi debet
Assumptum quod ex lex in l. 2. C. de off. Magistri off. ubi idem notat Inge-
rator est. neminem ex agentibus in rebus ordinem militum querere debere, cum
autem ordinem servari statuit, ut nimirum illa ceteris antecedat in gradu, qui
stipendia meliora obtinuit, et quod si quem gloriose labor fecerit antea. ut non
semper, qui primus in militiam accessit, sicut ei nominat, meliora stipendia mere-
tur, nec ceteris laboribus, et meritis et potior: quod clare ex eod. Imperatore sumunt
non ex antiquitate temporis, sed ex merito gloriose modum desumendum esse =

L. 2. C. de off. magistri off.
p. pulcherrime decernitur
Gronandis, et Victor gela-
namus, tamen gortelmus
in arcem descendit.

quela 3. de monachis. g. 1. in
l. 1. C. de gromis.

Augusti difficultas ex lex in l. 1. C. de gromis l. 12. ubi dicitur Tyrone,
qui in scholis posteriori singulis parandis esse; eumque Principem locum obtinere de-
bere, cui et laborum assiduitas, et stipendiorum gloriose suffragati fuerint: ut hoc in
alia ratione procedit, nisi quia laboribus, et meritis potior quam ceteris fortibus prio-
ri suffragio potioritas tribuenda est: quod perperam interpretanda sunt. ex nominat. prioris
gloriose gradum esse desumendum statuit =

L. 7. C. de primis sacer.

h. 12. ubi dicitur quod in
priorum gradum observare debere, et in priorum decorum locum alio in-
ferioris gradus iuxta antiquitatem sustinendas esse, nisi forte sit aliquis, qui
licet antiquitate minor, meritis tamen, et laboribus excellens inveniatur, nam tunc
omnino ceteris iste in aliquando decorum loco preferendus est: l. 1. ubi dicitur Valen-
tiniarius statuit priorem gradum tribuendum esse ei, qui maioribus factis et meritis,
et si minore gaudeat antiquitate: quod pariter in senatus ordine statuendum erit, ut
quidem vis illi ceteris antea debeat, qui meritis, et sapientia civitatis et po-
tior, licet in primis clamatus sit =

L. 1. C. ut dignit. ordo serv.

Adhuc magis male Valentinianus regulam generaliter sumptam falsam esse, ex
eo quod omnino diversus ordo servatus invenitur ab eod. Valentiniano, et alio Principibus
circa excellentiam cularium virorum: quod non recte indefinite ait interpretandum esse depren-
dendum procedentis modum ex antiquitate temporis. Assumptum quod ex lex in l. 2. C. ut digni-
tatis ordo servat. h. 12. ubi enim dicitur quod unum dignitatis gradum obtinere illis, qui in
actu positi illiusque administrationis perierunt; post modum illis, qui in alia urbe servati
circularum dignitatis meruerunt, vacante tamen iure: postremo eos, quibus absentibus
circularum dignitatis minus est. En ubi Vacante, et honorarij Consules, et si prioris tempo-
re illi potiores non sunt, qui in actu positi administrant, immo neque honorarij ab-
sentes sunt potiores hi, qui circularum dignitatis in Comitatu sacro emeruerunt: quod
ad ordinem, et gradum dignitatis, non temporis antiquitas, sed alio qualitate merita-
rum, scilicet, et exortibus in consideratione sunt, idem suadet ex lex in l. omnia

L. 1. C. de theob. de ho-
norat. C. de theob.

L. 1. C. de theob. eodem. 4.

l. 5. C. de Honor. Codicill. in theob. ubi qui extra palatium sibi Codicillij consulantibus
aut imperatorij Consulibus emendicatis parent, postponentur hi, qui in actu positi ad-
ministrant; idem statuta invenitur expressis magis in l. officij 6. C. theob. eod. h. 1. ex
quibus visum cum Casidoro l. 6. 6. Panaxola l. 2. q. 244. et alij secum te-
neret D. Solovano in posthum. h. de placeo honorarij, et Subilales n. 20. minime an-
tiquitatem temporis esse observandam inter honoratos Magistratus, et actu administran-
tes, immo absque ulla distincte temporis illis ceteris potiores existimandos putat, qui in
republicam perunt: quod est =

Demque et adversus regulam indigne traditam in no. tex. sequens quoque con-
siderato facti inter Consules diversis temporibus clamatus non qui prior est tempore,
sed qui primus dignitatis circularum, factus, insignia cularia fuerit adeptus. ceteris

est potior iuris ratione attendenda: qd n. Reck Valentinianny aut indy crete cyteris antea.
 re Consulaty viros cum, qui primy Consul fuerit adamaty: assumpty qdnt ex tes
 in L. quoby s. C. de rei. vind. Vbi dicit, qd si duoby in solidy qdum iure dykacy
 aut donaty sit, cum in dominio potorem esse debere, cui potens habita qonaty, n
 eum, cui primy venditum, aut donaty exhiberit. Ex qo parit si idy hono duoby honit
 delaty simul, qd ad potioritatem attinet n. tempy adamaty, sed tempy admomy.
 hacteny, seu possessiony adepty intendum, et ppiemdy erit. idem qbat ex iure Canon.
 co tes in q. si q. te. q. quamuy. de Rescripty. in 6. quiby, et aliy iurisy. et auctori.
 taty, q. magistratum, qui primy dignitaty possessiony fuerit adepty, eo potorem esse
 qui primy titulum Rescriptum, seu Adicilla suy dignitaty habuerit. Probat qoy va.
 lencia. tit. 34. n. 36. et Hermolilla in gloz q. d. gloz. 2. n. 17 q. regg. nisi aliud tra.
 cepti in litery graty nominaty psonpserit. d. Colovcano vbi sup. n. 211. q. regg. Cum
 ipit potioritaty, et platio inty Consulaty viros iam ex antantate, iam ex merito
 iam ex actuali admomykatione, iam denique ex adyhone insigniy Consulatum mo
 dum, et formam sumere debet, Sergeran Valentinianny in qenti definit absolute ex
 tempoy duntaxat pioritate hyc dmetienda, atque gtimanda esse =

L. quoby s. C. de rei. v.

q. i. q. te. q. quamuy. de Rescripty. in 6.

4 Secundo aduersy secundam nostri tes partem, vbi Imperatory dunt ge.
 minatum sculaty honorem vincere n. posse pioritatem tempoy, qua Silya potior
 est. Inuergo. Valdeor exyhmari debet geminaty honor, qui ppy merito sa.
 luty veni smendat, quam vnyy: qd Consulaty vir, qui duplicatas foyy, qui ppy in
 qulo dignitaty ganyy est, eo potior esse debet, qui semel duntaxat, et ppy ppyore
 duntaxat qm significat apparuit. Assumpty ex indy rati qbat ex tes. in l. i. C. de d. de Con.
 ab. vbi dicitur Consulm qdety qron facty, aut Magisterium militum adepty, aliana dy.
 nitate decoratum collega hyc piori tempore potorem esse debere; Item, qbat tes
 vider. vbi Consul secundy, qui postea galyy est facty, eo potior est, qd tantum
 vnyy sculaty gulyt: est hoc n. alia, ratione pcedit, nisi quia geminaty honor vi.
 cum honorem superare debet, et vnyy imp. gtonit: qd pariter et =

L. i. C. de d. de Con.

Nec abifany dicendo distinguendum esse inty Repetitory honory, et gmina.
 tionem dnter dyptataty, ut quidem piori cam, minime Repetity honor honorem vnyla.
 rem vincere debet, cum nihil sit aliy dignitate: est secundo cam duplex dnter
 vnyy dignitoy merito singulari dignitate potior cenari debet = Nam aduersy hoc
 sic inuergo, quod ad potioritatem attinet, eandem vim sortiri debet Repetity honor, qui
 ppy merito smendat, quam geminaty: qd eadem vnyyque militante ratione idem
 dy palitare debet. Assumptum ab arg. qbat ex tes. in l. i. s. debity. ff. de vnyy. vbi
 vnyy ex patione nuda iure dnti acty n. debet, l. d. s. sed cy nulla ff. de pchy cy vnyy.
 et tamen ex geminata eiydem genery suentione acty p potorem hntit: est hoc non
 nisi quia Repetity eiydem genery suentio panyy pntat exyhmatory ganycenty. h.
 ff. de h. et firmior, Valdeor que exyhmari: qd parit in honore, licet eiydy genery Rep.
 bito Philozophandum est. Item suadet ex tes in auth. de pnto. C. ad Fortibany. aut.
 qbat fratry. C. de legitimy hnt. Vbi dicitur frater legitime vnyy, vel vnyy cum
 parentiboy n. occurrat, occurrat tamen ille, qui vnyyque ex latere, et in dnter vnyy
 sanguiny dnter exyht: qd parit Repetity eiydem genery honor, potior, ac Valdeor ho.
 nore singulari exyhmari debet = obget dnter exis, nam eo maxime Repetity ho.
 nor Consulaty in vnyyatione non est, quia nihil est aliy dignitaty, ut dnter acty
 docet, quia nihil addit primy adepty dignitaty Consulaty, qui cetery omnyy dignta.
 taty antefort, d. l. i. C. de Consulaty. vbi hyc radocinatio memise dntit: qd pperam
 dstruam estat Valentinianny: minor qbat. nam est maxime facta gnykatione ad
 cetery dignitaty sculaty dignitay alioy Regitay, n. tamen hoc recte dnt vnt n. ay

aut. tes. in l. 18. ff. de vnyy. obly.

L. i. s. debity. ff. de vnyy.

Auth. de pnto. C. ad Fortibany. aut. hnty =

348

se ipsa sperare, et si igitur nihil sit alius dignitate Consulatus, recte tamen Consulatus dignitas repetita aliter reputari valet, singulari duntaxat fulgore, ut pote ex repetitis ne honoris aliam merita eleventur eius, qui sacra Collegii huius possiderit: quod merito salubriter ratione Valentianam, manet utrum repetita fasces, & litteras ad potestatem et excellentiam in acceleratione esse oportere =

Spartianus in Adriano.

Non debent fundamentis huius accelerationis: etenim, ut refert Spartianus in Adriano apud Amalian in d. l. p. C. de securum n. 63. ex eo Adriano consulari uxoris sui uxorem Consularem fecit, ne ante Severianum, qui huiusmodi potestatem et sententiam in Senatu dixerat, cum antiquis moribus prospectis, & qui repetita Consulatus fulgore erant functi, ceteris viris senatoribus potior exhiberetur: quod clare minister fasces repetitis Explorationem tribuere, et potestatem =

novella 48

Clarum id subicit novella 48 eiusdem Valentianam, ubi intermedium eidem substituit Principi huiusmodi Consulatus dignitate functum eo potior esse, qui semel duntaxat, et si prius Consul scilicet est, hac eligendi ratione reddita; si enim, inquit, alia dignitas adiecta esset, ut posterior esset prioris Imperatoris, quanto magis eadem dignitas iterata, quae ceteris excellentior est, efficere debet, ut qui posteriori loco erat designatus Consul, Cuius merita et prius commendata sunt, alios viris senatoribus, et si tempore prioribus Imperatoris: quod si recte Valentianam in praesenti, nulla iuris ratione struam statuit =

Deinde aduersus tertiam et ultimam nostri textus partem, ubi Imperator substituit posteriorem Consularem, postmodum patricium factum Collega prioris, et tamen Patricio simul, potior esse, nisi prior Consul postea Patricius quoque factus fuerit. sic arguitur. Consul, qui priorem nominationem meruit ius habet praesertim quod circa Explorationem; sed ei qui ius habet quod minimum Praedicti praerogativa valet, neque a Principe quidem: quod omnino antiquitatis ratione quod Explorationem ius nona alterius dignitate valet emanari. maior est certa tam ex tractatibus quam ex l. r. c. de spectu Praetoris. l. i. C. de spectu sacri cubiculi. cum alii adducti a Gothofredo in d. l. i. C. de h. n. de Consulibus. minor praesertim ex l. i. c.

l. i. c. debitor. vend. pign. l. 114. §. diu. fac leg. l. reuocata. l. quod. l. de gl. ingor. offer.

C. debitorum vend. pign. l. 114. §. diu. fac leg. l. ubi habet neminem in iudicium iuris quod alium tertio posse quodnam disponere etiam in re ipsa, huiusmodi quoad Principem praesertim textus in l. reuocata. l. quod. l. reuocata. l. de spectu Imperatoris. offer. quod omnino inueniente nona dignitate in Collega antiori, aut eadem tam valet semel praesertim quod Explorationem ius = huiusmodi ponderat textus ceteris in q. quodnam §. de reuocata. in 6 =

l. 3. debitor. f. auct. tutor. l. 17. C. de praesertim

Auctori eadem dubitandi ratio ex eo, quod quatuor requirita ad inductionem alicuius effectus debet adesse tempore, quo praesertim effectus praesertim erant; aliterque si inueniantur ex postfacto nihil detrahere potest effectus semel ab alia dignitate praesertim ducto, ut ab arg. praesertim textus in l. 9. §. tutor. f. de auct. tutor. l. mater. l. 17. C. de praesertim. Sed ad praesertim effectus praesertim, seu Explorationem requiritur geminata dignitas, quae omnino inuenitur in posteriori Consule eo tempore, quo et prioris nominatus est: quod effectus perfecte praesertim ex dignitate Consulatus, nempe effectus Explorationem requirit emanari ex eumdem secundae dignitate = id autem magis praesertim ex ipsa ratione nostri textus in q. §. illa enim inquit Imperator, posterior Consul, et si repetita fulgore nisi prioris Consuli in praesertim, quia nempe eo tempore, quo prioris Consul ratione dignitatis primum gradum occupabat, Consul non erat: est in secunda tamen textus praesertim eo tempore, quo primum semel scilicet, secundae neque Patricii, neque Consul erat quod nulla ratione prioris praesertim semel esse prioris, atque praesertim inducto

textus nostri

Augusti rursus difficultas hac consideratione maxime adiecit Patriam & Co-
legem posteriorem in prioris Consule manet evacuata potestas, quia Patriam dig-
nitatem ceteris maior est, ut glori. videt. ex tex. in d. l. 3. C. h. de Consulib. sed Patriam
dignitatem Consulatu minor est: quod nulla ratione Consul Patriam factus colligitur
assumptum glori. ex tex. in d. l. 1. C. Theod. de Consulib. Vbi habet Consulatus dignitatem
ceteris dignitatibus antecellere tam in corpore, quam in sententia dicenda, et in omni
curis Senatoris acta: quod clare sumitur. Patriam dignitatem Consulatu minorem
esse. Item glori. Cassiodorus lib. 6. fol. 2. Vbi ait Patriam vni duntaxat dignitati
cedere, nempe Consulatu: quod operis est maiorem relationem Patriam dignitatem esse =

l. 3. C. h. de

l. 1. C. Theod. de Consulib.

Cassiodor. in fol. lib. 6.
form. 2.

Hinc difficultas respondet Petr. Fab. lib. 1. senect. cap. 2. ad leg. dicens
Zenonem non esse intelligendum in d. l. 3. C. h. de prioris Consulatus honore, qui patri-
am maior erat, donec Iuliorum Imperatorum tempore alio auctoritas, et maioris pa-
triam est abacta, ut nequeat Consulatu cedere. Verum solutio hanc mentem con-
futat. A. Amala in l. fin. C. de decur. n. 60. et similit. aliam Anonij Gothor. ab-
h. et alij reiecti interpretationibus ipse existimat, verum esse dignitatem Consula-
tus patriam esse potius in iura tex. in d. l. 1. C. de Consulib. sed dicit in d. l. 3. C. h.
n. 11. affirmari a Zenone Patriam ab omnibus dignitatibus antecellere, quod nempe
ibidem habuit, nempe ad Patriam ascendere posse, nisi prius Consulatu dignitate
fundus fuerit. Cum igitur Patriam quicquam esse nequeat, quin Consul fuerit prius, non
est mirum de geminata dignitate Patriam Consule potius haberi. Hac igitur prohibitione
distinguitur vni interpretatione relicta, infra manet superior dignitas, si enim dignitas
patriam Consulatu minor est, quomodo vincere, et superare poterit qualitatem glori-
osam, quae antiquitati maioris dignitatis omni iure debet. Forsan dicitur. et ex ratio-
ne Consulatu Patriam factam prioris Consuli antecellere, quia Patriam, Consulatu
est maior, sed ex eo quod una, eademque persona recurrunt dignitatem Patriam, et Con-
sulatu. Cum igitur geminata dignitas vincat singularem d. l. 1. C. Theod. de Consulib.
et de non. Valentinian. lib. 1. nec mirum Consulatu Patriam factum antiquiori Consule
inferioris. Verum aduersus effugium hoc sic inuenitur. Sociata Patriam dignitas
eam qualitatem addere potest Consulatu, quam ipsa non habet: ut dignitas Patriam
non habet ex se glori. qualitatem respectu vltimae dignitatis: quod nequit vltimae da-
re qualitatem glori. Pius enim est alij dignitate Consulatu, ut et glori. Va-
lentinianus factus, alio, ut fides respondet in d. l. 7. ant. prioris Consulatu: quod et Patriam
dignitas, quae inferior Consulatu est, longe minus altitudinem eiusdem vltimae addere
potest. Denique si verum esset Patriam hanc tribuere qualitatem vltimae, eam
invariabiliter tribuere; est si prior Consul postmodum Patriam factus simul rursus se-
cundo Consule glori. ut in Calce notis. tex. affirmat: quod falso supponit, aut perperam
habuit Consulatu posteriorem postea patriam factus prioris Consuli antecellere; aut si
hoc verum est aequae perperam dicit prioris Consulatu potius Patriam factus, se-
cundo Consule, vltimaeque prioris Patriam antecellere, quasi deambulatio effecta po-
terit dignitatem =

6 Hic, et alij minime resistentibus, est verissima ex notis tex. superioribus deducta solutio,
quae, ut clarius quidem possit intelligi, in medium aliqua de more adducenda sunt. et quod
quidem suadendum est, antiquitatem exacte quibus glori. Populi Romani in locum quod
sorum duobus viris summam Republicaemittere, qui quotannis nominabantur Kalendis
Ianuariis, haec appellabantur Consules a consulendo, quod Senatui populum Consulentes,

343

ut testat Pompey in l. 2. d. exacty f. de Origine iury. Horum autem auctoritate mag-
na ex summo minima erat, post ingente erogatione, que gratificandi populi causa
fiebant, diuersi nam temporibus, quibus modum imponit Imperator in l. 2. C. h. n. h.
varij insignibus honoris, et polystati utebant, veluti trabea purpurea infula, li-
gione, sella curuli, fastaboy, Carpentis, et alijs, de quibus Casiodorus lib. 6. iura.
1. Cassianus in Catalogo glorijs Mundi. l. p. Consid. 43. Petr. Fab. lib. 1. sem. et. g.
2. Petr. Seyer. lib. 4. Pontagm. g. 23. Dempster ad Coniug. lib. 7. Antiq. g. 3. Panuola
lib. 1. Varbar. g. 9 et 10. Heringius de iure Insignis B. Amia in l. p.
C. de decurion. Solhof. in d. l. i. C. Med. de Consulib. et D. Solorzano in d. de glori-
zay honorarijs d. n. 295. et de iure Indiar. lib. 4. g. 4. n. 23. quibus et addendy Boba-
dilla lib. 3. politicis g. 2 = Anny ab ipis nomen sumebat, et nullis solatay fulgore
in Republica Romana dignitay splendor maior erat, super quibus, et alijs ad hoc
diuinum spemum, vel ab ipis Imperatoribus postmodum oblatum pertinentibus, et
ab alijs actum regumy Consule Superioris auctory in l. p. relaty =

Cum igitur inter Consules, qui acta Republicam administrabant, vel inter ex-
Consules, seu viros Consulares, qui post transactoy annoy in senatu vacantes lauente-
bant (neque enim amplius anni Curricula Consulaty dignitay perdurabat, cum
vixim fuerit alio magnam polystatem saluberrime breuitate stringere) stentio o-
rietur, quoy inter eos primus locum in Sessione, sententia dicenda, et similibus actib.
obtineret; in present. nostra Constitutione. Statuit Valentianus tertius, vixidum antiq-
taty regumy, cum ex Consulariy viris, qui eisdem insulay, et trabea vincti potestoy
esse oportere, cui antiquitay tempory suffragat. Idemque politice statuit in alijs
dignitatibus, officijs, seu ministerijs, ut habentur in l. i. et 2. C. de Prif. glorio. l.
v. C. de Corporib. sacri Cubiculi. l. p. C. de Prifib. l. i. f. de albo vixidum.
cap. i. Vbi latet D. Solorzano. extra de maiorit. et obedientia. Prima et magna ha-
cuy politicay dispositionis ratio est, nam eo ipso, qd ipis a populo, vel a Principe priuile-
gio, et gratia nominat, omnibus respectis qualitatum, staty saluay, meritorum.
et seruitioris dignior electoy et cooptatoy spemunt, vnde merito omnibus anteponi
debet. Secunda ratio est, nam ex priuilegio nominat in quodam modo qd dilecto ac-
quirat, ut habentur in l. i. et 2. de h. h. l. i. et 2. de h. h. l. i. et 2. de h. h. l. i. et 2.
Cum ut ait noster lex. eo tempore, quo primus Consul nominabatur, secundus ex eo mini-
me occurrebat. vnde in g. ind. iury quoy; sequit posteriori loco nominatoy
gloriatione ambire, ut gloriay habet D. Amia in d. l. p. C. de decur. d. n. 34. et d.
Solorzano in allegat. g. Regis Indiar. d. n. 76. vbi ex eo qd dicitur d. h. y Belgico
q. ferendum existimat, quia prius in diplomatis Regis nominatoy d. h. n. ratio
est, nam et inter aequales in dignitate hyc certa via, que ad pcedentiam a eligere-
ti, sed ad merita, et seruitia, seu alijs qualitay reoccurrendum esset, lib. 1. et d. h. y
stentioibus vix vniuersa fora sufficientes, ut recte fundat D. Solorzano in d. cap. i. ex-
tra de maiorit. et obedientia. Vbi ex eo ait Deum optimum Max. qui fidelis seruita-
tor est omnis, merita duntaxat respicere; hominibus autem, quibus frequenter
merita singulorum in occultis sunt, maxime necerium esse ad alijs regumy poli-
tica spingere, ut ordo maxime necerariy inter hominibus classis seruit, et Custodiantur
Inde merita hyc et alijs rationibus, que viderari possent, merito Princeps, dum non
ingetit maior dignitay excellentia, inter pares, f. antiquitate, et priuilegio nominatoy

reterunt in dicitur in iuris, et in p[ro]p[ri]a n[ost]ra a d[omi]n[is] s[er]vata hanc regulam acci-
piend[am] est lex in l. p[ri]m[us]. C. de d[omi]n[is]. Vbi statuitur d[omi]n[is] in schol[is] loco s[er]vati
posteriori apponi debere, nec quoniam ceteros gradus obtinere possit, nisi qui, et
laborem assiduitate et dependendum p[ro]bitate p[ro]bit[us] fuerit, h[ic] autem antiquior est
alijs d[omi]n[is], qui omnino d[omi]n[is], id est de reo receptis debet p[ro]ferri, ut ait d. d[omi]n[is]
in d. l. p[ri]m[us]. C. de decur. n[ost]re. adversus Holman[um] dicitur 103. qui dicit, et p[ro]p[ri]-
am lex illum accipit = sic pariter accipit lex in l. nemo 2. C. de offi. Mag[ist]ri. c. 3
vbi dicitur. neminem ex agentibus in rebus ordinem iuris p[ro]ferere debere; cum
autem ceteros gradu antecedere oportere, quem meliora stipendia, vel labor p[ro]-
xior fecerit antecere, hoc y, qui antiquior fuerit in laboribus, et stipendijs: nisi di-
cas lex illi esse intelligi. de h[is], qui meliora officia ob benemerita p[ro]meruerunt, ad
significata q[ue] stipendia meliora, quo casu n[on] ambigitur cum, qui officij aliquod meli-
or[um] gradus obtinuit, et sic meliora stipendia, ceteris p[ro]cedere debere, cum r[ati]o textus
et similes loquuntur de h[is], qui p[ro]m[er]iti in gradu dignitatis, vel ministerij inveniuntur =

Nec quidem videtur lex in l. vnicuiq[ue]. c. C. de p[ro]xim[is] sac[er]d[ot]um. c. 10
missa d. d[omi]n[is] solut[us] respondendum est q[uo]d d. Gonzalez ind. q[ue] i. extra de ma-
ioritate et obedientia. loquitur ibidem Imperatorem de subrogate Colleg[is] in locis p[ro]-
curator[um], qui meliori gradu gaudent, quo casu minore antiquitate sola in considera-
tione est, sed maxime merita attendunt, cum n[on] de p[re]cedentia, sed de identitate agi-
tur, et de nona electione inter plures eiusdem gradus, et ordinis. H[ic] addenda sunt h[ic]
ta q[ue] d[omi]n[is] in allegat. q[ue] de p[ro]curator[um] dicitur. vbi n[on] lat[us] ratione antiquitatis fun-
datur p[re]cedentiam respectu Belgii dicitur de nona creati temp[or]e Philippi 4 =

Hoc autem principium est intelligit[ur] de h[is] d[omi]n[is], qui p[ro]m[er]iti omnino in dig-
nitate sunt. nam alij ordo servat[ur] inter ipsos d[omi]n[is], qui d[omi]n[is] ordinis sunt, vel p[ro]-
curator[um] d[omi]n[is]. Item p[ri]mum locum in senatu obtinebat ordinarij Consules, hoc est, qui
p[ro]p[ri]am acta administrabant, ut p[ro]bat lex in l. 2. C. de dignitatib[us] ordo serv. fa-
ciunt optime tradita per Manry. circa p[re]cedentia Episcopi et iurisd[ic]t[us], et d[omi]n[is] d[omi]n[is]
Chrysostomi titularij l[ib]. de p[re]cedent. q[ue] 20. n[um]. 7 = Secundum autem locum tenebant exen-
sules, seu vacantes, hoc est ij, qui dignitate Consulatus functi erant, et v[er]o d[omi]n[is] p[ro]-
curator[um] appellabant, de quibus notat lex loquitur, et p[ro]bat lex in l. vlt. C. de Primicerio. l. vnicuiq[ue]
C. de Comit. vacantib[us]. vltimum locum occupabant Honorarij Consules, hoc est, qui hono-
rijs tantum causa Consulatus eius dignitatis p[ro]meruerant, qui dicuntur nudi Consulatores d. l. 2.
C. de dignit. ordo serv. l. vnicuiq[ue]. C. de honorat. Consul. l. officij. b. C. Theob. c. 1. t[er]t[us] ob-
stant Jacob. Sotthof ind. l. 1. C. de Consulib[us]. et ex infirmitate d. d[omi]n[is] d[omi]n[is] ind. l. de pl[ur]i-
bus honorarij d. d[omi]n[is] d[omi]n[is]. vbi late defendit Magistratus vacantes, qui d[omi]n[is] p[ro]p[ri]am p[ro]-
curant, et ob infirmitatem, aut senectutem ad quietam p[ro]vintiam recedunt, honores omnes, et p[re]-
cedentia obtinere, quos habebat tempore voluntarij, aut necessarij recessus = An autem
inter omnes ordinarios p[ro]ferat ille, qui p[ro]m[er]iti clamatus est, vel p[ro]m[er]iti dignitatis Consulatus p[ro]-
curant, an vero ille, qui secundum acclamationem, p[ro]m[er]iti tamen administrare cepit, seu p[ro]-
visionem dignitatis est accepit, late disputari possit; dum tamen tamen v[er]o sententia
fundamenta tertiam y absque p[ro]batione, et quidem p[ro]bat, qui titulus dignitatis p[ro]curat.
tenet, sicut v[er]o generalit[er] notat lex q[uo]d d[omi]n[is] d[omi]n[is] p[ro]m[er]iti. l. vnicuiq[ue] extra de elec. in
seno. d[omi]n[is] v[er]o. Secundo lex in l. 1. C. de p[ro]curator[um] l. 1. q[ue] d[omi]n[is] d[omi]n[is] 2. ff. qui p[ro]curator[um] 3. l. vnicuiq[ue]
ind. l. 1. C. de h[is] d[omi]n[is] de Consulib[us]. Pro Magistratus vero, qui p[ro]m[er]iti p[ro]curator[um] est accepit

344

Ita 1. tex. in l. quibus. C. de l. vind. 2. tex. in g. sigte. ex quamvis. extra de requir-
ty in b. Tertio faciunt tradita q. Solvendo h. de glary honorariis & Subsidialy. n. 203.
In hoc quoque articulo, q. attinet ad Magistratus, de quibus dicitur in g. dendi, licet i. q. i.
nie in d. g. b. l. de verior et firmior sit, secunda tamen tanquam omnino a. d. d.
recepta in indicando, et videndo amplectenda est. Camy. Innot. Honoraria in g. p. s.
p. s. glo. 2. n. 9. ay. segg. Valensula in l. 34. n. 36. Manry. de pcedent. g. y. s. 10. n. 10.
et Sabredo in theatro honor. glo. 35. n. 62

Secundo sciendum est duplicatoz fozey dularoy nihil addere digni-
tati, licet merita quibus igitur emendent, ut in g. dendi Valensianay addit. itaq. si
Consul secundus in antiquitate, dorum Consul fiat, non eo magis Collegy Antiquo-
ri p. s. t. quoniam nihil est alius dignitate, quam rationem ita culte explicat Solo
bi. in d. l. t. C. theod. de Consulib. ut subicit iuxta g. h. cam, et si alius elevat homo,
Cuius merita igitur repetita dignitate emendant; iuxta politicam tamen alius a
elevat, respectu dignitate, cum dignitas iterata eiydem generis nihil omnino a-
deat priori dignitati; et si igitur iuxta Chiam, que merita videtur, ipsa merita
dignitate aliora sint; iuxta politicam tamen, que dignitatem, et splendorem re-
quirit, nihil est alius dignitate, et si merita igitur emendata separabre p. p. n. a.
tur. f. aut ratio tex. in l. quibus 14. ff. de verb. oblig. iuxta l. Almy 66. ff. de leg. 2.
Vbi repetita eiydem generis p. m. i. s. i. o. sen dispositio testamentaria, quantitate a. ra-
ges, licet emise delegat affectione, et merita honorati emendet. Nec quidquam
faut tex. in l. t. d. debitor. ff. de iust. p. ge. qui longe diversam ex toto cylo distantem
rationem habet: quippe ibidem agit de p. iudicio alterius separabre, sed de indimen-
da obligatione in p. iudicium eiy, qui p. m. i. s. i. o. sen id est p. i. s. i. o. ab alio nudo
pacto p. m. i. s. i. o. erat: quo casu equitatem visum fuit geminatum velut mentionem
actionis p. ducere, ne f. i. s. i. t. a. i. s. i. o. fallat, et elladit = Neque pariter obstat tex. in
d. Auth. ex fundo. C. ad verbylam. Auth. post fratres. C. de legatione h. d. b. vbi, et si fratres
vtriusq. similes fratribus ex uno dumtaxat latere similes p. ferant, hoc id est p. cedit, quia
cum de successione agit ab intestato, similes dumtaxat sanguinis in consideratione est,
et ita qui duplici sanguinitatis vinculo m. i. t. e. s. o. et merito est potior, qui ex unico duma-
taxat latere similes appareat. Idem. in nostro tra. simili ratione p. ducere, si quo ad p. ce-
dentiam attinet, merita quibus igitur, et ipsa dignitas repetita in consideratione videtur

Antiquitay autem ante institutionem nostri tex. n. id firmis obstruere, imo p. n.
andaque magna in exhibitionem fuisse fozey duplicados, et repetita ob igitur merita
igitur emendata, et sic videtur Chica, licet videatur ex p. d. n. o. in d. l. r. m. o. a. p. d.
pub. d. Anatum in d. l. p. C. de decurionib. n. 65. imo et n. magis tempore inveniunt
post institutionem hanc ex p. n. o. statuit Valensianay noster non 4. ex ratione
reddita, nam, inquit si additamentis alterius dignitatis, et inferioris potioris f. aut in-
tem, et si posteriorem in dularo, quanto magis proximay dignitatis repetitay fulgor
potiorem ex facere debet. At hoc ita Valensiano placuit, et placuit tamen i. s. i. t. a. n. o.
quo, qui in d. C. n. o. r. a. m. institutionem reliquit, omnino obstruendam ab eiy, qui i. s. i. t. a. n. o.
manea utuntur iure, ut testat. Solo. in d. l. t. C. theod. de Consulib. in omnibus h. y. p. m. i. a.
nostra inconcussa. practica reay h. d. n. o. y, Consularis Regium potestatis effectus,
belli, aut supra sunt inquisitionis d. i. c. a. r. i. y. n. e. s. magis t. p. s. i. s. i. o. n. o. r. i. s. s. e. n. a. t. o. r. i. s. s. e. n. i. s. t. o. r. i. s.
p. r. e. a. n. t. e. r. i. s. i. s. t. e. r. i. e. t. i. n. e. m. i. n. o. r. e. p. e. t. i. t. o. h. o. n. o. r. e. i. p. s. o. r. u. m. m. e. r. i. t. a. e. m. e. n. d. a. n. t. u. r. n. o. n.
tamen credit iuxta dignitas prioris g. p. m. i. s. t. a. t. u. s. =

3° sciendum est posteriorem Consulem postea Patrium factum priori duntaxat
 referri, ut in Calce nostri textus esse videtur ratio est, et duplex dignitas ratio est, nam
 geminatae honoris diuini claris, etiam inspecta politica, augeat fulgorem dignitatis, et
 duplex dignitas singularem dignitatem vincere, et superare debeat, cum hic Consul
 designatus secundum eo magis decoratus Collega appareat, et ipse natus, quo equa-
 li cum ipso inueniatur, Patriatus etiam magis dignitatis obtinet, Patrius enim
 Principum patres appellabatur, et ob id filiosum Patrius factus, et raro, a su-
 perioribus patrum liberabatur. L. in. C. h. n. t. de filiosum. in lit. quib. mod. in pat. p.
 solu. de quorum dignitate et insignibus eius Calce agunt Casiodorus de form. lib.
 6. for. 2. et D. Anania in d. l. fin. C. de decur. n. 49. Si enim Consules ipse solus
 eandem in Collega antiquiori dignitatem superare non possit, neque solus Patria-
 tus, tamen huius dignitatis vniuersa scilicet scilicet tempore antiquiori potest
 i. C. th. de Consulib. arg. eius et dicit in d. sed hodie in lit. de adopt. l. in a-
 doptiuo t. C. eod. nomen adoptatum nepotem ab ano materno, ex eo recedere
 in eius potestatem, quia in eo occurrunt, et naturalis, et adoptiuus iura, quorum
 quodlibet per se duntaxat potestatis vinculis inducere non potest. Sic Cardinalis si-
 mul episcopus succedit Cardinalem in episcopum, et si tempore antiquiore, et per
 Manry. de spec. g. 13. n. 3. in fi. Sic episcopus, qui aliam per episcopatus dignita-
 tem habet, ceteris episcopis etiam in reuerentia anterioribus preferitur. Manry.
 g. 27. n. 8.

Ex hac autem ratione geminatae dignitatis scilicet, quod dicitur in textu de reuocacione,
 non autem ex eo quod Patriatus dignitas ceteris excellens significatur ex d. l. i. C. th.
 de Consulib. Vbi esse similis assignatur ratio, scilicet trad. ibidem et Solhof. et Man-
 rry. locis ubi sup. Secundo id ipsum probatur textus ille, dum ait Consules ceteris digni-
 tatis esse potestatem tam in ceteris, et in sententia dicenda, quam in omni curia, sicut
 toris acta. 3° id ex nostro textu. Clare dicitur. Nam si ob id, quod dignitas Patriatus
 maior Consulatibus esset, Consul posterior postea Patriatus factus gloriatur obtineret,
 minime eam amitteret, quamvis Consul prior dignitatem Patriatus postmodum
 esset adeptus, cum in specie hac, non antiquitas Consulatibus, et sic minoris dignitatis, sed
 antiquitas Patriatus, ut postea maioris atenderet. Unde recte etiam Hermasillum Cene-
 las, et alios antiquiores existimat D. Anania in d. l. fin. C. de reuocacione. n. 46. quod
 si ex duabus sententiis, secundum antiquitatem prior sit Doctor, ipse tamen per pri-
 uilegium licentiat, qui posterior loco Doctor factus est; nam gradus Doctoratus, ut postea supe-
 rior duntaxat in reuerentia est quoad inueniendam antiquitatem.

Verum huic parti valde obstat textus in l. 3. C. h. n. t. de Consulib. Vbi habetur
 Patriatus dignitatem omnibus dignitatibus anteforari. Quod verum est Consulem Patrius
 factum ex eo Collegam tempore priorem antecellere, quod maiorem dignitatem est adeptus,
 et verum similis est antiquitatem temporis desumendam esse ex tempore adepti Pa-
 triatus, non ex tempore Consulatibus adepti. Huius difficultati omnino variis solutionibus.
 Petri Fab. l. consuet. g. 2. in fi. Dionisij Solhof. in d. l. 3. h. n. t. et Anag in d. l. fin.
 C. de reuocacione. n. 61. Respondendum existimat cum Iacobo Solhof. in d. l. C. de Consulib.
 diuini respectibus commendari fulgore, atque splendorem vtriusque dignitatis. Ex eo enim
 ceteris antiquior dignitatis Patriatus zero ait. in d. l. 3. quia nomen dignitatis hoc
 inuicem proximis, et veneranda magis, ut postea cum Patrius parentis Principis esse

345

Maxenti. l. fr. c. h. n. t. ut certum est Consulatui cedere omnia dignitates culmi-
 na in omnibus actibus, de quibus loquitur lex in d. l. i. quatinus et Princesps ipsi
 Consulatui ambibant. eoque decorabant. id autem optime simili spectat, quippe
 Cardinalis, ut patet juris Corporis Pontificis, maior episcopo est, et valore dignitatis
 et iurisdictionis. eumq. in sessionibus precedit, ut culle spectat d. Pet. de Sacerdotibus in the-
 atrico honore. gloss. 20. n. 27. ut nemo dubitet ordinis valore episcopi Cardinali ma-
 iorem esse. Manrius. de pced. q. 43. n. 6 =

Eadem difficultas versatur circa preferentiam Consulibus, et Praefectis urbium, et
 cum in d. l. i. C. de Consulibus, etiam Praefecturam omnibus Praefectis Consulibus in
 l. 3. C. de offe. p. fec. Urb. dicitur Urbium Praefecturam omnibus, quae infra urbem sunt an-
 tecedere dignitatibus: quae quidem sic dicitur Sollicitudine quidem, et sic Praefectus Urbium
 Senatui precedat, et primum locum teneat, in cuius locum successit apud nos Castellae
 Praefectus, ut act. d. Sacerdos in theat. honore gloss. 23. et ceteris Urbium Praefectibus
 in administratione sit prior; tamen Consul in loco, in quo sedet sententiam pri-
 mum dicit, et velut Aquila volans omnibus dignitatibus, et Praefecturis Urbium. exi-
 tentibus prior, atque excellens in dignitate est =

Ex eo autem, quod Consul secundum Patrium factus geminato honore
 Consulatum priorem antecedit, minime dicitur ei auferre eum dignitatem; nam et si Consul
 primus in habebat primo loco sedendi, et sententiam dicendi, erat eius respecti-
 um, et separatum respectum Collegii Consularis tantum, non respectum Collegii Consulibus,
 insimulque Patrium, cui leges optima politica ratione tribuunt potioritatem; cum
 igitur ex novo quodam iure Collega veniat, non alteri eius auferat, sed primum ab ip-
 sius iniuria adijungit. inde procedit, quod postmodum accepta Patrium dignitate et
 Consulatum priorem, priorem ipse locum reciperet, cum ceteris paribus potioritas ex
 antiquitate superioris, et summi fulgoris Consulatus designat, ut in presenti ba-
 lentiniensi ait. est igitur velut decambulatoria gladii qualitas, ut alius
 de legibus huius potestate dicit. in l. 2. ff. de fundo dotati: inverte situbulo politica
 simul, et simili ratione =

Hodie autem in summo Castellae Senatu, sine indiano, hoc practica re-
 ceptum non vidimus; quoniam enim ex Senatoribus unus Legum Cameris Consilia-
 rius fit, et sic in effectu velut Patrium. Ceterum enim Patrium erant alius quam ex
 Senatoribus, aut Consulibus. iuxta lex in d. l. 3. C. h. n. t. quidam alecti, et assumpti
 viri ad interna Consilia Princesps non eo tamen magis Praefectis Senatoribus antequi-
 tate prioribus antefert =

Huius potestatis et explicacione nostri lex. et simul lex in d. l. i. C. theod. de Consul-
 bus, sicut ex eius antiquitate potioritas in dignitate, et sede prioris sententiam dixisse,
 et votum emittisse; diversum autem in omnibus totius Europae Tribunalibus practi-
 ca receptum est; quippe est virum namque meliori virtutis esse prioris sententiam di-
 cere iunioris, ut cum libertate plena, libero arbitrio votum emittant; ne stemplati
 aut timore aliquo, potentioris, et antiquioris in Senatu insiditate sequantur, ut
 in omnibus Hispaniae Tribunalibus recepte videmus, et de Vota Romana, et Regni Neapo-
 litani, Siciliam, Galliarum, Lusitaniam, atque aliarum, auctoritate pluribus testatur. d. Solerzano
 in disc. sup. libert. emittendi Vota in post. eius oper. sup. Coordinatis, et in lucen. edit. =

finis

Ad lex in l. 4. C. de dignitatibus. lib. 12.

1 Cum multa et varia privilegia amplissimi ordinis Senatoribus concessa essent, et inter ea exemptio publicarum functionum, et onerum cluitorum; et tamen legem de orbitate quibus muneribus clarissimi viri Senatorum liberi essent. Hoc tamen Constantinus, et Constantinus generali constitutione edita, quae ad Theodosium Imperatorem pertinet, derogavit, libertatemque, decidit. Praecipuum enim substantiam, sine bona Senatorum, quae ab ipsis in diversis quibus possidebant, et eorum homines tam a Senatorum oneribus defendendi, quam a ceteris constitutionibus, quae iudicibus imponere solent immunita, et libera esse: vltimam autem legem Senatorum, et homines eorum similes de cetero liberos futuros ab omnibus sordidibus, extraordinariisque, et vltimis muneribus, et absolute Principes solent Senatorum utique non debere vlla sorte functionibus indigere =

Conclusio

2 Senatorum, et bona eorum, item homines ipsorum liberi sunt ab omnibus muneribus, et constitutionibus, quae iudicibus imponere solent, et similes a sordidibus extraordinariis, et vltimis muneribus =

3 Quae religio cum triplicem staret partem, triplicem, et vltimam sigillatim investiganda est. Et primo aduersus primam partem, et vltimam partem, vbi Imperatorum declarant Senatorum liberi esse ab omnibus oneribus, et constitutionibus. sic arguit Senatorum adhibiti pluribus oneribus erant, et ex omnibus temporibus gratati fuerunt, et perperam Imperatorum nostri eos ab oneribus liberos esse aiunt. aut. quod ex l. 2. et 3. C. Th. de long. huius. vbi patet quod demydia domy Augustus, hoc est hi, qui in aula Principis, et in Comitatu seruiunt, si temporis gratitate ad gradum Decemprimatus fuerint, Senatoria gaudent dignitate, ita tamen, ut ad nullum Senatorii ordinis teneant exonerari. ex qua lex sic insurgit. In vbi demydia sacri Palatii, cum ad Senatoriam perveniant dignitatem nominatione hoc est tribuit, ut immunes a constitutionibus Senatorii ordinis sint: et aperte suavitati Senatorum ab oneribus publicis liberos a existere, ut perperam nostri Imperatorum aiunt = Arguit difficultas, et ex parte operatur assumptum ex lex in l. 2. C. de off. Senatorii. l. Curiali 54. C. Th. de securione. vbi patet Senatorum ad magna onera et tribuenda tenere, et ex parte in hiis inscribitur sumptuosus ordo Senatorii dicit, ad quod alibi demydia Plinarchy lib. 5. cap. 62. Congruunt, et est grave esse addere oneribus Senatorii dignitatis, tam magnas sumptus: adeo ut Boethy lib. 3. de consolatione dicentem, huiusmodi antea fuisse magnam dignitatem, nunc esse inane nomen, et Senatorii, cony

346

exemptione esse servandam: quod evidenter patet Senatorum immunitate ab oneribus a fuisse, immo potius eorum graviora sustinuisse = Purior arguit difficultas, maxima admodum illam nisi hoc partem, ubi Imperatores sciunt Senatorum immunitatem esse a demerariis, hoc est, ut Cuias. ibidem in Stat. a Constitutione Syronum, vel auri Syronum: etenim Cui hoc onus impoſitum erat Syronum aptos officij militarij ſuſtinere debebant, aut q. Unogno. Vigandquing. Solidos, qui autem hoc tributum exigebant demerarij vocabantur. l. 2. C. de gravib. cor. q. in ſacro Palatio militanti. Sive ergo in unum. ſemper Senatorum huic oneri, et impoſitioni adſtricti fuerunt: quod et recte Imperatores noſtri ab eo immunitatem Senatorum eſſe declarant: antea. gloriati ex text. in l. 2. C. de ſenat. et Syronib. ubi Imperator ſe designare ait Solidorum numerum, qui demerariis inferendus eſt. ita ut ſive Senator ſit, ſive decurſo, ſive Plebeij, qui Syronem oblaturos eſt eam quantitatē ſolvat = in text. ubi Senator ab hoc onere, et ſtributione liberatur: quod ab hoc onere Senatorum immunitatem non ſunt. Nec hoc de novo Imp. in d. l. 2. C. de Syronib. ſubſtituit, ut ex ſenſu textus aperte colligitur: non enim Imp. ait ſe ſubſtituere, aut ſancire, ut de cetero Senator huic oneri Syronum offerendi ſubſtrictus, ſed dumtaxat dicit ſe ſummam Solidorum designare, quam ſolvere teneatur quicquid Syronem offerre teneatur, ſive q. ſit Senator, ſive decurſo, ſive Plebeij: quod ante illam ſtributionem Senatorum q. dicto oneri ſubſtricti erant. Congratulor aſſumptum ex text. in l. 13. C. de eod. de Syronib. ubi Senatoribus q. ſolis tribuit, ut auri Syronum aptos officij militarij ſuſtentent, aut ſi eorum magis modicum videatur q. ſingulis 25. Solidos demerario numerent, quod electio forte Senatoribus, et alijs viris clarisſimis dumtaxat data eſt, et alijs denegata, niſi difficultatis, aut neceſſitatis causa: ergo recte evincit Senatorum ſemper huic oneri obſervando adſtrictos fuiſſe. ſicut text. in l. 13. C. de Agentibus in rebus. ubi Coronatis omnibus, inter quos, et Senatorum connumerari palam eſt, hoc onus offerendi Syronum valde neceſſarij Reipublice, indicit. Adeoque nemo ab hac ſtributione liberabatur, et immunitatem erat, ut ipſe Imp. huic oneri ſubſtrictus, ut ſtat. ex l. publica 12. C. de Syronib. ſibi enim Imp. ait nec patrimonio ſuo ab illa ſtributione immunitatem eſſe, alio inquit publica manet utilitas, ut immores in arma conſcribantur ad ſuſtinendam militiam, et populi Romani gloriam: quod perperam noſtri Imp. Senatorum ab hoc onere immunes, et liberos eſſe declarant = ſicut demum aduery eandem ſenſum partem. text. in l. nem. 3. C. h. n. de legum. ubi ſdem Imperatores ſtatuit Senatorum liberos non eſſe a numeribus, et Oneribus indicit a Principe. ex qua limitatione aperte deſcendit immunitas ab hijs Imperatoribus ſenſa demerariis, aut certe decurſo hijs inter ſe ſe invicem pugnantibus ſunt: etenim nullus alius, quam Princeps tribuit, aut collectam, ſeu aliud onus impoſuere potuit, ut aperte patet ex text. in l. glaci. 8. C. de excuſationib. numer. ubi ſdem Imp. Conſtantinus hoc ſubſtituit: quomodo ergo opabile eſt, ut Senatorum ab omnibus oneribus ſint immunes, ſuſtinere tamen teneant ea, quae Princeps indicit, ſiquidem nemo alius quam Princeps onera impoſuere valet: igitur aut nullus, aut laſſiorum Senatorum privilegij Imperatores noſtri tribuimus =

Secundo aduery noſtri text. et ſolus ſecundum partem ubi noſtri et Senatorum patrimonio, ſeu bona, in quacumque quantitate ab eis poſſeſſa immunitatem

nia, et libera esse ab oneribus, et gubationibus. sic insurge. nullus a gubatione nu-
merum patrimonialium ratione bonorum excusatur, et liber est, ne in gubatione
publica, et aliorum subditorum in modum immunitatis, et privilegii vertatur. ergo
senatorum gubatione ubique. ita a numeris patrimonialibus libera sunt. per
peram ergo Imperatoris nostri statum avertunt. antea gubatur. ex tex. in l. 1. §. 1.
gen. l. 1. §. 1. ubi numerus in. fac. numeris. et honoris. l. 2. et 3. C. de numer.
patrimon. lib. 10. ubi generaliter avertit nemini ab oneribus ratione patrimonii in-
dictis excusari. Nec satisfaciunt si dixerit ab hac generali regula ex parte sena-
torum pro tantum dignitatis fastidium; nam aduersus hoc se insurge. ab oneribus
et publicis indictionibus ratione bonorum nullus gubatur dignitatis excusatur: ut a-
perite gubatur tex. in l. 1. et 2. C. de nauibus et excusandi. Ibi enim Imperator statuit ne-
minem excusari posse nauem exercens, quominus publicis satisfaciat utilitatibus,
sen indictionibus, quantumvis in dignitate existat, etiam si extra gubatur Impera-
torum Rescriptum: quod senatorum quantumvis magna gubatur dignitate a mune-
ribus patrimonialibus immunes esse non possunt.

Augeat difficultas ex tex. in l. 1. §. 1. C. de naufragio lib. 11. ubi avertit
se tributa ratione possessionis Collectoribus, seu publicanis data sint in quinque, et
hi cum Romanis venissent ut temporibus nauis gubatur sumerentur: nullo modo po-
sessori gubatur inquietentur, qui suas distributiones semel dederunt, sine hi possessorum
privati, sine senatorum sint. Ex cuius tex. sensu Collegit clare Senatorum, qui g-
lia in quinque possident ab oneribus, et distributionibus indictis immunes esse, sed
sicut ceteri privati ea solvere tenent, ne ipsorum privilegium in aliorum clauis gubatur
idem tendat ita. Ex. tex. in l. 1. §. 1. C. de gubatur. Imp. offero. fuit etiam, quod
Principis ipsi, qui inter Senatorum numerum dignitate. l. 1. §. 1. C. de dignitate
ratione gubatur, et bonorum gubatur patrimonii ab hi oneribus liber, et immunes sunt, ut
gubatur ex tex. in l. 1. §. 1. C. ut nemini liceat in empta specier. lib. 10. Ibi enim Dragantho
quod quibus urgente necessitate, Compositio fumentis, vel olei, vel aliorum specie-
rum quinque indictis, nullus quantumvis clara gubatur dignitate excusatur a distribu-
tione, ratione possessionis, in tantum, ut nec sacrosancta domus Imperatoris, nec sen-
atus sui singulis excusata, et libera maneat: quod aperte subicit nullum a muneribus
patrimonialibus ratione possessionis indictis Senatorum immunes esse. Accedit, quod nec
Ecclesiarum bona antiquitus ab hi indictionibus libera videtur, ut gubatur ex tex. in l. 1. §. 1.
vincta gl. 1. de exacto. tributor. lib. 10. l. 1. placet. ubi gubatur canonice illatione. C. de san-
santi. ceteris. gubatur. Augere difficultas, et est que gubatur assumptis ex edicto Senatorum
per indictionem ordinariam ratione possessionum. Tributa gubatur, quod gubatur dicuntur
sen alios gubatur fundis, ob id ratione terre gubatur; et alio nomine folij dicuntur.
Et nomen erat pecuniarum, aut numerum. l. 2. et 3. C. de gubatur appellatione et recipiunt.
l. 1. C. de gubatur. Idem. gubatur, et folij tributa erat. nam et in titulis ex edicto pro pra-
mores hoc in hi subicit Senatorum tributa gubatur appellata sunt, tamen ex post factis
sine possessione haberent, sine hi debent folij soluebant. l. 2. C. de Dragantho, et Colli-
tionibus, et gubatur et folij. h. lib. 12. ergo Senatorum bona, seu substantia, ut notis. l. 1.
gubatur Imperator ab oneribus, et indictionibus immunes non erat. Similiter Senatorum gubatur
sine Urbana, sine Rustica obiecta sunt indictionem Cuiuslibet distributionis, ad repara-
tionem murorum civitatis, ad portus instaurationem, et ad vias publicas refectionem,

347

et alia opera publica: qd absolute immunitas est substantia eorum, ut noster Imperator
 revident: ante. qd ex lex in l. fin. C. de quibus muner. et qd. remittitur
 se excusare lib. 10. l. ut postea C. de operibus publicis. Ubi generaliter statuitur nemini
 qd textu cuiuslibet dignitatis se excusare possit ad hujusmodi, alio, ut domus
 Augusti hinc oneri subiacent, ut ex parte Imperator qd. in l. ab int. C. de pignori
 qd domus Augusti lib. 11. et similitur bona Ecclesiarum, et Ecclesiasticorum, qd magis
 est subire. hoc onus tenent. l. ad extractions. C. de sacros. Ecclesiarum. Nec videtur
 hoc ex urgente, et publica necessitate admittum esse insuperabili. psonary privile-
 gium, ut immunitas ex Alexandro, et Saxe. tenent DD. in l. si extoto v. ff. de legat.
 difficultati satis facit: etenim huc est omni ratio omni tributary maxime, qd
 ratione possessionis, et bonorum indicunt: qd nulla differentia habita ratione ad
 onera omnia patrimonialia tenent Senatoris

3. aduersus ultimam nostri lex partem, ubi imp. aiunt, etiam homines
 Senatorum immunes esse, sicut Senatoris ipsi a muneribus induty excusatos
 esse sic arg. quomodoq. hoc ambigunt vbi homines hic accipiunt, sent. Imperator
 ratoris tunc potest. qd dato qd Senatoris, et eorum bona libera sunt ex pri-
 uilegio, eorum tamen homines immunes esse non possunt. etenim aut de Senatoris
 aut de procuratoribus, aut de adscriptis, aut Colonis intelligi potest, et
 in omnibus falsa nostri lex sent. videtur. 1. nam serui nulla munerum civilia
 quantumvis sordida obtinere possit, nec ratione bonorum, quia nulla habere
 possunt, nec ratione personarum, quia qd alius attinet qd nulli habent. l. qd ab
 re et vult. l. de leg. ius Secundo si de procuratoribus Senatoris intelligatur
 ut Cujas magis lex intelligit, non lex decimo quibus excludere potest, qd qd
 ex lex in l. C. de excusat. muner. lib. 10. ubi qd qd procuratori Primum
 nulla immunitas a muneribus civilibus datur, quamvis negotia procurare Prin-
 cipi monstrauerit: qd multo minus procuratori Senatoris hoc privilegium tribu-
 dum est = si de Colonis, et adscriptis intelligatur, ut intellexit Suetonius de
 militibus decimo nostri lex aperte suadet ex lex in l. C. de privilegio domus
 Augusti lib. 11. ibi enim hoc specialiter tribuit Colonis et Agricolis fundorum
 patrimonij Principis, scilicet, ut a muneribus civilibus sordidibus immunes sint.
 qd in qd qd Primum omne servati. arg. lex in l. qd singulari l. de
 legibus. l. l. ff. ad Municip. qd utcumq. noster lex intelligatur, factis auctor non
 solum Senatoris, sed et homines ipsorum a muneribus civilibus immunes esse,
 maxime cum huc tributorum immunitas, et publicorum functionum onus in aliis
 subditis qd dicitur extendi non debet, ut ex lex in l. actoris, et l. fin. C. de exactori-
 b. tributis. et l. repetita. C. de qd. imp. offer. tenent Suetonius de Sena, et immuni-
 ter DD.

et Prima notandus est Senatoris ante numero existantibus, latioribus.
 incho electos fuisse, et illos Senatoris sunt appellati, qd ex populo Romanis essent
 vel eorum vicem gererent, sicut patet dicit, quia Plebis patris loca erant, si-
 lii vero Senatorum patris vocabantur teste Cicero. qd dicitur et Diomitis Antiquit. lib.
 2. Romulo ex triginta Curis, tunc sunt lecti, quibus eorum tribus tribus. Alij tunc
 qui numerus nonaginta non expleverunt, hujus alij aliter Romulus, itaque centum

facti sunt. et quacunque re, vel Lex, vel potestas iuris vetulissent, suffragium fore-
bant, et q. pluribus glaciis sebat. Ex his magistratus et sacerdotibus inter creata
h. ac de bello paxque discernunt; Praecipue deinde in urbe Sabina, alii centum
ex igitur Senatoribus electi fuerunt, alibi licet hoc nunc hinc deca de t. h. i. Plutar-
chy in Romulo, et Festo hinc Senatoribus. Praecipue autem Senatoribus ordo fuit, primi
Patricii sunt vocati, qui ex centis de Romulo electi orbundi essent. Secundi Patres
exigitur ab aliis quibuslibet, aut censoribus ex plebe facti sunt. Tertii deinde
nominati, qui sententiam in senatu non dicebant, de quorum denominatione videan-
tur de his lib. 3. c. 16. et Marci Barro in Latina Historia. Plinius de Pompeio
et Nona. Privilegia magna Senatoribus habebant, scilicet ne causa habendi quae-
tionis forent, et ut eorum filii clarissimi dicerentur, et ad munus personale usque
non potestant. L. Severinam indagatorem. L. Senator. L. Quirinus. C. h. n. h. de dignit.
Romae forum semper habebant, et coram iudice urbi succedebant, ut Symachus refert, lib.
1. c. 1. 4. 8. Sanus denique dignitatis erant Senatoribus, ut de Principibus Senatoribus, et
eorum corpore esse praecipue, latius clarius gererant. de quo videmus genere. Primitiva-
rum lib. 11. c. 11. Praecipua. lib. 1. var. c. 12. et de numeribus sortibus, et personalibus ci-
vilibus a iudicibus indidit immunes erant, nisi Principibus hanc nominatione indidit
ut. L. 3. h. n. h. = sed et si privilegium gauderent Senatoribus, etiam magna onera im-
ponebant; In primis creati Senatoribus in alio cuius ordinis sportibus hinc videbant. L.
11. de pect. hinc. Sic leve agnoscere tenebant, hoc est duo folii, sine duo oboli, si-
ne haberent possessiones, sine non, ut refert A. Amalia ex Cujac. in L. 6. C. de excoy.
muner. lib. 10. quorum hoc tributi generis postea ab Acahis, et Honoris sublati, alii
similiter onera submittant, ut videre est apud Ald. in d. l. 2. C. de sportibus. ad quos
onera referendi sunt hoc. in l. 2. c. 8. C. h. de Romensis. et ibi. Vid. Jacob. Sotus. de
tributis similiter etiam intelligi sunt Avidas, et Boetius ibi sup. Plura de Senatoribus, et
de senatu, et igitur extinet. temp. de his Sotus. de his. Videndi si Rerum Antiquit. de
manarum lib. 2. c. 5. Praecipua thesaur. var. lib. 2. c. 6. et 29. Vigilia lib. 1. in v. civiti c.
20. Seneca. lib. 1. de hon. 6. Festus Gregor. in c. 10. extra de vlt. et c. 29. extra de res-
criptis. gladius D. A. H. Rama. ad H. lib. et Pap. lib. 2. c. 1. ferre hinc =

7

2. ad nostri res. veram intelligi. notandum est numerum civitatis quae-
dam esse personalia, quaedam Patrimonialia, quaedam mixta: Personalia sunt, quae
sola corporis labore laboris sumptu exiguntur: Patrimonialia, quae sumptibus patrimo-
nij habent; mixta vero si, quae tam Corporali ministerio, quam erogatione patrimo-
nij expediunt, quae recte distinguit Consultus. in l. 1. c. 1. l. 1. Vigilia. S. vlt. h. ff.
de muner. et honor. Bart. et omnia Ald. in l. 1. C. de muner. et in p. loco. lib. 10. Quae-
dam patrimonialia numerata quaedam si capitis, et quaedam soli. L. in. ff. de censibus.
Capitis sunt, quae g. numero capitis exiguntur, et illos hoc tributi capitis appellat. L. in.
C. de inno. rem. scilicet. lib. 10. L. in. C. de Capitatione in censib. eximenda.
lib. 11. nulla habita quibus ratione, et quoniam Capitatione de quibus exigi dicuntur
in l. 1. minor. C. de act. enph. non tamen exiguntur ratione ipsius quibus, sed capitum,
quae in quibus sunt, Colonarum saltem, et animalium, quae quibus cultus deserunt, et
partes quibus censent. L. in. sal. l. Colonarum. C. de agris. et censib. = Munera soli
sunt, quae g. ratione quibus existant, et quae g. tributi. Civitatis appellat. itaque et

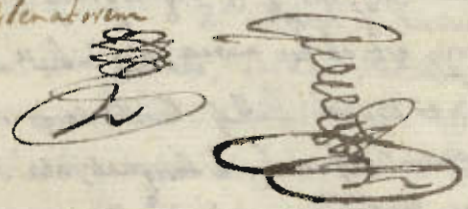
348

Unusquisque. Id est, et cogitatio, et cogitatio solubatur. L. immunitatis. C. de officio. C. de censibus. L. et ibi Gothof. C. de. Reimmunit. supra. Sicut huiusmodi tributa fundorum, sive terrarum, sive animalium vocantur in. gen. C. de Agriculis, et censibus. lib. de. C. de. C. de. annorum, et tributis. lib. de. =

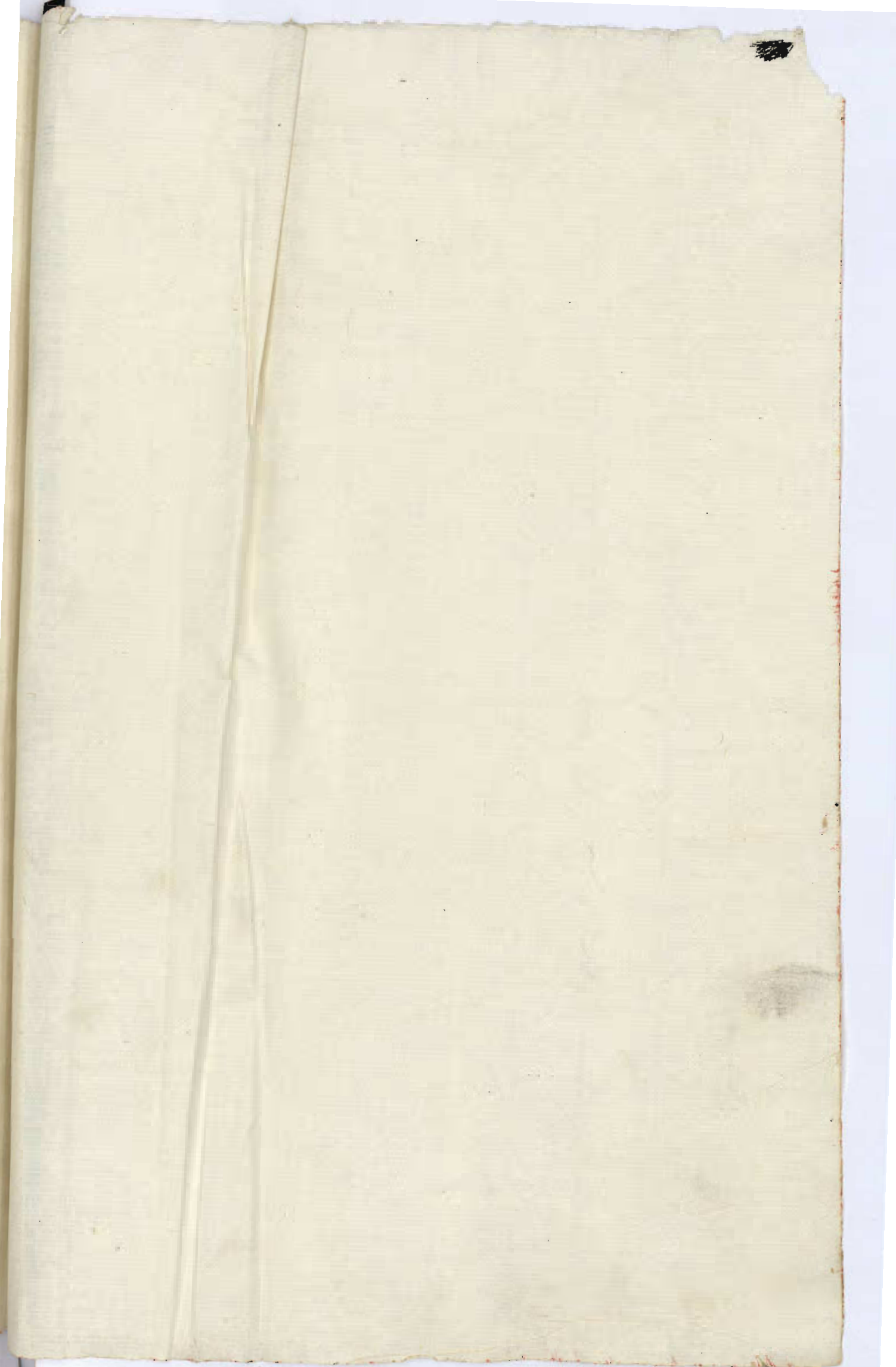
Quorum Munera quaedam sunt sordida, de quibus in l. sordidiorum, ubi plura exempla referuntur. C. de excusat. muner. lib. de. quaedam ordinaria, ut annorum, et tributa quaedam extraordinaria, quae extra ordinem imponunt, et non ex l. vel senatus consulto, sed aliqua necessitate urgente et Magistratus iubentibus sive consulto Principe, quomodo intelligitur est tex. in l. placet. C. de excusat. muner. lib. de. quaedam. etiam in consulto Principe, quando particularia sunt, et ex iure municipalium quoniam = Quibus tamen Principis dicendum est, senatores excusari ab omnibus muneribus personalibus, ut sita ex tex. in l. iurisperitos. et vulg. ff. de excusat. tutor. l. 3. C. de munerib. patrimon. lib. de. et ratio est, quia quae muneribus personalibus solum iunguntur, l. privilegia. C. de incolis. lib. de. et senatores de iure esse municipales, et dignitatem domum in urbem transferant, liberos esse a quibus muneribus facendum est, licet favoris causa, quoad honores ad huc et municipalibus habeantur. L. gen. ff. de senatoribus = Excusantur etiam senatores a muneribus sordidiorum, item et extraordinariis a iudiciis iudiciorum, ut ex nostro tex. et l. 2. C. de excusat. muner. lib. de. recte, et late probat D. Amaia = ex quibus sunt senatores a themonariis immunes esse: themonarium enim munus erat, cuius ratione tributorum exactus, sive omne aliud quod ratione publici sumptuum extorquebatur sui curibus in fisco adducere. ut sita ex l. nemini. C. de sacros. Celsis. quod munus sordidiorum, et iniuriosum est, ut ex nostro tex. probat. et ex l. 1. C. de electionibus. sacros. largitionum. et videtur esse ac tributum Hungariorum, quod erat iudicium cum ad species transportandas, vel arma, et res ad exercitum ducenda, agri, muli, aut gleystiaingerant, ut docet Cuiac. in rubr. C. de causa pub. Summi. vola in not. v. King. imp. q. 6 = Quare non recte Cuiac. de institutione dromonum, hoc est de hominibus ad officia militaria aptis, aut quibus viginti quinque solidis stipendiis nostrum tex. intelligit: etenim verum est ab hoc munere, sive iudicio senatorum immunes esse, ut probat ex tex. in l. 2. et l. 3. ubi Gothof. C. de dromonibus. ubi enim solidorum numerus, qui themonariis inferendum est designat, sive plebeius, sive decurio, sive senator sit, qui hoc munus dromonum stipendiis sit adhibere, data electione senatorum, ut aut dromonem aptum officii militarium spectat, aut quod singulis 25 solidis numero; alioquin publica manet utilitas immunes in arma servare, ut nec hoc genere iudiciorum, et stipendiis Principi ipse liberatus esse velit, ut sita ex l. publica. l. 2. C. de dromonibus; hocque genus tributum in patrimonium vestitus potius, quam in personarum muneribus collocari debet, ut probat ex tex. in l. 3. C. de dromonibus. igitur non de hoc genere stipendiis quod Cuiac. sed de alio nonne addendum exactores curibus propriis in fisco, sive de Hungaria themonaria stipendiis in nostro tex. accipienda est. ut recte fundat D. Amaia in l. 2. C. de excusat. muner. lib. de. a n. 81 =

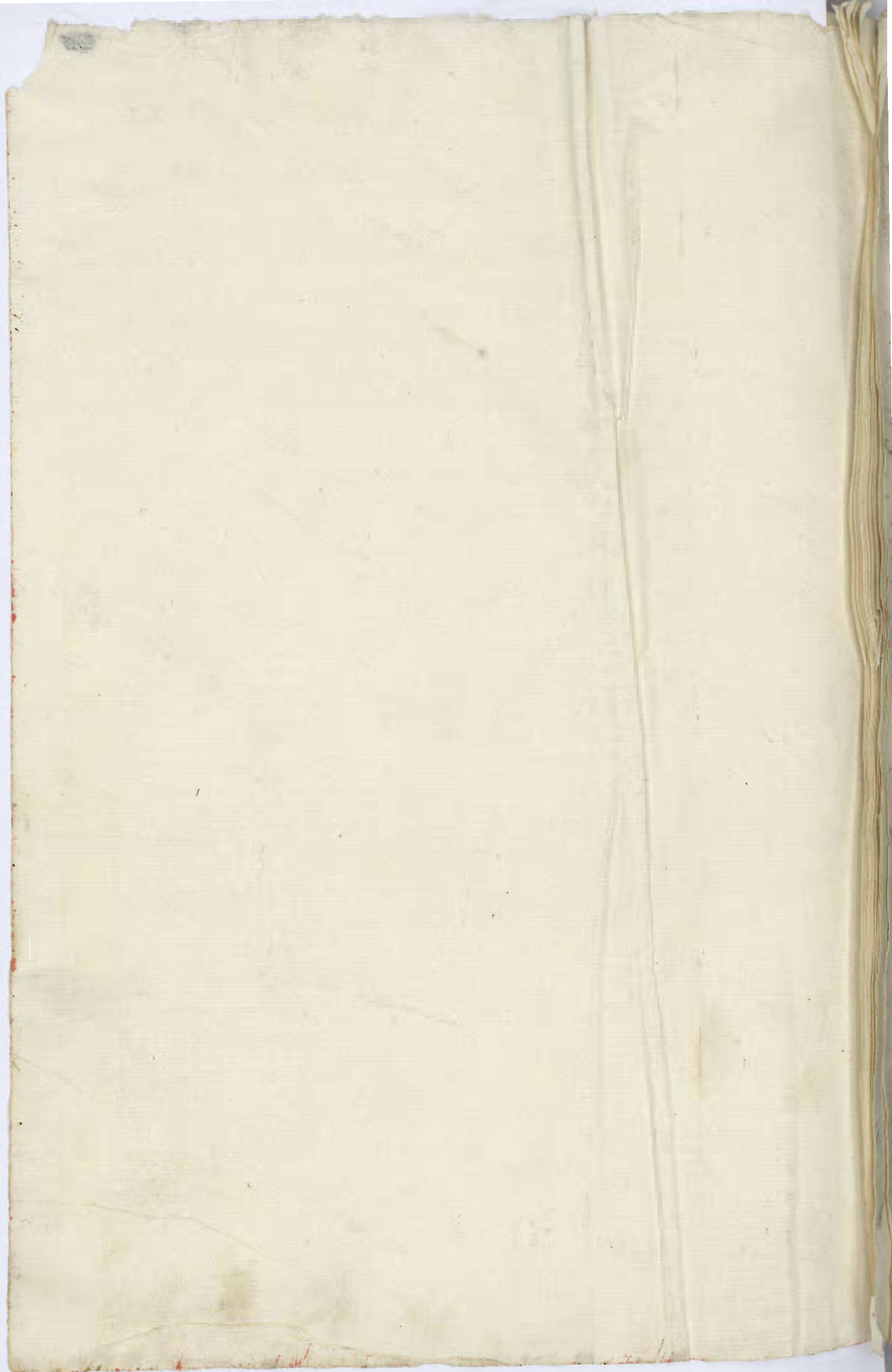
Terio sciendum est senatores a muneribus patrimonialibus, et rebus immu

ne non esse, non ab his nullis quibuslibet personis excusare possit. l. 2. c. 3.
 C. de numeris. gavin. lib. 10. Et saltem indicat l. ult. C. de excusat. numer. eod. lib.
 nam cum ibi Imperator Theodosius duntaxat a muneribus sordidibus, et extraordina-
 rijs excuset, aperte significat muneribus ratione dignis indicibus adstricta reman-
 nere. arg. tex. in l. in quibus ff. de indicib. Ex quo lacum accipit hoc. in l. g. h. 4. C. de
 naufrag. ibi gl. 1. q. si exactores tributorum post Collecta tributa Roman venien-
 tis naufragij parati sint, nullatenus Imperator vult vnum possessores inquirere;
 sive hi glebei, sive senatorij sint. Ex quo tex. aperte eliminat Senatorij munera or-
 dinaria patrimonialia ratione possessionis ab his obire tenari = Similibus Senato-
 rij immunes non sunt a vexatione extraordinaria, quae indicit ratione posse-
 sionis urgente necessitate ad regationes portus, portus, vicary publicary, et mu-
 norum civitatis; nemo enim quibuslibet dignitatis ab hac vexatione excusatur
 ad portus. C. de operibus publicis. alibi ut et Principis, et Ecclesiarum bona in hoc ca-
 su distribuere tenentur. l. ad. C. de legitimis. domus Augusti. lib. 11. l. ad studium
 C. de sacros. Ecclesij. etiam immunitas tributorum nunquam includit casum ur-
 gentis publicae necessitatis. tex. sig. in l. v. C. ut nemini licet in Compt. specij
 de excusare lib. 100. Similibus Senatorij tributa bene spectabant, sive duorum foliorum,
 et 1. solidi non haberent, quamvis iure ratione possessionis hoc tributa imponi possent,
 sicut quibuscumque aliquis Senator renunciat, tenebatur sui possessionis spectari.
 postea autem hoc genus indicitum ablatum fuit. l. 2. C. de portibus. h. n. lib. 11. Item
 in ind. l. 2. C. de excusat. numer. a. n. 44. Neque hi adversari videri tex. cum
 ait substantiam Senatorij immunes esse ab oneribus; hoc enim a absolute intellectum
 est, sed secundum supradictam distinctionem, ut scilicet a muneribus sordidibus, et quibus-
 cumque extraordinarijs impositionibus a indicibus ingentibus labori reddunt, sive ra-
 tione personae, sive patrimonij indicita sint, nisi Princeps nominatim aliquos extror-
 dinarijs munus eis imponat; quod enim auctoritate Principis fit, non sordidibus, sed
 honorarijs reguntur, ut eleganter Constantinus idem ait in l. 3. C. h. n. de legitimis.
 Item sicut Senatorij ipsi, et bona eorum ab his extraordinarijs impositionibus, et sordidibus mu-
 neribus immunes sunt, sed et ipsorum homines, hoc est familiae, sive Clientes, et famuli
 spectantur.

PRIMA CONCLUSIO.

VARIIS Edictis, quibus interdita subijciuntur, prætor pacis, & æquitate religiosis cultos, ne ad ritas, & arma ciues veniant, providenter occurrat, dum de possessione disceptatur: sic ut opus novum, sive iure, sive iniuria in re immobili inchoatum, præparatum ve per nunciacionem ex iure prohibendi legitime factam inhiberetur, edixit; quod remedium in rem sit, ce- terique expeditionis est.

SECUNDA.

VNCIATIONIS Causam triplicem esse bellissime Sextus Petrus definiit dominus realisque servitutis, cum propria tuemur, naturalis, & impositiva, publicique iuris tuædi causa: similiter & nunciandi modus, iam enim verbis, iam per prætorum, lapillive iactum fieri consuevit, dum locus operis observaretur: etenim cum in alieno edificaretur simplex nunciatio necessarias cum in nostro, ne possessionis commoda amittamus, ceteræ utiliores sunt.

TERTIA.

NON Palsim omnibus, & absque delectu prætor hoc tor solemnitate, remediū promissit: eteniam nec iuri iustitias nec eis, qui viam, similemve servitutē habet, concessit: locio denique ad verus locium optima ratione iuris denegatum exiit; in eumque, qui cloacas, rivosve privam reficit, horum enim omnia nunciatio edito missa sit, & in hac causa indubie procuratores solitis satisfactionibus admittuntur.

QUARTA CONCLUSIO.

QUARTA ACTA Autem legitime nunciacione, cū renuit, causa cognita prætor carenus quatenus, prohibendi ius, qui nunciat ser, non haberet, ne molitio impediat decreto remittit; aut novi operis executionem concedit: similiter pro nunciari loci differentia, nuda cautione, satisfactione ve edictali ipso iure nunciatio remittitur, eique, qui faciedit, opus in privato prosequenti mutua securitate vim fieri interdicitur.

QUINTA.

QUOVIS Vero contemptra auctoritate prætoris post nunciacionem ritè factam, nec morte nunciantis eximiam, antequam ea remittatur, in ea ve sit causa, ut remitti debeat, quid detrahat, aut molitur, per interdictum *Quem in locum*, sive iure, sive iniuria molitio, demolitione facta sit, restituere compellitur iam iudicis arbitrio, iam imperio prætoris; quod interdictum perpetuo datur, & hæredi, ceterisque successibus cōperit.

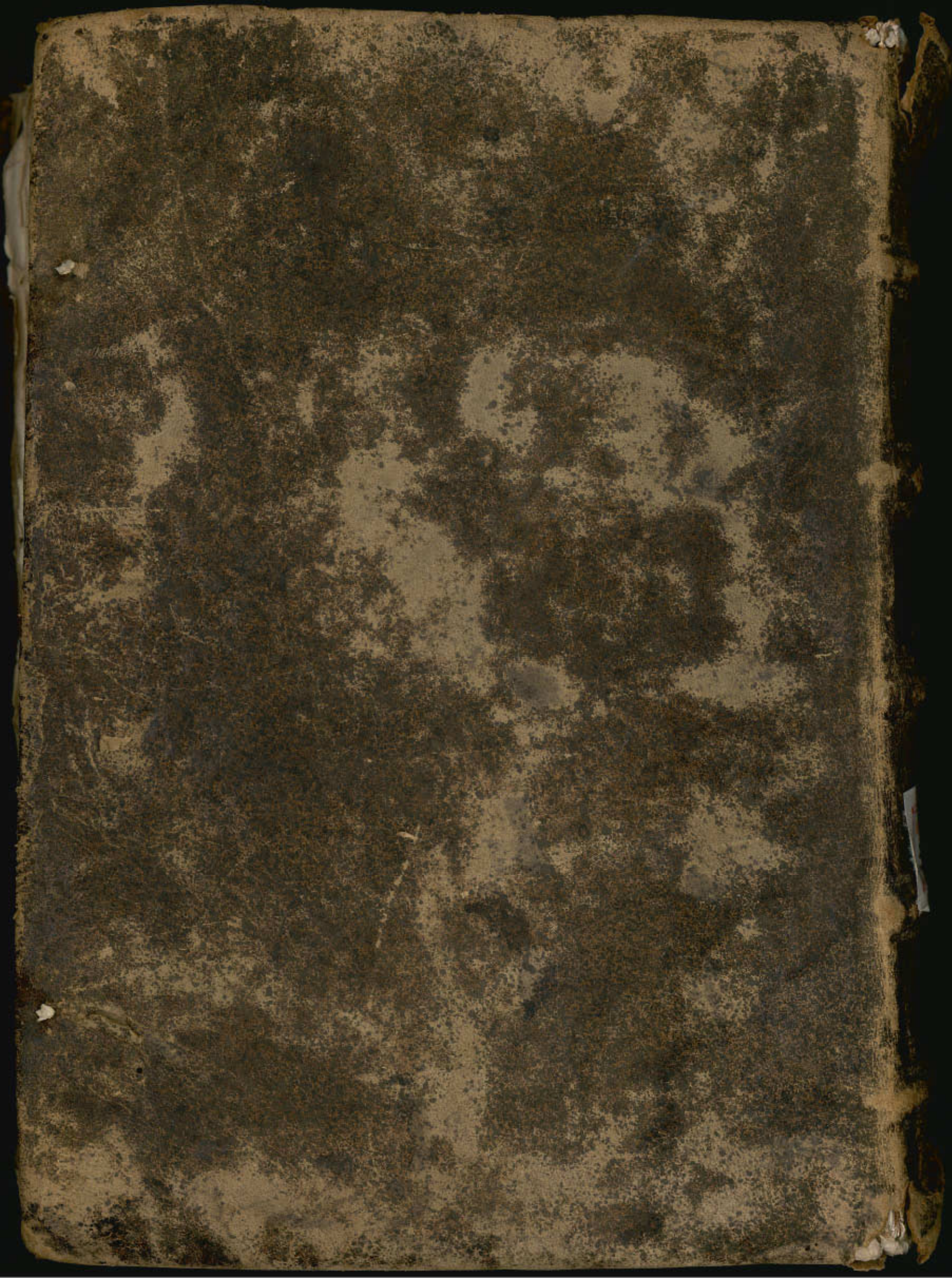
SEXTA.

NON Vique adeo tamē se extendit auxilium prætoris, & imperium, ut iniquitatis metas videatur attingere; etenim adversus locum indignitatem possidentem, cuius factum non arguitur, interdictum nō ad restitutionem proprijs sumptibus, sed tantummodo ad patientiam restitutionis tribuitur, & in consequentiam improbi facti declarati, vi cuiusdam extraordinariæ executionis decernitur. Hodie expedio remedij edictalis iuxta Iulianiani constitutionem procedit.

His defensionibus assistit in omnium senentiarum Principe Salmarino ibarvo D. Petrus à Feloaga Ponce de Leon, i. V. S. sub præsidio sui amantissimi Præceptoris D. D. Rodetici Francisci à Zepeda & Castro, Maioris Archiepiscopalis Collegij, purpurata toga condecorati, eiusdemque Rectoris, Die 17. mensis Februarij, hora 9. ante meridiam, Anno Domini 1689

puum, & non tenentur, nec necessarium cum

ORTEGA
MATERIAS

MS
Biblioteca de Santa Cruz
330